

**T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI**

ESKİ OĞUZ TÜRKÇESİYLE YAZILMIŞ BİR TEZKİRETÜ'L- EVLİYÂ TERCÜMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Sümeyye AKBAŞ ÖZTÜRK

Danışman
Prof. Dr. Serkan ŞEN

SAMSUN
2023

**T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI**

**ESKİ OĞUZ TÜRKÇESİYLE YAZILMIŞ BİR TEZKİRETÜ'L-
EVLIYÂ TERCÜMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Sümeyye AKBAŞ ÖZTÜRK

Danışman
Prof. Dr. Serkan ŞEN

SAMSUN
2023

TEZ KABUL VE ONAYI

Sümeyye AKBAŞ ÖZTÜRK tarafından, Prof. Dr. Serkan ŞEN danışmanlığında hazırlanan “ESKİ OĞUZ TÜRKÇESİYLE YAZILMIŞ BİR TEZKİRETÜ’L-EVLİYÂ TERCÜMESİ ” başlıklı bu çalışma, jürimiz tarafından 14.12.2023 tarihinde yapılan sınav sonucunda oy birliği ile başarılı bulunarak Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

	Unvanı Adı Soyadı Üniversitesi Ana Bilim/Ana Sanat Dalı	Sonuç
Başkan	Prof. Dr. Serkan ŞEN Ondokuz Mayıs Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı	☒ Kabul ☐ Ret
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Hanife ALKAN ATAMAN Ondokuz Mayıs Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı	☒ Kabul ☐ Ret
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Neslihan ÇELİK Ondokuz Mayıs Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı	☒ Kabul ☐ Ret

Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen ve yukarıda adları yazılı jüri üyeleri tarafından uygun görülmüştür.

Prof. Dr. Ahmet TABAK
Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI

Hazırladığım Yüksek Lisans tezinin bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara riayet ettiğimi, çalışmada doğrudan veya dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin Kaynaklar'da gösterilenlerden oluştuğunu, her unsurun enstitü yazım kılavuzuna uygun yazıldığını ve TÜBİTAK Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Yönetmeliği'nin 3. bölüm 9. maddesinde belirtilen durumlara aykırı davranılmadığını taahhüt ve beyan ederim.

Etik Kurul Gerekli mi ?

Evet ☐ (Gerekli ise ekler kısmına ekleyiniz)

Hayır ☒

14 /12 / 2023

Sümeyye AKBAŞ ÖZTÜRK

TEZ ÇALIŞMASI ÖZGÜNLÜK RAPORU BEYANI

Tez Başlığı : ESKİ OĞUZ TÜRKÇESİYLE YAZILMIŞ BİR TEZKİRETÜ'L-EVLİYÂ TERCÜMESİ

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışması için şahsım tarafından 14/12/2023 tarihinde intihal tespit programından alınmış olan özgünlük raporu sonucunda;

Benzerlik oranı : % 5

Tek kaynak oranı : % 1 çıkmıştır.

14 /12/ 2023

Prof. Dr. Serkan ŞEN

ÖZET

ESKİ OĞUZ TÜRKÇESİYLE YAZILMIŞ BİR TEZKİRETÜ’L-EVLİYÂ TERCÜMESİ

Sümeyye AKBAŞ ÖZTÜRK
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans, Aralık/2023
Danışman: Prof. Dr. Serkan ŞEN

Ferîdüddîn-i Attâr’a ait olan *Tezkiretü’l-Evliyâ* Türk-İslâm edebiyatına büyük ölçüde kaynak teşkil edebilecek eserler arasında yer almaktadır. Tezkire türünde ele alınan bu eser birçok velinin hayatına dair biyografik bilgiler ve kerametler sunmaktadır. İslamiyet’in kabulüyle Arap ve Fars edebiyatından dilimize tercüme yoluyla çok sayıda eser kazandırılmıştır. Türkçeye çevrilen dinî konulardaki tercüme faaliyetlerinin önemli bir kısmını Attâr’ın *Tezkiretü’l-Evliyâ* adlı eseri karşılamaktadır. Bu noktada Türk edebiyatının farklı evrelerinde birçok mütercim tarafından dikkat çeken ve tercih edilen eserler arasında yerini almaktadır. Muhteva olarak velilerin hayatlarına, kerametlerine ve ahlaki meziyetlerine yer verilmektedir. Bu bilgileri aktarırken Kur’ân-ı Kerim’den ayet ve hadislerle yer yer de Farsça beyitlere başvurulmaktadır.

Bu çalışmaya konu olan evliyâ tezkiresi ise Süleymaniye Kütüphanesi Serez bölümü 01800 numaralı “*Tezkiretü’l-Evliyâ Tercümesi*” adlı eserdir. Eski Oğuz Türkçesinin ses ve şekil hususiyetlerini taşıyan bu eser, Karaca Beğ’in isteği üzerine II. Murad’a sunulmuştur. Mütercim ve müstensihe dair kesin bir bilgi bulunmamakla birlikte eserin temmet kısmında istinsah tarihinin 1020 (M 1611) olarak verildiği görülmektedir. Manzum ve mensur kısımların yer aldığı bu eserin mensur kısmı Cafer-i Sadık’la başlayarak Haris-i Muhâsibi’yle sona ermektedir. Manzum kısmında ise Hz. İsa ile Hibâl adlı şahıs arasındaki diyalogdan doğan konuşmanın verildiği Dâstân-ı Hibâl adlı manzume yer almaktadır.

Bu çalışma, “Giriş, İnceleme, Metin ve Dizin” olmak üzere dört ana bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde tezkirecilik geleneği, Türk edebiyatındaki yeri ve örnekleri, Ferîdüddîn-i Attâr’ın hayatı ve edebî kişiliği yer almaktadır. İkinci bölüm olan inceleme kısmında Eski Oğuz Türkçesinin imla hususiyetleriyle birlikte ses ve şekil bilgisi metinden örneklerle açıklanmaktadır. Üçüncü bölümde metnin transkripsiyonlu şekli yer almaktadır. Dizin bölümü ise gramatikal dizin ve özel adlar dizini olmak üzere iki alt başlıktan oluşmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Tezkiretü’l-Evliyâ, Eski Oğuz Türkçesi, Ferîdüddîn-i Attâr, Serez 01800

ABSTRACT

THE TRANSLATION OF TEZKİRETÜ'L-EVLİYÂ WHICH IS WRITTEN WITH OLD OGHUZ TURKISH

Sümeyye AKBAŞ ÖZTÜRK
Ondokuz Mayıs University
Institute of Graduate Studies
Turkish Language and Literature
Master, December/2023
Supervisor: Prof. Dr. Serkan ŞEN

Tezkiretü'l-Evliyâ belonging to Ferîdüddîn-i Attâr takes part among the works which substantially forms the basis for Turkish Islam literature. This work which is discussed in the form of collection of biographies offers many oracles and biographical informations about lives of many protectors. With the acceptance of Islamic religious, as a result of religious orientation, many works are brought to our language from Arabic and Persian literature by translating. The *Tezkiretü'l-Evliyâ* of Attâr supplies essential part of translation activities in the works of religious- didactics. At this point, it supplants by among the works that are preferred and draw attention by many interpreters in the different stages of Turkish Literature. As a content, it includes the lives of sofi, their oracles and moral conduct. While presenting these informations, it has resource to verse and hadith from Koran and partly Persian poetry.

The *Tezkiretü'l-Evliyâ* which is subject to this study is the work of the translation of Tezkiretü'l-Evliyâ registered in the library of Süleymaniye in the part of Serez and the number of 01800. The work which includes the characteristics of the sound and shape of Old Anatolian Turkish is presented to II. Murat at the request of Karaca Beğ. Along with not having certain information about interpreter and copyist, it is seen in the last part of the work that the written time of it is 1020. The work includes poem and prose parts and the prose part starts with Cafer'i sadık and ends with Haris'i Muhasibi. In the poem part, the poem of Dâstân-ı Hibâl which is given because of the conversation between Hz. İsa and Hibâl is taken part in.

This master's thesis consists of four main sections like " introduction, review, text and index". In introduction part, the custom of the collection of biographies, its place and importance in Turkish Literature, the lives of Ferîdüddîn-i Attâr and his literary personality is taken part in. Along with the properties of spelling of Old Anatolian Turkish , the knowledge of sound and shape are clarified with the examples from text. In the third section, the form of transcription that is translated to the current Turkish of text is taken part in. In index section, their meanings are taken part by creating alphabetic sequence.

Keywords: Tezkiretü'l-Evliyâ, Old Oghuz Turkish, Ferîdüddîn-i Attâr, Serez 01800

ÖN SÖZ VE TEŞEKKÜR

Bir milletin kültür dünyasının oluşmasında o milletin benimsemiş olduğu dinin etkisi oldukça önemli bir yere sahiptir. Din bir taraftan bulunduğu kültürü kendi kaideleriyle şekillendirirken diğer taraftan var olan kültürde yaşam bulmaya çalışmaktadır. Türklerin İslam dinine yönelmeleriyle dini anlamlandırma ve tanıma arayışı; kültür ve edebiyat dünyasına katkı sağlamasına vesile olmaktadır. Dini tanıma ve benimseme isteği edebî eserler aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Bu amaçla çeviri eserlere ilginin artmasıyla Arap ve Fars edebiyatından dilimize çok sayıda eser tercüme yoluyla kazandırılmıştır.

Bu eserlerin başında İran edebiyatının en önemli mutasavvıflarından biri olan Ferîdüddîn-i Attâr'ın *Tezkiretü'l-Evliyâ'sı* yer almaktadır. Müellifin tek mensur eseri olan bu yapıt H 617/M 1220 yılında kaleme alınarak kendisinden sonraki süreçte birçok mütercim tarafından beğenilerek üzerinde çalışma yapılmasına olanak sağlamıştır.

Bu çalışmaya konu olan evliyâ tezkiresi Süleymaniye Kütüphanesi Serez bölümü 01800 numaralı "*Tezkiretü'l-Evliyâ Tercümesi*" adlı eserdir. Mütercimi ve müstensihi konusunda herhangi bir bilgiye ulaşamamaktadır. Kütüphane kataloğunda 223 varak olarak kaydedilmişse de *Tezkiretü'l-Evliyâ* metni 2b ile başlayıp 220a ile bitmektedir. 220a'nın sonlarına doğru *Dâstân-ı Hibâl* adlı manzume başlamakta ve bu manzume 227b'de sonu eksik olarak bitmektedir. Bu yazma tek nüshadan oluşmakla birlikte istinsah tarihi 1020 tarihi olarak kayıtlara düşülmüştür.

Bu çalışma, "Giriş, İnceleme, Metin ve Dizin" olmak üzere dört ana başlıktan oluşmaktadır. Giriş bölümü olarak adlandırılan kısımda tezkirecilik geleneği, Türk edebiyatındaki yeri ve örnekleri, Ferîdüddîn-i Attâr'ın hayatı ve edebî kişiliği üzerine durulmaktadır. İkinci bölümde imla, ses ve şekil özelliklerinin incelenmesi yer almaktadır. Üçüncü bölümde Arap alfabesiyle oluşturulmuş bu yazmanın, transkripsiyonlu metni bulunmaktadır. Son bölüm olan dizin kısmında ise sözcüklerin alfabetik sıralamayla oluşturulmuş manalarına yer verilmektedir.

Bu çalışmanın oluşturulması noktasında bilgisinden ve tecrübesinden yararlandığım danışmanım Prof. Dr. Serkan Şen'e ve değerli jüri üyelerine teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca bu zorlu süreçte yükümü hafifletip bana çalışma ortamı sağlayan eşime ve canım oğluma müteşekkirim.

Sümeyye AKBAŞ ÖZTÜRK

İÇİNDEKİLER

TEZ KABUL VE ONAYI	i
BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI	ii
TEZ ÇALIŞMASI ÖZGÜNLÜK RAPORU BEYANI	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR	v
İÇİNDEKİLER	vi
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	ix
TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ	x
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Çalışmanın Konusu	1
1.2. Çalışmanın Amacı	1
1.3. Çalışmanın Yöntemi.....	1
1.4. Tezkire.....	3
1.5. Tezkirecilik Geleneği	3
1.5.1. Türk Edebiyatında Tezkirecilik Geleneği.....	4
1.5.1.1. Ferîdüddîn-i Attâr'ın Hayatı ve Edebî Kişiliği	5
1.5.1.2. Eserleri	6
1.5.1.3. Tezkiretü'l-Evliyâ	7
1.5.2. Serez 01800 Numaralı Tezkiretü'l- Evliya.....	8
2. İNCELEME.....	12
2.1. İmla Özellikleri.....	12
2.1.1. Ünlülerin Yazılışı.....	12
2.1.1.1. /a/ Ünlüsü	12
2.1.1.2. /e/ Ünlüsü	12
2.1.1.3. /ı/ ve /i/ Ünlüleri.....	13
2.1.1.4. /o/, /ö/, /u/, /ü/ Ünlüleri	14
2.1.2. Ünsüzlerin Yazılışı	14
2.1.2.1. /b/, /p/ Ünsüzlerinin İmlâsı.....	14
2.1.2.2. /c/, /ç/ Ünsüzlerinin İmlâsı	14
2.1.2.3. /g/, /k/ , /ñ/ Ünsüzlerinin İmlâsı	15
2.1.3. Edatların İmlâsı.....	15
2.2. Ses Özellikleri	15
2.2.1. Kalınlık-İncelik Uyumu.....	15
2.2.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu	15
2.2.2.1. Ses Olayı Nedeniyle Yuvarlaklaşma.....	15
2.2.2.2. Yuvarlaklık Uyumu Dışında Kalan Kelimeler.....	15

2.2.2.3. Eski Türkçe Döneminden Devam Eden Yuvarlaklıklar.....	16
2.2.2.4. Yuvarlak Ünlülü Ekler	16
2.2.3. Düz Ünlülü Ekler	17
2.2.4. Ünlü Değişmeleri.....	17
2.2.4.1. Ses Düşmesi	17
2.2.4.2. Ünlü Birleşmesi (Aşınma)	17
2.2.5. Ünsüz Değişmeleri.....	17
2.2.5.1. Ünsüz Uyumu	17
2.2.5.1.1. Bulunma Hâl Eki : { -dA }.....	18
2.2.5.1.2. Ayrılma eki : { -dAn }	18
2.2.5.1.3. Bildirme 3.tekil şahıs eki : { -dUr }	18
2.2.5.1.4. Fiilden fiil yapma eki : { -dUr }.....	18
2.2.5.1.5. Görülen geçmiş zaman eki : { -dİ }	18
2.2.5.2. /k/ > /h/ Değişmesi	18
2.2.5.3. /ğ/ > /v/ Değişmesi	18
2.2.5.4. Ünsüz İkizleşmesi	18
2.2.5.5. Göçüşme.....	19
2.2.5.6. Ünsüz Düşmesi	19
2.3. Söz Varlığı.....	19
2.3.1. Deyim	19
2.3.2. İkilemeler	20
2.3.3. Kalıp İfade	21
3. METİN.....	22
4. SONUÇ	259
5. DİZİN.....	261
5.1. Gramatikal Dizin	261
5.2. Özel Adlar Dizini	612
KAYNAKLAR	634
ÖZ GEÇMİŞ.....	635

SİMGELER VE KISALTMALAR

- < : Okun içi ilk biçimi gösterir
> : Okun ucu son biçimi gösterir
() : Satır numaralarını gösterir
[] : Varak numaralarını gösterir
– : Fiil kök veya gövdeyi gösterir
+ : İsim kök veya gövdeyi gösterir
Ar. : Arapça
Far. : Farsça
T. : Türkçe
ö.a. : Özel ad
bk. : Bakınız
EAT : Eski Anadolu Türkçesi
İİYE : İsimden İsim Yapım Eki
İFYE : İsimden Fiil Yapım Eki
FİYE : Fiilden İsim Yapım Eki
FFYE : Fiilden Fiil Yapım Eki

TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ

ا	A,E,Ā,Ē	ص	Ş
ء	’	ض	Ž,D
ب	B,P	ط	Ṭ
ت	T	ظ	Z
ث	Ṣ	ع	‘
ج	C	غ	Ġ
چ	Ç	ف	F
ح	H	ق	K
خ	Ḥ	ك	K,G
د	D	ل	L
ذ	Z	م	M
ر	R	ن	N
ز	Z	ه	H (A,E)
س	S	و	(O,Ö,U,Ü)
ش	Ş	ی	Y (İ,İ̇,Ī,Ē)

1. GİRİŞ

1.1. Çalışmanın Konusu

Tezkiretü'l-Evliyâ Tercümesi adlı eserin dil hususiyetlerinin imla, ses ve şekil bilgisi açısından incelenmesi, söz varlığının ortaya konulması, çeviri yazıya aktarılması, gramatikal ve özel adlar dizininin yapılması bu çalışmanın konusunu oluşturmaktadır.

1.2. Çalışmanın Amacı

Eski Oğuz Türkçesi dönemine ait olan Serez bölümü 01800 numaralı *Tezkiretü'l-Evliyâ Tercümesi*; metinden hareketle dönemin söz varlığı, morfolojik özellikleri ve bu özelliklerin ilgili metindeki kullanım sıklıkları hakkında bilgi edinmek isteyen araştırmacılara kaynak oluşturacaktır. Eski Oğuz Türkçesinin anlaşılması noktasında bir yazma eserin daha ele alınıp incelenmesi çalışmanın bir diğer amacını oluşturmaktadır.

1.3. Çalışmanın Yöntemi

Metnin çeviri yazıya aktarımı yapılırken müstesihin kullanmış olduğu dil özelliklerine dikkat edilerek orijinaline sadık kalınmış, metin içi eklemelerden kaçınılmıştır. Metnin transkripsiyonu yapılırken *Times Turkish Transcription* yazı tipi fontu kullanılmıştır. Metnin varak numaraları []; satır numaraları () işaretiyle gösterilmiştir. Metinde yer alan Arapça ifadeler italik yazı biçimiyle yazılmıştır. Evliyaların isimlerinin yer aldığı kısımlar ise kalın yazı tipiyle belirgin hâle getirilmiştir.

Dizin bölümü oluşturulurken Ceval Kaya'nın *cibakaya* adlı dizin programından yararlanılmıştır. Metindeki bütün sözcükler kodlama sistemi ile eklerine ayrılarak programa hazır hâle getirilmiştir. Dizin programında çok fazla hata vermesi sebebiyle sıralama yeniden yapılmıştır. Eserde geçen sözcükler sayfa ve satır numaralarıyla beraber gösterilmiştir. Dizin kısmında sırasıyla sözcüklerin öncelikle eksiz şekilleri yazılarak; isim kök ve gövdelerine (+), fiil kök ve gövdelerine (-) işareti getirilmiştir. Sözcüğün metin içinde kaç defa kullanıldığı, parantez içinde ise sözcüğün hangi dile ait olduğu yazılmıştır. Sözcüğün aldığı ekler; alfabetik sıraya göre alt alta, sayfa ve satır numaralarıyla birlikte gösterilmiştir. Sözcüklerin metin içinde hangi anlamlarda kullanıldığı belirlenmiş ve farklı anlamları maddeler halinde ayrılmıştır.

Metinde sık tekrar eden “*ve, dahi, nakldur ki, kim, zira, çün*” vb. kelimeler yalnızca metinde kaç defa kullanıldığı [] ile belirtilerek manalarına yer verilmiştir. Yazılışları aynı anlamları farklı sözcükler aynı madde altında numaralandırılmıştır.

Dizinde, belirtme eki için +(1); 3. teklik kişi iyelik eki için +(2) işareti kullanılmıştır. Metnin imla özelliklerini dizinden takip edebilmek amacıyla ses olayları için ayrı ayrı madde başları oluşturulmuş, bk. ifadesiyle göndermeler yapılmıştır.

1.4. Tezkire

Tezkire; *zîkr* kelimesinin kökünden oluşmuş Arapça bir kelime olup sözünü etme, ismini geçirme, anma, yad etme, hatırlama gibi manaların temelini teşkil eder. Bu manalar doğrultusunda daha çok tasavvufî ile ilgili olduğu düşünülen *zîkr* kelimesi Allah'ı anma, hatırlama noktasında karşımıza çıkmaktadır. “Tezkire” kelimesi çeşitli anlamları ihtivâ etmektedir: Aynı şehirde bulunan resmî daireler veya şahıslar arasında karşılıklı yazışma pusulası, çeşitli sebeplerle esnafa veya şahıslara verilen resmî evrak, reisülküttap tarafından Divan-ı Hümayun kâtiplerine verilen hürriyet varakası, küçük mektup, bir iş için izin verildiğini bildiren veya bir hususu ispatlamak için yazılan resmî belge gibi farklı anlamlara gelmektedir (Sami, 2015: 1241-1242). Tezkire kelimesinin kapsam alanının geniş olması farklı anlamları bünyesinde barındırmaktadır. Tezkireler öncelikle dinî şahsiyetleri anlatan eserden ziyade döneminde şöhet sahibi meslek erbaplarını, özellikle de şairlerin yaşamlarını, edebî kişiliklerini ortaya koyan eserler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu noktada adlandırmalarında çeşitlilikler söz konusudur: tezkiretü'l-evliyâ, tezkiretü'l-bünyân, tezkiretü's-şu'arâ gibi... Zamanla şairlerin, din yolunda tanınmış mutasavvıfların ve âlimlerin hayatlarını, kerametlerini nakleden eserler olarak zuhûr etmektedir.

Tezkire türünün ilk hâlini Arap edebiyatına dayanan tabakat kitapları oluşturmaktadır. Çeşitli ilim dallarında yetişmiş âlimler ve şairlerin biyografilerine dair eserler Arap ilim çevresinde “tabakat” adıyla ortaya çıkmış, Fars edebiyatında özellikle şairler için yazılan tabakat kitaplarına tezkire adı verilmiştir. İslâm telif geleneğinde zamanla farklı özellikler kazanarak gelişen tezkireler, esas nitelikleri bakımından günümüzdeki biyografik-antolojik sözlüklere benzer özelliklere sahiptir (Öz, 2012: 68-69).

1.5. Tezkirecilik Geleneği

Tezkirecilik geleneğinin oluşmasında Arap edebiyatının tabakat adlı kitapları önemli bir yer almaktadır. Geçmiş Hz. Peygamber'in hayatının incelenmesine dayanan bu tabakatlar, İslâm tarihine ışık tutmaktadır. Bu duruma neden olan en önemli unsur ise soy soplâ övünme alışkanlığının bulunmasından kaynaklanmaktadır. Arapça yazılmış tabakat kitapları altı bölümden oluşmaktadır: Şair ve edipler, evliya, fakihler, hadisçiler, nahivciler ve bunların karışık şekillerine yer veren meşhûrlar üzerine yazılmış tabakatlar (Yavuz, 1986: 18).

XII. yüzyıla kadar devam bu gelenek Fars edebiyatına geçmesiyle bu türe adını verecek olan tezkire örneklerini ortaya koymaktadır. Ahmed b. Ömer Nizâmî-i Arûzî'nin *Çahar-makâla*'sı, İran edebiyatında Farsça *Tezkiretü's-şu'arâ*'nın ilk örneğidir. Bu eserde iyi bir hükümdarın mutlaka yararlanması gereken dört meslek ehliyle (münşi, şair, müneccim, hekim) ilgili bilgiler verilmiştir. Ayrıca eserlerinden bazı parçalar aktarılmış ve hikâyeler anlatılmıştır (Öz, 2012: 41; 68-69). Ancak genel kabul gören düşünce Muhammed Avfi tarafından (M.1221/2) ortaya konulan *Lübabü'l-Elbab* adlı eserdir.

Tezkirecilik geleneğinin en tanınmış şahsiyetlerden biri de Devletşah Semerkandî'dir. Kaleme aldığı *Tezkiretü's-şu'arâ* adlı eserinde İran şairlerine dair bilgiler sunarken eserini Alî Şîr Nevaî'ye takdim etmiştir. Fars edebiyatında asıl dikkate değer örnek, Devletşah b. Alaü'd-devle tarafından kaleme alınan *Devletşah Tezkiresi* (1487)'dir. Alî Şîr Nevaî'ye sunulan bu eser; mukaddime, yedi tabaka ve bir hatimeden oluşmaktadır. Tezkirede yer alan toplam şair sayısı da 149'dur. Devletşah ele aldığı 149 şairin hayatını anlattıktan sonra şairlerinden örnekler de verir. Bu hâliyle tezkire, daha sonra yazılacak Fars ve Türk tezkirelerine modellik etmiş ve o güne dek yazılan benzer örneklerden daha çok biyografi ihtivâ etmiştir (Kılıç, 2007: 545).

XVII. yüzyıla gelindiğinde Mirza Muhammed Tabir Naşr-âbâdi'ye ait Tazkira-i Naşr-âbâdi adlı eser ile Muhammed Aizal Sarhoş'un Kalimât al-şu'arâ adlı eseri bu dönemde dikkat çeken tezkireler olarak belirlenmektedir. XVIII. yüzyılda Lütfi Alî Bey'e ait olan Ateşgede adlı eser döneminde dikkat çekmiştir. XIX. yüzyıla gelindiğinde ise bugün için bile İran şiir tarihi açısından ana kaynak olarak adlandırabilecek eserlerin başında gelen Rızâ Kuli-han'ın *Macma' al-Fuşaha*'sı, Tâbirîler devri şairi Abu'l Abbâs al Marvazî'den 1867 yılına kadar olan İran şairlerinin hâl tercümeleri ile şiirlerinden seçmeleri içermektedir (Ritter, 1993: 7-12).

1.5.1. Türk Edebiyatında Tezkirecilik Geleneği

Türk edebiyatında tezkire ifadesi kullanılınca akla ilk olarak şairlerin hayatlarını, edebî kişiliklerini ve eserlerini anlatılan şüara tezkireleri gelmektedir. Bu türün ilk örneğini Çağatay sahasının en önemli şairi olan Alî Şîr Nevaî; *Mecâlisü'n-Nefâis* adlı eseriyle vermektedir. Çağatay ve İran şairlerine dair bilgilerin yer aldığı bu eser mukaddime ve sekiz bölümden oluşmaktadır. Anadolu sahasında XVII. yüzyılda Edirneli Sehî Bey tarafından *Heşt Bihişt* adlı tezkire yazılmıştır. Eser bir mukaddime,

sekiz bölüm ve bir hâtimeden oluşturulmuştur. Bu tezkirede XIV, XV ve XVI. yüzyıl şairleri hakkında kısa bilgiler verilmiştir. Sehî Bey'in eseri, günümüze kadar edebiyat tarihinin önemli kaynaklarından biri olmuştur. Özellikle çağdaşı olan şairler hakkında verdiği bilgilerle dikkat çekmiştir (Öz, 2012: 41; 68-69). Anadolu'da yazılmış ikinci şuara tezkiresi ise Latîfî'ye ait *Tezkiretü's-şuara* adlı eser, aynı zamanda ilk alfabetik sıralamayla oluşturulmuş tezkire olarak bilinmektedir. Edebiyatımızda ilk şuara tezkirelerinin ardından bu alana eğilim oldukça yaygınlaşarak sonraki dönem şairleri tarafından rağbet görmüştür.

Türk edebiyatında XIII. asırdan itibaren görmeye başladığımız Tezkiretü'l-Evliyâ adlı eserlerin büyük bir kısmı Ferîdüddîn-i Attâr'ın aynı adlı eserinin tercümeleri olarak karşımıza çıkmaktadır (Yavuz, 1986: 23). Çoğunluk tarafından Attâr'ın Tezkiretü'l-Evliyâ adlı eseri kaynak olarak ele alındığı görülse de İran edebiyatına ait olan Nefahâtü'l-Üns, Nesâyimü'l-Mahabbe min Şemâyimü'l Fütüvve, Reşahât Aynü'l-Hayât, Ebu'l-Leys Semerkandî'nin Tezkiretü'l-Evliyâ'sı tercih edilen eserler arasında yer almaktadır.

Menakıb-nâme örneği teşkil eden bu tür, XIII. yüzyıl Anadolu'sunda insanların manevi olarak arayışının bir sığınağı olarak düşünülebilir. Moğol istilasının etkili olduğu bu yüzyılda dinî şahsiyetlere yönelimin sonucu yukarıda zikredilen eserlere ilginin artmasını sağlamıştır. Bu eserler arasında Attâr'ın Tezkiretü'l-Evliyâ adlı eseri dikkat çekerek kaynak olarak ele alınarak dilimize kazandırılmıştır.

1.5.1.1. Ferîdüddîn-i Attâr'ın Hayatı ve Edebî Kişiliği

Asıl adının Ebû Hâmid Muhammed b. Ebî Bekr İbrâhîm-i Nişâbûrî olduğu bilinmektedir. İran edebiyatının en önemli mutasavvıfı olan Attâr'ın doğum tarihi konusunda çeşitli bilgiler bulunmaktadır. Devletşâh, Tezkiretü's-Şuarâ'sında Attâr'ın doğumunu 6 Şaban H 513 (M 1119-1120) olarak kaydeder (Devletşâh, 1338: 187). İslam Ansiklopesi "Attâr, Ferîdüddîn" maddesinde ise; Horasan Selçuklukları'nın son zamanlarında, büyük ihtimalle H 537-540 (M 1142-1145) yılları arasında Nişabur'da dünyaya geldiğinden bahseder (Şahinoğlu, 1991: 95-98). Asıl adından ziyade Attâr olarak bilinmesinin sebebi bu meslek ile ilgileniyor olmasındandır. Çocukluk ve gençlik devresi hakkında kaynakların verdiği bilgiler çok farklı ve yetersizdir. Ancak eserlerinden, gençliğinde bir taraftan attarlıkla uğraştığı, diğer taraftan da ilim tahsil

ettiği, tasavvufî bilgiler edindiği ve çeşitli şeyhlere hizmet ettiği anlaşılmaktadır (Şahinoğlu :1991, 95).

Devletşah, *Tezkiretü'ş-Şua'ra*'da Attâr'ın babası İbrahim'in Kutbuddin Haydar'ın muridi olduğunu, Attârın da ondan feyz aldığını belirtmiş ve Attar'ın bu şeyh için bir Haydar-name yazdığını söylemiştir (Ritter, 1993: 7).

Dinî kaidelerin yaşandığı bir ortamda yer alan Attar, bu yönünü edebî kişiliğine yansıtarak kaleme aldığı eserlerinde muhteva olarak işlemiştir.

Attâr'ın tasavvufî terbiyesini kimden aldığı ve şeyhlik yapıp yapmadığı kesin olarak bilinmemektedir. Kaynaklar, Attâr'ı Necmeddin-i Bağdadî'nin müridi olarak göstermekte ve Tezkiretü'l-Evliyâ mukaddimesindeki sözlerini buna delil saymaktadır. Ancak Tezkiretü'l-Evliyâ'nın mukaddimesindeki bu ifadeler onun Necmeddin-i Bağdadî'ye bağlı olduğunu göstermez. Kaldı ki Tezkiretü'l-Evliyâ'da bahsedilen evliyâları pek mübalağalı sıfatlarla övdüğü hâlde Necmeddin-i Bağdadî'den sadece “imam” diye bahseder. Bu nedenle Attâr'ın Necmeddin-i Bağdadî'nin müridi olduğu şüphelidir. Esrar-nâme, İlâhi-nâme, Mantıku't-tayr gibi eserlerinde Attâr'ın Ebu Said'le ilgili menkıbelere oldukça çok yer vermesi bu bağlılığın eseridir (Küçük: 2011, 15).

Hayatı konusunda kısıtlı bilgilerin bulunduğu Attar'ın birçok yeri seyahat ettiği, sonrasında doğum yeri olan Nişabur'a döndüğü ve Moğol istilasında şehit edildiği yönünde bilgilerin bulunduğu söylenebilir.

1.5.1.2. Eserleri

Muhteva olarak içerisinde yaşadığı ortamdan hareketle eserlerinin temelinde tasavvufî konular yer almaktadır. Asıl ünlünü dinî konuların ışığında oluşturduğu gazellerine ve mesnevisine borçludur. Dili kullanımındaki kabuliyeti onu, asırlar sonrasına taşıyarak üzerinde çok sayıda araştırma yapılmasına olanak sağlamıştır. Ritter, Attar'ın eserlerini üç devreye ayırır. Ona göre, Attâr birinci devrede usta bir hikâyeci olarak karşımıza çıkar. Bu dönemde yazdığı eserlerde planlı, iyi kurulmuş bir hikâyenin içinde bu hikâyenin bütünü bozmayan fıkralar yer alır. İkinci devrede giderek gevşer, fıkralar azaltılarak maneviyata ağırlık verir. Üçüncü devrede ise şairin edebî gücü kaybolur, eserlerinde plan ve tertipten bahsetmek artık güçtür. Tezkiretü'l-Evliyâ da bu devrede yazmıştır. Bu döneme dâhil olan eserlerinde kendisinden ve yazmış olduğu kitaplardan çok fazla bahseder (Ritter, 1993: 7-12).

Attâr'ın yedisi manzum, biri mensur olmak üzere sekiz eseri mevcuttur. Manzum eserleri; Mantıku't-Tayr, Esrâr-nâme, Muhtar-nâme, İlâhî-nâme, Musibetnâme, Hüsrev- nâme ve Divân.

1.5.1.3. Tezkiretü'l-Evliyâ

Ferîdüddîn-i Attâr tek mensur eserini H 617 tarihinde kaleme almıştır. Bu kitabın diğer bir hususiyeti, evliyâullâhın biyografilerini ve menkabelerini ihtivâ eden çalışmalara ad olmasıdır (Şener, 2003: 210). Attâr'dan önce bu türde yazan şahsiyetler olsa da o, bu türün en başarılı örneğini vermiştir. Eserini oluştururken hacimin fazla olmasından endişe ederek kısa ve öz yazmaya özen göstermiştir. Ancak evliyaların hayatlarına dair bilgilere ulaşmak isteyenlere *Şerhü 'l-Kulûb*, *Keşfü 'l-Esrâr* ve *Marifetü 'l-Nefs* adlı kaynaklara bakılmasını önermektedir.

Attâr'ın orijinal metninde 72 evliyaya dair bilgiler yer alırken sonrasında 25 veli “ zeyl” başlığı altında eklenmiştir. Bunlar: İmâm Ca'fer-i Sâdık , Üveys-i Karanî, Hasan-ı Basrî, Mâlik-i Dînâr, Muhammed-i Vâsî', Habîb-i Acemî, Ebû Hâzım-ı Mekkî, Ebû Hâzım-ı Mekkî, Utbe ibn-i Gulâm, Râbiatü'l-Adeviyye, Fudayl-ı İyâz, İbrâhîm-i Edhem, Bişr-i Hâfî, Zü'n-nûn-ı Mısırî, Bâyezîd-i Bestâmî, Abdullâh-ı Mübârek, Süfyân-ı Sevrî, Şakîk-i Belhî, Ebû Hanîfe-i Kûfî, Muhammed ibn-i İdrîs eş-Şâfî, Ahmed ibni Hanbel, Dâvud-ı Tâ'î, Hâris-i Muhâsibî, Süleymân-ı Dârânî, Muhammed-i Semmâk, Muhammed bin Eslemü't-Tûsî, Ahmed-i Harb, Hâtem-i Asamm, Sehl ibn-i Abdullâhu't-Tüsterî, Ma'rûf-ı Kerhî, Seriyy-i Sakatî, Feth-i Mevsilî, Ahmed-i Havârî, Ahmed-i Hazreviyye-i Belhî, Ebu Tûrâb-ı Nahşebî, Yahya ibni Ma'âz-ı Râzî, Şâh Şücâ'-ı Kirmânî, Yûsuf ibnü'l-Hüseyn, Ebû Hafs-ı Haddâd, Hamdûn-ı Kassâr, Mansûr-ı Ammâr, Ahmed ibnü'l-Âsım el-Entâkî, Abdullâh ibni Hubeyk, Cüneyd-i Bağdâdî, Amr ibn-i Osmân-ı Mekkî, Ebû Saîd-i Harrâz, Ebu'l-Hüseyn-i Nûrî, Ebû Osman-ı Hayrî, Abdullah ibnu'l-Celâ, Ebû Muhammed-i Ruveym, İbn-i 'Atâ, İbrahim-i Rakkî, Yûsuf-ı Esbât, Ebû Ya'kûb İshak en-Nehrecûrî, Semnûn-ı Muhibb, Ebû Muhammed-i Mürte'îş, Ebû Abdullah Muhammed ibni Fazl, Ebu'l-Hüseyn-ı Bûşencî, Muhammed ibn-i Aliyyü't-Tirmizî, Ebu'l-Hayr-ı Akta', Abdullâh-ı Rû'adî/Rûgadî/Türûgbedî, Ebû Bekr-i Varrâk, Abdullâh-ı Menâzil, Alî bin Sehl-i İsfahânî, Hayr-ı Nessâc, Ebû Hamza-i Horâsânî, Ahmed-i Mesrûk, Ebû Abdullâh-ı Magribî, Ebû Aliyy-i Cürcânî, Ebû Bekr-i Kettânî, Ebû Abdullâh Muhammed ibn-i Hafîf, Ebû Muhammed-i Cerîrî, Hüseyn-i Mansûr-ı Hallâc

1.5.2. Serez 01800 Numaralı Tezkiretü'l- Evliya

Bu nüsha; Süleymâniye Yazma Eserler Kütüphanesi Serez bölümü 01800 demirbaş numarasında kayıtlıdır. Bu yazmanın bilinen tek nüshası bulunmaktadır. Harekeli nesihle yazılmış olan yazma, 203x138, 146x98 mm ebatlarındadır. Satır sayısı 17 olmakla birlikte kütüphane kataloğuna 15 olarak not düşülmüştür. Yine kütüphane kataloğuna 223 varak olarak kaydedilmişse de eserin toplam varak sayısı 227'dir. *Tezkiretü'l-Evliyâ* metni 2b'de başlayıp 220a'da bitmektedir. 220a'nın sonlarına doğru *Dâstân-ı Hibâl* adlı manzume başlamakta ve 227b'de sonu eksik olarak bitmektedir. Bu manzumenin adı kütüphane kataloğunda *Dastan-ı Hayal* olarak kaydedilmiştir. Varak sayıları numaralandırılmış olup numaraların sonradan eklendiği düşünülmektedir. Sayfa düzeni takibiyeli ve cetvelsiz olup sayfalarda leke ve nem izleri bulunmaktadır. Derkenarlara sonradan eklendiği düşünülen yazılar bulunmakta olup bu yazmaların okunması oldukça güçtür.

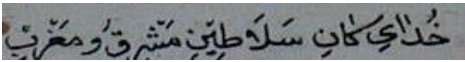
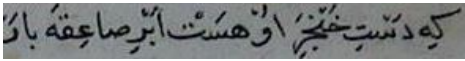
Bu yazma, Karaca Beğ'in isteği üzerine II. Murad'a sunulmuştur. Metinde şu şekilde geçmektedir:

meger emîr-i kebîr-i muḳbîl-i manşûr Ḳaraca Beg dâme 'izzuhû kim ṭarîḳat şeyhlerinüñ (15) muḥibbi ve ḥaḳîḳat serverlerinüñ 'âşîḳıdur bildi kim evliyânüñ aḥvâlini (16) ve menâḳıbını işitmekde ve okumaḳda fâ'ide-i dünyevî ve uhrevî ḥâşıl (17) olur pes şafâ-yı meveddetden ve vefâ-yı muḥabbetden ve şurûṭ-ı 'ubûdiyetden

[4b]

(1) ve ḥulûş-ı ṭaviyyetden diledi kim Sulṭānu'l-islâmi'l-müslimîn nâşîru'l-ğuzât-ı (2) ve'l-mücâhidîn ve 'avnu'z-ḡu'afâ'i ve'l-mesâḳîn mevla's-selâṭîni'l-ümemi ve (3) faḥru'l-ḥavâḳîni fi'l-'âlemi

şî'r

(4)

ma'deni'l-luṭfi ve'l-iḥsân (5) Sulṭān Murād bin Muḥammed Ḥān içün ki cihāndârlıḳ şaḥâyifini mekârim-i (6) ḥamîde ile muvaşşah ve müzeyyen kılub-durur ve pâdişâhlıḳ ridâsını me'âşîr-i (7) ġarîbe ile muṭarraz kılub-durur ve aḥvâl-i rûzigârî 'adl u inşâfi-

y-ıla (8) ārāste kılub-dur ve kemāl-i faẓl-ıla meşhūr ve tāmam-ı ‘adl-ıla mezkūr kitāb-ı (9) şerīfī Fārisīden Tūrkiye tercūme ētdüre egerçi kim Tezkiretü’l-Evliyānuñ (10) tercūmesi ma‘lum ve meşhūrdur ammā anlardan bu nüşha’i evlā ve a‘lā (11) görüp fevāyidi keşire ve menākıbı ġarībe olduğı-çün rāġıb oldı tā kim (12) pādīşāh-ı evliyānuñ ‘aleyhimu’r-raḥmetu aḥvālını ve menākıbını okumağdan maḥfuẓ ve (13) mütte‘ iz ola

Süleymaniye Kütüphanesi Serez 01800 numarada mukayyet bu nüsha, İstanbul Kitaplıkları Tarih ve Coğrafya Yazmaları Kataloğu’nun 6. fasikülünde “Müellifi Belli Olmıyan Kitaplar” başlığı altında 372. sıra numarasıyla (“Serez No. 1783” 16) ayrıntılı bir şekilde tavsif edilmiştir:

Eser, yk: 219, ölç: 200x140-150x100, st: 17, yz: harekeli âdi nesih, kt: kalın, esmer, szb: kırmızı, ct: kahverengi meşin bazı sayfaları onarılmıştır. Mükerrer I numaralı sayfada Hurûf-ı mukattaa ile bir nusha sureti ve 219-225 sayfalarında Dastân-i Hibâl adlı ve 226 beyitli noksan bir manzume ve 27, 53, 60, 149, 181. sayfalarından sonra sayısı belli olmayan eksik sayfalar vardır. Bu kitapta İmam Cafer-i Sadık’tan Hâris-i Muhasibî’ye kadar 21 velinin menkabeleri yazılıdır (Çetin, 2014: 101-103). Detaylı bilgilerin yer aldığı bu tasnifte mütercimine dair herhangi bir açıklama yapılmamıştır ve müellifi belli olmayan eserler kategorisinde değerlendirilmiştir.

Yazmanın mütercim ve müstensihine dair net bilgi bulunmamakla birlikte mütercime dair atıflar söz konusudur. Bu atıfların en önemlisi Ahmed-i Dâ’î’ye ait olması yönündeki araştırmalardır. Söz konusu düşünceye dair ilk bilgiler İsmail Hikmet Ertaylan tarafından ortaya atılmıştır:

“Ahmed-i Dâ’î’nin Murâd II. için yazmış olduğu iki eser vardır. Bunlardan biri Ukûd ül-cevâhir ... İkincisi, Karaca Bey’in işâreti üzerine Murad II. adına terceme etmiş olduğu Tezkiretül-Evliyâ’dır ki, bunu Murad II.’nin cülûsundan sonra yazmış olduğu mukaddimesinden ve pādīşâha dâir yazmış olduğu sözlerden anlaşılmaktadır. Bu eser Dâ’î’nin ise, onun Murad II.’nin cülûsundan, ya’ni 824 (1421)’den sonra ölmüş olduğu anlaşılır ki...” (Ertaylan, 1952: 26-27)

“İslâmî ilimlerin, hemen her sahasında, büyük bir selâhiyyet ve muvaffakiyetle kalem oynatan Ahmed-i Dâ’î’nin bir de Tezkiret’ül evliyâ yazmış olması kadar tabi’i görülecek hiç bir şey olamaz.” (Ertaylan, 1952: 154)

“... Ahmed-i Dâ’î’ye böyle bir eserin izafesi hiç de müsteb’ad görülemez.”
(Ertaylan, 1952: 54)

Yukarıda Ertaylan’a ait olan alıntılarda da görüldüğü gibi o dönemde yaşadığı düşünülen Dai’nin bu eseri yazmış olabileceği üzerinde durmuş ancak şüpheli yaklaşmıştır. Ertaylan’a bu düşünceyi iten en önemli nedeni ise metinde “Dâ’î” mahlasının geçiyor olmasıdır. Yazma eserde şu şekilde geçmektedir:

(1) pes bu kemter kemine dâ’ inüñ ma’ ârifleri meşâyıhuñ muhabbetine nisbetimüz var-ıduğın (2) belürlerdi gelüb emr kıldılar ki bu kitâb-ı şerîfi Fârsiden Türkîye tercüme (3) edevüz pes devâ’î şevk gâlib olub bu emre icâbet kılduk (4) ba’ de’l-istihâre ikdâm gösterdük egerçi ki bu mertebeye istihkâkumuz yokluğuna (5) mu’ terif ve kıllat-i bizâ’ atumuza munşif idük ammâ çün ol le’âyifüñ ve hağâyıkuñ (6) mu’tala’ asınuñ şevkı bâ’ iş olub ihtiyâr ‘ inânını elden alub (7) bizi bu tercümeyle iltizâm ettürdi velikin ümîz aşhâb-ı lutf ve erbâb-ı (8) keremden ol-durur kim çün bu za’ if u nağîf, cemî’ -i kuşûruna mu’kirr u mu’ terifdür (9) eger mevâkı’ i hâlele ve mevâzı’ -ı zezele mu’talı’ olalar eltâf-ı ‘ amîmelerinden ve ihsân-ı (10) kadîmelerinden ıslâh buyuralar tâ kim (11) kabîline mütâba’ at etmiş

Yukarıdaki metinde *Dâ’î* ifadesinin yer alıyor olması onu Ahmed-i Dâ’î’ye ait olduğu noktasında birleştirmeyi zira Ahmed-i Dâ’î mensur eserlerinde “bende-i şâ’î Ahmed-i dâ’î aslaḥa’ llâhu şānehu ve şānehu ‘ ammā şānehu” ifadesini kullanırken manzum eserlerinde adıyla birlikte mahlasını kullanmaktadır.

Attâr’ın orijinal metninde 72 veliye dair bilgiler yer alırken Serez 01800 numaralı yazma eserde 21 evliya geçmektedir: 1. Ca’fer-i Sâdık 2. Veyse’l-Karanî 3. Hasan-ı Basrî 4. Mâlik-i Dînâr 5. Muhammed-i Vâsî’ (Sonu eksiktir.) 6. Habîb-i Acemî (Baş tarafı eksiktir.) 7. Ebû Hâzım-ı Medenî (Ortalarında eksiklik vardır.) 8. Utbetü’l-Gulâm 9. Râbiatü’l-Adeviyye 10. Fuzayl-ı İyâz 11. İbrâhîm-i Edhem 12. Bişr-i Hâfî 13. Zü’n-Nûn-ı Mısırî 14. Bâyezîd-i Bistâmî (Başı/sonu eksiktir.) 15. Şakîk-i Belhî (Baş tarafı eksiktir.) 16. Ebû Hanîfe-i Kûfi 17. İmâm Ebû Yûsuf-ı Kâdî 18. İmâm-ı Şâfî (Sonu eksiktir.) 19. İmam Ahmed bin Hanbel (Baş tarafı eksiktir.) 20. Dâvûd-ı Tâî 21. Hâris-i Muhâsibî

Ca’fer-i Sâdık’la başlayıp Hâris-i Muhâsibî’le sona eren yazmada, velilerin takdimi yapılırken “ol” Türkçe zamiri kullanılır, her veli için *zîkr* ifadesi yer alır. *Zîkr* kelimesi tezkirenin de kökenini oluşturan anma, yad etme manalarına gelir ve velileri

yad etme şeklinde kullanılır. Evliyaların hayatlarına dair menakibelerin anlatımının sona ermesiyle Dastan-ı Hibal adlı manzume yer almaktadır. Kütüphane kataloğuna Dastan-ı Hayal olarak kaydedilmiştir. Hz. İsa ile Hibal adlı şahsın arasındaki diyalogdan hareketle dini konulara değinilmiştir. Diğer tezkirelerden farklı olarak içerisinde manzum bir kısmın bulunması bu yazmanın değerini bir kat daha artırmıştır. Ancak manzume tamamlanamadan bu yazma nüsha 227b’de sona ermektedir.

İstinsah tarihi olarak eserin temmet bahsinde 1020 olarak verilmektedir:

temmet bi- ‘avni’ llāhi’l-meliki’l-vehhāb

fī vaktiz-zuḥā fī yevmi’l-erbi’a

fī şehri cemāziye’l-ülā el-mübarek

sene ‘ısrīn ve elf fī zamān-ı ḥırmen

Kim ki diler rahmeti çok kazana

Fātiḥā iḥsān ide bunı yazan

2. İNCELEME

2.1. İmla Özellikleri

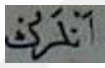
Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde imla hususiyetinde iki farklı yazım özellikleri söz konusudur. Uygur imla geleneğinin devam ettiği özelliklerin yanı sıra Osmanlı dönemi imla geleneği hususiyetleri de kendini göstermektedir. Bu bağlamda aynı kelimenin farklı imlaları metin içerisinde yer almaktadır.

2.1.1. Ünlülerin Yazılışı

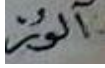
2.1.1.1. /a/ Ünlüsü

Başta:

Bazı Türkçe kelimelerde üstünlü elif kullanılmıştır.

açlık(137a/3) anlarıñ (8a/1) ağlardı (167b/8)

Bazı kelimelerde medli elif kullanılmıştır.

anuñ (92/a) aç (94/2) alur(127b/1)

Ortada:

Bazı kelimelerde üstün işareti ile gösterilmiştir.

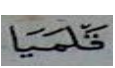
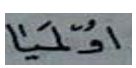
anlarıñ(6a/1) bunlarıñ(20a/14) kaldı(71a/1)

Bazı kelimelerde harekeli elif ile gösterilmiştir.

bulmadı(177a/2) balık(47a/24) vardır(48a/8)

Sonda:

Elif veya he ile gösterilmiştir.

qalmaya(127/1) olmaya(165/7) qalmaya(27b/2)

2.1.1.2. /e/ Ünlüsü

Türkçede kapalı e eskiden beri açıklanması ve ortak noktada birleşilmesi güç konulardandır. Bazı kelimelerin hem i hem de e'li şekillerinin bulunması bazı araştırmacıları bu iki sesin karışımı olan bir kapalı e sesine götürmüştür. Ele alınan bu

metninde kapalı è sesi belirgin olarak ortaya çıkmaktadır. Farklı şekillerde kullanımı olan bu ses, yaygın olarak i şekliyle karşımıza çıkmakla birlikte üç farklı yazımı söz konusudur.

Kapalı è bazı örneklerde hem e ve hem i birlikte kullanılmaktadır:

vèrdi (14a/13)	verdi (102b/1)
gèce (9b/1)	gece (26b/8)
yèg (40a/6)	yegdür (62a/12)

Bazı örneklerde sadece i şekli yer almaktadır:

girü (12b/5)	idin- (127a/7)

Bazı örneklerde de sadece e şekli yer almaktadır:

get- (24a/17)	endüm (126a/9)

Başta:

Üstünle harekeli elif ile gösterilmiştir.

eyitdiler(48a/11) 	elüñ(49a/10) 	eyleye(50b/5)

Ortada:

benüm(49a/21) 	gelmiş(53b/1) 	senüñile(60a/14)

Sonda:

He ile gösterilmiştir.

eyle(81b/14) 	evine (85a/15) 	üzerine(87b/12)

2.1.1.3. /ı/ ve /i/ Ünlüleri

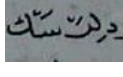
Başta:

Kesreli elif ile gösterilmiştir.

işitdi(48a/11) 	ètdüm(48a/12) 	èrişdi(49a/20)

Ortada:

Bazen sadece kesre ile gösterilmiştir.

dilerseñ(52a/7)

dèdi(87a/11)

eline(87b/4)

Sonda:

Kesreli ye ile gösterilmiştir.

kıldı(5a/6)

èderdi(10b/1)

başladı(52b/5)

2.1.1.4. /o/, /ö/, /u/, /ü/ Ünlüleri

Başta:

Elif-vav ile yazılmıştır.

on (52b/6)

oddan (53b/3)

olurdu(53b/4)

Ortada:

Ötreli vav veya sadece ötre ile gösterilmiştir.

çalursam(73a/5)

édüp (75a/10)

söyle(78a/3)

Sonda:

Ötreli vav ile gösterilmiştir.

ço (82a/9)

korqulu(89a/6)

sevgülü(131a/3)

2.1.2. Ünsüzlerin Yazılışı

2.1.2.1. /b/, /p/ Ünsüzlerinin İmlâsı

Metinde bugün p پ ile yazılan bazı sözcükler b ب ile yazılmıştır. Eski Oğuz Türkçesi metinlerinin çoğunda olduğu gibi p ünsüzü için hem پ hem de ب harfî kullanılmıştır.

girüp (137a/8)

koyup (162a/6)

alup (103b/8)

2.1.2.2. /c/, /ç/ Ünsüzlerinin İmlâsı

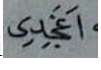
Metinde ç ünsüzü için bazı kelimelerde hem چ hem de چ harflerinin kullanılmıştır.

üc (26b/4)

üçünci (26b/6)

niçe (2b/7)

nice (7b/1)

ağac-idi

ağaçlara (122b/14)

2.1.2.3. /g/ , /k/ , /ñ/ Ünsüzlerinin İmlâsı

İnce sıradan kelimeler ك harfî ile yazılmış, kalın sıradan kelimelerde ise g için غ , k için ق kullanılmıştır. /ñ/ ünsüzü için Köktürkçede tek bir işaretle gösterilen bu ses, eski Uygur Türkçesinde /n/ ve /y/ olarak iki farklı sese ayrılmıştır. Arap alfabesinde ise genellikle ك ile gösterilen bu ses, Eski Anadolu Türkçesi döneminin dil özelliklerini gösteren bu metinde de ك ile ك harfleri kullanılmıştır.

aña(106b/3)

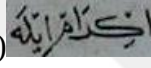
göñül(106b/5)

yigidüñ(107b/6)

2.1.3. Edatların İmlâsı

Edatların kullanımında düzensizlik vardır. “ki, kadar, kim, dahi, degin, içün” edatları kimi zaman ayrı kimi zaman bitişik bir şekilde kullanılmıştır.

nesneyile(60a/4)

ikrām ile (12b8)

içün (157a/13)

2.2. Ses Özellikleri

2.2.1. Kalınlık-İncelik Uyumu

Metinde kalınlık-incelik uyumu görülmektedir. Bitişik yazılan eklerle bu uyumu sağlanmaya devam etmiştir.

degül-iseñ 7b/10

yolındağı 40a/14

{-(i)ken} Zarf-fiil eki kalınlık-incelik uyumuna uymaz.

almış-iken 139b/9

ağlar-iken 223b/12

2.2.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu

Bazı nedenlerden dolayı düzlük-yuvarlaklık uyumu yoktur. Başlıca nedenleri:

2.2.2.1. Ses Olayı Nedeniyle Yuvarlaklaşma

Eski Anadolu Türkçesinde –ğ/-g sesinin düşmesi yuvarlaklaşmaya neden olur.

kapu < kapıg (47b/10)

ķamu < kamağ (86b/2)

2.2.2.2. Yuvarlaklık Uyumu Dışında Kalan Kelimeler

Bazı kelimelerin aldıkları yapım eki yuvarlaklaşmaya neden olmuştur.

artuḳ (69b/13) ayruḳ (25b/19)

2.2.2.3. Eski Türkçe Döneminden Devam Eden Yuvarlaklıklar

gëru (25b/8) eyü (79b/9) kendüsi (25b/1)

2.2.2.4. Yuvarlak Ünlülü Ekler

İlgi eki: {-(n)uñ}

anuñ (45a/1) atasınuñ (47b/6) deryānuñ (47b/7)

İyelik 1.tekil iyelik eki:{-(U)m}

benüm (17a/9) dilüm (17a/9) dişlerüm (22b/15)

İyelik 2.tekil iyelik eki: {-(U)ñ}

senüñ (45b/8) aduñ (112a/4) gözüñ (24b5)

İyelik 1.çoğul iyelik eki: {-(U)muz}

adumuzı (16a721) yüregümüz (32a/7) göñlümüzde (33b/1)

İyelik 2.çoğul iyelik eki: {-(U)ñuz}

katuñuzda (14b/5) günahlarıñuzı (46a/4) hatıruñuz (46a/5)

Ettirgenlik eki: {-dUr}

ëtdürdi (4a/7) eşitdürdi (2a/1) kıldurdi(2a/2)

Bildirme 3.tekil şahıs eki: {-dUr}

neticesidür (3b/7) degildür (3b/9) budur (6b/5)

İsimden isim yapma eki: {-IU}

sirkelü (139b/2) göñüllü (17b/3) gizlü (18b/2)

Zarf-fiil eki: {-(y)Up}

gelüp (18b/1) üzülüp (18b/2) varup (19b/13)

Geniş zaman eki: {-Ur}

varur (19b/5) kılrur (17b/2) unudur (16b/4)

İstek kipi 1.çoğul şahıs eki: {-(v)Uz}

unutmayavuz (24a/24)  alavuz (7a/4) alavuz (84a/6)

Emir kipi 3.tekil şahıs eki: {-sUn}

 ılsun (20a/2) olmasun (20a/6)  onmasun (55a/2)

İstek 1. o ul şahıs eki: {-(y)alUm}

 ılalum (12a/14) varalum (21b/12) g rel m (21b/12)

2.2.3. D z  nl l  Ekler

Belirtme Hal Eki: {-(y)I}

 uyı (12a/12) sar yı (12b/17) yazuyı (224b/4)

Zarf-fiil eki: {-IcAk}

g ricek (166a/15) olmayıca  (65b/10) varıca  (67a/16)

Zarf fiil eki: {- (y)IncA}

 oyınca (144b/6)  uruyınca (160b/14)  tmeyince (33b/1)

G r len ge mi  zaman 3. tekil şahıs eki: {-dI}

o utdı (214a/8) yutdı (15b/2) unutdı (37b/11)

Gelecek zaman eki: {- (y)IsAr}

olısar (21a/11)  liser z (24a/ 10) g rmeyiser (18b/12)

2.2.4.  nl  De i meleri

2.2.4.1. Ses D  mesi

 ol <u +ol (43b/2)

2.2.4.2.  nl  Birle mesi (A ınma)

 nl  ile biten bir kelimenin  nl  ile devam eden bir kelimeyle yan yana kullanımı ses d  mesine yol a maktadır.

ne idel m < n'idel m (30a/74) ne olaydı < n'olaydı (205a/13)

kend   z me < kend z me (23a/6) ne eyler < n'eyler (21b/13)

2.2.5.  ns z De i meleri

2.2.5.1.  ns z Uyumu

Eski Anadolu Türkçesinde bazı ekler her zaman ötümlüyle başlamaktadır. Bu da ünsüz uyumunun olmamasına neden olur. Bu ekler:

2.2.5.1.1. Bulunma Hâl Eki : { -dA }

hayâtdadur (207b2) ‘ arafatda (169b10) ‘ ayniyyetde (16b/5)

2.2.5.1.2. Ayrılma eki : { -dAn }

gökden (37a1) beytten (10b/1) haysiyyetden (7b/1)

2.2.5.1.3. Bildirme 3.tekil şahıs eki : { -dUr }

şifâtdur (5b/17) yokdur (3b/6) cevâbüdur (3b/1)

2.2.5.1.4. Fiilden fiil yapma eki : { -dUr }

bildürdi (9b/1) döndürmeyeler(9b/1) erişdüresin (12b/17)

2.2.5.1.5. Görülen geçmiş zaman eki : { -dI }

eyitdi (12a/11) dikdi (170b20) dökdün (132a10)

2.2.5.2. /k/ > /h/ Değişmesi

Türkçede kelime başı h sesi bulunmaz. Bu ses eski Türkçede k sesinde meydana gelen bir değişmeyle ortaya çıkmıştır. Kelime başında k>h değişmesinin metnimizdeki tek örneği kıtun> hitun (46b5) kelimesidir. Kelime başında bu ses değişikliği her zaman görülmediği gibi bazı kelimeler eski Türkçeki k’lı şekilleriyle kullanılmıştır: kında (105b11), kıanı(69b2), kıankı(47b4). Kelime ortasında k>h değişiminin görüldüğü örnekler de metnimizde yer almaktadır.

ahşam (20b1) yoħsa (25a14) daħi (25a3)

2.2.5.3. /ğ/ > /v/ Değişmesi

Yuvarlak ünlülerin etkisiyle bu ses değişikliği meydana gelmektedir.

şovuğ (109b2) şovukluk (209b8)

Bununla birlikte metnimizde ğ sesini taşıyan ancak bugün v’li şekli kullanılan bir örnekte mevcuttur.

koğa (109a2)

2.2.5.4. Ünsüz İkizleşmesi

Ünsüz ikizleşmesi bazı örneklerde g ünsüzünün düşmesiyle meydana gelmektedir.

aşşı (18a1) < aşığ “fayda”

ıssı (41b4) < ısıg “sahip”

ıssı (211a3) < ısıg “sıcaklık”

2.2.5.5. Göçüşme

Kelime içindeki seslerin yer değiştirmesi sonucu oluşan bu olay, metinde bir örnekte görülmektedir.

çölmek (80b/11)

2.2.5.6. Ünsüz Düşmesi

Metnimizde bir örnekte k ünsüzü düşmüştür; balıkcağ > balıcağ (121a14)

getür- (5a7) < keltür- ve otur- (21a17) < oltur- fiillerinde de l sesi düşmüştür.

2.3. Söz Varlığı

Söz varlığı bir milletin kültür dünyasının yansımasıdır. Sadece kelimeleri değil, o dildeki kalıp ifadeleri, deyimleri, atasözleri ve ikilemeleri bünyesinde taşımaktadır. Ele aldığımız metin; deyimler yönünden oldukça zengindir ancak atasözüne dair örnekler yer almamaktadır.

2.3.1. Deyim

cân çekiş-: Ölmek üzere bulunmak

[44a9] ... bir kişi gelüb eyitdi kim filân kişi cân çekişiyor hasan eyitdi eyle dime ...

eli emeğinde : Günümüzde el emeği olarak kullanılan bu ifade metinde eli emeğinde şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Manası “1. Elle yapılan işe harcanan emek, 2.Elle yapılan çalışmanın karşılığı” olarak kullanılmaktadır.

[101a/6] ... dürgerlik eyleyüb kendü eli emeginden helâl kesb iderdi...

gözi kuyruğıyla (bakmak) : Belli etmemeye çalışarak, başını çevirmeden göz kenarı ile yandan bakmak, göz ucuyla bakmak

[37a/1] ... ol pîr gûşşalu oldu gözi kuyruğıyla gökden yaña nazar itdi...

havsalasına sığmamak : Aklı almamak, kavrayamamak

[154b/12] ... ve sözleri ehl-i hāzıruñ havşalesine sığmaz oldu ...

helālлік dileme- : Birinden hakkını helal etmesini istemek

[44a/4] ... anlarıñ ğaybeti ğünāhına istiġfār itmek kefaretdür egerçi kim anlardan helāllığın dilemezse daħi dēdi ...

ümiz̄in kesmek: umudunu kesmek

[118b5] ... ğayırdan ümiz̄in kesmek-ile hāşıl olur ...

gök bakır ve yēr demür: şartların zor, imkanların kısıtlı olduğı durumlarda söyelenen bir söz

[163b10] ēdüp oturur ve eyitdi kim eger gök bakır ve yēr demür olsa ve (11) hergiz gökden yağmur yağmasa ve yerden nebāt bitmese ...

2.3.2. İkilemeler

bir bir: Birer birer, teker teker

[221a8] ... okuyan okumayan anda okur cümle bir bir itdüğün anda okur ...

cavķ cavķ

[207a/17] ... cavķ cavķ gelüb kuşlar kendülerini anuñ cenāzesine ururlardı ...

gāh gāh: Vakit vakit, bâzı bâzı, ara sıra

[67b16] ... gāh gāh Hāsan-ı Başrīnūñ meclisine varurdu ...

pāre pāre: Parça parça

[155b13] ... Bāyezīd sizūñ-ile da‘ vacı olsun eger bir kez daħi benüm dilümden bunuñ gibi kelām cārī olursa beni pāre pāre eylemezseñüz ...

şaf şaf: Dizi dizi, sıra sıra

[96a4] ... cemī‘ erkān-ı devlet cem‘ olub her birisi maķāmlu maķāmında şaf şaf pādişāha müteveccih olub dururlardı ...

zār zār: Ağlayarak, inleyerek

[139a/7] ... Zennūn bu kelāmı işitdi zār zār ağladı ...

zerre zerre

[225b9] ... şöyle ura odlu topuzla anı zerre zerre tağıla cān u teni ...

2.3.3. Kalıp İfade

Allāh Te‘ālā rāzı olsun

[127a1] ... yā Bişr rāzı oldum Allāh Te‘ālā senden rāzı olsun ...

Allāh rahmet eylesün

[23b17] ... ya‘ni Allāh rahmet eylesün ve mağfıret rūzi kılsun ...

Allāh seni şağ itsün

[23b17] ... ya‘ni Allāh seni şağ itsün yā Hayyān oğlu Herem ...

Allāh’a ışmarla-

[17b/12] ... ıřüñi Allāh’a ışmarlayup sen rāhat olasın ...

Haqqını helāl ét-

[223b6] ... Āhıret haqqın helāl ét diyışür ...

elvidā‘

[223b/7] ... cān ten içün elvidā‘ dër elvidā‘ ...

merbahā

[131a/2] ... Haq Te‘ālā eyitdi kim merbağa yā Bişir ...

3. METİN

[2b]

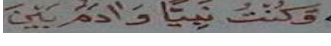
(1) Bismi'llāhi'r-Raḥmāni'r-Raḥīm ve birü'l-^çavn u (2) ḥamd-i bî-ḥadd ol ḥazret-i hüviyyetüñ muḳtezāsıdur kim vaḥdetinüñ sulṭān-ı (3) ^çizzet-i ḡayret kılıcıyla nām u nişān-ı ḡayriyyeti ḳaṭ^ç édüp-durur kim lemyekün me^ç ahū şey'un ve (4) şenā'-ı bî-^çadd ol zāt-ı Ḥazret-i Eḥadiyyetüñ lāyıkıdur kim āferiniş (5) ervāhuñ muḳaddemātınuñ neticesi anuñ cümle-yi envār-ı ma^ç rifetidür ve sipās (6) bî-nihāyet ol ḥazret-i vaḥdāniyyetüñ muṭābıkıdur ki ibtidā'ı fıtratda henüz (7) ^çālem-i taştir ḥazret-i ^çilimde ve taḳdīrde mundemic-idi ve şüret-i tafşıl ve (8) taşvır ma^ç nî-itedbırde munderic-idi ki Allāhu ḥāliḳu külli şey'un Naḳşibendī (9) Fıtratu'llāh kargāhında ḳurb-ı vişāluñ tenessümātınuñ mütenessimātını ve maḳām-ı (10) kemālüñ nefehātınuñ mutearrızātını mümezzec kılup isti^ç dādātuñ tefāvutı üzerine (11) evzā'-ı muḥtelife birle hey'āt-ı mutenevvi^ç e birle naḳış kıldı ve her birisi-çün ḥil^ç atını (12) taḳdīr kıldı (13) ve sitāyiş-i bî-ḡāyet ol ḥazret-i ulūhiyyetüñ muvāfıkıdur kim icāduñ ḥikmeti (14) ve şuhūd ḥükminüñ tekvini vucūduñ sırrından mużmer eyleyüp ḡālib kıldı (15) iḥfā u izḥār ve tetavvurāt mertebelerinde kim niçe inkılābdan (16) soñra her birisine Şıbgatullāh ḥumından bir ḳābiliyyet ve isti^ç dād rengin (17) ḳabül kıldırup icād kıldı ta-kim nişānınıñ ^çavdında

[2a]

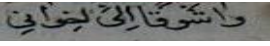
(1) ve ṭabl-ı bāzınuñ āvāzını cānları ḳulaḡına eşitdürdi (2) iḳbāl ḳanatların açdurup her birisini muḥabbet hevāsınuñ fezāsında pervāz kıldurdı (3) şahrāsında her birinüñ miḳdārınca ḳābiliyyet (4) ve tāze isti^ç dād vērüp me^ç ārif-i ḥaḳiḳi ve ^çavārif-i yaḳinī ḥāşıl kıldurdı (5) ve andan soñra her birinüñ ^çilm-i minḳārında esrār ve kemāl tihūsıyla ol (6) ḥazire'-ı ḳudsiyyeden bu ḥazret-i hissiyyeye ric^ç at etdürdi kim (7) ve istiḥḳāḳ-ı şalavāt u taḥiyyāt-ı mutevāliyyāt (8) ol efdāl-ı maḥlūḳāt ve ikmāl-ı mukevvenāt ḥazret-i Cenāb-ı muḳaddesiyye ve Muḥammedinüñdür (9) kim Aḳṭār-ı maşrıḳ u maḡrib anuñ risālet-i nuri-y-ıla rüşendür ve ircā'-ı melek u (10) melekūt anuñ vilāyeti nesimi-y-ile gülşendür bir mürşid-i kāmil ve mükemmel durur kim (11) cemī^ç ḥalāyık zaḥmet u miḥnet mużāyıkından şafā ve muḥabbet tarā'ıḳına ve ^çalāyık u (12) ^çavāyık ḍalāletinden vefā u müveddet ḥadāyıkına anuñ ittibā'^ç ı ve irşadı vasıtasıyla (13) erişür kim ve bir şādık u muşaddık durur kim (14) dānā u nādān kāfir u müsülmān naḳş u ḥırmān derekātından ve küfr u ḥizlān (15) ḥucubātından tevḥid u imān derecātına ve

kemāl-i ‘irfān maḳāmına anuñ ‘ināyet-i (16) da‘veti sebebi-y-ile vāşıl olurlar kim ve muḥaḳḳıḳ (17) ve mudeḳḳıḳ ve ‘ālimdür ki

[3b]

(1) ḥazret-i ‘izzetden anuñ ḥiṭābıdır fe ‘alimtü ‘ilmel evveline vel ahīrin (2) anuñ cevābıdır ve bir pīşuvā-yı ḳadīmdür ki (3) anuñ şānıdır şallallāhu āleyhi ve sellem ve istiḥbāb-ı taḥiyyāt (4) anuñ elinüñ ve aşḥābınuñ ve vārişinüñdür kim şerī‘at ‘arşınuñḥāmilleri (5) durur kim ve ṭarīḳat sulūkinüñ sālikleri dururlar ve ḍalālet ḫulūmātınuñ (6) meşābiḥleri dururlar ve hidāyet ḥazā’inünün miftāḥları dururlar kim (7) ve’s-salātü ve’s-selāmı (8) ‘aleyhi ve ‘aleyhim ecma‘in ve’t-tābi‘in bi iḥsān ilā-yevmi’d-din (9) bilgil iy ṭālib ‘ilm-i şerī‘at ve iy sālīk-i sulūk-i ṭuruk-ı ṭarīḳat ki kelām-ı (10) ḳadīm-i Rabbāniyyeden soñra ve aḥādīş-i kerīm-i nebevīyyeden soñra ol ṭarīḳat (11) sālīklerinüñ ve ḥaḳīḳat serverlerinüñ sözlerinden ‘ālī ve revāyic söz yoḳdur (12) anlaruñ sözleri mücāhidāt-ı nefsāniyyede ve müşāhedāt-ı rūḥāniyyede ḥāller (13) geçürmekligüñ neticesidür şehevāt-ı nefsāniyye ile ḳāller ḥıfz etmek şemeresi (14) degildür ve anlaruñ sözleri ‘ayāndur beyāndan degildür esrārdandır (15) tekrārdan degildür ve cūşışdendür kūşışden degildür ve anlaruñ (16) ‘ilmi ledünnidendür ilm-i kesbiden degildür ki ve anlar ḥaḳīḳat yolında (17) iḥvān-ı şafā-yı Muştafavī dururlar kim ḥoca-ı enbiyā şallallāhu āleyhi ve sellem

[3a]

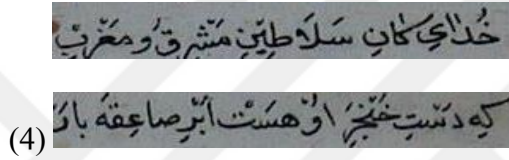
(1) dedügi ol ṭāyifeye maḥşūşdur (2) dedügi anlara işāretdür (3) anlaruñ şānınadır (4) anlaruñ şıfatıdır ve bunlar vereşe-i enbiyādururlar (5) rażıyallāhu Te‘āla ‘anhum lācerem anlaruñ ba‘zısı bedel-i Ādemdür ve ba‘zısı bedel-i (6) İbrāhīmdür ve ba‘zısı bedel-i Mūsādur ve ba‘zısı bedel-i İśādur ve ba‘zısı (7) bedel-i Muḥammed-i Muştafā ya‘nī vereşe-i Muştafādur şalavatu’llāhi ‘aleyhim ecma‘in bu mezkūr (8) meşāyīḥ-ı kibāruñ sözlerini ve aḥvālünün menākıbını ol ḥazreti Şeyḫ-i (9) şuyūḥ-ı ṭarīḳat ve kāşif-i esrār-ı ḥaḳīḳat, melikü’l-evliyā’i ve’l-aşfiyā zübdetü’s-sākinine (10) ve’s-sā’irine vārişu’l-enbiyā’i ve’l-mürseline Ḥoca ‘Atṭār Ferīdü’d-dīn (11) ḳaddesallāhu sırrahu’l-‘azīz cem‘ eyleyüp Fārisi dilince bir kitāb-ı dil-güşā ve mecmū‘a-i (12) rūḥ-efzā te’lif ḳılup adını Tezkiretü’l-Evliyā ma‘lūm kılmış tā kim okıyanlara (13) ve diñleyenlere ṭakvıyet-i dil

ve şebât-ı kâdem-i mücâhede ve tecdîd-i ‘ahd taleb ola (14) meger emîr-i kebîr-i muḳbîl-i manşûr Ḳaraca Beg dāme ‘izzuhû kim ṭarîḳat şeyhlerinüñ (15) muḥibbi ve ḥaḳîḳat serverlerinüñ ‘aşîḳıdur bildi kim evliyānuñ aḥvālını (16) ve menâḳıbını işitmekde ve okumaḳda fā’ide-i dünyevî ve uhrevî ḥâşıl (17) olur pes şafâ-yı meveddetden ve vefâ-yı muḥabbetden ve şurûṭ-ı ‘ubûdiyetden

[4b]

(1) ve ḥulûş-ı ṭaviyyetden diledi kim Sultānu’l-islāmî’l-müslimîn nâşıru’l-ğuzât-ı (2) ve’l-mücâhidîn ve ‘avnu’z-żu‘afâ’i ve’l-mesâḳîn mevla’s-selâṭini’l-ümemi ve (3) faḥru’l-ḥavâḳîni fi’l-‘âlemi

şî‘r

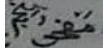
ma‘deni’l-luṭfî ve’l-iḥsân (5) Sultān Murād bin Muḥammed Ḥān içün ki cihāndārлық şahāyifini meḳārim-i (6) ḥamîde ile muvaşşah ve müzeyyen kılup durur ve pâdişāḥlık ridāsını me’âşir-i (7) ğarîbe ile muṭarraz kılup durur ve aḥvāl-i rûzigārî ‘adl u inşāfi-y-ıla (8) ārāste kılup dur ve kemāl-i faẓl-ıla meşhûr ve tāmam-ı ‘adl-ıla mezkûr kitāb-ı (9) şerîfî Fārisîden Tûrkîye tercüme êtdüre egerçi kim Tezkiretü’l-Evliyānuñ (10) tercümesi ma‘lûm ve meşhûrdur ammā anlardan bu nüṣṣa’i evlâ ve a‘lâ (11) görüp fevāyidi keşîre ve menâḳıbı ğarîbe olduĝı-çün râĝıb oldu tā kim (12) pâdişāḥ-ı evliyānuñ ‘aleyhimu’r-raḥmetu aḥvālını ve menâḳıbını okumaḳdan maḥfuẓ ve (13) mütte‘ iz ola sebeb-i ḥayāt-ı dîni ve mādde’-i necât-ı ‘uḳbî ḥâşıl kıla ve (14) evliyānuñ ve etḳiyānuñ ve aşfiyānuñ meslike ṭarîḳında ve menhec-i ḥaḳîḳatde (15) envā’-ı mu‘âmelâtına ve eşnâf-ı kerāmâtına müstecmi‘ ola ve dürer-i elfāz-ı (16) deḳâyıḳa ve ğurer-i me‘ânî-i ḥaḳâyıḳa muṭṭalî‘ ola ve meşra‘-ı şerî‘atde ve meşreb-i (17) ma‘rifetde bunları işitmekden fevāyid-i ‘azîme ve me‘âyid-i kerîme ḥâşıl kıla

[4a]

(1) pes bu kemter kemine dā‘inüñ ma‘ârifleri meşāyıḥuñ muḥabbetine nisbetimüz var-ıduĝın (2) belûrlerdî gelüp emr kıldılar ki bu kitāb-ı şerîfî Fārsîden Tûrkîye tercüme (3) êdevûz pes devā‘î şevḳ ğâlib olup bu emre icâbet kılduḳ (4) ba‘de’l-istihāre iḳdām

gösterdik egerçi ki bu mertebeye istihkākumuz yokluğuna (5) mu‘terif ve kılllet-i bizā‘ atumuza munşif edük ammā çün ol leṭāyifüñ ve ḥakāyıkun (6) muṭāla‘ asınuñ şevkı bā‘ iş olup ihtiyār ‘ inānını elden alup (7) bizi bu tercümeyle iltizām etdüirdi velikin ümiz aşḥāb-ı lutf ve erbāb-ı (8) keremden ol-durur kim çün bu za‘ if u naḥif, cemī‘ -i kuşūrına muḥırr u mu‘terifdür (9) eger mevākı‘ i ḥalele ve mevāzı‘ -ı zelele muṭṭali‘ olalar elṭāf-ı ‘ amīmelerinden ve iḥsān-ı (10) qadīmelerinden ıslāḥ buyurular tā kim (11) ḳabīline mütāba‘ at etmiş olalar ve her nesne ki maḥmil-i şavāb (12) ve maşrif-i şevāb görseler ol cümleden şayalar (13) ve ‘ayb-ı ḥāhlık ve (13) bed-güylık şıfatından ictināb itmegi vacib ve lāzım göreler tā kim (14) bölüğinden maḥşūr olalar (15) zümresinden mezkūr olalar (16) bilün kim Ḥoca ‘ Atṭār raḥmetullāhi ‘ aleyhi (16) bu kitāb-ı (17) şerifün te’lifine bā‘ iş ve dā‘ i vāḳı‘ olmaḳda (17) bir niçe me‘ ānī ve leṭāyif

[5b]

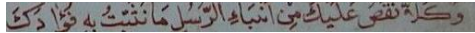
(1) beyān eder bu kemīne daḥi ‘ alā-ḳaderi’t-ṭāḳa ol me‘ ānīnün ba‘ zı tercümesini (2) beyān edelüm vefḳanā’llāhu ve iyyāküm ‘ alā’t-tevfıḳ Şeyḥ Ferīdū’d-dīn (3) ‘ Atṭār buyurur kim bu kitābuñ taşnīfide ihtişār etmegi ihtiyār ḳıldum ki (4) her umūrda ihtişār tarīḳı ihtiyār etmek sünnetdür nitekim ḥoca-ı (5) enbiyā şallallāhu āleyhi ve sellem buyurur kim (6) ben daḥi bu ḥadışün ihtişār etdüm eger cemī‘ elviyānuñ (7) raḥmetullāhi ‘ aleyhim aḥvālını şerḥ edeydüm ‘ aẓīm muṭavvel olup ḥadd-i (8) ihtişādan tecāvüz eder-idi ve daḥi esānīdün zıkrını ve ḥikāyāt-ı (9) muḥtelifeler izāfetini terk etmegi müstaḥsen gördüm ve ehlu’llāh ki muḥtelifü’l- (10) aḥvāldur ba‘ zısı ehl-i tevḥīddür ve ba‘ zısı ehl-i ma‘ rifetdür ve ba‘ zısı ehl-i (11) mu‘ āmelātdür ve ba‘ zısı ehl-i muḥabetdür ve ba‘ zısı bu (12) cümlesi-y-ile muttaşıfdur ve ba‘ zısı dūn şıfatdur ve ba‘ zısı bī- şıfatdur (13) eger bu mezkūrularuñ her birisini ‘ alā- ḥaddihi şerḥ edeydüm ḥadd-i icāzdan geçerdı (14) ve daḥi eger evliyānuñ ve ehl-i beytün evşāfını ve menāḳıbını zıkr edeydüm (15) bunlaruñ şerḥine istıḳlālī bir kitāb gerek-idi ammā İn-şāa’llāhu Te‘ ālā bu (16) üç ḳavmün zıkrinün şerḥinde bir kitāb düzüp ‘ Atṭār’ dan yādigār ḳala diyü (17) buyurdı raẓıyallāhu ‘ anhu ve ‘ anhum ecma‘ in ve daḥi buyurlar kim bu mecmū‘ anuñ

[5a]

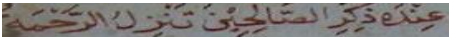
(1) cem‘ ine evvel bā‘ iş bu oldı kim tarīḳat yoldaşları ve şerī‘ at (2) ḳardaşları iltimās ḳıldılar kim evliyānuñ menāḳıbını ve aḥvālını cem‘ edevüz (3) ikinci bā‘ iş bu oldı kim

bizden soñra yâdigâr kıala her ki bizden (4) soñra muṭâle‘a ide Şafâ-yı dil hâşıl édüp bizi du‘â-yı hayr-ıla yâd eyleye anuñ (5) du‘âsı berekâtında bize dañı luṭf u merḥamet ‘afv u mağfîret rûzî kıla (6) nitekim Yahyâ-yı ‘Ammâr raḥmetullâhi ‘aleyhi Hirî şehrînuñ imâmı-y-ıdı (7) ve Şeyḥ ‘Abdullâh-i Enşârı’nuñ üstâdı-y-ıdı vefât kılduğundan-soñra şulehâ (8) ve ehl-i mu‘âmele anı düşünde gördiler su’âl étdiler ki Allâh Te‘âlâ senüñ (9) ile ne mu‘âmele kıldı cevâb vèrdi kim Hâḳ Te‘âlâ’dan bana ḥiṭâb érişdi kim (10) yâ Yahyâ saña ḳatı ‘itâb u ‘ikâb édicek-idüm velîkin bir gün meclisüñde benüm (11) zât u şıfâtum yâd édüp medḥ éderdüñ benüm döstlarumdan bir döstum (12) ve muḥiblerümde bir ḥabîbüm ol meclis üzerine geçerdı benüm adımı senden (13) işidüp vaḳti be-ğâyet ḥoş oldu anı ḥoş vaḳte getürmege sebep (14) olduğı-çün seni dañı kendü döstlarumdan étdüm eger bu sebep olmaya-y-ıdı (15) göreydüñ senüñ-ile ne mu‘âmele édeydüm dèdi ve bir bâ‘ iş dañı bu oldu kim (16) Şeyḥ Bû ‘Alî Daḳḳâḳdan su’âl étdiler kim evliyânüñ sözlerini işitmekden (17) hiç fâyiide olur mı kaçan ol sözlerüñ mücibince ‘amel étmeyevüz cevâb

[6b]

(1) vèrdi kim belî iki fâyiide vardur bir fâyidesi oldur kim eger işiden (2) ṭâlib-i Hâḳ olsa himmetini ḳavî édüp ṭalebini ziyâde éde ve eger işiden (3) kişi ehl-i dimâğ olup ehl-i tekebbür olursa dimâğını zâyıl eyleyüp (4) ehl-i tevâzu‘dan éde ve kibr u enâniyyeti ‘ârını aña göstere nitekim (5) Şeyḥu’l- Maḥfûz buyurur raḥıyallâhu ânhu (6) eydür kim ḥalkı (7) kendü terâzûna vezn eyleme kendü nefsüñi var erenler terâzûsına (8) vezn eyle tâ kim anlaruñ fazlı ve senüñ iflâsuñ ma‘lûm ola ve bir bâ‘ iş dañı (9) budur kim Cüneyd-i Bağdâdî’den ḳaddesallâhu rûḥahü’l-‘azîz su’âl étdiler ki (10) meşâyiḥuñ kelimâtından ve ḥikâyât u rivâyâtından mürîde ne (11) fâyiide var cevâb vèrdi kim (12) ya‘nî meşâyiḥuñ kelimâtı yeryüzinde Allâhuñ leşkeridür dil-şikeste (13) ṭaliblerüñ ṭalebinde himmetini ḳavî kılmakda anlardan meded érişür dèdi (14) ve bu kelâmuñ muḥabbetine muḳavvîdür ki Hâḳ Te‘âlâ kelâm-ı ḳadîminde buyurur ki (15) (16) ya‘nî ey Muḥammed biz saña geçmiş resüller kışşasın éderüz tâ kim senüñ gönüñün (17) ârâm édüp ḳavî ola ve bir bâ‘ iş dañı bu oldu kim Hoca-ı enbiyâ Muḥammed

[6a]

(1) Mustafa şallallāhu āleyhi ve sellemühü dürer-bār lafzıyla ve şeker nişār kelāmı-y-ıla (2) buyururlar ki ya' nī suleḥā (3) añulduğı yerde rahmet iner çün bir kişi ḥuvān dökse kim ol ḥuvānuñ (4) üzerine rahmet inse ümīzdür kim ol ḥuvān dökken kişi daḥi bile (5) fāyide nevmīz döndermeyeler ve bir bā' iş daḥi bu oldu kim bu mezkūr (6) evliyālaruñ muḥaddes rūḥlarından bu şūrize-i rūzigāra feyz (7) ve meded erişe ölmezden öñdin devlet ve sa' ādet sāyesine ve mağfıret (8) ve ḥaḳıḳat silkine erişdüreler ve bir bā' iş daḥi bu oldu kim çün (9) kelām-ı kādıminden ve ḥadīs-i Nebīyyi kerīminden soñra sözlerüñ efḍalin (10) anlaruñ kelāmın buldum ve sözlerin Ḳur'ān'ıñ ve ḥadīsüñ şerḥin (11) gördüm pes kendümi anlaruñ kelāmınuñ şerḥine meşgöl kıldum (12) egerçi anlardan degülem velīkin anlardan anlara fī'l-cümle teşebbüh étmiş (13) olam tā kalībinden olam ya' nī (14) her ki bir ḳavme teşebbüh eylese ol kişi ol ḳavimenddür nitekim Şeyḫ (15) Cüneyd-i Bağdādī rahmetullāhu ' aleyhi eydür ki müdde' ileri ḥōş dutup (16) ayakların öpüñ kim anlar kendüleri muḥaḳḳaḳ göstericilerdür zīrā kim (17) anlar 'ālī himmetlüler degil-imişlerdi bir ḡayrı nesneye daḥi da' vī edelerdi

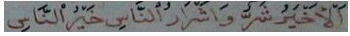
[7b]

(1) müdde' ilerüñ müdde' ileri ' aşıḳlar-ıla mütteḥid olduğı ḥaysiyyetden memdühlar-durur (2) ve bir bā' iş daḥi bu oldu kim çün Ḳur'ānuñ ve ḥadīsüñ me' ānīleri (3) fāyide dutmağa lügat ve naḥv u şarf gerekdür pes ekşer ḥalayıḳ ki (4) 'ilm-i āletde ḳillet-i bizā' atleri vardır anlaruñ me' ānīlerinden istifāde (5) edemezler velīkin bu sözden ki aḥvāl-i menāḳıḳ meşāyihdur (6) ḥavāşşuñ ve 'avāmuñ fī'l-cümle ḥazları vardır pes ' Arabīden Fārsīye (7) tercüme étdük tā kim cemī' nüñ miḳdārınca fāyideleneler ve bir bā' iş daḥi (8) bu oldu kim çün biz zāhirde görürüz ki eger bir kimesne senüñ ḥilāf-ı (9) ma' rifetince bir söz eylese anuñ 'adāvetin édüp ḳānına sa' y gösterürsin (10) nice yıllar ol söz içün göñlüñde kin dutarsın çün bāṭıl (11) sözüñ nefsüñde bu miḳdār eşeri var pes ma' lūmdur ki Ḥaḳ sözüñ (12) daḥi göñlüñde yüz ol kadar eşeri ola egerçi kim ol eşerden ḥaber-dār (13) degül-iseñ daḥi nitekim ' Abdullāh-i Ekāfiden rażıyallāhu ānhu (14) şordılar ki bir kimesne Ḳur'ān okusa bilmesey ki ne okur ve ma' nisi nedür anuñ (15) ḥiç eşeri ola mı cevāb vėrdi kim bir kişi dārū içse bilmesey kim (16) ne içdi anuñ eşeri zāhir olur Ḳur'ānuñ eşeri olmaz mı belki eşeri olur (17) 'ale'l-ḥuşuş ki okuduğı Ḳur'ānuñ ma' nisini bilsey daḥi ziyāde eşeri ola

[7a]

(1) dèdi ve bir bâ' iş daḥi bu oldu ki bir ġam-ġin ve perişān göñlüm (2) var-ıdı ne söz söyleyü bilürdüm ve ne işidi bilürdüm meger ki (3) ikrāh-ile ve zarūret-ile lācerem evliyānuñ sözlerinden rūzigār ehline (4) vazīfe kıldum tā kim bu mā'idede bir kāsem bulup tesellī olam nitekim (5) Şeyḫ Bū 'Alī Siyāh eydür rażıyallāhu ānhu benüm iki murādum var birisi (6) oldur kim maṭlūbuñ sözlerinden işidem ikinci oldur ki ya anuñ (7) kimselerinden bir kimesne görem zīrā ki bir ümmī kişiyem ne yazmaḳ (8) bilürem ve ne oḳumaḳ lācerem baña bir kimse gerekdür kim ma'şūḳuñ (9) sözlerinden ya ol eyde ben işidem ya ben eyidem ol işide eger cennette-de (10) anuñ ġüft u ġüyı olmazsa bu 'Alīye ol cenneti gerekmez ve bir (11) bâ' iş daḥi bu oldu ki İmām-ı Ebū Yūsuf-ı Hemedānī'den rażıyallāhu ānhu (12) su'āl étdiler çün bu ruzigār geçe evliyā tā'ifesi dār-ı dünyādan (13) dār-ı āḫiret édeler ne tedbīr édelüm ki selāmet ḳalavuz cevāb vèrdi kim (14) her ġün sekiz kāġıd anlaruñ sözlerinden vazīfe édinüp oḳuñ tā kim (15) anlaruñ berekātında selāmet olasız pes ehl-i ġaflet meşāyihūñ kelāmını (16) vird édinmesini farz-ı 'ayn gördüm ve bir bâ' iş daḥi bu oldu kim (17) oġlanluġum zamānından berü ṭāyīfenūñ muḥabbetleri cānum ve göñlüm

[8b]

(1) deryāsında mevc ururdı ve cemī' vaḳtde anlaruñ sözlerinden cān u (2) göñlüme şafā u feraḥ ḥāşıl oldu bu ümīz üzerine ki (3) ya'nī kişi neyi severse anuñ-ıladur lācerem şimdiki ḥālde (4) 'alā-ḳaderi'l-vası' anlaruñ sözlerini cilve ḳılmaḳda sa'yi cemīl gösterdüm (5) bu zamān bir zamāndur ki bunuñ gibi sözler yüzlerini ġayret nikābına (6) ve ḥamiyyet hicābına çekmişlerdür müdde'iler ehl-i ma'nī libāsından taşra (7) gelmişlerdür ve ehl-i diller kibrīt-i aḫmer gibi 'azīz (8) ve pinhān olmuşlardır nitekim Şeyḫ Cüneyd-i Bağdādī Şeyḫ Şiblī (9) ḥazretine eydürdi kim (10) ya'nī kaçan 'ālemde bir kimesne bulasın ki saña muvāfaḳat (11) eyleye ol kelimeyi de ki sen anuñ etegini muḥkem dut ve bir bâ' iş daḥi (12) bu oldu kim gördüm bir rūzigār zāhir oldu ki (13) ḥadīşinden bī-ḥaber (14) olmuşlar pes evliyā-i selefūñ aḥvāl-i menākıbınuñ zıkrını bu mecmū'aya (15) cem' édüp adını Tezḳiretü'l-Evliyā ma'lūm kıldum tā kim ehl-i ḥüsrān (16) ve ehl-i ḳalālet ehl-i iḥsān ve ehl-i sa'adet rūzigārını unutmayalar (17) dāyim bu kitāb-ile tezḳire ideler ve kūşe-nişinleri ve ḥalvet-ġüzinleri

[8a]

(1) taleb edüp ‘izzet u ikrām ve rağbet-i tamām göstereler (2) tā kim anlaruñ ve sa‘ ādetleri sāyesinde devlet-i ebediye ve sa‘ ādet-i (3) sermediyye vāşıl ola ve bir bā‘ iş daği bu oldu kim çün cemī‘ (4) sözleruñ a‘lā u evlāsı bir niçe vücūh-ıla bunlaruñ sözleridür (5) evvel vecih oldur ki bunlaruñ kelāmın diñleyenleruñ ve okuyanlaruñ (6) gönülünden muḥabbet-i dünyāyı giderür shevāt-ı nefsāniyye-i kaṭ‘ eder (7) ikinci vecih oldur ki cehennem derekātından iḥtirāz etdürüp (8) cennet derecātını tezekkür etdürür üçüncü vecih muḥammet-i ilahiyye-i ve (9) ‘adāvet-i şeyṭāniyye-i gönülünde ziyāde eder dördüncü ol bī-nihāyet (10) seferuñ ki her vücūd ehlinuñ aña sefer etmesi elbette vācibdür ol (11) yoluñ ālet u esbābunu müheyyā etmege meşğul eyler pes eyle olsa bunuñ (12) gibi maḳālātı cem‘ edüp ḥalāyķa i‘lām etmek cümle-i vācibātdandır belki (13) farz-ı ‘ayndur ve daği deseler dürüstdür ki dünyāda taşnīf olan (14) kitāblaruñ cemī‘ sinde bundan yegrek kitāb yokdur zīrā her söz (15) Qur‘ān’uñ ve ḥadīṣuñ şerḥidür cümle sözleruñ evlāsı ve a‘lāsı ol (16) sözdür ve daği bu kitābdur ki muḥanneşleri merd eyler merdleri şīr-i merd (17) eyler şīr-i merdleri ferd eyler ferdleri ‘ayn-ı derd eyler nice āyn-ı derd

[9b]

(1) eylemesün ki her ki bu kitābı muḥabbet-i i‘tikādla okusa ve bilüp ḥaber-dār (2) olsa ki ol erenleruñ dil u cānlarındāğı ne derddür ki bu cins ef‘āl (3) ve bu nev‘ kelāmlar anlaruñ gönülleri ‘āleminden diller şahrāsında gelür (4) bir gün İmām-ı Mecde’d-dīn Ḥürezmī’nüñ rażıyallāhu ‘anhı ḥidmetinde edüm imām (5) ağılardı şordı ki yā imāmü’l-müslimīn niçün ağlarsın ḥayır mı eyitdi ki (6) İsfahsālār ki bu ümmet-i Muḥammed leşkerinuñ içindedür ki anlar meşābe-i enbiyā (7) dururlar nitekim ḥoca-i enbiyā bildürdi ‘aleyhi’s-şalatü ve’s-selām (8) ve eyitdi kim ağladuğuma sebeb oldur kim (9) dün gice münācāt ederdüm ki İlāhi ve Mevlāyı senüñ ef‘āluñ ‘illet-ile (10) degildür ben za‘īf u naḥīf kuluñı bu ḳavm-i ‘ulemādan eyle yāḥūd bunlaruñ (11) cemāline nazar edicilerden eyle İlāhi bu iki ḳısımdan ḡayrı ḳısma tāḳatum (12) yokdur dēdi ve bir bā‘ iş daği bu oldu kim ol şāḥib kemāller yarın (13) ben ‘āciz u za‘īfüñ ḳuşurı ḥāline nazar-ı şāfi edüp merḥamet-i kāfi edeler (14) tā kim Aşḥābü’l-Kehf itçügezi gibi bir pāre kemücek ihsān edeler kemāl-i (15) keremlerinden nevmiz döndürmeyeler nitekim Mevşilī raḥmetullāhu ‘aleyhi müddet-i (16) medid ḳanlar yudup mücāhide ile cānlar çekerti mālını ve cāhını bezil (17) ederti tā kim ḥoca-i enbiyā Muḥammed Muşṭafanuñ şallallāhu āleyhi ve sellem mübārek

[9a]

(1) ravzasınıñ civārında bir gözḥane yerin ḥāşıl eḏeydi ve vefâtı deminde (2) bir vaşıyyet eyledi kim topraḡum başına bu ayeti yazasız ki (3) İlähi ve Mevlâyı egerçi ki ben bu kimselerden (4) hiç kimse degülem ammâ şorsalar ki sen kimsin cevâb vèrem ki ben (5) ol pādīşāhıñ hiç kimselerindenem ilāhi bir za‘îf itçügez birkaç gün (6) ḡademin senüñ dostlarıñ kademinüñ işrine başdı āḥir anı faẓl u keremiñden (7) dostlarıñ-ıla hem-rāḥ itdüñ ben kemîne daḡı senüñ dostlarıñun (8) dostluḡın da‘vî eḏerem ben za‘îfî daḡı dostlarıñdan maḥrûm eyleme (9) İlähi enbiyānuñ ve evliyānuñ ve ‘ulemānuñ muḡaddes rûḡları (10) ḡaḡkı-çün ben ḡarīb u ‘ācizi bu ḡavumden maḡcûb ve mestûr eyleme ve ol (11) naẓardan ki bunlara ḡāşşa naẓar eḏersin ol naẓardan maḥrûm eyleme (12) ve bu kitābı mûcib-i derecât-ı ḡurb eyle sebep-i derekât-ı bu‘d eyleme ki (13) inneke veliyyu’l icâbeti andan ḡerü tezḡireye ibtidâ eḏelüm bi-‘avni’llāhi Te‘āla (14) ve tevḡīḡihi **Zıkr-i Ca‘fer-i Şādıḡ** raẓıyallāhu ‘anhı ol sulṡān-ı (15) millet-i Muşṡafavî ol burḡān-ı ḡüccet-i nebevî ol ‘āmil-i şıddıḡ (16) ol ‘ālim-i taḡḡıḡ ol meyve-i dil-i evliyā ol ḡüşe-i ciger-i enbiyā (17) ol nāfız-i ‘Alî ol vāriş-i nebî ol ‘ārif-i ‘āşıḡ Ebū Muḡammed-i Ca‘fer-i Şādıḡ

[10b]

(1) raẓıyallāhu ānhı eyitmiş-idi kim eger enbiyānuñ ve ehl-i beytün ve şaḡābīnün (2) aḡvāl-i ḡarībelerini ve evşāf-ı ḡamīdelerini şerḡ eḏe-y-idim ‘alā-ḡaddihi bir (3) kitāb-ı muṡavvel olmaḡ ḡerekdür ḏemiş-idüm imdi bu kitāb meşāyıḡdan (4) bir ḡavmuñ aḡvālinden şerḡine maḡşuş olurdı ol ḡavm-i enbiyādan (5) ve ehl-i beytten ve şaḡābīden soñra ḡelmişlerdür ammâ teberrûk içün İmām-ı Ebū (6) Muḡammed-i Ca‘fer-i Şādıḡdan raẓıyallāhu ānhı ibtidâ itdüm ki ol daḡı bu meẓḡûrlardan (7) soñra ḡelmiş-idi ve ehl-i beytten ṡarīḡat sözlerini ziyāde ol (8) naḡl eḏerdi ve anuñ rivāyeti ve aḡbārı çok ḡelübdür biz daḡı (9) birkaç kelime anuñ menākıbından ve rivāyātından şerḡ eḏelüm ki mücerred anı zıḡır (10) étmek-ile cemī‘ si meẓḡûr olunmuş gibidür zirā ki anlar cemī‘ ‘umûrda ‘ālem-i (11) vāḡdetdedirler ḡörmez misin bir ḡavim ki Ca‘fer-i Şādıḡ mezḡebinin dutarlar (12) düvāzdeh imām mezḡebinin dutarlar ya‘nî On İki İmām hemān ol birisidür (13) ve ol birisi hemān ol on iki imāmdur eger tenḡa Ca‘fer-i Şādıḡuñ vaşḡın (14) eḏersem benüm dilüme ve ‘ibādetüme bi-ḡünāḡına rāst şıḡdurmam zirā ki anuñ (15) evşāf-ı taḡrīr-i ḡalemden ve taḡrīr-i kelāmından mütecāvizü’l-ḡad idi ve cümle-i (16) envā‘-i ‘ulūmda kemālini ‘ad idi ve işārāt u

‘ibārāt-ı ġarībede (17) bī-tekellūf ve bī-manend idi ve cemī‘-i meşāyihūñ ġüzīdesi-y-idi ve

[10a]

(1) dūkelisine mu‘temedūn ‘aleyhi idi ve zamānında mürşid-i kāmīl-i ṭarīk-i ḥak (2) idi ve ‘aşrında muḳtedā-yı vaḳt-i muṭlaḳ idi ve hem ehlu’llāh’un şeyḫi-y-idi (3) hem Muhammedīlerūñ imāmı-y-ıdı hem ol zevḳuñ pīşuvāsı-y-ıdı hem ‘ubbāduñ (4) muḳaddemi-y-idi ve zühḥāduñ mūkerremi-y-idi ve ḥaḳāyık-ı taşnīfinūñ muşannifi-y-idi (5) ve hem leṭāyif-ı tefsīrde ve esrār-ı tenzilde bī-naẓīr idi imām-ı Muḥammed Bākırdan (6) raẓıyallāhu ānhu ulu ḥaḳāyık sözlerin naḳl iderdi ‘aceblerüm şol (7) kimesneleri ki ḥayālāt-ı bāṭıla ve i‘tikādāt-ı fāsīde bağlayup eydürler ki (8) ehl-i sūnnet-i cemā‘at-ıla ehl-i beyt ortasında yolda nesne vardur (9) imdi ehl-i sūnnet-i cemā‘at ḥod ḥaḳīkatde ehl-i beyt-i Resūlu’llāh dururlar (10) şallallāhu āleyhi ve sellem ben ol ḥayāl-i bāṭılda ḳalanları bilmezem i‘tikād-ı (11) şaḫīḥ bunı bilürem ki her kimesne ki Muḥammed-i Muşṭafaya (12) imān getüre ve aşḫābına imān getürmeye ol kişi Muḥammed Muşṭafa’ya ya imān getürmemiş ola (13) nitekim İmām Şāfi‘i raẓıyallāhu ānhu ehl-i beyti Resūluñ muḥabbetlerinde (14) şol ḥadde idi ki İmām-ı Rāfiẓilıġa nisbet étdiler bu töhmet-ile dutup (15) ḥasb étdiler ol ma‘nide bir şi‘r inşā étdi bir beyti budur (16) velev kāne refzen ḥubbu Ali Muḥammedin (17) tercüme eger rafazılık olursa hubb-i ali resul ki bende rafızıyam éy ins u can tanukluk

[11b]

(1) egerçi aşḫāb u āl-i Resūl-i Ḥaḳ bilmek gerek uşūl-ı imāndan degildür (2) ammā niçe faẓl-ı nesneler bilürsin ki hīç nef‘i yok eger bunı daḫi bilesin (3) hīç ziyān olmaya belki Ḥaḳḳı inşāf oldur ki çün Muḥammed-i Muşṭafayı (4) şallallāhu āleyhi ve sellem pādişāh-ı dünyā ve aḫiret bilesin hem anuñ vezīrlerini (5) maḳāmlarında mertebelerince bilmek ve i‘tikād étmek gereksin ve ehlini ve (6) şaḫābelerini yerlü yirince ve mertebelerini bilesin zīrā kim bunlaruñ (7) pādişāhuñ ḥıdmetinūñ mülāzimetinde ‘alā-vech ikmāl dururlar bunlara (8) naḳş ṭarī olmaz nitekim İmām-ı Ḥanīfe’den raẓıyallāhu ‘anhı su’āl (9) étdiler ki Resūl ḥazretine irişenlerden efḍal ve ekmel ḳanḳısıdur cevāb (10) vèrdi ki pīrlerde İmām-ı Ebū Bekīr Şıddīḳ ve İmām-ı Fārūḳdur ve yigitlerden (11) İmām-ı ‘Oşmān ve İmām-ı Murtaẓādur ve ḥātūnlardan ḥazret-i ‘Āyişedür ve kızlardan (12) ḥazret-i Fāṭımatü’l-Zehrādur raẓıyallāhu ‘anhum ḫikāyetdür ki Mansūr (13) şaḫābe-i Resūlden soñra ḫalīfe-i şānīdi İmām-ı Ca‘fer-i Şādıḳ-ıla ‘adāveti (14) var-ıdı bir gece vezīrini gönderdi ki var Şādıḳı getir tā kim (15)

katl edem dedi beni muhalefet vechi-y-ile zikir etmesini kaç' ede tā bile kim (16) erbāb-ı riyaset-ile ve aşhāb-ı siyaset-ile ihtilāfından ne hāşıl eder (17) vezir eyitdi iy halife-i zamān bir kişi kim 'uzlet maḳāmında gūşe-i

[11a]

(1) ḫalvet ihtiyār etmiş ola leyl u nehār tā' at u 'ibādetu'llāh meşgūl (2) ola te'alluḳ elin dūnyā mülkinden çekmiş ola emirü'l-mü'minīn halife (3) ḫazreti andan hīç bir vech-ile rencide olmamış ola anı incidüp zarar (4) degirmek erbāb-ı 'aḳl ve aşhāb-ı faẓldan ba'id ola dedi çün bu (5) naṣiḫatlardan ḫalifenüñ gönünde hīç eṣer u nef' u zāhir olmadı (6) vezir nā-çār olup Şādıḳı getürmege revān oldu ḫalife ḳullarına (7) vaṣiyyet eyleyüp emr eyledi kim kaçan Şādıḳ gelüp ḳapudan içerü girse (8) ben külāhumı başımdan götürdüğüm sā'at Şādıḳuñ başın derḫāl gövdesinden (9) cezā ḳıluñ tā anı görüp cemī' muḫālifet ehli baña muṭī' (10) ola çün vezir gelüp Ca'fer-i Şādıḳı da'vet etdi Şādıḳ da'veti (11) icābet etdi durup ḫalifenüñ sarāyına geldi çün Şādıḳ sarāy (12) ḳapusından içerü girdi hemān sā'at ḫalife taḫt-ı salṭanatdan (13) durup Şādıḳa istiḳbāl edüp 'izāz u ikrām gösterdi hezār 'özü (14) temellük-ile mübārek elin dutup 'izzet taḫtına tekellüf etdi kendüsi ḳarşusunda (15) bende-vār iki dizi üzerine çöküp baş aṣaḡa eyledi gulāmları (16) bu ḫarekātı ḫalifeden begāyet te'accüb etdiler vezir teḫayyür ve tefekkür (17) deryāsında ḡarḳ oldu bir zamān mütevaḳḳıf oldılar andan soñra Manşūr

[12b]

(1) ḫalife baş ḳaldurup eyitdi kim yā Ebā Muḫammed Ca'fer-i Şādıḳ benden ne dilersin buyur ki (2) hezar şevḳ-ıla emrünü imtişāl edeyim Şādıḳ cevāb vèrdi kim yā ḫalife-i zamān (3) senden anı isterem ki beni ayruḳ ḳatuña da'vet etmeyesin beni Allāh 'ibādetinden (4) alıḳorsın kendü ḫalime meşgūl olam Ḫalife Şādıḳuñ sözünü (5) ḳabūl edüp destūr verdi i'zāz u ikrām ile gönderüp gèrü (6) döndi hemān-dem cemī' endāmına lerzeler düşüp ridāsın başına bürinüp (7) bī-'aḳıl u bī-ḫoş olup düşdi üç gün bī-'aḳıl yatdı (8) ve ba'zılar eydürler ki üç vaḳtuñ namāzı fevt oldu çün 'aḳlı (9) geldi vezir şordı kim yā emirü'l-mü'minīn ḫazretüne ne ḫāl vāḳi' oldu (10) böyle televvün şūret ve teḡayyür sīret olduñuz cevāb vèrdi ki çün (11) Şādıḳ sarāy ḳapusından içerü girdi (15) anuñ-ıla bir acayīb hey'et ve 'azīm (12) mehābet ejderhā bile geldi kim bir dudaḡı şuffanuñ aṣaḡasında ve bir dudaḡı (13) yukarısında kelāma gelüp baña söyledi kim eger Şādıḳa ḫaṭar u zarar erişdüresin (14) seni ve taḫtuñ tāciñla ve sarāyı şuffañ-ıla bile yudarum anuñ ḫavfindan (15) 'aḳlum serāsime olup ne edeceğüm bilemedüm

pes ‘özü u ikrām gösterdüm (16) ve anuñ hey’etinden bî-‘aql u bî-hüş düşdüm dedi naıldur ki (17) bir gün Dāvūd-ı Tāyī rażıyallāhu ‘anhu Ca‘fer-i Şādıkunñ hizmetine vardı

[12a]

(1) eyitdi kim yā İbn-i Resūlallāhi baña va‘z u naşihat eyle tā kim anuñ-ıla mütte‘iz (2) olup mā’ide-i dünyevī ve fā’ide-i uhrevī hāşıl edem Şādık eyitdi (3) yā Ebā Süleymān sen hūd kendü ‘aşruñda zühd u takvā içinde ferīdi’l-‘aşr (4) ve ‘azimü’l-mişālsin benüm naşihatuma ne ihtiyācuñ var Dāvūd eyitdi kim (5) yā Tañrı Resūlınuñ oğlu sizün cemī‘ halāyık üzerine fażilet-i tāmmeñüz (6) vardur halāyıkā va‘z u naşihat etmek size vācib ve lāzımdur (7) Şādık eyitdi kim yā Ebā Süleymān korğarum ki yarın kıyāmet güninde (8) ceddüm baña ğaḡab dilin uzadup eyde kim niçün baña mutābi‘ at itmegün (9) haqqını ödemedün pes yā Ebā Süleymān iş Haḡ Te‘āla ḡazretinde ‘amel-i (10) şāliḡ-ile biter neseb-i ḡavī ve nisbet-i şaḡiḡ-ile bitmez dedi Dāvūd bu (11) kelāmı işidüp zār u zār ağladı eyitdi kim ey Bār-i Hudāyā bir kimesnenün ki (12) aşı-ı tıyneti nübüvvet şuyı birle ma‘cün olmış ola ve ḡabī‘atınun terkibi (13) burhān u ḡucet aşıından ola atası ve ceddı efḡal-ı maḡlūḡāt ve ekmel-i mükevvināt (14) Muḡammedün Resūlullāh ola ve anası ḡazret-i Betül ola ol ḡayretde olıcaḡ (15) Dāvūd kim ola ki kendü ‘amelı-y-ile senün dergāhuñda mu‘cib ola dedi (16) naıldur ki bir gün Ca‘fer-i Şādık kendü mevālisi-y-ile şoḡbet ederdi (17) eyitdi kim gelün bey‘at edelüm ve ‘ahd kılalum ki eger bu cemā‘ atden birimüz

[13b]

(1) yarın maḡbūl-ı ḡazret ve müsteḡiḡ-ı raḡmet ola kıyāmet güninde ġerü ḡalanumuza (2) şefā‘at eyleye bu cemā‘at eyitdiler ki yā Tañrı Resūlınuñ oğlu senün (3) bizüm şefā‘atumuza ne ihtiyācuñ vardur senün ceddün şefi‘ül-müzniḡin (4) ve raḡmeten li’l‘ālemīndür Şādık eyitdi kim yā ḡavim ben bu ef‘āl-ile bu (5) aḡvāl-ile yarın kıyāmet güninde ceddüm Muḡammed Muşḡafā’nuñ ‘aleyhi’s-şalatü (6) ve’s-selām müḡārek cemālīne baḡmaḡa ḡayā ederem naıldur kim bir müddet (7) Ca‘fer-i Şādık ḡalvet u ‘uzlet ihtiyār edüp ḡiç ḡaşra çıḡmayup ḡalāyıkā (8) va‘z u naşihat itmedi Süfyān-ı Şevrī ḡazretleri rażıyallāhu ‘anhu Şādıkunñ (9) ḡapusına geldi eyitdi kim yā İbn-i Resūlallāhi senün nefes-i rūḡ- (10) efzānuñ fāyidesinden ḡalāyık maḡrūm ḡaldı ne-y-içün ‘uzlet ihtiyār (11) edersin Şādık cevāb vērdi ki yā şeyḡ şimdiki ḡalde ‘ālem yüzünü (12) şuñā dutup durur ki ya‘nī zamān (13) fesāde vara iḡvān müteḡayyir ola daḡı bu iki beyti oḡudı ki

(14) دَهَبَ الْوَقَاءُ كَذَهَبِ الْمَتِّيسِ • وَالنَّاسُ بَيْنَ مَحَابِلَ وَمَنَابِرِ •

(15) يَمُشُونَ بَيْنَهُمُ الْمَوَدَّةَ وَالصَّفَا • وَقُلُوبُهُمْ مَحْشُورَةٌ يَعْقَارِبِ •

(16) tercüme

Dün gece geçdügi gibi geçdi kamu vefâ

(17) Toldı bu hılkıñ ortasında hîle ü riyâ

Göñülleri içinde tolu ‘akreb ü ‘ikâb (18)

[13a]

(1) zâhirlerinde gerçi vürürler dem-i şafâ nakıldur ki bir gün Ca‘ fer-i Şâdıkı (2) gördiler ki bir ağır bahâlu nefis ton geyer eyitdiler ki yâ İbn-i Resûlallâhi (3) ya‘ nî bu ton ki geyersin senüñ (4) ehl-i beytünün kisveti degildür Şâdık ol dîn kişinün eline yapışup (5) kendü yeñine çekdi ol kişi gördi içine bir palâs geyer ki (6) huşuneti eli yırtar pes Şâdık eydür (7) ya‘ nî içindeki haqq-ıçündür ve taşrasındaki halk içündür nakıldur ki (8) Ca‘ fer-i Şâdıka bir kişi eyitdi kim yâ Şâdık cemî‘ hünelerde kâmilisin (9) ve zâhiründe zühdüñ beğâyetdür ve bâtınında keremiyetün bî-nihâyetdür (10) ve hânedân-ı Resûluñ kurretü’l-‘aynısın ve cemî‘ halâyıkuñ imâmısın (11) ammâ ne-y-içün Şâdık cevâb verdi kim ben mütekebbir degilüm benüm (12) kibrüm kibr-i kibriyâyıdur (12) şol vaqt kim ben kendü kibrümden durdum (13) Haqqıñ kibriyâlığı gelüp benüm kibrüm maķamında muķīm oldı kişi kendü (14) kibri-y-ile kibriyâlık itmek mezmûmdur (14) ammâ Haqqıñ kibriyâlığı-y-ıla kibr (15) etmek memdûhdur

Şi‘r

رَقِيتِي عَاشِقُ رَأَيْتِي أَرْزُقْتِي مَعْشُوقِي

(16) نَزِيرُ الْكِبْرِ عَاشِقَانِ خَيْرُكَ يَا اللَّهُ الْكِبْرَ

Tercüme

‘Âşıklarıñ kibrin görüp (17) ma‘şûķ kibrinden bilün

Zirâ ki kibr ‘âşıkuñ Allâhu ekberden-durur

[14b]

(1) naıldur ki Şādık İmām-ı Ebū Ḥanīfe'den raıyallāhu 'anhu su'āl itdi kim (2) yā imām 'ākıl kimdür cevāb vèrdi kim 'ākıl oldur ki ḥayr-ıla şerri (3) ortasında temeyyüzi ola Şādık eyitdi kim bir behāyimüñ daḥi kendüni (4) uran-ıla 'alef vèren ortasında temyizi olur dèdi imām-ı Ebū Ḥanīfe (5) eyitdi siz buyuruñ sizüñ katunuzda 'ākıl kimdür Şādık eyitdi 'ākıl (6) oldur ki iki ḥayr-ıla iki şerr ortasında temyizi ola iki ḥayruñ (7) ḥayırlusın ihtiyār ède ve iki şerrüñ ḥayırlusın güzide eyleye (8) naıldur ki bir kişinüñ bir hemyān altūnın uğurladılar altūnuñ (9) şāḥibi Ca'fer-i Şādıkdan dutdı meger İmām-ı Ca'feri bilmez-idi (10) Şādık eyitdi kim yā kişi altūnuñ ne kadar altūn idi ol kişi eyitdi (11) biñ altūn-idi Şādık ol kişiyi alup kendü sarāyına vardı biñ (12) dīnārı şayup ol kişiyi teslim ètdi ol dīnārı alup revān (13) oldu aḥir ol kişi hemyān-ile dīnārını gèrū buldı Şādıkdan alduğı (14) dīnārı gèrū Şādık ḥazretine getürdi Şādık eyitdi kim anı kim biz vèrdük (15) tarikat içinde gèrū qabūl ètmek yokdur ol dīnārı qabūl ètmedi (16) ol kişi Şādıkuñ bu kemāline ve keremine te'accüb èdüp bir kişiyi şordı kim (17) bu 'aziz kimdür eyitdiler ki bu İmām-ı Ebū Muḥammed-i Ca'fer-i Şādıkdur işidüp

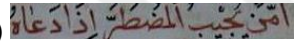
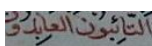
[14a]

(1) begāyet ḥacil oldı naıldur kim bir kez Şādık yol üzerinde yaluñuz giderdi (2) dāyim Allāh Allāh dèr-idi meger bir sūhte derviş Şādıkuñ ardından yètdi (3) Şādıka muvāfaqat eyleyüp ol daḥi Allāh Allāh dir-idi aḥir Şādık eyitdi (4) Allāh Allāh cübbem yokdur dèdi zīrā ki hemān bir eski rindesi var-idi (5) hemān sâ'at 'ālem-i ḡayibden bir deste ḥūb ṭonlar getürdiler Şādıkuñ (6) naazarında qodılar alup geydi el-ḥamdü li'llāhi dèdi ol sūhte derviş (7) bu ḥālî görüp Şādıkuñ qatına geldi eyitdi kim yā İmāmü'l-müslimīn (8) Allāh Allāh demekde ben daḥi senüñ-ile müşterek idim futūḥı başuña mı (9) görürsin imdi ṭonuñun eskisin baña iḥsān eyle Şādık ḥazretine (10) bu söz hoş geldi tonuñun eskisin ol dervişe vèrdi (11) naıldur kim bir kişi Ca'fer-i Şādıkuñ qatına geldi ve eyitdi kim (12) yā İmām-ı Şādık Allāhi baña göster Şādık cevāb vèrdi kim işitmedüñ mi ki (13) Mūsā gibi peygambere 'aleyhi's-selām dèdiler ol kişi eyitdi kim (14) belî eyledür ammā bu millet millet-i Aḥmedidür ba'zısı   (15) dèyü çağırur ya'nî gōñlüm Rabbümi gördi ve ba'zısı (16) dèyü na're urur ya'nî şol Tañrıya kim ben görmezem (17) aña tapmazam dèr çün Ca'fer-i Şādık bu kelāmı işitdi buyurdı ki

[15b]

(1) ol kişiyi top gibi bağladılar emr eyledi Dicle ırmağına atıñ derhāl (2) atdılar talup biraz şu yutdı çün gèrū şu yüzine çıkdı çağırdı kim (3) yā ibn-i Resūl'allāhi el-ğiyās el-ğiyās ya' nī èy Resul'allāh oğlu baña (4) feryād erişdür Şādık eyitdi kim ya' nī èy şu anı batur (5) hemān-dem şu anı aşağı baturdı çün gèrū şu yüzine çıkdı hemān (6) Şādıkdan gèrū meded diledi Şādık gèrū şuya buyurdı şu anı (7) aşağı baturdı birkaç kerre vāki' oldı andan-şoñra ol (8) kişiyi tahkik bildi kim Şādıkdan meded yok ğark olur ümizin (9) halkdan munkaṭi' édüp Hāk Te'ālāya teveccüh etti çün gèrū şu (10) yüzüne geldi çıkırdı kim el-ğiyās el-ğiyās çün mededi Hākdan (11) talep eyledi Şādık emr eyledi derhāl Diceden çıkardılar ayağından (12) aşı kodılar ağzından burnundan yutduğı şular döküldi çün (13) gèrū 'aklı başına geldi Şādık şordı kim yā kişi Allāhı gördüñ mi cevāb (14) vèrdi kim ta gözüm ve gönümde ağıyaruñ hayāli var-idi ol hayāl baña (15) hicāb olur-imiş maṭlūbdan ğayrıya isti'ānet edermişem çün (16) ğayriyyet tozunı gözüm ve gönüm ayīnesinden sildüm bi'l-külliyeye (17) Hākka teveccüh édüp mededi andan talep etdüm gönüm içinden bir derice

[15a]

(1) açıldı ol dericeden nazar kıldum anı kim talep iderdüm gördüm (2) ammā çün hālet-i iztirār olmadı bu maṣṣūd hāşıl olması ki (3) ya' nī kimse ki nā-çār kalsa (4) kaçan du'ā eylese du'āsı maṣbūl olur Şādık eyitdi kim tā Şādıkdan (5) meded dilerdüñ şiddik degil-idüñ çün Allāh'dan diledüñ ğarkdan (6) kurtulup maṣṣūduña erişdüñ ammā zinhār şimden gèrū ol dericeye (7) nazar édüp şaklayu dut cemī' hācetüñi andan iste ki Allāha yol bulasın (8) ve eyitdi kim her kim Allāh Te'ālā'yı bir nesne üzerindedür ve yāhūd bir (9) nesnenüñ içindedür ve yāhūd bir nesnedendür dese ol kişi kāfir ola dedi (10) ve eyitdi kim her günāhuñ evveli korku olup ahiri 'özür (11) olsa ol günāh kulu Hāk Te'ālāya yakın eyler ve her tā'at ki (12) anüñ evveli emn ve ahiri 'ucb ola ol tā'at kulu Hāk Te'ālādan (13) ırak eyler muṭi'ler 'ucb-ile 'āşidür ve 'āşiler 'özü-ile muṭi'dür dedi (14) ve eyitdi kim 'ibādet tevbeden artuk nesne-y-ile rāst gelmeye ki Hāk Te'ālā (15) celle celāluhu tevbeyi 'ibādet üzerine muḳaddem eyleyüp-durur nitekim (16) Qur'an-ı kādīmde buyurur ve eyitdi kim Allāh zikr eylemek (17) vaḳtinde tevbeyi añmamak Hāk Te'ālā zikrinden ğāfil kalmakdur zīrā ki

[16b]

(1) her ki Allāh'ı haḳīḳat üzerine tamām zikr eylese Allāh'ıñ zikri ḳatında (2) cemī' eşyānuñ zikri nuḳūş-ı şaḥīfe-i ḥāṭırdan zāyıl olur belki cemī' (3) eşyānuñ vucūdunu unudur ol cehetden ötüri kim Ḥaḳ Te'ālā'nuñ (4) zikri cümle eşyādan 'ivaż olur ve bu ayetüñ ma'nisinde buyurur kim (5) ya' nī Allāhu (6) Te'āla her kimi diler raḥmetini aña ḥāş eyler ortadan esbāb u 'illeti (7) götürür Ḳabile kim bu itdügi 'atā-yı maḥẓdur ve eyitdi kim mü'min (8) oldur kim kendü nefsi-yile durur 'ārif oldur kim Allāhı birle durur ya' nī (9) mü'min oldur ki ḳaçan dursa kendü iḥtiyār-ı cüz'iyyesinden bilüp (10) nefsiñe izāfet eyleye (14) ve 'ārif oldur ki cemī' iḥtiyārını Ḥaḳ rızāsına (11) tefvīz idüp cemī' umūrını aña teslīm ide ve eyitdi kim her ki kendü (12) nefsiñe mücāhide eylese kendü nefsi-çün Allāhuñ kerāmetlerine erişe (13) ve her kim mücāhedeysi nefsiñe Allāh için eylese Allāha erişe ve eyitdi kim (14) ilhām maḳbüller şıfatıdır ve ilhāmsuz bir nesne-i istidlāl etmek eyüdüdür (15) ve eyitdi kim Allāhuñ mekri ḳullarınıñ vucūdında ḳarañudun içinde ḳara (16) taş üzerinde kara ḳarıncadan daḫi gizlūrekdür ve eyitdi kim 'aşḳ (17) cünün-ı ilahīdür ne mezmūmdur ve ne maḥmūddur ma'nisi bu ola kim

[16a]

(1) 'ışḳ münezzeḥdür medḥden ve zemden zīrā kim mezmūmiyyet ve memdūḥiyyet (2) te'ayyünātuñ ve te'addüdātuñ muḳtażāsıdır 'ışḳ ḥod ḥarīm-i 'ayniyyetde (3) zuḥūrdan ve buṭūndan ve vaḥdetden ve keşretten münezzeḥdür ve yāḥūd (4) 'ışḳ ne mezmūmdur ve ne memdūḥdur didüginüñ ma'nāsı bu ola kim (5) min vechin mezmūmdur ve min vechin memdūḥdur mezmūm olmaduḡı oldur ki (6) 'ışḳ merteb-i tevessüdde ola mizācı i'tidāl mertebesinden munḥarif itmeye (7) tā kim ṭaraf-ı tecerrüdden istifāde edüp ṭaraf-ı te'alluḳa ifāde itmegi māni' (8) olmaya ve memdūḥ olduḡı 'ışḳuñ ol merteb-i ifrāṭıdır kim mizācı (9) ḥaddi i'tidālden çıkarup ifādeden istifādeden māni' olur zīrā kim (10) kemāl ḥod tarafeyn-i ri'āyet itmekdedür pes 'ışḳ ne mezmūmdur (11) ve ne memdūḥdur ve eyitdi kim bize mu'āneye ile seyir şol vaḳtden soñra (12) ḥāşıl oldu ki dīvanelik raḳamın üzerimize çeküp adumuzu 'āḳiller (13) dīvānından maḥv eylediler ve eyitdi kim ḳişinüñ ṭālī' i eyü olduḡındandır ki (14) anüñ düşmanı uşlu ḳişi ola ve eyitdi kim beş dürlü ṭāyifenüñ (15) şoḥbetinden ḥazer eyleñ ki Ḥaḳ yolında emīn olasız evvel yalancılar (16) şoḥbetinden ki nāḡāḥ sözlerine maḡrūr olup aldanasız ikinci (17) şol aḥmaḳdan ki senüñ aşşunu ister ziyānuñ itmiş olur ziyān

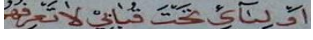
[17b]

(1) olduğın bilmez ve üçüncü şol bahâillerden ki dâyim saña hased kılar ki (2) senüñ vaktüñi ve devletüñi senden zâyi‘ eyleye dördüncü şol yaramaz (3) gönüllü korkaqlardan ki hâcet vaqtinde seni zâyi‘ eyler ve (4) beşinci şol fâsıklardan ki seni bir loğmaya şatalar belki bir loğma- (5) dan eksüğe şatalar su’âl itdiler ki yâ Şâdık bir loğmadan eksük (6) ne ola eyitdi kim aña tama‘ itmek (7) ya‘nî kaçan fıska tama‘ eylese (7) seni bir loğmadan daği eksüğe şata ve eyitdi kim Hâk Te‘âlânuñ dünyâda (8) uçmağı var ve tamusu var uçmak dâr-ı dünyâda sağluk (9) ve râhatlukdur ve tamusu belâ u miñnetdür ve sağlık oldur ki (10) işüñi Allâha ısmarlayup sen râhat olasın ve tamu oldur ki (11) Hâk Te‘âlâya edecek işi kendü nefsüne ısmarlayup belâ ve zahmet bulasın (12) ve eyitdi kim *men lem yekün lehu sırru fehuve muzırru* ya‘nî her kimüñ ki (13) Allâh ile kendü ortasında sırrı yoğısa ol kişi ziyânkârdur (14) ve eyitdi kim eger düşmanlaruñ şöhetinden evliyâya ziyân degeydi Fir‘avn (15) ‘avreti Asiyeye zarar erişeydi eger evliyâ şöhetinden düşmânlara fâyide (16) irişeydi Nuhuñ ve Lûtuñ ‘avretlerine fâyide erişeydi velâkin inkıbâz ve (17) inbisât hâşıl olur ve daği Ca‘fer-i Şâdıkuñ razıyallâhu ‘anhu sözleri

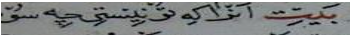
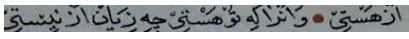
[17a]

(1) ve menâkıbları bî-haddür velâkin te’sîs me‘ânî içün ba‘zısın naql (2) edüp hatm êtdük rahmetü’llâhi ‘aleyhi rahmeten vâsi‘ aten **Zıkr-i Üveyse’l-Çarani** (3) razıyallâhu ‘anhu ol kıble-i tâbi‘în ol kıdve-i erba‘în (4) ol âfitâb-ı penhân ol nefsi-i rahmân ol Süheyl-i Yemenî Üveys-i Çaranî (5) razıyallâhu ‘anhu anuñ haqqında hōca-i enbiyâ Muhammed-i Muştafa şallâ’llâhu ‘aleyhi (6) ve sellem durur bâr-ı lutfından ve şeker nişâr-ı kelâmından buyurur kim (7) **أَوَيْسُ الْقُرَاشِيُّ خَيْرُ التَّابِعِينَ بِإِحْسَانٍ وَعَظْمٍ** ya‘nî (8) Üveyse’l- Çaranî baña ihsân ile ve muhabbet-ile mutâba‘at idenlerüñ hayırlusıdır (9) imdi bir kimsenüñ ki medh idicisi rahmeten li’l-‘âlemîn ol (10) Muhammed Emîn olsa ve anuñ nefsi nefsi Rabbi’l-‘âlemîn ola anı (11) medh etmek benüm dilüm-ile nice râst ve dürüst gele ki server-i enbiyâ hazret-i (12) Resûlu’llâh şallâ’llâhu ‘aleyhi ve sellem vaqt olurdu kim mübârek yüzünü (13) Yemen tarafından yaña eyleyüp eydürdi kim **أَبِي مُحَمَّدٍ قَسِيٍّ كَتَبَنِي** (14) **زَيْنَ قَبْلِ الْيَمْرِ** ya‘nî be-dürüstî ben rahmet nesimini Yemen tarafından (15) bulurın dâr-ı idi ve gêrû seyyid-i enbiyâ Muhammed-i Muştafa şallâ’llâhu ‘aleyhi (16) ve sellem buyurur kim yarın kıyâmet güninde Hâk Te‘âlâ celle celâluhu yetmiş(17) biñ ferişte yarada cemî‘isi Üveyse’l- Çaranî şüretinde tâ kim Üveys

[18b]

(1) bunların ortasında ‘arşa-i ‘araşāta gelüp cennete gide, cemī‘ ehl-i (2) ‘araşāt Üveys’i bilmeyeler zīrā ki dünyā sarāyında Hakkūn kudreti kubbesi (3) altında hālāyıkūn ihtilātından üzülp Hakk Te‘ālāya gizlū (4) ‘ibādet itmegi ‘ādet idinmiş-idi dār-ı āhīretde daḥi Hakk Te‘ālā hālāyıkūn (5) gözinden anı pinhān eyledi tā kim kendüden artuḥ kimse bilmeye (6) nitekim kendü kelāmında buyurur (7) ya‘nī benüm kubbem altında evliyālarum vardır ki benden artuḥ (8) anları hiç kimesne bilmez ve āḥbār-ı ḡarībede gelür ki yarın ḥōca-i (9) enbiyā şallā’llāhu ‘aleyhi ve sellem cennet içinde kendü hücrelerinde taşra (10) gele kendüyi bir kimesne ister gibi göstere ḥitāb-ı ‘izzet irişe kim yā (11) Muḥammed kimi istersin eyde ki yā Rabbi Üveysü’l- Kāranī isterem cevāb gele ki (12) yā Muḥammed kimi istersin eyde ki yā Rabbi Üveysü’l- Kāranī isterem cevāb gele ki (13) yā Muḥammed isteme ki çün dār-ı dünyāda görmedün bu āhīretde daḥi görmeyisersin. (14) Muḥammed Muştāfā eyde ki yā Rabbi ya Üveys şimdi ne yirdedür cevāb gele ki fī maḥ‘adi (15) şıdkın ya‘nī gerçeklik maḥāmındadır Resül ḥazreti ‘am eyde ki İlāhi yā ol beni (16) görmeyiser mi cevāb gele ki yā Muḥammed ol kimesne kim beni görür seni (17) ne-y-içün görsün zīrā ki yā Muḥammed seni görmek benüm-içündür her kimse ki

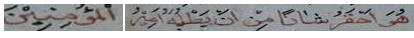
[18a]

(1) beni görebilür seni nite görsün ki bensüz seni görmegün ne aşşısı var (2) ve sensüz beni görmegün ne ziyānı var beyit (3) tercüme (4) anuñ ki sen olmayasın yok varlığından fāyide anuñ ki sensin (5) varluḡı olmaya yokluḡdan ziyān ve daḥi Resül ḥazreti şallā’llāhu ‘aleyhi (6) ve sellem buyururdu kim benüm ümmetümden bir er vardır ki Rabī‘ a ve Muzra (7) kabilesinde koyunuñ tüyi saḡışınca yarın kıyāmet güninde benüm ümmetüme (8) şefā‘at eyleye ki ‘Arap kabāilinde ol kabilelerden koyunu çok kabīle (9) yokdur Şahābeler eyitdiler ki eyitdiler ki yā Resūla’llāhi ol ne kişidür eyitdi (10) ya‘nī Tañrı kullarından bir kuldur eyitdiler (11) yā Resūla’llāhi cemī‘ müz Allāh kullarındanvuz ammā aña maḥşuş olan ad (12) nedür eyitdi ki anuñ adı Üveysdür şordılar ki Yā Resūla’llāhi ol (13) ne yerde olur cevāb vèrdi ki Kāranda olur eyitdiler ki Yā Resūla’llāhi (14) ol sizi görmiş midür eyitdi ki zāhir gözle görmedi eyitdiler ki nite (15) ‘aşıklar gibi sizün cemālünüzi görmeḡe gelmedi Resül ḥazreti (16) buyurdu kim iki sebebdan ötürü gelmez evvel ol ki vakti ve ḥālı (17) anuñ üzerine ḡālīp olup durur kendüyi cem‘ edemez ki gele

[19b]

(1) ve ikinci ol kim benüm şerī‘ atüm ri‘ āyet edüp gelmez zīrā kim anuñ (2) bir za‘ ife anası vardır ki Allāha imān getürmişdür ve ‘ömri nihāyetine (3) erişmişdür ve cemī‘ işden güçden kalmışdur ve ayağı süst olmuşdur (4) ve gözlerine hālel erübdurur Üveys dāyim varur deve gütdüğinden (5) aldığı ücreti getürüp anası-y-ıla kendü nafaqasına (6) harc eder ve anasının hātırcığın ri‘ āyet ider anuñ rızāsın terk edüp baña gelmez dedi (7) ve şahābeler eyitdiler ki yā Resūla’llāhi biz anı görür miyüz ebū Bekir hāzretine (8) eyitdi ki siz ikiñüz anı göresiz ki ol bir kıllu kişidür sağ elinüñ (9) ayası içinde bir akçe miqdārı deñlü aklık var illā ol aklık degildür ki (10) baraş ola varup siz ikiñüz anı bulıcağ benden aña selām edesiz (11) ve eydesiz ki ümmetüm-içün du‘ā eylesün dedi (14) ve gerü hōca-i enbiyā ‘aleyhi (12) ve sellem buyurmuşdur (13) ya‘nī kullaruñ sevgülüsi şol muttekilerdür ki gizlü taqvā iderler ve ba‘ zı (14) şahābeler eyitdiler ki Yā Resūla’llāhi biz anuñ gibi kişi hiç aramızda görmezüz (15) ol ne kişidür Resūla’llāh eyitdi kim ol Yemende bir devecidür ki adı (16) Üveys dirler kademine kadem uruñ ya‘nī anuñ kademine erişmege sa‘ y edüñ (17) naķıldur ki çün Resūl hāzretinüñ vefātı yakın geldi aşhāb

[19a]

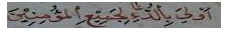
(1) eyitdi ki yā Resūla’llāhi sizden soñra muraqka‘ añuz kime vèrelüm Resūl (2) hāzreti eyitdi kim Üveysü’l- Kāranīye vèrūñ geysün ve ümmetim-çüm du‘ā (3) kılsun çün hōca-i enbiyā dār-ı fenādan dār-ı beķāya naķl etdi ‘ Ömer (4) hāzreti-y-ile ‘ Alī hāzreti rażıyallāhu ‘ anhumā ol muraqka‘ ı alup Kūfeye geldiler (5) Cum‘ a gün oldu ‘ Ömer hāzreti minbere çıkup hutbe okudı, hutbeden (6) fāriğ olıcağ avāz etdi kim yā ehl-i Necdin kŭmŭa ya‘nī iy Necd kavmı (7) duru gelüñ hemān-dem duru geldiler ‘ Ömer hāzreti şordı kim hiç (8) sizüñ ortañuzda Kārane kavmindan kimse var mıdur ‘ Ömer hāzreti Üveysüñ haberin şordı (9) anlar eyitdi ki yā emīre’l-mŭ’minin biz anı bilmezüz ‘ Ömer eyitdi şāhib-(10) şerī‘ at Muḥammed-i Muşţafā ‘ aleyhi ve sellem bize anuñ haberin Kāranede olur (11) dēyü buyurup durur imdi peygamber ḥod güzāf söylemez kerimŭ’l-‘ ahd ve şādıķu’l- (12) kavldur meger ki siz anı bilmez olasız dedi andan soñra içlerinden (13) birisi duru gelüp eyitdi kim (14) ya‘nī yā Emīre’l-mŭ’minin ol dedigüñüz kişi andan (15) ḥaķīrrak kimse yoķdur ki Emīre’l-mŭ’minin anı isteyüp bunca teftiş eder (16) zīrā ki ol bir divāne ve aḥmağ kişidür ve

begāyet fakīrū'l-hāldur (17) ve ḥalāyıkdan 'uzlet édüpdurur 'Ömer ḥazreti eyitdi hā ben anı isterem

[20b]

(1) şimdiki hālde ol ne yèrdedür eyitdi kim işde 'Urane deresinde (2) deve güder aḥşam vaḳtı olıcaḳ yemek ve içmek vèrürler almaz (3) ol bir şūrīde rüzigār ve perişān hāl kişidür hiç 'imāretlīga (4) varmaz ve kimse-y-ile şöḥbet eylemez ve ādemīler yedüğinden yemez ve ğuşşa (5) ve şāzılık nedür bilmez kaçan ādemīler gülse ol aḡlar ne vaḳt ādemīler (6) aḡlasa ol gülüp feraḥ olur dèdi çün 'Ömer-le 'Alī ḥazreti bu ḥaberi (7) işitdiler andan durup 'Urane deresine geldiler gördiler ki durmuş (8) namāz kılar Ḥaḳ Te'ālā bir ferīşteye emr itmiş develerini güder Üveys (9) çün ādem geldüğün his ètdi namāzı ihtīşār ètdi selām vèrüp (10) çün namāzdan fāriğ oldı 'Ömer-le 'Alī ḥazreti ilerü varup Üveyse (11) selām vèrdiler Üveys 'aleyke aldı 'Ömer ḥazreti eyitdi mā ismūñ (12) ya' nī ismūñ nedür cevāb vèrdi ki ismi 'Abdu'llāhi ya' nī adum Tañrı (13) kıludur 'Ömer eyitdi cemī' müz Allāh kullarıyuz ammā saña maḥşuş (14) ad ne ḳodılar eyitdi kim adum Üveys'dür 'Ömer eyitdi yā Üveys (15) ya' nī saḡ elūñi baña (16) göster Üveys saḡ elini gösterdi ol nişānı ki Resūl ḥazreti (20) vèrmiş-idi ayası içinde (17) gördiler elini öpdiler 'Ömer eyitdi yā Üveys Resūl ḥazreti

[20a]

(1) saña selām kıldı eyitdi kim benüm ümmetüm-çün du' ā kılsun (2) ya' nī Üveys eyitdi yā 'Ömer mü'minler (3) içün du' ā kıлмаğa benden sen evlāsın ki yèr yüzindeki kullarda (4) senden 'azīz kimse yoḳdur dèdi 'Ömer eyitdi yā Üveys ben (5) ḥod dāyim du' ā kıluram velikin Resūl ḥazretinūñ sen vaşiiyetini (6) yèrine getür Üveys eyitdi yā 'Ömer *le'alle ḡayrī bihi* ya' nī yā 'Ömer key gör (7) olmasun ki Resūl ḥazreti dèdügi ḡayrı kişi ola 'Ömer eyitdi peygāmbere (8) ḥazreti senden bize nişān vèrmişdür biz daḡi seni ol nişān-ile (9) bildük Üveys eyitdi getürün imdi Resūl ḥazreti baña buyurduḡı (10) muraḳḳa' ı vèrün tā kim du' ā kılam pes çıkarup muraḳḳa' ı Üveyse verdiler eyitdiler ki (11) bu muraḳḳa' ı geyüp ümmet-i Muḥammed içün du' ā eyle dèdiler Üveys eyitdi şabr (12) èdüñ ki ḥācet dilemeyince geymezem dèdi pes bunlaruñ ḳatından biraz ırāḳ (13) varup ol mübārek muraḳḳa' ı öninde ḳodı (15) yüzünü toprağa urup (14) münācāt ètdi eyitdi kim ilāhi ve mevlāyā bu muraḳḳa' ı geymezem tā kim ümmet-i (15) Muḥammedī baña baḡışlamayınca (18) zīrā kim Resūluñ baña vaşiiyet ètmış 'Ömer-ile (16) ve 'Alī ile bu muraḳḳa' ı ben kemīnesine

göndermiş buyurmuş ki ümmetüm-çün (17) du‘ā kılsun imdi Resül ve ‘Ömer ve ‘Alî kendülere düşerin êtdiler

[21b]

(1) sen daħi bugün keremüñi ve ihsānuñi it yā Rabbi dēdi hemān (2) hıṭāb-ı ‘izzet irişdi kim Yā Üveys ümmet-i Muḥammedüñ bunca yüz biñini (3) saña bağışladum al muraḳḳa‘ añı gey Üveys eyitdi yā Rabbi ümmetüñ tamāmın (4) dileremyine hıṭāb geldi kim niçe yüz biñ biñin saña bağışladum (5) al muraḳḳa‘ ını gey Üveys eyitdi kim İlāhî cemî‘ isin dilerem gērü (6) hıṭāb geldi kim yā Üveys niçe yüz biñin daħi saña bağışladum (7) Üveys eyitdi yā Rabbi dükeli ümmet-i Muḥammedi isterem Üveys (8) Hāḳ Te‘ālā-y-ıla işbu vech-ile münācātıda iken bu taraıdan ‘Ömer-ile ‘Alî (9) ḥazreti eyitdiler kim varalum görelüm Üveys neyler diyü ilerü yürüdiler (10) Üveys bunlaruñ geldügin bildi eyitdi kim āh ne-y-içün geldüñüz eger (11) bir sâ‘ at daħi gelmeseñüz cemî‘ ümmet-i Muḥammedi Hāḳ Te‘ālā baña bağışlamayınca (12) bu muraḳḳa‘ ı geymezdüm dēdi Çün ‘Ömer ḥazreti Üveyse naẓar êtdi gördi ki (13) bir deve kilimine şarılımış mübārek başı ve ayağı açuḳ on sekiz (14) biñ ‘ālemi ol kilimüñ altında gördi Hemān-dem kendü ḥalîfelîğından (15) gönli götrülüp eyitdi kim kimdür ki bu ḥilāfeti benden bir kirdeye (16) şatun alur Üveys eyitdi ol nesnenüñ kim ‘aḳdi yoḳdur nice (17) şatarsın sen biraḳ kime gerek-se ala ortada almaḳ şatmaḳ neyler dēdi

[21a]

(1) çün şaḥābeler ‘Ömer ḥazretinden bu kelāmı işidüp feryād eylediler (2) eyitdiler kim yā ‘Ömer Ebū Bekir ḥazretinden ḥilāfeti kabül kılduñ bunca biñ (3) biñ müsülmānlaruñ işini zāyi‘ mi elersin zîrā ki senüñ bir gün ki (4) ‘adluñ biñ yıllıḳ ‘ibādetden yegrekdür dēdiler pes Üveys Resül ḥazretinüñ (5) muraḳḳa‘ anı alup geydi eyitdi kim yā Emîre’l-mü’minîn Rabî‘ a-i Muẓra kabîlesinüñ (6) ḳoyunları ve develeri tüyi sağışınca baña Muḥammed ümmetinden Hāḳ (7) Te‘ālā bağışladı bu mübārek muraḳḳa‘ berekātında dēdi pes bu ḳaẓiyyeden (8) kimse gümān iletmege yarar kim (8) Emîre’l-mü’minîn ‘Ömer mertebesinden (9) Üveys mertebesi ziyāde ola ammā öyle degüldür zîrā ki Üveys (10) ‘Ömer ḥazretinden ḳaçan kāmîl olısar velîkin Üveysüñ ḥāşiiyeti mücerred (11) olmağ-ıdı ‘Ömer ḥazretinde cemî‘ nesne ber-kemāl êtdi ammā tecrîd ve tefrîd (12) ‘ālemin isterdi nitekim ḥoca-i enbiyā Muḥammed Muşṭafā şallā’illāhu ‘aleyhi ve sellem (13) şālîḥa ḳarıcuḳlaruñ ḳapusın ḳaḳup eydürdi kim Muḥammedi du‘ādan unutmañ (14) pes ‘Alî ḥazreti ḥāmūş olup oturdı ‘Ömer ḥazreti eyitdi kim (15) yā Üveys ne-y-içün Resül ḥazretini ziyāret itmege gelmedüñ tā kim

mübârek (16) cemâlini göreydün Üveys eyitdi ol vakt siz Resûlî gördünüz mi (17) eyitdiler kim belî gördük eyitdi kim meger siz anuñ cübbesin gördünüz

[22b]

(1) eger siz anı gerçek gördünüzse eydün ki mübârek kaşları çatuk mıdı (2) ‘aceb degil müdür ki bunca yıllar Resûlî görmiş-iken ol (3) heybeti ki Resûlün-idi hey’âtından nişân vèremediler pes Üveys eyitdi siz haķıķat Resûlün (4) dostları mısız ve Muḥammedün muḥibleri misiz belî Resûlün gerçek muḥibleriyüz (5) Üveys eyitdi kim dişlerünüzi gösterün tā kim göreyim ‘Ömer ile ‘Alî dişlerini (6) gösterdiler Üveys eyitdi kim eger siz Muḥammed-i Muṣṭafânun dostluğında (7) dürüst imişseñüz ol gün kim Resûlün mübârek dişlerini sıdılar (8) siz daḥi aña muvāfaķat édüp dişlerünüzi şıyayduñuz zîrā kim dostluğun (9) şartı birbirine muvāfaķat itmekdür dèdi kendünün dişlerini gösterdi ki (10) birkaç dilerin şımış Üveys eyitdi kim ben Resûl ḥazretini şûratça (11) görmedüm anuñ muḥabbeti-y-ile aña muvāfaķat édüp dişlerümi şıdum zîrā ki muvāfaķat (12) dîndendür dèdi çün bu kelāmı işitdiler ‘Ömer ile ‘Alî ḥazretine (13) rıķķat ḥāşıl olup ağlaşdılar bildiler kim dostluk manşıbını (14) ve muvāfaķat mertebesini bir kimseden öğrenmek gerek-imiş ki Resûl ḥazretini (15) henüz görmemiş ola pes ‘Ömer eyitdi yā Üveys bize du‘ā eyle Üveys (16) eyitdi imān içinde meyl olmaya ki du‘ā édüp dururam zîrā ki her gün (17) namāzuñ teşehhüdinde eydürem ki

[22a]

(1) ya‘nî iy bārî Te‘ālā cemî‘ mü’minleri yarlığa direm (2) eger siz imānı selāmetliğ-ıla göre ilterseñüz du‘ā sizi bulur eger selāmetliğ-ıla (3) iletmezseñüz ben du‘āyî zāyî‘ étmezem dèdi ‘Ömer eyitdi yā Üveys (4) bize vaşıyyet édüp naşīḥat kıl Üveys eyitdi Ḥaķ Te‘ālāyı bilür misiz eyitdi kim (5) belî bilürüz Üveys eyitdi imdi eger Allāhdan artuķ kimseyi bilmezseñüz (6) size yegrekdür ‘Ömer ḥazreti eyitdi yā Üveys zidnî ya‘nî yā Üveys (7) naşīḥati daḥi ziyāde eyle (9) Üveys eyitdi yā ‘Ömer Ḥaķ Te‘ālā sizi bilür mi (8) eyitdi belî dur Üveys eyitdi imdi eger Allāhdan (9) artuķ kimse sizi bilmezse yegrekdür pes ‘Ömer eyitdi yā Üveys (10) biraz vakt tevakkuf eyle tā kim saña yemek-içün nesne getürelüm Üveys (11) elini ḥeybine şundı iki aķçe çıkardı eyitdi kim yā ‘Ömer bunu deve güdmekden (12) kesb édübdururum imdi siz zāmin oluñ ki bu iki aķçeyi yiyem (13) andan olam tā kim sizün getürecegüñüz nesneyi daḥi alup kabûl eyleyem dèdi (14) biraz vakt anda oldılar andan

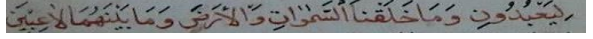
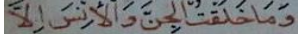
şoñra Üveys eyitdi yā Emīre'l-mü'minīn (15) zahmet ve meşakḳat çekdüñüz gelüp Resülün vaşiyetin yérine getürdüñüz (16) imdi gérü dönüñ ki kıyāmet yakındur kim anda bize bir dīzār ola ki (17) gérü dönmek olmaya şimdiki hālde ben āḫiret yolu-çün azuḳ édinmege

[23b]

(1) meşgülemedü çün şahābelerle bu hāzır olan ḫalāyık gérü döndiler (2) gētdiler andan şoñra Üveysün ḫalk ortasında ḫürmeti ve ʿizzeti zāhir (3) oldı Üveysi Ḳarane ehli bildiler bunlaruñ i'tibārından ve ʿizzetlerinden (4) incidüp kaçdı Kūfe şehrine geldi şoñra hiç kimse anı görmedi illā ki (5) Herem bin Ḥayyān gördi rażıyallāhu ʿanhu Herem bin Ḥayyān eydür ḫadīşde (6) işitdüm ki şefāʿat derecesinde Üveysün mertebesi ne miḳdārdur pes (7) anı görmek ārzūsı baña ḡālip oldı durup Kūfe şehrine anı (8) görmege vardum şehir içinde teftiş ve tefahḫuş étdüm varup Furāt kenārında (9) gördüm ki āb-dest alur ve ṭonın yur anı gördüğüm sāʿat bildüm (10) zīrā ki anuñ şıfatın tamām işitmiş-idüm (16) ilerü varup selām vërdüm ol daḫi (11) ʿaleyk aldı diledüm ki mübārek elini alam öpem baña vërmedi (12) yaʿ ni Allāh saña raḥmet eylesün ve maḡfired rūzi (13) kılsun yā Üveys nicesin dëdüm anuñ zaʿifin gördüm anuñ muḫabbetinden (14) ve ḫālinüñ teraḫḫüminden baña rıḳḳat ḫāşıl oldı ağladum ol daḫi benüm-le bile (15) ağladı eyitdi kim yaʿ ni Allāh seni sağ (16) étsün yā Ḥayyān oğlu Herem yā ḫarındaşım baña seni kim delālet étdi (17) Herem eyitdi kim yā Üveys benüm atam adını ve benüm adımı saña kim eyitdi

[23a]

(1) ve beni neden bildüñ evvelden ḫod benüm-le āşinā degil-idüñ ve beni gördüğün (2) yoḡ-ıdı Üveys eyitdi kim yaʿ nī (3) ol bildürdi kim anuñ ʿilminden ṭaşra hiç nesne yokdur seni baña bildürüp (4) ḫaber vërdi ve daḫi benüm cānum señüñ cānuñı bildi ki zīrā mü'minlerüñ (5) cānları biribiri-y-ile āşinādur (5) egerçi birbirini şuretdede gördükleri yokdur (6) Herem eydür eyitdi ki yā Üveys baña Resül ḫazretinden şallā'llāhu ʿaleyhi (7) ve sellem ḫaber vër (6) eyitdi kim ben Resül ḫazretini şuretdede görmedüm (8) ammā ayruḳlardan ḫaber işitdüm velikin dilemezem ki ḫadīş rivāyet eylemek (9) yolın kendüzüme açam muḫaddiş ve müzekkir ve müftilik adın adanam benüm (10) bir şuḡlum vardur ki andan ḡayrı nesneye meşgöl olmazam ve eyitdi kim (11) yā Üveys bize āyet Ḳurʾān okı senüñ mübārek aḡzuñdan işideyim

Üveys elümi dutup Qur'an okumağa başladı *e'üzübi'llāhimine's-şeytāni'r-* (12) *rācīm* dedi daği zār u zār ağladı andan eyitdi kim yā Hāyyān oğlu (13) Hāḡ Teā'āla celle celāluhu buyurur kim (14) (15) (15) tā innehü hüve'l-'azizü'r-raḡime degin okudı daği bir na're urdı kim 'aḡlum (16) zāyil oldu andan şöña baña eyitdi kim yā Hāyyān oğlu bunda neye geldüñ

[24b]

(1) ben eyitdüm yā Üveys geldüm ki senüñ-ile üns dutam ve ḡidmetüñ-ile diñlenem (2) eyitdi kim yā Herem ben hergiz kimseyi görmedüm ki Allāhu Te'ālāyı bile daği andan ḡayrı (3) bir kimse-y-ile üns duta ve andan artuḡ kimse-y-ile āsüde ola dedi ve (4) eyitdi kim yā Üveys baña vaşıyyet eyleyüp naṡihat ḡıl eyitdi kim (5) yā Herem yaticak ölümi yaşıduḡñ altında bilgil uyanıcak gözüñ öniñde (6) görgil andan durgıl ve eyitdi kim yā Herem günāhuñ küçükligine naḡar eyleme (7) Allāh'uñ 'azametini gör ki ol küçük günāh-ile Allāha 'āṡi olursın (8) buña naḡar eyle eger günāhuñ küçük göresin Hāḡ Te'ālāyı küçük (9) görmiş gibi olasın dedi ve eger günāhuñ biyüḡ göresin (10) Allāhı biyüḡ görmiş gibi olasın dedi eyitdi kim yā Üveys baña bir yir (11) dalālet eyle kim anda maḡām dutup muḡim olam eyitdi kim ya Herem Şām (12) vilāyetinde maḡām dut eyitdüm Şāmda vech-i ma'īšet ne vech-ile ola (13) eyitdi kim (14) ya'ni tök ol gönüllere kim aña şek ḡarışup-durur va'z (15) ve naṡihat aña nef' eylemez eyitdi kim yā Üveys baña daği ziyāde (16) naṡihat eyle eyitdi kim yā Hāyyān oğlu atañ öldi ve Ādem peyḡamber (17) öldi ve Hāvvā öldi ve Nūḡ öldi ve İbrāḡim-i ḡalīlu'llāh öldi ve Mūsā kelīmu'llāh

[24a]

(1) öldi ve Dāvūd öldi ve Muḡammed Resūlu'llāh öldi ve Resūluñ ḡalīfesi (2) Ebū Bekir ḡazreti öldi ve dostum ve ḡarındaşum 'Ömer öldi daği vāh 'Ömer āh vāh (3) 'Ömer āh diyü nevḡa ḡıldı eyitdi kim yā Üveys Allāh saña raḡmet ḡılsun ki (4) 'Ömer ḡazreti raḡıyāllāhu 'anhu daği ḡayātdadur ve eyitdi kim ya Herem Allāh Te'ālā (5) celle celāluhu anuñ ölüminden baña ḡaber vėrdi ki ölmüşdür ve andan şöña (6) eyitdi kim yā Herem sen ve ben-daği şol cümle-i ölenlerdeñüz elbette biz daği (7) öliserüz dedi daği Muḡammed Muṡṡafāya şalavāt ḡetürüp du'ā ḡıldı (8) eyitdi kim yā Herem benüm saña vaşıyyetüm oldur kim Allāh'uñ ḡitābını ve şalāḡ ehlinüñ (9) yolunu ilerü dutup ri'āyet edesin ve bir sā'at ölümi yād etmekden ḡāfil (10) olmasayın çün kendü

ben secdede bir kez (8) sübhāne rabbiye 'l-a' lā dirken şabāḥ olur tesbīḥi üç kez demek ḥōd (9) sünnetdür ve eyitdi kim ben nev' 'ibādeti andan ötürü ederem tā kim (10) semavāt ehli gibi 'ibādet eyleyem ve daḥi Üveys'den şordılar kim namāz (11) içinde ḥuzū' ve ḥuşū' nedür cevāb vèrdi kim eger sūnūler-ile namāz (12) içinde ursalar andan hergiz haberi olmaya ve gèrū şordılar kim yā Üveys (13) nicesin cevāb vèrdi kim (13) ol kişinūñ ḥālī nice ola kim ale'ş-şabāḥ (14) durıgele bilmeye kim tā gıceye (14) degin diri kalur mı yoḥsa ölür mi (15) ve gèrū andan şordılar kim yā Üveys iş nitedür eyitdi kim (16) ya' nī āh azuk azlığından vāh yol uzunlığından (17) dedı eyitdi kim eger siz yirler ve gökler ehli 'ibādeti miḳdārınca 'ibādet

[26b]

(1) edesiz maḳbūl olmaya ki eger Allāha inanmazsañuz şordılar kim Allāha inanmaḳ (2) nice olur eyitdi kim Ḥaḳ Te'ālādan eger size ḥayr gele ve eger şer gele (3) aña rāzī olup muṭī' ve münḳād olasız aña 'ibādet itmege şöyle (4) meşḡul olasız ki andan ḡayrı nesneye meşḡul olmaḡı istemeyesiz ve daḥi (5) Üveys eyitdi kim her kimse ki üç nesneyi dōst idine cehennem (6) anuñ boynı tamarından yaḳınraḳ ola (5) evvel gökçek lezīz ta'āmlar yimegi (7) seve ikinci nefis fāḥir tınlar geymegi seve (7) üçünci ḡinā ehli-y-ile oturup (8) muşāḥibet itmegi seve bir gün Üveyse raḥmetu'llāhi 'aleyhi eyitdiler kim (9) yā Üveys bunda bir kişi vardur otuz yıldur ki bir sin ḳazmışdur ol (10) sinde bir kefen aşmış-durur gece u gündüz aḡlar hergiz aḡlamakdan (11) ḥālī olmaz Üveys eyitdi beni anda iletūñ tā kim göreyim Üveysi anda ilettiler (12) Üveys eydür gördüm ki beñzinūñ levni müteḡayyir olup şararmış ve za'if (13) ve naḥif olup teni incelmış ve gözleri çuḳura düşmüş Üveys eyitdi (14) yā kişi otuz yıldur ki bu gözle kefen seni meşḡul eyleyüp Allāhdan (15) gèrū ḳodı maḥcūp (12) ve ma'yūp ḳalduñ bu iki nesne saña pūt oldı (16) zevḳ u şefādan maḥrūm ḳıldı çünkim Üveysden bu kelāmı işitdi (17) Üveysūñ vilāyeti nuri bunuñ göñli zulumātını giderüp münnevver eyledi

[26a]

(1) bu şevḳ-ile nazar édüp kendüde bu āfetleri müşāhede ḳıldı hemān sā'at (2) 'ālem-i ḡayb aña keşf oldı bu şevḳ muḥabber deryāsı mevc urup 'inānın (3) altından kapdı bir na're urup bu gūr içine düşdi ve hemān-dem cān teslīm (4) etdi imdi 'aziz men anlara gūru kefen ḥicāb olıcaḳ ḳıyās edūñ ki sizūñ (5) bizüm ḥicābumuz ne ola naḳuldur ki Üveys rażıya'llāhu 'anhu bir kez üç (6) gün üç gıce hiç nesne yimemiş-idi dördüncü gün şabāḥ taşra çıḳdı (7) gördi kim yol üstinde bir dīnār düşmüş yatur Üveys eyitdi (8) şāyed bir kimseden düşmüş ola yüzün dönderüp gètdi tā kim vara (9) yerden

ot devşüre ol otı yeyüp nefsinüñ mecā' atini def' eyleye naẓar (10) êtdi gördi kim bir koyun gelür ağzında bir ısıcağ kirde getürüp Üveysün (11) öñinde qodı Üveys eyitdi şāyed ki bir kimseden qapmış ola yüzüni ol (12) koyundan dönderdi hemān-dem koyuncuğ kelāma gelüp eyitdi kim yā Üveys (13) ben ol kişinüñ qulıyam ki sen-dağhi anuñ qulısın imdi Allāh qulından Allāh (14) vèrdügi rızqı qabül eyle dèdi Üveys eydür elümi qaldurdum ki ol kirdeyi (15) alam hemān-dem kirdeyi elümde buldum Ol koyun dağhi nā-peydā oldı (16) imdi Üveys hāzretlerinüñ feẓāyili bī-qıyāsdur ki evvelde Şeyḡ Ebū'l-Qāsım-ı (17) Kergān'inüñ bir müddet zıkrı bu-y-ıdı kim dāyim Üveys Üveys dir-idi zīrā kim

[27b]

(1) ol erenlerüñ qadrini gèrü ol erenler yigrek bilür ve dağhi bu Üveysün (2) kelāmıdur ki ya' nī her kim-ki Allāhı zāhir u (3) bāṭın bildi hiç nesne aña gizlü qalmaya ve bir ma' nisi budur ki her kim bilse ki (4) bilici kimdür aña hiç nesne gizlü kalmaya ve ma' nisi dağhi budur her ki (5) aşlı bilse fer' bilmek aña asān ola zīrā ki aşl gözi-y-ile fer' a naẓar ide (6) bir ma' nisi dağhi budur kim Allāh gèrü Allāh-ile bilinür ki ya' nī (7) pes her kim Tañrıyı Tañrı-y-ıla bile cemī' nesneyi şübhesüz bile ve dağhi Üveys (8) eydür ki ya' nī selāmetlıq (9) yalıñuzlıqdadur yalıñuzlıq oldur ki hemān bir yaluñuz ola yalıñuzda yalıñuzlıq oldur ki (10) anuñ hayāline Allāhdan ġayrınuñ hayāli olmaya tā kim selāmet ola eger (11) yalıñuzlıq şüret yalıñuzlığın dutarsak (8) rāst gelmeye ki dèmişlerdür (12) ya' nī şeyṭān iki kişiden ırāqdur (13) ve Üveys eydür ki ya' nī senüñ üzerüne olsun ki (14) dāyim göñli hāzır dutasın tā kim aña ġayrı yol bulmaya ve bu ḡadisi (15) dağhi ol oqudı kim

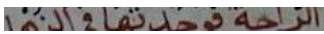
(16)

(17)

[27a]

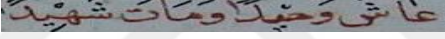
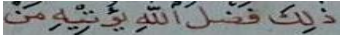
(1)

(2)

 ma' nisi budur ki eydür ululuğı taleb (3) êtdüm meskenetde buldum ve faḡrı taleb êtdüm faqrda buldum ve ḡalqa (4) re'yis olmağı taleb êtdüm ḡalāyıqa naşihat etmekde buldum ve mürüvvet taleb (5) êtdüm gerçeklikde buldum ve nisbet etmekde taqvāda buldum ve şerefi (6) qanā' atde buldum ve rāḡatı zühde buldum

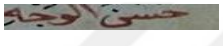
naķıldur ki Şeyh Ebū'l-Ḳāsim-ı (7) Kergānī eydür ķonşılarımız baña ħaber vērürler ki biz evvel Üveysi bir dīvāne (8) şanurduk şoñra andan dilek édüp aña bir ħalvet yapı-
vêrdük ol (9) ħalvetde bir iki yıl oldı dāyim oruc dutardı hiç nefekası yoğ-ıdı kim (10)
orucın açā-y-ıdı varup ħurmā çekirdegi divşirüp şatardı pahāsına nesne (11) alup gece
orucın açardı ħurmāyı yol üstinde ziyāde bulursa (12) divşürdügi çekirdegin şadaķa
iderdi varurdu mezbelelerden eski (13) bez pārelerin divşirüp pāk iderdi ve birbirine
diküp ħırķa idinürdi éy (14) ‘aceb iş ki nefis-i rahmānī bunuñ gibi dün ortasından
gelürdi (15) ve şabāh namāzı vaķtinde durup ħücrelerinden giderdi tā yatsu namāzı (16)
vaķtinde gelürdi ve bir mahalleye uğardı oğlancıklar ardına düşüp (17) aña taşlar
atarlardı eydürdi kim zinhār kiçirek taş atuñ ki baldurum

[28b]

(1) incedür olmasun ki şınaya, ķanayup abdestüm zāyil olmayan namāzdan (2) gèrü
kalam ki ayağum şınduğına ġam yemezem namāzdan ķalam diyü ġuşşa yirem dir-idi
(3) ve daġı eydürler ki çün Üveys’üñ ‘ömri āġire érdi mübārek şakalı ağarmış-idi (4)
emīre’l-mü’mīnīn ‘Ālī ħazretine rażıya’llāhu ‘anhu muvāfaķat édüp şıffīn ġazāsında
(5) bile vardı anda şehīd oldı (6) rahmetu’llāhi
‘aleyhi rahmeten vāsi’aten- bilgil ki bir ķavm vardır anlara (7) Üveysiler dirler (4) ol
meşreblü ķavme hiç pīr ve mürşīd ħācet olmaz (8) ol tã’ife ye nūr-ı nübüvvat kendü
ħücrelerinde terbiyet eyleyüp irşād eyler (9) tā kim anlara ġayrıdan vāsıta ħācet olmaya
zīrā ki bu maķām begāyet ‘ālī maķāmdur (10) nitekim Üveys rażıya’llāhu ‘anhu
zāhirde ħōca-i enbiyā Muġammed Muştāfāyı şallā’llāhu (11) ‘aleyhi ve sellem
görmedi ammā bātından ħazret-i Muġammedüñ terbiyeti irişürdi (12) ve ħaķīķatde
anuñ-ıla hem-nefes idi ve her kime kim bu kemāl irişse ve sa’ādet (13) güneşi her
kimüñ göñli göğinde doğsa zālike (14)
 (15) **Zikr-i Ḥasan-ı Başrī** rażıyallāhu
‘anhu ol perde-i nübüvvat ol ħükerde-i fütüvvat ol Ka’be-i ‘amel u ‘ilim ol (16) kıble-
i vera’u ħilm ol sebaķ bürde-i be-şahib-i şadrī ol şadr-i (17) sünnet-i Ḥasan Başrī
rażıyallāhu ‘anhu anuñ menāķıbı bī-nihāyetdür ve mücāhedesi

[28a]

(1) bī-ĥaddür ol ‘ilm ehli ve mu’āmele ıssı-y-ıdı ve Allāh ‘āzametiniñ (2) ķorkuları
ve tarīķat ve ħaķīķat yolunuñ ġuşşaları anı iġāta itmiş-idi (3) ve anası Muġammed-i
Muştāfānuñ ħatūnı Ümmü Selīmenüñ ħizmetķarı-y-ıdı kaçan (4) Ümmü Selīme

raẕıyallāhu ‘anhā Ḥasanı kendüsi alup emzürürdi Ümmü Selīmenüñ (5) mübārek memelerinden bir niçe kıatre süd gelürdi ol südüñ berekātında (6) nice hezār berekāt ve kerāmātı Ḥaḳ Te‘ālā Ḥasanda zāhir eyledi ol (7) mübārek eşeridi kim bir gün Ḥasan Baṣrī tıfl iken Ümmü Selīme evinde (8) peygāmbere ḥazretinüñ bardağından şu içdi ittifāḳ Resül ḥazreti Ümmü (9) Selīme evine geldi gördi kim bardağından şu içmişler sordı kim (10) bu bardağından şuyı kim içdi eyitdiler kim yā Resūla’llāhi Ḥasan içdi (11) eyitdi kim şol miḳdār ki bundan içdi benüm ‘ilmüm aña irişüp sirāyet eyleye (12) ve daḡı rivāyetdür kim Resül ḥazreti şallā’llāhu ‘aleyhi ve sellem Ümmü Selīme evine (13) ve Ḥasanı götürüp Resūluñ önüne getürdiler Resül ḥazreti (14) du‘ā kıldı ol du‘ā berekātında bunca kemā u kerāmete irişdi ve daḡı (15) naḳuldur ki çün Ḥasan vücūda geldi aldılar emīri’l-mü’mīnīn ‘Ömer ḥazretinüñ (16) önüne getürdiler ‘Ömer ḥazreti görüp eyitdi kim (17) ya‘nī bunuñ adını Ḥasan vērüñ ki şüreti Ḥasandur ya‘nī

[29b]

(1) gökçekdür pes Ümmü Selīme Ḥasanı beslemege ḳabül etti anuñ gibi (2) muḥabbet u şefḳat-ile besledi kim şefḳatinden Ümmü Selīmenüñ südi geldi (3) emzürürdi ve hemişe Ḥasan-ıçün du‘ā kılup eydürdi kim (4) ya‘nī iy çalabum Ḥasanı ḡalāyıḳa (5) imām eyle ki muḳtedā olup ḡaḳ aña mutāba‘at ideler anuñ du‘āsı (6) müstecāb olup Ḥaḳ Te‘ālā Ḥasanı eyle eyledi kim cemī‘ ḡalāyıḳuñ (7) muḳtedāsı olup şöyle oldı kim yüz otuz şaḡābeye erişmiş-idi (8) ve altmış bedri görmiş-idi ve ‘Ālī Murtaẓā ḥazretine raẕıyallāhu ‘anhu irādet (9) getürmüş-idi ve ḡırḳa-ı ṭarīḳatı andan ḳabül etmişdi ve hemişe işāreti (10) Ḥasan-ile ‘Ālī ḥazretine idi ve ‘ilimde daḡı nisbeti anlara idi (11) ammā tövbesi sebebi bu oldı kim (13) evvel ḡālinde ol bir cevher-furūş (12) idi dāyım incü şatardı aña Ḥasanı lü’lū’yi dērler-idi dem-be-dem (13) Rūma bāzırgānlıḡa varurdu Ḳayşar-ı Rūmı-y-ıla ve vezīri-y-ile şatu (14) bāẓār ederdi bir kerre gērü Rūma sefer edüp vezīr ḳatına irişdi (15) vezīr ile bir sâ‘at şöḡbet etdiler vezīr eyitdi yā Ḥasan bu gün (16) biz Ḳayşar-ile bir ṭarafa gitsevüz gerek bizüm-ile muvāḡaḳat edüp bile gidersen (17) fermān senüñ Ḥasanı bunlaruñ-ıla muvāḡaḳat etmegi ḳabül etti derḡāl

[29a]

(1) vezīr buyurdu Ḥasan içün bir at müheyyā itdiler Ḥasan binüp vezīr-ile (2) revān oldılar bir ulu şaḡrāya yetişdiler Ḥasan gördi kim ol (3) şaḡrāda bir yeşil atlās çadır dutulmuş ṭanābları ebrişimden ve (4) ḳazıḡları altundan bir izdiḡām çeri gelüp ol

çadırıñ çevresine (5) konup anı ihâta etmişler cemî‘ isi cenk âletlerini getürmişler (6) ve andan şöña gördi kim iki yüzden artuğ nūrānî pîrler gelüp ol (7) çadırıñ karşısında bir zamān durdılar dönüp gèrū gètdiler ve andan şöña (8) üç dört yüz ‘ulemā ve hūkemā şüretlu kişiler gelüp ol çadırı tavāf (9) édüp gèrū gitdiler (14) ve andan-şöña gördiler ki iki üç yüz hūb şüretlu (10) cāriyeler ki her birisi hūsn u cemāl içinde bî-nazîr her birinüñ elinde (11) altundan tabağlar içleri tolu dürr ü cevāhirler gelüp anlar dañi ol (12) çadırı ziyāret édüp gèrū gètdiler ve anlardan şöña gördi kim Kaysar-ı (13) Rūm cemî‘ umerāsı ve kuberāsı ve hadem u haşemi-y-ile gelüp ol çadıra (14) girdiler biraz zamān oturup gèrū çıkdılar çün Hasan-ı Başrî razıyallāhu (15) ‘anhu bunları gördi te‘ accüb deryāsına ğark oldı vezîre şordı kim yā (16) vezir bunlar ne hāllü kavımdur bunlarıñ hālinden haber verüp beni agāh (17) eyle vezîr eyitdi kim yā Hasan Kaysaruñ bir oğlı var-ıdı hūsn u cemāl

[30b]

(1) içinde bî-nazîr idi ve envā‘ ı ‘ulūmda kāmîl idi ve merdānelik meydānında (2) bî-hemtā-y-ıdı ve Kaysar anı begāyet severdi bir gün ol oğlana (3) hastalık ve mizācına ‘illet müstevlî oldı pes Kaysar etrāfı ‘ālemden (4) hūkemā ve eṭibbā ki ‘ilimlerinde hāzıqlar-ıdı cem‘ eyledi gelüp teşhîş-i merz (5) étdiler envā‘ ı mu‘āleceye meşğūl oldılar hiç bir vech-ile çāre (6) bulmadılar āñir cemî‘ isi ‘āciz u kāsır kıldılar ‘Āķibetü’l-emir ecel (7) şarābın içüp dünyādan naql étdi iledüp ol çadırıñ içine defn (8) eylediler ol vaktten berü yılda işbu resme anuñ ziyāretine gelüp (9) gèrū giderler Hasan eyitdi yā ol bölük bölük gelüp çadırı yörenüp (10) gidenler kimlerdür vezîr eyitdi kim ol galebe çeri ki evvel gördüñ (11) cenk âletlerin müheyyā édüp geldiler ol çadırı çevreye aldılar eydürler ki (12) ey bizüm melik-zādemüz bu hāl kim saña vāķı‘ oldı eger cenk u cidāl-ile (13) men‘ olurmuşsa-y-ıdı biz cemî‘ ümüz senüñ-içün cānumuzı fidā kılup seni (14) elden alayduğ ammā saña bu iş bir kimseden vāķı‘ olmuşdur ki anuñ-ıla (15) cenk u cidāl yaradılmışda hiç kimsenüñ elinden gelmez dirler gèrū dönüp (16) giderler ve ol pîr muḥteremler ki gördüñ gelüp eydürler ki ey bizüm maḥdüm-(17) zādemüz bu iş ki saña vāķı‘ olup-durur eger pîrler şefā‘ ati-y-ile men‘

[30a]

(1) olurmuşsa-y-ıdı bizüm cemî‘ ümüz niyāz édüp şefā‘ ate iḳdām göstereydük (2) seni kırtarayduğ ammā nidelüm bu hāl ki saña irişdi bir kimsedendür ki (3) kime şefā‘ atıyla bu hūkmi bir dürlü dañi eylemez ve ol ‘ulemā ve hūkemā ki gördüñ (4) gelüp eydürler ki ey bizüm pādişāh-zādemüz ol iş ki saña vāķı‘ olup-durur (5) bir

kimesnedendür ki eger ‘ilm u hikmet-ile def’ olmağa çäre olurmuşsa-y-ıdı (6) cemî‘
‘ulemā-ı ‘ālem ve hükemā-i ādemi cem’ édüp saña çäre bulayduķ ammā nidelüm (7)
bir kimsedendür ki cemî‘ ‘ulemānuñ ‘ilmi anuñ ‘ilmi katında cehl-i maḥẓdur (8) ve
dükeli hükemānuñ hikmeti anuñ hükmi öninde ‘āciz u ve ol (9) hūb şüretlü cāriyeler
ki ellerinde dürr ü cevāhirden tolu ṭabaķlar dutarlar (10) anlar daḡi eydürler ki ey
bizüm ḡoca-zādemüz bu ḡāl ki saña vāķı‘ (11) oldu eger māl-ile ve cemāl-ile anuñ
reddine çäre olaydı biz cānlarumuzu fidā (12) édüp bu cevāhirleri yoluña işār edeydük
ol işi senden def’ ideydük (13) ammā nidelüm ne ḡāl saña bir kimsedendür ki anuñ
katında mālūñ ve cemālūñ hergiz ḡadrī (14) u kıymeti yokdur dērler gērü dönerler ve
andan-şoñra Ḳayşar vezīrleri-y-ile ve emīrleri-y-(15) ile gelüp ol çādīruñ içine girürler
eydürler ki ey gözüñ nūrı (16) ve ey göñlüñ surūrı ve ey cigerüm pāresi ve ey derdüm
çāresi babanuñ elinde (17) ne var ki babañ senūñ-içün leşkerler cem’ eyledi ve ‘ulemā
ve hükemā ḡāzır eyledi

[31b]

(1) ve şefā‘ at-içün mükerrerem ve muḡterem pīrlar getürdi ve şāhib-cemāl kenīzekler
(2) ve māl-ı bī-nihāyetler ‘arz eyledi eger bunlaruñ-ıla çäre olurmuşsa-y-ıdı (3) babañ
sa‘ y belīg édüp çäre bulaydı ammā nidelüm bu iş bir kişidendür ki (4) babanuñ bu
cemî‘ mālī cānı ve ḡişmet u ni‘ meti ve ḡazīnesi ve defīnesi (5) anuñ katında ḡıçdür (8)
ve bī-dermān u bī-eşerdür daḡi selā édüp gērü gider (6) tā gērü bu vāķte deḡin gelmez
dedi çün Ḥasan-ı Başrī raẓıyallāhu ‘anhu bu (7) ḡaberleri vezīrdan istimā‘ etdi (11)
göñline eşer édüp dünyā muḡabbeti göñlinden (8) çıķdı inābet şubḡı zāḡir olup sa‘ ādet
güneşi ṭulū‘ etdi dönüp (9) gērü Başra şehrine geldi ayruķ bey‘ ü şīrāye meşḡul olmadı
ve umūr-ı dünyāya (10) muḡayyed olmadı ve daḡi and içüp ‘ahd eyledi kim ayruķ
dunyā içinde ḡülmeye (11) tā kim işinūñ ‘āķibeti ma‘ lūm olmayınca andan-şoñra
kendüzünü riyaẓete ve mücāhedeye (12) bıraķdı ve ṭā‘at u ‘ibādete meşḡul oldu āḡir
şöyle oldu kim (13) kendü zamānında firīdū’l-‘aşr olup ‘adīmū’l-miṣl oldu riyaẓet
içinde (14) şol ḡadde ve şol mertebeye yetiṣdi kim yetmiş yıl anuñ ṭahāreti ṭahāret (15)
üzerine emr-i zāid oldu ve ḡalāyıkdan ‘uzlet édüp ḡalvet iḡtiyār (16) etdi lācerem ḡamu
ḡalkuñ serveri oldu tā kim meclisde bir kişi ayaḡı (17) üzerine durup eyitdi kim yā
ḡavm Ḥasan ne-y-içün bizüm bihter u mihterümüzdür

[31a]

(1) bir ‘azīz meclisde ḡāzırdı cevāb vērdi kim bu ḡün cümle ḡalāyık anuñ ‘ilmi (2)
ḡirmeninūñ ḡūşe-çīnidür ve ol bir arpa miḡdārı bu ḡalka iḡtiyāc (3) göstermez pes bu

vech-ile olıcaķ cemī' ümüz aña hācet-mendüz ve ol (4) dünyāda dükelinden fāriğdür pes bizüm ol bihter ü mihterümüz olduğı (5) bu sebebdendür dēdi ve haftada bir kez Hāsan-ı Baṣrī meclisi va' z iderdi (6) niçe ölmüş gönülleri ' ilm u hikmet meşrebesinden āb-ı hayāt içirüp (7) ihyā iderdi zulumāt-ı nefsanıyyeden kurtulup (9) müşāhedāt-ı rūhāniyyeye (8) irişmege sebep olurdu vaķti ki va' z-ıçün minbere çıkaydı ol meclisde (9) Rābi' a-ı ' Adeviyyeyi görmeseydi va' z itmezdi gerü inerdi bir gün ehl-i (10) meclis eyitdiler ki iy hoca meclisünde bunca muhteşemler ve bunca a' yān-ı (11) şehir hāzır olurlar tā kim senün va' zuñ işidüp mütta' iz olurlar revā (12) mıdur ki başı örtülü qarı gelmedüğüçün ki bunda hāzır olmaya naṣihat etmeyüp (13) halkı istifādeden kırsın (13) Hāsan cevāb vērdi kim ol şerbet ki pıller (14) havşalesi-içün düzmişüz qarınca karınca kırsağına nice lāyık görelüm dēdi (15) ol vaķt kim Rābi' a meclisde hāzır olay-ıdı meclis germ olurdu (16) yüreklere şevķ u muḥabbet odları düşüp gözlerinden çeşmeler revān (17) olurdu Hāsan yüzünü Rābi' adan yaña dutup eydürdi kim ēy kilim geymiş

[32b]

(1) kıarıcuķ ya' nī bu cemī' harāret senün gönölün (2) odunuñ bir kıovuğındandır dēr-idi bir gün Hāsana şordılar ki bunca ḫalāyık ki (3) senün minberünün ayağında oturup va' z u naṣihat istimā' ederler görüp (4) şāz olur mısın cevāb vērdi kim ben bu keşret-i ḫalāyıkdan şāzumān (5) olmazam meger ki bunların ortasında bir şāḫib derd derviş hāzır ola (6) andan cān u gönölüm şāz olur dēdi gerü andan su'āl ētdiler ki (7) müsülmānlık nedür ve müsülmān kimdür cevāb vērdi kim müsülmānlık şerī' at (8) kıtāblarında mektūbdur müsülmānlar toprak altında medfūndur dēdi (9) gerü andan su'āl ētdiler ki dīnün aşı nedür cevāb vērdi ki vera' dur (10) eyitdiler kim ol nedür ki vera' ı helāk eder eyitdi kim ṭama' dur şordılar (11) ki cennāt-ı ' adın nedür cevāb vērdi kim bir köşkdür cennet içinde kızıl (12) altundan yapılmış kimse aña yol bulmaz illā peygamberler (13) yā şıddıķlar yā şehīdler yā sultānlar ki ' adil olalar su'āl ētdiler ki ṭabīb ki kendüsi ḫasta (14) olsa ayruķlara ne mu' ālece ēdebile imdi sen evvel kendüzüne mu' ālece eyle (15) andan sonra ayruķlara mu' ālece ēdebilesin Hāsan eyitdi ki benüm sözümi (16) işidün ki benüm ' ilmüm size fāyide eder yaramaz ' amelden size ziyān ermez dēdi (17) su'āl ētdiler ki yā şeyḫ bizüm gönüllerimiz ğaflet uyķusunda mıdur ki

[32a]

[33a]

(1) bugün Ḥasanı deneyeyin ki imtiḥān vaktidür dēdi çün Ḥasan bunları (2) gördi hiç bunlara iltifāt ēdüp nazar ētmedi ol sözi kim eydi (3) yürürdi döndürmedi ol kelāmda meclisi tamām ētdi ol imtiḥān ēdüp (4) kişi çün Ḥasandan ferāḡat gördi eyitdi kim bedürüsti Ḥasan Ḥasan (5) dur dēdi āḥir Ḥaccāc kendüyi yere bıraḡdı Ḥasan anuñ (6) ḡolın dutdı eyitdi ki ya‘ nī eger er görmek istersek (7) Ḥasanı gör dēdi Ḥaccācı düşde gördiler ki ‘arṣa-ı ḡıyāmetde düşmiş (8) eyitdiler ne ṭaleb ēdersin eyitdi anı ṭaleb ēderem ki muvaḥḥidler ṭaleb ēderler bu (9) andan idi ki nez‘ ḡālinde eyitmişdi ki ēy Bārīḡudāyā bu bir üç (10) ṭaracık ḡavṣalelū ṭopraḡa faḡl u keremüñ göster ki sen ekremü’l- (11) ekremīnsin ve erḡamü’r-rāḡimīnsin ki cemī‘ ḡalāyık dil ü ḡōñli (12) bir ēdüb-dururlar ki baña ‘afv u maḡfıret itmeyüp ‘azāb u ‘iḡāb ēdesin imdi (13) yā Rabbi anlaruñ sitīzelegine beni ‘azābdan ḡalāş ēdüp anlara göster ki (14) sensin bu vāḡı‘ ayı gelüp Ḥasana naḡl itdiler eyitdi kim (15) beñzer ki bu ḡabīş ṭarrārılıḡıla āḡıret yolın daḡı alasıdur dēdi naḡıldur ki (16) ‘Āliyyü Murtaḡa raḡıyallāhu ‘anhu Başra şehrine geldi bir deve mehārini beline (17) baḡlamış üç günden artuḡ eḡlenmedi Başra şehrinde yürüdi cemī‘

[34b]

(1) menberleri şıdı vā‘ ızlara va‘ ḡ itdürmedi müzekkirleri men‘ itdi çün (2) Ḥasannuñ meclisine geldi gördi ki Ḥasan va‘ ḡ ider su’āl ētdi kim (3) sen ‘ilm öḡrenici misin yoḡsa ‘ilm öḡredici misin Ḥasan cevāb vērdi ki (4) her söz ki Ḥazret-i Resūlden baña irişüp-durur ben hemān anı eydürem (5) dēdi ‘Ālī Ḥazreti raḡıyallāhu ‘anhu va‘ ḡdan men‘ itmedi buyurdı kim bu (6) yigıt va‘ ḡ u naşīḡat sözine lāyıkdur dēdi nesne dimedi döndi (7) ḡētdi Ḥasan firāset-ile bildi ki Ḥazret-i Murtaḡadur minberden aṣaḡa endi (8) segirdi segirdi ardına düşdi ērişüp mübārek etegin dutdı ki (9) yā Emīre’l-mü’mīnīn bi’llāhi baña āb-dest almak öḡret pes bir yire vardılar ki (10) adına bābü’l-ṭaşt dirlerdi anda bir legençe ḡetürdiler tā kim Ḥasana (11) ‘Ālī Ḥazreti āb-dest almak öḡretti bir kez Başrada yaḡmur yaḡmadı beḡayet (12) ḡuruluk oldu cemī‘ mezzü‘āt zāyi‘ olup beḡayet ḡızlık oldu (13) iki yüz biñ kişi cem‘ olup şehirden ṭaşra istiskāya ḡıḡıldılar (14) minber ḡodılar Ḥasan-ı Başrī ḡazretine tekellūf ētdiler ki ḡıḡup minberde du‘ā (15) eyleye Ḥasan eyitdi eger dilersenüz ki şehrüñüzde yaḡmur yaḡa Ḥasanı (16) Başra şehrinde sürüñ ḡitsün ki ortañuzda benden ḡünāḡkār ḡul yoḡdur ki (17) benüm ‘iṣyānum sebebinden size refāḡıyyet ḡāşıl olmaz dēdi Allāhuñ ḡorḡusu

[34a]

(1) aña şol deñlü gālīp olup-durur ki her nerede ki otursa şana-y-ıduñ cellād (2) öñünde otururdu ve hergiz anuñ güldüğün kimse görmedi (3) naıldur kim bir gün bir kişi gördi ki ağlar şordı ki ne-y-içün (4) ağlarsın ol kişi eyitdi kim sa' duñ meclisinde-y-idüm eyitdi kim (5) mü 'minlerden bir kişi ola ki günāhı şūmluğundan niçe yıllar tamuda (6) kıala andan çıķa Hasan eyitdi ey kākşī Hasan olaydı ol (7) kimesne ki niçe yıllardan soñra cehennemden çıķup rahmete müsteħiķ ola dēdi (8) nakldur ki bir gün bu ħadīşı oķudı (9) ya' nī tamudan cemī' günāhkārlardan soñra çıkan (10) bir er ola ki adı hunnād ola Hasan eyitdi kim ey kākşī ben ol (11) kişi ola-y-ıdum dēdi ve daħi Hasannuñ yarenlarinden birisi eyitdi kim bir gün (12) Hasan benüm evümde nāle ēdüp zārılık ēderdi eyitdüm yā Hasan bu zārılık (13) ne-y-içün idersin şimdiki ħālde ' ilm u kemāl-ile ārāstesin ve ' amel-i şālīh-ile (14) pīrāstesin cevāb vērdi kim andan ötüri nāle ve zārı iderem ola kim (15) Hasandan ' ilimsüz ve kaşdsuz bir fi' lini Hasan şādır olmış ola veyā ħaṭā yolına kıadem başmış ola (16) ve yāħūd dilinden bir kelām gelmiş (17) ola ki Ĥaķķuñ rızası dergāhında nā-şāyiste ola Ĥazret-i ' izzetden

[35b]

(1) nidā geldi ki yā Hasan benüm dergāhımda senüñ kabūliyyetüñ yokdur bundan (2) böyle senden hiç nesne kabūl itmezsin diye bir gün Hasanuñ savma' asınuñ (3) kıapusunda bir kişi otururdu Hasan tām üstinde ' ibādet (4) ēderdi secdede şol-kadar zārı kıılıp ağladı kim mübārek gözlerinüñ (5) yaşı revān oldu bu kıapuda oturan kışinüñ üzerine (6) tamladı bu kişi aşāğadan çağırdı kim hay bu şu pāk mıdur yohsa (7) nā-pāk mıdur Hasan cevāb vērdi kim bu şu ' āşiler gözi yaşıdur (8) anuñ-ile namāz revā degildür yu anı dēdi bir gün bir cenāzeyi götürüp (9) kıabrine kıodılar üzerine toprak taldurdılar Hasan ol toprağüñ (10) üzerine oturup şol-kadar ağladı ki toprak Hasanuñ gözi yaşından (11) balķık oldu andan-soñra eyitdi kim evvel ve āħir kördür ya' nī dünyānuñ (12) āħiri kördür pes bu dünyāya (13) ne i' tibār ēdüp nāzlanursız ki āħiri kördür ve ol ' ālemden ne-y-içün kıorkup (14) i' tibār ētmezsiz ki evveli kördür imdi yā ehli ħaflet çün evvelüñüz (15) āħiriñüz bu ola evvelüñ āħirüñ yarağın ne-y-içün görmezsiz dēdi ol (16) cemā' at ki anda ħāzır-idi şol-kadar ağlaşdılar ki cemī' yek-renk oldılar (17) bir gün cemā' at-ile ħūrīstāndan geķerdi eyitdi kim bu maķperelerde

[35a]

(1) erenler vardır kim himmetleri sekiz uçmağa baş indürmezler velikin (2) bunların toprağına şol-kaçar hasret karışup-durur kim bir zerre yerü (3) gök ehli tahammül edemezler dedü naıldur ki Hasan-ı Başrîden oğlanluğı (4) hâlında bir günâh şadır olmış-idi her vaqt ki yeñi gönlek geyeydi (4) yaçasına ol günâhı yazardı (5) dağı şol-kaçar ağlardı ki ‘aqlı gidüp (6) bî-hüş olurdu naıldur ki bir gün ‘Ömer bin ‘Abdü’l-‘azîz rażıyallâhu (7) ‘anhu Hasana nâme yazardı ol nâmede eyitdi kim yâ Hasan baña bir muhtaşar (8) vaşıyyet eyle kim anı yâd eyleyem ve anı kendümün imâmı edinem dedü Hasan (9) ol nâmenün ardında yazdı kim yâ emîrî’l-mü’minin çün Allâh senünledür (10) kimden korkarsın ve şunuñ gibi Allâhuñ var kime ümîz dutarsın (11) naıldur ki bir vaqt dağı Hasan-ı Başrî ‘Abdü’l-‘azîze nâme yazdı eyitdi kim (12) şol günü gelmiş dut ki âhirü’l-emir ol günde senün ölümün nâmesin (13) yazup dururlar ol dağı cevâp yazdı ki ol günü gelmiş dut ki eydesin (14) ki hîç dâr-ı dünyâ yoğ-udı hemîşe dâr-ı âhîret-idi naıldur ki bir kez Şâbit-i (15) Bennânî rażıyallâhu ‘anhu Hasana yazdı eyitdi kim yâ şeyh işitdüm ki hacca gitmek (16) istermişsiz biz dağı dilerüz ki sizün hıdmetünüzde olup şöhetünüz (17) ni‘meti-y-ile mütena‘‘um olavuz (10) cevap yazdı kim ço Allâhuñ settârlığı perdesi

[36b]

(1) altında dirilelüm tâ kim cemî‘ ‘ayıblarumuzu örtülü kıla zîrâ ki ikimüz (2) bir yerde olursavuz perdelerimüz yırtılup ‘ayıblarumuz âşikâre olur (3) muhabbetlerümüz ‘adâvete döner ko ki dostluk üzerine olalum dedü (4) naıldur ki bir kez Şeyh Sa‘îd-i Habîre rażıyallâhu ‘anhu naşîhat êtdi ki (5) üç iş işlemekden ihtirâz eyle biri sultânlar bisâtına kadem (6) başma eger hâlâyık üzerine mahz-ı şefâ‘at olursa dağı ikinci hâtûnlar-ıla (7) halvetde oturma eger cemî‘ isî Râbi‘ atü’l-‘adeviyye olursa dağı anlara (8) Qur‘ân öğredür olasın üçünci kendü kulağıñı beglere ‘âriyete verme (9) ya‘nî anların sözlerin işidüp râz-dârları olma egerçi ki merdâneler (10) derecesinde merdâne iseñ dağı ki âfetden hâli degildür âhirü’l-emr (11) evvel kendüsi zağm urur naıldur ki ‘uğûbeti nedür cevâb vêrdi kim (12) ‘âlimün ‘azâbı gönli ölmekdür Mâlik eyitdi ki gönül ölmek nedendür (13) eyitdi ki dünyâyı taleb êtmekden olur naıldur ki bir kez ‘Abdullâh eydür (14) bir gece şabâha yakın duru-geldüm ki cemâ‘at-ile namâz kılmâğa varam çün (15) Hasan-ı Başrînün mescidi kapusına geldüm gördüm ki mescid kapusu bağılu ammâ (16) mescid içinde Hasan du‘â eder cemâ‘at-i emîn diyü

çağrışurlar eyitdüm ki (17) Ḥasanuñ cemī‘ yārenleri bundadır bir zamān şabr êtdüm ta kim şabāḥ

[36a]

(1) oldı mescidüñ kapusına el urdum kapu açıldı içerü girdüm gördüm ki (2) Ḥasan miḥrābda yalıñuz oturur te‘accüb êdüp müteḥayyır qaldum çün namāzı (3) kıldum fāriğ olduğumdan soñra bu geçen mācerāyı Ḥasan ḥazretine ‘arz itdüm (4) ki yā şeyḫ Allāḥ ḥaqqı-çün bu işden bizi ḥaberdār eyle eyitdi ki saḫın (5) kimseye dēmeyesin eyitdüm ki ḥāṣā yā imāme’l-müslimīn hīç kimseye dēmeyem (6) eyitdi ki her cum‘a gēcisi perīler benüm qatuma cem‘ olurlar anlara ‘ilim (7) ve naṣīḥat êderüm daḫi du‘ā kılruram anlar emīndirler naḫıldur ki çün Ḥasan (8) du‘ā êderdi ḥabīb-i ‘acemī etegin açardı eydürdi ki qabūllıḫ eşerin (9) görürüm naḫıldur ki bir gün dīn ulularından birisi dīn içinden taḫvā-yıla (10) ma‘lūm idi ve şalāḫiyyet-ile meṣḥūr-idi eyitdi ki bir yıl bir niçe yārenler (11) durup Ḥasan-ile ḥacca gitdük yolda şusuzlıḫ ḡalebe êtdi bir şu kıyusunuñ (12) üzerine êrişdük ol kıyusunuñ hīç ipi ve ḳoḡası yoḡ-idi eyitdi ki (13) êy ḥayf şusuz qalısaruz Ḥasan-ı basrī eyitdi ki çün ben namāza şurū‘ (14) êdem inṣāa’ llāḥ şu içesiz dēdi durup namāza şurū‘ itdi (15) Ḥasan namāz içinde iken şu kıyusunuñ aḡzına geldi biz alup ol şudan (16) içdük şusuzluḡumuzu qandurduk yārenlerden birisi bir geḡḡül miḳdārı (17) şu gizlemiş derḫāl şu hemān ḡerü qırarına indi çün Ḥasan namāzdan

[37b]

(1) fāriğ oldı geldi eyitdi ki henüz daḫi Allāḥa itimād êtmemişsiz ki şu (2) ḡerü qırarına inmiş dēdi pes andan geḡdük Ḥasan yolda bir ḥurmā (3) buldı getürüb bize vērdi alup ol ḥurmāyı cemī‘ ümüze taḫsīm êtdük (4) gördük ki ol ḥurmānuñ çekirdeḡi altundan çün medīneye geldük (5) ol çekirdeḡi vērüp ta‘ām alduk dervīşler-ile yēdük naḫıldur ki Ebū ‘Ömer (6) muḳrīlerüñ imāmı-y-ıdı ve ‘ilm-i ḳurānda beḡāyet kemālī var-idi ḫalāyıḳa (7) ḳurān ta‘līm êderdi bir ḥūb şūratlu oḡlan geldi ki ḳurān oḳuya (8) Ebū ‘Ömer anı gördi iblīs vesvese vērdi tā kim cemī‘ si oḳudılar ḡētdiler (9) ol oḡlanı hepsinden soñra ḳodı çünki ḫalvet oldı Ebū ‘ömer ḳaşd (10) êtdi kim ol oḡlanı öpe henüz daḫi yaḳın olmadın el-ḥamdünüñ elifinden (11) mine’l cinneti ve’n-nasinüñ sīnine deḡin cemī‘ ḳurānı unutdı Ebū ‘Ömer (12) ol fi‘ilden peṣīmān oldı yūregine od düşüp bī-qırar oldı (13) durup Ḥasan-ı basrīnüñ qatına geldi zār zār aḡladı eyitdi êy imāme’l (14) müslimīn bana du‘ā kııl ki bugün benden bir şunuñ gibi nā-şāyeste fi‘l şādır (15) oldı dēdi Ḥasan bu fi‘li işidüp ḡuşşalu oldı eyitdi kim şimdi (16) ḥac vaḳtidür

var hac  t c n hacdan f ri  olasın mescid-i hayfeye var (17) anda bir p r g resin ki mihr bda oturur varup anu n va t n z yi  eyleme

[37a]

(1)  abr eyle t  kim  alvet ola andan sonra a a tev zu   t andan du     eyillah (2) eyle t  kim sa a du    k lsun Eb     mer durup hacca   azm eyledi varup hacca (3) tam m  td kden sonra mescid-i hayfeye geldi g rdi bir heybetl  p r oturur (4) cem    al y k  evresine cem  olmu lar Eb     mer vardı bir k  eye (5) i tiy r  d p oturd  bir zam n sonra bir ki i geldi a  nefis (6)  onlar geymi  ol p r ve cem   at a a gel p sel m  tdiler bir zam n (7) oturd lar muk leme  tdiler c n nam z va t ne yeti di ol ki i duru (8) gel p g tdi ve bu cem   at da i hep g tdiler ol p r  alvet (9)  ald  Eb     mer durup ol p re sel m verdi eyitdi ki y    az zullahi (10) Te   la ba a fery d-res ol d di ol p re  ali   arz  tdi ol (11) p r  u  alu oldu g zi kuyru ıyla g kden ya a nazar  tdi hen z (12) da i ol ba ın a a a  tmedin cem   k r n Eb     mer  n  at rına geldi (13) b     mer fera ından ol p r  n eline aya ına d   p y zin s rdi (14) ol p r eyitdi kim ben m sa a ni  num  kim v rdi b     mer eyitdi kim h ca (15)  asan-ı Basr  v rdi ol p r bunu i id p g ldi eyitdi kim  asan (16) beni r sv y eyledi ben da i an  r sv y eyleyeyin ol ben m perdem  yırttd  (17) ben da i anu n perdesin yırtay n d di da i eyitdi kim  ol a   onlu

[38b]

(1) yigit ki  yle nam zından sonra geldi ve cem   sinden   ndin gitdi an  (2) g rd  n mi eyitdi kim g rd m eyitdi ki ol  asan-ı basr d r her g n (3)  yle nam zın Ba rada k lur da i biz m  atumuza gel r biraz biz m-ile muk leme (4)  der g r  gider varur ikind  nam zın ba rada k lur andan ol (5) p r eyitdi kim her kim  n ki  asan gibi im m  ola ol neyi  n benden (6) du    diler d di na ildur ki  asan-ı Basr  zam nında bir ki in  n bir at  (7) u urlandı ol ki i fa  ru l-  l idi    ciz u m te ayyir olup (8)  asan-ı basr n  n  atına geldi fur m andal  n  ve  alin  n za  f n   asana (9)   arz  tdi  asan ol at  y z a  eye  atun aldı a  esini ol (10) ki iye teslim  tdi ol ki i vardı ol ge e d  inde g rdi kim ol (11)  atdu   at d rt y z  ulun-ile ki cem   si a  idi cennet  emeninde otlar (12)  ord  kim bu atlar kim  nd r cev b v rdi sen  n-idi amm   imdiki kim (13)  alde  asan-ı Basr  adına  tdiler ol ki i uyandı durup segird  (14)  asan-ı Basr n  n sar y   apusına geldi  a ırd  kim y  im m ol at  kim (15) sa a bey   td m di g r  bey   me pe  m n oldum a  e i gel g r  al d di (16)  asan cev b v rdi kim y ri sen bu ge e

gördüğün düşü ben dün gece (17) görüb-dururın dedi ol kişi melûl ve perîşân olup gèrû döndi

[38a]

(1) ol gice hasan-ı basrî düşinde gördi kim cennet içinde bir ulu köşk (2) ‘alî dereceleri var su’âl etti kim bu ‘alî köşk kimüñdür cevâb (3) vèrdiler ki bir kişinüñdür ki bāzārından peşimān olana iḳāle édine Ḥasan (4) ol şabāḥ durup ol kişinüñ evine gelüp taleb édüb buldı bey‘ ini gèrû (5) dönderdi naḳıldur ki Ḥasan-ı Basrîñüñ bir âteş-perest kāfir konuşusı (6) var-idi altmış yıl-idi ki oda tapardı adına Şem‘ ün dirlerdi bir gün (7) ḥayāt sermāyesi dükenüp ‘ömr seferi aḥirine irişdi ecel cāmından (8) içüp ölüm ḥastalığına düşdi ḥali begāyet za‘yıf olub vaḳti (9) mükedder oldu gelüp Ḥasan-ı basrîye ḥaber vèrdiler eyitdiler ki yā şeyḥ (10) şem‘ ünüñ vaḳtine ḥāzır ol ki üzeründe konuşuluk ḥaḳkı vardur dèdiler (11) Ḥasan durup anuñ üzerine geldi gördi ki Şem‘ ünüñ ḥali begāyet müteḡayyir (12) olmuş ecel şarābın içüp mest olmuş Ḥasan eyitdi kim yā Şem‘ ün (13) Allahdan ḳorḳ ki nāzenin ‘ömrüñ sermāyesini öd-ile dütün ortasında-y- (14) ile vèrdüñ Allahı senden āzurde ètdüñ ḥaḳḳuñ rızāsına arḳañ dönderdüñ (15) ve emrine muḥālifet eyledüñ gel imdi şimdiki ḥalde islāma gel ola kim bu (16) vaḳtde Ḥaḳ Te‘ālā senüñ üzerüne raḥmet eyleyüp şeḳāvetden ḳurtarup (17) sa‘ ādet erzānı ḳıla dedi gebr eyitdi kim sizüñ üç nesneñüz beni islāma

[39b]

(1) gelmekden men‘ eyler dedi bir ol ki siz müsülmānlara dünyāyı zem édüp (2) talebinden men‘ idersiz gece gündüz gèrû siz anuñ talebinde sa‘y édüp (3) rüzigār geçürürsüz ikinci ol kim eydürsüz ki ölüm ḥaḳdur (4) gèrû ölüm yaraḡın görmezsiniz üçüncü ol kim eydürsüz ki ḥaḳ (5) Te‘ālāñuñ dīzārı ḥaḳdur yarın cennetde görürüz dèrsiz bu gün ol (6) işleri işlersiz ki anuñ rızāsıñuñ muḥālifidür dedi bunu işidicek (7) Ḥasan eyitdi ki bu sözler āşınālar sözleridür bigāneler sözleri (8) degildür pes eyitdi ki yā Şem‘ ün egerçi mü‘minler sen dèdüḡüñleyin (9) ederler velikin bigāneliḳlarına iḳrār ve günāḥlarına i‘tirāf ederler (10) senüñ gibi degüllerdür ki cümle ‘ömrüñi anuñ muḥālifetiyle oda tapmaḳda (11) şarf èdersiñ ki bir zerre andan vefa gelmez sen altmış yıldur ki oda (12) taparsın ve ben hergiz aña yaḳın olmak istemezüm şimdiki ḥalde anuñ (13) ḳatında yanmaḳda senüñ-ile berāberüz ki hem seni yaḳar hem beni yaḳar dedi (14) ammā bizüm Allahumuz dilegi olursa zehresi olmaya ki muvaḥḥidleri yaḳa (15) altmış yıldur ki ol oda taparsın gel berü imdi sen-daḡi elüñi oda ḳo (16) ben daḡi

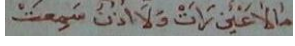
koyayın tã kim öduñ za' finı ve haqquñ kuvvet u kudretini müşâhede edesin (17) dèdi hemân dem öd getürüp Hasan mübârek elini ol ödün içine koydı

[39a]

(1) haqq te'âlâ kudretiyle bir zerre eline ziyân degürmedi çün gebri bu kerâmeti (2) Hasandan gördi göñlüne âşinâlık güneşi toğdı imân şubhı (3) zâhir oldı Hasana eyitdi kim yâ şeyh altmış yıldur ki âteşperestlik (4) ederem tã şimdiye-degin uş halimüñ vaqti za' if olup 'ömr ahire erişti (5) haqq te'âlâyı cellâ celâluhu muhâlifetiyle niçe âzurde êtdüm baña ne tedbîr edersin (6) Hasan eyitdi ki senüñ tedbîrüñ oldur ki müsülmân olasın (7) Şem'ün eyitdi ki eger ben müsülmân olursam beni qabûl edüp şuçum (8) 'afv ide mi Hasan eyitdi yâ Şem'ün cemî' günâhuñı hasenâta mübeddel êde (9) şem'ün eyitdi kim işbu şart-ile müsülmân oluram ki sen kendü (10) elüñ-ile dest-i haq vèresin zâmin olasın haqq Te'âlâ baña 'uqûbet (11) eylemeye kendü fazlı-y-ıla yarın beni rahmet civârına getüre imân getüreyim (12) dèdi Hasan kendü dest-i haqqı-y-ıla bir mektûb yazup şem'ünüñ eline vèrdi (13) şem'ün eyitdi ki Başra şehrinüñ ulularınıñ tanuqluğın dañi bu mektûbda (14) yazuñ ki yarın bana tanuqluq vèreler cemî' şehrüñ uluların devşirüb anlaruñ (15) tanuqlıgın bile yazdılar ol biti şem'ünüñ eline vèrdiler Şem'ün alup (16) zâr zâr ağladı islâma geldi Hasana vaşiiyet eyledi kim çün ben (17) cân teslîm edem sen beni yuyasın ve bu baña vèrdüğün biti benüm

[40b]

(1) elümde bile kıyasın yarın ol benüm hüccetüm durdı bu vaşiiyeti eyledi (2) birkaç kelime dañi söyleyüb hemân cân teslîm êtdi Hasan anuñ cemî' (3) esbâbın müheyyâ kıldı vaşiiyeti yérine getürdi bî-kıyâs halâyık cem' (4) olup namâzın kıldılar iledüb defn êtdiler Hasan ol gèce endişeden (5) uyumadı erteye dek namâz kıldı göñlünde eydürdi ki bu ne işdi kim (6) ben êtdüm bilmedin dest-i haq vèrdüm cehl meydânında bahâdurlıq gösterdüm (7) çün ben ğarq olup-dururam bir ğarq olana dañi nice dest-gîrlik edebilem (8) kendü hükmüme hükmüm geçmez Haqq Te'âlâ mülkine hükm edüb nice biti vèrdüm (9) dèdi bu endişede-y-idi ki nâgâh gözüne uyku gelüb Şem'ünü düşde (10) gördi kim bir münevver şem' gibi başında tac egninde nefis hülle küşâde (11) rüy-ı güneş gibi münevver olmuş cennet murğızârında hırâmân yürür (12) Hasan şordı kim ya Şem'ün nicesin hâl nitedür cevâb vèrdi ki (13) ya Hasan ne şorarsın ki göreyorursın haqq Te'âlâ beni fazl u kereminden (14) kendü sarâyına qondurdı kendü fazlından dîzârın baña erzânı (15) kıldı ol nesne ki Allah te'âlâ luftından ben kuluñ

hakkında etti anuñ (16) şerh u vaşfi ‘ibārete gelmez ki (17) bari şimdiki hâlde sen zaminlıktan çıkduñ el vèrdüğüñ dest-i haţţunı

[40a]

(1) ki şimden gèrû buna hâcetüm kalmadı dedi Hasan bu cevâbdan uyanup (2) durı-geldi gördi kim ol vèrdüğü dest-i haţtı elinde şol-şadar (3) zârılık kılup ağladı ki cemî‘ kenarı gözi yaşından ıslatdı (4) eyitdi ki ilāhā hūdāvendā ma‘lūmdur senüñ işüñ illet-ile degildür zehî (5) maḥz faẓl ki senüñ var bir gebri ki altmış yıl küfr ü hızlān yolında (6) âteş-perestlik ederdi bir kelime ile kendü kurb-ı visālünü erzānı (7) kıldıñ hāşā ki altmış yıl sana imān getürüp ‘ibādet yolındağı kullarunu (8) maḥrūm edesin dedi naḳldur ki Hasan şol-şadar şikeste idi ki her (9) neyi görse kendünden yèg görürdi bir gün Dicle kenārında gördi ki bir qara (10) kişi bir ‘avrāt-ile yol üstinde oturmuş önlerinde bir kırbe ve ellerinde (11) bir kadeh durmuşlar süci gibi içerler Hasanun gönlinden bu geçdi ki (12) ey ‘aceb bu kişi benden yègrek mi ki şerî‘ at mûcibince bu benden yèg olmaya (13) zîrā ki yol üstinde bir nā-maḥrem ‘avrat-ile oturmuş süci içer bu benden (14) kaçan yèg ola dedi henüz bu fikirdeyidi bir gemici gelüb Diclenün öte (15) kenārına geçmege ‘azm etti geçemedi ğarḳ oldu içinde yedi kişi var-ımiş (16) Dicleye düşüp ğarḳ oldılar hemāndem bu oturan qara kişi tonını (17) çıkarup bıraktı kendüyi Dicleye getürdi atdı erişdi bu ğarḳ olarun

[41b]

(1) ikisin daḡi ayağıyla depe depe Diclenün kenārına getürüb bunları (2) ğarḳdan ḡalāş kıldı andan soñra çağırup dèr ki dur yā Hasan eger sen (3) benden yègrek iseñ işde ben altı kişiyi ğarḳdan ḡalāş kıldum sen-daḡi (4) ol bir kişiyi kırtar dedi andan soñra eyitdi ki yā riya issi Hasan (5) benüm bu ‘avrāt anamdur dèr ve ol kırbe şudur ki içerdük ta kim seni (6) imtiḥān edeydük ki görelüm zāhir göz-ile mi görür yoḡsa bāṭın göz-ile mi görür (7) şimdi ma‘lūm oldu ki zāhir göz-ile görürmişsin imdi ya Hasan (8) böyle olsa sen kör imişin yoḡsa bīnā mısın belki körsin bīnā degilsin (9) dedi çün Hasan bu vāḳı‘ ayı gördi ki gelüb bu qara kişinün eline ayağına (10) düşüp yüzün sürdi ‘özür-ḡāhlık etti ma‘lūm bildi ki bu iş Hakk (11) Te‘ālā tarafından imtiḥāndur pes eyitdi kim ey maḥdūm şöyle kim ol qavmi (12) ğarḳdan ḡalāş kıldıñ beni daḡi şandugum şanu deryā ḡalāş ét-ki (13) Hakk Te‘ālā senüñ gözünü rüşen ve gönlünü münevver kılsun dedi andan-soñra (14) Hasan-ı basrî şöyle oldu kim elbette her vücūd ehlini kendüden yèg görürdi (15) tā bir gün Hasan bir it gördi eyitdi ki ilāhī beni bu itden yèg

eyle dèdi (16) ve bir kişi su'āl ètdi ki yā şeyh sen-mi yègreksin yoħsa şol it-mi dèdi cevāb (17) vèrdi ki eger ben 'azābdan ħalāř olursam ol benden yegrek olmaya

[41a]

(1) ve eger ben 'azābdan ħurtulmazsam Ĥakk Te'ālānuñ 'izzeti ħaħķı-ħün ki ol it (2) benüm gibi yüz kişiden yegrekdür dèdi naħldur ki bir gün ħasan-ı basrī (3) eyitdi ki dört kiřinüñ sözinden te'accüb èdüb fayide 'azīm buldum evvel (4) bir oĭlancık sözinden ikinci mest sözinden üçünci müħenneř sözinden (5) dördünci 'avrat sözinden şordılar ki nite yā Ĥasan cevāb (6) vèrdi ki bir gün bir müħenneřüñ üzerinden geçerdüm ÷onumu andan divşurdüm (7) döndi yüzüme baħdı eyitdi kim èy ħoca henüz bizüm ħālimüz ma'lüm (8) olmadı bizden ÷onuñ dèvřürürsin ve eger āřikāre olursa anuñ (9) ħod yègreĭin Allah bilür dèdi ve daĭi bir esrügü gördüm ki bir ħamuruñ içinde (10) ol yaña bu yaña şalınur eyitdüm ki (11) ya' nī ħademüñi berk baş ki ya miskin ta düşmeyesin döndi baña (12) eyitdi ki sen düşerseñ durı-gelmeyesin bu deñlü da'vī-y-ıla (13) eger sen düşerseñ durı-gelmeyesin ve eger ben düşersem bir mest (14) kişiyem düşem ÷onum bālħık ola ĭerü durup ÷onumu yuyam bu sehldür (15) vay ol güne ki sen düşesin ĭerü ħalkmayasın dèdi bu söz (16) ĭöñlüme 'azīm ħoř ĭelüb eşer eyledi ve bir gece daĭi oĭlancuĭ (17) gördüm ki bir ħırāĭ yandurmış ĭider eyitdüm ki èy oĭlancuĭ bu rüřinālĭĭ

[42b]

(1) nereden ĭetürdüñ dèdüm fi'l-ħāl ol ħırāĭĭ yère vurup soyundurđı eyitdi ki (2) sen daĭi baña eyit imdi ki bu rüřinālĭĭ nereye ĭètdi ben-daĭi nereden ĭeldüğün (3) saña eydeyin dèdi ve bu söz daĭi ĭöñlüme beĭāyet ħoř ĭeldi ve bir gün (4) ĭerü bir řaĭib cemāl 'avrat gördüm yüzi aħuĭ ve iki elleri aħuĭ beĭāyet (5) erine ħaĭımıř erinden řikāyetler èder ħün řikāyete benüm ħatuma ĭeldi (6) ben eyitdüm evvel sen yüzüñi ört tā kim nā-maĭrem ĭörmesün dèdüm cevāb (7) vèrdi ki yā imāme'l-müslimīn ben bir maĭlūĭuñ muĭabbetinde şöyle (8) müstaĭraĭam ki anuñ muĭabbeti beni benligimden ĭiderüp durur dèdi şöyle ki (9) eger sen ĭaber vèrmeyeydüñ yüzüm aĭıĭluĭını ben ĭiĭ bilmezdüm eger dèmeseñ (10) şöyle bāzār içine ĭirüp ĭidiserdüm sen ol ma'būd-ı ħaĭıķınıñ (11) muĭabbeti da'vāsın èdersiñ benüm yüzümüñ aĭıĭlıĭını nolaydı bilmeyeydüñ dèdi (12) bu söz daĭi ĭöñlüme ħoř ĭelüb beĭāyet eřer ètdi şeyĭ řaĭib esrār-ı (13) cihān-idi ammā zühdi ve vera'ı kendüye perde èdüp-dururđı nitekim (14) bir vaĭt ki minberden ařaĭa inerdi meclis cemā'atinden ya iki kiři ve yāhüd (15) üç

kişi ve yāhūd dört kişi dutardı ki eydürdi ki (16) ya' nī gelūñ tā nūr
şaçalum bir gün bir kişi bu kelāmuñ (17) ehli degildi anlaruñla bile gitmek istedi Hasan
görüb bildi men'

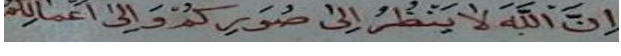
[42a]

(1) étdi bir gün Hasan yārenlerine eyitdi kim (2) ne
'aceb beñzersiz resūl aşhābına bu kelāmı yārenleri (3) işidüp şazumān oldılar Hasan
eyitdi ki yüzüñüz şaçaluñuz beñzer ayruḵ (5) nesneñüz beñzemez dēdi eger siz ol
ḵavmi göreydūñüz gözūñüze dīvāneler (6) görüneydi eger ol ḵavm sizi göreydi sizden
birūñüzi müsūlmān demeyelerdi ki (7) anlar tiz-rev ve yorga atlarla uçar kuş gibi
menzil-ile vardılar (8) biz birer yağır ve kāhil eşekler-ile yolda kalduk dēdi naḵldur ki
bir gün bir a'rābī geldi Hasan-ı basrīye (9) şabırdan su'al étdi ki ya Hasan şabr nedür
cevāb vērdi ki şabır iki dürlüdür birisi belā u muşibet (10) üzerine şabr étmekdür ve
biri daḡi Haḵḵ Te'alā nehy étdügi nesneler üzerine (11) mürtekib olmamaḡa şabr
étmekdür a'rābī eyitdi ki (12) ya' nī senden zāhid-raḵ kimse
görmedüm dēdi ve senden şābır-raḵ (13) kimesne erişmedüm dēdi Hasan eyitdi kim
yā a'rābī benüm zūhdüm meyl (14) cehetindendür ve şabrum ceza'dan ötüridür dēdi
a'rābī eyitdi kim (15) yā şeyḡ bu kelāmuñ ma' nisini baña beyān eyle ki i' tikkādum
beḡāyet müşevveş oldı (16) Hasan eyitdi kim benüm şabrum belāya yā t'a' ata
cehennem ḵorḡusındandur ki (17) bu 'ayn-ı ceza'dur ve zūhdüm dünyāda āhiret
raḡbeti-çündür ki anda naşibüm ola

[43b]

(1)bu 'ayn-ı meyldür andan-şoñra eyitdi ki baḡtlu şol kişiler kim kendü ḡazḡ u (2)
naşibin ortadan götüre tā kim şabırı ḡaḡḡı-çün ola teni cehennem odından (3)
ḡurtulmaḡ-içün olmaya ve zūhdi ḡaḡḡı-çün ola cennete girmek-içün olmaya kim (4)
ihlāşuñ 'alāmeti oldur her ne-kim işler-ise ḡaḡḡı-çün işleye bir ḡaraḡ-çün (5) olmaya
naḵldur ki Hasan eyitdi kim kişiye aḡḡ yolında 'ilm gerekdür (6) fayidelü ki 'amel-i
kāmil ola ki ol 'amel-ile ihlāş bilḡe ola ve ḡanā'at-ı (7) şāfi gerek ki şabr anuñ-ile bile
ola çün bu üç ola andan-şoñra bilmezem ki (8) anuñ-ile bileler dēr ya' nī andan şoñra
bilā-ḡisāb maḡşūd ḡasıl éde (9) ve Hasan eydür ki ḡoyun beni ādemden ḡaberdārdur
anuñ-içün kim ḡoyun çobānınuñ (10) āvāzıyıla otlaḡdan ḡerü döner ve ādem oḡlanları
Haḵḡ te'alā kelāmıyıla (11) kendü nefsleri murādından ḡerü dönmez ve eyitdi her kişi
kim şurb-ı ḡamra ḡaleb (12) éde baña yeḡrek gelür ol kimseden ki dünyā ḡaleb étmeye

ṭālibdür ve eyitdi (13) kim ma‘ rifet oldur ki kendü nefsinde isteye bir zerre ‘ adāvet ve ḥusūmet bulmaya (14) māsivāallah-ile dostluḡ bula ve eyitdi kim ol behişt-i cāvidānī ki bī- (15) nihāyetdür bu birkaç günlük ‘ amel-ile ḥāşıl olmaz belki hāliş niyyet ve pāk

(16) i‘tikādle olur dēdi ki (17)

 ve eyitdi kim ehl-i behişt

[43a]

(1)cennetde bir kez naẓar eyleyeler seksen biñ yıl bī-ḥūd olalar andan ötrü kim (2) Ḥaḡḡ tebārek ve te‘ālā anlara kendü mütecelli ola eger Allahuñ cemālini müşāhede (3) édeler vahdet deñizinde ġarḡ olalar ve eger Ḥaḡḡ te‘ālānuñ celālını (4) müşāhede édeler heybetinden mest u bi-ḥoş olalar ve eyitdi kim fikir (5) bir ayīnedurur kim hasenātuñı ve seyyi’ātuñı gösterür ve eyitdi kim her kimüñ (6) sözi ḥikmet kelimesinden olmasa ol söz hemān ‘ ayn-ı āfetdür ve her (7) kişinüñ şomut étdüġi ki fikret sebebinden olmasa ol epsem (8) olup durduġı seh v u ḥaṭādan ve ġafletdendür ve her kimüñ ki naẓarı ‘ ibretten (9) olmasa ol ḡamu leh v u zilletdür ve daḡi Tevrīt içinde eydür her ādemi ki (10) çün kanā‘ at eyledi iḥtiyācdan ḡurtulur ve her kim ḡaḡḡdan ‘ uzlet eyledi (11) cemī‘ ānātdan selāmetlik bulur ve her kim şehvet-i nef sāniyyeyi ayaġı altına (12) alup kaṭ‘ étdi āzādelerden oldı her kim ḡasedden el çekti anuñ (13) mürüvveti keremi zāhir oldı ve her kim birkaç gün şabr étmeġe dürüşdi (14) ebed berḡürdārlik mansıbına érişdi ve eyitdi kim hemişe ‘ āḡil kişiler (15) bunı ‘ ādet edinürler kim evvel sözi dillerine sirāyet édüp kelāma geletā (16) dilleri daḡi söyleye ve eyitdi ki vera‘ içinde ya‘ nī perḡizḡarlık içinde (17) ṭālib-i ḡaḡḡa üç maḡām vardur birisi oldur ki ḡul söz söylemeye meġer

[44b]

(1) ḡaḡḡ sözünü söyleye eger ol sözi-çün ḡalāyık ḡışım édeler eger rāzı olalar (2) ol ḡaḡḡ sözi ḡomaya söyleye ikinci maḡām oldur ki kendü a‘ zāsını (3) şaklayu duta şol ef‘ ālden kim Allah te‘ālānuñ ol fi‘ line ḡışmı ola (4) rızāsı olmaya ve üçüncü ol-kim anuñ dāyim ḡasdı bir nesne üzerine (5) ola kim Ḥaḡḡ te‘ālā ol nesneye rızā vèrmiş ola ve eyitdi kim mişḡāle (6) zerre vera‘ yüz biñ mişḡāle namāz ve oruçdan yēgrekdür dēdi ve eyitdi kim (7) cemī‘ ‘ amellerden efḡalraḡ fikir vera‘ dur ve eyitdi kim eger bileydüm ki bu (8) fi‘ lde nifāḡ şıfatı yokdur cemī‘ yēr yüzindekileri dost dutunaydum (9) ve eyitdi kim zāhirüñ ve bāḡtınüñ birbirine iḡtilāfı dil-ile ġöñlüñ birbirine (10) muḡālifeti cemī‘ nifāḡdandur ve eyitdi kim (11) ḡiç mü‘ min yoġ-ıdı ġeçmişlerden ve

hîç mü'min olmaz kalanlardan ki münâfık olmayalum dëyü kendülerüñ üzerine (12) hâfız olup ditremeyeler ve eyitdi ki her kim ben mü'minem dëyü da' vî êtse (13) taḥḳîḳ ol münâfıḳdur dëdi (14) ve eyitdi kim mümin oldur ki âheste ve sâkin ola ḥâṭibül-leyl gibi (15) olmaya ya' nî ol kişiler gibi olmaya ki her nesneyi ki êtmek elinden gelür ide (16) ve her nesneyi ki diline gelür söyleye ve eyitdi ki üç kişinüñ ğaybeti yoḳdur (17) ya' nî ğaybet êtseler sairinüñ ğaybetinden 'add olmaya bir hevâ ehlinüñ ki

[44a]

(1) anuñ göñlinüñ ârzûsı nefsi murâdına ola ve bir daḥi fâsıḳuñ ki (2) menhiyyâte mürketib ola ve bir daḥi zâlim beylerüñ ğaybeti kim müsülmânlar (3) üzerine zûlm eyleye anlaruñ ğaybeti günâhına istiġfâr êtmek kefâretdür (4) egerçi kim anlardan ḥelâllıĝın dilemezse daḥi dëdi ve eyitdi ki âdem oĝanlarınuñ (5) cânları dâr-ıdünyâdan müfâraḳat eylemezler illâ üç (6) ḥasret-ile bir anuñ ḥasretiyle ki şol nesneleri ki cem' êdübdurdi aña toymadı bıraĝup gitdi (7) ikinci anuñ ḥasretiyle ki dünyâda ümîzin dutardı aña êrişe êrişüb añı (8) bulmadı üçünci şunuñ ḥasretiyle ki eyü azuḳ düzüb cemî' esbâbın (9) müheyîyâ eyledi şunuñ gibi yolluk kim anuñ öñüne gelüp-durur aña sefer êtmek (10) zarûrî oldı bir kişi gelüp eyitdi kim filân kişi cân çekişiyor (11) Ḥasan eyitdi eyle dime ki ol altmış yıl-idi kim cân çekerdı şimdi ki (12) ḥâlde cân çekmekden ḳurtuldı gör kim nereye êrişmek ister ve eyitdi kim (13) yeyni yüklüler necât buldı ve ağır yüklüler helâk oldı ve eyitdi kim (14) Allahu Te'âlâ anı yarlıĝasun ki anlar dünyâda emânet-idi emâneti emînligile (15) issine teslîm êtdiler kendüler sebûk bârlıĝıla yola girüb menzile (16) yitdiler ve eyitdi kim miskîn âdem oĝlanı bir hevâyâ giriftâr olmışdur ki (17) ḥelâlinüñ ḥisâbı var ḥarâminüñ 'azâbı var (13) ve eyitdi kim mü'minün zeyreki

[45b]

(1) dânası oldur ki dünyâsını ḥarâb êder ol ḥarâb dünyâyıla âḥireti (2) ma' mür eyler ki ḥarâb eylemeye ve âḥiret ḥarâblıĝıyla dünyâyâ bünyâd urup (3) ma' mür eylemeñ ve eyitdi kim her Ḥaḳḳ Te'âlâyı bile dost êdinür ve her ki (4) dünyâyı bile düşmân êdinür ve eyitdi kim dünyâda bir serkeş at yoḳdur ki (5) senüñ nefsüñden layıḳraḳ ola bir ḳatı dimâĝ uyana ve eyitdi ki eger dilerseñ ki (6) dünyâyı göresin ki senden soñra nice olur var bir kişinüñ öldüğinden-soñra (7) gör ki dünyâsı nice olur ve eyitdi kim Allaha tapduḳlarından-soñra hiç kimseler (8) puta tapmadılar illâ dünyâyâ tapup muḥabbetini

put edindiler ve eyitdi kim (9) şol kişiler kim senden öñdin geldiler qur'anı Allah
hazretinden kendülere (10) gelmiş mektüb bildiler geceler aña mü'tala' a edüpte 'emmül
etdiler gündüzler (11) anuñ mücibince 'amele meşgöl oldılar ammā siz ders edüñüz
anuñ (12) mücibince 'amel etmegi terk etdüñüz i' rāb u hūrufin dürüst etmege (13)
meşgöl olduñuz dünyā kesb-i içün ālet edündüñüz dēdi ve eyitdi kim (14) Allah haqqı-
çün hīç kimseyi altun gümüş 'aziz etmedi ki Haqq Te'ālā anı hor ve (15) zelil etmedi
yāhūd altun gümüş 'aziz etmedi ki Haqq Te'ālā (16) anı hor ve zelil etmedi ve eyitdi
kim her ahmaq kim halk anı görüp ardına (17) üşerler hīç anuñ göñlünüñ hālī bir yerde
kalmadı ya' nī ahmaqdur

[45a]

(1) anlar ki halāyık anlaruñkatında cem' olduğundan göñli taraf-ı haqqāniden (2) taraf-
ı nefsāniyyeye meyl eder bir yerde bir qarār-ı sābit durmaz ve eyitdi (3) kim her kim
bir kişiyi bir hizmete emr eyler evvel gerekdür ki kendüsi emre (4) imtişāl göstere tā
kim gayriler anuñ emrine imtişāl getüreler (5) ve eyitdi kim her kimse ki bir gayrūñ
sözünü saña getirüb nakl eder (6) taḥkīk bilesin ki senüñ sözünü daḥi iledüb bir iledüb
biregüye nakl eder ve eyitdi (7) kim benüm āşḥābum baña ehlümden ve kendü şulbi
oğlumdan yig dururlar (8) zīrā ki anlar benüm-ile dīn yolunda düşmān dururlar dēdi
(7) ve eyitdi kim kaçan (9) kul kendüye ve anasına ve atasına nafaqa erişdürse ol
nafaqadan (10) aña su'āl ve ḥisāb olur ammā dostlar öñüne getürdüğü ta'āmdan (11)
su'āl ve ḥisāb olmaz ve eyitdi her namāz ki göñül andan hāzır olmaya (12) 'ikāb-ı
'azāba yakındur dēdi ve andan-şoñra şordılar ki ya şeyḥ ḥuşū' (13) ne nesnedür cevāb
vērdi kim göñülde bir ḥavf u hāzerdür ki göñül (14) anı dāyım dutar ve daḥi Ḥasana
şordılar ki bir kişi yigirmi yıldır ki (15) cema' āte namāz kılmāğa gelmez ve hīç kimse
ile iḥtilāṭ etmez bir ḥalvet (16) köşeyi iḥtiyār edüb oturur dēdiler Ḥasan-ı Basrī ol
kişinüñ katına (17) geldi kim ey filān ni-çün cema' āte namāz kılmāğa gelmezsin ve
halāyık-ıla

[46b]

(1) ni-çün iḥtilāṭ etmezsin cevāb vērdi kim ya Ḥasan ma' zūr dut meşgölüm (2) vardır
Ḥasan eyitdi kim neye meşgöl olursın eyitdi kim hīçbir nefes (3) benden gelmez ki
haqda baña ni' met erişmeye ve benden aña ma' şiyet zāhir olmaya (4) ol ni' metüñ
şükrine ve ol ma' şiyetüñ 'özrine meşgülemler dēdi (5) Ḥasan eyitdi kim de buña meşgöl
ol ki sen bizden yēgreksin idi (6) bir gün Ḥasan -ı Basrīye eyitdiler ki senüñ daḥi hīç
vaḳtūñ hoş olup durur mı (7) dēdi cevāb vērdi kim belī bir gün tām üstinde-y-idim bir

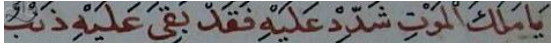
hātūn kişi qonşum (8) var-idi kendü erine eyitdi ki elli yıla yaqındur ki ben senüñ evüñdeyem eger (9) evde nesne oldı ve ger nesne olmadı qanā‘ at édüb nüş étmedim (6) ve ıssı (10) şovugı bile geçürdüm ve her ne-kim getürdüñ andan ziyāde nesne taleb étmedüm (11) senüñ eyü aduñı şaqladum kimseye senden şikāyet étmedüm bu cemī‘ nesneye rāzı oldum (12) oldum āmmā bu bir nesneye şabr étmezem işitdüm ki benüm üzerüme (13) bir kimseyi daği ihtiyār étmişsin ben buña taḥammül idemezem ben bu (14) dükelişi-çün anuñ-çün şabr édüb rızā vërdüm ki sen maḥşuş benüm olasin (15) ki hemān benden ğayriye nazar itmeyesin bunuñ-içün degil ki bugün kimseye (16) daği iltifāt édesin (9) uş şimdi vardum müsülmānlar imāmı Ḥasan-ı (17) Basrīnüñ etegin dutup senden şikāyet étmedüm dedı (10) Ḥasan eydür çün

[46a]

(1) bu sözi işitdüm göñlüme begāyet eşer édüb vaqtüm hoş oldı gözlerümden (2) yaşlar revān oldı taleb eyledüm ki hıç Qur’ānda buña nazır (3) var mı bu āyeti buldum ki Ḥaqq Te‘ālā kendü kelāmında buyurur (4) (5) ya‘nī dükeli günāhlaruñuzı yarlığayam āmmā hatıruñuz güşesiyle bir (6) bir nesneye daği şerik vechiyle meyl iderseñüz herğiz sizi (7) yarlığamazam dër naqlıdur ki bir gün Ḥasan-ı Basrīden şordılar ki (8) ya şeyḥ nicesin cevāb vërdi kim nice ola şol kişinüñ ḥālī ki (9) gemisi ğark olmış ola kendüsi bir taḥta üzerinde qalmış ola (10) eyitdi ki begāyet müşkül ḥāl Ḥasan eyitdi kim ben şunuñ gibiyem (11) naqlıdur ki Ḥasan bayram günü bir cemā‘ atüñ üzerinden geçerdı ol (12) qavim gülüb oynarlardı eyitdi kim ol kişileri ‘aceblerem ki gülerler (13) ḥāllerinüñ ḥaqqıqatın ma‘lüm bilmezler naqlıdur ki bir gün bir kişi (14) gördi kūrīstānda durmuş etmek yer Ḥasan eyitdi kim şol kişi (15) münāfıqdur su’āl éttiler kim ne ma‘niden dërsin cevāb vërdi kim şol (16) kimsenüñ gözi öñünde şol deñlü ölüler ola anuñ iştahı gelüb etmek (17) yeye bundan ma‘lumdur ki ölüme ve āhirete anuñ ikrārı yoqdur münāfıqlar

[47b]

(1) ‘alāmetidür dedı naqlıdur ki münācātında eydürdi ki ilāhi baña ni‘met (2) vërdüñ ol ni‘metüñ şükrüni étmedüm belā vërdüñ şabr étmedüm ilāhi (3) ni‘metüñ şükrüni étmedügüm-çün münkaṭı‘ étmedüñ ve belānun şabrın itmedügüm- (4) çün belāyı benden döndermedüñ ilāhi senden fazl u keremden artuq (5) ne gele ölecegi vaqtinden öñdin hıç kimse anı ḥandān görmedi ölecegi (6) vaqt gülüb eyitdi ki qankı günāh qankı günāh dedı cān teslīm étı (7) qaddeseAllahu ruḥul-‘azīz naqlıdur ki bir pır ‘azīz anı

düşinde (8) gördi su'âl etti kim hergiz hâli hayâtunda gülmezdüñ ölecek (9) vakt güldüğüne sebep neydi daği eyitdün ki kankı günāh kankı günāh (10) ma' nası neydi (4) cevāb vèrdi kim öldüğüm vaktde bir āvāz işitdüm ki (11) ya' nī (12) yā melek-el-mevt Ḥasan-ı Basrīnūñ cānını kabh̄z etmekde katı dut ki henüz (13) anuñ bir günāhı khalup durur baña andan feraḥ geldi eyitdüm ki kankı günāh (14) kankı günāh dèdüm cān vèrdüm dèdi ve aña birden birisi daği öldüğü gece (15) düşinde gördiler ki gögler kapusı açılmış münādiler nidā ederler ki (16) Ḥasan kendü Allahına erişdi ve Allahı andan hoşnuddur dèdi rahmetullāhi (17) 'aleyhi rahmeten vāsı' aten **zikri Mālik-i Dīnār** raḥıyallāhu 'anhu

[47a]

(1) ol mütemekkin-i hidāyet ol mütevekkil-i vilāyet ol pīşuvā-yı rāsītīn (2) ol muḳtedā-yı rāhbīn ol maḥrem-i esrār ol maḳdem-i ebrār ol (3) sālīk-i tayyār Mālik-i Dīnār raḥıyallāhu 'anhu kim Ḥasan-ı Basrīnūñ (4) muṣāhibi idi ehlullāh ṭāyīfesinūñ aña biriydi kerāmetler ile meṣhūr (5) idi ve riyāzet-ile mezkūr idi atasınuñ adı dīnār idi atasınuñ (6) kulluğı zamanında toğup dururdu gerçi ki bende-zāde idi āmmā kevneynden (7) āzāde idi ve ba' zılar eydürler ki Mālik bir gün gemide otururdu (8) deryā seferin ederdi çün-kim deryānuñ ortasına erişdi (9) bu geminūñ şāhibleri Mālikden gemi ḥaḳḳın taleb ètdiler Mālik nesnem (10) yokdur dèdi birkaç kerre Mālikden istediler nesnem yokdur dèyüb (11) vèrmedi pes kaḳıyup Māliki şol deñlü dögdiler ki Malik bī-hoş oldu (12) çün Mālikūñ gerü 'aḳlı başına geldi yine gemi ḥaḳḳın taleb ètdiler (13) Mālik gerü eyitdi ki hīç nesnem yokdur ki size vèrem bu keṣṭibānlar (14) eyitdiler kim dutuñ bunu deñize atalum dèdiler hemān deryā içinde ne-kadar kim (15) balık var-ısa her biri ağızına iki dīnār alup deñiz yüzüne geldiler (16) Mālik elin uzadup bir balıguñ ağızından iki dīnār aldı bu gemicilere (17) gemi ḥaḳḳın vèrdi çün gemi ehli Mālikden bu kerāmeti gördiler hezār

[48b]

(1) 'özür èdüb Mālikūñ ayağına düşdiler yüzlerin sürdiler Mālik (2) derhāl durup deñize yürüyü vèrdi gayb oldu gètdi bu sebebden (3) adına Mālik-i Dīnār dèdiler āmmā evvel tevbesine sebep oldu kim (4) Mālik bir ḥūb şūratlu kişi-y-idi dünyāyı severdi bī-kıyās mālī (5) var-ıdi ve Dımışk şehrinde olurdu Dımışkuñ cāmi' ni mu' āviye (6) yapup dururdu bī-kıyās vaḳf ta'yīn èdüp dururdu Mālik ṭama' (7) ètdi kim ol cāmi' uñ

tevliyetin aña vèreler pes varup cāmī' ũñ (8) bir köşesinde seccāde şalup bir mütevâtir
‘ibâdet eyledi şol ümîze ki (9) eyü ‘âbiddür dèyüb aña tevliyet vèreler āmmā her kim
anı namāz üzerinde (10) görürdi eydürdi ki bu münâfıkdur bir yıl tamām bu hāl üzerine
geçdi (11) her gice durup mescidden taşra çıkardı temāşāgāha varup lehv u taraba
meşğül (12) olurdi bir gece gèrū çıkup temāşāya ‘işrete vardı (11) çün cemī' yārenleri
(13) uyudılar Mālikūñ bir ‘ūdı var-ıdı dayim ol ‘ūdı Mālik çalardı ol (14) ‘ūddan āvāz
geldi ki ya' nī ya Mālik (15) saña ne oldı ki daħi
tevbe eylemezsin çün Mālik bu āvāzı işitdi andan (16) durup gèrū mescide vardı
mütehayyir qalup fikir deryāsına ğarq oldı (17) eyitdi kim bir yıldur kim riyāyıla
Allaha tapardum hīç maqşūd-ı nefsāni daħi hāşıl olmadı

[48a]

(1) şimden-gèrū yegrek oldur ki Allahdan utanam ihlāş-ile ‘ibâdet idem (2) bu
êtdüğüm ef'âlden rucū' êdüb inābet êdem eger tevliyeti daħi vèrürlerse (3) qabūl
êtmeyem pes Mālik göñlini bu niyyet üzerine berk êtdi (4) sırrını Allaha toğrultdı ol
gece durup ihlāş-ile ‘ibâdete meşğül (5) oldı çün-kim şabāh oldı cemā' at-ile mescidūñ
re'isi mescide (6) geldiler eyitdiler ki bu mescidūñ ‘imāretinde ve ri'āyetinde hāleller
(7) vardur buña bir emīn ve şālih müteveli gerek şehri tefahhuş êtdiler (8) Mālik-i
Dīnārdan aşlah ve emīn kişi bulmadılar Māliki lāyık görüp (9) ittifaq êtdiler cem' olub
Mālikūñ qatına geldiler Māliki namāz üzerinde (10) buldılar biraz şabr êtdiler tā-kim
namāzdan fāriğ oldı geldiler Mālike (11) tevāzu' êdüb eyitdiler ki saña şefā' ate geldük
sözümüzi şıma bu ca' mī (12) mübārekūñ tevliyetini qabūl eyle çün Mālik-i Dīnārı
bunlardan bu kelāmı (13) işitdi kendü nefsinde niyāz êdüb eyitdi kim ilāhi kerem kânī
sultānum (14) bir yıl tamām sana riyā-y-ıla ‘ibâdet êtdüm hīçbir kişi benüm haqqımda
eyü (15) kişidür dèmedi ve bu tevliyeti baña kimse lāyık görmedi şimdi kim (16) bir
gece hāzretūñe ihlāş-ile ‘ibâdet êdüb göñlümü saña vèrdüm yakın bunu (17) êtdüm ki
ayruq tevliyet dilemeyem yigirmi kişi benüm ayaguma gönderdūñ ki tevliyeti

[49b]

(1) yalvarup vèrürler imdi senūñ ‘izzetūñ Hāqq-çün ayruq dilemezem ki dünyā (2)
şugullerinden bir şugle meşğül olam pes ol qavme qabūl itmezem diyü cevāb (3) vèrdi
ve andan soñra durup mescidden taşra çıkdı yüzünü Allahdan (4) yaña dönderdi
mücāhedāta ve riyāzata iqdām gösterdi Hāqq yolında şunuñ (5) gibi mu' teberlerden
oldı kim ‘ālemde zühd ile meşhūr oldı ve taqvāda (6) şol-qadar kemāl bulup durur ki
Başra şehrinde bir rūzigār sa'ādetlü eyü (7) kişi var-ıdı ‘azīm māl-dār-ı ol dār-ı

āhirete naql  tdi hem n bir (8) kıızı kaldı h sn   cem l i inde b -naz r idi bir g n s bit-
i Benn nin n (9) rah metullahi   aleyhi  atında geldi eyitdi kim  y hoca dilerem ki
M lik n (10) cift u hel li olam t  kim ba na t   at u   ib det yolunda mu   venet  de s bit
(11) M liki  atına get rdi bu  aberi a a   arz  tdi eyitdi kim y  s bit ben d ny ya (12)
    al k v r b-dururam bu   avrat da i c mle-yi d ny dandır     al k v rilmi  (13)
kimseye nag   olmaz d di na ldur ki bir g n M lik-i D n r bir d v r (14) g lgesinde
uyumu -idi bir yılan gel b a zında bir nergis    egin n (15) buda ıyla M like eylerdi
na ldur ki M lik bir dehri p r-ile ba t  d p (16) m n zara  derdi   n bunlar n
ortasında ba t ziy de oldu her birisi (17) eyd rdi ki ben H     zerineyem pes M lik-
ile ittifa   tdiler ki ikisinin 

[49a]

(1) da i ellerin birbirine ba layalar oda bıra alar her  an ısı ki yanarsa (2) ol b t l
olm   ola M lik n ve dehrin n ellerini ba ladılar da i (3) oda atdılar ikisi da i
yanmadı od bunlardan  a dı eyitdiler ki (4) ikisi da i H     zerined r pes bu   lden
M lik n g  li mel l oldu (5) durup g r  evine geldi m n c t  d b eyitdi kim il hi
yetmi  yıldur ki (6) im n yolunda  adem ba aram t  kim  imdiki   lde bu dehriyle
ber ber oldum (7)  azret-i   izzetden  v z geldi kim ya M lik sen bilmed n ki sen n
(8) el n dehri eline  im yet eyledi  ol-kim elini M lik n eline  oya ol (9) oda yanmaz
d di imdi kim-ki elin M lik eline  odu ı-  n H    Te   l  anı (10) oda yakma a l y  
g rmedi her kim-ki  ademini server-i enbi a Mu ammed-i Mu tafa (11) am
 ademine  osa anı od yakmaya ve da i yakmad  ı   acay b  ar b olmaya (12) na ldur
ki M lik-i D n r eyd r bir v  t  atı  asta oldum  astal  ım (13)   lib oldu   yle oldum
ki g  nl mi c ndan g t rd m   ir bir p re (14)  o  a oldum bir nesne   cet m oldu
durup bi n z r u z r-ıla (15) b z ra vardum ki kimsem yo -ıdı kim   cet m
get r v reydi g rd m ki (16)  ehr n begi  adem u  a em-ile  ri di bir  ul  ba a
 a ırdı ki hey t z t z (17) y ri ki beg geliyorur ben m  od t  at m yo -ıdı kim ziy de
adımum atayıdum

[50b]

(1)  ullardan birisi gel b iki ya r n m ortasına bir  am ı urdı ki ser sime (2) oldum
eyitd m ki ya  n  Allah eller n  kest rs n (3) yarındası g rd m ol
ki i elleri kes k d rt ya a bıra m  lar (4) na ldur ki M lik-i D n r n bir   yet m fsid
u f s   yigit  on usu (5) var-ıdı d y m andan    ciz olurdı ve an n fes dından inc n rdi

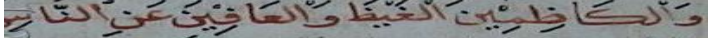
(6) āmmā şabr éderdi bir gün Mālike halk anuñ fesādından şikāyete geldiler (7) Mālik durı gelüb aña vardı kim emr-i ma‘rūf eyleye çün ol yigit (8) kıatı mütekebbir idi Mālike eyitdi kim ben sulţān kişisiyem kimsenüñ (9) zehresi olmaya kim beni def eyleye yāhūd işlerümden beni men‘ eyleye (10) Mālik eyitdi kim biz daħı ol sulţāna diyevüz ki seni def‘ éde yigit (11) eyitdi kim sulţān beni sever rızāmdan tecāvüz étmez her nesneyi kim ben (12) işlerem ol rāzı olur Mālik eyitdi kim sulţāna dēnilmezse (13) rahmāna diyevüz dēdi yüzüni göge dutup işāret étđi yigit (14) cevāb vērđi kim (10) sulţān ve rahmān beni severler keremleri çokđur (15) ‘aybumı örterler yüzüme urup red étmezler dēdi Mālik cevābından (16) ‘āciz qalup döndi gitđi (12) birkaç gün bunuñ üzerine geçđi fesādı (17) haddēn geçđi gērü halk andan şikāyete geldiler durđı ki vara

[50a]

(1) anı edebleye yolda giderken bir āvāz işitđi kim elüñi dostumdan (2) çek dēyü Mālik te‘accüb étđi hāliyā durup ol yigide vardı (3) ol yigit Māliki görüb qasların çatđı eyitdi kim gērü neye geldüñ (4) Mālik cevāb vērđi ki bu kerre saña ‘itāb étmege ve hem haber vërmege geldüm ki (5) yolda bir āvāz işitđüm elüñi ol dostumdan çek dēdiler ki tā saña (6) bunu haber vërem dēdi yigit çün bu haberi Mālikden işitđi eyitdi (7) çün hāl böyledür şimden gērü başumı anuñ yoluna qodum cemī‘ işlerüme (8) peşimān olup günāhlaruma tevbe eyledüm dēdi andan şoñra yüzüni (9) ‘ālem-i ‘ışqa dutđı Mālik eydür bir müddetden şoñra ol yigidi Ka‘betullāhda (10) gördüm hayāl gibi olmış ve riyāzetden hilāl olmış cān dudağına (11) gelmiş beni gördi eyitdi kim yā Mālik ol kim saña benüm-çün dostumdur (12) dēdi ben-daħı ol dostuma vardum dēdi naqlıdur ki Mālik bir vaqt (13) icāreye bir ev dutmışdı (9) anuñ qarşusunda bir cühūduñ sarāyı vardı (14) Mālik evinüñ mihrābı cühūd sarāyının qapusına qarşu qodı tā kim (15) ehl-i islāmuñ ‘ibādeti üzerine istikāmetin görüb meyl eyleye cühūd (16) bildi diledi kim bi’l-qasđ Māliki incide vardı bir mütevezzē kıuyusın qazdı (17) bir delük eyledi ki mihrāba yakın çıkardı bir zamān ol kıuyuya oturđı

[51b]

(1) ol delügi dutmadı tā kim ol delükden Māliküñ evine rāyihe-yi (2) habise ve zıl geçerdı Mālik şabr édüb hıç nesne dēmezdi bir zamāndan (3) şoñra Mālik incinmedüğine melül oldı Mālike eyitdi kim iy yigit hıç (4) mihrāb divārından sizüñ evüñüze necāset ve habāşet geçer mi Mālik (5) eyitdi kim belı geçer āmmā tağārumuz ve sipürgemüz var qaçan kim nesne geçse (6) süpürürüz cühūd eyitdi kim qaķıamaz mısın Mālik eyitdi kim qaķıram (7) velı yudaram zırā kim ma‘būdumuzdan buyruq

gelüb-durur ki (8) çün cühüd (9) bu kelāmı işitdi eyitdi zehī maqbūl dīn kim dostlar düşmanlardan (10) bunca renc ve belā çekerler hergiz feryād édüb şikāyetetmezler hemān (11) sâ‘at müsülmān oldu naqlıdır ki yıllar geçerdı ki Mālik ne (12) ekşi ne tatlu nesne yemezdi her gece bir aşçı dükkānına varup iki girde (13) şatun alurdu anuñ-ıla orucın açardı vaqt olurdu ki iki (14) girde alurdu tāze yēse ayruķ katıķ istemezdi ol girdenüñ tāzeligin katıķ (15) edinürdi bir kez katı şayru oldu gönllüne et ārzūsı düşdi (16) ol gün şabr eyledi çün ārzū ğālib oldu durup bir başçı dükkānına (17) vardı iki üç pāça aldı yeñine çekdi ve gétđi çün başçı bunu

[51a]

(1) gördi te‘accüb étđi şakirdini Malikūñ ardınca gönderüp eyitdi ki (2) var gör ol kişi neyler dēdi şakird Mālikūñ ardınca vardı (3) bir zamāndan şöñra gerü geldi üstāzına eyitdi çünkim bundan gétđi (4) bir hālvat yēre vardı ol pāçayı öñüne götürdi iki üç kez (5) yiyledi andan-şoñra eyitdi kim ēy nefis saña bu rāyiheden artuķ nesne (6) erişmez ol pāçayı ve etmegi bir dervişe vērđi dağı eyitdi kim (7) ēy benüm za‘īf u naḥīf tenüm bunca belā u renc ki saña ēderem şanma ki senüñ (8) düşmanlığıñdandır bil-ki dünyāda saña senden ‘azīz kimse yoķdır (9) bu cemī‘ senüñ dostluğundan ötürüdür tā kim yarın kıyāmet güninde (10) cehennemde yanmayasın birkaç gün miḥnete bugün şabr eyle ola kim bu miḥnetüñ (11) ucına yētesin bir ni‘mete erişesin ki anuñ hīç āfeti olmaya zevāli (12) görünmeye ve eyitdi kim bilmezem ma‘nası var mıdır ki eydürler her kişi kim kırk gün (13) et yēmese ‘aķlı eksile dērler ben yigirmi yıldır ki et yēdügüm yoķ benüm (14) ‘aķlum günden güne ziyāde oldu naqlıdır ki Mālik kırk yılıdı Başra (15) şehrinde idi hīç ḥurmā yēmeyüb dururdu ol vaqt ki ḥurmā vaķti erişürdi (16) Mālik eydürdi ēy Başra ehli ḥurmā yēmedügümden hīç benüm gövdemden nesne (17) eksildi mi ve siz ki her gün ḥurmā yērsiz tenüñüzden nesne ziyāde olmamış

[52b]

(1) çünkim kırk yıl bunun üzerine geçdi Mālikūñ ḥurmāyıla ārzūsı (2) beğāyet ğālib oldu nefsi bī-kārar oldu men‘ine çāre bulmadı (3) ne-ķadar kim şabr etegin dutdı ārzūsı dağı ziyāde oldu nefsinüñ (4) elinden ‘āciz qaldı nefesine ḥiṭāb étđi kim elbette ḥurmāyı yēmez (5) dilerseñ beni öldür dilerseñ sen öl dēdi bir gece ittifāķ düşdi (6) kim Mālik düş gördi hātıfdan āvāz geldi kim yā Mālik ḥurmāyı yemek (7) gerekdür nefsi bendden kırtarmak gerekdür çün Mālik bu ḥiṭābı (8) işitdi nefsi fırsat bulup feryāda başladı

Mālik işitdi ey nefse (9) eger dilerseñ ħurmāyı yeyesin on gün oruç dut tā kim gecede (10) hiç nesne iftār étme érteye degin ‘ibādet eyle andan-şoñra saña ħurmā (11) vèrem yeyesin dèdi Māliküñ nefsi bu kelāmı işidüp rāzı oldı on (12) gün tamām gündüz şāim olup gece kıyāmda oldı on gün tamām olıcak (13) nefis gèrü feryād u zāra başladı Mālik vardı ħurmāşatun aldı tā ki (14) bir mescide varup anı iftār éde bir oğlancuk tām üstinde çağırdı ki ey baba (15) bir cühüd ħurmā şatun almış mescide gideyorur (16) ki vara yeye cühüduñ (17) mescidde ne işi var dèdi çün oğlanuñ babası görüp bildi gelüp derhāl Māliküñ ayağına düşüp ‘özür diledi eyitdi kim ya şeyḥ ma‘zūr

[52a]

(1) dut ki oğlancukdur bilmedi zīrā bizüm maḥallemüzde cühüdler vardır (2) biz gündüz dāyim oruç dutarız nesne yemezüz ol cühüdler gündüz (3) yerler eyle şanur ki gündüz ta‘āmın yiye cühüddur imdi bu sözi (4) cehilden söyledi siz kerem eyleñ anuñ günāhını ‘afv édüñ dèdi (5) çün Mālik bu kelāmı oğlandan işitdi cānına od düşüb bī- (6) karar oldı bildi kim ol kelām ‘ālem-i ğayibden geldi eyitdi kim ilāhi (7) ve Mevlāyā daḥi ħurmāyı yemezden öñdin adum ma‘şūmuñ dilinden (8) cühüd koduñ eger ħurmāyı yersem adumı küfrile çağırursın imdi (9) senüñ ‘izzetüñ ḥaḳḳı-çün ben ayruḳ ħurmā yemeyem dèdi terk étdi andan (10) şoñra hiç ħurmā yemedi naḳldur ki bir kez Mısır şehrine od düşdi (11) Mālik ‘aşāsıyıla na‘lını alup bir yüce yere çıkdı fāriğ teferruc édüb (12) eyitdi ki cemī‘ ḥalāyık miḥnet çeküb kumaşlarını oddan kırtarmağa (13) meşgūl ve ba‘zısı od içinde yanmaḳda ve ba‘zısı oddan kaçmaḳda (14) Mālik bunı eydürdi ya‘nī (15) yeyni yüklüler kırtuldu ve ağır yüklüler helāk oldılar ve (16) kıyāmet güninde daḥi böyle durdırdı naḳldur ki bir gün Mālik-i (17) Dīnār bir ḥastayı şormağa vardı eydür ki gördüm ol ḥastanuñ

[53b]

(1) ḥālī beğāyet mükedder olmuş vaḳti yakın gelmiş aña kelime-i şehādeti (2) ‘arz étdüm şehādet getürmedi on beş kez şehādet ‘arz étdüm (3) getürmedi āḥir cevāb vèrdi kim yā şeyḥ öñümde oddan bir (4) taḡ var ne vaḳtini kim şehādet getürmek istesem öñümde gelüb (5) beni yakmağa kaşd eyler dèdi Mālik eydür anuñşan‘atından şordum (6) eyitdiler ki Cezef mālını aşşıya vèrürdi ve ölçegini eksik dutar (7) naḳldur ki Ca‘fer-i İbn-i Süleymān eydür Mālik-i Dīnārla Mekkeye giderdüm (8) çün Mālik lebbeyk Allāhümme lebbeyk dèrdi düşerdi bī-ḥoş olurdu (9) çün gèrü kendüye gelürdi eydürdüm ki yā ebā Yaḥyā bu düşüb bī-ḥoş (10) olduḡuña sebep nedür cevāb vèrürdi kim çün ben lebbeyk direm ḳorḳaram ki (11) cevāb gele ki lā-lebbeyk lā-lebbeyk dèyü

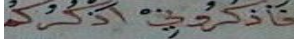
naıldur ki Mālik cümle geceleri (12) uyumazdı bir kıızı var-ıdı bir gice eyitdi kim yā baba bārī bir lahzā (13) ne-içün uyumazsın cevāb vèrdi kim qorqaram ki qahir gelüb şebihün (14) éde ve sa‘ādet sâ‘ati erişmiş ola ben uyumış bulunam mahrum qalam (15) naıldur ki bir gün şordılar ki nicesin cevāb vèrdi kim Allāhuñ (16) etmegini yèrem şeytānuñ buyruğın dutaram ve eyitdi kim eger mescid qapusınuñ (17) üstinde bir kimse nidā éde kim şehruñ yaramazları taşra çıksun

[53a]

(1)diye benden kimsenüz öğürtmeye meger ki güc-ile öğürde dèdi (2) ve ibn mübārek rażiyallāhu ‘anhū bunı eyitdi kim Mālikūñ ululuğı (3) bundan idi bu sözden idi ki bir gün bir ‘avrat Mālike (4) eyitdi kim éy mürāyi Mālik cevāb vèrdi kim yigirmi yıldur ki kimse (5) benüm adum ile çağırmağı illā sen çağırduñ benüm ne kişiyidüğümü ne hoş (6) bildüñ dèdi ve eyitdi kim çün halkı bildüm fāriğum andan ki kimse beni (7) medh éde andan öturi ki hıçbir öğüci görmedüm hadden (8) aşurmaya ve hıçbir söğüci görmedüm ki ifrāt étmeye pes her kimse ki (9) bir işi hadden aşura ol hisāb degüldür zīrā (10) ve eyitdi kim bir qardeş veyā bir yārdan ki saña fāyide-i dīni erişmeye (11) anlaruñ sohbətini arduna at ve eyitdi ki bu ehl-i zamānenüñ dostluğunu (12) şol bāzār aşı buldum qokusu gökçek dadı çirkin ve eyitdi kim (13) perhīz édüñ bu sehhāreden ki ol cemī‘ ulemānuñ göñlüni kendüye (14) musahhar édüb-durur ve eyitdi kim Hāq Te‘ālāyla münācāt étmegi halk-ile (15) söyleşmekden yègrek sevmezse anuñ‘ilmi azdur ve göñli kördür (16) ve ‘ömri zāyi‘dür ve eyitdi kim benüm qatımda ‘amellerden sevgülüsi (17) ihlāşdur Hāq Te‘ālā Mūsā peygambere ‘aleyhisselām vahy étdi

[54b]

(1) bir çift na‘līn düz demürden ve bir ‘aşā düz demürden dāyım bu yèr (2) yüzinde yürüyüb ‘ibret taleb eyle ve benüm hikmetlerümü ve ni‘metlerümü (3) teferruc eyle tā ol na‘linüñ āşına ve ol ‘asāñ dèdi (4) bu sözüñ ma‘nisi oldur ki şabr étmek gerekdür ki (5) ya‘nī be-dürüsti dīn bir mühkem (6) qal‘adur ki girmek çāresi yumuşaklıqla ve şabr édüp cehd étmek-iledür (7) ve eyitdi kim Tevrīt kitābında mektübdur ve ben okuyup-dururam Hāq Te‘ālā (8) eydür ki size şevk getürdüm müştāk oldum siz iştiyāk getürüp (9) müştāk olmaduñuz ve eyitdi kim okuyup-dururum hāqdan inen kitāblaruñ (10) ba‘zısındaki Hāq Te‘ālā ümmet-i Muhammede iki nesne vèrüb-durur ki ne (11) Cebrā‘ile vèrüb-durur ve ne Mīkā‘ile

vêrüb-durur birisi bu âyetdür ki (12) ya‘ nî siz yāz eyleñ beni
tā kim bende sizi yā‘ eyleyem (13) ikinci âyet ki ya‘ nî dileñ
beni ben kıabül édeyim (14) siziñ-çün ve eyitdi kim Tevrîtte okudum ki Hâk Te‘ âlā
buyurur éy şıddıklar (15) dünyāda beni añmağıla tena‘‘um édüñ beni añmak dünyāda
‘azīm ni‘ metdür (16) âhiretde ulu şevābdur ve eyitdi ki gökden inen kitāblaruñ (17)
ba‘ zısında görüb-dururam ki Hâk Te‘ âlā buyurur şol ‘âlim ki dünyā sever

[54a]

(1) anlara en azacuk étdüğüm ‘ikāb oldur kim anlaruñ gönüllerinden benüm (2) zikrüm
lezzetini giderürem (2) ve eyitdi kim her kimüñ dünyā şöreti üzerine (3) galebe éde
şeytān anı taleb étmekden fāriğ ola ya‘ nî ol kendü (4) şeytāna gele ve bir kişi mālınıñ
āhir vaktinde vaşiyet diledi (5) ya‘ nî Mālikden naşihat diledi Mālik eyitdi kim cemī‘
vaqtüñde (6) halkuñ işin düzmege rāzı ol tā kim Hâk Te‘ âlā senüñ işüñi dağı (7) düze
çün-kim Mālik vefāt étdi ‘aleyhir-rağmetü bir ‘aziz anı düşinde (8) gördi eyitdi kim
Allāhu Te‘ âlā senüñ-ile ne mu‘āmele étdi cevāb vèrdi ki (9) Allāhı gördüm çok
günāhum-ile āmmā hüsn-i zannum sebebiyle ki éderdüm cemī‘ (10) günāhlarımı
mağv étdi (9) ve bir ‘aziz dağı düşde gördi kim kıyāmet (11) kopmış rağmet münādileri
çağrışurlar ki Mālik-i Dīnārı Muğammed-i (12) Vāsı‘ı cennete götürüñ dèr eyitdüm ki
göreyin ki kıankısı ilk cennete (13) girer Mālik-i Dīnārı ilk girdi kendümde eyitdüm ki
éy ‘aceb ki Muğammed-i (14) Vāsı‘ı andan fāzıl u ‘âlim-idi eyitdiler ki Muğammed-
i Vāsı‘ınuñ dünyāda (15) iki gönlegi var-ıdı andan ötürü bundan-şoñra girdi ki hergiz
(16) bir gönleklü-y-ile iki gönleklü beraber olmaz rağmetullāhi ‘aleyhi (17) rağmeten
vāsı‘ı aten **zıkr-i Muğammed-i Vāsı‘ı** rağmetullāhi ‘aleyhi ol mağdem-i

[55b]

(1) zühhād (2) ol mu‘azzam-ı ‘ubbād ol ‘âlim u ‘āmil ol ‘ārif u kāmil (2) ol tüvānger-
i kıanı‘ Muğammed-i Vāsı‘ı rażıyallāhu ‘anhu kendü zamānında (3) haqıkat yolında
nażiri yoğ-ıdı tābi‘inden çok kişiye ħidmet (4) étmış-idi mütekāddem-i meşāyihlere
érişüb-dururdu şerī‘atde ve tarikatde (5) çok ħazrı var-ıdı riyāzetde şöyle idi kim kıuru
etmegi şuya (6) ışlardı anı iftar éderdi eydürdi kim her ki bu kıuru etmege (7) kıanā‘at
éder cümle ħalkdan iħtiyācı kesilür dèr-idi münācātında (8) eydürdi ki ilāhi beni aç ve
yalıncağ dutarsın şol dostlaruñ gibi (9) ‘aceb bu mağāmı ben neyile buldum ki benüm
ħālüm senüñ dostlaruñ ħālî gibi (10) oldu vaqt olurdu kim gāyet açlığından aşħābıyıla
Ĥasan-ı (11) Basrīnüñ evine varup her ne ki bulursa yèr-ıdı çün Ĥasan (12) anlaruñ

hālını ve geldüğün görürdi şāzumān olurdu ve Muḥammed-i Vası‘ (13) ki bahtlı sol kişiler ki şabāḥ aç durı-gelür gece aç yatur (14) Allāhdan korḡar bu hāle rāzı olur bir kiři andan naṣīḡat istedi (15) eyitdi kim saña bir vaṣiyyet ēderem ki dūnyāda ve aḡiretde pādīšāḡ olasın (16) ol kiři eyitdi buyur nice ola Muḥammed-i Vası‘ cevāb vērdi kim dūnyāda (17) zāhid ol çün dūnyāda zāhid olasın hīç kimseye tama‘uñ olmaya

[55a]

(1)gērü duruñ Ḥabīb-i Tā’īb geli-durur ki bizüm tozumuz anuñ üstine ḡonmasuñ ki (2) Allāḡ ḡazretinde ‘āṣı olmayavuz Ḥabīb çün bu kelāmı işitdi eyitdi kim (3) ilāḡi seyyidi bir gün sırrıla senüñ-ile bilişlik eyledüm bu göñüller ṡablın benüm (4) üzerüme eyü adlulıḡıla çaldurduñ andan ṡoñra çağırttı kim her kim (5) gelüb Ḥabībden nesne almak isterse gelsün alsun dēdi ḡalāyık (6) Ḥabībüñ üzerine cem‘ oldılar ol māl ki devşirüb dururdu (7) cemi‘ sin işār ēdüb üleşdürdi tā ki müflis ḡaldı tā kim bir kişi (8) gelüb baña nesne vērmedüñ dēyüb da‘ vā ētdi ‘avratınuñ çārıñ ol (9) kişiye vērdi bir kişi daḡi bir nesne ṡaleb ētdi kendünüñ göñlegin (10) daḡi aña vērdi yalnız ḡaldı furāt kenārında varup bir ṡavma‘ ı iḡtiyār (11) ēdüb anda gēceler ‘ibādet meşḡöl olurdu gündüz gelüb Ḥasan-ı Baṡrīden (12) ‘ilim öḡrenürdi aña ‘acemi dēdüklerine sebep ol-idi ki ḡurān okuyamazdı (13) pes ol cehetden ‘acemi dēdiler çün rüzigār bunuñ üzerine geçdi (14) müflis ölüb bī-berg ve bī-nevā oldı ḡātun andan ḡācetini ve nafaḡasını (15) ṡaleb ēderdi ḡabīb ṡabāḡ evinden çıkup ṡavma‘ asına varup (16) ‘ibādet ēderdi çün-kim gece evine gelürdi ḡātun andan ṡorardı kim (17) bugün ne yerde işlerdüñ ki hīç nesne getürmedüñ Ḥabīb eydürdi ki

[56b]

(1) ol kişi kim anuñ işin işledüm begāyet kerīm ve cōmerd kişidür (2) anuñ kereminden (2) utanuram ki andan nesne dileyem kendüsi vaḡt olıcaḡ viērür dērdi on (3) gün tamām olıcaḡ baña nesne vère dērdi pes her gün durup ol ṡavma‘ aya (4) varurdu ‘ibādet ēderdi tā kim on gün tamām oldı onuncı gün öyle (5) namāzı vaḡti ēriřdi göñlüne endişe düşdi ki bu gece eve ne cevāb (6) vèreyin dēdi bu tefekkürdeyidi göñli melül olmış-ıdı ki derhāl (7) Ḥaḡ tebārek ve Te‘ālā bir ḡammāla emr eyledi kim bir yük un götürüb ve bir ḡammāl daḡi bir gövde et (8) ve bir ḡammāl daḡi bir yük bāl ve bir ḡammāl bir yük (9) yaḡ ve cemi‘ havāyıc bile bir ḡub ṡuratlu kişi bunlaruñ öñüne düşüb (10) Ḥabībüñ evine getürdi Ḥabībüñ ḡapusın ḡaḡdı ḡātunı ṡařra çıkdı (11) eyitdi ki ne buyurursız ol yigit eyitdi ki bu cemi‘ sin ol ḡabīb (12) işledüḡi işüñ ṡaḡibi

gönderdi çıkarup bir kîseyile üç yüz akçe (13) hâtunuñ eline vèrdi dañi eyitdi ki iş ıssı eydür ki Hâbîbe eydün (14) işini ziyâde êtsün ben-dañi haqqını ziyade êdeyin dèdi bu kelâmı dèyüp (15) dañi döndi gitdi çün gece oldu Hâbîb şerm-rüy ve ğamgîn-dil (16) hacâlet-ile durup evine gider çün evi kapusına erişdi Hâbîbüñ (17) burnına tâze etmek ve bişmiş aş koqusı geldi Hâbîb hâtunı

[56a]

(1) katına geldi Hâbîbe hulk u lûtf eyledi şöyle kim bu resme lûtf (2) êtdüğü yoğ-ıdı eyitdi kim yâ Hâbîb ol sen işledüğün işün (3) şahibi begâyet eyü kişiyimiş ehl-i kerem ve ehl-i şefkât imiş işde (4) eve şol deñlü nesne göndermiş ve bir hub şuratlu yigit getirüb teslim (5) êtdi dèdi ve eyitdi kim çün Hâbîb gele eydesin ki ol işini ziyâde (6) êtsün ben dañi anuñ gèrisini ziyâde êdeyin dèmiş Hâbîb çün bu (7) kelâmı hâtunından işitdi mütehayyir kalup eyitdi ki ilâhi kerem kânî (8) sultānum on gün işledüğüm-içün baña bu kadar kerem gösterdün eger (9) ziyâde idersem sen bilürsin ki neler êdesin dèdi andan soñra (10) külliyyen göñlünden dünyâ muhabbetin kaç' êtdi ' ibādāt yolında şahib-(11) kemâl oldu tâ kim ulu meşâyihlerün güzîdesi oldu dünyâda müstecâbüd- (12) da' va oldu şöyle kim anuñ du' ası halk içinde mücerreb oldu (13) tâ kim bir gün anuñ katına bir hâtun kişi geldi Hâbîbüñ eline ve ayağına düşüb (14) zārılığla ağladı eyitdi kim bir oğlum var-ıdı çok zamāndur kim benden (15) ğâyibdür anuñ firākına tākātüm kalmadı Allāh haqqı-çün baña du' âkıl ola kim (16) Haq Te'ālā senün du' añ berekâtında oğlancuğum gèrü baña rüzî kıla (17) getirüp görem Hâbîb eyitdi kim hiç akçeñ var mı eyitdi kim hemān iki

[57b]

(1) akçem var Hâbîb eyitdi getirivér ol hâtun kişi getirüp eline (2) vèrdi Hâbîb dervişlere sadağa êtdi du' ā kıldı eyitdi kim (3) yûri Haq Te'ālā oğlancuğunu erişdüre dèdi henüz ol hâtun (4) ev kapusına erişmedin oğlunu görüp işde oğlum yâ Hâbîb dèyü (5) feryād êtdi Hâbîb oğlana şordı ki hālün ne oldu oğlan (6) cevāb vèrdi ki Kirmān şehrinde êdüm üstādüm beni et isteyü göndermiş (7) idi eti aldum gèrü eve geldüm hemān anı bilürem yel gelüp (8) beni kapdı āvāz işitdüm ki ey yel anı kendü evlerine erişdür (9) Hâbîbüñ du' ası berekâtında ve ol iki akçe şadağa berekâtıyla dèyü (10) eger bir kişi eyitse ki yel nice getirür cevāb vèrevüz ki kırk fersah (11) yol Süleymān tahtın getirürdi ve bir günde bir aylık yol giderdi (12) ve t̄arfetül-' ayn içinde Belkîsün tahtın getirürdi naıldur ki (13) Hâbîbi terviye güninde Başrada görürlerdi ' arefe günü hâcılar-ile (14) ' arafâtıda görürlerdi naıldur ki bir vaqt Başra şehrinde kızlık (15) oldu

Ḥabīb veresiye çok ta‘ām şatun aldı fuḳāraya nafaḳa ètdi (16) daḥi bir boş kīsenüñ ağzın bağlardı gece yastuḳ altında ḳor-ıdı (17) ḳaçan borçlusı gelse teḳāzā ètse kēseyi yastuḳ altından çıkarurdı

[57a]

(1) görürdi ki toptulu aḳçe olmış borcuna vèrürdi Başrada bir evi (2) var-ıdı dört yoluñ üzerineyidi ve bir kürki var-ıdı ḳış ve yaz (3) anı giyerdi bir gün tahāret ḥācet oldu kürki ḳoyup tahāret (4) ètmege vardı ḥoca Ḥasan-ı Başrī uğrayu geldi gördi yol (5) üstinde bir kürk yatur bildi ki Ḥabībüñ kürkidür eyitdi Ḥabīb-i (6) ‘Acemī bu ḳadar bilmez ki kürkin yol üzerine bıraḡup gitmeye zāyi‘ olmaya (7) henüz daḥi durup göge nazar èderdi Ḥabīb èrişü geldi selām vèrdi (8) eyitdi ki yā imāmel-müslimīn neyiçün durursın Ḥasan eyitdi ki (9) yā Ḥabīb bilmez misin ki kürküñi bunda bıraḡasın gidesin zāyi‘ (10) ola kime ‘itimād èdüb ḳoduñ gitdün dedi Ḥabīb eyitdi aña ‘itimād (11) ètdüm ki saña ışmarladı ben gelince durdün bekledün naḳldur ki (12) bir gün Ḥasan ḥabībe geldi ki ziyāret ède Ḥabīb iki arpa etmegiyile (13) bir pare tuz getürüp Ḥasanuñ önüne ḳodı Ḥasan yeyü dururken ḳapuya (14) bir sâ’il geldi Ḥabīb ol iki arpa etmegiyile ol bir pāre tuzı (15) götürüp sâ’ile vèrdi Ḥasan baḳa ḳaldı eyitdi ki yā Ḥabīb sen (16) eyü ḥaḳḳa lāyık ḳışisin eger bir pāre ‘ilmün olaydı daḥi eyü olurduñ ki (17) etmegi mihmānunuñ önünden götürüp sâ’ile vèrmezduñ bir pāre sâ’ile

[58b]

(1) vèrmek gerek-idi ve bir pāresin mihmāna ḳomaḳ gerek-idi dedi (2) Ḥabīb işidüp hīç nesne cevāb vèrmedi bir sâ’atden gördiler ki (3) bir ḡulām başına bir sini ta‘ām götürmüş gelür içinde bir pişmiş (4) ḳuzu tāze etmek-ile ve biraz ḥelvā ve beş yüz aḳçe getürüp Ḥabībüñ önünde (5) ḳodı hezār ‘özü-ile gèrü döndi Ḥabīb aḳçeyi dervişlere (6) iḥsān ètdi ni‘meti Ḥasan-ı Başrīnün önünde ḳodı çün Ḥasan (7) yèmege başladı Ḥabīb eyitdi kim èy üstād eyü Ḥaḳḳa lāyık ḳışisin (8) eger bir pāre yaḳınuñ olaydı daḥi maḳbūl olurduñ ki ‘ilim-ile yaḳın (9) gerekdür ki ‘ilim bi-yaḳın lā-yenfa‘dur dedi naḳldur ki bir gün aḥşam (10) namāzı vaḳtinde Ḥasan Ḥabībüñ savma‘ası üzerinden geçdi gördi ki (11) aḥşam namāzınuñ ḳāmetin oḳumuş namāza durmuş Ḥasan içèrü (12) girdi işitdi kim elḥamdü-lillāhilḥamdü oḳur eyitdi kim bunuñ ardında (13) namāz dürüst degildür dèyüb iḳtidā ètmedi kendüsi başına ḳıldı (14) çün ol gece yatdı Ḥaḳ te‘ālāyı cellā celāluhu düşinde gördi eyitdi (15) ki ilāhi senüñ ḥoşnūdluḡuñ ne nesnedür cevāb geldi kim yā Ḥasan (16) benüm rızām bulup-dururduñ ḳadrin

bilmedüñ eyitdi kim yārabbi ol neyidi (17) eyitdi kim eger sen Ḥabībūñ ardında namāz kılayduñ benüm rızāmı tamām

[58a]

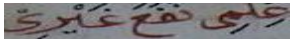
(1) bulmış-idüñ ki ol namāz cemī‘ ‘ömrüñde kılduğūñ namāzuñ mühri olurdu (2) velikin seni ‘ibādet seḳāmeti şıḥḥat-i niyyetden gērü ḳodı çok tefāvüt (3) vardur dili ṭoğru eylemek-ile gönli ṭoğru étmek arasında (4) naḳldur ki bir gün Yusuf-ı Ḥaccācuñ ādemīleri Ḥasan-ı Başrinūñ ṭalebin (5) éderlerdi ki öldüreler işidüp Ḥasan ḥabībūñ şavma‘asında pinhān (6) olup-dururdu gelüp Ḥabībe şordılar ki hīç bugün Ḥasanı gördüñ mi (7) Ḥabīb eyitdi ki işde içerü şavma‘ada dēdi bunlar girüp şavma‘a içini (8) kerrāt-ile isteyüp bulmadılar Ḥasan eydür ki yedi kerrāt gelüb ellerin (9) üzerüme ḳodılar beni görmediler gērü gētdiler çıkup bunlar ḥabībe (10) eyitdiler ki revā mıdur ki ol nesneyi ki ḥaccāc sizūñ-ile ider lāyık mıdur (11) ki siz yalan söyleyesiz Ḥabīb eyitdi ol benüm ḳatımda içerü girdi (12) meger siz bulımsız ve göremezsiz benüm suçum nedür dēdi ‘avānlar bir (13) daḫi girüp gērü sa‘ ile teftiş étdiler gērü bulmadılar āḫir dönüb gērü (14) gētdiler Ḥasan şavma‘adan çıkdı ḥabībe eyitdi ki éy Ḥabīb üstādlık (15) ḥaḳkın ri‘āyet étmedüñ beni bu ‘avānlara (14) dēyü vērduñ Ḥabīb eyitdi (16) yūri yā Ḥasan ki ki ṭoğru söyledüğüm sebebiyle ḥalāş bulduñ eger yalan (17) söyleyeydüm ikimüz daḫi yalana giriftār olurduk ya‘ nī ‘avānlar bulurdu

[59b]

(1) ben-daḫi yalan söyledüğüm-çün mu‘āḳab olurdum andan şoñra Ḥasan eyitdi (2) kim yā Ḥabīb ne eyledüñ ki beni görmediler cevāb vērdu kim ṭoḳuz kez (3) āyetülkürsi ṭoḳuz kez āmenerrasūlu ve ṭoḳuz kez ḳulhuvāllāhu aḥed (4) okudum andan şoñra eyitdüm ki ilāhi Ḥasanı saña ıṣmarladum ḥāfızı sen (5) ol naḳldur ki bir gün Ḥasan bir yere gitmek isterdi Dicle kenārına (6) geldi gemiye müntazır oldu gönlinde endişe édeyorurdu ki (7) Ḥabīb érişdi eyitdi kim yā imāmül-müslimīn neye durursın Ḥasan (8) eyitdi yā Ḥabīb öte geçüb bir yere gitmek isterdüm gemi geç gelür (9) Ḥabīb eyitdi yā üstād saña noldı ki ben ‘ilmi senden öğrendüm (10) buyurduñ kim ḥalāyıkā ḥased étmegi gönlünüzden çıkarup dünyā (11) muḥabbettin gönülden giderüñ belālara şabr édüb gaybet dutuñ her (12) iş kim vāḳı‘ olur Allāhdan görüñ andan şoñra ayağūñuzu şu (13) üzerine başuñ yürüñ hīç zarar érişmeye dēyüp buyurmuş idiñüz Ḥabīb mübārek ayağın (14) Dicle üzerine basup revān oldu Ḥasan bī-hoş olup duru ḳaldı (15) çün gērü kendüye geldi şordılar ki yā imāmel-müslimīn saña noldı (16) eyitdi kim şimdiye-deg

Ḥabīb benüm şākīrdüm idi şimden gērū ben Ḥabībūñ (17) şakirdiyem ki Dicle ırmağından yürüyüp geçdi ben durup kaldum

[59a]

(1) eger yarın āvāz ērişe ki şırāṭel-müstakim geçūñ diyeler vay baña kim (2) bugün-ki gibi furūmānde qalam pes Ḥasan eyitdi yā ḥabīb bu kerāmeti (3) neyile bulduñ cevāb vērđi kim bilgil ki ben göñli ağ eyledüm (4) sen kāğıdı qara eyledūñ Ḥasan eyitdi kim (5) ya'nī benüm 'ilmümden gayri kişiyē menfe'at ērdi (6) baña nefi' olmadı pes bu kelāmdan gümān olunur ki ḥabībūñ mertebesi (7) Ḥasan-ı Başrīden ziyāde ola eyle degildür ki zīrā ki ṭarīq-i (8) ḥaḳda 'ilimden 'ālī mertebe yokdur andan ötürü Muḥammed-i Muştafāya (9) 'am fermān geldi kim ve daḥi bundan (10) ma'lūmdur ki resūl ḥazreti 'am dāyim 'ilmūñ ziyādeliğın isterdi (11) eydürdi kim ve daḥi meşāyih kelāmında gelübdurur ki (12) kerāmāt ṭarīkatūñ on dördünci dericesindedür ve esrār-ı (13) 'ilim ṭarīkatūñ sekseninci dericesindedür nitekim kerāmāt (14) ekser 'ibādetden ḥāşıl olur esrār ekşer tefekkürden ḥāşıl (15) olur pes buña mişāl Süleymān peygamberūñ ḥalidür 'aleyhisselām ki (16) ol iş kim 'ālem-i kerāmātde Ḥaḳ Te'ālā aña vērmiş-idi hiç bir (17) aḥede naşīb olmayup-durur ki cemī' dēv ü peri fermānındaydı

[60b]

(1) ve vuḥūş anuñ musahḥarıydı ve şu ve yıl anuñ emrinde (2) muṭi' idi ve kırk ferseng büyüklüğ-ile bisāṭin yēl götürüp havāda (3) revān olurdu ve kuşlaruñ dilini ve qarıncalar ve qurtcuğuzlar lügātin (4) fehmi ēderdi bu 'azamet-ile Mūsā peygambere mütābe'at ēderdi zīrā ki (5) 'ālem-i esrārdan kitāb nāzil oldu Mūsānuñ idi ol cehetden (6) Süleymān bu 'azamet u kerāmet ile 'ilm ve esrār kitābına mütābe'at (7) ēderdi naşıldur ki bir gün Aḥmed-i Ḥanbel ve Şāfi'ī rażıyallāhu 'anhümā oturmuşlar-ıdı (8) gördiler ki Ḥabīb-i 'Acemi bir köşeden çıkup geldi Aḥmed (9) eyitdi dilerem ki Ḥabībe bir su'āl edem Şāfi'ī eyitdi anlara su'āl (10) ētmek olmaz anlar bir 'acāyib qavmdur Aḥmed eyitdi elbette su'āl (11) ēderem çün bunlaruñ üzerine ērişdi selām vērđi (12) aleyk aldılar Aḥmed su'āl itdi ki yā ḥabīb ne dirsın şol kimsenūñ (13) ḥaḳqında ki beş vaḳtden bir vaḳt-i fevt olmış ola bilmeye kim qanḳı vaktür (14) ne eylemek gerek dēdi Ḥabīb cevāb vērđi ki (15) ya'nī ol

bir kimsenüñ gönüldür ki Hâk Te‘âlâdan (16) gâfil olmışdur ol gönüli edeplemek gerek ve ol beş (17) vaktüñ cemî‘ sini kazâ etmek gerek dedi Ahmed bu cevâbı işidüp

[60a]

(1)mütehayyir kaldı Şâfi‘î eyitdi kim ha gördüñ mi ben eyitmedüm mi anlara (2) su‘âl etmek olmaz naıldur ki habîbüñ evi karanlılık idi elinde (3) bir igne dutardı düşürüb yâvu kaldı derhâl ev rûşen oldu (4) Habîb elin gözüne dutdı eyitdi ki ben igne mi çırağdan artuğ (5) nesneyile istemezem dedi naıldur ki Habîbüñ otuz yıl-ıdı ki bir cāriyesi (6) var-ıdı henüz yüzün tamām görmemiş-ıdı bir gün kendü cāriyesine (7) eyitdi ki ey mestüre şol bizüm cāriyemüze çağır gelsün (8) ol cariyeye eyitdi kim ey hoca senüñ cāriyeñ benem beni görüp (9) bilmez misin Habîb eyitdi otuz yıldur zehrem yokdur ki andan (10) artuğ kimseye nazar edebilem seni nice görem naıldur ki Habîb (11) bir hâlvet köşede oturmuş-ıdı eydürdi ki ilâhi her ki senüñ-ile (12) hoş degildür hergiz hoş olmasun ve her kimüñ ki gözi senüñ-ile (13) rûşen degildür hergiz anuñ gözi rûşen olmasun ve her ki (14) senüñ-ile münis degildür hiç kimseyile ünsi olmasun şordılar ki (15) yâ Habîb bir köşede oturursın elüñi dünyâ şugullarından çekmişsin (16) hiç teşvîşüñ yok cevâb vèrdi ki pâ-bendüm begâyet mühkem kimesnedür (17) ve andan şordılar ki rızâ ne nesnedür cevâb vèrdi ki rızâ bir gönülde

[61b]

(1) olur ki anda münâfıklık tozından eşer olmaya naıldur ki her vakt ki (2) Habîbüñ önünde kûrân okuyalardı zârı kılup katı ağılardı şordılar (3) ki yâ Habîb sen hod ‘acemîsin kûrân bilmezsin ki ne demekdür (4) bu ağladuğñ neyiçündür cevâb vèrdi kim gerçi ki dilüm ‘acemîdür ammâ gönülüm (5) ‘arabîdür bir dervîş eydür vaqı‘ amda Habîbi begâyet ulu mertebede (6) gördüm eyitdüm ki ol hod ‘acemîdür bu mertebe cemî‘ habîb mertebesi-midür (7) âvâz geldi kim gerçi ‘acemîdür ammâ Habîbdür naıldur ki bir gün bir kan (8) dökücü harâmî berdâr êtdiler anı düşde gördiler ki cennet murğızârında (9) tavâf êder egninde hülleler geymiş aña şordılar ki yâ fulân sen (10) hod bir kan dökücü harâmîydüñ bu mertebe saña neden hâşıl oldu (11) cevâb vèrdi ki beni aşdukları vaktin gelüb Habîb-i ‘Acemî üzerümden (12) geçdi gözi kıyruğıyla baña bir kez nazar eyledi bu mertebe baña anuñ (13) nazar-ı berekâtında erişdi dedi rahmetüllâhi ‘aleyhi rahmeten vâsı‘aten (14) zıkr-i **Ebû Hâzim-i Medeni** rahmetüllâhi ‘aleyhi ol muhliş u mütteki (15) ol muktedâ-yı muktedi ol şem‘-i sâbıkân ol şubh-ı sadıkân (16) ol fakîr u gâni Ebû Hâzim-i Medeni razıyallâhu ‘anhu ki mücâhede u müşâhedede (17) bedeli yoğ-ıdı ve riyâzet içinde mânendi yoğ-ıdı niçe

[61a]

(1) meşāyihūñ pişūvāsıydı ve bû ‘Ömer ve bû ‘Osmān-ı Mekki anuñ kemālî hakkında (2) mübālîğalar ederlerdi anuñ kelāmı cemī‘ gönülde maqbūl-ıdı (3) ve müşküller kilidiniñ miftāhı idi ve daği sözleri kitāblar içinde (4) bî-ḥaddür āmmā biz teberrük-içün bir niçe kelāmın ihtişār vech üzerine naql (5) edelüm ki eger anuñ kelāmın ve münākıbınıñ şerhin edersem kelām (6) ihtişār ḥaddinden geçüb muṭavvel olurdu bu kadar tamāmdur ki Ebū (7) Ḥāzim-i Medeni rażıyallāhu ‘anhu tābi‘ inuñ ulularından-ıdı şaḥabiden çok (8) kişiler görüb-dururdu Enes-i İbn-i Mālîki görüb-dururdu ve Ebū (9) Hüreyreye erişüb-dururdu rażıyallāhu ‘anhumā Heşām Bin ‘Abdülmelik (10) rażıyallāhu ‘anhu Ebū Ḥāzimden şordı ki ol ne nesnedür ki anı (11) işleyincek necāt bulurur eyitdi kim her bir aqçeyi ki alursın helāl (12) yerden al bir yere şarf eyle ki ḥak ola Hişām eyitdi ki bunı (13) kim edebilür Ḥāzim eyitdi şol kişi eder ki ol cehennem odından (14) kaçır cenneti ister ve Allahuñ rızāsını taleb eder ve bu ḥāzimüñ sözidür (15) ki eydürdi sizüñ üzerüñüze olsun ki dünyādan ihtirāz edesiz (16) ki baña yakın ḥaber erişüp durur ki yarın kıyāmet güninde götürüp (17) şol kulları ki dünyāyı begāyet dost dutarlardı

[62b]

(1) münādiler nidā edeler ki görüñ ey ehl-i ‘araşāt bu ol kuldur kim her (2) nesneyi ki Ḥak Te‘ālā ḥakır dutdı bu ‘aziz dutardı ve ol nesneyi ki (3) Allāh Te‘ālā düşman dutdı bu dost dutardı ve ol nesneyi ki Allāhu (4) Te‘ālā bıraḫdıydı bu götürdi (4) ve eydürdi ki dār-ı dünyāda hiçbir nesne (5) yokdur ki anuñ-ıla şāzumān olduḡundan soñra ki (5) ol nesnenüñ (6) altında bir nesne daği olmaya ki anuñ-ıla guşşalu olmayasın belki (7) dünyānuñ her şāzılıḡınıñ altında bir melāmet vardur ki şāfi şazılıḡ (8) yaradılmamışdur ve eyitdi kim dünyānuñ azacuḡı seni ahiretüñ çoḡından (9) maḥrūm ḳor ve eyitdi ki dükeli nesneyi iki nesnenüñ içinde buldum biri (10) ol kim benüm naşibümdür ikinci ol kim naşibüm degildür ol ki (11) benüm naşibümdür ne kadar ki ben andan kaçarsam ol baña elbette erişür (12) ve ol nesne ki benüm naşibüm degildür ne kadar ki cidd u cehd-ile anı taleb (13) edersem ol baña erişmez ve eyitdi kim eger ben du‘ādan maḥrūm ḳalam (14) baña andan düşvār-rāḳdur ki icābet-i du‘ādan maḥrūm ḳalam ve eyitdi ki (15) sen bir rüzigārda düşüb durursın ki ol ruzigaruñ ehli (16) ḳavle rāzı olup dururlar hiç fi‘l etmezler ‘ilme ḳānī olup-dururlar (17) hiç ‘amel etmezler pes öyle olsa sen bu yaramaz ḳavmüñ ve bu yaramaz

[62a]

(1) ortasında alup-durursın ve bir kişi anda su ’āl etti ki senüñ (2) mālũñ nedür cevāb vèrdi ki benüm mālum Allāhuñ rızāsıdur celle celālulu (3) ve alāyıkdan iħtiyācı kesmekdür ve maāl degildür her ki Allāha rāzı ola alāyıkdan müstağnī (4) ola anuñ ferāğati şol adde ola ki bir gün (5) bir aşşab dükkānına uğradı ol aşşabuñ semiz etleri var-ıdı (6) aşşab eyitdi kim bu eti alub git Hāzime eyitdi ben saña zamān vèreyin (7) açe elüne giricek getüresin Hāzim eyitdi sen baña zamān vèrince (8) ben et yimemege kendüzüme zamān vèreyin naldur ki ulu meşāyihlerüñ (9) birisi eyitmişdür ki bir vat acca niyyet etdüm durup Ebü Hāzimüñ (10) atına vardum bũ hāzimi uyur buldum bir zamān şabr etdüm tā ki uyandı (11) eyitdi kim bu sā’at resül azretini ‘aleyhisselām düşümde gördüm (12)benüm-ile saña aber gönderdi eyitdi ki ana aını ri’āyet etmek (13) acca gitmekden çok yegdür gerü var ananuñ rızasın istegil dedi (14) çün-kim bu kelāmı işitdüm döndüm gitdüm acca varmadum dèr rahmetullāhi (15) ‘aleyhi rahmeten vāsı’aten zıkr-i ‘**Utbetül-ğulām** ol suhte-yi cemāl ol gümşüde-i vişāl (16) ol baħr-ı vefā ol ān-ı şafā ol oca-yı (17) anām ‘Utbetül-ğulām razıyallāhu ‘anhu gönüller ehlinüñ makbulıydı

[63b]

(1) ve cemī’ dillerde memdũh idi asan-ı Bařrınũñ şākirdiyidi bir kez deñiz (2) kenārında asan-ile yürürdi ‘Utbe şu üzerine revān oldu batmadı (3) asan te’accüb aldı asana çağırdı ki yā asan sen otuz yıldur ki (4) anuñ buyruğın işlersin ben otuz yıldur ki anuñ diledüğün işlerin (5) dedi pes bu kelām teslim-i rızāya işaretdür naldur ki ‘Utbetül-Ğulāmuñ (6) tövbesine sebep oldu kim ibtidāsı hālinde bir ‘avrata nazar eyledi (7) iştihā-yı nefsile aña muħabbet etti ‘Utbetül-ğulāmuñ muħabbetinden ol (8) ‘avrata aber vèrdiler ol-daı eyitdi sorun ki ‘Utbe benüm nem görüb (9) sevdi ‘Utbe eyitdi gözlerin sevdüm ol ‘avrat iki gözlerin çıkarup (10) ‘Utbetül-Ğulāma gönderdi eyitdi ki muħabbet etdügi ma’şukını alsun (11) ‘Utbe çün hālî gördi gönli ğafletten uyandı inābet güneşi (12) toğup sa’ādet şubħı zāhir oldu cemī’ işlerine tevbe etti asan-ı (13) Bařrınũñ hizmetine mülāzimet eyledi tavāda şöyle oldu ki utı-içün (14) arpa ekerdi ol arpayı götürürdi varup degirmende öğüdürdi (15) suyla ışladup urşalar ederdi güneşe kurudurdu haftada bir kez (16) andan iftār ederdi ta bir haftaya-deg ‘ibādetullāha meşğul olurdu (17) ayru nesne yemezdi eydürdi ki kerāmel-kātibin feriştelereinden utanuram

[63a]

(1) ki haftada bir kezden artuḡ āb-ı ḥāneye varam naḡldur ki ‘Utбетü’l-Ġulāmı (2) gördiler bir yerde durmuş der döker şordılar ki yā‘ Utbe ḥāl nedür (3) cevāb vèrди ki ibtidāyı ḥālümde bir cemā‘ at baña konuḡ oldılar anlara (4) işbu konuşumuñ dīvārından bir pāre kesek ḡoparup vèrdüm tā kim ol (5) keseg-ile arınalar her vaḡt ki bu araya irişem ḡacālet-ile derlerem egerçi (6) ki ıssından helālḡıḡın diledüm dèdi ‘Abdul-vāḡid-i Zübdeye şordılar ki ḡiç (7) kimseyi bilür misin ki ol ḡalkdan fāriḡ ola kendü ḡāline meşḡül (8) ola cevāb vèrdiler ki bir kişi bilürem iş-bu sâ‘ at gelür gördiler ki (9) ‘Utбетül-Ġulām ḡıḡa geldi andan şordılar ki ḡiç yolda kimse gördüñ mi (10) ‘Utbe eyitdi ḡiç kimse görmedüm ḡāl budur ki yolu bāzār içine uğrardı (11) naḡldur ki ‘Utbe herḡiz rāḡat-ile ta‘ām yemezdi ve şafāyıla şu (12) içmezdi bir gün anası eyitdi ki kendüñi bir pāre rāḡat dut ‘Utbe (13) eyitdi ki èy ana ben daḡi rāḡatlık isterin tā kim bu azacuḡ günde zaḡmet u (14) belā çekem yarın ol ebedī rāḡata muttaşıl olam dèdi naḡldur ki ‘Utbe geceler (15) ta şabāḡa-deḡin uyumazdı münācāt èdüb eydürdi ki ilahi eger baña ‘azāb (16) èdersen daḡi seni sevemeger benüm günāhumı ‘afv èdersen daḡi severem (17) ve daḡi ‘Utbe eydür bir gece ḡūrileri düşümde gördüm eyitdiler ki

[64b]

(1) yā ‘Utbe biz saña beḡāyet müştāḡız imdi bir nesne itme ki bizüm-ile senüñ (2) ortañda müfāreḡata sebep ola ‘Utbe eyitdi ki ben dünyāya üç ḡalāḡ (3) vèrüb-dururam ki herḡiz rücū‘ ètmeyem tā kim saña èrişmeyince dèdi naḡldur ki (4) bir gün bir kişi ‘Utbeye geldi ol bir ḡavāra binmişdi eyitdi ki yā ‘Utbe (5) ḡalāyık benden senüñ ḡālünü şorarlara baña bir nesne göster ki görüb (6) anlara ḡaber vèrem ‘Utbe eyitdi dile arzuñ neyise ol kişi eyitdi (7) baña ḡurmā vèr meger ḡış günüyidi ‘Utbe bir zenbili dut diyü şunu vèrди (8) ol kişi alup gördi ki ḡolu ḡurmā müteḡayyir olup i‘tikādın ziyāde (9) eyledi naḡldur ki Muḡammed-i Semmāk ve Zennūn -ı Mışrī Rābi‘ anuñ ḡatına vardılar (10) gördiler ki ‘Utбетül-ḡulām girüb geldi bir yeñi ḡönlek geymiş (11) şalınur Muḡammed-i Semmāk eydür yā ‘Utbe bu ḡadar şalınmaḡ nedür ‘Utbe eydür (12) neyiçün şalınmayam ki benüm adum ḡulām-ı Cabbārdur dèdi ve hemān sâ‘ at (13) düşdi gördiler ki cān teslim ètmiş anuñ vefātından sonra (14) düşde gördiler ki yüzünü yarısı aḡ ve yarısı ḡara şordılar ki (15) bu ḡāle sebep nedür cevāb vèrди ki dār-ı dünyāda ol vaḡt ki üstādum (16) ḡatına vardum bir emred oḡlanun yüzine bir kez nazar eyledüm vefāt etdügümden (17) sonra ki dār-ı aḡirete naḡl ètdüm ḡaḡ tebarek ve te‘ālā ‘azze ismuḡu

[64a]

(1) emr eyledi ki beni cennete ilemeler yolum cehennem uğradı cehennemden bir yılan
 (2) çıktı kendüzin üzerüme atdı yüzümün yarusın ışırdı eyitdi ki (3)
 ya' nî ol bir kez şehvet nazarının (4) eger ziyâde nazar
 edeydün daği ziyâde ısraydum dâdi rahmetullâhi 'aleyhe (5) zıkr-i Rabi' atül
 'Adeviyye 'aleyhir-rahmetü ol muhazzere-yi hızz-ı hâs ol (6) mestüre-yi setr-i ihlâş ol
 suhte-yi 'aşk-ı iştıyâk ol şifte-yi (7) kurb-ı ihtirâk ol sâniye-yi Meryem-i şafiyye (8)
 maqbûl-i ricâl Rabi' atül 'Adeviyye (8) razıyallâhu 'anha eger i' tirâz edeler ki (10)
 Rabi' a hod hâton kişilerdendür (9) neyiçün anuñ vaşfin şaff-ı ricâlde zıkrı dersin
 deseler cevâb vârem ki (10) hoca-yı enbiyâ 'am buyurur ki
 ya' nî Hâk (11) Te'âlâ şuretlerünüze nazar eylemez
 belki gönüllerünüze niyyetlerünüze nazar eyler (12) nitekim resûl hâzreti 'am buyurur
 ya' nî hâlâyık (13) niyyetleri üzerine kopusarlar ve hadîşde
 menkuldür ki dînün üç bahşda (14) iki bahşı 'âyışeden razıyallâhu 'anha dutulmuşdur
 pes revâdur ki anuñ (15) qaravaşlarının birinden dîn fâidesin dutmak çün bir hâton
 (16) ki Allâh yolında merdâne dirlik dirile (15) ve şîrâne sülün ide lâyıık olmaya (17)
 ki aña 'avrat dâyü ad vâreler (16) nitekim 'Abbâsa-ı Tûsî eyitdi razıyallâhu 'anhu

[65b]

(1) yarın 'araşât-ı kıyâmetde münâdîler nidâ edeler gelün erenler dâyü (2) ol kimsenün
 ki şaff-ı ricâl evvel kadem başa Rabi' a hâzreti ola (3) bir kimesne ki Hasan-ı Başrînün
 meclisinde ol hâzır olmayıcak Hasan-ı Başrî (4) ol meclisi terk ide va'z u naşîhat
 itmeye anı ricâl vaşfinuñ eşnâsında (5) zıkr etmek lâyııkdur belki ma' nâ-yı hâkîki oldur
 ki bu kavmi ki (6) 'âlem-i keşretde vardur 'âlem-i vahdetde bu cemî' si yoğdur pes
 tevhidde (7) senlik benlik vücûdı kaçan kıla erlikden 'avratlıkdan kaçan eşer kıla
 nitekim (8) bu 'Alî Fâremidî razıyallahu 'anhu eydür ki nübüvvet 'ayn-ı 'izzet ve
 rifa' tdur (9) anda ululuk kiçilik olmaya pes mertebe-yi vilâyet daği böyle ola (10)
 haşşa mertebe-yi vilâyet Rabi' a ki kendü 'ahdinde 'adîmül-mişildi ve (11) ma' rifetde
 ve mu' âmeletde firîdül-'aşr-idi ol zamānuñ 'âriflerinün (12) mu' teberlerinden-idi ve
 rûzigâr ehlinün üzerine hücceti kâti' ası (13) var-ıdı nakldur ki ol gice ki Rabi' a 'âlem-
 i mülke geldi atası (14) begâyet fakîrül-hâl-idi ve kâlîlül-mâl-idi evlerinde bir kıtre
 yağ bulunmadı (15) ki Rabi' anuñ göbegini yağlayalar ve çırağ yoğ-ıdı ki yakup evi
 (16) rûşen edeyidi ve bir pâre bez bulmadı ki Rabi' ayı şaralar ve üç (17) kıız daği var-
 ıdı Rabi' ayıla dört oldılar aña Rabi' a andan ötrü

[65a]

(1) d diler ki ol k zlaru n d rd ncisiyidi pes h tun eyitdi y  hel l (2) durgil  ol fil n k n  nu n evine var bir p re ya  dile t  kim (3)  ır   ya alum ol  od All h ile   ahd  d b dururdu ki hi  ma l k ta (4) h cetini   arz eylemeye evinden    ra  ı dı varup ol k n  nu n (5) evi  apusına el urdu hem n-dem g r  geldi eyitdi ki  apuy  (6) a mazlar   n h tun bu kel m  i itdi bu z r retten  ok   (7) z r lı ıla a ladı Rabi  anu n atas  da i bu  u  ay la ba ın dizine urup (8) uyudu d   inde Mu ammed-i Mu tafay  g rdi sallall hu   aleyhi ve sellem (9) eyitdi ki  am  n olma bu k z ki d ny ya geldi seyyided r ve   hibet l-(10) kem l ve   milet l-  mel olıca dur ki yar n ben m  mmetimden (11) yetmi  bi  ki iye anu n  efa  ati  ri ecek dur andan  o ra (12) eyitdi ki   ale - ab h durıgel    ssi R d n  atına var ki Ba ra  ehrin  n (13) melikid r bir k  ıd yaz ben m a zumdan ki her ge e bana y z kez (14) salavat get r rdi cum  a ge esi d rt y z kez  alav t get r rdi (15) bu cum  a ge esi ki ge di ba a  alav t get rmegi unuttu anu n ke areti (16) hel lden sa a y z din r vers n d di   n R bi  anu n (17) atas  uyandı z r lı ıla a layup duru geldi ol res l

[66b]

(1) buyurdu ı gibi k  ıdı yazdı durup em r  n  apusına vardı (2) h cib  n    ne varup ol k  ıdı em r h dmetine g nderdi (3)   n em r ol h tt  g r b o udu mefh m n ma  l m bildi (4)   d man oldu buyurdu ki t z derv  lere on bi  din r (5) v r  n anu n   kr nesi ki peyg mber beni a dı d rt y z (6) din r n  ol h ber get ren derv  e v r  n eyd  n ki beg eyitdi ki (7) diled m ki seni   tuma get rd m m b rek cem l  n  g rem  mm  rev  (8) deg l ki siz  n gibi   az z ben m   tuma gele in    llah ben (9) varup m b rek  ap n n i igine y z m s rem d di R bi  a atas nu n (10)  atına geldi    z r-h h lık  tdi eyitdi kim  y   az z (11) sa a em net olsun All h h   ı-  n ki her va t h cet  n ola d ny  (12) cehetinden gel p   arz  desin c numuza minnet g r p h dmet-i (13) imti  l  dev z d di   n R bi  anu n atas  din r  alup evine (14) geldi her ne-ki h ceti yidi b z rdan  atun aldı cehet-i ma  i ete (15) d ny da v s  at buldu   n R bi  a bir p re biy k oldu atas  (16) ve anas  d ny dan a irete na l  tdiler R bi  a yetim  aldı andan (17)  o ra Ba ra vil yetinde  a t lık oldu R bi  anu n k z  ar nda ları

[66a]

(1) hep m teferri  olup her birisi bir tarafa g tdi R bi  ay  da i bir z lim (2) dutdu  arava   dindi andan  o ra alt  a  eye  atdı (3) andan  o ra  atun alan R bi  ay   atı i lere emr eyledi R bi  a (4) bunca renc ve me    at  ek b anu n i ini i lerdi bir g n R bi  a (5) giderdi bir n -ma rem anu n   nine gel b  a d eyledi R bi  a (6) andan

ihtirāz edüb kaçdı kaçarken düşdi bir eli şındı (7) yüzin toprağa vurup Allāha münācāt etti eyitdi ki ilāhi ġaribem (8) ve atasız ve anasuz yetim ve esirem ki kulluķ kemendinden boynum (9) baġlu ve işde bir elüm daġı şındı imdi bu cemī' sinde hergiz (10) ġamum yük āmmā bana senüñ rızāñ gerek ey bāri ġudā yā bildür baña kim (11) sen benden rāzı mısın hemān sā' at bir āvāz işitdi ki yā Rābi' a (12) hiç ġamgīn olma ki yarın saña bir mertebe rūzıķılam ki cemī' gökler (13) muķarrebleri seni ta' zīm edeler pes Rābi' a bu ġıķābı müsteķābı (14) işidüp şikeste gönli bir pāre emīn olup ġerü ġocasınuñ (15) evine geldi her gün muttaşıl oruç dutardı ġocasınuñ (16) ġidmetine mülāzimet ederdi her ġece tā şabāġa-degin Allāha (17) 'ibādet ederdi bir ġece ġocası uyķusından uyandı ķulaġına

[67b]

(1) bir āvāz geldi durup dericeden içeri Rābi' a olduġı eve nazar (2) etti gördi ki Rābi' a başın secdede ķomış niyāz edüp eydür ki (3) ilāhi seyyidi ve mevlāyı sen bilürsin ki benüm gönümün ārzısı senüñ (4) buyruġuña muvāfaķat etmektür ve gözlerimün nūri senüñ dergāhuñ (5) ġidmetidür eger irādetüm benüm elümde bir sā' at senüñ ġidmetünden (6) ġālī olmayaydum velikin beni bir maġlūķuñ elinde esir edüb irādetüm (7) eline vèrdün dèyüp ġaķķa münācāt ederdi ve daġı gördi kim üzerinde (8) nūrdan bir mu' allak ķandil aşılımış ki cemī' ev anuñ nūrından münevver (9) olmuş ġocası çün bu vāķı' ayı gördi ol vāķı' anuñ heybetinden (10) gönli ķorķup ġerü yerine geldi ġayrete ġarķ olup erteğe degin (11) fikre meşġul oldu çün şabāġ oldu Rābi' ayı ķatına da' vet (12) etti hezār 'özür edüp dil-nüvāzlıķ etti eyitdi kim yā Rābi' a var (13) şimden ġerü benden āzād ol Rābi' a ġocasından destür (14) aldı varup bir vīrāne ķoşesini ihtiyār eyledi ki hiç kimse anı (15) bilmezdi ki ķandadur ol ġalvet maķamında 'ibādetüllāha meşġul (16) oldu ve her ġece biñ rekat namāz kııurdı ġāġ ġāġ Ĥasan-ı Başrīnün (17) meclisine varurdu andan va' z u naşīġat istimā' ederdi ve ba' zılar

[67a]

(1) eydürler ki Rābi' a bir zamān muķribe oldu andan şoñra Ĥasanuñ (2) elin dutup tevbe eyledi andan şoñra vīrānede sākin oldu dèrler (3) ve andan şoñra Rābi' a bir savma' a dutdı bir müddet anda daġı tāk at (4) ve 'ibādet eyledi andan şoñra ġacca 'azm etti durup beriyye revān (5) oldu bir merkebcügezi var-ıdı raġtın aña yükledürdi beriyyenün (6) ortasına varıcaķ ol eşecüġi öldi Rābi' a raġtıyla beriyyede (7) ķaldı hemrāġları eyitdiler yā Rābi' a raġtuñı biz götürelüm bizüm-ile (8) git beriyyede ķalma dediler Rābi' a eyitdi ki ben teveķüllī size edüp (9) geldüm ben teveķkül etdügüm ķişı

benüm kaydum yeyesiz yoluñuza gidüñ (10) dèdi yoldaşları Rābi‘ ayı koyup gittiler
beriyye yaluñuz (11) qaldı yüzün Allāha dutup münācāt èdüp eyitdi ki ilāhi pādişāhlar
(12) pādişāhı pādişāhlarıñ kereminden hāşā ki bir ġarīb u ‘āciz (13) hātun kişiyile
bunuñ gibi mu‘āmele eyleye beni kendü evüñe (14) da‘ vet ètdüñ beriyye ortasında
merkebüme ölüm vèrdüñ beni bī-çāre (15) qoduñ dèdi henüz bu münācātı tamām
ètmedin eşecügi Allāh emriyile (16) hareket èdüp durı geldi Rābi‘ a hāmdi bī-‘add
èdüb ġerü yükçügezin (17) urdı revān oldu naqlıdur ki Rāvi hikāyet èder bir müridden
[68b]

(1) ki gördüm ol eşegi bāzārda şatdılar birkaç gün Rābi‘ a piyāde (2) getdi andan şoñra
eyitdi kim ilāhi göñlüm dutuldı ben za‘ife (3) bir avuç toprak ol varacağum bir taşdan
binā olunmuş ev imdi (4) benüm murādum senüñ cemālī ya kemālüñdür işbu arada bilā
vāsıta cemālüñi (5) göster göreyin dèdi hemān-dem göñlüne hātıftan ilhām yetişdi (6)
kim yā Rābi‘ a on sekiz biñ ‘ālemüñ qanına mı girürsin işitmedüñ mi (7) kim Mūsā
benüm dīzārımı taleb ètdi bir tağā tecelli ètdüm kırk kez (8) ol tağ pāre pāre oldu imdi
eger bir kez bu ‘āleme dīzār (9) göstereydüñ on sekiz biñ ‘ālem heybetinden birbirine
düşe imdi (10) yā Rābi‘ a bizüm-ile mükāleme ètmege qanā‘ at èt dīzār taleb ètme (11)
dèdi Rābi‘ a çün bunu işitdi istiğfār idüp ġerü yoluna (12) revān oldu gördi ki yol
ortasında qa‘betullāh Rābi‘ anuñ (13) istiğbāline gelmiş Rābi‘ a eyitdi kim ilāhi baña
bu evüñ Rabbini (14) gerek ansuz bu hāli evi nideyin ki baña anı gerek (14) eydüb-
durursın ki (15) ya‘nī her
kim bir qarşı (16) baña yakın olsa ben aña bir arşun yakın olurın dèdi imdi (17) yā
Rabbi baña senüñ cemālüñi görmek gerek qa‘be cemālını görmekten

[68a]

(1) ne şāzılıq èdem dèdi naqlıdur ki İbrāhim Edhem qaddese Allāhu (2) ruḥahul-‘azīz
on dört yıl qa‘be yolında sülük ètdi (3) her muşallada iki rek‘at namāz kılurdı on dört
yıldan şoñra (4) qa‘beye erişdi gördi ki qa‘be yerinde yok İbrāhimüñ yüregine od (5)
düşdi feryād èdüp eyitdi kim ilāhi bu ne hādişedür meger benüm (6) gözümde ḥalel
vardur hātıftan āvāz erişdi ki yā İbrāhim (7) senüñ gözünde ḥalel yokdur āmmā bir
za‘yife qaravaşumuz gelidurur (8) aña istiğbāle gönderdüñ İbrāhim ġayretten şūrīze
oldı (9) eyitdi ki ‘aceb bu ne hātun kişi ki dönüp nazar eyledi gördi (10) ki Rābi‘ a
gelür qa‘be ġerü hemān yerine gelmiş çün İbrāhim (11) Rābi‘ ayı gördi eyitdi kim yā
Rābi‘ a bu ne hāli şūr-ı ġār u bārdur (12) ki cihāna düşürdüñ Rābi‘ a eyitdi ki cihāna

şūr düşürmedüm (13) cihāna şūrı sen düşürdüñ ki on dört yıl қа‘be yolında (14) sefer
ëtdün andan қа‘beye ërişdüñ İbrāhim eyitdi kim belī (15) on dört yıl қа‘be yolında
Beriyeyi ‘ibādet-ile қа‘ë ëtdüm Rābi‘a eyitdi (16) kim sen namāz-ıla қа‘ë ëtdüñ-ise
ben niyāz-ıla қа‘ë ëtdüm dëdi pes (17) Rābi‘a varup haccuñ erkānını edā ëtdi zār u zār
ağlayup eyitdi kim

[69b]

(1)ilāhi ve Mevlāya sen haccı maқbūl üzerine eyü va‘deler ëdüp-durursın (2) ve hem
muşibet üzerine daḡi eyü va‘deler ëdüp-durursın imdi (3) ilāhi eger benüm haccumı
şimdiki ḡālde qabūl ëtdüñ-ise haccuñ şevābı qanı (4) ve eger qabūl ëtmedüñ-ise bu bir
ulu muşibetdür pes bu muşibetüñ (5) şevābı qanı dëdi andan Rābi‘a dönüp Başra
şehrine geldi gërü (6) ‘ibādet ve tã‘ate meşğūl oldı çün gërü mevsim-i hac ërişdi (7)
Rābi‘a eyitdi kim geçen yıl қа‘betullāhı baña (8) istiqbāl eyledi bu yıl ben қа‘beye
istiqbāl ëdem dëdi çün ḡuccāb hacca ‘azm eylediler Şeyḡi bu ‘Alī (9) Fārimidī naql
ëder ki Rābi‘a çün Beriyeye teveccūh ëtdi yedi yıl yanı (10) üzerine süründi tā kim
‘arafāta ërişdi çün ‘arafāta ërdi (11) hātıfdan āvāz geldi kim ëy müdde‘iyye bu ne
ṡalebdur ki senüñ (12) etegüñ dutup-durur eger beni isterseñ bir tecellī ëdem hemān
(13) sã‘at eriyessin Rābi‘a eyitdi yā Rabbel ‘izze Rābi‘anuñ bu kemālī (14) derīcesine
hiç sermāyesi yokdur āmmā ḡazretüñden noқta-yı faqr (15) ṡaleb ëderem gërü hātıfdan
nidā ërişdi kim yā Rābi‘a faqr benüm (16) qahrumuñ ḡuşk salıdur ki erenler yolında
koyup dururın bir kıl (17) ucı miқdārından artuқ kim bizüm visālümüz ḡazretine
ërişeler

[69a]

(1)gërü kār Ber-‘aks olup vişāl firāқа mütebeddeli olur henüz (2) sen kendü
rūzigāruñdan yetmiş ḡicāb içindesin tā bu ḡicāblardan (3) ṡaşra çıқmayınca bizüm
yolumuza qadem başmazsın ve bu yetmiş maқāmdan (4) geçmeyince faqr kelāmı saña
söylenmez velikin bir nazar eyle dëdi (5) Rābi‘a çün bir kez nazar eyledi gördi kim
havāda bir qandan (6) deñiz durur mu‘allaq hātıfdan āvāz geldi yā Rābi‘a bu (7)
cemī‘si bizüm ‘āşıklarumuzüñ gözleri yaşıdur ki vişāl ṡalebine (8) geldiler cemī‘si
evvel menzilgāhda qaldılar ki iki ‘ālemde (9) nām u nişānları hiçbir maқāmdan geldi
Rābi‘a eyitdi yā Rabbel (10) ‘izze anlaruñ devletinden baña bir şıfat göster hemān
sã‘at Rābi‘aya (11) ‘özr-i ḡāl vaқı‘ oldı hātıfdan āvāz geldi kim yā Rābi‘a anlaruñ
(12) maқāmı evveli budur kim yedi yıl yanları üzerine bizüm yolumuzda sürüneler
(13) tā kim bir ṡaşı ziyāret ëdeler çün ol ṡaşıuñ qatına ërişeler kendü (14) ‘illetleriyle

bilküllüye yol anlara bağlana furūmānda alalar ziyāretten (15) marūm olalar Rābi‘a  n bu h li g rdi per   an olup (16) eyitdi ki il hi ve h d vend ne beni evimde odu n ki oturam ve ne (17) kend  ev nde korsın ki ziyaret  dem ilahi ya beni Ba rada kend  ev mde

[70b]

(1) o y h d Mekke de kend  ev ne o evvelde bu eve i‘tib r  tmey p (2) seni isterd m  imdiki h lde ev n ziy retine da i l yık olmadum (3) d di R bi‘a andan d n b g r  Ba raya geldi kend  savma‘ asında (4) mu‘tekif olup ‘ib dete me   l oldu na ldur ki bir g n (5) me  y   kib rdan iki  ey   R bi‘a’yı ziy ret  tmege geldilerdi (6) yolda biribiriyile   yle ittif   eylediler ki R bi‘a bize ta‘ m yed re ki (7) ol hel l yirden ola  n R bi‘a h zretine geldiler sel m v r p (8) oturdılar g rdiler ki R bi‘a’n  iz r   stinde iki kirde (9) durur   z oldılar hem n-dem apuya bir s ‘il geldi R bi‘a (10) bu iki kirdeyi g t r b ol s ‘ ile v rdi bunlar g r p m te ayyir oldılar (11) velikin hi  nesne s ylemediler bir zam n bunun  zerine ge di (12) g rdiler ki c riye i er  girdi sel m v r p bir deste ısı ak (13) kirdeyi R bi‘a’n   n ne od  (11) eyitdi ki h tunum size  ok sel m (14)  d b ısı ak etmek g nderdi d di (12) R bi‘a alup bu kirdeyi  aydı (15) g rdi ki on sekiz kirde bu c riyeye eyitdi al git bunu bize (16) g ndermemi ler c riye  nd i di ki siz n h dmet n ze g nderdiler (17) R bi‘a eyitdi g r  alup git ki  ayma da galet  tm  siz c riye

[70a]

(1) bu kirdeleri g t r p ta ra g tdi meger ki iki kirdesin yolda (2) alup dururdi h tunundan or up ol kirdeyi g r  atdı (3) R bi‘a h zretine g r  get rdi (4) R bi‘a  aydı ki yigirmi kirde (4) alup ab l  tdi h tun  bize g ndermi ler d di get r p (5) bu ‘az zler n  n ne od  pes bunlar R bi‘a’aya  ordılar ki bu ne (6) sırr-ıdı ki v  ı‘ oldu kim bir sen n  tmeg n y mege  r z   d p dururduk (7) biz m  n m zden g t r p s ‘ile v rd n ve ol gelen (8) kirdelere eyitd n bu on sekiz kirded r ben m degild r d y  ab l (9)  tmed n yigirmi olunca eyitd n i de bu biz md r d d n ab l (10) ıldı n cev b v rdi ki  n siz geld n z g rd m ki a sız (11) eyitd m ki bu iki kirde bunlara kif yet  tmez ol iki kirdeyi (12) h   ı- n i s n  td m ve m n c t  td m ki il hi yak num var ki (13) buyurup-durursın ki (ayet) (14) her kim ki ben m- n i s n  tse ben a a on i s n (15)  derin d d n imdi kerem nden bunlara yigirmi kirde g nder (16) d d m g rd m ki on sekiz kirde geldi bild m ki ya bize g ndermediler (17) vey h d yolda bundan ta arruf  tdiler yigirmi gelicek ab l

[71b]

(1) êtdüm dëdi naıldur ki bir gice Rābi‘ a kendü şavma‘ asında (2) namāz kıldurđi za‘ yıflık ğalebe itdi gözine bir pāre uyķu (3) gelüb ğāyet şevķından ve istiġrākından bir pāre haşır pāresi (4) gözüne batdı ķanlar revān oldu anuñ haberi yoġudı evine (5) bir uğrı girdi ki çadırı var-ıdı ve bir yamalu ũonı var-ıdı (6) anları götürüb uğurladı diledi ki çıķa ķapuyı bulmadı ki (7) çıķa gide götürüb bu alduġın ġerü ķodı ġördi ķapu açuķ hāzır (8) ġerü ũama‘ êtdi girdi ki çıķa ķapuyı biñ cehd êdüb ġerü bulmadı (9) yedi kerre böyle vāķı‘ oldu andan soñra savma‘ anuñ bir köşesinden (10) āvāz geldi ki iy kişı zaķmet u meşakķat çekme ki ol (11) bunca yıllardur ki kendüyi baña ışmarlayup-
durur şeytānuñ zehresi (12) yoķdur ki anuñ yöresine uğraya pes uğrınıñ ne zehresi ol (13) ki çadırın ve ũonın alup gidebile ey ũarrār zaķmet renc çekme ki (14) bir dost uyķudayısı bir dost uyanuķdur anuñ nigāhdārıdur (15) dëdi naıldur ki Rābi‘ anuñ ħidmetġarı diledi ki yaġ-ıla şoġan-ıla (16) Rābi‘ aya ta‘ ām bişüre niçe ġünlerdi oruç dudup-dururđi hıç ta‘ ām (17) bişürdüķleri yoġ-ıdı şoġan ħācet oldu ħādime eyitdi ki

[71a]

(1) varayın ķonşudan şoġan alayın ġetürüb ta‘ ām bişüreyin Rābi‘ a (2) eyitdi kırķ yıldur ki benüm Allāh ile ‘ ahdum var ki andan ġayrıdan (3) hıç nesne dilemeyem varup kimseden nesne dilemegil fāriġ ol dëdi (4) hemān sā‘ at havādan bir ķuř gelüb aġzında bir ķabı soyılmış şoġan (5) ġetürüb Rābi‘ anuñ tā başına bıraķdı Rābi‘ a çün bunı ġördi (6) eyitdi kim Allāhuñ mekrinden emān degilüz ol ta‘ ām bişürmegi (7) terk êtdi ķuru etmek birle ķanā‘ at idüb orucın açdı (8) naıldur ki Rābi‘ a bir ġün taġa ġitmiř-idi taġ atları ve geyikleri (9) ve taġ keķileri ve sıġırları ve ķalanları Rābi‘ anuñ çevresine cem‘ (10) olup dururlardı Rābi‘ aya yakınlık ġösterdiler Rābi‘ ayı teferruķ (11) éderlerdi nāġāh Ĥasan-ı Başrı raķmetullāhi ‘ aleyhi çıķa geldi Rābi‘ ayı (12) böyle ġördi çün bu ħayvānlar Ĥasan-ı Başrıyi ġöricecek cemī‘ si ürküp (13) kaçdılar Rābi‘ a yaluñuz ġaldı ħasan çün bunı ġördi müteġayyir oldu (14) Rābi‘ aya eyitdi kim yā Rābi‘ a bu ħayvānlar benden ürküp neyiçün kaçdılar (15) senüñ-ile neden mūnis olurlar (15) Rābi‘ a eyitdi bugün ne yedüñ (16) eyitdi ki bir pāre yaġ-ile şoġan yêdüm Rābi‘ a eyitdi sen anlaruñ (17) yaġın yirsin anlar senden neyice kaçmasunlar dëdi naıldur ki

[72b]

(1) Rābi‘ a bir ġün ħasanuñ evi altından ġeçerdi ħasan başın (2) dericeden çıkarp aġlardı ħasanuñ ġözi yaşı Rābi‘ anuñ (3) ũonına ũamladı Rābi‘ a şandı kim yaġmur yaġar

yuḡaru naḡar itdi (4) bildi kim ḡasanuñ gözi yaşıdur Rābi‘ a eyitdi kim iy üstād (5) eger bu aḡlamak nefsunuñ du‘ ünnetinden ise gözünüñ yaşını (6) şaḡla tā kim derūnuñde bir ulu deryā ola ne-ḡadar ki ol deryāda (7) göñli isteyesiñ bulmayasın illa (ayet) ḡatında (8) bulasın Ḥasan-ı Başriye bu söz begāyet ḡatı geldi āmmā hīḡ nesne (9) söylemedi tā bir gün Rābi‘ ayı ḡasan gördi kim bir bürke kenārında (10) oturur ḡasan seccādesini ol bürke üzerine bıraḡdı (11) seccādesinuñ ortasına çıkup eyitdi kim yā Rābi‘ a gel berü bu arada (12) iki rek‘ at namāz kılalum Rābi‘ a eyitdi kim yā üstād dünyā bāzārında anı (13) ‘arḡ eylemek gerek ki andan senüñ ebnā-yı cinsüñ ‘āciz ḡala (14) pes Rābi‘ a seccādesin götürüp havā yüzüne atdı uçup üzerine (15) çıkıdı eyitdi ki yā üstād bu araya gel ki ḡalāyıḡuñ gözinden (16) mestür olasın Ḥasanuñ ol mertebesi yoḡ-ıdı hīḡ tınmadı (17) Rābi‘ a diledi kim ḡasanuñ göñlin ala götüre eyitdi kim ey üstād

[72a]

(1) anı kim sen itdün bir kemīne balıḡ daḡi eyler ve ol nesneyi kim ben (2) itdüm bir za‘ yıf sinek daḡi eyler ḡaḡ yolında bir balıḡḡadar mertebe (3) senüñ var-ı mış ve bir sinek ḡadar mertebe benüm var-ı mış Ḥaḡ te‘ ālā (4) yolında mu‘ āmele bu ikisinden daḡi ḡaşradur (6) Ḥaḡ yolında mu‘ āmeleye (5) meşḡul olmaḡ gerek naḡldur ki Ḥasan-ı Başri eydür bir gün bir gece (6) Rābi‘ ayı ‘adeviyyeyile ḡarīḡat ḡaberlerinde şoḡbet iderdün şöyle (7) germidün kim ne benüm erligüm ḡāḡıruma geldi ve ne anuñ ‘avratluḡı (8) ḡāḡırına geldi āḡirül-emr ki durı geldün naḡar eyledüm Rābi‘ ayı iḡlāş (9) mertebesinden begāyet muḡliş gördüm beni bu ḡulluḡ mertebesinde müflis (10) gördüm naḡldur ki bir gice ḡasan iki üç yārenleriyle Rābi‘ anuñ (11) ḡatına vardılar Rābi‘ anuñ ḡarāḡı yoḡudı Rābi‘ a anlara göñli rūşinālıḡın (12) istedi mübārek barmaḡlarını aḡzıyıla bir kez urdı hemān sā‘ at (13) barmaḡları tāşabāḡ oluncaya-degin şem‘ gibi yandı bu yārenleri anuñ (14) rūşinālıḡına şoḡbet itdiler eger eyitseler kim bu nite ola cevāb (15) vērevüz kim Mūsā peyḡamberüñ ‘aleyhisselām yedi beyzāsı ki mübārek (16) elin ceybine şoḡardı çıkarurdu ‘ālem münevver olurdu eger eyitseler (17) ki ol peyḡamber-idi eydürüz kim ol kimse-ne-kim peyḡambere mutāba‘ at

[73b]

(1) eylese nübüvvet mertebesi aña erişür nitekim peyḡamber ḡazreti ‘am buyurur (2) (ayet) (3) ya‘ nī her kimse kim bir dānk ḡaramī red eyledi ḡabül etmese taḡḡıḡ (4) ol nübüvvet mertebesinden bir derīceye erişür ve daḡi buyurdu kim (5) rāst düş nübüvvetüñ kırḡ cüz’lerinden bir cüz’idürdir naḡldur ki (6) Rābi‘ a Ḥasan-ı Başriye üç nesne gönderdi bir pāre mūm ve bir iḡne (7) ve bir kıl eyitdi kim yā ḡasan şol mūm

gibi sen yanup ‘ālemi (8) münevver eyle ve şol iğne gibi yalıncağ olup dāyim tecrīd ve tefrīd-ile (9) işde ol çün bu ikisin edesin şol kıl gibi mücāhedede (10) incel tā kim işüñ bāṭıl olmaya ki hezār yıl ağlayasın ki işüñ (11) rast gele naḳldur ki Ḥasan Rābi‘ aya eyitdi kim rağbet eder misin (12) ki saña ‘aḳd u nikāh edevüz Rābi‘ a eyitdi kim nikāhı bir vücūd üzerine (13) etmek gerek bende ḥod yoḳdur ben kendüm yoḳ olup-dururam (14) cemī‘ anuñ ḥükmi sāyesindeyem ‘aḳd u nikāh etmek andan (15) istemek gerek benden taleb etmemek gerek Ḥasan eyitdi yā Rābi‘ a (16) bu mertebeyi neyile bulduñ cevāb vèrdi kim cemī‘ bulduğımı anda bilgil (17) ki yāvu ḳıldum dèdi Ḥasan eyitdi kim yā Rābi‘ a Allāhı nice bilürsin

[73a]

(1) Rābi‘ a eyitdi kim yā Ḥasan anı nicelig-ile sen bilürsin ben anı (2) bī-çün ve bī-çerā bilürem naḳldur ki bir gün Ḥasan Rābi‘ anuñ (3) savma‘asına vardı eyitdi kim yā Rābi‘ a baña şol ‘ilimden ki (4) ta‘līm-ile ḥāşıl itmedüñ ve kimseden işitmeğ-ile ḥāşıl itmedüñ (5) belki bī-vāsıṭayı ḥalk senüñ göñlüne ilhām olup-durur ol (6) ‘ilimden bir ḥarf eyit dèdi Rābi‘ a eyitdi bir kilābe iplik egirmiş-idüm (7) tā kim anda ḳütul-yevm ḥāşıl edem ol ipliği iki aḳçeye şatdum birini bir elüme (8) aldum ve birini bir elüme aldum ikisini daḫi bir elüme almağa ḳorḳdum ki çift (9) olup kendülere muḥabbet ètdüreler bugün ki fütūḥum budur dèdi naḳldur ki (10) Rābi‘ aya eyitdiler Ḥasan eydür ki eger cennetde bir nefes ḥaḳḳuñ dīzārından (11) mahrum ḳalursam şol-ḳadar nāle u zārı idem ki cemī‘ ehl-i behişt (12) benüm nālemden benüm üzerüme teraḥḥüm ideler Rābi‘ a eyitdi kim bu kelām (13) ḥub kelāmdur eger dünyāda bir nefes zıkrüllāhdan ḡāfil ḳalursa şol-ḳadar (14) nāle u zārı ide ki dünyā ḥalkı görüp böyle ḥayrān ḳalalar tā kim āḫiretde (15) daḫi eyle nāle u zārı edebile eger dünyāda böyle olmazsa āḫiretdeki (16) da‘vası dürüst olmaya naḳldur ki Rābi‘ aya eyitdiler ki neyiçün ere (17) varmazsın eyitdi kim sizden üç nesne su’āl ederem baña cevāb

[74b]

(1) vèrüñ tā kim ben-daḫi sizüñ emrünüzi dutam eyitdiler ki buyur Rābi‘ a (2) eyitdi evvel ol ki ölüm vaḳtinde imānı selāmet iledevüz mi (3) ve illā iletmeyevüz mi eyitdiler ki Allāh bilür ikinci ol ki (4) ol vaḳt ki kitāblu kitābumuzu vèreler kitabımı sağ elüme mi ve (5) şol elüme mi vèreler gèrü eyitdiler ki bunı daḫi Allāh bilür dèdiler (6) üçüncü ol ki (ayet) demindeki bir (7) belük cemā‘ati sağ yaḳadan cennete alalar gideler ve bir belük cemā‘ati (8) şol yaḳadan cehenneme alalar gideler beni ḳanḳı taraḫa alup gideceklerin (9) bilür misiz eyitdiler ki bunı daḫi Allāh bilür Rābi‘ a eyitdi

ki şol (10) kimsenüñ ki bunuñ gibi varṭalar ve bunuñ gibi mâtemler öñünde ola (11) aña ne evlenmek ve ne düğün ḳayusı ḳalur dèdi naḳldur ki bir gün Rābi‘ aya (12) eyitdiler ḳandan gelürsin eyitdi kim ol cihāndan eyitdiler ki (13) ḳanda dèrsin eyitdi ki bu cihānda neylersin (14) eyitdi kim efsūs iderem eyitdiler ki nice efsūs èdersin (15) eyitdi ki bu cihānuñ etmegin yèrem ve ol cihānuñ işin işlerüm (16) eyitdiler ki ḥoş şîrîn zübānsın gārübān sarāycılığa yarayayduñ (17) eyitdi kim ben gārübān sarāycıyam her ne ki içümdedür ṭaşra getürmezem

[74a]

(1) her ne ki ṭaşradur içerü ḳoymazam eger şol kimse ki içerü girüp gèrü çıḳa (2) anuñ-ıla işüm yok ki ben dil-nigāhdāram ne gil ya‘ nî ben gönül şaklaram (3) naḳldur ki Rābi‘ aya eyitdiler ki ḥazret-i ‘izzeti sever misin eyitdi ki (4) belî severem şordılar ki şeyṭānı düşman dutar mısın eyitdi ki dutmazam (5) eyitdiler ki neyiçün düşman dutmazsın eyitdi ki raḥmān muḥabbetinden (6) şeyṭān ‘adāveti öñüme gelmez ki ḥazreti resüli şallallāhu ‘aleyhi ve sellem (7) düşümde gördüm eyitdi ki yā Rābi‘ a beni sever misin eyitdüm ki (8) yā resulallāhi kim ola kim senüñ ḥazretüñi sevmeye velîkin Allāh (9) muḥabbeti beni şöyle ihāṭa èdüp-durur kim dostluḳdan (12) düşmanlığa hiç (10) yir ḳalmayup-durur dèdüm naḳldur ki Rābi‘ aya şordılar ki muḥabbet nedür (11) cevāb vèrdi kim muḥabbet ezel ḳapusından geldi ebed derîcesinden (12) gèrü çıḳdı on sekiz biñ ‘ālemde kimse bulmadı ki anuñ bir cur‘ a (13) şerbetin içe āḥir varup ḥaḳḳ-ıla ḥaḳ oldu andan bu ‘ibādet gelürdi (14) (ayet) ya‘ nî evvel ol anları sevdi andan-şoñra (15) anlar anı sevdi naḳldur ki eyitdiler ki yā Rābi‘ a aña ki sen ṭaparsın (16) añı görür misin eyitdi ki eger görmesem ṭapmazdum dèdi (17) naḳldur ki Rābi‘ a mutṭaşıl aḳlardı eyitdiler ki yā Rābi‘ a neyiçün

[75b]

(1) bunca ziyāde aḳlarsın cevāb vèrdi kim anuñ vişāline öğrenüb-dururam (2) firāḳından ḳorḳaram olmasun-kim ölüm vaḳtinde yā Rābi‘ a seni baña (3) gerekmez diye ol vaḳt ben ne diyem dèyü aḳlaram naḳldur ki eyitdiler ki (4) ḳul ḳaçan rāzı olur cevāb vèrdi ki rāzı ḳul oldur kim ni‘ mete şāz (5) olduḳı gibi zaḥmete daḥi şāz ola naḳldur ki eyitdiler ki yā Rābi‘ a (6) ḳaçan bir kişi çok günāh eylese dönüp tevbe eylese tevbesi ḳabül olur mı (7) cevāb vèrdi ki nice tevbe ède meger ki Allāh aña tevbe iḥsān eyleye (8) Allāh Te‘ ālā aña tevbe vèrmezse ol tevbe idemez ve daḥi Rābi‘ anun (9) sözidür ki eydür yā Ebn Ādem gözden Ḥaḳḳa menzil yokdur ve dillerden (10) aña yol yokdur yol erenlerinüñ ḳulaḳına zaḥmet mükāleme idenlerüñ (11) kelāmıdur ve el ve

ayağ hayret sākinlerine zaḥmetdür iş düşmiş (12) gönüller-ile dürüş ki gönli bîzār dutasın çün gönül bîzār ola (13) aña yār ḥācet olmaya dēr ya‘ nî gönül bîzārılığı oldur ki Ḥakda yāvu vere (14) ya‘ nî ‘ālem-i zātda fenā ola her ki Allāhda yāvı vara ol yāri (15) neylesün el-fenā’ fillāhi bundadur ya‘ nî Allāhda fenā olmak bunda (16) olur ve eyitdi ki dil-ile istiğfār etmek yalancılar işidür (17) ve eyitdi kim eger ben kendüm-ile tevbe edem bir tevbeye daḡı muḥtāç oluram

[75a]

(1) ve eyitdi kim eger şabr idici olayıduñ merd-i kerim olayıduñ ve (2) eyitdi kim ma‘rifetüñ semeresi Allāha tamām teveccüh etmekdür ‘ārif oldur ki (3) Allāhdan gönül dileye çün Allāh aña gönül vère derhāl gērü gönli (4) Allāha vère tā kim Allāhuñ kabzasında maḥfūz ola ve anuñ setrinde ḥalkdan (5) maḥcūb ola Şaliḥ-i Merri dāyim eydürdi rażıyallāhu ‘anhu her ki bir baḡlu (6) kapuyı dāyim kaça elbette ol kapuyı aña açalar bir kez Rābi‘ a bu söze (7) ḥāzır-idi eyitdi bu baḡlu kapuyı ne vakte-deg döge ki ol (8) kapu aña açıla Şaliḥ kendüye inşāf edüb eyitdi zehī ‘acebdür ki (9) kavī er cāhildür za‘yife ḥātun kişi dānādur naḡldur ki bir gün (10) Rābi‘ a gördi ki bir kişi vay guşşadan dēyü çağırur Rābi‘ a eydür (11) eyle dime vay guşşasızlıkdandı eger guşşalu olayıduñ zehreñ (12) olmayaydı ki bir nefes vērüb alayıduñ naḡldur ki bir gün Rābi‘ a bir (13) kişiyi gördi ki başına bir bez bağlamış eyitdi ki neyiçün başını bağlarsın (14) cevāb vèrdi ki başım ağrır Rābi‘ a eyitdi ki ‘ömrüñ ne-ḡadardur eyitdi (15) ki otuz yıldur Rābi‘ a eyitdi otuz yıl Ḥaḡ Te‘ālā senüñ tenüñe (16) şıḡḡat vèrdi ḡıçbir gün başuña şükür ‘aşābasın bağlamaduñ bir gece (17) ḡastalık vèrdügi-çün neyiçün şikāyet ‘aşābasın bağlarsın naḡldur ki

[76b]

(1) bir gün Rābi‘ a bir kişiyi dört aḡçe vèrdi ki baña bir kilim şatun (2) alıvèr ki yalıncaḡam ol kişi vardı bāzārı tolandı gērü geldi (3) eyitdi kim yā Rābi‘ a ‘aceb ne renk kilim alayın Rābi‘ a eyitdi (4) çün rengüñ keyfiyyetine varduñ aḡçem baña vèr ol kilim baña gerekmez dèdi (5) aḡçesini aldı dicle ırmaḡına bıraḡdı ya‘ nî ol kilim ki (6) henüz geymezen den öñdin andan gönlüme tefriḡa geldi pes anı (7) terk eyledi naḡldur ki bir vakḡ bahār faşlıyıldı Rābi‘ a kendü (8) ḡalvetinde oturup teveccüh ederdi ḡādimesi iḡerü girüp (9) eyitdi ki yā Rābi‘ a taşra çık ta Allāhuñ şun‘ ın göresin Rābi‘ a (10) eyitdi sen iḡerü gel ta şāni‘ teferrüc idesin ki (11) (ayet) (12) bir gün bir cemā‘ at Rābi‘ ayı gördiler ki eti dişiyile pāreler şordılar (13) ki yā Rābi‘ a bıçaḡuñ yok mıdur ki eti kesesin eyitdi kim (14) ḡaḡi‘ at ḡorḡusından bıçaḡ dutamazam ya‘ nî ki bıçaḡda kesüp

(15) ayırmaçlık şıfatı olduğu-çün bıçağı terk edüb-dururam dedi naıldur ki (16) bir kez Rābi‘ a yedi gün gece ve gündüz ‘ ibādete meşgûl oldu (17) âhîr açlık gâlib olup hâdden geçdi nefis feryâd u zârı

[76a]

(1) edüp eyitdi kim yâ Rābi‘ a beni bunca nice incidürsin bu hâldeyiken (2) bir kişi kapudan içerü girdi bir çanak nefis ta‘âm getürdi (3) Rābi‘ anuñ öñünde kodı Rābi‘ a durdı kim çırâğ getürmege vara (4) gelüb gördi kim bu çanâğ-ile ta‘âmı dökmiş diledi kim Rābi‘ a (5) varup şu getüre orucın ol şuyıla aç pes varup bardağı (6) getürdi gördi ki çerâğ soyunmuş diledi ki karanlılıkda ol şuyı (7) içe elinden bardağ düşüp päre päre oldu Rābi‘ a bir kez nâleyile (8) şöyle âh etdi yakın oldu ki evüñ yarusı yana eyitdi ki (9) ilâhi bu nedür ki ben bîçâre za‘yîf karavaşuñ-ile işlersin nidâ geldi ki (10) yâ Rābi‘ a dilersen ki dünyâ ni‘metini saña vakf eyleyin âmmâ göñlünde (11) benüm muhabbetüm guşşasın giderem zîrâ ki benüm guşşam-ile dünyâ muhabbeti bir (12) göñülde cem‘ olmaz Rābi‘ a eydür çün bu hîtâbı işitdüm göñlüm (13) dünyâdan şöyle munkaatı‘ etdüm ve ârzûlarımı şöyle kesdüm ki (14) otuz yıl şöyle ‘ibâdet eyledüm ki her namâzı ki kılordum âhîr namâzumdur (15) dëyü kılordum hâlkdan şöyle kesildüm ki çün (16) şabâh olurdu korkardum ki bir kimse gelüp beni kendümden meşgûl (17) eyleye tâ kim gelüp kendüzümden beni meşgûl kılmason dirdüm naıldur ki

[77b]

(1) Rābi‘ a dâyim inlerdi bir gün eyitdiler yâ ‘azîze-yi ‘âlem hiç zâhirüñde (2) bir ‘illet ve bir hastalık zâhir degül böyle muttaşıl inledüñüz nedür cevâb (3) vërdi kim belî uçmaçda bir ‘alîl vardur ki ‘âlemüñ cemi‘ tabîbleri aña mu‘âlece (4) etmekden ‘âciz dururlar ve benüm cerâhatümüñ merhemi dostuñ vişâlidür (5) ta‘lîl iderem ki tâ yarın dâr-ı âhîretde maşşûda erişem çünki (6) derdlülârdan degülem bârî derdlüler gibi kendümi göstereyin ki Hâk yolunda (7) bundan aşâğa mertebe yokdur naıldur ki aña birden bir cemâ‘at Rābi‘ anuñ (8) katına vardılar Rābi‘ a birinden şordı ki sen Allâha neden ötürü (9) taparsın eyitdi ki yedi tabaka cehennem var ‘âzîm heybetlü anuñ cemi‘ sinden nâ-çâr (9) ve nâ-kâm geçmek gerek (10) anuñ korkusından taparam (11) ve dağî sekiz tabaka cennet var derecât-ı ‘âzîme menzile anda niçe asâyîş ve râhata va‘de edüp-durur dedi (12) Rābi‘ a eyitdi zehî yaramaz kûl ki Allâha ‘ibâdeti havfdan ötürü eyleye (13) yâhûd müzd ü şevâba tama‘ eyleyüb ede (14) anlar eyitdiler ki ya Rābi‘ a ya sen Allâha neyiçün taparsın senüñ cennete tama‘ uñ yok mıdur eyitdi (15) (ayet) ya‘nî evvel kônşî andan soñra ev (16) ve eyitdi kim size bu kerem yêtmez mi ki

kendüye ıapmaklığa destür vèrdi eger cennet ve cehennem olmasaydı aña ‘ibâdet etmek gerekmez midi (17) anuñ istiħkākı yok mıdur ki

[77a]

(1) aña bilâ vâsıta ‘ibâdet eyleyeler naıldur ki ululardan birisi (2) Râbi‘ anuñ ıatına vardı gördi ki eger işâret êdesin senüñ (3) ĥaķķuñda cemî‘ ĥâcetüñe nazar ide Râbi‘ a eyitdi ben istiħyâ êderem (4) dünyâ taleb êtmege ki dünyâ cemî‘ anuñ mülkidür pes bu nice dileyü bilem (5) şol kimseden ki dünyâ anuñ elinde ‘âriyetidür ol kişı eyitdi ki (6) ‘âlî himmetlü ĥâtun kişı budur kim nice anı Ĥaķ Te‘âlâ kendüye çeküp (7) durur ki dirîğ gelür ki kendü vaķtini andan nesne dilemege meşğül (8) eylemege şarf eyleye naıldur ki bir cemâ‘ at anı imtiĥân etmek-içün ıatına (9) vardılar dilediler ki anı söze dutalar ilzâm êdeler eyitdiler ki cemî‘ (10) fazîleti erenler üzerine nişâr êdüp-dururlar ve nübüvvet tâcin erenler başına (11) urup-dururlar ve kerâmet kemerini erenler beline bağlayup-dururlar hergiz (12) ‘avratlardan peygamber gelmeyüp-durur Râbi‘ a eyitdi bu dedüklerüñüz cemî‘ vardur velîkin (13) kendü enâniyyet-ile (ayet) da‘visi ĥiçbir ĥâtun (14) kişilerüñ yakasından zâhir olmadı ve ĥiçbir ‘avrat mühennes olmadı illâ (15) mühenneslik erenlerden geldi naıldur ki bir gün Râbi‘ a ĥasta oldu (16) ĥastalığı beğâyet ıatı oldu şordılar ki yâ Râbi‘ a bu ĥastalığa sebep (17) ne oldu eyitdi ki (ayet) ya‘nî göñlüm cennetden

[78b]

(1) yaña nazar eyledi dost baña ‘itâb eyledi bu ĥastalık sebebi ma‘şûķuñ (2) ‘itâbidur Ĥasan-ı Basrî raĥmetullâhi ‘aleyhi anı şormağa vardı eydür ki (3) bir ĥocayı gördüm Râbi‘ anuñ ıapusunda bir kîse altun öñüne ķomış (4) zâr zâr ağlar eyitdüm ki iy ĥoca neyiçün ağlarsın (5) eyitdi kim iş bu zâhideden ötrü ağlaram ki eger bunuñ bereķâtı (6) bu ĥalâyık ortasından giderse ĥalâyık cemî‘ helâk ola ve eyitdi (7) kim yâ Ĥasan Râbi‘ aya cehet-i dünyâdan nesne nezr itdüm-idi getürdüm (8) ķorķaram ki alup ķabûl êtmeye ġerü redd eyleye yâ şeyĥ imdi kemâl-i (9) keremüñden sen şefî‘ ol tâ kim Râbi‘ a bu getürdüġümü benden alup (10) ķabûl eyleye çün Ĥasan-ı Basri içeri ġirdi bu kışşayı Râbi‘ aya ‘arz (11) eyitdi Râbi‘ a gözi kuyruğıyla bir kez Ĥasana nazar êdüp eyitdi ki (12) (ayet) ya‘nî bir kimsene kim (13) ĥazrete dâyim nâşâyeste kelâmlar söyler andan ġayrıya ‘ibâdet eyler anuñ (14) ‘aybını yüzüne urup anuñ rızķını kesmez bir kimse kim anuñ cânı (15) ĥaķķuñ muĥabbetiyile ĥoş eyleye ķaçan anuñ rızķın kese ol vaķtden berü kim (16) ma‘rifetullâhi buldum ĥalâyıķdan yüz dönderüb ĥama‘ı

munkkaṭı'  td m h   (17) kimsen   m  lını  ab l  tmed m ki anu  h  l u h  rmetinden haberd r degild r

[78a]

(1) nice  ab l  deyd m ki bir ge e sult nu   er   r   n sına g  nleg mi (2) diked m nice r  zig r  as vet-i  alb h   l olup g  n m mukadder oldu (3) t  kim   ir g  n me d   b tezekk r itd m ki sult nu   ir    dikip-dururam (4) ol g  nlegi ger  y rttum andan  o  ra g  n m  yinesi  af  bulup (5) r   en oldu imdi ol hocadan '   r dile  t  kim g  n mi bende (6) bira masun dedi na  ldur ki ' Abd lv  id-i '  mir eyd r bir g  n Sufy n-ı  evriyle (7) ikim z R  bi' ayı ' i  adete varduk anu  heybetinden h   s  e ibtid   d p (8) anu -ile m  k leme  tmed k R  bi' a Sufy n-ı  evriye eyitdi kim y  Sufy n (9) bir kel m s  yle Sufy n eyitdi kim y  R  bi' a eger du'    desin All hu (10) Te'  l  sa a bu renci as n  d p v  c du ndan z yil eyleye R  bi' a d n p (11) Sufy nu  y z ne bir kez na ar eyledi eyitdi ki  y Sufy n sen bilmez (12) misin ki bu renci ba a All hu Te'  l  v r p durur eyitdi kim bel  bil rem (13) R  bi' a eyitdi   n bil rsin neyi  n eyd rsin ki andan dile t  kim (14) z yil ola pes dost dilegin n hilafın dilemen dostlara (15) terk-i edepd r pes Sufy n eyitdi y  R  bi' a ne dilersin  r z   (16) ne nesned r eyitdi ki y  Sufy n sen ehil-i' ilim olasin neyi  n (17) bunu  gibi kel m s  ylersin ki All hdan  ayrıya  r z  m   derler ki

[79b]

(1) on iki y ldur ki g  n m h  rm   r z   der sen bil rsin ki Ba rada (2) h  rm ya h   tekell f yokdur ben hen z nef  me v rmey p durur n ki ben (3)  ulam  ullaru   r z s  olmak edebs zlik ola kim  ul diled   n (4) hocası dilemeye bu k   r ola z r   ul hocası dileginde olmak (5) gerek t  kim ha   at-ile hocasına  ul ola eger hoca kend si (6)  ul dilemedin v r rse bu rev  ola pes Sufy n bu s  i i  idicek (7) m   hayyir  ald  bir zam ndan- o  ra eyd r y  R  bi' a   n sen  n-i  n kel m (8) s  ylemezsin b r  biz m-  n s  yle R  bi' a eyitdi y  Sufy n eger (9) sen  n d ny ya mu abbet  n olmayaydı beg  yet ey  ki iyid   Sufy n (10) eyitdi ki ol bendeki d ny ya mu abbet ne nesned r eyitdi kim hadi  (11) riv yet  tmegi beg  yet seversin bu da i nef   n c h dur dedi (12) Sufyan eyd r bu s  zden ba a ri  at geldi eyitdi ki il hi benden r  z  (13) olasin R  bi' a eyitdi kim y  Sufy n utanmaz mısın bir kimsen   sa a (14) r   s n istersin ki sen andan r  z  degilsin na  ldur ki M  lik-i (15) D n r eyd r ra ıyall hu ' anhu bir g  n R  bi' ayı  orma a vardum g  rd m (16) ki  u i   b  bdest alacak ibri i

şınmış ve bir haşırı var begāyet (17) köhne ve bir kerbiç durur ki dāyim anı yastuķ
ēdinürmiş göñlüme teraḥḥüm

[79a]

(1) geldi eyitdüm ki yā Rābi‘ a benüm māl-dār muḥiblerüm var buyurarsañ varayın (2)
anlardan cehet-i dünyā getüreyim taşarruf it eyitdi ki iy Mālik ‘aẓīm (3) ğalaṭ itdūñ
bize rızķ vèren pādişāh anlara vèren deĝil-midür eyitdüm (4) ki belī oldur eyitdi ki yā
dervişlere rızķ vèren dervişlikleri-(5) çün unudur mı ĝanīleri ĝināsı-içün añar mı
eyitdüm yok ‘alīmdür (6) eyitdi çün-kim zāhir u bātın ‘ālim ola ḥālī bilür pes ne
eñdürelüm (7) çün kendüsi bilür böyle diledi biz daḥi anuñ dileğini dilerüz dedī (8)
naḳldur ki bir gün Ḥasan-ı Basri ve Mālik-i Dīnārı ve Şekīķ-ı Belḥi (9) raẓıyallāhu
‘anhum Rābi‘ ayı şormaĝa vardılar ki Rābi‘ a begāyet rencür (10) idi Ḥasan eyitdi kim
(ayet) (11) ya‘ nī şadık degildür kendü da‘ vasında her kim (12) mevlānuñ zaḥmına şabr
itmeye Rābi‘ a eyitdi kim bu sözden (13) rāyiḥası gelür pes Şakīķ eyitdi (14) (ayet)
Rābi‘ a bu söze ḥāmūş oldı (15) pes Mālik eydür (ayet) (16) Rābi‘ a eyitdi bundan
yègrek kelām gerek durur Rābi‘ aya eyitdiler sen-daḥi (17) söyle ne dersin Rābi‘ a
eyitdi kim (ayet)

[80b]

(1) ya‘ nī şadık degildür kendü (2) da‘ vāsında şol kimsene kim unutmaya zaḥmuñ
elemiñi Mevlānuñ (3) müşāhedeinde bu ‘acebdür ki Mışır ḥātunları bir maḥlūķuñ
müşāhedeinde (4) zaḥmuñ elemiñi unutdılar eger ḥālīķ müşāhedeinde bu şıfat (5)
vāķı‘ olursa ba‘ id olmaya naḳldur ki bir gün Başra ulularından (6) birisi Rābi‘ anuñ
‘iyādetine vardı yastuķ üzerine oturup (7) dünyā zemmine āĝāz edüp dünyāyı taḥķīr
ēderdi Rābi‘ a eyitdi kim (8) sen begāyet muḥibb-i dünyāsın bilmez misin ki ḳumāşuñ
müşterisi ḳumāşuñ (9) ‘aybın bulup ḳadrin şıduĝı olur eger dünyādan fārīĝ olayıduñ
(10) dünyāyı medh u zem vechiyile yād eylemezdüñ āmmā neden ötürü (11) añarsın
ki (ayet) her ki bir nesneyi severse (12) anuñ zıkrın çok eyler naḳldur ki Ḥasan-ı Başrī
eydür bir gün ikindü (13) namāzı vaḳtinde Rābi‘ anuñ ḳatına vardum ol bir nesne
bişürmek (14) isterdi çölmege bir pāre et bıraḳdı üzerine bir pāre şı koydı (15) çün
gelüb benüm-ile kelāma meşĝül oldı eyitdi kim senüñ-ile soḥbet (16) eylemek
yègrekdür çölmege bişürmekden pes soḥbete meşĝül (17) oldı tā aḥşam namāzı vaḳti
yetişdi durup namāzı edā itdūñ

[80a]

(1) varup bir pāre kuru etmeg-ile bir bardak şu getürdi tā kim orucumuz (2) açdukdurdi Rābi‘ a vardı kim çömleği getüre eli köyündi (3) gördi çölmek haqquñ kudretiyle odsız kaynar ta‘ām müheyyā bişmiş (4) alup getürdi anı iftār étdük şöyle leziz ta‘ām idi ki (5) hergiz anuñ mişlini ne yedük ve ne gördüğümüz var Rābi‘ a eydür (6) hastalıktan duranlara bunuñ gibi ta‘ām bişürürler dedı naıldur ki (7) Sufyān-ı Şevri Rābi‘ anuñ katına vardum dēr gördüm ki mihrābda (8) namāz kıılır tā erteye degin namāz kııldı ben-dağı bir köşede namāz kıldum tā şehir vaqtine degin şehir vaqtinde (9) eyitdüm ki aña neyile şükür ideyin ki baña Tefvîk itdi tā kim dükeli geceyi (10) şabāha-degin aña ‘ibādet ve ta‘ām itdüm Rābi‘ a eyitdi kim oruç dutalum (11) dedı tañla inşā‘ llāh anuñ münācâtı buyıdı-kim eydürdi ey (12) bārīhüdāyā eger tañla kıyāmet güninde beni cehenneme gönderürseñ (13) bu sırrı āşikāre eyleyem ki cehennem biñ yıllık yol benden añaru kaçā (14) ve eydürdi ki her nesneyi ki baña dünyāda kısmet étdüñ kendü düşmanlaruña (15) vēr ve her nesneyi ahiretde kısmet étdün kendü dostlarına vēr ki (16) baña hemān sen yetersin ve eydürdi ki ey hüdāvenda eger saña ben (17) cehennem kórkusından taparsam beni cehennem odına yakup ‘azāb eyle

[81b]

(1) eger cennet ümizine taparsam cenneti baña harām eyle eger saña senüñ-içün (2) taparsam ol bākī cemālünü benden dirig eyleme ve dağı münācātında (3) eydürdi kim ilāhi yarın beni cehenneme koyarsan nāle ve feryād eyleyem ki (4) yā rabbi ben seni severin sen seni seven dostlaruñ-ile böyle-mi edersin (5) hemān hātıfdan āvāz geldi yā Rābi‘ a (ayet) (6) ya‘ nī baña yaramaz gümān eyleme ki ben saña kendü dostlarım (7) konşuluğında menzilgāh vërem tā kim benüm-ile bilā vāsītā mükāleme idesin (8) ve dağı münācātında eydürdi ki ilāhi benüm kulumuñ ve fı‘lümüñ arzısı ve gönلüm ve gözümüñ iştıyākı dār-ı dünyāda senüñ zıkründür (9) ve dar-āhiretde senüñ cemāl-i kemālündür ilāhi benüm budur ki hāzretüne ‘arz (10) eyledüm ve sen her ne dilerseñ anı işle naıldur ki bir gice münācātında (11) eydürdi ki yā Rabbi gönلümü ‘ibādetünde hāzır eyle yāhūd gönلüsüz (12) ‘ibādeti kabül eyle çün-kim vefatı yetişdi aña bir cemā‘ at katına (13) geldiler hāzır olup dururlardı eyitdi kim duruñ cemī‘ üñüz taşra (14) çikuñ teñri resülları-çün yer boşalduñ dedı cemī‘ cemā‘ at taşra (15) çıkdılar āvāz işitdiler ki (ayet) (16) bir zamān şabr étdiler hiç gayri (17) āvāz gelmedi kapuyı açdılar gördiler ki Rābi‘ a cān teslīm étmiş

[81a]

(1) el-raḥmetüllāhi Te‘ālā aña bir eyitdiler ki Rābi‘a dünyāya geldi gèrū (2) āhirete gètdi hîç Allāha küstāhlık eylemedi ve hîç nesne dilemedi (3) ve eyitmedi ki ilāhi beni şöyle eyle ve yāhūd böyle eyle naḳldur ki vefātından (4) soñra anı düşde görüb şordılar ki yā Rābi‘a kendü ḥālūñi eyit ki münker (5) ve nekīrden nice ḥalāş bulduñ dèdiler Rābi‘a eyitdi çün ol (6) cüvānmerdler geldiler eyitdiler ki *men rabbūke* eyitdüm gèrū dönüñ Allāhu (7) Te‘ālāya eydüñ ki bunca hezār hezār maḥlūkāt içinde bir za‘yıf (8) u naḥīf ḳarıcuğı unutmaduñ ben-ki cemī‘ ‘ālemde senden artuḳ kimsem (9) yokdur hergiz unudurmıyam ki baña ferişte gönderürsin Rabbūñ (10) kimdür diyü şordurursın Muḥammed-i Eslam-ı Tūsī ve ni‘meti sır Tūsī (11) Beriyyede otuz biñ kişiye şaḳḳalık iderlerdi ikisi daḫi Rābi‘anuñ (12) ḳabrine geldiler toprağı üzerinde durup eyitdiler ki iki ‘āleme (13) baş indürmezem dèyü lāf ururduñ şimdi ḥālūñ neye irişdi (14) Rābi‘anun toprağından āvāz geldi ki nūş olsun anı kim Haḳ Te‘ālā (15) rüzī kıldı gördüm raḥmetullāhi ‘aleyhā zıkrū **Fużeyl-i** (16) ‘**İyāz** ol muḳaddem-i tāyibān ol āfitāb-ı kerem u iḥsān (17) ol deryā-yı vera‘ ve ‘irfān kevneytten iden i‘rāz ḳuṭb-ı vaḳt-i

[82b]

(1) Fużeyl-i ‘Ayāz rażıyallāhu ‘anhu meşāyihūñ kibāriyidi ve ṭarīḳatūñ ‘ayyārıyidi (2) zamānınuñ vaḥīdiyidi ve kendü ‘aşrınıñ maḳbūlıyidi ḥalāyıḳuñ mercī‘yidi (3) ve kerem u iḥsān menba‘yidi vera‘ u riyāzetinde refi‘uş-şān-ıdı ve kerāmet u (4) ma‘rifetde bī-ḳirān-ıdı anuñ ḥālınıñ ibtidāsı beyābānlarda ve bī-abādānlarda (5) bir heyme ḳurardı palās giyerdi ve başına bir keçe külāh giyerdi ve (6) boynuna bir tesbīḥ ṭaḳup zāhidāne ve ‘ābidāne ol çadırda otururdu (7) ve çok aşḫābı var-ıdı ve cemī‘si uğrılar ve ḥarāmilerdi gece (8) gündüz uğurluḳ ve ḥarāmılık édüp ve başlar kesüb ḳanlar dükerlerdi (9) bu bābda ne ḥāşıl éderlerse Fużeyl-i ‘İyāz ḳatına götürürlerdi (10) Fużeyl bunlaruñ re‘isiyidi bunlaruñ ortasında ala kirani ḳısmet (11) éderdi içinden gönli diledügi nefis ḳumāşları kendüzüne naşib (12) çıkarurdu bāḳıḳalanın bunlara vèrürdi kendü naşibin nüşḫaya yazar mı (13) hergiz cemā‘atden ḥālī olmazdı ḥidmetkārlarından ve şākirdlerinden (14) cemā‘ate mülāzimet étmeyenleri redd éderdi bir gün bir ulu gārubān gelürdi (15) Fużeylūñ yarenleri bu gārubāndan ḥaber işidüp cüste étmışleridi (16) bu gārubānuñ ortasında bir merdi tācir var-ıdı beḡāyet şāhib māl-ıdı (17) bir bedre altını var-ıdı Fużeylūñ ve ḥarāmilerūñ evşāfın işidüp tedbīr

[82a]

(1) eyitdi kim bu bir bedre altunı bir ıssızlık maķamda pinhān ideyim çün bu (2) ķāfile-yi ĥarāmīler ġāret édüb řālān édeler gelüb bu altunı alam (3) sermāye édinem dèdi tācir bu tedbīr-ile yolından ve yoldaşlarından (4) ayrılup bir ıssızlıķa yüz dutdı giderken gördi bir çādır kurulmış (5) meger Fużeyl-i ‘İyāzuñ çādırıydı tācir bu çādırı irişdi gördi ki (6) bir kiři oturur egninde palās ‘ābidāne ve elinde bir tesbiĥ zāhidāne (7) Fużeyli görüb řāz u ĥurrem oldı ilerü gelüb Fużeyli ziyāret (8) eyledi bu bedre altunı Fużeyle emānet ķodı Fużeyl eyitdi var (9) çādıruñ köşesinde ķo tācir iledüb ķodı feraĥ ġerü döndi (10) çün ġarubāna geldi gördi ki ġarubānı şalan édüp ķumāřlarını (11) ġāret étmiřler ehl-i ġarubānı dest-beste ve gerden-beste (12) cemī‘ sini baġlayup bıraķmıřlar ġitmiřler erişüb cemī‘ sini bendinden (13) ĥalāř étđi ve her nesne ki bāķī ķalmıř-ıdı cem‘ eylediler dil-i ġamġin-ile (14) ve ĥālī perīřān-ile yola érüb getdiler tācir döndi ki Fużeylde emānet (15) koduġı altunı alup ol-daĥi revān ola geldi gördi ki cemī‘ (16) ĥarāmīler Fużeylüñ şatına cem‘ olmişlar ġāret étđükleri māl u ķumāřı (17) ķısmet éderler tācir eyitdi āĥ ki kendü elüm-ile mālumı ben ĥarāmīye

[83b]

(1) teslīm itmiřem Fużeyl ırāķdan çün bu tāciri gördi çağırup (2) řatına getürdi eyitdi kim ne ĥācete geldüñ tācir eyitdi emānete (3) geldüm Fużeyl eyitdi řol yirde ki ķoduñ hemān ol yèrdedür (4) var al ġit tācir derĥāl varup ķoduġı yèrden ġötürdi (5) řāz u ĥurrem olup yola girdi çün Fużeylüñ yārenleri bu ĥālī (6) gördiler Fużeyle eyitdiler biz cemī‘ ġarubānda bir aķçe naķd bulmaduķ (7) sen on biñ altunı ġerü vèürsin Fużeyl eyitdi ol kiři (8) baña eyü ġümān édüp emīn dèyü emānet vèrdi ben daĥi Allāha eyü ġümān éderem ki (9) baña tevbe ve tevfiķ erzānı kıla ben anuñ ġümānını rast étđüm (10) inřā ‘llāhu Ĥak Te‘ ālā fażl u kereminden Fużeylüñ daĥi ġümānını rast (11) ġetüre dèdi naķldur ki andan řoñra bir ġün Fużeylüñ daĥi yārenleri (12) ġarubān urdılar ĥānümān ġāret itdiler oturup řa‘ām yirlerdi (13) ehl-i ġarubāndan birisi řordı ki sizüñ re‘isüñüz ķankıñuzdur (14) eyitdiler re‘isümüz bizümle degildür řol aġaçlardan yaña řu kenārında (15) ‘ibādet ider eyitdi kim namāz vaķtı degil nice ‘ibādet ider (16) ĥarāmīler eyitdiler teřavvu‘ kıılır ġarubān ehli eyitdi sizüñ-ile řa‘ām (17) yimez mi eyitdiler oruc dutar řāimül-dehr ġündüz řa‘āmın yimez

[83a]

(1) d diler bu su'ali on kişi te' acc b eyledi durup Fuzeyl n  atına vardı (2) g rdi kim hu  ' -ile hu  -ile ' ib dete meş  l şabr itdi t  kim ' ib detden (3) f r g oldu bu kişi iler  gel b eyitdi kim (ayet) (4) ya' n  uğrılık ve şar miligile oru  dutmak ve yollar (5) kes b m s lm nlar m   ld rmeg-ile nam z kılmak nice cem' ola d di (6) Fuzeyl eyitdi y  kişi  ur n bil r misin eyitdi kim bel  Fuzeyl eyitdi (7) H k Te'  l  buyurup durur ki (ayet) (8) ya' n  şol kimseneler kim kend  g n hl r n  (9) bil b i' tir f  derler arada '  mel-i ş lih d hi iderler  m zd r ki (10) All h Te'  l  tevbe u tevfi i r z k la bu kişi Fuzeyliden bu kel m  (11) işidicek s kit oldu hi  cev b v rmedi na ldur ki hem şe anu  (12) nefsinde ve şab ' atında himmet u m r vvet ve kerem u işs n ş fatlar  (13) eşeri z hir-idi ş yle kim her   filede h tun kişi olay dı (14) ol h tun kişin   atına varmazdı varan  d hi men  derdi (15) ve her kişin n ki serm yesi az ola hi  nesne almazdı ve her kim n ki (16) m l  ziy de olsa alup serm ye ve kif yet mikd r   ord  (17) ve meyli ziy de ş l hiyyete idi ibtid sında bir h tun kişiye ' iş  u

[84b]

(1) mu abbet  d b dururdu her ne kim şar milikden h ş l iderdi a a iled rdi (2) ve anu  ' aş ından ge e u g nd z sergerd n olup s z u n le birle (3) ağlard  bir ge e Fuzeyl bir v r ne i inde durup g r b n o ardı (4) bir bel k g r b n ge erken ehl-i g r b ndan birisi  ur n o urdu (5) bu  yet Fuzeyl n  ulağına  rişdi (ayet) (6) ya' n  im n get rmiş  ullar va t (7)  rişmedi mi kim bu uyumuş g n  llerinizi b z r  edesiz (8) hem n Fuzeyl n bu  yet  ulağına  rişdi şanaydu  bir o ud  (9) Fuzeyl n c n na do und  ol durduğ  v r nen n d v r ndan (10) aşağa d ş b b -hoş oldu bu g r b nu  cem ' ati Fuzeyl n (11) na' resin işid p eyitdiler ki varalum g rel m ne h ld r ba' z s  (12) eyitdi ki zinh r varmak ki Fuzeyl-i ' Ayy z bundad r m b h  ki (13) size zarar yetişe Fuzeyl n  ulağuna bu kel m yetişdi  v z itdi kim (14) ya ehl-i g r b n size ve bize beş ret olsun ki Fuzeyl tevbe   lup (15) cem ' m n h den r c '  tdi andan ş nra Fuzeyl ağlayup her g n (16) z r lık  d p y r rdi sem' i  d p isterdi h ş mlar n hoşn d (17)  d p hel llik dilerdi t  kim B ver şehrinde bir c h d  alm ş- dı Fuzeyl

[84a]

(1) varup andan hel llik diledi ol c h d hel l itmedi kend  (2)  avmine eyitdi kim bug n furşatdur ki Mu ammed leri isti f f  d p (3) meş aral ğa alavuz Fuzeyle eyitdi eger dilerse  kim h   um  hel l (4)  dem işbu depec ğ  ortadan ş ş yup gider bir depeyidi ki (5)  dem an  '  mrinde ' uş  ' uş r n  ş ş yup gidermezdi Fuzeyl '  ciz u (6) fur m nde  ald  n   r etegiyile an  ş ş mağa meş  l oldu (7) eteg-ile ol  a an

taşınaydı āmmā çün Allāha tamām tevekkül édüp (8) dururdu bir gün Hak Te‘ālā şehir
vaqtinde bir yıl gönderüp ol (9) depeyi nā-bedīd itdi hiç eşerin komadı cühūd şabāh
gördi kim (10) depenüñ hiç eşeri qalmamış mütehayyir ve hayrān qaldı eyitdi kim ānd
(11) içüb dururam ki tā sen baña māl vermeyesin ben helāl etmeyem imdi (12) bilürem
ki şimdi ki hâlde senüñ mālun yokdur āmmā gel berü elün-ile (13) nihālümün altında
biraz māl alup baña vēr tā kim saña helāl idem āndum (14) yerine gele dēdi Fuzeyli
alup evine vardı meger nihāli-senün (15) altında toprak döküp dururdu Fuzeyle eyitdi
kim di imdi şol (16) nihālinün altında biraz altun al dēdi Fuzeyl cühūduñ nihālisi (17)
altına el şundi bir avuç altunı çıkardı cühūda vērdu

[85b]

(1) cühūd mütehayyir qalup eyitdi kim baña islām ‘arz eyle tā kim saña helāl (2)
ēdeyim dēdi Fuzeyl cühūda islām ‘arz etdi cühūd müsülmān (3) oldu eyitdi kim yā
Fuzeyl bilür misin neyiçün müsülmān oldum (4) bugüne degin bilmezdim ki kankı
dīn haqdur bugün bildüm ki islām (5) dīni haqdur zīrā ki tevrītte okuyup dururdum
ki her ki ihlāş-ile (6) tevbe eylese elin toprağa ursa altun ola dir imdi ben daği (7) seni
imtiḥān édüp nihālinün altına toprak döküp dururam çünki sen (8) el urduñ derhāl altun
oldı bildüm ki taḥkīk ihlāş-ile tevbe (9) etmişsin ve dīni islām haqdur naqdur ki andan-
şonra Fuzeyl-i ‘Ayyāz (10) bir kişiye yalvarup eyitdi kim Allāhı severseñ benüm elümi
ve ayağımı bağlayup (11) sultān katına ilet baña ḥad ursun ki benüm üzerümde ḥadd-
i bī-ḥad (12) vācib olup-durur dēdi tā kim ol ḥadler zāyil ola ol kişi (13) didüginleyin
bağlayup sultānuñ katına iletdu çün sultān Fuzeyle (14) nazar eyledi sīmāsında
şalāhiyyet gördi eyitdi kim ben buña ḥad (15) urmaq elümden gelmez gērü i‘tizār u
ikrām-ile Fuzeyli evine (16) gönderdi çün Fuzeyl evine geldi ehline çağırdu ehl-i ḥāne
(17) Fuzeylün āvāzın işidüp eyitdiler ki āh meger Fuzeyl begāyet zaḥm yayup

[85a]

(1) durur ki āvāzı za‘if olmuş Fuzeyl eyitdi belī begāyet zaḥmluyam (2) eyitdiler ki
zaḥmuñ nerende Fuzeyl eyitdi cānumda çün içerü evine (3) girdi eyitdi kim yā ḥātun
ben beytullāha gitmek kaşdum var eger dilerseñ (4) senün ayağın yolın vërem ki
sergerdān olmayasın ḥātun eyitdi kim (5) yā Fuzeyl ben hergiz senden ayrılmazam ve
her kancaru ki gidersin (6) ben za‘ifeyi daği qabul et bile giderem pes niyyet édüp
beytullāha (7) gitdiler Hak Te‘ālā yollarını āsān édüb mekkesullāha erişdiler anda (8)
mücāveret etdiler Fuzeyl evliyāların bir niçesine anda erişdi (9) ve imām-ı Ebū Hanīfe
ḥazretiyile rażıyallāhu ‘anhu bir müddet hem-şoḥbet oldu (10) ‘ālī rivāyetler naql

ederdi ‘azîm riyâzetler çekerdi Mekke şehrinde (11) riyâzeti ve rivâyâtı meşhûr ve zühd u takvâsı maqbûl oldu (12) cemî‘ ehl-i Mekke Fuzeylûn kıatına cem‘ olurlardı anlara va‘z u naşîhat (13) iderdi tâ kim hâli şöyle maqbûl ve meşhûr oldu kim cemî‘ kıavm u (14) kıabîlesi Bâver şehriden durdılar Fuzeyl ‘İyyâzı görmege geldiler (15) Fuzeylûn kıapusına gelüb kıapuyı kıağıdılar bunlara hiç kıapu açmadı ki (16) gireler Fuzeyli ziyâret edeler âhir mukıayyet olup ilhâh-ile kıapuyı (17) ziyâde kıağıdılar Fuzeyl dâm üstine çıkup bunlara eyitdi kim zehî

[86b]

(1) işsiz güçsüz kışiler kim Allâhu Te‘âlâ size bir iş vërsün ki varup meşgûl (2) olasız beni ihtilâf hiçâbından âzâd edesiz çün bu hâlâyık Fuzeylün (3) kelâmın işidüp kıamusı ağılaşdılar ‘âkıbet anuñ-ile şöhet etmeyüp gerü (4) döndiler gëtdiler ol dâm üzerinde şöyle durmuş-ıdı kıapu açmadı (5) nağıldur ki bir gece Harûnu’r-reşîd kendü mukıarrebler nilerinden bir mukıarreb (6) kıidmetkârı kim adı Fuzeyl-i Bermegi idi okuyup kıatına getürdi (7) eyitdi ki yâ Fuzeyl bu gece beni bir velinûn kıidmetine ilet kim benüm (8) benligüm baña göstere gönüm bu taht u tâç ve salţanatdan ve bu kıâk u (9) kıarım u ‘izzetden mükedder olmışdur (9) Fuzeyl-i Bermegi Harûnu’r-(10) reşîdi alup Süfyân-ı ‘Ayyeynenûn hâlvetine ilette hâlvet kıapusın (11) kıağıp Süfyâna âvâz ëtdiler (10) Süfyân işidüp çığırdı ki kimsin (12) Fuzeyl eyitdi Harûnu’r-reşîd hâzretidür Süfyân eyitdi hâlîfe (13) neyiçün zağımet çekdiler bize bir işâret etseler biz hod anuñ kıidmetine (14) varurduk Harûnu’r-reşîd bu kelâmı işidüp Fuzeyle eyitdi kim (15) yâ Fuzeyl bu kışî ol taleb ëtdüğüm kışî degil hemân bizüm mertebemüzde (16) sözi kıâle bağıahu dëyi yürür (14) pes Fuzeyl bu vâkı‘ adan Süfyânı (17) haberdâr eyledi Süfyân eyitdi kim ol siz istedüğünüz kışî

[86a]

(1) Fuzeyl-i ‘İyâz hâzretidür pes bunlar durup Fuzeyl-i ‘İyâzuñ hâlvetine (2) vardılar Fuzeyl bu âyeti okurdu ki (ayet) (3) (ayet) (4) ya‘nî iy şunlar kim ‘amel-i ğayrı şâlih ederler anları bir şol (5) ‘amel-i şâlih eden mü’mînler gibi kıılavuz şanurlar anlarıñ gibi fikri fâsid (6) ëdüp hayâl-i bâıl ederler ki hergiz ‘amel-i şâlih eden-ile ‘ameli ğayrı şâlih edenleri (7) berâber görmezüz zîrâ ki şâlihlerûn mağıamı cenneti edebîdür ve kıâlihlerûn (8) mağıamı cehennem-i sermedîdür imdi kıaçan ehli cennet-ile ehl-i cehennem (9) berâber ola dëdi çün Harûnu’r-reşîd bu âyeti Fuzeyl-i ‘İyyâzdan (10) işitdi eyitdi kim baña va‘z u naşîhat bu kıfâyet eder dëdi pes (11) Fuzeylûn hâlvetine varup kıapusını kıağıp âvâz ëtdiler Fuzeyl işidüp (12) eyitdi ki kimsiz eyitdileler ki

emîre'l-mü'mîn Harûnu'r-reşiddür Fuzeyl-i (13) 'İyâz eyitdi kim emîre'l-mü'mînün benüm-ile ne maşlahatı var ya benüm (14) emîre'l-mü'mîn-ile ne maşlahatum var lütf u kerem édün beni kendümden meşgûl (15) eylemeñ gerü dönün gidün dedi pes Fuzeyl-i 'İyâz ulu'l-emre itâ'at (16) etmek vâcibdür cevâb vèrdi kim baña teşvîş vèrmege destûr-ile mi (17) gelürsüz yoğsa hüküm-ile mi eger destûr-ile gelürseñiz icâzetüm yok

[87b]

(1) eger hüküm-ile gelürseñiz siz bilürsüz dedi Harûnu'r-reşid bî-tekellûf (2) kapuyı açup içerü girdi Fuzeyl gördi kim Harûnu'r-reşid gelür (3) yüzünü görmeyeyin dèyü çırâğı söyündürdi bunlar karañulıkda kaldılar (4) Harûn eliyile Fuzeylün eline yapışdı Fuzeyl elini çeküp eyitdi kim (5) (ayet) ne yumşak eldür bu el (6) eger cehennem odından hâlâş bulıbilürse bu kelâmı dèyüp Fuzeyl-i (7) 'İyâz durdı namâza meşgûl oldu Harûnu'r-reşid çün bu kelâmı (8) işitdi müteğayyir olup perîşân hâl oldu zâr zâr ağladı gözlerün (9) yaşlar revân édüp eyitdiler ki yâ Fuzeyl bârî bir kelâm söyle (10) işidelüm selâm vèrdüğinden sonra eyitdi kim yâ Harûn senün babañ (11) hoca enbiyâ Muhammed-i Mustafânun 'Ammû Seyyidi Resûlullâhdan dilek (12) êtdi kim yâ Resûlallâh beni bu kavmün üzerine hâlîfe eyle resûl (13) 'amm eyitdi kim (ayet) ya' nî ey 'ammı kendü nefsünî kendüne (14) hâlîfe eyledüm ki senün bir nefsün Allâha tâ'at etmek yègrekdür biñ (15) yıl halk saña itâ'at etmekden ki (ayet) (16) ya' nî anuñ-içün bu halk üzerine emîr u re'is olmağ (17) yarın kıyâmet güninde peşimânlıktur Harûnu'r-reşid işidüp ağladı

[87a]

(1) eyitdi kim ol vâkt kim 'Ömer bin 'Abdul'azîz hilâfet tahtında erzânı (2) görüb hilâfet manşıbına naşb itdiler Sâlim-i bin 'Abdullâhı ve Recâ bin (3) Hayveti ve Muhammed-i bin Ka'bı katına okıtdı bunlara eyitdi kim ben belâyam (4) mübtelâ oldum baña bir tedbîr édün ki cemî' hulefâ bu manşıbı nî' met (5) ve râhat bildiler ben kendüme zahmet ve belâ aňlayam dedi ve bir kişi (6) dañi eyitdi kim eger dilerseñ ki yarın kıyâmet güninde Allâhu Te'âlânun (7) âzâb u 'itâbından necât bulasın bu hilâfet içinde müsülmânların pîrlerin (8) kendü atañ gibi bilesin ve yigitleri kendü karındaşların gibi (9) göresin ve küçüceklerini kendü oğlancukların gibi dutasın (10) ve eyitdi kim dükelî islâm kendü evün gibidür ve anuñ ehli kendü (11) 'ayâlün gibidür

ki (ayet) (12) ya'nî atañı ziyâret eyle ve qarındaşlarıña ikrâm eyle (13) ve oğlancuklarıña ihsân eyle dèdi ve eyitdi kim yâ Harûn korkaram (14) şol hûb şuratdan ki yarın kıyâmet güninde cehennem odına mübtelâ (15) ola Allâhu Te'âlâdan kork yarın kıyâmet güninde Allâhu Te'âlâya verecegün (16) cevâbı bugün hâzır eyle (15) ve göñlüñi ğaflet uykusından (17) uyarup 'aqluñı başuña dèvşür ki yarın kıyâmet güninde Haq Te'âlâ saña

[88b]

(1) bir bir müsülmânlardan su'âl etse gerek ve her birisinün 'adl u dādını (2) senden talep eylese gerek tâ kim eger senün hilâfetün zamânında (3) ra'ıyyetündən bir za'yife karıcuq kendü hücreinde bir gece aç qalup bî-berk (4) ve bî-nevâ yatdıysa kıyâmet güninde etegün dutup senün-ile haşm (5) olup haq talep eyleye dèdi çün Harûnu'r-reşid bu kelâmları (6) Fuzeylden işitdi şol-qadar zârı édüp ağladı kim bî-'aql u (7) bî-hoş olıyazdı andan soñra Fuzeyl-i Bermegi eyitdi yeter yâ Fuzeyl (8) ki emîrû'l-mü'mîni öldürdün Fuzeyl eyitdi epsem ol yâ hāmān ki (9) sen ve senün qavmün emîrû'l-mü'mîn helāk edersiz dañi baña öldürdün mi (10) dèrsin öldürmek hod sizündür ben hod ihyâ ederin dèdi bu kelâmdan (11) Harûna ağlamak dañi ziyâde oldı döndi Fuzeyl-i Bermegiye eydür Fuzeylün (12) saña hāmān dèdügi kifâyet eder ya'nî beni Fir'avn meşâbesinde qodı (13) dèdi andan soñra Harûn eyitdi yâ Fuzeyl hiç borcuñ var mı (14) eyitdi ki belî Allâha 'ibâdet borcum var vâ y baña eger anı kabûl etmez-ise (15) eyitdi kim yâ Fuzeyl ben halk borcın direm hiç kimseye borcuñ var mı (16) eyitdi şükür olsun ol Allâha ki şol-qadar ni'met ihsân eder ki (17) hiç bir eñade andan şikâyetüm yoqdur pes Harûnu'r-reşid bir kèseyile

[88a]

(1) biñ dînâr çıkarup Fuzeyl-i 'İyâzuñ önünde qodı eyitdi kim anamdan (2) mîrâş qalup durur helâlcédür kabûl ét dèdi Fuzeyl eyitdi yâ Harûn (3) bu benüm naşihatlerüm hiç saña fâyide édüp eşer eylemedi hemān gèrū bu arada (4) zulme āgāz itdün ve 'adl u dād etmegi pîşe édindün Harûn eyitdi (5) nice zulm yâ Fuzeyl eyitdi ki yâ Harûn ben saña necât dilerem sen (6) beni belāya bırağursın bu zulm degil midür ve ben saña eydürem ki cemî' varuñı (7) ıssına teslim eyle sen bir kişiyे vèürsın ki hergiz aña gerekmez anı (8) kıyâmet güninde su'âl 'uhdesine bırağursın sizden saña fâyide yoqdur (9) dèdi bunlaruñ qatından durup ol kîseyile altını qapudan taşra (10) bırağdı pes Harûn gelüp taşra çıqdı kim (11) ya'nî vâ y ne kâmil kişidür bu dèdi haqîkatde iki 'âlemde mülki (12) hod Fuzeyl-i 'İyâzdur ve heybet u şavleti 'azîmdür gözinde ve

gönlünde (13) dünyānuñ terki u haķāret-i muķīmdür dēdi naķldur ki bir gün Fużeyl-i (14) ‘İyāzuñ dört yaşında bir oğlancuğı var-ıdı şol sāyır atalar (15) gibi yüzün ol oğlancuğı yüzine vurmaz-ıdı oğlancuķ eyitdi (16) yā baba beni sever misin Fużeyl eyitdi severin eyitdi Allāhı sever misin (17) eyitdi severin eyitdi ki kaç gönlüñ var Fużeyl eyitdi bir gönlüm var

[89b]

(1) eyitdi ki bir göñülde iki dost dutabilür misin hemān-dem Fużeyl (2) bildi kim bu söz oğlanuñ degildür belki Haķ Te‘ālānuñ ğayreti (3) tarafından i‘lāmdur Fużeylün yüregine hacālet odı düşüp (4) gözlerinden nedāmet yaşın revān ētdi ayruķ ol oğlancuğı eline (5) alup meyl muħabbet ētmedi göñlin Allāh muħabbetinden ğayra dönderüp teveccüh (6) ētdürmedi naķldur ki Fużeyl-i ‘İyāz bir gün hüccāc-ile ‘arafāt (7) tağında durup ħalāyıkā nażar ēderdi ki mecmū‘ sı Haķ Te‘ālāya (8) tazarru‘ ve niyāz-ile münācāt ētdüklerini ve zārılığıla göz yaşların (9) revān ēdüp ħazreti ‘izzetden envā‘-ı hacāt diledüklerine teferruc (10) ēderdi eyitdi kim ēy sübhānallāh eger bunca ħalāyık bu kadar tazarru‘ (11) niyāz-ile bir şāhib kerem kişinüñ ħatına varup bir dāng gümüş şey’en (12) lillāh ēdelerdi ‘aceb bu cemī‘ ħalāyıkı maħrūm ve nevmiz göndere midi (13) ħatında ħāzır olanlar eyitdiler kim nevmiz göndermeye eyitdi (14) imdi Haķ tebārek ve te‘ālāya cellā celāluhu bu cemī‘ ħalāyıkun ħācetlerini (15) ħabūl ēdüp bunları raħmet ētmek ol şāhib-kerem kişi bunca ħalāyıkā (16) bir dāng gümüş ihsān ētmekden daħi sehelrek ki Allāhu Te‘ālā (17) ekremü’l-ekremīn ve erħamü’r-raħimīndür ümīzdür ki bu dükeli

[89a]

(1) hüccace raħmet ēdüp cebel-i ‘arafātdan mağfūr göndere dēdi (2) çün aħşam vaķti oldu Fużeyl-i ‘İyāzdan şordılar ki bu ehl-i (3) ‘arafātuñ ħālini nice görürsin eyitdi kim bu cemī‘ isin (4) Haķ Te‘ālā yarlıgayup mağfūr dönderürdi eger ben bunlaruñ içinde (5) olmasaydum eyitdiler ki yā Fużeyl niçündür ki biz hīç ħorķulu (6) kimse görmezüz eyitdi kim eger siz ħorķulu olayıduñuz (7) ħorķulu ‘aşıklar size pinhān olmayaydı ki pinhānları bilmez illā (8) ehl-i pinhān ve derdümendleri bilmez illā ehl-i derd eyitdiler ki yā (9) Fużeyl kişi ne vaķtin haķ Te‘ālā muħabbetin ğāyete yetiştürüp kemāl (10) bulur cevāb vērdi ki çün vişāl ve firāķ ħatında mütteħid ola ve (11) men‘ ‘aṭā yeksān ola ol kimse muħabbeti ğāyete yetiştürmişdür (12) eyitdiler ki yā Fużeyl ne dirsın şol kişinüñ ħaķķında ki lebbeyk dēmek (13) istese zehresi olmaya ki lebbeyk diye şol ħorķudan ki lebbeyk (14) cevābı lā-lebbeyk gele Fużeyl-i ‘İyāz eydür ümīz şöyledür

kim (15) ol mevkıfda kendüyi bu dëdüğüñüz-leyin göre hiç lebbeyk diyicilerün (16) mertebesi anün lebbeyk dëmedügi mertebesinün mâverâsında ola (17) naıldur ki Fuzeyl-i ‘İyâzdan su’âl ëtdiler ki aıl-ı dîn nedür

[90b]

(1) cevâb vërdi kim ‘aıldur eyitdiler kim aıl-ı ‘aıl nedür eyitdi kim (2) hilmdür eyitdiler kim aıl-ı hilm nedür eyitdi kim şabrdur (3) naıldur i Ahmed-i Hanbel raızıallāhu ‘anhu Fuzeyl-i ‘İyâzdan (4) işitdüm eyitdi ki her kim re’islik taleb ëtdi hor oldu (5) eyitdüm ki yâ Fuzeyl baña vaşıyyet eyle eyitdi kim yâ imâm kıyruk (6) ol baş olma saña bu begenilmişdür naıldur ki Bıır-i Hâfi (7) raızıallāhu eydür Fuzeyl-i ‘İyâzdan şordum ki zühd mi efzaldur (8) yoısa rızâ mı efzaldur cevâb vërdi kim rızâ efzaldur zîrâ ki (9) rāzı olan kışı kendü maķāmından ‘ālî maķām istemez naıldur ki (10) Süfyân-ı Şevrî raızıallāhu ‘anhu eydür bir gece Fuzeyl-i ‘İyâz kıatına (11) vardum ol geceyi şabâha-degin âyât ve âhâdiş ve aıbâr u âşâr (12) şöıbetiyile geçürdük çün gitmege duru geldüm eyitdüm ki zehî mübârek (13) ve ferhunde gece bu gece kim senün gibi ‘azîzile oturup âyât u âhâdiş (14) şöıbetin ëtdük ki bu şöıbet vahdetden yëgrekdür Fuzeyl-i ‘İyâz (15) eyitdi kim zehî şüm gece zehî yaramaz şöıbet bu şöıbet dëdi (16) eyitdüm ki neyiçün cevâb vërdi kim bu gece sen buña meşğül ëdüñ ki (17) bir kelâm bulu söyleyesin baña hoş gele ve ben bunuñ ardıncayıdum

[90a]

(1) ki bir cevâb vërem senün kıatuñda maķbül ola pes ikimüz (2) birbirimizün sözüne meşğül olup Allāh şöıbetinden maıhrüm kıalduk (3) imdi yâ Süfyân ‘izzet ‘uzletdedür şafâ vahdetdedür dëdi naıldur ki (4) bir gün Fuzeyl ‘Abdullāh-ı Mübârek raızıallāhu ‘anhu gördi kim kendüye (5) geliyorur çağırıp eyitdi kim şol yere kim ërişdüñ ol (6) aradan gerü dön yoısa ben döndürürem ya’nî gelisersin ki baña (7) bir ölçek söz ölçesin ben daıı saña bir ölçek söz ölçem bundan (8) ne fāyide gerü dön ya Mübârek dëdi naıldur ki bir gün bir kışı (9) Fuzeyl-i ‘İyāzuñ ziyaretine kıaşd ëdüp Fuzeylün halvetine vardı (10) Fuzeyl aña şordı kim neye geldün eyitdi kim şöıbetün-ile âsāyış (11) bulup dîzāruñ-ile münis olmağa geldüm Fuzeyl eyitdi kim (12) Taıırı haķkı-çün bu senün geldüğüñ ortada ünsiyyete sebeb olmaz (13) belki ziyāde vahşete sebeb olur zîrâ anuñ-içün geldün ki baña (14) bir kıaç yalan ‘izzet ëdesin ben saña biraz yalan gerçek kelâm söyleyem (15) imdi kerem eyle dön git ki benüm senün-ile şöıbetüm yokdur dëdi (16) ve eyitdi ki haıdan dilerem ki kıasta olam ta kim baña cemā’at-ile (17) namāz vācib olmaya ol sebeb-ile bu halkuñ yüzünü görmeyüp

[91b]

(1) fāriğ olam ve eyitdi eger elüñüzden gelürse kim bir yirde (2) oturasız ki ne kimse sizi bile ve ne kimseyi siz bilesiz böyle (3) eylemek sizün haqqıñuza begāyet hoşdur ve eyitdi kim ‘azīm (4) minnet kıluram şol kişiye kim benüm qatumdan geçüb baña selām vèrmeye (5) ve ben hasta olam şora gelmeye ve eyitdi kim çün aḥşam vaḳti ola (6) begāyet şāz u ḥurrem oluram ki firāksuz dost-ile ḥalvet ol (7) vaḳt-ile olur çün şabāḥ ola perīşān ve ğamġin oluram ḥalāyıkıñ (8) dīzārlarından ki benüm üzerüme geleler baña bu ḥalvetümde teşvīş (9) vèreler dèyü ve eyitdi kim her kimün ḥalvet u ‘uzlet ètmekden (10) vahşeti var bu ḥalāyık-ile ünsi var ol kişiden selāmetlīk ırāḳdur (11) ve eyitdi kim her kim söz söylemegi ‘amelden şayar anuñ kelāmı az (12) ola meger zīkr u tilāvet ola ve eyitdi kim her kim Allāhdan (13) ḳorḳar dili söylemeye (9) ve eyitdi kim her kim çün Allāhu Te‘ālā bir ḳulını (14) sevse aña ğam u ğuşşayı ziyāde vèrür çün düşmen edinse aña (15) dünyā ma‘īşetinde begāyet vüs‘at vèrür ve eyitdi kim her nesnenün (16) zekātı var ‘aḳluñ zekātı āḥiret aḥvālinden ğamġin olmakdur (17) ‘acebdür bir kimsene ki cennet içinde Allāh ni‘metleri mütena‘‘im ola

[91a]

(1) daḥī ağlaya bu daḥī ‘acebdür ki dünyāda ola ‘āḳibet ḥālīnün (2) keyfiyyetin bilmeye daḥī güle ve eyitdi kim bed-baḥtlıġuñ ‘alāmeti (3) beş nesnedür biri dünyā ḥalkıyıla gōñül ḳarışdurmaḳ (4) ikinci gözi yaşsuz olmaḳ üçünci ḥayāsuz olmaḳ (5) dördünci dünyāya raġbet ètmek beşinci tolı ameli olmaḳ (6) ve eyitdi her kimün ki gōñlünde Allāh ḳorḳusu sāḳin olsa (7) mālāya‘nī kelāmı ol kişīnün diline getürmege ḳomaz köyündürür (8) ve Allāh ḳorḳusu dünyā muḥabbetini ve dünyāya raġbet ètmegi gōñlünden (9) ırāğ eyler ve eyitdi her kim Allāhdan ḳorḳa cemī‘ maḥlūḳāt (10) andan ḳorḳar ve her kim Allāhdan ġayrısından ḳorḳa cemī‘ maḥlūḳāt (11) ḳorḳar ve eyitdi kim ḳuluñ ḳorḳusu Allāhdan Allāha ‘ilm-i (12) miḳdārı olur ve ḳuluñ zühdi dünyāda āḥirete raġbet miḳdārı (13) olur ve eyitdi kim hīç bir kimseneyi ümmet-i Muḥammedden görmedüm ki İbn-i (14) Şirinden raḳıyallāhu ‘anhu ümīzi ziyāde ola ve ḳorḳusu ġālib (15) ola ve eyitdi kim eger cemī‘ dünyāyı baña ḥisāb u kitābsuz (16) ḥelāl itseler anı ḳabūl itmekden istikrāḥ iderem nitekim siz (17) bir murdār istikrāḥ idersiz ve eyitdi kim cemī‘ yaramaz

[92b]

(1) ‘amelleri cem‘ édüp bir eve kıoysalar anuñ kilidi dil-i dünyā (2) muħabbetidür eger cemī‘ eyü ‘amelleri bir eve cem‘ étselel anuñ kilidi (3) dil-i dünyā sevmemekdür ve eyitdi kim dünyāya şurü‘ édüp taşarruf (4) étmek āsāndur āmmā anuñ ortasından selāmetlililā ħalāş (5) bulup çıkmak beğāyet düşvārdur ve eyitdi kim dünyā bir bīmāristāndur (6) ħalāyık anuñ içinde dīvānelerdür elbette dīvānelere bīmāristānda (7) ħabs u zencir ve miħnet olur ve eyitdi kim eger āħiret bir (8) saķsıdan olayıdı kim bāķīdür ve eger dünyā altundan olayıdı kim (9) fānīdür lāyık ol-ıdı kim ħalk ziyāde rağbeti ol bāķī saķsıya (10) édelerdi ol fānī altundan ırak olalardı ‘alel-ħuşuş ki (11) dünyā degildür illā bir fānī saķsı āħiret degildür illā bāķī altun (12) ve eyitdi kim ħiç bir kimseye ceħet-i dünyādan naşib vermediler (13) tā kim anuñ ceħet-i āħiretten yüz ol kadar naşibin (14) anuñ-içün kim senüñ Allāhu te‘āla katında bulduğun ol olsa gerek ki (15) kesb édüp durursın ve kesb édersin imdi gerek-ise ziyāde kesb eyle gerek-ise az (16) kesb eyle ve eyitdi kim nefis yumşak libāslardan (17) ve tatlu ta‘āmlardan lezzet étmek ki yarın ol libās u ta‘āmdan

[92a]

(1) lezzet bulmazsız ve eydür ki ħalāyık birbirinden ‘izzet ve tekellüf-ile (2) ayrıldı vaķti tekellüf ortadan gitse birbirinüñ küstāhlıgın (3) göreler ve eyitdi kim Allāhu Te‘āla celle celāluhu yerlere vaķi gönderdi (4) kim sizden birünüze bir peygāmbere ile söz söyleyem cemī‘ tağlar (5) Ĥaķ Te‘āla resüliyle kelām étmege biz maħal oluruz deyi işidüp (6) mütekkir oldılar ki illā Tūr-ı Sınā tekebbürlük étmedi anuñ (7) tevāzu‘ ı berekātında Mūsā peygāmbere-ile ‘am anuñ üzerinde Ĥaķ Te‘āla (8) bunca kelām söyledi naķldur ki Fuzeyl-i ‘İyāzdan şordılar ki tevāzu‘ (9) nedür cevāb verdi ki Ĥaķ Te‘āla ħazretine tezellül édüp alçaķlık göstermekdür (10) ve emrine muķi‘ olmaķdur ve her ne buyursa kabül étmekdür (11) ve eydür her kim kendüyi muķterem mu‘azzez bile anuñ tevāzu‘dan naşibi (12) yokdur ve eyitdi üç nesneyi istemek ki bulımazsız evvel ol (13) ‘ālimi ki anuñ ‘ilmi ‘amel terāzusıyila rāst gele istemek ki bulımazsız (14) ‘ālimsiz şalursız ikinci ol ‘amel edici ki anuñ ‘ameli iħlāş-ıla (15) muvāfık gele anı daķi istemek ki bulımazsız ‘amelsiz şalursız (16) üçünci ol dost ve şarındaş ki bī-‘ayb u bī-ķuşūr ola anı (17) daķi istemek ki bulımazsız yārsız şarındaşsuz şalursız ve eyitdi

[93b]

(1) her ķişı kim kendü şarındaşıyla diliyle muħabbet izħār édüp gönliyle (2) ‘adāvet eyleye Ĥaķ te‘āla ol kimsenelere la‘net éder ve gönüllerini (3) kör u şāğır éder ve

eyitdi bir vaqt-idi kim her ne ‘amel itseler (4) riyā iderlerdi şimdiki hâlde bir vaqtdür her ne iderlerse riyā (5) iderler ve eyitdi kim halk-ıçün ‘amel itmekden el çekmek külli riyādur (6) ve halk-ıçün ‘amel itmek şirkdür ihlâş-ile ‘amel oldur ki Hâk Te‘âlâ (7) bu iki hasletden anı şaklayu duta ve eyitdi kim ben mürâyiyem diyü (8) ând içmekligi yigrek severem andan ki ben mürâyî degülem diyü (9) ând içem ve eyitdi kim aşl-ı zühd rāzı olmaqdur Allāhu Te‘âlāya (10) celle celāluhu her ne kim iderse ve Hâk te‘alanuñ rızasına lâyıkrak (11) halk ehli ma‘rifetdür ve eyitdi kim haqıkat-i tevekkül oldur ki (12) Allāhdan ğayrıya ümîz dutmaya ve Allāhdan ğayrıdan qorqmaya ve (13) eyitdi tevekkül idici oldur ki gönlüni Hâk Te‘âlāya şöyle berkide (14) kim her ne ki iderse mübhem bilmeye ve şikāyet eylemeye ya‘nî zāhir u (15) bātin yek renk ola teslîmde ve rızāda (16) ve eyitdi çün saña şoralar ki Allāh Te‘âlāyı sever misin sâkit ol hiç cevāb vërme (17) zîrâ ki sevmezem dërseñ kâfir olursın eger severem dirseñ

[93a]

(1) fi‘lün ‘âşıklar fi‘line beñzemez ve eyitdi Allāh Te‘âlādan begāyet (2) hayā iderem ki üç günde bir kezden mütevezzaya varam ve eyitdi kim (3) niçe kişiler mütevezzaya varur pāk ve tahir çıkarlar ve niçe kişiler (4) Ka‘beye varurlar murdār pelîz çıkarlar ve eyitdi kim ‘âkıll u (5) dānā kişilerile cenk ve ‘arbede itmek āsāndur nādān kişilerile helvā (6) yemekden ve eyitdi her kişi kim bir fāsık ve fācirüñ yüzine gülse (7) müsülmānlığı evine vîrān eylemekde sa‘y etmiş ola ve eyitdi kim (8) her hayvāna her kişi la‘net eylese ol hayvān eydür ki (9) āmîn hayvān cinsinden insān cinsindenher ki Alāha ‘āşîdür (10) anuñ üzerine olsun ve eyitdi kim eger Allāhu Te‘âlā beni haberdār (11) eylese ki senüñ du‘ālaruñdan bir du‘āñ müstecābdur ol bir du‘āyı (12) pādîşāhlaruñ şalāhiyyeti haqqında şarf eyleyem eger kendü şalāhiyyetüm-(13) içün şarf eyleyem yaluñuz benüm işlāhum ola eger sulţānları-çün (14) sarf eylesem cemî‘ halkuñ işlāhına sebep ola ve eyitdi iki şıfat (15) vardur ki gönlî fesāde vërür evvel çok uyumağ ikinci (16) çok yemek ve eyitdi sizde iki haşlet vardur ki ikisi dağî (17) cehildendür birisi oldur ki gülersiz hiç ‘acāyib görmedin

[94b]

(1) ve ikinci naşîhat idersiz giceler bizār olup ‘ibādete meşğül olmazsınız (2) ve eyitdi kim Allāhu Tebārek ve Te‘âlā eydür celle celāluhu iy ādem oğlanları (3) eger siz beni yād idesiz (4) ben dağî sizi yād edem eger siz beni unudasız ben dağî sizi unuduram ol vaqt ki beni yād etmemek istersin (5) senüñ üzerüñedür senden degildür imdi nazar eyle ki ne edersin dir (6) ve eyitdi kim Hâk Te‘âlā peygāamberlerden (8) bir

peygâmbere emr eylemiş (7) ki beşâret eyle günâhkârlara eger tevbe ideler kabûl eyleyem ve (8) korkup şaddıkları kim eger ‘adlum mücibince anlaruñ-ile iş eyleyem (9) cemî‘ sine ‘ikâb eyleyem naıldur ki bir gün bir kişi Fuzeylün katına (10) vardı eyitdi kim yâ Fuzeyl baña naşihat eyle Fuzeyl eyitdi kim (11) (ayet) ya‘nî ey kişi şol (12) perâkende tapacaklar mı hayrludur tapmağa yoğsa ve ihdül-kağhâr mı (13) hayırlıdır naıldur ki bir gün Fuzeyl-i ‘İyâz kendü oğlunu gördi kim (14) bir dînâr tartar tâ kim bir kişiye vere ol kir ki dînâruñ nağşı (15) arasında qalup dururdu anı yur-ıdı Fuzeyl eyitdi yâ oğul (16) bu saña on kez hac ve on kez ‘umre etmekden efzâldur naıldur ki (17) bir kez Fuzeylün bevli dutuldu el götürüp eyitdi kim yâ rabbi benüm

[94a]

(1) senüñ-ile dostluğum haqqı-çün beni bu zahmetden halâş eyle dâdi henüz (2) dağı yerinden durmayup dururdu ki Hâk Te‘âlâ şifa vërüb halâş (3) kıldı naıldur ki dâyim münâcâtında eydürdi kim ilâhi ve mevlâyı baña (4) rahmet eyle kim sen benüm cemî‘ âhvâlümü ‘âlimsin âzâb eyleme ki üzerüme (5) kâdîrsin naıldur ki dâyim eydürdi ki ilâhi beni aç dutarsın (6) ‘ayâlümü inledürsin ve yalıncağ dutarsın gece baña çırağ dağı vërmezsin (7) imdi bu keremi dâyim sen evliyâlaruña idersin bu kemter kemîne Fuzeyl (8) haşretünden bu devlet u sa‘âdeti kanğı menzilet-ile buldı naıldur ki (9) otuz yıl kimse anuñ dudağını handân görmedi meger ol gün ki (10) oğlı öldi Fuzeyl tebessüm eyledi eyitdiler ki yâ Fuzeyl buna gülecek (11) vaqtdur ki gülersin eyitdi bildüm ki Allâhu Te‘âlânuñ rızası (12) ölmesindeyimiş ben dağı anuñ rızasına muvâfaqât edüp tebessüm êtdüm (13) âhîr-i kâr eydürdi kim peygâmbەرleri günilemezem ki anlaruñ-ile hem-(14) lehdem ya‘nî anlar dağı kabre girürler ben dağı girürem ve hem kıyâmetem anlar dağı kıyâmet güninde qopup ‘arşa-yı ‘araşâtda hâzır olurlar ben dağı anlar dağı sırat-i müstaqîme uğrarlar ben dağı ve anlaruñ dağı cehennem önünde benüm dağı ve cemî‘ si furümânde u bî-çâre qalup

[95b]

(1) nefsi nefsi dëseler gerek ve ferîştehleri dağı günilemezem ki anlaruñ (2) havfı beni âdem havfindan ziyâdedür ve anlara beni âdeme vërilen derdden (3) yoğdur ve her kim ki bu derdden bî-naşîbdür hergiz ben anları (4) muhib edüp istemezem âmmâ şol kimselere günüm ve hasedüm vardurur ki (5) hergiz andan toğmaz naıldur ki çün Fuzeyl-i ‘İyâzuñ eceli yakın (6) geldi iki kıızı var-ıdı ve bir hâtunu var-ıdı helâline vaşîyyet eyledi (7) kim kaçan Hâk Te‘âlâdan ecel êrüp âhirete gidem bu kızcığazlaruñ (8) ellerini alup Kubeys tağına çık yüzüñi Allâha dutup eyit ki ilâhi ve mevlâya (9)

Fuẕeyl baña vaşıyyet eyleyüp eyitdi ki bu za‘yife qaravaşcuqlaruña (10) tākātüm yêtdükçe beni sebeb (11) eyledüñ besledüm çün beni gūr zindānına maḥbūs eyledüñ şimdiden gêrû bu qaravaşlaruñı gêrû saña teslīm êtdüm dēgil (12) çün Fuẕeyl-i ‘İyāz öldi ḳaddesellāhu rūḥahul ‘azīz iledüp ḳabrine (13) defn eylediler ḥelāli Fuẕeylün vaşıyyetin yêrine getürüp ḳızcuğazlaruñ (14) ellerin aldı bu Ḳubeys tağına çıḳdı yüzünü ḥazrete dutup münācāt (15) eyledi zār u zār ağladı hemān sā‘ at Yemen pādişāhı iki oğlıyla (16) ittifāk ol aradan geçerdi bu ḥātunı görüp ḳatına geldi eyitdi kim yā (17) ḥātun sen neredensin yā neyiçün ağlarsın ḥātun cemī‘ āḥvālî aña

[95a]

(1) ‘arz eyledi Yemen pādişāhı eyitdi kim bu iki ḳızcuğazı benüm bu iki (2) oğluma alıvêrdüm her birisiyiçün biñ dīnār kābin ḳıldum rāzı mısın (3) ḥātūn eyitdi rāzıyam hemān sā‘ at envā‘ı libāslar êdüp develer (4) üzerine bağlatdı (5) ol iki ḳızı alup Yemen şehrine revān (5) oldu ki ya‘nī kimki Allāh-ile (6) dūr Allāh daḫi anuñ-iledür (6) ‘Abdullāh-ı Mübārek eydür çün Fuẕeyl-i (7) ‘İyāz dünyādan naḳl eyledi cemī‘ āḥiret guşşası gidüp gönüllere (8) dünyā muḥabbetin bıraḳmaga mecāl buldı dēdi raḥmetullāhi ‘aleyhi raḥmeten vāsi‘aten (9) zıkr-i **İbrāhīm Edhem** raḥmetullāhi ‘aleyhi ol sulṭān-ı (10) dünyā u dīn ol sīmurğ-ı ḳāf-ı yaḳın ol günc-i ‘ālem-i ‘uzlet ol (11) gencīne-yi sarāy-ı devlet ol şāh-ı iḳlīm-i ā‘zam ol perverde-yi (12) luṭf u kerem İbrāhīm-i Edhem rażıyallāhu ‘anhu zamāne şıddıḳlarınuñ (13) mu‘teberi idi ve rüzigār ehlinüñ envā‘ı mu‘āmelātde ḥüccetiyidi (14) ve eşnāf-ı ḥaḳāyıkda tamām ḥazḳı var-ıdı cemī‘ ṭarīḳat ehlinüñ maḳbūliyidi (15) dükeli ḥaḳıḳat ehlinüñ ma‘şūḳıydı çok meşāyıl-ı kibāre (16) erişmiş-idi niçe ehl-i kemālün cemālın görmiş-idi ve imām-ı Ebū (17) Ḥanīfeyile şoḫbet êtmış-idi Cüneyd-i Bağdādī rażıyallāhu ‘anhu eydür

[96b]

(1) (ayet) ya‘nī İbrāhīm ṭarīḳat ‘ulūmınuñ kilīdidür (2) İbrāhīm imām-ı Ebū Ḥanīfenün rażıyallāhu ‘anhu ḳatına vardı imāmuñ aşḫābı (3) İbrāhīme ḥaḳāret göziyle nazar êtdiler imām eyitdi kim (4) (ayet) ya‘nī İbrāhīm bizüm seyyidümüzdür aşḫāb eyitdiler kim yā imām-ı (5) İbrāhīm siyādetineyile buldı imām eyitdi kim ol dāyim Ḥaḳ Te‘ālānuñ (6) ḥidmetine meşḡuldür biz kendü nefsumüzün ḥidmetine meşḡülüz dēdi (7) bilgil kim anuñ ibtidāsı ḥālî oldu kim İbrāhīm Belh vilāyetinüñ (8) pādişāhiydı niçe memleket anuñ fermānınuñ altında māmūr-ıdı (9) kırḳ altun ḳalḳanı var-ıdı ve kırḳ altun gürzi var-ıdı (10) ki öñünce ardınca götürürler-ıdı bir gece taḥt-ı ‘izzetde yatmış-ıdınışf-ı (11) leyde işitdi kim sarāyuñ saḳfı deprenür bildi kim ṭām üstinde (12) bir

kimse var İbrāhīm kimsin dēyü āvāz ētdi cevāb geldi kim (12) āşināyam bīgāne degülem bir deve yāvū kıldum tām üstinde anı (13) isterem İbrāhīm eyitdi ēy cāhil deveyi tām üstinde mi isterler (14) ol-daği cevāb vērde kim iy gāfıl sen Allāhı hārır u atlas içinde taht-ı zerrīn üzerinde āsūde olmağıla mı istersin bu sözden (17) İbrāhīmüñ göñlüne heybet hāşıl oldu yüregine teāssuf ve inābet

[96a]

(1) odı düşüp durı geldi ta şabāha degin oturdı çün (2) gērü hāveri pādīşāhı mülk-i ‘āleme cemāl gösterdi nūriyla ‘ālemi (3) münevver eyledi İbrāhīm daği gamgīn-dil ve perīşān hāl gelüb (4) ‘izzet tahtına oturdı cemī‘ erkān-ı devlet cem‘ olup her birisi (5) maḳāmlu maḳāmında şaf şaf pādīşāha müteveccih olup dururlardı (6) hemān anı gördiler ki nāgāh bir ‘azīm mehābetlü kişi pādīşāh dīvānına (7) girüp geldi ki hīçbir kimse ḥademden ve ḥaşemden ve bu dīvān (8) ehlinden anı bilmezdi ve hīçbir āḥadūñ zehresi olmadı ki ne (9) kişisin dēyü su ’āl ēdeler cemī‘ sinüñ dilleri ağızlarında ḳaldı (10) bu kişi bi-tekellūf yürüyüp İbrāhīmüñ tahtına degin vardı (11) İbrāhīm su ’āl ētdi kim hāy ne istersin cevāb vērde kim (12) dilerem ki bu garban sarāyda ḳonam İbrāhīm eyitdi bu gārubān sarāya (13) degildür benüm sarāyımdur meger dīvānesin dēdi ol kişi eyitdi (14) kim bu sarāy senden öñdin kimüñ sarāyı idi İbrāhīm eyitdi (15) atamuñ eyitdi andan ilerü kimüñ-idi İbrāhīm eyitdi kim fulān kişinüñ (16) eyitdi andan ilerü kimündi (17) yine eyitdi ol kişiden ilerü daği kimüñ-idi İbrāhīm eyitdi fulān

[97b]

(1) kişinüñ yine eyitdi ol kişiden ilerü kimüñ-idi İbrāhīm (2) eyitdi filān kişinüñ babasınıñ idi ol kişi eyitdi anlar (3) ḳancaru gitdiler İbrāhīm eyitdi cemī‘ vefāt itdiler andan (4) eyitdi kim pes bu gārubān sarā degil-müdüür kim bunca kişiler (5) gelüp ḳona u gērü göçe dēdi ta‘cil-ile gērü dönüp gētdi (6) İbrāhīm segirdüp ardına düşdi bir laḫzadur dēyü çağırdı (7) ānd vērde ol kişi durdı İbrāhīm eyitdi ki kimsin ve ne (8) yirdensin ki benüm yüregüme odlar düşürdün eyitdi kim (9) (ayet) yirdenem ve gökdenem ve berr u baḫr (10) ehliyem ve benüm ma‘rūf adum hıızdur dēdi İbrāhīm eyitdi kim biraz (11) tevakkuf eyle tā kim eve varayım gērü geleyim ḥazır eyitdi (12) (ayet) ya‘nī eve varup gelmege tevaḳḳuf ēdemezem iş (13) baciddür dēdi ve nā-badīd oldu çün İbrāhīm bu vāḳı‘ ayı gördi (14) cān u göñlünde şūrīzeliḳ ziyāde oldu ve derdi üzerine (15) daği derdi arttı ol gün tā aḫşama-degin vālih oldu çün (16) aḫşam vaḳti yetişdi yarındası kendüyi cem‘ eyledi bilmedi kim ol (17) gün ḳatına kim geldi ve ne ta‘ām yedi ve ne iş işledi

[97a]

(1) emr eyledi kim etümi ayarlañ derhâl İbrâhîmüñ etin ayarlayup (2) hâzır eylediler binüp şikâre ‘azm eyledi erişüp bir şahrada (3) serâsime ve hayrân leşkerinden ayru düşüp keşt iderdi ki ne (4) edeceğin bilmezdi yolda giderken nâgâh bir âvâz yetişdi kim (5) (ayet) ya‘nî âgâh ol İbrâhîm bu âvâzı işidüp te‘accüb-ile gèrû (6) yolına revân oldu ikinci gèrû hemân (ayet) âvâzı (7) erişdi İbrâhîm işitmeze vurup gèrû gitmege muqayyed olmadı (8) üçüncü gèrû hemân ol âvâz irişdi İbrâhîm gèrû muqayyed (9) olmadı dördüncü bir âvâz erişdi kim (10) (ayet) ya‘nî uyan seni uyarmazdan öñdin İbrâhîm çün bunı (11) işitdi bil-küllîye âşufteliği galebe edüp hâli diger gün oldu (12) nâgâh anı gördi kim bir geyik çıka geldi İbrâhîm ol geyige (13) at şalup muqayyed oldu dönüp geyik İbrâhîme eydür yâ İbrâhîm (14) beni seni avlamağa mı gönderdiler sen beni avlayımazsın ki (15) (ayet) ya‘nî yâ İbrâhîm sen işbu işçün mi (16) yaradıldıñ yohsa bir iş daği var mı ki Hâk Te‘âlâ seni (17) anuñ-içün yaradup-durur İbrâhîm çün geyikden bu haberi işitdi

[98b]

(1) eyitdi kim ilâhi iş bu ne hâldür ki ben kuluña vâkı‘ oldu (2) diyü yüzünü geyikden dönderdi kendü atınuñ eyerinden aşğa endi hemân (3) gèrû ol âvâzı işitdi İbrâhîmüñ gönline havf hâşıl (4) olup kesb ziyâde oldu Hâk Te‘âlâ diledi kim İbrâhîmüñ (5) işini kemâle irgüre hemân ol âvâzı gönlegi yaqasından (6) üç kez işitdürdi bu vâkı‘adan tamâm keşf-i melekût fetḥ (7) oldu zann u gümân zâyil olup ‘ilmel-yaqın ziyâde oldu (8) cemî‘ atı ve eyerini gözleri yaşından ışılandı hemân sâ‘at (9) tevbe-yi naşûḥ itdi Allâha teveccüh itdi giderken gördi ki çoban (10) durmuş koyun güder egnine bir nemed geymiş ve başına bir keçeden (11) külâh urmuş meger İbrâhîmüñ kullarından imiş İbrâhîm (12) ol pâdişâhâne tonlarını ve tâcını ve muraşşa‘ eyerlü atını ol (13) çobana vèrüp ol süriyile koyunu daği ana bağışladı çobanuñ (14) nemedin alup egnine geydi ve külâhın başına urdı cemî‘ (15) melâ’ine-yi semavât-i vel-erezin durup İbrâhîmüñ bu hâline teferruc (16) edüp eydürlerdi ki zehî saltanat ve pâdişahlığa ki Edhem (17) oğlu İbrâhîm bu gün yüz dutup kaşd eyledi ki dünyānuñ şehveti

[98a]

(1) nefsāniyyetiyle mülevveştönlərini birağup fakruñ lezzet-i rûḥāniyyeyile (2) mülemma‘ tonlarını ihtiyâr eyledi pes İbrâhîm piyâde u âşüfte (3) tağdan tağa ve şahrardan şahraya şürîze olup bî-ser u pâ (4) gezerdi günâhlarını zikr edüp zâr u zâr

ağlardı gözleri (5) bî-kārından şanayıduñ ki ırmağlar çağlardı firāk odıyıla (6) yüregini
tağlardı velikin göñli muḥabbetullāha bağlardı tā kim (7) İbrāhīm Merv ırmağının
üzerine irişdi anda bir köpri var-ıdı (8) gördi kim bir kişi ol köpri üzerinden geçer
nāgāh geçerken (9) köpriden aşağı uçdı eger şu alaydı derḥāl helāk ederdi (10)
İbrāhīm ırakdan görüp āvāz etdi kim (ayet) ya‘nī (11) ilāhi ol kişiyi sen şakla hemān-
dem ol kişi havāda mu‘allaḳ (12) qaldı tā kim geldiler anı gērü çeküp ḥalāş etdiler
İbrāhīmüñ (13) bu kerāmetine müteḥayyir u ḥayrān qaldılar İbrāhīm andan gidüp şehr-
i (14) Nişābura yetişdi bir köşeyi ḥalvet cüst u cū iderdi kim anda (15) durup tā‘at u
‘ibādete meşğül olaydı pes ol mağārayı (16) buldı kim meşhūrdur tokuz yıl ol
mağārada ‘uzlet etdi ki (17) ol mağāranuñ her ḥücreinde üç yıl sākin oldı hiç kimse

[99b]

(1) anuñ ḥālını bilmezdi kimse nice bileydi anuñ gecelerde gündüzlerde (2) nite
meşğüliüñ ki beğāyet pehlevān ve serfirāz gerek-idi kim bir gece (3) yalıñuz ol
mağārada olıbileydi İbrāhīm pençşenbe günü çıkup (4) ol mağāranuñ üzerinden bir
arḳa yūñi odun cem‘ ederdi (5) iledüb cum‘a günü Nişābūrda cum‘a namāzın kılup
odunun yarı (6) bahāsına şatardı yarusın fuḳarāya şadaḳa ederdi ve yarusına (7) etmek
alup mağāraya gelürdi anuñ-ile bir haftaya-degin (8) orucın açardı gözünü ḥaḳdan yaña
açardı ve göñli ḥümāsı (9) merātib-i ‘ulyādan uçup geçerdi erişüp ḥaḳīḳat meclisinde
vaḥdet (10) sarāyın açardı gērü keşret maḳāmına rahmet edüp ma‘rifet cevāhirin (11)
ḥalkuñ üzerine şaçardı naḳldur ki bir kış İbrāhīm ol mağāranuñ (12) içindeyidi bir gece
beğāyet sovuḳ oldı şöyle kim şular tondı (13) nāgāh İbrāhīme iḥtilām vāḳı‘ oldı durup
buzı deldi gusül (14) eyledi gelüp ‘ibādete meşğül oldı İbrāhīme sovuḳ eşer etdi (15)
az qaldı kim İbrāhīm sovuḳdan helāk ola meger ḥātırından ıssıcaḳ (16) ocaḳ kenārı
ḥuṭūr etdi hemān-dem gördi kim arḳasında bir (17) ıssıcaḳ kürk İbrāhīmüñ sovuḳdan
ditremesi sākin oldı

[99a]

(1) bir pāre rāḥat olup gözlerine uyḳu geldi İbrāhīm uyudı (2) tā şabāḥ durı gelüp gördi
kim ol kürk şandugı bir ejdehānuñ (3) tüyiyimiş İbrāhīm gördi kim bir ‘aẓīm heybetlü
ejdehā iki gözlerini (4) iki tas ḳana beñzer İbrāhīmi çevre almış yatur İbrāhīmüñ
göñlüne (5) bunuñ heybetinden ḥavf-ı ‘aẓīm zāhir oldı münācāt edüp eyitdi kim (6)
ilāhi ve mevlāyı sen bunu baña lütf-u şüretinde gönderdüñ şimdiki (7) ḥālde ḳahr-ı
şüretinde görürem ki bunuñ heybetine tāḳat getürimezem (8) dēdi heman sā‘at ejdehā
yüzünü İbrāhīmüñ önünde iki üç (9) kez yire sürdi ve gitdi naḳldur ki çün ḥalāyık anuñ

(10) ef'ālinden ve āhvālinden haberdār oldılar İbrāhimi ziyāret (11) etmek-içün gelmege başladılar İbrāhīm bu ḥalāyıkdan incinüp ol (12) mağāradan kaçdı Mekketullāha 'azam eyledi meger ki şeyḫ Ebū Sa'īd ḳaddeseallāhu (13) rūḥahul-'azīz ziyāret itmege ol mağāraya vardı eyitdi kim (14) sübhānallāh eger bu mağāra ṭolu müşk seyyidi bu ḳadar ḥub (15) rāyiḥe gelmezdi ki bu 'aşıḳ şıdk u şafāyıla birḳaç gün bu maḳāmda (16) muḳīm oldı bu deñlü rāyiḥeyi vefā u eşer şafā ḳomış gitmiş dēdi (17) pes İbrāhīm şöhret u 'izzet belāsından teñü tenhā beyābānlarda Beriyyeye

[100b]

(1) düşüp 'ināyetullāha tevekkül ēdüp Ḳa'betullāha teveccüh eyleyüp giderdi (2) meger tarīḳat ana birlerinden ve ḥaḳīḳat serverlerinden birisi (3) Beriyyede İbrāhime ērişdi ismüllāhi illā' azīm ta'lim eyledi İbrāhīm (4) ol isim a'zamı zıkr u vird edinüp giderdi Ḥaẓr peygāmberi gördi (5) 'aleyhişşalavatu vesselām geldi eyitdi kim yā İbrāhīm ol kim (6) saña ism u a'zam öğretdi benüm ḳarındaşum Dāvūd peygāmber-idi (7) pes İbrāhīm-ile Ḥaẓr arasında bunca kelām geçdi İbrāhīmüñ şeyḫi (8) Ḥaẓr peygāmber-idi ki evvel ol sebeb olmuş-idi naḳldur ki (9) İbrāhīm eydür Beriyyede zātül-'ırḳa yetişdüm gördüm ki yetmiş muraḳḳa' - (10) pūş dervişler cānların teslīm etmişler burunlarından ve ḳulaḳlarından (11) ḳanlar revān olmuş nāgāḥ anlaruñ üzerine ērişi geldüm çün (12) bunları bu ḥālde gördüm müteḥayyir olup ḥayrān ḳaldum bunları (13) gezüb ṭavāf ētdüm gördüm ki birisinde daḫi baḳiyye-yi cān var (14) henüz nefes gelür ilerü gelüp bundan şordum ki ēy cüvānmerd (15) bu ne ḥāldur kim size vāḳı' olmuş eyitdi kim yā Edhem oğlu (16) İbrāhīm (ayet) ya' nī ēy İbrāhīm ırāḳ gitme ki (17) mehcūr olasın yakın gelme kim rencūr olasın olmasun

[100a]

(1) kimsene kim sultānlar bisāṭına küstāḫlıḡıla ḳadem başa ve ḳorḳ (2) yā İbrāhīm şol dostdan kim ḥācılarını Rūm kāfırları gibi (3) depeleye ve ḥācılarıla ḡazā eyleye bilgil yā İbrāhīm biz cemī' müz ehl-i (4) şafā şūfīleridük tevekkül-ile Beriyyeye ḳadem urduḳ ve 'ahd (5) eyledük kim şāmit olup hiç kelām söylemeyevüz ve Allāhdan artuḳ (6) endişe etmeyevüz ve cemī' ḥarekāt u sūkūnı li-eclillāh ēdevüz (7) andan ḡayrıya i'tibār göstermeyevüz çün Beriyyeyi geçdük bu iḥrām (8) baḡlanacak maḳāma yetişdük Ḥaẓr peygāmber geldi ilerü varup selām (9) vērdük Ḥıẓr 'am selāmumuzu 'aleyk aldı Ḥıẓrı görüp şāzumān (10) olduḳ eyitdük kim elḥamdülillāhi kim seferümüz mübārek oldı ṭālibler (11) maṭlūbına yetişdük kim bunuñ gibi 'azīz bizüm istiḳbālümüze geldi (12) hemān-dem nidā ērdi kim ēy müdde'iler ve ēy bī-nevālar

benüm-ile kavluñuz ve (13) ‘ahduñuz bu midi kim benden ğayrıya meşğül olup beni unudasız (14) yürüñ ki sizüñ cānlaruñuzu tā ben almayınca sizüñ-ile ğerü şulh (15) etmezem dēdi ēy İbrāhīm bu yatan ‘azizler kim görürsin cemī‘ si (16) Allāhuñ rızāsına rızā vērüp cefāsını vefā görüp muḥabbet odına (17) göyünmiş ‘aşıklardur dēdi eger sen daḫi bu sevdādayısañ bu gördüğün

[101b]

(1) ḫāle rāzı ol ve illā bu ‘aşıklar meydānından ırak ol ki rubā‘ i (2)

خون ریز بود هفت شه دگر کشتور ما • جان عود بود هفت شه دگر مجمر • (3) کاری سزما و کز که دگر آن نبیما • ما و منت کشتور و دگر کشتور سزما •

(4) İbrāhīm çün bu kelāmı işitdi ḫayrān ve sergerdān olup eyitdi kim (5) ya yigit ya seni neyiçün öldürmediler qoyıvêrdiler cevāb vêrdi kim (6) eyitdiler ki anlar puḫte idi sen henüz sen-daḫi var biraz cān (7) tart kim puḫte olasin çün-kim puḫte olasin andan şoñra sen-daḫi (8) bunlaruñ ardlarınca gelesin dēdiler dēdi hemān ol-daḫi cān (9) teslim ētdi naḫldur ki İbrāhīm on dört yılda Beriyyeyi kaṭ‘ (10) eyledi cemī‘ yılları namāz-ile ve niyāz-ile ve tazarru‘-ile geçürdi çün (11) Mekketullāh yakın erişdi Mekkenüñ sādātı haber bildiler ki (12) İbrāhīm Edhem gelür cemī‘ si İbrāhīmüñ istikbāline Mekkenen taşra çıqdılar (13) İbrāhīm bunlardan haber bilüp qafilenuñ öñine geçdi çün Mekkeye (14) irişdiler qafilenuñ öñünce İbrāhimi gördiler ki gelür İbrāhimi (15) şüretçe bilmezler-idi şordılar ki İbrāhīm Edhem qanqısıdur ki ḫaremüñ (16) meşāyiḫleri anuñ istikbāliyiçün yakın geldiler İbrāhīm eyitdi ol (17) zındıkdan ne istersiz dēdi derḫāl İbrāhīmüñ eñsesine

[101a]

(1) bir niçe sille urup eyitdiler ki sādāt-ı Mekke anuñ istikbāline geldiler sen aña (2) zındık mı dirsın zındık sensin İbrāhīm eydür ki ben eyitdüm (3) zındık oldur çün İbrāhīmden geçüp gētdiler İbrāhīm kendü (4) nefsine eyitdi ki ēy nefis sen anı dilerdüñ ki Mekke meşāyiḫleri (5) senüñ istikbālüne gelelerdi ḫāliyā birkaç sille yēdük elḫamdülillāhi (6) ki murāduñ ḫāşıl olmadı ben seni kendü murādımda gördüm çün (7) Mekkeye gelüp anda sākin oldı aşḫāb u aḫbāb qatına cem‘ oldılar (8) dūrgerlik eyleyüp kendü eli emeginden helāl kesb éderdi (9) naḫldur ki İbrāhīm ol vaqt kim cezb-e ilāhi yetişdi (10) saltanatı terk édüp Belh vilāyetini qodı gētdi bir oğlu qalmış-ıdı (11) henüz süd emerdi biyüyüb yigit oldı ‘ilm u kemāl içinde bī- (12) mānend ve ḫüsn u cemāl içinde bī-naẓir oldı ḫalāyık ortasında (13) maḫbūl olup saltanat taḫtına pādīşāh oldı bir gün qanı atam (14) dēyü anasından su’āl ētdi derḫāl anası eyitdi atañ (15) yāvu vardı

bilinmedi kim hāl ne oldu āmmā şimdi ki hālde Mekketullāhda (16) mücāvirdür dërler hemān sâ' at Belh vilāyetine münādî (17) şaldı kim her kimüñ ki hacca gitmege ārzısı var gelsün dëdi

[102b]

(1) durup biñ kişi hāzır oldu cemî' sinüñ meu 'netin boynına alup nafağaların verdi (2) bunları hacca alup gitdi şol ümîze ki Hâk Te' ālā babasınun dîzârını (3) aña göstere çün Mekketullāha geldiler Mescid-i Hārām havlısında bir murakka'- (4) püş dervîş gördi kim İbrāhîm Edhemi bilür misin cevāb vërdi kim (5) belî bizüm yarumuzdur bize konuklık eder ta'ām getürmege gitdi (6) anuñ nişânın şorup andan eşer buldı Mekke şehrinüñ deresinden (7) taşra çıkup gördi kim İbrāhîm baş açuk yalın bir yük odunu (8) arkasına götürmüş gelür çün babasını böyle gördi rikkat gelüp (9) gözlerini giryān eyledi ve cigerini biryān eyledi kendüni pinhān (10) eyledi İbrāhîmüñ ardına düşdi ol odunu bāzāra getürüp (11) çağırdı kim (ayet) ya' nî helāli helāle (12) kim alur bir etmekçi katına okudı odunını etmek vërüp şatun aldı (13) İbrāhîm etmegi getürüp yarenlerinüñ önlerinde kodı İbrāhîmüñ oğlu (14) kendüyi İbrāhîme bildürmege korkdı şāyet kaçā dëdi gërü dönüp (15) anasınun katına vardı anasına mācerāyı 'arz eyledi anası (16) eyitdi kim şabr eyle tā kim erkān-ı hac tamām êdevüz andan soñra (17) İbrāhîm dañi cemî' yārenlere naşîhat eyleyüp vaşiyet eyledi kim tavāfda

[102a]

(1) niçe oğlanlar ve niçe 'avratlar hāzır olur zinhār gözlerünüñ (2) hārām nazardan ve gönülleriñizi Allāh rızāsından gayrıya te' allük (3) etmekden ihtirāz êdün cemî' si bu vaşiyeti kabûl êtdiler durup tavāf (4) Ka' beye meşgûl oldılar ve İbrāhîmüñ oğlu dañi aşhābıyla gelüp (5) Ka' beyi tavāf êderdi begāyet şāhib cemāl-idi çün İbrāhîmüñ öñine (6) geldi İbrāhîm yüzine nazar êtdi yārenleri bunu görüp (7) te' accüb êtdiler çün tavāfdan fāriğ oldılar yārenleri İbrāhîme eyitdiler (8) yā şeyh bize vaşiyet eyledün ki gözlerünüñ nā-mahremden şaklañ dëdiñüz (9) siz ol oğlanun şûratına begāyet nazar eyledüñüz eyitdi kim sizde (10) ol oğlanı gördüñüz mi beli gördük İbrāhîm eyitdi (11) ol vaqt kim ben Belh vilāyetinden gitdüm bir oğlum var-ıdı henüz sūd (12) emerdi şöyle beñzetdüm ki ol oğlan bugün tavāfda gördüğümüz (13) oğlandur yarındası İbrāhîmüñ yārenlerinden bir dervîş taşra (14) çıkup vardı Belh kafilesini şorup buldı gördi kim bu kafileñ (15) ortasında dîbā ve harîrden bir mu' teber hayme kurulmuş 'ažîm tekellûf ile (16) ortasında bir kürsi pâdişāhāne komışlar anuñ üzerinde (17) bir şāhib-i cemāl oğlan oturmuş tilāvet-i Kûrāna meşgûl olup

[103b]

(1) zār zār ağlar ol dervîş ilerü varup selām vèrdi ve şordı kim (2) siz ne yèrdensiz eyitdi kim Belhdenüz ve eyitdi kim Belhde kimün (3) oğlın hemān oğlana rıkkat gelüp elini yüzine dutdı (4) beğāyet ağladı elinden muşhafi koyup cevāb vèrdi kim ben babamı görmedüm (5) meger ki dün gördüm bilmezem ki ol mıdur yoḥsa ğayrı mıdur āşinālık (6) vèrmege qorqaram ki ol bizden kaçup gidüp-durur ve bizüm ‘alāḳamuzu (7) terk èdüp durur şāyet ki ol gördüğüm ola bizden rencide (8) olup gèrū kaçā benüm babamuñ adı Belh pādīşāhı İbrāhīm Edhemdür (9) dèdi ol dervîş eyitdi gel berü seni babañ İbrāhīmüñ qatına ileteyim (10) anasıyla oğlanı alup İbrāhīmüñ qatına vardı İbrāhīm daḫi aşḫābıyla (11) ḫarem içinde rükn-i Yemeninüñ önünde oturmuşlardı ırakdan (12) nazar eyledi kendünün yarıyla ol oğlanı ve anasını gördi kim (13) gelürler çün ḫātun daḫi İbrāhimi gördi bilüp şabrı qalmadı (14) yüregi cūş u ḫurūş èdüp nāle u zārı èdüp ağladı oğlanuna (15) eyitdi kim işde babañ şoldur dèdi bunlar şunuñ gibi nevha (16) u zārılık ètdiler ki işidenlerüñ cigerleri pāre pāre oldu İbrāhīmüñ (17) yārenleri ile cemī‘ ḫarem ehline rıkkat ḫāşıl olup firāḳ vişāline

[103a]

(1) gözlerinden deryā akıtdılar çün oğlañ ilerü yürüyüp İbrāhīme (2) selām vèrdi mübārek elin öpdı İbrāhīm daḫi eyitdi (3) kim qankı dīndensin cevāb vèrdi kim islām dīnindeyim (4) elḫamdulillāh dèdi ve şordı kim yā oğul Qurān okur mısın (5) eyitdi kim belı okuram İbrāhīm eyitdi elḫamdulillāhi pes İbrāhīm (6) diledi kim bunları elbette gèrū göndere oğlan feryād u nāle èdüp (7) İbrāhīmden ayrılmak istemedi ve anası gèrū gitmegi işidüp zārılıklar (8) eyledi İbrāhīm çün bu ḫālī görüp yüzünü Allāha dönüp eyitdi kim (9) ilāhi (ayet) ya‘ nī ilāhi baña meded irgürüp bunlardan ḫalāş èt (10) dèdi hemān sâ‘ at oğlan İbrāhīmüñ koltuğundayiken cān teslim (11) ètdi yārenleri şordılar kim yā İbrāhīm ne vāqı‘ oldu kim (12) bu oğlañ derḫāl öldi İbrāhīm eyitdi çün anı qoçdum anuñ (13) mihr u muḫabbeti benüm gönümde cūş ètdi sırruma nidā yetişdi kim (14) yā İbrāhīm (ayet) ya‘ nī yā İbrāhīm (15) benüm muḫabbetüm da‘ vāsın èdersin benüm ğayruma meşğül olup benüm (16) muḫabbetümle bir kimsenüñ muḫabbetini ortak èdersin ve yārenlerine (17) vaşiyet èdersin ki ḫiç ‘avrat ve oğlana nazar ètmek sen gèrū

[104b]

(1)‘avrat ve oğlan dāmına düşüp muḳayyet olursın çün bu nidāyı (2) işitdüm du‘ā
 etdüm ki yā rabbel ‘izze baña feryād edüp meded erişdür ki (3) anuñ muḥabbeti senüñ
 muḥabbetünden beni meşgûl etmek ister ya anuñ (4) cānını ḳabz eyle ya benüm
 cānumı ḳabz et dedüm bu du‘ā Allāh ḳatında maḥali (5) ḳabûlde vāḳı‘ oldı anuñ cānını
 ḳabz eyledi beni bu ḳaydden (6) ḥalāş eyledi dedi eger bir kimse kendü oğlunuñ
 ölmesini dilemegi (7) te‘accüb ederse eydürür kim İbrāhīm peygāمبر ‘aleyhisselām
 İsmā‘ili (8) ḳurbān etdi pes bu daḥi ‘acayip olmaya naḳldur ki İbrāhīm eydür ki (9)
 gecelerde fırsat isterdüm ki Ḳa‘betullāhi ṭavāfdan ḥālî bulam ḥācet (10) dileyem hiç
 fırsat bulmazdum tā bir gün begāyet ḳatı yağmur yağdı (11) gördüm ki Ḳa‘be ḥālî
 ṭavāf edüb elümi ḥalkaya vurup eyitdüm ki İlāhi (12) baña ‘işmet vēr ya‘nî İlāhi beni
 şaklayu dut ki hiç günāh eylemeyem (13) heman-dem nidā yetişdi kim yā İbrāhīm eger
 saña ‘işmet vèrem benüm ḡaffārılığum (14) ve ḡafūrlıgum ve raḥīmliḡum deñizi
 ḳancaru gitsün pes eyitdüm ki (15) ya‘nî İlāhi benüm günāhumı
 ‘afv eyle āvāz (16) işitdüm ki yā İbrāhīm cemī‘ dilden baña söz söyle ve kendünde
 (17) söyleme ol yegrekdür senüñ sözüñi ḡayriler söyleye (18) pes

[104 a]

(1) münācātında eydürdi kim İlāhi sen bilürsin ki sekiz uçmaḳ benüm (2) ḳatumda bir
 üvez ḳanadı miḳdarınca yokdur ben ḳuluña etdüḡüñ (3) keremler ḳatında ki senüñ
 muḥabbetünde edüp durursın ve şol (4) ünsiyyet ki zikrūñ ile baña erzāni ḳılp
 durursın ve şol (5) ferāḡat ki ‘azamet ü celālüne fıkr etdüḡüm vaḳtın baña naşib (6)
 edüp durursın dedi ve gèrū münācātında eydürdi kim ilāhi beni (7) ma‘şiyet
 ḥorluḡından ṭā‘at-i ‘izzete getür ve eydürdi kim İlāhi āh (8)
 ya‘nî İlāhi āh (9) şol kimseler ki seni bilürler
 gèrū seni bilmezler pes seni (10) hiç bilmeyenlerüñ ḥālî ne ola dedi naḳldur ki İbrāhīm
 eydür (11) on beş yıl miḥnet ve mücādele çekdüm tā nidā erişdi kim (12)
 ya‘nî var ḳul ol ki rāḥat ve āsāyiş (13) olasın ya‘nî
 ya‘nî saña emr olursa (14) ol emre māmūr olmaḳda
 istikāmet eyle naḳldur ki İbrāhīmden (15) su‘āl eylediler ki saña ne vāḳı‘ oldı kim taḥtı
 memleketi terk etdüñ (16) cevāb vèrdi kim bir gün devlet taḥtında oturmuş-ıdum
 getirüp önümde (17) bir āyine dutdılar ol āyine naḡar etdüm kendü menzilüm gördüm
 ki

[105b]

(1) anda hîç mûnis yok ve önümde bir bî-nihâyet sefer gördüm ki ol (2) sefere elbette gitsem gerek hergiz andan kurtulmak yokdur ve bir (3) kâzî ‘âdil gördüm ki aña benüm hücetüm yok çün bunları böyle (4) gördüm taht ve tâç ve memleket havâsı gönülünden çıktı pes cemî‘ sini (5) terk édüp gıtdüm naıldur ki İbrâhîme şordılar ki neyiçün (6) Hırāsāndan kaçduñ cevâb vèrdi ki anda çok şorarlardı ki (7) dün geceñ nice geçdi ve mālũñ neyidi andan ötrü kaçdum ve şordılar ki (8) neyiçün evlenmezsin cevâb vèrdi kim hiç ‘avrat ere rāzı olur mı ki (9) er ‘avratı aç ve yalıncağ duta eyitdiler ki yok rāzı olmaz eyitdi kim (10) ben anuñ içün evlenmezem ki benüm ‘avratum aç ve yalıncağ kıla ben ‘avratı nêderem (11) ki eger édebileydüm kendü nefsüme talāk véreydüm kendümi biregünüñ dāmına (12) bırakmak kında kıaldı dèdi benüm aña ihtiyācum yok pes ol dervîş ki (13) hāzır-idi eyitdi ki oğluñ kızuñ var mı eyitdi ki yokdur İbrâhîm (14) eyitdi hîç senüñ ‘avratuñ var mı ol dervîş eyitdi yokdur (15) İbrâhîm eyitdi eyü degil dervîş eyitdi ne ma‘niden İbrâhîm (16) eyitdi kim andan ötrü kim çün dervîş evlendi hemān deryā (17) yüzinde gemide oturdu çün oğlı oldu hemān deryāya

[105a]

(1) ğarķ oldu naıldur ki bir gün bir dervîşi gördi-kim iñler (2) İbrâhîm eyitdi kim şanursın dervîşlügi rāygān şatun alurlar (3) ol dervîş eyitdi dervîşlik daħi şatun alınur mı İbrâhîm (4) eyitdi ben Belh memleketini vèrüp şatun aldum henüz daħi ziyāde deger (5) dèdi naıldur ki İbrâhîme bir kışı biñ aķçe getürdi (6) İbrâhîm eyitdi ben dervîşlerden hîç nesne almazam ol kışı (7) eyitdi ben dervîş degülem benüm mālum cemî‘ ħalkuñ mālından ziyādedür (8) dèdi İbrâhîm eyitdi kim şol māl ki şimdiki ħalde senüñ (9) elüñdedür diler misin ki daħi ziyāde ola eyitdi kim dilerem imdi (10) getür bu aķçeyi ki sen cemî‘ faķirlerüñ başısın eger bu dervîşligüñ (11) olmasa ħod gedā olurduñ dèdi naıldur ki İbrâhîmüñ sözidür ki (12) eydür baña müşkil ħāl ol gelürdi kim bir yere varaydum beni anda (13) bilmeyelerdi nefsüme begāyet kıatı gelürdi kim beni neyiçün bilmezler dèyü (14) çün ħalk beni böyle gördi kendülere meşgöl éderlerdi andan (15) sonra baña kaçmak gerekdi bilmezem ki kıanķısı şa‘braķdur bilinmemeye gönülümü (16) çekindüğüm mi veyāħūd bilinüp ‘izzetden kaçmaķlıgum mı naıldur ki (17) ve eydür ben dervîşlik istedüm bāylık ilerü geldi ħalāyık bāylık

[106b]

(1) taleb étdiler dervîşlik ilerü geldi naıldur ki bir kışı İbrâhîme (2) on biñ aķçe getürdi İbrâhîm kıabül etmedi eyitdi kim dilersin ki (3) bu kıadar aķçe ile benüm adumı dervîşlik dīvānından maħv edesin (4) naıldur ki çün İbrâhîm vāridāt-ı ‘ayneye yetişüp

vaḳti beḡāyet (5) hoş olur idi kerem olup eydürdi kim ḳanı şol dünyā pādīşāhları (6) göreler ki bu ne gārübārdur bilüp kendü mülklerinden uşanup bî- (7) zār olalar naḳldur ki İbrāhīm eydür kim her kimüñ ki gönli üç (8) yerde ḥāzır olmasa sa‘ ādet ḳapısı aña baḡlu olmaḡuñ nişānıdır (9) dēdi bir ol Ḳurān oḡumak vaḳtinde ḥāzır olmasa (10) ikinci zıkr ēdecek vaḳtinde üçünci namāz vaḳtinde gönül ḥāzır olmasa (11) ‘ alāmet-i şeqāvetdür dēdi ve eyitdi kim ‘ alāmet-i ‘ ārif oldur kim (12) anuñ ekşer şomut ētdigi fikret ‘ ibretten ola ve kelāmı şenā (13) u medḥetde ola ve ‘ amel-i tā‘ at ve ḥidmet ola ve ziyāde naḳarı (14) leṭāyif ve şün‘ ḳudret ola naḳldur ki ve eyitdi kim bir taş gördüm (15) yol üzerinde düşmiş üstine yazılmış ki beni döndür oḳı İbrāhīm eydür döndürüp oḳudum yazmışlar ki çün sen bildüḡuñ-ile (17) ‘ amel eylemezsin ol bildüḡuñi nice taleb ēdebilürsin bilmedüḡuñi

[106a]

(1) naḳldur ki ve eyitdi ki bu yolda baña hīç nesne ḳatı gelmedi illā (2) kitābdan mufārıḳat eylemek ki ehl-i ṭarīḳ emr eyledi kitāba (3) muṭāla‘ a eyleme ve eyitdi kim yarın ḳıyāmet güninde terāzūda (4) ‘ amellerden ol ‘ amel ağır gele ki bugün anı işlemek vücūduñ (5) üzerine ağır gele ve eyitdi kim üç ḥicāb gitmek gerek sālīkūñ (6) gönlinde tā devlet ve sa‘ ādet ḳapısı aña açıla bir oldur ki eger (7) iki ‘ ālemüñ memleketini aña edebi ‘ aṭā ēdeler hergiz şāz u ḥurrem (8) olmaya anuñ-içün kim eger bir mevcūda şāz olursa ol kişi henüz (9) ḥarīşlerden ola ki el-ḥarīşu maḥrūm ikinci ḥicāb oldur ki (10) eger iki ‘ ālem memleketi anuñ elinden (11) alalar iflāsdan gönli hīç ḡamḡin ve perīşān olmaya anuñ-çün kim (12) eger ḡamḡin olursa ‘ alāmet-i saḥıṭ ve ḡaḳab ola ki (13) üçünci ḥicāb oldur ki hīç kimsenüñ anı medḥ ēdüp (14) nuvāḥet itdüḡine aldanmaya anuñ-içün kim her kimse ki medḥ ve dil-ḥoşlıḡa (15) maḡrūr olup aldana ol ḥaḳīr himmet ola ki ḥaḳīr u el-himmeti maḥcūb (16) naḳldur ki İbrāhīm bir gün bir kişiye eyitdi kim diler misin (17) ki evliyādan olasın ol kişi eyitdi kim dilerem İbrāhīm

[107b]

(1) eyitdi imdi bir zerre miḳdārı dünyāya ve āḥirete raḡbet eyleme bil-küllīyye (2) Allāha teveccüh eyle Allāhdan ḡayrısından fāriḡ ol naḳldur ki eyitdi kim (3) helāl tā‘ ām yē ne gece durup ‘ ibādet ēt ve ne gündüz oruç dut (4) ve eyitdi kim namāz ve oruç ile hīç kimse erenler mertebesine ērişmedi (5) meger şol kimseler ki yēdüḡuñi temīz ēdüp dāim helāl yēye ve bir gün (6) İbrāhīme eyitdiler ki bir yigit var şāḥib-vecd ve ehl-i vaḳtdur ‘ aḳīm (7) ḥāleti var ve ulu riyāzeti var İbrāhīm eyitdi kim beni anuñ

katına (8) iledüñ tã kim anı görem çün İbrâhîm ol yigidüñ katına vardı ol (9) yigit eyitdi kim yã İbrâhîm üç gün benüm konuğum olup benüm-ile hem-nişîn (10) ol İbrâhîm qabûl êtdi üç gün anuñla oldı ne qadar kim (11) anuñ hâlinden bahs êderdi ol yigidi vaşf êtdüklerinden dañi ziyâde görürdi (12) dükeli ve qatı bîzâr olup bî-qarar geçerdı bir laħza ‘ibâdetden (13) hâli olmazdı ne ta‘âm yêr-idi ki şu içerdı ne uyku uyurdı (14) İbrâhîme andan bir pâre gayret gelüp eyitdi bizüm Hâq yolında bu qadar (15) mücâhedemüz yoqdur dëdi pes İbrâhîm eyitdi kim bunuñ hâlini (16) teftiş ve tefahhüş êdelüm görelüm ki şeytân bunuñ hâline hîç yol (17) bulmuş mıdur ve illâ cemî‘ hâliş midür pes İbrâhîm eydür evvel bunuñ

[107a]

(1) işinüñ bünyâdından tefahhüş êdelüm ki Hâq yolında aşıl bünyâdluğa mı (2) helâldur çün İbrâhîm loqmasını teftiş eyledi gördi kim loqmasında (3) hâlel var İbrâhîm bildi kim anuñ âhvâli şeytânîdür (4) pes İbrâhîm eyitdi kim yã yigit üç gün ben saña konuq oldum (5) sen dañi baña kırq gün konuq ol ol yigit qabûl êtdi (6) varup İbrâhîmile kırq gün hem-nişîn oldı İbrâhîm aña kendü (7) yemîniyle kesb êtdüğü loqmadan yidürdi kırq güne degin ol (8) yigidüñ hâlinden zerre miqdârı qalmadı ‘ışkı gidüb şevkı nâ-bedîd oldı (9) ve ol germiyeti ve bî-qararlığı gidüp bî-şafâ qaldı (10) eyitdi kim yã İbrâhîm banña ne eyledüñ kim beni bunuñ gibi şifata dönderüp (11) bî-şafâ koduñ İbrâhîm eyitdi yã yigit senüñ loqmañ helâl değıl imiş (12) ve ol âhvâl ki sende var-ıdı cemî‘ şeytânî idi çünki bâtinuña (13) loqma-i helâl geldi ol nesneleri ki şeytân gösterürdi dükeli (14) loqma-i harâm kuvvetiyle idi görünmez oldı tã bilesin ki bu böyle (15) aşlı bünyâd loqma-i helâldur naqlıdur ki İbrâhîm Süfyân-i Şevriye (16) eydür her kişi ki istedüğini bulsa anuñ gözine ħor gele ol (17) nesneyi Hâq yolında terk etmek gerek naqlıdur ki ve Süfyâna eyitdi

[108b]

(1) ki egerçi çok ‘amelüñ var velîkin muhtâcsın azacuk ‘amele naqlıdur ki (2) bir gün Şekîk-i Belhiyle İbrâhîm Edhem bir yêrde idi Şekîk eyitdi yã İbrâhîm (3) niçün bu halkqdan dâim kaçup yürürsin İbrâhîm cevâb vërdi kim kendü (4) dînümi kenâruma alup şehirden şehre ve tağdan tağa kaçaram tã kim beni (5) göreñ hâmmâl saña yâñud vesvâsum var şana tã kim dînümi İblîs elinden şaklayam (6) ve imânımı selâmet ölüm dervâzesinden taşra çıkaram (7) naqlıdur ki İbrâhîm ramazân güninde ot biçerdı şatardı (8) bahâsına her ne alursa fuqarâya şadaqa êderdi gece irteye degin (9) anı gözedürlerdi hîç ‘ibâdetden fâriğ olup uyumazdı (10) şordılar ki yã İbrâhîm neyiçün gözlerüñ

uykuyla āşına olmaz (11) cevāb vèrdi kim zîrā ağlamağdan bir sâ‘ at āsûde olmaz pes (12) uyku ol göze nice mecāl bula dèdi çün namāz kıldı iki eliyle (13) yüzini dutardı eydürdi kim qorqaram ki namāzumı gèrū yüzüme vuralar (14) dèrdi nağldur ki bir gèce İbrāhīm nesne bulmadı ki iftār ède (15) münācāt èdüp eyitdi kim ilāhi eger bu gice baña nesne vèrmezseñ saña (16) dört yüz rek‘ at namāz kılam dèdi ol gèce Haq Te‘ ālā İbrāhīme (17) nesne vèrmedi ikinci èİbrāhīm gèrū nezr ètdi kim eger bu gèce

[108a]

(1) daği nesne vèrmezseñ dört yüz rek‘ at namāz daği ziyāde kılam (2) dèdi ol gèce daği nesne naşīb ètmedi tā yedi giceye degin (3) qarşı dört yüz rek‘ at namāz ziyāde kılamağ nezr eyledi (4) yedinci gèce İbrāhīmüñ vücūdına za‘ if hāşıl oldu eyitdi kim (5) ilāhi eger bu gèce vèürseñ revādur dèdi hemān sâ‘ at bir yigit (6) kapudan içèrū girdi İbrāhīme eyitdi kim hiç ta‘ āma hācetüñ (7) var mı İbrāhīm eyitdi ki vardur ol yigit İbrāhīmi alup otağına (8) vardı öñüne ta‘ ām getürdi İbrāhīmüñ yüzine diğkat ile nazar (9) eyledi İbrāhīmüñ ol yigit ayağına düşdi ağlayup eyitdi kim (10) yā İbrāhīm ben senüñ āzādsuz kuluñam dünyā cihetinden nem var-ısa (11) senüñdür dèdi İbrāhīm eyitdi bugünden gèrū sen benden āzād (12) ol zinhār beni ħalāyık ortasında fāş eyleme dèdi pes İbrāhīm (13) haqqa münācāt èdüp ‘ ahd eyledi kim ilāhi senden artuğ hiç nesne (14) dilemeyem ki bir kez küstāhlık èdüp ta‘ ām diledüm beni rüsvāy eyledüñ (15) dèdi nağldur ki bir kez İbrāhīm üç kişi ile yoldaş oldu (16) gece bir ħarāb mescide yetişdiler ol gece beğāyet sovuğ oldu (17) meger ol mescidüñ kapısı yoğudu İbrāhīmüñ yārenleri yatup

[109b]

(1) uykuya meşğül oldılar İbrāhīm tā şabāha degin ol kapuya durup (2) şovuga perde oldu ol gice hergiz uyumadı şabāh olıcak (3) eyitdiler neyiçün bu gèce uyumaduñ eyitdi kim qorqıdım ki bu kapudan (4) şovuk gelüp size renç ve zağmet èrişe dèyü èrteye degin şovuga perde (5) oldum tā kim size renç ve zağmet èrişmeye nağldur ki ‘ Aṭā-yı Selmī (6) ‘ Abdullāhi Mübārekden rivāyet ederler ki İbrāhīm Edhem seferdeydi (7) zevādesi dükendi kırk gün balçık yèdi ol qorqudan kim (8) İbrāhīmden yoldaşlarına renç ve zağmet èrişe zād u zevāde su‘ ālinden (9) nağldur ki Süheyl İbrāhīm eydür bir kez İbrāhīm Edhem ile sefer (10) ètdüm beğāyet ħasta oldum İbrāhīm elinde varını baña nafağa ħarç (11) ètdi bir kez andan nesne ārzü ètdüm bir eşegi var-ıdı (12) satup benüm ārzümü getürdi çün biraz şıñhat buldum eyitdüm ki (13) yā İbrāhīm eşek qanı eyitdi ki şatdum ħarç ètdüm ya ben neye binüp (14) sefer èdeyüm eyitdi kim ya

karındaş boynuma biñ beni üç menzil (15) boynuna götürüp menzil-gāha iletdi ‘ Aṭā-yı Selmī eydür raḫıyallāhu (16) ‘ anhu bir kez İbrāhīmün nafaḫası dükendi on beş gün kıum (17) yēdi Mekke yemişlerinden hıç yēmedi eyitdi kim kırk yıldur kim Mekke

[109a]

(1) yemişlerinden yēmedüm eger şöyle ölümüm vaḫti yetişeydi bu ḫālden seni (2) āgāh eylemezdüm andan ötrü yēmezdi ki leşker ḫalkı ol yērūñ (3) ba‘ zısın şatun almışlardı naḫldur ki niçe yıllar piyāde ḫacc eyledi (4) hergiz āb-ı zemzem kıuyusından şu çekmedi ve içmedi eyitdi ki bu ip (5) ve kıoḫa sultānuñdur naḫldur ki İbrāhīm her gün ırḫadlıḫa giderdi (6) tā ḫēceye deḫin işlerdi her ne kim alayıdı yārenlerinūñ vechine ḫarç ēderdi (7) tā kim aḫşam namāzın kıılurdi andan soñra nesne alup yārenlerine (8) gelürdi bir ḫēce geḫerken geldi yārenleri eyitdiler ki ol geḫ gelür (9) gelūñ berü biz ta‘ ām yēyelüm tā kim bu vaḫtden soñra İbrāhīm ayruḫ geḫ (10) gelmeye bizi muntaḫır eylemeye dēdiler varup yēmek ḫāşıl ēdüp (11) getürdiler yēyüp yatdılar uyḫuya meşḫül oldılar ḫünkim (12) İbrāhīm geldi gördi kim yārenleri yatup uyumuşlar şandı kim bunlar (13) hıç nesne bulmadılar aḫ yatdılar derḫāl durup od yaḫdı biraz (14) un getürüp dururdi ḫamr eyledi ki nesne bişüre tā kim yārenleri (15) uyḫudan uyanup yēyeler yarındaşı oruç dutmaḫa kıuvvet ola (16) ḫün yārenleri uyḫudan uyandılar gördiler ki mübārek şaḫalını (17) yēre dōşeyüp od urar ki nesne bişüre dütünü kendüyi kıaplamış

[110b]

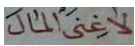
(1) gözlerinden yaşlar dōkülür eyitdiler kim ne eylersin eyitdi kim sizi (2) geldüm uyumuş buldum eyitdüm ki bunlar nesne bulmadılar orucların (3) sayalar aḫ yatup dururlar bunlaruñ için ta‘ ām bişirüp ḫāzır eyleyeyin (4) tā kim uyḫudan uyanıcaḫ durup ifṫār ideler dēdüm bunlar eyitdiler (5) ki gör bu bizüm-ile ne endiše ēder biz bunuñ için ne fikirde ēdük (6) naḫldur ki İbrāhīmle her kim ki muşāḫabet eylemek istese üç (7) şart-ile yoldaş olurdi evvel eydürdi ki ḫıdmeti ben ēdeyin (8) ve namāz vaḫtinde ezān ben okuyayın ve dūnyā cihetinden her fütūḫ ki (9) olur anda berāber olalum dērdi bir kez bir derviş bu şartları (10) işitdi eyitdi kim buña rāzı olup ṫāḫat getürmezem ki ben (11) oturam sen ḫıdmet ēdesin ve ezān okuyasın İbrāhīm (12) eyitdi yā derviş ben senūñ şıdkuñdan te‘ accübde kıaldum naḫldur ki (13) bir kışı İbrāhīm Edhem ile hem-şoḫbet oldı ḫün ayrılmāḫ diledi (14) eyitdi yā ḫoca her ‘ aybı ki bende gördüñ baña dēyüp beni andan (15) āgāh eyle tā kim ol ‘ aybı zāyil ētmek

ardınca olayım İbrāhīm (16) eyitdi sende hīç ‘ayb görmedüm zīrā ki saña ben dostluk göziyle (17) nazar eyledüm lācerem sende her ne kim gördüm-ise baña hoş geldi

[110a]

(1) naıldur ki bir ehl-i ‘ayāl kişi vardı aḥşam namāzı vaktinde (2) eve giderdi ta‘āmdan ve ma’unetden hīç nesne ḥāşıl edememiş (3) kendü daḥi aç ve müflis bu teşvīş-ile müşevveş-idi ki elüm boş ki (4) ehl-i ‘ayālūme ne cevāb vèrem bu gèce ne nafaқа edenler dèyü bu ğamdan (5) ‘azīm derdlü olup giderken nāgāh İbrāhīm Edhem bir yèrde (6) fāriğ ve sākin otururdu eyitdi kim yā İbrāhīm ben senden (7) kıatı ğayret ederem ki ben böyle ıztırābda ve şugulde bī-nevāyem sen (8) böyle sākin ve fāriğsin İbrāhīm eyitdi kim bunca maḳbūl ḥaclar (9) ve bunca mebrūr sa‘ylar ki ben ètdüm cemī‘ sin saña vèrdüm tā kim (10) senūñ bu bir sā‘at ğuşşalu ve perīşān olmaḳlığuñ baña vèr dèdi (11) naıldur ki mu‘taşım İbrāhīme şordı kim şan‘atuñ nedür cevāb (12) vèrdi kim dünyāyı tālīb-i dünyāya ḳodum ve āḫireti tālīb-i āḫirete (13) ḳodum bu cihānda Allāh Te‘ālānuñ zikrini ihtiyār ètdüm ol (14) cihānda Allāhuñ liḳāsın dèdi ve bir kişi daḥi İbrāhīmden şordı (15) kim şan‘atuñ nedür eyitdi kim bilmez misin Allāh yolında işe meşğul (16) olanlara hīç şan‘at ḥācet degildür naıldur ki bir kişi İbrāhīme (17) baḫīl dèdi İbrāhīm eyitdi ben Belğ vilāyetini bıraḳdum tāç ve taḫt ve

[111b]

(1) mülki terk ètdüm eyle olsa ben baḫīl miyem dèdi naıldur ki bir ğün (2) İbrāhīm bir āyīne-dār dükkanına vardı mübārek bıyığını āyīne-dāra (3) kesdüriyorurken nāgāh İbrāhīmūñ bir māl dār mürīdi üzerine erişdi (4) İbrāhīm eyitdi hīç dünyā cihetinden nesneñ (5) var mı eyitdi belī var çıkarup bir hemyān altunı İbrāhīmūñ önünde ḳodı (3) İbrāhīm (6) alup ol āyīne-dāra vèrdi nāgāh bir sā‘il erişüp geldi (7) āyīne-dārdan nesne şey‘illāhi ètdi āyīne-dāra ol hemyān-ile altunı (8) getürüp ol sā‘ile vèrdi İbrāhīm eyitdi yā üstād ol bu (9) hemyāndur eyitdi kim bilürem ey baḫīl (10) ya‘nī ğanī ğoñul ğanīsıdır māl ve ḥānümān ğınāsı (11) degildür İbrāhīm eyitdi kim altundur āyīne-dār eyitdi èy baḫtāl (12) ol vèrdüğüm kişi bile nefsüm begāyet münkesir oldı eyitdüm ki (13) yā nefs gördüñ mi kim baḫīlligüñ nice zāhir oldı dèyü nefsüme (14) mecāl bulup ‘itāb ètdüm nefsümi kendü murādımca ol vāḳt gördüm ki (15) bu inkisār ve bu melāmetliḳ odı-ile göyündi ben nefsümūñ bu ḫālīne (16) begāyet feraḫ oldum birḳaç kez daḥi nefsümi böyle kendü murādımca (17) görüp dururam dünyāda feraḫlıḳ ol vāḳtlerde ḥāşıl olup durur ki

[111a]

(1) bir kez deryā yüzinde gemiye oturup giderdüm ki bir beğāyet köhne pāre pāre (2) tonum var-ıdı ve saçum uzayup bir hey'etdeydüm ki bu gemi ehlinüñ (3) işi olmayıcak beni mazhek edinüp masharalığa alup saçumı çeküp (4) kıparurlardı beğāyet hākāret ile baña nazar ederlerdi bir dañi nefsümi (5) kendü murādumca ol vaqt görüp şāzu hurrem oldum nāgāh deñiz yüzinde (6) bir katı yel zāhir olup 'azım mevcler peydā oldu az kaldı kim gemi (7) gark olup gemi halkı helāk bu geminüñ ehli cemī' olup (8) meşveret etdiler eyitdiler kim gemi tahfif etmek gerek birisi benüm-içün (9) eyitdi anı deñize atıñ dedi durup birisi saçuma yapışdı ve birisi (10) kulağuma yapışdı ve birisi elüme yapışdı ki deñize atalar deñizüñ mevci (11) sakin oldu beni gerü kodılar ol vaqt dañi nefsümi kendü (12) murādımca görüp ferağ oldum bir kez dañi bir mescide erişdüm beni anda (13) yatmağa komadılar gelüp durı gel git deyü ilhāh etdiler şöyle za' füm (14) var-ıdı ve beğāyet yorulup dururdum ki duru gelmege hiç mecālüm yog-ıdı (15) kim durayıdum ayağumdan yapışup mescid nerdübānından aşağı sürdiler (16) üç ayak nerdüban-idi her ayağına dokundukça başum yarılurdu kanlar (17) revān olurdu anda dañi nefsümi kendü murādımca görüp şazumān

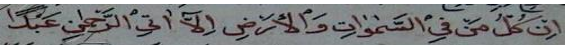
[112b]

(1) oldum ki ol nerdübānuñ her ayağına başum dokundukça bir iklimüñ sırrı (2) keşf olup bunca şafalar yetişürdi gönlüme eydurdüm ki ey kākı (3) bu nerdübānuñ ayağı dañi ziyāde olaydı kim baña bu devlet u sa' ādete (4) ziyāde sebep olaydı ve bir kez dañi gideyorurdum bir mashara gelüp (5) başum üzere tebevül eyledi anda dañi nefsüme beğāyet zillet hāşıl oldu (6) ben ferağ ve şāz oldum ve bir kez dañi bir kürküm var-ıdı beğāyet bitler (7) düşüp dururdu beni yerlerdi nāgāh ol fāhir tonlar ve ol nefis (8) libāslar ki pādīşāhlığum vaqtinde hazīnede var-ıdı önüme düşe (9) geldi hemān-dem nefsum cezağ ve fezağ eyledi ve anda dañi nefsümi kendü (10) murādumca görüp şāz oldum dedi nakıdur ki bir kez İbrāhīm eydür (11) Allāha tevekkül etmiş-idüm ol gün-idi kim ta' ām bulmayup dururdum ki iftār (12) edem bir ırak yerde bir dostum var-ıdı kaşd eyledüm ki anuñ katına (13) varam tā kim benüm hālümü ri' āyet eyleye karşı ta' ām vere çünkim ol (14) yere erişdüm gerü kendü nefsüme eyitdüm ki ol dostum katına varursam (15) tevekkülüm bātıl ola varup bir mescidde bir köşeyi ihtiyār etdüm eyitdüm ki (16) hemān-dem hātıfdan āvāz erişdi kim (17) ey subhānallāh ki yeryüzünü mütevekkillerden pāk eyledi ki bir mütevekkil

[112a]

(1) qalmadı eyitdüm ki neyiçün eyitdiler ki mütevekkil mi olur anlar kim yol çeküp
 (2) bir mecāzī dostuñ qatına erişeyin dēyü niyyet eyleye tā kim ol (3) mecazi dostdan
 aña bir loqma erişe andan soñra eyde kim (4) yalancılığa
 tevekkül dēyü ād vère (5) dēdi ve eyitdi kim bir vaqt bir mütevekkil zāhide şordum ki
 sen qandan (6) yersin eyitdi kim bu ‘ilmi bilmezem var ol rızq vèriciden şor ki (7)
 bunuñ gibi fużullıq benim işüm degil ve eyitdi kim bir vaqt bir qul şatun (8) aldum
 şordum ki aduñ nedir eyitdi kim hācam her ne dèrse adum oldur (9) şordum ki ne
 yersin eyitdi kim her ne ki vèürseñ şordum ki ne (10) giyersin eyitdi ki hocam her ne
 ki giydürürse anı giyerem (11) şordum ki ne iş işlersin eyitdi kim hocam her ne
 buyurursa (12) anı işlerem şordum kim ne dilersin eyitdi kim qul olanuñ kendü (13)
 dilegiyle ne işi var çün bu kelāmları bu quldan işitdüm kendüme (14) eyitdüm ki ey
 miskīn sen hergiz Allāh Te‘ālāya ‘ömründe buncılayın qul (15) olmaduñ bārī bundan
 qulluğı ögreñ dēyü şol-qadar aqladum ki bī-‘aql u (16) bī-hoş olmuşam naqlıdur ki
 hergiz İbrāhīmüñ bağdaş qurup oturduğın (17) kimse görmemiş-idi şordılar ki yā
 İbrāhīm neyiçün bağdaş qurmazsın

[113b]

(1) cevāb vèrdi kim bir kez bağdaş qurup oturmuş-ıdum havādan āvāz işitdüm (2) yā
 Edhem oğlı qullar hocasını naazarında şöyle mi oturur dēdi hemān (3) sā‘at gèrū istiğfār
 èdüp diz çökdüm ve tevbe itdüm ki ayruq murabba‘ (4) oturmayam naqlıdur ki bir kez
 İbrāhīmden şordılar ki sen kimüñ qulısın (5) hemān sā‘at endamına ditremek vāqı‘
 olup düşdi ölüm hāline gelüb (6) cān nez‘ gibi vāqı‘ oldı andan soñra gèrū ‘aqlı gelüp
 bu āyeti oqudı (7) kim (8) aña şordılar ki
 neyiçün cevāb vèrmedüñ eyitdi kim qorqıdum Allāh (9) qulıyam dimege ki yarın
 benden qulluq haqqını taleb èdüp eyde kim gel berü (10) qulum dèrsin qulluq haqqını
 baña ne vechile ödeyüp ‘uhde senden (11) geldüñ diye ve eger eydürsem ki qul
 degülem nice eyidebilem ki maḥzı (12) bendeyem dēdi naqlıdur ki bir gün andan
 şordılar ki yā İbrāhīm (13) rüzigāruñı nice geçürürsin cevāb vèrdi kim dört merkebüm
 var (14) hāzır olmuş her birine vaqtlü vaqtinde binerem revān oluram bir ol ki (15)
 kaçan Allāh tarafından ni‘met yetişe şükür merkebine binerem anuñ öñünce giderem
 (16) çün miḥnet erişe şabr merkebine binerem qarşu varuram çün ma‘şiyet (17) zāhir
 olsa tevbe merkebine binerem qarşu varuram çün ta‘āt

[113a]

(1) gelse ihlâş merkebine binerem karşı varuram naıldur ki ve eyitdi kim (2) tâ kendü hātunlaruñızı tūl gibi ve oğlanlaruñuzu yetim gibi (3) dutmayınca ve siz geceler it gibi yatmayasız merdaneler şıfatında mertebe (4) bulmaklık tama‘ etmek hayāl-i bâıldur dedı bu yolda ol kimseler gidebilür ki (5) pâdişâhlık terk edüp gedalık kabül etdiler dedı naıldur ki bir gün (6) meşâyıh cemā‘ atinden bir cemā‘ at oturmışlardı İbrāhīm kaşd eyledi ki (7) anlaruñ ile hem-şoğbet ola İbrāhīme yol vèrmediler eyitdiler ki (8) yūri ki senden henüz pâdişâhlık rāyihesi gelür çün İbrāhīm (9) gibi kişiye böyle cevāb vèricek fikir eyle ki gayrıya ne cevāb vèreler (10) naıldur ki bir kez İbrāhīme şordılar ki neyiçün gönüller Hāk Te‘ ālādan (11) maħcūblardur cevāb vèrdi anuñ çün ki Allāh Te‘ ālā düşman dutduğun (12) dost dutarlar bu fānī külhanuñ ki lu‘b lehv sarāyıdır muħabbetine (13) meşğūl olurlar ol sarāyı edebī ve ol na‘im cāvidānınuñ (14) ‘amelin terk ederler ki anuñ hayātına ve pâdişâhlığına ve lezzetine ne (15) nokşān ve ne inķitā‘ erişür naıldur ki bir kişi eyitdi kim yā İbrāhīm (16) baña naşihat edüp vaşıyyet eyle eyitdi kim hālīki kendüñe dost dut (17) hālkuñ te‘allukını terk eyle ve ol eyitdi kim daħi ziyāde vaşıyyet eyle

[114b]

(1) eyitdi kim açılmışı bağla bağlanmışı aç dedı ol kişi eyitdi kim (2) yā İbrāhīm sözüñi hıç anılayamadum eyitdi kim ya‘nı bağlu keseni aç (3) ve açılmış dilüñi bağla yāhūd mala-yaniye şaşılmış dilüñi şamtıyla bağla ve müşāhede (4) içün bağlu gönüñü aç naıldur ki Ahmed-i Hāzreviyye eydür rażıyallāhu (5) ‘anhu bir gün İbrāhīm Edhem bir kişi gördi ki Ka‘beyi tavāf eder eyitdi kim (6) şālīhler dericesin bulup ‘aşıklar mertebesine erişmezsin tâ kim altı (7) ‘akabeyi geçmeyince evvel ol ki ni‘met kapusın üzerüne bağlayasın (8) miħnet kapusın açasın ikinci rāhat kapusın bağlayup cehd kapusın (9) açasın ve üçüncü uyku kapusın bağlayasın bızārılık kapusın (10) açasın dördüncü bāylık kapusın bağlayasın fakir ve dervīşlik (11) kapusın açasın beşinci ‘amel kapusın bağlayasın ecel kapusın açasın (12) ve ölüm yarağın āreste etmek kapusın açasın naıldur ki İbrāhīm bir gün oturmışdur bir kişi gelüp eyitdi kim yā İbrāhīm (13) niçe zamān vaķtümü kendü ma‘rifetüm ile istedüm bulamadum şöyle kim hālümü (14) utanuram şimdi saña zıkr etmege imdi yā şeyh kemālī keremüñden tavaķku‘ (15) oldur ki baña bir naşihat kelāmın söyleyesin tâ kendüme anı imām (16) edünüp anuñ mucibince yol varam İbrāhīm eyitdi kim eger benden naşihat (17) kabül edersen altı haşlet ile saña vaşıyyet ederem andan soñra her ne

[114a]

(1) éderseñ saña ziyān olmaya ol kişi eyitdi kim yā İbrāhīm evvel (2) haşlet nedür eyitdi kim evvel haşlet oldur kim çün Allāh Te‘ālāya (3) ma‘şiyet édersin bārī anuñ vèrdügi rızķı yème ol kişi (4) eyitdi kim cümle ‘ālem halkı yèdügi anuñ rızķıdur pes ben nerden (5) yèyem İbrāhīm eyitdi kim belı cemı‘ maḥlūḳātuñ rezzakı oldur (6) imdi revā mıdur ki anuñ rızķın yèyesin aña a‘āşı olup (7) emrine muḥālefet édesin ikinci haşlet oldur kim çün (8) dilersin ki Allāha muḥālefet édüp ma‘şiyet işleyesin bārī şol (9) şehirler ki anuñ mülkidür anlarda sākin olma ol kişi (10) eyitdi kim yā İbrāhīm bu söz evvel-ki sözden daḫi düşvārdur (11) zırā kim cemı‘ bilād Allāhdur pes ne yirde (12) sākin olam ki anuñ mülki olmaya İbrāhīm eyitdi belı cemı‘ (13) mülk anuñdur pes revā mıdur ki anuñ rızķın yèyesin (14) mülkinde sākin olasın daḫi aña āşı olasın (15) üçünci haşlet oldur ki çün Allāha āşı olmaķ istersin (16) bir yerde ma‘şiyet eyle ki ol yirde Allāh seni görmesün (17) ol kişi eyitdi yā İbrāhīm bunca olur kim ol ‘ālimü’l-sırrı vel ḫafıyyātdur

[115b]

(1) her zerrenüñ zerresine bınādur ben nice yer bulam ki Allāh Te‘ālā (2) anda beni görmeye İbrāhīm eyitdi belı‘ ālim ve bınādur imdi (3) revā mıdur kim anuñ rızķını yèyesin ve mülkinde sākin (4) olasın ve her ḳanda olursañ ol seni göre durasın (5) anuñ emrine muḥālefet édüp ma‘şiyet édesin dördünci haşlet oldur kim (6) çün melekü’l-mevt cānunı ḳabz étmege gele andan mühlet dile tā kim tevbe (7) édesin ol kişi eyitdi kim yā İbrāhīm ol benden bu sözi (8) ḳabul étmez baña mühlet vèrmez (5) eyitdi kim çün sen ḳādir degilsin (9) melekü’l-mevti senden def‘ eylemege pes nice dersin ki tevbe édem (10) andan gèrü ki günāhiña tevbe édesin ecel gelüp seni ‘amelden (11) muflis bula tevbesin seni melekü’l-mevt ḳabz eyleye beşinci (12) haşlet oldur kim çün münkir ve nekir saña gele anı cenk-ile (13) kendüñden def‘ eyle ol kişi eyitdi kim yā İbrāhīm (14) benüm buña ḳuvvetüm yétmez ki anuñ-ile cenk édüp anı benden def‘ eyleyem (15) İbrāhīm eyitdi kim pes revā mıdur ki çün anı kendüñden cenk-ile (16) def‘ eylemek elüñden gelmez şimdi anuñ su’āl-içün ‘ameli şālih-ile (17) cevāb ḫāzır étmeyesin altıncı haşlet oldur kim çün yarın

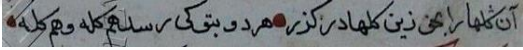
[115a]

(1) kıyāmet güninde seni Allāh ḫazretine iledele emri ilāhi érişe ki (2) buni cehenneme sürüñ sen ol vaḳt eyit ki ben cehenneme gitmezem (3) ol kişi bu kelāmları işitdi eyitdi kim yā İbrāhīm naşihatüñ (4) tamām oldı ḫāl neydüğini bildüm dönüp hemān sā‘at İbrāhimüñ (5) elin dutup cemı‘ günāhlarına tevbe eyledi İbrāhīm eydür

benüm-ile (6) olup yiyiñ şavm u şalāvat üzerine oldı bir gün nāgāh dünyādan (7) āhirete göç etdi raḥmetullāhi ‘aleyhi naḳldur ki İbrāhim (8) Edhemden şordılar ki yā İbrāhīm sebeb nedür ki Allāhdan bunca (9) münācāt-ile ḥacāt ederüz hıç birisi maḥali ḳabūlde vāḳı‘ olmaz (10) cevāb vērdi kim Allāh-ı ma‘būdu bi’l-ḥaḳḳı edüğün bilürsiz anuñ emrine (11) imtişāl edüp ‘ibādet etmezsiz ve resūlini resūl edüğün bilürsiz (12) ve Ḳurānı kelāmı ḳadīm edüğün bilürsiz āmmā anuñḥükmi mūcibince (13) ‘amel itmezsiz ve Ḥaḳ Te‘ālānuñ ni‘metini yersiz ol ni‘metüñ şükrin (14) etmezsiz ve cenneti na‘ım var-ıduğın bilürsiz anuñ talebince iḳdām (15) etmezsiz ve nār-u caḥīmi var-ıduğın bilürsiz hergiz andan ihtirāz (16) edüp ictināb göstermezsiz ve şeyṭān-ı racīmi ‘adüvñiz (17) edüğün bilürsiz hergiz anuñ-ile cenk u cidāl etmezsiz belki

[116b]

(1) aña muvāfaḳat edüp ef āline mutāba‘at idersiz ve yoluñuz (2) üzerinde elbette ölüm var-ıduğın bilürsiz hergiz ölüm yarağın yemezsiz (3) ve kendü cinsüñden bunu iledüp toprak içinde defin edersiz (4) hergiz andan ‘ibret dutup ḥikmet naẓar-ile baḳmazsız ve ğayrınıñ (5) ‘aybına meşğūl olursiz kendi ‘aybuñuzu bilüp terk etmezsiz (6) her kimsene ki bunuñ gibi şıfatlarla muttaşıf olsa anuñ ḥaceti (7) nice ḳabūl olsun ve du‘āsı nice müstecāb olsun rubā‘i (8)

(9) (10) naḳldur ki bir gün İbrāhīmden şordılar ki bir kişi begāyet (11) aç olsa hiç nesne bulmasa neylesün İbrāhīm eyitdi kim şabr (12) etsün eyitdiler ki bir gün şabr etse gērü nesne bulmasa (13) İbrāhīm eyitdi kim iki gün şabr etsün nesne bulmasa üç gün (14) şabr etsün eyitdi ki üç gün şabr etse gērü nesne (15) bulmasa neylesün İbrāhīm eyitdi kim on gün şabr etsün eyitdiler kim (16) on günde şabr eylese nesne bulmasa eyitdi kim bir ay şabr eylesün (17) eyitdiler bir ay daḥi şabr eylese nesne bulmasa āhir neylesün

[116a]

(1) eyitdi kim şabr eylesün tā kim açlıḳdan öle diyeti öldüren boyuna (2) ola naḳldur ki yārenleri İbrāhīme eyitdiler et begāyet (3) kız oldı neyleyelüm eyitdi kim biz ucuz eyleyelüm eyitdiler ki (4) nice ucuz eylesiz eyitdi kim biz hiç yemeyelüm naḳldur ki (5) bir gün İbrāhīmi da‘vete okuyup dururlardı meger bir kişi eğlendi (6) ol kişiye begāyet muntaẓır oldılar ol cemā‘atden birisi eyitdi (7) ol kişi begāyet kāhil-imış ki bunca ḥalkı kendüye muntaẓır eyledi (8) İbrāhīm kendüye eyitdi kim ya ḳarnum daḥi senüñ-içün baña neler gele (9) pes bu cemā‘ate eyitdi kim ‘ādet oldur ki eti etmekden

bāğubān daħi enāruñ (14) ekşisin tatlusın fark etmemişsin dēdi İbrāhīm eyitdi kim (15) benüm işüm bağ beklemeğdür enāruñ ekşisin tatlusın tadup (16) bilmek eksigüm degil benüm enāruñ tu‘ mın bilmege ne işüm var (17) ol kişi eyitdi kim bu zühd-ile ki sensin gümān ederem ki İbrāhīmsin

[118b]

(1) çün İbrāhīm andan bu kelāmı işitdi ayruğ ol bağda durmadı (2) koyup revān oldı nağldur ki İbrāhīm eyitdi bir gece hāzret-i (3) Cebrā’ili ‘aleyhisselām düşde gördüm ki gökden yere iner elinde (4) bir kâğıd su’āl etdüm ki yā Cebrā’il bu kâğıd-ile ne eylersin (5) eyitdi kim Allāh dostlarınuñ adın yazarın eyitdüm ki benüm adı (6) daħi yaz eyitdi kim sen anlardan degilsin eyitdüm ki Allāhı (7) sevenleri seviciyem Cebrā’il biraz tefekküre vardı andan eyitdi kim (8) fermān yetişdi kim cemī‘ adlaruñ evvelinde anı yaz ki bu yoluñ (9) ümīzi ümīzsizlikden zāhir olur ya‘nī bu yolda (10) ümīze erişmek Allāhdan gayrıdan ümīzin kesmek-ile hāşıl olur (11) nağldur ki İbrāhīm eydür bir gece kendözümü beytü’l-muğaddesüñ (12) mescidinde haşır arasında pinhān eyledüm tā ki mescidüñ hādımları (13) görüp beni mescidden taşra çıkarmayalar zīrā ki hiç kimseyi kımazlardı (14) ki anda gece yataydı benden bī-haber oldılar çün nişfu’l- (15) leyl geçdi gördüm ki mescidüñ kapusın açdılar bir nūrānī pīr (16) içerü girdi pelās geymiş ve ardınca kırk kişi daħi her (17) birisi bir pelās giyüp içerü girdiler ol pīr mihrāba geçüp

[118a]

(1) anlara iki rek‘at namāza imāmetlik eyledi çün namāzdan fāriğ oldı (2) arkasını mihrāba vērüp yönüni cemā‘ ate kıldı bu cemā‘atden birisi (3) eyitdi kim bu gece bu mescidde bir kimse var ki bizüm cinsümüzden (4) degil ol pīr işidüp tebessüm eyledi eyitdi kim İbrāhīm (5) İbn Edhemdür ki kırk gündür ‘ibādetden lezzet bulmaz çün (6) İbrāhīm bu kelāmı işitdi yüregine od düşdi durdı ol (7) pīriñ katına varup selām vērdi eyitdi kim ey ‘azīz nişānı (8) rāst vērduñ imdi ol rabbü’l-‘izzet haqqı-çün eyit ki ‘ibādetden (9) hālāvet bulmaduğuma sebep nedür tā kim saña şevāb-ı ‘azīm hāşıl ola (10) ol pīr eyitdi kim yā İbrāhīm şol fulān gün ki Başra şehrinden (11) hurmā şatun alduñ gidecek vakt gördüm ki yer üzerinde (12) bir dāne hurmā yatur şanduñ ki senüñ hurmāñdan düşüp durur (13) alup anı iftār itdüñ ol hūd senüñ hurmāñdan degildi (14) gayrınıñ haqqı idi ol vaktten berü ol sebep olup (15) kılduğun ‘ibādetüñ hālāvetin bulmazsın çün yā İbrāhīm kırnūña (16) biregü haqqı girdi ‘ibādetden nice lezzet bulasın çün İbrāhīm (17) bu kelāmı işitdi ol gece bī-şarar olup şabāh durdı

[119b]

(1) Başraya müteveccih oldı ki beytū'l-muḳaddisden Başra üç yüz ferseng (2) yoldan artuḡ-ıdı çün ol ḥurmā-furūşuñ ḥidmetine yetiṣdi (3) ḥālını añā 'arz eyledi andan helāllik diledi ol kişi daḡı İbrāhīme (4) helāl etti eyitdi kim çün bu ḥurmāyı nā-haḡ yere yemekden bu kadar (5) 'ibādetūñ yolunda māni' olurmuş imdi benüm ḥālüm ne ola dēyü (6) dükkanını terk edüp ebedā sa'ādeti erişenlerden oldı naḡldur ki (7) bir gün İbrāhīm saḡrāda keṣt iderdi bir sipāhī yetiṣüp (8) İbrāhīme eyitdi kim sen ne kişisin İbrāhīm eyitdi ḡulam (9) eyitdi kim ābādānlık ḡanḡı tarafadur dēdi İbrāhīm ḡuristānları (10) işāret eyledi ol kişi eyitdi kim beni istiḡfāf edinüp maṣhara (11) mı idersūñ diyü ḡamçı çıkarup İbrāhīmüñ başına ṣol-ḡadar urdı ki (12) mübārek başı yarıldı ḡanlar yüzünden revān oldı keṣān bir (13) keṣān sürüyüp giderdi nāḡāḡ şehirden bir kişi geldi İbrāhīmüñ (14) ḥālını görüp ol sipāhiye eyitdi kim hay bu İbrāhīm Edhemdür (15) ṣimdiki ḡālde zāhid-i 'ālemdür ve 'aṣrında muttaḡı-i beni Edhemdür sen (16) buña neyiçün böyle cezā edersin mübārek ḡöñlüni āzürde edersin (17) ḡorḡmaz mısın ki Allāhdan saña bela gele ol sipāhī çün bildi kim

[119a]

(1) İbrāhīmdür derḡāl atından aṣaḡa inüp İbrāhīmüñ ayaḡına yüzün (2) sürdi hezār temellük edüp 'özür diledi İbrāhīm hemān-dem 'özrin (3) ḡabül edüp helāl etti andan ṣoñra ol sipāhī eyitdi kim yā şeyḡ (4) evvel baña eyitdün ḡulam ne ma'niden İbrāhīm eyitdi kim 'ālemde kim (5) var kim ḡul degildür belki cemī' Allāhuñ ḡullarıdur ve andan ṣoñra (6) eyitdi kim yā şeyḡ ben seni vurup başuñı yarardum sen dāim baña du'ā (7) ederdün sebeb ne idi eyitdi kim sen baña ḡulm edüp beni bī-ḡünāḡ (8) yere incütdüḡünce Ḥaḡ Te'ālā benden ḡicāblar ḡötürüp fetihler rüzī (9) ḡılurdi ve cennet içinde benüm mertebelerüm ziyāde ederdi pes (10) baña bu teraḡḡiye sebeb olduḡun- için dilemedüm ki maḡbūñ olup cehenneme (11) giresin du'ā ederdüm ki Ḥaḡ Te'ālā saña daḡı cennet rüzī ḡıla (12) ve andan ṣoñra eyitdi kim yā şeyḡ ben ābādānlık ṣoricaḡ (13) sen ḡuristānlardan yaña işāret ederdün anuñ ma'nisi neydi (14) İbrāhīm eyitdi kim anuñ-içün ki ḡuristānlar her gün ma'mūr olur (15) ve şehristānlar her gün ḡarāb olıdurur pes dünyāda ma'mūr ḡuristānlardur (16) dēdi hemān sā'at Ḥaḡ Te'ālā ol sipāhīnün ḡöñlüne sa'ādet (17) ḡüneṣin ṡogurup ināyet ṣubḡın zāhir eyledi gelüp İbrāhīmden tevbe

[120b]

(1) eyitdi āhîr ehl-i sa‘ âdetden oldı ki evliyā ’ullāhdan birisi (2) eydür ki bir gēce cemī‘ cennet ehillerini vāqı‘ amda gördüm ki her birisi (3) eteklerini incülerden tıldurmuş şordı ki bu ne hāldür ol kişi (4) cevāb vërdiler ki bir kişi İbrāhîm Edhemüñ bilmeyüp başın yarmış (5) çün Hāk Te‘ālā cennetine emr eylemiş bize fermān geldi ki anuñ başına (6) saçular saçavuz pes bu eteklerümüz ve yeñlerimiz cevāhirden (7) tılu olduğı andan ötrüdür ki aña nişār êdevüz dëdi naıldur ki (8) bir gün İbrāhîm bir mest kişinüñ katından geçerdı kıusduğından (9) ağızı bulaşmış idi İbrāhîm gelüp şu getürdi ol mestün (10) mübārek eliyile ağızını yudı eyitdi şol ağızı kim andan zıkrüllāh (11) gelmiş ola bulaşık kıomāk edebsüzlikdür dëdi çün ol kişi (12) mestlikden ayıldı aña eyitdiler ki Hıorāsān zāhidi İbrāhîm (13) Edhem senün ağızuñı kendü eli ile yudı sildi ol kişi eyitdi (14) kim imdi çün mübārek eli benüm ağızuma doğındı şimden gërü lāyık (15) degil ki ol ağız-ile nā-meşrū‘ iş êdem hemān bu iş ‘alāmeti (16) tevbedür dëdi hemān sâ‘ at tevbe êtdi ayruğ Allāh rızāsına muğālif (17) iş itmedi ehl-i sa‘ âdetden oldı bir gēce İbrāhîm eydür

[120a]

(1) vāqı‘ amda gördüm ki Hāk Te‘ālā eydür yā İbrāhîm sen çün ol kıuluñ (2) kendü elün-ile ağızını yuduñ ben dağı saña muvāfağat êdüp anuñ (3) göñlüni yudum ‘alāyıkden ve ‘avāyıkden dëdi naıldur ki (4) Eba Muğammedi Şūvarî eydür İbrāhîm Edhem ile beytü’l-muğaddesdeyidüm kıaylüle (5) vağıtinde bir enār ağacı dibinde birkaç rek‘ at namāz kılduğ çün (6) namāzdan fāriğ olduğ ol enār ağacından āvāz geldi kim yā Ebā (7) İşhāk kerem êdüp beni mükerrrem eyle bu enārlarumdan enār alup (8) yı İbrāhîm bu āvāzı işidüp başın aşāğı eyledi üç kerre ol bu āvāz (9) enār ağacından geldi İbrāhîm muğayyed olmadı dördünci kez āvāz (10) êtdi kim yā Ebā Muğammed şefā‘ at eyle tā kim alup benüm enārumdan yeye (11) dëdi çün benden şefā‘ at diledüğün işitdüm eyitdüm ki yā ebā İşhāk (12) bu ağacın āvāzını işitdün mi eyitdi kim belî işitdüm imdi icābet (13) êt dëdüm durup İbrāhîm ol ağacdān iki enār aldı birini (14) kendü yëdi ve birisi baña vërdi ol enār ekşi enār-idi ve (15) ağaç kışacuk muğtaşarca ağac-idi çün bunuñ üzerine zamān geçdi (16) ol enār ağacına êrişdüm gördüm bir mu‘teber ağaç olmış ve enārı (17) tatlu enār olmış bir yılda iki kez enār vëürdi ve hālāyık aña

[121b]

(1) ‘ābidler narı dëyü ad kıodılar İbrāhîm Edhemün berekātında ve (2) anuñ gölgesi cemī‘ mekān olmış beytü’l-muğadisde ne-kıadar (3) ‘ubbād var-ise anuñ altında

olurlardı naıldur ki bir gün (4) İbrāhīm-ile tarīkat erenlerinden bir kiři bir taę üzerinde otururdu (5) İbrāhīm-ile mukāleme ēderdi İbrāhīme şordı kim yā İbrāhīm (6) sālīk kemāle yetiřmenüñ ‘alāmeti nedür İbrāhīm eyitdi kim (7) eger iřbu taęa emr eylese yüri dēyü derhāl taę yürüye (8) hemān sā‘ at bu oturu şaldı taę harekete geldi yürüdi (9) İbrāhīm eyitdi kim yātaę saña yüri dēmedüm velī senüñ üzerüñe (10) meşel getürdüm derhāl taę gērü sākīn oldu naıldur ki (11) bir vaķt Ebū Recā eydür raķmetullāhi ‘aleyhi İbrāhīm Edhem ile deñiz (12) yüzinde gemideyidüm bērü şatı yēl zāhir oldu ki cemī‘ ‘ālem zulumāt (13) oldu eyitdüm şimdi bu gemi ğarķ olur biz helak oluruz dēyü (14) ağlardum hemān-dem bir āvāz işitdüm bu yēl şatılığından ve gemi ğarķ (15) olmasından hīç kōrkup teşviş çekmeñ ki İbrāhīm Edhem sizüñ-ile (16) biledür hemān sā‘ at yēl sākīn oldu ve ‘ālem rüşen oldu (17) naıldur ki bir vaķt İbrāhīm gemide oturmuş-ıdı bir şatı yēl peydā

[121a]

(1) oldu şöyle ki gemi ğarķ olmağa yaķın şaldı İbrāhīm naşar (2) ētdi ğördi kim kelāmu’llāhdan bir cüz’ü pāresi bir mīhda asılmış (3) İbrāhīm derhāl durup ol cüz’ü aldı yüzünü Allāha dönüp (4) eyitdi kim ilāhi senüñ kitāb-ı ‘azīzün bizüm ortamuzda ola bizi (5) ğarķ mı ēdersin hemān yēl sākīn oldu ve gemi ārām dutdı (6) naıldur ki bir gün İbrāhīm diledi kim gemiye bine geminün řāhibi (7) eyitdi kim her birünüzden bir dīnār aluram tā kim sizi gemiye kōyam dēdi (8) İbrāhīm iki rek‘ at namāz kıldı Allāha niyāz ētdi eyitdi kim yā rabbi şimdi (9) benden gemi řaķķı dīnār şaleb ēderler nesnem yok hemān deñiz kenārındaki (10) şumlar dīnār oldu İbrāhīm andan bir avuç alup gemi řaķķını vērđi (11) naıldur ki bir gün İbrāhīm Dicle kenārında oturmuş-ıdı hırķasın (12) dikerdi ignesi Dicleye dūřđi andan bireğü şordı kim yā İbrāhīm (13) Belķ pādīřāhlıęın terk ētdün bu yolda ne hāřıl ētdün İbrāhīm işbunu (14) buldum dēyü Dicleye iřāret eyledi eyitdi kim ol dūřen ignemi (15) baña gērü vērün hemān-dem biñ ola balıķ Dicledeñ şaşra geldi her birinün (16) ağzında bir altun igne İbrāhīm eyitdi kim ben kendü ignemi şaleb (17) ēderüm bu igneler baña gerekmez dēdi bir za‘ife balıcaķ İbrāhīmün ignesini

[122b]

(1) ağzına almış çıķdı İbrāhīm anuñ ağzından alup bu kişiye (2) eyitdi kim Belķ memleketini terk ēdüp en azacuķ buldugum budur (3) gērü şalanı sen añlayımazsın dēdi naıldur ki bir gün İbrāhīm (4) bir şu kıyusınıñ üzerine ēriřđi kōęasın řarķıtdı ki şu (5) çıķara kōęa tolu ğümüş çıķdı İbrāhīm derhāl kıyuya gērü aķtardı (6) kōęayı gērü

şarkıtdı çekdi bu kez tolu altun çıktı İbrāhīm (7) gèrū kıyuya dökdi üçünci kerre çekicek tolu mürvārīd çıktı (8) İbrāhīm gèrū kıyuya dökdi elin çeküp eyitdi kim ilāhi ħazā'ın baña ' arz (9) etmek mi istersin ben ħod bilürem ki senüñ ħazinenüñ nihāyeti yokdur (10) āmmā dilerem ki bu kıyudan baña bir koğa şu iĥşān edesin ki (11) ābdest alam dèdi naĥldur ki İbrāhīm bir vaĥt ħacca giderdi biraz cemā' at (12) anuñ-ile bile giderdi eyitdiler kim bu cemā' atden ĥiç birümüzüñ (13) zādu rāĥilesi yokdur zevādesüz nice edelüm dèdiler İbrāhīm eyitdi kim (14) yā cemā' at Allāh Te'ālāya inanmaz mısız eyitdiler kim yā İbrāhīm tevbe (15) edüp istiġfār ètdük İbrāhīm eyitdi kim şol ağaĥlara naẓar (16) edüñ añar altun ĥama' edersenüz daĥi Ĥaĥ Te'ālā altun eyleye (17) ol cemā' at eydür çün ol ağaĥlara naẓar ètdük gördük ki cemī'

[122a]

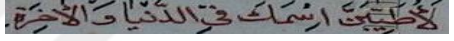
(1) muġaylan dikenini kıızıl altun olmış naĥldur ki bir gün İbrāhīm dervīşler (2) cemā' atıyle giderdi bir ĥişāra yetişdiler ol ĥişāruñ öninde (3) odun vāfir idi İbrāhīm eyitdi bu ġeçe bu odunlu yerde (4) olalum tā kim vāfir od yaĥalum ol ġeçe anda ĥondılar varup (5) odun cem' ètdiler od yaĥdılar her birisi bir pāre kıru etmek (6) iĥfār ètdiler İbrāhīm namāza meřġül-idi birisi eyitdi kim (7) iy kāřki Ĥaĥ te'ālā bize helālden et rüzī kılsa bu oda (8) kebāb pişüreydük İbrāhīm namāzdan selām vèrüp eyitdi kim (9) Allāh Te'ālā ĥādürdür ki şimdiki ĥalde size helālden et vère dèdi (10) ve gèrū namāza meřġül oldu hemān işitdiler ki arslān (11) baġruřı var gördiler ki bir ĥulānı önine bıraġup ġelür ĥulān (12) çün dervīřleri gördi yaĥın ġeldi düşüp boynı şındı (13) İbrāhīm namāzdan selām vèrüp eyitdi kim iřde Ĥaĥ Te'ālā size (14) helālden et vèrdi boġazlañ dèdi durdılar boġazladılar ġetürüp (15) ol otda kebāb eyleyüp yèdiler ol arslān daĥi ĥarřularında (16) oturup bunları teferruc ederdi naĥldur ki āĥir 'ömri anuñ nā-peydā (17) oldu ol ne yerde öldüġi ma' lüm degildür ba' zılar eydürler ki

[123b]

(1) İbrāhīm Baġdāddadur ve ba' zılar eydürler ki řāmdadur (2) ve ba' zılar eydürler ki Lūt peyġāMBER topraġında bir zīr-i zemīn (3) iĥtiyār edüp ekşer evĥāt bu ĥalkdan ĥaçup anda mücāvīr (4) olurdu ve hem ol zīr-i zemīn de vefāt ètdi dèrler (5) naĥldur ki çün İbrāhīme vefāt èriřdi ĥātıfdan (6) āvāz ġeldi kim (7) ya' nī āġāh oluñ yer yüzünüñ emīnliġi taĥķiķ oldu cemī' (8) ĥalāyık işidüp müteĥayyir oldılar ki ' acaba bu ne ola dèyü āĥir (9) işitdiler ki İbrāhīm Edhem vefāt ètmiş raĥmetullāhi ' aleyhi raĥmeten vāsi' aten (10) zıkr u **Biřr-i Ĥāfi** raĥmetullāhi ' aleyhi ol mübārīz-i meydān-ı (11) mücāhede ol mücāhir-i eyvān-

ı müşâhede ol ‘âmil-i kârgâh-ı (12) hidâyet ol kâmil-i bârigâh-ı ‘inâyet ol mâlik-i memâlik-i (13) şâfi memâlik-i tarîk Bîşr-i Hâfî rażıyallâhu ‘anhu mücâhede (14) içinde ‘azîmüştân-idi ve müşâhede içinde refi‘ül-hâl idi (15) ve cemî‘ tarîkat ehlinde müşaârün-ileyh idi ve hâkikat ehlinde (16) muşâhib-i Fuzayl-idi ve tâyusı ‘Ali bin Haşrimüñ mürîdi idi (17) ve ma‘rifet-i hâkâyıkde fâzıl idi ve ‘alim-ü uşul ve fûrû‘de ‘âlim idi

[123a]

(1) ve anuñ aşıl mevlidi Merve şehrinde idi ve Bağdâd şehrinde (2) sâkin idi ve anuñ tevbesine ol sebep oldığı ol bir (3) müdmin-i hamr idi içmekden hâli olmazdı bir gün mest ve şürîde (4) giderken yol üzerinde bir pâre kâğıd buldı gördi-kim ol (5) kâğıdda bismillâhi’r-raḥman’ir-raḥîm yazılmış (6) ol kâğıdı getirüp vardı ‘atṭarlardan ‘ıtr şatun alup (7) ol kâğıdı hezâr ta‘zîm ile mu‘atṭar eyledi bir temîz yirde pinhân eyledi (8) ol gece düşinde gördi kim eyitdiler yâ Bîşir (9) ya‘nî yâ Bîşir benüm adımı ḥub (10) koḫular ile ta‘zîm êdüp mu‘atṭar eyledüñ ‘izzetüñ ḥaḫḫı-çün ben daḫî senüñ (11) aduñı dünyâdan âḫirete ḥub koḫular ile mu‘atṭar eyleyem tâ kim her ki senüñ (12) aduñı işidürse cân u gönlinde rahmet ve râḫat zâhir ola (13) Bîşr çün uyḫudan uyanup duru geldi gördi kim devlet (14) güneşi gönlinde toḫmış anabet çerisi kendü nefsi vilâyetini (15) talan êtmîş ‘inâyeti ḥaḫ kendüde zâhir olmış derḫâl tevbe (16) êtdi ḥiç kimse anuñ gibi iḫlâş-ile tevbe êtmemiş-idi ve zühd (17) u‘ibâdet yolında ehli kemâl oldu ve Ḥaḫ Te‘âlânuñ müşâhedesinüñ

[124b]

(1) ğalebesinden mübârek ayaḫına ḥiç nesne geymezdi dâyim pâ-bürehne (2) yürürdi anuñ-içün Hâfî dèdiler (4) ve şordılar ki yâ Bîşr neyiçün ayaḫuña (3) nesne geymezsin cevâb vèrdi kim Ḥaḫ Te‘âlâ Kûrân içinde buyurur (4) kim yeri size bisât eyledüm imdi Allâh Te‘âlâ bisâtına ayaḫḫabı-ile (5) geçmek edebsizlikdür dèr-idi ve daḫî aşḫâb-ı ḫalvetden ve erbâb-ı (6) ‘uzletden erenler vardı kim istincâ idemezlerdi ve yèr yüzine (7) aḫız yârların bırakmazlardı ve sümküremezlerdi zirâ ki kaçan (8) baḫsalar cemî‘ der u dîvârı nûrullâh görürlerdi pes bu fi‘li (9) işlemek anlara şenî‘ gelürdi pes Bîşre daḫî ḫâşıl olmuş-idi (10) andan ötürî pâ-bürehne yürürdi belki Ḥaḫ Te‘âlânuñ nûrî (11) gözüne göz olur kim anuñ-ile nâzar êder pes Allâhuñ (12) nûrî kendüden artuḫ görür her kimüñ ki gözi ol olsa (13) Allâhdan artuḫ nesneyi görmez lâcerem ayaḫını yèr yüzüne başmaz nitekim (14) ḫoca-i enbiyâ ‘aleyhişşalavatü vesselâm Şu‘lebenüñ

cenāzesi ardınca (15) mübārek ayağınıñ barmağı üzerine giderdi eydürdi ki (16) melā'ike-i semāvāt ve āraẓīn şol-şadar çoqdur ki qorqaram ki nāgāh (17) ayağımı melā'ike üzerine başam imdi ol melā'ike nedür nūrullāhdur

[124a]

(1) mü'minler Allāh nūrı ile nazar ederler naqlıdır ki imām Aḥmed-i (2) Ḥanbel raẓıyallāhu 'anhu dāyım Bısr-i Ḥafıye mülāzimet ederdi tamām irādat (3) getürmiş-idi tā ḥadda bir gün şakirdleri eyitdiler yā ḥoca sen (4) zamānuñda imām-u 'ālim olasın muḳteda-i 'ālem olasın ve ilm-i āḥādışde (5) vefıķide bī-naẓır olasın bu aşruñ müctehidi (6) olasın envā'-i 'ulūmde mişlüñ olmaya ne lāyıqdur ki bir pā- (7) bürehne şūrīze-i rüzigār kişinüñ dāyım mülāzemeti edüp ardınca (8) yürüyesin imām-ı Ḥanbel eyitdi kim belī bu 'ulūm ki sizdir siz (9) ben andan yegrek bilürem āmmā Allāh Te'ālāyı ol benden yek bilür (10) pes imām dāyım anuñ ḳatına varırdı eydürdi kim (11) ya' nī Allāhdan baña ḥaber vēr dēr-idi naqlıdır ki bir kez Bısr Ḥafı (12) diledi kim bir sarāya gire bir ayağını sarāy işiginüñ içine ve bir ayağını (13) işigüñ taşrasına başdı daḥi bir gün bir gece müteḥayyir durdı (14) yarındaşı kıız ḳarındaşı su'āl etti kim bu ḳadar durmaḳlıḡa sebep (15) neyidi cevāb vērdi kim göñlüme geldi ki Bağdādda bunca kişiler (16) vardur kim adı Bısr kendüsi cühūd ve tersā ve benüm adum daḥi Bısr (17) āmmā müsülmānam 'aceb ben ne eylemiş olam ki müsülmānlıḡ naşib oldı

[125b]

(1) ve anlar ne eylediler ki cühūd ve tersā oldılar diyü bu ḥayretde (2) kalmış-ıdum bu ḳadar durmaḡa sebep bu kelām-idi naqlıdır ki (3) Bilāl Ḥavāş eydür benī isrā'il ḳabīlesine benüm-ile bir kişi yoldaş (4) oldı göñlüme ilhām erişdi kim ol yoldaş olan kişi (4) hıẓrdur eyitdüm ki Allāh ḥaḳḳı-çün eyit sen kimsin eyitdi kim senüñ (5) ḳarındaşuñ hıẓıram şordum ki yā hıẓır imām Şāfi ḥaḳḳında ne dērsin cevāb vērdi kim evtādlardandur ve eyitdüm ki İmām-ı (6) Ḥanbel ḥaḳḳında ne dērsin eyitdi kim şıddıqlardandur ve eyitdüm ki (7) Bısr-i Ḥafı ḥaḳḳında ne dērsin andan 'ālī cünun olmaz dēdi (8) naqlıdır ki ve bu 'Abdullāh-ı bin Celāl eydür Zi'n-nunı gördüm anuñ (9) 'ibādātı var-ıdı raẓıyallāhu 'anhu ve sehli gördüm anuñ işāreti (10) var-ıdı ve Bışiri gördüm anuñ vera' ı var-ıdı raẓıyallāhu 'anhum (12) ve benden şordılar kim ḳanḳısına ziyāde meylüñ var eyitdüm ki (13) Bısr-i bin-el Ḥārişe üstādumuzdur ziyāde meylüm var naqlıdır ki (14) kütüb-i āḥādışden yedi yük kitāb oḡumış idi cemī' sin (15) toprak

altında defn eyledi çıkup minber üzerinde hadîş (16) rivāyet etmedi şordılar kim neyiçün çıkup hadîş rivāyet (17) eylemezsin eyitdi andan ötürü kim nefsumüñ begāyet ārzūsı

[125a]

(1) var ki çıkup hālāyıkā hadîş rivāyet eyleye nefsumüñ ārzūsın (2) vèrmemek içün etmezem dèdi eger nefsumde hadîş rivāyet etmemek (3) havāsın sezmayeydüm çıkup hadîş rivāyet ederdüm dèdi (4) naıldur ki Bişr-i Hāfiye eyitdiler Bağdādda helāl ve harām birbirine (5) karışdı belki harām ziyāde oldı sen neden yersin Bişr eyitdi (6) kim andan yèrem ki siz yersiz ve andan içerem ki siz içersiz ve (7) şordılar ki bu mertebeyi neyile bulduñ eyitdi bir loğma ile (8) erişdüm ki sizüñ bir loğma gözden eksük ve elüm sizüñ (9) elüñüzden kışa ve anuñ-ile berāber degülem ki ni‘ meti haqqı yiye ve (10) ğayrıya şikāyet edüp ağlaya ve anuñ-ile berāber degülem ki ni‘ meti (11) haqqı yiye ve gülüp şāz ola andan eyitdi kim helāl isrāf (12) qabül olmaz ve andan şordılar ki katık ne edinelüm cevāb (13) vèrdi kim sağluğı katık edinüñ naıldur ki kırk yıl Bişirüñ hātırı (14) biryān taleb etdi eline biryān behāsı girmede ve eydürler (15) niçe yıllar gönli bakla ārzü etdi hergiz yèmedi naıldur ki Bişr (16) hergiz sultānlar kazduğı arağdan şu içmedi ve tarikat erenlerinden (17) birisi eydür bir gün Bişrüñ katına vardum gün begāyet şovug-ıdı

[126b]

(1) gördüm ki pā-bürehne durmuş şovukda ditrer eyitdüm ki yā Eba Naşr (2) cemī‘ halk şimdiki vaqtinde ton ve ayakqabını ziyāde ederler tā kim (3) şovuk eşer eylemeye sen tonuñ çıkarup yalın ayak olmışsın (4) cevāb vèrdi kim şol dervişleri yād eyledüm ki bunuñ gibi (5) şovukda libāsı yok begāyet zarüretleri var-ıdı çün māl-ile (6) anlara ihsān edüp zarüretten kurtarmağ elümden gelmedi (7) eyitdüm ki bārī ten-ile şovukda anlara muvāfaqat edeyin dèdüm (8) naıldur ki bir gün Bişr-i Hāfiden şordılar ki bu mertebeye (9) neyile erişdün anuñ-ile ki kendü hālümü Allāhdan ğayrıdan pinhān (10) eyledüm ve eyitdiler ki kim yā Bişr neyiçün sultānlardan qorqmazsın (11) ki anlaruñ zulumleri hod ziyādedür eyitdi kim Allāhı anlardan (12) ulı görürem ve ‘ālī bilürem anı bilmeyenler katında anı yād eylerem (13) pes andan ğayrıdan qorğum qalmaz naıldur ki Aḥmed bin İbrāhīmü’l-(14) muṭayyib eyitdi kim Bişr Hāfi baña eyitdi kim ma‘ rüfedi uş (15) öyle namāzı vaqtinde varuram anuñ katında namāz kıluram ben varup ma‘ rüfe (16) bu haberi eyitdüm muntazır oldı tā kim öyle namāzın (17) kılduğ ve ikindü namāzın kılduğ Bişr gelmedi aḥşam namāzın kılduğ

[126a]

(1) ve yatsu namāzın kılduḵ Bısr gelmedi kendümle eyitdüm ki subḥānallāhi (2) Bısr Hāfi gibi bir kelām söyleye ol kelāma muḥālefet eyleyüp (3) ‘ahdine dürüst olmayan begāyet ‘acebdür çün mescid ḳapusunda (4) Bısrı gözlerdüm gördüm ki Bısr Hāfi geldi dün yarusında (5) seccādesini getürüp Dicle ırmaḡının kenārına yetişdi derḥāl (6) Diclenün üzerine yüriyüp geçdi ma‘rūfuñ ḳatına gelüp tā şabāḥa (7) degin mükālemeye ve şöḫbete meşḡul oldılar çün seher vaḳti (8) oldı Bısr gērü gelüp Diclenüñ üzerinden geçüb gētdi (9) ben hemān-dem dām üzerinden aṣaḡa indüm Bısrüñ önüne geldüm (10) eyitdüm yā Bısr elüñi öpeyin aldum mübārek elini ve ayaḡını öpüp (11) andan du‘ā diledüm baña du‘ā kıldı (8) eyitdi kim yā Aḥmed bu sırrı (12) āṣḳāre eyleme (9) ne-ḳadar ki Bısr Hāfi ḥayātıda idi hıç kimseye dēmedüm (13) dēdi naḳldur ki bir cemā‘at Bısr Hāfinüñ ziyāretine geldiler gördiler (14) ki Bısr rızāullāhdan şöḫbet eyler bunlardan bir şūfi eyitdi ki (15) yā Eba Naṣr ḥalḳdan nesne ḳabül eylemezsin tā kim senüñ cāhuñ (16) ve ‘izzetüñ ḥalḳ ortasında ziyāde ola eger ‘ālem-i zühdde muḥaḳḳaḳ (17) iseñ dünyādan yüz dönderüp ḥaḳḳa teveccüh ētdüñ-ise ḥalḳdan nesne

[127b]

(1) al tā kim ḥalḳ ortasında senüñ cāhuñ ve ‘izzetüñ ḳalmaya ol (2) nesneyi ki alursın sırrıla getürüb fuḳaraya sadaḳa eyleseñ (3) Allāḥ ḥazretine tevekkül birle otur ve kendü ḳutuñı ‘ālem-i ḡaybdan (4) ḥāşıl eyle çün Bısr bu kelāmı işitdi begāyet ḳatı geldi (5) pes Bısr eyitdi ki bir cevāb işit ve bil ēy şūfi ki faḳir (6) üç ḳısmdur bir ḳısm oldur ki herḡiz kimseden nesne dilemezler (7) eger vērşeler ḳabül ētmezler ḳaḳarlar anlar rūḥāniler ḳavmindendür ki (8) çün Allāhdan nesne dileyeler Allāḥ Te‘ālā anlaruñ dileğini ḳabül (9) ēder eger Allāḥ üzerine ānd vērşeler derḥāl ḥācetleri ḳabül (10) olur ikinci ḳısm oldur ki anlar herḡiz kimseden nesne (11) dilemezler eger nesne vērşeler ḳabül ēderler anlar ḥāllü (12) ḳavmdendürürler ki anlar Allāḥ üzerine tevekkül ēdüp oturlar bu (13) ḳavm anlardur ki Ḥazīra-yi Ḳudsde mā’ide üzerine oturlar (14) üçüncü ḳısm anlardur ki şabr üzerine oturup ḳuvvetleri yetdükçe (15) vaḳtlerini ḥıfz ēderler ve ḥātırlarına gelen ve gönülllerine gelen (16) dā‘iyeleri def ēderler ve çün ṭāḳatleri ḳalmayup muṣṭar olsalar (17) nesne su‘āl ēderler dēdi çün şūfi Bısr Hāfiden bu kelāmı işitdi

[127a]

(1) eyitdi kim yā Bişr rāzı oldum Allāh Te‘ālā senden rāzı olsun (2) naıldur ki Bişr-i Hāfî eydür ‘Alî Cürcāniye erişdüm anı (3) bir çeşmenüñ üzerine oturur çün beni gördi hemān-dem segirdüp (4) kaçdı eyitdüm kim ‘aceb ne günāh étdüm ki bugün ādem oğlanın benden kaçduğın (5) gördüm anuñ ardınca segirdüm eyitdüm ki yā ‘azîz baña vaşıyyet (6) édüp naşîhat eyle eyitdi kim vaşıyyet dilerseñ dāyim fakrı (7) pîşe dut ve dilegüñ şabr-ile diril ve kendi havāñı düşman edin (8) ve şehevātüñe muhālefet eyle ve kendü evüñi bugün dağı hāli eyle şöyle (10) hāli eyle ki ol gün ki gérü kıpasın (11) ta kim müşerrefligin-ile ve hoşluğıla Allāha erişesin naıldur ki (12) bir gün Bişre bir kıavm geldiler eyitdiler ki Şāmdan gelürüz hacca giderüz (13) yā Bişir bizüm-ile gitmege ragbet eder misin eyitdüm kim belīāmmā üç (14) şart-ile gidelüm bir ol kim hîç nesne zād u zevade götürmeyelüm (15) eger nesne vërseler alup kıabül étmeyelüm dedı eyitdiler ki dilememek (16) ve hîç nesne götürmemek şartın édelüm āmmā eger bir fütühc olursa (16) almamak elümüzden gelmez dediler Bişir eyitdi kim pes siz bu dükeli (17) hacıların zād u zevādesine tevekkül édüp gitmişsiz bu ol

[128b]

(1) ma‘ninüñ beyānıdır ki ol şūfinüñ cevābında dëyüp-durur ki eger (2) gönülde kaçdı eylemiş olsañ halkdan nesne kıabül eyleyem (3) ol tekevvül hakkı-çün olmaya naıldur ki Bişr Hāfî eyitdi bir gün (4) eve girdüm gördüm ki ev içinde bir kışı durur eyitdüm ki sen (5) ne kışisin ki destürsüz benüm evüme girdüñ eyitdi kim senüñ (6) kıarındaşuñ Hızram eyitdüm ki yā Hızır baña du‘ā kııl eyitdi kim (7) yā Bişir Allāh Te‘ālā tã‘at kıılmağı saña āsān kıılson eyitdüm ki (8) yā Hızır dağı ziyāde du‘ā kııl eyitdi kim Allāh Te‘ālā tã‘atuñı senüñ (9) üzerine gizlü dutsun naıldur ki bir gün bir kışı Bişir (10) Hāfîyle meşveret eyledi eyitdi kim yā Bişr helālden iki biñ (11) aķçem var dilerem ki hacca gidem Bişr eyitdi ki meger ki temāşāya (12) gidersin eger Allāh Te‘ālā rızāsı- için hacca gidersen var ol (13) ol aķçeyile bir borçlu kışinüñ borcın öde yāhūd bir yetime (14) şadaķa ét yāhūd bir maķbil ve şālîh kışinüñ borcın öde (15) yāhūd nafaķası-içün işār eyle zîrā ki bir müsülmānuñ göñlüne (16) rāhat eşirdürmek yüz hac kıılmaķdan efzaldur dedı ol (17) kışı eyitdi kim göñlümün ragbetüm hacca varmaģa ziyādedür Bişir

[128a]

(1) eyitdi andan durur ki bu mālī sen veçh-i helâlden kesb etmeyüp (2) durursın tâ kim bî-vecih yere gērü harç etmeyince qarâr etmezsin (3) naıldur ki bir gün Bişir bir gâristândan geçerken eyitdi kim (4) cemî' gûristân ehlini gördüm ki gözlerinüñ üzerine gelmişler (5) ortalarına bir nesne sebep düşüp birbiriyile münâziğa ederler (6) keennehu bir nesne kısmet eder gibi münâcât edüp eyitdi kim (7) ilâhi bu münâziğa ne-içün edügin baña bildür dedüm âvâz geldi kim var anlara şor (8) varup anlardan su'âl etdüm cevâb verdiler ki (9) şulehâdan bir şâlih kişi bizüm üzerümüzden geçüp (8) üç kulhuvallâhu (10) âhâd okudı bir haftadur ki anuñ şevâbın üleşirüz naıldur ki (11) bir gün Bişir Hâfî eydür ki Muhammed Muştafayı 'am vâkı' amda gördüm (12) baña eyitdi kim yâ Bişir hiç bilür misin ki Hâk Te'âlâ senüñ akranuñ (13) ortasında seni ne-içün güzîde eyleyüp 'âlî mertebe rûzî kıldı (14) eyitdüm ki bilmezem yâ Resûlallâh eyitdi kim ol sebebdan ötrü kim (15) sen benüm sünnetüme mutâba'at eyleyüp ri'âyet etdüñ ve şulehânuñ (16) hürmetini şaklayu dutduñ ve mü'min karındaşlara naşîhat etdüñ (17) ve benüm âşhâbumı ve ehl-i beytümü dost dutup muhabbet eyledüñ

[129b]

(1) Hâk Te'âlâ bu sebeblerden ötrü seni ebrâr maķâmına erişdürüp (2) evliyâdan eyledi naıldur ki Bişir eydür bir gece 'Aliyyül murtaza (3) hâzretini vâkı' amda gördüm rażıyallâhu 'anhu eyitdüm ki yâ emîrel (4) mü'minîn baña bir naşîhat eyle eyitdi kim ne gökçekdür (5) şefkat ğanîlerden faķirler üzerine şevâb taleb etmek-içün (6) ve bundan daĥi gökçekdür ki dervîşler Allâhuñ keremine i'timâd (7) edüp ğanîler üzerine tekebbürlik eyleye naıldur ki Bişir Hâfî (8) âşhâbına eyitdi kim seyyahlık edüp sefer eyleñ ki müsâfîret (9) gönül gidüretini giderür dâyim bir yerde muķim olmak gönli (10) mükedder eyler nitekim şu kaçan revân olsa hoş tu'm (11) olup rûşen olur kaçan kim bir yerde durup muhtebe (12) olsa lezzeti müteġayyir olup levni şaru olur râyişesi (13) çirkin olur naıldur ki ve eyitdi ki her kimse ki diler dünyâda (14) 'azîz ola ve âhîrette şerîf ola ol kişi üç nesneden (15) ihtirâz edüp perhîz etsün evvel maĥlûķâta hâcet 'arz (16) etmesün ikinci kimse haķķına yaramaz söylemesün üçünci (17) hiç kimseye konuķ olmasun ve eydür her kimse kim dünyâda ĥalâyıķ

[129a]

(1) içinde bilinmekden şefâ sürer ve ĥalk ortasında meşhûr olmaĥı (2) sever ol kişi âhîret lezzetin bulmaya naıldur ki eger ķanâ'at (3) etmekte hiç nesne daĥi yoĥısa dünyâda 'izzet-ile dirilmek kifâyet (4) eder ve eyitdi kim ĥalâyıķ seni bilmegi dost

dutarsañ (5) ol dostluḡ dünyā sevmekligüñ başıdur eyitdi kim hergiz (6) ‘ibādet lezzetini bulmayasın tā kim senüñ-ile ārzūlaruñ arasında bir (7) demürden dīvār étmeyince ve eyitdi kim işlerüñ begāyet atısı (8) üç nesnedür evvel darlıḡı vaḡtinde cömerdlik étmek ikinci (9) ḡalvet yerde vera‘ étmek ya‘ nī günāhdan perhīz étmek üçüncü (10) orḡduḡuñ iřinüñ öñinde kelām söylemek naḡldur ki Biřir (11) Ḥāfi eydür vera‘ oldur ki cemī‘ řübhelerden pāk olup ařra (12) gelesin ve nefesünüñ muḡasebesini arfatül-‘ ayn içinde (13) dāyim ḡisāb édesin naḡldur ki ve eyitdi kim zühd bir pādīřāhdur (14) kim çün bir yerde arar dutsa rızā vërmez ki hīç kimse anuñ-ile (15) bile arār éde ve eyitdi ulu fażilet ki ula Ḥaḡ Te‘ ālāya (16) eyitdi ma‘ rifetdür ve gördüḡin řabrdur ve eyitdi kim eger Allāh (17) Te‘ ālānuñ ḡāřları varsa anlar řūfilerdür ve eyitdi řūfiler

[130b]

(1) oldur kim Allāha göñül řāfi ola naḡldur ki ve eyitdi řūfiler bir avmdur (2) ki anları hīç kimseler bilmeyeler mekerallāh-ile bileler ve anlara ikrām étmeyeler mekerallah içün (3) ikrām édeler ve eyitdi kim her kimse ki āzādlik lezzetin atmak istese (4) eyit ki ol iři sırrını pāk eylesün naḡldur ki ve eyitdi her ki (5) Allāh içün řıdḡ-ile ‘amel eylese ḡaḡ arafından aña vaḡřet-i ‘aẓīm (6) ḡāřıl ola ve eyitdi kim baḡıllaruñ yüzine baḡmak göñül arardur (7) ve mürüvveti giderür ve eyitdi kim edeb elini dutmaḡarındařlar (8) ortasında edebdür ve eyitdi kim hergiz ben ki kimseyile oturmadum (9) ve hīç kimse benüm-ile oturmadı ki çünkim birbirimüzden ayrıldıḡ bize yaḡın (10) oldu ki eger ayrılmayup birbirimüz-ile bile olayıduḡ bize ḡayırulu olayıdı (11) dër ve eyitdi kim ben ölümi ikrāh édiciyem ölüm ikrāh édici olmaya (12) meger řol kimseler kim řek ve gümānde olalar ve eyitdi kim (13) sen kāmil olmayasın tā kim senüñ dūřmanuñ emīn olmaya ve eyitdi kim (14) çün Allāha a‘ at étmezsiz bārī ma‘ şiyet daḡi eylemeñ ve bir iři (15) bir gün Biřir ḡāfinüñ öñünde eyitdi kim ya‘ nī (16) Allāha tevekkül étdüm dèdi Biřir eyitdi kim Allāh üzerine yalan söylersin (17) eger aña tevekkül étseyidüñ rāzı olayıduñ ve eyitdi kim eger söz

[130a]

(1) söylemekden saña ‘aceb gelse ḡāmūř ol eger ḡāmūř olmaḡdan (2) ‘aceb gelse söz söyle ve eyitdi kim eger dünyā ‘ömrince ‘ömrüñ (3) olsa ol ‘ömri secde-i řükürde geçürseñ henüz anuñ řükrünü (4) ödemeyesin ki ol ezelde dostlar sözün söylerde cehd (5) eyle tā kim sen-daḡi dostlardan olasın çünkim Biřir ḡāfinüñ (6) ölümi vaḡti geldi

bir ‘aceb hâlde gördiler eyitdiler ki ya Bişir meger ki (7) dünya dirliğın dost dutarsın eyitdiler kim yok velikin (8) ‘âlem halkı pâdişâhınun hâzretine varmak begâyet düşvârdur naıldur (9) Bişir hâfi ölüm döşeginde yaturken bir kişi Bişrûn katına gelüp hâlinun (10) fakrından ve rûzigârun şiddetinden şikâyet eyledi Bişr çıkarup (11) gönlegini ol kişiye şadağa etdi kendüsi bir ‘âriyeten gönlek (12) aldı geydi anun içinde cân teslim etdi tâ kim Bişir hâfi hayâtdaydı (13) Bağdâd şoğagında hiçbir hayevân terslemezdi Bişir hâfiye (14) hürmet ederdi zîrâ ki Bişr dâyim yalın ayak yürürdi nâgâh (15) mübârek ayağına ters dege dëyü meger bir kişinun bir tavârı bir gece (16) Bağdâd şoğagında tersledi ol kişi görüp feryâd eyledi eyitdi ki (17) Bişir Hâfi öldi teftiş edüp gördiler ki Bişir hâfi ölmüş şordılar ki

[131b]

(1) neden bildün eyitdi kim andan bildüm ki tâ Bişir Hâfi hayâtdaydı Bağdâd (2) şoğaklarında hiç heyavânlar terslemezlerdi şimdiki hâlde gördüm ki (3) yollarda heyavân terslemiş bildüm ki Bişir Hâfi dünyâdan naıl etdi (4) öldüğinden sonra Bişir Hâfiyi düşde gördiler şordılar ki Allâh (5) Te‘âlâ senün-ile ne mu‘âmele etdi cevâb vërdi kim baña Allâh ‘itâb (6) etdi kim dâr-ı dünyâda benden ne-içün ziyâde korkardun ki (7) ya‘nî bilmez midün ki kerem kılmak benüm (8) şıfatumdur dëdi ve bir kimsene daği Bişri düşde gördi şordı ki (9) Hâk Te‘âlâ saña ne kıldı cevâb vërdi kim Allâh Te‘âlâ beni yarlıgayup (10) rahmet eyledi baña eyitdi kim (11) ya‘nî yiyüp tena‘um eyle ey benüm-içün dünyâda yemeyen (12) ve iç ey benüm-içün dünyâda içmeyen ve bir kişi daği düşde gördiler (13) şordılar ki Allâh senün-ile ne mu‘âmele kıldı eyitdi kim Allâh Te‘âlâ (14) baña rahmet eyledi cennetün yarusını baña mübâh etdi kim eyitdi yâ (15) Bişir tâ kim senün ‘ömrün oldukça baña od üzerinde secde eyledün (16) henüz daği anun şükrin edemedün ki senün-içün kıllarum gönlinde (17) yer düzüp dururam tâ kim seni seveler ve bir kez daği Bişir düşde gördiler

[131a]

(1) şordılar ki Allâh senün-ile ne itdi eyitdi kim çün Allâhı gördüm Hâk (2) Te‘âlâ eyitdi kim merbağa yâ Bişir ol vaqt kim senün cânını kabz (3) eyledüm yer yüzinde baña senden sevgülü kimse yog-ıdı naıldur ki (4) bir gün bir ‘avrat imâm-ı Aḥmed-i Hânbelün katına geldi eyitdi kim yâ imâmül müslimîn (5) dün gece tam üzerinde oturup iplik egrürdüm ḥalifenün (6) kişileri meş‘aleyile gelüp geçerken ol meş‘alenün

ışığına birkaç (7) til iplik egirdüm ol ipik bahâsı baña helâl midür yoḥsa (8) ḥarām midür dèdi imām-ı Ḥanbel eydür evvel sen eyit kimüñ nesisin (9) ki bunuñ gibi mesele su'âl èdersün ol ḥātun eyitdi kim (10) Bişir Ḥāfinüñ kız qarındaşıyam imām-ı Ḥanbel bunu işidüp zār zār (11) ağladı eyitdi kim bunuñ gibi taḳvā Bişir Ḥāfi ḥānedānından 'aceb (12) degil pes eyitdi kim yā ḥātun ol meş'ale ışıgında egirdügüñ (13) iplik saña helâl olmaya zinhār şakinup key ri'āyet eyle kim (14) senüñ pāk ve şāfi şuyuñ mülevveş olup bulanuk olmaya ve (15) qarındaşuñ Bişir Ḥāfi ḥazretinde iḳtidā èdüp anuñ yolından tecāvüz (16) eyleme tā şöyle olasın kim anlaruñ gibilerüñ meş'alesi (17) ışıgına iplik egirmek isteseñ elüñ saña muṭi' olup egirmeye

[132b]

(1) zīrā kim senüñ qarındaşuñ kaçan kim elin ṭa'ām yèmege şunsa kim (2) ol ṭa'ām şüphelü ola eli aña iṭā'at èdüp ilerü varmazdı (3) eydür ki benüm bir sulṭānum vardur kim aña gönül dèrler ol taḳvānuñ (4) ra'ıyyetidür benüm zehrem yokdur taḳvā destürınsız sefer èdem (5) dèr-idi raḥmetullāhi 'aleyhi raḥmeten vāsi'aten **zıkr-i Zinnūn-ı Mısrī** (6) ol pişvā-yı ehl-i melāmet ol şem'-i cem'-i ehl-i kıyāmet ol (7) bürhān-ı mevhibet ve tecrīd ol sulṭān-ı ma'rifet ve tevḥīd (8) ol ḥüccetül-faḳr ve faḥrī kuṭb-ı vaḳt Zennūn-ı Mısrī raḫıyallāhu (9) 'anhu ṭarīḳatuñ şaḳlularından idi ve belā ve melāmet yolunuñ (10) sālīklerinden idi ve tevḥīd esrārında daḳıḳ nazarları var-idi (11) ve haḳıḳat yolında kāmīl revīşleri var-idi ve ri'yāzet ve kerāmet (12) içinde bī-naẓir u bī-hemtāyıcı ve ehl-i Mışruñ ekşeri aña münkir idi (13) zındıḳdur dèrlerdi ve gèrū ba'zısı işinde müteḥayyir ve ḫayrān ḳalurlardı (14) tā kim ḫayātdayıcı kimse aña mu'teḳid degül-idi vefātı vaḳtine (15) degin kimse anuñ ḫāline vāḳıf olmadı öldüğinden soñra bildiler ki (16) kāmillerden imiş zīrā kim kendüyi ḫalāyıkdan pinḫān dutardı (17) hıç bir āḫad anuñ kemāline vāḳıf olmadı anuñ tevbesine

[132a]

(1) sebeb ol oldu kim aña ḫaber vèrdiler ki filān yèrde bir 'ābīd kişi (2) var Zennūn eydür ḳaşd eyledüm ki varup anı ziyāret eyleyem (3) vardum ol 'ābīdi gördüm ki kendüyi bir ağaca aşā ḳomış (4) eydür ki èy ten baña ṭa'at ḳılmağa muvāfaḳat eylemezseñ saña miḫnet-ü (5) meşāḳḳat èderem tā kim açlıḳdan ve şusızlıḳdan helāk olursın (6) çünkim bunu bu ḫālde gördüm baña riḳḳat ḡālib olup ağladum (7) ol 'ābīd benüm ağladuğum işidüp eyitdi kim kimdür ki teraḥḫum (8) eyler bir kişiye ki anuñ günāḫı çok ola ḫayāsı az ola (9) Zennūn anuñ ḳatına vardı aña selām vèrdi andan soñra (10) şordı kim yā 'azīz bu ne ḫāldur ki kendü nefsüne èdersin (11) eyitdi kim bu ten

benüm-ile tã‘ at étmege qarâr dutmaz halk-ile ihtilâf (12) itmek ister Zennûn eyitdi ben şandum ki bir müsülmānuñ nā-ḥaḡ (13) yere ḡanın dökdüñ yāḡūd senden bir günāh-ı kebīre şādır oldı (14) eyitdi kim bilmez misin ki çün bir halk-ile ihtilâf ola cemī‘ nesneler (15) anuñ ardınca gelüp mecāl bulur dēdi Zinnûn eydür yā ‘ azīz (16) begāyet ulu zāhidsin ol eyitdi ki benden daḡi zāhid görmek (17) ister misin Zinnûn eyitdi isterem eyitdi kim iş bu ṭaḡuñ

[133b]

(1) üzerine çık tã kim benden daḡi ziyāde zāhid göresin Zennûn (2) eydür ol ṭaḡuñ üzerine çıkdum gördüm ki bir yigit bir şavma‘ anuñ (3) ḡapusunda oturur bir ayaḡı şavma‘ anuñ iḡerüsinde ve birisi (4) taşrasında kesilmiş yatur anı durmuş ḡurtcuḡazlar üşüp (5) yerler ilerü varup selām vërdüm anuñ ḡālinden şordum (6) eyitdi kim bugün bu şavma‘ ada otururdum bir ḡātun kişi işbu aradan (7) geçdi göñlüm ol ḡātun kişiye mute‘ allıḡ oldı ve tenüm taḡāzā (8) étđi kim ol ḡātun kişinüñ ardına düşem durup bir ayaḡımı (9) ḡapunun taşrasına başdum ve birisi daḡi iḡerüyiken āvāz geldi kim (10) hay utanmaz mısın ki otuz yıldur Allāha ‘ ibādet eyleyesin şimdiki ḡālde (11) ‘ avrata ḡaşd edesin hemān-dem ol ayaḡımı ki ḡapunuñ taşrasına (12) başdum-idi kesüp bıraḡdum ve bu arada oturdum tã kim göreyim ki baña (13) Ḥaḡ Te‘ ālādan ne irişür ve andan şoñra eyitdi ki bunda nice (14) geldüñ ki biz günāḡkārларuz eger dilersen ki Allāh leşkerlerinden göresin (15) bu ṭaḡuñ üzerine çık dēdi Zennûn eydür ol ṭaḡ (16) begāyet yüceyidi çıḡamadum ol yigitden anuñ ḡaberin şordum (17) eyitdi kim ol ṭaḡ üzerinde bir şavma‘ a vardur ol zāhid

[133a]

(1) bir niḡe yıldur ki anda oturup Allāha ‘ ibādet eyler anda anuñ oturmasına (2) sebep oldur ki meger bir kişi anuñ-ile baḡş édüp eydür ki rızḡuñ (3) sebebi kesb étmekdür hīḡ kesbsüz rızḡ gelmez ol zāhid hemān-(4) dem nezr édüp Allāha āhd étđi eyitdi kim ayruḡ nitekim ‘ ömrüm vardur (5) hīḡ kesb-ile ḡāşıl olur rızḡ yimeyem tã kim Ḥaḡ Te‘ ālā ādem oḡlanları (6) kesbisüz baña rızḡ vëre dēdi ol ṭaḡuñ üzerine çıkup (7) ol şavma‘ ayı ihtiyār eyledi tevekkül édüp Allāha ‘ ibādet étđi (8) Ḥaḡ Te‘ ālā arularına emr étđi varup anuñ çevresinde bal (9) étđiler tã kim ol zāhid andan ifṭār éde Allāha ‘ ibādet eyleye (10) dēdi Zennûn çün bu kelāmı bu zāhidden işitdi ve bunların (11) āḡvālını gördi göñlüne ‘ aḡīm derd ḡāşıl oldı i‘ tiḡād étđi ki (12) herḡiz Allāha tevekkül itse Allāh anuñ her ḡācetini müheyyā éder ve anuñ (13) zaḡmetü ve mücāhedesini zāyī‘ eylemez çün bunlardan döndi gelürken (14) gördi ki bir āḡaç üstinde bir gözsiz

kuş oturmuş hemân-dem (15) uçup yere endi Zennûn eyitdi bu bî-çâre yemi ve şuyı nerede (16) bulur ki dèdi hemân-dem anı gördi ki minķārını yire vurdı (17) bir altun üsküre tolu sūsam zāhir oldı ve bir gümüş üsküre

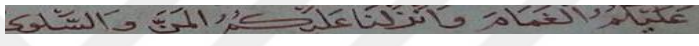
[134b]

(1) tolu gül-āb peydā oldı bu sūsamdan yiyüp ol gül-ābdan toynca (2) içdi gèrū çıkup ol ağacuñ üzerinde oturdı ol üsküreler (3) gèrū nā-bedīd oldı çünkim Zennûn bu āhvālî gördi bu arada (4) sa‘ âdet güneşi gōñline togdı ve inābet şubhı zāhir oldı (5) şevk u zevk hāşıl olup bil-küllîyye elden vardı Hāķ Te‘ ālāya (6) tevekkül ètmege i‘ timādı zāhir oldı ve tevbe ètmesi muhākķak oldı (7) pes çıkup Mışrdan birkaç menzil gitdi aḥşam vaktinde bir vīrāneye (8) yetişdiler ol vīrānede bir küpcük altun ve cevāhir buldılar (9) ol küpçügüñ üzerinde bir tahta üstinde Allāh adı yazılı (9) çün Zennûn eyitdi baña şol ma‘ şuk adı yazılı tahtayı vèrūñ (10) dèdi ol tahtayı Zennūna vèrdiler tā aḥşama degin ol (11) tahtayı öperdi anuñ berekātında işi aña èrişdi kim bir gece (12) Zennûn düşinde gördi eyitdiler ki ya Zennûn her kişi (13) altun ve cevāhir begendi aldı anı ‘ azīz diyü sen anlardan ‘ azīz-(15) rağın aldun ki ol benüm adumdur biz daḥi saña ‘ ilüm ve ḥikmet ḳapusın (16) açduķ çünkim Zennûn bu vāķı‘ ayı gördi gèrū dönüp Mışra (17) geldi naḳldur ki eydür bir gün şehr içinde giderdüm bir ırmağa

[134a]

(1) èrişdüm gördüm ki kenārında bir mütekellif köşķ varup ol (2) ırmağūñ kenārında ṭahāret ètdüm çün ṭahāretten fāriğ (3) oldum nāgāh gözüm bu köşķ dāmına ṭuş geldi köşķ küngüresinde (4) bir şāḥib cemāl kenīzek gördüm ki durur ḥüsn-ü cemāl (5) içinde bî-naẓīr-i‘ ālem diledüm ki anı imtiḥān eyleyem eyitdüm èy (6) kenīzek kimūñsin cevāb vèrdi kim èy Zennûn çün ırakdan (7) zāhir olduñ seni dīvāne şandum çün yakın geldüñ seni ‘ ālim (8) şandum çün daḥi yakın geldüñ seni ‘ ārif şandum çünkim (9) ḥaḳīḳat-ile naẓar ètdüm gördüm ki ne dīvānesin ve ne ‘ ālim ve ne ‘ ārifsin (10) eyitdüm èy kenīzek neden dèrsin eyitdi kim zīrā kim eger dīvāne (11) olsañ gelüb ṭahāret ètmezduñ ve eger ‘ ālim olsayduñ nā-maḥreme (12) naẓar ètmeyeyduñ eger ‘ ārif olsayduñ Hāķ Te‘ ālādan ğayrına naẓar (13) bırakmazduñ dèdi hemān sâ‘ at nā-bedīd oldı Zennûn eydür (14) baña ma‘ lüm oldı ki ol ādemī degüldi ḥaḳ tarafından baña tenbih- (15) idi cānuma odlar düşüp deñiz kenārına vardum gördüm bir cemā‘ at (16) gemiye binmişler deryā seferin èderler ben daḥi anlaruñ gemisine bindüm çünkim (17) birkaç gün gitdük meger bir bāzīrgānuñ gemide bir gevheri yāvı

[135b]

(1) varmış bir bir bu gemi ehlini dutup dögdiler ve cemî' sin aradılar (2) bulamadılar pes dükeli gemi ehli benüm üzerüme ittifāk édüp (3) eyitdiler kim bu kişi aramızda belürsüzdür gevheri bu alup durur (4) dèyüp Zennūnı incitdiler çok ceza itdiler Zennūn hîç (5) nesne söylemedi hāmūş oldu çünkim cezāyı hadden aşurdılar (6) bir kezden dudağı altından söyledi hemān-dem deñiz yüzüne hezerān (7) biñ balık çıktı her birinūñ ağızında bir güher Zennūn birisin alup (8) ol bāzīgāna vèrdi çünkim gemi ehli bu kerāmeti Zennūndan (9) gördiler Zennūnun elin öpüp ayağına yüz sürdiler hezāran (10) 'özür-hāhlık étdiler Zennūn bunlaruñ ortasında begāyet mükerrrem (11) ve muhterem oldu bu şıfatdan ötrü (12) anuñ adını Zennūn kodılar anuñ 'ibādetine ve riyāzetine nihayet yokdur şöyle kim anuñ bir (13) kız karındaşı vardı Zennūnuñ şöhetinde şöyle 'ārif ve kāmile (14) olmuş-ıdı kim bir gün anuñ katında bu āyeti okudılar kim (15) (16) derhāl yüzünü gökden yaña dutdı ayağı üzerine durup eyitdi (17) kim ilāhi benī İsrā' il kavmine menn ü selvā ya' nī bal ve bildircin

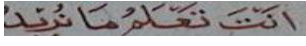
[135a]

(1) gönderdüñ Muḥammedilere göndermezsın imdi senüñ' izzetüñ (2) ḥaqqı-çün oturmazam tā kim bize daḥi menn ü selvā göndermeyesin (3) hemān sâ' at deriçelerinden menn ü selvā yağmağa başladı ol hātun (4) kişi yüzünü Allāh tarafından döndermeyüp evden taşra çıktı yüzini (5) şaḥra u beyābānlara dutdı gidüp nā-peydā oldu ayruḥ hiç kimse (6) anı bulmadı naḳldur ki Zennūn eydür bir vaḳtin Şām tağlarında (7) gezerdüm bir bölük kavm gördüm ki Allāhuñ belālarına mübtelā olmuşlar (8) bir yerde cem' olup otururlar anlara şordum ki yā kavm bu yerde (9) neylersiz ve size ne oldu cevāb vèrdiler ki bu tağda 'Ubbād (10) adlu bir 'ābid vardır bir şavma' ayı ihtiyār édüp oturur Allāha 'ibādat (11) eder her yılda bir sâ' at taşra çıkar işbu belāya mübtelā (12) olmuş kullaruñ üzerine bir nefes urar anuñ nefesi berekātında (13) bu cemî' si şıḥḥat bulurlar ol 'ābid gèrū şavma' asına girer (14) tā bir yıla degin oturur bir yılda gèrū çıkar dèdiler çün bu ḥaberi (15) işitdüm şabr étdüm ki tā ol 'ābid şavma' adan çıka gördüm bir sâ' atden (16) sonra gördüm şavma' adan taşra çıktı beñzi şararmış ve gözleri (17) çukura düşmüş ve begāyet za' if ve naḥîf olmuş şöyle kim anuñ nazarı

[136b]

(1) heybetden ol tağlarda zelzele düşdi andan soñra birkez şefkat (2) nazarıyla bu mübtelâlar kavme nazâr etdi andan yüzün göge dutdı ol (3) mübtelâ üzerine bir nefes urdı hemân sâ‘at şıhhat erişüp (4) şifâ buldılar ol ‘âbid döndi kim gèrû şavma‘asına gire (5) Zennûn eydür ilerü varup etegin dutdum eyitdüm ki yâ ‘azîz (6) Allâh haqqı-çün zâhir ‘illetine ‘ilaç êtdüñ bâtin ‘illetine daği dermân (7) erişdür dedüm dönüp yüzüme nazâr etdi eyitdi kim yâ Zennûn (8) elüni etegümden қо ki Hâk Te‘âlâ ‘azametü ve celâli ucından göre-durur (9) seni göre kim seni kendüden gayrıya yapışmışsın seni ol (10) yapışduğıñ kişiye қoya ve ol yapışduğıñı saña қoya ikiñüz daği (11) birbirüñüz ile helâk olasız dedi hemân sâ‘at gèrû şavma‘asına (12) girdi naıldur ki bir gün yârenleri Zennûnuñ katına geldiler (13) gördiler ki Zennûn ağlar şordılar ki yâ Zennûn bu ağlamaya (14) sebep nedür cevâb vèrdi kim dün gece secdede gözüm uykuya varmış (15) Hâk Te‘âlâyı düşümde gördüm eyitdi kim yâ ebâl-feyz hâlâyık yaratdum (16) on bölük oldılar dünyâyı anlara ‘arz êtdüm tokuz bölügi dünyâya (17) cennete yüz dutdılar bir bölügi qaldı ol bir bölük daği on bölük

[136a]

(1) oldılar anlara cehennemî ‘arz êtdüm bunlaruñ tokuz bölügi cehennem (2) kórқusından tağılup âvâre ve perâkende oldılar bir bölügi qaldı (3) ki ne dünyâya aldandılar ve ne cennete meyl êtdiler ve ne cehennemden (4) kórқdılar anlara eyitdüm ki ey benüm kullarum dünyâya iltifât (5) êtmedüñüz ve cennete ümîz dutmaduñuz ve cehennemden hîç kórқmaduñız (6) pes ne istersiz cemî‘ si baş qaldurup cevâb vèrdiler ki (7) ya‘ nî yâ Rabbi sen bilürsin bizüm ne istedüğüñüzi (8) naıldur ki bir gün Zennûnuñ katına bir oğlan geldi eyitdi (9) kim yâ şeyh baña yüz biñ dînâr qalup durur imdi dilerem ki (10) gelüp senüñ mübârek hîdmetünde anı harc êdem ki ol dînâr senüñ (11) dervîşlerinüñ meşâihine şarf êdem Zennûn eyitdi ki yâ oğlan (12) bölügiyyete erişdüñ mi eyitdi kim yok erişmedüm imdi şimdiki hâlde (13) senüñ nafaқа êtdüğüñ dürüst degildür şabr eyle tâ kim bâliğ olasin (14) andan gelesin dedi çün oğlan bâliğ oldu gelüp Zennûnuñ (15) elin dutdı tevbe êtdi ol yüz biñ dînârı Zennûnuñ (16) dervîşlerine nafaқа êtdi çün dînâr dükendi ol dervîşlere (17) zarûret hâşıl olup aç qaldılar ol oğlan dervîşlerüñ hâllerine

[137b]

(1) muṭṭali‘ olup eyitdi kim ey dirîgâ қanı ol yüz biñ dînârı ki (2) gèrû bu erenlere nafaқа êdeydüm Zennûn oğlandan bu kelâmı (3) işitdi bildi kim ol oğlan henüz işüñ

haķikatine erişmemişdür (4) ki dünyānuñ katunda haķarı vardır pes Zennūn oğlanı katına (5) okudu eyitdi kim yūri şol filān ‘aṭṭār dükkānına var benden (6) eyit ki şol filān dārūdan üç akçelik vērşün ol (7) oğlan vardu şeyhūñ dēdūgi dārūyı getürdi şeyh eyitdi kim (8) havānda koy yumşak dög andan soñra üstine bir pāre yağ koyup (9) ḥamr eyle andan ol ḥamırı üç mūhre eyle ve her birisi iğneyile (10) del daḥi benüm katuma getür dēdi ol oğlan şeyh buyurduğunlayın (11) eyleyüp şeyhūñ katına getürdi ol şeyh mūhreleri alup elini sürdi (12) ve üzerlerine bir kez üfürdi hemān-dem üç pāre yāḳūt oldu (13) hergiz anlaruñ gibi kıymet-i yāḳūt ol oğlan görmemişdü şeyh (14) eyitdi kim yūri bunları bāzāra ilet şarrāflara göster tā kim kıymetin (15) zāhir ētsünler velikin şatma gērü getür dēdi oğlan alup (16) bāzāra şarrāflara gösterdi her birisin bīn dīnāra dilediler (17) yāḳūtları gērü getürdi Zennūna bildürdi Zennūn eyitdi kim

[137a]

(1)-di imdi gērü havāna koyup yumşak ḥal eyle varup şuya (2) saç dēdi oğlan eyle eyledi pes Zennūn eyitdi yā oğlan (3) bu dervişler etmek bulmayup aç degüllerdür belki açlık iḥtiyār (4) ēdüp dururlar ol oğlan çün bu ḥālī gördi ve şeyhden bu (5) kelāmı işitdi ol dēdūgi söze tevbe eyledi bu kelāmdan göñli (6) gözi uyandı anuñ katında dünyānuñ hīç ḳadr u kıymeti ḳalmadı (7) naḳldur ki Zennūn eydür otuz yıldur ki ḥalkı Allāh dergāhına (8) da‘vet eylerem şöyle kim gelmek-idi hemān bir kişi geldi ol (9) kişi oldu kim bir gün pādīşāhzāde cemī‘ nokerleriyle gelüp (10) benüm mescidümden geçerdı ben bu kelāmı eydördüm ki ol za‘ifden (11) aḥmak olmaya kim bir ḳavīye ḳarşu olup berāber olmaḳ ister (12) bu söz pādīşāhzādeye ḳatı geldi içērü girüp eyitdi kim bu ne (13) kelāmdur ki söylersin ben eyitdüm ki Allāh Te‘ālā ḳavīdur ādem oğlanı (14) za‘ifdur ki ol ḳavī pādīşāh-ile ḳarşu olmaḳ ister bu kelāmı (15) işidüp ol pādīşāhzādenūñ ḥālī mütelevvin olup levni müteḡayyir (16) oldu durup gētdi bir gün gērü geldi eyitdi kim Allāha (17) yol nedür eyitdüm ki bir ṭarīḳ var ki begāyet küçücük ve bir ṭarīḳ var ki

[138b]

(1) begāyet biyüek eger küçücük yol isterseñ dünyāyı terk eyle (2) ve günāhı terk eyle ve şehvātı terk eyle eger biyüek yol (3) ṭaleb ēderseñ Allāhdan ayruḳ cemī‘ nesneyi terk eyle ve (4) göñli cemī‘ nesneden ḥālī eyle ve andan soñra oğlan eyitdi kim (5) ya‘nī Allāh ḥaḳḳı-çün iḥtiyār (6) eylemedüm illā biyüek yolu iḥtiyār eyledüm bir gün daḥi gördüm (7) bir ‘abāyı iḥtiyār eylemiş Allāh yolunda ‘ibādāt u mücāhedāte meşḡul (8) olmuş tā kim budelā mertebesine yetişüp

abdâllardan olmuş (9) naıldur ki ve dađı bu Ca‘fer-i A‘ver eydür Zennūnuñ
katındayıdum (10) bir cemā‘at Zennūnuñ yārenleriyle hāzır-idi mertebe-i vilāyetde
(11) insānuñ emrine cemī‘ cemādāt māmūr olmasının hikāyetini ederlerdi (12) ol
yerde bir tahtaya tayanup dururdu Zennūn eyitdi (13) evliyāya cemādāt muṭī‘ olması
ol ola ki şimdiki hālde işbu (14) tayanup duran tahtaya emr edevüz bu evi tolandı
Zennūn tahtaya (15) emr eyledi hemān-dem harekete gelüp ol evi ser-tā-ser tolandı
(16) gelüp gèrū yerinde durdı bu arada bir yigit hāzır-idi bu kerāmeti (17) Zennūndan
gördi gönline şevku muḥabbet gālebe edüp ağladı

[138a]

(1) ve düşdi şol-kađar ağladı kim cān teslīm etti getürüp (2) ol mezkūr tahtaya
bağladılar iledüp defn eylediler naıldur ki bir gün (3) bir kiři Zennūnuñ katına gelüp
eyitdi kim yā Zennūn borcum (4) var hiç nesnem yok ki ödeyem baña mu‘āvenet eyle
dedi Zennūn (5) yerden bir pāre taş alup ol kiřinūñ eline vèrdi (6) eyitdi kim var
borcuña eir ol kişi varup bāzārda ol (7) taşı çıkardı gördi kim zümüröd olmuş dört yüz
akçeye şatdı (8) borcın ödedi naıldur ki bir yigit var-ıdı dāyim ehl-i zevk (9) şūfīlere
inkār ederdi bir gün Zennūn kendü yüzügiñi (10) ol münkire vèrüp eyitdi kim bu
yüzügi etmekçilere ilet bir dīnār (11) dutıya ko ol yiğit varup yüzügi etmekçilere ‘arz
etti (12) bir akçeden artuğa qabūl etmediler yigit gèrū gelüp Zennūn (13) hāzretine
i‘lām etti Zennūn eyitdi var cevherīlere ilet (14) gör kim anlar dađı neçeye dilerler
varup cevherīlere yüzügi ‘arz (15) etti bīn dīnāra dilediler gèrū Zennūna haber bildürdi
(16) Zennūn ol yigidi eyitdi senūñ‘ilmūñ bu şūfīlere ol (17) etmekçinūñ bu yüzüğe
‘ilmi gibidür naıldur ki Zennūnuñ nefsi

[139b]

(1) on yıl sikkā aşını ārzū etti ya‘nī sirkelü aş Zennūn (2) vèrmedi bir gece bayrām
geçesiyidi Zennūna nefis eyitdi kim (3) yā Zennūn ne ola ki yarın bayrāmlık baña sikkā
aşını vèresin (4) Zennūn eyitdi ey nefis eger dilerseñ ki yarın senūñ (5) ārzūñı vèrem
bu gece baña muvāfaqat eyle tā kim iki rek‘at namāzda (6) cemī‘ Qurānı hātım ede
nefsi Zennūna muvāfaqat eyledi çün (7) şabāh oldı durup sikkā aşını bişürdi Zennūn
nefsinūñ (8) öninde qodı bir loqma aldı ki yeye ağızına iletmiş-iken gèrū bırağdı (9)
elini sildi ve kendüyi ol ta‘āmdan çekdi şordılar ki yā (10) şeyh sebep ne oldı ki bir
loqmayı almış-iken gèrū bırağmaduñuz (11) yemeduñuz cevāb vèrdi kim bu sā‘at baña
nefsūm eyitdi kim āḫir (12) on yıllık ārzūma şimdiki hālde erişdüm eyitdüm ki yā nefis
(13) Tañrı haqqı-çün ol ārzūñı saña vèrmezsin ol kiři kim bu hikāyeti (14) etti eydür

kim Zennūn bu kelāmdaydı ki bir kiři apudan ierü (15) girdi bir ölmek sikkā aşını bişürmiş getürüp Zennūnuñ öñinde (16) odı eyitdi kim yā Zennūn ben saña kendü ihtiyārum-ile gelmedüm (17) belki gönderdiler ben ehl-i ‘ayāl ammālam oğlancuklarum bir nie müddet

[139a]

(1) idi kim sikkā aşını ārzü ederlerdi arcına dünyā cehetinden (2) nesne elüme girmedi kim bişürem dün gece bayrāmlık sikkā aşını (3) eyledüm bugün uykuya varmış-ıdum Resül azretini allallāhu (4) ‘aleyhi ve sellem düşümde gördüm kendü lu u kemālinden üsñü (5) cemālini baña gösterdi eyitdi kim eger dilerseñ kim yarın (6) kıyamet güninde beni göresin bu ölmek-ile aşını getürüp Zennūnuñ (7) atına ilet aña eyit kim Muhammed-i bin ‘ Abdullāh efā‘ at düp eydür ki (8) Zennūn bir nefes kendü nefsiyile şul eylesün bir iki loma (9) sikkā aşından nefsine vërüp iftār tsün dedi ünkü (10) Zennūn bu kelāmı işitdi zār zār aqladı eyitdi kim Resül (11) emrine māmūram dedi bir loma iftār tdi naldur ki ün (12) Zennūnuñ mertebesi yüceldi hi kimse anuñ mertebesini (13) ta‘ aul düp naar rişdürmezdi ve rumūzlarını kimse añlayamazdı (14) pes ehl-i Mısr Zennūnuñ zındıklıına tanulu vërürlerdi (15) bunuñ üzerine ittifā düp vardılar mütevekkil alīfeye zındı (16) dëyü aber vërdiler alīfe Zennūna ādem gönderdi ki varuñ (17) Zennūnı dutup baña getürüñ dedi vardılar Zennūnı dutup

[140b]

(1) bend tdiler alup Badāda alīfeye getürdiler ün alīfenüñ dergāhına (2) rişdi eyitdi kim bu sā‘ at müsülmānlıı bir arı ātundan (3) öğrendüm ve cömerdlii bir saadan öğrendüm eyitdiler nice (4) öğrendüñ eyitdi kim ün alīfe dergāhına yakın geldüm bir ‘ azamet (5) dergāhı gördüm bunlardan göñlüme bir pāre taayyür ve oru gelür (6) gibi oldu gördüm ki bir arıcu elinde ‘ aşā ilerü gelüp baña (7) eyitdi kim yā Zennūn orma ol kişiden kim seni anuñ atına (8) iletürler ikiñüz bir pādişāhuñ ulısız efendi ne buyurursa (9) ul anı eder efendi buyurmaduın ul demez dedi ve daı (10) ben gelürken bir saa ilerü gelüp baña şu vërdi alup içdüm (11) benüm-ile ol-dem bile olana işāret tdüm ki bu saaya bir dīnār (12) vërüñ ol saa alup abül tmedi eyitdi kim sen şimdiki (13) ālde esİR u aribsin ve belā bendinde baqlusın olmaya kim esİRden (14) ve aribden ve baqludan alam dedi pes alīfe buyurdi Zennūnı (15) abse ilettiler kır gün gee ve gündüz abs içinde aldı her gün (16)

Bişr-Ḥāfīnūñ kız arındaşı eli emegi ipligi bahāsından bir urş (17) iledürdi ol gün ki anı zindāndan ıardılar gördiler kim

[140a]

(1) ol kırk daı durur hī birin yememiş Bişr-i Ḥāfīnūñ kız arındaşı (2) işidüp melūl oldu geldi Zennūna eyitdi yā Zennūn sen (3) bilürdūñ od ol ursālar helāl idi ne-iūn yemedūñ Zennūn (4) eyitdi zīrā kim anuñ abaı pāk degil-idi zindāncınuñ eline dokunup (5) gelürdi andan ötrü yemedüm dēdi ūn zindāndan aşra adem (6) başı düşüp başı yarıldı anlar revān oldu āmmā bir atre (7) ne yüzine ve ne saçına ve ne onına ve ne yere düşdi cemī (8) ıan an nā-bedīd olurdi ūn Zennūnı alīfe atına getürdiler (9) ol ētdügi sözlere cevāb istediler söyledügi sözleri şerḥ ēdüp (10) te'vīl eyledi ve Zennūnuñ alīfeye bunuñ kelāmından rikat ḥāşıl olup (11) aladı ve cemī erkān-ı devleti Zennūnuñ feşāḥat ve belāatına (12) mütēḥayyir ve ḥayrān aldılar alīfe Zennūnı gērü ' izzet u ikrām ile (13) Mışra gönderdi naldur ki Aḥmed-i Selemī eydür bir gün Zennūnuñ (14) atındaydum öñinde bir kızıl altun legene gördüm evresi müşk-ü (15) 'abīrle muṭayyib baña eyitdi kim sen misin ki begler atına varursın (16) eyle dise anuñ bu sözinden gönlüme ḥavf geldi ayruk begler (17) atına varmadum andan getürüp baña bir ae vērdi tā Belḥe varınca

[141b]

(1) ol bir aeden nafaa ēdindüm naldur ki Zennūnuñ bir mürīdi (2) var-ıdı ki mütēvātir kırk ile ıkarup ve kırk kez 'arafātda vafeye (3) durdı ve kırk yıl gece uyusını kendüye ḥarām ētdi (4) ve kırk yıl gönül hücresinūñ apusunda pāsubānlı eyleyüp (5) müterakıb oldu bir gün şeyḥi Zennūn-ı Mısrınuñ atına vardı (6) cemī mücāhedesini ve riyāzetini şeyḥe 'arz ētdi eyitdi kim (7) yā şeyḥ bunca renc u mücāhede eküp ma'şuk yolında ikdām gösterdüm (8) hergiz dost benüm-ile mukāleme eylemedi ve 'ināyet nazarıyla baña (9) bir kez mülāḥaza ētmedi ve 'ālem-i ayıbdan hī nesne münkeşif olmadı (10) ve bu cemī nesneyi ki ḥidmetüñe 'arz ētdüm ḥaq' alīmdür ki kendüm (11) ta'rif ēdüp söylemezim kendü ḥālūmin beyān-ı vāı'ın ēderem ki ben (12) bu bī-āreligile ve ḥālümüñ vus'atınca ve tāatimūñ itidārınca sa'yı (13) yerine getürdüm ve daı dostuñ ḥidmetinden şikāyet ētmezem ki (14) cān gönlüümüñ ḥidmeti anuñ me'lūfi ve mūnisidür āmmā baḥt u devletüm (15) müsā'ade ētmedügi amuñ hikāyetin ēderem eyle degil ki cān u gönül anuñ (16) tā'at u 'ibādetinden ve mücāhede u riyāzetinden dutulmuş ola velikin (17) orup endīşe ēderem ki eger 'ömürden bāı almış ola ol daı

[141a]

(1) bunculayın bî-hâşıl u bî-fâyiide ola zîrâ ki niçe rûzigâr kerem (2) kapusunda ümîz halkasını depretdüm hergiz ‘inâyet âvâzın işitmedüğüm (3) bu nesne gönlüme sebebi melâlet olur imdi yâ şeyh şimdiki zamânda (4) ma‘ şuk gamıyla hasta gönülleriñ tabîbisin ve bî-çârelik derdiyile (5) rencür olan cânlarıñ hakîmisin (5) imdi kerem ve luftuñdan (6) benüm bî-çâreligüm rencine bir tedbîr eyle dèdi Zennûn eyitdi kim (7) yâ mürîd yûri bu gèce toyunca ta‘âm yê ve yatsu namâzın kılma tâ (8) şabâha-degin uykuya meşgûl ol tâ kim dost rahmet ve ‘inâyet-ile (9) gelmezse bârî ‘itâb u ‘ikâb-ile gele yâhûd luft-ile saña nazâr etmezse (10) bârî ‘unf-ile nazâr eyleye dervîş şeyhden bu kelâmı işidüp vardı (11) ol gice ta‘âm yeyüb karnın toyurdu âmmâ yatsu namâzın terk (12) etmedi edâ etdi yatup uykuya meşgûl oldu Muḥammed-i Muştafâyı (13) şallallâhu ‘aleyhi ve sellemi düşinde gördi eyitdi kim dostuñ saña (14) selâm eder buyurur kim muḥanneş ve nâ-merd ola ol kimesne kim benüm dergâhuma (15) gele daḥi tîzçek toya (14) ve uşana ki bu yolda aşlı selâmeti terk (16) edüp belâyıla istikâmetdür ve Hâk Te‘âlâ buyurur ki kırk yıllık murâdını (17) aña rûzî kılam ve her ne ümîzi varsa aña erişdürem ve mûradını

[142b]

(1) hâşıl eyleyem velîkin benüm selâmumı ol râhzen ve müdde‘îye erişdürüñ (2) eydüñ ki ey müdde‘î eger şehirde seni rüsvây ve melâmet eylemeyem (3) pes senüñ ḥudâvendüñ olmayam tâ kim ziyâde benüm dergâhımda bî-çâre (4) kalmış ‘aşıklara mekr eyleyüp anları benüm dergâhumdan muteneffir (5) eyleyüp mücâhedesini terk etdirmeyesin dèdi hemân-dem dervîş (6) bu vâkı‘ asından uyanup durı gelüp Zennûn-ı Mısrinüñ ḥidmetine (7) vardı cemî‘ vâkı‘ ayı şeyhe ‘arz etdi ve şeyhe müdde‘î ve yalancı (8) dèdüğünü işitdügünleyin feraḥdan ya bî-‘özrine hâyı hâyı ède (9) ağlayup yuvalandı eger bir kişi diye kim nice revâ ola ki bir kişinüñ (10) şeyhi eyde kim namâz kılma var git yat fâriğ uykuya meşgûl ol (11) diye biz eydürüz ki mürşidler tabîb-i ḥazıklardur vaḳt olur ki (12) tabîbler zehirle mu‘âcele ederler zîrâ bilürler ki anuñ şıḥhati (13) keşfine sebep bu zehir olur şeyh aña ḥilâf-ı şer‘ anuñ-içün (14) buyurdu kim ol maḥfûz-idi namâzı terk etmek elinden gelmezdi (15) nitekim Hâk Te‘âlâ İbrâhîm Ḥalîle şallallâhu ‘aleyhi ve sellem buyurdu kim (16) oğluñı kurbân eyle bildürdi kim kurbân olmaz âmmâ tarîḳat (17) içinde nesneler vardur ki şüret-i şerî‘ atde râst gelmez nitekim

[142a]

[143b]

[143a]

159

kuşcuğazlar yiye Hâk Te‘ālā baña rahmet eyleye dèdi eyitdüm ki (5) bu dāneyi Allāhuñ bī-gānesi şaça anı Allāh qabūl ède mi (6) eyitdi kim eger qabūl ètmezse ètdüğüm işi görür mi eyitdüm ki (7) belī görür eyitdi kim baña yiter kim her işi ol göre-
durur Zennūn (8) eydür çün hacca vardum ol gebrī gördüm ki ‘ aşıklar gibi ka‘ betullāhı (9) tavāf èder beni gördi yanuma geldi eyitdi kim yā ebāl feyz gördüñ mi (10) ol dost ètdüğümü nice gördi ve qabūl kıldı kerem u luţfuñdan ol (11) tohmı bitürüp baña rahmet ètdi kendüyle āşınalık bağışladı āgāh u bīzār (12) kıldı kendü evine beni da‘ vet ètdi dèdi Zennūn bu kelāmı (13) işitdi begāyet şūrīze olup eyitdi kim ilāhi ve mevlāyı bir avuç (14) taruya kırk yıllık gebrī qabūl èdüp aña müsülmānlık rüzī kılduñ (15) zehī kim ucuz şatduñ hātıfıdan āvāz geldi kim Hâk Te‘ālānuñ (16) keremi ‘ illet-ile degildür ve her kimi kim kendüye okuyup qabūl eyleye ‘ illet-ile (17) eylemez ve her kimi kim redd eyleye ‘ illet-ile redd eylemez ey Zennūn sen fāriğ ol ki

[144b]

(1) fa‘ ali limā yurīd Tañrınıñ işi kıyās-ı ‘ aqılla rāst gelmez naqlıdur ki (2) Zennūn eydür bir faqīr dostum var-ıdı dār-ı dünyādan naql (3) ètdüğinden sonra düşde gördüm şordum ki Hâk Te‘ālā senüñ-ile ne (4) mu‘ āmele ètdi cevāb vèrdi kim Hâk Te‘ālā buyurdi saña rahmet ètdüm bu (5) süflī dünyādan girdeyi alayın mı dèyü tereddüd ètdüñ dèdi naql (6) Zennūn eydür hergiz etmekden toyınca yèmedüm ve şudan toyınca içmedüm (7) tā kim Allāha ma‘ şiyet eylemedüm ve yāhūd günāh eylemege benden qaşd āşikāre (8) olmadı naqlıdur her vaqt ki Zennūn namāza durmak istese (9) eydürdi kim ilāhi senüñ dergāhuña qankı ayağ-ile qadem urayın (10) ve senüñ kıblene qankı göz-ile nazar èdeyim ve senüñ aduñı qankı (11) dil-ile okuyayım pes yā rabbi saña lāyık benüm hīç sermāyem yok (12) imdi ol sermāyesizligi sermāye edinüp senüñ dergāhuña (13) geldüm ki çün iş zarūrete èrişe hayā gider derdi daği (14) tekbir bağlardı ve çok eydürdi ki çün bugün baña ğam u ğuşşa (15) ‘ āriż olsa aña ‘ arz èdebilürem eger yarın ‘ āriż ola kime (16) ‘ arz èdem ve münācātında eydürdi ki (17) ya‘ nī ey bār-ı hūdāyā baña hicāb ħorlugıyla āzāb eyleme

[144a]

(1) ve eyitdi kim sübhanallāh ol bir pādīşāh durur ki ehl-i ma‘ rifeti (2) maḥcūb kıldı cümle ḥalkdan ve cemī‘ dünyā ḥalkını maḥcūb kıldı (3) ve cümle āḥiret ḥalkını dünyā hicābıyla maḥcūb kıldı ve eyitdi kim (4) hicāblaruñ kıtırığı nefsi görmekdür ve eyitdi

kim hikmet ol ma‘ dede (5) karar dutmaz ki ta‘ amdan tolu ola ve eyitdi günāhdan (6) ictināb etmeyüp istiğfār etmek yalan söyleyicilerün tevbesidür (7) ve eyitdi bahtlu şol kişiler kim anuñ gönlinüñ libāsı perhīzkārлық (8) ola ve gönli ta‘ amdan pāk ola ve kendü nefsinüñ muhāsibi (9) ola her iş işlerse dāyim nefsinden hīşāb ala ve eyitdi (10) kim tenüñ şıhḥati az yemekdedür ve ruhuñ şıhḥati az günāh etmekdedür (11) ve eyitdi kim ol kimseden ‘aceb degil ki belāya mübtelā ola daḥi (12) şabr eyleye andan ‘acebdür ki belāya mübtelā ola daḥi ol belādan (13) rāzı ola ve eyitdi kim kişi korkulu olmak gerek kim (14) dāyim yolundan çıkmaya kaçan gönlinde korku gitse gümrāh (15) olup yoldan çıka ve eyitdi toḡrı yol oldur kişi dāyim (16) Allāhdan korkulu eyleye çün korkulmaya yolda azmış ve düşmüş (17) ola ve eyitdi kim Allāh hışmınuñ‘ alāmeti kul üzerine oldur ki

[145b]

(1) kul dervīşlikden dāyim korkup endīşe eyleye ve eyitdi kim (2) ḥalāyıḳdan fesād altı nesne sebebiyle olur evvel āḥiret (3) ‘amele niyyetüñ za‘ ifiyile olur ve ikinci ol şehvātine dudu (4) olmuş ola üçüncü ecel yakınlığıyla tolu āmel anuñ üzerine (5) gālīb olmuş ola dördüncü ḥalāyıḳ rızāsını Allāh rızāsına (6) güzide eyleye ve beşinci dāyim hevāya mutāba‘ at eyleyüp sünneti terk (7) eyleyüp ardına atmış ola altıncı meşāyiḥ-i selefün günāhlarını (8) kendüye hüccet duta ve kemāl-i hünelerini gizleyüp pinhān eyleye (9) tā kim anlaruñ üzerinde fesād zāhir ola ve eyitdi şāḥib-i (10) himmet egerçi egri ola amma selāmetliğe yakındur (11) şāḥib irādet egerçi kim şāḥīḥdur ol münāfıḳdur ya‘ nī her (12) kimse kim şāḥib-himmetdür anuñ irādeti oldur kim hiç nesneye (13) baş indürmeye zīrā kim şāḥib-himmetüñ hergiz bir nesne-içün (14) dilegi olmaz āmmā şāḥib irādetüñ rızāsı tiz ḥāşıl (15) olup sehel nesneye rāzı olur bir yerde karar durar ve eyitdi (16) kim hiç dirlik yokdur meger şol kişilerün ki anlaruñ gönli takvāya (17) ārzū-mend ola ve mevlānuñ zikriyle şāz u feraḥ ola (18) ve eyitdi

[145a]

(1) dostluğu bir kişiyile eyle kim eger kılıç vurasın senüñ kılıcuñdan (2) müteḡayyir olmaya ve eyitdi eger dilerseñ ki ehl-i şöḥbet olasın (3) yarenlerün-ile şöḥbeti şöyle eyle kim ebū Bekir Şıddık ḥazreti nebīyile (4) eyledi ‘aleyhisselām ki dünyāda ve dīnde hergiz muḥālefet eylemedi (5) lācerem Ḥaḳ Te‘ ālā aña şāḥib-resūl dedı ve eyitdi kim Allāha (6) muḥabbetinüñ ‘alāmeti oldur kim ḥabībine mutāba‘ at eyleye emrine ve (7) sünnetine muḥālefet eylemeye ve şeyṭānuñ ‘adāvetine gönül bağlaya (8) ve eyitdi kim hiç ol ṭabībden cāhil ṭabīb görmedüm ki sarḥoşlara (9) sarḥoşluğu ḥālinde

mu‘ālece eyleye ya‘nī bi kişi kelām söyleye ki (10) ol kimse dünyā muḥabbetiyle mest olmuş ola ol sözüñ (11) aña eşeri fāyidesi erişmeye pes eyitdi kim mestlere devā (12) yokdur meger ki huş-yār ola andan soñra ana tevbeyile devā (13) eyleyeler ve eyitdi kim Allāh Te‘ālā celle celāluhu bir kulu ‘azīz eylemez (14) andan ‘azīz-raḫ ki anuñ nefsinüñ ḫorlğını aña gösterüp āgāh (15) eyleye Ḥaḫ Te‘ālā ḫor eylemezem andan ḫor-raḫ ki anuñ nefsinüñ (16) ḫorlğından anı maḥcūb eyleye tā kim kendü nefsinüñ ḫorlğını görüp (17) āgāh olmaya ve eyitdi eyü yarlık oldur ki gözüni ve kulağını

[146b]

(1) şaklayu dutmaḫdur şhevātı nesnelerden ve eyitdi kim eger senüñ (2) ḫalk-ile ṭama‘ uñ var-ısa hergiz Allāh Te‘ālā ile üns dutmağı ṭama‘ (3) eylemeye ve eyitdi kim hīç nesne görmedüm iḥlāş-ile ḫalvetden tīz (4) erişür ki her kim ḫalvet éde Allāh Te‘ālādan artuḫ nesneyi görmeye (5) ve her ki ḫalvet sever iḥlāş direğine ṭayanup şıdḫ köşesinde (6) oturmaḫlık dutar ve eyitdi kim evvel ḫadem her ne kim gönül murādıdur (7) anı bulasın ya‘nī anda hīçlik ve yokluk ḫāşıl étmeyesin (8) bu yolda daḫi henüz bir ḫadem basmamaḫ ‘alāmetidür ki tā senüñ vücūduñdan (9) bir zerre ḫala ḫademüñ yolda bulmayasın ve eyitdi kim (10) muḫarrablaruñ günāhı ebrāraruñ ya‘nī eyülerüñ ḫasenātıdur ve eyitdi (11) kim çün Muḫammed-i Muştafānuñ bisāṭın döşeyeler evvelin u āḫirin (12) cemī‘ günāh ol bisāṭın dāyiresinde lā-şey ola (14) ve eyitdi kim (13) enbiyānuñ ervāḫın ma‘rifet meydānına bıraḫdılar Muḫammed-i Muştafā rūḫı (14) şallallāhu ‘aleyhi vesellem cemī‘ rūḫlardan öñdin gelüp vişāl ravzasına erişdi ve eyitdi kim Allāh muḫiblerine muḫabbet ḫadeḫin (15) vèrmezler meger andan soñra gönlinüñ ḫavfin yaḫa āḫir-i kār firāḫ-ile (16) anuñ-içün ḫavf adı firāḫ ḫatında şol menzildedür ki deryāyı

[146a]

(1) a‘zama bir ḫatre bıraḫasın ve daḫi ben bir nesneyi bilmezem ki gönül (2) dutucı ola firāḫ ḫavfindan artuḫ ve eyitdi bir nesnenüñ bir (3) ‘uḫubeti var muḫibbūñ ‘uḫubeti oldur kim Ḥaḫ Te‘ālā zıkrinden (4) ḡāfil ḫala ve eyitdi şūfī oldur kim ḫaçan söylese anuñ (5) nuṭḫınuñ beyānı ḫālinüñ ḫaḫīḫatleri ola ya‘nī bir nesne söylemeye (6) kim ol anuñ ḫāli olmaya çün ḫāmūş ola anuñ mu‘āmelesi (7) ḫālinüñ ma‘nası ola ve daḫi ḫālinüñ ‘alāyık-ı ‘avāyıkını ḫat‘ (8) étmekde kelām söyleye ve eyitdi kim ‘ārif kim ola eyitdi (9) bir kimse ola ‘ārif ki bu zikir étdüklerümüzüñ ḡayrı ola ve (10) eyitdi ‘ārif her sâ‘at gerek kim ḫorḫulu ola zīrā kim her (11) sâ‘at Allāha ḫāḫın olur ve eyitdi

kim baña qorqulu ‘ārif (12) gerek vaşf êdici ‘ārif gerekmez ya‘nî dāyim kendüyi ma‘rifet-ile (13) vaşf êdici olmaya āmmā ‘ārif olmaya eger ola ol arif (14) qorqucu ola ki **اَلْمَا يَحْتَسِي اللّٰهُ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ** ve (15) eyitdi kim ‘ārif bir hāl üzerine lāzım olmaya ki ‘ālem-i ğaybdan (16) aña her sâ‘at bir hāl gele tā kim şāhib-ḥālāt ola (17) şāhib hāl olmaya ve eyitdi kim ‘ārifūn edebī cemī‘ edeblerūn

[147b]

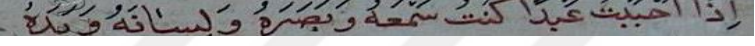
(1) a‘lāsıdır zīrā kim anlar bilinmiş ve edeplenmiş olurlar ve eyitdi (2) kim ma‘rifet üç nesne üzerinedür evvel vech-i ma‘rifet tevḥiddür (3) bu ma‘rifet dükeli mü‘mînler ‘āmdur ikinci ma‘rifet ḥüccetdür (4) ve beyāndur bu ma‘rifet ḥükemānuñ ve bulegānuñdur üçüncü ma‘rifet (5) şıfāt-ı vahdāniyyetdür bu ma‘rifet ehl-i vilāyetüñdür ol cemā‘at (6) ḥaqqı müşāhede ederler kendü gönülleriyle tā kim Allāh Te‘ālā anlara zāhir (7) eyleye ol nesneyi ki ‘ulemādan hîç kimseye zāhir etmeyüp durur (8) ve eyitdi kim ma‘rifetūn ḥaqqı esrāra ittilā‘ bulmaqdur anuñ-ile ki (9) ma‘rifet envārınuñ leṭāyıfını aña ulaşıduralar ya‘nî güneş nūrıyla (10) görebilürler ve eyitdi kim zinhār ma‘rifetde da‘vā êdici olmañ (11) ya‘nî eger da‘vā êdesiz yalancı olası bir ma‘nisi daḥi (12) oldur ki çün ‘ārif ve ma‘rūf ḥaqqıkatde birdür sen ortada (13) nice zāhir olası bir ma‘nisi daḥi oldur ki eger ma‘rifetde (14) da‘vā êdesin tā da‘vāñ rāst ve gerçek ola yāḥūd yalan (15) ola eger yalan olursa ‘ārif yalancı olmaya eger gerçek (16) olursañ şıddıklar kendüyi medḥ êdüp sitāyiş êdici olmaya (17) nitekim şıddık raḫıyallāhu ‘anhu eydür ki ya‘nî ben sizūn

[147a]

(1) ḥayırluñuz degilem ve bu ma‘nide Zennūn eydüp durur ki (2) **ذَنْبِي مَعْرِفَتِي اِيَّاهُ** ya‘nî benüm ulu günāhum anı bilmekdür ve (3) bir ma‘nisi daḥi oldur ki zinhār sen ‘ārifem deme tā kim ol (4) dēsün ve eyitdi kim her ki Allāhı bilür Allāhda taḥayyur qatıdır (5) ve ziyādedür anuñ-içün her ki güneşe yakın-raqdur güneşde ol (6) ḥayrānıraqdur tā bir ḥadde yetişe ki ol olmaya ya‘nî bir mertebeye (7) yetişe ki ‘ārif olmaya beyit **تَرْكِيكَانَ لَا يَشِينُ بَعْدَ خَلْقِي** (8) **سُلْطَانِي دَائِدَ سِيَاسَتِ سُلْطَانِي** tercüme ol ḥaşlaruñ ziyādedür (9) ḥayrānı bildükleri içün siyāset-i sultānı Zennūn (10) Mısrıya ‘āriflerūn şıfatından şordılar eyitdi kim ‘ārif oldur ki (11) görücü ola ‘ilümsüz (12) ya‘nî cehl muḳābelesinde olan ‘ilim (12) olmaya ve ‘aynsuz göre (14) ya‘nî taqyīdden ve ta‘yīnden muṭlaq (13) göre ve ḥabersüz göre ya‘nî andan ḥaber vèrmeklik şaḥiḥ (14) olmaya ve müşāhedesüz

ortasında olur şāhid ve meşhūr (15) netice vērūr eyle daḥi olmaya ve vaşfsuz ya‘ nī evşāfdan bir (16) vaşf-ile muttaşif olmaya ve keşfsüz ya‘ nī keşf ḥicāb muḳābelesinde (17) olur ve keşf ve ḥicāb iki nesne ortasında vāḳı‘ olur pes

[148b]

(1) anlardan keşret ve te‘ addütdātdan ḥalāş bulup vaḥdet-i ḥaḳīḳiye (2) vāşıllardur eyle olsa keşf-i ḥicāb ile daḥi görmeye pes (3) ‘ārif bu mezkūr-lar-ile muttaşif olsa ‘āriflerden olmaya belki (4) anlar ki ‘ārifler olalar ḥaḳḳ-ile ‘ārifler olalar (6) anların çerḡini dönderici Ḥaḳ Te‘ālā ola ve anların sözi ḥaḳ sözi ola ki (6) anların dilinden revān olur ve (7) anların nazarı ḥaḳ nazarı ola anların gözlerinden yol bulur pes peygāmbere ḥazreti şallallāhu (8) ‘aleyhi ve sellem bu sıfatdan ḥaber vērüp hikāyet eder Ḥaḳ Te‘ālādan ki (9) (10) ya‘ nī kaçan bir ḳulı sevsem ol ḳulunḳulagı ben oluram benüm-ile işidür (11) ve gözi ben oluram benüm-ile görür ve dili ben oluram benüm-ile söyler (12) ve eli ben oluram benüm-ile dutar ve eyitdi kim zāhidler āḥiret pādīşāhlarıdır (13) ve ‘ārifler zāhidlerin pādīşāhlarıdır ve eyitdi Allāh (14) muḥabbetinün ‘alāmet oldur kim kendüyi Allāhdan meşḡül eder (15) nesneleri terk eyleye tā kim tenhā kendü Allāh şuḡhyıla ḳala ve (16) eyitdi kim ḥasta gönüllerün ‘alāmeti dört nesnedür birisi (17) oldur kim ‘ibādetden sefā ve lezzet bulmaya ikinci oldur kim

[148a]

(1) Allāhdan hergiz ḥavfı olmaya üçüncü oldur kim maşnū‘ āte ‘ibret (2) göziyle nazar eylemeye dördüncü istediği nesnenün ‘ilminden (3) hergiz fehmi eylemeye ve eyitdi kim kişi maḳām-ı ‘ubūdiyyete ya‘ nī ḳulluḳ (4) mertebesine erişmegün ‘alāmet oldur kim ol dāyim havāsına (5) muḥālefet eyleyüb şehevāt nefsanıyyetini terk eyleye ve eyitdi (6) Allāha eyü ḳulluḳ oldur ki cemī‘ ḥāletde Allāha ḳul olup ḥükmüne (7) münkād olası nitekim Allāh Te‘ālā cemī‘ ḥālünde senün Allāhuñdur (8) ve eyitdi kim şimdiki zamānda ‘ilm vardır āmmā ‘ilm-ile ‘amel yokdur (9) ve ‘amel vardır āmmā ‘amelde iḥlāş yokdur ve muḥabbet vardır āmmā (10) muḥabbetde şıḍḳ yokdur ve eyitdi kim ‘avāmuñ tevbesi günāhdandır (11) ve ḥavāşuñ tevbesi ḡafletdendir ve eyitdi kim tevbe iki kısumdur (12) bir tevbe-i inābet vara bir tevbe-i isticābet vara tevbe-i inābet (13) oldur ki ḳul Allāhuñ ‘iḳāb u āzābından ḳorḳup tevbe eyleye ve tevbe-i (14) isticābet oldur kim ḳul Allāhuñ luṭf u kereminden utanup tevbe (15) eyleye ve eyitdi kim her bir a‘zānuñ bir tevbesi var gönül (16) tevbesi ḥarām nesneleri terk

etmeklige niyyet etmektür ve (17) gözün tevbesi harām olunmuş nesnelere nazār etmemektür ve elün tevbesi

[149b]

(1) menhi olan nesneleri dutmamakdur ve ayak tevbesi lehv olan (2) nesnelere kadem basmamakdur ve kulağ tevbesi bātil nesneleri (3) işitmektür ve daği işitmekten kendüyi hıfz etmektür ve dilün tevbesi (4) gayet ve mesāvi söylemekden ihtirāz etmektür ve karnuñ tevbesi (5) helāl yimektür ve ferciñ tevbesi fevāhışdan ırak olup zinādan (6) ictināb etmektür ve eyitdi kim havf ‘amelün hıfz edicisidür (7) ve recā ya‘ nī ümiz ihsān edicilerün şefā‘ at edicisidür ve (8) eyitdi havf şöyle gerektür kim recādan kuvvetlü olup gālib gele (9) eger recā havfdan gālib gelürse gönül teşvişlü ola ve eyitdi (10) kim hācet taleb etmegi fakr diliyle taleb edeler hüküm diliyle taleb (11) etmeyeler ve eyitdi kim dervişligün dāmini ihtilāt-ile yegrek (12) severem ‘ucb-ile dāyim şefā sürmekden ve eyitdi kim Allāhuñ zikri benüm (13) cānumuñ gıdāsıdur ve şenāsı cānumuñ şarābıdur ve andan hayā etmek (14) cānumuñ libāsıdur ve eyitdi kim utanmak gönülde heybetdür (15) yāhūd şol nā-şayeste ‘amellerden ki saña vākı‘ olmayup durur (16) vaḥşetdür ve eyitdi kim dostluk söz söylemek getürür ve (17) hayā hāmūş eyler ve havf bī-қarār eyler ve eyitdi kim taқvā

[149a]

(1) ol ola kim zāhirini ‘ārizi nesnelere bulaşdurmaya ve bātını fazla (2) nesneler-ile bulaşdurmaya bir maқāmda bir қarār üzerine Allāh ile durmuş (3) ola ve eyitdi kim şadık ol ola kim dāyim anuñ dili şevāb ile ḥaқ (4) söyleye ve eyitdi kim şıdқ Allāhuñ kılıcıdur ki hergiz ol kılıç hıç (5) kimsenün üzerinden geçmedi illā kim anı pāre eyledi ya‘ nī gerçeklik (6) her nesneye kim uğrar şol kılıç gibi elbette kesüp (7) geçer ve eyitdi kim şıdқ bir dildür ki ‘amel hazīnesinde maḥzūndur (8) ve ḥaқ söz söylemekde mevzūndur ve eyitdi kim murāқıb olmaқ (9) oldur ki işār eyleyesin anı kim Ḥaқ Te‘ālā güzide eyleyübdür (10) ya‘ nī ol nesne kim eyü degildür anı terk idesin ve her nesneyi (11) kim Ḥaқ Te‘ālā ‘aṭım dutup-durur sen daği anı ta‘zīm edüp ululayasın (12) ve çünkim senden ‘aṭā ve işār etmek vücūda gele aña işār (13) sebebiyle göz kuyruğıyla iltifāt etmeyesin anı ḥaқkuñ fazl u (14) kereminden göresin kendü ‘amelünden görmeyesin ve dünyāyı (15) ve her nesneyi ki Ḥaқ Te‘ālā anuñ vücūdını қalil ve bī-қıymet şayubdur (16) hergiz iltifāt göstermeyesin ve bunlardan elüni çekesin (17) ve kendüni bunların ḥaқkında mu‘āraza etmege bırakmayasın ve eyitdi

[150b]

(1) kim vecd gönülde bir sırdur ve semâ' Hâkdan gelicidür kim gönüller (2) anuñ-ile harekete gelüp talebi Hâkka hariz eyler her kim anı Hâk-ile işide (3) Hâkka yol bula ve her kim anı nefis ile işide zındık düşe ve eyitdi (4) kim tevekkül çok ma' bûdlara tã' at etmekden kurtulup bir ma' bûduñ (5) tã' atına meşgûl olmağdur ve cemî' nisbetlerden kesilüp gönlini Hâkka (6) bağlamağdur eyitdiler ki yâ Zennûn dañi ziyâde beyân eyle eyitdi (7) kim kendüyi kulluk şıfatında dutup mevlâlık şıfatından gidermekdür (8) ve Zennûn eyitdi kim tevekkül tedbîrden el çeküp tağdire tefvîz (9) eylemekdür ve kendü kuvveti hilesinden taşra gelmekdür ve eyitdi kim (10) üns oldur kim anuñ şâhibine dünyâdan ve halkdan vahşet hâşıl (11) ola meger ki evliyâ 'ullâhdan anuñ-içün kim evliyâyile üns dutmağdur (12) ve eyitdi kim çün evliyâyı üns dirliğine bırağalar şanasın kim anlara (13) hitâb ederler cennet nûrı diliyle çün heybet dirliğine bırağalar (14) şanasın ki anlara hitâb ederler cehennenden nâr diliyle ve eyitdi kim (15) Hâk Te' âlâyıla üns dutanların adını menzil u mertebesi ol (16) ola kim eger anları od ile yaksalar bir zerre anlarıñ himmeti andan gâlib (17) olmaya ki anuñ ile üns dutup durur ve eyitdi kim ünsün 'alâmeti

[150a]

(1) oldur kim yâ halk-ile muvâneset kendü nefsünden vahşet vâresin (2) ve yâhûd halk ile vahşet kendü nefsünde muvâneset vâreler (3) ve eyitdi kim 'ibâdetüñ miftâhı fikrûdür ve hakîkate erişmek 'alâmeti (4) nefsün ve havâyâ muhâlefet itmekdür muhâlefet ol ârzuları terk (5) etmekdür ve eyitdi her kim fikr etmege müdâvemet eylese gönline (6) anlar 'âlem-i gaybı göreler cân-ile ve eyitdi kim rızâ gönül-ile (7) olmağdur hâkdan erişen kazânıñ açılığına ve eyitdi rızâ (8) ihtiyâr terk eylemekdür hüküm erişmezden öñdin ve hoşlık ve şefâ (9) bulmağdur Allâhuñ hükmden sonra ve dostluk ziyâde etmek belâlarda (10) ve eyitdi kim yâ Zennûn kendü nefsiyle 'âlimler kimlerdür eyitdi (11) anlardur ki Hâk Te' âlâdan kısmet olana râzı olurlar ve eyitdi kim ihlâş tamâm olmaya meger ki anda şıdk ola ve anuñ (12) üzerine şabrdur ve eyitdi kim şıdk tamaâm olmaya meger ki anda (13) ihlâş ola ve anuñ üzerine müdâvimet ola ve eyitdi kim (14) ihlâş oldur kim düşmândan şaklaya tã kim helâk olmaya ve eyitdi (15) üç nesne ihlâş 'alâmetidür bir ol ki belâlarda şabr (16) ola ve ikinci ol ki medh u zem katında berâber ola üçüncü (17) 'amellerini görmegi unuda ve dâr-ı âhîretde ol 'ameller ile halâş bulmağı

[151b]

(1) vâcib bilmeye ve eyitdi kim hiç nesne görmedüm halvetde ihlâşdan (2) yègrek ve eyitdi kim her ki anı göz-ile göre anuñ nisbeti ‘ ilme ola (3) ve her ki anı gönül ile göre anuñ nisbeti yakına ola ve eyitdi kim yakınuñ (4) ‘ alâmeti üç nesnedür evvel cemî‘ nesnede Hakkâ nazar eylemek (5) ikinci cemî‘ işde Allâha dönmek ve rücû‘ etmek ve üçüncü cemî‘ (6) hâlde Allâhdan yardım dilemekdür ve eyitdi kim yakın şanular kışalığına (7) sebep olur ve şanular kışalığı zühd étmege sebep olur (8) ve zühd her nesneye hikmet göziyle nazar étmege sebep olur eyitdi kim (9) şabr yakınuñ yemişidür ve eyitdi kim az yakın dünyâdan çokdur (10) anuñ-içün kim azacuk yakın gönli tolu muhabbet eyler ve az yakın ile âhîretüñ (11) cemî‘ melekûtine muṭṭali‘ olur ve eyitdi kim yakınuñ ‘ alâmeti oldur ki (12) halk-ile dirilmekde halka çok muhâlefet eyleye ya‘ nî ‘ âdetü’n-nâsuñ (13) hilâfın işleye ve halkuñ medh étmesini terk eyleye eger aña ina‘ âm (14) ve ihsân daḥi éderlerse ve anları zem etmekden daḥi fâriğ ola (15) eger anı men‘ édüp âzâ éderlerse ve eyitdi her kim halk-ile üns dutsa (16) Fir‘ avûnlar döşegi üzerine sâkin ola ve eyitdi her kim gâyib olsa (17) kulağıyla hak nefesin işidüp dutmaḥdan ol kişi ihlâş ırak düşe

[151a]

(1) nakldur ki Bâyezîde nişân vërdiler ki filân yerde bir ulu (2) pîr-i ṭarîkat var Bâyezîd ırakdan sefer édüp anı görmege (3) vardı çün ol pire yakın vardı ol pîr öküsürüp (4) tükürüğün kıbleden yaña bıraktı derhâl Bâyezîd gërü döndi (5) eyitdi kim eger ṭarîkatde kuşûrı yoğmıssa hergiz şerî‘ ate muḥâlîf (6) iş andan şâdir olmazdı nakldur ki Bâyezîd on iki yıl (7) sefer çeküp Ka‘ beye erişdi ki her muşallâda seccâdesin bıraḡup (8) iki rek‘ at namâz kılurdu andan giderdi eydürdi ki bu dünyâ (9) pâdişâhları sarâyı ve dergâhı degildür ki buña segirdü geleler (10) çün varup Ka‘ beyi ṭavâf étđi o yıl Medineyi varup ziyâret (11) eylemedi eyitdi edeb degildür kim buña tâbi‘ édüp anı bile ziyâret (12) edem inşâ‘allâh ayru aña daḥi iḥrâm bağlanam gelüb ziyâret (13) edem dëdi ve gërü döndi gelecek yıl gelüp Beriyyenüñ başından (14) iḥrâm bağlandı gelüp yol üzerinde bir şehre uğradı çok (15) ḥalâyık Bâyezîde tâbi‘ olup şehrdan çıkdılar ki Bâyezîd şöḥbetince (16) bile gideler çün Bâyezîd bunları gördi şordı kim bunlar (17) kimlerdür eyitdiler ki dilerler senüñ-ile hem-şöḥbet olalar

[152b]

(1) eyitdi kim ey bâr-ı ḥüdâyâ senüñ ḥazretüñden dilerem ki halkı kendüden (2) kendüye maḥcüb eyleme ve anları baña maḥcüb eyle ve andan şöñra diledi (3) kim kendü muhabbetini anlaruñ gönünden gidere ve kendü rahmetini (4) anlaruñ yolından

götüre şubh namâzını kıldı daği anlara nazar edüp (5) eyitdi kim
 ya'nî (6) Bâyezîd eydür ki hağ
dilinden be-dürüstî Tañrıyam benden artuğ (7) Tañrı yoğdur baña tapuñ(4) çün bu
ğalâyığ Bâyezîdden bu (8) kelâmı işitdiler eyitdiler ki bu kişi dīvâne oldu dēyü
Bâyezîde (9) i'tibâr etmeyüp gērü döndiler gitdiler Bâyezîd tenhâ kaldı (10) ve
Bâyezîd bu âyeti hağ dilinden söylerdi menber (11) üzerinde Hağ Te'âlâdan hikâyet
edüp okurlar pes (12) Bâyezîd yola girüp revân oldu nâgâh yol üzerinde bir (13) âdem
kellesin buldı üzerinde yazılmış ki (14) Bâyezîd bunu okuyup göñül deryâsında (15)
ğarğ olup müşevveş oldu endîşe kıldı kim bunları ri'âyet (16) etmek kendüyi
huzurından giderüp meşğul eyler Allâhdan (17) gērü qor çün Bâyezîde yakın geldiler
Bâyezîd yeñinden bir qurşa

[152a]

(1) çıkardı bunlara qarşu ol qurşayı yedi meger ramazan (2) günüyidi çün Bâyezîdi
böyle gördiler müteneffir olup gērü (3) döndiler aşğâbına eyitdi kim görüñ şeri' atuñ
mes'elesine (4) bir iş etdüm ki cemî' ħalâyığ beni red eylediler pes şabr eyledi (5) tâ
kim aħşam oldu dün buçuğında Bestam şehrine gērü varup (6) kendü anasınıñ evi
qapusına qulağ urup dinledi işitdi kim (7) anası tehâret eder eydür ki iy bâr-ı ħüdâyâ
benüm ħarîbümi (8) ħarîbliğde hoş dut meşâyihüñ göñlüni andan hoşnüd eyle (9) ve
aña eyü âhvâl rûzî kııl ve aña kerâmet kerem kııl çün (10) Bâyezîd bu kelâmı işitdi
rikğat ħâşıl edüp ağladı pes (11) qapuyı qakup âvâz kıldı anası işidüp qapuya geldi
eyitdi (12) kimdür Bâyezîd kim senüñ ħarîbüñdür anası işidüp (13) ağladı qapuyı açdı
eyitdi kim yâ tayfûr yavrısı senüñ (14) firâqunda ağlamakdan gözüme ħelal erdi ve
ğamuñ yükin (15) çekmekden bilüm iki büküldi ol iş ki Hağ yolında cemî' (16) işlerüñ
yeñi ve muğaddemidür ol ananıñ rızâsıdur ve eyitdi (17) kim cemî' riyâzetde ve
mücâhedede ve ħurbetde ve ħidmetde ne taleb

[153b]

(1) ederdüm anda buldum ki bir gece anam benden şu taleb etdi varup (2) aña şu
getürem gördüm bardağda şu yoğ ve destide istedüm (3) anda daği şu bulmadum varup
ırmağdan şu getürdüm ben gelince (4) gördüm ki anam uyumuş ol gice begâyet
şovugıdı elümde dutdum (5) tâ kim anam uyğudan uyandı gördi kim şuyı dutup
dururam alup (6) ol şudan içde baña du'â kıldı gördi kim bardağ elümde tonmuş (7)
pes eyitdi kim ol qapuyı yarım ört ben şabâħa degin ol qapunuñ (8) yarusın örtmekde

oldum tā kim anamuñ sözince oldum pes anı (9) kim niçe şubh vaqtlarında isterdüm baña ol gëce hāşıl oldı anamuñ (10) du‘āsı berekātında naqldur ki Bāyezīd çün Mekken Hemedāna (11) geldi ‘aşfur tohmın almış-ıdı hırkasına bağlamış-ıdı çün gërü (12) Bestāma geldi hırkasından ol ‘aşfur tohmın şaşdı (13) içinden bir qarıncacuk çıkdı Bāyezīd eyitdi kim bu qarıncacukı (14) kendü yerinden āvāre eyledüm dëyü (11) durup gërü Hemedāna iletdi (15) ol qarınca inine şalıverdi imdi kimse Allāhuñ emrine (16) ta‘zīm edici olmaz tā kim Allāhuñ maḥlūkātı üzerine anuñ (17) şefkati bu miqdār olmayınca naqldur ki ve Bāyezīd eydür on iki yıl

[153a]

(1) kendü nefsum demürçiliginde oldum tā kim riyāzet küresine koyup (2) mücāhede odıyla kızdum ḥorluk örsi üzerinde melāmet çekiciyle (3) dögdüm tā kim kendü nefsumden bir āyīne düzüp tā kim beş yıl kendüm (4) āyīnem oldı ve envā‘ı tāt u ‘ibādet ile ol āyīneye cilā vërdüm (5) andan şoñra i‘tibār göziyle nazar ëtdüm kendü bilümde maḡrūrluqdan (6) ve ‘işveden ve ḥodbinlikden ve tāt u ‘ibādete i‘timād etmekden (7) ve kendü‘amelümi begenmekden bir zünnār baḡlu gördüm (5) beş yıl daḡı (8) cidd u cehdi belīg ëtdüm tākim ol zünnār kesildi tāze imān getürüp (9) müsülmān oldum nazar itdüm cemī‘ ḡalāyıkı ölmüş gördüm ve anlaruñ (10) üzerine dört tekbir ile namāz kıldum ve bunlaruñ cenāzesinden (11) gërü döndüm ḡalāyıkdan zaḡmetinsüz Allāhuñ medediyile Allāha irişdüm (12) ya‘nī ḡalāyıkdan kaṭı‘ ta‘alluq ëdüp Allāha teveccüh ëtdüm ‘ināyet erişüp (13) beni kendü vişāline irgürdi naqldur ki Bāyezīd çün mescid (14) kapusına varaydı bir sāt durup aḡlardı andan mescide girürdi (15) su‘āl ëtdiler ki yā şeyḡ bu ne ḡāldur eyitdi kim çün kendüme nazar (16) ederem bir müstahāza ‘avrat gibi görürem ki ḡorḡar mescide girmeye (17) tā kim mescid mülevveş ola dëyü imdi ben daḡı kendü ḡālümnden istikrāh

[154b]

(1) ëdüp mescide bī-tekellūf girmeye edeb ederem ki beytullāha girmeye (2) begāyet teḡaret gerekdür kim lāyık ola naqldur bir kez sefer-i ḡicāza (3) kaşd eyledi çün şehirden taşra çıkup gitdi gërü döndi (4) eyitdiler ki yā şeyḡ hergiz sefere ‘azm ëdüp ol ‘azmi naqş ëdüp (5) gërü döndüḡüñüz yoḡ-ıdı bu kerre ne-içün döndüñüz eyitdi kim çün (6) sefere yüz dutup yola ‘azm ëtdüm gördüm ki yol üzerinde bir zengī (7) bir ābdār kılıç çekmiş durur eyitdi kim eger gërü dönesin (8) döndün ve illā hemān-dem başını gevdenden cüzā ederem ve andan (9) şoñra eyitdi kim

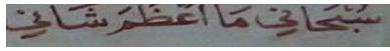
تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ بِسْطَامَ وَفَضَّلْتُ الْبَيْتَ الْحَرَامَ

(10) ya‘nī Allāhı Beštām şehrinde koduñ Ka‘beye mi ‘azm edersin dedi (11) ve andan sonra bir kiři öñüme gelüp eyitdi kim kancaru gidersin (12) eyitdüm ki hacca giderem eyitdi kim zād u zevānde-y-içün neñ var (13) eyitdüm iki yüz aqçem var eyitdi kim getür baña ver ki begāyet şāhib-i (14) ‘ayālem yedi kez beni tolanup tavāf eyle ki senüñ haccuñ budur (15) Bāyezīd eydür getürüp ol iki yüz aqçeyi ol kişiye verdüm (16) anı ziyāret edüp gerü döndüm dedi naqlıdır ki çünkim Bāyezīdüñ (17) mertebesi ‘ālī oldı ve sözleri ehl-i hāzırüñ havşalesine

[154a]

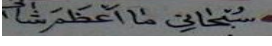
(1) sıgımaz oldı ve esrār-ı rumūzlarını hiç kimse fehmi edemez oldı (2) muhālifi şer‘ zan edüp hāşıl kelām yedi kez Beštām şehrinden (3) Bāyezīd şordılar eydür ki neyiçün şorarsız eydürdiler ki sen bir yaramaz kişisin (4) seni şehirden süreriz Bāyezīd eydürdi kim zehī şehir ki (5) ol şehrüñ yaramazı Bāyezīd ola naqlıdır ki bir gece Bāyezīd ribāt (6) dāmına çıkdı tā kim Allāha zıkr eyleye ol dīvār ki anuñ üzerindeydi (7) durup tā şabāha degin Allāha zıkr ederdi yarındası gördiler (8) kan işemiş şordılar ki yā şeyh bu ne hāldır eyitdi kim bu iki (9) nesneden ötrü erteye degin batıl kaldım bir ol kim oğlanlığım (10) vaktinde dilümden bir nā-şāyeste söz gelmiş idi ikinci Allāhuñ (11) ol kadar ‘azameti başum üzerine gölge bırakmış idi ki gönlüm (12) mütehayyir u hayrān kalmış idi ki eger gönlüm hazır olaydı dilüm hergiz (13) söylemezdi ve eger dilüm harekete geleydi gönlüm işden kalırdı (14) ta şabāha degin dükeli geceyi bu hālde geçürdüm naqlıdır ki ve pīr-ı ‘ömer (15) eydür çün Bāyezīdi dilerdi kim hālvat edeydi ya ‘ibādet-içün ya fikr-içün (16) bir eve girüp cemī‘ delükleri mühkem dutardı eydürdi ki bir (17) galebe ya bir āvāz erişüp beni şurīze eyleye āmmā ol hūd-bahāreyidi

[155b]

(1) anuñ işi ve āhvāli ayruksıydı naqlıdır ki ve ‘İsa Beštāmi (2) eydür on üç yıl şeyh hazretiyle şöhet edüp hıdmetinde (3) oldum hergiz andan söz işitmedüm dāyim ‘ādeti oldı ki (4) mübārek başını dizi üzerine koyup murākebe ederdi çün (5) başın kaldırdı bir süznāk āh ederdi gerü murākabeye (6) varup kendü hālne meşgöl olup teveccüh ederdi ve şeyh (7) Sehlekī eydür ki kabz hāletinde böyle olurdu ve illā başı (8) rüzigārında şeyhden her kiři erişüp şöhetinde çok fāyideler (9) dutarlardı bir gün hālvatındeydi dilinden bu kelām cārī oldı ki (10) ya‘nī benüm şānum ne uludur ki (11) pāklik ve ‘ayıbsuzlık benümdür baña lāyıkdır çün

şeyh bu (12) vaktüñ mestliginden ifākāt buldı mürīdleri bu sözi (13) şeyhe ‘arz êtdiler şeyh eyitdi Allāh sizüñ-ile dīn haşmı (14) olsun ve yarın Bāyezīd sizüñ-ile da‘ vacı olsun eger bir kez (15) daği benüm dilümden bunuñ gibi kelām cārī olursa beni pāre (16) pāre eylemezseñüz pes her birisinüñ eline bir bıçağ vèrdi ki (17) eger gèrū böyle dersem bu bıçaqlar ile beni depeleyesiz meger ittifāk

[155a]

(1) şöyle vāķı‘ oldı kim Bāyezīd gèrū (2) dèdi mürīdler kaçd eylediler Bāyezīdī öldüreler kapuya (3) gelüp gördiler ki ev Bāyezīd ile tolu olmış mürīdler (4) dīvārdan kerpīç giderüp her birisi bir bıçağ urdılar bıçağ (5) şuya varur gibi hergiz eşeri zāhir olup zaħm yeri peydā (6) olmadı çün bir sâ‘at geçdi gèrū Bāyezīd kendü şūratına (7) ‘avdet êtdi şeyh zāhir olup gördiler ki mihrāb içinde (8) bir kuş kadarınca oturup teveccüh eder içerü girüp mācerāyı (9) şeyhe ‘arz êtdiler şeyh eyitdi kim Bāyezīd budur ki şimdiki (10) hālde görürsüz ol evvel gördüğünüz Bāyezīd degülidi (11) pes eyitdi kim (12) ya‘ nī Allāh Te‘ālā kendüyi xulı dilinden cemī‘ ‘abīdi tenzīh (13) êdüp aındı eger bir kimse eyde kim nite ola bu ki bir sâ‘atde (14) bu vech-ile büyük ola gèrū güç-ile cevāb vèrdi nitekim (15) Ādem ‘aleyhisselām evvelde şöyleyidi kim başı felege sürünürdi (16) Cebrā’ıl ‘aleyhisselām Hāğ emriyle gelüp kanadıyla (17) sığadı tā kim Ādem geçildi çün revā oldı kim biyüklükden

[156b]

(1) küçüklüğe gele pes küçük biyü olmağ revādur nitekim bir tıfl (2) oğlan anası xarnında iki batın idi çün yigitlige êrişdi (3) iki yüz batın oldı ve nitekim Cebrā’ıl ‘aleyhisselām beşer şūratında (4) Meryeme tecellī êtdi ve şeyhüñ daği āhvāli bu kabīleden (5) olsun āmmā her kimse ki hāl-ile bu mertebeye êrişmeye kāl-ile aña (6) şerh êtmegün fāyidesi olmaya nağldur ki Bāyezīd elinde bir (7) kızıl alma dutardı aña nazar êdüp eyitdi kim bu alma ne laţif (8) almadur hemāndem sırrına nidā êrişdi kim yā Bāyezīd utanmaz mısın ki (9) bizüm adumuzu bir almaya xorsın hemān sâ‘at Hāğ Te‘ālānun (10) kırk ulu adı Bāyezīduñ gönli şahīfesinden zāyil oldı (11) andan soñra Bāyezīd ānd içdi kim nitekim dār-ı dünyāda hayātda olam (12) Bestāmuñ yemişlerinden hergiz yemeyem nağldur ki ve eyitdi bir gün (13) oturmuş-ıdum hātırımdan geçdi kim bugün ‘aşruñ ulu (14) şeyhiyem ve bu zamānuñ pīriyem dèyü çün bu endişeyi eyledüm (15) bildüm ki ‘azīm gālağ êdüp hāğ işledüm durup Hōrāsān

yolına (16) revān oldum varup bir menzilde maḳām dutup oturdum (17) ānd içdüm ki tā bir kimse gelüp baña kendümi bildürmeyince durup

[156a]

(1) bu menzilden gitmeyem üç gün üç gece ol maḳāmda oturdum (2) dördüncü gün gördüm ki bir gözsüz kişi gelür aña nazar êtdüm (3) anda āgāhlık ‘alāmetin ve āşinālık nişānın gördüm deveye (4) dur dëyü işāret êtdüm hemān sâ‘ at devenüñ iki ayağı (5) dizine degin ḳuru yere batdı ve durdı ol gözsüz kişi (6) benden yaña dönüp eyitdi kim anuñ-içün mi getürdüñ ki yumulmış (7) gözümü açam ve yapılmış ḳapuyı açam ve Beṣṭām şehrini ehliyile (8) ve Bāyezīdı bile ğarḳ eyleyem Bāyezīd eydür çün bu kelāmı işitdüm (9) hemān ‘aḳlum zāyil olup bī-ḥoş olmışam ve andan soñra (10) şordum ki ḳandan gelürsin eyitdi kim ol vaḳtinden ki sen (11) ahd eyledüñ bu maḳāmda oturduñ eyitdün ki tā Ḥaḳ Te‘ālā (12) bir kişi gönderüp beni baña bildürmeyince gitmeyem dëdüñ ben üç (13) biñ ferseng yol ḳat‘ êtdüm ki uş imdi yā Bāyezīd zinhār (14) gönölüñi ḥāzır eylegil ki iş gönöldedür dëdi ve hemān sâ‘ at (15) ğāyīb oldı naḳldur ki Bāyezīd ḳırḳ yıl mescidde mücāveret (16) eyledi mescide varacaḳ içün geyecek bir ṭonı var-ıdı ki mescide (17) geymege maḥşuş idi ve evinde geyecek ğayrī ṭonı var-ıdı

[157b]

(1) ve tehāret vaḳtinde geyecek ṭonı ğayrīyidi ve ḳırḳ yıl arḳasını (2) bir dīvāra ṭayamadı meger ki mescid dīvārına yāḥūd ribāṭ dīvārına (3) eydürdi ki Ḥaḳ Te‘ālā celle celāluhu zerreden zerreye şorisardur bu dīvār (4) ḥod zerreden ziyādedür dëdi ve eyitdi kim ḳırḳ yıl gönölüñ (5) gözcisi oldum ki tā ḥayālī görmeye çün im‘ān ile nazar êtdüm müşriklik (6) zünnārını gönölümüñ belinde gördüm şirk oldı kim gönöl (7) ğayrīye iltifāt êderdi zirā gönölündeki şirk kalmasa ol gönöl (8) Allāhdan ğayrīye meyl eylemez tā kim bir ğayrī nesneye fi‘l-cümle meyli var (9) anda şirk bāḳīdür ve eyitdi kim ḳırḳ yıl gönüle gözçilik (10) eyledüm çün vaḳti nazar ḳıldum sultānlığı ve ḳulluğı Ḥaḳ Te‘ālādan (11) gördüm ya‘nī ḳulluḳ Ḥaḳ Te‘ālānuñ emriyle ve sultānlık anuñ (12) mu‘āveneti ile gördüm naḳldur ki ve eyitdi kim otuz yıl Ḥaḳ (13) Te‘ālāyı ṭaleb êtdüm çün ḥaḳīḳat ile nazar itdüm gördüm ki ṭalib (14) ol-ımış maṭlūb ben-imişin ve eyitdi otuz yıldur her vaḳt ki Allāhı (15) yād etmek isterem evvel aḡzumı ve dilümi üç kez şuyıla yuram andan (16) soñra zıkr eyleyem Ḥaḳ Te‘ālānuñ celle celāluhu ta‘zīm-içün naḳl (17) Ebū Mūsā Bāyezīdden şordı ki bu yolda düşvār ve sa‘brak

[157a]

(1) neyi gördüñ cevāb vèrdi kim bir müddet nefsi Hāk Te‘ālā dergāhına (2) ben iledürdüm ol dāyim ağlardı çün Hāk Te‘ālādan meded u (3) faẓl erişdi şimdi nefsi beni dergāha iledür şāz olup (4) gülerdi ve daḥi şordılar ki bu yolda ‘aceb ne gördüñ eyitdi (5) ‘aceb anı gördüm ki kimse anda görmeg-ile gele naḳldur ki āḥir (6) anuñ işi ol mertebeye erişdi her ne kim anuñ ḥatırından (7) geçerdi hemān-dem anuñ öñinde ḥāzır olurdi ve her vakt ki (8) Allāhı zıkr ederdi hemān sâ‘at kan işerdi bir gün (9) bir cemā‘at şeyhuñ katına geldiler şeyḥ murākabe yaḳasına (10) baş çekmiş-idi pes baş kaldurup eyitdi kim tañladan berü (11) bir çürük dāne taleb ederdüm tā kim size vèrem ma‘deñüze sine hıç (12) bulımazam naḳldur ki bu Tūrāb-ı Naḥşebinüñ rahmetullāhi ‘aleyhi bir (13) mürīdi var-ıdı ki ‘aẓīm kerem-i bātını var-ıdı ve şāḥib vecd-idi ve (14) bu Tūrāb aña dāyim eydürdi ki böyle kabiliyyet ki senüñ var saña (15) lā-büddür ki Bāyezīdi göresin bir gün mürīd eyitdi kim ey (16) ḥoca bir kimsene ki her gün yüz kez Bāyezīdüñ Allāhını göre (17) Bāyezīdi görüp ne etsün bu Tūrāb eyitdi kim ey kişi Allāhı

[158b]

(1) sen görürsin velikin kendü kendü ḳadaruñca görürsin çün Bāyezīde (2) erişesin anuñ ḳadarınca görürsin imdi görmekte tefāvüt (3) vardur işitmedüm mi kim Resül ḥazreti ‘aleyhisselām buyurur Hāk (4) Te‘ālā Ebū Bekre bir tecellī eyleye ve cemī‘ ḥalāyıkā bir tecellī eyleye ol (5) söz mürīdüñ göñline eşer eyledi bu Tūrāba gelüp eyitdi kim yā şeyḥ (6) gel varalum görelüm ikisi durup Beştām şehrine geldiler Bāyezīd (7) evde ḥāzır degil-idi Mişestānda seyrān ederdi durup ol (8) Bāyezīd olduḡı Bişeye geldiler Bāyezīd daḥi Bişeden çıkup (9) geldi bir bardaḳ şu elinde ve bir eski kürk egninde hemān ki (10) mürīd-ile bu tūrābuñ yüzleri Bāyezīd ḥazretine vāḳı‘ oldı mürīdüñ (11) endāmına lerze düşüp derḥāl bir ḳuru ağaç gibi düşüp cān (12) teslim etti bu Tūrāb eyitdi kim yā şeyḥ sizüñ bir naẓaruñuz (13) bu yigide ölüm getürdi şeyḥ eyitdi kim bu yigidüñ bātınına bir ḥāl (14) var-ıdı kim henüz anuñ keşfinüñ vaḳti degül-idi Bāyezīdüñ (15) müşāhedesinden cemī‘ ol ḥālī daḥi keşf oldı anuñ keşfine (16) tākāt getürmeyüp düşdi cān vèrdi ve Mışruñ ḥātunlarına (17) bu ḥāl vāḳı‘ oldı kim Yusufuñ cemāline tākāt getürmeyüp cemī‘ si

[158a]

(1) ellerin pāre pāre eylediler naḳldur ki Yaḥyā-yı Ma‘āz raẓıyallāhu ‘anhu (2) Bāyezīde nāme yazdı eyitdi kim ne dirsın ol kimsenüñ ḥaḳḳında (3) ki bir ḳadeḥ şarāb içdi ezel u ebedüñ mesti oldı Bāyezīd (4) cevāb vèrdi kim men anı bilmezem anı

bilürem ki bunda er vardur ki (5) gecede ve gündüzde ezel u ebedüñ deryâların içdi daği (6) na‘ resin urdı ya‘ nî daği gerek dêrdi (7) gêrû Yahya Bâyezîde bitî yazdı eyitdi kim yâ Bâyezîd benüm senüñ-ile (8) bir sırrum vardur velîkin cennet içinde tûbî ağacı gölgesi (9) altında ol sırrı saña feth edem ve ol nâmeyile bir kırsa bile gönderdi (10) eyitdi kim yâ Bâyezîd bu kırsayı zemzem şuyıyıla yoğurup dururam (11) yêsün dedi Bâyezîd cevâb vêrdi anuñ sırrını yâd eyleyüp (12) eyitdi kim anda ki anuñ zikri ola cemî‘ nakd-ı behiştür (13) ve dükeli ağac gölgesi sāye-i tûbîdür āmmā ol kırsayı ki (14) gönderdüñ yemedüm zîrā kim kırankı şudan yoğurduğunu bildürdüñ (15) velîkin kırankı tohumdan ekildügin bildürmedüñ nakldur pes Yahya-yı (16) Ma‘ āzuñ iştiyākî gālîb oldı Bâyezîdüñ şöhetine ve ziyāretine (17) geldi yatsu namāzı vaktinde şehre yetişdi eyitdi kim şimdi

[159b]

(1) bi-vaktür varup şeyhe teşvîş vèrmeyem dedi velî şabr edemedi (2) şeyhden haber şordı eyitdiler ki filān şahrada kendü hāline (3) meşğuldur derhāl ol şahraya vardı gördi ki şeyh durmuş (4) yatsu namāzın kılor tā şabāha degin ayağınıñ iki barmağı üzerine durdı (5) Yahyā eydür ben ol hāle ‘aceba kıaldum kılağ urup dînledi kim êrteye (6) degin iş üzerinde almağda vèrmekde ve dèmekde ve işitmekdeyidi (7) çün şabāh vakti yetişdi şeyhüñ dilinden bu geldi (8) (ayet) ya‘ nî bu maqāmı dilemekten saña (9) şıgıuram ki baña bundan daği ‘ālî maqām rûzî kılor pes Yahya (10) kendüyi āşikāre edüp ilerü vardı selām vêrdi geceki vāqı‘ alardan (11) şeyhe su’āl itdi şeyh eyitdi kim baña yigirmi maqām ‘arz (12) êtdiler eyitdüm ki bu yigirminüñ hiçbirini baña gerekmez ki bunlar (13) cemî‘i hicāb maqāmıdır Yahya-yı Ma‘ āz mübtediyidi ve Bâyezîd müntehi (14) idi ve ehl-i cemāl-idi Yahya eyitdi kim yâ şeyh neyiçün Allāhdan (15) ma‘ rifet dilemedüñ ki ol mālîkü’l-mülûkdur ve andan durur kim her ne (16) isterseñüz isteñ kıbûl edeyem çün Bâyezîd bir na‘ reyi ‘azîm (17) çığırdı eyitdi kim epsem ol yâYahya ki baña kendüm üzerine gayret

[159a]

(1) gelür ki anı bilem ki ben istemezem ki kendüden artuğ kimse bile (2) ol arada kim anuñ ma‘ rifeti var benüm ol ortada ne işüm (3) var ki kendünüñ dilegi oldur êy Yahyā ki andan artuğ bir (4) kimse daği anı bilmeye pes Yahyā eyitdi yâ şeyh Allāhuñ ‘izzeti (5) haqqı-çün ol fütûh ki saña dün gece oldı baña ol (6) fütûhdan naşîb vèr Bâyezîd eyitdi kim eger Âdem peygāamberüñ (7) şafvetini ve Cebrā’ilüñ kıdsını ve İbrāhîmüñ hulletini ve Mūsānuñ (8) şevkını ve ‘İsanuñ tahāretini ve Muḥammed Muştafānuñ

muḥabbetini (9) saña vèrseler zinhār ḳabûl eylemeyüp rāzı olma anlardan yukaru (10) ṭaleb eyle ki anlaruñ māverasindedür ne kim işler var-ısa zinhār (11) şāḥib-himmet ol hergiz aşığa gelme ki her ne maḳāmdaki nāzil (12) olursın anuñ ile maḥcûb olursın naḳl bir gün Aḥmed-i Ḥarb (13) şeyḥe bir ḥaşır gönderdi eyitdi kim yā şeyḥ anuñ üzerinde (14) gece namāz kılasın Bāyezīd eyitdi kim ben gökler ehlinuñ ve yerler (15) ehlinuñ namāzını cem‘ eyledüm yastuğuma koyup başum altına aldum (16) naḳldur ki Zennûn-ı Mısrı Bāyezīde bir seccāde gönderdi (17) şeyḥ gerü gönderüp eyitdi kim benüm seccāde ne işüme yarar baña bir yaşduḳ

[160b]

(1) gönder ki aña ṭayanup rāḥat olam ya‘ nī niyāz mertebesinden (2) geçüp nehāyet derecesine erişüp dururdu Mūsā eydür Zennûn (3) bir eyü yaşduḳ gönderdi Bāyezīd gerü veribidi ol vaḳt (4) Bāyezīd mücāhededen eriyüp dururdu ve deriyile kemükden hergiz (5) et eşeri ḳalmayup dururdu eyitdi kim anuñ tekiye edecegi Allāhuñ (6) luṭf u keremi ola maḥlûkuñ yaşduğına hergiz ihtiyācı ḳalmaz (7) naḳıldür ki ve eyitdi kim bir gice bir şaḥradayıdum başı murāḳabe (8) yaḳasına çekmişidüm meger ki gözüme bir pāre uyku geldi nāgāḥ (9) ihtilām vāḳı‘ oldu kim ḡusl vācib oldu ol gece begāyet (10) şovugıdı nefsum ḡusl étmege kāhıllıḳ eyledi eyitdi kim şabr (11) eyle tā kim güneş toğa andan soñra ḡusl edesin Bāyezīd (12) eydür çün nefsumuñ kāhıllıḳın gördüm bildüm ki namāzı ḳazāya ḳomak (13) ister derḥāl durı gelüp varup buzı deldüm ḥırḳam-ile ve ḳumāşum-ile (14) ḡusl eyledüm gelüb namāzı edā étdüm ḥırḳamuñ şuyı ḳuruyınca (15) yetmiş kez ‘aḳlum zāyil olup bī-ḥoş oldum naḳıldur ki Bāyezīd (16) bir gün gūristān içinde seyr éderdi gördi kim bir yigit (17) şehir ulularından elinde bir ḳopuz muttaşıl çalar Bāyezīd bunı

[160a]

(1) işidüp eyitdi kim (ayet) (2) dèdi bu kelāmı işidüp ol yigidüñ göñlüne ḳatı geldi elindeki ḳopuz-ıla Bāyezīduñ başına vurup şındı ve (3) Bāyezīduñ mübārek başı daḥi (4) yarıldı meger ol yigit mest-idi Bāyezīd ḥazretini bilmedi (5) çün Bāyezīd gerü kendü zāviyesine geldi şabr eyledi tā (6) şabāḥ oldu kendü āşḥabından birini ḳatına okudu sordı kim (7) bir ḳopuzuñ bahāsı nedür çün bahāsın ma‘ lûm ḳıldı biraz helvāyıla (8) bir beze bağlayup ol yigide gönderdi eyitdi kim var ol (9) yigide bizden ‘özür dile eyit kim Bāyezīd eyitdi kim dün gece ol (10) ḳopuzı bizüm başımızda onadı zāyī‘ oldu imdi bu aḳçeyi (11) al kim anuñ bahāsı olsun tā kim ‘ivaż olup bir daḥi alası (12) ve bu helvāyı yeyüp göñlüñüzden ḡuşşayı zāyil eyleyesiz dèdi (13) çün ol yigit ol

dervîşden Bāyezīduñ bu kerem ve mürüvvetini (14) gördi utanup geldi şeyhden ‘özh-
hāhlık édüp elin (15) dutup tevbe eyledi ve niçe yigitler dañi bile gelüp anuñ
muvāfaqatına (16) şeyhden tevbe eylediler şeyhüñ ol bir hulk u keremi (17)
berekâtında nañildür ki bir gün Bāyezīd cemā‘at-ile bir daracuk soñakda

[161b]

(1) giderdi gördi kim qarşudan bir it gelür derhāl Bāyezīd (2) gērü dönüp yolu ol ite
teslīm etti çün it geçdi (3) Bāyezīd gērü yola revān oldu meger bir mürīduñ (4)
hātırından inkār vechiyile bu geçüp eyitdi kim Hāk Te‘ālā beni (5) ādemi mañlūkatuñ
üzerine mükerrrem eyleyüp durur ve Bāyezīd ki (6) sulṭānū’l-‘ārifindür ve bu cemā‘at
ki ṭarīkat yolunuñ (7) şādıklarıdır ve haqīkat sülūkınuñ mürīdleridir böyleyiken yolu
(8) bir ite vērüp bu mezkūr cemā‘at dönmek kim ol aḥsi ḥayvānātdur (9) nice revā ola
dedi pes Bāyezīde bu ḥavātır ma‘lūm olup (10) eyitdi kim ey yigit bu it Bāyezīde hāl
diliyile eyitdi kim ezel-i (11) āzālde benden ne noqşān sādır olup vücūda geldi ve
senden (12) ne kemāl ḥāşıl oldu kim itlik libāsını baña geydürdiler ve sulṭānū’l-(13)
‘ārifinlik ḥil‘atın saña lāyık gördiler pes bu kelāmuñ endīşesi (14) benüm sırruma
erişdi hemān-dem yolu ol ite işār etdüm (15) nañildür ki bir gün Bāyezīd giderdi anuñ-
ıla bir it hem-rāh oldu (16) şeyh andan istikrāh édüp etegin devşirdi it kelāma (17)
gelüp eyitdi kim yā Bāyezīd eger benüm tüyüm quru-y-ısa benden sana ḥalel

[161a]

(1) yok ve eger yaş-ısa yedi kez şu ve biraz toprak pāk édüp (2) benüm-ile senüñ
ortañda şulḥ eder āmmā etegüñi kendü nefsuñ (3) itine doqundurursañ eger yedi deñiz
şuyı-y-ıla ğusl edesin (4) hergiz pāk olmayasın Bāyezīd eyitdi kim senüñ zāhirüñ nā-
pākdur benüm bātınım (5) nā-pākdur gel imdi ikimüz dañi ortaya (6) koyup yoldaş
olalum tā kim bu cem‘iyyet sebebinden ortamuzda (7) şāyed ki pāklık zāhir ola ol it
eyitdi kim yā Bāyezīd (8) sen benüm yoldaşlığıma ne ortakluğıma yaramazsın zīrā
kim ben (9) redd-i ḥalkām sen qabūl-ı ḥalksın her kim baña uğrar bir taş urup redd
eyler ve her kim saña (10) uğrar esselāmu ‘aleyke yā sulṭānū’l-(11) ‘ārifindir ve ben
hergiz erteğe bir kemük qomazın ve senüñ (12) erteğe bir küb buğdayın var Bāyezīd
bu kelāmı işidüp inşāf (13) etti eyitdi kim ben dañi bir it yoldaşlığına lāyık değılem ol
lemyezel lā (14) yezāl yoldaşlığın nice edebilem ve eyitdi kim sübḥanallāh (15) zehī
pādişāh ki ḥalkuñ ḥor u ḥaqīrleri bile ḥalkuñ ‘aziz u yeglerine (16) terbiyet eder pes
şeyh eydür bu vāqı‘adan göñlüme (17) darlık gelüp inqıbāz ḥāşıl oldu ṭā‘at u
‘ibādetden

[162b]

(1) ümîzüm kaç^ç étdüm eyitdüm ki bâzâra varup bir zünnâr şatun alayın (2) belûme kuşanayım tâ benüm ^çârum ve nâmusum halk ortasında gide (3) durup bâzâra vardum zünnâr taleb étdüm bir kişi gördüm ki bir (4) zünnâr aşmış eyitdüm ki bunu bir aqçeye vère ilerü varup eyitdüm ki (5) işbu zünnârı niçeye eyitdi kim biñ dînâra bunu işidüp durdum (6) baş aşağı eyledüm hâtıfdan âvâz erişdi kim yâ Bâyezîd (7) bildüñ mi kim ol ol zünnâr ki senüñ gibi Bâyezîd biline bağlana (8) biñ dînârdan eksiğe vèrmezler Bâyezîd eydür çün bunu (9) işitdüm göñlüm şâz oldı bildüm ki Hâk Te^ç âlânuñ benüm-ile ^çinâyeti (10) var naıldur ki Bestâm şehrinde bir zâhid var-ıdı Bestâm şehrinüñ (11) ulularından idi şâhib-kabûl-idi Bâyezîduñ şöhetî halkasından (12) hergiz gâyib olmazdı dâyim anuñ sözlerin işidürdi ve (13) âşşabı-y-ıla hem-nişin olurdu bir gün Bâyezîde eyitdi kim ey (14) hoca şimdi otuz yıldur ki şâimûd-dehrem ve giceler şabâha degin (15) namâza meşgûl oluram hergiz uyku uyumazam kendümde bu ^çilimden (16) ki sen eydürsin hergiz eşer bulmazam ve bu ^çilme dañi şıdık u (17) i^ç tiķâd édüp begâyet muhabbet éderem dedi Bâyezîd eyitdi kim

[162a]

(1) eger üç yüz yıl gündüz oruç dutasın gece namâz kılasın (2) bir zerre bu ^çilimden koğu bulmayasın ol kişi eyitdi kim neyiçün (3) yâ şeyh Bâyezîd kim anuñ-içün sen kendü nefsüñ-ile mañcûbsın (4) ol kişi eyitdi kim yâ şeyh bunuñ devâsı nedür eyitdi kim (5) dèrdüm sen kabûl étmezsın eyitdi kim buyur ne dèrseñ kabûl (6) édüp yerine getürem Bâyezîd eyitdi kim işbu sâ^ç at var saç u (7) şaķalunı pāk yolut ve bu tonları ki şimdi giyersin çıkarup (8) bir eski kilim belüñe sitre-püş eyle ve bir torbayı koz (9) toldurup boynuña aş ve bâzâra girüp oğlancıkları cem^ç édüp (10) eyit kim her kim baña bir sille vura aña bir koz vèrem dè ve her ki iki (11) sille vursa iki koz vèrmedi bu vech-ile cemî^ç şehri geşt eyle (12) her kıanda ki seni bilürler anda var bu hâl-ile senüñ derdünüñ (13) ^çilacı budur ol kişi çün işitdi eyitdi kim (14) (ayet) şeyh eyitdi kim eger kâfir bu kelimeyi dèse mü^çmin (15) olur sen bu kelimeyi dèmek-ile müşrik olduñ ol kişi eyitdi kim (16) neyiçün şeyh eyitdi kim anuñ-içün kim kendüñi evlâ taşavvur édüp (17) bu kelimeyi söyledüñ Allâha ta^çzîm édüp söylemedüñ ki nefsüñ ben dèdügüme

[163b]

(1) rāzı olmadı kendüzünü ulu gördi anuñ-içün sen bu kelimeyi (2) dedüñ ol kişi eyitdi kim ben bu işi işleyimezem ayrıuk baña nesne (3) buyur şeyh eyitdi kim demedüm mi kim edemezsin (4) ve emre mutîc olmazsın dedi nakldur Şekîk-i Belhîñüñ bir mürîdi (5) hacca ‘azm eyledi Şekîk eyitdi kim Bestâm şehrine uğra Bâyezîdi (6) gör andan git dedi ol mürîd Bestâma geldi Bâyezîdüñ hîdmetine (7) irişdi Bâyezîd şordu kim pîrûñ kimdür eyitdi kim Şekîk-i Belhîdür (8) Bâyezîd eyitdi kim ol ne hâldedür ve ne kelâm söyler eyitdi kim (9) Şekîk fâriğ olup durur ve tevekkül maķâmın ihtiyâr (10) edüp oturur ve eyitdi kim eger gök bakır ve yêr demür olsa ve (11) hergiz gökden yağmur yağmasa ve yêrden nebât bitmese ve cemîc (12) ‘ayâlum olsa ben kendü tevekkülümünden hergiz dönmeyem dir Bâyezîd (13) bunu işidüp eyitdi kim ne şa‘b ve ne ‘azîm müşrik (14) imiş dedi eger Bâyezîd bir qarğa olsa hergiz anuñ şehrinden (15) yaña uçmayaydı ve mürîde eyitdi kim çün hacdan gêrû dönesin (16) varup aña aydesin ki Allâh Te‘âlâyı iki kirdeyle şınama çün çarnuñ (17) aç a varup kendü cinsüñden iki kirdeyi taleb eyle tevekkül

[163a]

(1) yükünü bir yaña қо tã kim ol şehri ol vilâyet senüñ mu‘âmeleñ (2) şümlüğünden yere geçmeye ol mürîd bu sözlerüñ heybetinden hacca (3) varmayup gêrû döndi gelüp Şekîk hîdmetine erişdi Şekîk (4) eyitdi kim neyiçün tîz gêrû döndüñ eyitdi siz buyurduñuz Bestâma (5) uğra Bâyezîdi gör varup gördüm benden sizi şordı şöyle (6) cevâb vêrdüm ol bu vechile kelâm söyledi dëyü bir bir işitdügin (7) nakl eyledi bu sözlerüñ heybetinden varmadum gêrû döndüm (8) tã kim seni bundan haberdâr eyleyem dedi Şekîk zeyrek kişiyidi (9) ol dedügi sözüñ ‘aybını kendü gönlinde gördi ve eydürler ki (10) Şekîküñ dört yüz yük kitâbı var-ıdı ve kendü ‘aşrında (11) ulu kişiyidi velîkin ulularuñ şanusı ziyâde düşerdi (12) ya‘nî ehl-i ‘ilmüñ gönüle delâil-i ma‘rifet şanusı çok düşer (13) pes Şekîk mürîde eyitdi kim sen eyitmedüñ mi kim egerçi ol (14) böyledür pes sen nicesin demedüñ mi eyitdi kim yok demedüm (15) Şekîk eyitdi imdi şimdiki hâlde gêrû var şor ki eger ol (16) eyleyise sen nicesindi mürîd durup gêrû Bestâma geldi (17) Bâyezîd eyitdi kim neyiçün gêrû geldüñ eyitdi kim beni Şekîk

[164b]

(1) gönderdi ki tã senden şoram ki eger Şekîk eyleyise sen nicesin (2) Bâyezîd eyitdi kim bu dañi anuñ bilmezliginden ve eyitdi kim eger benüm (3) nitelikim eydürsem sen bilmezsin ve idrâk edüp fehm idemezsin (4) mürîd eyitdi kim yâ şeyh ben ırak yoldan

sefer u mücâhede çeküp (5) bu ümîze geldüm ki sizden bir haber alam imdi eger maşlahat daği (6) görmezseñüz keremüñüzden buyurasız yâhūd bir harf yazup (7) vèresiz tâ kim benüm renc u zaḥmetüm zâyî^c olmaya pes Bâyezîd buyurdi (8) yazdılar ki (8) bismillahi'r-raḥmani'r-raḥim Bâyezîd (9) budur pes kâğıdı dürüp mürîduñ eline vërdiler bu remzüñ (10) ma^cnâsı oldur ki ya^cnî Bâyezîd hiç nesne degildür ve Bâyezîduñ (11) varlığından hergiz eşer qalmadı nâ-peydâ oldı çünki mevşûf (12) olmaya ne vech-ile ol vaşf oluna Bâyezîdden bir zerre eşer (13) yok ta kim anuñ-ıla bir şıfat müte^cayyin ola pes ne vech-ile tevekkül (14) ya ihlâş zuhûra gele ki bunlar cemî^c halk şıfatıdır ki (15) (ayet) olmağ gerek ya^cnî Allâh hulķı-y-ıla hulķlanmağ gerek tevekküle (16) maḥal olmamağ gerek çün mürîd gerü Belḥe geldi Şekîke ^cillet (17) zâhir olup ḥasta olmış-ıdı ve eceli yakın gelmiş-idi ve tam

[164a]

(1) üzerinde bir kişi koyup durur kim Bestâm yolın gözleyeler tâ kim (2) ölmezden öñdin Bâyezîduñ cevâbın işide birkaç nefes qalup (3) dururdi kim mürîd erişdi Şekîk şordı kim ne dëdi (4) mürîd eyitdi kim işde kâğıd yazdı Şekîk alup muṭâle^c a (5) kıldı eyitdi kim eşhedü enlâ ilâhe illâllâhu ve eşhedü enne (6) Muḥammeden ^cabduhu ve resûluhu ol pāk müsülmân-idi velî kendü (7) şanusı ḡaybından rucû^c ëdüp tevbe kıldı ve cân teslim (8) eyledi nakldur ki Aḥmed-i Ḥużraviyye raḡıyallâhu ^canhu biñ mürîd-ile (9) Bâyezîduñ ziyâretine geldiler ki her bir mürîdi kerâmât içinde (10) şu üzerinde yürürlerdi ve havâda uçarlardı Aḥmed-i Ḥużraviyye (11) anlara eyitdi kim her kankıñuz ki Bâyezîduñ nazarına tākāt (12) getürmezsiz taşra duruñ biz girüb ziyâret ëdelüm biñi daği (13) içerü girdi her birisinüñ elinde bir ^caşâ var-ıdı Bâyezîduñ (14) öñinde bir dehlizi var-ıdı cemî^c sin anda qodılar ol ev ^caşâ-y-ıla (15) toptolu oldı ol cehetden aña beytü'l-^caşâ okudılar mürîdlerüñ (16) birisi eyitdi kim ben Bâyezîduñ dîzârın görmeğe lâyıq değılem (17) bu ^caşâlaruñ qatında oturayım dëdi çün cemî'si Bâyezîduñ

[165b]

(1) qatına girdiler Bâyezîd eyitdi kim ol sizüñ bihterüñüz ki aşl (2) oldur anı getürüñ dëdi varup anı daği içerü getürdiler (3) pes Bâyezîd Aḥmed-i Ḥużraviyyeye eyitdi kim yâ Aḥmed bu siyâḥat-ile (4) bu ^câlemi geşt ëtmek ne vaḳte dek Aḥmed eyitdi kim yâ Bâyezîd (5) qaçan şu bir yërde qarâr ëtse levni ve tu^c mı müteḡayyir olur (6) Bâyezîd eyitdi kim (ayet) ya^cnî deñiz ol hergiz müteḡayyir (7) olmaya ve hiç âlâyiş qabûl olmaya pes Bâyezîd Ḥużraviyyeyile (8) şoḡbete başlayup kelâm ëderdi Aḥmed eyitdi

kim yā şeyḥ bir pāre (9) edna mertebeden söyle tā kim fehmi edevüz Bāyezīd tenezzül edüp (10) söyledi gerü Aḥmed eyitdi kim yā şeyḥ daḥi aṣāğa mertebeden (11) söyle gerü Bāyezīd aṣāğa mertebelerden söyledi ḥāşılı (12) kelām yedi kez Aḥmet yā şeyḥ aṣāğadan söyle diyüp aṣāğadan (13) söyledi andan soñra Aḥmed Bāyezīduñ sözini fehmi eyledi (14) çün Aḥmet bunu gördi ḥayrān ḳaldı andan Bāyezīd ḥāmūş (15) oldu Aḥmed eyitdi kim yā şeyḥ iblīs gördüm ki senüñ maḥallen (16) başında berdār olmış-ıdı Bāyezīd eyitdi kim belī benüm-ile ‘ahd edüp (17) dururdu kim Beştām yöresine hergiz gelmeye şimdiki ḥālde benden

[165a]

(1) uğurlayın Beştāmdan bir kişiyi vesvese eyleyüp ḳan etdürmiş (2) imdi uğrılaruñ şartı oldur ki pādīşāḥ dergāhında berdār (3) olalar naḳldır ki ve bir kişi şeyḥden şordı ki ya şeyḥ ḥidmetüñde (4) bir cemā‘at görürüz aru ‘avrat anlar kimlerdür cevāb vèrdi kim (5) anlar ferīşteler cemā‘atıdur ki benüm ḳatuma her vaḳt gelürler benden (6) ‘ulūm su’āl ederler ben anlara cevāb vèrürüm naḳldır ki bir gece Bāyezīd (7) düşünde gördi kim evvelinci ḳat gögüñ ferīşteleri gelüp (8) eyitdiler ki durıgel tā kim Allāḥa zıkr eyleyelüm Bāyezīd eyitdi kim benüm (9) anuñ zıkrı-y-içün dilüm yoḳdur ki zıkr edem andan soñra ikinci (10) gögüñ ferīşteleri gelüp böyle dediler Bāyezīd anlara daḥi evvelinci (11) gök ferīşteleri cevābını vèrdi tā kim yedinci ḳat gök ferīşteleri (12) gelüp Bāyezīde böyle dediler Bāyezīd anlara daḥi hemān ol cevābı (13) vèrdi ferīşteler eyitdiler ki ya anuñ zıkrını ne vaḳt edersin (14) eyitdi kim ehl-i cehennem cehennemde ve ehli cennet cennetde ḳarār eylese ve ḳıyāmet (15) günü gece andan soñra Bāyezīd ‘arşı ‘azīmüñ dāyiresini devr edüp (16) eyde kim Allah Allah Allāḥ Bāyezīd eydür bir gece evüñ içi rüşen oldu (17) eyitdi kim eger bu şeyṭān-ısa ben ḥod bundan ‘azizrağam ve ‘ālī himmetem

[166b]

(1) ol baña ṭama‘ède ve eger bu senüñ ḳatuñdan Allāḥı ḳo kim tā ḥidmet (2) sarāyından kerāmet sarāyına erişem naḳldır ki bir gece Bāyezīd (3) ‘ibādet lezzetin bulmadı eyitdi kim görüñ ki ev içinde hiç nesne (4) var mı gördiler ki yarım salḳım üzüm var Bāyezīd eyitdi kim (5) giderüñ bir kişiyi verüñ bizüm evümüz baḳḳāllar evi degildür çünkim (6) anı bir kişiyi vèrdiler andan soñra Bāyezīd kendü vaḳtine gelüp (7) ‘ibādetden lezzet buldı naḳldır ki Bāyezīduñ konşılığında (8) bir gebr var-ıdı anuñ bir tıfl oğlancuğı var-ıdı her gice (9) aḡlardı çıraḳları yoḡ-ıdı kim yaḳalardı Bāyezīd kendüsi (10) durup anlaruñ evine çıraḡ ilterdi pes oğlancuḳları ḥāmūş (11) olup

ağlamağdan sâkin olurdu anlar eyitdiler ki çün (12) aydınlık Bāyezîdden erişüp hayf ola ki dāyim kendü zulumâtumuz (13) ile olavuz derhâl imāna gelüp müsülmân oldılar (14) naıldur ki Bāyezîd zamânında bir gebr var-ıdı aña eyitdiler ki (15) gel müsülmân ol eyitdi eger müsülmânlık bu-y-ısa ki Bāyezîd (16) eder ben aña tākāt getürmezem eger müsülmânlık bu siz êtdüğünüz (17) ise ki siz edersiz ben bunun gibi müsülmân olmaga hiç ârzüm

[166a]

(1) yokdur dēdi naıl bir gün Bāyezîd mescidde oturmuş-ıdı (2) eyitdi kim duruñ tā kim Allāh dostlarından bir dostuñ istikbālın (3) edelüm pes durı gelüp gitdiler çün dervāzeye erişdiler (4) İbrāhîm her yere ki ma' rûf ve meşhûrlardandur bir eşege binmiş (5) gelür Bāyezîd eydür göñlüme Hāk Te' ālādan nidā geldi ki dur (6) aña istikbāl eyle ve baña anı şefi' getür İbrāhîm eyitdi kim (7) yā Bāyezîd eger evvel u āhîrûñ şefā' atini saña vërseler henüz bir avuç (8) toprak ola bunun sözi Bāyezîde ' aceb geldi çün şofra (9) vakti geldi ortaya hoş nefis ta' āmlar geldi İbrahim (10) kendüzinde endişe eyledi kim şeyhlik bu mıdır ki bunun gibi hūb (11) ta' āmları yiye Bāyezîd bu ma' niden āgāh oldu çün ta' āmdan (12) fāriğ oldılar Bāyezîd İbrāhîmüñ elin alup evüñ bir köşesine (13) iletdi mübārek elini dīvāra urdı bir (14) deriçe açıldı ol deriçeden bir bî-nihāyet deniz zāhir oldu Bāyezîd eyitdi kim (15) yā İbrāhîm gel bu denize gidelüm İbrāhîm bunu göricek göñlinde (16) havf u heybet āşikāre oldu İbrāhîm eyitdi kim yā Bāyezîd baña bu maķām (17) hāşıl degildür pes Bāyezîd eyitdi kim yā İbrāhîm ol arpa ki

[167b]

(1) şahrada bulup etmek bişirdüñ dañi tağarcuğa koyduñ ol arpa (2) necis idi ki ol arpayı dört ayaklu hayvānlar yiyüp gërü (3) tersleyüp dururlardı çün İbrāhîm bu sözi işidüp endişe (4) kıldı bildi kim Bāyezîd dēdügünleyindür pes İbrāhîm tevbe kılup istiğfār (5) eyledi naıldur ki bir gün Bāyezîde bir kişi eyitdi ki t̄abaristānda (6) bir kişi dünyādan gitmiş-idi ben seni Hızır peygāmbere-ile gördüm (7) 'aleyhi's-selām ki ol elini senüñ boynuña birağup ve sen elüni (8) anuñ omuzına koyup dururduñ çün hālāyık cenāzeden (9) gërü döndiler seni ben havāda gördüm ki uçup gitdün şeyh eyitdi (10) kim şöyledür ki dërsin naıldur ki bir gün bir belük cemā' at (11) gelüp Bāyezîde eyitdiler ki yā şeyh k̄orķarız ki kızlık ve k̄ahtlık ola (12) hergiz yağmur yağmaz şeyh hemān-dem murākabeye vardı bir sā' atden (13) soñra tefekkür yaķasından başını çıkarup eyitdi kim t̄iz çölmeklerüñizi (14) rāst eyleñ ki yağmur geliyor hemān sā' at yağmur yağa başladı (15) birkaç gün gece gündüz yağmur yağdı hālāyık k̄orķularından

emîn (16) oldu naıldur ki Bāyezîd bir kez ayağın uzatdı bir mürîd (17) daği anuñ-ıla bile ayağın uzatdı Bāyezîd ayağın çekdi mürîde eyitdi ki

[167a]

(1) sen-daği ayağın çek mürîd ayağın çekmedi şöyle kaldı tã āhîr (2) ‘ömrine degin anuñ-içün ol eyle şandı ki erenler ayakların (3) uzatduğın ‘avāmü’n-nās gibi kıyās êde naıldur ki bir kez şeyh (4) ayağın uzadup dururdu bir dānişmend durup ayağın şeyhüñ (5) ayağı üstine kodı mürîdler eyitdi hey ne-y-içün eyle êtdüñ (6) ayağı başdan fark êtmez misin eyitdi ne dërsiz aña efsün (7) okuduñuz eydürler ki andan anuñ ayağında bir yënür baş çıkdı (8) şöyle eydürler ki niçe oğlanlarına şek cehetinden ol ‘illet (9) sirāyet eyledi eyitdi ki meger bir kişi bir uludan şordı ki (10) bu nice olur ki bir kişi günāh eyledi ol günāhuñ cezāsı (11) ğayrına sirāyet eyleye eyitdi kim çün bir kişi kıatı okçı ola (12) anuñ okı ırak gider pes Bāyezîdüñ kerāmeti okı bir niçesine (13) sirāyet eyledi naıldur ki meger bir münkir Bāyezîde ırak yêrden imtiḥān (14) êtmege geldi varup Bāyezîde tarikatden bir mes’ele su’āl êtdi (15) eyitdi kim yā şeyh bu mes’elenüñ ma’ nîsini baña beyān eyle şeyh anuñ (16) inkārını ve imtiḥānını bildi cevāb vërdi kim yûri filān tağda (17) bir mağara var ol mağarada bizüm dostlarımızdan bir dostumuz var

[168b]

(1) varup bu mes’eleyi andan su’āl eyle ol saña beyān êde dëdi (2) varup ol kişi şeyh dëdüği tağa vardı ol mağarayı buldı (3) içëri girdi hîç kimse görmedi meger mağaranuñ içi karanlılık idi (4) biraz şabr êtdi anı gördi kim bir ejdehā bu mağarada peydā oldu ki (5) iki gözleri iki taş kana beñzer hemān hareket eyledi anuñ (6) heybetinden ol kişi bî-ḥoş oldu kendüyi mağaradan taşra (7) bıraktı bir ayak başmağı içëri kaldı zehresi olmadı ki girüp (8) başmağın ala yalın ayak Bāyezîdüñ ḥidmetine êrişdi ayağına düşüp (9) elin öpdı şeyh ḥazretinden tevbe eyledi şeyh eyitdi kim (10) sübhānallāh sen bir maḥlûk heybetinden başmağıñ şaklayımazsın (11) ḥālîk heybetinden keşf nice şaklayubilesin ki inkār-ile geldüñ (12) baña filān sözüñ ma’ nāsını keşf eyle dërsin naıldur bir ḳurrā (13) var-ıdı ya’ ni Ḳur’ān okuyucu kişi var-ıdı Bāyezîdüñ ḥaḳḳında (14) inkārı var-ıdı ki Bāyezîdden ulu işler görürdi pes (15) ol bî-çāreyi maḥrûm eyitdi ki bu mu’āmeleler ve riyāzetler ki (16) Bāyezîd çeker ben-daği çekerin āmmā Bāyezîd bu bâbda sözler söyler (17) ben andan bî-ḥaberem dëdi pes Bāyezîdüñ bundan āgāhı var-ıdı

[168a]

(1) bir gün Bāyezīde kaşd eyledi Bāyezīd aña bir nefes havāle eyledi ki (2) üç gün ol kişi kendüden gidüp ‘aqlı zāyil oldu kendüyi (3) necise bulaşdurdı çün gèrū kendüye geldi gısl edüp (4) Bāyezīduñ katına geldi ‘özü ile Bāyezīd aña eyitdi kim bilmez misin ki (5) filler yükini eşeklere urmazlar naıldur ki şeyh Mancūrānī (6) Bāyezīduñ katına geldi ki ziyāret eyleye diledi ki Bāyezīdı sınaya (7) Bāyezīd āgāh olup anı bir mürīdine işāret eyledi ki anuñ adı (8) Ra‘i-y-idi eyitdi kim yūri Ra‘inüñ katına var ki biz vilāyet (9) berātına aña vèrüp dururuz çün şeyh Sa‘īd Ra‘inüñ katına (10) geldi gördi kim bir şahrada namāz kılar koyunları otlar ve kırtlar (11) bu koyunları çevresinde tolanur çün Ra‘ī namāzdan fāriğ oldu (12) eyitdi kim ne dilersin dile şeyh Sa‘īd eyitdi kim ısıcağ etmek yaş (13) üzüm taleb ederem derhāl ısıcağ etmek izār içinden çıkarup vèrdi (14) ve elinde bir ağacı iki pāre eyledi bir pāresin kendü önünde (15) dikti ve bir pāresin Şeyh Sa‘īd önünde dikti hemān sāl at (16) hep üzüm vèrdi ol Ra‘ī önünde dikilüp duran aq üzüm (17) vardı ve Sa‘īddağı kara üzüm vardı pes şeyh Sa‘īd su’āl

[169b]

(1) eyledi ki ol ki benüm önümdedür ne-y-içün kara üzüm getürdi ve ol ki (2) senüñ önünde ne-y-içün aq üzüm getürdi pes Ra‘ī cevāb vèrdi (3) ol ki benüm önümdedür aq oldu anuñ-içün ki ben yakın vech-ile (4) diledüm ol ki senüñ önünde qaradur anuñ-içün sen ki imtiḥān (5) tarīkı-y-ıla diledüñ zīrā kim her nesnenüñ rengi kendü ḥālīne lāyık (6) ve muṭābık olur dèdi andan soñra Sa‘īde Ra‘ī bir kilim vèrdi (7) eyitdi kim ya Sa‘īd bu kilimi şakla çün katından gidüp zamāndan soñra (8) hacca niyyet eyledi varup ‘arafātta ol kilimi çıkarup bir yerde (9) kodı gèrū taleb ètdi anı bulmadı āh edüp eyitdi kim āh (10) kilimi aldılar çün bir kez daḥi gèrū Beşāma geldi ol kilimi (11) Ra‘inüñ katında gördi naıldur ki Bāyezīddan şordılar ki senüñ (12) pīrūñ kimdür eyitdi kim bir qarı ‘avratdur bir gün vecd u tevḥīd (13) ğalabesinden tolu gelürdüm şöyle kim erteğe bir kılcı ğayrı ortada (14) sıgmazdı kendüligimüz bir şahrā içinde giderdüm bir qarı ḥātun kişi (15) gördüm arkasında bir tağarcuğ un baña erişdi eyitdi kim ya yigit (16) işbu tağarcuğımı benden alup biraz getür ben şöyle-y-idüm ki hıç (17) tāqatım yoğ-ıdı ki kendümi götüreydüm bir arslāna işāret

[169a]

(1) étdüm tã kim tağarcuğı anuñ üzerinde urdı pes karıcuğa eyitdüm ki (2) eger şehre giderseñ yolda kimi gördüm dërsin maqşūdum ol-ıdı kim (3) beni bilmeye ki ben Bāyezīdam eyitdi kim kimi gördüm bir zālīmı ve bir (4) ra‘ nāyı gördüm Bāyezīd eyitdi kim hāy ne söylersin ol karıcuğ (5) eyitdi kim bu arslān Hāğdan mükellef midür eyitdüm ki yok (6) mükellef degildür eyitdi çün Hāğ Te‘ ālā aña kim kulluğ teklīf (7) buyurmayup durur sen hıdmete teklīf étdüñ pes zālīm degil misin (8) eyitdüm ki belı ve eyitdi kim bu dükeli ile dilersin ki bu şehir ehli (9) göreler ve bileler ki arslān senüñ hūkmüne muṭı‘ dur ve sen (10) şāhib-kerāmātsın pes bu ra‘ nālīğ degül mi eyitdüm ki belı eyledür (11) hemān-dem tevbe eyledüm a‘ lā mertebeden edna mertebeye gëru dönüb (11) yola ikileyin ikdām eyledüm pes ol söz benüm pırüm oldı (13) nağldur ki andan soñra Bāyezīd şöyle oldı kim kaçan andan (14) bir ‘ alāmet ya bir kerāmet zuhūra gelse Hāğ Te‘ ālādan anuñ taşdıķın (15) taleb éderdi derhāl bir şaru nūr zāhir olurdı bir yeşil (16) haṭṭ-ıla yazılmış ki lā ialahe illāllāhu Muḥammedün Resūlullāhu nūḥ necıyyullāhi (17) İbrāhīm Ḥalılullāhi ve Mūsā Kelīmullāhi ve ‘ İsā Rūḥullāhi bu beş

[170b]

(1) ṭanuğ-ıla bildürdi kim bu kerāmet Hāğdur qabül éderdi ve soñra şöyle (2) yakın buldı ki hıç ṭanuğhācet olmazdı nağldur ki ve Aḥmed-i Hużraviyye eyitdi (3) kim Allāh Te‘ ālāyı celle celāluhu düşümde gördüm eyitdi kim cemı‘ ḥalāyık (4) benden ister meger ki Bāyezīd beni taleb éder nağldur ki Şeqıķ Belḥi (5) ve bu Tūrāb-ı Naḥşebi Bāyezīde geldiler bunların öñüne ta‘ ām getürdi (6) ve şeyḥuñ mürıdlerinden birisi ayağ üzerine durup hıdmet (7) éderdi Ebū Tūrāb-ı Naḥşebi eyitdi kim otur bizüm-ile ta‘ ām ye (8) mürıd eyitdi kim ben oruç dutaram Ebū Tūrābı eyitdi kim gel bugün (9) etmek ye bir aylık orucuñ şevābın al ol mürıd eyitdi kim orucam (10) Şeqıķ eyitdi gel ye bir yıllık orucuñ şevābın al mürıd eyitdi (11) kim yok orucam Bāyezīd eyitdi kim elüñüz andan çeküñ ki (12) ḥazretten sürülmışdür ve Allāhuñ merdūd-ıdur pes şeyḥul-meşāyıl (13) eydür andan soñra çok geçmedi ki ol mürıdi uğrılığda dutdılar (14) iki ellerini kesdiler nağldur ki bir gün Bāyezīd cum‘ a mescidinde (15) ‘ aşāsını yire dikmiş-idi durmadı bir pırüñ‘ aşası üzerine (16) düşdi ol pır iki qat olup ‘ aşāyı qaldurdı gëru yërine (17) dikdi Bāyezīd çün namāzdan fāriğ oldı ol pırüñ evine

[170a]

(1) vardı andan helālīğ diledi eyitdi kim saña zahmet oldı (2) ve bizüm sebebümüzden renc çeküp iki büküldüñüz dëyü nağldur ki bir gün (3) bir kişı gelüp Bāyezīde ḥayādan bir mes‘ele şordı Bāyezīd (4) cevāb vërdi ol kişı derhāl şu oldı bir mürıd içëru girdi

(5) gördi kim bir şaru şu olmuş mürîd eyitdi kim yâ şeyh bu nedür (6) eyitdi kim cinni-y-idi bir kişi geldi baña hayâdan bir mes'ele şordı (7) cevâb vërdüm tākāt getürmedi hayâdan eriyüp şu oldu (8) ve ba' zılar şöyle rivāyet ederler ki ol cini-y-idi naıldur ki (9) Bāyezîd eydür bir kez Hāk Te' ālā benüm-içün Dicle ırmağın ser-tā-ser (10) dürr u cevāhir ağıttı eyitdi kim ya Rabbi ben buña mağrūr olmazam baña (11) bundan yarım dāng kımazlar tā kim anuñ ile başum kesilmeye ki ben otuz (12) yıllık 'ömrümi bir danga zāyî' eylemezem ki baña kerīm gerek kerāmet gerekmez (13) Bāyezîd eydür diledüm ki Hāk Te' ālā ' izzetlerüñ yimeğini meu'netini benden (14) murtefi' édüp kifāyet éde beni ol ' alāyıkā bırakmaya ve gërü eyitdüm (15) ol nesneyi Resül hāzreti dilemedi revā olmaya ki ben ārzü édem (16) baña hōd Hāk Te' ālā bu bābda kifāyet édüp durur ki eger bir ' avrat görsem (17) ve bir dīvār görsem ikisi benüm kıatımda birdür naıldur ki bir gün

[171b]

(1) bir imām imāmlık éderdi çün selām vërdi Bāyezîdı gördi kim (2) ardında namāz kıılır āmmā sünnet kıılmamış ol imām şeyhuñ kıatına (3) geldi şordı kim yâ Bāyezîd bilürem ki sen kesb eylemezsin ve hiç (4) nesneñ dañi yok yağıandan yërsin Bāyezîd eyitdi kim epsem ol (5) tā bu namāzı ki arduñda edā étdüm gërü kıazā kıılıram eyitdi kim ne-y-içn (6) Bāyezîd eyitdi kim imām rezzākı bilmeye anuñ ardında namāz kıılmağ nice (7) revā ola dëdi naıldur ki Bāyezîd bir kişi gördi mescidde (8) namāz kıılır eyitdi kim ya kişi tazavvur éderseñ ki senüñ namāzuñ (9) Allāha erişmege ve vişāle sebeb ola dërseñ Allāh hakkı-çün gālağ (10) éderseñ ki dükeli ser-tā-ser hemān kıuru şanudur sebeb-i vuşlat (11) degildür eger namāz kıılmazsañ kāfir olursın eger kıılıp (12) ol namāzuña bir zerre i' tibār gözi-y-ile nağar iderseñ müşrik olasın (13) ve Bāyezîd eyitdi kim kişi olur kim beni ziyāret étmege gelür ol (14) gelmekden aña eşer étmeyüp semere la' net hāşıl olur ve ba' zı gelürler (15) anlaruñ gelmeğinden fayide rahmet hasıl olur eyitdiler ki yâ şeyh (16) ne ma' niden dërsin eyitdi kim ba' zılar benüm ziyāretüme gelürler benüm (17) hālüm benüm üzerüme gālib olmuş olur ol vağt ben kendüm-ile

[171a]

(1) olmazam beni ğaybet éderler la' nete mustehik olurlar ve ba' zılar (2) gelürler Hāk kıı benüm üzerüme gālib bulurlar beni ma' zür dutup (3) gërü dönerler anlaruñ ğibinüñ gelmeginden şemere ve netice édüp rahmet (4) olur ve Bāyezîd eydür dilerem ki tizrek kıyāmet kıopa tā ben (5) çadırım cehennem kenārında kıuram ki cehennem beni göre hemān-dem olup (6) hiç ola tā kim bu halkuñ rāğat u rahmetine sebeb olam ve Hātem-

i Aşam (7) rahmetullāhi ‘aleyhi Bāyezīda eyitdi kim ya şeyh eydürler ki sen kendü (8) mürīdlerüne eyitmişsin ki her kankıñuzdan yarınşāmit güninde (9) şefi‘ olmaya cehennem ehline ki cennete ileti ol cehennem ehli yirine (10) kendüsi cehenneme girmeye ol benüm mürīd ve şākirdlerümden olmaya (11) ve Bāyezīd eydür ki şimdiki hālde benüm mürīdüm oldur ki cehennem kenārında (12) dura her kimi ki cehenneme bırağalar ol elinden dutup anı cennete ilede (13) kendü anuñ yèrine cehenneme gire ve Hıtemi eyitdi kim ne-y-içün ol fażl ki (14) Allāh Te‘ālā saña vèrüp durur anuñ-ıla halkı ne-y-içün da‘ vet ètmezsin (15) eyitdi kim ol kimseye ki Allāh Te‘ālā kendü bend urup durur (16) Bāyezīd nice açabile anuñ gibileri Allāha teslim ètdüm dèdi naıldur (17) bir gün ulu kişi Bāyezīduñ kātına geldi çünkim anı gördi başını

[172b]

(1) fikret yaķasına çekti çün tefekkürden baş götürdi ol (2) kişi eyitdi kim yā şeyh ne eylersin Bāyezīd eyitdi kim baş kendü (3) kábam deryāsında taleb Hāķķuñ bekası deryāsında baş kıldurdum (4) naıldur ki bir gün haķīb huķbede bu āyeti okudı kim (5) (ayet) ya‘ nī Allāhı bilmek haķķınca hīç kimse bilmedi (6) çün Bāyezīd bu āyeti işitdi zār zār ağlayup gözlerinden (7) kanlar revān oldu kendüyi şol-ķadar yine urdı kim ‘aķlı gidüp (8) bī-hoş oldu çünkim gèrū ‘aķlı geldi eyitdi kim ilāhi ve Mevlāya (9) çün bunuñ gibi āyet vèribidüñ ya benüm gibi geda-yı bela bunda neyiçün (10) getürdüñ ki tā senüñ ma‘ rifitüñ da‘ vāsın ède (11) Beyāzīduñ bir mürīdi Beyāzīda hīdmet èderdi vaķt olurdı ki Beyāzīd hāzretini (12) görürdi ki cemī‘ endāmına lerze düşüp ditrerdi eyitdi kim yā (13) şeyh senüñ bu ditremeñ nedendür şeyh eyitdi kim otuz yıl şıdķ u (14) şefā yolında segirtmek gerek ve mezbeleler toprağın saç u şaķal ile (15) sipürmek gerek ve ğam u ğuşsa deñizinüñ arasında niçe zamān (16) oturmaķ gerek tā kim erenlerüñ lerzesini ve harekātını ne de nèdügini (17) bilüp āğāh olasın şimdi bir iki gün mubtedilik taķtasınuñ

[172a]

(1) ardından durı-gelüp geldüñ erenlerüñ esrārına vāķıf ve muķķali‘ olayın (2) mı dèrsin naıldur ki bir vaķt islām leşkeri Rūmda beğāyet za‘ if (3) oldu yaķın kıldı kim şınup helāk ola āvāz işitdiler ki ya Beyāzīd (4) islām leşkerine feryād èrişdür (4) derhāl Hırasān tarafından bir (5) od peydā oldu kāfir leşkerine karşı yürüdi şöyle kim (6) cemī‘ kāfir leşkerine kórķu düşüp münhezim oldılar islām leşkerleri (7) nuşret ve zafer buldı naıldur ki bir kişi Beyāzīd hāzretine geldi (8) Beyāzīd şordı kim kandan gelürsin ol kişi eyitdi kim hāzretten (9) gelürem Beyāzīd eyitdi kim ben bu sā‘ at hāzretde-y-idüm ol kişi (10) Beyāzīda eyitdi ben seni anda hīç görmedüm Beyāzīd eyitdi kim rāst

(11) dërsin ben perdenüñ içerüsünde-y-idüm sen taşrasında-y-ıduñ içerü (12) harım içinde olan taşrağları nice görebile Beyāzīd eyitdi kim her kim (13) Qurān okumaya ve müsülmānlaruñ cenāzesine varmaya ve müsülmānlaruñ (14) ‘iyādetine varmaya ve yetimlerüñ hātırların teselli eylemeye ol kişi (15) da‘ vāyı muḥabbet ederse bilesiz ki ol kişi müdde‘ idür ve şeyḥül-(16) meşāyih eydür ki yā Beyāzīd bizüm cenāzemüze ḥāzır olmazsın ve ḥastalarumuzu (17) şormazsın ve senden öñdin gelen meşāyih-i selef [173b]

(1) cemī‘ sin bu mezkūrları ederler-idi sen eylemezsın Beyāzīd eyitdi (2) kim anlar ‘aql-ile edebilürlerdi benüm ‘aqlum gitmişdür ki ‘aql (3) şehrini ḥarāb edüp dururam ve şeyḥ dāyim Bestāmuñ kurrāsından (4) ya‘ nī ḥāfızlarından şikāyet ederdi ki iy kaçki benüm gözüm anlara (5) bakmasa dër-idi ve nazarum anlaruñ üzerine vākı‘ olmasa dër-idi (6) bir gün bir kişi eyitdi kim yā şeyḥ göñlüni şāfīkıl tā kim saña (7) kelām söyleyem Beyāzīd eyitdi kim otuz yıldur ben Allāhdan şāfī (8) göñül isterem henüz bulmadum şimdi bir sâ‘ atde saña şāfī göñül (9) ne aradan getüreyin dëdi ve eyitdi ḥalk şanurlar ki Ḥaḵ Te‘ ālāya (10) yol güneşden daḥi rüşendür ben bunca yıldur ki Allāh Te‘ ālādan (11) bir iğne ucu deñlü yol isterem ki benüm üzerüme fetḥ ola henüz (12) olmayup durur ol gün ki Beyāzıda belā ẽrmeyeydi eydürdi ki ilāhi (13) etmek gönderdüñ keremüñden belā daḥi gönder ki etmege katık eylemem (14) bir gün Ebū Mūsā Beyāzīddan şordı ki yarın tāñılacak ne olacaktadır (15) Beyāzīd cevāb vërdi ki baña ne erte gerek ve ne gece gerek ve eyitdi kim (16) bir gün sīnemüñ sırrından āvāz ẽrişdi kim yā Beyāzīd benüm hazīnem (17) maḵbūl tã‘ atlar-ile ve begenilmiş ḥidmetler ile töludur eger dilerseñ ki

[173a]

(1) baña nesne getüresin bir nesne bir nesne getüresin ki ol benüm hazīnemde (2) olmaya Beyāzīd eyitdi kim ilāhi ve Mevlāya ne ola ki senüñ hazīnende (3) olmaya cevāb geldi ki bī-çārelik ve ‘ācizlik ve niyāzlık ve ḥorlık (4) ve şınıklık ve eyitdi kim bir gün şehrden çıkup bir şahraya (5) vardum ‘aşk-ile yağmur yağmış-ıdı yirüñ yüzi yaş olmuş-ıdı (6) şöyle ki ayak balcığa batardı benüm ayağum ‘aşk balcığına batdı (7) ve eyitdi ki namāzda ten durmasından artuḵ nesne görmedüm (8) ve oruçdan ḫarın açlığından artuḵ nesne görmedüm ol ki (9) benüm ḥāşılumdur anuñ fazlıındandır benüm fi‘ lümden degildür (10) andan soñra eyitdi kim cehd-ile ve kesb-ile bir kelābe ḥāşıl (11) edebilinmez illā anuñ fazlı ve keremi muḵārın gerek ve bu söz iki (12) ‘ālemden artuḵdur līkin nīk-baḥt ḵul ol ola ki giderken (13) ilk ayağ sa‘ ādet gence bata

hemân-dem ğanî ola ve eyitdi her mürîd ki (14) iradet maķâmına yeñi gelmiş ola biz ednâ ‘âlemlere tenezzül édüp gelmek (15) andan ötrü tâ kim anuñ üzerine oturavuz ve ol (16) mürîd ki kelâm söyleye terbiyet édevüz naķldur ki her vaķt ki Beyâzîd (17) Hâķ Te‘âlânuñ şıfâtından kelâm söylerdi şâzumân olup

[174b]

(1) ğalebesi sâkin olurdu ve çün zâtından söz (2) söyleye-y-di kendüden gidüp dururdu ħareket éderdi dâyim (3) bu kelâmı eydürdi ki geldi geldi başa geldi ya‘nî ma‘şûķ (4) gelüp ihâta étدی dêrdi naķldur ki şeyh bir mürîdi gördi (5) ol mürîd eydürdi ki ‘aceblerem şol kimseyi ki Hâķ Te‘âlâyı (6) celle celâluhu bildüğinden şoñra nice ğünâh işleyübilür Bayezîd eyitdi kim (7) ben ‘aceblerem şol kimseyi ki Allâhı bildüğinden şoñra nice tâ‘at édebile (8) ya‘nîzâhir muvâfaķat édüp bir yerde ķarâr édüp ‘inâdet eyleye nitekim (9) Mıŗruñ ħâtunları Yusufuñ cemâlinden bir yerde ķarâr édemediler (10) ‘aķılları perâkende olup ellerin toĝradılar naķldur ki Bayezîd eydür (11) Ķa‘betullâha vardum hemân bir ev gördüm ikinci varıcaķ evüñ (12) şâhibini gördüm üçünci varıcaķ ne ev gördüm ne şâhibini gördüm (13) ya‘nî Allâhuñ ‘azameti içinde şöyle fenâ bulup yâvu vardum ki ki hîç (14) nesne görmedüm eger göreydi görücü Allâh olurdu bu söz (15) üzerine delîl oldur kim bir ğün bir kiŗi Beyâzîduñ ķapusına geldi (16) Bayezîd eyitdi kim ya kiŗi kimi taleb édersin evde Allâhdan ayruk (17) hîç kimse yoķdur naķldur ki bir kez daĝı bir kiŗi Bâyezîduñ

[174a]

(1) ķapusına geldi Bâyezîd şordı kim kimi taleb édersin eyitdi kim (2) Beyâzîdı isterem Beyâzîd eyitdi kim otuz yıldır ben daĝı (3) Beyâzîdı taleb éderem herĝiz nâm u nişânın bulmadum bu sözi (4) Zennûn-ı Mıŗrıye hikâyet étdiler Zennûn eyitdi kim ilâhi benüm (5) ķarındaşum Bayezîdı sen yarlıĝa ol cemâ‘at-ıla ki Allâhuñ ‘azamet u (6) celâlinden fânî olup yâvu vardılar ol daĝı hem yavu vardı (7) nâ-peydâ olup durur eyitdiler kim yâ Beyâzîd bize kendü mücâhedelerüñden (8) ħaber vèr eyitdi kim eger ulu mücâhedelerden ħaber (9) vèrürsem anı işitmege tâķatuñuz yoķdur âmmâ kiçirek mücâhedelerden (10) birin dèyivèreyin bir kez bu nefsüme iş buyurdum kâhıllıķ (11) édüp baña muṭî‘ olmadı bir yıl tamâm aña şı vèrmedüm şıusuz ķodum (12) bir ğün Beyâzîd şoĝbete aĝzın açdı bir mürîdi anda ħâzır-idi (13) eyitdi kim (ayet) ya‘nî ne dirsın şol (14) kimsenüñ ħaķķında ki anuñ ħicâbı Allah ola ya‘nî ta (15) ol bile ki Hâķdur ol ħicâbdur ya‘nî Allâh bilinmekden ve görünmekden bî-künhi ħaķıķı

münezzehdür (16) her kim Hakkı gördüm dèyüp teselli olsa ol Hakk aña hicāb olmuş (17) ola eyle gerekdür ki hergiz varlıktan eşer qalmaya ve anuñ hiç

[175b]

(1) ‘ilmi qalmaya ta kim ol keşf keşf-i haqîkî ola ve istiğrākda (2) şöyle ola kim Bāyezīduñ bir mürīdi var-ıdı yigirmi yıl-ıdı kim (3) Bayezīduñ hīdmetinden hergiz cüzā olmamış-ıdı her vaqt ki (4) Bayezīd anı hīdmet-içün okuya-y-dı eydirdi kim yā oğul sen (5) kimsin ve ne kişisin ve senüñ aduñ nedür bir gün mürīd eyitdi kim (6) yā şeyh baña istihzā mı èdersin yigirmi yıldır ki ben hīdmetüñden (7) ve nazaruñdan hergiz cüzā olup ğaybet ètmedüm gèrū her gün beni ve adımı (8) şorarsın andan hīdmet buyurursun Bayezīd eyitdi kim èy oğul (9) istihzā ètmezem āmmā göñül sarāyına bir ad tölup dururdu ki andan (10) ğayrı cemī‘ adları göñülde ğayıb èder senüñ adını yād èderem āmmā (11) gèrū unuduram dir naqldur ki bir kız Bāyezīddan su’āl ètdi kim (12) bu mertebeye ve bu dereceye neyile èrişdüñ cevāb vèrdi kim oğlanluğında (13) bir gece Beşāmıdan çıkdum ay aydın-ıdı ve cihān halkı ārām èdüp dururdu (14) nāgāh baña bir hāzret münkeşif olup gördüm ki on sekiz biñ ‘ālem (15) anuñ katında bir zerre degil pes andan baña şurīzeliq hāşıl (16) oldı ve üzerime bir ‘azīm heybet hāl ğalib olup eyitdüm ki (17) ilāhi ve Mevlāyā bu ‘azamet u celāl-ile dergāhuñ böyle ne hālidur ve bu

[175a]

(1) ululuğ-ıla bu kargāhuñ böyle ne pihāndur hātıfdan āvāz işitdüm ki (2) bu ‘azamet-ile dergāh böyle hāli olduğı andan ötrü degildür ki hiç (3) kimse gelmeye anuñ-içündür ki ben degme kişi geldüğün işitmezem zīrā ki (4) her nā-şāyiste bu dergāhuñ lāyıkı degildür pes niyyet ètdüm ki (5) cemī‘ hālāyıkā şefā‘at èdüp ol dergāha da‘vet eyleyem (6) hātıruma geldi kim maqām-ı şefā‘at Muḥammed-i Muştafānuñdur şallallāhu (7) ‘aleyhi ve sellem kendüme eyitdüm ki zinhār edeb ri‘āyet eyle hemān-dem (8) hīṭāb-ı ‘izzet işitdüm ki yā Bāyezīd bu bir edeb-içün ki sen ri‘āyet eyledüñ (9) aduñı yüceldüp ‘azīz eyledüm ki tā kıyāmete degin saña sulṭānül-‘ārifin (10) diyeler naqldur ki imām-Ebū Naşr-ı Tüşterinüñ önünde hikāyet (11) èderlerdi ki Bāyezīd bir gün eyitdi kim dün gece niyyet ètdüm ki ol (12) Rubūbiyyetüñ kereminden dileyem tā kim ‘afv u ğufrān etegi evvellin u āḫirin (13) cemī‘ hālāyıkın günahı vücūdun örte āmmā hayā ètdüm ki bu miqdār (14) hāceti kerem-i hāzretine ‘arz eyleyem ve hem şefā‘at ki maqām Maḥmūd (15) şāhibi Muḥammed Muştafānuñ

maḳāmıdır kendü taṣarrufuma getürmege (16) andan edeb étdüm āmmā Ebū Naṣr bu hikāyeti işidüp eyitdi kim (17) (ayet) ya‘ ni şular ki érişdiler bu himmet-ile

[176b]

(1) érişdiler ve Bāyezīd daḫi bunuñ gibi himmet ḳanādıyıla pervāz urup (2) şeref burcına érişüp durur naḳldur ki Bāyezīd eyitdi niyyet étdüm (3) ki dükeli ‘ ömrümde bir namāz ḳılam ki ol namāz ḫazretine lāyık ola (4) bir gece yatsu namāzından tā şabāḫa degin dört rek‘at namāz ḳıldı (5) her bār ki dört rek‘atı tamām éderdi gèrū eydürdi ki ol (6) ḫazrete bundan daḫi yègrek gerekdür durup gèrū tekrār ḳılurdu (7) tā şubḫ yakın olunca bu vech-ile namāz ḳıldı çün vitri ḳıldı (8) eyitdi kim ilāhi ve seyyidi cidd u cehd ḳıldum ta kim saña lāyık namāz ḳılam (9) ne kadar sa‘y édüp cehd-ile ve huzur-ile namāz ḳıldum-ise saña layık ḳılmadum (10) hemān Bāyezīda lāyık-idi imdi yā rabbi senüñ ḳullaruñda bī-namāzlar (11) çokdur Bāyezīdı daḫi anlardan birisin add eyle ve Bāyezīd eyitdi (12) kim kırk yıl mücāhededen şoñra bir gece ḫicābları ref‘ eylediler zārı (13) ḳılup eyitdüm ki ilāhi baña ḫazretüne yol vèr ḫiṭāb ‘ izzet irişdi kim yā (14) Bāyezīd ol bardaḡ-ile kürk ki senüñ var anlaruñ-ile saña yol yokdur (15) eger yol ister-iseñ yā Bāyezīd kürk-ile bardaḡı terk eyle tā kim saña yol (16) açıla hemān-dem kürk-ile bardaḡı terk étdüm nidā işitdüm ki yā Bāyezīd (17) bu müdde‘ ilere eyitdi ki Bāyezīd kırk yıl riyāzet u mücāhede çekdüğinden şoñra

[176a]

(1) bir eski kürk-ile bir şınuḳ bardaḡ ḫicāb olup ḫazrete yol bulmadı (2) sizüñ bunca ‘alāyık ve ‘avāyıkıyıla ve de‘vāyı ḫod-rāylıgıla ve ṭarīḳ-i (3) ḫaḳḳı kendü nefsinüzüñ havāsı dāmına dāne itmek-ile ḫāşā ve kellāki (4) ḫazret-i ‘ izzete yola bulasız naḳldur ki bir kişi Bāyezīdı şubḫ (5) vaḳtinde diñledi ki seher vaḳtinde göreyim ne dèr dèyü ‘aleşşabāḫ (6) Bāyezīd bir kez Allāh dèdi hemān-dem düşdi yüzünñ rengi müteḡayyir (7) oldu ol kişi ilerü varup eyitdi kim yā şeyḫ bu ne ḫāldur (8) eyitdi kim sırruma nidā geldi kim sen ne kişisin ki benüm sırrum söyleyüp (9) adum eydesin bu ‘itāb-āmīz ḫiṭābuñ heybetinden düşdüm bī-ḫoş (10) oldum dèdi naḳldur ki bir gece ayaḡınuñ iki barmaḡı üzerine (11) ḫazrete ḳarşu durmuş-ıdı yatsu namāzından tā şubḫ namāzına degin (12) bir ḫidmetkārı Bāyezīduñ bu ḫālını müşāhede éderdi ki Bāyezīduñ (13) gözlerinden yaş yèrine ḳanlar toprak üzerine revān olurdu (14) ol ḫidmetkār ḫayret u te‘accüb deñizine ḡarḳ oldu çün şabāḫ (15) oldu ḫadim andan şordı ki yā şeyḫ dün gece ‘aẓīm ḫāl (16) vāḳı‘ olup durur ki ol vaḳtün deryāsında müstaḡraḳ édüñ baña daḫi (17) ol ḫālden ḫazz u naşib iḫsān eyle Bāyezīd eyitdi kim evvel

[177b]

(1) kadem ‘arşa vardum ‘arşı gördüm ki bir karnı aç kurt gibi dudakları (2) bulaşmış eyitdüm ki ey ‘arş senden nişān vèrürler ki (3) ya‘nī rahmānuñ ‘azameti ‘arş üzeredür imdi (4) getir nişān vèr ‘arş eyitdi kim hey bu ne sözdür ki sen (5) dirsın bize daħi senüñ gönülünden haber vèrürler ki (6) ya‘nī Hāk Te‘ālā eydür ki ben şınuğ gönüller katındayam (7) dèdi pes hāqquñ kandalığı su‘ālın yèr ehli gök ehlinden şoralar (8) ve gök ehli yèr ehlinden soralar ve pīrlər yigitlerden şoralar (9) ve yigitler pīrlerden şoralar ve zāhidler hārābātilerden (10) şoralar ve hārābātiler zāhidlerden teftiş ederler (11) ki eyitdüm ki çün kurb maqāmına erişdüm (12) eyitdiler ki ne taleb edersin eyitdüm ki ilāhi benüm dilegüm yok (13) veliki sen benüm-içün dile gèrū eyitdiler ki sen dile eyitdüm ki ilāhi seni (14) dilerem eyitdiler mādām ki Bāyezīduñ vücūdından zerre kıla bu dilek (15) hāşıl olmak muhāldur ya‘nī nefsüñi terk eyle (16) andan gel eyitdüm ki yā rabbi hāzretünden zellesüz ve nevālsüz gèrū (17) dönmezem ilāhi bu küstāhlugımı kabūl eyle hemān-dem gèrū hıṭāb

[177a]

(1) erişdi kim dile ne dilersin eyitdüm ki ilāhi cemī‘ maḥlūkāta rahmet (2) eyle gèrū hıṭāb-ı ‘izzet erişdi kim dön gèrū bak dönüp (3) nazar étdüm hiç bir yaradılmış görmedüm illā ki anuñ şefā‘at idicisi (4) var ve Allāh Te‘ālāyı celle celāluhu anlaruñ üzerine begāyet hayır (5) dileyici gördüm ve bunlaruñ şefā‘atı üzerine benden daħi şefī‘ (6) ve müşfik gördüm pes gördüm ki iblīsdən ğayrınıñ cemī‘ şefā‘at (7) edici var eyitdüm ki iblīse bārī ben şefī‘ olayın ve eyitdüm (8) ki ilāhi iblīse rahmet eyle eyitdiler ki küstāhlık étdüñ yūri ki (9) ol oddandur oda od gerek sen anı cehd eyle ki sen (10) kendüzünü eyle étmeyesin ki oda lāyık olasın ki aña taḥammül (11) étmege tākātuñ yokdur naḳldur ki Bāyezīd eyitdi kim Hāk Te‘ālā baña (12) biñ maqām ‘arz eyledi her maqāmda bir memleket bile ‘arz étdi (13) ben kabūl eylemedüm āḫir baña eyitdi kim yā Bāyezīd ne dilersin eyitdüm (14) ki yā rabbi anı isterem ki hiç ayruḳ nesne istemeyem ve eyitdi kim çün (15) bir kimsene anda du‘ā dilerdi eydürdi kim ilāhi cemī‘ ḥalkuñdur sen (16) anlaruñ ḥālikisin ben bu arada ne kişiyem ki senüñ halkuñ ortasında (17) sebep olam ki sen cemī‘ esrārlara muṭṭalī‘ sin bu küstāhlık

[178b]

(1) benüm neme gerek bir kiři Bāyezīde geldi eyitdi kim baña bir nesne öğret ki (2) benüm necātuma sebeb ola eyitdi kim (3) bu cemī‘ ilimden ki sen bilürsin bu iki nesneyi öñünde dut bir ol-ki bilesin ki Allāh Te‘ālā (4) senüñ üzerine muṭṭali‘ dur her ne kim éderseñ ol görür ve dañi (5) bilesin ki Hāḫ Te‘ālā senüñ‘ amelüñden bī-niyāzdur istiğnāsı (6) var ve bir gün Bāyezīd giderdi bir yigit ḳademin dāyim anuñ (7) ḳademine başardı Bāyezīd eyitdi kim ḳademi meşāyılıñ ḳademine şöyle (8) vururlar ki şeyḫüñ üzerinde bir kürk var-ıdı ol kiři (9) eyitdi kim ya şeyḫ bu kürkten baña bir pāre vēr tā kim anuñ (10) berekātı baña erişe Bāyezīd eyitdi kim eger Bāyezīduñ derisin geyersen (11) hergiz saña fāyidesi olmaya tā kim Bāyezīduñ itdüğün itmeyesin (12) naḳldur ki bir gün Bāyezīd geçerdi bir çirkīn şūratlu ḳabīḫ naḳışlu (13) kiři gördi ki eydür ki ilāhi baña naḫar eyle Bāyezīd ḫālet-i vecdüñ (14) ğalabesindeydi ğayret cehetinden eyitdi ki ne görklü yüzüñ var ki Hāḫ (15) Te‘ālā baña ol kiři eyitdi kim yā şeyḫ ol naḫarı anuñ-içün dilerem ki (16) tā kim yüzüm gözüm gökçek ola Bāyezīde bu kelām hoş geldi eyitdi (17) kim rāst dērsin naḳldur ki bir gün Bāyezīd ḫaḳīḳat sözün

[178a]

(1) söylerdi ve dudağın emerdı eyitdiler ki yā şeyḫ ne eylersin (2) eyitdi kim şarāb-horem hem şarāb sāḳiyem naḳldur ki bir gün (3) Bāyezīd kendüyle semā‘ éderdi anda bir legençe dururdi (4) birkaç kelime söyleyüp barmağıyla bu legençeyi vurdı hemān-dem (5) legençe zerre zerre olup hebā oldı naḳldur ki bir gün Bāyezīd (6) bir beyit işitdi iştiyāk bābında şevḳ ğalebe édüp bir na‘re urup (7) hemān düşdi şol ḳadar depindi kim bāldırınuñ eti sığırıldı (8) açıldı kendüsi bī-ḫaber-idi naḳldur ki Bāyezīd eydür belümde (9) yetmiş biñ zünnār kesdüm bir zünnār ḳaldı ki kesilmedi zārılık édüp (10) niyāz itdüm ki ilāhi baña mu‘āvenet édüp ḳuvvet vēr tā bu zünnārı dañi (11) belümde şeşem āvāz erişdi kim dükeli zünnāruñ çekdüñ velīkin (12) bu bir zünnārı şeşmek senüñ işin degildür ve Bāyezīd eyitdi kim (13) cemī‘ eller-ile Hāḫ Te‘ālānuñ vişāli ḳapusın ḳaḳdum tā belā u mihnet eliyile (14) ḳaḳmayınca açmadılar ve cemī‘ diller-ile ‘arz édüp diledüm tā kim ğam u ğuşşa (15) diliyle dilemeyince ol ḳapuyı açmadılar ve dükeli ḳademlerle anuñ yolında (16) yürüdüm tā kim gönül ḳademiyle yürümeyince ‘izzet menziline erişmedüm (17) ve eyitdi kim otuz yıl-idi eydürdüm ki ilāhi baña şunı vēr ve ben şöyle

[179b]

(1) dērdüm ya‘nī dāyim gönülümüñ murādın isterdüm çünkim ma‘rifetüñ evvel (2) ḳademine erişdüm eyitdüm ilāhi tek sen benüm-ile ol her ne kim dilerseñ (3) eyle ve

eyitdi kim Hâk Te‘âlâyı ‘azze ismuhu otuz yıl zıkr eyledüm (4) çün zikirden hāmüş oldum gördüm ki benüm hicābum gerü zikirmiş (5) ya‘ nî zıkr ve zākir ve mezkūr ehli tevhîde hicābdur ve eyitdi kim (6) bir kez kendümi münācāt edüp dergāhında ‘arz êtdüm ki (7) ya‘ nî ilāhi senüñ hāzretüñe ne hileyile erişilür ve kankı (8) tã‘ at-ile yakın olunur dēdüm nidā işitdüm ki ey Beştām oğlanı (9) ya‘ nî evvel kendü nefsiñe üç (10) talāk vēr andan soñra Allāh adını ya‘ nî andan soñra benüm adımı (11) söyle ve eyitdi kim eger Allāh Te‘ālā benden yetmiş yıllık hisāb (12) isteye ben andan yetmiş biñ yıllık hisāb isteyem zīrā yetmiş (13) biñ yıldur ki elestü birabbiküm diyü hitāb êtdi belî dimekden (14) cemī‘ maḥlūqātı şurīze eyledi bu dükeli şurīzeliḳ ki yerlerde (15) ve göklerde dūr cemī‘ elestü birabbiküm şavḳındandır pes eyitdi (16) kim andan soñra hitāb erişdi kim ya Bāyezīd bu cevābı işit ki (17) hisāb güninde yedi endāmuñı zerre zerre eydeyevüz her zerreye

[179a]

(1) dīzār vērevüz eydevüz ki işde yetmiş yıllık hisābuñ ḥāşılı (2) ve bākî kendü kenāruñda bölesin ve eyitdi kim eger sekiz uçmaḡuñ (3) ḳapusın benüm ḥücremden açsalar ve dünyānuñ ve āḫiretün vilāyetini (4) ḳat‘ ī baña vērseler henüz ol bir āhuma vērmeyem ki seher vaḳtinde (5) anuñ şavḳınuñ zıkrıyile ki dil u cān ortasından gelür belki (6) bir nefes ki anuñ derdinde vērürüm on sekiz biñ ‘ālem mülkinüñ (7) berāberine dutmazam daḫi ‘ālî görürüm ve eyitdi kim yā rabbi cennet içinde (8) eger Bāyezīda cemāl göstermeyesin şol ḳadar nevḥa u nāle eyleyem (9) ki yedi ṭamu ehli benüm zāru nālemden kendü āzāblarını unudalar (10) ve eyitdi anlar ki benden ilerü geldiler her birisi bir nesneye muḳayyed (11) olup bağlandılar ben hīç nesneye muḳayyed olmadum ve kendümi bilkülliye (12) aña fidā ḳıldum ve kendüm-içün kendümi dilemedüm ve eyitdi kim eger bizüm (13) şıfatumuzdan bir zerre şāhraya düşerse derḥāl yedi ḳat gök ve yedi (14) ḳat yer birbirine düşse ve eyitdi kim ol diler ki beni göre ben (15) dilemezem ki anı görem ma‘ nîsi oldur ki ḳulluḳ dilegiyile işi yok (16) ya‘ nî ḳul oldur ki efendisi ne dilerse ḳulluḳ daḫi dilegi ol ola (17) ve eyitdi kim kırḳ yıl ḥalāyıkā yüz dutdum Hâk ḥāzretine da‘ vet êtdüm hīç

[180b]

(1) kimse beni ḳabül eylemedi çün anlardan yüz döndürdüm Allāh ḥāzretine ḳaşd u (2) niyyet eyledüm dükelisi benden ön anda müşāhede eyledüm ma‘ nîsi oldur (3) Hâk Te‘ālānuñ ‘ināyeti u şefḳati benüm şefḳat u ‘ināyetümden ilerü ve ziyāde (4) gördüm ve anı kim ben bu nesnenüñ üzerine dilerdüm ki anı Hâḳḳa (5) erişdüreydüm Hâk

Te‘ālā anı bir sâ‘atde benden öñdin kendüye erişdürmişidi (6) ve eyitdi kim çün Bāyezīdlık te‘ayyunundan taşra çıkıdum (7) şol yılan kendü kavından çıkar gibi nazar eyledüm gördüm ki ‘ışk u (8) ‘aşık u ma‘şuk üçü birimiş ki ‘ālem-i tevḥīdde dükelişi bir görürler (9) ve eyitdi kim Allāhdan Allāha sefer itdüm tā benden bende nidā eylediler ki ey ben sen (10) iy sen ben dēyü ya‘nī fenā’illāhi maḳāmına erişdüm (11) Allāh Te‘ālāda benligüm fenā olup ta‘addüd ve keşret gētdi vahdet-i ḥayret (12) ḥāşıl oldu ve eyitdi kim niçe yüz biñ maḳāmları gērü kodum (13) çün nazar ētdüm kendümi ḥarfullāh maḳāmında (14) gördüm ya‘nī Allāh ma‘nisinde gördüm ki ol bī-nehāyetdür andan ilerü yol yokdur eyitdi kim (15) Ḥaḳ Te‘ālā otuz yıl-idi kim benüm āyinem-idi şimdi ḥalde ben kendümüñ (16) āyīnesiyim ya‘nī Ḥaḳda beni görürdüm beni ve Ḥaḳkı görmek ta‘addüd (17) ve şirkdür çün benligüm kaldı mahv oldu Ḥaḳ Te‘ālā kendü āyīnesi

[180a]

(1) oldu kendüde kendü müşāhede olunurdi ve bu kim eydürem ben kendü (2) āyīnesiyem ya‘nī ḥaḳdur ki benüm dilümde kelām söyler ve ben ortada (3) nā-peydayam ve eyitdi kim niçe yıllar bu dergāhda mücāveret eyledüm (4) ‘ākıbet dehşet u ḥayretten artuk baña naşīb ḥāşıl olmadı (5) ve eyitdi kim ḥazret-i izzet dergāhına vardum hergiz anuñ dergāhına (6) ğalebe-yi zaḥmet yoğ-ıdı ki ehli dünyā dünyāya meşğül olup maḥcūbları (7) ve ehl-i āḫiret āḫirete meşğüller-idi ve müdde‘iler da‘vāya meşğüller-idi (8) ve erbāb-ı ṭarīḳat ve ehl-i taşarruf ba‘zı kavm yemege ve içmege ve (9) ba‘zısı raḳs u semā‘a meşğüller-idi ve anlar ki ṭarīḳat yolunuñ (10) muḳaddemleriyidi ve ḥaḳıḳat sipāhlarınuñ pīşüvālarıyidi anlar ḥayret (11) beriyyesinde dilsüz olmuşlar-ıdı ve ‘acez deryāsında müsteğraḳlar-idi (12) ve eyitdi kim bir müddet ben Ḳa‘beyi ṭavāf eyledüm çün ḥazret-i Ḥaḳka (13) erişdüm gördüm ki Ḳa‘be beni ṭavāf eyler eyitdi kim bir gēce (14) gönli bulmaga ṭaleb ētdüm bulmadum çün seher vaḳti yetişdi (15) āvāz işitdüm ki ey Bāyezīd benden ḡayrı neye ṭaleb ēdersin (16) senüñ gönül-ile ne işüñ var beni ṭaleb eyle dēyü ve eyitdi kim (17) er ol degildür ki bī-ḥāşıl ve bī-fāyide yürüye er oldur her ḳanda ki

[181b]

(1) ola ve her neyi ki dileye ol aña derḥāl ḥāşıl ola ve her kimüñle mukāleme (2) eyleye andan cevāb işide ve eyitdi Ḥaḳ Te‘ālā beni şol maḳāma erişdürdi (3) kim cemī‘ ḥalāyıkı iki barmağum ortasında görürem ve eyitdi kim mürīde (4) ṭā‘atden ḥalāvet ve lezzet vèreler ḳaçan kim ol lezzet ile şāz u ḥürrem (5) ola anuñ şāzlığı anuñ yakınlığına

hicāb ola ya‘ nī t̄a‘ atūñ lezzetin (6) bulmağ-ile ğurūr bulup ‘ucb h̄aśıl eyleye lācerem
hicab ola ve eyitdi (7) ‘ārifūñ kemter dericesi oldur ki H̄aḡ Te‘ ālānuñ şıfātı anda ola
(8) ve anuñ-ile muttaşıl ola ki mucibince müteḡaḡḡıḡ ola (9) ve eyitdi kim eger gönül-
ile cemī‘ ḡalāyık beni oda yaḡsalar ben şabr (10) eyleyem ol aradan ben da‘ vā ēderem
henüz anuñ muḡabbetini ētmemiş olam (11) ve eger benüm günāhumı ol ḡalāyıkdan
yarlığasa ol aradan ki anuñ şıfātı (12) raḡmetdür henüz az ola ve eyitdi kim günāhdan
tevbe birdür ve (13) t̄a‘ atden tevbe biñdür ya‘ nī t̄a‘ atde ‘ucb ētmek t̄a‘ at ētmeyüp
günāh (14) işlemekden yaramazraḡdur ve eyitdi ‘ārif mertebesinüñ kemāli oldur ki
(15) ‘ıḡḡ muḡabbetinde yanup göyüne ve eyitdi kim ‘ilim ezeli da‘ va eylemek (16) şol
kimseye dürüstdür ki kendüye gönül nūrın göstere ve eyitdi kim (17) dünyāyı düşman
dudum ḡālīke ērişdüm ve H̄aḡ Te‘ ālāyı maḡlūḡāt üzerine

[181a]

(1) ihtiyār ētdüm andan şoñra ol ḡadar Allāhuñ muḡabbeti ğālib oldı kim (2) kendü
vücūdumı düşmān dudum çün zaḡmetlerin ortadan götürdüm (3) H̄aḡḡuñ beḡāsıve
luḡfıyıla üns dudum ve eyitdi kim Allāhuñ ḡulları (4) vardur ki eger sekiz cenneti
cemī‘ zīnet-ile anlara ‘arz ētseler anlar cennetden (5) şöyle nāle ve feryād ēdeler ki
ehl-i cehennem cehennemden ēderler gibi ve eyitdi (6) kim ḡaḡīḡat-ile ‘ibādet eyleyici
ol ola ve şıḡḡ-ile cemāl eyleyici ol ola kim (7) mücāhede ḡılıcıyla cemī‘ murādınuñ
başını kese nefsüñ dükeli şehevātini (8) ve ārzūlarını Allāh Te‘ ālā muḡabbetinde lā-
şey eyleye ve H̄aḡ Te‘ ālānuñ ihtiyārını (9) ve rızāsını dost duta ve cemāl u kemālini
müşāhede ētmegi (10) ārzū eyleye ve eyitdi evveli maḡāmı tevḡīd oldur kim her ne
kim söylerse (11) ‘ilm-ile söyleye ve her ne işidürse ‘ilm-ile işide ve eyitdi H̄aḡ
Te‘ ālānuñ (12) kendü rızāsı degil midür ki ḡullarına cennet erzānı ḡılır (13) eyitdiler
ki belī kendü rızāsıdur eyitdi kim çün kendü rızāsını (14) bir kimseye vère ol kimse
cenneti neylesün ve eyitdi kim bir zerre (15) anuñ ma‘ rifeti gönülde yēgrekdür firdevs-
i a‘ lāda biñ köşḡ ve sarāyından (16) ve eyitdi kim cemī‘ ḡalāyıkun tevbesi
günāhdandur ve Bāyezīduñ tevbesi (17) lā ilāhe illallāh demekdendür ya‘ nī her ne kim
dirsem şirkdür ya‘ nī

[182b]

(1) mādām ki ḡābil u ḡavl u maḡlū var tevḡīd ehline te‘ addüd u şirkdür (2) ve eyitdi
kim anuñ biḡāneliḡi çok erenleri erliginde ‘āciz eyler (3) ve çok ‘ācizleri merdāneliḡe
ērişdürür ve eyitdi kim eger (4) idebilürseniz fenā ḡā‘ idesinde evvel fānī oluñ tā kim
bu kelāma ve bu mertebeye (5) vāşıl olası ve illā bu cemī‘ zühd u şalāḡıyyet hemān

bir yıldur ki (6) üzerüñüze eser ve maḳṣûda erişmez ve eyitdi kim Allāhı biliciler cennetüñ (7) şevābdururlar ve cennet anlaruñ vebālidür ve eyitdi kim sizüñ günāhuñuz (8) size ol miḳdār ziyān étmez ki bir müsülmān ıarındaşı hürmetsüz (9) eyleyüp hor dutmak ziyān eyler ve eyitdi kim dünyā ehli dünyāya (10) ğurūr içinde ğurürdur ve āḫiret ehli āḫirete sürür içinde sürürdur (11) ya‘nī şāzılıḳ içinde şāzılıḳdur ve ḫaḳḳuñ muḫabbeti ehli muḫabbete nūr (12) içinde nürdur ve eyitdi kim ma‘nīde cemī‘ iş naḳldur āmmā mücāhedede (13) dükeli yāvu varmaḳdur ve eyitdi kim cānsuzlaruñ cānı vīrāneliḳ yolında (14) ebādānluḳdur ve eyitdi kim ehl-i ma‘rifetüñ‘ ibādeti nefslar ḳorḳusıdır (15) ve eyitdi kim ‘ārif çün ḫāmūş ola murād ol ola ki kendü (16) ma‘rifetinden artuḳ söz söylemeye ve çün gözlerini yuma maḳṣûdı ol ola (17) kim gözün acıcaḳ Allāha naḫar eyleye çün başını murāḳabeye ḳoya anı ṭaleb

[182a]

(1) eyleye ki hergiz başını ḳaldurmaya tā İsrāfīl şur urmayınca (2) Ḥaḳ Te‘ālāya keşret-i ünsden ve eyitdi kim göñlünüñ süvārī (3) ol ve tenüñ piyādesi ve eyitdi kim Allāhı bilmenüñ ‘alāmeti ḫaḳdan (4) ḳaçmaḳdur ve anuñ ma‘rifetinde ḫāmūş olup ḫiç kelām söylememek ola (5) ve eyitdi her kim Allāha mübtelā oldu Ḥaḳ aña memleket-i Kevneyni diriḡ (6) étmeye ol ḫod iki ‘ālemde baş indürmeye ve eyitdi kim ‘ışḳ sili (7) geldi andan artuḳ her ne kim var-ise aldı bende andan ğayrıdan eşer (8) ḳomadı tā kim yalıñuz ‘ışḳ ḳaldı nitekim zātı daḫi yalıñuzdur ve (9) eyitdi kim yarın ehl-i Behişt ziyārete varalar çün ziyāretten (10) ğerü döneler anlara şüretler ‘arz éde her ki ol şüretlerden (11) ihtiyār eyleye ayruḳ aña ziyāret étmege yol vèrmeyeler ve eyitdi ḳula (12) andan yègrek olmaya ki nesnesüz ola ya‘nī ne zühdi ola (13) ve ne ‘ilmi ve ne ‘ameli ola çün cemī‘ sin söz ola cemī‘ siyile ola ya‘nī ‘amellerine (14) tekye édüp ğurūr bulmaya bu cemī‘ sin yok meşābesinde bilüp Allāhuñ faḫl u (15) keremine ümīz duta eyle olsa ḤaḳTe‘ālā aña cemī‘ maḳṣûdı müyesser ḳıla (16) ve eyitdi kim bu ḳışşaya elem gerekdür ḳalemden nesne gelmez ya‘nī ma‘rifetullāha (17) erişmege zahmet ve mücāhede çekmek gerek ḳalem kitābet étdüğinden nesne

[183b]

(1) ḫāşıl olmaz ve eyitdi ‘ārfi ma‘rifetden ol ḳadar söz söyleye (2) ve ma‘rifet köyinde ol ḳadar yele kim ne ‘ārfi ḳala ne (3) mu‘ārif ḳala ki ma‘ārif ‘ārifden-durur ‘ārif-çün ma‘rūfa erişe hergiz mu‘ārif (4) añılmaya ve eyitdi kim ‘ilm ve āḫbār ṭaleb étmek bir ḳışiden lāyıḳdur kim (5) anuñ ‘ilmi ‘ilimden ma‘lūma ola ve ḫaberi ḫaberden ḫaber vèriciye ola (6) āmmā her kim mübāḫāt-içün ‘ilm oḳuya ve anuñ-ile kendü ziynetin

ṭaleb eyleye (7) tā kim maḥlūk anı ḳabūl eyleye ol kişi her gün Ḥaḳ Te‘ ālādan ırāḳ (8) olup maḥcūr ola ve eyitdi kim dūnyānuñ ol ḳadar ne ḳadarı vardur ki (9) anı terk etmegi bir ulu iş taṣavvur édeler ve eyitdi maḥāldur ki (10) bir kişi Allāhı bile anı dost dutup muḥabbet eylemeye muḥabbetsüz ma‘rifetüñ (11) ḳıymeti yokdur ve eyitdi ol ırmaḳları görür misin ki nice āvāzlar (12) vērürler çün deñize érişe sākin olur ve anuñ deñize girmesinden (13) çıkmasından hergiz deñizlere ziyāde noḳşān ḥāşıl olmaz ve eyitdi (14) anuñ ḳulları vardur ki eger bir sā‘ at andan dūnyāda ve āḥiretde (15) maḥcūb olalar hergiz aña ṭapup ṭā‘ at eylemeyeler ya‘ nī çün ḥaḳdan (16) maḥcūb olalar ‘adem meşābesinde gelüp olmamış gibi olalar anlar ki (17) olmamış ola nice ṭā‘ at ve ‘ibādet eyleyeler ve eyitdi her kim Allāhı bilür

[183a]

(1) dört dürlü nedür eyitdi kim bir oldur ki baña muḳadder olan rızḳumı (2) benden ḡayrı hīḳ kimseye yakın görmezem ikinci ol ki bireğünüñ (3) muḳadder olmuş naşībine benden ırāḳ görmezem ve üçünci bilürem (4) Ḥaḳ Te‘ ālānuñ elbette hükmi baña érişür bilā-māni‘ ve bilā-dāfi‘ ve dördünci (5) oldur ki ḥālde ki oluram söyleyem ki bilürem Ḥaḳ Te‘ ālā benüm ḥālimi (6) benden yēgrek bilür Şeḳīḳ işidüp eyitdi kim zehī (7) eyü zāduñ var bu yola git ki mübārek olsun naḳldur ki (8) Şeḳīḳ bir kez Ḳa‘ beye ‘azm eylemiş-idi Bağdād şehrine geldi ḥalīfe (9) Hārūnurreşid idi Şeḳīḳi ḳatına oḳutdı eyitdi kim Şeḳīḳ-i (10) zāhid sen misin eyitdi kim benem āmmā zāhid degülem ḥalīfe eyitdi kim (11) yā şeyḫ baña naşīḥat eyle Şeḳīḳ eyitdi kim yā ḥalīfe Ḥaḳ Te‘ ālā (12) seni şıddıḳ yérine diküp durur senden şıdḳ ṭaleb éder nitekim (13) Ebū Bekir Şıddıḳdan ṭaleb étdi ve daḫi Fāruḳ yérine ḥalīfe (14) eyledi ḥaḳḳ u bâṭıl ortasında senden fark ṭaleb étse gerek (15) nitekim Fāruḳdan ṭaleb étdi ve ‘Oşmān yérine ḥalīfe dikdi senden (16) ḥayā u kerem ṭaleb étse gerek nitekim zinnüreyninden ṭaleb étdi (17) ve ‘aliyyül-murtażā maḳāmına ḥalīfe ḳıldı senden ‘ilm ve ‘adl ṭaleb éder

[184b]

(1) nitekim andan ṭaleb étdi imdi mi ya ḥalīfe başiret üzerine ol ki (2) bu nice su‘āle cevāb véresin ḥalīfe eyitdi kim yā şeyḫ daḫi ziyāde (3) naşīḥat eyle eyitdi kim yā ḥalīfe Ḥaḳ Te‘ ālānuñ bir sarāyı vardur (4) adına cehennem dērler seni ol cehennemüñ ḳapucısı eyleyüp durur ve üç (5) nesneyi saña vērmişdür evvel māl-ı beytül-māl vērdi ikinci elüñe (6) kılıc vērdi üçünci elüñe ḳamçı vērdi eyitdi kim bu ḥalkı bu üç (7) nesneyile cehennemden redd eyle ve her ḥācet-mend ki senüñ ḳatuña gele (8) andan bu mālı diri eyleme anuñ ḥācetini redd eyle ve her ki Ḥaḳ Te‘ ālānuñ (9) buyruḡuna

muḥālefet eylese bu kāmçıyla anı tē dip ve her ki bir (10) müsülmānı nā-ḥaḳ yere öldüre bu kılıc-ile anı ḳatlı eyle ta kim Ḥaḳ Te‘ālānuñ (11) cennetine müsteḥiḳ olup cehennemden ırāḳ olasın eger bu vechile (12) étmezseñ ehl-i cehennemüñ pişrevī sen olursın ḥalīfe (13) eyitdi kim yā şeyḫ naṣīḥati daḫi ziyāde eyle Şeḳīḳ eyitdi kim (14) ya ḥalīfe ser-çeşme sensin ‘ālemde ‘amel eyleyiciler ol çeşmenüñ (15) ayağıdur eger çeşme şāfī ve rüşen olursa ayağındağı (16) ırmağıñ bulanuklığından ziyān gelmez eger ser-çeşme bulanursa (17) ayağı şāfī olduğundan hiç fāyide yok gērü ḥalīfe eyitdi kim

[184a]

(1) yā şeyḫ baña naṣīḥati daḫi ziyāde eyle Şeḳīḳ eyitdi kim yā ḥalīfe bir (2) bī-nihāyet Beriyyenüñ ortasında şusuz ḳalsañ şusuzluğuñ şol (3) ḥadde erişse ki uş taḥḳīḳ şusuzlıḳdan ölürsin ol demde (4) bir içim şuyı memleketünüñ yarusına vērşeler ala mıduñ (5) ḥalīfe eyitdi kim derḥāl memleketünüñ yarusın vērüp alurdum pes (6) Şeḳīḳ eyitdi kim vaḳti ki ol şuyı içesin ki bevlüñ yolu (7) dutulup ol şu taşra çıkmasa bilseñ ki eger çıkmasa taḥḳīḳ (8) helāk olursın bir kişi gelse eyitse kim saña devā eyleyem ki bu (9) belādan ḥalāş bulasın ölmekden ḳurtulasın velīkin memleketünüñ (10) yarusı baña vēr dēse sen ol zahmetden kurtulup memleketünüñ (11) yarusın vērmege rāzı ola mıduñ ḥalīfe eyitdi kim rāzı olurdum (12) pes Şeḳīḳ eyitdi kim yā ḥalīfe bir memleketünüñ ki kıymeti bir içim şudan (13) artuḳ olmaya ki içesin gērü çıḳa ol mülküñ pādīşahlığıyla (14) ne bunca tefāḫur édüp aña maḡrūr olursın ḥalīfe bu naṣīḥati (15) işidüp şol ḳadar ağladı kim bī-ḥoş oldu pes Şeḳīḳi i‘zāz u (16) ikrām-ile gērü gönderdi çün ḥacca vardı anuñ çok kişiler (17) Şeḳīḳünüñ üzerine cem‘ oldılar rızḳ üzerine baḡş édüp

[185b]

(1) eyitdiler ki rızḳı taleb etmek ol yolda cehddür ve rızḳ için (2) iş işlemek ḥarāmdur dēdiler ve İbrāḫīm edhem ve Şeḳīḳ-i Belḫi birbiriyle (3) muḳāleme ētdiler Şeḳīḳ eyitdi kim yā İbrāḫīm vech-i ma‘āşda sen nice (4) eylersin eyitdi kim eger baña nesne vērürlerse şükr ēderin (5) eger vērmezlerse şabr ēderin Şeḳīḳ eyitdi kim bizüm Belḫünüñ itleri (6) cemī‘ böyledür eger anlara nesne vērürlerse yalanup ḳuyruḳların (7) bularlar ve eger vērmezlerse şabr ēderler pes İbrāḫīm eyitdi ya Şeḳīḳ (8) ya siz kār-ı ma‘āşda nice ēdersiz Şeḳīḳ eyitdi kim eger bize nesne (9) vērşeler işār édüp bir müstaḥaḳḳa taşadduḳ ēderüz ve eger vērmeseler (10) şükr ēderüz İbrāḫīm durup Şeḳīḳünüñ başını öpüp eyitdi kim (11) sen üstādsın naḳldur ki çün Şeḳīḳ ḥacdan gērü dönüp Baḡdāda (12) geldi meclisi va‘z ētdi anuñ ekşer sözleri tevekkülden-idi (13) āḫir eşnā-yı

kelāmda eyitdi kim ben Beriyyeye girdüm dört dāng gümüş (14) var-ıdı henüz daḥi uş ceybūmdedür bir yigit meclis (15) ortasından durı gelüp eyitdi kim ol yêrde ki dört dāng gümüşü ki (16) ceybūne bırakduñ idi Allāh anda ḥāşır degül midı ol sâ‘at Allāha (17) i‘timāduñ ve tevekkülün yok mıdı Şekîk işidüp bu sözden müteğayyır

[185a]

(1) oldı ol söze ikrār edüp inşāf getürdi eyitdi kim (2) Ḥaḳ şol yigit elindedür rāst eydür dedı derḥāl minberden endi (3) naḳldur ki bir gün bir pîr Şekîkūñ ḥidmetine gelüp eyitdi kim yâ şeyḥ (4) çok günāhum var dilerem ki tevbe eyleyem Şekîk eyitdi kim ne geç geldün (5) ol pîr eyitdi yok tiz geldüm Şekîk eyitdi kim nice tiz geldün (6) pîr cevāb vêrdi kim her ki ölümde öñdin gelse hemān tiz gelmiş (7) olur Şekîk eyitdi kim belı eyü geldün ve hoş söyledün naḳldur (8) Şekîk eyitdi kim düşümde gördüm eyitdiler ki her ki kendü rızkına (9) Allāh üzerine i‘timād eyleye Ḥaḳ Te‘ālā anuñ eyü ḥuyını ziyāde kıla (10) ve anı şeyḥlerden eyleye ve tã‘atde emîn eyleye ve eyitdi her ki (11) muşibetde ceza‘ ve feza‘ eyleye şöyledür kir eline sünüyü alup Allāh-ile (12) ceng eder ve eyitdi kim tã‘atuñ aşlı ḥavfdur ve ümîzdür ve muḥabbetdür (13) ‘alāmet-i ḥavf ḥarām nesneleri terk etmekdür ve ‘alāmet-i recā dāyim (14) tã‘atdur ve ‘alāmet-i muḥabbet şavḳ-ı ‘inābetdür ve eyitdi her ki (15) anuñ-ile bu üç nesne bile olmaya ol duzaḥdan necāt bulmaya bir emn (16) ve bir ḥavf bir ıztırāb ve eyitdi ḳorḳucı ḳul oldur ki anuñ (17) ḳorḳusı geçmişden ola ‘ömrüm ḥayr-ile mi şerr-ile mi dëyü dāyim ḥavfda

[186b]

(1) ola ve bir daḥi gelesi ‘ömr-içün ḳorḳa ki ‘aceb ne vech-ile geçe gele (2) dëyü ḡamnāk ola ve eyitdi kim ‘ibādet on cüz’dür tokuzı (3) ḥalḳdan ‘uzlet etmekdür ve birisi dāyim ḡāmūş olmaḳdur ve eyitdi (4) ḥalḳuñ helākı üç nesnedendür evvel günāh eder tevbe ümîzine (5) ikinci tevbe eylemez dirlik ümîzine ya‘nî ḥayātdayam edem dëyü (6) üçünci tevbesüz ḳalır rahmet ümîzine ya‘nî kerîmdür rahmet eder (7) ve bunuñ gibi kişi hergiz tevbe eylemez eyle olsa bunlar helāklıkdur (8) ve eyitdi kim Ḥaḳ Te‘ālā ehl-i tã‘atı ḥālet-i mevtinde diri eyler (9) ve ehl-i ma‘şiyeti ḥāleti ḥayātında ölü eyler ve eyitdi üç nesne (10) faḳruñ ḳarīnidür bir gönül ferāḡatı ikinci ḥisāb yeyniciligi (11) üçünci nefis rāḥatı ve üç nesne lāzım-ı ḡinādur bir rencür olmaḳ (12) ikinci gönül meşḡul olmaḳ üçünci ḥisāb ḳatılığı ve eyitdi kim (13) ölümüñ yarāḡını müheyyā edüp ḥāzır olmaḳ gerek ki çün ölüm gele (14) gërü dönmek muḥāldur ve eyitdi her kime ki nesne vëürsin anı yegrek (15) severseñ andan ki ol saña nesne vëre

ma' lüm bil ki sen âhîret (16) dostısın eger bunuñ ' aksince iseñ bilesin ki dünyâ dostısın (17) ve eyitdi kim ben konukdan yegrek hiç kimseyi sevmezin andan ötrü ki

[186a]

(1) anuñ rızkı me'ünetdür ve anuñ şevâbı Allâh üzerinedür ben anuñ (2) ortasında hiç kimse degülem ve eyitdi her kim ma'rifet ve 'afırlığından (3) faqr ve ihtiyâç mertebesine düşse ol faqr u zarûret anuñ (4) katında ol ni' met ve gınâdan yegrek olsa ol kimse ulu guşşaya (5) düşüp durur bir dünyâ gamına ve bir âhîret gamına ve her ki ni' metden (6) faqr u zarûret düşse ve ol faqr uzarûret anuñ katında ni' metden (7) yegrek olsa ol kimse iki (8) şâzılığa düşüp durur bir dünyâda şazûmân olmağa ve bir âhîretde ferahlığa ve eyitdiler ki kişiye (9) ne nesneyile bileler ki Hâk Te' âlâya i' timâd u intimâsı var eyitdi (10) ki andan bileler ki çün anuñ dünyâsından bir nesne ziyân olsa (11) anı Hâk Te' âlâdan ganimet bilüp şâz ola ve eyitdi eger dilerseñ ki (12) bir kişi belâsın nazar eyleye göre ki Hâk Te' âlânuñ va' desine emîn-rek midür (13) ve yâhûd halkuñ va' desinde emîn-rek midür bu imtiñân-ile ma' lüm ola (14) ve eyitdi ki takvâ üç nesneyile bilinür bir göndermeğ-ile ve bir men' (15) étmeğ-ile ve bir söz söylemeğ-ile evvel göndermeğ-ile ya' nî dîn (16) göndermeğ-ile ki her neyi ki ilerü gönderür ol anuñdur ve ikinci (17) dünyâyı men' étmeğ-ile ya' nî kaçan saña mâl vërseler alma ki dünyâdur

[187b]

(1) ve üçünci her ne söz söylelse dîn bâbında söyleye ve terk-i dünyâ (2) bâbında söyleye ya' nî iki ' âlemde bir söz söyleye ki ol söz dinde (3) ola ve terk-i dünyâda bir ma' nî dañi oldur ki anı ki gönderür dindür (4) ya' nî Hâkkuñ emrini yerine getüre ve dünyâyı men' eyleye ya' nî nevâhiden (5) ırâk ola ve sözi bu iki nesnenüñ üzerine şâmil ola ki kişi (6) görmeğ-ile ve kelâm söylemeğ-ile ma' lüm olur ki dünyâda midür ya dinde midür (7) ve eyitdi kim yedi yüz ' âlime beş nesneden su'âl édüp eyitdüm ki ' âkıl kimdür zîrek (8) kimdür ve gani kimdür ve dervîş kimdür ve bañıl (9) kimdür yedi yüzi dañi bir cevâb vërdiler eyitdiler ki ' âkıl oldur ki (10) dünyâyı sevmez ve zîrek oldur ki dünyâ anı aldamağa ve gani oldur ki (11) Hâk Te' âlânuñ kısmetine râzı ola dervîş oldur ki gönlinde (12) taleb ziyâde olmaya ve bañıl oldur ki hâkkuñ mālınıñ hâkķını Hâk Te' âlâdan (13) celle celāluhu dirîğ duta Hâtem-i Aşâm eydür Şekîķüñ âhîr ' ömrinde (14) vaşıyyet taleb étdüm eyitdüm ki yâ şeyh baña naşîhat eyle ki nâfî' ola (15) eyitdi kim eger vaşıyyetin istersen dilüñi şaklayu dut hergiz söz (16)

söylemeyesin meger şol vaqt ki nazār eylemeye eger sen söylemezseñ (17) yanup göyünesin andan soñra söyleseñ revādur andan soñra Şekik

[187a]

(1) cānı Hakkā teslīm oldı rahmetullāhi ‘aleyhi rahmeten vāsi‘ aten (2) **imām-ı ebū Hanīfe-i Kūfi** rażıyallāhu ‘anhu ol çerāğ-ı şer‘ u (3) millet ol şem‘-i dīn u devlet ol nu‘mān-ı hadāyık ol ‘ummān-ı (4) cevāhir-i ma‘ānī ve deķāik ol ‘ārif u şūfī imām-ı cihān ebū Hanīfe-i (5) Kūfi rażıyallāhu ‘anhu cemī‘ diller ile anuñ şıfatı memdūh idi ve (6) cemī‘ milletde anuñ kemāli maķbūl-idi ve anuñ riyāzeti ve mūcāhedātı (7) haddı pāyāndan taşrayidi ve halvet müşāhedātı ‘alā-vechi gāyet idi (8) uşul-ı tarikatde ve furū‘-ı şerī‘ atde mertebe-i refī‘ deyidi ve ‘ulūm-ı (9) tedbīrde haddı belīgdeyidi ve çok ulu meşāyihā erişüp dururdu (10) imām-ı ebū Muhammed Ca‘fer-i Şādık-ile rażıyallāhu ‘anhu şöhet edüp dururdu ve (11) ‘ilimde Fuzeyl ‘İyāzuñ ve İbrāhīm Edhemūñ ve Bişr-i Hāfinūñ ve Dāvūd-ı (12) Tāyinūñ rażıyallāhu ‘anhum üstāzıydı ol vaqt ki seyyidül mürselin (13) ve rahmeten lil ‘ālemīn Muhammed Muşafānuñ şallallāhu ‘aleyhisselām mübārek (14) ravzasına erişdi āvāz kıldı ki essalāmü ‘aleyke yā seyyidül-mürselin (15) āvāz geldi ki ‘aleykesselāmü yā imāmü’l-müslimīn evvel hālinde ki (16) ‘uzlet-i halkı ‘azimet etdi Allāha tevekkül edüp kıbleyi haķikīye teveccüh etdi (17) ve halkdan ictināb edüp ‘abālar geydi şüret-i taşavvuf ihtiyār

[188b]

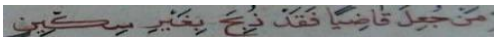
(1) eyledi ta bir gece vākı‘asında gördi ki Resūl hazretinūñ şallallāhu (2) ‘aleyhi ve sellem mübārek kabrinden kemüklerini cem‘ eder ba‘zısını ba‘zısı (3) üzerine ihtiyār eder bu vākı‘anuñ heybetinden imām belinleyü (4) durı geldi aşhābından birisine ki İbn-i Şirīn dirlerdi bu vākı‘ayı (5) şordı ta‘birinde şöyle dedi ki sen peygāmerūñ ‘ilminde şallallāhu (6) ‘aleyhi vesellem ve sūnetinūñ hıfzında mertebeyi kemāle erişesin şöyle kim (7) ol bābda mutaşarrıf olup şahihī saķimden ve haķkı bātıldan fark edesin (8) dedi ve bir kez dađı Resūl hazretini ‘aleyhisselām düşünde gördi (9) eyitdi kim yā ebā Hanīfe seni benüm sūnetümi ihyā etmek-içün hayāta getürdiler (10) halvet u ‘uzlet kaşd eyleme halāyıkā i‘lām-ı sūnet eyle ve anuñ ihtiyātı (11) berekātından-idi ki Şa‘bī imām ebū Hanīfenūñ üstādıydı begāyet pīr (12) olmış-idi bir gün halīfe meclis eyledi Şa‘bī ol meclise da‘vet (13) etdi ve cemī‘ ‘ulemāyı Bağdādi cem‘ eyledi halīfe yazıcıya buyurdu ki (14) yaz hadimūñ adına bir köy yazdı halīfenūñ ikrārıyla ve ba‘zısını (15) mülk ve ba‘zısını vakf içün yazdı pes hadim ol bitileri kāziul-(16) kużzāt

katına iletti eyitti kim ya kâzîul-kuzzât emîre'l-mü'minîn (17) halîfe bu bitinüñ mücebince sizi tanuķ dutarsız daķi kendü

[188a]

(1) tanuķlıķuñızı yazuñ dëdi kâzî tanuķluķ yazdı ve cemî' fuķahâ ve (2) 'ulemâ bu mektûba tanuķluķ yazdı andan imâm-ı ebû Hanîfenüñ katına getürdiler (3) meger halîfe perde ardında otururdu ol mektûbı gösterdiler eyitdiler (4) ki yâ imâm sizi emîrel-mü'minîn bunuñ üzerine şâhid dutar eydür ki (5) kendülerde bu mektûba şehâdetlerini yazsunlar dëdi ebû Hanîfe eyitti (6) ki emîrel-mü'minîn şimdiki hâlde kânadur eyitdiler işde perde ardındadır (7) eyitti ki halîfe bunda mı hâzır olur yâhûd biz anuñ katına mı (8) varalum tâ şahâdet dürüst ola ol hadim bu kelâmı işidüp hiddet- (9) ile eyitti kim kâzîu'l-kuzzât ve fuķahâ-ı 'ulemâ-ı Bağdâd cemî' si yazdılar (10) sen fuẕullıķ mı edersin ebû Hanîfe eyitti kim (11) ya' nî anlar ne kesb etti-ise anlardan şoralar (12) halîfe işitti Şu' aybiye eyitti ki şehâdetde dîzâr şart mıdur eyitti belî şartdur pes halîfe (13) eyitti ya sen beni ne vaķt gördüñ şehadet yazduñ (14) Şu' aybi eyitti kim bildüm ki senüñ emrûñ-iledür ämmâ (15) dîzâr taleb etmedüm halîfe eyitti kim bu söz haķdan ırakdur ve yigit (16) sizden kâzılıķa lâyıkdur bu kelâmı halîfeden işitdiler cemî' (17) 'ulemâyı Bağdâd hacil olup mülzem oldılar pes andan soñra Manşûr

[189b]

(1) ikinci halîfeyidi kâzılıķı bir kimseye vërmek bâbında endîşe (2) kıldı meşveret eyledi Bağdâd şehrinde dört 'âlim ihtiyâr etdiler ki (3) dördü daķi 'ulemânuñ fuħüllarıydı ve mütebahħirleriyidi birisi imâm-ı (4) ebû Hanîfe ve birisi Süfyân-ı Şevrî ve birisi Müş'ir-i bin Kirâm ve birisi (5) Şerîk (8) pes bu dört 'âlimi bu maşlahat- içün halîfe kendü vaķtine (6) taleb etti yolda giderken ebû Hanîfe eyitti ben her birüñüz-içün bir (7) firâset eyleyem tâ kim kâzılıķdan halâş bulavuz eyitdiler ki (8) maşlahatdur imâm eyitti ki ben bir hileyile kâzılıķı kendümden def' (9) eyleyem ve Süfyân kaçsun ve Müş'ir kendüyi divâneliķe vursun (10) ve Şerîk kâzî olsun pes bu ittifâķ ile giderken Süfyân-i Şevrî kaçdı (11) varup bir gemiye girdi eyitti beni pinhân eyleñ ki başımı kesmek dilediler (12) bu ma' nînüñ mücebince dëdi ki Resûl hazreti buyurup durur şallallâhu (13) 'aleyhi ve sellem (14) ya' nî her kimi ki kâzî eylediler tahķîķ bıçaķsız boğazladılar çün (15) Süfyândan bu kelâmı gemiciler işitdiler Süfyânı pinhân eylediler (16) bu üç 'âlim Manşûruñ

katına vardılar evvel ebū Ḥanīfeye ḫalīfe (17) eyitdi ki sen kâzî olmak gereksin ebū Ḥanīfe eyitdi ki

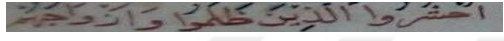
[189a]

(1) ya emīrel-mü'min'in ben bir kişiyem ki ' arabdan degilem belki anlaruñ (2) mevālisi ve sādāt-ı ' arab benüm ḥükmüme rāzı olmazlar dēdi Ca' fer-i (3) Bermeki ḫāzır idi eyitdi ki bu kâzılığuñ nisbetü nesebe te' ālluķı (4) yoķdur belki bu bābda ' ilm gerek ve diyānet gerek ebū Ḥanīfe eyitdi kim (5) ḫālīya ben kâzılığa yaramaz eger bu kâzılığa yaramazam dēdügüm rāst (6) söylersem kâzılığa yaramaz kişi kâzılık eylemez eger yalan (7) söylersem yalancı kâzı müsülmānlar kâzısı olmağa lāyık degil (8) sen ḫod ḫalīfe-i ḫaksın revā görme ki yalancı kendüñe kâzı (9) eylesin ve müsülmānlaruñ mālını veķanını aña inanasın çün (10) bu kelāmı ḫalīfeye ebū Ḥanīfe dēdi kâzılık bendinden necāt buldı (11) andan Müş' ir bin-i Kirām ilerü vardı ḫalifenüñ elin dutdı eyitdi kim (12) sen ḫoş mısın nicesin oğlancuķlaruñ ḫoş mıdur ve ḫātunuñ (13) ḫoş mıdur ḫalīfe eyitdi bunu taşra çıkaruñ ki divāne imiş (14) andan şoñra Şerike eyitdiler kim elbette sen kâzılığı kabül etmek gereksin (15) Şerik eyitdi kim yā ḫalīfe ben bir sevdāvi kişiyem sevdām ğālibdür (16) ve dimāğumda ḫalel vardur kâzılığa ma' nīdür Manşūr ḫalīfe eyitdi muvāfık (17) mu' ālece eyle tā kim ' aķluñ kāmī olup dimāğundan

[190b]

(1) ḫalel gitsün dēdi pes kâzılığı Şerike teslim ētdiler andan (2) şoñra ebū Ḥanīfe anı şoḫbetinden mahcūr eyledi ve ayruķ ana söz (3) söylemedi naķldur ki bir gün bir belük oğlancuķlar top oynarlardı (4) anlaruñ topları ebū Ḥanīfe ders eydürken cem' iyyetinüñ (5) ortasına düşdi hīç bir oğlanuñ zehresi olmadı ki gelüp (6) ol topı cem' iyyetüñ ortasından ala ebū Ḥanīfeden ḫayā ētdüklerinden (7) bir oğlan eyitdi ki bunu varup anlaruñ öñinden almaķda ne (8) var uş ben varup anlarun öñinden getüreyin dēdi hemān-dem (9) girüp ol topı ortasından alup taşra çıkardı ebū (10) Ḥanīfe bunu görüp eyitdi kim bu oğlan ḫelālzāde degildür pes (11) tefahḫuş itdiler şordılar hem imām dēdügünleyin ḫarāmzāde imiş (12) eyitdiler ki yā imāmü'l-müslimin bunu neyile bildüñüz eyitdi eger ḫelāl-(13) zāde imişse ana ḫayā māni' olurdı gelüp bī-tekellüf almazdı (14) naķldur ki ebū Ḥanīfenüñ bir kişi üzerinde mālı var-ıdıve ol (15) kişinüñ maḫallesinde bir şakirdi var-ıdı meger vefāt ētdi imām (16) anuñ cenāzesine vardı güneşüñ beğāyet ıssısı var-ıdı ve hem (17) ıssınuñ vaķtiyidi hergiz gölge yoğ-ıdı illā ki ol imāmüñ

[190a]

(1) mālî olduğı kişinüñ dīvārî gölgesi var-ıdı pes ol (2) kişiler ki anda oturmuş-ıdı durup Ebū Ḥanīfeye yēr eylediler ebū (3) Ḥanīfe gelüp ol dīvāruñ gölgesine oturmadı eyitdi kim (4) benüm bu dīvāruñ şāhibinde mālum var anuñ dīvārî gölgesinden (5) menfa‘ at dutmazam ki Resūl ḥazreti şallallāhu ‘aleyhi vesellem eydüp (6) durur ki ya‘nî borç ki andan (7) menfa‘ at eyleye ol zibādur ḥarām olur naḳldur ki bir kez imām-ı (8) ebū Ḥanīfeyi ḥabs eylediler zālimlerden birisi gelüp eyitdi kim baña (9) ḳalem-tırāş ‘edivēr imām eyitdi tıraşlamazın ne ḳadar tıraşla (10) dēdiyise fāyide olmadı ol ḳalemi tıraş eylemedi āḥir eyitdi kim (11) neyiçün tıraşlamazsın eyitdi kim ḳorḳaram ol ḳavmden olam ki (12) Ḥaḳ Te‘ālā celle celāluhu buyurubdur (13) naḳldur ki ebū Ḥanīfe ‘adet idinmiş-ıdı ki her gece üç (14) yüz rek‘ at namāz ḳıla bir gün bir ‘avrat geçerdi imāmı gördi (15) bir kişiye daḥi eyitdi kim bu geçen kişi beş yüz rek‘ at namāz ḳılur (16) ebū Ḥanīfe bunı işidüp kendüde niyyet eyledi ki bu üç yüz rek‘ at (17) namāzı beş yüz rek‘ at namāz ḳılam tā kim bu ḥātunuñ zannı

[191b]

(1) benüm üzerüme rāst ola ben sebep olup ḥilāfî zannıla ol (2) günāhkār olmaya pes varup her gece beş yüz rek‘ at namāz ḳılurdı (3) bir gün gērü geçerken bir oğlan birine daḥi eyitdi kim işbu geçen (4) kişi her gece biñ rek‘ at namāz ḳılur dēdi ebū Ḥanīfe bunı işidüp (5) gērü niyyet ‘etdi kim her gece bin rek‘ at namāz ḳıla tā kim ol (6) oğlanuñ zannı rāst ola pes varup her gece biñ rek‘ at (7) namāz ḳılurdı bir gün kendü şakirdlerinden birisi eyitdi kim (8) yā imām ḥalāyık senüñ-içün eydürler ki hergiz geceler ebū Ḥanīfe (9) uyumaz ta şabāḥ degin bīdār olup ‘ibādet eyler gērü niyyet (10) eyledi ki hergiz gecelerde uyumaya tā kim ḥalāyıkıñ zannı anuñ (11) üzerine rāst ola Ḥaḳ Te‘ālā celle celāluhu buyurur ki (12) ya‘nî eyü degildür işlemedüğüñüz nesneyile (13) ögünmek imdi şimden gērü başum yaştuğa ḳomayam dēdi andan (14) şoñra otuz yıl yatsu namāzı abdestiyle şubḥ namāzın ḳıldı naḳldur (15) ebū Ḥanīfenüñ dizi secdede deve dizi gibi olup dururdu naḳldur ki (16) bir kez bir ḡaniye tevāzu‘ eyledi biñ kez ḥatim Ḳurān ‘etdi ol (17) tevāzu‘ etdügi günāhuñ kefāratı-çün vaḳt olurdu ki bir müşkil

[191a]

(1) keşf olduğu vaktin ol şükrâneye kırk kez Kırânı hatm ederdi (2) naıldur ki imâm-ı Muhammed-i bin el-Hasan rażıyallāhu ‘ anhu begāyet şāhib-(3) cemāl-idi bir kez Ebū Hanīfe anuñ yüzini gördi ayruķ ta şakalı (4) gelinceye deġin anuñ yüzine baķmadı vaķtı ki aña ders eydeyidi (5) bir perde ardından eydürdi ki nāgāh şūratına gözüm düş ola (6) dēyü naıldur ki Dāvūd-ı Tāyī eydür yigirmi yıl imâm-ı ebū Hanīfenüñ (7) ķatında şakirdlik eyledüm tamām yigirmi yıl anı gözetdüm herġiz baķın (8) açup oturmadı ve bir sâ‘ at rāhat olmaġı-çün ayaġın uzatmadı (9) eytdüm ki iy imâm-ı dīn tenhālīķ vaķtinde daġı bir sâ‘ at ayaġuñ (10) uzatmasın tā kim saña biraz rāhat hāşıl ola eyitdi kim (11) ya‘ nī edeb ri‘ āyet etmek Haķ Te‘ ālā (12) hāzretinde evlādur naıldur ki bir ġün geķerdi bir oġlanı gördi (13) ki balķıkda ķalmış ayaġını balķık dutmış ebū Hanīfe eyitdi kim yā (14) oġlan key şaķın ki düşmeysesin ol oġlan eyitdi kim benüm (15) düşdügüm ķayurmaz yaluñuz ben düşersem ġerü dururam āmmā sen (16) key şaķın ki eger yolda sen tayırup düşürseñ cemī‘ müsülmānlar saña (17) iķtidā ederler cemī‘ si ġelüp senüñ ardınca tayırup düşerler

[192b]

(1) bu cümlesi ġerü durmak müşķildür dēdi ebū Hanīfe ol oġlanuñ (2) zireķliginde te‘ accübe ķaldı ve bu kelāmdan kendü hālīne zār (3) zār aġladı ve hem āşhābına eyitdi kim eger bir mes‘elede size ziyāde (4) nesne zāhir olsa ve delīl-i rüşen vāzīh olsa zinhār baña (5) anda mutāba‘ at eylemeñ ve benüm taķlīdüm-ile size zāhir olan nesneden (6) el ķekmeñ ol haķ üzerine zāhir olanı dutuñ pes bu kemāl (7) inşāfuñ nişānıdır ki lācerem ebū Yusufuñ ve Muhammed-i bin Hasanuñ (8) rażıyallāhu ‘ anhumā mesā‘il-i muħtelifde nice aķvālleri vardur naıldur ki (9) bir ķişı var-ıdı begāyet cihet-i dūnyāsı çoġ-ıdı imâm-ı ‘ Oşmānuñ raşıyallāhu (10) ‘ anhu düşmanıyıdı ‘ adāveti şol haddeyidi ki ‘ Oşmān hāzretine cühūd (11) idi dēyü ta‘ n ederdi imâm-ı ebū Hanīfeye andan hāber vērdiler Ebū (12) Hanīfe anı ķatına oķudı ve şehrde cühūd var-ıdı mālđār-idi (13) ol ķişıye eyitdi kim seni anuñ-içün oķudum ki kızuñı şol fulān cühūda (14) kābin kıyup vērem ol ķişı begāyet hışım-ġin olup ġazaba ġeldi (15) şöyle ki endāmına lerzeler düşdi eyitdi kim āġir sen müsülmānlaruñ (16) imāmı olasın revā ġörür misin ki müsülmānlar kıızını cühūda (17) lāyık ġörüp vēresin pes ebū Hanīfe eyitdi kim ēy sübhānallāhi

[192a]

(1) çün revā ġörmezsin ki bir kıızı cühūda vēresin pes Muhammed Resūlullāhi (2) kaçan revā ġoreyidi ki iki kıızını bile cühūda vēreyidi ol ķişı bu sözden (3) vāķıf olup

hâli bildi hemân-dem ol i' tişkâdden dönüp ebû Hanîfenüñ (4) elin dutdı tevbe eyledi ve sünnî oldı hergiz ol i' tişkâdden dönmedi (5) imâm-ı ebû Hanîfenüñ berekâtında naıldur ki bir gün ebû Hanîfe hammâmdaydı (6) bir kişi gördi kim futâsuz ana şeytânül-le'tâyif dërlerdi ve ba' zılar (7) eydürler ki hükemâ felsefî mezheb idi ve ba' zılar eydürler ki (8) dehriydi çün Ebû Hanîfe anı futâsuz gördi anı gözlerini (9) yumdı hergiz açmadı ol dehri ilerü gelüp eyitdi kim yâ müsülmânlar (10) gözünnden rüşinâlığı ne vâkıtden berü alup dururlar imâm eyitdi kim (11) ol vâkıtden ki senüñ vücûduñdan setr futâsın aldılar benüm gözüm (12) dağı yumuldı naıldur ki ebû Hanîfenüñ ra'ıyallâhu ' anhu sözidür ki kaçan (13) bir kadarı mezheb-ile münâzıra édüp mübâheşâ etseñüz dileseñüz ki sözde (14) ol kâfir ola yâhûd kendü mezhebinden rücû' édüp bîzâr ola (15) aña eydün ki Hâk Te' âlâ diledi mi ki anuñ ' ilmi anlarda râst gele (16) ve ma' lûm ' ilmiyle berâber gele eger yok dirse kâfir ola nice belî (17) diye ki Hâk Te' âlâ celle celâluhu dilemedi mi ki anuñ ' ilmi râst ola

[193b]

(1) ve ma' lûm ' ilm-ile berâber gele bu küfür ola eger diledi dërse (2) teslîm étmiş ola kendü mezhebinden rücû' étmiş ola ve (3) eyitdi kim ben bağîle ' adl étmezem ve şehâdetin qabûl étmezem ol (4) buğlı anuñ üzerine éder ki istikşâ édüp kendü haqqından (5) ziyâde ola naıldur ki meger bir mescidi ' imâret éderlerdi (6) teberrük-çün gelüp ebû Hanîfeden nesne taleb étdiler ol mescid (7) ' imâretinüñ hârcına ebû Hanîfeye beğâyet qatı geldi ol bâbda (8) nesne vèrmeye istikrâh étdi ol nesne taleb éden kişiler (9) eyitdiler ki yâ imâm sizden azucuk her ne gelürse berekâtdur (10) bizüm maqşûdumuz sizden mâl degildür belki sizün berekâtuñuzdur (11) ta sizün dağı bu hayrda bir nesneñüz dağı ola tâ kim anuñ (12) berekâtında bâķisi dağı qabûliyyet revnaķın duta âķir imâm kerâhiyet-i (13) tamâm-ile bir altun vèrdi pes şakirdler şordılar şordılar ki (14) ey hoca sen hûd kerîm-i ' âlemsin şehâvetde bî-hemnâsın bu kadar (15) altun vèrmek hayır bâbında size neyiçün ağır geldi istikrâh (16) édüp anı vèrmekden incindüñüz imâm ebû Hanîfe eyitdi kim mâl (17) vèrmek cehetinden incinmedüm velîkin ben yaķın bilürem ki hergiz

[193a]

(1) helâl mâl balçığa ve şuya şarf olmaz ben kendü mâlümü helâl bilürem (2) çün benden ol cehet-içün nesne dilediler istikrâh étdüğüm andan-idi ki (3) benüm mâlümde şübhelü nesne var-ımış dèyü ol nesneden ' aķim rencide (4) oldum çün bir kaç gün bu qaziyyenüñ üzerine geçdi bir kişi gelüp ol (5) altunı ebû Hanîfeye getürdi vèrdi ebû

Ḥanīfe begāyet şāz u hürrem oldu (6) şordılar ki ya imām bu feraḥiyyete sebep nedür eyitdi kim eger bir (7) ola saña gerü vèrmek evlādur zīrā bildüm ki benüm mālumda hergiz (8) şübhelü māl yokdur anuñ-çün şāzam dēdi naḳldur ki bir gün bāzārda (9) giderken gördi kim qarşudan bir sığır geldi imām derḥāl yolını (10) dönderdi ğayrı yola gētdi şordılar ki ēy ḥoca ol ḥayvāndan (11) böyle perhīz ētdüğünüz neyiçündür eyitdi kim anuñ-çün benüm ‘aqlum var (12) anuñ yokdur naḳldur ki bir gün imām-ı ebū Ḥanīfeyi gördiler şu kenārında (13) ḳaftānından bir dırnaḳ miḳdārı balcığı yur eyitdiler ki ēy ḥoca (14) sen bu miḳdār balcığı yursın eyitdi kim belī ol fetvādur bu taḳvādur (15) nitekim Bilāle yarım etmegi icāzet vèrmedi ki ērteye ḳoya ve ḥātunlara (16) bir yıllık azuḳ ḳodı ve eyitdiler ki Dāvūd-ı Tāyī rażıyallāhu ‘anhu (17) muḳtedā oldu eyitdi kim yā imāmül-müslimīn bu ulu iş içinde ne eyleyim

[194b]

(1) imām eyitdi kim senüñ üzerüñe olsun ki ‘ilmüñi (2) ‘amele getüresin her ‘ilmi ki ‘amele gelme ol bir cesede beñzer ki cānı olmaya ve ḥalīfelerden (3) birisi melekül-mevti düşinde gördi şordı ki benüm ‘ömrümden nice yıl (4) ḳalmışdur melekül-mevt beş barmağıyla işāret eyledi çün şabāḥ (5) oldu ol düşüñ ta‘bīrin çok kişilerden şordılar hīç cevāb (6) vèrüp ta‘bīr ētmediler pes varup ebū Ḥanīfe ḥazretin da‘vet ētdiler bu (7) düşüñ ta‘bīrin andan şordılar eyitdi kim ol beş barmaḳ ol (8) beş ‘ilme işāretdür ki ol beş ‘ilmi Allāhdan artuḳ kimsene bilmez (9) evvel ḳıyāmet ne vaḳt ḳopısar ikinci yağmur ne vaḳt yağısardur (10) üçünci ana karnındağı oğlan erkek midür yoḥsa dişi midür (11) dördünci yarın ḳıyāmet güninde tamuya mı varısaruz yoḥsa uçmağa mı (12) beşinci ‘ömür ne ḳadardur ve ölüm ne yèrde vāḳı‘ olısardur pes (13) bu beş ‘ilme Allāhdan artuḳ kimsene muṭṭali‘ degildür nitekim (14) Ḥaḳ Te‘ālā buyurur celle celāluhu (15)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَمَا تَدْرِي نَفْسِي

(16)

مَا تَدْرِي نَفْسِي يَا أَيُّهَا الرَّحْمَنُ

(17) pes imām-ı A‘zama ḥalīfe

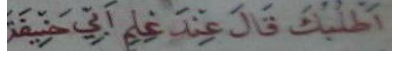
ḥil‘at buyurdi

[194a]

(1) āmmā imām geymedi ve şeyḥ bu ‘Alī Celābı eydür rażıyallāhu ‘anhu ben (2) Şāmdayıdum Bilāl-i Ḥabeşinüñ maḳberesi üzerinde uyumuş-ıdum (3) düşümde kendümi Mekketullāhda gördüm ki peygāMBER ḥazreti ‘aleyhisselām (4) beni Şeybe ḳapısından geldi bir pīri ḳoltuğına almış nitekim bir (5) oğlancuğı alurlar ‘azīm şefḳat-ile çün Resül ḥazretin gördüm (6) qarşu segirdüp vardum mübārek ayağını öpdüm ve

bu te‘accübdeyidüm kim (7) ‘aceb ol pîr ki Resûl böyle şefkat ve muhabbet-ile kuçmış kim-ki dëyü (8) hemân-dem mu‘cizât-ile benüm bâtınuma hüküm eyledi ki buña ki te‘accüb edersin (9) senüñ imāmuñdur ve kendü diyāruñ ehliñdür ya‘nî ebū Ḥanīfe-i (10) Kūfîdür nakıldur ki imām ebū Ḥanīfe eydür ki çün Nevfel ibn-i (11) Ḥayyana vefāt erişdi düşümde gördüm ki kıyāmet günü kopmış (12) ve cümle ḥalāyık ḥisāb yerinde muntazır durmışlar ve Resûl ḥazretini (13) şallallāhu ‘aleyhi vesellem gördüm ki kendü ḥavzı kenārında durmuş (14) sağ tarafa ve anuñ sol tarafında meşāyih gördüm durmuşlar (15) ve bir pîr gördüm ḥüb şūrātlu aq şağallu yüzünü Resûlullāh (16) yüzüne kıomış ve anuñ berāberinde Nevfel ibn-i Ḥayyanı (17) gördüm durmuş Nevfel çün beni gördi benden yaña geldi selām vërdi

[195b]

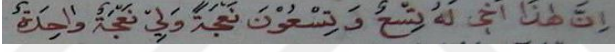
(1) ‘aleyk aldum eyitdüm ki yā Nevfel şol ḥavzdan baña şu vër eyitdi kim (2) şabr eyle tā kim Resûl ḥazretine destür dileyem peygāmbër ḥazreti (3) ‘aleyhisselām mübārek barmağıyla işāret eyledi tā kim baña şu vëre (4) pes nevfel ol ḥavzdan baña şu vërdi içdüm ve cemī‘ āşḥābuma o (5) içirdüm hergiz ol Nevfel vërdüğü şu eksilmedi pes eyitdüm (6) ki yā Nevfel peygāmbër ḥazretinüñ şallallāhu ‘aleyhi ve sellem sağ yanında (7) duran pîr kimdür eyitdi kim İbrāhīm Ḥalîldür ‘aleyhisselām ve sol yanındağı (8) ebū Bekir Şiddîkdur rażıyallāhu ‘anhu şöyle kim karşı Nevfelden şorardum (9) barmağıyla ‘ağd dutup ḥisāb ederdüm on yedi kişiden şordum (10) çünkim uyandum on yedi ‘adedi barmağumda ‘ağd dutulmuş (11) buldum ve Yahyā-ı Ma‘āz-ı Razî rażıyallāhu ‘anhu eydür peygāmbër ḥazretini (12) şallallāhu ‘aleyhi vesellem düşümde gördüm eyitdüm ki yā Resûllallāhi (13) ya‘nî eyitdüm ki yā Resûllallāhi seni (14) kıanda taleb edeyim eyitdi kim imām-ı ebū Ḥanīfenüñ ‘ilmi kıatında rahmetullāhi (15) ‘aleyhi anuñ menākıbı bî-ḥadd u bî-şumārdur ve mücāhedesı bî-kıyās ve (16) bî-‘adeddür ve zühd u taqvāsı ma‘lūm ve meşhūrdur bu miqdār zıkr (17) edüp ḥatm itdük rahmetullāhi ‘aleyhi rahmeten vāsı‘aten **imām-ı ebū Yusuf-ı**

[195a]

(1) **Ḳāzı** rażıyallāhu ‘anhu ol müdekkıķ u muḥakkıķ ol mu‘allim-i müşfik (2) ol kıāzılığa lāyık ol hüküm içinde fāik ol ḥelef-i selef-i (3) māzî imām-ı ebūYusuf-ı **Ḳāzı** rażıyallāhu ‘anhu Ebū Duḥāne-i Semmāk-i (4) bin Ḥereşe ki Resûl ḥazretinüñ ‘alemdarıyidi anuñ (5) oğlanlarından idi Ebū Duḥāne-i Semmāk çün şabāḥ durı

geleydi (6) sarāyı apusunda beni hāşimūñ şerīfleri arşusına el balayup (7) dururdu naldur ki Ebū Yusuf eydür benüm dedem Resūl azretinūñ (8) şallallāhu ‘aleyhi ve sellem atına geldi ende azāsı üninde daı (9) kiirek olan-idi Resūl azreti mübārek eliyile dedemūñ başını (10) sıadı Resūl azretinūñ ‘am mübārek eliyile mesih eşeri dedemūñ (11) başında aldı tā kim bizüm neslümüzūñ başında ol eşer ma‘lūmdur (12) Rāvī şöyle rivāyet eder ki imām Ebū Yusufuñ başını ören zeyit (13) yaı dürtölmiş şanurdu ol Resūl azretinūñ mübārek eli (14) berekātıydı naldur ki Ebū Yusuf urānuñ ta‘zīmiyile alāyık (15) ortasında ma‘rūf ve meşhūr-idi ve anuñ urāna ta‘zīminden (16) rivāyet ederler ki Muammed bin Fuzeyl-i bin ‘Atiyyeden eydür ki iki kişi (17) Badādda ördüm bir cāriyenūñ üzerine söyleşürler birisi birine

[196b]

(1) eydür ki ol cāriyeni baa şat ol kişi edüp eyitdi kim benüm (2) bir cāriyem var senūñ tokuz var bu bir cāriyeyi benden dilemeseñ (3) seni ne şabr etdürürdi ki benden bunu dilemeyeydūñ ol bir cāriye (4) şāhibi eyitdi kim böyle eyleme ki senūñ ve benüm mes‘elemüz o anuñ gibi (5) olur ki a Te‘ālā hikāyet ider ‘Araz-ı Dāvūda ‘aleyhisselām (6) (7) ve fi‘l-azāyı Ebū Yusuf ol damda süvāridi ün ol şāhib (8) cāriyeden bu āyeti kendülerūñ muāveresi eşnāsında işitdi (9) levni müteayyir olup beāyet sat oldu yakın oldu bī-oş (10) ola ün erü kendüye geldi dönüp ol kişiyi melāmet-i tādi (11) etdi eyitdi kim Allāhdan ormaz mısız ki kelāmullāhı sizūñ kelāmuñuza (12) dāl idersiz urān ouyana gerekmez mi ki urānda uzū‘-ile ve (13) uşū‘-ile ve vera‘-ile ve heybet ile ola ben görmezem illā ki ‘alunuñ (14) ma‘rifetinde dedi naldur ki Muammed-i bin Fazldan ki eydür bundan ötrü (15) Ebū Yusufı sevmezdim zīrā ki sultānlar ile itilā ederdi ün (16) Şāmda ta‘zīmın işitdim benüm atumda andan sevgülü kimse olmadı (17) naldur ki İbrāhīm bin Cerrā eydür Ebū Yusuf Marāzī mevtindeydi

[196a]

(1) üzerine girdüm ördüm beāyet vatı teng olmış baa eyitdi ki cemre (2) taşın atmaq tavār üzerinden mi efzaldur yosa (3) piyāde mi eyitdüm ki piyāde atmaq fāzılraqdur Ebū Yusuf eyitdi kim eyle degildür ki (4) cemre-yi tavār üzerinden bölüp atmaq efzaldur bundan ayrısını (5) yaya atmaq efzaldur bunu dedi ve anuñatından taşra ıkıdum henüz (6) kendü evüme erişmemiş idüm ki imām Ebū Yusuf vefāt itdi dediler (7) beāyet te‘accüb etdim anuñ ırşını ‘ilm öğretmekde ki ālet-i nez‘ inde

(8) daḥi ‘ilm ta‘līm etti naḳldur ki bir kez imām-ı Ebū Yusuf bir ḳatıra (9) süvār olmuş üzengüleri altundan-idi ana eyitdiler ki revā mıdur ki (10) böyle ‘ālîmsin altun üzengüyle süvār olasın eyitdi benüm murādum (11) oldur ki ‘ilmüñ mertebesini ḥalāyıkā gösterem ki benüm atam bir derzi (12) kişiyidi bu ululuk mertebesine erişdüm dükeli ‘ilmüñ berekātıdur (13) tā kim beni ‘izzet-ile göreler ḥalāyıkūñ ‘ilm öğrenmege raḡbetleri ziyāde (14) ola naḳldur ki eydürdi zinhār cidd u cehd eyleñ ta kim ‘ilm (15) ḥāşıl edesiz ki ‘ilmüñ kimseyile ḳararı yokdur eger sen renc u (16) zaḥmet çeküp sa‘y edesin saña ḥāşıl ola eger kāhıllıgıla dürüşesin (17) hergiz nesne ḥāşıl etmeyesin naḳldur ki ḥalīfe-i Hārūnu’r-reşid

[197b]

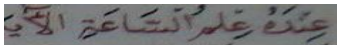
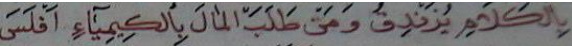
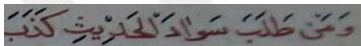
(1) imām-ile ḥacca giderdi bir ‘imāretliğe erişdükleri vaḳt Ebū Yusuf (2) ṭonını çıkarırdı Hārūnu’r-reşide bu hareket hoş gelmezdi (3) bir kez eyitdi kim yā imām kimüñ-ile oturduğunu bilmez misin ki böyle (4) edesüzlik edersin Ebū Yusuf eyitdi sen bilmez misin ki kimüñ-ile (5) hem-nişinsin ḥalīfe eyitdi bilürem ki Ebū Yusuf-ile otururam (6) Ebū Yusuf eydür eyitdüm ki belī senüñ faḥruñ nesebiledür ki beni ḥāşimdesin (7) ‘ālemde senüñ mişlūñ biñ var ki beni ḥāşimden senüñ nesebüñe şerik (8) dururlar āmmā benüm faḥrum ‘ilmiledür ki şimdi ‘ālemde firīdü’l-‘aşram (9) mişlūm yok ḥalīfe bunu işidüp eyitdi nolayıdı ḥalīfe olmayaydum (10) bir deveci olayıdum tek ‘ilmden bir nesnede ‘ālem olayıdum naḳldur (11) imām-ı Ebū Yusuf ḥalīfe-i Hārūnurreşid ile ḥacca gitdi çün ‘arafāta (12) erişdiler Ebū Yusuf ḥalīfeye imāmlık etmege tekellüf etti ḥalīfe (13) imāmetlik eyledi iki rek‘ at namāz ḳılup selām vardi imām Ebū (14) Yusuf durup nidā etti ki yā ehl-i Mekke siz namāzuñuzu tamām ḳılūñ ki (15) ḥalīfe müsāfirdür ve bir ehl-i seferüz dedi ehl-i Mekkenüñ birisi (16) durup çağırıdı ki bu ḥalka ne çağırursın yā Ebā Yusuf bu bābda (17) senden alemüz ve saña ta‘līm edenden daḥi alemüz dedi Ebū Yusuf

[197a]

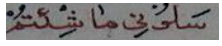
(1) eyitdi kim eger benden a‘lem olayıduñ namāzıñı şimdiki ḥâlde durup (2) baña cevāb vermeg-ile fāsıd etmeyeydün Hārūn işidüp bu cevāb ile şāz (3) oldu naḳldur ki Ebū Yusuf eydür bir gün ḥalīfe dün bucuğında (4) beni uyḳudan uyandırıp ḳatına da‘vet etti varup gördüm ki (5) öñinde bir şāḥib-cemāl kenīzek oturur eyitdi kim yā Ebā Yusuf (6) seni bu cāriye için ṭaleb etdüm ki buña şimdiki ḥâlde mālîk oldum (7) hıç ḥile var mıdur ki şimdi buña mübāşeret eylemeyem EbūYusuf (8) eyitdi kim ḥile oldur ki anı āzād edesin nāgāḥ eyleyesin dedi (9) pes ḥalīfe kenīzeke eyitdi kim

muğannilik eyle tā kim EbūYusuf (10) işide kenizek āvāz bülend-ile muğannilik eyledi
 çün tamām êtdi Ebū Yusuf (11) aḥsent dēdi ḥalīfe eyitdi kim yā imām taḥsīn mi idersin
 imām (12) eyitdi kim tamām êdūp durduḡına taḥsīn éderin eyitdi kim yā āṣḥāb-u (13)
 Ebi Ḥanīfe ya‘ nī yā ebā Yusuf senūñ-ile kimse (14) söyleşimez naḳldur ki Ebū Yusuf
 ḥalīfenün ḳatındaydı ‘ulemā ‘ilm-i (15) nücūmda söz söylediler Ebū Yusufu işāret
 êtdiler ki siz daḡı (16) bu bābda ne buyurursız beş barmaḡıyla işāret eyledi şordılar ki
 (17) ma‘ nīsi ne eyitdi kim bu beş nesne mefā‘ ihul ḡaybdur ki Allāhdan

[198b]

(1) artuḳ kimse bilmez nitekim Ḥaḳ Te‘ālā celle celāluhu buyurur (2)
 cemī‘ ‘ulemā eyitdiler ki söz imām (3) Ebū Yusufuñdur
 naḳldur ki Ebū Yusuf eydür (4) (5)
 ya‘ nī her kim ki dīni kelām-çün (6) öğrense zındıḳ ola ve
 her ki mālī kīmyāyla ṭaleb (7) eylese müflis ola ve her ki sözüñ mücerred ṭaleb (8)
 eylese ola zıḳrı **imām-ı Şāfi** raḡıyallāhu ‘anhu (9) ol sultān-ı şerī‘at ve ṭarīḳat ol
 bürhān-ı muḡabbet ve ḡaḳīḳat (10) ol müfti-i esrār-ı ilāhi ol mehdī-i eṭvār-ı nā-
 mütenāhi ol (11) vāriş-i ibn-i ‘amm-i nebī veted-i ‘ālem Şāfi Maṭlabī raḡıyallāhu ‘anhu
 (12) anuñ kemālını şerḡ itmek ne ḡacet ki ‘ālem anuñ ‘ilmi nūrından (13) münevverdür
 ve dīn anuñ ceddi ḡānedānından muḡafferdür ve anuñ feḡāyıl u (14) şemāyili bī-ḡaddur
 ve menāḳıḳ u meḡāmidi bī-‘addür bu kemāl kifayet (15) éder ki ol meyve-i şecer-i
 Muşṭafāviydi ve şu‘be-yi devḡa-yı nebevīydi (16) ve firāset u kıyāsetde bī-naḡır-idi
 ve fütüvvet u müruvvette bī-mānend idi (17) ve kerīm cihān-idi ve cüvārmerd-i
 zamān-idi hem efḡal-ı ‘ahd-idi ve hem

[198a]

(1) ‘ālem-i vakt-idi hem ḡüccet-i eimme-i ferş-idi ve hem muḡaddim-i ḳureyş-idi (2)
 anuñ riyāzet u kerāmeti bī-kirān-idi ve kemāl-i ‘ilimde şol vech-ile (3) rūsūḡı var-ıdı
 ki on üç yıl ḡarem içinde bu kelāmı çaḡırdı ki (4) ya‘ nī ne kim
 dilerseñüz benden soruñ cevāb vēreyim (5) dērdi ve on beş yaşında tamām müfti
 olmış-idi ‘āleme fetvā vērürdi (6) Aḡmed-i Ḥanbel ki cihānuñ imāmıyıldı üç yüz biñ
 ḡadīş (7) ḡıfzındaydı bu cümlesiyile gelüp imām-ı Şāfinuñ şakirdi oldı ve (8) dün u
 ḡün ḡidmetinde ḡāşıye-dārı oldı bir ḡavm aña i‘tirāz (9) êtdiler ki bir kişi ki bu miḡdār
 ‘ilm u kemāl ile ve ‘ömr-i dīzār-ile gelüp (10) bu on beş yaşında oḡlanuñ öñinde diz
 çöküp andan nesne (11) okumaḳ ve pīrleruñ şoḡbetin ve ‘ālī esānidleri terk êdūp bir

yigidüñ (12) hîdmetin ihtiyâr etmek ‘âkilâne olmaya dèdiler imâm-ı Aḥmed-i Ḥanbel (13) eyitdi kim anı kim ben elfâzın ezber èdüp dururam ol cemî‘ (14) me‘ânisiyile bilür eger ol degülmiseyidi ve anuñ ‘ilminüñ istifâdesi (15) degülmiseyidi ben ‘ilmüñ kapusunda qalurdum ol miqdâr ki (16) ol ḥalâyık u âḥbârdan fehm èdüp durur henüz biz bu ḥadîşden ol (17) miqdâr kelâm bilmemişüz ve imâm-ı Şâfi şol güneş gibidür cihâna

[199b]

(1) ve saḡlık gibidür ḥalka dèdi ve gèrû imâm-ı Aḥmed-i Ḥanbel (2) eydür ki faḳıyalık kapusu ḥalk üzerene bağlanmış-idi Ḥaḳ Te‘âlâ imâm-ı (3) Şâfiyi gönderdi tâ kim ol kapu anuñ sebebiyile açıldı ve gèrû (4) Aḥmed-i Ḥanbel eydür ki hiç bir kişi bilmezem ki anuñ minneti uluraḳ ola (5) islâm üzerene Şâfi ‘ahdında illâ Şâfi tâ şol ḥadde ki her (6) namâzda eydür ki (7) ve gèrû Aḥmed-i Ḥanbel eydür Şâfi dört ‘ilimde feylesofdur (8) ya‘nî kāmildür bir ‘ilm-i lûḡatde ikinci ‘ilm-i ihtilâfün-nâsda (9) üçüncü ‘ilm-i ma‘ânide dördüncü ‘ilm-i fıkıḥda ve gèrû Aḥmed-i Ḥanbel (10) eydür bu ḥadîşüñ ma‘nisindeki ḥazreti Muştafâ şallallâhu ‘aleyhi vesellem (11) buyurubdurur ki her yüz yılda bir kâmil kopa tâ kim benüm dînümi ḥalka (12) ta‘lîm eyleye evvelki (13) yüz yılda ‘Ömer-i bin ‘Abdül‘azîz idi ikinci yüz yılda imâm-ı Şâfi Maṭlabı idi ve Şevri eyitdi kim eger Ḥaḳ (14) Te‘âlâ Şâfiyile benüm üzerüme minnet eylese ben Ḥaḳ Te‘âlâ yolında (15) gümrâḥ olayıdum ya‘nî ol minnet benüm üzerüme begâyet ‘azîm (16) minnetdür ve meznî eydür eger imâm-ı Şâfinüñ ‘aḳlın vezn (17) eyleyelerdi cemî‘ ḥalkuñ ‘aḳlınıñ nışfindan ziyâde geleydi

[199a]

(1) ve Bilâl-i havâş eydür ol Hızır peygâmberden ‘aleyhisselâm sordum (2) ki Şâfi ḥaḳḳında ne dîrsin eyitdi kim evtâddandır ve eyitdi (3) ḥâlinde hiç da‘vete varmazdı hemîşe gözleri giryân ve cigeri (4) biryân èdüp zâr u zâr ağlardı ve henüz tıfl-idi ki Ḥaḳ Te‘âlâ biñ (5) yıllık ḥil‘at-ı kemâli firâset u kiyâseti aña erzâni kılp vèrdi (6) ve Selîm-i Ra‘înüñ hîdmetine erişüp anuñ şöḡbetinde çok olmuş-ıdı (7) ve tarîḳ-i taşavvufda cemî‘ sini sebḳat ètmiş-idi nitekim ‘Abdullâh-ı Enşâri (8) eydür ben Şâfi mezbeh degülem âmmâ imâm-ı Şâfi begâyet severem (9) her maḳâm ki müşâhede èderem Şâfi muḳaddem görürem imâm-ı Şâfi (10) eydür peygâmbere ḥazreti ‘aleyhisselâmı vâkı‘ amda gördüm ki eyitdi kim ey (11) oḡul sen kimsin eyitdüm ki yâ

Resüllallāhi senüñ bölügüñden (12) bir kişiyem pes eyitdi kim baña yakın gel Resül
hâzretine yakın (13) vardum kendü mübârek ağzınuñ yarından bir pâre yar çıkardı
eyitdi kim (14) ağzunu aç ben daği ağzum açdum ağzuma tükürdi eyitdi kim yûri (15)
Hak Te'âlānuñ 'ināyeti ve berekâtı senüñ-ile olsun imām-ı Şāfi (16) eydür hemān sâ' at
'Alîhâzretini vâkı' amda gördüm gelüp benüm-ile muşāfha (17) eyledi kendü yüzügin
barmağından çıkarup benüm barmağuma kim

[200b]

(1) 'ilm-i Nebî ve 'ilm-i 'Alî baña sirāyet eyledi nakldur imām-ı Şāfi altı (2)
yaşındaydı ki mektebhāneye varurdu ve anası benü hāşimden (3) bir zāhide ve 'ābide
hātun kişiyidi her kanda kim emānet olayıdı (4) hālāyık getürüp anuñ katında qorlardı
bir gün iki kişi geldiler (5) bir cāmedan ton imāmuñ anasınuñ katında vedî' at qodılar
ta biz (6) ikimüz bile hāzır gelmeyince bu emāneti gērü vèrmeyesin bu kâziyyanuñ (7)
üzerine müddet-i medîd geçti imām anasınuñ ol kişinüñ ètdügi (8) şart hātırından gètdi
nāgāh ol emānet koyan kişinüñ birisi (9) gelüp eyitdi kim yā zāhide ol size qoduğum
emāneti gērü vèr (10) pes durı gelüp cāmedan-ile tonı ol kişiye vèrdi bir kaç gün (11)
bunuñ üzerine geçti ol emānet koyan kişinüñ bir yoldaşı (12) daği gelüp eyitdi kim yā
hātun ol qoduğum emāneti gērü vèr (13) hemān-dem imām anasınuñ ol ètdügi şart
hātırına geldi āmmā (14) ne fāyide pes eyitdi kim emaneti yoldaşuñ geldi aldı ol (15)
eyitdi kim şart ètmedük midi kim ta ikimüzde hāzır gelmeyince emāneti (16) teslim
ètmeyesin pes hātun kişi mütehayyir olup melül ve perîşān (17) oldu pes varup ol kişi
imāmuñ anasına kâzıdan

[200a]

(1) muhızır getürdi bu guşşayıla sergerdān dururken imām-ı Şāfi (2) mektebhāneden
eve geldi gördi kim anası ağlar eyitdi kim yā ana (3) neyiçün ağlarsın anası imāma
vâkı' ayı beyān ètdi pes Şāfi (4) eyitdi kim yā ana bundan neyiçün ağlarsın hîç bundan
ağlamak hācet (5) degül eyitdi kim şimdiki hālde ol kişi qanı tā kim cevāb vèrem (6)
ol kişi eyitdi kim hāşmuñ uş benüm Şāfi eyitdi kim şartı böyle (7) ètmedüñüz mıdı ki
tā ikiñüz hāzır olmayınca emāneti vèrmeyeler eyitdi kim (8) belî imdi yûri şartā vefā
eyle ol kişiyi daği hāzır getür (9) tā kim ol emāneti verelüm pes ol kişi mülzem oldu ve
muhızır daği (10) mütehayyir oldu pes andan soñra Mālik-i Dīnāruñ hîdmetine erişdi
(11) aña şakird oldu Mālik yetmiş yaşındaydı Şāfi henüz tıfl-idi (12) üstāzınuñ sarāyı
qapusında dāyim otururdu kaçan ki Mālik (13) fetvā vèreydi Şāfi qapuda alup görürdi
ol fetvā alan (14) kişiye eydürdi ki dön gērü Mālik-i Dīnāruñ katuna var eyit kim (15)

daği yig ihtiyāt édüp teftiş eylesün çün Mālik ihtiyāt édüp (16) gèrū nazar éderdi görürdi ki Hāḡ Şāfiyledür pes üstāzı (17) anuñ-ile faḡr éderdi ol zamānda ḡalīfe Hārūnu'r-reşid idi

[201b]

(1) eydürler ki bir gece Zübeyde ḡātun-ile ḡalīfe ortasında münāzara vāḡı (2) oldu Zübeyde ḡalīfeye eyitdi kim ya düzaḡı ya nī ya ehl-i cehennem (3) Hārūna bu söz ḡatı geldi eyitdi kim eger ben ehl-i cehennem isem sen (4) benden boş ol hemān-dem birbirinden mufāriḡat eylediler pes Hārūn (5) Zübeydeyi begāyet severdi bu vāḡı adan melūl olup ḡamḡin oldu (6) pes cānına od düşüb bī-ḡarār oldu münādilere emr eyledi nidā (7) étdiler ki Bağdāduñ 'ulemāsi ve fuḡahası dārū'l-ḡilāfete cem' olup (8) ḡāzır olalar çün cemī' 'ulemā cem' oldılar bu mes'eleyi istiftā (9) édüp 'ulemāa 'arz étdiler cemī' 'ulemā eyitdiler ki bu mes'ele müşküldür (10) zīrā ki Allāh bilür ki Hārūn ehl-i cehennem midür ya ehl-i cennet midür (11) pes bir hafta bunuñ üzerine münādiler nidā itdiler cemī' ehl-i ilim (12) gelüp cevāb vèrmediler bu bābda 'āciz u fūrūmānde ḡaldılar imām-ı (13) Şāfi tıfl idi bu cem' iyyetüñ ortasından ayaḡ üzerine durup (14) eyitdi kim ben ol mes'eleye cevāb vèreyim pes ḡalāyık bu kelāmı (15) işidüp te' accüb étdiler eyitdiler ki meger bu oḡlan dīvānedür bir mes'elede ki (16) bunca 'ulemā ve fuḡalāyı Bağdād anuñ cevābında 'āciz u fūrūmānde ḡaldılar (17) bir oḡlan nice cevāb vèribile ḡalīfe Şāfiye āvāz ḡılup eyitdi kim

[201a]

(1) yā oḡlan benüm ḡatuma gel ol su'āle cevāb vèr Şāfi eyitdi kim (2) yā ḡalīfe benüm saña mı ḡācetüm var yoḡsa senüñ baña mı imdi beni (3) taḡta geḡür sen benüm maḡāmuma gel ki 'ulemānuñ sizüñ üzerüñüze fazilet-i (4) tāmmesi vardur ḡalāyık bu sözi işidüp ḡırıv étdiler Şāfidan (5) bu kelāmı nā-şāyeste gördi ḡalīfe derḡāl durup taḡta geḡürdi (6) kendüsi ḡarşusına durup eyitdi kim dè imdi ol mes'eleye (7) cevāb vèr imām-ı Şāfi eyitdi kim evvel benüm saña bir su'ālüm var (8) sen ol su'āle cevāb vèr tā kim ben daği senüñ su'ālüne cevāb (9) vèrem ḡalīfe eyitdi kim ne su'āldür imām eyitdi kim herḡiz bir ma'şiyet (10) üzerine nefsüñ ḡālib olup gèrū Allāh ḡorḡusından (11) nefsüñi men' édüp ihtirāz étdüñ mi eyitdi kim beli étdüm imām (12) eyitdi kim billahil 'aḡim bu nesne vāḡı oldu mı eyitdi billāhi eyledür (13) ki dèdüm pes imām Şāfi eyitdi imdi ben ḡükm étdüm ki (14) sen ehl-i cennetsin 'ulemā işidüp feryād eylediler eyitdiler ki (15) ne ḡüccet-ile dirsın eyitdi kim ḡüccetüm Ḳuran-iledür eyitdiler eyit (16) görelüm eyitdi Hāḡ Te'ālā celle celāluhu buyurur ki (17) ayet

[202b]

(1) ya' nî her kimse ki bir ma' şiyet işlemeğe kaşd eylese Hâk Te' âlâdan (2) kôrkup nefsinî ol günâhdan nehy eylese Hâk Te' âlâ eydür ki (3) cennet anuñ me'vâsıdur pes böyle olsa yâ halîfe sen ehl-i (4) cennetsin ve Zübeyde hâtun senüñ helâlüñdür dedi 'ulemâ imâmdan (5) bu müvecceh cevâbı işitdiler cemî' si müsellemler dutup kabûl eylediler (6) cemî' si gelüp imâm-ı Şâfinüñ öninde tevâzu' gösterüp ikrâm (7) itdiler ve eyitdiler ki her kimüñ ki tufûliyyeti hâlinde bu kadar (8) isdi' dâdı ola yigitligi ve pîrligi vâktine degin Allâh bilür ki (9) ne kadar kemâl hâsıl eyleye pes halîfe imâma on biñ dînâr (10) buyurdi henüz bâzâra erişmemiş-idi cemî' sini 'atâ itdi (11) meşâyih kibârdan birisi rivâyet ider ki bir gece peygâmbere hâzreti (12) 'aleyhisselâmı düşümde gördüm eyitdüm ki ya Resüllallâhi sende (13) bâña şöyle rivâyet erişdi ki Hâk Te' âlânuñ yir yüzünde evtâdı (14) vardur ve evliyâsı ve ebrârı vardur şâhih midür eyitdi kim (15) belî ol revâ ki bu haberi benden saña êtdi râst rivâyet (16) eylemişler hem eyeldür eyitdüm ki yâ Resüllallâh pes ne eylemek (17) gerek ki ben anlaruñ birini görem eyitdi kim Muhammed-i bin İdrîs Şâfi

[202a]

(1) anlaruñ birisidür naıldur ki niçe kerrât imâm Şâfi Beriyyeyi (2) piyâde ka' edüp durur ve cemî' 'ömrinde bir loğma haram ağzına almayup durur (3) naıldur ki bir kez leşker ehlinde birinüñ karşısına ayağın (4) durdı anuñ kefareti kırk gece mütevatir namâz kıldı hergiz oturmadı (5) naıldur ki bir kez ders içinde yakın kırk kez ayağ üzerine (6) durup oturdı şordılar ki yâ hoca bu fi'le sebep nedür (7) eyitdi kim bu medresenüñ kapısında 'alevî-zâde oğlançuklar-ile (8) bâzî eder her kerre ki gelüp bu kapudan geçse ben aña ayağ (9) üzerine dururam revâ görmezem ki Muhammed Resûlullâh oğlu gelüp (10) geçse anuñ 'izzetine ben ayağ üzerine durmayam naıldur yigitligi (11) evvelinde Mekke'de bir müddet ikâmet etmişidi begâyet fakîrülhâl-idi anı (12) gördiler ki ay aydınına karşı bir mu'tâlâ'a eyler ve Ka'betullâhuñ (13) katında şem' yanup dururdi aña eyitdiler ki neyiçün gelüp şem' şu'lesine (14) mu'tâlâ'a etmezsin eyitdi kim ol şem' i Ka'betullâh için yakup dururlar (15) ben Ka'betullâh için yanılmış şem' üñ şu'lesine mu'tâlâ'a etmek edeb (16) degildür naıldur ki vâkti bir kişi mâl göndereyidi ki Ka'benüñ (17) mücâvirlerine takşim edüñ deyü ol mâluñ ba'zısını imâm Şâfinüñ

[203b]

(1) atına get r rlendi ol get rene  orardı ki bu m lu  (2) h d vendi bu m lı kimlere  arf  d   d y  va iyyet eyledi (3) eyd rlendi ki derv  lere ve m tte ilere d y  va iyyet eyledi eyd rdi (4) ki imdi bu m ldan ba a v rme ki yaramaz z r  ki m tte i deg lem (5) d rdi  ab l  tmezdi na ldur ki bir kez  an   adan Mekkeye gelmi -idi (6) anu  bilesine on bi   ızıl var-ıdı eyitdiler ki bu  ızıl-ile bir k y (7) y   d  oyun alınsa olur   n  a  beye  ri di Mekkedden  a ra  adır (8)  urup oturdı ol  ızılı   nine d kdi her  i i kim  atına (9) gel rdi bir avu   ızıl v r rdi ta  yle nam zına de in ol (10)  ızıldan hi   almadı durı gel p etegin silkdi f ri  oldu (11) na ldur ki R mdan her yıl H r nu r-re ide m l gel rdi (12) bir yıl g ndermediler eyitdiler biz m da i  ulem muz var m s lm nlaru  (13)  ulem sı var pes varup  ilm-i d inde ba   its nler e er siz   (14)   lib gel rse her yıl m lu uzu bil - il f v rel m ve e er biz m (15)   limler m z y   gel rse siz da i bizden ayru  m l alma  (16) pes d rt y z ruhb n ler ve  iss slar i tiy r  d p g nderdiler (17) gel p H r nu r-re ide  aber i l m  tdiler H r n   fiye

[203a]

(1) eyitdi kim y  im m-ı d n R mdan bir cem   at gelmi ler t  kim siz  -ile  ilm-i (2) d inden ba   ideler  anda  onsunlar   fi eyitdi kim Dicle ken rında (3) pes varup Dicle ken rında oturdılar bir g n  al fe nid   tdi ki (4) fil n g n cem   Ba d d ehli Dicle ken rında   z r oldılar (5) im m-ı   fi bir secc deyi omuzına g t rmi  Dicle ken rına  ri di (6) der  l ol secc deyi Diclen    zerine  alup Diclen    zerinden (7) y r di ki her iz na  leyn   lanmadı varup ol secc den    zerinde (8) oturdı eyitdi kim bug n ba  -ı m n zara y ri bu aradadır her ki (9) ben m-ile ba    tmek ister bunda gels n anu -ile ba    del m d di (10)   n bu d rt y z ruhb n im m-ı   fid n bu ker m tı m   hede (11)  tdiler cem   si z nn rın kes p m s lm n oldılar  ay er-i R ma (12) bu   lden  aber yeti di eyitdi kim el amdulill hi anı bunda get rmek (13) istemed k e er ol bunda geleydi vil yet-i R mda bir ehl-i z nn r (14)  almazdı na ldur ki bir kez im mu  d  m nları cem   atinden gel p (15)  al feye eyitdiler ki   fi  ur nı ezber bilmez   f z degild r ve hem (16) d keli  ur n  ıf zında deg l-idi ve anu   uvvet-i mu  f z sı (17) s yledi kim H r n diledi kim anı imtihan eyleye ram z n

[204b]

(1) gicesi   fi im metli e buyurdı im m   fi her gece bir sip ra (2)  ur n o urdı nam zda anu -  n ki ram z n  ı ınca  ur nı (3) tam m  atm  tdi her gice bir sip ra okuma -ile pes bunı (4) g r p  ac l oldılar na ldur ki ve   fin  n zam nında (5) bir  avrat var-ıdı iki y zi var-ıdı   fi diledi kim anı (6)  ibret-i  n g re n -ma rem

olmasun d y  a a y z d n r v rdi (7) nik h  tdi get rdi ol   avratu  iki y zini g rdi hem n-dem (8) g r   al k v rdi na ldur ki ve A med-i H nbel mezhebinde her ki (9) bir va t nam z   a d-ile terk eylese k fir ola ve   f  (10) mezhebince olmaya  mm  f s k ola a a   az b  deler ki ol   az b (11) k firlere olmaya   f  A med-i H nbele eyitdi kim   n bir ki i (12) nam z  terk eyleye k fir olana eyles n ki g r  m s lm n ola (13) eyitdi kim nam z  ılsun   f  eyitdi kim k fir   nam z  nice d r st (14) ola A med h m   oldu pes bu cins kel mlar fıkh   esr r dur (15) ve su  li cev b b -haddur  mm  bu kid b anları  er   tmek y ri degil (16) ve eyd r   n bir    limi g resin ki ru  ata ve t v le me    l olur (17) belki andan hi  nesne gelmez ve eyitdi ki ben bir ki in    ulıyam ki

[204a]

(1) ba a edebden bir  arf ta  liim  tdi ve eyitdi her ki c hillere   ilm  ğretti (2)   ilm    a  ını z yi  eyledi ve her ki   ilme l y k ki iden   ilm (3)  tdi ol kimsene   ilme z lm  tdi ve eyitdi eger cem   d ny y  (4) ba a bir kirdeye  atalar ben  atun almayam ve eyitdi her kim   (5) himmeti bunu   zerine ola ki  arnına nesne gire ya  n  himmeti (6)  a   m-ile ola anu   ıymeti ol ola ki anu   arnından g r   ı ar (7) ya  n  anu  gibi ki in    ıymeti necis ola bir kez bir ki i a a eyitdi (8) kim ba a na  hat eyle eyitdi kim  asedi diriler  zerine   l ler  zerine (9)  td     m  d r eyle ya  n  eyitmeyesin ki diri a nolaydı kim anlaru  (10) gibi cem    deyd m ki anlar cem    d p  asret-ile  odılar gitdiler (11) b yle di ki diri a nolaydı ol  adar   at ki anlar  tdiler anı (12) ben  tm   olaydum ve hi  kimse  lm  e  ased iletmez diriye da i (13)  tmemek gerek ki bu diri t z  l r na ldur ki   f  ra metull hi (14)   aleyhi bir g n va tin yavu  ılım  -ıdı cem   y ri ge t  tdi va tin (15) bulmadı  ar b ta vardı ve mescide vardı ve b z rı devr (16)  tdi ve medreseyi  olandı bulmadı   ir   f ler     ne  hına (17) vardı g rdi ki bir bel k   f ler cem   atı oturm  lar birisi

[205b]

(1) eyitdi kim va ti   az z dutu  ki degmede va t g r  gelmez   f  (2) i id p ol   dimden ya a na ar  tdi eyitdi kim i de va t mi g r  (3) buldum i it ki ne d rler  ey  bu Sa  id na l  der   f  eyd r ki (4) cem     ulem anu    ilmi ben m   ilm me yeti mez ve ben m   ilm m   f ler (5)   ilmine yeti mez ve   f ler   ilmi  ey lerinin  bir s zin     ilmine (6) yeti mez eyd p dururdu ki ya  n  va t bir kesici (7)  ılı dur na ldur ki ve Reb   bin S leym n eyd r   f   lmezden (8)   ndin d    mde g rd m ki  dem peyg mber   aleyhissel m  lm   ve  al y k (9) cem   olm  lar ki anu  cen zesin

çıkaralar çün düşümden bîzâr (10) oldum bir mu‘abbirden bu düşüñ ta‘birin şordum eyitdi kim bir kimse ki (11) yêr yüzinde alemü’n-nâs ola vefât eyleye ki ‘ilm hâşiyet-i âdemdür (12) ‘am ki pes bundan şöñra ziyâde (13) zamân geçmedin imâm-ı Şâfi rahmetullâhi ‘aleyhi (14) vefât êtdi naıldur ki vefât vaķtinde vaşiyet eyledi ki filân kişiyeye eydüñ ki beni ol (15) yusun çün ol kişiyeye haber êtdiler ki gelüp eyitdi kim imâmuñ (16) ne ķadar bitileri var-ısa getürüñ getürdiler okudı gördi ki (17) bir kişiyeye yetmiş akçe borcı var-ıñış ol kişiyeye ol borcı ödeyüp

[205a]

(1) ol kişi eyitdi kim uş benüm ÷onlarum ‘arıyete vëreyim giyüñ (2) gërü ķabül êtmedi ol kişi eyitdi kim imdi ben sızsüz gërü (3) dönmezüm bir tedbîr êdüñ elbette bile gidelüm imâm eyitdi kim bir kitâb (4) yazaram anuñ ücretinden baña biraz biz alıvër kişi eyitdi kim (5) kettân bezin mi alayın eyitdi kim yok on arşün estâr alıvër (6) tâ kim beş arşünün ayak ÷onı êdinem ve beş arşünün üzerüme (7) alam andan varam dëdi naıldur ki bir kez imâm Aħmede bir yeñi şakird (8) geldi ol gece bir bardağıla şuyı ol şakirdinüñ ķatına ķodı (9) yarındası Aħmed gërü ol bardağı hemân gërü tolu buldı (10) şordı kim neyiçün bardaķ gërü hemân tolodur hergiz eksilmemiş (11) ol tãlib eyitdi kim ne eylemek gerek-idi kim tahâret êdüp gece abdest (12) ve namâz kılmak gerek ve illâ ‘ilmi neyiçün öğrenürsin naıldur ki bir gün (13) ırğad dutmış-ıdı haķķıla işledürdi aħşam vaķtinde imâm şakirdine (14) eyitdi kim ol rencberüñ haķķından ziyâde nesne vërüñ ol rencber (15) ķabul êtmedi gëtdi imâm buyurdi ki gërü ardınca iledüñ şâyet ki (16) şimdiki hâlde ola eyitdiler ki ol vaķt olmadı şimdi alur mı (17) imâm eyitdi kim ol vaķt bătınında anuñ ÷ama‘ ın görmedi almadı

[206b]

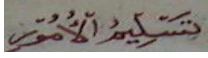
(1) şimdiki hâlde çün ÷ama‘ zâhir ola alur naıldur ki bir kez bir ķadım (2) şakirdini muħabbetinden red êdüp mahcür eyledi sebep buyıdı ki ÷arîķ-i (3) ‘âmdan bir kürek balçık aldı ķapusın sıvadı imâm hışm-ile eyitdi kim (4) sen müsülmânlaruñ yolından balçık alduñ ol balçıkdan bunca kişileruñ haķķı (5) var eyle olsa saña ‘ilm okumaķ lâyıķ degildür naıldur ki bir kez (6) imâm bir şatlı dutıya ķodı yarındası aķçeyi iledüp gërü şatlı (7) almağa vardı dükkândâr iki şatlı getürdi eyitdi kim senüñ ķankısı (8) ise al dëdi Aħmed kendü şatlını bilmedi eyitdi kim ben şatlımı (9) saña vërdüm dëdi ve döndi gëtdi naıldur ki imâm Aħmede ‘Abdullâh-ı (10) Mübâreküñ dîzârın görmek ârzüsü düşdi şöyle kim anuñ (11) iştiyâķıyla giryân ve süzân olurdı âħir bir gün ‘Abdullâh-ı (12) Mübârek anda geldi Aħmedüñ oğlı şâlih içëri girüp eyitdi kim (13)

yā imāmü'l-müslimîn beşâret olsun ki şeyh ‘Abdullâh-ı Mübârek geldi (14) imâm eşidüp iştiyâk gösterüp hiç cevâb vèrmedi sâkit oldu (15) şâlih eyitdi kim yā imâm bir müddet-i medîd kim ‘Abdullâh-ı Mübâreküñ dîzârın (16) görmege müştâk-idüñ şimdiki hâlde murâduñ hâşıl olup bu devlet (17) başa geldi i‘tibâr u muhabbet-ile anuñ dîzârını görmege iştiyâk

[206a]

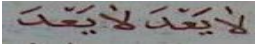
(1) göstermezsin neyiçündür imâm-ı Aḥmed cevâb vèrdi kim bir niçe zamân (2) anuñ dîzârın ârzü êderdüm şimdiki hâlde kôrķaram mübârek cemâlini (3) görmeg-ile ṭabî‘ atum ḥu dutup anuñ-ile muvâneset hâşıl eyleye andan sonra (4) mufâraḳat vâkı‘ olıcak anuñ firâkı yükine taḥammül êdemeyem ve vaḥşetine (5) ṭâḳat getürmeyem şimdi ol râyiḥayla geçerem kô anı yā şâlih bir yerde (6) görem ki anda vişâle firâḳ ve ünse vaḥşet ṭârî olmaya naḳldur (7) ve imam-ı Aḥmedüñ mu‘âmelâtı bâbında nazarı ‘âlî idi her kişi kim (8) gelse andan bir mes‘ele şorsa eger dîn bâbında mu‘âmelesi üzerineyse (9) cevâb vèrürdi eger ḥaḳâyıḳ bâbında ise Bîşr-i Hâfiye ḥâvale êderdi (10) ve eydürdi ki Allâh Te‘âlâdan diledüm ki ḥavf ḳapısını baña küşâde eyleye (11) âḥir şöyle vâkı‘ oldu ki ğalebe-i ḥavfdan yakın oldu ki ‘aḳlum ḳayıl (12) ola ve du‘â êtdüm ki ilâhi senüñ ḥazretine teḳarrub ne nesneyile (13) efzâldur cevâb vèrdi kim benüm kelâmuma yakın Ḳurân ḳadîm-ile (14) ve imâmdan şordılar ki ihlâş nedür cevâb vèrdi ki ihlâş (15) oldur ki cemî‘ amelüñ âfatından ḥalâş bula ve andan şordılar kim (16) tevekkül nedür cevâb vèrdi ki ya‘nî Ḥaḳ Te‘âlâ (17) ḥazretinden rızḳ bâbında her ne gelürse râzı olup ḳabûl eylemekdür

[207b]

(1) ve andan şordılar ki rızâ nedür cevâb vèrdi kim (2) ya‘nî cemî‘ ‘ömürini Allâh Te‘âlâya tefvîz etmekdür ve andan (3) şordılar ki muhabbet nedür eyitdi kim muhabbeti Bîşr-i Hâfiye soruñ mādâm ki (4) ol ḥayâtdadır ben muhabbetden cevâb vèrmezsin gèrü imâmdan şordılar (5) ki zühd nedür cevâb vèrdi kim zühd üç kısımdur bir terk-i (6) ḥarâmdur ki bu zühd ‘avâmuñdur ikinci helâlüñ ziyâdesini terk (7) eylemekdür bu zühd ḥavâşsuñdur üçüncü Allâhdan ğayrıya meşġûl (8) êden nesneyi terk eylemekdür bu zühd ‘âriflerüñdür eyitdiler ki (9) yā imâm bu şûfîler ki mescidlerde oturup bî-‘ilm tevekkül êtmîşlerdür (10) ne fâyide êderler eyitdi kim bu bâbda ğalaṭ êdersiz ki anlara i‘tikâfa (11) ve tevekküle ‘ilm sebebdür eyitdiler anlaruñ cemî‘ himmetleri bir pâre (12) etmege mute‘allîḳ olmuşdur eyitdi kim ben anı

bilmezem āmmā anı bilürem ki (13) yer yüzinde anlardan ‘ālī himmetlü kimse yokdur ki anlaruñ himmeti bir pāre (14) etmekden ğayrıya mute‘allik olmaya ve eyitdiler ki anlar durup raķş u semā‘ (15) ururlar eyitdi kim zinhār anlaruñ ellerin dutup anlara muvāfat (16) édüñ ki bir sâ‘ at Allāh ile huzūr bulup vahdet hāşıl édeler (17) çün imām-ı Aħmed-i Hānbelüñ vefātı yakın geldi ol mu‘tezililer vurduğı

[207a]

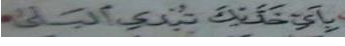
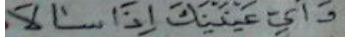
(1) zarbuñ zaħmından ki zıkr olunmuş-ıdı ol hinde eliyile işāret (2) édüp diliyile nesne söylerdi oğı Şālīh bin Aħmed ilerü vardı (3) kulaķ dutdı ki imāmuñ kelāmın fehm eyleye işitdi kim imām eydür (4) ya‘ nī henüz daħi degül henüz daħi degil Şālīh (5) eyitdi kim yā baba bune hāldür ve bu ne kelāmdur imām eyitdi kim (6) yā oğıl ‘azīm haţar vaķtidür cevāb verecek vaķt degül ki şimdi (7) hālde du‘ā meded erişdürececek vaķtdür bu cemī‘ hāzırlardan yemīn (8) ve şimāl Aħmedüñ katında oturmuşlardur ve İblīs ‘aleyhilla‘ ne (9) berāberümde durup başına haşret ve teessüf toprağını şaçar eydür ki yā (10) Aħmed hayıf ki benüm elümden cānı selāmetliğile kurtarduñ ben eydürem ki (11) yok daħi henüz mādām ki bir nefes bāķīdür haţv u haţardur maķām-ı emn (12) degildür pes çün imām muķaddes rūhını haţrete teslīm eyledi (13) raħmetullāhi ‘aleyhi raħmeten vāsī‘ aten techīz édüp cenāzesini götürdiler (14) cavķ cavķ gelüp kuşlar kendülerini anuñ cenāzesine ururlardı (15) cemī‘ haľayık bu kerāmātı görüp imāma i‘tikādlar ez‘āf u mużā‘af (16) olurdı ve her taraľdan ğırıyu feryād peydā olurdı ol gün (17) kırķ biñ tersā ve cühüd imāna gelüp müsülmān oldılar zünnārlar

[208b]

(1) kesüb lāilāhe illallāhu Muħammedün resūlullāhi na‘resin urdılar (2) ol gün Haķ Te‘ālā celle celāluhu dört tayıfeye ifrāţ-ile zārı feryād (3) ve na‘le haţāle kıldı evvel mecūsilere ikinci yahūdilere üçünci (4) tersālara dördünci mü‘minlere aña biri dīnüñ birisinden şordılar (5) ki imām-ı Aħmedüñ nazarı hāl-i haţātında mı ziyādeyidi yāħūd hāl-i (6) mevtinde mi eyitdi kim anuñ iki vech-ile du‘āsı var-ıdı bir ol ki (7) dāyim eydürdi ilāhi her kime ki imān rūzī kılmaduñ aña imān ‘aţā (8) eyle ve her kime ki imān ‘aţā itdüñ andan ğerü alma birisi (9) hāl-i haţātında müstecāb oldu oldu ki her kime ki imān hil‘atın (10) geyürdi ğerü çıkarmadı biri daħi haţlet-i mevtinde maķbūl oldu (11) ki imāna gelmeyenlere Haķ Te‘ālā imān vėrdi Muħammed-i bin Cerīme eydür raħmetullāhi (12) ‘aleyhi imām-ı Aħmedi vefāt kılduğından soñra vāķı‘amda

gördüm ki aķsayı (13) aķsayı gider şordum ki yā imām bu nice gitmekdür eyitdi kim
ķullaruñ (14) dārüsselāma gitmesi bu vechile olur eyitdüm ki Hāķ Te‘ālā (15) senüñ-
ile ne mu‘āmele eyledi kim Hāķ Te‘ālā baña raķmet eyleyüp kerāmet (16) şacını
başuma urdı ve ķabūliyyet na‘leynin ayağuma urdı eyitdi kim (17) yā Aķmed bu
cümlesi anuñ-ķündür ki saña şol ķadar āzāb étdiler Ķurāna

[208a]

(1) ĥadıřdūr dēmedüñ ķadīmdūr dēdüñ imdi yāAķmet ol du‘ālar (2) ki saña ériřüp
durur beni dāyim yād eyleyüp oķu (3) raķmetullāhi ‘aleyhi raķmeten vāsi‘aten zıķr
Dāvūd-ı Tāyī rażıyallāhu ‘anhu ol řem‘-i (4) dāniř ve bīniř ol cerāğ-ı aferīniř ol ‘āmil-
i řarīķat (5) ol ‘ālim-i ĥaķīķat ol merd-i ĥüdā-yı Dāvūd-ı Tāyī rażıyallāhu ‘anhu (6)
ehlullāh řāyifesinüñ ekābirinden-idi ve řarīķat ķavmınuñ seyyidiyidi (7) ve taşavvufda
müřārünileyhi-idi ve vera‘u taķvāda ‘alī vechi kemāl-idi (8) ve envā‘-ı ‘ulumda
mütebaķķir-idi ‘alel-ķuřuř ‘ilm fıkıķda ‘ala-ĥadd-i (9) ġāye-idi cemī‘ ‘ulemā
ortasında kemāl-i ‘ilm ile müte‘ayyin-idi imām-ı (10) Ebū Ĥanīfeye řakird olmiř-ıdı
ve meřāyihden Fużayl-i ‘İyāza ve İbrāķīm (11) Edheme iriřmiř-ıdı ve řarīķat iķinde
pīr mürřīdi Ĥabīb-i Rā‘ī idi (12) ve evvel ĥālinde anuñ üzerine ġam u ġuřřa ġālib
olmiş-ıdı muttaşıl (13) ĥalāyık ortasından çıķup anlaruñ iķtilātından iķtirāz éderdi (14)
evvel tevbesine sebep bu oldu kim bir ķış bir nāle eyleyüp geķüp (15) bu beyti dilinde
tekrār éderdi (16) ya‘nī
yüzünde ķanķı yañağuuñ ola ki (17) evvel ķürüyüp řoprağā dōķüle ve ķanķı gözüñ ola
ki evvel çıķup

[209b]

(1) yēre dūře bu beyütde ma‘nisinden göñline ‘aźīm derd ĥāřıl olup (2) bī-ķarār olurdı
ve ĥayret deñizinde ġarķ olup kendüden (3) giderdi bir ġün ĥayret-ile imām-ı Ebū
Ĥanīfenüñ dersine vardı (4) imām anı bu ĥālde gördi kim herġiz bu vech-ile görmemiş-
ıdı řordı (5) kim yā Dāvūd ne olduñ ve saña ne ĥāřıl yetiřdi Dāvūd vāķı‘asını (6)
imāma bildürüp eyitdi kim yā imām dūnyādan göñlüme sovuķluk ĥāřıl (7) oldu
üzerüme bir nesne müstevlī olup göñlüme bu ‘ālem peydā oldu (8) āmmā aña řarīķ ne
vech-ile édüğini bilmezem dēdi imām eyitdi kim (9) ol cemī‘ ĥalkdan i‘rāz étmekdür
Dāvūd derĥāl cemī‘ ĥalāyıkdan (10) yüz dönderüp ĥalvet ve ‘uzlet iķtiyār eyledi ħün
bir müddet-i medīd (11) bunuñ üzerine geķdi andan řoñra imām-ı Ebū Ĥanīfe eyitdi
kim yā Dāvūd (12) bu iř degildür ki ĥalāyıkdan ‘uzlet édüp ĥalvet iķtiyār édesin (13)

hîç kelâm söylemeyesin efzâl budur ki eimme-i dîn ortasında (14) oturup ve nâ-
ma‘lûm ve nâ-şâyiste söz işidesin anda sâkit (15) olup şabr êdesin cevâba iltizâm
göstermeyesin hâl budur ki ol vaqt (16) ol mesâ’ili anlardan yêgrek bilesin dâdi çün
(17) Dâvûd bu kelâmı işidüp tefekkür eyledi bildi kim imâm-ı A‘zam dâdûgi

[209a]

(1) hayırludur pes hâlvetten çıkup bir yıl tamâm eimme-i dîn ortasında (2) derse hâzır
oldı himmet êdüp hergiz kelâm söylemedi nakldur (3) çün bir mes‘ele üzerine hâzır
olup işideydi anı takrîr etmek (4) ârzûsı bâtınında cûşış êderdi ki cemî‘ sinden ol
mes‘eleyi (5) yêgrek bilürdi ve şusuz kişi şuya ihtiyâcından daği muhtâcrağ (6) idi ki
anı beyân êdeydi âmmâ şabr êderdi hîç vech-ile kelâm (7) söylemezdi hemân istimâ‘
etmegi ihtiyâr etmiş-idi çün bir yıl (8) tamâm oldu Dâvûd eyitdi kim bu bir yıl şabr
etmeg-ile otuz yıllık (9) taḥşîl eyledüm dârdı andan soñra Ḥabîb-i Râ‘î nazarına yetişdi
(10) tarîḳ-i sülûkde feth-i bâtını anda zuhûra geldi pes merdâne-vâr (11) tarîḳ-i ḥaḳḳa
işbât kâdemîn urdu terk u tecrîd yolını pîşe dutup (12) cem‘ êtdügi cemî‘ kütüb-i
zahiriyyeyi şuya şaldı hâlvat u ‘uzlet (13) tarîḳin ihtiyâr eyledi ve cemî‘ ḥalâyıḳdan
ümîz ipini munkatî‘ eyledi (14) ve aña yigirmi dînâr mîrâş kalmış-ıdı ol yigirmi dînârı
(15) ḥıfz êdüp yigirmi yıl nafağa êdindi ba‘zı meşâyih eyitmişlerdür (16) işâr tarîḳında
cihat-ı dünyâdan nesne ḥıfz eylemek dünyâ muḥabbetinden (17) degil midür dâdiler
Dâvûd eyitdi kim bu mâl degildür velâkin gönül

[210b]

(1) ferâğatına ve cemî‘ ümîzin kaḥ etmege sebebdür ta kim bu ferâğat-ile ‘ömri (2)
âḥirine erişdürem ve Dâvûd ‘amel etmekden hergiz âsûde olmazdı (3) ta ḥaddi etmegi
giceden şuya ısladurdu ḥâcet vaḳtinde ol (4) şuyı içerdı şordılar ki yâ Dâvûd neyiçün
etmegi çeyneyüp yemezsin (5) cevâb vârdı kim anı çeyneyince benden elli âyet ḳurân
fevt olur (6) pes rûzigârı neyiçün zâyi‘ eylemem dâdi Ebû Bekir ‘Abbâs eydür (7)
Dâvûd-ı Ṭâyînün ḥücreğine vardum gördüm ki elinde bir pâre ḳuru (8) etmek dutar ve
zâr u zâr aḡlar şordum ki yâ Dâvûd neyiçün aḡlarsın (9) eyitdi kim bir pâre etmegi
dilerem ki iftâr eyleyem âmmâ bilmezem ki (10) ḥelâl midür yoḡsa ḥarâm mîdur
nakldur ki bir kişi daği eydür bir gün (11) Dâvûduñ ḥidmetine vardum gördüm ki bir
desti şuyı güneşde ḳalmış (12) eyitdüm ki yâ Dâvûd ol destiyile şuyı güneşden neyiçün
gidermezsin (13) tâ kim ılınmaya eyitdi ol vaqt ki ol destiyi anda ḳodum güneş (14)
yoḡ-ıdı şimdiki ḥâlde güneş geldi Allâhdan utanuram ki kendü (15) nefsum içün anı
güneşden giderüb ri‘âyet eyleyem ve daği anuñ (16) bir sarâyı var-ıdı ki bir niçe ulu

ve h alvetler anu n i inde b ny d (17) olunm        n birisi h r b olaydı andan     p birine da i

[210a]

(1) gir rdi ve ol da i h r b olsa birine da i gir rdi  ordılar ki (2) ya D v d neyi  n bu h r b olan evleri meremmet eylemezsin eyitdi ki (3) ben All h Te  l  ile  ahd  d p dururam ki hergiz d r-ı d ny da  im ret eylemeyem (4) na ldur ki cem   sar y  v r n oldu hem n bir dihl z  aldı (5) D v d ol dihl ze gel b s kin oldu ol ge e ki vef t  ıldı (6) ol dihl ze da i v r n oldu bir g n bir ki i D v da gel p eyitdi (7) kim bu ev  n sa f nu n a a ları cem    ınm   y k lıyorur  ezar eyley p bu a (8) t m r eyle D v d eyitdi kim yigirmi y ldur ki bu evde s kinem hergiz (9) da i sa f n g rmed m ve eyitdiler y  D v d neyi  n h   -ile oturup (10) i til t eylemezsin eyitdi kim kim  n-ile oturayım eger ki i ya lular-(11) ile otursam ba a d n b b nda nesne emr eylemezler ve eger ulu (12) ya lular-ile otursam ben m  aybum  ba a i h r  tmezler beni m    r n (13) ileyhi  din p i tib r u  izzet-ile nef  m  da i  ederler (14) pes bu h  ku   o betini ne  edayim ki anlardan ba a zarar  ri  r ve eyitdiler (15) ki ya D v d neyi  n nik h  d p s nnete mut ba  at  tmezsin eyitdi bir m  mineyi (16) dilemezem ki aldayım eyitdiler ki aldama  ne vech-iled r eyitdi kim   n (17) nik h  ab l eyleyem bir m  mineyi boynuma alm   oluram ki anu  d ny v 

[211b]

(1) ve d ni me  li ini m heyy   demeyem anı aldam   olam eyitdiler ne ola ki (2) m b rek  a alun   arasa  eyitdi kim hergiz kend mde fer  t (3) bulmazam ki  arayam ol f ri ler i id r na ldur ki bir ge e D v d (4)  am  zerindeydi m hit ba  ar u durup  ac y b-i melek tda (5) tefekk r  derdi ve da i z r u z r a lardı  ol  adar oldu ki (6) b   od olup hem-s yesin  n  am   zerine d  di  on us  (7) u r   anup ury n duru geldi elinde yal n k lı  segird   a ra (8)  ı dı g rdi ki D v d-ı T y  h zreti g r  d n p k lı cı pinh n (9) eyledi ve t n n geydi gel p D v du  elin dutup eyitdi kim (10) y  D v d seni bu  amdan kim atdı D v d eyitdi kim bilmezem ben b -(11)  od id m ben m bu h lden h ber m yokdur d di bir g n D v d  (12) g rdiler ki nam za be  yet  aceleyile segird r  ordılar ki y  D v d bu ne (13) istic ldur eyitdi bu le ker ki  ehr  n  apus nadur ba a muntaz rlardur (14) eyitdiler ki  an ı le ker eyitdi kim k rist nda ı ulular   n (15) nam zu  sel m n v rdi  ol  a ar ki i gibi durup  al l-ta  c l (16) ta evi  apus na de in giderdi h  ku  vah eti sebebinden ve nam z (17)  zerinde da i h   dan ker hiyyeti  al  h ddi g yet-idi na ldur ki

[211a]

(1) bir gün anası anuñ katına geldi gördi kim Dāvūd güneşde oturur (2) güneş harâretinden başdan ayağa dere ğark olmuş eyitdi kim (3) ey ananuñ cānı güneş begāyet ıssıdur sāyimsin ne ola eger (4) durup bu güneşden bir gölgeye varasinta kim güneşüñ harâreti (5) saña eşer eyleyüp zahmet ‘arız olmaya eyitdi kim ey ana Hâk Te‘ālā (6) hazretinden utanuram ki nefsum hoşlığına muvāfaķat edüp bir kadem başam (7) eger ayağum daħi olsa hergiz muvāfaķatı nefis-içün kadem urmayaydum (8) şimdi ħod ayağum yokdur ki güneşden durup gölgeye varmağa kudretüm (9) yete anası işidüp āh eyledi eyitdi kim ey ciger-güşem bu ne sözdür (10) ayağuna ne oldı Dāvūd eyitdi kim ey ana çün Bağdād şehrinde (11) niçe maħalleler ve dervāzeler ve bāzārlar ve niçe daħi nā-şāyiste maķāmlar (12) müşāhede edüp ğerü eve geldüm du‘ā etdüm ki ilāhi bu yürümeğün kudretini (13) ve kuvvetini benden zāyil eyle tā kim senüñ hazretüne nā-şāyiste yerlere varup (14) anda nefsum hevāsınuñ muķtezāsınca fi‘le mürtekib olmayam ma‘zūrlardan (15) olam varup cemā‘at-ile namāz kılmagı daħi gerekmez dedüm pes HâkTe‘ālā (16) bu du‘āyı müstecāb eyledi şimdi on altı yıldur ki ayağum yokdur (17) ma‘zūram ve hiç kimsene bu ħālimden āgāh degildür uş şimdi

[212b]

(1) seni āgāh eyledüm naķldur ki dāyim Dāvūd-ı Tāyīnün gözleri nemgīn (2) ve gönli ğamgīn idi çün aħşam olayıdı eydürdi ki ilāhi hazretün-içün (3) olan ğuşşamı cemī‘ ğuşşalaruñ üzerine ğālib eyle ve gözlerümden (4) uykuyu ve cismüñden rāħatı al ve eydürdi ki ğuşşadan ħāli oluram (5) şol vaķt ki üzerüme bunca muşibetler müstevlī olup belālar mütevātir (6) erişe dostlardan birisi eydür bir gün Dāvūduñ katına vardum (7) gördüm gördüm ki Dāvūd feraħ olmuş güler te‘accüb etdüm zīrā ki (8) dāyimüddehr ğamgīn olmaķ anuñ şānıyıdı şordum ki ya Ebā Süleymān (9) bu feraħlığa sebeb nedür (10)

ya‘nī dün ğeçe seher vaķtinde beni (11) şordı anuñ üns-i şarābı pes bugün anuñ-içün bayrām eyleyüb şāz u (12) feraħ oldum bir gün Dāvūd-ı Tāyī rahmetullāhi ‘aleyhi etmek yērdi bir (13) tersā Dāvūduñ üzerinden geķüp Dāvūda nażar etdi Dāvūd ol (14) tersāya bir pāre etmek vērdi tersā ol ğeçe ħātunıyıla mücāme‘at (15) etdi andan ma‘rūfı vücūda geldi naķldur ki Ebū Rabī‘-i (16) Vāsıfı eydür Dāvūda eyitdüm ki ya Dāvūd baña naşīħat eyle eyitdi (17) kim yā Rabī‘ dünyāda ‘aled-devām oruç dut tā kim ölümün ğünün

[212a]

(1) bayrām eyle ve ḥalāyıkdan iḥtirāz eyleyüp kaç ki yırtıcı cānavardan kaçar gibi (2) naḳldur ki ve bir kiři daḫi eydür ki Dāvūda eyitdüm ki baña naşihat eyle (3) eyitdi ki dilünü ḥıfz eyle mālāya‘ niden eyitdüm ki daḫi ziyāde (4) naşihat eyle eyitdi kim ḥalkdan yalıñuz ol ve göñlüni ḥalāyıkdan (5) munḳaṭi‘ eyle eyitdüm ki daḫi ziyāde vaşıyyet eyle eyitdi kim bu cihāndan (6) dīnūñ selāmet olmasını ḳabūl eyle nitekim cihān ehl-i dūnyā selāmetlīğın (7) ḳabūl édübdurur bir kiři daḫi eyitdi kim yā Dāvūd baña vaşıyyet (8) eyle eyitdi ki dūnyāda cehd ki eylersin ol ḳadar eyle ki dūnyāda (9) saña maḳām olıbile ve dūnyāda senūñ işüñe yaraya ve āḫiret-içün cehd ki (10) eylersin ol miḳdār eyle ki dār-ı āḫiretde saña maḳām olıbile ve (11) ol ḳadar eyle ki senūñ işüñe yaraya ve bir daḫi eyitdi kim yā Dāvūd baña (12) vaşıyyet eyle eyitdi kim cemī‘ gūr ehli saña muntazır dururlar var aña (13) göre iş eyle ve eyitdi kim ādemi her günūñ tevbesini ve ṭā‘ atını (14) ardına atup tevbe ve ṭā‘ at eylemez aña beñzer ki bir bīğarı ḳaza ve (15) menfa‘ at ğayra erişe ve bir mürīdine eyitdi kim eger selāmet dilerseñ (16) dūnyāya selām vērüp vedā‘ eyle eger āḫiret ṭaleb éderseñ (17) tekbīr bağla ya‘ nī ikisinden daḫi geḥ tā kim Ḥaḳ Te‘ ālāya vāşıl

[213b]

(1) olıbilesin naḳl Fużeyl cemī‘ ömrinde Dāvūd-ı Ṭāyīyi iki kerre (2) gördi anuñ-ile faḫr éderdi bir kez Dāvūd bir evūñ saḳfı altındaydı (3) ki ol saḳfun aḡaçları şınmıř-idi eyitdiler ki yā Dāvūd durgil (4) bu saḳfun altından git ki bu şuffa ğālib budur yıḳıla eyitdi kim (5) ol vaḳtten ki bu şuffada sākinem hergiz daḫi saḳfın görmemişem ve (6) Dāvūduñ yārenlerinden birisi eyitdi kim yā Dāvūd baña naşihat eyle (7) eyitdi kim ḥalkdan ḳaçup iḥtilāṭından ictināb eyle ve Ma‘rūf-ı Kerḫi (8) eydür hīḥ kimseyi görmedüm ki Dāvūddan ziyāde dūnyāyı ḥor u ḥaḳīr (9) duta ki cemī‘ dūnyāyı ve ehl-i dūnyāyı bir zerre miḳdārı dutmaz ve (10) eger ehl-i dūnyādan birisini göre anuñ bātınından zulmet eşerinden (11) şikāyet éderdi lā-cerem göñüli anlardan şöyle munḳaṭi‘ édüp dururdi (12) ki vaḳti ki göñlümi üşnān-ile yuyam göñlümūñ şefāsından teğayyūr (13) buluram dēdi āmmā āl-ı fuḳarāya begāyet i‘ tiḳād édüp muḫabbet (14) éderdi ve ḳavm-ı fuḳarāya mürüvvet ve ḥurmet göziyile naḡar éderdi (15) Cüneyd eydür bir kez Dāvūd bir ḥaccāma ḥacāmet étdürdi bir dīnār (16) vērdi eyitdiler ki ya Dāvūd bu miḳdār ücrete bir dīnār isrāf (17) ḥarcdur eyitdi her kimūñ ki mürüvveti yoḳdur anuñ ibādeti yoḳdur

[213a]

(1) ve bir kiři varup Dāvūda muttaşıl nazār ēderdi Dāvūd eyitdi ya kiři (2) bilmez misin ki niteki çok söylemegi kerāhiyyet dutarlar ve çok nazār eylemegi (3) dađı ancılayın mekrūh dutarlar nađldur ki çün Ebū Yusuf ile Muḥammed bin Ḥasan (4) ortasında iḥtilāf vākı‘ olaydı ḥakem ēderlerdi çünkim anuñ (5) ḳatına varalardı arḳasını Ebū Yusufu eyleyüp yüzni Muḥammed-i bin (6) Ḥasana eylerdi Muḥammed-ile iḥtilāt ēdüp mukāleme ēderdi Ebū Yusufu (7) hergiz iltifāt ēdüp mukāleme eylemezdi eger Muhammed-i bin Ḥasanuñ (8) ḳavlī rāst olsa Muḥammeduñ ḳavlī dürüstdür dēdi ve eger Ebū Yusufuñ (9) ḳavlī dürüst olsa ḳavlī budur dērdi Ebū Yusufuñ adını diline (10) getirüp zıkr eylemezdi andan şordılar ki yā Dāvūd bu ikisi dađı (11) ‘ilm içinde ḥod māhir u ‘ālim dururlar siz neyiçün birisine ‘izzet (12) ēdüp ḥürmet-ile iltifāt ēdersiz ve birisini nazāruñuza getürmeyüp (13) iltifāt eylemezsiniz Dāvūd eyitdi kim ol cihetden ötrü kim Muḥammed-i bin (14) Ḥasan san çok dünyā ni‘metinden ve cāh ‘izzetinden ‘ilme gelübdurur ki (15) ‘ilim sebeb-i ‘izzet-i dīndür ve sebeb-i ḥaḳāret-i dünyādur ve Ebū Yusuf (16) faḳr u dervişlikden ‘ilme geldi ve ‘ilim kendü ‘izzet-u cāhına sebeb (17) eyledi eyle olsa ḳaçan Muḥammed-ile berāber ola ve dađı üstadumuz ki

[214b]

(1) imām-ı Ebū Ḥanīfe-i Kūfidür raḥmetullāhi ‘aleyhi aña bunca zarb-ı tāziyāne (2) urdılar ḳāzılık ḳabūl eylemedi ve Ebū Yusuf bilā-zarb ve bilā-(3) ilḥāḥ ḳabūl eyledi pes her ki kendü üstāzınuñ ṭarīḳatına muḥālefet (4) eylese ben anuñ-ile mukāleme ēdüp nazār-u i‘tibār ētmeyem nađldur ki (5) Hārūnurreşid Ebū Yusufdan derḥāst ētdi ki beni Dāvūd-ı (6) Ṭāyīnuñ nazārına ilet dīzārını müşāhede ēdeyin Ebū Yusuf gelüp (7) Dāvūda i‘lām eyledi Dāvūd ḥalīfenüñ gelmesine icāzet vērmedi (8) pes Ebū Yusuf gelüp Dāvūduñ anasından derḥāst ētdi ki varup (9) Dāvūddan icāzet ala anası gelüp Dāvūddan dilek eyledi (10) Dāvūd icāzet vērmedi pes anası emcegini çıkarup eyitdi kim benden (11) emdüğüñ süd ḥaḳḳı-çün icāzet vēr ki ḥalīfe gelüp seni ziyāret eyleye (12) Dāvūd bunu işidüp zār u zār ağladı eyitdi ki ilāhi eydüb durursın (13) ki ananuñ ḥaḳḳını ri‘āyet ēdüñ benüm ḥoşnūdlığım andadur imdi (14) anuñ rızāsından geçmezem ve illā eger hezār yıl ‘ömrüm olsa (15) anuñ yüzün görmege icāzet vērmezdim dēdi ḥālīyā anasınuñ (16) sözün ḳabūl eyledi durup gitdüğü vaktin bir bedre altın ḳodı (17) ki Dāvūd anı kendü havāyıcına şarf eyleye Dāvūd anı ḳabūl ētmeyüp

[214a]

(1) eyitdi ki gèrû anı aluñ gidüñ ki benüm aña ihtiyācum yoǵdur ki (2) helāl mīrāşdan ǵalmıñ evümi yigirmi dīnāra şatup dururam (3) ol helāl vechi kendüme nafaǵa éderem ol dīnār çün tamām (4) ola Allāh ǵazretinden celle celāluhu dileyüp dururam ki cānumı ǵabz (5) eyleye tā kim beni hiç kimseye muhtac eylemeye bilürem ki Allāh Te‘ālā (6) benüm du‘āmı müstecab éder hilaf étmez dèdi çün imam-ı Ebū Yusuf-ile (7) ǵalīfe gèrû döndiler Ebū Yūsuf ol baǵǵālı ki dāyim Dāvūduñ (8) ma‘ūmetin müheyya éderdi ǵatına oǵutdı sordı kim ol dīnārdan (9) ne ǵaldı eyitdi kim hemān on aǵçe ǵaldı günde bir dang (10) gümiş ǵarc ider ǵisāb étdiler aǵır gün Ebū Yūsuf arǵasını (11) mihrāba vèrmiş-idi eyitdi kim bugün Dāvūd-ı Tāyī dār-ı dünyādan dār-ı (12) āhirete naǵl étdi tefahǵuş édüp gördiler ki imāmuñ sözi rāst (13) şordılar ki ne bildüñ eyitdi kim anuñ nafaǵasın ǵisāb eyledüm (14) hemān ol aǵçe bugün tamām ǵarc olup dükenmiş ki Dāvūd eyledi (15) raǵmetullahi ‘aleyhi rahmeten vāsi‘aten Dāvūduñ anasından şordılar ki (16) anuñ ǵāl-i vefātı ǵayşiyet-ile oldı eyitdi ki her gece namāz (17) ǵılurdı çün gecenüñ aǵiri yetişdi vitir vācibi ǵıldı

[215b]

(1) aǵır secde ki tamām étdi hemān ol secdede bir zamān ǵaldı (2) benüm daǵı gōñlüm meşǵul olup endişe eyledüm durup vardum eyitdüm ki (3) ya oǵul namāz vaǵtidür hiç tınmadı çün diǵǵat-ile naǵar étdüm gördüm (4) ki cān teslīm étmiş ana biri dīnden birisi eydür marāz-ı mevteinde (5) ol vīrān dehlīzeyidi begāyet gün ıssıyidi yatup (6) uyumuş-idi mübārek başınuñ altına bir kerpiç yastuk edinmiş-idi (7) çün ǵālet-i nez‘ érişdi ki muttaşıl Ǵur‘ān oǵurdı eyitdi kim (8) yā Dāvūd dilerem ki bu dehlīzden çıkarup ol şaǵraya iledem anda (9) yatasın eyitdi kim ǵayā éderem ki nefis-çün nesne dileyem ki hergiz (10) nefşüm havāsı bana mecāl bulmayup durur şimdiki ǵālde daǵı bulmasa (11) yègrek ola dèdi ve ben daǵı hergiz anuñ murādınca kadem urmadum (12) şimdiki vaǵtde daǵı urmazsam yègrek ola dèdi hemān ol (13) gece vefāt eyledi vaşiyet eylemiş-idi ki benüm gūrumı bir dīvāruñ (14) ardında eyleñ ta kimse benüm yüzümüñ öñinden geçmeye hem (15) eyle eylediler şimdi hemān gèrû eyledür ol gece ki dār-ı (16) dünyādan naǵl eyledi gökden bir āvāz eyledi ki ey pīr (17) ehl-i Dāvūd-ı Tāyī yüzünü Ǵaǵǵa dutup ǵazrete érişdi ve Ǵaǵ Te‘ālā

[215a]

(1) andan rāzı oldı ve anı düşde gördiler ki havāda uçardı (2) eydürdi ki bu sā‘at zindāndan ǵalāş buldum ve ol düş (3) gören kişi durup gelürdi ki Dāvūda bu düşi ‘arz eyleye (4) işitdi ki Dāvūd-ı Tāyī vefāt eylemiş ve anuñ ölümüne gökden (5) işbu vech-

ile āvāz erişdi dēyü rahmetullāhi ‘aleyhi rahmeten (6) vāsi‘ aten **zıkri Hāriş-i Muḥāsebī** ol seyyid-i (7) evliyā ‘umde-yi etkiyā ol muḥteşem-i mu‘teber ol muḥterem-i müfteḥir (8) ol ḥatm-gerde-i zül-menākıb-ı şeyḥ-i ‘ālem Hāriş-i Muḥāsebī (9) rāzıyallahu ‘anhu meşāyıḥuñ ‘ulemāsından-idi ve ‘ulūm-i zāhirde ve (10) baṭında ‘ālem idi ve mu‘āmelāt bābında ve işāret içinde maḳbūlu’l-(11) nefis idi ve ol zamānuñ evliyāsı cemi‘ vaḳtde ana müteveccihilerdi ve (12) envā‘-ı ‘ulūmda anuñ taşnīfleri çoğ-idi ve beğāyet ‘alī himmet (13) idi ve seḫāvet u mürüvvet içinde ferīdū’l-‘aşr idi ve firāset u (14) kiyāset içinde bī-bedel idi ve ḥazākat u kerāmet içinde bī-(15) nāzır idi ve kendü vaḳtinde Bağdaduñ şeyḥü’l-şuyuhıydı ve tecrīd u (16) tevḥīde maḥşuş idi ve mücāhede ve müşāhede-de ‘ali vechi’l-ğāye (17) idi ve ṭarīkat içinde müctehid-i zamān idi ve anuñ ḳatında

[216b]

(1) rızā aḥvālden idi maḳālātdan degil-idi ve kendü Başra şehrinden-idi (2) amma Bağdadda vefāt eyledi ‘Abdullāh-ı Ḥafīf eydür rāzıyallahu ‘anhu (3) bizüm pırlerimüzden beş kişiyi iḳtidā édüñ ve anlaruñ aḥvāline (4) mutāba‘at eyleñ ol beşden ğayrısına i‘tikād édüp aḥvāllerini (5) teslim édüñ birisi Hāriş-i Muḥāsebī ikinci Cüneyd-i (6) Bağdādī üçünci Rüyem dördünci İbn-i ‘Atā beşinci ‘Ömer-u (7) Ebū ‘Osmān begi rıdvānullahī ‘aleyhim ecma‘in zīrā ki bu beş (8) meşāyıḥ ‘ilm-i ḥaḳıḳat u ṭarīkat u şerī‘atı cāmi‘ler-idi ve her ki (9) bu beşüñ ğayrıdur anlara i‘tikād etseler revādur āmmā bu beşe hem i‘tikād ve (10) hem iḳtidā etseler revādur ve ṭarīkat ana biri (11) eydüp dururlar ki ‘Abdullāh-ı Ḥafīf bu beşüñ altıncısıdur ki ana (12) daḫi hem itikad ve hem iktida etmek revadur amma kendüyi bile add (13) étmedügi kendüyi meddāḥ olurdu ehlu’llāh ortasında ḥod-(14) şitāyişlik şuyı edebdür naḳldur ki Hārişe otuz biñ dīnār (15) atasından mīrās ḳalmış-idi Hāriş emr eyledi kim ol otuz (16) biñ dīnārı beytū’l-māl eyleyeler yāḥūd sulṭān ḳabz eyleye (17) eyitdiler ki sebeb nedür ya Hāriş ki sen ḳabūl étmezsın eyitdi kim

[216a]

(1) peygāmber ḫazreti ‘aleyhi’s-selām buyurup durur ki (2) ya‘nī ḳaderi mezḫeb bu ümmetüñ mecūsīsidür eyle (3) olsa benüm atam ḳaderi mezḫebidi imdi resūl ḫazreti ‘amm (4) buyurup durur ki ya‘nī mīrās yimeye (5) benüm milletüm muglardan eyle olsa benüm atam mug-idi ben müsülmānum (6) müsülmān mecūsīden mīrās yemez imdi bende ol dīnārı ḳabūl (7) étmezin dēdi ve Ḥaḳ Te‘ālānuñ ‘ināyeti anuñ-

ile şöyle yār-idi ki (8) vaḳti bir ta‘ām gelse ol ta‘āma el uzatsa eger ol (9) ta‘āmda şühelü nesne olsa barmaḡınıñ tamarı çekilürdi şöyle (10) kim barmaḡı kendüye fermān olmaḡa mecāl giderdi andan (11) bilürdi kim ol ta‘āmda şühbe vardur andan ihtirāz èderdi (12) naḳldur ki Cüneyd-i Bağdādī eydür raḥmetullahi ‘aleyhi bir kez (13) Hāriş benüm ḳatımdan geçerdı sīmāsında açlık ve zayıflık eşerin gördüm (14) eyitdüm ki yā Hāriş gel eve varalum ta‘ām yiyelüm Hāriş bu (15) sözi ḳabül eyleyüp benüm-ile eve vardı durup evde ta‘ām (16) teftiş ètdüm meger gece düğünden baña aş gelmiş-idi getürüb Hārişüñ (17) öñinde ḳodum diledi kim Hāriş andan yiye barmaḡı kendüye mutāba‘at

[217b]

(1) eylemedi meger Hāriş kendüde eyitdi kim Cüneydüñ daḡı mi ta‘āmı (2) şühelüdür dèyü bir loḡma alup aḡzına şokdum ne ḳadar ki cehd (3) eyledi ol loḡmayı yudamadı bir zamāndan soñra nā-çār olup (4) durdı ol loḡmayı gerü redd eyledi çıkup gitdi andan soñra (5) Hārişden şordı kim ol loḡmayı neyiçün yèmedüñ eyitdi kim ben (6) begāyet açıdum diledüm ki seni şād èdüb gönlüni ri‘āyet eyleyem ol (7) ta‘āmdan yèyem velikin Hāḡ Te‘ālānuñ celle celāluhu benüm-ile nişānı (8) vardur her ta‘ām ki şühbe ol ta‘ām benüm boḡazumdan aşıḡa (9) geçmez ve barmaḡum baña muṭī‘ olup aña sunmaz çün ta‘āmını (10) nitekim cidd u cehd eyledüm çäre èdemedüm ki boḡazumdan geçürem pes nā-çār (11) olup gerü redd eyledüm billāhi ol ta‘ām sana ne yerden èrişdi (12) eyitdüm ki yā Hāriş ḡavişāvendümüzüñ evinden gelmiş-idi eyitdi kim (13) yā şeyḡ bugün bizüm evümüze bile varalum ḡoş ola dèyü ḳabül eyledüm (14) çün Hārişüñ evine varduḡ getürüp önüme bir pāre etmek ḳodı (15) eyitdi kim ya şeyḡ dervişler öñine nesne getüricek iş bunculayın (16) nesne getür ki dervişlerüñ yèmegi bundan ziyāde olmaz ve (17) Hārişüñ sözidür ki eydür otuz yıldur ki ta kulagum kendü sırrumdan

[217a]

(1) artuk nesne işitmez andan soñra otuz yıl daḡı sırrum Allāhdan (2) artuk nesne işitmedi ve eyitdi kim bir kişi görseler namāzda (3) şād u ferāḡ olur mütevaḡḡıf idüm ki anuñ namazı bu ferāḡlıḡa (4) bāṭıl olur mı şimdiki ḡālīb ḡannum oldur ki bir kişi (5) namāz ḳıldum dèyü ferāḡ olsa anuñ namazı bāṭıl ola ve daḡı (6) Hāriş muḡāsebāt bābında begāyet kemāli var-idi aña Hāriş-i (7) Muḡāsebī dèdüklerine sebeb buyıdı eydür ki ehli muḡāсібüñ birḡaç (8) ḡaşleti var söz söylemekde şınayup dururlar ki çün anuñ-ile ḳıyām (9) göstere Hāḡ Te‘ālānuñ tevḡiḡiyile mertebeyi şerīfe vaşıl ola

ve cemî^ç (10) nesneye ‘azm kuvvetiyle ve hevâ-i nefsi kahr eylemeg-ile eli erişe ki kimsenüñ (11) ki ‘azmî kavî olsa muhâlefet-i nefis aña âsân ola pes ‘azîm kavî (12) eyleyüb bu haşletlere mülâzemet göster ki begâyet mücerrebdür evvel haşlet (13) oldur ki elbette Allâha and içme ne gerçek yere ve ne yalan yere (14) ve ne sehv ne kaşd-ile and içmekden ihtirâz eylesin ikinci oldur ki (15) yalan söylemekden perhîz âdesin ne laîfe vechiyle ve ne cidd-ile (16) üçüncü va‘ deye muhâlefet eyleme çün vefâ etmek elüñden gelür (17) eger vefâ edemezseñ kimseye va‘ de vërme ki bu şevâba yakındur

[218b]

(1) dördüncü hiç kimseye la‘ net eyleme ve bir qarıncayı dağı incidib âzâr (2) eyleme beşinci hiç kimseye ne dil-ile ve ne gönül-ile yaramaz du‘ â (3) eyleme egerçi ki saña zulüm itmiş ola Allâh-içün ol zulme (4) taḥammül eyle altıncı oldur ki hiç kimsenüñ üzerine tanıkluk vërme (5) ne küfrine ve ne şirkine ve ne nifâkına ki haḳḳuñ rahmetine yakın ve (6) ‘azâbından ırâkdur yedinci hergiz günâh eylemege kaşd eyleme ne (7) zâhir-ile ve ne batin-ile ve cemî^ç endâmını ma‘ şiyetden hıfz eyle (8) sekizinci kendü zaḥmetüni bir kimsenüñ üzerine bırakma (9) azucuk yükünü cemî^ç ḥalkdan getür ne ana ki muhtaç olasın (10) ve ne ana ki andan müstağnî olasın tokuzuncı cümle-i ḥalâyıḳdan (11) tama‘ ı munḳatî‘ âdesin ve cemî^ç nesnelerinden nevmîd olasın (12) onuncı mertebe ki Haḳ Te‘âlâ katında kemâl-i ‘izzet ki anuñ-ile (13) ḥaşıl ola ve dünyâda ve âhîretde her ne dilerseñ anuñ-ile ala (14) getüresin oldur ki adem oğlanlarından hiç bir kimseyi görmeyesin (15) ve anlardan ‘uzlet eylesin meger şol kimseler ki anları haḳ (16) yolında senden yegrek bilesin anlardan ziyâde teraḳḳîye sebep olacak (17) şöḳbet göresin ve eyitdi kim murâḳabe eylemek gönlüñ ‘ilmidür Haḳ Te‘âlânuñ

[218a]

(1) ḳurbında ve rızâ ârâm dutmaḳdur ḥükümler cārî olmaḳuñ altında (2) ve eyitdi kim şabr belâ oḳlarına nişâne olmaḳdur ve eyitdi kim (3) tefekkür cemî^ç eşyâyı haḳḳ-ile ḳāyim görmekdür ve eyitdi kim teslim (4) ṣābit olmaḳdur zâhir ve batınuñ teşayyür belâ incek (5) vaḳtinde ve eyitdi kim cemî^ç yaramazlardan rucū‘ etmekdür (6) ve eyitdi kim muḥabbet bir nesneye külliya meyildür ve vücûdı (7) aña iṣâr eylemekdür gizlü aşikâre ten u cânı ve mâlî (8) ana muvâfaḳat eylemekdür iṣâr etmekde ve andan sonra şöyle (9) bilmekdür ki bu cümlesiyle gerü kaşırdur ve eyitdi ḥavf (10) oldur ki elbette bir hareket eylemeye ki anuñ gümânı anuñ üzerine (11) ola ki yarın ben bu hareket-ile olup mu‘azzib olam (12) dēyü ve eyitdi haḳḳ-ile ünsüñ ‘alâmeti oldur ki

ḥalāyıkdan (13) vahşet ḥāşıl ola ve her yerde ki anda ḥalk ola andan (14) kaçā ve Ḥaḳ Te‘ālānuñ zıkrı ḥalāvetiyile tenhā olmaḳdur (15) ve ol mıkdar ki Ḥaḳ Te‘ālānuñ zıkrı halavetiyile anuñ (16) göñlinde yaradup durur ol mıkḍār maḥlūkātuñ ünsinden (17) göñülde iḥtilāṭ ve i‘tibār raḥtını götürmekdür

[219b]

(1) ve eyitdi şādık oldur ki anuñ guşşası olmaya egerçi ki anuñ (2) ḥalk ortasında mıkḍārı ve i‘tibārı qalmazsa ol (3) i‘tibārsuzluḡı göñül iṣlāḥıyıcūn bile ve kendüye ḥoş (4) gelmeye ki anuñ âmālinden ḥalk bir zerresine muṭṭali‘ ola (5) ve eyitdi kim cemī‘ işde ‘azmuñ süstlüğinden ḥazer eyle (6) ki düşmān saña ol vaḳt zafer bulur ve her vaḳt ki ‘azmunı (7) süst göresin kendüñde hergiz ārām eyleme Ḥaḳ Te‘ālā (8) ḥazretinden penāh isteyüp dāyım ol şıfātıdan kurtulmaḳ ardınca (9) ol naḳldur ki bir gün bir dervīşe eyitdi kim (10) ya‘nī Allah-içün ol ve illā hergiz olma ya‘nī (11) murād ma‘rifetullāhdur ve rızāyı ḥaḳda olmaḳdur çün böyle (12) degilsin vücūduñdan ādemüñ yēgrekdür ve eyitdi her (13) kişi kim kendü nefsinı riyāzet u mücāhedāt birle hevā kuduretinden (14) pāk etmese layıḳdur ki tarik-i ḥaḳda erenler maḳāmına ana (15) yol gösterüp irşād eylemeyeler ve eyitdi her kim dilerse ki (16) ehli cennetüñ lezzetin bilüp anuñ-ile mütelezzizz ola ol kimsene dervīşler (17) şoḥbetine kātı‘ olup şāliḥ olsun ve eyitdi her ki kendü

[219a]

(1) batınını iḥlāş-ile ve murāḳabeyile dürüst eyleyüb şāḥiḥ eyleye Ḥaḳ Te‘ālā (2) celle celāluhu anuñ zāhirini ve mücāhede ve ittibā‘-ı sünnet-ile ārāste (3) eyleye ve eyitdi her ki göñül ḥarekatıyıla ḡayb maḥallinde ‘alīm (4) olsa yēgrekdür andan ki cevāriḥ ḥarekatıyıla ‘alīm ola (5) ve eyitdi dāyım ‘arifler rızā ḥandaḳına düşerler sefā baḥrında (6) ḡavvāşlık ederler vefā cevherin çıkarurlar tā lācerem sırrı (7) Ḥaḳ Te‘ālāya erişürler ve eyitdi kim üç nesne var (8) eger ol üç bulasın ehli naşib olup beher-mend olasın (9) bir eyü günü geçürmek menhiyyātdan kendüni ḥıfz etmek üzerine (10) ikinci āvāz çıkarmaḳ ḥalāyık ortasından diyānet-ile üçüncü (11) dostluḡ eylemek vefā u şefḳat-ile naḳldur ki Ḥāriş ma‘rifetullāhda (12) taşnīf ederdi bir dervīş andan şordı ki (13) yā Ḥāriş ma‘rifet ḥakkuñ ḥaḳkı mıdur ḳul üzerine yāḡūd (14) ḳulluḡ ḥaḳkı mıdur ḥaḳ üzerine çün Ḥāriş bu sözi işitdi (15) kitāb taşnīf etmegi terk eyledi ya‘nī eydürsen ki ma‘rifeti (16) ḳul kendüyile bulup cidd ü cehdiyile ḥāşıl eyledi dērseñ (17) pes ma‘rifet ḳulluḡ ḥaḳkı olmış olur ḥaḳ üzerine bu ḥod

[220b]

(1) revā degil ki haḳ üzerine ḳulluḳ haḳḳı ola tā mücerred kendü cehdiyle (2) ma' rifet ḥāşıl eyleye bilā-tevfik-i haḳ çün tevfik-ile oldı gèrū (3) ḳulluñ olmamış oldı eger dèrseñ ki ma' rifet haḳḳuñ haḳḳıdır (4) ḳul üzerine bu revā olmaya ki haḳḳuñ haḳḳı gerekdür ki ödene (5) ḳulda ḥod bir vücūd yokdur ki hakkun haḳḳını ol vücūduñ kuvvetiyle (6) haḳḳuñ mu' āvenetinsüz ödeye pes bunda Ḥāriş müteḥayyir oldı (7) terk-i tasnīf eyledi bir ma' nī daḥi budur ki çün ma' rifet haḳḳuñ (8) haḳḳıdır ḳul üzerine tā ki kerem cehetinden ol haḳḳı ödeye pes (9) ma' rifetde kitāb étmenüñ neye gerek Ḥaḳ Te' ālā ḥod ol ki ḳulluḳ (10) hakkıdır ana érişdürür ki egerçi niçe kitāb olursa (11) ma' rifetde anuñ faẓl u feyẓuñsuz ol haḳḳuñ haḳḳı ödenmeye eger ödenür (12) dèrseñ ol kitāb-ile nun (13) ma' nīsi olmaya lācerem kitābı terk eyledi ve eger ma' nī buyısa ki (14) ma' rifet haḳḳuñ haḳḳıdır ḳul üzerine bu ma' nīyle ki çün Ḥaḳ Te' ālā (15) ḳula ma' rifet vèrdi ḳul daḥi vācib oldı haḳḳuñ haḳḳını (16) ödemek çün her haḳḳı ki ḳul ' ibādet-ile ödeye ol haḳḳuñ haḳḳı (17) ola ol haḳḳuñ tevfiḳi ola pes çün ḳul her haḳḳı ki

[220a]

(1) haḳḳa ödeye anda haḳḳuñ tevfiḳi gerek-imış pes gerü haḳ (2) ödemiş ola çün her haḳḳı ki haḳ ödeye kitābdan ne (3) fāyide haḳ ḥod elbette hakkı öder naḳldur ki İbn-i Mesrūk eydür (4) Ḥāriş-i Muḥāsebī kim vefāt eyledi begāyet muḥtāc-idi (5) atasından çok köyler ḳalmış-idi her birisini taşarruf (6) étmemiş-idi bu faḳr u ihtiyāc üzerine dār-ı dünyādan (7) naḳl eyledi raḥmetullahi 'aleyhi (8) raḥmeten vasiaten

(9) temmet bi-'avni'llāhi'l-meliki'l-vehhāb

fī vaḳtīz-ẓuḥā fī yevmi'l-erbi'a

(10) fī şehri cemāziye'l-ülā el-mübarek

sene 'ısrīn ve elf fī zamān-ı (11) ḥırmen

(12) Kim ki diler raḥmeti çok ḳazana

Fātiḥā iḥsān éde bunı yazana

(13) Dāsītān-ı Hībāl

(14) Bir rivāyet édelüm size revān

Çün du 'âdur hâcetüm sizden hemân

(15) Hâk anı ehl-i sa'âdet eylesün

Kim bize dir Tañrı rahmet eylesün

(16) Var-ıdı bir yerde bir baṭṭāl-ı sin

İns ü cinn bilmezdi anuñ neydügin

(17) Bir gün ol 'İsâ nebî ol müctebâ

Geçer-iken uğrayu geldi aña

[221b]

(1) Çağırup adıyla dèdi ey Hıbāl

Diril işbu dem bî-emr ü lâ-yezāl

(2) Êtmedin 'İsâ daḥı sözün tamām

Maḳbere yarıldı ol-dem ey hümām

(3) Çıkdı içinden hemân-dem bir kişi

Ḳudret-i Hâk idi eden bu işi

(4) Silkdi başından saçından toprağı

Ditrer-idi şanki ağaç yaprağı

(5) Dèr-idi-kim âh ölüm illâ ölüm

Ḳorḳa ḳorḳa uğradı âḥir yolum

(6) Atalaruñ bilini büken ölüm

Analaruñ yüregın yağan ölüm

(7) Niçe şenlik evleri ıssız koyan

Hem niçe kızıları öksüz koyan

(8) Dêdi 'İsâ ey Hıbāl ağlamağıl

Başña gelenleri bir bir dëgil

(9) Ol cihāndan eydivêrgıl bir haber

İşidenler 'ibret alsun ser-te-ser

(10) Ölüben tã dirilince diñ revān

Gördüğün bir bir bize eyle beyān

(11) Āh ölüm acısı illā āh dëdi

Hüş güc-imiş yā Nebiyyullāh dëdi

(12) Ben öleli biñ yıl olmışdur nedür

Dağı ölüm acısı cānumdadur

(13) Ölülere dëse Hax ey muhterem

Yine sizi ol cihāna ilterem

(14) Çıgrışalar eydeler yā Rabbenā

Tek bizi şalma o dünyāya yine

(15) Zırā ölüm vardur ol dünyāda āh

Hey ne müşküldür ne müşkül yā İlāh

(16) Niçe düşvār işi gerçi vardurur
İllā cān vèrmek ҡatı düşvārdurur

(17) Yèdi yüz kez ursalar keskin kılıç
Ol-қadar aғrımayaydı belki hiç

[221a]

(1) Eydeyin imdi size aḥvālını
Ādemüñ ölüyorurken ḥālını

(2) Ḥasta olup yatsa ādem bir zamān
Ḥaḳḳa ulaşmak yakın olsa revān

(3) Şüret-i insāna girüben meger
Görinür ol şaḥṣa şeytān iy püser

(4) Yanına gelür aḳ şaḳallu pīr olur
Līki bir dostı şıfātında gelür

(5) Oturup ayağınuñ ucında bu
Ḳarşusına gösterir bir şişe şu

(6) Şöyle şusız olur ol gün cān u ten
Ṭāḳat olmaz kim diye vèrüñ şudan

(7) Dili dönmez şu dileye söyleye
Tañrı bir Peygāmbəri ḥaḳdur diye

(8) Dir şeytān kim vèreyim saña ben şu

Vêr baña îmanuñı cümle kamu

(9) Vêrür-iseñ ger îmanuñı baña

İşbu şusızlıkda şu vèrem saña

(10) Hem seni işbu belādan kırtaram

Hem saña edem niçe dürlü kerem

(11) Her kaçan kim hastaya şu vèreler

Yegdür ol mel'ünü okla uralar

(12) Bir kişiye erse 'avn-ı kirdigār

Çün melekler gelür ol pîri kıovar

(13) Ol kimesne kim likā kıla olur

Söyleyü söyleyü îmanın alur

(14) Eydeyim aḥvāl niçe olduḡını

Cāna 'Azrā'ıl neler kılduḡını

(15) Cānın iñce iñce çekerler bunuñ

Cānını ḥulka getürürler anuñ

(16) Çünkü her bir 'uzvından cān ayrıla

Āḥiret ḥaqqın ḥelāl eyleñ diye

(17) Dêr ki artuḡ birbirimüz görmezüz

İkimüz bir yerde artuḡ durmazuz

[222b]

(1) Ėy dirġġā birbirimüzden yine

Ayru düşürdüñ bizi yā Rabbenā

(2) El ayak cümle esenler birbirin

Göz kulağ cümle veda' eyler varın

(3) Birbiriyle cümle a'zā seğrişür

Āhiret haqqın helāl et diyişür

(4) Cān ten içün elvidā' dēr elvidā'

Ol gün anlara olur gāyet şudā'

(5) Ėy benüm evcügezüm gitdüm diye

Sende bil-kim seni terk etdüm diye

(6) Ėy dirġġā ayrılık müşkül 'azāb

Niçe şabr edem dirġġā el-firāk

(7) Gök yüzünden uzanur bir el gelür

Ayruluğ eli 'aceb müşkül olur

(8) Ol eli görince cān ten ditreye

Ėy dirġġā işde ayruluğ diye

(9) Diye ey dostlar koyup gitdüm sizi

Bilmiş oluñ işte terk etdüm sizi

(10) Gözlerine perde çün-kim bürinür

Hasreti var-ise gelür görünür

(11) Ḥasretin görmese ölürken bir er

Gözleri açuk alur anı baar

(12) Ölür olsa urbet ire bir kişi

Ehl-i beytin añup aıtsa yaři

(13) Allāh emriyle melekler varalar

Ehl-i beyti şüretine gireler

(14) Anları görüp bu ādem sevine

Ehlin añup alar-iken avuna

(15) Dēr ki şükir bārī eve varmışam

Ehl-i beytüm yanuma gelmiş bu dem

(16) ünkü her işi tamām ola anuñ

Eksügi ancak ĩmān ola anuñ

(17) Eydür ol demde unutmañ siz bizi

İmdi ēy dostlar oyup ètdüm sizi

[222a]

(1) İñileyin ēdeler zārī firāk

El-firāk olsun dirġā el-firāk

(2) Pes görür bir el gelür gökden revān

Cānını eker boazından hemān

(3) Gövdeden cān ıar ol-dem ayrılır

Ol cānı nice ferīřtehlen görür

(4) Diyeler işde filān ibn-i filān

Ruḥı budur raḥmet èt yā Müste'ān

(5) Raḥmet ède Ḥaḳ yüzün aḡ eyleye

Yatduḡı yèr nūr uçmaḡ eyleye

(6) Āṣī ḳulları çün alup gideler

Ḥazret-i Ḥaḳḳa varup 'arz èdeler

(7) Ḥaḳ Te'alā aña la'net eyleye

Yatduḡı yèr od ocaḡ olsun diye

(8) Vèreler pes ḥayrına göre sevāb

Hem èdeler şerrine göre 'azāb

(9) Birdür ol cāna daḥı yakın ırak

Cümle ḥalkı seyr èder bī-iştiyāk

(10) Ölse bir dostı firāk eyler ḳatı

Şöyle-kim dutar cihānı heybeti

(11) Ol kişi çün bir zamān aḡlayalar

Bizi ol añar-idi āḥ diyeler

(12) Sevdügi kişiye ḡam gelse eger

Olur ol-dem olda ḡamgīn èy püser

(13) Bir biliş kişi ger olsa buluşur

Birbirinün vaşf-ı ḥālın şorişur

(14) Ol ölü ölüye şorar revān

Dêr eyü midür fulān ibn-i fulān

(15) Ol daḥı eydür eyüdür ḥāli ḥoş

Līki kanı bunda filān gelmemiş

(16) Ol ölüler daḥı eydür bir ‘amel

Êtmemişdür Ḥaḳḳa lāyık bir ‘amel

(17) Anun-içün biz buluşmaduk aña

Şaldılar anı cehennemden yaña

[223b]

(1) Her ölünün sūr içinde yeri var

Ḥayrına göre dutupdurur qarār

(2) Līki birbiriyle her hafta bular

Bir yere gelür buluşurlar bular

(3) Soruşurlar birbirinün ḥālını

Nicedür ef‘ālını aḥvālını

(4) Her kaçan cum‘a geceleri gele

Ya Ḳadir gècesi ya bayrām ola

(5) Pes gelür ervāḥ-ı meyyit evine

Şan musafirdür sevine sevine

(6) Çünkü gelüben ḳapudan baḳalar

Başlarını içerüye şokalar

(7) Göreler ğamgîn midür yoḥsa enîn

Ya añarlar mı buları ḥayırdan

(8) Kimse añmazsa bular ğamgîn olur

Her birinüñ gözleri nemgîn olur

(9) Ėy dirîĝā biz ne miskîn olmışuz

Kimse añmaz unutulmış ḳalmışuz

(10) Ellerini gögsi üzre ḳoyalar

Bizim-içün ḥayr eyleñ diyeler

(11) Yā oĝul yā ḳardaş vü ata ana

Bizi añuñ ḳapuña geldük yine

(12) Göreler kim kimse añmaz Ėy güzîn

Pes döneler gideler zîr u ḥazîn

(13) Niçe meyyit var ki yoḳdur añarı

Varalar mescidlere Ėy dîn eri

(14) Añalar çünki du'ādan anları

Şād ola ol demde ğamgîn cānları

(15) Ādem anı görmez illā ol görür

Pes yine varur maḳāmına durur

(16) Ölüyi çün taḥta üzre ḳoyalar

Yuyıcılar yumağa başlayalar

(17) Cānı üstinde döner bir kuş gibi

Çevre yanın tolanur yoldaş gibi

(18) Gözedür kendüyi anlar nice yur

Hem bunuñ hakkında bunlar nice dir

[223a]

(1) Bir ferişte gelür üstinde durur

Kendüden geçer kaçan âdem görür

(2) Hiç cenâbetle yürür miydüñ diye

Şorduğı anda eger kim var-ise

(3) Hem şalacada şoralar kimsenüñ

Ğaybetin söyler midüñ sen kimsenüñ

(4) Dağı bühtândan şoralar çok saña

Ëtmiş olursañ yatacak yêr yok saña

(5) Endüreler çün namāzgāhdan yere

İki ferişte aña bunı şora

(6) Diye dünyāda kıılır mıyduñ namāz

Hem kıılır mıyduñ namāz-ile niyāz

(7) Hem eder miydüñ riya bile ‘amel

Ëtdi ise olmadı rahmet maḥal

(8) Bî-namâz-ile riyâyı êy yarâ

İkisi bile yaramaz tañrıya

(9) Cānı üstinde durur çāk meyyitüñ

Gözledür ıssını dāyim meyyitüñ

(10) Acıyanı ağlayanı hep bilür

Her ne iş işlerse anı hep bilür

(11) Kabre yakın kırk adım yêr kılsa ger

Şorucı gelür şalacaya çıkar

(12) Şöyle durur ol su'āl êtmez velî

Korku alur heybetinden ol öli

(13) Çün şalaca kabrine yakın gelür

Anuñ-içün her zamān ağır olur

(14) Mağberede ölünüñ beñzi şarı

Öldüğü andan-durur êy dîn eri

(15) İndüreler çünki kabrine revān

Cān gelür bir kuş gibi cisme hemān

(16) Cān giricek 'aqlı başına gelür

Öldüğün ol vakt aşlıyla bilür

(17) Öldüğün bilicegez ağlar durur

Başını divār u yerlere urur

[224b]

(1) Oturur ol-dem dizinũ üstine

Barmağın başar gözinũ üstüne

(2) Dêr ki sen görmez midũn ölenleri

Çüriyüp toprak olup kalanları

(3) İki gözüm sen şoların dimez midũn

Bunda toprak toların dèmez midũn

(4) Ey gönũl añmaz mıduñ sen bu günü

Şimdi senũn-çün tamuya qor beni

(5) Böyle dèyü ağlar âdem oğlanı

Mağrib-ile maşrıka irer üni

(6) Âdem ü hayvân işitmez ol üni

Ğayr-ı maḥlūkāt işidürler anı

(7) Bir kişinũn ḥayr u iḥsânı ola

Bir güzel yigit olup aña gele

(8) 'Avrat-ise bir güzel 'avrat gelür

Erkek-ise bir güzel yigit gelür

(9) Ağlamağıl diyüben avundurur

Şād édüp ağlar-iken sevindürür

(10) Şorucıdan öñce bir kimse revān

Heybetinden şarşıla heft āsumān

(11) Şöyle gelür bir ‘aceb hālāt-ile

Şanasın-kim hışma binmiş at-ile

(12) İricigez dër ki yakın ādeme

Yaz ne kılduñ-ise dünyāda heme

(13) Ādem oğlanı görür bu heybeti

Qadı lām olur gider hem tākati

(14) Qaçacaq yër yoq elinden kırtıla

‘Āciz ü bī-çāre qalur ne kıla

(15) Daracık yêrdür kaçacaq yir yoq

Bunca yoldaşdan yanında biri yoq

(16) Bunca dostlar sevgülü yārenleri

Her zamānda hātırın şoranları

(17) Birisinden bir meded érmez aña

Vāleh ü hayrān olup qalur taña

[224a]

(1) Dër ki qanı bunca dostlarum benüm

Qodılar qara yère cānum benüm

(2) Qodılar yër altına bunlar beni

Ƙodılar y r altına bunlar teni

(3) G tdiler her birisi işlerine

Ba madılar  aldı yoldaşlarına

(4) şa -iken her birisi dostlar idi

Varını her dem ben mle y r-idi

(5)   nki ol-dem ba madılar h l me

 rmediler sırrıma a v l me

(6) Beni bir yaban y rinde  odılar

 a ıluban evlerine g tdiler

(7) Ben bu ıssızlık a  aldum h r u z r

 anı  ardaş  anı yoldaş  anı y r

(8)  anı h şmum  anı yoldaşum ben m

 anı yar m  anı  ardaşum ben m

(9) şimdi idi işde yoldaşlık demi

T  ki bunda  urtaralardı beni

(10)   y dir   a birisi h l m ben m

B r  noldı bilmez a v l m ben m

(11)  a ırırsam anlara  rmez  n m

Y r  n altında ge e oldu g n m

(12) Bir ev m var daracık y r yok  apu

Çıkıcağ yêr yok ne o vardur ne bu

(13) Ne dōšek var dōšenüp yaşdanacaq

Ne ādem var ne delik var ne bucağ

(14) Dört dīvāruñ içi olmışlar evüm

Dōşegüm toprakdurur taş yaşduğum

(15) Yoldaşum ‘akreb-durur hem mūr u mār

Geydügüm yeñsiz yağasız ne ki var

(16) Ėy dirīgā bunda gerekmiş yarağ

Ėdemedüñ ol yarağı el-firāk

(17) Evvel ėtmedük yarağı azu çok

Şoñrağı peşmānluğūñ aşşısı yok

[225b]

Su’āl-i Ėazbān

(1) Ol kişiye diye Ėazbān Ėy fulān

Durma bir bir ėtdügüñ yaz bī-gümān

(2) Oğuyan oğumayan anda oğur

Cümle bir bir ėtdüğün anda oğur

(3) Diye kim ben yazuyı yazamazın

Hem kāğıd yokdur dağı düzemezin

(4) Şarğından yırtuban anı vère

Têz buña yaz diyü beni buyura

(5) Diye kim yokdur mürekkeb bunda bil

Ûo beni billāh içün kılma ĥacīl

(6) Diye kim tükürğün mürekkebdür ne‘am

Hem dahı barmaqlaruñ yèter qalem

(7) Diye meyyit utanuram dimege

Êtdüğüm defter êdüben yazmağa

(8) Diye ol-kim êtmege utanmaduñ

Dahı hiç böyle olasın bilmeduñ

(9) Şimdi yazmağa niçün utanasın

Varsa şerrüñ hem tamuda yanasın

(10) Korka andan miskīn ādem èy ‘amu

Êtdüğün bir bir yazısardur kamu

(11) Pes tamām êdüp bitisini düre

Barmağıyla aña hem bir mühr ura

(12) İplik-ile boynuna aşar tamām

Oқuyısardur ilā yevmü’l-qıyām

(13) **Su’āl-i Münkir ve Nekīr**

Çün gide ģazbān gele Münkir Nekīr

(14) Bir ‘acāyib heybet-ile  y em r

Alt dudağı y rded r g kde biri

(15)    yet uzam    uzun   n di  leri

G zleri g k y zleri  ara  at 

(16) Y ldırım gibi  v z  heybeti

Na rasından y r   g kler  ar   lur

(17) S ylese ağızından odlar  a   lur

Ellerinde dutar oddan bozdo an

[225a]

(1) Urduğı ki  yi eyler darda an

D r ki seni yaradan  s yleye

(2) Hem da   peyg mber   kimd r diye

D n    m nu  ned r s yle ba a

(3) Misk n  dem i  d p  ala  a a

 ayrı var-ise diye kim yaradan

(4) Beni yaratdı o seni yaradan

D n m isl m d ni mut la dur diye

(5) Tañrı bir peygamberi haqdur diye

Çün günehkârlar vèrimeye cevâb

(6) Ol melekler êde anlara ‘azâb

Şöyle ura odlu topuzla anı

(7) Zerre zerre tağıla cân u teni

Şûret-i ahsende gele mü’ mine

(8) Şöyle kim görünce cânı sevine

Muştulaya rahmet-i haqqı aña

(9) Diye tañrı rahmet eyledi saña

İşidicek bu kelâmı ol zamân

(10) Bir ferağ bula ki haq bilür hemân

İllâ sinüñ ilk gècesi dar ola

(11) Ölüye ol gece ki düşvâr ola

Hem şıka kabri günehkârı yine

(12) Hem geçe kemikleri birbirine

İlk gecesinde anuñ ne çekdügin

(13) Evde olan bilse ey ehl-i yaķın

Evlerinüñ içi taşu neki var

(14) Vêrelerdi cânı içün ey kibâr

Ehl-i beyti varın eylerdi revân

(15) Tek anı kırtalardı ol zamân

Gêrû kalan agladukça ey şebâb

(16) Kıbr içinde aña eylerler ‘azâb

Eylese kimse tonın yaķasın çâk

(17) Ol ölü anda helâk olur helâk

Başına bağlansa ger nesne kıara

[226b]

(1) Kırkudur ger anı sininde yarâ

Şol-ķadar şorı ħisāb olur ki o

(2) Üç güne deñlü olur başıķayu

Cānı içün ħayr u iĥsān êtseler

(3) Vêrûben aş ya ķur'ān oķutsalar

Ĥaķ ħuzûrında ķabul oldıysa ger

(4) Cānına ol meyyitüñ gelür deger

Hem daĥı anuñ 'azābı götrüle

(5) Raĥmeti arta 'azābı götrüle

Bir ķişinüñ şālih oĥlı olsa ger

(6) Ardına ķalsa anuñ iy mu'teber

Ger eyü olsa o ķişi şād u kām

(7) Olur anuñ eylüginden ve's-selām

Anuñ-içün ol ölü éder du'ā

(8) Dêr ki Tañrı vêrsün eylikler saña

Bir ķişinüñ yaramaz oĥlı ola

(9) Ardına ya yaramaz kıızı kıala

Qabr içinde ol kışı miskîn ola

(10) Oqluna işi güci nefrîn ola

Dêr beni qabrümde giryân eyledüñ

(11) Kıara yêri baña zindân eyledüñ

Hak Te'âlâ saña rahmet kılmasun

(12) Cân-ile göñlüñ murâdın vêrmesün

Ölü ilencini alan oñmaya

(13) Ol ilence duqmaya taş u kıaya

Pes buğûr 'Îsâ eyitdi iy Hîbâl

(14) Bir su'âlim var saña olma melâl

Şöyle-kim var şimdiki gibi tamâm

(15) Pîr midüñ öldüğünde iy hümâm

Dêdi ol-demde Hîbâl iy ehl-i dîn

(16) Öldüğümde ben cüvân-idüm hemîn

Lîki qabrimde kıyâmet heybeti

(17) Şakalum saçum aqratmışdur kıatı

Uş kaçan kopa kıyāmet diyüben

[226a]

(1) Korkusından olmışam pîr-i kühen

Dêdi-kim koñşuñ kardaşuñ senüñ

(2) Ruz u şeb kim oldı hâldaşuñ senüñ

Dêdi ol demde Hîbāl-i nā-tüvān

(3) Ger dēseñ ēy ‘Īsā-yı şîrîn-zebān

Diril imdi ēy mekâbir şāhibi

(4) Ger diseydūñ ol zamān ‘Īsā nebī

Maķberemden işbu dem ēy zî-fünūn

(5) Yetmiş iki kimse çıkardı bugün

Adum-ile çağırup diril dēdi

(6) Ol ad-ile bende dirildüm idi

Maķbere vardur ki üç yüz ādemi

(7) Birbir üstinde yatur ēy ‘ammi

Maķbere vardur ki yüzdür ēy hümām

(8) Maķbere vardur ki yüz yetmiş tamām

(9) Maķbere yokdur ki anda olmaya

Yetmiş iki kimse ber-çün u çerā

(10) Halk-ı ‘ālem her adımda bī-gümān

Kırk iki şāhuñ yüzün başar ‘ayān

(11) Kāra yērūñ dili olsa söylese

Saňa altındakların şerh eylese

(12) Sen-de bilürdüñ ki çarh-ı rūzigār

Kim ne tenler eylemişdür hōr u zār

(13) Sünbül u reyhān ü nergis yāsemīn

Zülf ü hālī çeşm-i dilberdür hemīn

(14) Dāmen-i gülşende biter lāleler

Lā‘l ü gül-ruḥdan ḥaber vērür ḥaber

(15) Yeller öñünce tozan her zerre ḥāk

Hāl-i ḥaṭdur göz ü kaş olmuş helāk

(16) Kankı server geldi bunda dirgemīn

Ka‘rına koymadı zindān-ı zemīn

(17) Kimi besledi bu çarh-ı dār u kīr

Kim etin yemedi āḥir kāra yir

[227b]

(1) Ėy dirīgā naḳd-i ‘ömri yellere

Vermeyüp dirdüñ dirîgâ yıllara

(2) Kıymetini şimdi bildüñ kim hemîn

Hiç ele girmez bu ‘ömr-i nâzenîn

(3) Vâdirîgâ kim bu çarh-ı cân-güdâz

‘Ömrümüz şayd êtdi hem-çü kebk bâz

(4) Bilmedük bu pîrezen dünyâ meger

Ġül dehr-imîş bize şûreti şayar

(5) Ağzuña barmaq şaluban bal êder

Zehr-i kâtildür şakın-kim âl êder

(6) İntikâm etmek dilerseñ dünyedan

Azu çok eyle ferâgat cümleden

(7) Râhat isterseñ ferâgat özgedür

Dağı dirseñ hem kanâ‘at özgedür

(8) İhtiyâr et halkdan ‘uzlet-i tamâm

Râhat isterseñ eger kim ve’s-selâm

(9) Su’âl-i ‘İsâ ‘Aleyhi’s-selâm

(10) Pes buğur ‘İsâ su’âl êtdi gerü

Dèdi söyle èy Hibāl-i mäh-ı rû

(11) Êtdiler mi hiç saña şoru hisāb

Hem hisābuña vèrür miydüñ cevāb

(12) Dèdi bilgil yā Resūlu'llāhi ben

Bir odun hāmmālı-idim şağ-iken

(13) Bir kişi baña odun yükletdi hem

Kim evine ücret-ile ilemem

(14) Yolda giderken ol odundan meger

Bir pāre kıymık kıopardum kıl kıadar

(15) Tā kim anuñla dişüm kıurcaladum

Kendüme gel gör ki nitdüm neyledüm

(16) İşde dört yüz yıldur kim èy āfitāb

Andan ötrü çekerin şoru hisāb

(17) Āhiret havfını gördüm ben tamām

Dünyāda dirlik baña oldu harām

4. SONUÇ

Ferîdüddîn Attâr'ın kaleme aldığı Tezkiretü'l-Evliyâ yazıldığı dönem başta olmak üzere farklı dönemlerde de dikkat çeken eserler arasında yerini almaktadır. Birçok dile tercümesi yapılan bu eser, Türk dilinin tarihî süreçlerinde farklı şahsiyetler tarafından tercümesi yapılarak Türk diline kazandırılma eğiliminde bulunulmuştur. Üzerinde çalışma imkânı bulduğumuz Serez 01800 numaralı Tezkiretü'l-Evliyâ Tercümesi bu tercümeler arasında yer almaktadır. Yazarının bilinemediği bu tercüme mensur ve manzum olmak üzere iki kısımdan oluşmaktadır. Diğer evliya tezkirelerinden farklı olarak içerisinde manzum kısımların yer alması bu tercümeyi ön plana çıkarmaktadır.

Çalışmamıza kaynak olan tercümenin inceleme kısmında elde ettiğimiz dikkat çeken dil bilgisi hususiyetleri şunlardır:

1. Eski Oğuz Türkçesi metinlerinin genel bir özelliği olan yuvarlaklaşma eğilimi metinde de kendini göstermektedir.

2. Bağlama zamiri olarak *kim* ve *ki* metinde sıklıkla kullanılmıştır.

3. Metinde Türkçe zamir yapısında olan *ol* zamiri sıklıkla kullanılmıştır.

4. Eski Oğuz Türkçesinin karakteristik bir zarf-fiili olan -(y)UbAn eki metnimizde üç örnekte yer almıştır. Genellikle -(y)Up şekli tercih edilmiştir. -(y)UbAn zarf-fiilinin metindeki kullanımı manzum kısımda; -(y)Up şekli ise mensur kısımda yer almıştır.

5. Metninde yönelme ekinin +(y)A şekli tercih edilmiş olsa da üç örnekte -mAk mastarından sonra gelen yönelme hali ekine yer verilmiştir.

6. Şimdiki zaman ekinin -(y)A yorur şekli yaygın olarak kullanılmıştır.

7. Yardımcı fiil ile kurulan birleşik fiil yapıları metinde sıklıkla kullanılmıştır.

Dizin bölümünden elde edilen bilgilerle Tablo 1.1. başlığı oluşturulmuş olup metnin söz varlığına dair istatistiksel veriler ortaya konulmuştur.

Tablo 1.1.

Türkçe	3270	%57,35
Arapça	1748	%30,66
Farsça	414	%7,26
Arapça+Farsça	16	%0,28
Farsça+Arapça	7	%0,12
Farsça+Türkçe	25	%0,43
Arapça+Türkçe	36	%0,63
Özel İsim	185	%3,24
Toplam	5701	%100

Sonuç olarak Eski Oğuz Türkçesinin ses hususiyetlerini yansıtan bu eser, dönem hakkında çalışma yapacak araştırmacılara hem dil hususiyetleri hem de söz varlığı açısından kaynak oluşturacaktır.

5. DİZİN

5.1. Gramatikal Dizin

A

‘**abā** (Ar.) yünden yapılmış bol ve geniş giyecek, hırka

a.+lar 188a17

a.+yı 138b7

[=2]

ābādānlık (Far.) bayındırlık, mamurluk, ümran

a.+119a12; 119b9

a.+dur 182b14

[=3]

abdāl (Ar.) kalender, gezgin derviş, derviş

a.+lardan 138b8

[=1]

ābdār (Far.) keskin, parlak, kılığılı (kılıç, hançer vb.)

a.+154b7

[=1]

āb-dest (Far.) el yıkama suyu

a.+79b16; 122b11; 205a11

a.+iyile 191b14

a.+üm 28b1

āb-ı ḥāne

a.+ye 63a1

āb-ı ḥayāt

a.+31a6

āb-ı zemzem

a.+109a4

[=6]

‘**ābid** (Ar.) ibadet eden, kulluk eden kimse

a.+132a1; 132a7; 135a10; 135a13; 135a15; 136b4

a.+dür 48b9

a.+i 132a3; 155a12

a.+ler 121b1

[=10]

‘**ābidāne** (Ar.) ibadet edene yakışır tarzda, dünya işlerinden el etek çekip kendini ibadete vermiş olarak

a.+82a6; 82b6

[=2]

‘**ābide** (Ar.) ‘abid kelimesinin müennes şekli

a.+200b/3

[=1]

‘**acaba** (Ar.) şüphe ve tereddüt bildiren edat

a.+123b8; 159b5

[=2]

‘**acāyib** (Ar.) çok tuhaf şey, anlaşılmaz

a.+12b/15; 49a/11; 60b/10; 93a/17; 104b/8; 225b/14

a.-i melekūt

a.+da 211b/4

[=7]

‘**aceb** (Ar.) şaşılacak şey, gariplik, şaşma, hayret

a.+ 22b2; 27a14; 40a12; 42a2; 54a13; 55b9; 68a/9; 76b3;

89b12; 124a17; 127a4; 130a1;
130a2; 130a6; 131a11; 144a11;
157a4; 157a5; 166a8; 186b1;
194a7; 222b7; 224b11
a.+dür 75a8; 80b3; 91a1; 91b17;
126a3; 144a12
a.+lerüm 10a6
[=28]
‘aceble- (Ar.) şaşırmaq, hayret etmek
a.-rem 46a12; 174b5; 174b7
[=3]
‘acele (Ar.) bir şeyi çabuk yapmaya
çalışma, çabukluk
a.+yile 211b12
[=1]
‘acemi (Ar.) bir şeyin veya bir sanatın
inceliklerini henüz öğrenmemiş, toy
a.+55a12; 55a13
[=2]
‘acemî (Ar.) Arap ırkından olmayan
a.+dür 61b4; 61b6; 61b7
a.+sin 61b6
[=4]
‘acez (Ar.) aciz
a.+180a11
[=1]
acı üzüntü, keder
a.+sı 221b11; 221b12
[=2]
acı- ağrılı olmak, ağrımak
a.-yanı 223a10
[=1]
‘āciz (Ar.) güçsüz, kudretsiz zayıf
(kimse)

a.+ 9b13; 30a6; 30a8; 38b7;
50b5; 50b16; 52b4; 67a12;
72b13; 77b4; 84a5; 182b2;
201b12; 201b16; 224b14
a.+i 9a10
a.+leri 182b3
[=17]
‘ācizlik (Ar.) aciz olma durumu,
güçsüzlük
a.+173a3
[=1]
aç yemek yememiş olan
a.+ 55b8; 55b13; 88b3; 94a5;
105b9; 105b10; 109a13; 110a3;
110b3; 117b7; 136a17; 177b1
a.+ıdum 117a2; 217b6
a.+ılığına 150a/7
a.+sız 70a/10
[=18]
aç- açmak
a.-114b1; 114b2; 114b4; 116b11;
199a/14
a.-a 76a5; 163b17
a.-abile 171a16
a.-alar 75a6
a.-am 23a9; 117b6; 156a7
a.-ardı 27a11; 36a8; 51b13;
99b8; 99b10
a.-asın 114b8; 114b9; 114b11
a.-ayıldı 27a10
a.-dı 71a7; 152a13; 174a12
a.-dılar 81b17; 118b15
a.-duğ 80a2; 134b16
a.-dum 199a14

a.-ıcak 182b17
a.-madı 85a15; 86b4; 192a9
a.-madılar 178a14; 178a15
a.-mazlar 65a6
a.-salar 179a3
a.-up 87b2; 191a8
[=43]
bk. **oruc aç-**
açdur- açdırmak
a.-up 2a2
[=1]
açıl- kapalı, örtülü, kilitli, bağlı
durumdan açık hale getirmek
a.-a 75a8; 106a6; 176b16
a.-dı 15a1; 36a1; 166a14; 178a8;
199b3
a.-mı 47b15; 114b3
a.-mı 114b1
[=11]
açlık aç olma, acıkma durumu
a.+ 76b17; 117b9; 137a3; 216a13
a.+dan 116a1; 132a5
a.+ından+(açlığından) 55b10;
173a8
[=8]
açuk açık durumda olan bk.**açık**
a.+ 21b13; 42b4; 71b8; 102b7;
222b11
[=5]
ad isim
a.+ 18a7; 18a11; 20b14; 64a17;
175b9
a.+ı 18a12; 19b12; 19b15; 34a10;
47a5; 86b6; 103b8; 124a16;

134b9; 134b10; 146b16; 156b10;
168a7
a.+ımı 118b5
a.+ın 23a9; 118b5
a.+ına 34b10; 38a6; 38b13; 48b3;
184b4; 188b14
a.+ını 3a12; 8b15; 23b17; 28a17;
135b12; 143b11; 150b15;
179b10; 213a9
a.+ıyla 221b1
a.+ile 227a6
a.+ları 175b10
a.+ların 118b8
a.+lu 135a10
a.+um 20b12; 20b14; 52a7; 53a5;
64b12; 97b10; 112a8; 124a8;
176a9
a.+umdur 134b15
a.+umı 5a12; 23b17; 52a8;
106b3; 123a5; 175b7; 179b10
a.+umile 227a5
a.+umuzu 16a12; 156b9
a.+uñ 112a8; 118b1; 175b5
a.+uñı 46b11; 123a11; 123a12;
144b10; 175a9; 175b9
ad kıo- adlandırmak
a.+kodılar 121b1
ad vèr- adlandırmak
a.+v.e 112a5
a.+v.eler 64a17
[=71]
adan- ad takınmak, ad almak
a.-am 23a9
[=1]

‘adāvet (Ar.) düşmanlık, hasımlık

a.+43b13

a.+e 36b3

a.+i 11b13; 74a6; 192b10

a.+in 7b9

a.+ine 145a7

[=7]

‘aded (Ar.) sayı

a.+i 195b10

[=1]

ādem (Ar.) insan, insanoğlu, özel isim

a.+20b9; 24b16; 43b10; 44a4;
44a16; 84a5; 94b2; 95b2; 127a4;
133a5; 137a13; 139a16; 152b13;
155a15; 155a17; 159a6; 183b25;
205b8; 218b20; 221a2; 222b15;
223a1; 223b15; 224a13; 224b10;
224b5; 224b6; 225a3; 225b12

a.+den 43b9

a.+e 95b2; 224b12

a.+i 43a9; 134a17; 161b5;
212a13; 226a6

a.+üñ 219b12; 221a1

[=39]

ādemī (Ar.) İnsan, insanoğlu, beşer

a.+ 134a14

a.+ler 20b4; 20b5

a.+leri 58a4

[=5]

‘ādet (Ar.) usul, görenek

a.+116a6

a.+i 155b3

‘ādetü’n-nās

a.+uñ 151b11

[=4]

adım bir ayağı kaldırılıp az ileride yere basılmasından ibaret olan yürüme hareketi

a.+223a11

a.+da 227a10

[=2]

‘ādil (Ar.) doğruluk gösteren, doğru

a.+105b3

[=1]

‘adīmü’l-miṣil (Ar.) eşsiz, benzersiz

a.+31b13

a.+di 65b10

[=1]

‘adl (Ar.) doğruluk

a.+4b7; 88a1; 88b4 ; 183a17;
193b3

a.+um 94b8

a.+uñ 21a4

[=7]

adlu adlı

a.+līgıla 55a4

[=1]

‘adüv (Ar.) düşman

a.+niz 115a15

[=1]

āfāt (Ar.) afetler, musibetler

a.+ından 206a15

[=1]

āferīniş (Far.) yaratılış, hilkat

a.+ 2b4

[=1]

āfet (Ar.) büyük felaket, bela

a.+den 36b10

a.+i 51a11

a.+leri 26a1

[=3]

‘**afir** (Ar.) kötü niyet

a.+ligine 186a2

[=1]

āfitāb (Far.) güneş

a.+227b16

a.-ı kerem

a.+81a16

[=1]

‘**afv** (Ar.) suç, kusur ve hatâyı
cezâlandırmama, bağışlama

a.+5a5; 33a12; 175a12

[=3]

ağaç kökü toprak altında kalan,
gövdesi yukarıya doğru yükselen uzun
ömürlü bitki

a.+ 120a15; 120a16; 133a14;

158b11; 158a8; 158a13; 221b4

a.+a 132a3

a.+dan 120a13

a.+ı 120a5; 158a8; 168a14

a.+ına 120a16

a.+ından 120a6; 120a9

a.+lara 122b14

a.+lardan 83b14

a.+ları 210a7; 213b2

a.+uñ 120a12; 134b2

[=21]

āgāh (Far.) bilen, bilgili

a.+ 97a5; 143a11; 211a17

a.+ı 168b17

[=4]

āgāhlık (Far.) bilen, bilgili

a.+156a3

[=1]

ağız yemeye, içmeye, nefes alıp
vermeye, ses çıkarmaya, konuşmaya
yarayan ve sindirim borusunun giriş
deliği olan boşluk

a.+124b7

a.+ı+(ağzı) 120b9; 120b10

a.+ın+(ağzın) 57b16; 174a12

a.+ına+(ağzına) 36a15; 47a15;
122b1; 139b8; 202a2; 217b2

a.+ında+(ağzında) 49b14; 71a4;
121a16; 135b7

a.+ından+(ağzından) 15b12;
47a16; 120a2; 225b17

a.+ını+(ağzını) 120a2; 120b10;
120b13; 199a14

a.+ınuñ+(ağzınuñ) 199a13

a.+ıyıla+(ağzıyıla) 72a12

a.+ile 120b15

a.+larında 96a9

a.+um+(ağzum) 199a14

a.+uma+(ağzuma)120b14;
199a14

a.+umdan+(ağzumdan) 65a13

a.+umı+(ağzımı) 157b15

a.+uña+(ağzuña) 227b5

[=34]

ağrı- vücûdun herhangi bir yerinde
derinden ve yaygın bir şekilde
hissedilen sürekli acı ve ızdırab, sızı

a.-mayaydı 221b17
a.-r 75a14
[=2]
ağar- ağarmak, beyazlaşmak
a.-mışıdı 28b3
[=1]
ağır 1.Kıymetli, değerli
a.+ 13a2
2.Güç, zor
223a13
3. Taşınması güç. karşıtı: hafif
44a13; 52a15; 106a4; 193b15
[=6]
ağla- acı, keder, pişmanlık ve bâzan
da sevinçten göz yaşı dökmek
a.-dı 12a11; 23a12; 23b15;
35b4; 35b10; 37b13; 39a16;
40a3; 56a14; 65a7; 87b8;
87b17; 88b6; 95b15; 103b4;
103b14; 131a11; 138a1;
138b17; 139a10; 140a11;
152a10; 152a13; 184a15;
192b3; 214b12
a.-duğum 132a7
a.-duğuma 9b8
a.-dugun 61b4
a.-duğça 225a15
a.-dum 23b14; 112a15; 132a6;
a.-magıl 221b8; 224b9
a.-mağ 72b5; 88b11; 200a4
a.-mağdan 26b10 ;108b11;
152a14; 166b11
a.-maya 136b13

a.-r 20b5; 26b8; 34a3; 78b4;
103b1; 136b13; 200a2; 210b8;
223a17; 224b5
a.-ram 75b3; 78b5
a.-rdı 9b5; 35a5; 61b2; 72b2;
74a17; 84b3; 98a4; 153a14;
157a2; 166b9; 199a4; 211b5
a.-rdum 121b14
a.-riken 222b14; 224b9
a.-rsın 9b5; 34a4; 75b1; 78b4;
95b17; 200a3; 200a4; 210b8
a.-sa 20b6
a.-ya 91a1; 125a10
a.-yalar 222a11
a.-yanı 223a10
a.-yasın 73b10
a.-yu 25b11
a.-yup 65a17; 68a17; 84b15;
108a9; 142b9; 172b6
[=91]
ağlaş- birlikte, karşılıklı ağlamak
a.-dılar 22b13; 35b16; 86b3
[=3]
ağyār (Ar.) başkaları, diğerleri
a.+uñ 15b14
[=1]
āh kendi başına anlamı
bulunmamakla beraber kullanıldığı
yere ve sesin taşıdığı tona göre; acı,
özlem, beğenme, hayret, korku,
beddua, üzüntü, dert, keder duygularını
ifade eden edat

a.+ 21b10; 24a3; 25a16; 82a17;
85b17; 104a8; 169b9; 221b5;
221b11
a.+uma 179a4
[=15]

aḥad (Ar.) halktan olan kişiler
a.+132b17
a.+e 59a17
a.+üñ 96a7
[=3]

aḥādīṣ (Ar.) hadisler
a.+90b11; 90b13
[=2]

aḥbāb (Ar.) dost, bildik, tanıdık
a.+101a7
[=1]

aḥbār (Ar.) haberler, sözler
a.+90b11; 183b4
a.+dan 198a16
a.+ı 10b8
[=4]

‘ahd (Ar.) yemin, ant
a.+inde 65b10; 199b5
a.+ine 126a3
a.+um 71a2
a.+uñuz 100a13
[=5]

āheste (Far.) yavaş, ağır, sakin
a.+44b14
[=1]

aḥir ~ aḥīr (Ar.) son, sondaki, nihayet
a.+ 9a6; 14a3; 28b3; 30b6;
31b12; 33a5; 35b11; 39a5;
35b16; 49a13; 53b3; 54a4;

58a13; 74a13; 76a14; 76b17;
78a3; 85a16; 116b17; 120b1;
122a16; 123b8; 139b11; 157a5;
167a1; 177a13; 185b13;
187b13; 190a10; 192b15;
193b12; 204a16; 206a11;
206b11; 214a10; 215b1; 221b5;
226a17
a.+in 146b11
a.+ine 38a7 ; 210b2
a.+iñüz 35b15; 35b19
a.+üñ 35b15

a.-i kār
a.+94a13; 146b15

aḥirü’l-emr
a.+35a12; 36b10; 72a8
[=54]

āḥiret (Ar.) ölümden sonra gidilecek olan alem
a.+ 22a17; 33a15; 42a17; 45b2;
91b16; 92b11; 92b13; 95a7;
129a2; 144a3; 145b2; 148b12;
182b10; 186a5; 186b15;
212a16; 221a16; 222b3
a.+de 18b13; 54b16; 55b15;
73a14; 80a15; 129b14; 183b14;
186a8
a.+deki 73a15
a.+e 46a17; 66b16; 81a2;
91a12; 95b7; 107b1; 115a7;
123a11; 180a7
a.+i 45b1; 110a12
a.+içün 212a9
[=44]

aḥīrīn (Ar.) sonrakiler

a.+175a12

[=1]

aḥmak (Ar.) aklı kıt, anlayışsız

a.+ 19a16; 45b16

a.+dan 16a17

a.+dur 45b17

[=4]

aḥsent (Ar.) iyi yaptın, aferin

a.+197a11

[=1]

aḥşam bk. aḥşam

a.+ 20b2; 58b9; 58b11; 80b17;

89a2; 91b5; 97b16; 109a7;

110a1; 126b17; 134b7; 152a5;

205a13

a.+a 97b15; 134b10

[=13]

aḥvāl (Ar.) haller, hadisler, vakalar

a.+ 152a9; 221a14

a.+ den 216b1

a.+i 95b17; 107a3; 134b3;

155b1; 156b4

a.+ime 224a5

a.+inden 10b4; 91b16; 99a10

a.+ine 216b3

a.+ini 3a15; 4b12; 5a2; 5b7;

133a11; 221a1; 223b3

a.+inüñ 3a8

a.+lerini 216b4

a.+üm 224a5

a.+ümi 94a4

[=25]

aḥ kar renginde olan rangin adı,
beyaz

a.+ 37a5; 37a17; 38b11; 64b14;

168a16; 169b2; 169b3; 194a16;

221a4

a.+lık 19b9

[=10]

‘aḥabe (Ar.) sarp, dar, tehlikeli

a.+yi 114b7

[=1]

aḥçe para birimi olarak kullanılan
gümüş sikke

a.+ 19b9; 22a11; 56b9; 57a1;

57b11; 58b4; 62a7; 76b1; 83b6;

105a5; 106b1; 106b3; 117b16;

140a17; 205b17; 214a9;

214a14

a.+den 138a12; 141b1

a.+m 56a18; 57b1; 76b4;

128b11; 154b13

a.+ni 38b15

a.+sini 38b9; 76b5

a.+ye 38b9; 66a2; 73a7; 138a7;

162b4

a.+yi 22a12; 58b5; 61a11;

105a10; 154b15; 160a10;

206b6

a.+yile 128b13

[=41]

‘aḥd (Ar.) 1.Evlenme muamelesi,
nikah kıyma

a.+ 73b12; 73b14

2.Hukukta sözleşme

a.+i 21b16

a.+dut-
a.+; 195b9; 195b10
[=5]
‘**ākībet (Ar.)** son, nihayet
a.+ 86b3; 91a1; 180a4
a.+i 31b11
‘**ākībetü’l-emir**
a.+30b6
[=5]
‘**aķıl (Ar.)** akıl
a.+14b2; 14b5; 93a4; 173b2;
187b9
a.+dur 90b1
a.+ı 12b8; 15b13; 35a5; 47a12;
51a13; 113b6; 116a17; 168a2;
172b7; 223a16
a.+ın 199b16
a.+ınuñ 199b17
a.+ile 173b2
a.+ları 174b10
a.+um+(aķlum) 12b15; 23a15;
51a14; 156a9; 160b15; 173b2;
206a11
a.+uñ 91b16; 189a17
a.+uñı 87a17
a.+unuñ 196b13
[=36]
aķıt- dökmek
a.-dı 170a10
a.-dılar 103a1
a.-sa 222b12
[=3]
‘**ākıl (Ar.)** akıllı kimse
a.+43a14

a.+ler 16a12
[=2]
‘**ākīlāne (Ar.)** akıllı bir kimseye yakışır
surette, akıllıca
a.+198a12
[=1]
aķrān (Ar.) mevki ve durumları
birbirine uygun olanlar, emsal
a.+un 128a12
[=1]
‘**aķreb (Ar.)** akrep
a.+13b17
a.+durur 224a15
[=2]
aķsınce tersine, tam tersi
a.+ 186b16
[=1]
aķtar- aktarmak
a.-dı122b5
[=1]
aķvāl (Ar.) sözler, lakırdılar
a.+ile13b5
a.+leri 192b8
[=2]
al- almak
a.- 21b3; 21b5; 38b15; 61a12;
70b15; 83b54; 84a16; 127b1;
160a11; 170b9; 170b10; 206b8;
212b4
a.-a 21b17; 144a9; 168b9;
184a4; 214b9; 218b13
a.-a+(göñlin al-) 72b17
a.-acak+(‘abdest al-) 79b16
a.-alar 74b7; 106a11

a.-am 23b11; 26a15; 82a2;
140b14; 205a7
a.-am+(‘ abdest al-) 122b11
a.-am+(haber al-) 164b5
a.-an 200a18; 226b18
a.-an (şatun al-) 66a3
a.-asız 160a11
a.-avuz 84a3
a.-ayduk 30b14
a.-ayıldı 98a9; 109a6
a.-ayın 71a1; 76b3; 144b5;
205a5
a.-ayın+(şatun al-)162b1
a.-dı 20b11; 23b11; 47a15;
51b17; 76b5; 95b14; 100a9;
120a13; 121a3; 130a12;
134b14; 139b8; 182a7; 200b14;
206b3
a.-dı+(destür al-) 67b14
a.-dılar 28a15; 30b11; 60b12;
169b10; 192a11
a.-dı+(şatun al-) 38b9; 52b13;
57b15; 66b14; 102b12
a.-duğı 14b13; 19b5
a.-duğın 71b7
a.-duk 37b5
a.-dum 57b7; 73a8; 117a2;
159a15; 195b1
a.-dum (şatun al-)105a4; 112a8
a.-duñ 134b15; 206b4
a.-duñ+(şatun al-) 118a11
a.-ınsa 203b7
a.-ıķorsın 12b4
a.-ınur+(şatun al-) 105a2

a.-ıvır 205a4; 205a5;
a.-ıvırdüm 95a2
a.-ıvir(şatun al-) 76b2
a.-ma 186a17; 208b8
a.-madı 205a17
a.-mağa 73a8; 206b7
a.-maķ+(‘ abdest al-) 34b9;
34b11
a.-mayam+(şatun al-)204a4
a.-mayınca 100a14
a.-mayubdurur 202a2
a.-maz 20b2
a.-mazam 105a6
a.-mazdı 83a15; 190b13
a.-mışiken 139b10
a.-mışlardı+(şatun al-)109a3
a.-mış+(şatun al-)52b15
a.-sun 55a5; 63b10; 221b9
a.-up 4a6; 14a6; 14b11; 14b12;
36a15; 37b3; 39a15; 43a12;
47a15; 52a11; 62a6; 64b8;
66b13; 70a2; 70a4; 70b14;
71b13; 78b8; 78b9; 80a4;
82a15; 83a16; 84a13; 84a14;
86b10; 89b5; 95a4; 95b8;
98b14; 99b7; 102b1; 102b2;
103b10; 180a4; 108b7; 109a7;
111a3; 111b6; 118a13; 120a7;
121a10 ; 122b1; 127a15;
135b3; 137b11; 138a5; 140b11;
140b12; 153b5; 164b4; 166a12;
169b16; 185a11; 190b9;
200a13; 217b2; 222a6
a.-ubdurur135b3

a.-ubdururlardı 192a10
a.-uñ 214a1
a.-ur+(‘ abdest al-) 23b9
a.-urlar 194a5
a.-urlardı 117a4
a.-urlar+(şatun al-) 105a2
a.-ursa 108b8
a.-ur+(şatun al-) 21b16
a.-ursın 61a11; 127b2
[=175]

a‘lā (Ar.) daha yüksek, pek yüce

a.+4b10; 8a4; 169a11
a.+sı 8a15
a.+sıdur 147b1

a.+vech

a.+11b7

firdevs-i a‘lā

32a11; 181a15

[=9]

ālā’ (Ar.) nimetler, lutuflar

a.+sıdur 33a15

[=1]

‘alāka (Ar.) iki şey arasındaki bağ, ilgi

a.+muzı 103b6

[=1]

‘alāmet (Ar.) işâret, belirti, nişan

a.+148a4; 148b14; 169a14
a.+i 43b4; 91a2; 120b15; 121b6;
144a17; 145a6; 148b16; 150a3;
150b17; 151b4; 151b11; 182a3;
218a12

a.+idür 47b1; 146b8; 150a15

a.+in 156a3

a.-i ‘arîf

a.+106b11

a.-i ħavf

a.+185a13

a.-i muḥabbet

a.+185a13

a.-i recā

a.+185a13

a.-i saḥt

a.+106a12

a.-i şekāvetdür

a.+106b11

[=26]

‘alāyık (Ar.) alakalar, ilgiler

a.+2a11; 176a2

a.+a 170a14

a.+den 120a3

a.-i ‘avāyıkını

a.+146a7

[=5]

ālāyış (Far.) gösteriş, debdebe

a.+165b7

[=1]

alçaklık alçak olma durumu

a.+92a9

[=1]

alda- aldatmak, kandırmak

a.-mağ 210a16

a.-maya 187b10

a.-mış 211b1

a.-yım 210a16

[=4]

aldan- yanılmak, yanlış hüküm vermek, hataya düşmek

a.-a 106a15

a.-asız 16a6

a.-dılar 136a3

a.-maya 106a14

[=4]

ale'd-devam (Ar.) durmadan, sürekli olarak

a.+212b17

[=1]

'alef (Ar.) hayvan yemi, ot, saman

a.+14b4

[=1]

'ale'l-huṣūṣ (Ar.) özellikle, bilhassa

a.+92b10; 208a8

[=2]

'ālem (Ar.) yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kainat

a.+ 13b11; 68b9; 72a16; 106a10;

114a4; 121b12; 121b16; 130a8;

175b14; 179a6; 197b1; 197b10;

198b12; 209b7; 215a10

a.+de 8b10; 49b5; 69a8; 74a12;

81a8; 88a11; 119a4; 182a6;

184b14; 187b1; 197b7; 197b8;

a.+den 30b7; 35b18; 173a18

a.+e 68b8; 81a12; 198a5

a.+i 21b14; 73b7, 96a2; 165b4

a.+in 21a12

a.+indeki 117b15

a.+inden 9b3; 117a1

a.+lere 173a14

a.+üñ 68b6; 73b3; 106a7

a.+üz 197b17

a.-i esrār

a.+dan 60b5

a.-i ġayb

a.+26a2

a.-i ' ışķ

a.+a 50a9

a.-i kerāmāt

a.+de 59a16

a.-i keṣret

a.+de 65b6

a.-i mülk

a.+e 65b13

a.-i tevḥīd

a.+de 180b8

a.-i vaķt

a.+idi 198a1

a.-i zühd

a.+de126a16

'alemü'n-nās

a.+205b11

[=63]

'alemdār (Ar.) bayrak taşıyan kimse, sancaktar

a.+ıyidi 195a4

[=1]

'ale'ş-şabāḥ (Ar.) sabahleyin, sabah vaktinde

a.+ 25a13; 65a12; 176a5

[=3]

ālet (Ar.) bir işi yapmak için kullanılan nesne, araç, makine

a.+8a11

a.+lerin 30b11

a.+lerini 29a5

ālet idün-

a.+45b13
[=4]
‘**aleyhi’l-la’ne (Ar.)** Allah’ın laneti
onun üzerine olsun
a.+207a8
[=1]
‘**aleyhimü’r-rahmetü** bk. ‘**aleyhi’r-rahmetü**
a.+4b12
[=1]
‘**aleyhi’r-rahmetü (Ar.)**
Allah’ın rahmeti onun üzerine olsun
a.+54a7; 64a5
[=2]
‘**aleyhi’s-salatü ve’s-selam (Ar.)**
a.+ 13b5; 100b6; 124b14
[=4]
‘**aleyhi’s-selām (Ar.)** selam
onun üzerine olsun
a.+14a13; 155a15; 155a16;
156b3; 167b7; 216b1
a.+1 199a10; 202b11
[=25]
‘**aleyhi ve sellem (Ar.)** Allah’ın selamı
onun üzerine olsun
a.+19a10 ; 19b14
[=2]
‘**aleyk ~ ‘aleyke (Ar.)** senin
üzerine olsun
a.+20b11; 23b11; 60b12; 100a9;
195b1
[=4]
‘**aleyke’s-selāmü (Ar.)** selam senin
üzerine olsun

a.+187a15
[=1]
‘**ālī (Ar.)** yüce, ulu
a.+3b11; 6a17; 28b9; 38a2; 59a8;
77a6; 85a10; 90b9; 125b7;
126b12; 128a13; 154b17; 159b9;
165a17; 179a7; 198a11; 206a7;
207b13; 215a16
[=19]
‘**alīl (Ar.)** hasta, hastalıklı, mariz
a.+77b3
[=1]
‘**ālim (Ar.)** ilim sahibi, bilici
a.+54b17; 55b1; 115b2; 123b17;
124a4; 134a7; 134a9; 134a11;
189b2; 189b16; 213a11
a.+dür 2a17; 141b10
a.+e 187b7
a.+i 92a13; 189b5; 204b16
a.+idi 54a14
a.+ler 150a10
a.+lerümüz 203b15
a.+sin 94a4; 196a10
a.+siz 92a14
a.+ün 36b16
a.-i ḥaḳīkat
a.+208a5
[=26]
‘**alīm (Ar.)** 1.ilim sahibi olan, bilen
a.+dür 79a5
2.ilmi ezeli ve edebi olan, Tanrı
a.+dür 141b10
[=2]
Allāhu ekber (Ar.) Alah en büyüktür

a.+den 13a17
[=1]

alma elma
a.+156b7
a.+dur 156b8
a.+ya 156b9
[=3]

alt bir şeyin yere bakan yanı
a.+225b14
a.+ına 43a11; 85a17; 85b7;
159a15; 215b6; 224a2
a.+ında 18b3; 18b7; 21b14;
24b5; 32b8; 36b1; 57b16;
62b6; 62b7; 84a13; 84a15;
96b8; 125b15; 143b14; 143b15;
158a9; 218a1; 224a11
a.+ındağların 227a11
a.+ından 26a3; 57b17; 72b1;
135b6; 213b4
a.+ındaydı 213b2
[=32]

altı beşten sonra gelen sayının adı
a.+ 41b3; 66a2; 114b6; 114b17;
145b2; 200b1
[=6]

altıncı altı sayısının sıra sıfatı,
beşinciden sonra gelen
a.+115b17; 145b7; 218b4
a.+ncısıdur 216b11
[=4]

altmış elli dokuzdan sonra gelen sayı
a.+ 29b8; 38a6; 39b11; 39b15;
40a5; 40a7; 44a11
[=8]

altun altın
a.+ 45b14; 45b15; 78b3; 84a16;
85b6; 85b8; 92b11; 96b9; 117a6;
121a16; 122a1; 122b6; 122b16;
133a17; 134b8; 134b13; 140a14;
193b13; 193b15; 196a10;
214b16
a.+dan 29a4; 29a11; 32b12;
37b4; 92b8; 92b10
a.+danidi 196a9
a.+dur 111b11
a.+ı 82a1; 82a2; 82a8; 82a15;
82b17; 83b7; 84a17; 88a7; 88a9;
111b5; 111b7; 193a5
a.+idi 14b14
a.+uñ 14b9; 14b10; 14b13
[=47]

‘am (Ar.) Allah’ın selamı üzerine
olsun
a.+ 18b15; 49a14; 59a9; 59a10;
64a10; 64a12; 73b1; 87b12;
92a7; 100a11; 128a11; 187b15;
195a10; 205b12; 216a3
a.+dur 147b3
[=13]

ā‘māl (Ar.) ameller, işler
a.+inden 219b4
[=1]

‘amel (Ar.) dini emirleri yerine
getirmek için yapılan iş, fiil, hareket
a.+92a13; 92a14; 93b3; 93b6;
106a4; 114b11; 148a8; 148a9;
149a7; 184b18; 222a16
a.+de 148a9

a.+den 32b16; 91b11; 115b10
a.+e 45b11; 108b1; 145b3; 194b2
a.+i 86a6; 91a8; 92a14; 115b16;
182a13
a.+ile 43b6; 43b15
a.+in 113a14
a.+iyile 12a15
a.+lerden 44b7; 53a16; 92b1;
106a4; 149b15
a.+leri 92b1; 92b2
a.+lerile 150a17
a.+lerine 182a13
a.+lerini 150a17
a.+ümi 153a7
a.+ün 33b9; 108b1
a.+ünden 149a14; 178b5
a.-i ğayrı
a.+86a4; 86a5
a.-i kamil
a.+ 43b6
a.-i şālīḥ
a.+34a13; 83a9; 86a4
a.+den 117b3
a.+ile 115b16
a.-i ta‘at
a.+106b13
[=56]
‘amene’r-rasūlu (Ar.)
a.+59b3
[=1]
‘āmil (Ar.) amel eden, işleyen kimse
a.+55b1
a.-i tarīkat
a.+208a4

[=2]

āmīn (Ar.) “Allah kabul etsin”
anlamında duaların ortasında ve
sonunda söylenen söz

a.+93a9

[=1]

amma ama

a.+ 45b11; 45a10; 46b12; 46a5;
47a6; 48b3; 48b9; 50b6; 51b5;
54a9; 61b4; 61b7; 61a4; 66b7;
66a10; 68a7; 72b8; 80b10; 84a7;
84a12; 92b4; 95b4; 122b10;
124a9; 124a17; 127a13; 127a16;
140a6; 141b14; 141a11; 142b16;
143b5; 145b14; 146a13; 148a8;
148a9; 154a17; 156a5; 161a2;
168b16; 171b2; 174a9; 175a13;
175a16; 175b9; 175b10; 182b12;
183a10; 183b6; 188a14; 191a15;
194a1; 197b8; 199a8; 200b13;
204b10; 204b15; 207b12; 209a6;
209b8; 210b9; 213b13; 216b9

[=50]

añ- birini veya bir şeyi akla
getirerek sözünü etmek veya onu
düşünmek

a.-alar 223b14

a.-ar 79a5; 222a11

a.-arlar 223b7

a.-arsın 80b11

a.-dı 66b5; 155a13

a.-mağıla 54b15

a.-mağ 54b15

a.-mamağ 15a17

a.-maz 223b9; 223b12; 224b4
a.-mazsa 223b8
[=13]

aña ona
[=291]

ana anne
a.+m 153b1; 153b4; 153b5
a.+mdan 88a1
a.+mdur 41b5
a.+muñ 153b8; 153b9
a.+nuñ 62a13; 152a16; 211a3;
214b13
a.+sı 12a114; 19b2; 28a3; 63a12;
66b16; 101a14; 102b15; 103a7;
152a7; 152a11; 152a12; 156b2;
200b2; 211a1; 211a9; 214b9;
214b10
a.+sına 45a9; 102b15; 200b17
a.+sından 101a14; 214a15;
214b8
a.+sını 102b12
a.+sinuñ 19b6; 102b15; 152a6;
200b5; 200b7; 200b13; 214b15
a.+laruñ 221b6
[=47]

añaru öte, ileri, öbür taraf
a.+80a13
[=1]

ancağ “yalnızca” anlamında,
sınırlama bildiren söz
a.+222b16
[=1]

and Tanrı’yı veya kutsal bilinen bir
kişiyi, bir şeyi tanık göstererek bir olayı
doğrulama, yemin

a.+um 84a13

and iç- bir şeyi yapmaya veya
yapmamaya söz vermek, yemin
etmek

a.i-üp 31b10

a.i-me 217a13

a.i-mekden 217a14

[=4]

anda onda

a.+ 24b11; 26b11; 28b5; 34b10;
55a11; 61b1; 62a1; 65b9; 67a3;
105a12; 105b1; 105b6; 105b12;
110b9; 111a12; 111a17; 112b5;
112b9; 115b2; 118b14; 122a4;
123b3; 133a1; 146b7; 150a11;
157a5; 157b9; 162a12; 174a12;
177a15; 178a3; 180b2; 181b7;
206b12

a.+dur214b15

[=35]

andan ondan

[293]

añı onu

[208]

añıl- hatırlanmak

a.-maya 183b4

[=1]

añıla- kavramak, bilmek

a.-yam 87a5

a.-yamadum 114b2

[=2]

añsuz birdenbire

a.+68b14

a.+da 33b13

[=2]

añun onun

[384]

a.+çün 46b14; 106a8; 193a8;
193a11

a.+çündür 208b17

a.+içün 43b13; 90a7; 106a7;
147a6; 150b13; 106a11; 151b13;
156a6; 163b2; 212b8; 226b11

a.+içündür 175a3

a.+ile 43b8; 51b8; 74a2; 78a5;
86b4; 99b6; 115a9; 115b8;
122b8; 125a9; 203a10; 206a3;
213b1; 214b5; 218b16

a.+iledür 95a5

[=33]

‘ār (Ar.) utanma

a.+um 162b2

[=1]

ara mahal, mevki, mekan, yer

a.+da 68b4; 72b11; 83a9; 88a3;
133b6; 134b3; 138b16; 159a2;
177a16

a.+dadur 203a8

a.+dan 90a3; 95b15; 133b7;
173b12; 181b6; 181b15

a.+muzda 135b3; 19b14

a.+sında 58a; 94b16; 100b9;
118b5; 129a4; 172b15

a.+ya 63a5; 72b15

[=23]

‘arap (Ar.) Arap kavminden olan kimse

a.+dan 189a1

[=3]

‘Arabī (Ar.) araplarla ilgili, araplara has

a.+ 42a5; 42a9; 42a10; 42a11;
83a10; 142a4

a.+den 7b6

a.+dür 61b5

[=8]

‘arafāt (Ar.) hacıların kurban bayramı arifesinde hac gereği olarak toplanıp vakfeye durdukları Mekke’nin doğusundaki mukaddes dağ

a.+89b6

a.+a 69b10; 197b11

a.+da 57b14; 141b2; 169b8

[=7]

ārām (Ar.) dinlenme, eğlenme

a.+121a5; 175b13 ; 218a1

[=3]

‘araṣāt (Ar.) mahşer yeri

‘a.-ı kıyāmet

a.+de 65b1

[=1]

ārāste (Far.) süslü, süslenmiş, bezenmiş

a.+sin 34a13

[=1]

ard arka, geri, arkada bulunan, peşi sıra.

a.+ına 27a16; 34b8; 45b16; 97b6;
102b10; 133b8; 145b7; 212a14;
226b6; 226b9
a.+ında 35a9; 58b12; 58b17;
171b2; 171b6; 188a3; 215b14
a.+ındadır 188a6
a.+ından 14a2 ; 172a1; 191a5
a.+larınca 101b8
a.+una 53a11
[=23]

ardınca hemen arkasından, hemen
ardından, arkası sıra, ardı sıra,
peşinden, peşi sıra, takiben

a.+ınca 51a1; 51a2; 96b10;
110b15; 118b16; 124a7; 124b14;
127a4; 132a15; 191a13; 205a15
[=12]

‘**arefe (Ar.)** Arife, dini bayramlardan
bir evvelki gün; bir önceki gün bk.

‘**arife**

a.+57b13
[=1]

arın- arınmak, temizlenmek;
günahtan temizlenmek, tövbe etmek

a.-alar 63a5
[=1]

‘**ārif (Ar.)** bilen, bilgili, irfan sahip

a.+16b8; 16b14; 55b1; 75a2;
146a15; 147a9; 147b10; 147b13;
148b4; 187a7
a.+den 183b4
a.+i 183b2; 183b3
a.+ler 148b5; 148b12; 219a5
a.+lerinüñ 65b11

a.+lerüñ 147a8
a.+lerüñdür 207b10
a.+üñ 146a17; 181b6
[=24]

‘**arife (Ar.)** arife, dini bayramlardan
bir evvelki gün; bir önceki gün
bk.‘**arefe**

a.+135b13
[=1]

‘**āriyet (Ar.)** ödünç, eğreti

a.+e 36a8; 205a1
a.+idür 77a5
[=3]

‘**āriyeten (Ar.)** ödünç olarak

a.+130a11
[=1]

‘**āriż (Ar.)** sakatlık, hastalık

a.+i 149a1
[=1]

arğa arka, geri

a.+99b4
a.+ñ 38a14
a.+sına 102b8
a.+sında 99b16; 169b15
a.+sını 118a2; 157b1; 213a5;
214a10
[=9]

‘**arşa (Ar.)** yer, meydan

a.-ı kıyamet

a.+de 33a7

a.-yı arasat

a.+da 94a14

[=2]

arslan aslan

a.+122a10; 122a15; 169a5;
169a9
a.+a 169b17
[=5]
‘arş (Ar.) İslam inancına göre göğün
en yüksek katı
a.+177b2; 177b3
a.+a 177b1
a.+ı 177b1
a.+ınuñ 3b4
‘arş-ı ‘azīm
a.+üñ 165a15
[=6]
arşun orta parmak ucu ile omuz başı
arasındaki mesafe
a.+ 68b16; 205a5
a.+ın 205a6
[=3]
art- artmak, çoğalmak
a.-a 226b5
a.-dı 97b15
[=2]
artuķ fazla, ziyade
a.+ 15a14; 22a5; 22a9; 24b3;
29a6; 33a17; 33b1; 47b4; 51a5;
60a4; 60a10; 63a1; 69b17; 81a8;
18b6; 100a5; 108a13; 124b12;
124b13; 146a2; 146b4; 152b6;
159a1; 173a7; 173a8; 180a4;
182a7; 182b16; 184a13; 194b8;
194b13; 198b1; 217a2
a.+dur 173a12
[=39]

aru 1. temiz, arı; güzel, helal,
günahsız.
a.+165a4
2. arı, bal arısı
a.+larına 133a8
[=2]
‘arz (Ar.) Bir büyüğe sunma,
gösterme, bildirme, önüne koyma
a.+78b10
[=1]
ārzū (Far.) İstek, heves.
a.+ 51b16; 109b11
a.+lardan 33b1
a.+ları 150a4
a.+larını 181a8
a.+larımı 76a13
a.+m 166b17
a.+sı 23b7; 44a1; 51b12
a.+sın 125a1
[=11]
ārzū-mend (Far.) arzulu, hevesli
a.+145b17
[=1]
as- öldürmek, idam etmek
asa ko-
a.-mı 132a3
[=1]
‘aşā hükümdarların, din
adamlarının, kumandanların elinde
tuttukları otorite sembolü değnek
a.+ 15b15; 54b1; 140b6; 164a13
a.+laruñ 164b17
a.+ñ 54b4
a.+sı 170b15

a.+sını 170b15
a.+sıyla 52a11
a.+yı 170b16
a.+yıla 164b14
[=11]
āsān (Far.) kolay
a.+dur 92b4; 93a5
[=2]
āṣār (Ar.) eserler, yapıtlar
a.+90b11
[=1]
āsāyīṣ (Far.)umumi emniyet, güvenlik
a.+ 90a10; 104a12
[=2]
aṣfiyā (Ar.) saf ve temiz halis, her türlü kötülükten arınmış kimseler, ermişler
a.+nuñ 4b14
[=1]
asfur bahçelerde yetiştirilen, sarı çiçekli, yemeklerde kullanılan bir bitki.
a.+153b1; 153b12
[=2]
aṣḥāb (Ar.) peygamberimiz Hz. Muhammed'i sağlığında gören, sohbetinde bulunan Kur'an'ı ve İslam'ı bizzat kendisinden öğrenen İslam büyükleri
a.+11b1; 19b17; 95b4; 101a7
a.+ı 82b7; 96b2
a.+ına 10a12; 42a1; 129b4; 152a3; 192b4
a.+ından 160a4; 188b5
a.+ınuñ 3b4

a.+ıyıla 55b10; 102a4; 103b10; 162b12
a.+um 45a5
a.+uma 195b5
a.+umı 128a11
a.-ı ḥalvet
a.+den 124b5
[=22]
‘āṣī (Ar.) isyan eden, karşı gelen, günahkâr
a.+dür 15a13; 93a9
a.+ler15a13; 35b7
[=4]
‘asm (Ar.) “aleyhi's-salatü ve's-selam” duasının kısa yazılışı
a.+18b15
[=1]
‘aṣr (Ar.) yüzyıl, çağ
a.+ında 10a2; 119b15; 163a10
a.+ınuñ 82b2
a.+uñ 124a5; 156b16
a.+uñda 12a3
[=7]
assı fayda bk. **assu**
a.+sı 18a1; 224a17
a.+ya 53b6
[=3]
assu fayda bk. **assı**
a.+nı 16a17
[=1]
āsumān (Far.) gökyüzü, sema
a.+224b10
[=1]
aşağa aşağı

a.+ 15b5; 15b7; 34b7; 42b14;
 77b7; 84b10; 98a9; 98b2;
 111a15; 199a1; 120a5; 126a9;
 159a11; 162b6; 165b10; 217b8
 a.+sında 12b12
 a.+dan 35b6; 165b13
 [=22]

aşçı yemek pişirmeyi meslek
 edinmiş olan, ahçı
 a.+51b12
 [=1]

‘āşık (Ar.) aşırı seven kimse, aşırı
 sevgi duyan, aşk ile müptel
 a.+99a15; 180b11
 a.+ıdur 3a15
 a.+lar 18a15; 89a7; 93a1;
 114b6; 143a8
 a.+lara 142b3
 a.+lardur 100a17
 a.+larumuzuñ 69a9
 a.+laruñ 13a16
 a.+ (g)uñ 13a17
 [=15]

āşikāre (Far.) belli, açık,
 meydanda
 a.+218a7
 [=1]

āşinā (Far.) bildik, tanıdık
 a.+23a1; 54b4
 a.+dur 23a5
 a.+lar 39b7
 a.+yam 96b12
 [=5]

āşinālīk (Far.) tanıdık, bildik
 olma durumu
 a.+ 39a2; 103b5; 143a11; 156a3
 a.+ı+(aşinalığı)143b8
 a.+la+(aşinalıgla)143b11
 [=6]

‘aşk (Ar.) bir kimseye veya bir şeye
 karşı duyulan çok kuvvetli sevgi ve
 bağlılık, aşırı muhabbet
 a.+16b16
 a.+ından 84b2
 [=2]

āşkāra (Far.) saklamaya gizlemeye
 gerek görmeden, açıkça bk. **āşikāre**
a. eyle-
 a.+126a12
 [=1]

aşur- aşırarak, bir yeri boydan
 boydan geçirmek, katettirmek
 a.-a 53a9
 a.-dılar 135b5
 a.-maya 53a8
 [=3]

āşüfte (Far.) aklı karışma, perişan
 olma
 a.+98a2
 [=1]

at at, binek hayvanı
 a.+29a1; 38b11; 45b4; 97a13
 a.+ı (2) 38b6; 98b8
 a.+ından 119a1
 a.+ını 98b12
 a.+ınuñ 98b2
 a.+lar 38b12

a.+ları 71a8
a.+larla 42a7
[=15]
at- atmak
a.-53a11
a.-alar 111a10
a.-alum 47a14
a.-arlardı 27a17
a.-ayıdum 49a17
a.-dı 40a17; 64a2; 72b14;
211b10
a.-dılar 15b2; 49a3
a.-dum 117b17
a.-mağ 196a2; 196a3; 196a4
a.-mış 145b7
a.-up 212a14
[=20]
ata ata, baba
a.+89a11; 149a13; 223b11
a.+lar 88a14
a.+larun 221b6
a.+m 23b17; 101a13; 196a11;
216a3; 216a5
a.+muñ 96a15
a.+n 24b16; 87a8; 101a14
a.+sı 12a13; 65a7; 65a17;
65b13; 66b13
a.+sına 45a9
a.+sından 216b15; 220a5
a.+sınun 47a5; 66b9
[=24]
āteş-perest (Far.) ateşe tapan (kimse)
a.+38a5
[=1]

āteş-perestlik (Far.) eski İran'ın
Zerdüş't tarafından kurulan ve ateşe
tapma esasına dayanan din

a.+39a3; 40a6

[=2]

atlas (Far.) yüzü parlak, sık
dokunmuş ipekli kumaş türü, saten

a.+29a3; 96b14

[=2]

‘**aṭṭār (Ar.)** aktar

a.+137b5

a.+dan 5b16

a.+lardan 123a6

[=3]

‘**avām (Ar.)** halkın alt tabakası

a.+uñ 7b6; 148a10

a.+uñdur 207b6

[=3]

‘**avāmu'n-nās (Ar.)** herkes, kaba ve
cahil halk, ayak takımı.

a.+167a3

[=1]

a'vān (Ar.) yardım edenler,
yardakçılar

a.+lar 58a12; 58a17

a.+lara 58a15

[=3]

āvāre (Far.) serseri, boş gezen

a.+136a2; 153b14

[=2]

‘**avāyik (Ar.)** engeller, engel olanlar

a.+2a12

a.+dan 120a3

a.+ıyıla 176a2

[=3]

āvāz (Far.) ses, seda
a.+ 47b10; 48b14; 49b10; 57b8;
59a1; 61b7; 121b3; 123b76;
128a7; 133b9; 143a15; 175a1;
178a11; 180a15; 187a14
a.+ı (1) 48b15; 85a1; 97a5
a.+ın 85b17; 141a2
a.+ını 2a1; 120a12
[=22]

‘avd (Ar.) geri dönme, rücu
a.+ında 2b17
[=1]

‘avrat (Ar.) kadın, eş
a.+ 41a5; 42b4; 49b12; 53a3;
63b9; 64a17; 77a14
a.+a 63b6; 133b11
a.+dur 169b12
a.+ı (2) 17b14
a.+ı (1) 105b9; 105b10
a.+ınuñ 55a8
a.+ile 40a13
a.+lar 102a1
a.+uñ 105b14; 204b7
[=36]

‘avratlık (Ar.) eş olma durumu, karılık
a.+dan 65b7
a.+(ğ)ı 72a7
[=2]

avuç elin iç kısmı
a.+68b3; 84a17; 121a10;
143a13; 166a7; 203b9
[=6]

avundur- acısını, derdini unutturmak

a.-ur 224b9

[=1]

ay gök cismi
a.+116b16; 116b17; 175b13;
203a12

[=4]

aya avuç içi
a.+sı 19b9; 20b16

[=2]

ayağ ayak
a.+ 111a16; 126b3; 130a14;
149b1; 168b7; 168b8; 173a6;
205a6

a.+a+(ayağa) 211a2

a.+ı+(ayağı) (1) 21b13; 31b20;
43a11; 167a5; 184b17

a.+ı+(ayağı) (2) 19b3; 112b3;
133b3; 156a4; 167a5

a.+ıdur+(ayağıdur)184b15

a.+ın+(ayağın) 167a2; 167a4;
167b16; 167b17

a.+ına+(ayağına) 37a13; 41b9 ;
48b1; 52b17; 56a13; 108a9;
111a16; 112b1; 119a1; 124b1;
130a15; 135b9; 168b8

a.+ında+(ayağında) 32b3

a.+ındağı+(ayağındağı)184b15

a.+ını+(ayağını)124a13;
124b12; 126a10; 191a13;
194a6

a.+ınuñ+(ayağınuñ) 124b15;
159b4; 176a10; 221a5

a.+ıyla+(ayağıyla) 41b1

a.+um+(ayağum) 28b2; 173a6;
 211a5; 211a7; 211a8; 211a16
 a.+uma+(ayağuma) 48a17;
 208b16
 a.+umı+(ayağımı) 133b10
 a.+uñuzı+(ayağuñuzı) 59b12
 [=59]
ayağkabi ayağı korumak için giyilen,
 altı kösele veya lastik gibi dayanıklı
 maddelerden yapılmış giyim eşyası,
 pabuç
 a.+ile 124b4
 a.+nı 126b2
 [=2]
ayağlu ayaklı
 a.+167b2
 [=1]
āyāt (Ar.) ayetler
 a.+90b11; 90b13
 [=2]
‘ayb (Ar.) noksan, kusur, eksiklik
 a.+110b16
 a.+ı (1) 110b14
 a.+ın 80b9
 a.+ına 116b5
 a.+ını 78b14; 163a9
 a.+umı 50b10; 210a12
 a.+uñuzı 116b5
a.-ı ḥāhlık
 a.+4a13
 [=12]
aydın ışık, nur
 a.+ına 202a12
 a.+idi 175b13

[=2]
aydınlık nurlu, ışıklı
 a.+166b12
 [=1]
āyet (Ar.) Kur’an surelerini
 oluşturan kısımlardan her biri.
 a.+ 33b7; 54b13; 84b8; 104b15;
 172b9; 210b5
 a.+dür 54b11
 a.+i 46a3; 86a2; 86a9; 113b6;
 135b14; 152b10; 172b4; 172b6;
 196b8
 [=18]
āyetü’l-kürsî (Ar.) Kur’ân-ı Kerîm’in
 ikinci suresi olan Bakara suresinin 255.
 ayeti
 a.+59b3
 [=1]
āyine (Far.) ayna
 a.+ 104a17; 153a3
 a.+durur 43a5
 a.+m 153a2
 a.+midi 180b22
 a.+si 78a3; 180b17
 a.+sinden 15b22
 a.+siyem 180a2
 a.+siyim 180b16
 [=12]
āyinedār (Far.) ayna tutan,
 aynacı
 a.+111b2; 111b11
 a.+a 111b2; 111b6; 111b7
 a.+dan 111b7
 [=6]

aylık otuz günlük

a.+57b11; 170b9

[=2]

ayru ayrı

a.+97a3; 151a12; 222b1

[=3]

ayruk başka, diğer, gayri

a.+12b3; 24a14; 25b15; 31b9;

31b10; 42a3; 48a17; 49b1,

51b14; 52a9; 63b17; 89b4;

109a9; 113b3; 118b1; 120b16;

133a4; 135a5; 138b3; 140a16;

177a14; 182a11; 190b2; 191a3;

203b15

a.+lara 32b14; 32b15

a.+lardan 23a8

[=28]

ayrukşı farklı, başka

a.+yıldı 155b1

[=1]

‘ayyār (Ar.) çevik, yiğit (kimse)

a.+ıyıldı 82b1

[=1]

az sayı bakımından eksik, çok

karşıtı

a.+83a15; 91b11; 92b15;

99b15; 111a6; 132a8; 144a10;

144a10; 151b9; 151b10;

181b12

a.+dur 53a15

[=14]

az- yolu kaybetmek, yolu şaşırmak

a.-mış 144a16

[=1]

a‘zā (Ar.) organlar, üyeler

a.+222b3

a.+nuñ 148a15

a.+sını 44b2

[=3]

‘azāb (Ar.) azap, ceza, işkence, keder

a.+33a12; 63a15

a.+dan 33a13; 41a1; 41b17

a.+ı 36b12; 44a17

a.+ından 218b6

[=8]

azacuk azcık

a.+25b11; 54a1; 63a13; 108b1;

122b2; 151b10

a.+(g)ı 62b8

[=7]

āzāde (Far.) hür, serbest

a.+idi 47a12

a.+lerden 43a12

[=2]

āzādlik esaretten kurtulma, hürriyete

kavuşma

a.+130b3

[=1]

‘azamet (Ar.) büyüklük, ululuk,

yücelik

a.+60b6; 104a5; 140b4; 174a5;

175b17

a.+i 154a11; 174b13; 177b3

a.+ile 60b4; 175a2

a.+ini 24b7

a.+inüñ 28a1

[=12]

‘azīm (Ar.) büyük, ulu, haşmetli

a.+5b7; 12b15; 33b17; 41a3;
41a16; 49b7; 54b15; 79b2;
79a2; 175b16; 176a15; 194a5;
199b15; 207a6; 209b1

a.+dür 88a8

[=16]

‘**azîmet (Ar.)** yola çıkma, gitme, gidiş

a.+187a16

[=1]

‘**azîz (Ar.)** sevgi ve saygıda üstün
tutulan, değerli, kutsal

a.+8b7; 14b17; 20a4; 26a4;
31a1; 45b14; 45b15; 47b7;
51a8; 54a7; 54a9; 62b2; 66b8;
100a11; 118a7; 127a5; 129b14;
132a10; 132a15; 134b13;
136b5; 161a15; 175a9; 205b1

a.+ile 90b13

a.+ler 100a15

a.+lerün 70a5

‘**azîz-i ‘âlem**

a.+77b1

[=29]

‘**azîz-raq** en yüce, en ulu

a.+145a14

a.+am+(azizrağam) 165a17

a.+ın+(azizrağın) 134b14

[=3]

‘**azîzullâhi (Ar.)** Allah yücedir

a.+37a9

[=1]

‘**azm (Ar.)** kasıt, niyet, karar

a.+217a10

a.+i 154b4

a.+uñ 219b5

a.+unı 219b6

[=5]

azucuk azıcık

a.+193b9; 218b9

[=2]

azuk azık, gereken yiyecek ve içecek
şeyler, nevale

a.+22a11; 25a16; 44a8; 193a16

[=4]

‘**azze ismuhû (Ar.)** ismi aziz olsun

a.+64b17; 179b3

[=2]

B

bâb (Ar.) husus, mesele, konu

b.+da 82b9; 168b16; 170a16;
188b7; 189a4; 193b7; 197a16;
197b16; 201b12; 207b10

b.+ında 178a6; 187b1; 187b2;
189b1; 193b15; 206a7; 206a8;
206a9; 206a17; 210a11;
215a10; 217a6

[=22]

baba baba, çocuğu olan erkek

b.+ 52b14; 53b12; 88a16;
207a5

b.+mı 103b4

b.+mun 103b8

b.+n 30a17; 31b4; 87b10;
103b9; 103b15

b.+nuñ 30a16; 31b5

b.+sı 52b16

b.+sını 102b8

b.+sınıñ 97b2; 102b2

[=16]

bağışla- bir mal veya hakkı karşılık beklemeden birine vermek

b.-dı 21a7; 98b13; 143a11

b.-dum 21b3; 21b4; 21b6

b.-mayınca 20a15; 21b11

[=8]

bağlu bağlı, bir bağ ile tutturulmuş olan

b.+ 36b15; 66a9; 75a5; 75a7;

106b8; 114b2 ; 114b4; 153a4

b.+dan 140b14

b.+sın 140b13

[=10]

bāğubān (Far.) bağ bekçisi, bahçıvan

b.+117a13

b.+dan 117a8

[=2]

bağla- 1. düğümlemek, tutturmak

b.-114b1; 114b3; 212a17

b.-dılar 49a2; 138a2

b.-maduñ 75a16

b.-mayıcağ 32a16

b.-mış 33a17; 75a13

b.-mıñıdi 153b11

b.-na 69a14

b.-nacağ 100a8

b.-nam 151a12

b.-nsa 225a17

b.-rdı 57b16; 98a6; 144b14

b.-rsın 75a13; 75a17

b.-ya 32a16

b.-yalar 49a1

b.-yasın 114b7; 114b10;
114b11

b.-yup 10a7; 82a12; 85b10;
85b13; 114b8; 160a8

b.-yupdururlar 77a11

2. içten bağlı olmak, sevmek

a.-mağdur 150b8

a.-ya 145a7

[=37]

bağruş- bağırış, bağırma, feryat

b.-ı 122a11

[=1]

bahā (Far.) fiyat, eder, değer, kıymet

b.+sı 131a3; 160a7; 160a11

b.+sın 160a7

b.+sına 99b6; 108b8

b.+sından 140b16

[=6]

bahādırlıq yiğitlik, kahramanlık

b.+40b6

[=1]

bahālu (Far.) fiyatı yüksek olan, pahalı

b.+13a2

[=1]

bahār (Far.) ilk bahar

b.+76b7

[=1]

bahıl (Ar.) hasis, cimri

b.+110a17; 111b1; 111b9;
187b8; 187b12

b.+e 193b5

b.+lerden 17b1

b.+leruñ 130b6

[=8]
baḥr (Ar.) deniz
b.+97b9
b.+ında 219a5
b.-ı vefā
b.+62a16
[=3]
bāḥṣ (Ar.) üzerinde konuşulan,
tartışılan konu, mevzû, mesele
b.-ı münāẓara
b.+203a8
[=1]
baḥṣ (Far.) verme, bağış, ihsan, hîbe
b.+da 64a14
b.+ı 64a14
[=2]
baḥt (Far.) talih, kader, kısmet
b.+ 49b15; 49b16; 141b14
b.+ınuñ 44b9
[=4]
baḥtlu talihli, şanslı
b.+ 43b1; 55b13; 144a7
[=3]
ba‘îd (Ar.) uzak, ırak
b.+11a4; 80b5; 142a14
b.+dür 142a15
[=4]
bā‘iş (Ar.) sebep olan şey, sebep
b.+4a6; 4a17; 5a1; 5a3; 5a15;
6a5; 6a8; 6b8; 6b17; 7a1; 7a11;
7a16; 7b2; 7b7; 8a3; 8b11;
9b12
[=17]
baḳ- bakmak

b.-177a2
b.-a 178b15
b.-aḳaldı 57a15
b.-alar 223b6
b.-ar 222b11
b.-dı 41a7
b.-madı 191a4
b.-madılar 224a5
b.-mağa13b6
b.-maḳ 130b6
b.-masa 173b5
b.-mazsız 116b4
b.-salar 124b8
[=14]
bakır kızıl renkli değerli bir maden
b.+163b10
[=1]
bāḳî (Ar.) ebedî olan, sürekli
b.+81b2; 82b13; 92b9; 92b10;
141b17; 179a2
b.+dür 92b8; 157b9; 207a11
b.+si 193b12
[=11]
baḳiyye (Ar.) geri kalan, artan kısım,
artık
b.-yi cān
b.+100b13
[=1]
baḳḳāl (Ar.) perâkende olarak çeşitli
yiyecek ve temizlik maddeleri satan
esnaf
b.+ı 214a7
b.+lar 166b5

[=2]

bağla (Ar.) iri taneleri kabuksuz olarak veya fasulye gibi yeşil kabuğu ile pişirilip yenen, bitki

b.+125a15

[=1]

bal arıların çiçeklerden topladıkları bal özü denen sıvı ile yaptıkları, rengi beyazdan esmere kadar değişen, koyu kıvamda tatlı madde

b.+56b8; 133a8; 135b17; 227b5

[=4]

balçık koyu kıvamda, özlü ve yapışkan çamur

b.+ 35b11; 109b7; 191a13;

206b3; 206b4

b.+a+(balçığa)173a6; 193a1

b.+da 191a13

b.+dan 206b4

b.+ı+(balçığı) 193a6; 193a13

b.+ına+(balçığa) 173a6; 193a1

[=13]

baldur bacağın diz kapağından ayak bileğine kadar olan kısmı

b.+ınuñ 178a7

b.+um 27a17

[=2]

balcağ küçük balık, balıkçağız

b.+121a17

[=1]

balık su içinde yaşayıp solungaçla nefes alan, çoğunlukla yumurtlama şeklinde üreyen omurgalı hayvanların ortak adı

b.+47a15; 72a1; 72a2; 121a15; 135b7

b.+uñ+(balıguñ) 47a16

[=6]

bāliğ (Ar.) bir yere ulaşan

bāliğ ol- bülüğa eren

b. o.-asın 136a13

b. o.dı 136a14

[=2]

baña bana

[=207]

bār (Far.) defa, kere

b.+176b5

b.+dur 68a11

[=2]

bardağ bardak

b.+ 76a7; 80a1; 153b6; 158b9; 176a1; 205a10

b.+da 153b2

b.+dan 28a10

b.+ı+ (1) (bardağı) 76a5; 176b15; 176b16 ; 205a9

b.+ıla+(bardağıla) 176b15; 205a8

b.+ından+(bardağından) 28a8; 28a9

[=12]

bāriḥūdā (Ar.) Yaratan, yaratıcı

b.+ya 33a9; 66a10; 80a12; 144b17; 152a7; 152b1

[=6]

bārī (Far.) hiç olmazsa

b.+ 22a1; 40b18; 53b12; 77b6; 79b8; 87b9; 112a15; 114a3;

114a8; 126b7; 130b14; 141a9;
141a10; 177a7; 222b15;
224a10
[=15]

barmaq parmak

b.+194b7; 227b5
b.+ı+ (2) (barmağı)124b15;
159b4; 176a10
b.+ı+(barmağı) 216a6; 216a14
b.+ın+(barmağın) 224b1
b.+ından(barmağından)199a17
b.+ınuñ+(barmağınuñ)216a9
b.+ıyıla+(barmağıyla)178a4;
194b4; 195b3
b.+ları 72a13
b.+larını 72a12
b.+um+(barmağum) 181b3;
217b9
b.+uma+(barmağuma) 199a17
b.+umda+(barmağumda)
195b10
[=20]

başiret (Ar.) önden görüş, seziş

b.+184b1
[=1]

baş (Ar.) Yayma, açma

b.+155b7
[=1]

baş 1. vücudun üst veya önünde
bulunan bölüm, kafa, kelle

b.+11a15; 12b1; 102b7; 136a6;
145b10; 157a10; 157a10;
162b6; 172b1; 172b2; 172b3;
182a6

b.+a 174b3; 206b17
b.+dan 167a6; 211a2
b.+ı 21b13; 31a12; 119b12;
140a6; 155a15; 160a3; 160b7;
226b2
b.+ım 75a14
b.+ımdan 11a8
b.+ımızda 16010
b.+ın 67b2; 72b1
b.+ına 9a2; 12b6; 15b13;
47a12; 58b3; 58b13; 71a5;
75a13; 77a10; 82b5; 98b10;
98b14; 119b11; 120b5; 143a1;
160a2; 207a9; 221b16; 223a17
b.+ında 40b10; 165b16; 195a11
b.+ından 151a13; 221b4
b.+ını 154b8; 155b4; 167b13;
171a17; 181a1; 182b17;
185b10; 195a9; 195a12;
223a17
b.+ınuñ 215b6
b.+ısın 105a10
b.+lar 82b8
b.+larını 223b6
b.+um 111a16; 112b1; 154a11;
159a15; 170a11; 191b13
b.+uma 208b16
b.+umı 50a7; 188a11
b.+uña 14a13; 75a16; 87a17
b.+uñı 75a13; 119a6
2. yara, çıban
b.+ 167a7
3. bir topluluğu yöneten kişi,
lider

b.+ıdur 129a5
b.+ısın 105a10
b.+(baş ol-) 90b6
b.+(başa gel-) 206b17
[=93]

başak buğdayda ve genellikle
buğdaygillerde sapın ucunda bulunan
ve içinde bitkinin birbirine bitişik
tânelerini taşıyan kısım

b.+117a3
b.+ı+(başığı)117a3
[=2]

başçı kasap
b.+51b16; 51b17
[=2]

başla- başlamak
b.-dı 23a11; 52b8; 52b13; 58b7;
82b8; 135a3; 167b14
b.-dılar 99a11
b.-yalar 223b16
b.-yub 165b8
[=10]

başmak bir çeşit ayakkabı, pabuç
b.+ı+ (1)(başmağı)168b7
b.+ın+(başmağın)168b8
b.+uñ+(başmağıuñ)168b10
[=3]

bat- 1. Bir sıvının veya bir maddenin
içine gömülmek, girmek
b.-dı 156a4
b.-madı 63b2
b.-ur 15b4
b.-urdu 15b5

2.(Sivri bir şey) bir yere
saplanmak, girmek

b.-a 173a13
b.-ardı 173a6
b.-dı 71b4; 173a6
[=8]

bâtl (Ar.) doğru ve sahih olmayan,
boş, temelsiz

b.+7b10; 49a3; 73b10; 149b2;
183a14; 217a4; 217a5
[=7]

batın (Ar.) iç, iç yüz, dâhil

b.+ 27b3; 41b6; 49a2; 79a6;
93b15; 136b6; 156b2; 156b3
b.+da 215a10
b.+dan 28b11
b.+ı 149a1; 209a10
b.+ına 158b13
b.+ında 205a17
b.+ından 213b8
b.+ını 219a1
b.+ile 218b7
b.+um 161a4
b.+uma 194a8
b.+uñ 218a6
b.+uña 107a12
b.+uñda 13a9; 209a4
[=21]

batıl (Ar.) işsiz güçsüz, avare

b.+111b11; 142a12; 142a17;
154a9
b.+ı 220a16
[=5]

batur- bir sıvının veya bir maddenin içine gömülmek, girmek

b.-dı 15b4; 15b5; 15b7

[=3]

bāver (Far.) inanma, doğru bulma

b.+84b17; 85a14

[=2]

baylık zenginlik

b.+105a17; 114b11

[=3]

bayram özel eğlence ve tören düzenlenerek kutlanan dinî ve milli önemi olan gün

b.+ 46a11; 139b2; 212b11;

223b4

[=4]

bayramlık bayrama mahsus, bayramda kullanılan

b.+139a2; 139b3

[=2]

bāzār (Far.) pazar

b.+42b10; 53a12; 63a10

b.+a 49a15; 102b10; 137b14;

137b16; 162a9; 162b1; 162b3;

202b10

b.+da 68b1;138a6; 193a8

b.+dan 66b14

b.+ı 76b2; 204a15

b.+ında 72b12

b.+ından 38a3

b.+lar 211a11

[=20]

ba‘zı (Ar.) hepsi olmayıp içlerinden birkaçı, kimi

b.+5b1; 19b13; 180a8; 209a15

b.+lar 67b17; 122a17; 123b1;

123b2; 170a8; 171a1; 171b16;

192a6; 192a7

b.+sı 3a5; 3a6; 14a17; 14a18;

52a13; 84b11; 132b13; 180a9;

188b2

b.+sın 17a1; 109a3

b.+sına 143b12

b.+sında 54b17; 142a16

b.+sındaki 54b10

b.+sını 188b2; 188b14; 188b15;

202a17

[=46]

bazirgān (Far.) tüccar, tacir

b.+a 135b8

b.+uñ 134a197

[=2]

bazirgānlık (Far.) tüccarlık

b.+a+(bazirgānlığa) 29b13

[=1]

be-cid (Far.+Ar.) ısrarla

b.+dür 97b13

[=1]

bedbahtlık (Far.) talihsizlik, bahtsızlık

b.+uñ+(bedbahtlığuñ) 91a2

[=1]

bedel (Ar.) karşılık, karşı

b.+i 61b17

[=1]

bedr (Ar.) dolunay

b.+i 29b8

[=1]

bedre (Ar.) oğlak derisinden yapılmış
para kesesi

b.+82a1; 82a8; 82b17; 214b16

[=4]

be-dürüstî (Far.) gerçekten,
doğrulukla, dürüstlkle

b.+17a14; 33a4; 54b5; 152b6

[=4]

beg bey, soylu kişi, efendi, ileri
gelen, sözü geçen, nüfuzlu, zengin kişi,
amir

b.+49a17; 49a17; 66b6

b.+i (2) 49a16

b.+ler 140a15; 140a16

b.+lere 36b8

[=6]

be-gāyet (Far.+Ar.) son derece,
pek çok, fazlasıyla

b.+5a7; 11a16; 14a1; 19a16;

28b9; 30b2; 37b6; 38a8; 38a11;

42a15; 42b3; 42b4; 42b12;

46a1; 46a10; 55b2; 53b1; 56a3;

56b1; 60a16; 61a17; 61b5;

61b6; 64b1; 65b14; 72a9; 72b8;

77a16; 79a9; 79b9; 79b11;

79b16; 80b8; 82b16; 85a1;

85b17; 91b1; 91b6; 91b15;

92b5; 93a1; 99b2; 99b12;

102a5; 102a9; 103b4; 104b10;

105a13; 106b4; 108a16;

109b10; 111a1; 111a4; 111a14;

111b2; 111b16; 112b5; 112b6;

116a2; 116a6; 116a7; 116b10;

125a17; 125b17; 126a3; 126b5;

127b4; 129a7; 130a8; 132a16;

133b16; 135a17; 135b10;

137a17; 138b1; 142a6; 142a14;

143a13; 143b9; 153b4; 154b2;

154b13; 160b9; 162b17; 172a2;

177a4; 188b11; 190b16; 191a2;

192b9; 192b14; 193a5; 193b7;

196a1; 196a7; 196b9; 199a8;

199b15; 201b5; 202a11; 211a3;

211b12; 213b13; 215a12;

215b5; 217a6; 217a12; 217b6;

220a4

b.+dür 13a9

[=111]

begenil- iyi ve güzel bulunmak, takdir
edilmek

b.-miş 173b17

b.-mişdür 90b6

[=2]

behā (Ar.) güzellik, zarafet

b.+sı 125a14

[=1]

behāyim (Ar.) dört ayaklı
hayvanlar

b.+ũñ 14b3

[=1]

behre-mend (Far.) behredar,
nasiplenmiş

b.+219a8

[=1]

behişt (Far.) cennet, uçmak

b.-i cāvidānī

b.+43b14

[=1]

béz (Ar.) kumaş parçası, çaput

b.+205a4

[=1]

beḳā (Ar.) ölmezlik,ölümsüzlük,
edebiyet, bakilik

b.+sı 172b3; 181a3

[=2]

bekle- beklemek

b.-düñ 57a11

b.-mege 117a8

b.-mekdür 117a15

[=3]

bel insan vücudunun orta kısmında
göğüsle karın arasında hafifçe
darlaşmış ve kuşak bağlanan yer

b.+inde 157b6

b.+ine 33a16; 77a11

b.+ümde 178a8

b.+ümden 178a11

b.+üñe 162a8

[=6]

belā (Ar.) musibet, afet

b.+17b9; 17b11; 42a9; 47b2;

51a7; 51b10; 63a14; 87a5;

132b9; 140b13; 173b12;

173b13; 178a13; 218a2; 218a4

b.+dan 144a12; 184a9; 221a10

b.+lar 212b5

b.+lara 59b11; 150a9; 150a15

b.+larına 135a7

b.+nuñ 47b3

b.+sın 186a12

b.+sına 32a8

b.+sından 99a17

b.+ya 42a16; 88a6; 135a11;

143b3; 144a11; 144a12

b.+yam 87a3

b.+yı 47b4

b.+yıla 141a16

[=37]

belagāt (Ar.) güzel söz söyleme

b.+ına 140a11

[=1]

beli (Ar.) peki, evet, besbelli

b.+6b1; 14a14; 21a17; 22a5;

22a8; 22b4; 46b7; 51b5; 68a14;

74a4; 77b3; 78a12; 79a4; 79a5;

83a6; 85a1; 88b14; 102a12;

102b5; 103a5; 111b5; 114a12;

120a12; 124a8; 127a9; 142a8;

143a7; 165b16; 169a8; 169a10;

179b13; 181a13; 185a7;

188a12; 192a16; 193a14;

197b6; 200a8; 202b15

[=41]

beliğ (Ar.) etkili, güzel ve yerinde
söylenmiş (söz)

b.+153a5

[=1]

belinle- birden gözlerini açıp şaşkın
şaşkın etrafına bakmak, şaşkırmak,
irkilmek

b.-yü 188b3

[=1]

belki (Ar.+Far.) olabilir, muhtemelen

b.+ 7b16; 8a12; 11b3; 16b2;

17b4; 41b8; 43b15; 62b6; 64a11;

65b5; 73a5; 89b2; 90a13; 119a5;

124b10; 125a5; 137a3; 139b17;
148b3; 179a5; 189a1; 189a4;
193b10; 204b17; 221b17

[=26]

belük bölük

b.+74b7; 84b4; 167b10; 190b3;
204a17

[=6]

belürsüz belirsiz

b.+dür 135b3

[=1]

ben ben

[=506]

b.+imile 107b9

b.+üm 5a10; 5a11; 5a12; 7a5;
10b14; 12a4; 13a11; 13a13;
18a6; 18a7; 18b7; 19b1; 20a1;
23a1; 23a4; 23a9; 23b17; 24a8;
28a11; 32b15; 32b16; 34a12;
34b17; 35b1; 36a6; 37a14;
37a16; 39a17; 40b1; 41b5;
41a2; 42a13; 42a16; 42b5;
42b11; 45a7; 45a8; 46b12;
46b14; 48a14; 48a17; 49a17;
50a11; 51a7; 51a13; 51a16;
53a5; 53a16; 54a1; 54b2; 55a3;
55b9; 58a11; 58b16; 58b17;
59a5; 59b16; 81b7; 81b8; 81b9;
86b7; 88a3; 90a15; 91b4; 91b8;
93a2; 93a13; 94a4; 94a17;
94b17; 95a1; 96a13; 97b8;
100b6; 103a15; 103b8; 104a1;
104b3; 104b13; 104b15; 105a7;
105b3; 105b10; 105b12; 107b9;

109b12; 111a7; 112a7; 112b13;
117a15; 117a16; 118b5; 119a9;
119b5; 120a10; 169b1; 169b3;
170a17; 171a2; 171a10;
171a11; 171b17; 173a1; 173a6;
173a9; 173a16; 173b2; 173b11;
189a2; 190a4; 191a14; 191b1;
192a11; 192b5; 193a2; 193a3;
193a7; 194a8; 194b3; 195a7;
196a10; 196a11; 196b1; 196b4;
197b8; 199a17; 199b11;
199b14; 199b15; 200a6; 201a1;
201a2; 201a3; 201a7; 205a1;
205b4; 206a13; 207a10;
210a12; 211b11; 214a1; 214a6;
214b13; 215b2; 215b13;
215b14; 216a3; 216a5; 216a13;
217b8

b.+ümçün 50a11; 70a14

b.+ümdür 155b11

b.+ümiçün 170a9; 177b13

b.+ümiçündür 18b17

b.+ümile 23a1; 45a8; 62a12;
80b15; 81b7; 86a13; 100a12;
107b9; 115a5; 125b3; 130b9;
132a11; 140b11; 141b8;
148b10; 148b11; 148b12;
161a2; 162b9; 165b16; 179b2;
199a16; 203a9; 216a15; 217b7

[=752]

bend (Far.) bağ

b.+171a15

b.+den 52b7

b.+inde 140b13

b.+inden 82a12; 189a10
[=5]

bende-vār (Far.) köle gibi
b.+11a15
[=1]

bende-zāde (Far.) bir kimsenin
kendi oğlundan bahsederken kullandığı
“kölenizin oğlu” anlamında bir söz
b.+47a6
[=1]

benī (Ar.) oğullar
b.+hāşim
b.üñ+ 195a6
b.+den 197b7; 200b2
b.+desin197b6
b.+isrāīl
b.+125b3; 135b17
[=5]

beñiz yüz, çehre, yüz rengi
b.+i+(2) (beñzi)135a16; 142a7;
223a14
b.+inüñ+(beñzinüñ) 26b12
[=4]

benlik kişiliği, ferdiyeti meydana
getiren şey, insanın öz varlığı
b.+imden+(benligimden) 42b8
b.+lik 65b7
b.+üm+(benligüm) 86b8;
180b11; 180b17
[=5]

beñze- iki kişi veya nesne arasında
birbirini andıracak kadar ortak
nitelikler bulunmak, andırmak
b.-mez 33b5; 42a5; 93a1

b.-r 33a15; 42a3; 99a4; 168b5;
194b2; 212a14
[=9]

beñzersiz eşsiz
b.+42a2
[=1]

beñzet- benzer duruma getirmek
b.-düm 102a12
[=1]

berāber (Far.) birlikte, bir arada
b.+ 86a7; 125a9; 125a10;
192a15; 193b1
b.+inde 194a16
b.+ine 179a7
b.+ümde 207a9
b.+üz 39b13
[=9]

ber-aqs (Far.) aksine, tersine
b.+69a1
[=1]

berāt (Ar.) bir tayini, bir
vazife veya muafiyetin verildiğini
gösteren belge
b.+ına 168a9
[=1]

berekāt (Ar.) bolluklar
b.+28a6
b.+dur 193b9
b.+ı (1) 78b5; 199a15
b.+ı (2) 178b10
b.+ıdur 196a12
b.+ında 5a5; 7a15; 21a7; 28a7;
28a14; 56a16; 57b9; 92a7;
121b1; 134b11; 135a12;

153b10; 160a17; 192a5;
193b12
b.+ındanidi 188b11
b.+ıydı 195a14
b.+ıyla 57b9
b.+uñuzdur 193b10
[=25]
berhürdârlık (Far.) iyi gün
görme, mutluluk, saâdet
b.+43a14
[=1]
beriyye (Ar.) çöl, sahrâ
b.+ 67a4; 67a10; 67a14;
b.+de 67a6; 67a8; 81a11;
100b3; 100b9; 117b5; 117b13
b.+nün 67a5; 151a13; 184a2
b.+sinde 180a11
b.+ye 69b9; 99a17; 100a4;
185b13
b.+yi 68a15; 100a7; 101b9;
202a1
[=22]
berk sağlam, sıkı, sımsıkı
b.+ 41a11; 48a3
[=2]
berkid- sağlamlaştırmak
b.-e 93b13
[=1]
berr (Far.) üst
b.+97b9
[=1]
berü iki uzaklıktan daha yakın olanı,
yakın, daha yakın yer

b.+ 7a17; 30b8; 39b15; 72b11;
78b15; 84a12; 103b9; 109a9;
113b9; 118a14; 157a10;
192a10
[=12]
besle- yedirip içirmek, karnını
doyurmak
b.-di 29b2; 227a17
b.-düm 95b11
b.+mege 29b1
[=3]
beş beş sayısı
b.+ 16a14; 60b13; 60b16; 91a3;
153a3; 153a5; 169a17; 187b7;
194b4; 194b7; 194b8; 194b13;
197a16; 197a17; 205a6; 216b3;
216b7
b.+den 216b4
b.+e 216b9
b.+ün 216b9; 216b11
[=22]
beşâret (Ar.) müjde, iyi haber
b.+84b14
[=1]
beşer (Ar.) insan
b.+156b3
[=1]
beşinci beş sayısının sıra sıfatı, sırada
yeri dördüncüden sonra, altıncıdan
önce olan
b.+ 17b4; 91a5; 114b11;
115b11; 145b6; 194b12; 216b6;
218b2
[=8]

beş yüz beş yüz sayısı

b.+58b4; 190a15; 190a17;
191b2

[=4]

bevl (Ar.) sidik, çiş, idrar

b.+i 94b17

b.+üñ 184a6

[=2]

bey^c (Ar.) satma, satış

b.+31b9

b.+ini 38a4

b.+üme 38b15

[=3]

bey ileri gelen nüfuzlu kimse, eşraf

b.+lerüñ 44a2

[=1]

beyābān (Far.) çöl, sahrâ, bâdiye

b.+lara 135a5

b.+larda 82b4; 99a17

[=3]

beyān (Ar.) anlatma, açık söyleme,
bildirme

b.+221b10

b.+dan 3b14

b.+dur 147b4

b.+ı (2) 146a5

b.+ıdur 128b1

[=5]

beyit (Ar.) aynı vezinde iki mısradan
ibaret söz

b.+ 18a1; 32a15; 147a8; 178a7

b.+de 209b1

b.+i 10a15, 13b13; 208a15

[=8]

beytu'llāh (Ar.) Allah'ın evi, Kâbe

b.+a 85a3; 85a6; 154b1

[=3]

beytu'lmukaddes (Ar.) Kudüs'teki

kutsal mabed

b.+de 121b2

b.+den 119b1

b.+deyidüm 120a4

b.+üñ 118b11

beytü'l-^caşā

b.+164b15

beytü'lmāl (Ar.) devlet

hazinesi

b.+216b16

[=10]

bez (Ar.) pamuktan veya ketenden
yapılmış dokuma bk. **bêz**

b.+27a13; 65b16; 75a13

b.+in 205a5

[=5]

bıçak bıçak

b.+76b14; 155a4; 155b16

b.+da 76b14

b.+ı+ (1) (bıçağı) 76b14

b.+larile 155b17

b.+uñ+(bıçağıuñ) 76b13

[=8]

bıldırıcın tüyleri benekli, boz renkli,
bacakları kısa, gövdesi etli, sonbahara
yakın avlanan, göçücü bir av kuşu

b.+135b17

[=1]

bırak- 1. Koymak

b.-dı 40a17; 71a5; 72b10;
80b14; 88a10; 139b8; 151a4;
168b7

b.-dılar 146b13

b.-maga 95a8

b.-mayasın 149a18

b.-mazlardı 124b7

b.-mazdun 134a13

b.-miş 151a5; 117b4

b.-mişlar 50b3

b.-mışidi 154a11

2. ayrılmak, terk etmek

b.- 21b20

b.-dı 31b12

b.-dıydı 62b4

b.-dum 110a17; 133b12

b.-duñ 117b7; 185b16

b.-mağ 105b12

b.-masun 78a6

b.-maduñuz 139b10

b.-ma 218b8

b.-maya 170a14

b.-mayasın 149a17

b.-mişlar 82a12

3. elde bulunan bir şeyi tutmaz
olmak

b.-dı 33a5; 76b5

[=30]

bıyık üst dudakla burun arasında
çıkan kıllar

b.+ımı+(bıyığını) 111b2

[=1]

bî- (Far.) başına getirildiği kelimelere
olumsuzluk anlamı katan Farsça ön ek,
-siz

bî-‘aql akıllı olmayan

b.+ 12b7; 12b16; 88b6; 112a15

bi.-vecih sebepsiz

b.128a2

bî-‘add sayısız

b.+67a16

bi-‘aded sayısız

b.+dür 195b16

bî-bedel benzeri olmayan, eşsiz

b.+215a14

bî-çāre çaresiz

b.+67a14; 76a9; 94a17;

133a15; 142b3; 224b14

b.+yi 168b15

bî-çārelik çaresizlik, zavallılık

b.+141a4; 173a6

b.+ile+(biçareligile) 141b12

b.+üm+(biçareligüm) 141a6

bî-dermān çaresiz

b.+31b8

bî-faide faydasız

b.+141a1; 180a17

bî-gümān şüphesiz

b.+225b1; 227a10

bî-günāh günahsız

b.+119a7

b.+ına 10b14

bî-ḥaber habersiz

b.+em 168b17

b.+idi 178a8

bî-ḥadd sınırsız, hadsiz

b.+ 2b2; 195b15

b.+dür 17a1; 28a1; 61a4;
198b14; 204b15

bī-hem-ta eşsiz, benzersiz

b.+yıldı 30b2; 132b12

bī-ḥod baygın

b.+ 211b6; 211b11

bī-ḥoş şaşkın, sersem

b.+12b5; 112a16; 156a15;
172b8

bī-ḥud kendinden geçme

b.+ 43a1; 117b1

bī-ḫarār kararsız

b.+ 149b17; 107b12

b.+lığı 107a9

bī-ḫyās ölçüsüz, sayısız

b.+40b3; 48b4; 48b6; 195b15

b.+dur 26a16

bī-ḫymet kıymetsiz

b.+149a15

bī-ḫuṣūr kusursuz

b.+92a16

bī-kūnhi köksüz

b.+174a15

[=55]

bīgāne (Far.) yabancı, aşına olmayan

b.+96b12

b.+ler 39b7

b.+si 143a5

[=3]

bīgānelik (Far.) yabancılık, kayıtsızlık

b.+(g)i 182b2

b.+lerine 39b9

[=1]

bihter (Far.) en iyi, pek iyi

b.+31a4; 31b17

b.+ünüz 165b1

[=3]

biç- kesmek

b.-erdi 108b7

[=1]

bil bel

b.+ine 162b7

b.+ini 221b6

b.+üm 152a15

b.+ümde 153a5

b.+üme 162b2

[=5]

bil- bilmek, anlamak, tanımak,
tanışmak, farkına varmak, kabul etmek,
öğrenmek

b.- 51a8; 127b5; 186b15; 222b5

b.-di 3a15; 15b8; 21b10; 23a4;

27b3; 34b7; 41b10; 42b17;

50a16; 52a6; 52b17; 57a5;

66b3; 72b4; 87a6; 89b2;

96b11; 107a3; 119b17; 137b3;

167a16; 167b4; 192a3; 209b17

b.-dügün 106b16

b.-dügüni 106b17

b.-dük 20a9

b.-dükleri için 147a9

b.-düm 23b9; 53a6; 70a16;

85b4; 85b8; 94a11; 115a4;

131b1; 131b3; 156b15; 160b12;

162b9; 188a14; 193a7

b.-düñüz 190b12

b.-dürdi 9b7; 23a3; 137b17;
138a15; 142b16; 170b1
b.-eler 43b8; 130b2; 169a9;
186a9; 186a10
b.-elerdi 143b10
b.-em 77a4; 159a1
b.-emedüm 12b15
b.-esin 11b2; 11b4; 11b6;
32b15; 45a6; 87a8; 107a14;
178b3; 178b5; 186b16; 209b16;
213b1; 218b16
b.-esiz 91b2; 172a15
b.-eydi 99b1
b.-eydüm 44b7
b.-gil 3b9; 24b5; 28b6; 59a3;
73b16; 96b7; 100a3; 227b12
b.-icegez 223a17
b.-medi 40b8; 52a1; 97b16;
160a4; 172b5; 206b8
b.-medügüni 106b17
b.-medük 228b4
b.-medüm 25b2
b.-medüñ 49a7; 58b16; 225b12
b.-se 7b14; 7b15; 27b3; 27b5;
225a13
b.-señ 184a7
b.-üb 9b1; 13a16; 16b12; 83a9;
101b13; 103b13; 106b6; 116b5;
172b17; 182a14; 186a11;
219b16
b.-ür 22a4; 22a9; 27b1; 41a9;
63a7; 74b3; 74b5; 74b9; 79a6;
79a7; 83a6; 85b3; 102b4;
124a9; 128a12; 143b16

b.-ürdi 209a5; 216a11
b.-ürdüñ 140a3; 227a12
b.-ürem 7a8; 10a11; 57b7;
63a8; 73a2; 78a12; 84a12;
104a9; 111b9; 122b9; 124a9;
126b12; 158a4; 162a11; 171b3;
183a3; 183a5; 193a1; 193b17;
197b5; 207b12; 214a5
b.-ürsin 11b2; 56a9; 67b3;
73a1; 73b18; 78a13; 79b1;
104a1; 136a7; 178b3
[=123]

bilā (Ar.) ön ek “-siz, meksizin,-
meden” manasında

bilā-dafi (Ar.) defeden, kovan

b.+183a4

bilā-ḥisāb (Ar.) hesapsız

b.+43b8

bilā-mānī (Ar.) engelsiz

b.+183a4

bilā-vāsıta (Ar.) vasıtasız

b.+ 68b4; 77a1; 81b7

[=6]

bilād (Ar.) beldeler, şehirler

b.+114a11

[=1]

bildür- haber vermek, bilinir duruma
koymak, bildirmek

b.-di 9b7; 23a3; 137b17;
138a15; 142b16; 170b1

b.-düñ 158a14

b.-medüñ 158a15

b.-mege 102b14

b.-meyince 156a12; 156b17

b.-üp 23a3; 209b6
[=11]

bile ile, birlikte, dahi
b.+ 6a4; 11b15; 12b12; 12b14;
23b14; 24b2; 27b7; 28b5; 29b16;
39a15; 40b1; 42b17; 43b7; 43b8;
45b3; 45b4; 46b10; 56b9; 85a6;
91b2; 92a11; 111b12; 122b12;
129a15; 130b10; 140b11;
151a11; 151a16; 156a8; 158a9;
159a1; 160a15; 161a15; 167b17;
174a15; 177a12; 183b10;
185a15; 192a2; 200b6; 205a3;
216b12; 217b13; 219b3; 223a7;
223a8
b.+dür121b16
[=37]

bilesine onun yanında, onunla birlikte
b.+203b6
[=1]

bi'l-ḥaqq hakkıyla
ma^c budu b.+ı (1) 115a10
[=1]

bilici bilen kimse
b.+27b4
b.+ler182b6
[=2]

bilin- anlaşılmaq, gerçeğine
erişilmek, idrak edilmek
b.-medi 101a15
b.-mekden 129a1; 174a15
b.-memege 105a15
b.-miş 147b1
b.-üp 105a16

b.-ür 27b6; 186a14
[=8]

bişiş bir şeyi iyice anlamış ve tanımış
olma
b.+222a13
[=1]

bişişlik tanışıklık, aşinalık
b.+55a3
[=1]

bi'l-kasd (Ar.) kasıt ile, gaye edinerek
b.+50a16

bi'l-külliyeye (Ar.) büsbütün, bütün
bütün
b.+15b16; 69a14; 97a11;
107b1; 134b5; 179a11
[=6]

billāh ~ billāhi (Ar.) Allah'a ant olsun"
anlamında bir yemin
b.+34b9; 201a16; 217b11;
225b5
[=4]

bī-mānend (Far.) benzersiz
b.+10b17; 101a12; 198b16
[=3]

bīmār-istān (Far.) hastahane,
darüşşifa
b.+da 92b6
b.+dur 92b5
[=2]

biñ bin sayısı
b.+14b11; 17a17; 21a3; 21a4;
34b17; 43a1; 49a14; 67b16;
71b8; 80a13; 87b14; 88a1;
95a2; 102b1; 105a5; 109b14;

121a15; 135b7; 142a13;
156a13; 162b5; 162b8; 164a8;
177a12; 181a15; 191b4; 191b6;
191b16; 197b7; 199a4; 221b12
b.+dür 181b13
b.+i 164b12
b.+in 21b4; 21b6
[=35]

bin- yüksek bir şeyin veya bir
hayvanın üzerine çıkıp ayaklarını
sallandırarak oturmak

b.-109b14
b.-düm 134a16
b.-e 121a6
b.-erem 113a1; 113b14;
113b15; 113b16; 113b17
b.-miş 166a4; 224b11
b.-mişdi 64b4
b.-mişler 134a16
b.-üp 29a1; 97a2; 109b13
[=15]

bīnā (Far.) gören (kimse), görücü

b.+41b8
b.+dur115b1; 115b2
[=3]

bī-nāmāz (Far.) namazsız, beynamaz

b.+ile 223a8
b.+lar 176b10
[=2]

bī-naşīb (Ar.) nasipsiz

b.+dür 95b3
[=1]

bī-naẓīr (Ar.) benzersiz, eşsiz

b.+10a5; 29a10; 101a12;
124a5; 132b12; 198b16;
215a15
b.+idi 30b1; 49b8
[=9]

bī-nihāyet (Ar.) sonsuz

b.+2b6; 8a9; 105b1; 166a14;
184a2
b.+dür13a9; 28b17; 43b15;
180b14
b.+ler 31b2
[=11]

bī-nevā (Far.) ahenksiz, sessiz

b.+55a14; 88b4
b.+lar 100a12
b.+yem 110a7
[=4]

bīniş (Far.) görme yeteneği, görüş

b.+208a4
[=1]

bī-niyāz (Far.) ihtiyacı olmayan,
muhtaçsız

b.+dur 178b5
[=1]

bir bir, herhangi bir

[=1114]

biraz

b.+ 15b2; 20a12; 22a10; 22a14;
25b6; 29a14; 38b3; 48a10;
58b4; 84a13; 84a16; 90a14;
97b10; 101b6; 109a13; 109b8;
118b7; 122b11; 160a7; 161a1;
168b4; 169b16; 191a10; 205a4
[=24]

bir bir olduğu gibi, tam tamına,
eksiksiz olarak

b.+88b1; 135b1; 163a6; 221b8;
221b10; 225b1; 225b2; 225b10
[=8]

birbiri karşılıklı olarak biri ötekini,
öteki de berikini bk.**birbirü**

b.+müz 221a17
b.+müzden 130b9; 222b1
b.+müzile 130b10
b.+müzün 90a2
b.+ñ 222b2
b.+nden 92a1; 201b4
b.+ne 22b9; 27a13; 44b9; 49a1;
68b9; 125a4; 179a14; 225a12
b.+ni 23a5
b.+nün 92a2; 222a13; 223b3
b.+yile 128a5; 185b2; 222b3;
223b2
[=25]

birbirü bk. **birbiri**

b.+müze 33b3
b.+ñüz 136b11
[=2]

birden ansızın, bir anda

b.+47b14; 77b7
[=2]

biregü biri, birisi, bir başkası

b.+118a16; 121a12
b.+nün 105b11; 183a2
b.+ye 45a6
[=5]

birer her birine bir tane düşecek
biçimde, tek tek

b.+42a8

[=1]

biri bir kimse, herhangi bir şahıs
b.+36b5; 42a10; 47a15; 62b9;
91a3; 208b4; 208b10; 215b4;
216b10; 224b15; 225b14

b.+müz 12a17

b.+nden 64a15; 77b8

b.+ne 113b14; 191b3; 195a16;
210a1; 210b17

b.+ni 73a7; 73a8; 120a13;
160a6

b.+nün 2a3; 2a5; 29a10;
121a15; 135b7; 143b2; 202a3;
223b8

b.+si 7a5; 10b13; 19a13; 29a10;
34a11; 36a9; 36a16; 42a9;
43a17; 47b14; 49b16; 50b1;
54b11; 62a9; 66a1; 77a1; 80b6;
120b1; 120b2; 122a14; 122a5;
122a6; 125a17; 179a10;
197b15; 200b8; 202b11;
204a22; 208b8; 210b17; 212b6;
213b6; 215b4; 216b5; 224a3;
224a4; 224a10

b.+sidür 10b12; 202a1

b.+sin 135b7; 137b16; 176b11

b.+sinden 208b4; 224b17

b.+sine 2b16; 188b4; 213a11

b.+sinün 88b1; 155b16; 164b13

b.+ydi 47a4

[=67]

birkaç çok olmayan, az sayıda

b.+ 9a5; 10b9; 15b7; 22b10;
24a13; 40b2; 43a13; 43b15;
47a10; 50b12; 51a10; 68b1;
90a7; 99a15; 101a5; 111b16;
117a2; 120a5; 131a6; 134a17;
134b7; 164a2; 164b2; 167b15;
178a4; 193a4; 200b10; 217a7
[=28]

birle ile, birlikte
b.+ 2b11; 13b12; 16b8; 71a7;
84b2; 127b3; 219b13
[=7]

biryān (Far.) kebab
b.+125a13; 199a4
b.+199a4
[=3]

bī-şafā (Ar.) neşesiz, zevksiz
b.+ 170a9; 107a10
[=2]

bisāt (Ar.) halı, kilim minder gibi
yayılan şey, yaygı
b.+ın 60b2; 146b11
b.+ına 36b5; 100a1; 124b4
b.+uñ 146b12
[=6]

bismillāhi'r-rahman'i-rrahīm(Ar.)
Rahman ve rahīm olan Allah'ın adıyla
b.+2b1; 123a5; 164b8
[=3]

biş- pişmek
b.-miş 56b17; 80a3
[=2]

bīşe (Far.) orman, ağaçlık
b.+den 158b9

b.+ye 158b9
[=2]

bişir- pişirmek bk. **bişür-**
b.-dün 167b1
b.-üp 110b3
[=2]

bī-şumār (Far.) sayısız, hadsiz
b.+dur 195b15
[=1]

bişür- pişirmek bk. **bişir-**
b.-di 139b7
b.-dükleri 71b17
b.-e 71b16; 109a14; 109a17
b.-em 139a2
b.-eyin 71a1
b.-megi 71a6
b.-mek 80b13
b.-mekden 80b16
b.-miş 139b15
b.-ürler 80a6
[=12]

bit bit
b.+ler 112b6
[=1]

bit- bitki, tüy, saç vb. şeyler çıkıp
yetişmek
b.-er 12a10; 227a14
b.-mese 163b11
b.-mez 12a10
[=4]

biti yazılmış şey, mektup
b.+39a15; 39a17; 40b8; 158a7
b.+leri 188b15; 205b16
b.+nün 188b17

b.+sini225b11
[=8]
bitür- bitirmek
b.-üp 143a11
[=1]
bi-vaqt (Ar.) vakitsiz, zamansuz
b.+dur 159b1
[=1]
biyü- yaşı ilerlemek, büyümek
b.-yüp 101a11
[=1]
biyü büyük
b.+ 24b9; 24b10; 66b15; 138b1;
138b2; 138b6; 155a14; 156b1
[=8]
biyüklük büyük olma durumu
b.+den 155a17
[=1]
biz çokluk birinci şahıs zamiri
b.+ 6b16; 7b8; 10b8; 14b14;
19b7; 19b14; 20a8; 24a6;
24a15; 27a7; 29b13; 30a11;
36a16; 42a8; 50b10; 52a2;
61a4; 64b1; 67a7; 79a7; 83b6;
133b14; 134b17; 142b11;
164b12; 168a8; 173a14; 188a7;
198a16; 200b5 205a4; 222a17;
223b9
b.+den 5a3; 41a8; 46b5; 103b6;
103b7; 160a9; 203b15
b.+e 5a5; 16a11; 19a10; 20a8;
22a4; 22a16; 22b15; 23a11;
37b3; 70b6; 70b15; 135a2;
177b5; 221b10

b.+i 4a7; 5a4; 24a14; 24a15;
32a4; 33b11; 36a4; 109a10;
121a4; 143b13; 221b14;
222a11; 222b1; 222b17;
223b11
b.+imiçün 223b10
b.+ümile 38b3
b.+üm 13b3; 26a5; 30a1;
30a10; 30b12; 30b16; 31a4;
31b17; 32b17; 33b2; 38b3;
39b14; 41a7; 52a1; 55a1; 60a7;
69a3; 69a7; 69a12; 69b17;
102b5; 103b6; 107b14; 118a3;
121a4; 128a9; 136a7; 143b2;
156b9; 160a10; 166b5; 167a17;
170a2; 172a16; 179a12; 185b5;
193b10
b.+ümçün 79b8
[=82]
bizār (Far.) bıkmış, usanmış, bezmiş
b.+75b11
[=1]
bizārlık (Far.) bezginlik, bıkkınlık
b.+ı+(bizarlığı) 75b13
b.+lık 114b9
[=1]
boğaz boğaz
b.+ından 222a2
b.+umdan 217b8; 217b10
[=3]
boğazla- 1.eti yenecek hayvanı
boğazını keserek öldürmek
b.-dılar 122a14
b.-ñ 122a14

2.haince, hunharca öldürmek
b.-dılar 188a16
[=3]
borç borç
b.+190a6
b.+ı (1) 205b17
b.+ın 88b15; 128b13; 128b14;
138a8
b.-uñ 88b13; 88b15
b.+um 88b14; 138a3
b.+uña 57a1; 138a6
[=13]
borçlu borcu olan kimse
b.+128b13
b.+sı 57b17
[=2]
boş içinde yahut üzerinde bir şey
olmaması
b.+ 57b16; 110a3
boş ol- dini nikahın geçerli
olduğu dönemde erkeğin
karısını boşadığını bildirmek
için kullandığı söz
b.ol- 201b4
[=3]
boşald- boş duruma getirmek,
boşaltmak
b.-uñ 81b14
[=1]
boyun vücudun omuzlarla baş arasında
kalan ve başı bedene bağlayan kısmı
b.+a 116a1
b.+ı+ (1) (boyun) 122a12
b.+ı+ (2) (boyun) 26b6

b.+ına+(boynına) 102b1
b.+um+(boynum) 66a8
b.+uma+(boynuma) 109b14;
210a17
b.+uña+(boyñuna) 82b6;
109b15; 162a9; 167b7; 225b12
[=12]
boz açık toprak rengi, kül renginin
adı
b.+225b17
[=1]
böl- iki veya daha fazla parçaya
ayırarak
b.-esin 179a2
b.-üp 196a4
[=2]
bölük takım, cemaat, grup
b.+ 30b9; 135a7; 136b16;
136b17
b.+i+(bölüği) (2) 136a2
b.+i+(bölüği) (1) 136a3;
136b15
b.+inden+(bölüğinden) 4a14
b.+üñden+(bölügüñden)199a11
[=10]
böyle
b.+12b10; 35b2; 41b8; 52a16;
65b9; 71a13; 71b9; 72a12;
73a14; 73a15; 77b2; 79a7;
81a3; 81b6; 91b2; 102b8;
105a10; 105b3; 107a14; 110a7;
110a8; 111b16; 113a9; 117a1;
117a4; 117b1; 119b16; 142a11;
152a2; 155b5 155b17; 157a14;

165a10; 165a12; 175a1; 175a2;
 175b17; 193a11; 194a5;
 196a14; 196b4; 197b3; 200a6;
 202b3; 204a11; 219b11; 224b5;
 225b8
 b.+dür 50a7; 163a14; 185b6
 b.+yiken 161b7
 [=50]
bu
 [=555]
 b.+dur 6b9; 10a15; 27a2; 27b3;
 27b4; 27b6; 63a10; 69a12;
 73a9; 77a6; 81b9; 122b2;
 154b14; 155a9; 162a12; 164b9;
 209b13; 209b15; 213a9; 213b4;
 220b7; 222a4
 b.+na 24b8; 40a1; 46a2; 46b5;
 46b13; 48a7; 59a15; 85b14;
 90b16; 94a10; 110b9; 115b14;
 119b16; 151a9; 151a11;
 170a10; 194a8; 197a6; 197a7;
 210a7; 225b4
 b.+nca 19a15; 21a2; 21b4;
 22b2; 28a14; 31a10; 32b2;
 51a7; 51b10; 66a4; 71b11;
 75b1; 76a1; 81a7; 89b10;
 89b15; 92a8; 97b4; 100b7;
 110a8; 112b2; 114a17; 115a8;
 116a7; 117a13; 117b7; 117b8;
 124a15; 141b7; 173b10; 176a2;
 184a14; 201b16; 206b4; 212b5;
 214b1; 224a1; 224b15; 224b16
 b.+ncılayın 112a14
 b.+nculayın 141a1; 217b15

b.+nda 23a15; 26b9; 31a12;
 33b13; 57a9; 75b15; 133b13;
 158a4; 188a7; 203a9; 203a13;
 220b6; 222a15; 224a15; 224a9;
 224a16; 224b3; 225b5; 226a16
 b.+ndadur 36b17; 75b15; 84b12
 b.+ndan 8a14; 28a11; 35b1;
 46a17; 51a3; 53a3; 54a15;
 59a9; 70a17; 77b7; 79a15;
 90a7; 100b14; 112a15; 129b6;
 159b9; 196a4; 196b20; 200a4;
 205b12; 217b16
 b.+nı 10a11; 11b2; 22a11;
 33b10; 37a15; 39b6; 43a15;
 47a14; 48a16; 61a12; 68b11;
 70b15; 71a5; 71a13; 116b3;
 131a10; 132a6; 152b14;
 163b13; 165b14; 166a15;
 189a13; 190b7; 190b10; 197b9;
 204b3; 214b12; 220a12; 223a5
 b.+nlar 3a4; 29a16; 58a7; 58a9;
 86a1; 87b3; 103b13; 109a12;
 110b2; 110b4; 151a16; 159b12;
 164b14; 186b7; 223b18; 224a2
 b.+nlara 9a11; 11b7; 33a2;
 70a11; 70b15; 82b12; 85a15;
 85a17; 87a3; 152a1
 b.+nlardan 48a12; 49a3;
 101b13; 103a9; 126a14;
 133a13; 140b5; 149a16
 b.+nları 4b17; 29a15; 33a1;
 41b1; 89b15; 100b12; 102b2;
 103a6; 105b3; 122a16; 137b14;
 151a16; 152b15

b.+nlaruñ 5b15; 8a4; 8a5; 9b10;
11b6; 18b1; 20a12; 21a10;
23b3; 29a16; 29b17; 31b2
32a13; 32a14; 32b5; 35a2;
49b16; 56b9; 60b11; 82b10;
88a9; 89a4; 101b8; 110b3;
133a10; 135b10; 136a1;
149a17; 153a10; 170b5; 177a5
b.+nuñ 8a11; 8b5; 26b17;
27a14; 28a17; 46b15; 50b12;
52b1; 55a13; 58b12; 67a13;
70b11; 74b10; 78a17; 78b7;
80a6; 90b17; 99a5; 99a7;
100a11; 107a10; 107b15;
107b16; 107b17; 110b5; 112a7;
116b6; 120a15; 126b4; 131a9;
131a11; 140a10; 155b15;
162a4; 166a8; 166a10; 166b17;
172b9; 176b1; 186b7; 186b16;
188a4; 200b11; 201b11; 204a5;
209b11; 221a15; 223b18
b.+yıdı 80a11; 206b2; 217a7
b.+yısa 166b15; 220b13
[=950]

bucağ köşe, kenar

b.+224a13

[=1]

buçuk yarım, yarı

b.+ında+(buçuğında) 152a5;
197a3

[=2]

budağ dal

b.+ıyla+(budağıyla) 49b15

[=1]

bugün içinde bulunulan gün

b.+ 21b1; 32a7; 33a1; 37b14;
46b15; 51a10; 55a17; 58a6;
71a15; 73a9; 84a2; 85b4;
87a16; 102a12; 106a4; 127a4;
127a8; 133b6; 139a3; 143a3;
144b14; 156b13; 170b8; 203a8;
212b11; 214a11; 214a14;
217b13

b.+den 108a11

b.+e 85b4

[=32]

buğday buğday

b.+ın 161a1

[=1]

buğlı (Ar.) hasislik, pıtilik

b.+193b4

[=1]

bul- bulmak, istenen şeye
kavuşmak, nâil olmak.

b.-a 43b14; 108b12; 115b11;
150b3; 206a15; 225a10

b.-am 104b9; 115b1

b.-amadum 114b13; 117b5

b.-asın 8b10; 15a7; 17b11;
72b8; 87a7; 118a16; 146b7;

184a9; 219a8

b.-asız 176a4

b.-avuz 188a7

b.-ayduk 30a6

b.-dı 14b13; 37b3; 38a4; 66b15;
94a8; 98a16; 96b5; 102b6;
123a4; 152b13; 155b12; 166b7;

168b2; 170b2; 172a7; 189a10;
205a9
b.-dılar 48a10; 134b8; 136b4
b.-dı+(mecal bul-) 95a8
b.-dı+(necat bul-) 44a13
b.-dugum 122b2
b.-duguñ 92b14
b.-dum 6a10; 26a15; 27a3;
27a4; 27a5; 27a6; 41a3; 46a3;
53a12; 55b9; 62a10; 62b9;
78b16; 109b12; 110b2; 121a14;
153b1; 195b11; 205b3; 215a2
b.-dun 58a16; 59a3; 73b16
b.-dun (halas bul-) 81a5
b.-ıbilürse 87b6
b.-ıcak 19b10
b.-ımazam 157a12; 221b3
b.-ımazsız 58a12; 92a12;
92a13; 92a15; 92a17
b.-madı 44a8; 52b2; 65b16;
71b6; 71b8; 74a12; 108b14;
135a6; 166b3; 169b11; 176a1;
204a15; 204a16
b.-madılar 48a8; 58a8; 58a13;
109a13; 110b2
b.-madılar+(çare bul-) 30b6
b.-maduguma 118a9
b.-maduk 83b6
b.-madum 153b3; 173b8
b.-maga 180a14
b.-magı 150a17
b.-mağdur 147b8; 150a9
b.-mağlık 113a4

b.-masa 116b11; 116b12;
116b13; 116b15; 116b17;
215b10
b.-maya 27b14; 43b13; 7b7;
129a2; 148b17; 182a14;
185a15
b.-mayasın 72b7; 129a6;
146b9; 162a2
b.-mayubdurur 215b10
b.-maz 32b12; 118a5
b.-mazam 162b16
b.-mazdum 104b10
b.-mazsın 118a15
b.-mazsız 92a1
b.-mış 107b17
b.-up 7a4; 52b8; 78a4; 80b9;
90a11; 90b17; 92b5; 111b14;
114b6; 148b1; 167b1; 174b13;
181b6; 207b16; 219a16
b.-umadılar 135b2
b.-ur 22a2; 43a11; 89a10;
132a15; 133a16; 148b7; 219b6
b.-uram 213b11
b.-urlar 135a13; 171a2
b.-ursa 27a11; 55b11
[=159]

bulan- lekelenmek, kirletilmek

b.-ursa 184b16

[=1]

bulanuğ bulanık

b.+131a14

[=1]

bulanuğlık bulanıklık

b.+ından+(bulanuqlığından)
184b16
[=1]
bular bunlar
b.+ 223b2; 223b8
b.+ı 223b7
[=3]
bulaş- kirlenmek
b.-miş 120b9; 177b2
[=2]
bulaşdur- bulaştırmak
b.-dı 168a3
b.-maya 149a1; 149a2
[=3]
bulaşık bulaşmış olan, üzerine bir şey
sürülmüş bulunan, kirlenmiş,
lekelenmiş
b.+120b11
[=1]
bulegā (Ar.) belîğ kimseler, güzel ve
düzgün söz söyleyenler
b.+nuñdur 147b4
[=1]
bulun- elde edilmek, ele geçirilmek
b.-am 53b14
b.-madı 65b14
[=2]
buluş- karşılaşmak, rast gelmek
b.-maduğ 222a13
b.-ur 222a24
b.-urlar 223b2
[=3]
burhān (Ar.) kanıt, delil,
hüccet, beyyine

b.+12a13
[=1]
burun burun
b.+ına+(burnına) 56b17
b.+larından 100b10
b.+undan+(burnundan) 15b12
[=3]
buñun (Ar.) gizli olma, gizlilik
b.+dan 16a3
[=1]
buyruğ buyurulan, emredilen
şey, emir, hüküm
b.+51b7
b.+ın+(buyruğın) 53b16; 63b4
b.+una+(buyruğuna) 67b4;
184b9
[=5]
buyur- buyurmak, emretmek,
görevlendirmek
b.-12b1; 55b16; 74b1; 162a5;
163b3
b.-alar 4a10
b.-arsan 79a1
b.-asız 164b6
b.-dı 5b17; 14a17; 15b6; 18a16;
29a1; 34b5; 66b4; 73b4;
140b14; 142b14; 142b15;
144b4; 164b7; 188b13; 194b17;
202b10; 204b1; 205a15
b.-dugı 20a9; 66b1
b.-dugunlayın 137b10
b.-dum 174a10
b.-duñ 59b10
b.-duñuz 163a4

b.-lar 5b17
b.-maduğın 140b9
b.-mayubdurur 169a7
b.-miş 20a16
b.-mişdur 19b12
b.-mişidiñüz 59b13
b.-sa 92a10
b.-ubdur 190a12
b.-ubdurur 19a11; 83a7; 189b1;
199b11; 216a1; 216a4
b.-ubdurursın 70a13
b.-uñ 14b5
b.-ur 5b3; 5b5; 6b5; 6b14;
15a16
b.-ursuñ 175b8
[=72]
buz donmak suretiyle katılaşmış su
b.+ı (1) 99b13; 160b13
[=2]
büdelā (Ar.) abdal
b.+138b8
[=1]
bühtān (Ar.) kara çalma, iftira
b.+dan 223a4
[=1]
bük- eğmek
b.-en 221b6
[=1]
bükül- eğilmek, yaşlanmak
b.-di 152a15
b.-dñüz 170a2
[=2]
bülend (Far.) yüksek, yüce, ulu
b.+ile 197a10

[=1]
bülügiyyet (Ar.) erginliğe erişme,
bâliğ olma, erginlik
b.+e 136a12
[=1]
bünyād (Far.) temel ,esas
b.+45b2; 107a15; 210b16
b.+ından 107a1
[=4]
bürin- bürünmek, sarılmak, örtünmek
b.-üb 12b6
b.-ür 222b10
[=2]
bürke (Ar.) havuz, su birikintisi,
gölcük
b.+72b9; 72b10
[=2]
bürü- sarmak, kaplamak
b.-miş 143a1
[=1]
büyüklik boyut bakımından büyük
olma durumu
b.+ile 60b2
[=1]

C

cāh (Ar.) yüksek mevki, makam, rütbe
c.+213a14
c.+ıdur 79b11
c.+ına 213a16
c.+ını 9b16
c.+uñ 126a15; 127b1
[=6]

cāhil (Ar.) belli bir konuda yeterli bilgisi olmayan

c.+96b13; 145a8

c.+dür 75a9

c.+lere 204a1

[=4]

cām (Far.) şarap

c.+ından 38a7

[=1]

cāme-dan (Far.) elbise koymaya mahsus dolap, sandık

c.+200b5

c.+ile 200b10

[=2]

cāmi^c (Ar.) toplayan, toplayıcı, bir araya getiren, cemedan

c.+48a11

c.+leridi 216b8

c.+ni 48b5

c.+üñ 48b7

[=5]

cān (Far.) insan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedebdeb ayrılan madde dışı varlık, ruh

c.+ 8b1; 26a3; 32b6; 39a17;

40b2; 44a10; 44a11; 44a12;

47b6; 50a10; 64b13; 81b17;

97b14; 101b6; 101b8; 103a10;

113b6; 123a12; 130a12; 138a1;

141b14; 141b15; 158b11;

164b7; 179a5; 215b4; 221a6;

221a16; 221b16; 222a3; 222b4;

222b8; 223a15; 223a16; 225a7

c.+a 221a14; 222a9

c.+dan 49a13

c.+ı (1) 31b4; 187a1; 194b1;
207b10; 218a7; 225a8; 225a14;
226b2

c.+ı (2) 78b14; 182b13; 211a3;
222a3; 223a9

c.+ın 221a15

c.+ına 52a5; 84b9; 201b6;
226b4

c.+ını 47b12; 104b4; 104b5;
131a2; 221a15; 222a2

c.+ile 150a6; 226b12

c.+lar 9b16

c.+ları 2a1; 23a5; 44a5; 223b14

c.+ların 100b10

c.+larındagı 9b2

c.+larumuzu 30a11

c.+laruñ 141a5

c.+laruñuzı 100a14

c.+um 7a17; 23a4; 224a1

c.+uma 134a15

c.+umda 85a2

c.+umdadur 221b14

c.+umı 104b4; 214a4

c.+umuñ 149b13; 149b14

c.+umuza 66b12

c.+umuzu 30b13

c.+uñı 23a4; 115b6

[=88]

cānavar (Far.) azgın, vahşi, yırtıcı hayvan

c.+dan 212a1

[=1]

cānsuz ölmüş, ölü

c.+laruñ 182b13

[=1]

cāriye (Ar.) genç kadın

c.+ 60a8; 70b12; 70b16; 196b3;

197a6

c.+den 196b8

c.+ler 29a10; 30a9

c.+m 196b2

c.+müze 60a7

c.+ñ 60a8

c.+ni 196b1

c.+nüñ 195a17

c.+si 60a5

c.+sine 60a6

c.+ye 70b15

c.+yi 196b2

[=18]

cāvidān (Far.) edebi, kalıcı, baki

c.+inuñ 113a13

[=1]

ceb (Ar.)

c.+ümde 117b17

c.+üme 117b16

c.+ündeki 117b14

[=3]

cedd (Ar.) dede, ata

c.+i (2)12a13; 198b13

c.+üm 12a6; 13b5

c.+üñ 13b3

[=5]

cefā (Ar.) eziyet, sıkıntı, eza

c.+sını 100a16

[=1]

cehd (Ar.) çalışıp çabalama, büyük gayret sarfetme, uğraşma bk. **cehet**

c.+ 54b6; 114b8; 176b8;

196a14; 212a8; 212a9; 217b2

c.+dür 185b1

c.+i 153a8

c.+ile 62b12; 173a10; 176b9

c.+iyile 219a16; 220b1

[=14]

cehennem (Ar.) tamu, duzah

c.+8a7; 26b5; 42a16; 43b2;

61a13; 64a1; 77b9; 77b16;

80a13; 80a17; 87a14; 87b6;

94a17; 136a1; 165a14; 171a5;

171a9; 171a11; 184b4

c.+de 24a13; 51a10; 165a14

c.+den 34a7; 64a1; 136a3;

136a5; 150b14; 181a5; 184b7;

184b11; 222a17

c.+e 74b8; 80a12; 81b3; 115a2;

119a10; 171a10; 171a12;

171a13

c.+i 136a1

c.+üñ 184b4; 184b12

c.-i sermedī

c.+dür 86a8

[=45]

cehet (Ar.) uğraşme, gayret etme bk.**cehd**

c.+den 16b3; 55a13; 60b5;

164b15

c.+inden 66b12; 139a1; 167a8;

178b14; 193b17; 220b8

c.+indendür 42a14

c.-i ahiret

c.+92b13

c.-i dünya

c.+79a2

c.+dan 78b7; 92b12

c.-i maişet

c.+e 66b14

[=18]

cehil (Ar.) bilgisizlik, bilmezlik, cahillik

c.+ 40b6; 147a12

c.+den 52a4

c.+dendür 93a17

c.-i maḥẓ

c.+dur 30a7

[=5]

celāl (Ar.) yücelik, büyüklük, ululuk

c.+i 136b8

c.+ile 175b17

c.+inden 174a6

c.+ini 43a3

c.+üñe 104a5

[=5]

celle celāluhu (Ar.) Allah'ın yüceliği, şanı artsın

c.+15a15; 17a16; 23a13; 24a5;

32a13; 39a5; 58b11; 62a2; 89b7;

92a3; 93b10; 94b2; 145a13;

157b3; 157b16; 170b3; 174b6;

177a4; 187b13; 190a10; 191b11;

192a17; 194b14; 198b1; 201a16;

208b2; 214a4; 217b7; 219a2

[=29]

cellād (Ar.) idam hükmünü yerine getirmekle görevli kimse

c.+34a1

[=1]

cemā'at (Ar.) bir yere toplanmış insan kalabalığı

c.+ 13b2; 35b16; 37a6; 37a8;

63a3; 76b12; 77a8; 77b7;

81b12; 81b14; 113a6; 122b11;

122b14; 122b17; 126a13;

134a15; 138b10; 147b5; 157a9;

161b6; 161b8; 165a4; 167b10;

203a1

c.+den 12a17; 82b13; 116a6;

118a2; 122b12

c.+e 82b14; 116a9; 118a2

c.+i 74b7; 84b10; 204a17

c.+idür 165a5

c.+ile 10a8; 35b17; 36b14;

48a5; 90a16; 160a17; 174a5;

211a15

c.+inden 42b14; 113a6; 203a14

c.+iyle 122a2

c.+üñ 24a11; 46a11

c.-i emīn

c.+ 36b16

[=52]

cemādāt (Ar.) cansız cisimler

c.+138b11; 138b13

[=2]

cemāl (Ar.) yaratılış ve görünüş bakımında güzel olma, güzellik

c.+ 29a10; 29a17; 42b4; 49b8;
96a2; 101a12; 102a17; 134a4;
179a8; 181a6; 181a9
c.+i 68b4
c.+in 95a16
c.+inden 174b9
c.+ine 9b11; 13b6; 158b17
c.+ini 206a3; 21a16; 43a2;
68b17; 206a2
c.+ün 30a13
c.+üni 66b7; 68b4; 68b17; 81b2
c.+üñüzi 18a15

c.-i kemāl

c.+üñdür 81b9

[=30]

cemī^c (Ar.) bütün, hep, cümle

c.+ 2a11; 8b1; 8a3; 10b10;
11a9; 12a5; 12b6; 13a8; 13a9;
15a7; 16b2; 16b10; 16b11;
18b1; 19b3; 21b11; 22a1; 27b7;
29a13; 29b6; 30a6; 30a7; 31b4;
32a6; 32b1; 33a11; 33a17;
33b9; 34a9; 35b16; 36b1;
36b17; 37a4; 37a12; 37b11;
39a8; 40a3; 40b2; 44a8; 44b7;
44b8; 44b10; 46b11; 48b11;
77a3; 77a4; 77a9; 77a12; 77b3;
78b6; 81a8; 81b14; 82a15;
82b8; 83b6; 84b15; 85a12;
85a13; 87a4; 88a6; 89b12;
89b14; 91a9; 91a10; 91a15;
91a17; 92a4; 92b2; 93a14;
94a4; 95a7; 95a14; 95b17;
96a4; 97b3; 98b8; 98b14;

101b10; 102b147; 103b17;
104b16; 105a7; 105a10;
107a12; 107b17; 114a5;
114a11; 114a12; 115a5; 118b8;
119a5; 120b2; 121b2; 122b14;
123b7; 123b15; 124b8; 128a4;
129a11; 139b6; 140a7; 140a11;
141b6; 144a2; 146b12; 146b14;
150b5; 152a4; 152a15; 152a17;
153a9; 158a12; 158b15;
159b11; 162a11; 163b11;
170b3; 172a6; 172b12; 177a1;
177a6; 177a17; 178a14; 178b3;
179b14; 181a4; 181a7; 181b3;
181b9; 182b5; 185b9; 201b8;
201b9; 201b11; 202a2; 203a4;
209b10; 210b1; 212a12; 213b9;
213b7; 217a9; 218a3; 218a5;
218b7; 218b9; 218b11; 219b5
c.+müz 18a11; 20b13; 100a3
c.+nün 7b7
c.+si 10b10; 37b8; 38b11;
65b6; 69a7; 69b8; 71a12; 82b7;
94a17; 100a15; 101b12; 102a3;
135a13; 135a13; 136a6;
158b17; 188a9; 191a17; 202b5;
202b6; 203a11
c.+sinde 8a14; 66a9
c.+sinden 38b1; 77b9; 209a4
c.+sinün 96a9; 102b1
c.+siyile 182a13
[=195]

cem^c iyyet (Ar.) topluluk

c.+161a6

c.+inũ 190b4

c.+ũ 190b6; 201b13

[=4]

cemre (Ar.) Şubat sonu ve mart başında birer hafta ara ile havaya, suya ve toprağa düşerek sıcaklığın yükselmesine sebep olduğu kabul edilen ısıtıcı kuvvet

c.+196a1

c.-i tavar

c.+196a4

[=2]

cenābet (Ar.) cünüp

c.+le 223a2

[=1]

cenāze (Ar.) gömülmek üzere hazırlanmış ölü, ceset

c.+den 167b8

c.+müze 172a16

c.+si 124b14

c.+sin 205b9

c.+sinden 153a10

c.+sine 172a13; 190b16;
207a14

c.+sini 207a13

c.+yi 35b8

[=10]

cenk (Far.) savaş, harp, kavga, çekişme

c.+29a5; 30b11; 30b12; 30b15;
93a5; 115a17

c.+ile 115b12; 115b15

[=8]

cennāt (Ar.) cennetler

c.+ı 32b11

[=1]

cennet (Ar.) uçmak

c.+ 8a8; 18b9; 32b11; 38a1;
38b11; 40b11; 61b8; 77b11;
77b16; 81b1; 91b17; 119a9;
119a10; 120b2; 150b13; 158a8;
179a7; 181a12; 182b7; 202b3

c.+de 39b5; 43a1; 73a10;
165a14

c.+den 181a4

c.+e 18b1; 43b3; 54a12; 64a1;
74b7; 77b14; 136a3; 136a5;
136b14; 171a9; 171a12

c.+ine 120b5; 184b11

c.+ũ 131b14; 182b6; 219b16

c.-i na'ım

c.+115a14

[=50]

cerāhat (Ar.) irin, yara

c.+ümüñ 77b4

[=1]

cesed (Ar.) cansız, ölü vücut

c.+e 194b2

[=1]

cevāhir (Ar.) cevherler

c.+134b8; 134b13; 170a10

c.+den 30a9; 120b6

c.+in 99b10

c.+ler 29a11

c.+leri 30a12

[=8]

cevāp (Ar.) yanıt

c.+ 18b11; 18b12; 18b14;
53b11; 96b12; 115b17; 127b5;
140a9; 173a3; 181b2; 197a2;
204b15; 225a5
c.+a 209b15
c.+dan 40a1
c.+ı 60b17; 87a16; 89a14;
165a12; 179b16; 202b5
c.+ıdur 3b2
[=23]
cevāriḥ (Ar.) avcı hayvanlar
c.+219a4
[=1]
cevher (Ar.) var olan bir şeyin özü,
esası, gevher
c.+ilere 138a13; 138a14
c.+in 219a6
[=3]
cevher-furuṣ (Ar.+Far.) mücevher
satan kimse, cevâhirci, kuyumcu
c.+29b11
[=1]
ceyb (Ar.) yaka, cep
c.+ine 72a16
c.+ümdedür 185b14
c.+üñe 185b16
[=3]
cezā' (Ar.) ceza, azap
c.+112b7; 119b16; 185a12
c.+dan 42a14
c.+sı 167a10
c.+yı 135b5
[=6]
cidāl (Ar.) asvaş, cenk, kavga

c.+ 30b15; 115a17
c.+ ile 30b12
[=3]
cidd (Ar.) bir işi gerçekten çalışıp
işleme, ciddilik
c.+ 62b12; 153a8; 176b8;
196a14; 217b10; 219a16
c.+ile 217a18
[=7]
ciger (Far.) yürek, bağır, iç
c.+i (1) 199a3
c.+ini 102b9
c.+leri 103b16
c.+üm 30a16
[=4]
ciger-gūse (Far.) ciğer köşesi, çok
sevilen kimse
c.+m 211a9
[=1]
cihān (Far.) yaratılmış olan şeylerin
bütünü, evren, kainat
c.+175b13; 212a6
c.+a 68a12; 68a13; 74b11;
198a17; 221b13
c.+da 74b13; 110a13; 110a14
c.+dan 74b12; 74b15; 212a5;
221b9
c.+ı 222a10
c.+idi 198b17
c.+uñ 74b15; 198a6
[=18]
cihān-dār (Far.) dünyaya sahip olan,
padişah
c.+lık 4b5

[=1]
cihāt (Ar.) cihetler, yönler
c.-ı dünyā
 c.+dan 209a16
 [=1]
cihet (Ar.) yan, yön, taraf
 c.+den 213a13
 c.+inden 108a10; 110b8; 111b4
c.-i dünyā
 c.+sı 192b9
 [=5]
cilā' (Ar.) parlaklık, parıltı
 c.+153a4
 [=1]
cinn (Ar.) dini inanışa göre duyularla kavranamayan yaratık
 c.+220a16
 c.+iyidi 170a6; 170a8
 [=3]
cins (Ar.) tür, nevi
 c.+ 9b2; 204b14
 c.+inden 93a9
 c.+ümüzden 118a3
 c.+üñ 72b13
 c.+üñden 116b3; 163b17
 [=8]
cism (Ar.) boşlukta bir yer kaplayan varlık, madde, nesne
 c.+e 223a15
 c.+üñden 212b4
 [=2]
civār (Ar.) yakın çevre, etraf
 c.+ına 39a11
 c.+ında 9a1

[=2]
cömerd (Far.) cuvan-merd, kendine ait şeyleri kolaylıkla verebilen, ikram edebilen
 c.+56b1
 [=1]
cömerdlik (Far.) eli açıklık, cömert olma durumu
 c.+i+(cömerdliği) 140b3
 [=1]
cum'a (Ar.) cuma günü
 c.+19a5; 36a6; 65a14; 65a15; 99b5; 170b14; 223b4
 [=8]
cur'a (Ar.) yudum, bir yudum
 c.+74a12
 [=1]
cüş (Far.) çoşma, taşma, çoşkunluk
 c.+103b14
 [=1]
cüşiş (Far.) çoşkunluk, çoşma, galeyan
 c.+dendür 3b15
 [=1]
cübbe (Ar.) elbise üstüne giyilen, bedeni uzun ve bol, yenleri geniş, düğmesiz giyecek
 c.+m 14a4
 c.+sin 21a17
 [=2]
cühūd (Ar.) Yahûdi, çıfit
 c.+ 50a14; 50a15; 51b6; 51b8; 52a8; 52b15; 84a1; 84a9; 84b17; 85b1; 85b2; 124a16;

125b1; 192b10; 192b12;
207a17
c.+a 84a17; 85b2; 192a1;
192a2; 192b13; 192b17
c.+dur 52a3
c.+lar 52a1; 52a2
c.+uñ 50a9; 52b16; 84a16
[=28]

cümle (Ar.) her, hep, bütün, herkes
c.+8a15; 16b4; 31a1; 39b10;
53b11; 55b7; 114a2; 144a3;
194a12; 221a8; 222a9; 222b2;
222b3; 225b2
c.+den 4a12; 227b6
c.+si 192b1; 208b17
c.+siyile 5b12; 198a7; 218a9

c.-i ḥalāyık

c.+dan 218b10

c.-i dūnyā

c.+dandur 49b12

[=26]

cünūn (Ar.) cinnet, delilik, delirme,
çıldırma

c.+125b7

[=1]

cüvān (Far.) genç, delikanlı

c.+idüm 226b16

[=1]

cüvān-merd (Far.) temiz, asil ve
cömert yaratılışlı, âlîcenap, mert, yiğit
(kimse), babayiğit

c.+100b14

c.+ler 81a6

[=2]

cüz (Ar.) bütünün bir parçası

c.+dür 186b2

c.+idürdir 73b5

c.+lerinden 73b5

c.+ü 121a2; 121a3

[=5]

Ç

çadır barınmak maksadıyla yere
çakılmış kazıklara keçeden yapılmış
taşınabilir barınak

ç.+ 29a3; 82a4; 203b7

ç.+a 29a13; 82a4; 82b13

ç.+ı 29a8; 29a12; 30b15;
30b18; 71b5

ç.+ın 71b13

ç.+ıydı 82a5

ç.+um 171a5

ç.+uñ 29a4; 29a7; 30a17;
30b13; 82a9

[=19]

çağır- söylemek, demek, seslenmek

ç.-60a7

ç.-a 33b13

ç.-dı 15b2; 35b6; 38b14; 49a16;
52b14; 63b3; 85b16; 97b6;
102b11; 197b16; 198a3

ç.-duñ 53a5

ç.-ırsam 224a11

ç.-madı 53a5

ç.-mağ 33b14

ç.-mamak 33b14

ç.-ub 41b2; 83b1; 90a5; 221b1;
226a5

ç.-ur 14a15; 75a10
 ç.-ursa 33b14
 ç.-ursın 52a8; 197b16
 [=27]
çağırış- hep birlikte bağırışmak
 ç.-urlar 36b16; 54a11
 [=2]
çağırt- çağırmak işini başkasına yaptırmak
 ç.-dı 55a4
 [=1]
çağla- su, köpürerek ve ses çıkararak coşkun bir biçimde akmak
 ç.-rdı 98a5
 [=1]
çak (Far.) yırtılmış
 ç.+223a9; 225a16
 [=2]
çal- herhangi bir enstrümandan ses çıkarmasını sağlamak
 ç.-ar 160b17
 ç.-ardı 48b13
 [=2]
çalab Tanrı, Allah
 ç.+um 29b4
 [=1]
çaldur- çaldırmak
 ç.-duñ 55a4
 [=1]
çamur su ile karışarak bulaşıcı, sıvaşıcı duruma gelmiş, basılınca içine batılan toprak
 ç.+uñ 41a9
 [=1]

çanak pişirilmiş topraktan yapılma yayvan kâse
 ç.+76a2
 ç.+(ğ)ile 76a4
 [=2]
çar (Ar.) kadınların büründükleri çarşaf, bir nevi büyük şal, car, zar
 ç.+ın 55a8
 [=1]
çarağ (Far.) yağ kandili ve genellikle mum, meş'ale gibi ışık veren şey
 bk.çerağ
 ç.+ı (1) 72a11
 [=1]
çäre (Far.) çıkar yol, çözüm yolu
 ç.+ 30a5; 30a6; 30a11; 30b5; 31b3; 52b2; 217b10
 ç.+si (2) 30a16; 54b6
 [=6]
çarğ (Far.) kuyu, çukur
ç.-ı cān-gūdāz
 ç.+228b3
ç.-ı rūzigār
 ç.+227a12
 [=2]
çat- kızmak, öfkelenmek
 ç.-dı 50a3 (kaşın çat-)
 [=1]
çatuk (Kaş için) uçlarından birbirine bitişmiş, çatılmış
 ç.+22b1
 [=1]
çek- 1. Uzaklaştırmak, ayırmak, kaldırmak

ç.-50a2; 50a5
 ç.-di 167b17
 ç.-di (el çek-) 43a12; 139b9
 ç.-er 168b16
 ç.-esin 149a16
 ç.-medi 167a1
 ç.-mek (el çek-) 93b5
 ç.-mişsin 60a15
 ç.-üp (el çek-) 150b8
 ç.-üp 87b4; 111a3; 122b8
 ç.-üñ 170b11
 2.Kendine doğru getirmek,
 kendine yaklaştırmak
 ç.-di 51b17
 ç.-erdi 85a10
 ç.-üpdurur 77a6
 3.Yukarıya çıkarmak
 ç.-di 122b6
 ç.-icek 122b7
 ç.-medi 109a4
 ç.-mişidi 157a10
 ç.-mişidüm 160b8
 4. sıkıntı ve üzüntü duyarak
 yaşamak, ızdırıp içinde olmak
 ç.-diler (zahmet çek-) 86b13
 ç.-düginden (mücādele çek-) 176b17
 ç.-düm (mücādele çek-)104a11
 ç.-dünüz (meşakḳat çek-) 22a15
 ç.-em (belā çek-) 63a14
 ç.-erdi (cān çek-) 44a11
 ç.-erler (belā çek-) 51b10
 ç.-me (meşakḳat çek-) 71b10
 ç.-me (renc çek-) 71b13

ç.-mek (mücādele çek-) 182a17
 ç.-mekden (cān çek-) 44a12
 ç.-mekden (ğamın çek-)152a14
 ç.-men (teşvīş çek-) 121b15
 ç.-üb (yol çek-)112a2
 ç.-üb (mücādele çek-) 141b7
 ç.-üb (renc çek-) 170a2
 ç.-üb (mihnet çek-) 52a12
 ç.-üb (sefer çek-) 151a7
 ç.-üb (mücāhede çek-) 164b4
 ç.-üb (meşakḳat çek-) 66a4
 ç.-üb (zahmet çek-) 196a16
 5. Üzerinde bulunan bıçak,
 kılıç, tabanca gibi silāhları) Kullanmak
 üzere çıkarıp eline almak, kullanmaya
 davranmak
 ç.-miş (kılıç çek-) 154b7
 [=49]
çekici çekmek işini yapan
 ç.+yile 153a2
 [=1]
çekil- çekilmek
 ç.-ürdi (tamarı çekil-) 216a9
 [=1]
çekin- korkmak, ürkmek
 ç.-dügüm 105a16
 [=1]
çekirdek meyve tohumu
 ç.+i+ (1) (çekirdeği)27a10;
 37bb4
 ç.+i+ (2) (çekirdeği) 37b5
 ç.+in+(çekirdeğin) 27a12
 [=4]
çemen (Far.) çimen, yeşillik

ç.+inde 38b11
[=1]
çerağ (Far.) yağ kandili ve genellikle
mum, meş'ale gibi ışık veren şey
bk.çarağ
ç.+76a6; 78a1
ç.-ı şer
ç.+187a2
[=3]
çerh (Far.) çark, dönen tekerlek
ç.+ini 148b6
[=1]
çeri asker
ç.+29a4; 30b10
ç.+si (2) 123a14
[=3]
çeşme (Far.) pınar, su kaynağı
ç.+184b14; 184b15
ç.+ler 31a16
ç.+nüñ 127a3; 184b14
[=4]
çeşm (Far.) göz
ç.-i dilber
ç.+dür 227a13
[=1]
çevre yakın olan yerler, etraf, civar
ç.+99a4; 223b17
ç.+si 140a14
ç.+sinde 133a8; 168a11
ç.+sine 29a4; 37a4; 71a9
ç.+ye 30b11
[=9]
çeyne- çiğnemek
ç.-yince 210b5

ç.-yüp 210b4
[=2]
çez- çözmek, yaymak, sermek
ç.-dün 178a11
[=1]
çığırs- yüksek sesle bağışmak, hep
birlikte bağırıp çağırmak, haykırmak
ç.-alar 221b14
[=1]
çığır- çığlık atmak, bağırarak
ç.-dı 15b10; 86b10; 159b17
[=3]
çık- 1. (Bulunduğu yerden) Dışarıya
varmak, içeriden dışarıya doğru gitmek
ç.-76b9; 95b8; 133b1; 133b15
ç.-a 34a6
ç.-dı 26a6; 49b3; 52a12; 56b10;
58a14; 65a4
ç.-dılar 34b13
ç.-mayup 13b7
ç.-mayınca 69a3
ç.-sun 53b17
ç.-up 34a7; 34b14; 48b12;
55a15; 58a9
2. Yukarı doğru gitmek,
yüksekteki bir yere erişmek,
tırmanmak
ç.-dı 15b2; 15b5
ç.-up 19a5
3. Uzaklaşmak, kurtulmak,
aklından silmek, inancından
vazgeçmek
ç.-arup 16a17
ç.-dı 31b10

ç.-up 24a13
4.Ortaya çıkmak, görünür olmak
ç.-dı 64a2; 105b4; 122b1;
122b2; 122b3; 122b5; 135a5;
135a15; 135b7; 153b11; 154a5;
167a6
ç.-up 32a10; 60b8; 125b15;
125b16; 133a6; 134b2
ç.-a 34a6; 71a13; 71b6; 74a1;
144a15
ç.-ageldi 63a9; 71a11; 71b6;
97a12
[=35]
çıkār- çıkarmak
ç.-a 122b5
ç.-alar 205b9
ç.-dı 22a11; 48b11; 84a17;
138a7; 152a1; 190b9; 199a13
ç.-dılar 15b15; 140b15
ç.-madı 208b10
ç.-mak 219a12
ç.-mayalar 118b13
ç.-up 40a17; 56b12; 59b10;
63b9; 72b2; 88a1; 111b5;
117b17; 119b11; 126b3;
130a10; 141b2; 162a7; 167b13;
168a13; 169b8; 199a17;
214b10; 215b8
ç.-urdu 57b17; 72a16; 197b2
ç.-urlar 219a6
[=40]
çırāk lamba, kandil
ç.+ 41a17; 65a3; 65b15; 76a3;
94a6; 166b10

ç.+dan 60a4
ç.+ı+(çırığı) 42b1; 87b3
ç.+ları 166b9
[=6]
çiçek çiçek
ç.+inüñ+(çiçeginüñ) 49b14
[=1]
çift (Far.) tek olmayan, iki
c.+49b10; 54b1; 73a8
[=3]
çile (Far.) eziyet, sıkıntı
ç.+141b2
[=1]
çirkin (Far.) göze ve kulağa hoş
gelmeyen
ç.+ 53a12; 129b13; 178b12
[=3]
çoban (Far.) koyun, keçi, manda, sığır
gibi ehlî hayvan sürülerini güdüp
otlatan kimse
ç.+98b9
ç.+a 98b13
ç.+inuñ 43b9
ç.+uñ 98b13
[=4]
çok sayı, nicelik, değer, güç, derece
vb. bakımından büyük ve aşırı olan,
aşırı bir biçimde
ç.+10b8; 18a8; 25b13; 33b16;
54a9; 55b3; 55b5; 56a14; 57b15;
58a2; 61a7; 62a13; 65a6; 70b13;
75b6; 80b12; 82b7; 93a15;
93a16; 95a15; 105b6; 108b1;
132a8; 135b4; 144b14; 150b4;

151a14; 151b12; 155b8; 163a12;
170b13; 182b3; 184a16; 185a4;
187a9; 194b5; 199a6; 213a2;
213a14; 220a5
ç.+dur 50b14; 124b16; 151b9;
176b11
ç.+ından+(çoğundan) 62b8
ç.+idi 192b9; 215a12
[=52]

çök- çökmek

ç.-düm 113b2

ç.-üb 11a8; 198a15

[=3]

çölmek çömlmek

ç.+80a3; 139b15

ç.+e+(çölmege) 80b14

ç.+i+(çölmegi) 80a3; 80b16

ç.+ile 139a6

ç.+lerünizi 167b13

[=7]

çukur çevresine göre daha aşağı
seviyede bulunan yer

ç.+a 26b13; 135a17

[=2]

çün (Far.) çünkü, mâdemki

[= 824]

çünkü (Far.) şundan dolayı ki, şu
sebepten ki, zîrâ

ç.+ 25b14; 77b5; 85b7; 107a12;
164b11; 221a16; 222b16;
223a15; 223b6; 223b14; 224a5

[=11]

çünkü (Far.+T.) çünkü

ç.+ 26b16; 47a8; 48a5; 51a4;
52b1; 54a7; 55a16; 62a14; 79a6;
81b12; 101b7; 109a11; 112b13;
130a5; 130b9; 132a6; 134a8;
134a16; 134b3; 134b16; 135b5;
135b8; 139a9; 149a12; 154b16;
166b5; 171a17; 172b8; 179b1;
195b10; 213a4; 222b10

[=32]

çürü- çürümek

ç.-yüp 208a17; 224b2

[=2]

çürük çeşitli dış sebeplerin veya
mikropların etkisiyle kimyevî
değişikliğe uğrayıp bozulmuş olan,
çürümüş

ç.+157a11

[=1]

D

dād (Far.) adalet, doğruluk

d.+88a4

d.+ım 88b1

[=2]

dā'ī (Ar.) dua eden kimse, duacı

d.+4a17

d.+nüñ 4a1

[=2]

dā'im (Ar.) devam eden, devamlı

d.+8b17; 14a2; 17b1; 19b4;
20a5; 25a5; 26a17; 27a9; 29b12;
32a6; 44b4; 45a14; 50b5; 52a2;
54b1; 59a10; 73b8; 75a5; 75a6;
77b1; 78b13; 79b17; 94a3; 94a5;

94a7; 96b5; 124a2; 124a7;
124a10; 124b1; 127a6; 129a13;
129b9; 130a14; 138a8; 144a9;
144a14; 144a15; 145b1; 145b6;
146a12; 148a4; 149a3; 149b12;
155b3; 157a2; 157a14; 174b2;
178b6; 179b1; 186b3; 208b7;
212b1; 219b8; 219a5; 223a9

[=56]

dā' iye (Ar.) bir şeyi yapmak
hususunda duyulan ve içten gelen
teşvik edici istek, arzu

d.+leri 127b16

[=1]

dağ- takmak

d.-dı 199a17

[=1]

dağık (Ar.) ince, hassas, dakika
şaşmayan

d.+132b10

[=1]

dağık (Ar.) kapı çalıcı

d.+dan 5a16

[=1]

dāl (Ar.) delalet eden, delil olan

d.+196b12

[=1]

dam çatı bk. **tam**

d.+ 85a17; 86b4; 126a9

d.+da 196b7

d.+ma 104b1; 105b11; 134a3;

154a6; 176a3

d.+ında74b7

[=7]

dāmen (Far.) etek, uç, kenar

d.-i gülşen

d.+de 226a14

[=1]

dānā (Far.) alim, bilgin

d.+2a14; 93a5

d.+dur 75a9

d.+sı 45b1

[=4]

dāne (Far.) tane, adet

d.+118a12; 143a3; 157a11;

176a3

d.+yi 143a4; 143a5

[=7]

dang bir dirhem altıda biri

d.+ 73b3; 89b11; 89b16;

170a11; 185b13; 185b15;

214a9

d.+a 170a12

[=7]

dāniş-mend (Far.) bilgili

d.+167a4

[=1]

daracık daracık

d.+160a17; 224a12; 224b15

[=3]

dardağan perişan, dağınık,
darmadağınık

d.+225a1

[=1]

dār (Ar.) yer, mekan mahal

d.-ı āhîret

d.+de 7a13; 18b4; 77b5; 81b9;

150a17; 212a10

d.+e 49b7; 64b17; 214a11
d.+idi 35a14
d.-ı dünya
d.+35a14
d.+da 17b8; 18b13; 62b4;
64b15; 81b8; 131b6; 156b11;
210a3
d.+dan 7a12; 44a5; 144b2;
214a11; 215b18; 220a6
[=25]
darlık dar olma durumu
d.+161a17
d.+(ğ)ı 129a8
[=2]
darı darı
d.+7b15
d.+dan 137b6
d.+yı 137b7
[=3]
dārū'l-ḥilāfet (Ar.) hilafet merkezi
d.+e 201b7
[=1]
dārū's-selām (Ar.) selamet evi, cennet
d.+a 208b14
[=1]
dāsītān (Far.) destan
d.-ı ḥibāl
d.+220a13
[=1]
dat bazı cisimlerin tatma organında
bıraktığı tatlı, ekşi, acı, kekre vb.
duyum
d.-ı 53a12
[=1]

da' vā ~ da' vī (Ar.) çözülmesi gereken
mesele, iddia
d.+147b10
d.+ñ 147b14
d.+sı 73a16; 77a13
d.+sın 172b10
d.+sında 79a11; 80b2
d.+ya 180a7
d.+yı 172a15
d.+yıla 41a12
[=10]
davacı bir düşüncüyü savunan kimse
d.+155b14
[=1]
da' vet (Ar.) çağırma, çağrı
d.+den 116a12
d.+e 116a5; 199a3
d.+i 2a16; 11a10
[=4]
dayire (Ar.) daire, çember
d.+sinde 146b12
d.+sini 165a15
[=2]
dede torunu olan erkek
d.+m 195a7
d.+müñ 195a9; 195a10
[=3]
defîne (Ar.) gömü
d.+si 31b4
[=1]
defter (Ar.) yazı yazmak için bir araya
tutturulmuş kâğıt yaprakları
d.+225b7
[=1]

deg dek, deġin
d.+59b16; 63b16; 75a7
[=3]

deg- temas etmek
d.-e 130a15
d.-er 105a4; 226b4
d.-eydi 17b14
d.-mede 205b1
[=5]

degil deġil
d.+ 22b2; 46b15; 79a4; 83b15;
88a6; 97b6; 105b15; 107a11;
112a7; 117a16; 118a4; 120b15;
131a12; 140a4; 141b15;
144a11; 158b8; 169a7; 175b15;
181a12; 189a7; 204b15; 207a4;
209a17; 220b1
d.+di 42b17; 118a13
d.+dür 3b14; 3b15; 3b16; 9b10;
11b1; 13a4; 19b9; 35b8; 35b11;
39b8; 40a4; 58b13; 59a7;
60a12; 60a13; 60a14; 62a3;
62b10; 62b12; 70a8; 78b17;
79a11; 80b1; 83b14; 89b2;
92b11; 94b5; 96a13; 110a16;
111b11; 119a5; 122a17;
136a13; 143a16; 149a10;
151a9; 151a11; 164b10;
166a17; 166b5; 169a6; 171b11;
173a9; 175a2; 175a4; 178a12;
180a17; 181a15; 190b10;
191b12; 193b10; 194b13;
196a3; 202a16; 203a15; 206b5;

207a12; 209a17; 209b12;
211a17
d.+em 147a1; 189a1
d.+idi 216b1
d.+idüñ 15a5; 23a1
d.+imişlerdi 6a1
d.+sin 41b8; 79b14; 115b5;
118b6; 219b12
d.+üm 13a11
d.+üz 71a6
[=104]

degin bir işin sona erdiği zamanı ve
yeri gösterir bk.**deg, dek**

d.+ 23a15; 25a1; 25a3; 25a14;
25b8; 31b6; 37b11; 39a4;
52b10; 63a15; 66a16; 67b10;
72a13; 80a8; 80a10; 85b4;
90b11; 96a1; 96a10; 97b15;
99b7; 107a7; 108a2; 108b8;
109a6; 109b2; 109b1; 117a4;
126a7; 132b15; 134b10;
135a14; 141a8; 153b7; 154a7;
154a9; 156a5; 159b4; 159b6;
162b14; 167a2; 175a9; 202b8;
203b13; 176a11; 191a9; 202b8;
211b16
[=48]

degül deġil
d.+ 66b8; 77b2; 132b18;
169a10; 185b16; 200a5; 207a4;
207a6; 158b15
d.+di 134a14; 203a15
d.+dür 21a9; 53a9

d.+em 6a12; 9a4; 77b6; 93b8;
96b12; 105a7; 113b11; 125a9;
125a10; 183a10; 186a2; 199a8;
203b6
d.+idi 132b14; 155a10; 158b14;
203a16
d.+iseñ 7b13
d.+lerdür 39b10; 137a3
[=33]
degür- değdirmek, dokundumak
bk.**degir-**
d.-medi 39a1
[=1]
degir- değdirmek, dokundurmak
bk.**degür-**
d.-mek 11a4
[=1]
degirmen iri ve tâneli şeyleri
öğütmeye yarayan, elle veya su, rüzgâr,
elektrik vb. bir güçle çalıştırılan âlet
d.+de 63b14
[=1]
degme sıradan, gelişigüzel
d.+175a3
d.+de 205b1
[=2]
dehliz (Ar.) üstü kapalı, dar ve uzun
geçit
d.+den 215b8
d.+deyidi 215b5
d.+i 164b14
[=3]
dehr (Ar.) dünya, cihan
d.+i 49a8; 49b15; 192a9

d.+imiş 228b4
d.+inüñ 49a2
d.+iyidi 192a8
d.+iyle 49a6
[=7]
dehşet (Ar.) korku, telaş
d.+180a4
[=1]
dek bir işin sona erdiği zamanı ve
yeri gösterir
d.+ 40b5; 165b4
[=2]
deķā'ik (Ar.) anlaşılması güç olan
şeyler
d.+187a4
[=1]
del- delik açmak
d.-137b10
d.-di 99b13
d.-düm 160b13
[=3]
delā'il (Ar.) deliller
d.-i ma' rifet
d.+163a12
[=1]
delik oyuk şeklinde açıklık
d.+224a13
[=1]
delil (Ar.) yol gösteren, kılavuz
d.+174b15
d.-i rūşen
d.+192b4
[=2]
delük delik

d.+50a17
d.+den 51b1
d.+i+(delügi) 51b1
d.+leri 154a16
[=4]
dem (Far.) zaman, an
d.+140b11; 221b1; 222a2;
222a3; 222b15; 224a7; 224a4;
224a5; 224b1; 226a4
d.+de 184a3; 222b17; 223b14;
226a2
d.+inde 9a1
[=16]
dem-be-dem (Far.) daima, demadem
d.+29b12
[=1]
demür demir
d.+ 163b10
d.+den 54b1; 129a7
[=4]
Demürcilik demircilik
d.+inde(demürciliginde)153a 1
[=1]
dene- denemek
d.-yeyin 33a1
[=1]
deñiz deniz
d.+ 47a15; 48b2; 63b1; 69a6;
111a5; 121a9; 121b11; 134a15;
135b6; 161a3; 165b6; 166a14
d.+e 47a14; 111a9; 111a10;
166a16; 183b12
d.+i 104b14
d.+inde 43a3; 209b2

d.+ine 176a14
d.+inüñ 172b15
d.+lere 183b13
d.+üñ 111a10
[=25]
denlü denli
d.+ 19b9; 34a1; 41a12; 46a16;
47a11; 56a4; 99a16; 173b11;
226b2
[=9]
dep- tepmek
d.-e 41b1
[=2]
depe tepe
d.+cügi 84a4
d.+nüñ 84a10
d.+yi 84a9
d.+yidi 84a4
[=4]
depele- tepelemek
d.-ye 100a3
d.-yesiz 155b17
[=2]
depin- tepinmek
d.-di 178a7
[=1]
depren- harekete gelmek, kımıldamak
d.-medi 25b7
d.-ür 96b11
[=2]
depret- kımıldatmak, harekete
getirmek
d.-düm 141a2
d.-seler 32a2; 32a3

[=3]

der (Far.) kapı
d.+124b8
[=1]

der ter
d.+63a2
d.+e 211a2
[=2]

derd (Far.) üzüntü, sıkıntı, zorluk
d.+ 32b5; 133a11; 209b1
d.+den 95b2; 95b3
d.+dür 9b2
d.+i 97b15
d.+inde 179a6
d.+inden 143b5
d.+iyile 141a4
d.+üm 30a16
d.+ünün 162a12
[=13]

derdlü dertli
d.+110a5
d.+ler 77b6
d.+lerden 77b6
[=3]

derd-mend (Far.) derdi olan, dertli
d.+leri 89a8
[=1]

dere küçük akarsu
d.+sinde 20b1
d.+sinden 102b6
d.+sine 20b7
[=3]

derecât (Ar.) dereceler
d.+ına 2a15

d.+ın 8a8

d.-ı ‘azim
d.+e 77b11
[=2]

derece (Ar.) kademe, seviye, mertebe
d.+leri 38a2
d.+sinde 23b6; 36b10
d.+sine 160b2
d.+ye 175b12
[=5]

derekât (Ar.) aşağı seviyeler, aşağı dereceler
d.+ından 2a14; 8a7
[=2]

der-gâh (Far.) bir büyüğün katı, makamı
d.+175a2
d.+a 157a3; 175a5
d.+da 180a3
d.+ımda 35b1; 142b3
d.+ında 34a17; 165a2; 179b6
d.+uma 141a14
d.+umdan 142b4
d.+uñ 67b4; 175a4; 175b17
d.+uña 25b14; 144b9; 144b12
d.+uñda 12a15
[=18]

derhâl süratle, acilen
d.+11a8; 15b1; 15b11; 36a17;
48b2; 52b17; 56b6; 60a3; 75a3;
83b4; 85b8; 97a1; 98a9; 101a14;
101b17; 103a12; 109a13;
116a12; 117b10; 117b17; 119a1;
121a3; 121b7; 121b10; 122b5;

123a15; 126a5; 127b9; 135b16;
151a4; 158b11; 159b3; 160b13;
161b1; 166b13; 168a13; 169a15;
170a4; 172a4; 179a13; 181b1;
184a5; 185a2; 193a9; 201a5;
203a6; 209b9
[=47]

deri cilt, ten
d.+sin 178b10
d.+yile 160b4
[=2]

derīce (Far.) küçük kapı, kapıçık
d.+15b17; 166a14
d.+den 15a1; 67b2; 72b2;
166a14
d.+lerinden 135a4
d.+si 181b7
d.+sin 114b6
d.+sindedür 59a12; 59a13
d.+sinden 74a11
d.+ye 15a6; 73b4
[=14]

derle- terlemek
d.-rem 63a5
[=1]

dermān (Far.) ilaç, şifa, çare
d.+136b6
[=1]

ders (Ar.) ders
d.+ 45b11; 190b4; 191a4;
202a5
d.+e 209a2
d.+ine 209b3
[=6]

derūn (Far.) iç, iç taraf
d.+uñda 72b6
[=1]

dervāze (Far.) giriş kapısı
d.+ler 211a11
d.+sinden 108b6
d.+ye 166a3
[=3]

dervīş (Far.) bir tarıkata girmiş, onun kurallarına ve törelerine bağlı kimse
d.+ 14a6; 32b5; 61b5; 102a13;
102b4; 103b1; 103b9; 105a1;
105a3; 105a7; 105b12; 105b14;
105b15; 105b16; 110b9;
110b12; 141a10; 142b5; 187b8;
187b11; 219a12
d.+den 160a13
d.+e 14a10; 66b6; 219b9
d.+ler 37b5; 100b10; 122a1;
129b6; 137a3; 217b20; 219b16
d.+lerden 105a6
d.+lere 57b2; 58b5; 66b4;
79a4; 136a16; 203b3
d.+leri 122a12; 126b4
d.+lerine 136a16
d.+lerinüñ 136a11
d.+lerüñ 136a17
[=40]

dervīşlik (Far.) derviş olma durumu
d.+ 105a17; 106b1; 106b3;
114b10
d.+den 145b1; 213a16
d.+leriçün 79a4
d.+ün+(dervīşligüñ) 149b11

[=9]
deryā (Far.) deniz
 d.+ 41b12; 47a8; 47a14; 72b6;
 103a1; 105b16; 111a1; 134a16
 d.+da 72b6
 d.+ların 158a5
 d.+nuñ 47a8
 d.+sı 26a2
 d.+sında 8b1; 11a17; 29a15;
 152b14; 172b3; 176a16;
 180a11
 d.+ya 105b17
d.-yı a‘zām
 d.+a 146a1
d.-yı verā
 d.+81a17
 [=22]
derzi terzi
 d.+196a11
 [=1]
dest-beste (Far.) el bağlamış,
 hizmete hazır
 d.+82a11
 [=1]
deste (Far.) bağ, demet
 d.+14a5; 70b12
 [=2]
dest-gîrlik (Far.+T.) yardımcı
 olma durumu
 d.+40b7
 [=1]
desti testi
 d.+210b11
 d.+de 153b2

d.+yi 210b13
 d.+yile 210b12
 [=4]
destūr (Far.) izin, ruhsat, müsaade
 d.+195b3
 d.+ınsız 132b4
 d.+ile 86a16; 86a17
 d.+sız 128b5
 [=5]
devā (Ar.) ilaç, derman
 d.+4a3; 145a11
 d.+sı 162a4
 d.+yı 176a2
 [=4]
deve deve
 d.+ 19b4; 20b2; 21b13; 22a11;
 33a16; 96b12; 191b15
 d.+ler 95a3
 d.+leri 21a6
 d.+lerini 20b8
 d.+nūñ 156a4
 d.+ye 156a3
 d.+yi 96b13
 [=10]
deveci deve sürücüsü, deve kervanını
 güden kimse
 d.+197b10
 d.+dür 19b15
 [=2]
devlet (Ar.) belli bir toprakta bir
 hükümet idaresi altında teşkilatlanmış
 bulunan bağımsız siyasi topluluk
 d.+ 6a7; 94a8; 104a16; 106a6;
 112b3; 123a13; 187a3; 206b16

d.+inden 69a10
d.+üm 141b14
d.+üni 17b2
[=11]
dévşür-toplamak, dermek bk.**dévşür**-
d.-di 161b16
d.-üb 39a14; 55a6
[=3]
dévşür- toplamak, dermek bk.**dévşür**-
d.-e 26a9
[=1]
dırnaktırnak
d.+193a13
[=1]
dè- söylemek
d.- 46b5; 84a15; 162a10;
201a6; 204a14
d.-di 5a15; 6b13; 7a1; 9b1;
11a4; 11b1; 12b16; 14a3; 14a5;
14b4; 15a9; 15a13; 19a13;
19b6; 19b13; 20a4; 20a12;
20b8; 21a7; 21b2; 21b12;
21b20; 22a10; 22a3; 22b11;
22b14; 23a7; 23b1; 24a7;
24a13; 24a16; 24a17; 24b3;
24b9; 24b10; 25a17; 26a14;
31a6; 31a13; 31b9; 32a10;
32b5; 32b11; 32b21; 33a1;
33a8; 33a10; 33a17; 33b12;
33b13; 33b15; 34a6; 34a7;
34a11; 34b6; 34b17; 35a2;
35a3; 35b8; 35b15; 36a14;
36b3; 37a10; 37a17; 37b1;
37b15; 38a17; 38b6; 38b15;

38b17; 39a12; 39b1; 39b6;
39b13; 39b17; 40a1; 40a8;
40a14; 40b9; 41a2; 41a9;
41a15; 41b4; 41b9; 41b13;
41b15; 42a5; 42a8; 42a12;
42a13; 42a14; 42b3; 42b8;
42b11; 43b16; 44a4; 44b6;
44b13; 45a6; 45a12; 45b13;
46b4; 46b7; 46b17; 47a10;
47b1; 47b6; 47b14; 47b16;
47b10; 49a9; 49b13; 50a6;
50a8; 50a12; 50b13; 50b15;
51a2; 52a4; 52a9; 52b5; 52b11;
52b17; 53a1; 53a6; 53b3; 54b3;
55a4; 56a5; 56a9; 56b6; 56b14;
57b3; 58a7; 58a12; 58b1; 58b9;
60a5; 60b14; 60b17; 61b13;
62a13; 63a6; 63a14; 63b5;
64a4; 64b3; 64b12; 65a16;
66b9; 66b13; 67a10; 67a15;
68a1; 68a16; 68b5; 68b11;
68b16; 69a4; 69b5; 69b8; 70a4;
70b3; 70b14; 71a3; 71a17;
71b1; 71b15; 73a6; 73a9;
73b17; 74a16; 74b11; 76b4;
76b15; 77b11; 78a6; 79a7;
80a6; 80a11; 81b14; 82a3;
83a5; 83b11; 84a14; 84a16;
85b2; 85b12; 86a9; 86a10;
86a15; 87a5; 87a13; 87b1;
88a2; 88a9; 88a11; 88a13;
88b5; 88b10; 88b13; 89a1;
90a3; 90a8; 90a15; 90b12;
94a1; 95a6; 96a13; 96b6; 97b5;

97b10; 97b13; 99a8; 99a16
100a15; 100a17; 101a13;
101b8; 101b17; 102b14; 103a4;
103a10; 103b9; 103b15; 104a6;
104a10; 104b6; 105a3; 105a5;
105a8; 105a11; 105b12; 106b9;
106b11; 108a2; 108a5; 108a11;
108a12; 108a15; 108b12;
108b16; 110a9; 110a14;
110a17; 111a9; 111b1; 112a5;
113a4; 113b2; 113b12; 114b1;
116a11; 117a14; 117b16;
119b9; 120a3; 120a11; 120b7;
120b11; 120b16; 121a7;
121a17; 122b3; 125a2; 125a3;
125b7; 126a13; 127a15;
127b17; 130b16; 131a8; 131b8;
132a15; 133a6; 133a10;
133b15; 134b10; 136a14;
137a2; 137b10; 137b15; 137b8;
137b12; 137b8; 137b14; 138a4;
139a9; 139a11; 139a17; 140a5;
140b9; 140b14; 141a6; 142b5;
143a4; 143a12; 144b5; 145a5;
151a13; 154b10; 154b16;
155a2; 156a14; 157b4; 158a11;
159b1; 160a2; 160a12; 161b9;
163a8; 163b4; 163b6; 165b2;
166a1; 168b1; 169b6; 171b7;
176a6; 176a10; 185a2; 188b5;
189a2; 190b1; 190b8; 196a5;
196b14; 197a8; 197a11;
197b15; 197b17; 199b1; 202b4;
205a7; 206b8; 206b9; 209b8;

209b16; 210b6; 221b1; 221b8;
221b11; 226a2; 226a5
d.-digünüz 19a14
d.-diler 14a15; 20a11; 21a4;
74b5; 81a5; 83a1; 101b8;
109a10; 122b13; 124b2;
127a16; 135a14; 165a10;
165a12; 185b2; 196a8; 198a12;
209a17
d.-dügi 3a1; 20a6; 88b12;
137a5; 137b7; 163a9; 209b17
d.-düginleyin 85b13; 190b11
d.-düginün 16a4
d.-dügüm 189a6
d.-dügünüzleyin 89a14
d.-dügi 20a7
d.-dügüme162a16
d.-düm 23b13; 41a9; 42b1;
42b6; 47b14; 70a16; 74a10;
104b4; 110b4; 120a13; 126b7;
128a7; 136b7; 201a13; 211a15
d.-dün 70a9; 70a15; 156a12;
163b2; 208a1
d.-gil 95b11; 221b8
d.-me 44a11; 75a11; 147a3
d.-medi 34b6; 48a15
d.-mediler 117a5
d.-medügi 89a16
d.-medüm 121b9; 126a9;
163a14; 163b3
d.-mege 113b9; 225b7
d.-mek 25a8; 89a12
d.-mekde 159b6
d.-mekdür 61b3

d.-mekile 162a15
d.-meyelerdi 42a6
d.-meyem 36a5
d.-meyesin 36a5
d.-mez 224b3
d.-miş 56a6
d.-mişidüm 10b3
d.-mişlerdür 27b8
d.-r 14a17; 41b2; 41b5; 43b8;
46a7; 54a12; 62a14; 75b13;
80a7; 85b8; 94b5; 124b5;
130b11; 132b4; 163b15;
163b12; 175b11; 176a5;
220a15; 221a8; 221a17; 222b4;
222b15; 224a1; 224b12; 225a1;
226b8; 226b10
d.-rdi 108b14; 110b9; 158a8;
173b5; 174b4; 198a5; 203b5
d.-rdüm 76a17; 162a5; 179b1
d.-rdün 228b1
d.-rem 22a1; 53b10; 88b15;
143b5
d.-rken 25a8
d.-rlr 19b16; 28b7; 30a14;
30b15; 34b10; 38a6; 51a11;
67a3; 101a16; 123b4; 132b13;
184b4; 192a6
d.-rlrldi 34b14; 38a6; 132b13;
188b4; 192a6
d.-rse 112a8; 192a16; 193b1
d.-rsem 181a17
d.-rsen 93b17; 162a5; 171b9;
219a20; 227b7

d.-rsin 46a7; 60b12; 88b10;
89a12; 101a2; 113b10; 125b5;
125b6; 125b7; 158a2; 167b10;
168b12; 169a2; 171b16; 172a2;
172a11; 177b5; 199a2; 201a15
d.-rsiz 167a6
d.-se 112a8; 192a16; 193b1
d.-sün 147a4
d.-ye 35b2; 53a1; 75b3; 89a13;
113b11; 142b9; 142b11;
192a17; 221a6; 222b5; 222b9;
225a2; 225a3; 225a4; 225b1;
225b3; 225b5; 225b6; 225b7;
225b8
d.-yeler 59a1; 175a10; 222a4
d.-yevüz 50b10; 50b13
d.-yicilerün 89a15
d.-yişür 222b3
d.-yivëreyin 174a10
d.-yü 5b16; 21b9; 24a3; 28b2;
36b16; 44b12; 49b2; 64a7;
65b1; 70a8; 75a10; 75b3;
76a15; 81a10; 81a13; 83b8;
86b16; 87b3; 91b9; 92a5; 93b7;
96a9; 97b6; 98b2; 101a14;
109b4; 110a4; 111a13; 111b13;
119b5; 119b11; 121a14; 121b1;
121b7; 121b13; 123b8; 125b1;
130a15; 134b13; 139a16;
144b5; 152b8; 153a17; 163a6;
170a2; 176a5; 179b13; 191a6;
193a3; 194a7; 203b2; 203b3;
204b5; 225b4

d.-yüb 87b6; 110b14; 135b4;
165b12; 174a16
d.-yüben 224b9; 226b17
[=612]
dêp- üzerine basarak sıkıştırmak,
ayakla bastırmak, tepmek
d.-184b9
[=1]
dêr- toplamak
d.-erdüm 117a3
d.-mege 117a3
[=2]
dip çukur bir yerin en aşağı kısmı
d.+inde 120a5
[=1]
dībā (Far.) ağır dokuma ipek kumaş
d.+102a15
[=1]
diger (Far.) başka, öteki, öbür
d.+97a11
[=1]
dihlîz (Far.) üstü kapalı, uzun ve dar
geçit bk.**dehlîz**
d.+210a4
d.+e 210a5; 210a6
[=3]
dik- 1. dikmek, tamir etmek
d.-di 78a1
d.-erdi 121a12
d.-ibdururam 78a3
d.-üp 27a13
2. (Bir şeyi) dikine duracak şekilde
yere koyup yerleştirmek
d.-di 168a1

3.Kaldırıp dik duruma getirmek
d.-di 170b17
d.-mişidi 170b15
4. Tayin etmek
d.-di 183a15
d.-übdurur 183a12
[=19]
diken bazı bitkilerde bulunan ucu
sivri, sert, batıcı çıkıntı
d.+i 122a1
[=1]
dikil- (Bitki) yetişmesi için toprağa
yerleştirmek
d.-üb 168a16
[=1]
dikḫat (Ar.) düşünceyi bir nokta
üzerinde toplama
d.+108a8
d.+ile 215b3
[=2]
dil ağız boşluğunda yer alan, tat
duymaya, besinleri ağız içinde evirip
çevirmeye, yutmaya ve sesleri
çıkarmaya yarayan organ
d.+ 9b2; 33a11; 179a5
d.+den 104b16
d.+dür 149a7
d.+i 58a3; 91b13; 148b11
d.+ile 44b9; 75b16; 144b11;
218b2
d.+in 12a8; 32a16
d.+ince 3a11

d.-rdüm 180b6
d.-rem 21b5; 49b9; 60b9; 88a5;
90a16; 96a12; 105a9; 106a17;
136a9; 152b1; 171a4; 177b14;
178b15; 185a4; 210b9; 215b8
d.-rlr 138a14; 151a17
d.-rseñüz 34b15; 198a4
d.-rsin 12b1; 78a15; 106b2;
112a12; 114a8; 168a12; 169a8;
177a1; 177a13
d.-rüz 35a16; 79a7
d.-ye 75a3; 181b1; 221a7
d.-yeler 127b8
d.-yem 56b2; 104b10; 175a12;
195b2; 215b9
d.-yübdururam 214a4
[=140]
dilek olması istenen şey, ister, arzu
d.+ 87b11; 177b14
d.+i+(dilegi) 39b14; 145b14;
159a3; 179a16
d.+inde+(dileginde) 79b4
d.+ini+(dilegini) 79a7; 127b8
d.+iyile+(dilegiyle) 179a15
d.+iyle+(dilegiyle) 112a13
d.+üm+(dilegüm) 177b17
d.+üñ+(dilegüñ) 78a14; 127a5
[=13]
dileyici bir şeyi isteyen, arzu eden
d.+177a5
[=1]
dilsüz dilsiz
d.+180a11
[=1]

dimāğ (Ar.) şuur, bilinç, akıl

d.+45b5
d.+ını 6b3
d.+umda 189a16
d.+uñdan 189a17
[=4]

dīn (Ar.) imana göre
davranışlarının nasıl olması gerektiğini
düzenleyen inanış yolu

d.+ 13a4; 36a9; 45a8; 51b9;
54b5; 64a15; 85b4; 155b13;
186a15; 187b1; 198b13; 206a8;
210a11
d.+de 145a4; 187b2; 187b6
d.+den 24a12; 215b4
d.+dendür 22b12
d.+densin 103a3
d.+dür 187b3
d.+i 85b5; 198b5; 211b1
d.+indeyim 103a3
d.+üm 225a4
d.+ümi 108b4; 108b5; 199b11
d.+üñ 32b9; 64a13; 208b4;
212a6
[=33]

dīnār (Ar.) altın liranın dörtte bir
değerinde olan eski bir para

d.+ 26a7; 47a5; 47a15; 47a16;
88a1; 94b14; 95a2; 121a7;
121a9; 121a10; 136a9; 136a10;
136a16; 138a10; 140b11;
202b9; 204b6; 209a14; 213b15;
213b16; 214a3; 216b14

d.+a 137b16; 138a15; 162b5;
214a2
d.+dan 162b8; 214a8
d.+ı 14b12; 14b14; 14b15;
66b13; 136a16; 137b1;
209a14; 216a6; 216b16
d.+ını 14b13; 66b7
d.+uñ 94b14
[=28]

dênil- anlatılmak, ifade edilmek
d.-mezse 50b12
[=1]

dêvşir- ~ dêvşür- toplamak, dermek
d.-87a17
d.-di 117a10
d.-dügi 27a12
d.-düm 41a6
d.-üp 27a10; 27a13
d.-ürsin 41a8
[=7]

diñle- işitmek için kulak vermek,
isteyerek duymak
d.-di 152a6; 159b5; 176a5
d.-yenlere 3a13
d.-yenleruñ 8a5
[=5]

direk kendisine dayanılan kimse veya
şey, dayanak
d.+ine+(diregine) 146b5
[=1]

diri canlı, yaşamakta olan bk.**diriğ**
d.+ 25a14; 184b8; 204a13
d.+ler 204a8
d.+ye 204a12

[=5]

diriğ diri, canlı bk.**diri**
d.+77a7; 81b2; 187b13
[=3]

dirīgā (Far.) çok yazık, eyvahlar olsun
d.+137b1; 222a1; 222b1;
222b6; 222b8; 223b9; 224a10;
224a16; 227b1; 227b3
[=10]

diril- canlanmak, hayat kazanmak
d.-127a7; 221b1; 226a3; 226a5
d.-düm 226a6
d.-e 64a14
d.-elüm 36b1
d.-ince 221b10
d.-mek 129a3
d.-mekde 151b12
[=10]

dirlik huzur, rahat, iyi geçim
d.+ 64a14; 145b16; 186b5;
227b17
d.+ine+(dirliğine)150b12;
150b13
[=6]

diş üst ve alt çene kemikleri
üzerinde karşılıklı sıralanmış olan ve
ağza alınan şeyleri koparıp çiğnemeye
yarayan sert, beyazımtırak parçalardan
her biri
d.+iyile 76b12
d.+leri 225b15
d.+lerin 22b12
d.+lerini 22b5; 22b7; 22b8;
d.+leruñüzi 22b5; 22b8

d.+üm 227b15
[=9]

dīṣi erkeğin karşıt cinsi
d.+194b10
[=1]

ditre- titremek
d.-mek 113b5
d.-men 172b13
d.-mesi 99b17
d.-meyeler 44b12
d.-r 126b1; 221b4
d.-rdi 172b12
d.-ye 222b8
[=8]

dīv (Far.) dev
d.+59a17
[=1]

dīvān (Far.) büyük, yüksek meclis
d.+96a7
d.+ına 96a6
d.+ından 16a13; 106b3
[=4]

dīvāne (Far.) çılgın, deli, mecnun
d.+ 19a16; 27a7; 134a7; 189a13
d.+dür 201b15
d.+ler 42a5
d.+lerdür 92b6
d.+lere 92b6
d.+sin 96a13; 134a9
[=12]

dīvār (Far.) duvar
d.+ 49b13; 129a7; 154a6;
157b3; 170a17; 223a17
d.+a 157b2; 166a13

d.+dan 155a4
d.+ı 124b8; 190a1; 190a4
d.+ına 157b2
d.+ından 51b4; 63a4; 84b9
d.+uñ 190a3; 190a4; 215b13;
224a14
[=21]

diyānet (Ar.) dinin hükümlerine uyma
ve bu hükümlerin gerektiği gibi hareket
etme
d.+189a4
d.+ile 219a10
[=2]

diyār (Ar.) memleket, ülke
d.+uñ 194a9
[=1]

diyet (Ar.) bir şeyin karşılığı olarak
ödenmek zorunda kalınan şey
d.+i 116a1
[=1]

diz bacakta uylukla bardırın
birleştiği oynak kısım
d.+113b3; 198a10
d.+i 11a15; 155b4; 191b15
d.+ine 65a7; 156a5
d.+inüñ 224b1
[=9]

dizār (Far.) yüz, çehre
d.+ 22a16; 68b8; 68b10; 179a1;
188a12; 188a15
d.+ı 39b5
d.+ın 40b17; 164b16; 206a2;
206b10; 206b15
d.+ından 73a10

d.+ını 102b2; 206b17; 214b6
d.+larından 91b8
d.+umı 68b7
d.+uñ 90a11
[=19]
doğan yırtıcı kuş türü
d.+225b17
[=1]
doğ- doğmak
d.-maya 226b13
d.-sa 28b13
[=2]
doğun- yaklaşp hafifçe değmek, temas etmek
d.-dı 84b9; 120b14
d.-dukça 111a16; 112b1
d.-up 140a4
[=5]
doğundur- değiirmek, temas etmek
d.-ursañ 161a3
[=1]
dost (Far.) birini rıyasız ve samimi duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse
d.+ 44b8; 45b3; 61a17; 62b3;
71b14; 78a14; 78b1; 89b1;
92a16; 113a12; 113a16;
128a17; 129a4; 130a7; 141a8;
141b8; 143a10; 143b4; 143b6;
143b16; 181a9; 183b10
d.+dan 100a2; 112a3
d.+ı 221a4; 222a10
d.+ısın 186b16

d.+lar 45a10; 51b9; 130a4;
222b9; 222b17; 224a4; 224b16
d.+lardan 130a5; 212b6
d.+ları 22b4
d.+larımızdan 167a17
d.+larından 143b12; 166a2
d.+larının 118b5
d.+larum 81b6; 224a1
d.+larumdan 5a7
d.+larun 9a6; 55b8; 55b9; 81b4
d.+laruna 80a15
d.+larundan 9a8
d.+larunuñ 9a7
d.+um 24a2; 112b12; 112b14;
144b2
d.+uma 50a12
d.+umdan 50a1; 50a5
d.+umdur 50a11
d.+umuz 167a17
d.+uñ 77b4; 112a2; 141a13;
141b13; 143b9; 166a2
[=66]

dostluğ (Far.+T.) dost olma durumu

d.+ 22b13; 36b3; 43b14;
110b16; 129a5; 149b16; 150a9;
219a11
d.+dan 74a9
d.+ı+(dostluğı) 145a1
d.+ına+(dostluğına) 143b6
d.+ını+(dostluğını) 53a11
d.+um+(dostluğum) 94a1
d.+undan+(dostluğundan) 51a9
[=8]

dög- dövmek

d.-137b8

d.-diler 47a11; 135b1

d.-düm 153a3

d.-e 75a7

d.-üp 117a4

[=6]

dök- bulundukları yerden başka bir kaba veya yere boşaltmak

d.-di 122b7; 122b8; 203b8

d.-dün 132a13

d.-en 6a4

d.-er 63a2

d.-miş 76a4

d.-se 6a3

d.-übdururam 85b7

d.-übdururdu 84a15

[=11]

döküci dökme fiilini yapan

d.+61b7; 61b9

[=2]

dökül- bulundukları yerden başka bir kaba veya yere boşaltılmak

d.-e 208a17

d.-üldi 15b12

d.-ür 110b1

[=2]

dön- 1. gittiği yerden ilk çıktığı yere tekrar gelmek, geri gelmek

d.- 90a6; 90a8; 90a15; 177a2;
200a14

d.-di 12b6; 34b6; 38b17; 41a11;
50b16; 56b15; 58b5; 82a9;
82a14; 88b11; 133a13; 136b4;

151a4; 151a13; 154b3; 163a3;
206b9

d.-diler 23b1; 86b4; 152a3;
152b9; 167b9; 214a7

d.-dügünüz 154b5

d.-düm 62a14; 153a11; 154b16;
163a7

d.-dün 154b8; 163a4

d.-dünüz 154b5

d.-eler 182a10; 223b12

d.-er 36b3; 43b10; 223b17

d.-erler 30a14; 171a3

d.-esin 154b7; 163b15

d.-medi 192a4

d.-mek 22a17; 161b8

d.-meyem 163b12

d.-mez 43b11; 221a7

d.-mezem 177b17

d.-mezüm 205a3

d.-üp 29a7; 31b8; 58a13; 68a9;
69b5; 70b3; 75b6; 78a10;
97a13; 97b5; 102b14; 115a4;
134b16; 136b7; 161b2; 177a2;
185b11; 192a3; 196b10; 211b8

d.-ün 22a16; 81a10; 86a13

2.yönelmek

d.-di 41a7

d.-mek 151b5;

d.-üb 103a8; 121a3; 156a6

3. bir sözü doğru ve düzgün söylemeyi
becerememek

d.-mez (dili dön-) 221a7

[=75]

dönder- döndürmek, çevirmek, itmek,
geri çevirmek, engel olmak, savmak

d.-di 26a12; 38a5; 49b4; 98b2;
193a10

d.-dün 38a14

d.-ici 148b6

d.-medün 47b4

d.-meyeler 6a5

d.-meyüp 135a4

d.-üp 26a8; 78b16; 89b5;
107a10; 127a17; 209b10

d.-ürdi 89a4

[=13]

döndür- bk. **dönder-**

d.-106b15

d.-düm (yüz döndür-) 180b1

d.-medi 33a3

d.-meyeler 9b15

d.-üb 106b15

d.-ürem 90a6

[=6]

dördüncü dördüncü

d.+ 8a9; 17b2; 25b11; 26a6;
41a5; 91a5; 97a9; 114b10;
115b5; 120a9; 145b5; 148a2;
156a2; 183a4; 194b11; 199b9;
208b4; 216b6; 218b1

d.+siyidi 65a1

[=20]

dört dört

d.+ 38b11; 41a3; 42b15; 50b3;
57a2; 65a12; 65b17; 76b1;
88a14; 113b13; 117b16;
148b16; 153a10; 167b2; 167b3;

176b4; 176b5; 183a1; 185b13;
185b15; 189b2; 189b5; 199b7;
208b2; 224a14

d.+i+(dördi) 188a3

[=19]

dört yüz dört yüz

d.+ 29a8; 38b11; 65a14; 66b5;
108a1; 108a3; 108b16; 138a7;
163a10; 203a10; 203b16;
227b16

[=10]

döşe- bir şeyi bir yere sermek,
yaymak

d.-nüp 224a13

d.-yeler 146b11

d.-yüp 109a17

[=3]

döşek yatak

d.+224a13

d.+i+(döşegi) 151b16

d.+inde+(döşeginde) 130a9

d.+üm+(döşegüm) 224a14

[=4]

du‘ā (Ar.) yakarış, niyaz

d.+ 22a2; 104b4; 126a7

d.+dan 21a13; 24a15; 24a16;
62b13; 62b14; 21a13; 223b26

d.+dur 220a16

d.+lar 208a1

d.+laruñdan 93a11

d.+mı 214a6

d.+n 56a16; 93a11

d.+sı 5a5; 15a4; 29b5; 56a14;
57b9; 116b7; 208b6

d.+yı 5a4; 22a3; 93a11; 211a16
[=28]

dudak dudak

d.+ı+(dudağı) 12b12; 135b6;
225b14
d.+ına+(dudağına) 50a10; 94a9
d.+ını+(dudağını) 178a1
d.+ları 177b1
[=7]

dur- durmak, hareketsiz kalmak,
yaşamak, kalmak, beklemek, varlığını
sürdürmek

d.- 33a5; 41b2; 156a4 ; 166a5
d.-a 171a12
d.-an 138b14; 168a16; 195b7
d.-anlara 80a6
d.-ayıldım 111a15
d.-dı 40b1; 50b17; 76a3; 80a2;
87b7; 97b7; 118a6; 118a17;
124a13; 138b16; 141b3; 156a5;
159b4; 202a4; 217b4
d.-dılar 29a7; 85a14; 122a14
d.-dırdı 52a16
d.-duğı 84b9
d.-dum 13a12; 162b5
d.-duñ 57a11
d.-gil 24b6; 65a2; 213b3
d.-ıgel 65a12; 111a13; 165a8
d.-igele 25a14
d.-ıgelüp 50b7; 99a2; 142b6;
160a13; 166a3; 185b15;
200b10; 203b10
d.-ma 225b1
d.-madı 118b1; 170b15

d.-maga 125b2
d.-mak 144b8; 192b1
d.-maklıga 124a14
d.-mayam 202a610
d.-mayubdururdu 94a2
d.-maz 45a2
d.-mazuz 221a17
d.-mış 20b7; 46a14; 58b11;
63a2; 98b10; 126b1; 133b4;
149a2; 159b3; 194a13; 194a17
d.-mışlar 40a11; 194a12;
194a14
d.-up 11a11; 11a13; 36a11;
36a14; 37a2; 37a9; 37b13;
38a4; 38a11; 38b13; 41a14;
48b2; 48b11; 48b16; 49a5;
49a14; 50a2; 51b16; 56b3;
56b16; 57a7; 59b17; 62a9;
66b1; 81a12; 83a1; 84b3; 86a1;
88a9; 98a15; 98b15; 99b13;
102a3; 102b1; 107b3; 109b1;
111a9; 117a3; 120a13; 121a3;
129b11; 133b8; 137a16; 139b7;
153b11; 154a7; 156b15;
156b17; 158b6; 166b10; 167a4;
176b6; 190a2; 197a1; 197b14;
197b16; 201a5; 202a6; 207b14;
211a4; 211a8; 211b4; 211b15;
215a3; 215b2; 216a15
d.-ugeldi 123a13; 211b7
d.-ugeldiler 19a7
d.-ugeldüm 36b12; 90b12
d.-ugelmege 111a14
d.-ugelüb 19a13; 116a12

d.-ugelüñ 19a7
d.-uqaldı 59b14
d.-uñ 55a1; 81b13; 164b12;
166a2
d.-uram 191a15; 202a9
d.-urdu 25a1; 25a3; 47a6; 178a3
d.-urken 57a13; 200a1
d.-ursın 57a8; 59b7
[=163]
dut- tutmak
d.- 24b12; 35a12; 35a13;
47b12; 52a1; 64b7; 104b12;
113a13; 127a7; 178b3
d.-a 105b9; 145b8; 181a9;
193b12; 213b9
d.-abilür+(dost dut-) 89b1
d.-alar 77a9
d.-alum+(oruç dut-) 80a10
d.-am 74b1
d.-amazam 76b14
d.-am+(üns dut-) 24b1
d.-anların 150b15
d.-ar 45a14; 53b6; 145b15;
146b6; 148b12; 188a4; 210b8;
222a10; 225b17
d.-aram 53b16; 170b8
d.-ardı 42b15; 44a7; 60a3;
108b13; 132b16; 154a16;
156b7
d.-ardı+(oruç dut-) 27a9; 66a15
d.-ar+(düşmān dut-) 74a4
d.-arız+(oruç dut-) 52a2
d.-arlar 10b11; 10b12; 30a9;
113a12; 213a2; 213a3

d.-arlardı 61a17; 155b9
d.-ar (oruç dut-) 83b17
d.-arsak 27b7
d.-arsan 129a4
d.-arsın 55b8; 94a5
d.-arsın (kin dut-) 7b10
d.-arsın (ümīd dut-) 35a10
d.-arsız 188b17
d.-asın 27b14; 75b12; 87a9;
162a1
d.-a (üns dut-) 24b3
d.-dı 14b9; 33a6; 34b8; 50a9;
52b3; 60a4; 62b2; 62b3; 103b3;
121a5; 135b16; 136a15; 136b2;
189a11
d.-dılar 104a17; 136b17;
170b13
d.-dı+(yüz dut-) 82a4
d.-dum+(yüz dut-) 179a17
d.-madı 51b1
d.-mağa 7b3
d.-mağa (oruç dut-) 109a15
d.-mağı 146b2
d.-mağdan 151b17
d.-mağdur 146b1; 150b11
d.-mamağdur 149b1
d.-maya 93b12
d.-mayınca 113a3
d.-maz 132a11; 143b4; 143b6
d.-mazam 74a4; 179a7; 190a5
d.-mazsın (düşmān dut-) 74a5
d.-mıñ 191a13
d.-mıñdı 50a13
d.-mıñıdı 205a13

d.-sa 129a14; 151b15
d.-sun 128b9
d.-up 10a14; 11a14; 46b17;
50b13; 67a2; 67a11; 88b4;
95b8; 139a17; 150b7; 156b16;
195b9; 202b5; 206a3
d.-ubdurur 13b12; 149a11;
150b17
d.-ubdururam 153b5
d.-uñ 59b11; 192b6
[=156]
dutı tutu, rehin
d.+ya ço- ödünç vermek
138a11; 206b6
[=1]
dutucu tutucu
d.+146a2
[=1]
dutul- tutulmak
d.-dı 68b2; 94b17
d.-miş 29a3; 141b16; 195b10
d.-mışdur 64a14
d.-up 184a7
[=7]
dutun-tutunmak
d.-aydum 44b8
[=1]
dūzaḥ (Far.) cehennem
d.+dan 185a15
[=1]
düğün evlenme veya sünnet
dolayısıyla yapılan şenlik, velîme, sūr
d.+74b11
d.+den 216a16

[=2]
dükeli hep, hepsi, bütün
d.+ 21b7; 30a8; 46a5; 62b9;
80a9; 87a10; 89b8; 95a15;
107b13; 127a16; 135b2; 147b3;
154a14; 158a13; 169a8;
171b10; 176b3; 178a11;
178a15; 179b14; 181a7;
182b13; 196a12; 203a16
d.+nden 31a4
d.+si 180b2; 180b8
d.+siçün 46b14
d.+sine 10a1
[=29]
düken- tükenmek
d.-di 109b7; 109b16; 136a16
d.-üp 38a7
d.-miş 214a14
[=5]
dükkān (Far.) içinde perakende
öteberi satılan küçük iş yeri
d.+ına 51b12; 51b16; 62a5;
111b1; 137b5
d.+ımı 119b6
[=6]
dükkān-dār (Far.) dükkân işi yapan
d.+206b7
[=1]
dün içinde bulunulan günden bir
önceki gün
d.+ 9b9; 13b16; 27a14; 38b16;
103b5; 105b7; 126a4; 131a5;
136b14; 139a2; 152a5; 159a5;

160a9; 176a15; 197a3; 198a8;

212b10

[=17]

dünyā (Ar.) dünya

d.+ 11a2; 17b7; 18b2; 31b7;

31b10; 43b12; 45b13; 49b1;

49b2; 54a2; 54b17; 56a10;

59b10; 60a15; 66b11; 72b12;

76a10; 76a11; 77a4; 77a5;

80b7; 91a3; 91a8; 91b15; 92b5;

92b8; 92b11; 95a8; 106b5;

111b4; 129a5; 130a2; 139a1;

144a2; 144a3; 145a10; 151a8;

182b9; 186a5; 186b16; 187b10;

209a16; 212a6; 213a14

d.+da 8a13; 17b7; 31a4; 42a17;

44a7; 44a14; 54a14; 54b15;

55b15; 55b16; 55b17; 56a11;

66b15; 73a13; 73a15; 80a14;

91a1; 91a12; 111b17; 119a15;

129a3; 212a8; 212a9; 212b17;

218b13; 221b15; 223a6;

224b12; 227b17

d.+dan 30b7; 61a15; 66b16;

76a13; 80b9; 95a7; 115a6;

123a11; 126a17; 131b3; 144b5;

150b10; 151b9; 167b6; 209b6;

227b17

d.+dur 186a17

d.+nuñ 35b11; 62b7, 62b8;

88a13; 98b17; 137a6; 137b4;

179a3; 183b8

d.+sı 45b7

d.+sından 186a10

d.+sını 45b1

d.+ya 35b12; 45b2; 45b8;

49b11; 64b2; 65a9; 79b9;

79b10; 81a1; 91a5; 91a8; 92b3;

107b1; 136a3; 136a4; 136b16;

180a6; 212a16; 221b14

d.+yı 36b13; 39b2; 45b4; 48b4;

61a17; 80b7; 80b10; 91a15;

110a12; 136b16; 138b1;

149a14; 181b17; 186a17;

187b4; 187b10; 204a3; 213b8;

213b9

d.+yıla 45b1

[=157]

dünyāvī (Ar.) dünya ile ilgili

d.+210a17

[=1]

dür- bir şeyi kendi üzerine katlayıp
yuvarlayarak boru gibi sarmak, tomar
haline getirmek

d.-e 225b11

d.-üp 164b9

[=2]

dürer-bār (Far.) inciler yağdıran,
inci gibi söz söyleyen

d.+6a1

[=1]

dürgerlik (Far.) dülgerin yaptığı
iş, dülgerin zaanatı

d.+101a8

[=1]

dürlü çeşit, cins

d.+ 16a14; 30a3; 42a9; 183a1;

221a10

d.+dür 42a9
[=5]
dürr (Ar.) inci
d.+ 29a11; 30a9; 170a10
[=3]
dürüst (Far.) doğruluktan ayrılmayan
d.+ 17a11; 22b7; 45b12; 58b13;
126a3; 136a13
d.+dür 8a13; 181b16; 213a8
[=9]
dürüş-karşı karşıya gelmek,
çarpmak
d.-75b12
d.-di 43a13
d.-esin 196a16
[=3]
düş rüya
d.+ 52b6; 191a5; 215a2
d.+de 33a7; 40b9; 54a9; 61b8;
64b14; 81a4; 118b3; 131b4;
131b8; 131b12; 131b17
d.+i 38b16; 215a3
d.+inde 5a8; 38a1; 38b10;
47b7; 47b15; 54a7; 58b14;
65a8; 123a8; 134b12; 141a13;
165a7; 188b8
d.+miş 33a7
d.+ümde 62a11; 63a17; 74a7;
136b15; 139a4; 170b3; 185a8;
194a3; 194a11; 195b12;
202b12; 205b8
d.+ün 194b5; 194b7; 205b10
[=37]
düş- düşmek

d.-73b5
d.-di 12b7; 26a3; 34b8; 38a8;
51b15; 52a10; 52b5; 56b5;
64b13; 66a6; 68a5; 97b6;
102b10; 108a9; 113b5; 116a16;
118a6; 121a12; 136b1; 138a1;
140a7; 158b16; 170b16; 176a6;
178a6; 190b5; 192b15; 206b10;
211b6
d.-diler 48b1
d.-düğüm 191a15
d.-düm 12b16; 176a9
d.-e 68b9; 112b8; 150b3;
151b17; 179a14; 209b1
d.-egeldi 112b7
d.-em 41a14; 133b8
d.-en 121a14
d.-er 163a12
d.-erdi 53b8; 163a11
d.-erler 191b17; 219a5
d.-erse 179a13
d.-ersem 41a13; 191a15
d.-ersen 41a12; 41a13
d.-meyesin 41a11; 41a14
d.-miş 26a7; 26a8; 26b13;
33a7; 75b11; 106b15; 135a17;
144a16
d.-se 186a3; 186a6
d.-üp 12b6; 27a16; 31a16;
37a13; 40a16; 41b10; 52a5;
52b17; 53b9; 56b9; 76a7; 78a3;
84b10; 89b3; 96a1; 97a3;
100b1; 104b1; 128a5; 134a15;

140a6; 158b11; 168b8; 172a6;

175b12; 186a5; 186a8; 201b6

d.-übdururdu 112b7

[=95]

düşmān (Far.) iyi duygular
beslemeyen, yağı, hasım

d.+ 45a8; 45b4; 62b3; 91b8;

113a11; 127a7; 181a2; 181b17;

219b6

d.+dan 150a14

d.+ı 16a14; 143b16

d.+ıydı 192b10

d.+lara 17b16

d.+lardan 51b9

d.+laruñ 17b14

d.+laruña 80a14

d.+uñ 130b13

d.+uñı 117b11

[=18]

düşmānlık (Far.+T.) düşmanca
davranış, hasımlık

d.+a+(düşmanlığa) 74a12

d.+ındandur

(düşmanlığındandur) 51a8

[=2]

düşür-düşürmek

d.-dũñ 68a12; 68a13; 97b8;

222b1

d.-medüm 68a12

d.-üp 60a3

[=5]

düşvār(Far.) zor, güç

d.+157b17; 221b17; 225a11

d.+dur 92b5; 130a5; 114a10;

130a8

d.+durur 221b17

[=7]

düşvār-rağ (Far.+T.) daha zor,
çetin

d.+dur 62b14

[=1]

dütün duman

d.+38a13

d.+i 109a17

[=2]

düvāzdeh (Far.) on iki

d.+10b16

[=1]

düz girintisi çıkıntısı olmayan

d.+54b1

[=1]

düz- düzene koymak, hazırlamak,
tanzim etmek

d.-e 54a7

d.-emezın 225b3

d.-mege 54a6

d.-mişüz 31a14

d.-üb 5b16; 44a8; 153a3

d.-übdururam 131b17

[=8]

dūzaḥī (Far.) cehenneme mensup,
zebani

d.+201b2

[=1]

E

ebed (Ar.) sonsuza kadar

e.+43a14; 74a16
e.+üñ 158a3; 158a5
[=4]
ebedā (Ar.) hiçbir zaman
e.+119b6
[=1]
ebedī (Ar.) ölümsüz, sonsuz
e.+63a14
[=1]
ebrār (Ar.) hayır işleyen, takvâ
sâhibi, olgun ve fazîletli kimseler
e.+129b1
e.+ı 202b14
e.+larun 146b10
[=3]
ebrişim (Far.) bükülmüş ipekten
iplik
e.+den 29a3
[=1]
ecel (Ar.) her canlı için takdir
edilmiş olan ölüm zamanı
e.+ 30b6; 38a2; 38a7; 38a12;
95b7; 114b11; 115b10; 145b4
e.+i 95b5; 164b17
[=9]
edeb (Ar.) iyi ahlak, terbiye
e.+130b7; 151a11; 154b1;
175a7; 175a16; 191a11; 202a15
e.+den 204a1
e.+dür 130b8; 216b14
e.+içün 175a8
e.+lerüñ 146a17
[=12]
edebī (Ar.) sonsuz

e.+106a7; 113a13; 146a17
e.+dür 86a7
[=3]
edebî- kınamak, cezalandırmak
e.-ye 50a1
[=1]
edepsizlik edebe yakışmayacak tarzda
davranma
e.+ 79b3; 197b4
e.+dür 120b11; 124b5
[=4]
edeple- edepli ve terbiyeli
hareket eder olmak
e.-mek 60b16
[=1]
edepî- edepli ve terbiyeli hareket
eder olmak
e.-miş 147b1
[=1]
ednā (Ar.) en aşağı
e.+165b9; 169a11; 173a14
[=3]
ef'āl (Ar.) fiiller, yapılan işler,
eylemler
e.+ 9b2; 13b5
e.+den 44b3; 48a2
e.+inden 99a10
e.+ine 116b1
e.+ini 223b3
e.+üñ 9b9
[=8]
efḍāl (Ar.) çok faziletli, çok üstün
e.+11b9; 209b13

e.+dur 90b7; 90b8; 94b16;
128b16; 196a2; 192a4; 196a5;
206a13
e.+in 6a9
[=5]
efḏal-raq (Ar.+T.) daha faziletli
e.+44b7
[=1]
efendi sahip durumunda olan, buyruğu
geçen
e.+140b8; 140b9
e.+si 179a16
[=3]
efsün (Ar.) büyü, sihir
e.+167a6
[=1]
efsūs (Far.) yazık, eyvah
e.+74b14
[=1]
eger (Far.) şart anlamını
güçlendirmek için şart cümlelerinin
başına getirilir, şayet
e.+ 4a9; 5a14; 5b6; 5b13; 5b14;
6b1; 6b2; 7a9; 7b8; 10a17;
11b2; 10b1; 10b13; 12a17;
12b13; 17b14; 17b15; 21b10;
22a2; 22a5; 22a8; 22b1; 22b6;
24b8; 24b9; 24a12; 25a11;
25a17; 26b1; 26b2; 27b10;
30a5; 30a11; 30b12; 30b17;
31b2; 33a6; 33b8; 33b10;
33b14; 34b13; 36b6; 36b7;
39a7; 41a1; 41a8; 41a13; 41b2;
41b17; 42a5; 42a6; 42b9; 43a2;

42a3; 44b1; 44b7; 45b5; 46b8;
48a2; 52a8; 52b9; 73a10;
73a13; 73a15; 74a1; 74a16;
75a1; 75a11; 75b17; 77a2;
77b16; 78a9; 78b5; 79b5;
80a12; 80a16; 80b4; 80b9;
81b1; 84a3; 85a5; 86a17; 87a6;
87b1; 87b6; 88b2; 88b14; 89a4;
89a6; 91a15; 91b1; 92b2; 92b8;
92b9; 93a10; 93a12; 93a13;
92a12; 92a13; 93b17; 94b3;
94b4; 94b7; 94b8; 98a9; 99a14;
100a17; 104b6; 104b13;
105a10; 106a6; 106a8; 106a10;
106a12; 108a5; 108b15; 125a2;
126a16; 127a7; 127a15;
127a16; 127b5; 127b7; 127b8;
128b1; 128b12; 129a2; 129a16;
130a1; 130a2; 130b10; 130b17;
133b14; 134a10; 134a11;
133a12; 138b1; 150b16; 151a5;
151b13; 151b15; 154a12;
154a13; 154b7; 155a13;
155b14; 155b17; 166a7; 169a2;
179a2; 179a8; 179a12; 181a4;
181b9; 181b11; 182b3; 183b14;
184a7; 185b4; 185b5; 185b6;
185b8; 186b16; 187b15;
187b16; 189a5; 189a6; 190b12;
191a16; 192b3; 211a3; 211a7;
213a7; 213a8; 219a8; 220b3;
222a12
[=177]

egerçi (Far.) her ne kadar

e.+ 4a4; 4b9; 6a12; 7b12; 9a3;
11b1; 23a5; 36b9; 39b8; 44a4;
63a5; 108b1; 145b10; 145b11;
163a13; 218b3; 219b1; 220b10
[=17]

egin sırt, arka
e.+de+(egninde) 40b10; 61b9;
82a6; 158b9
e.+ine+(egnine) 98b10; 98b14
[=5]

egir- (Yün, pamuk vb. şeyleri) iğ ile
bükerek iplik durumuna getirmek
e.-dügün 131a12
e.-düm 131a7
e.-mek 131a17
e.-meye 131a10
e.-mişidüm 73a6
e.-ürdüm+(egrürdüm)131a5
[=6]

eglen- oyalanmak, vakit geçirmek
e.-di 116a5
e.-medi 33a17
[=2]

eḥad (Ar.) bir, birinci
e.+e 88b17
[=1]

ehil (Ar.) sâhip, mâlik, topluluk,
zümre
e.+i 11a9; 23b3; 25a10; 25a17;
28a1; 35a3; 35b14; 42b17;
47a17; 51a16; 62b15; 83b16;
86a8; 87a10; 93b11; 107b4;
111a6; 123a17; 135b2; 135b9;
169a8; 171a9; 177b7; 177b8;

179a9; 180a6; 179b5; 182b9;
182b10; 182b11; 203a4; 212a8;
212a12; 217a7; 219b16; 219a8
e.+idür 194a9
e.+in 222b14
e.+inde 123b15
e.+ine 7a3; 85b16; 103b17;
171a9; 182b1
e.+ini 11b5; 41b14; 128a4;
135b1
e.+inün 8a10; 24a8; 44b17;
62a17; 65b12; 95a13; 95a14;
95a15; 111a2; 159a14; 159a15
e.+ümden 45a7

e.-i āḫiret

e.+180a7
e.+e 182b10

e.-i ‘arafāt

e.+uñ 89a3

e.-i ‘araṣāt

e.+18b2; 62b1
e.+a 18b1

e.-i ‘ayāl

e.+110a1; 139b17
e.+üme 110a4

e.-i behišt

e.+ 43b17; 73a11;
182a9

e.-i beyt Hz.

Muhammed’in yakın akrabaları

e.+10a8
e.+den 10b5; 10b7
e.+i 10a13; 222b13;
225a15

e.+üñ 5b14; 10b1

e.+ünüñ 13a4

e.+üm 222b15

e.+ümi 128a11

e.-i cehennem

e.+86a8; 165a14;

181a5; 201b2; 201b3;

201b10

e.-i cennet

e.+165a14; 201b10

e.+ile 86a8

e.+sin 201a14; 202b3

e.+üñ 219b16

e.-i derd

e.+89a8

e.-i dīn

e.+226b15

e.-i dünyā

e.+ 180a6; 212a6

e.+dan 213b10

e.+ya 182b9

e.+yı 213b9

e.-i ġarubān

e.+84b14

e.+dan 83b13; 84b4

e.+ı 82a11

e.-i islām

e.+uñ 50a15

e.i kemāl

e.+üñ 95a16

e.-i kerem cömert

e.+56a3

e.-i ma‘ rifet

e.+dür 93b10

e.+i 144a1

e.+üñ 182b14

e.-i Mekke

e.+85a12; 197b14

e.+nüñ 197b15

e.-i Mısr

e.+139a14

e.+uñ 132b12

e.-i muḥabbet

e.+dür 182b11

e.-i muḥāsib

e.+üñ 217a7

e.-i pinhān

e.+89a8

e.-i zevk

e.+138a8

e.-i zamāne

e.+nüñ 53a11

e.-i zünnār

e.+203a13

[=115]

ehlu’llāh (Ar.) Allah adamı, veli, evliya

e.+ 5b9; 47a4; 208a6; 216b13

e.+uñ 10a2

[=5]

e’imme (Ar.) imamlar

e.-i dīn

e.+209a1; 209b13

[=2]

ejdehā (Far.) ejderha bk. ejderhā

e.+99a3; 99a8; 168b4

e.+uñ 99a2

[=4]

ejderhā bk. **ejdehā**

e.+12b12

[=1]

ek- toprağa tohum atmak

e.-erdi 63b14

[=1]

ekābir (Ar.) büyük adamlar, ileri gelenler, yüksek mevkilerde bulunanlar

e.+indenidi 208a6

[=1]

ekil- toprağa tohum atılmak veya fide dikilmek

e.-dügin 158a15

[=1]

ekmel (Ar.) kâmil, mükemmel, kusursuz

e.+11b9

[=1]

ekşer (Ar.) en çok, daha ziyade

e.+ 7b3; 59a14; 59a12; 106b12;
123b3; 185b12

[=6]

ekserī (Ar.) bir çoğu

e.+132b12

[=1]

eksik noksan

e.+53b6

e.+üm+(eksigüm) 117a16

[=2]

eksil- azalmak, az duruma gelmek

e.-di 51a17

e.-e 51a13

e.-medi 195b5

e.-memiş 205a10

[=4]

eksük eksik

e.+ 17b5; 125a8

e.+e+(eksüğe) 17b5; 17b7

e.+i+(eksügi) 222b16

[=5]

ekşi tadı limon veya sirkeye benzeyen

e.+ 51b12; 117a10; 117a12;
120a14

e.+sin 117a14; 117a15

[=6]

el el

e.+ 43a12; 65a5; 75b11; 85b8;
87b5; 93b5; 94b17; 150b8;
192b6; 222b2; 222b7

e.+ den 4a6; 30b14; 134b5

e.+ dür 87b5

e.+e 227b2

e.+i 13a6; 66a6; 80a2; 101a8;
120b13; 120b14; 132b2;
140b16; 148b12; 195a13;
217a10; 222b7; 222b8

e.+in 11a2; 11a14; 47a16; 49a9;
60a4; 67a2; 72a16; 85b6;
115a5; 122b8; 132b1; 135b9;
160a14; 166a12; 168b9;
189a11; 192a4; 211b9

e.+inde 29a10; 30a16; 40a2;
60a2; 67b6; 77a5; 82a6; 109b5;
117b3; 118b5; 140b6; 156b6;
158b9; 160b17; 164a13;
168a14

e.+indedür 185a2

e.+indeki 160a2
e.+inden 30b15; 33b14; 44b15;
52b4; 76a7; 103b4; 106a10;
108b5; 142b14; 171a12;
224b14
e.+ini 20b16; 20b17; 22a11;
23b11; 39b17; 49a8; 87b4
e.+inüñ 3b4; 19b8
e.+iyile 87b4; 120b10; 178a13
e.+leri 42b4; 50b3
e.+ümde 26a15; 40b1; 67b5;
153b4; 153b6
e.+ümüzden 127a16
e.+üñdedür 105a9
e.+üñden 33b9; 33b10; 115b16
e.+üñe 184b5; 184b6
e.+üñi 20b15; 39b15; 50a1;
50a5; 60a15; 126a10; 149a16
e.+üñile 39a10; 84a12; 120a2
e.+üñüz 170b11
e.+üñüzden 91b1; 125a9
[=196]
elbette (Ar.) her hâlde, şüphesiz,
kuşkusuz
e.+ 8a10; 24a6; 41b14; 52b4;
60b10; 62b11; 75a6; 92b6;
103a6; 105b2; 116b2; 149a6;
183a4; 189a14; 205a3; 217a13;
218a10; 220a3
[=18]
elem (Ar.) keder, ızdırap, dert
e.+182a16
e.+ini 80b2; 80b4
[=3]

elestü bi-rabbiküm (Ar.) Kur'an-ı
Kerim'de bildirildiği üzere Allah'ın
ruhları yarattıktan sonra sorduğu,
“Elestü birabbiküm” (Ben sizin
Rabbiniz değil miyim?) soru
e.+179b13; 179b15
[=2]
elfāz (Ar.) laflar, sözler
e.+ın 198a13
[=1]
el-fenā'fi'llāhi (Ar.) tasavvufta kulun
benliğinin Allah'ın varlığında yok
olması durumu
e.+75b15
[=1]
el-firāk (Ar.) “elveda” anlamında
ayrılık sözü
e.+222a1; 222b6; 224a16
[=4]
el-ḥamdüli'llāh (Ar.) “Allah’a hamd
olsun” anlamında Arapça bir cümle
e.+ 14a6; 58b12; 100a10;
101a5; 103a4; 103a5; 203a12
[=7]
elli elli sayısı
e.+ 46b8; 210b5
[=2]
elvidā (Ar.) ayrılık sözü, elveda
e.+222b4
[=1]
em- emmek
e.-dügün 214b11
e.-erdi 101a11; 102a12; 178a1
[=4]

emānet (Ar.) güvenilir bir kimseye saklaması veya birine teslim etmesi için bırakılan şey veya kimse, vedā

e.+ 66b11; 82a8; 82a14; 200b3;

200b8; 200b11

e.+e 83b2

e.+i 44a14; 200a9; 200b6;

200b9; 200b12; 200b15; 200a7;

200a9

e.+idi 44a14

[=17]

emcek meme

e.+ini+(emceğini)214b10

[=1]

emek çalışma, çaba, gayret, ceht

e.+i+(emeği)140b16

e.+inden+(emeğinden)101a8

[=2]

emīn (Ar.) güvenli, emniyet edilebilecek olan

e.+32a14; 48a7; 48a8; 71a65;

83b8

e.+dirler 36a7

[=7]

emīnlik emin olma durumu, emniyet

e.+ile14

[=1]

emīr (Ar.) bir kavim veya memleketin başı, başkan, bey, reis

e.+66b2; 87b16

e.+leriyle 30a14

e.+ün 66b1

[=4]

emīre'l-mū'min (Ar.) müminlerin başı halifeler için kullanılan unvan

e.+86a12; 88b8; 88b7

e.+ile 86a14

[=4]

emīre'l-mū'minīn ~ emīri'l-mū'minīn (Ar.) müminlerin başı halifeler için kullanılan unvan

e.+ 11a2; 12b5; 19a9; 19a14;

19a15; 21a5; 21a8; 22a14; 28b4; 34b9;

35a5; 129b4; 188a4; 188a6; 188b16;

189a1

[=12]

emn (Ar.) Emniyet, korkusuzluk, güven, huzur

e.+15a12; 185a15

[=2]

emir (Ar.) buyruk, emir

e.+e 4a3; 45a3; 104a14; 163b4

e.+inde 60b1

e.+ine 38a15; 45a4; 92a10;

114a7; 115a10; 115b5; 138b11;

139a11; 145a6; 153b15

e.+ini 187b4

e.+iyile 67a15; 155a16; 157b11

e.+üniledür 188a14

e.+ünü 12b2

e.+ünüzi 74b1

[=22]

emred (Ar.) henüz bıyıkları ve sakalı çıkmamış delikanlı, tüysüz genç

e.+64b16

[=1]

emzür- emzirmek

e.-ürdi 28a4; 29b3
[=2]

en en, pek çek
e.+ 54a1; 122b2
[=2]

enāniyyet (Ar.) benlik, her şeyi kendi
benliğine dayandırma, kibir
e.+i 6b4
e.+ile 77a13
[=2]

enār (Far.) nar
e.+117a9 ; 117a10; 120a5;
120a6; 120a7; 120a9; 120a13;
10a14; 120a16; 120a17
e.+ı 120a16
e.+larumdan 120a7
e.+umdan 120a8
e.+uñ 117a13; 117a15; 117a16
[=19]

enbiyā (Ar.) nebiler, peygamberler
e.+87b11
e.+nuñ 9a9; 10b1; 146b13
[=4]

endām (Far.) vücut biçimliliği, boy
bos, kāmēt
e.+ına 12b6; 113b5; 158b11;
172b12; 192b15
e.+uñı 179b17; 218b7
[=7]

endīşe (Far.) merak, kuruntu
e.+56b5
e.+den 40b4
e.+deyidi 40b9
e.+si 161b13

e.+yi 156b14
[=5]

envā‘ı (Ar.) neviler, çeşitler, türler
e.+ 95a3; 95a13; 153a4
e.-ı ḥācāt
e.+89b9
e.-ı mu‘ālece
e.+ye 30b5
e.-ı ‘ulūm
e.+da 10b16; 30b1; 124a6;
208a8; 215a12
[=9]

envār (Ar.) nurlar, ışıklar
e.+ınuñ 147b9
[=1]

er erkek, eş, koca
e.+ 18a6; 33a6; 34a10; 75a9;
105b9; 158a4; 180a17; 222b11
e.+e 73a16; 105b8
e.+i 223a14; 223b13
e.+inden 42b5
e.+ine 42b5; 46b8
[=16]

eren ermiş veli, evliya
e.+ler 6b7; 27b1; 35a1; 65b1;
69b16; 77a10; 77a11; 107b4;
14b6; 167a2; 219b14
e.+lerden 77a15
e.+lere 137b2
e.+leri 182b2
e.+lerinden 121b4; 125a16
e.+lerinüñ 75b10
e.+lerüñ 9b2; 27b1; 172a2;
172b16

[=21]
erḥamü'r-rāhimīn (Ar.)
 merhametlilerin en merhametlisi olan
 Allah
 e.+dür 89b17
 e.+sin 33a11
 [=2]
eri- erimek
 e.-yesin 69b13
 e.-yüp 170a7
 e.-yübdururdu 160b4
 [=3]
erişdür- ulaşmasını sağlamak,
 ulaştırmak
 e.-esin 12b13
 [=1]
erkān (Ar.) adet, yol yöntem, usul,
 adap
 e.+ını 68a17
 [=1]
erkān (Ar.) bir topluluğun, devletin
 başlıca kimseleri
e.-ı devlet
 e.+96a4
 e.+i 140a11
e.-ı hāc
 e.+102b16
 [=3]
erkek erkek
 e.+194b10
 e.+ise 224b8
 [=2]
erlik mertlik, yiğitlik
 e.+den 65b7

e.+inde+(erliginde) 182b2
 e.+üm+(erligüm) 72a7
 [=3]
ervāḥ (Ar.) ruhlar
 e.+ın 146b13
 e.+uñ 2b5
e.-ı meyyit
 e.+223b5
 [=3]
es- esmek
 e.-er 182b6
 [=1]
esānīd (Ar.) hadisleri rivâyet edenleri
 sırasıyle beyan etmeler, isnatlar
 e.+leri 198a11
 e.+üñ 5b8
 [=2]
esbāb (Ar.) sebepler
 e.+16b6
 e.+ın 40b3; 44a8
 e.+unı 8a11
 [=4]
esen sağ salim, rahat, sıhhati yerinde
 olmak
 e.+ler 222b2
 [=1]
eşer (Ar.) bir davranış, fikir veya
 olayın yarattığı tesir, geride bıraktığı iz,
 etki
 e.+ 11a5; 99a16; 164b11;
 164b12; 195a11
 e.+den 7b12
 e.+i 7b11; 7b16; 83a13; 84a10;
 145a11; 155a5; 160b5; 195a10

e.+idi 28a7
e.+in 36a8; 84a9; 216a13
e.+inden 213b10
[=17]

esir (Ar.) birinin veya bir durumun hükmü ve buyruğu altına girmiş olan, etkisinden kurtulamayacak kadar müptela olan kimse
e.+140b13
e.+den 140b13
e.+em 66a8
[=3]

eski yeni karşıtı
e.+ 14a4; 27a12; 116a13;
158b9; 162a8; 176a1
e.+sin 14a9; 14a10
[=8]

eşnā (Ar.) bir işin yapıldığı an, sıra
e.+sında 65b4; 196b8
[=2]

esrār (Ar.) sırlar
e.+2a5; 59a14; 60b6
e.+a 147b8
e.+dandur 3b14
e.+ıdur 204b14
e.+ına 172a1
e.+ında 132b10
e.+lara 177a17

e.-ı cihān
e.+ıdı 42b12

e.-ı ‘ilim
e.+de 59a13

e.-ı rumūz
e.+larını 154a1

[=12]

esrūk sarhoş
e.+i+(esrūgi) 41a9
[=1]

e’s-selāmu ‘aleykūm (Ar.) Allah’ın selamı üzerinize olsun
e.+ 161a10; 187a14
[=2]

estār (Ar.) örtü, perde
e.+205a5
[=1]

eşecūk küçük eşek
e.+i+(eşecūgi) 67a6; 67a15
[=2]

eşek attan küçük yük hayvanı, merkep
e.+109b13
e.+e+(eşege)166a4
e.+i+ (1) (eşegi) 68b1; 109b11
e.+lere 168a5
e.+lerile 42a8
[=6]

eşyā (Ar.) nesneler
e.+dan 16b4
e.+nuñ 16b2; 16b3
e.+yı 218a3
[=4]

et besin maddesi; kasdan ve yağdan meydana gelen tabaka
e.+ 51a13; 51b15; 56b7; 57b6;
116a2; 116a11; 122a7; 122a9;
160b5
e.+i 57b7; 76b11; 116a9; 178a7
e.+in 97a1; 226a17

e.+leri 62a5

e.+ümi 97a1

[=17]

etek vücudun belden aşağısına
giyilen giyecek

e.+i+(2)(etegi) 175a12

e.+ile+(etegile) 84a7

e.+in+(etegin) 34b8; 36a8;
46b17; 52b3; 136b5; 161b16;
203b10

e.+ini+(etegini) 8b11; 143a1

e.+iyile+(etegiyile) 84a6

e.+lerini 120b3

e.+lerümüz 120b6

e.+ümden+(etegümden) 136b8

e.+üñ+(etegüñ) 69b12; 88b4

e.+üñi+(etegüñi) 161a2

[=18]

eṭṭbbā (Ar.) tabipler, doktorlar

e.+30b4

[=1]

etḫiyā (Ar.) Allah korkusuyla günah
işlemekten çekinen, müttakî olan
kimseler

e.+nuñ 4b14

[=1]

etmek ekmek

e.+ 46a14; 46a16; 56b17;
70b14; 71a7; 99b7; 102b12;
122a5; 137a3; 167b1; 168a12;
168a13; 170b9; 173b13; 210b8;
212b12; 212b14; 217b14
e.+den 116a9; 116a10; 144b6;
207b14

e.+e+(etmege) 55b14; 173b16

e.+i+ (1)(etmegi) 51a7; 55b12;
57a12; 102b9; 193a13; 210b3

e.+ile 58b4

e.+in+(etmegin) 74b15

e.+ini+(etmegini) 53b16

e.+iyile+(etmegiyile) 57a8

e.+üñ+(etmegüñ) 70a6

[=35]

etmekçi ekmekçi

e.+102b12

e.+lere 138a11; 138a17

e.+nün 138a17

[=4]

etrāf (Ar.) civar

e.+ı 30b3

[=1]

ev bir kimsenin veya ailenin içinde
yaşadığı yer, konut, hane

e.+ 50a13; 57b4; 60a3; 67b8;
68b3; 77b15; 128b4; 155a3;
164b14; 166b3; 174b16; 174b2
e.+de 46b9; 158b7; 210a8;
216a15; 225a13

e.+e 56a4; 56b5; 57b7; 67b1;
211a12 216a14; 216a15

e.+i 56b16; 57a1; 60a2; 65a5;
65b15; 68b14; 72b1; 152a6;
166b5; 211b16

e.+imde 69a16

e.+inde 28a7; 156a17

e.+inden 55a15; 65a4; 217b12

e.+ine 28a9; 28a12; 38a4; 49a5;
51b1; 55a16; 55b11; 56b10;

56b16; 65a2; 66a15; 66b13;
71b4; 84a14; 85a2; 85b15;
117b2; 117b3; 143a12; 166b10;
170b17; 217b14; 223b5;
227b13
e.+üm 224a12; 224a14
e.+ümüz 166b5
e.+ümüze 217b13
e.+üñ 68b13; 70b2; 76a8;
87a10; 165a14; 166a12;
174b11; 210a7; 213b2
e.+üñe 67a13; 70b1
e.+üñi 127a8
e.+üñüze 51b4
[=82]
evkāt (Ar.) vakitler, zamanlar
e.+123b3
[=1]
evlā (Ar.) daha iyi, daha uygun
e.+4b10; 162a16
e.+dur 191a12 ; 193a7
e.+sı 8a4; 8a15
e.+sın 20a2
[=7]
evlen- evlenmek
e.-di 105b16
e.-mek 74b11
e.-mezem 105b10
e.-mezsın 105b8
[=4]
evliyā (Ar.) kerāmet sahibi olanlar,
erenler, velîler
e.+ 7a12; 17b15
e.+dan 106a17; 129b2

e.+laruñ 6a6 ; 85a8
e.+nuñ 3a15; 4b14; 5a2; 5a16;
5b14; 7a3; 9a9
e.+sı 202b14; 202b11
e.+ya 17b14; 138b13
e.+yile 150b11
[=18]

evliyā'ullāh (Ar.) evliya

e.+dan 120b1 ; 150b11
[=2]

evşāf (Ar.) nitelikler, vasıflar

e.+dan 147a15
e.+ın 82b17
e.+ını 5b14
[=3]

evtād (Ar.) orta derecede olan, orta
halde bulunan.

e.+dandur 199a2
e.+ı 202b13
e.+lardandur 125b5
[=3]

evvel (Ar.) önce, ilk olarak

e.+5a1; 8a5; 16a15; 18a16;
26b5; 27a7; 29b13; 30b10;
32a17; 32b14; 35b11; 36b11;
41a3; 42b6; 43a15; 45a3; 48b3;
65b2; 69a8; 74b2; 74a14;
77b15; 92a12; 93a15; 100b8;
107b17; 110b7; 114a1; 114a2;
114a7; 114b7; 119a4; 199a3;
129a8; 129b15; 131a8; 145b2;
146b6; 147b2; 151b4; 155a10;
157b15; 166a7; 179b1; 179b9;

182b4; 184b5; 186a15; 186b4;
187a15
e.+de 26a16; 70b1; 155a15
e.+den 23a1; 142a15
e.+inde 118b8; 202a11
e.+ün 35b15
e.+ünün 35b14
[=44]

evvellin ilk olarak, önceki

e.+175a12
[=1]

eydür-söyletmek

e.- 6a15; 6b6; 7a5; 13a6; 23b5;
23a6; 25b4; 26a14; 26b12;
27a1; 27a7; 27b8; 27b13;
36b13; 43a9; 43b9; 46b17;
49a12; 50a9; 52a17; 53b5;
53b7; 54b8; 55b20; 56b13;
58a8; 61b5; 63a17; 64b11;
65b8; 67b2; 72a5; 73a10;
76a12; 78a6; 78b2; 79a15;
79b7; 79b12; 79b15; 80b12;
88b11; 89a14; 90b7; 90b10;
92a1; 92a11; 93a8; 94b2; 95a6;
97a13; 100b9; 101a2; 104a10;
104b8; 105a12; 105a17; 106b7;
106b15; 107a16; 107b17;
109b9; 109b15; 112b10; 114b4;
115a5; 117a2; 117b4; 117b10;
118b11; 120a1; 120a4; 120b2;
121b11; 122b17; 125a17;
125b3; 125b8; 127a2; 128a11;
129a11; 129b2; 129b17; 131a8;
132a2; 132a4; 132b3; 139a7;

144b2; 144b6; 152b6; 154a3;
154a15; 155b2; 155b7; 162b8;
166a5; 170b13; 178a8; 178b13;
185a2; 187b13; 188a4; 191a6;
194a1; 194a10; 195a7; 195a16;
195b11; 195b13; 196b1;
196b14; 197a3; 197b7; 215b4;
216a8; 216b2; 217a7
e.-di 8b9; 17a13; 21a13; 252;
25a3; 25b17; 29b3; 31a17;
36a8; 40b5; 42b15; 47b1;
48b10; 49b17; 51a16; 52a14;
55a17; 55b6; 55b8; 59a11;
60a11; 61a15; 62b4; 63a15;
63b17; 75a5; 80a11; 80a14;
80a16; 81b3; 81b8; 81b11;
94a3; 94a5; 94a13; 104a1;
106b5; 108b13; 110b7; 124a10;
124b15; 144b9; 144b14;
144b16; 154a4; 154a16
e.-diler 154a3
e.-düm 53b9; 112b2; 137a10;
178a17
e.-em 22b17; 34b4; 88a6;
180a1; 207a10
e.-lerdi 98b16; 203b3
e.-sem 113b11; 164b3
e.-sen 219a15
e.-sin 78a13; 162b16
e.-ür 104b7
e.-üz 72a17; 142b11
[=184]

eyer binicisinin, üzerine oturması
için binek hayvanların sırtına konulan
nesne

e.+inden 98b2

e.+ini 98b8

[=2]

eyerlü eyerli

e.+98b12

[=1]

eyit- söylemek

[=1533]

e.-diler 13a2; 13b2; 14b17;
18a9; 18a10; 18a13; 18a14;
19b7; 20a10; 21a2; 21a17;
21b9; 26b8; 28a10; 31a10;
32a3; 32a8; 32b10; 33a8; 38a9;
44a12; 46b6; 47a14; 48a6;
48a11; 49a3; 53b6; 54a14;
58a10; 63a17; 67a7; 73a10;
73a16; 75b3; 75b5; 77a9;
77b14; 79a16; 81a1; 81a6;
81a12; 83b6; 83b14; 83b16;
83b17; 84b11; 87b9; 90b1;
90b2; 94a10; 96b4; 101a1;
101b6; 102a7; 105b9; 107b6;
109a8; 109b3; 110b1; 110b4;
111a8; 112a1; 113a7; 116a2;
116a3; 116b12; 116b15;
116b17; 120b12; 122b12;
123a8; 124a3; 125a4; 130a6;
130a7; 134b12; 135b3; 140b3;
150b6; 151a17; 152b8; 154b4;
159b2; 165a8; 165a13; 166b11;
166b14; 171b15; 174a7; 177a8;

177b12; 177b13; 177b14;
178a1; 181a13; 185b1; 186a8;
187b9; 188a3; 188a6; 189a14;
190b12; 193a13; 193a16;
193b9; 196a9; 198b2; 201b9
e.-dün 47b9; 70a8; 70a9; 119a4

e.-medi 81a3

e.-medüm 60a1

e.-medün 163a13

e.-meyesin 204a9

e.-mişdi 33a9

e.-mişdür 62a9

e.-mişidi 10b1

e.-mişlerdür 209a15

e.-mişsin 171a8

e.-se 57b10; 184a8

e.-seler 72a14; 72a16

[=1652]

eyle öyle, onun gibi, o şekilde

e.+ 8a11; 29b5; 44a11; 59a7;
73a15; 75a11; 111b1; 137a2;
141b15; 148b2; 167a2; 167a5;
174a17; 186b7; 196a3; 206b5;
213a17; 215b15

e.+dür 14a14; 169a10; 201a12;
202b16; 215b15

e.+yise 163a16; 164b1

[=25]

eyle- yapmak, yerine getirmek

e.-+(' add eyle-) 176b11

e.-+(' afv eyle-) 104b15

e.-+(' āgāh eyle-) 29a17; 110b15

e.-+(' arz eyle-) 85b1

e.-+(' aṭā eyle-) 208b8

e.-(āzāb eyle-) 80a17
e.-(bayrām eyle-) 212a1
e.-(beşāret eyle-) 94b7
e.-(beyān eyle-) 42a15
e.-(cehd eyle-) 130a4
e.-(çok eyle-) 227b6
e.-(dalālet eyle-) 24b11
e.-(def^c eyle-) 115b13
e.-(fikir eyle-) 113a9
e.-(gālib eyle-) 212b3
e.-(geşt eyle-) 162a11
e.-(haber^cdar eyle-) 36a4
e.-(hālāş eyle-) 94a1
e.-(hamr eyle-) 137b9
e.-(harām eyle-) 81b1
e.-(hāzır eyle-) 81b11; 87a16
e.-(ihşān eyle-) 14a11; 87a16
e.-(ikrām eyle-) 87a12
e.-(ḵabul eyle-) 26a14; 48a12;
81b12; 177b17; 212a6
e.-(ḵaṯl eyle-) 184b10
e.-(maḥcūb eyle-) 152b2
e.-(naşīḥat eyle-) 12a1; 94b10;
127a6; 129b4; 183a11; 184b3;
187b14; 204a8; 212a2; 212a4;
212b16; 213b6
e.-(naẓar eyle-) 24b8; 69a4;
94b5; 178b13
e.-(raḥmet eyle-) 94a4; 177a8
e.-(vaşīyyet eyle-) 35a8; 90b5;
113a16; 212a5; 212a12
e.-(vedā^c eyle-) 212a16
e.-(vefā eyle-) 200a8
e.-(vezn eyle-) 6b8

e.-di (‘arz eyle-) 31b2; 102b15;
119b3; 177a12
e.-di (‘azm eyle-) 37a2
e.-di (biryān eyle-) 102b9
e.-di (defn eyle-) 125b15
e.-di (dilek eyle-) 214b9
e.-di (emr eyle-) 11a7; 15b1;
15b11; 56b7; 64a1; 66a3; 97a1;
106a2; 117a9; 138b15; 142a1;
201b6; 216b15
e.-di (endişe eyle-) 166a10
e.-di (eşer eyle-) 41a16; 158b5
e.-di (fehm eyle-) 165b13
e.-di (feryād eyle-) 130a16
e.-di (giryān eyle-) 102b9
e.-di (gusūl eyle-) 99b14
e.-di (haber^cdār eyle-) 86b17
e.-di (hālāş eyle-) 104b6
e.-di (‘ibādet eyle-) 48b8; 67a4
e.-di (i^clām eyle-) 214b7
e.-di (imāmetlik eyle-) 118a1
e.-di (istiğfār eyle-) 167b5
e.-di (istikbāl eyle-) 69b8
e.-di (işāret eyle-) 119b10;
121a14; 168a7; 194b4; 195b3;
197a16
e.-di (ḵabẓ eyle-) 104b5
e.-di (ḵaşd eyle-) 66a5; 98b17;
113a6; 116a13; 154b3; 168a1
e.-di (kat^c eyle-) 101b9
e.-di (münācāt eyle-) 95b14
e.-di (münevver eyle-) 96a3
e.-di (naḳl eyle-) 95a7; 163a7;
215b16; 220a7

e.-di (niyyet eyle-) 169b8;
190a16
e.-di (paḳ eyle-) 112b17
e.-di (pāre eyle-) 149a5; 168a14
e.-di (pinhān eyle-) 18b5; 123a7
e.-di (raḥmet eyle-) 131b10;
131b14
e.-di (sebeb eyle-) 213a16
e.-di(ṭalep eyle-) 15b11
e.-di (ta^ʿlīm eyle-) 100b3
e.-di (te^ʿaccüb eyle-) 83a1
e.-di (tebessüm eyle-) 94a10
e.-di (terk eyle-) 76b7; 219a15;
220b13
e.-di (tevbe eyle-) 67a2; 115a5;
137a5; 143b7; 160a15; 168b9;
192a4
e.-di (vaṣiyet eyle-) 9a1; 39a16;
40b2; 95b6; 102b14; 203b2;
203b3; 205b14
e.-diler (ʿazm eyle-) 69b8
e.-diler (defn eyle-) 95b13;
138a2
e.-diler (ḥabs eyle-) 190a8
e.-diler (ḥāzır eyle-) 97a3
e.-diler (ittifāḳ eyle-)70b6
e.-diler (ḳabul eyle-) 202b5
e.-diler (ḳaşd eyle-) 155a2
e.-diler (maḥv eyle-) 16a13
e.-diler (nida eyle-) 180b9
e.-diler (pāre pāre eyle-)158a1
e.-diler (pinhān eyle-) 188a15
e.-diler (red eyle-)152a4
e.-diler (su'āl eyle-) 104a15

e.-diler (tevbe eyle-)160a16
e.-düm (āgāh eyle-) 212b1
e.-düm (ʿarz eyle-) 81b10
e.-düm (cem^ʿ eyle-) 159a16
e.-düm (endīşe eyle-) 215b2
e.-düm (ḡusl eyle-) 160b14
e.-düm (ʿibādet eyle-) 76a14
e.-düm (ḳabul eyle-) 217b13
e.-düm (ḳabz eyle-)131a3
e.-düm (ḳaşd eyle-) 112b12
e.-düm (naẓar eyle-) 64b16;
72a8; 110b17; 169a11
e.-düm (niyyet eyle-) 180b2
e.-düm (pinhān eyle-) 118b10
e.-düm (redd eyle-) 217b11
e.-düm (tevbe eyle-) 50a8
e.-düm (yād eyle-) 126b4
e.-düm (ẓikr eyle-) 179b3
e.-dūñ (ʿahd eyle-) 156a11
e.-dūñ (giryān eyle-) 226b10
e.-dūñ (muḥabbet eyle-) 128a17
e.-dūñ (muḥālifet eyle-) 38a15
e.-dūñ (ri^ʿāyet eyle-) 175a8
e.-dūñ (rüs-vāy eyle-) 108a14
e.-dūñ (vaṣiyet eyle-)102a8
e.-dūñ (zindān eyle-) 226b11
e.-me (ārām eyle-) 219b7
e.-me (āzāb eyle-) 94a4
e.-me (āzār eyle-) 218b2
e.-me (ḳaşd eyle-) 188b10
e.-medi (eşer eyle-) 88a3
e.-medi(ḳabul eyle-) 180b1
e.-medi (küstāhlıḳ eyle-) 81a2
e.-medi (muḥālefet eyle-) 145a4

e.-medi (tırış eyle-) 190a10
e.-medi (ziyâret eyle-) 151a11
e.-medüm (ihtiyâr eyle-) 138b6
e.-medüm (ķabul eyle-) 177a13
e.-mek (da' vâ eyle-) 181b15
e.-mek (def' eyle-) 115b16
e.-mek (dostluk eyle-) 219a7
e.-mekdür (' işâr eyle-) 218a11
e.-mekdür (tefvîz eyle-) 150b9
e.-mekdür (terk eyle-) 150a7
e.-meye (' arz eyle-) 65a4
e.-meye (eşer eyle-) 126b2
e.-meye (fehm eyle-) 148a3
e.-meye (ķarâb eyle-) 45b2
e.-meye (ķareket eyle-) 218a10
e.-meye (muķâlefet eyle-) 145a6
e.-meye (muķtâc eyle-) 214a5
e.-meye(muntazır eyle-) 109a10
e.-meye (nażar eyle-) 148a2
e.-meye (şikâyet eyle-) 93b14
e.-meyem (günâh eyle-) 104b12
e.-meyem (mübâşeret eyle-) 197a7
e.-mezdüm (âgâh eyle-) 109a2
e.-mezdüñ (yâd eyle-) 80b10
e.-r (' aciz eyle-) 182b2
e.-ye (' arz eyle-) 215a6
e.-ye (ķâşıl eyle-) 181b6; 202b9
e.-ye (ķabul eyle-) 78b10
e.-ye (la' net eyle-) 222a7
[=222]
eż' âf (Ar.) katlar
e.+207a15

[=1]

ezân (Ar.) Müslümanları ibâdete çağırarak için yüksek sesle yapılan dâvet

e.+110b8; 110b11

[=2]

ezber (Far.) zihinde tutma

e.+198a13; 203a15

[=2]

ezel (Ar.) başlangıcı olmayan geçmiş zaman, öncesizlik

e.+ 74a11; 158a3; 158a5

e.+de 130a4

e.+i 181b15

[=5]

Ê

êt(d)- etmek yardımcı fiili

i.-(d)e 6b4; 44b15; 77b13; 142a4; 172b10; 225a6

i.-di (âh êt-) 76a8

i.-di (' ahd êt-) 133a4

i.-di (' amel êt-) 223a7

i.-di (' arz êt-) 37a10; 38b9; 49b11; 85b2; 138a11; 138a14-15; 139b1; 141b6; 142b7; 177a12

i.-di (' azm êt-) 40a15; 67a4

i.-di (devr êt-) 204a15-16

i.-di (edâ êt-) 68a17; 141a11

i.-di (ķiķâb êt-) 52b4; 179b13

i.-di (men' êt-) 34b1; 42b17-42a1

i.-di (muķabbet êt-) 63b7

i.-di (naql   t-)19a4; 30b12;
49b7; 131b3; 214a12
i.-di (na  ar   t-) 21b12; 26a9;
37a11; 67b1-2; 72b3; 102a6;
121a1-2; 136b2; 136b7; 205b2;
212b13
i.-di (  aleb   t-) 90b4; 125a14;
153b1; 169b9; 183a15; 183a16;
184b1; 189b6
i.-di (ta  l  m   t-) 196a8; 204a1
i.-di (tesl  m   t-) 14b12; 38b10;
40b2; 47b6; 56a4-5; 101b9;
130a12; 138a1; 158b12; 161b2
i.- ebilem 161a14
i.-ebilem (na  ar   d-) 60a10
i.-eceg  m 12b15
i.-e (  galebe   d-) 54a3
i.-e (      l   d-) 43b8
i.-e (    tm   d-) 139b6
i.-e (      n   d-) 58b6
i.-e (         d-) 11b15
i.-e (          d-) 167a3
i.-e (           d-) 170a14
i.-eler (         d-) 222a6
i.-eler (         d-) 106a7
i.-eler (         d-) 110b4
i.-eler (      n   d-) 9b14
i.-eler (           d-) 85a13
i.-el  m 122b13; 127a16
i.-el  m (         d-) 203a9
i.-el  m (naql   d-) 61a8
i.-el  m (           d-) 220a14
i.-el  m (        d-) 10b9
i.-emediler 174b11

i.-emedi (  abr   d-) 159b3
i.-emed  m 217b12
i.-emezem (ta  amm  l   d-) 46b13
i.-emez (fehm   d-) 154a1
i.-emezler (istif        d-) 7b5
i.-emezler (ta  amm  l   d-) 35a3
i.-emez (tevbe   d-) 75b8
i.-er 58a10; 140b9; 166b16;
193b4; 223a7
i.-erdi (cem     d-) 99b3
i.-erdi (c         d-) 209a3
i.-erdi (        d-) 109a6
i.-erdi (      l   d-) 84b2
i.-erdi (          d-) 206a10
i.-erdi (hel  k   d-) 98a9
i.-erdi (redd   d-) 82b14
i.-erdi (          d-) 27a12; 99b6
i.-er (harab   d-) 45b2
i.-er (        d-) 19b6; 214a9
i.-er (hel  k   d-) 32b13
i.-erler (            d-) 147b8
i.-erler (na  ar   d-) 124a1
[=116]

  dici yapan, eden, yerine getiren
i.+ 92a14; 93b13; 130b11;
146a12; 146a13; 147b10;
147b16; 153b16; 177a7
i.+ler     149b7
i.+si 17b9; 177a3
i.+sid  r 149b6; 149b7
i.+yem 130b11
[=14]

  din- sahibi olmak

i.-127a7
i.-di 209a15
i.-diler 45b8
i.-düm 141b1
i.-dün 88a4
i.-elüm 125a12
i.-em 35a8; 205a6
i.-mege 22a17
i.-mişidi 190a13; 215b6
i.-üp 100b4; 111a3; 144b12;
210a13
i.-ün 125a13
i.-ür 45b4; 45b5
i.-ürdi 27a13; 51b17
i.-ürler (‘ âdet edin-) 43a15
i.-ürmiş 79b17
[=23]
êlt- iletmek, götürmek
i.-erdi 166b10
i.-erem 221b13
[=2]
ên- inmek
i.-di 34b7; 36a17; 98b2;
133a15; 185a2
i.-düm 126a9
i.-ecek 218a4
i.-en 54b9; 54b16
i.-er 6a3; 118b3
i.-erdi 31a9; 42b14
i.-miş 37b2
i.-se 6a4
i.-üp 119a1
[=16]
ëndür- indirmek

e.-eler 223a5
e.-elüm 79a6
i.-meye 145b13; 182a6
i.-mezem (baş indür-) 81a13
i.-mezler (baş indür-)35a1
[=6]
êr- ermek, erişmek
i.-di 28b3; 59a5; 69b10;
100a12; 152a14
i.-er 224b5
i.-mediler 224a9
i.-meyeydi 173b13
i.-mez 224a11; 224b17
i.-se 221a12
i.-üp 95b7
i.-übdurur 19b4
[=14]
êriş- erişmek
i.-di 21b2; 28a14; 29b14; 38a7;
43a13; 69b6; 69b15; 81a13;
82a5; 84b5; 84b8; 85a7; 85a8;
97a7; 97a8; 97a9; 98a7; 100b3;
101b11; 104a11; 111b3;
112b16; 117a1; 122b4; 123b5;
125b4; 134b11; 140b2; 146b14;
151a7; 156b2; 157a3; 157a6;
161b14; 162b6; 163a3; 163b7;
164a3; 168b8; 169b15; 173b16;
176b13; 177a1; 177a2; 177b24;
178a11; 179b16; 187a14;
194a11; 200a10; 202b13;
203a5; 203b7
i.-diler 85a7; 101b14; 166a3;
175a17; 176b1; 197b12

i.-dük 36a12
i.-dükleri 197b1
i.-düm 111a12; 112b14;
120a16; 125a8; 127a2; 134a1;
139b12; 153a11; 177b11;
179b2; 180b10; 181b13;
196a12
i.-dün 15a6; 68a13; 90a5;
126b9; 136a12; 175b12
i.-dür 57b9; 104b2; 117b13;
136b8; 172a3
i.-dürececek 207a7
i.-düreler 6a8
i.-dürür 220b10
i.-e 6a7; 16b13; 18b10; 44a7;
59a1; 109b4; 112a3; 113b16;
115a1; 144b13; 178b10; 183b3;
183b12; 217a10
i.-eceedür 65a11
i.-eler 69a13; 69b17
i.-em 63a5; 77b5; 166b2
i.-enlerden 11b9; 119b6
i.-eydi 17b15; 17b16
i.-eyin 112a2
i.-medi 84b7; 107b4
i.-medin 57b4
i.-mege 19b16; 31a8; 182a17
i.-megün 148a4
i.-mezsın 114b5
i.-ürdi 28b11; 51a15
i.-ürler 219a7
[=198]
erişdür- eriştirmek, ulaştırmak
i.-di 181b2

i.-e 57b3
i.-em 141a17; 210b2
i.-eydüm 180b5
i.-se 45a9
i.-üp 129b1; 142b1
[=8]
erte erte
i.+ 40b5; 52b10; 67b10; 80a8;
97b9; 108b8; 109b4; 154a9;
159b5; 161a11; 161a12; 169b13;
193a15
[=13]
ışit- ışitmek
i.-127b5; 179b16; 205b3
i.-di 14a17; 26b16; 48a15;
48b13; 50a1; 50a6; 51b9; 52a5;
52b8; 55a2; 56a7; 58b12; 65a6;
66a11; 68b11; 86a10; 98b3;
101b4; 110b10; 115a3; 118a6;
118a17; 118b1; 127b4; 127b17;
133a10; 137a5; 137b3; 139a10;
143a13; 152a6; 152a10;
162a13; 172b6; 178a6; 188a12;
196b8; 207a3; 215a4; 219a14
i.-diler 20b7; 22b12; 81b15;
122a10; 123b9; 152b8; 172a3;
188a16; 202b5
i.-dügün 163a6
i.-dügüm 25b15
i.-dügünleyin 142b8
i.-dün 120a12
i.-medi 217a2
i.-medügüm 141a2
i.-medüm 155b3; 158b3

i.-medüñ 14a12; 68b6
i.-megile 73a3
i.-mekden 4b17; 5a16; 149b3
i.-mez 217a1; 224b6
i.-mezem 175a3
[=97]
êşitdür- eşittirmek
i.-98b6
i.-di 2a1
[=2]
êşig eşik
i.+inüñ 124a12
i.+üñ 124a13
[=3]
êyü iyi
e.+ 16a13; 44a8; 46b11; 48a14;
48b9; 49b6; 55a4; 56a3; 57a16;
58b7; 69b1; 69b2; 79b9; 83b8;
92b2; 105b15; 145a17; 148a6;
149a10; 152a9; 160b3; 183a7;
185a7; 185a9; 191b12; 219a9;
222a14; 226b6
e.+dür 16b14
e.+lerüñ 146b10
[=16]
êylik iyilik, güzellik bk. **eylük**
e.+ler 226b8
[=1]
êylük iyilik, güzellik
e.+inden+(eylöginden)226b7
[=1]

F

fâcir (Ar.) fücûr sâhibi, günahkâr

f.+üñ 93a6
[=1]
fâ'ik (Ar.) daha üstün, seçkin
f.+195a2
[=1]
fakîr (Ar.) yoksul, muhtaç (kimse)
f.+ 61b16; 114b10; 127b5;
144b2
f.+ler 129b5
f.+lerüñ 105a10
fakîru'l-hâl
f.+idi 19a16; 38b7; 202a11
[=7]
fakr (Ar.) kendinde varlık görmeyip
her bakımdan Allah'a muhtaç
olduğunu bilme, fenafillaha erişme hâli
f.+ 69a4; 69b15; 149b10;
186a3; 186a6; 213a16; 220a6
f.+da 27a3
f.+ı 127a6
f.+ından 130a10
f.+uñ 98a1; 186b10
[=12]
fânî (Ar.) ölümlü, baki olmayan
f.+ 92b10; 92b11; 113a12;
174a6; 182b4
f.+dür 92b9
[=6]
fâriğ (Ar.) rahat, sıkıntıdan uzak,
ferah
f.+ 52a11; 110a6; 142b10
f.+dür 31a4
f.+ler 211b3
f.+sin 110a8

f.+üm 53a6
[=7]
fārisī (Far.) Farsça, Acemce
f.+3a11
f.+den 4a9
f.+ye 7b6
[=3]
farķ (Ar.) iki şeyin birbirinden ayrılmasını sağlayan değişik tarafları anlamak, sezmek
f.+183a14
[=1]
fāşık (Ar.) şeriat hükümlerine uymayan günahkar kimse
f.+50b4; 93a7
f.+lardan 17b4
f.+uñ 44a1
[=4]
fāsīd (A) fesada uğramış, bozulmuş
f.+197a2
[=1]
faşl (Ar.) bölüm, kısım
f.+ıyıldı 76b7
[=1]
fātiha (Ar.) Kur'ân-ı Kerim'in ilk suresinin adı, elham.
f.+220a12
[=1]
fāyide (A.) yarar, fayda
f.+ 6a5; 6b1; 6b10; 7b3; 18a4;
88a8; 90a8; 184b17; 200b14;
220a3
f.+ler 155b8

f.+si 6b1; 145a11; 156b6;
178b11
f.+sin 64a15
f.+sinden 13b10
f.-i dīn
f.+i 53a10
[=14]
fāyidelen- faydalanmak
f.+eler 7b7
fāyidelü faydalı
f.+43b6
[=1]
fāzıl (Ar.) cömertlik, iyilik, kerem
f.+ 54a14; 123b17
[=2]
fāzilet (Ar.) erdem
f.+129a15
f.+i 77a10
[=2]
fāzıl (Ar.) erdemli, faziletli
f.+ 6b8; 9a6; 33a10; 40a5;
40b13; 47b4; 83b10; 149a13;
157a3; 171a13; 182a14;
220b11
f.+ı 6b8; 173a11
f.+ından 40b14
f.+ındandır 173a9
[=14]
felek (Ar.) gökyüzü, sema
f.+e+(felege)155a15
[=1]
fenā (Ar.) hoş gitmeyecek durumda olan, kötü
f.+174b13; 182b4

[=2]
fenā'fi'llāh (Ar.) kulun benliğinin
 Allah'ın varlığında yok olması durumu
 f.+180b10
 [=1]
fer' (Ar.) asıl olmayan
 f.+27b5
 f.+a 27b5
 [=2]
ferāḡat (Ar.) hakkından
 isteyerek vazgeçme
 f.+ 33a4; 104a5; 211b2; 227b6;
 228b7
 f.+ı 62a4; 186b10
 f.+ına 210b1
 f.+ile 210b1
 [=9]
ferah (Ar.) sevinç, sevinme
 f.+ 8b2; 47b13; 82a9; 112b6
 f.+dan 142b8
 f.+ından 37a13
 [=7]
ferahlık (Ar.) ferah olma, neşeli
 olma durumu
 f.+111b17
 f.+a+(ferahlığa) 186a8; 212b9;
 217a3
 [=4]
ferc (Ar.) dişilerde üreme organı
 f.+in 149b5
 [=1]
ferd (Ar.) birey, kimse
 f.+leri 8a17
 [=1]

ferḡunde (Far.) uğurlu, kutlu,
 mesut
 f.+90b13
 [=1]
ferīdū'l-‘aşr ~ firīdū'l- ‘aşr(Ar.)
 zamanında eşi bulunmayan kimse
 f.+31b13; 215a13
 f.+am 197b8
 f.+idi 65b11
 [=4]
ferište (Far.) melek
 f.+17a17; 81a9; 223a1; 223a5
 f.+ler 165a5; 165a11
 f.+leri 165a7; 165a10; 165a11
 f.+lerinden 63b17
 f.+ye 20b8
 [=12]
ferišteh (Far.) bir işi en iyi yapan kimse
 f.+ler 222a3
 f.+leri 95b1
 [=2]
fermān (Far.) emir, buyruk
 f.+ 29b17; 59a9; 118b8; 120b5
 f.+ındaydı 59a17
 f.+ınuñ 96b8
 f.+ıyla 142a5
 [=7]
fersaḡ (Ar.) üç millik uzaklık ölçüsü
 f.+57b10
 [=1]
ferseng (Far.) fersah
 f.+ 60b2; 119b1; 156a13
 [=3]

feryād (Far.) yüksek sesle ve kuvvetle
bağırma, haykırış, çığlık

f.+ 52b13; 76b17; 103a6;

207a16; 208b2

f.+a 52b8

[=7]

feṣād (Ar.) kargaşalık, karışıklık,
fenalık

f.+145b2; 145b9

f.+ı 50b16

f.+ından 50b5; 50b6

[=5]

feṣāḥat (Ar.) ifadede, kelimelerden her
birinin ve bu kelimelerden meydana
gelen cümlelerin lafız, mana, ahenk ve
kurallara uygunluk bakımından
yerinde, düzgün ve doğru olması
durumu

f.+140a11

[=1]

fetvā (Ar.) bir meselede şeriatın
hükmünü anlamak için sorulan soruya
muhatap zikredilmeden verilen cevap

f.+198a5; 200a13

f.+dur 193a14

[=4]

fevāḥiş (Ar.) kötülükler

f.+dan 149b5

[=1]

feylesof (Ar.) filozof

f.+dur 199b7

[=1]

feyz (Ar.) verimlilik, bolluk

f.+6a6

[=1]

feza‘ (Ar.) korkudan dolayı inleyip
sızlama

f.+185a11

f.+sında 2a2

[=2]

fezāyil (Ar.) faziletler

f.+198b13

f.+i 26a16

[=2]

fıkh (Ar.) İslamiyet’in içtimai,
medeni, hukuki, siyasi bütün ameli
hükümlerini şer’i delilleriyle birlikte
açıklayan ilim

f.+uñ 204b14

f.+da 208a8

[=2]

fıṣḫ (Ar.) ahlaksızlık, fenalık

f.+a 17b7

[=1]

fikir (Ar.) düşünce

f.+43a4; 44b7; 48b16

f.+de 110b5

f.+deyidi 40a14

f.+içün 154a15

[=6]

fikret (Ar.) düşünce, fikir

f.+ 43a7; 106b12; 172b1

[=3]

fi‘l (Ar.) iş, eylem

f.+37b14; 62b14

f.+e 202a6; 211a14

f.+ine 44b3; 93a1

f.+ini 34a15

f.+ümnden 173a9
f.+ümüñ 81b8
[=9]
filān (Ar.) falan, herhangi bir kimse
f.+ 44a10; 45a17; 65a2; 97b2;
132a1; 137b5; 151a1; 159b2;
167a16; 168b12; 203a4;
205b14; 222a4; 222a15
[=14]
fi'l-cümle (Ar.) sonuçta, velhasıl
f.+ 6b12; 7b6; 157b8
[=3]
firāk (Ar.) ayrılık, ayrılma
f.+ 89a10; 98a5; 146a2;
146b16; 206a6
f.+ına 56a15
f.+ından 75b2
f.+ile 146b15
f.+uñda 152a12
[=11]
firāset (Ar.) sezgi, anlayış, iz' an
f.+ 34b7; 198b16; 199a5;
215a13
fuḫahā (Ar.) fıkıh alimleri, fakihler
f.+188a1
f.+sı 201b7
[=2]
fuḫarā (Ar.) fakirler, yoksullar
f.+ya 99b6; 108b8
[=4]
fulan bk.filān
f.+ 61b9; 96a16; 118a10;
192b13; 222a14; 225b1
[=6]

furşat (Ar.) fırsat
f.+ 52b8; 104b9; 104b10
f.+dur 84a2
[=4]
futūḥ (Ar.) fetihler
f.+110b8; 127a16; 159a5
f.+dan 159a6
f.+um 73a9
[=5]
fuḫalā (Ar.) fazıllar
f.+yı bağdad 201b22
[=1]
fuḫüllik (Ar.) haddini bilmeme
f.+ 112a7; 188a10
[=2]
fütüvvet (Ar.) mertlik, cömertlik
f.+ 198b16
[=1]

G

ḡaffārlik (Ar.+T.) kullarının
günahlarını affetme durumu
g.+(ḡ)um 104b13
[=1]
ḡāfil (Ar.) Hakdan habersiz
g.+ 15a17; 73a13; 96b14;
146a4
[=4]
ḡaflet (Ar.) Yaratandan habersizlik,
açık gerçeği görememe
g.+32b17; 35b14; 87a15
g.+den 63b11
g.+dendür 43a8; 148a11
[=6]

ġāh (Far.) vakit vakit, ara sıra

g.+ 67b16

[=1]

ġalebe (Ar.) kalabalık

g.+ 30b10; 154a17

g.+si 174b1

g.+sinden 124b1; 169b15

g.+sindeydi 178b14

[=6]

ġālib (Ar.) yenen, galip gelen

g.+149b8; 149b9; 171a2;

175b16; 203b14; 213b4; 217a4

g.+dür 189a15

[=8]

ġam (Ar.) keder, tasa, sıkıntı

g.+ 91b14; 144b14; 172b15;

178a14; 208a12; 222a12

g.+dan 110a4

g.+ına 186a5

g.+ıyıla 141a4

g.+uñ 141b10; 152a14

[=11]

ġam-ġin (Ar.+Far.) kederli

g.+ 7a1; 106a11; 212b2; 222a12;

223b7; 223b8

ġamġin-dil

g.+56b15 ; 96a3

[=6]

ġam-nāk (Far.) gamlı, kederli

g.+ 186b2

[=1]

ġanī (Ar.) zengin, bol, çok fazla

g.+ 61b16; 111b10; 186a11;

187b8; 187b10

g.+ler 129b7

g.+lerden 129b5

g.+leri 79a5

g.+ye 191b18

[=9]

ġanīmet (Ar.) beklenmedik
zamanda ve şekilde ele geçen fırsat
veya imkan

g.+186a11

[=1]

ġaraż (Ar.) gaye, maksad

g.+çün 43b4

[=1]

ġarīb (Ar.) kimsesiz, zavallı

g.+ 9a10; 49a11; 67a12

g.+den 140b14

g.+em 66a7

g.+sin 140b13

g.+ümi 152a7

g.+üñdür 152a12

[=9]

ġarķ (Ar.) batmak, boğulmak

g.+ 121a5

g.+dan 15a5; 41b2; 41b3;

41b12

[=5]

ġarrā (Ar.) parlak, gösterişli

g.+ 32a9

[=1]

ġārubān (Ar.+Far.) garipler,
biçare kimseler

g.+ 74b17; 83b16; 84b5; 96a12;

97b4

g.+a 82a10

g.+da 83b6
g.+dan 82b15
g.+uñ 82b16; 84b9
[=10]
ğavvāşlıķ (Ar.) suya dalma durumu, dalgıç
g.+219a6
[=1]
ğayb (Ar.) madde aleminin ötesindeki gözle görülemeyen alem
g.+ 117a1; 219a3
g.+ından 164b7
g.+um 117b15
[=4]
ğaybet (Ar.) gıybet
g.+ 59b11; 175b7
g.+i 44a2; 44a3; 44b16
g.+inden 44b17
[=7]
ğayret (Ar.) çaba
g.+ 8b5; 107b14; 159b17; 178b14
g.+den 68a8
g.+i 89b2
[=6]
ğayrı (Ar.) diğér, başakası
g.+ 6a17; 9b11; 20a7; 23a10; 24b2; 26b4; 27b14; 59a5; 81b16; 103b5; 175b10; 180a15; 183a2; 193a10
g.+dan 28b9; 71a2; 93b12; 118b10; 126b9; 126b13; 182a7
g.+dur 216b9
g.+na 134a12; 167a11

g.+nuñ 27b10; 116b4; 118a14; 177a6
g.+sından 91a10; 107b2
g.+ya 15b15; 78a17; 78b13; 93b12; 100a7; 100a13; 102a2; 136b9; 207b7; 207b14
[=40]
ğayriyyet (Ar.) gayrilik, başkalık
g.+ 15b16
[=1]
ğazā (Ar.) İslam dini uğruna yapılan savaş, cihat
g.+sı 195a8
g.+sında 28b4
[=2]
ğazab (Ar.) aşırı hiddet, intikam alma ile karışık öfke
g.+ 12a8; 106a12
g.+a 192b14
[=3]
ğazbān (Ar.) gazaplı, öfkeli
g.+225b1; 225b13
[=2]
gebr (Far.) Mecusi, ateşe tapan kimse, ateşperest
g.+ 38a17; 166b8; 166b14
g.+i 39a1; 40a5; 143a1; 143a8; 143a14
[=8]
gece gece
g.+ 9b9; 11b14; 13b16; 24a2; 24a11; 24a17; 25a1; 25a2; 25a4; 25a5; 25b9; 25b17; 26a6; 27b10; 36b14; 38a1; 38b10;

39b2; 40b4; 41a16; 47b14;
48a4; 48a16; 48b11; 51b12;
52b2; 52b12; 53b1; 55b13;
56b5; 56b15; 57b16; 58b14;
63a17; 65a13; 65b13; 66a16;
66a17; 67b16; 71b1; 72a5;
72a10; 76b16; 84b2; 84b3;
86b5; 86b7; 90b10; 90b13;
90b15; 99b13; 108a2; 108a4;
108a5; 108b14; 108b15;
108b16; 108b17; 118b2;
118b11; 120b2; 120b17; 122a3;
122a4; 123a8; 124a13; 129b2;
130a15; 131a5; 136b14; 139a2;
141a7; 141b3; 153b1; 156a1;
159a4; 159a14; 160a8; 160b6;
160b7; 162a1; 165a6; 165a16;
166b2; 166b8; 167b15; 175a11;
176a15; 176a10; 176b4;
176b12; 191b2; 191b4; 191b5;
191b6; 201b1; 202a4
g.+de 45b10; 52b9; 63a14;
158a5
g.+den 210b3
g.+ki 159b10
g.+ler 55a11; 94b1; 113a3
g.+lerde 99b1; 104b9
g.+leri 25a7; 53b5; 223b4
g.+si 36a5; 68a15; 204b1;
223b4; 225a10
g.+sidür 25a1; 25a2; 25a4
g.+ye 25a14; 108a2; 109a6
g.+yi 25a5; 80a9; 90b11;
154a14

[=131]

gêç kararlaştırılan zamandan sonra
g.+ 59b8; 109a8; 109a9; 185a4
[=4]

geç- geçmek
g.-212a17
g.-di 13b16; 40a11; 48b10;
50b16; 52b1; 58b10; 59b17;
61b12; 65a15; 70b11; 76b17;
105b6; 100b7; 105b7; 118b15;
120a15; 126a6; 133b7; 155a6;
156b13; 161b2; 193a4; 200b11
g.-di (hadden geç-) 50b17
g.-e 7a12; 165a15; 186b1;
202a10
g.-erdi 5a12; 5b13; 35b17;
51b2; 51b11; 72b1; 120b8
g.-erken 84b4; 98a8; 109a8;
128a3; 131a6; 191b3
g.-medi 149a5; 170b13
g.-mezem 214b14
g.-se 51b5; 202a8
g.-üp 59b8; 61a6; 91b4;
118b17; 118b9; 126a8
[=53]

geçen geçmiş olan
g.+ 36a3; 69b7; 190a15; 191b3
[=4]

geçür- geçirmek
g.-201a3
g.-di 101b10; 201a5
g.-dük 90b12
g.-düm 46b10; 154a14
g.-em 217b10

g.-mek 219a9
g.-mekde 25a7
g.-mekligüñ 3b13
g.-ürdi 25a6
g.-ürsin 113b13
g.-ürsüz 39b3
[=13]

gedālīk (Far.+T.) yoksul olma durumu

g.+113a5
[=1]

gel-

gelmek
g.- 38a15; 38b15; 36b15;
72b11; 72b15; 76b10; 84a1;
103b9; 113b9; 158b6; 161a5;
166b15; 166a15; 169a8;
169a10; 177b16; 199a1; 201a1;
201a3; 216a14
g.-diler 19a4; 19a7; 20b7;
30b11; 45b9; 47a15; 48a6;
48a9; 48a10; 50b6; 50b17;
69a8; 70b5; 70b7; 81a6; 81a12;
81b13; 85a14; 98a12; 101a1;
101b16; 102b3; 126a13;
127a12; 136b12; 152b17;
157a9; 158b6; 158b8; 164b9;
170b5; 179a10; 200b4
g.-dilerdi 70b5
g.-dügin 20b9; 21b10
g.-dük 37b4; 48a11; 223b11
g.-düm 24b1; 36b15; 50a4;
57b7; 67a9; 83b3; 90a11;
110b2; 126a9; 140b4; 144b13;
185a5; 211a12

g.-dün 50a3; 83b2; 90a10;
90a13; 113b11; 133b14; 134a8;
163a17; 168b11; 172a1; 185a4;
185a5; 185a7
g.-dünüz 21b10; 70a10
g.-e 18a11; 18b10; 18b11;
18b12; 26b2; 47b5; 54a4; 56a5;
66b8; 84a14
g.-e (hoş gel-) 90b17
g.-eler 91b8; 151a19
g.-elerdi 101a5
g.-en 127b15; 172a17
g.-enleri 221b8
g.-e (rāst gel-) 73b11; 92a13
g.-esin 101b8; 129a12; 136a14
g.-eydi 154a13; 199b17
g.-eyim 97b11
g.-icek 70a17
g.-ince 57a11; 153b3
g.-iyor 167b14
g.-me 100b17; 159a11
g.-medi 18a15; 81b17; 106a1;
106b13; 126a1; 126b6; 126b17
g.-mek 173a14
g.-mekden 39b1; 171b14
g.-mekdür 150b9
g.-memiş 222a15
g.-mese 194b2
g.-meye 91b5; 109a10; 165b17;
175a3; 219b4
g.-meyenlere 208b11
g.-meyince 200b6; 200b15
g.-meyüpdurur 77a12

g.-mez 18a16; 19b1; 19b6;
30b15; 31b6; 39b11; 74a6;
184b16; 204b17

g.-mezdi 99a15; 142b14; 197b2

g.-mez (rast gel-) 144b1

g.-miş 25b12; 34a16; 35a12;
35a13; 45b10; 50a11; 53b1;
68a10; 68b13; 120b11; 154a10;
173a14; 185a6

g.-üp 4a2; 11a7; 11a10; 12b13;
13a13; 38a4; 40b9; 41b9; 50b1;
50b7; 53b4; 53b13; 55a5; 55a8;
55a11; 61b11; 66a5; 66b12;
71a4; 71b3; 76a4; 80b15; 82a2;
112b4; 113b5; 113b6; 114b12;
120b9; 138a3; 150b2; 156b17;
163a3; 166b6; 185a3; 190a3;
203b13

g.-üben 223b6

g.-ürler 103b13; 165a5; 171a2;
171b14; 171b16

[=208]

gemi gemi

g.+ 47a9; 47a12; 47a17; 59b8;
74a17; 111a2 ; 111a6; 111a7;
111a8; 121a1; 121a5; 121a9;
121a10; 121b13; 121b14;
135b1; 135b2; 135b8

g.+deyidüm 121b12

g.+nüñ 47a9; 111a7; 121a6

g.+sine 134a16

g.+ye 59b6; 111a1; 121a6

[=27]

gemici gemi işleten veya gemilerde
çalışan kimse

g.+ 40a14

g.+ler 188a15

g.+lere 47a16

[=3]

genc (Far.) hazine

g.+e 173a13

[=1]

gerçek doğru, düzgün, hakiki

g.+22b1; 22b4; 90a14; 147b14;
147b15; 217a13

[=6]

gerçeklik doğruluk, hakikat

g.+18b15; 149a5

g.+de 27a5

[=3]

gerçi (Far.) aslına bakılırsa, aslında

g.+13a1; 47a6; 61b4; 61b7;
221b16

[=5]

gerek- gerekmek

g.-mez 7a10; 75b3; 76b4;
77b16; 88a7; 121a17; 146a12;
159b12; 170a12; 196b12;
211a15

g.-miş 224a16

[=12]

germ (Far.) sıcak

g.+idüñ 72a7

[=1]

germiyyet (Far.) sıcaklık

g.+i 107a9

[=1]

gét- gitmek
g.- 24a17; 62a6; 67a8; 70b15;
70b17; 83b4; 90a15; 111a13;
142b10; 163b6; 183a7; 213b4
g.-di 38b1; 44a6; 50b16; 56b15;
99a9; 102b22; 102b5; 116a12;
134b7; 154b3; 197b11; 217b4
g.-diler 29a9; 67a10; 85a7;
97b3; 152b9; 166a3; 204a10
g.-düm 105b5; 117a5; 222b5;
222b9
g.-e+(gide) 71b7; 162b2;
225b13
g.-ebile+(gidebile) 71b13
g.-ebilür+(gidebilür) 113a4
g.-eler+(gideler) 74b7; 74b8;
151a16; 222a6; 223b12
g.-em+(gidem) 25b1; 95b7;
128b11
g.-enler+(gidenler) 30b10
g.-er+(gider) 31b5; 38b4;
41a17; 56b16; 84a4; 144b13,
167a13; 208b13; 224b13
g.-erdüm+(giderdüm) 53b7;
111a1; 117b5; 134b17; 169b14;
g.-erem+(giderem) 113b15;
154b12
g.-erler+(giderler) 30b19;
30b16
g.-erse+(giderse) 78b6
g.-erüz+(giderüz) 127a12
g.-eyorur+(gideyorur) 52b15
g.-iserdüm+(gidiserdüm)
42b10

g.-mege 90b12; 97a7; 101a13
g.-megi 103a7
g.-mekden 62a13
g.-se 92a2; 144a14
g.-sün 34b16; 104b14; 190b1
g.-üp+(gidüp) 95a7; 98a13;
103b6; 107a8; 107a9; 117b17;
135a5; 168a2; 169b7; 172b7;
174b2
g.-üñ+(gidüñ) 67a9; 86a15;
214a1
[=104]
getür- getirmek
g.- 11b14; 20a6; 104a7;
105a10; 117a9; 117a11;
137b10; 137b15; 154b13;
166a6; 169b16; 177b4; 200a8;
217b16; 218b9
g.-di 14b14; 31b1; 40a17; 40b3;
49b11; 56b10; 70a3; 76a2;
76a6; 80a1; 80a4; 83b2; 86b6;
105a5; 106b2; 108a8; 109b12;
117a11; 120b9; 137b7; 137b11;
137b17; 158b13; 169b1; 170b5;
185a1; 193a5; 200a1; 204b7;
206b7
g.-diler 14a5; 28a13; 28a16;
34b10; 109a11; 140a8; 140b1;
165b2; 188a2; 188b9; 205b16
g.-dügi 45a10
g.-dügümi 78b9
g.-düm 54b8; 66b7; 78b7;
121b10; 141b13; 153b3
g.-düñ 42b1; 46b10; 156a6

g.-dũñũz 22a15
 g.-e (imān getür-) 10a12
 g.-eler 45a4
 g.-elüm 22a10
 g.-em 153b2; 162a6
 g.-en 66b7; 203b2
 g.-esin 62a7; 173a1; 194b2;
 218b14
 g.-eyim 39a11; 79a2
 g.-eyin 173b9
 g.-ivèr 57b1
 g.-ivèrèydi 49a15
 g.-medi (şehādet getür-) 53b2
 g.-mege 5a13; 11a6; 76a3;
 91a7; 102b5; 175a15
 g.-megi (şalavāt getür-) 65a15
 g.-mek (şehādet getür-) 53b4
 g.-memiş (imān getür-) 10a12
 g.-meye (imān getür-) 10a12
 g.-meyüp 158b16; 158b17;
 213a12
 g.-mezem 74b17; 110b10;
 166b16
 g.-miş (imān getür-) 84b6
 g.-mişler 29a5
 g.-ũñ 20a9; 139a17; 165b2;
 205b16
 g.-ür 57b10; 149b16
 g.-ürdi 57b11; 57b12; 65a11
 g.-ürler 221a15
 g.-ürlerdi 203b1
 [=115]
gevde gövde
 g.+nden 154b8

[=1]
gevher(Far.) cevher, mücevher
 g.+i 134a17; 135b3
 [=2]
gèy- giymek
 g.-21b3; 21b5
 g.-di 14a6; 21a5; 98b14;
 130a12; 187a17; 211b9
 g.-dügüm 224a15
 g.-er 13a2; 13a3; 13a5
 g.-erdi 57a3; 82b5
 g.-medi 194a1
 g.-mezdüm 21b12
 g.-mezem 20a12; 20a14
 g.-üp 20a11; 118b17
 g.-ũñ 205a1
 [=21]
gèydür- giydirmek
 g.-diler 161b12
 g.-ürse 112a10
 [=2]
geyik geyik
 g.+97a12; 97a13
 g.+den 97a17; 98b2
 g.+e+(geyige) 97a12
 g.+leri 71a8
 [=6]
gez- gezmek
 g.-erdi 98a4
 g.-erdüm 135a7
 g.-üp 100b13
 [=3]
ğıdā (Ar.) besin, yiyecek
 g.+sıdur 149b13

[=1]

ğınā (Ar.) zenginlik

g.+26b7

g.+dan 186a4

g.+sı 111b10

g.+sıyıçün 79a5

[=4]

ğıybet (Ar.) çekiştirme, arkasından söyleme

g.+116a11

[=1]

gibi gibi edatı

g.+ 8a12; 8b5; 8b7; 9b14;

13b16; 14a13; 15b1; 18a15;

18b10; 19b14; 24b9; 24b10;

25a10; 27a14; 29b1; 35a10;

38b5; 40b10; 40b11; 41a2;

42a7; 44a9; 44b14; 44b15;

49b5; 50a10; 55b8; 55b9; 59a2;

66b1; 66b8; 67a13; 72a13;

73b7; 73b8; 73b9; 74b10; 75b5;

77b6; 78a17; 80a6; 86a5; 87a8;

87a9; 88a15; 90b13; 100a2;

126b4; 128a6; 131a9; 131a11;

143a8; 149a6; 153a16; 155b15;

158b11; 162b7; 166a10; 176b1;

177b1; 180b7; 181a5; 191b15;

204a7; 204a10; 212a1

g.+dür 10b10; 87a10; 87a11;

138a17; 198a17; 199b1

g.+leri 171a16

g.+lerüñ 131a16

g.+nüñ 171a3

g.+yem 46a2

[=76]

gider- yok etmek, kaldırmak, uzaklaştırmak

g.-e 152b3

g.-em 76a11

g.-mekdür 150b7

g.-mezsın 210b12

g.-üp 26b17; 152b16

g.-üñ 59b11; 166b5

g.-ür 8a6; 129b9; 130b7

[=11]

gidüret (Ar.) kudret, güç

g.+ini 129b9

[=1]

gir- girmek

g.-di 11a12; 12b5; 54a13;

54a13; 54a15; 58a11; 58b12;

70b12; 71b5; 71b8; 76a2;

78b10; 85a3; 87b2; 108a6;

118a11; 118b16; 136b12;

139b15; 164b13; 168b3; 170a4

g.-diler 29a14; 33b17; 118b17

g.-düm 36a1; 128b4; 185b13

g.-e 117b4; 124a12; 136b4;

171a13; 204a5

g.-eler 85a16; 117b3; 135a13

g.-er 54a13

g.-esin 119a11

g.-icek 62a7; 223a16

g.-medi 125a14; 139a2

g.-mege 116a13; 116a15;

153a16; 154b1

g.-mek 43b3; 54b6

g.-mesinden 183b12

g.-meye 171a10
g.-mez 227b2
g.-üp 42b10; 44a15; 58a7;
64b10; 74a1; 76b8; 96a7;
137a12; 152b12; 154a16;
155a8; 162a9; 164a12; 168b7;
190b9; 206b12
g.-üben 221a3
[=68]
girde (Far.) pide, gözleme
g.+51b12; 51b14
g.+nüñ 51b14
g.+yi 144b5
[=4]
gèrü geri
g.+ 12b5; 13b1; 14b13; 14b15;
15a6; 15b6; 15b9; 15b13;
19b14; 21b5; 23b1; 25a12;
25a15; 25b8; 26b15; 27b1;
28b2; 30b9; 30b15; 40a1; 48a1;
58a7; 58a13; 62a13; 68a10;
69a1; 69b6; 69b15; 70a2; 70a3;
70b3; 70b17; 71b7; 71b8; 74a1;
74a12; 74b5; 75a3; 76b2; 78a4;
78b8; 81a1; 81a6; 82a9; 83b7;
85b15; 86a15; 86b3; 88a3;
90a6; 90a8; 95b11; 96a2; 97b5;
112b14; 113b3; 113b6; 115b10;
116a17; 116b12; 117a12;
128a2; 134b; 134b3; 134b16;
137b2; 137b17; 152b9; 152b12;
15b17; 152a2; 152a5; 154b3;
154b5; 158a7; 160b3; 161b2;
161b3; 163a3; 163a4; 163a7;

167b2; 167b9; 169b9; 169b10;
170a14; 170b16; 171a3; 171b5;
172b8; 175b7; 175b11; 176b5;
176b6; 177a2; 177b13; 177b16;
182a10; 184a13; 184a16;
192b1; 193a7; 200a14; 200a16;
200b6; 200b9; 200b12; 204a6;
204b8; 204b12; 205b1; 205b2;
207b4; 208b8; 208b10; 211a10;
211b8; 214a1

[=118]

giryān (Ar.) ağlayan

g.+199a3; 206b11

[=2]

gizle- gizlemek

g.-miş 36a17

g.-yüp 145b8

[=2]

gizlü gizli

g.+ 18b3; 19b13; 27b3; 27b4;
128b9; 218a7

[=6]

gizlü-rek daha gizli

g.+dür 16b16

[=1]

göbek göbek

g.+ini+(göbegini) 65b15

[=1]

göç- göçmek

g.-e 97b5

[=1]

gök sema, gökyüzü

g.+ 35a3; 163b10; 165a11;
177b7; 177b8; 179a18; 222b7;
225b15
g.+de 225b14
g.+den 37a11; 54b16; 118b3;
135b16; 163b11; 215a4;
215b16; 222a2
g.+denem 97b9
g.+(g)e 50b13; 57a7; 136b2
g.+ler 25a17; 66a12; 159a14;
225b16
g.+lerdedür 179b15
g.+ (g)üñ 165a7; 165a10
[=5]

gökçek güzel, hoş, şirin

g.+ 26b5; 53a12; 178b16
g.+dür 29b1; 129b4; 129b6
[=6]

gölge gölge

g.+154a11; 190b17
g.+sinde 49b14
g.+sinden 190a4
g.+sine 190a3
g.+ye 211a4; 211a8
[=11]

gönder- göndermek

g.- 70a15; 160b1; 173b13
g.-di 11b14; 56b12; 62a12;
63b10; 66b2; 70b14; 73b6;
85b16; 92a3; 139a16; 160a8;
160b3; 164b1; 199b3
g.-diler 97a14; 139b17; 203b16
g.-dün 48a17; 68a8; 99a6;
135a1; 158a14; 173b13

g.-e 89a1; 89b12; 103a6
g.-mediler 70a16; 203b12
g.-miş 20a16; 56a4; 57b6
g.-mişler 70a4
g.-üp 12b5; 51a1; 84a8;
1156a12; 159a17
[=28]

göñlek gömlek

g.+ 35a4; 64b10; 130a11
g.+i+(gönlegi) 54a15; 78a4;
98b5
g.+in+(gönlegin) 55a9
g.+ini+(gönlegini) 130a11
g.+ümi+(gönlegümi) 78a1
[=7]

göñleklü gömleklili

g.+54a16
g.+yile 54a16
[=2]

göñül gönül

g.+ 36b12; 45a11; 45a13; 74a2;
75a3; 75b12; 75b13; 91a3;
106b10; 111b10; 129b9; 130b1;
130b6; 132b3; 141b15; 145a7;
146a1; 146b6; 148a15; 149b9;
151b3; 152b14; 157b7; 186b10;
186b12; 19a3; 219b3; 224b4
g.+de 45a13; 60a17; 61a2;
76a12; 89b1; 149b14; 150b1;
181a15
g.+dedür 156a14
g.+den 33b6; 59b11; 175b10;
218a17
g.+e 157b9; 163a12

g.+i+(göñli) 21b15; 26b17;
 27b14; 33a11; 45a1; 49a4;
 53a15; 56b6; 58a3; 59a3;
 60b16; 63b11; 66a14; 67b10;
 72a11; 75b12; 82b11; 93a15;
 98a6; 99b8; 106a11; 106b7;
 137a5; 138b4; 144a8; 145b16
 g.+inde+(göñlinde) 59b6;
 123a12; 123a14; 131b16;
 163a9; 166a15; 187b11;
 218a16
 g.+inüñ+(göñlinüñ) 44a1;
 144a7; 146b15
 g.+lere 24b14; 95a7
 g.+leri 9b3; 13b17; 31a6; 13b14
 g.+lerinden 54a1
 g.+lerine 127b15
 g.+lerüñ 141a4; 148b156
 g.+lerüñizi 84b7; 102a2
 g.+lerüñüz 32a2
 g.+üm+(göñlüm) 7a1; 7a17;
 14a15; 15b16; 15b17; 30a16;
 32b6; 61b4; 68b2; 76a12;
 77a17; 78a2; 78a4; 79b1; 81b8;
 88a17; 133b7; 154a11; 154a12;
 154a13; 16b9; 215b2
 g.+ümde+(göñlümde) 15b14;
 103a13
 g.+ümde+(göñlümde)105b4
 g.+üme+(göñlüme) 8b2; 41a16;
 42b3; 42b12; 46a1; 76b6; 78a3;
 79b17; 112b2; 125b2; 140a5;
 209b6; 209b7

g.+ümi+(göñlümü) 48a16;
 49a13; 78a5; 81b11; 105a15;
 213b12
 g.+ümüñ+(göñlümüñ) 67b3;
 128b17; 141b14; 157b7; 179b1
 [=143]

göñülsüz isteksiz

g.+81b11

[=1]

gör- görmek

g.- 20a6; 24b7; 33a7; 44a12;
 45b7; 51a2; 110b5; 138a14;
 163a5; 163b6; 227b15
 g.-di 13a5; 14a15; 21b12;
 21b14; 23b5; 26a7; 26a10;
 28a9; 29a2; 29a6; 29a12;
 29a15; 33a2; 33a4; 34a3; 34b2;
 37a3; 38a1; 38b10; 39a2; 41b9;
 41b15; 46a14; 47b8; 50a11;
 51a1; 52b6; 54a8; 54a9; 57a4;
 67b2; 68a4; 68a9; 68a11;
 70b15; 72b9; 77a2; 82a4; 82a5;
 8a10; 82a15; 94b13; 100b4;
 103b12; 103b13; 114b5; 121a2;
 123a8; 123a13; 131b8; 138a7;
 160a14; 161b1; 165a7; 192a6;
 192a8; 211b8
 g.-dügüñüz 155a10
 g.-dük 21a17; 37b4; 102a10;
 122b17
 g.-dükleri 23a5
 g.-düm 5b9; 7a16; 8b12; 15a1;
 23b9; 23b13; 25b5; 26b12;
 36a1; 36b15; 38b2; 41a9; 42b4;

49a15; 50b3; 50a10; 52a17;
62a11; 68b1; 70a10; 70a16;
78b3; 79b15; 100b9; 100b12;
101a6; 103b5; 105b1; 105b3;
105b4; 111b14; 118b3; 120a1;
120b2; 125b8; 125b9; 125b10;
127a5; 129b3; 134a1; 134a4;
134a9; 134a15; 142a6; 142a16;
157b6; 157b11; 157b13;
174b11; 174b12; 177a5; 177a6;
180a13; 195b12
g.-dün 15b13; 30a3; 30b10;
30b16; 38b; 58a6; 60a1; 63a9;
110b14; 111b13; 143a9; 157a1;
157a4; 188a13
g.-dünüz 21a16; 21a17; 102a10
g.-ebilür 18a1
g.-ebilürler 147b10
g.-eler 4a13; 92a3; 106b6;
150a6
g.-elüm 21b9; 31a14; 41b6;
84b11; 107b16; 158b6; 201a16
g.-esiz 19b8
g.-eydi 42a6; 174b14
g.-eydün 5a15; 21a16
g.-me 189a8
g.-medi 18a14; 23b4; 28b11;
34a2; 47b5; 48a15; 49a10;
94a9; 168b3; 205a17
g.-sün 18a1; 18b17
g.-üp 11a9; 13a16; 14a7;
42b17; 45b16; 48a8; 50a3;
50a15; 57b4; 60a8; 64b5; 81a4;
98a10; 111a5; 111a12; 112b10;

118b13; 119b14; 145a16;
157a17; 190b10; 192b17;
204b4; 207a15

g.-ür 18b16; 19b7; 41b6; 143a7
[=206]

göre göre edatı
g.+ 89a15; 212a13; 222a8;
223b1
[=4]

görin- görünmek
g.-ür 221a3; 222b10
[=2]

görklü güzel
g.+178b14
[=1]

görüci gören
g.+147a11; 174b14
[=2]

görün- görünmek
g.-eydi 42a6
g.-mekden 174a15
g.-meye 51a12
g.-mez 107a14
[=4]

göster- göstermek
g.- 14a12; 20b16; 33a10; 33a13
g.-di 11a8; 20b16; 22b12; 96a2
g.-diler 11a13; 22b6; 71a11;
188a5
g.-dük 4a4
g.-düm 8b4; 12b15; 40b6;
141b6
g.-dün 56a9
g.-eler 8a1

g.-eyin 77b6
g.-meyevüz 100a10
g.-mez 31a3
g.-mezsın 206a1
[=22]
götrül- yok edilmek
g.-e 226b4; 226b5
g.-üp 21b15
[=3]
götür- götürmek
g.-di 51a4; 62b2; 83b6; 172b2;
g.-dügüm 11a8
g.-e 43b2; 72b16; 152b4
g.-elüm 67a7
g.-meyelüm 127a14
g.-ün 28a16; 35b12; 54a12
g.-ürdi 63b17
g.-ürlerdi 82b9; 117a7
[=16]
gövde vücut bk.**gevde**
g.+56b7
g.+den 222a3
g.+mden 51a16
g.+sinden 11a8
[=4]
göyün-yanmak
g.-di 111b15
g.-e 181b15
g.-esin 187b17
g.-miş 100a17
[=4]
göz görme organı
g.+ 89b8; 124b11; 149a13;
222b2; 227a15

g.+iyile 96b3; 110b16; 148a2;
151b8; 153a5; 213b14
g.+lerimün 67b4
g.+lerin 63b9
g.+lerine 19b4; 25b11; 99a1;
222b10
g.+ümün 81b8
g.+ün 24b5; 148a16; 208a24
g.+ünde 68a6; 68a7
g.+ünden 192a11
g.+üne 40b9; 60a4; 71b3;
124b12
g.+ünü 41b13; 99b7; 145a16
g.+ünün 72b5
g.+ünüze 42a5
[=27]
gözcilik gözcülük
g.+157b9
[=1]
gözet- göz önünde tutmak
g.-(t)düm 191a7
g.-ür 223b18
g.-ürlerdi 108b9
[=3]
gözici gözcülük yapan kimse
g.+si 157b5
[=1]
gözle- gözlemek
g.-yeler 164a1
[=1]
gözlet- gözletmek
g.-ür 223a9
[=1]
gözsüz gözü olmayan (kimse)

g.+ 133a14; 156a2; 156a5
[=3]

ġufrān (Ar.) affetme,
merhamet etme
g.+175a12
[=1]

ġūft u ġūy (Ar.) karşılıklı
konuşma, söyleşme
g.+1 7a10
[=1]

ġulām (Ar.) delikanlı, kul, esir
g.+ 58b3; 142a2
g.+ları 11a15
[=3]

ġūr (Far.) mezar, kabir
g.+ 26a3; 95b11; 212a12
g.+u 26a4
g.+umı 215b13
[=5]

ġurbet (Ar.) gariplik,
memleketinden uzak olma
g.+ 222b12
g.+de 152a17
[=2]

ġūrīstān (Far.) mezarlık
g.+128a1; 160b16
g.+dan 35b17; 128a4
g.+lar 119a14
g.+lardan 119a13
g.+lardur 119a15
g.+ları 119b9
[=8]

ġurūr (Ar.) 1.kendini beġenme, kibir
g.+182a14; 182b10

g.+dur182b16
2.iftihar, övünç
g.+181b6
[=4]

ġusl (Ar.) boy abdesti alma
g.+160b9
[=1]

ġuşsa (Ar.) gam, keder
g.+ 20b4; 28b2; 144b14;
172b15; 178a14; 208a12
g.+dan 75a10; 212b4
g.+ları 28a2
g.+laruñ 212b3
g.+mı 212b3
g.+mile 76a11
g.+ya 186a4
g.+yı 91b14; 160a12
g.+yıla 65a7; 200a1
[=17]

ġuşşalu (Ar.+T.) gamlı, kederli
g.+ 37a11; 37b15; 75a11;
110a10
[=4]

ġūşe (Far.) köşe
g.+siyile 46a5
[=1]

ġüç güç
g.+den 19b3
g.+i 226b10
g.+ile 53a1; 155a12
g.+imiş 221b11
[=5]

ġüçsüz gücü olmayan, zayıf
g.+ 86b1

[=1]
güher (Far.) cevher, inci
 g.+135b7
 [=1]
gül- gülmek
 g.-di 37a15
 g.-ecek 94a10
 g.-er 212b7
 g.-erdi 157a4
 g.-erler 46a12
 g.-meye 31b10
 g.-mezdün 47b8
 g.-üp 20b6; 46a12; 47b6;
 125a11
 [=11]
gül-âb (Far.) gül suyu
 g.+ 134b1
 g.+dan 134b1
 [=2]
gül-şen (Far.) gül bahçesi, gülistan
 g.+de 226a14
 g.+dür 2a10
 [=2]
gümân (Far.) zan, şüphe
 g.+ 21a8; 98b7
 g.+de 130b12
 g.+ı 218a10
 g.+ını 83b10
 [=6]
gümiş gümüş
 g.+ 45b14; 45b15; 89b11;
 89b16; 122b5; 133a17; 185b13;
 214a10
 g.+i 185b15

[=9]
gün yirmi dört saatlik zaman parçası
 g.+ 5a10; 7a14; 9a5; 9b4;
 12a16; 12b7; 13a1; 19a5; 21a3;
 21b1; 22b7; 22b16; 25a6; 25b4;
 25b9; 26a6; 26b8; 28a7; 29b15;
 30b2; 31a1; 31a9; 32a5; 32a7;
 32b2; 33b4; 33b8; 33b15; 33a1;
 34a3; 34a8; 34a11; 35a6; 35b2;
 35b8; 35b17; 36a9; 37b14;
 38a6; 38b2; 39b5; 40a9; 41b15;
 42a1; 42a8; 42b3; 42b16;
 43a13; 46a7; 46a13; 46b6;
 46b7; 46b16; 47a7; 50b6;
 50b12; 51a10; 51a12; 51a17;
 56b3; 56b4; 58b9; 59b5; 60a6;
 61b7; 62a4; 64b4; 66a4; 66a15;
 68b1; 71a8; 71a15; 72b1; 72b9;
 73a2; 73a9; 75a9; 75a12;
 75a16; 76b1; 77b1; 78a6; 79a8;
 80b5; 83b11; 84b15; 84a2;
 84a8; 85b4; 87a16; 88a13;
 89b6; 98b17; 99a15; 107a5;
 107a6; 108b2; 109b7; 111b1;
 120b8; 121b3; 128b3; 128b9;
 144b14; 155b9; 156a1; 156a2;
 157a8; 166a1; 167b5; 167b10;
 168a1; 168a2; 169b12; 170b8;
 172b4; 172b17; 173a4; 178a2;
 178a5; 183b7; 188b12; 190b3;
 191b3; 191b7; 192a5; 193a4;
 193a8; 193a12; 197a3; 208b2;
 210a6; 210b10; 211a1; 214a10;
 214a14; 215b5

g.+de 35a12; 57b11; 63a13;

93a2; 116b16; 214a9

g.+den 33a17; 51a14

g.+dür 118a5

g.+e 41a15; 51a14; 107a7;

226b2

g.+i 35a12; 35a13; 46a11;

57b13; 99b3; 99b5; 165a15;

194a11; 219a9; 224b4

g.+üm 95b4; 224a11

g.+üñ 212a13

[=163]

günāh (Far.) Allah'ın emirlerine
aykırı olan davranış, masiyet

g.+ 15a11; 35a4; 47b6; 47b9;

47b13; 47b14; 174b6; 181b13

g.+dandur 148a10; 181a16

g.+ı 34a5; 35a4; 132a8; 138b2;

146b10; 175a11

g.+ile 24b7

g.+larına 39b9; 83a6; 98a3;

115a5

g.+laruñuzı 46a5

g.+uñ 15a10; 24b8; 24b9;

167a10; 191b17

g.+uñı 39a8

g.+uñuz 182b7

g.-ı kebîre

g.+132a13

[=30]

günāh-kār (Far.) günah işleyen

g.+34b16

g.+ı 225a11

g.+lara 94b7

g.+lardan 34a9

g.+ları 225a10

g.+laruz 133b14

[=4]

gündüz güneşin doğuşu ile batışı
arasındaki aydınlık zaman, gün

g.+ 26b10; 39b2; 52a2; 52a3;

52b12; 55a11; 76b16; 82b8;

83b17; 84b2; 140b13; 162a1;

167b12; 107b3; 104b15; 162a1;

167b15

g.+de158a5

g.+ler 45b10

g.+lerde 99b1

[=20]

güneş güneş

g.+ 147b9; 160b11; 199b17;

210b13; 210b14; 211a2; 211a3

g.+de 147a6; 210b11; 210b12;

210b14; 210b15; 211a1

g.+den 173b10; 210b12;

211a4; 211a8

g.+e 63b11; 63b15; 147a5

g.+üñ 190b16; 211a4

[=22]

günile-günülemek, kıskanmak

g.-mezem 94a13; 95b1

[=2]

günlük günlük

g.+43b15

[=1]

güzâf (Far.) boş laf

g.+19a11

[=1]

güzel göze ve kulağa hoş gelen,
görülmesi, duyulması insana zevk
veren

g.+224b7; 224b7(2)

[=3]

güzide (Far.) seçkin, seçilmiş, mümtaz

g.+si 56a11

g.+siyidi 10b17

[=2]

güzin (Far.) seçkin, seçilmiş

g.+223b12

[=1]

H

ḥabāset (Ar.) habislik, kötülük,
alçaklık

h.+51b4

[=1]

ḥaber (Ar.) olmuş veya olmakta
bulunan bir şeye dâir orada
olmayanlara erişen bilgi, ondan ona
nakledilen söz

h.+23a8; 61a16; 62a12; 66b6;

82b15; 101b11; 138a15; 159b2;

183b5; 203a12; 203b17

h.+den 183b5

h.+i 20b6; 25a12; 49b11; 50a6;

71b4; 97a17; 126b16; 135a14;

183b5; 202b15

h.+in 19a8; 25b2; 133b16

h.+lerinde 72a6

h.+üm 211b11

[=27]

ḥaberdār (Ar.+Far.) haberi olan,
haberli

h.+7b12; 78b17

h.+dur 43b9

[=3]

habersüz (Ar.+T.) habersiz

h.+147a13

[=1]

ḥabiş (Ar.) kötü, alçak, fesat

h.+33a15

[=1]

ḥabs (Ar.) dışarı çıkmasına izin
vermemek üzere bir yere kapatma

h.+92b7; 140b15

h.+e 140b15

[=3]

ḥacc (Ar.) 1. İslam dininde Kabe'yi
ziyaret etmek

h.+37b18; 128b15

h.+a 35a15; 36a11; 37a2; 62a9;

62a13; 62a14; 67a4; 69b8;

101a17; 102b2; 117b8; 122b11;

127a12; 127b8; 128b17;

128b12; 143a8; 154b12; 163a2;

163b5; 169b8; 197b1; 197b11

h.+dan 37b19; 94b17; 163b17;

185b15

h.+uñ 68a17; 69b3; 154b14

2. hacı, hacca gitmiş olan kimse

h.+lar 110a8

[=33]

ḥacālet(Ar.) utanma, mahcup olma

h.+89b2

h.+ile 56b16; 63a5

[=3]
ḥaccām (Ar.) hacamatçı
 h.+a 213b15
 [=1]
ḥāce (Far.) efendi, hoca
 h.+m 112a8
 [=1]
ḥācet (Ar.) muhtaç olunan şey, ihtiyaç
 h.+17b3; 20a12; 104b9;
 110a16; 129b15; 149b10;
 198b12; 200a4; 210b3
 h.+e 83b2
 h.+ini 33a1; 55a14; 65a3;
 133a12; 184b8
 h.+iyidi 66b14
 h.+leri 127b9
 h.+lerini 89b14
 h.+üm 40a1; 201a2; 220a16
 h.+ün 66b10; 108a6
 [=23]
hacet-mend (Ar.+Far.) ihtiyâcı olan, muhtaç
 h.+184b7
 h.+üz 31a3
 [=2]
ḥācı (Ar.) hacca giden kimse
 h.+larını 100a2
 h.+larile 57b13; 100a3
 h.+laruñ 127a17
 [=4]
ḥācib (Ar.) kapıcı, kapıcı başı
 h.+ün 66b2
 [=1]

ḥadd (Ar.) sınır
 h.+e 10a14; 31b14; 62a4;
 124a3; 184a3; 199b5
 h.+eyidi 192b10
 h.+i 16a9; 85b12; 210b3
 h.+inden 61a6
 [=11]
ḥādem (Ar.) hizmet edenler, hâdim olanlar
 h.+29a13; 49a16
 h.+den 96a7
 [=3]
ḥādim (Ar.) hizmet eden, yardımcı olan kimse
 h.+176a15; 188a8; 188b15
 h.+den 205b2
 h.+e 71b17
 h.+leri 118b12
 h.+ün 188b14
 [=7]
ḥadime (Ar.) hizmet edenler
 h.+si 76b8
 [=1]
ḥadîş (Ar.) Peygamberimizin kutsal sözü
 h.+ 23a8; 125a1; 125a2; 125a3;
 125b15; 125b16; 198a6
 h.+de 23b5; 64a13
 h.+den 198a16
 h.+dür 208a1
 h.+inden 8b13
 h.+ün 5b6; 6a10; 7b2; 8a15;
 199b10
 [=17]

ḥādīṣe (Ar.) olan, ortaya çıkan, olay

h.+dür 68a5

[=1]

ḥāfız (Ar.) Kur'an-ı Kerim'i

bütünüyle ezberlemiş olan ve ezberden okuyabilen kimse

h.+44b12; 203a15

h.+ı 59b4

h.+larından 173b4

[=3]

ḥafiyyāt (Ar.) gizli olan şeyler

h.+dur 114a17

[=1]

hafta (Far.) birbiri arkasına gelen

yedi günden ibaret zaman bölümü

h.+201b11; 223b2

h.+da 31a5; 63a1; 63b15

h.+dur 128a10

h.+ya 63b16; 99b6

[=8]

ḥakāret (Ar.) hakirlik, hor

görme, incitme, küçük düşürme

h.+96b2; 111a4

[=2]

ḥakāyık (Ar.) hakikatler,

gerçeklikler

h.+10a6

h.+uñ 4a5

[=2]

ḥakīkat (Ar.) bir şeyin aslı ve

esâsı, mâhiyeti

h.+3a15; 3b11; 3b16; 6a8;

16b1; 22b3; 28a2; 55b3; 99b9;

100b2; 123b15; 161b7; 178b17;

180a10; 198b9

h.+de 10a9; 28b12; 88a11;

147b12

h.+ile 79b5; 134a9; 181a6

h.+in 46a13

h.+ine 137b3

h.+leri 146a5

[=21]

ḥakḳī (Ar.) hakikâte mensup, gerçek, doğru

h.+174a15

h.+ye 187a16

[=2]

ḥākīm (Ar.) hükmeden, hüküm süren

h.+isin 141a5

[=1]

ḥakīr (Ar.) itibarsız, değersiz

h.+62b2; 106a15; 213b8

h.+leri 161a15

[=5]

Ḥakḳ (Ar.) Allah, Tanrı; doğruluk ve insaf; bir insana ait olan şey

h.+ 44b1; 44b2; 49a4; 49b4;

49b17; 183a14

h.+a 15b17; 57a16; 58b7; 67b7;

75b9; 108a13; 126a17; 150b2;

150b3; 150b5; 151b4; 180b4;

187a1; 215b17; 220a1

h.+da 46b2; 219b10

h.+ı 11b2; 21a7; 25a10; 38a10;

47b8; 118a14; 118a16; 125a9;

125a11; 147b6; 171a2; 174a16;

176a3; 188b7; 220a4; 220a4;

220b1; 220b4; 220b19; 220b8;
220b11; 220b16; 220b17
h.+ın 47a9; 47a12; 47a17;
58a15
h.+uñ 13a13; 13a14; 18b2;
34a17; 38a14; 39b16; 73a10;
78b15; 80a3; 149a13; 172b3;
177b7; 181a3; 187b12; 187b21;
218b5; 219a15; 220a1; 220b3;
220b4; 220b6; 220b7; 220b11;
220b14; 220b16; 220b17

[=76]

hāl (Ar.) durum, vaziyet

h.+12b9; 20b3; 30a2; 30a10;
30a13; 38b7; 30b12; 40b12;
46a10; 48b10; 50a7; 63a2;
63a10; 87b8; 96a3; 101a15;
105a12; 115a4; 117b1; 146a15;
146a16; 146a17; 158b13;
161b10; 175b16; 176a15;
209b15
h.+de 8b3; 13b11; 20b1; 22a17;
34a13; 40b17; 44a12; 49a6;
69b3; 70b2; 84a12; 93b4; 99a7;
100b12; 101a15; 105a8; 117b7;
119b15; 122a9; 130a6; 131b2;
132a6; 133b10; 165b17
h.+den 49a4; 109a1; 176a17;
203a12; 211b11
h.+deyiken 76a1
h.+e 55b14; 64b15; 101b1;
159b5
h.+i 14a7; 25a13; 36b10;
37a12; 45b17; 46a8; 47b8;

53b1; 55b9; 63b11; 67b6;
69a15; 79a6; 83b5; 85a13;
97a11; 103a8; 104a10; 104b9;
104b11; 137a4; 137a15; 138b4;
158b15; 192a3; 212b4

h.+imden 211a17

h.+imüz 41a7

h.+inde 29b13; 33a9; 63b6;
145a9; 187a15; 199a3; 202b7;
208a12

h.+ine 9b13; 63a7; 98b15;
107b16; 111b15; 113b5;
132b15; 155b6; 159b2; 169b5;
192b2

h.+ini 55b12; 89a3; 99b1;
107b15; 119b3; 119b14;
176a12

h.+inüñ 23b14; 82b4; 91a1;
130a9; 146a5; 146a7

h.+lerinüñ 46a13

h.+üm 55b9; 119b5; 171b17;

h.+ümüñ 141b12

h.+üñ 57b5; 81a13

h.+üñde 148a7

h.i mevt

h.+inde 208b5

h.i perîşân

h.+ 82a14

h.i vefât

h.+ı 214a16

[=132]

hālāş (Ar.) kurtulma, kurtuluş

h.+58a16; 81a5; 87b6; 92b4;
148b1; 150a17; 184a9; 189b7;
206a15; 215a2
[=10]

hālāt (Ar.) haller

h.+146a16
h.+ile 224b11
[=2]

ḥalāvet (Ar.) hoşluk, tatlılık

h.+118a9; 181b4
h.+in 118a15
h.+iyile 218a14
[=5]

ḥalāyık (Ar.) esir edilmiş veya
satın alınmış kız, kadın

h.+2a11; 12a5; 13b10; 23b1;
31a1; 32b2; 33a11; 36b6; 37a4;
40b3; 44b1; 45a1; 52a12; 55a5;
64a12; 64b5; 78b6; 86b2;
89b10; 92b6; 92a1; 99a9;
101a12; 108a12; 123b8; 129a4;
129b17; 143b16; 145b5; 152a4;
152b7; 198a23; 200b4; 201a5;
201b21; 205b8
h.+a 8a12; 12a6; 13b7; 27a4;
29b4; 37b6; 59b10; 89b7;
89b15; 125a1; 158b4; 196a11
h.+dan 19a17; 24a11; 31b15;
32b4; 62a3; 78b16; 99a11;
132b16; 145b2; 153a11;
153a12; 181b14; 212a1; 212a1;
212a4
h.+ile 45a13; 91b6

h.+uñ 13a10; 18b2; 18b4; 29b6;
72b15; 82b2; 89b14; 91b7;
181a19; 191b14; 196a13
[=76]

ḥāldaş (Ar.) aynı halde bulunan, aynı
halde olanlardan her biri

h.+uñ 226a2
[=1]

ḥalel (Ar.) bozukluk, eksiklik, fesat
h.+19b4; 68a6; 68a7; 107a3;
161b17; 189a16; 190b1

h.+ler 48a6
[=8]

ḥālet (Ar.) hal, nitelik, keyfiyet

h.+de 148a6
h.+i 107b7
h.+inde 155b7

h.i ḥayāt

h.+ında 186b9

h.-i ızırār

h.+15a2

h.i mevt

h.+inde 186b8; 208b7

h.-i nez'

h.+215b8

h.+inde 196a7

h.-i vecd

h.+uñ 178b13

[=10]

ḥālīfe (Ar.) Hz. Muhammed'den
sonra onun vekili olarak din ve dünya
işlerinde bütün müslümanların önderi,
emirü'l-müminin

h.+ 11a2; 11a6; 11a12; 12b1;
86b12; 87b14; 139a16; 140a8;
140a12; 140b4; 183a8; 183a10;
183a11; 183a15; 183a17;
184a1; 184a5; 184a11; 184a12;
184a14; 184b1; 184b2; 184b3;
184b12; 184b14; 188a3; 188a7;
188a12; 188a15; 188b12;
188b13; 188b17; 189a13;
189a15; 189a16; 194b17;
197a3; 197a9; 197a11; 197b5;
197b9; 197b12; 197b15; 202b3;
202b9; 203a3; 214a7; 214b11
h.+lerden 194b2
h.+nüñ 11a5; 11a11; 131a5;
140b1; 188b14; 197a14; 214b7
h.+si 24a1
h.+ye 139a15; 140a10; 140b1;
203a15

h.i hâk

h.+sın 189a8

[=62]

hâlik (Ar.) Yaratıcı, yaratan

h.+80b4; 168b11

h.+e 181b17

h.+i 113a16

h.+isin 177a16

[=5]

hâliş (Ar.) saf, temiz ve samimi

h.+ 43b15; 107b17

[=2]

hâliyâ (Ar.) şimdiki zaman, şimdiki
halde

h.+50a2; 101a5; 189a5; 214b15

[=4]

halk (Ar.) bir milleti meydana
getiren insan topluluğu

h.+ 13a7; 23b3; 29b5; 182a7;
186b5; 209a9; 213b6; 218b12;
228b15

h.+ı 6b5; 31a12; 32a17; 53a4;
111a5; 114a4; 187a28; 222a18

h.+ın 211b17

h.+içün 93b5

h.+ile 13b13; 31b19; 32a14;
151b22; 161a16; 171a5;
210a13; 210a9; 211b16

h.+undur 177a20

[=40]

halka (Ar.) bir yere tutunmak veya bir
şeyi bir yerre tutturmak içim-n
kllanılan çember

h.+sından 162b11

h.+sını 141a2

h.+ya 104b8

[=3]

halvet (Ar.) tenhaya çekilme

h.+ 11a1; 13b7; 27a8; 31b15;
37a8; 45a15; 51a4; 60a11;
67b15; 86b10; 91b9; 98a14;
129a9; 146b4; 146b5; 187a7;
188b10; 209a12; 209b10;
209b12

h.+de 27a9; 36b7; 151b1

h.+den 146b3; 209a1

h.+inde 76b8

h.+indeyidi 155b7

h.+ine 86a1; 86a11; 86b10;

90a9

h.+ler 210b16

h.+ümde 91b8

[=33]

ḥamd (Ar.) kulun Allah'ın yüceliğini, sonsuz lutuf ve ihsanı karşısında yaratanına minnet ve şükran duygularını bildirmesi

h.+i 67a16

[=1]

ḥamīr (Ar.) unun su ile yoğrulmasından meydana gelen, sıvı ile katı arası yumuşak madde

h.+ı 137b9

[=1]

ḥāmil (Ar.) kendeinde bulunduran, sahip olan

h.+leri 3b4

[=1]

ḥamiyyet (Ar.) milletin, yurdunun, yakınlarının şerefini koruma gayreti, milli şeref ve haysiyet

h.+8b6

[=1]

ḥammāl (Ar.) ücretle yük taşıyan kimse

h.+ 56b8; 108b5

h.+a 56b7

h.+am 139b14

h.+ı 228b17

[=7]

ḥammām (Ar.) yıkanılacak yer

h.+116a14

h.+a 116a13; 116a15

h.+dayıdı 192a5

[=4]

ḥammāmcı (Ar.+T.) hamam işleten kimse

h.+116a14

[=1]

ḥandaḳ (Ar.) hendek, derin çukur

h.+195a8

h.+ına 219a5

[=2]

ḥandān (Ar.) gülen, neşeli, şen

h.+47b5; 94a9

[=2]

ḥānedān (Far.) köklü, asil ve büyük aile

h.+ından 131a11; 198b13

[=2]

ḥānegāh (Far.) bir tarikatın merkez durumundaki tekkesi, hankah

h.+ına 204a16

[=1]

ḥān u mān (Far.) ev bark, yuva

h.+ 83b12; 111b10

[=2]

ḥarāb (Ar.) yıkık dökük, viran

h.+45b1; 108a16; 173b3

[=3]

ḥarābāt (Ar.) meyhane

h.+a 204a15

[=1]

ḥarābātī (Ar.) vaktini meyhanede geçiren, içkiye düşkün (kimse)

h.+ler 177b10
[=1]

ḥarām (Ar.) yasak, doğru olmayan, hak olmayan (şey)
h.+102a2; 125a4; 125a5; 131a8; 148a16; 185a13; 202a2; 210b10
h.+dur 185b2
[=7]

ḥarāmī (Ar.) haydut, yol kesen kimse
h.+61b8; 73b2
h.+ler 82a2; 82a16; 83b16
h.+lerdi 82b7
h.+lerün 82b17
h.+nüñ 44a13
h.+ye 82a17
h.+yidün 61b10
[=9]

ḥarāmīlik (Ar.+T.) haydutluk, eşkiyalık
h.+82b8
h.+den 84b1
h.+ile+(haramiligile) 83a4
[=3]

ḥarām-zāde (Ar.) soysuz, ahlaksız, haram yiyen
h.+190b11
[=1]

ḥarāret (Ar.) sıcaklık
h.+32b1
h.+i+(2) 211a4
h.+inden 211a2
[=3]

ḥarc (Ar.) bir iş için harcanan para, masraf
h.+dur 213b17
h.+ına 139a1; 193b7
[=3]

ḥarekāt (Ar.) hareketler, davranışlar
h.+100a6
h.+ı 11a16
h.+ını 172b16
h.+ıyıla 219a3; 219a4
[=5]

ḥareket (Ar.) davranış, davranma
h.+197b2
h.+e 121b8; 138b8; 150b2; 154a13
h.+ile 218a11
[=6]

ḥarem (Ar.) herkesin girmesine izin verilmeyen, saygı gösterilmesi gereken yer
h.+103b11; 103b17; 198a3
h.+üñ 101b15
[=4]

ḥarf (Ar.) dildeki sesleri gösteren ve alfabeyi meydana getiren işaretlerden her biri
h.+73a6; 164b6; 204a1
[=3]

ḥarīm (Ar.) yabancılara yasak olan, yabancılardan korunan mukaddes yer
h.+172a12
[=1]

ḥarīr (Ar.) ipek

h.+96b14

h.+den 102a15

[=2]

ḥāṣ (Ar.) seçkin, temayüz edilmiş
(kimse, sınıf)

h.+ları 129a17

h.+laruñ 147a8

[=2]

Ḥasan-ı Başrî

h.+ 28a7; 28b15; 28b17; 29a14;

31a5; 31b6; 33b15; 34b14;

35a11; 45a13; 57a4; 65b3;

71a11; 72a5; 78b2; 80b12

h.+den 35a3; 46a1; 55a11; 59a7

h.+nüñ 36b15; 37b15; 38a4;

38b7; 38b15; 46b9; 47a8; 47b6;

h.+ye 38a9; 42a5; 46b4; 58b6;

63b1; 63b13; 65b3; 67b16;

72b8; 73b6

h.+yi 71a12

[=39]

ḥased (Ar.) çekememe, günüleme

h.+33b5; 204a12

h.+den 43a12

h.+i 204a8

h.+üm 95b4

[=5]

ḥasenāt (Ar.) insanların iyiliği
için yapılan hayırlı işler, iyilikler

h.+a 39a8

h.+ıdur 146b10

h.+uñı 43a5

[=3]

ḥāşıl (Ar.) ortaya çıkan semere,
netice

h.+ı 165b11; 179a1

h.+umdur 173a9

[=3]

ḥaşır (Ar.) saz ve kurumuş bitki
saplarından örülmüş taban örtüsü

h.+71b3; 118b12; 159a13

h.+ı+(1)+79b16

[=4]

ḥāşıyyet (Ar.) bir şeye has nitelik

h.+ı+(2) 21a10

[=1]

ḥaşlet (Ar.) yaratılıştan gelen
özellikler, huy, tabiat

h.+93a16; 114a2; 114a7;

114a15; 114b8; 115b3; 115b5;

115b12; 115b17; 217a12

h.+den 93b6

h.+ı+(1)+217a8

h.+lere 217a12

[=13]

ḥaşm (Ar.) düşman

h.+ı+(2)+ 155b13

h.+ların 84b16

h.+uñ 200a6

[=3]

ḥasret (Ar.) ayrı kalınan veya elden
kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek

h.+35a2; 207a9

h.+i 222b10

h.+ile 44a6; 204a8

h.+in 222b17

h.+iyle 44a6; 44a7; 44a8

[=9]

ḥasta (Far.) sağlığı bozuk olan,
sıhhati yerinde olmayan kimse

h.+141a4; 148b16

h.+larumuzu 172a16

h.+nuñ 52a17

h.+ya 221a14

h.+yı 52a17

[=6]

ḥastalık (Far.+T.) sağlık durumu
bozuk olma hali

h.+30b3; 75a17; 77b2; 78b1

h.+a+(hastalığa) 77a16

h.+dan 80a6

h.+ı+(1)+(hastalığı) 77a16

h.+ım+(hastalığım) 49a12

h.+ına+(hastalığıma) 38a8

[=9]

ḥāṣā (Ar.) asla, katiyen, hiçbir
şekilde

h.+36a5; 40a6; 67a12; 176a3

[=4]

ḥaṣem (Ar.) bir kimsenin yanında
bulunan adamları, maiyet

h.+den 96a7

h.+ile 49a16

h.+iyile 29a13

[=3]

ḥaṭā (Ar.) istemeyerek ve
bilmeyerek yapılan kusur

h.+34a15; 156b15

h.+dan 43a8

[=3]

ḥaṭar (Ar.) tehlike, güvensizlik

h.+12b13; 207a6

h.+dur 207a11

h.+ı+(1)+ 137b4

[=4]

ḥātif (Ar.) gözle görünmeyen
manevi alem, gayb

h.+dan 52b6; 68a6; 68b5;

69b11; 69b15; 69a6; 69a11;

81b5; 112b16; 123b5; 175a1

[=11]

ḥāṭır (Ar.) düşünmei akılda tutma
yeteneği

h.+ı+(2)+ 125a13

h.+ın 224b28

h.+ına 37a15; 72a6; 200b13

h.+ından 99b15; 157a6; 161b4;

200b8

h.+ların 172a14

h.+larına 127b13

h.+uma 72a7; 175a6

h.+umdan 117b4; 156b13

h.+uñuz 46a1

[=16]

ḥaṭīb (Ar.) güzel söz söyleyen,
hitabet yeteneği olan

h.+172b4

[=1]

ḥatim (Ar.) Kur'an-ı Kerim'i
başından sonuna kadar ezberden veya
yüzünden okuma

h.+191b16

[=1]

ḥaṭṭ (Ar.) yazı

h.+ı+(1)+ 66b3

h.+ıla 169a12
[=2]
ḥātun (Far.) kadın
h.+ 55a14; 55a16; 56a13; 57b1;
57b3; 64a10; 64a15; 65a1;
65a6; 68a9; 75a9; 77a6; 77a13;
83a13; 83a14; 83a17; 85a3;
85a4; 95b17; 103b13; 131a9;
131a12; 133b6; 133b7; 133b8;
142a16; 169b14; 200b3;
200b12; 200b16
h.+ı 56b10; 56b17; 70a4; 95b16
h.+ından 56a7; 70a2
h.+laruñızı 113a2
h.+uñ 56b13; 70b11; 95b6;
189a12; 190a17
[=42]
havā (Ar.) gökyüzü, sema
h.+72b14
h.+da 60b2; 69a5; 98a11;
164b10; 167b9; 215a1
h.+dan 71a4; 113b1
h.+sı 105b4; 176a3; 215b10
h.+sın 125a3
h.+sına 148a4
h.+ya 150a4
[=15]
ḥavāle (Ar.) bir şeyi birine
veya bir yere doğru savurma, yöneltme
h.+117b11; 168a1
[=2]
hāvan (Far.) toz haline
getirilmek veya uyfalanmak istenen bir

maddenin içine konulup dövüldüğü
çukur kap
h.+a 137a1
h.+da 137b8
h.+ı 127a7
[=3]
ḥavāyic (Ar.) ihtiyaçlar
h.+56b9
h.+ına 214b17
[=2]
ḥāver (Far.) güneşin doğduğu
taraf, doğu, şark
h.+i 96a2
[=1]
ḥavf (Ar.) korku
h.+32a8; 45a13; 98b3; 140a16;
146b16; 149b6; 149b8; 149b17;
166a16; 206a10; 207a11; 218a9
h.+da 32a6; 77b12; 149b11;
185a17
h.+ından 12b14; 95b2; 146a2
[=19]
ḥavl (Ar.) etraf, çevre
h.+ısında 102b3
[=1]
ḥavşala (Ar.) 1. Kuş kursağı, taşlık
h.+sııçün 31a14
2.insanın anlama, kavrama ve
kabul edebilme derecesi
h.+sine 154b14
[=2]
ḥavż (Ar.) havuz
h.+dan 195b1; 195b4
h.+ı+(2)+ 194a13

[=3]
ḥayā (Ar.) utanma, sıkılma
 h.+144b13; 149b17; 183a16;
 190b13
 h.+dan 170a3; 170a6; 170a7
 h.+sı 132a8
 [=9]
ḥayāl (Ar.) aslı olmadığı halde
 zihinde kurulan şey, düş
 h.+15b14; 50a10
 h.+i+(2)+ 15b14
 h.+ine 27b10
h.i bāṭl
 h.+ 86a6
 h.+ da 10a10
 h.+dur 113a4
 [=6]
ḥayāsuz (Ar.+T.) utanma
 duygusu olmayan
 h.+91a4
 [=1]
ḥayāt (Ar.) canlı olma, dirlik
 h.+38a7
 h.+a 188b9
 h.+da 126a9; 156b11
 h.+dadur 24a4; 207b4
 h.+dayam 186b9
 h.+dayıdı 130a12; 131b1
 h.+dayidi 132b18
 h.+ına 113a14
 h.+uñda 47b8
 [=12]
ḥayevān (Ar.) hayvan
 h.+130a13; 131b3

h.+lar 131b2
 [=3]
ḥayf (Ar.) yazık, eyvah
 h.+36a13; 207a16
 [=1]
ḥayır (Ar.) her durumda ve şartta
 herkesin katında iyi ve makbul olan hal
 ve iş
 h.+9b5; 177a4; 193b15; 224b7;
 226b2
 h.+dan 223b7
 h.+ı+(ḥayrı) 225a3
 h.+ına+(ḥayrına) 222a8; 223b1
 [=9]
ḥayırlı (Ar.+T.) faydalı,
 makbul bk.ḥayırlu
 h.+dur 94b13
 [=1]
ḥayırlu (Ar.+T.) faydalı,
 makbul bk.ḥayırlı
 h.+130b10
 h.+dur 209a1
 h.+ñuz 147a1
 h.+sıdur 17a8
 h.+sın 14b7; 14b8
 [=6]
ḥayme (Ar.) çadır
 h.+102a15
 [=1]
ḥayrān(Ar.) bir kimse veya bir şey
 karşısında hayranlık duyan kimse
 h.+ 97a3; 101b4; 132b17;
 140a13; 154a12
 h.+ı 147a9

[=6]
ḥayret (Ar.) şaşırma, şaşırıp kalma
 h.+75b11; 176a14; 180a10;
 209b2
 h.+de 12a14; 125b1
 h.+den 180a4
 h.+e 67b10
 h.+ile 209b3
 [=9]
ḥaysiyyet (Ar.) şeref, onur, itibar
 h.+den 7b1
 h.+ile 214a16
 [=2]
ḥayvān (Ar.) duygu ve hareket
 yeteneği olan, içgüdüleriyle hareket
 eden canlı yaratık
 h.+93a8; 224b10
 h.+a 93a8
 h.+dan 193a6
 h.+lar 71a12; 71a14; 167b2
 [=8]
ḥayvānāt (Ar.) hayvanlar
 h.+dur 161b8
 [=1]
ḥazz (Ar.) zevk
 h.+ 43b1; 176a17
 h.+ı 55b5; 95a14
 h.+ları 7b6
 [=5]
ḥazāin (Ar.) hazineler
 h.+ 122b8
 h.+ünün 3b6
 [=2]
ḥazākat (Ar.) ustalık, maharet

h+215a14
 [=1]
ḥazer (Ar.) sakınma, çekinme
 h.+16a15
 h.+dür 45a13
 [=2]
ḥazık (Ar.) usta
 h.+laridi 30b4
 [=1]
ḥazīne (Ar.) toplu halde
 bulunan altın, gümüş vb. maddi değeri
 yüksek şeylerin bütünü
 h.+de 11b16; 112b8
 h.+m 173b16
 h.+mde 173a1
 h.+nün 122b9
 h.+si 31b4
 h.+sinde 149a7
 [=7]
ḥazīre-i kuds (Ar.) cennet
 h.+de 127b13
 [=1]
ḥazret (Ar.) yüce kabul edilen
 kimselerin adlarına saygı, övme ve
 yüceltme amacıyla getirilen ünvan
 h.+175b14
 h.+e 78b13; 95b14; 176a1;
 176a11; 176b6; 207a12;
 215b17
 h.+i 11a3; 19a2; 20a8; 73b1;
 74a6; 89b9; 148b7; 194a3;
 195b2; 199a10; 199b10;
 202b11; 211b8; 216a1

h.+inde 12a9; 21a11; 55a2;
131a15; 191a12
h.+inden 21a1; 21a2; 21a10;
23a6; 25b3; 45b9; 168b9;
206a17; 211a6; 214a4; 219b8
h.+ine 8b9; 12b5; 14a9; 19b7;
22b12; 28b4; 29b8; 28b10;
34b14; 36a3; 69b17; 70b7;
70a3; 92a9; 115a1; 117b11;
127b3; 130a8; 138a13; 158b10;
172a7; 176b3

h.+inüñ 28a8; 28a15; 195a14

h.-i ھاڭڭ

h.+a 180a12; 222a6

h.i ‘ izzet

h.+180a5

h.+den 3b1; 34a17;
49a10

h.+e 25b12; 176a4

h.+i 74a3

[=123]

heft (Far.) yedi

h.+224b10

[=1]

helāk (Ar.) ölme, yok olma

h.+ 227a17

h.+ı 186b4

[=2]

helāklik (Ar.+T.) helak olma durumu

h.+dur 186b7

[=1]

helāl (Ar.) dinin yasaklamadığı (şey,
hareket ve davranış)

h.+ 61a18; 107b3; 107b5;
125a4; 125a11; 131a7; 131a13;
140a3; 149b5
h.+den 65a13; 122a7; 122a9;
122a14; 128b10
h.+e 102b8
h.+i 49b11; 95b7 ; 102b11
h.+inüñ 44a13
h.+üñ 207b6
h.+üñdür 202b3
[=21]

helāl-zāde (Ar.+Far.) helal süt emmiş
kimse

h.+190b12-13

[=2]

helvā (Ar.) helva

h.+58b4; 93a5

h.+yı 160a12

h.+yıla 160a7

[=4]

hem bir kimseyi uyarmak, bir şeyi
açıklamak veya anlamı güçlendirmek
için “özellikle, zaten, bir de”
anlamlarında kullanılan bir söz

h.+ 10a2; 10a3; 10a5; 11b4;
39b13; 50a4; 69b2; 94a14;
117b8; 123b4; 142a3; 174a6;
175a14; 178a2; 190b11;
190b16; 192b3; 198a1; 198b16;
202b16; 203a15; 215b14;
216b9; 216b10; 216b12;
221a10; 221b7; 222a8; 222a18;
223a3; 223a6; 223a7; 225a2;
225a11; 225a12; 225b3; 225b6;

225b9; 225b11; 227b7; 227b11;

227b13

[=42]

hemān (Far.) hemen

h.+ 10b12; 10b13; 11a12; 14a4;

14a5; 15b5; 21b1; 24a17; 26a1;

27b9; 34b4; 36a17; 39b17;

40b2; 43a6; 46b15; 47a14;

49b7; 51b10; 57b7; 64b12;

66a11; 68a10; 69a10; 69b12;

71a4; 72a12; 81b5; 83b3; 84b8;

88a3; 95b15; 95a3; 96a6; 97a6;

97a8; 98b2; 98b5; 98b8; 101b8;

101a16; 103b3; 105b16;

105b17; 108a5; 113b2; 113b5;

116a15; 120b15; 120b16;

121a5; 121a9; 122a10; 134a13;

165a12; 168b5; 171b10;

176b10; 178a7; 185a6; 199a16;

205a9; 205a10; 209a7; 210a4;

214a9; 214a14; 215b1; 215b12;

215b15

[=70]

hemān-dem (Far.) derhal, o anda,
çabucak

h.+ 12b6; 15a6; 15b5; 19a7;

21b14; 25b12; 26a3; 26a12;

26a15; 39b17; 40a11; 65a5;

68b5; 70b9; 89b1; 98a11;

100a12; 112b9; 112b16;

117b14; 117b17; 119a2;

121b14; 126a9; 127a3; 133a3;

133a14; 133a16; 133b11;

135b6; 137b12; 138b15; 142b5;

143b7; 154b8; 157a7; 161b14;

167b12; 169a11; 171a5; 175a7;

176a6; 176b16; 177b17; 178a4;

190b8; 192a3; 194a8; 200b13;

201b4; 221b3

[=28]

hemīn (Far.) yerine göre,
ancak, hemen

h.+226a13; 227b2

[=2]

hemīşe (Far.) daima, her zaman

h.+ 29b3; 29b9; 35a14; 43a14;

83a11; 199a3

[=6]

hem-nefes (Far.+Ar.) arkadaş,
dost

h.+28b12

[=1]

hem-nişin (Far.) beraber oturup
kalkan, teklifsiz arkadaş

h.+107a9; 107b6

h.+sin 197b5

[=3]

hem-rāh (Far.) yoldaş, yol
arkadaşı

h.+9a7; 161b15

h.+ları 67a7

[=3]

hem-sāye (Far.) komşu

h.+sinüñ 211b6

[=1]

hem-şoḥbet (Far.+Ar.) birbiriyle
sohbet ve arkadaşlık eden kimse,
arkadaş

h.+85a9; 110b13; 113a7

[=3]

henüz henüz

h.+ 2b6; 22b15; 25a7; 22b18;
37a11; 37b1; 37b10; 40a14;
41a7; 47b12; 57a7; 57b3; 60a6;
67a15; 69a1; 76b6; 79b2; 94a1;
100b14; 101a11; 101b6;
102a11; 105a4; 106a8; 113a8;
130a3; 131b16; 137b3; 146b8;
158b14; 166a7; 173b8; 173b11;
179a4; 181b10; 181b12; 196a5;
199a4; 200a11; 202b10; 207a4;
207a11

[=42]

hep hep, daima, her zaman

h.+37a8; 66a1; 223a10

[=3]

hepsi bütünü, tamamı

h.+nden 37b9

[=1]

hergiz (Far.) asla, katiyen

h.+ 25a12; 25b10; 25b16;
26b10; 30a13; 32a12; 33a2;
39b12; 51b10; 54a15; 60a12;
60a13; 63a11; 64b3; 66a9;
77a11; 80a5; 81a9; 82b13;
85a5; 86a6; 88a7; 95b3; 95b5;
105b2; 106a7; 109a4; 109b2;
112a14; 112a16; 115a15;
115a17; 116b2; 116b4; 127b6;
127b10; 129a5; 130b8; 133a12;
137b13; 141a2; 141b8; 144b6;
145a4; 146b2; 148a1; 148a3;

149a4; 149a16; 151a5; 154a12;
155b3; 162b12; 162b15;
162b16; 165b6; 165b17; 174a3;
174a17; 175b3; 175b7; 191b8;
191b10; 192a4; 192a9; 193b17;
195b5; 202a4; 205a10; 209b4;
218b6; 219b7; 219b10

[=73]

hevā (Ar.) istek, arzu, heves

h.+44b17; 219b13

h.+sinuñ 2a2; 211a14

h.+ya 44a16; 145b6

[=6]

heyb (Ar.) yolculukta binek
hayvanlarının eyerine geçirilerek iki
yana sarkıtılan veya omuzda taşınan,
kilim, deri, kıl veya meşinden, içine
öteberi koymaya mahsus iki taraflı
torba

h.+ine 22a9

[=1]

heybet (Ar.) insanda korku ve saygı
duygusu uyandıran etkili görünüş,
ululuk

h.+88a12; 96b17; 150b13;
166a16; 175b16

h.+den 136b1

h.+dür 149b14

h.+i 22b3; 222a10; 224a3;
224b13; 225b16; 226b16

h.+ile 33b13; 196b13; 225b14

h.+inden 67b8; 68b9; 78a5;
99a6; 163a2; 163a7; 168b8;

168b12; 176a14; 188b3;
223a12; 224b16
h.+ine 99a7
[=30]

heybetlü (Ar. + T.) görünüşü
korku ile karışık bir saygı uyandıran
h.+37a3; 77b9; 99a3
[=3]

hey'et (Ar.) bir işi yapmak için
görevlendirilen topluluk
h.+12b15
h.+deyidüm 111a2
h.+inden 12b16
[=3]

heyme (Far.) odun
h.+82b5
[=1]

hezār (Ar.) bin
h.+11a13; 12b3; 28a6; 47a17;
58b5; 67b12; 73b10; 81a7;
119a2; 123a7; 214b14
[=12]

hezārān (Far.) binlerce, bin kez
h.+135b6; 135b9
[=2]

hıfz (Ar.) koruma, saklama
h.+ında 188b6; 203a16
h.+ındaydı 198a7
[=3]

hırāmān (Ar.) salına salına, naz
ile, edâ ile yürüyen
h.+40b11
[=1]

hırka (Ar.) yün veya pamuklu
kumaştan yapılmış, önden açık, kollu
giyecek

h.+27a13
h.+mile 160b13
h.+muñ 160b14
h.+sın 121a11
h.+sına 153b11
h.+sından 153b12

h.-ı tarikat

h.+ı 29b9

[=7]

hırmān (Ar.) nasipsizlik,
mahrûmiyet

h.+2a14
h.+ına 33b10
[=2]

hırş (Ar.) sonu gelmeyen arzu,
istek.

h.+ını 196a7
[=1]

hısm aynı soydan gelen veya
evlenme yoluyla aralarında yakınlık
bulunanlardan her biri

h.+um 224a8
[=1]

hışım-gîn (Far.) öfkeli, kızgın

h.+192b14
[=1]

hışm (Ar.) kızgınlık, öfke

h.+a 224b11
h.+ı 44b3
h.+ınun 144a17
h.+ile 206b3

[=4]

hızır (Ar.) Âbıhayat içtiği için
ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil
ettiğine ve kul sıkıştığında imdâdına
yetiştigine inanılan, bir görüşe göre
peygamber, bir görüşe göre velî olan
zat

h.+100a9; 125b5; 128b6;

128b8; 142a2; 167b6; 199a1

h.+am 125b5; 128b6

h.+dur 125b4

h.+ı 100a9

[=11]

hicâb (Ar.) utanma, sıkılma

h.+ 15b15; 26a4; 69a2; 106a5;

106a5; 106a13; 144b17;

147a16; 147a17; 159b13;

174a16; 176a1; 181b5

h.+dur 174a15; 179b5

h.+ıyıla 144a3

h.+lar 119a8

h.+lardan 69a2

h.+ları 176b12

h.+laruñ 144a4

[=17]

hiç (Far.) hiç, hiçbir, asla

h.+ 5a17; 7b15; 11b; 11a3;

11a5; 11b3; 35a14; 36a5;

36a12; 44b11; 45b14; 45b17;

46a; 46b; 46b6; 47b5; 47a13;

48b17; 51a11; 51a15; 51a16;

51b2; 52b10; 53a7; 53a8;

55a17; 56a17; 58b2; 58a6;

59a16; 60a14; 60a16; 62b16;

62b17; 63a6; 63a9; 63a10;

65a3; 66a12; 70b11; 71b16;

71a3; 72b8; 72b16; 74a9; 77b1;

78b16; 78a7; 79b2; 81b16;

81a2; 83a11; 83a15; 84a9;

84a10; 85a15; 88a3; 88b13;

88b15; 88b17; 89a5; 92b12;

93b16; 96a7; 96a8; 100a5;

103a17; 104a10; 104b10;

104b12; 105a6; 105b1; 105b14;

106a1; 106a11; 106a13; 107b4;

107b16; 108a13; 109a13;

109b17; 110b16; 110a2;

110a16; 111b4; 114b2; 117a5;

121b15; 124b1; 127a14;

127a16; 129a3; 129a14; 130b2;

130b9; 131b2; 133a3; 133a5;

136a5; 138a4; 140a1; 143b11;

145a8; 146b3; 146b7; 149a4;

151b1; 154a1; 165b7; 166b3;

168b3; 170b2; 171b3; 174b13;

174b17; 175a2; 177a3; 177a14;

182a4; 183a2; 186b17; 186a2;

190b5; 194b5; 197a7; 199b4;

200a4; 203b10; 204a12;

209b13; 209a6; 211a17; 213b8;

218b2; 218b4

h.+dür 31b5

[=135]

hiçbir hiçbir

h.+ 46b2; 48a14; 53a7; 53a8;

62b4; 69a9; 75a16; 77a13;

77a14; 96a7; 96a8; 130a13

[=12]

hiçbiri hiçbir

h.+n 140a1

h.+ni 159b12

[=2]

hiçlik (Far.+T.) hiç olma durumu

h.+146b7

[=1]

hidāyet (Ar.) doğru yolu

gösterme, hakka sevk etme

h.+3b6

[=1]

hiddet (Ar.) öfke, kızgınlık

h.+188a8

[=1]

hidmet (Ar.) hizmet kelimesinin eski

metinlerde kullanılan asıl şekli

h.+ 55b3; 106b13; 166b1;
175b8

h.+de 152a17

h.+e 169a7

h.+içün 175b4

h.+inde 9b4; 155b2; 198a8

h.+inden 141b13; 175b3

h.+ine 66b2; 66a16; 86b7;

86b13; 96b6; 142b6; 163a3;

163b6; 168b8; 185a3; 201a10;

210b11

h.+inüñ 11b7

h.+ler 173b17

h.+üñile 24b1

h.+üñüzde 35a16

h.+üñüze 70b16

[=30]

hidmetkār (Ar.+Far.) hizmet eden

kimse, hizmetçi

h.+176a15

h.+ı 71b15; 86b6; 176a12

h.+larından 82b13

[=4]

hikāyāt (Ar.) hikayeler

h.+6b10

[=1]

hikāyet (Ar.) kıssa, hikaye

h.+dür 11b12

h.+i 139b13; 175a16

h.+in 141b10

h.+ini 138b11

[=5]

hikmet (Ar.) bilgelik

h.+ 31a6; 43a5; 116b4; 134b15;
144a4; 151b8

h.+i 2b13; 30a8

h.+ile 30a5

h.+lerümi 54b2

[=10]

hilāf (Ar.) zıt olma, karşı olma,

aykırılık, zıddiyet, ihtilâf

h.+ın 151b13

h.+i 191b1

[=2]

hilāfet (Ar.) halife olma durumu

h.+87a1; 87a2; 87a7

h.+i 21a2; 21b15

h.+üñ 88b2

[=6]

hilāl (Ar.) yeni ay

h.+50a10

[=1]

hıl'at (Ar.) Eskiden, padişah veya vezir tarafından takdir edilen, beğenilen kimseye giydirilen süslü elbise, kaftan

h.+194b17

h.+ın 2b11; 161b13; 208b9

h.ı kemāl

h.+i 199a5

[=5]

hilm (Ar.) huy yumuşaklığı, yumuşak huyluluk, öfke ve hiddet gerektiren durumlarda kendini yenerek sâkin ve serinkanlı olma

h.+28b16

h.+dür 90b2

[=2]

himmet (Ar.) yardım, ihsan

h.+83a12; 106a15; 176b1;

215a12

h.+dür 145b12

h.+em 165a17

h.+i 150b16; 204a5; 207b13

h.+ini 6b2; 6b13

h.+leri 35a1; 207b11

h.+üñ 145b13

[=14]

himmetlü (Ar.+T.) himmet sâhibi olan, himmet eden

h.+ 77a6; 207b13

h.+ler 6a17

[=3]

hirmen (Far.) harman

h.+inüñ 31a2

[=1]

hisāb (Ar.) hesap, sayma, aritmetik

h.+ 45a10; 45a11; 53a9; 91a15;

144a8; 179b11; 179b12;

179b17; 186b10; 186b12;

194a12; 226b1; 227b11;

227b16

h.+ı 44a17

h.+uñ 179a1

h.+uña 228b11

[=17]

hişmet (Ar.) insanda büyüklük duygusu uyandıran etkili görünüş, haşmet

h.+31b4

[=1]

hiṭāb (Ar.) bir veya birçok kimselere ağızdan veya yazı ile söyleme

h.+ 21b4; 21b6; 176b13;

177b17; 179b16

h.+ı 52b7; 66a13; 76a12

h.+ıdur 3b1

h.+uñ 176a9

h.-ı 'izzet

h.+ 18b10; 175a8

[=12]

hiṣlān (Ar.) tek başına kalmak, zelil olmak

h.+2a14; 40a5

[=2]

hiżmet-kār (Ar.+Far.) hizmet eden kimse, hizmetçi

h.+ıyıldı 28a3

[=1]

hoca (Far.) birine bir hususta
öğreticilik yapan kimse, hoca, efendi

h.+ 31a10; 37a17; 41a7; 57a4;
60a8; 78b4; 79b5; 110b14;
142a3; 157a16; 162b14;
193a10; 193a13; 193b14;
202a6

h.+dan 78a4

h.+m 112a10; 112a8

h.+sına 79b5

h.+sinuñ 66a14; 66a15

h.+yı 78b3

hoca-yı enbiyā

h.+ 5b4-5; 6b17; 9b7;
9b17; 28b11; 64a10;
124b14

[=32]

hoca-zāde (Far.) hoca çocuğu

h.+müz 30a10

[=1]

hod (Far.) kendi

h.+ 10a9; 16a2; 16a10; 19a11;
20a5; 23a1; 49a17; 61b3; 61b6;
61b10; 64a10; 65a3; 73b13;
86b13; 88b10; 88a12; 105a11;
116a10; 118a13; 122b9;
126b11; 140a3; 143b16; 157b4;
165a17; 170a16; 182a6; 189a8;
193b14; 211a8; 213a11;
219a17; 220a3; 220b5; 220b9

[=35]

hodbīnlik (Far.+T.) hodbin olma
durumu, bencilik

h.+den 153a6

[=1]

hor (Far.) ehemmiyetsiz, değersiz

h.+ 45b14; 45b16; 107a16;
145a15; 161a15; 182b9; 213b8

[=7]

hor-raq (Far.+T.) daha değersiz

h.+145a15

[=1]

horlık (Far. + T.) aşağı olma
durumu, hakirlik, aşağılık bk.**horluk**

h.+173a3

h.+ından+(horlığından)145a16

h.+ını+(horlığını) 145a14;
145a16

[=4]

horluk (Far. + T.) aşağı olma
durumu, hakirlik, aşağılık bk.**horlık**

h.+153a2

h.+ından+(horluğundan) 104a7

h.+ıyla+(horluğuyla) 144b17

[=3]

hoş (Far.) güzel, hoş

h.+ 14a10; 41a16; 42b3; 42b12;
53a5; 60a12; 74b16; 90b17;
106b2; 110b13; 129b10; 152a6;
189a12; 189a13; 197b2; 219b3

h.+dur 91b3

[=28]

hoşça (Far.+T.) hoş gidecek şekilde,
güzel ve iyi bir biçimde, iyice

h.+49a14

[=1]

hoşnūd (Far.) razı, memnun

h.+dur 47b16

[=1]
hoşnûdlık (Far.+T.) hoşnutluk,
 memnuniyet bk.**hoşnûdluk**
 h.+ım+(hoşnudlığım) 214b13
 [=1]
hoşnûtluk (Far.+T.) hoşnutluk,
 memnuniyet bk.**hoşnudluk**
 h.+uñ+(hoşnudluğuñ) 58b15
 [=1]
hûb (Ar.) güzel, hoş, iyi
 h.+ 14a5; 29a14; 30a9; 37b8;
 48b4; 56a4; 56b9; 73a13;
 87a14; 99a14; 123a9; 123a11;
 166a10; 194a15
 [=14]
hucubât (Ar.) hicaplar, perdeler
 h.+ından 2a15
 [=1]
hulķ (Ar.) huy, tabiat
 h.+56a1; 160a16
 h.+a 221a15
 h.+ıyıla 164b15
 [=4]
hulķlan- (Ar.+T.) iyi ve yumuşak
 huyli olmak
 h.-maķ 164b15
 [=1]
hullet (Ar.) gerçek dostluk, arkadaşlık
 h.+ini 159a7
 [=1]
hûrî (Far.) cennet kızı
 h.+leri 63a17
 [=1]
hurmā (Ar.) hurma ağacının yemişi

h.+ 27a10; 37b2; 51a15; 51a16;
 51a17; 52a9; 52a10; 52b10;
 52b13; 52b15; 64b7; 64b8;
 79b1; 118a11; 118a12
 h.+ ñdan 118a12; 118a13
 h.+nuñ 37b4
 h.+ya 79b2
 h.+yı 27a11; 37b3; 52a7; 52a8;
 52b4; 52b6; 52b9; 119b4
 [=27]
hurmā-furūş (Ar.+Far.) hurma satan
 h.+uñ 119b2
 [=1]
hurūf (Ar.) harfler
 h.+in 45b12
 [=1]
hurūş (Far.) coşma, gürleme, şamata
 h.+103b14
 [=1]
husūmet (Ar.) hasımlık,
 düşmanlık, adâvet
 h.+43b13
 [=1]
hūş (Far.) akıl, şuur
 h.+221b11
 [=1]
hūşe-çîn (Far.) başak toplayıcı, tarlada
 kalan başakları toplayan (kimse)
 h.+idür 31a2
 [=1]
huşk (Far.) kuru
 h.+69b16
 [=1]

ḥuṣū (Ar.) Allah huzurunda boyun eğme, kendinden geçme

h.+25a11; 45a12

h.+ile 83a2; 196b13

[=4]

ḥuṣūnet (Ar.) kırıncılık, kabalık, sertlik

h.+i+(1) 13a6

[=1]

huṣyār(Far.) aklı başında olan, sarhoş olmayan (kimse), ayık

h.+ 145a12

[=1]

ḥuṭbe (Ar.) cuma ve bayram namazlarında hatibin minberde yaptığı konuşma

h.+ 19a6

h.+de 172b4

h.+den 19a5

[=3]

ḥuvān (Ar.) sini, tepsi, sofr

h.+ 6a3; 6a4

h.+uñ 6a3

[=3]

ḥūy (Far.) doğuştan olan tabiat, yaratılış, mizaç

h.+ını 185a9

[=1]

ḥuzū (Ar.) Allah'ın ululuğu karşısında boyun eğme

h.+ 25a11

h.+ile 83a2; 196b12

[=3]

ḥuzūr (Ar.) önemli bir makamın veya kişinin var olduğu, bulunduğu yer

h.+ 207b16

h.+ında 226b3

h.+ından 152b16

[=3]

ḥüccāb(Ar.) hâcibler, kapıcılar

h.+69b8

[=1]

ḥüccāc (Ar.) hacılar

h.+e 89a1

h.+ile 89b6

[=2]

ḥüccet (Ar.) delil, belge, senet

h.+12a13; 145b8

h.+dür 147b3

h.+i 65b12

h.+ile 201a15

h.+iyidi 95a13

h.+üm 40b1; 105b3; 201a15

h.+ümdür 40b1

ḥüccetü'l-fakr

h.+132b8

[=11]

ḥücre (Ar.) penceresiz, küçük oda

h.+lerinde 28b8

h.+mden 179a3

h.+sinde 18b9; 88b3; 98a17

h.+sinden 27a15

[=6]

ḥüdāvend (Far.) Ey Allah'ım!

h.+i 203b2

h.+uñ 142b3

[=2]

ḥüdāvenda (Far.) (Her şeyin sâhibi olan) Allah, Hudâvendigâr

h.+ 40a4; 80a16

[=2]

ḥūdāvendāne (Far.) efendiye yakışır
şekilde

h.+69a16

[=1]

ḥükemā (Ar.) ilim adamları, alimler

h.+29a8; 30a3; 30a17; 30b4;
192a7

h.+nuñ 30a8; 147b4

h.-i ādem

h.+i 30a6

[=7]

ḥükm (Ar.) hüküm, emir

h.+ 40b8; 150a8; 194a8; 195a2;
201a13

h.+den 150a9

h.+i 30a3; 30a8; 33b13; 73b14;
115a12; 183a5

h.+ile 86a17; 87b1

h.+inüñ 2b14

h.+üme 40b8; 189a2

h.+üñe 169a9

[=18]

ḥülle (Ar.) cennette giyilecek elbise

h.+40b10

h.+ler 61b9

[=2]

ḥümā (Far.) efsânevî kuş

h.+sı 99b8

[=1]

ḥümām (Ar.) bir işe iyice sarılıp o işi
başarmak için çaba gösteren, himmeti
çok, gayretli kimse

h.+221b2; 226b15; 226a7

[=3]

hüner (Far.) beceri, hüner

h.+lerde 13a8

[=1]

hürmet (Ar.) Bir şeye veya bir
kimseye değer vermekten ileri gelen
ölçülü davranma hissi, çekinme ile
karışık bir sevginin verdiği dikkat ve
îtinâ gösterme duygusu, saygı

h.+i 23b2

h.+ile 213a12

h.+inden 78b17

h.+ini 128a16

[=4]

hürmetsüz (Ar.+T.) saygısız,
hürmetsiz

h.+182b8

[=1]

hüsn (Ar.) güzellik

h.+ 29a10; 29a17; 49b8;
101a12

h.-ü cemāl

h.+134a4

h.+ini 139a4-5

[=7]

I

ılın- ılık duruma gelmek
ı.-maya 210b13

[=1]

ırak uzak

1.+ 20a12; 100b16; 112b12;
142a9; 151b17; 164b4; 167a12;
167a13; 183a3
1.+dan 83b1; 98a10; 103b11;
134a6; 151a2
1.+dur 27b12; 188a15; 218b6
[=17]

ıraklık uzaklık

1.+142a13
[=1]

ırğad işçi, amele, rençber

1.+ 205a13
[=1]

irmağ büyük akarsu

1.+a+(ırmağa) 134b17
1.+dan 153b3
1.+(ğ)ına 15b1
1.+ın+(ırmağın)170a9
1.+ına+(ırmağına)76b5
1.+ından+(ırmağından)59b17
1.+ınun+(ırmağınuñ) 98a7;
126a5
1.+ları 183b11
1.+(ğ) lar 98a5
[=10]

ısıcak sıcak

1.+ 26a10; 70b12; 70b14;
168a12; 168a13
[=5]

ısır- ısırmak

1.-aydum 64a4
1.-dı 64a2
[=2]

ışlat- ıslatmak

1.-(d)dı 40a3

1.-up 63b15

1.-urdu 210b3

[=3]

ışlan- ıslanmak

1.-dı 98b8

1.-madı 203a7

[=2]

ışmarla- ısmarlamak

1.-dı 57a11

1.-dum 59b4

1.-yup 17b11

1.-yup (Allaha ısmarla-) 17b10

1.-yupdurur 71b11

[=5]

issi sıcaklık, hararet

1.+ 46b9

1.+dur 211a3

1.+nun 190b17

1.+sı 190b16

1.+yidi 28a1; 215b5

[=7]

issıcak sıcak

1.+99b15; 99b17

[=2]

issız تنها

1.+221b7

[=1]

issızlık ıssız olma durumu, sessizlik

1.+(ğ)a 82a4

1.+da 224a7

[=1]

ışık aydınlık

1.+ına+(ışığına) 131a6; 131a12

ı.+ında+(ışığında) 131a12
[=3]
‘ışk (Ar.) aşk
ı.+16a1; 16a2; 16a4; 16a6;
16a10; 83a17; 173a12; 180b7;
181b15; 182a6; 182a8
ı.+ı 107a8
ı.+ile 173a10
ı.+uñ 16a8
[=14]
‘ışrın (Ar.) yirmi, yirminci
ı.+ 220a10
[=1]
‘ıtr (Ar.) güzel koku
ı.+ 123a6
[=1]
ızırāb (Ar.) acı, eziyet, zahmet
ı.+ 185a16
ı.+da 110a7
[=2]

İ

i ana yardımcı fiil, cevher fiili
i.+di 10a1; 10a2; 10a5; 10b14;
10b16; 10b17; 14a2; 14b10;
28b12; 29b10; 29b11; 29b12;
30b1; 33a9; 33b17; 36a10;
38b7; 38b12; 40a8; 46b5; 47a4;
47a5; 47a6; 47a7; 49b8; 50b8;
51a15; 53a3; 55b5; 59b16;
60a2; 60b2; 60b5; 61a3; 63b1;
78b10; 79a10; 80a5; 82a11;
83a17; 86b6; 95a13; 120a15;

122a3; 123a1; 123a2; 123a3;
123b15; 123b16; 123b17;
125b14; 126a12; 132b9;
132b10; 132b12; 134a15;
139a1; 143b3; 154a10; 154a11;
154a12; 156a17; 156b2;
159b14; 167b2; 168b3; 183a9;
185b16; 187a5; 189a3; 192b11;
192a7; 195a5; 198b17; 199b13;
200a17; 201b11; 206a7;
208a11; 212b2; 215a10;
215a11; 215a13; 215a14;
215a15; 215a16; 215a17;
216b1; 221b3
[=89]

‘ibādāt (Ar.) ibadetler

i.+ 56a10; 138b7
i.+ı 125b9
[=3]

‘ibādet (Ar.) Tanrı buyruklarını yerine getirme, tapınma

i.+ 15a14; 15a15; 40a7; 49b10;
58a2; 69b6; 74a18; 80a10;
88b14; 123a17; 129a6; 166b3;
186b2
i.+den 21a4; 59a14; 83a2;
107b12; 108a9; 118a5; 118a8;
118a16; 148b17; 161a17;
166b7
i.+e 25a9; 25a17; 31b12; 48a4;
55a11; 70b4; 76b16; 83a2;
94b1; 98a15; 99b14; 153a6
i.+i 25a10; 25a17; 50a15;
77b12; 81b12; 182b14; 213b17

i.+içün 154a15
i.+ile 68a15; 153a4; 220b16
i.+inden 12b3; 141b16
i.+ine 135b12
i.+üme 10b14
i.+ün 118a15; 119b5; 150a3
i.+ünde 81b11
[=55]
‘**ibādetullāh (Ar.)** Allah’a ibadet etme
i.+11a1
i.+a 63b16; 67b15
[=3]
‘**ibāret(Ar.)** sadece –den meydana gelmiş, ancak bu
i.+e 40b16
[=1]
iblis (Ar.) şeytan
i.+ 37b8; 165b15; 207a9
i.+den 177a6
i.+e 177a7; 77a8
[=6]
‘**ibret (Ar.)** bir olaydan ders çıkarma
i.+ 54b2; 116b4; 148a1;
221b11
i.+den 43a8; 106b12
i.+içün 204b6
[=7]
ibrīk (Ar.) kulplu su kabı
i.+(g)i 79b16
[=1]
ibtidā (Ar.) başlama, başlangıç
i.+sı 63b6; 82b4; 96b7
i.+sında 83a17
i.- yı hāl

i.+ümde 63a3
[=5]
icābet (Ar.) kabul etme, uyma
i.+i 9a13
[=1]
icāre (Ar.) kira
i.+ye 50a13
[=1]
icāzet (Ar.) izin, müsaade
i.+ 214b9
i.+üm 86a17
[=2]
iç bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dahil
i.+i 165a16; 168b3; 224a14;
225a13
i.+inde 12a3; 13b17; 14b15;
16b15; 18b9; 19b9; 20b16;
22b16; 23b8; 25a11; 25a12;
29a10; 30b1; 31b10; 31b13;
32b11; 36a15; 49b8; 52a13;
56a12; 57b12; 58b3; 61b17;
61a3; 81a7; 84b3; 87a7; 89a4;
91b17; 92b6; 101a11; 101a12;
103b11; 123b14; 129a1;
129a12; 130a12; 132b12;
134b17; 134a5; 143b3; 155a7;
158a8; 166b3; 172a12; 179a7;
182b10; 182b11; 182b12;
195a2; 198a3; 202a5; 210b16;
215a10; 215a13; 215a14;
215a17; 223b1; 223b16; 226b9
i.+indedür 9b6; 15a9
i.+indeki 13a7

	i.+inden 15b17; 36a9; 82b11; 153b13; 168a13; 221b3 i.+indessin 69a2 i.+indeyidi 99b12 i.+ine 13a5; 26a3; 30b7 i.+ini 58a7 i.+leri 29a11 i.+lerinden 19a12 [=91]		i.-se 7b15 i.-üp 38a8; 38a12; 79b16; 84a11 [=37]
iç-	içmek i.-131b12 i.-di 7b16; 28a8; 28a10; 28a11; 134b2; 153b6; 158a3; 158a5 i.-di (and iç-) 70b16; 156b11 i.-dük 36a16 i.-düm 140b10; 195b4 i.-düm (and iç-) 156b17 i.-e 74a13; 76a7 i.-em (and iç-) 93b9 i.-er 40a13 i.-erdi 107b13; 210b4 i.-erdük 41b4 i.-erem 125a6 i.-erler 40a11 i.-ersiz 125a6 i.-esin 184a6; 184a14 i.-esiz 36a14 i.-me (and iç-) 217a14 i.-medi 25b11; 109a4; 125a16 i.-medüm 144b6 i.-mege 180a8 i.-meyen 131b12 i.-mezdi 63a12 i.-mişler 28a9		içeri içte kalan yer, iç kısım bk. içerü i.+nde 182b10 [=1] içerü içeri bk. içeri i.+ 11a7; 11a12; 12b11; 33b17; 36a1; 58a7; 58a11; 58b11; 67b1; 70b12; 74a1; 76a2; 76b8; 76b10; 78b10; 85a2; 87b2; 108a6; 118b16; 118b17; 137a12; 139b14; 155a8; 164a13; 164b10; 165b2; 168b3; 168b7; 170a4; 172a11; 206b12 i.+sinde 133b3 i.+sindeyidüm 172a11 i.+ye 223b6 i.+yiken 133b9 [=35] içim bir defada içilecek miktar i.+ 184a4; 184a12 [=2] içir- içirmek i.-düm 195b5 i.-üp 31a6 [=2] içmek 1.Bir sıvıyı ağıza alıp yutmak i.+20b2 2. İçki içmek i.+den 123a3 [=2] içün için

i.+ 4b5; 7b10; 10b5; 16b13;
17a1; 20a3; 20a11; 29a1;
31a10; 31b1; 43b5; 45b13;
46b8; 53b6; 63b16; 105b10;
110b3; 110b5; 114b4; 115b9;
116a5; 97a18; 119a8; 119a11;
124b2; 124b3; 125a2; 130b2;
130b5; 147a9; 156a16; 185b1;
188b15; 197a6; 202a14;
202a15; 210b15; 211a7; 222b4;
225a14; 225b5; 226b2
i.+dür 13a7
[=43]
ifāde (Ar.) zihinde tasarlanan bir şeyi
söz veya yazı ile anlatma, söyleme
i.+den 16a9
[=1]
ifākat (Ar.) hastalıktan kalkma,
iyileşme
i.+155b1
[=1]
iflās (Ar.) bitirme, tüketme
i.+dan 106a11
i.+uñ 6b8
[=2]
ifrāt (Ar.) aşırı gitme, ölçüyü aşma
i.+ile 208b2
[=1]
iḥfā (Ar.) gizleme, saklama
i.+2b15
[=1]
iḥlāş (Ar.) halis, temiz, doğru sevgi
i.+ 43b6; 72a8; 113a1; 123a9;
146b5; 148a9; 150a11; 150a13;

150a14; 150a15; 151b17;
164b14; 206a14
i.+dan 151b1
i.+dur 53a17
i.+ile 48a1; 48a4; 48a16; 85b5;
85b8; 92a14; 93b6; 123a16;
146b3; 219a1
i.+uñ 43b4
[=26]
iḥrām (Ar.) hacda giyilen kıyafet
i.+100a7; 151a12; 151a14
[=3]
iḥsān (Ar.) lütuf, kerem, iyilik
i.+ 17a8; 81a17; 82b3; 83a12;
149b14
i.+ı 224b7
[=6]
iḥtilāf (Ar.) anlaşmazlık, uyuşmazlık
i.+213a4
i.+ı 44b9
i.+ından 11b16
[=3]
iḥtilāṭ (Ar.) karşılaşp görüşme,
görüşüp temas etme
i.+ 218a17
i.+ından 18b3; 208a13; 213b7
i.+ile 149b11
[=6]
iḥtişār (Ar.) kısaltma, anlama zarar
vermeden açıklama ve ayrıntıları
çıkararak maksadı daha kısa ifade etme
i.+5b4; 61a4; 61a6
[=3]
iḥtiyāç (Ar.) gereği duyulan şey

i.+ 31a2; 186a3; 220a6

i.+dan 43a10

i.+ı 55b7; 62a3; 160b6

i.+ından 209a4

i.+um 105b12

i.+uñ 12a4; 13b3

[=11]

iḥtiyār (Ar.) kabul etme, razı olma

i.+ 4a6; 150a8; 187a17

i.+ını 16b10; 181a8

i.+ıyla 33b12

i.+um 139b13

[=7]

iḥtiyāt (Ar.) tedbirli ve ölçülü
davranma, sakınma

i.+ı 188b10

[=1]

‘ikāb (Ar.) azap, eza, eziyet

i.+5a10; 13b17; 148a13

i.+ile 141a9

[=4]

èki iki

i.+ 6b1; 7a5; 9b11; 10b13;

11a15; 13b13; 14b6; 14b7;

18a16; 22a11; 22a12; 26b12;

27b12; 27a9; 29a6; 42a9; 42b4;

47a15; 47a16; 50b1; 51a4;

51b12; 51b13; 54a15; 54a16;

56a17; 63b9; 68a3; 69a8; 70b5;

70b8; 70b10; 73a2; 89b1;

93b7; 95b6; 95b15; 99a3; 99a4;

106a7; 106a10; 118a1; 139b5;

148a11; 151a8; 156b2; 156a4;

168b5; 170a2; 178b3; 182a6;

192a2; 200b4; 204b5; 204b7;

206b4; 208b10; 213b1; 224b5

i.+leyin 169a11

i.+ñüz 19b8; 19b10; 136b10;

140b8; 200a7

i.+si 49a3; 49a4; 81a11; 93a16;

158b6; 170a17; 213a10

i.+sinden 72a4; 212a23

i.+sinüñ 49b16

[=43]

èki biniki bin

i.+128b10

[=1]

èkinci ikinci

i.+ 5a3; 7a6; 8a7; 16a16; 19b1;

26b7; 36b6; 39b3; 41a4; 44a7;

44b2; 54b13; 62b10; 74b3;

91a4; 92a14; 93a15; 94b1;

97a6; 106a9; 106b10; 114a7;

114b8; 127b10; 129a8; 129b16;

145b3; 147b3; 148b17; 150a16;

151b5; 165a9; 174b11; 183a2;

184b5; 186b5; 186b10; 186b12;

189b1; 199b8; 199b13; 207b6;

208b3; 216b5; 219a10

[=45]

ikindü öğle ile akşam arasındaki
zaman, ikindi

i.+ 25b8; 38b4; 80b12; 126b17

[=4]

èki yüz iki yüz

i.+ 34b13; 154b13; 154b15;

156b3

i.+den 29a6

[=5]
ikmāl (Ar.) bitirme, tamamlama
i.+11b7
[=1]
iktidār (Ar.) güç, kudret
i.+ınca 141b12
[=1]
ilaç (Ar.) derde deva olan şey
i.+136b6
i.+ı 162a13
[=2]
ilāhī (Ar.) ey Allah'ım (Allah'a hitap için)
i.+ 9a3; 9a5; 9a9; 18b15;
21a14; 47b1; 47b2; 47b4;
48a13; 49a5; 52a6; 55a3; 55b8;
56a7; 58b15; 59a11; 59b4;
66a7; 67b3; 67a11; 68b2;
68b13; 68a5; 69b1; 69b3; 76a9;
79b12; 81b3; 81b8; 81b9; 81a3;
94a3; 94a5; 98b1; 99a6;
104b11; 104b1; 104b15; 108a5;
108a13; 108b15; 115a1; 121a4;
128a7; 135b17; 173a2; 175b17;
176b8; 176b13; 177a1; 177a8;
177a15; 198b10; 208b7; 211a1;
212b2
[=56]
i'lām (Ar.) bildirme, duyurma
i.+dur 89b3
i.-ı sünnet
i.+188b4
[=2]
ilenç beddua

i.+e 226b13
i.+ini 226b12
[=2]
ilerü ileri
i.+ 20b10; 21b9; 23b16; 24a9;
82a7; 83a3; 96a16; 96a17;
97b1; 100b14; 100a8; 103a1;
103b1; 105a17; 106b1; 131a16;
132b2; 133b5; 136b5; 139a6;
139a10; 159b10; 162b4;
179a10; 180b3; 180b14;
189a11; 192a9; 207a2
[=29]
ilet- iletmek
i.-85b11 86b7; 137b14;
138a10; 138a13; 139a7; 214b6
i.-di 85b13; 86b10; 109b15;
153b14; 166a13
i.-diler 26b11; 140b15
i.-eyim 103b9
i.-mege 21a8
i.-meyevüz 74b3
i.-mez 204a12
i.-mezsenüz 22a3
i.-mişken 139b7
i.-ün 26b11
i.-ürler 140b8
[=24]
ilhāh (Ar.) üstüne düşme, ısrar etme
i.+ile 85a16
[=1]
ilhām (Ar.) esin
i.+ 16b14; 68b5; 125b4
[=3]

‘ilim ~ ilm (Ar.) bilme, biliş

i.+ 28a1; 28b15; 30a5; 31a6;
34a13; 34b3; 36a6; 43b5; 60b6;
36a6; 55a12; 58b9; 59a13;
78a16; 101a11; 148a8; 183a17;
183b4; 183b6; 189a4; 196a7;
196a8; 196a13; 196a14; 198a9;
204a1; 204a2; 205b11; 206b5;
207b11; 208a8; 213a11

i.+lerinde 30b4

i.+üm 28a11; 32b16; 205b4

i.+ümden 59a5

i.+üme 205b4

i.+üñ 57a16; 59a10; 138a16;
196a11; 196a12; 196a15;
198a15; 204a2

i.+üñden 148a3

i.+üñi 194b1

i.-i dīn

i.+den 203a1-2

i.-i aḥādīş

i.+de 124a4

i.-i ḥaḳīkat

i.+ 216b8

i.-i Ḳur’ān

i.+da 199b6

[=52]

illet (Ar.) hastalık

i.+ 9b9; 30b3; 77b2; 164b16;
167a8

i.+i 16b6

i.+ile 40a4; 143a16; 143a17

i.+ine 136b6; 136b6

i.+leriyle 69a14

[=13]

iltifāt (Ar.) bir şeye alaka gösterme,
ilgilenme

i.+149a17

[=1]

imām (Ar.) İslam dininde görüş ve
fikirleriyle bir mezhebe öncülük etmiş
olan kimse

i.+ 9b5; 10b1; 14b2; 29b5;
38b15; 39a3; 90b5; 96b5;
114b8; 124a10; 171b1; 171b2;
171b6; 175a8; 188a5; 188a4;
188b3; 189b8; 190a17; 190b10;
190b11; 190a9; 190b15;
191b8; 192a10; 193a6; 193a9;
193b9; 193b12; 194a1; 194b1;
197a12; 197a13; 197b3; 198b2;
200b7; 200b13; 201a12; 201a9;
205a3; 205a7; 206b10; 207a3;
207a8; 207a13; 208b17; 209b8
i.+a 200a3; 202b9; 207a18;
209b6

i.+dan 202b4; 206a13

i.+dur 10b13

i.+ı 35a8; 38b5; 46b9; 190a14;
192b16

i.+ısın 13a14

i.+ıydı 5a6; 10a3; 37b6; 198a6

i.+ile 197b1

i.+uñ 96b2; 190b17; 200b5;
200b17; 203a14; 205b13;
207a3; 214a12

i.+uñdur 194a9

i.-ı dīn

i.+191a9; 203a1

[=76]

imāme'l-müslimīn (Ar.)

Müslümanların başında bulunan
idareci, halife

i.+9b5; 14a8; 36a5; 37b13;
42b7; 57a8; 59b7; 59b15;
131a4; 187a15; 187a27;
190b12; 193a17; 206b13

[=5]

imāmetlik (Ar.) imam olma
durumu

i.+(g)e 204b1

[=1]

imāmlık (Ar.) imam olma
durumu

i.+171b1 ; 197b13

[=2]

imāret (Ar.) bir yeri bayındır
ve mamur etme, bayındırlık

i.+inde 48a6

i.+inüñ 193b7

[=2]

imdi şimdi

i.+ 10a9; 10b3; 14a9; 17a9;
20a11; 20a9; 20a17; 22a12;
22a5; 22a8; 22a12; 22a16;
24a16; 26a4; 26a13; 26a16;
32b14; 33a12; 35b14; 37b15;
38a15; 41b7; 42b2; 49a9; 49b1;
52a3; 52a8; 64b1; 66a9; 68b3;
68b8; 68b9; 68b16; 69b2;
70a15; 78b8; 78a5; 84a11;
84a15; 89b14; 90a3; 90a15;

92b15; 94a7; 94b5; 107b1;
114a6; 115b2; 119b5; 120b14;
120a12; 124b4; 124b17; 135a1;
136a9; 136a12; 157a3; 158b2;
164b5; 165a2; 177b3; 184b1;
191b13; 201a2; 201a6; 201a13;
203b4; 205a2; 208a1; 216a3;
216a6

[=71]

in yabani hayvanların kendilerine
barınak edindikleri kovuk

i.+ine 153b15

[=1]

inābet (Ar.) günahlardan ve her
şeyden yüz çevirip Hakk'a dönme

i.+ 31b8; 63b11; 96b17; 134b4

[=4]

in'ām (Ar.) lutuf, ihsan

i.+151b13

[=1]

inan- inanmak

i.-asın 189a9

i.-mak 26b1

i.-maz 122b14

i.-mazsanuz 26b1

[=4]

incel- incelmek

i.-73b10

i.-miş 26b13

[=2]

incin- bk. **incün-**

i.-düñüz 193b16

i.-medügene 51b3

i.-medüm 193b17

i.-üp 99a11
[=4]
incü inci
i.+29b12
i.+lerden 120b3
[=2]
incün- incinmek bk.**incin-**
i.-ürdi 50b5
[=1]
inkār (Ar.) kabul ve tasdik etmeme
i.+161b4
i.+ı 168b14
i.+ını 167a16
i.+ile 168b11
[=4]
inkıbāz (Ar.) sıkıntı, kasvet
i.+ 17b17; 161a17
[=2]
inkılāb (Ar.) bir durumdan
başka bir duruma dönüşme
i.+dan 2b15
[=1]
inkisār (Ar.) beddua, intizar
i.+111b10
[=1]
iñle- inlemek
i.-dünüz 77b5
i.-r 105a1
i.-rdi 77b1
[=3]
ins (Ar.) insan
i.+10a17; 220a16
[=2]
inşāf (Ar.) merhametli davranma

i.+11b3; 185a1
i.+ıyıla 4b7
i.+uñ 192b7
[=4]
insān (Ar.) insan
i.+93a9
i.+uñ 138b11
[=2]
inşāa'llāh (Ar.) Allah isterse, Allah
nasip ederse
i.+36a14; 66b8; 80a11; 83b10;
151a12
[=5]
i' rāb (Ar.) Arapça kelimelerin
sonunda bulunan harekelerin ve bazı
harflerin cümledeki durumlarına göre
değişikliğe uğraması
i.+45b12
[=1]
irādāt (Ar.) iradeler
i.+124a2
[=1]
irādet (Ar.) irade
i.+145b11; 173a20
i.+i 145b12
i.+üm 67b5; 67b6; 145b13
[=6]
'irfān (Ar.) bilme, anlama, biliş,
anlayış
i.+81a17
[=1]
işbāt (Ar.) var etme, meydana
çıkarma, izhar etme
i.+209a11

[=1]

isdi' dād (A.) herhangi bir şeye karşı
doğuştan gelen yatkınlık, yetenek,
kâbiliyet

i.+ı 202b8

[=1]

İslām (Ar.) Allah'ın Kur'an ile
vahyettiği ve esasları Hz. Muhammed
tarafından bildirilen din, müslümanlık

i.+ 85b1; 85b2; 85b4; 85b9;
87a10; 103a3; 172a2; 172a4;
172a6; 199b5; 225a4

i.+a 38a15; 38a17; 39a16;

[=14]

'işmet (Ar.) haramdan, kötülüklerden
uzak olma, çekinme

i.+ 104b12; 104b13

[=2]

işr (Ar.) iz, ayak izi

i.+ine 9a6

[=1]

isrāf (Ar.) gereksiz yere harcama,
boşuna sarfetme, lüzûmundan fazla
harcama, savurganlık

i.+125a11; 213b16

[=2]

issi sahip

i.+41b4; 46b9

i.+ne 44a15; 88a6

i.+yidi 28a3

[=5]

isti' cāl (Ar.) sabırsızlanma

i.+dur 211b13

[=1]

isti' dād (Ar.) yetenek

i.+2b16

i.+uñ 2b10

[=2]

istifāde (Ar.) fayda sağlama,
faydalanma, yararlanma

i.+den 16a9; 31a13

i.+si 198a14

[=3]

istiğnā (Ar.) elde olana kanâat edip
başka bir şeye ihtiyaç duymama, tok
gözlülük

i.+sı 178b5

[=1]

istiğrāk (Ar.) bir şeyin içine gömülme,
içine dalma, garkolma

i.+da 175b1

i.+ından 71b3

[=2]

istiḥkāk (Ar.) hakkı olma, hak
etme, liyâkat kazanma, lâıyk olma

i.+ı 77b17; 142a3

i.+umuz 4a4

[=3]

istikāmet (Ar.) yön, cihet

i.+dür 141a16

i.+in 50a15

[=2]

istikbāl (Ar.) gelecek

i.+ 69b4; 166a7

i.+e 68a8

i.+i 5b11

i.+in 166a2

i.+ine 69b13; 101a1; 101b12

i.+iyiçün 101b16	i.-dügi 56b12
i.+ümüze 100a11	i.-dügümiçün 56a8
i.+üñe 101a5	i.-dügün 56a2
[=11]	i.-düm 56b1; 156b15
istiskā (Ar.) yağmur duâsına çıkma	i.-medügünüz 191b15
i.+ya 34b13	i.-mek 106a4; 124b9; 185b3
[=1]	i.-mekden 36b5
‘işyān (Ar.) karşı gelme, itâatsizlik etme, baş kaldırma	i.-mekden (günāh işle-)181b13-14
i.+um 34b17	i.-rdi 66a4; 109a6
[=1]	i.-rdüñ 55a15
işārāt (Ar.) işaretler	i.-rem 50b12; 112a12
i.+10b16	i.-rsin 63b4; 76a9; 112a11
[=1]	i.-rüm 74b15
işāret (Ar.) belirti, emare	i.-ye 43b4; 151b13
i.+121a11; 215a10	i.-yübilür 174b6
i.+dür 3a2; 63b5; 194b8	[=28]
i.+i 29b9; 125b9	‘işret (Ar.) içki içme, içki
[=7]	i.+e 48b12
işbu “işte bu” anlamında sıfat	[=1]
i.+ 21b8; 30b8; 39a9; 63a4; 68b4; 84a4; 97a15; 98b1; 121b7; 133b6; 135a11; 138b13; 162a6; 162b5; 169b16; 191b3; 215a5; 221b1	iştah (Ar.) yemek yeme isteği, iştihâ
i.+nı 121a13	i.+ı (2) 46a16
[=19]	[=1]
işe- çış etmek, su dökmek	iştiyāk (Ar.) büyük arzu duyma, özleme, özleyiş
i.-miş 154a8	i.+ 54b8; 178a6; 206b14; 206b17
i.-rdi 157a8	i.+ı (2) 81b8; 158a16
[=2]	i.+ıyıla 206b11
işle- işlemek	[=7]
i.-81b10	‘işve (Ar.) güzelin gönül çekici ve şuh hâli, cilvesi, naz ve edâsı
i.-di 97b17	i.+den 153a6
	[=1]

it köpek
i.+ 41a1; 41b15; 113a3; 161a7;
161a13; 161b1; 161b10;
161b16
i.+den 41b15
i.+e 161b2; 161b8; 161b14
i.+ine 161a3
i.+leri 185b5
[=16]

‘itāb (Ar.) azarlama, paylama
i.+ 5a10; 141a9
i.+ıdur 78b2
i.+ından 87a7
[=5]

ī‘tibār (Ar.) saygı görme, saygı
gösterme, değer verme
i.+ 100a7; 153a5; 171b12;
206b17; 210a13; 218a17
i.+ı 219b2
i.+ından 23b3
[=8]

ī‘tikād (Ar.) inanma, kalben tasdik
ederek inanma, inanç, inan
i.+ 216b10
i.+den 192a3; 192a4
i.+in 64b8
i.+ler 207a15
i.+le 43b16
i.+üm 42a15
[=8]

ī‘tikāf (Ar.) bir yere kapanıp dışarıya
çıkmadan ibâdetle meşgul olma
i.+a 207b10
[=1]

ī‘timād (Ar.) güvenme, emniyet
etme, güven, emniyet
i.+186a9
i.+ı (1) 134b6
i.+uñ 185b17
[=3]

ī‘tizār (Ar.) özür dileme, mâzeretini
bildirme
i.+85b15
[=1]

itlik edepsiz ve terbiyesizce
davranma, edepsizlik
i.+161b12
[=1]

ittibā (Ar.) ardı sıra gitme, uyma, tâbi
olma
i.+ı (2) 2a12
[=1]

izāfet (Ar.) bir şeyle diğer bir şeyi
ortak bir bağ yoluyla bağlama, nispet
etme
i.+ini 5b9
[=1]

ī‘zāz (Ar.) ağırlama, ikram etme,
saygı gösterme
i.+ 12b5; 184a15
[=2]

izdiḥām (Ar.) kalabalık halkın bir yere
fazla üşüşmesi, yığılma
i.+29a4
[=1]

‘izzet (Ar.) hürmet, saygı, ikram

i.+ 8a1; 11a14; 90a3; 92a1;
96a4; 99a16; 140a12; 176b13;
178a16; 213a11
i.+den 86b9; 89b9; 105a16
i.+i 23b2; 41a1; 159a4
i.+inden 213a14
i.+ine 202a10
i.+lerinden 23b3
i.+lerüñ 170a13
i.+üñ 49b1; 52a9; 123a10;
126a16; 127b1; 135a1
[=29]

K

ķab kabuk
k.+ı (1) 71a4
[=1]

ķaba (Ar.) üste giyilen elbise, öñü
dâima açık duran kaftan, cüppe
k.+m 172b3
[=1]

ķabıl (Ar.) bu türlü, bu çeşit
k.+ine 4a11
[=1]

ķabîle (Ar.) göçebe insanlarda, aynı
soydan sayılan ve bir başa itaat eden
insan topluluğı, boy
k.+16b9; 18a8
k.+den 156b4
k.+lerden 18a8
k.+si 85a14
k.+sinde 18a7
k.+sine 125b3

k.+sinüñ 21a5
[=8]

ķābīn (Far.) nikāhta güvey tarafından
geline verilmesi taahhüt edilen para,
ağırlık, mehr-i muaccel
k.+192b14
[=1]

ķabr (Ar.) mezarlık
k.+225a31
k.+e 94a14; 223a19
k.+i 225a22; 226b13
k.+imde 226b24
k.+inden 188b2
k.+ine 35b9; 81a12; 95b12;
223a21; 223a24
k.+ümde 226b14
[=13]

ķabz (Ar.) Cenâb-ı Hakk'ın kuluna
siteminden, lutfunu esirgemesinden
ileri gelen gönül daralması hâli
k.+155b7
[=1]

ķabza (Ar.) Tutacak, tutamak yeri, sap
k.+sında75a4
[=1]

ķaç herhangi bir şeyin niceliğini
sormak için kullanılan soru sıfatı
k.+88a10
[=1]

ķaç- hızla koşup uzaklaşmak
k.-212a1
k.-a 80a13; 102b14; 103b8;
218a14
k.-acak 224b14; 224b15

k.-ar 61a14; 212a1
k.-aram 108b4
k.-arken 66a8
k.-arlar 127b7
k.-arsam 62b11
k.-dı 23b4; 49a3; 66a6; 99a12;
117a1; 127a4; 188a10
k.-dum 105b7
k.-mak 105a15
k.-makda 52a9
k.-makdur 182a7
k.-maklıgum 105a16
k.-masunlar 71a17
k.-sun 188a11 b
k.-up 103b6; 108b3; 123b3;
213b7
[=35]

kaçan ne zaman

k.+ 5a9; 8b1; 11a5; 15a1; 16b11;
17b6; 21a9; 28a8; 33b7; 40a10;
45a7; 51b4; 57b13; 65b6; 75b5;
75b6; 78b15; 84a8; 86a6; 95b7;
113b10; 124b9; 129b6; 129b7;
132b1; 144a14; 146a5; 148b9;
165b6; 169a18; 181b4; 186a21;
192a2; 192a12; 200a17; 213a17;
221a14; 223a2; 223b6; 226b26
[=45]

kadâr kadar

k.+ 7b1; 14b13; 32a5; 32a6;
35b14; 35b19; 40a2; 40a6;
47a23; 49b7; 52b1; 57a5;
61a10; 62b10; 62b11; 72a3;
72a4; 72b7; 88b5; 88b13; 89b6;

92b13; 99a14; 106b2; 107b10;
107b14; 112a11; 119b4; 119b8;
121b2; 124a11; 124b14; 125b2;
126a9; 138a1; 154a11; 172b7;
178a8; 179a12; 181a2; 183b2;
183b13; 184a15; 190a8;
193b21; 202b6; 202b8; 204a15;
205b16; 208b22; 211b5;
212a11; 212a16; 217b3;
221b19; 228b23
k.+dur 75a15; 194b13
k.+ı 183b14; 192a12
k.+ınca 155a8; 158b2; 158b3
[=71]

kağeğ (Ar.) içki içmekte kullanılan
küçük bardak, cam, piyâle

k.+ 40a8; 158a3
k.+in 146b15
[=3]

kağem (Ar.) adım

k.+ 24a7; 49a9; 65b1; 69a4;
100a1; 100a5; 140a6; 142a4;
144b9; 146b6; 146b8; 149b2;
177b1; 211a5; 215b13
k.+i (1) 178b10
k.+in 9a1; 24a18; 178b9;
209a13
k.+ine 19b17; 19b18; 49a14;
178b9; 178b10; 179b3
k.+ini 49a14
k.+inüñ 9a1
k.+iyile 178a15
k.+lerle 178a15
k.+üñ 41a9; 146b8

k.+üñi 41a10
[=34]
ḳader (Ar.) Allah tarafından ezelde
tâyin ve tespit edilmiş hükümlerin
bütünü, alın yazısı
k.+i (1) 216a1
[=1]
ḳādī (Ar.) yargılama yetkisine sahip
kişi
k.+ 105b3; 188a2; 188a14;
188a16; 188a17; 189a7; 189a8
k.+dan 200b20
k.+sı 189a7
[=8]
ḳādılık (Ar.) kadı olma durumu
k.+189a10; 189a6; 214b3
k.+a+(kazılığa) 188a19; 189a5;
189a6; 189a15; 190b2; 195a3
k.+dan 188a8
k.+ı+(kazılığı)188a10; 189a14;
189b2
k.+uñ+(kazılığuş)189a4
[=14]
ḳādī'l-ḳuzzāt (Ar.) kadıların kadısı, en
büyük kadı
k.+188a11; 188b15
[=2]
ḳadīm (Ar.) eski
k.+ 206b1
[=1]
ḳadīr (Ar.) gücü yeten, Allah
k.+sin 94a2
[=2]
ḳadr (Ar.) değer, itibar

k.+137a5
k.+i (1) 30a14
k.+in 58b14; 80b8
k.+ini 27b1
k.+dür 122a8
[=6]
ḳāfile (Ar.) topluluk, takım, grup,
güruh
k.+de83a9
k.+nūñ 101b8; 101b10; 102a15
k.+sini102a15
k.-yi ḥarāmī
k.+ler 82a2
[=6]
kāfir (Ar.) Allah'ın varlığını ve
birliğini kabul etmeyen
k.+ 2a6; 38a4; 162a12; 172a4;
172a5
k.+lere 204b10
k.+leri 100a3
k.+üñ 204b14
[=8]
kaftān (Ar.) ekserisi süslü ve kıymetli
kumaştan, astarsız hafif üst giyeceği
k.+ından193a10
[=1]
kāğıt (Far.) kağıt
k.+ 7a4; 65a9; 118b1; 123a4;
164b4; 225b5
k.+da 123a4
k.+ı 59a4; 66b1; 66b2; 123a5;
164b10
k.+ile 118b1
[=14]

kāhil (Ar.) gayretsiz, tembel

k.+ 42a5; 116a5

[=2]

kāhillik (Ar.) gayretsizlik, tembellik

k.+160b8; 174a14

k.+ın+(kahilligin) 160b10

[=3]

kahır (Ar.) insanın içine işleyen

üzüntü

k.+53b7

k.+ı (1) 99a8

k.+umuñ 69b11

[=2]

kā'ide (Ar.) Usul, nizam, yol, kural

k.+sinde 182b6

[=1]

kaķ- itmek, çalmak, vurmak

k.-a 75a6

k.-dı 56b9

k.-dılar 85a17; 85a18

k.-dum 178a13

k.-ımaz 51b5

k.-ımış 42b4

k.-ıram 51b6

k.-ıyub 47a20

k.-mayınca 178a13

k.-ub 21a13; 86a10; 152a9

[=14]

kāl (Ar.) söz, laf

k.+ile 156b8

k.+ler318

[=2]

kal- olduğu yeri ve durumu

korumak, sürdürmek

k.-a 34a5; 65b6; 72b13;

105b11; 146a4; 146b8; 148b14;

177b21; 183b3; 225a5; 226b12

k.-alar 69a12

k.-alar (ḥayrān kal-) 73a8

k.-am 28b1; 28b3; 59a2

k.-am (maḥrūm kal-) 53b7;

62b12

k.-an 122b2; 225a30

k.-anlardan 44b7

k.-anları 10a1; 224b3

k.-anumuza13b1

k.-avuz (selāmet kal-)7a4

k.-dı 37a10; 49b8; 55a11; 60a3;

67a13; 71a15; 84a6; 96a6;

98a11; 99b11; 105b11; 107a9;

111a5; 121a1; 136a3; 136b14;

140b13; 152b1; 167a2; 168b8;

172a2; 178a8; 180b24; 182a15;

192b2; 195a11; 210a4; 214a7;

214a8; 215b1; 224a5

k.-dı (‘aciz kal-)52b2

k.-dı (ḥayrān kal-) 84a11;

98a12; 165b14

k.-dı (maḥrūm kal-) 13b8

k.-dı (müteḥayyir kal-) 60a1;

79b7

k.-dı (te‘accüb kal-) 63b3

k.-duk (maḥrūm kal-) 90a2

k.-dum (ḥayrān kal-) 100b14

k.-dum (müteḥayyir kal-) 36a2

k.-makdur 15a16

k.-mayubdurur 74a13

k.-maz 126b7; 160b6

k.-sa 223a19; 226b10
k.-ub (‘ aciz al-) 50b11
k.-ub (bī-āre al-) 94a14
k.-ursam (marūm al-) 73a6
k.-ursız 92a12; 92a13; 92a15
[=166]
al‘a (Ar.) Kale
k.+dur 54b5
[=1]
alem (Ar.) kalem
k.+182a24; 225b9
k.+den 182a23
k.+i 190a9
[=4]
alem-tırā (Ar.+Far.) kalemtırā
k.+190a6
[=1]
alīl (Ar.) ok olmayan, az
k.+149a17
[=1]
amı ucuna ince deri, mein veya ip
balanmı bir denekten ibāret vurma
āleti
k.+ 50b1; 119b8; 184b9
k.+ıyıla 184b12
[=4]
āmet (Ar.) boy
k.+in58b8
[=1]
kāmil (Ar.) kemale ermi, olgun
k.+ 55b3; 88a8; 130b7; 132b14;
189a16; 199b10
k.+dūr 199b4
k.+idi 30b2

k.+lerden 132b20
k.+sin 13a6
[=10]
amu büt n, hep
k.+13b12; 31b19; 43a8;
221a11; 225b12
k.+sı 86b3
[=6]
kana- kanamak
k.-yup 28b1
[=1]
anā‘at (Ar.) Kısmete razı olma, bir
eyi yeter g r p fazlasını istememe
k.+227b7
k.+de 27a6
k.+ların 2a2
[=3]
anat kanat
k.+ı 104a2
k.+ıyıla 155a16; 176b1
[=3]
ancaru nereye
k.+ 85a5; 97b3; 104b14;
154b11
[=4]
anda nerede, her nerede
k.+ 74b13; 105b12; 115b4;
162a12; 180a17; 195b14;
200b3; 203a2
k.+dur 188a6
k.+dur 67b15
[=10]
andan nereden

k.+ 69a5; 74b12; 112a5;
156a10; 172a8

[=5]

ḳandīl (Ar.) sıvı hâlindeki yağa
batırılmış bir fitilin yanması sûretiyle
ışık veren aydınlatma âleti

k.+67b8

[=1]

ḳandur- doymak, içme isteğini
tamâmen karşılayacak kadar içirmek,
doya doya içirip susuzluğunu gidermek

k.-duk 36a16

[=1]

ḳanı hani, nerede

k.+ 69b3; 69b5; 101a13; 106b5;

109b13; 137b1; 200a5; 224a1;

224a7; 224a7; 224a7; 224a;

224a8; 224a8; 224a8

[=15]

ḳāni‘ (Ar.) kanaat eden, yeter bulup
fazlasını istemeyen

k.+ 48a13; 55b2; 56a7; 69b16

[=4]

ḳankı hangi

k.+ 47b6; 47b6; 60b13; 74b8;

85b4; 94a8; 103a3; 119b9;

144b9; 144b10; 144b11;

158a14; 179b7; 208a16;

208a17; 211b14; 226a16

k.+ ñuz 164a11

k.+ ñuzdan 171a8

k.+ ñuzdur 83b13

k.+sı 49a1; 54a12; 105a15;

206b7

k.+sıdur 11b9; 101b15

k.+sına 125b12

[=33]

ḳap- birdenbire çekip almak,
yakalayıp tutmak

k.-dı 26a3; 57b8

k.-mıṣ 26a11

[=3]

ḳapu kapı

k.+ 36a1; 71b7; 75a8; 85a15;
199b3; 224a12

k.+da 35b5; 200a13

k.+dan 11a7; 76a2; 88a9;
108a6; 109b3; 139b14; 202a8;
223b6

k.+ ña 223b11

k.+nuñ 133b9; 133b12; 153b7

k.+sı 33b2; 36b15; 47b15;
106a6; 106b8; 108a17; 199b2

k.+sın 21a13; 56b10; 86b10;
114b7; 114b8; 114b8; 114b8;
118b15; 134b15; 178a13;
179a3; 206b3

k.+sına 13b9; 36b15; 36a1;
38b14; 50a14; 56b16; 57b4;
65a5; 66b1; 85a15; 152a6;
153a14; 174a1; 211b16

k.+sında 35b3; 78b3; 126a3;
133b3; 141a2; 141b4; 195a6;
198a15; 200a12; 202a7

k.+sındadur 211b13

k.+sından 11a12; 12b11;
74a11; 194a4

k.+sını 86a11; 206a10

k.+sınuñ 53b16

k.+ya 57a13; 70b9; 109b1;
152a11; 155a2

k.+yı 65a5; 71b6; 71b8; 75a6;
75a6; 75a7; 81b17; 85a15;
85a16; 87b2; 152a11; 152a13;
153b7; 156a7; 178a15

[=102]

ķapucı bekçi

k.+sı 184b4

[=1]

kara 1. siyah

k.+ 16b15; 16b16; 64b14;
168a17; 169b1; 224a1; 225a17;
225b15; 226a11; 226a17

k.+dur 169b4

2. esmer (kimse)

k.+ 40a9; 40a16; 41b9

[=15]

ķaranulık karanlık,ışksız yer

k.+ 60a2; 168b3

k.+da 76a6; 87b3

[=4]

ķarār (Ar.) 1.bir iş veya mesele hakkında verilen kesin hüküm

k.+ 128a2; 129a14; 132a11;
144a5; 145b15; 149a2; 174b8;
174b9; 223b1

k.+ı 196a15

2. ölçü, derece, mikrar

k.+ma 36a17; 37b2

k.-ı şābit

k.+45a2

[=14]

ķaravaş carıye

k.+ 66a2

k.+larınuñ 64a15

k.+laruñı 95b11

k.+umuz 68a7

k.+uñile 76a9

[=5]

ķardaş kardeş

k.+ 223b11; 224a7

k.+ları 5a2

k.+um 224a8

k.+uñ 226a1

[=5]

ķarga karga

k.+163b14

[=1]

ķargāh (Far.) iş yeri, fabrika, atölye

k.+ında 2b9

k.+uñ 175a1

[=2]

ķarı kadın

k.+ 31a12; 140b2; 169b12;
169b14

[=4]

ķarıcuk yaşlı kadıncağız

k.+ 32b1; 88b3; 140b6; 169a4

k.+a+(karıcuğa) 169a1

k.+ı+(karıcuğı) 81a8

k.+laruñ 21a13

[=7]

ķarın mide

k.+173a8

k.+ı+(karnı) 177b1

k.+ın+(karnın) 141a11

k.+ına+(karnına) 204a5
k.+ında+(karnında) 156b2
k.+ındagı+(karnındagı) 194b10
k.+ından+(karnından) 204a6
k.+lardan 25b14
k.+um+(karnum) 116a8
k.+uñ+(karñuna) 118a15
[=10]

karınca karınca
k.+ 31a14; 153b15
k.+dan 16b16
k.+lar 60b3
k.+yı 218b1
[=6]

karıncacuk küçük karınca
k.+153b13
k.+ı+(karıncacığı)153b13
[=2]

karındaş kardeş
k.+ 92a16; 109b14
k.+ı 124a14; 135b13; 140a1;
140b16; 182b8
k.+ım 23b16
k.+ıyam 131a10
k.+ıyıla 93b1
k.+lar 130b7
k.+lara 128a16
k.+ları 66b17
k.+larımızdan 143b2
k.+um 24a2; 100b6; 174a5
k.+uñ 125b5; 128b6; 131a15;
132b1
[=20]

karışdur- karıştırmak

k.-mak 91a3
[=1]

karīb (Ar.) yakın
k.+142a14
[=1]

karīn (Ar.) yakın
k.+idür 186b10
[=1]

karşu karşı
k.+ 50a14; 108a3; 112b13;
1131; 113b16; 113b17; 137a11;
137a14; 152a1; 172a5; 176a11;
194a6; 202a12; 211b4
k.+dan 161b1; 193a9
k.+larında 122a15
k.+sına 195a6; 201a6; 202a3;
221a5
[=21]

kaşd (Ar.) niyet, amaç, gaye
k.+ 144b7 ; 180b1
k.+ile 204b9; 217a14
k.+um 85a3
[=5]

kaşşāb (Ar.) kasap
k.+62a5; 62a6
k.+uñ 62a5
[=3]

kat huzur, yan
k.+ 165a7; 165a11; 170b16;
179a13; 179a14
k.+ımda 53a16
k.+ımdan 216a13
k.+ına 14a7; 24a10; 29b14;
37b13; 38b8; 45a16; 48a9;

49b11; 56a1; 56a13; 62a10;
64b9; 64b16; 65a12; 67b11;
69a13; 72a11; 77a2; 77b8;
80a7; 80b13; 81b12; 82a16;
82b9; 83a1; 83a14; 83b2;
85b11; 86b6; 87a3; 89a11;
90b10; 94b9; 95b16; 96b2;
97b17; 101a7; 102b12; 103b9;
103b10; 107b7; 107b8; 112a2;
112b14; 118a7; 124a10;
125a17; 126a6; 130a9; 131a4;
132a9; 136a8; 136b12; 137b5;
137b11; 138a3; 139a7; 140a8;
140a15; 140a17; 140b7; 141b5;
143b3; 157a9; 160a6; 165b1;
168a4; 168a6; 168a8; 171a17;
171b2; 183a9; 188a2; 188a7;
188b16; 192b12; 195a8; 197a4;
203b1; 203b8; 205a8; 211a1;
212b6; 213a5
k.+ından 20a12; 88a9; 120b8;
169b7; 196a5
k.+ındayam 177b6
k.+ındaydum 140a14
k.+ındaydı 197a14
k.+ındaydum 138b9
k.+uma 36a6; 42b5; 66b7;
137b10; 165a5; 201a1
k.+umdan 91b4
k.+uñdan 166b1
k.+uñuzda 14b5
[=128]

katı sert, şiddetli

k.+ 5a10; 45b5; 47b12; 49a12;
50b8; 51b15; 61b2; 66a3; 72b8;
77a16; 104b10; 105a13; 106a1;
107b12; 110a7; 111a6; 121b12;
127b4; 137a12; 160a1; 167a11;
193b7; 201b3; 221b16; 222a10;
225b15; 226b17

k.+dur 142a13; 147a4

[=28]

kaṭı‘a (Ar.) kesen, durduran

k.+sı 65b12

[=1]

katık yiyecek

k.+ 51b14; 51b14; 125a12;
125a13; 173b13

[=5]

katırak daha sert, daha şiddetli

k.+ı+(katırağı)144a4

[=1]

kaṭre/ katre (Ar.) damla

k.+ 28a5; 65b14; 140a6; 146a1

[=4]

kaṣ yılan gömleği, yılanın
değiştirdiği deri

k.+ından 180b7

[=1]

kaṣī (Ar.) güç, kuvvet

k.+ 75a9; 137a14

k.+dur 137a13

k.+ye 137a11

[=4]

kaṣm (Ar.) insan topluluğu

k.+ 28b6; 31b17; 32a4; 32a9;
42a6; 85a13; 127a12; 127b13;
135a7; 135a8; 180a8; 198a8
k.+den 190a11
k.+dur 29a16; 60b10; 130b1
k.+e 6a14; 28b8; 49b2; 136b2
k.+ine 84a2; 135b17
k.+ıyıla 33b16
k.+i 41b11; 42a5; 65b5
k.+ıla 32a6
k.+ından 19a8
k.+indendür 127b7
k.+ün 5b16; 62b17; 88b9
k.+unuñ 24a10
[=34]
ķaya büyük ve sert taş kütlesi
k.+226b13
[=1]
ķayd (Ar.) endişe, tasa
k.+den 104b5
k.+um 67a9
[=2]
ķāyim (Ar.) ayakta duran, var olan
k.+218a3
[=1]
ķaylūle (Ar.) öğle uykusu
k.+120a4
[=1]
ķayu kaygı, endişe
k.+ 226b2
k.+sı 74b11
[=2]
ķazā (Ar.) Allah'ın takdir yetkisi
k.+212a14

k.+nuñ 150a7
[=2]
kebk (Far.) keklik
k.+227b3
[=1]
keçi keçi
k.+leri 71a9
[=1]
kefāret (Ar.) bir günaha karşı
tutulmak üzere yapılan veya tutulan şey
k.+dür 44a3
k.+i 65a15; 202a4
[=3]
kefen (Ar.) ölünün gömülmeden önce
sarıldığı beyaz bez
k.+26a4; 26b10; 26b14
[=3]
kelāmu 'llāh (Ar.) Kur'an-ı Kerim
k.+dan 121a2
k.+ı 196b11
[=2]
kelimāt (Ar.) kelimeler, sözler
k.+ı 6b12
k.+ından 6b10
[=2]
kelime (Ar.) bir veya birkaç heceden
meydana gelen anlamlı söz, sözcük
k.+ 10b9; 40b2; 178a4
k.+ile 40a6
k.+sinden 43a6
k.+yi 8b11; 162a14; 162a15;
162a17; 163b1
k.-i şehādet
k.+i 53b1

[=11]

kelimu'llāh (Ar.) Allah'ın kendisine
hitap ettiği kimse: Hz. Musa

k.+24b17;

k.+i 169a17

[=2]

kelle (Far.) baş, kafa

k.+sin 152b13

[=1]

kemāl (Ar.) olgunluk, bir şeyin
noksansız ve tam dereceye erişmiş
olma durumu

k.+ 2a5; 16a10; 28b12; 49b6;
89a9; 101a11; 161b12; 192b6;
198b14; 202b9

k.+e 98b5; 121b6; 188b6

k.+i 37b6; 61a1; 69b13; 187a6;
217a6

k.+idi 208a7

k.+ile 34a13; 198a9

k.+inden 139a4

k.+ine 14b16; 132b17

k.+ini 10b16; 181a9; 198b12

k.+ler 9b12

k.+üñdür 68b4

[=29]

kemend (Far.) idamlardakullanılan
ilmikli yağlı kayış

k.+inden 66a8

[=1]

kemer (Far.) tokalanan bel bağı

k.+ini 77a11

[=1]

kemik bk. kemük

k.+leri 225a12

[=1]

kemīne (Far.) hakir, aciz,
zavallı

k.+ 4a1; 5b1; 9a7; 72a1; 94a7

k.+sine 20a16

[=6]

kemter (Far.) çok değersiz, çok
hakir

k.+ 4a1; 94a7; 181b7

[=3]

kemūcek kemikçik

k.+9b14

[=1]

kemük bk. kemik

k.+161a11

k.+den 160b4

k.+leri 142a6

k.+lerini 188b2

[=4]

kenār (Far.) bir şeyin bitiş kısmı, uçta
kalan kısmı

k.+ı 40a3; 99b16

k.+ına 40a15; 41b1; 59b5;
126a5; 134a15

k.+ında 23b9; 40a9; 63b2;
72b9; 83b14; 121a11; 134a1;

134a2; 171a5; 193a12; 194a13;
203a3; 203a4

k.+ındaki 121a9

k.+uma 108b4

k.+uñda 179a2

[=27]

kendi bk. kendü

k.+ 116b5; 127a7
 [=2]
kendözü kendisi
 k.+mi 118b11
 [=1]
kendü bk. kendi
 k.+ 5a14; 6b7; 12a3; 12a15;
 12b4; 13a5; 13a12; 13a13;
 14b11; 16b8; 16b9; 16b11;
 17b11; 18b5; 18b9; 21b14;
 24a10; 28b8; 31b13; 39a9;
 39a11; 39a12; 40a6; 40b8;
 40b14; 40b14; 43a2; 43b1;
 43b11; 44b2; 45a7; 46b8;
 47b16; 48a13; 54a3; 55b2;
 57b8; 60a6; 63a7; 65b10;
 67a13; 69a2; 69a13; 69a17;
 70b1; 70b3; 71b1; 77a7; 79a11;
 80a14; 80a15; 80b1; 81a4;
 81b6; 83a8; 84a1; 86b5; 87a8;
 87a9; 87b13; 88b3; 90b9;
 93a12; 93b1; 96b6; 98b2;
 101a3; 101a6; 101a8; 104a17;
 104b6; 105b11; 106b6; 107a6;
 108b3; 110a3; 111a5; 111a11;
 111a17; 111b14; 112a12;
 112b9; 112b14; 113a2; 114b13;
 1116b3; 117b11; 120a2;
 120a14; 120b13; 121a16;
 123a14; 126b9; 127a8; 127b3;
 132a10; 138a9; 139a4; 139a8;
 139b16; 141b11; 143a12;
 143b14; 144a8; 145a16; 147b6;
 148b15; 149a14; 150a1; 150a2;

150b9; 152a6; 152b3; 153a1;
 153a3; 153a5; 153b14; 155a6;
 155b6; 158b1; 159b2; 160a5;
 161a2; 162a3; 163a9; 163a10;
 163b12; 163b17; 164a6; 166b6;
 169b5; 171a7; 171a13; 172b2;
 174a7; 175a15; 176a3; 179a2;
 179b9; 180a1; 180a1; 180b7;
 180b17; 181a2; 181a12;
 181a13; 181a13; 182b15;
 183b6; 185a8; 188b17; 191b7;
 192a14; 192b2; 193a1; 193b2;
 194a9; 194a13; 199a13;
 199a17; 206b8; 210b14;
 213a16; 214b3; 215a15;
 217b17; 218b8; 219b13;
 219b17; 220b1
 k.+de 26a1; 123a15; 180a1;
 190a16; 217b1
 k.+den 18b5; 41b14; 116a16;
 124b12; 136b9; 159a1; 168a2;
 174b2; 209b2; 223a1
 k.+ler 44a15
 k.+lerde 188a5
 k.+lere 20a17; 45b9; 73a9;
 105a14
 k.+leri 6a16
 k.+lerini 207a14
 k.+lerüñ 196b8
 k.+m 73b13; 141b10; 153a3;
 159b17
 k.+mde 54a13; 162b15; 211b2
 k.+mden 76a16; 86a14; 189b8

k.+me 87a5; 112a13; 114b15;
153a15; 175a7; 214a3; 227b15
k.+mi 6a11; 77b6; 105b11;
156b17; 169b17; 179a12;
180b13; 194a3
k.+mile 75b17; 171b17
k.+müñ 35a8; 180b15
k.+ñde 219b7; 104b16
k.+ñden 40a9; 115b13;
115b15; 117b1
k.+ne 87b13; 113a16; 189a8
k.+ni 14b3; 63a12; 102b9;
149a17; 162a16; 219a9
k.+nüñ 22b9; 55a9; 103b12;
159a3
k.+si 11a14; 28a4; 32b13;
36b11; 45a3; 46a9; 56b2;
58b13; 79a7; 124a16; 130a11;
166b9; 171a10; 178a8; 201a6
k.+ye 32a16; 42b13; 45a9;
53b9; 59b15; 75a8; 77a6;
77b16; 90a4; 116a8; 143a16;
145b8; 152b2; 168a3; 180b5;
181b16; 196b10; 216a10;
216a17; 219b3
k.+yi 18a17; 18b10; 33b7;
40a17; 71b11; 89a15; 92a11;
97b16; 102b14; 109a17; 132a3;
132b16; 139b9; 143b6; 146a12;
147b16; 148b14; 149b3; 150b7;
152b16; 155a12; 159b10;
168a2; 168b6; 172b7; 189b9;
216b12; 223b18
k.+yile 143a11; 178a3; 219a16

[=349]

kendüzi kendisi

k.+n 64a2
k.+nde 166a10
k.+ ni 31b11; 163b1
k.+zümi 32a11

[=5]

kendüzü kendisi

k.+mden 76a17
k.+me 23a9; 62a8
k.+ne 82b11
k.+ni 177a10

[=5]

kenîzek (Far.) küçük carîye

k.+134a3; 134a4; 134a6;
197a5; 197a10
k.+ler 31b1

[=6]

kerâhiyyet (Ar.) kerih ve çirkin olan iş

k.+213a2
k.+i 211b17
[=2]

kerāmāt (Ar.) kerametler

k.+ 59a12; 59a13; 164a9
k.+ı 28a6; 203a10; 207a15
k.+sın 169a10
[=7]

kerāmet (Ar.) kerem, bağış, lutuf, olağanüstü hal

k.+60b6; 77a11; 82b3; 132b11;
152a9; 166b2; 169a14; 170a12;
170b1; 208b15; 215a14
k.+e 28a14

k.+i 39a1; 47a17; 59a2; 135b8;
138b16; 167a12; 198a2
k.+ine 98a13
k.+lerile 47a4
k.+lerine 16b12
[=22]

kerem (Ar.) lutuf, mrhamet, ihsan
k.+ 48a13; 52a4; 56a3; 56a7;
77b16; 82b3; 83a12; 89b11;
89b15; 95a12; 131b7; 141a1;
141a5; 143a10; 160a13; 183a16;
220b8; 221a10
k.+den 47b4
k.+i 43a13; 94a7; 143a16;
160a16; 160b6; 173a11; 175a12
k.+inden 9a6; 40b13; 56b2;
67a12; 83b10; 129b6; 148a14;
149a14; 175a12
k.+ine 182a15
k.+ler 104a3
k.+leri 50b14
k.+ün 33a10
k.+ünden 70a15; 173b13
k.+ünüzden 164b6
[=43]

kerim (Ar.) kerem sahibi, cömert
k.+ 56b1; 170a12; 198b17
k.+dür 186b6
[=4]

kerpiç tuğla gibi kalıplara dökülerek
güneşte kurutulmuş samanlı balçık, çiğ
tuğla
k.+; 155a4; 215b6
[=2]

kerrât (Ar.) kereler, kezler, defalar
k.+ 58a8; 202a1
k.+ile 58a8
[=3]

kerre (Ar.) kez, defa
k.+ 15b7; 29b14; 47a10; 50a4;
71b9; 117a5; 120a8; 122b7;
154b5; 202a8; 213b1
[=11]

kesb (Ar.) kazanma, çalışarak
kazanma
k.+ 133a3
k.+iiçün 45b13
k.+ile 133a5; 173a10
[=4]

kesdür- kestirmek
k.-iyorurken 111b3
[=1]

kese (Far.) torba, kılıf
k.+ni 114b2
[=1]

keseg kesek, iri toprak parçası
k.+ ile 63a5
[=1]

kesil- kesilmek
k.-di 153a7
k.-düm 76a15
k.-medi 178a9
k.-meye 170a11
k.-miş 133b4
k.-üp 150b5
[=6]

keskin iyi kesen, çok kesici
k.+221b17

[=1]
keşret (Ar.) çokluk, bolluk
 k.+ 99b10; 148b1; 180b11
 k.+den 16a3
 [=4]
kesük kesik
 k.+50b3
 [=1]
keşān (Far.) çeken, çeke çeke zorla
 götüren
 k.+119b12; 119b13
 [=2]
keşf (Ar.) Açma, meydana çıkarma;
 gizli bir şeyi bulma
 k.+147a16; 168b11; 175b1
 k.+ine 142b13; 158b15
 k.+inüñ 158b15
 [=9]
keştibān (Far.) gemici, kaptan
 k.+lar 47a13
 [=1]
kettān (Ar.) keten
 k.+ 205a5
 [=1]
kevn-eyn (Ar.) iki alem, dünya ve
 ahiret
 k.+den 47a6
 [=1]
key çok, pek
 k.+ 20a6; 131a13; 191a14;
 191a16
 [=4]
keyfiyyet (Ar.) nitelik
 k.+in 91a2

k.+ine 76b4
 [=2]
ķible (Ar.) namaza başlarken
 yönelinen taraf, Mekke tarafı
 k.+den 151a4
 k.+ne 144b10
 k.+yi 187a16
 [=3]
ķıl tüy
 ķ.+ 69b16; 73b9; 227b14
 [=3]
ķıl- etmek, eylemek, yapmak
 ķ.-a 36b1; 38a17; 185a9;
 221a13; 224b14
 ķ.-a (bīzār ķıl-) 143a11-12
 ķ.-a (erzānī ķıl-) 83b9
 ķ.-a (hāşıl ķıl-) 4b13; 4b17
 ķ.-alum (‘ahd ķıl-) 12a17
 ķ.-alum (namāz ķıl-) 72b12
 ķ.-am (du‘ā ķıl-) 20a10
 ķ.-am (namāz ķıl-) 108b16;
 176b3; 190a17
 ķ.-am (ruzī ķıl-) 66a12; 141a17
 ķ.-am (ziyāde ķıl-) 108a1
 ķ.-asın (namāz ķıl-) 159a14;
 162a1
 ķ.-ayduñ (namāz ķıl-) 58b17
 ķ.-dı 58b13; 118a2; 131b13;
 176b4; 183a17; 214a17
 ķ.-dı (āvāz ķıl-) 152a11; 187a14
 ķ.-dı (du‘ā ķıl-) 24a7; 24a13;
 28a14; 57b2; 126a11; 153b6
 ķ.-dı (endīşe ķıl-) 152b15;
 167b3-4; 189b2

ķ.-dı (ḥalāş ķıl-) 41b2; 94a2-3
ķ.-dı (ḥavāle ķıl-) 208b3
ķ.-dı (ķabūl ķıl-) 143a10
ķ.-dı (mu‘āmele ķıl-) 5a9
ķ.-dı (müşāhede ķıl-) 26a1
ķ.-dı (naķış ķıl-) 2b11
ķ.-dı (namāz ķıl-) 40b5; 80a8;
121a8; 176b4; 176b7; 202a4
ķ.-dı (selām ķıl-) 20a1
ķ.-dı (vefāt ķıl-) 210a5
ķ.-dı (dua ķıl-) 57b2
ķ.-dum (ḥalāş ķıl-) 41b3
ķ.-dum (iḥtiyār ķıl-) 5b3
ķ.-dum (ma‘lūm ķıl-) 8b15
ķ.-dum (namāz ķıl-) 36a2-3;
80a8; 153a10; 217a5
ķ.-dum (nażar ķıl-) 15a1;
157b10
ķ.-dum (vażife ķıl-) 7a4
ķ.-dum (yavu ķıl-) 73b17;
96b12
ķ.-duñ (ķabūl ķıl-) 21a2; 70a9
ķ.-maġa (du‘ā ķıl-) 20a3
ķ.-maġa (namāz ķıl-) 36b14
k.-maġa (tā‘at ķıl-) 132a4
ķ.-maga (ziyāde ķıl-) 108a3
ķ.-maġı (namāz ķıl-) 211a15
ķ.-sun (āsān ķıl-) 128b7
ķ.-sun (āşikāre ķıl-) 143b14-15
ķ.-sun (du‘ā ķıl-) 19a2-3; 20a1;
20a17; 37a2
ķ.-sun (münevver ķıl-) 41b13
ķ.-sun (namāz ķıl-) 204b13
ķ.-sun (raḥmet ķıl-) 24a3

ķ.-up (āvāz ķıl-) 201b17
ķ.-ubdur (arāste ķıl-) 4b8
ķ.-up (tevbe ķıl-) 84b14; 167b4
ķ.-uram (du‘ā ķıl-) 20a5; 36a7
ķ.-uram (minnet ķıl-) 91b4
k.-urđı (namāz ķıl-) 67b16;
68a3; 71b2; 109a7; 151a8;
191b2; 191b7; 214a17
[=88]

ķılāvuz yol gösteren kimse veya
şey

k.+86a5

[=1]

ķıldur-kıldırmaq

ķ.-dı (ḥāşıl ķıl-) 2a4

ķ.-dı (pervāz ķıl-) 2a2

ķ.-up (ķabūl ķıl-) 2b17

[=2]

ķılıç uzun kesici silah

k.+ 145a1; 149a4; 149a6;
154b7; 184b6; 211b7; 221b17

k.+dur 205b7

k.+ı 211b8

k.+ıdur 149a4

k.+ıyla 2b3; 181a7

k.+ile 184b10

k.+lar 33b16

k.+uñdan 145a1

[=15]

ķırbe (Ar.) aġzı dar deriden kap,
meşinden su tulumu

k.+40a10; 41b5

[=2]

ķırķ kırk sayısı

k.+ 51a12; 52b1; 57b10; 60b2;
68b7; 71a2; 73b5; 96b9; 107a5;
107a6; 107a7; 109b7; 109b17;
117a4; 117a5; 118a5; 118b16;
125a13; 140a1; 140b15; 141b2;
141b2; 141a16; 141b3; 141b4;
143a14; 156a15; 156b10;
157b1; 157b4; 157b9; 176b12;
176b17; 179a14; 191a1; 202a4;
223a11
[=38]

kırk bin kırk bin
k.+207a217
[=1]

kırk birinci kırk birinci
k.+117a5
[=1]

kırk iki kırk iki
k.+226a10
[=1]

kısacuk kısacık
k.+120a15
[=1]

kısalık kısa olma durumu
k.+ı+(kısalığı) 151b7
k.+ına+(kısalığına) 151b6
[=2]

kısım (Ar.) bir bütünün bir bölümü

k.+ 127b6; 127b10; 127b14
k.+a+(kısmı) 9b11
k.+dan+(kısmıdan) 9b1
k.+dan 9b11
k.+dur 207b5

k.+dur+(kısmıdur) 127b6;
148a11; 207b5
[=5]

kısmet (Ar.) takdir edilmiş olan şey,
nasip
k.+ 82a17; 128a6
k.+ine 187b11
[=3]

kışsa (Ar.) kısa hikaye, ibretli hikaye,
vaka
k.+sın 6b17
k.+ya 182a16
k.+yı 78b10
[=3]

kış kış
k.+ 57a2; 64b7; 99b11; 143b17;
208a14
[=5]

kıyām (Ar.) ayağa kalkma, ayakta
durma
k.+ 25a1; 25a5, 217a8
k.+da 25a1; 52b12
[=5]

kıyāmet (Ar.) ölümlerin tekrar dirileceği
ve mahşerde toplanacağı zaman, hesap
günü, din günü
k.+ 12a7; 13b1; 13b5; 17a16;
18a7; 22a16; 51a9; 52a16;
54a10; 61a16; 80a12; 87a6;
87a17; 87b17; 88a8; 88b4;
94a14; 106a3; 115a1; 139a6;
165a14; 171a4; 194a11; 194b9;
226b16; 226b17;
k.+e 175a9

k.+em 94a14
[=31]

kıymet(Ar.) değer
k.+i 30a14; 137a13; 183b11;
184a12; 204a6; 204a7
k.+in 137b14
k.+ini 227b2
[=8]

kız dişi cins insan, dişi çocuk
k.+ 65a9; 65b17; 66b17;
124a14; 131a10; 135b13;
140a1; 140b16; 175b11
k.+ı 49b8; 53b12; 95a4; 95b6;
192a1; 226b9
k.+ımı 192a2; 192b16
k.+lardan 11b11
k.+laruñ 65a1
k.+uñ 105b13
k.+uñı 192b13
[=21]

kızçugaz kızcağız
k.+ı 95a1
k.+laruñ 95b7; 95b13
[=3]

kızlık kıtlık
k.+167b11
[=1]

kibār (Ar.) büyük, ulu ve seçkin
kimseler
k.+225a14
k.+dan 70b5; 202b11
k.+iyidi 82b1
[=4]

kibr (Ar.) büyüklük taslama,
kendini üstün görme
k.+ 6b4; 13a16
k.+in 13a16
k.+inden 13a16
k.+iyle 13a14
k.+üm 13a12; 13a13
k.+ümden 13a12
[=8]

kiçi küçüklük, çocukluk
k.+210a10
[=1]

kiçilik küçüklük
k.+65b9
[=1]

kiçirek küçüçük, küçükçe
k.+ 27a17; 174a9; 195a9
[=3]1

kilit (Far.) kilit
k.+i 91b; 92b2
k.+idür 96b1
k.+inüñ 61a3
[=4]

kim soru ve belirsizlik zamiri
k.+ 16b17; 22b8; 23b17; 27b3;
27b6; 27b15; 28a16; 38b16;
49a5; 49a17; 50a11; 55a4;
61a11; 70a14; 74a11; 79a17;
91a10; 91a11; 91b9; 91b11;
92a11; 95a5; 95b7; 97b16;
102b7; 106a7; 110b6; 119a4;
146a10; 150a6; 150b7; 150a6;
150b10; 151b11; 151b15;
151b16; 161a13; 161a14;

162a6; 174a16; 182a9; 183b8;
183b17; 198b3; 219b15;
220a15; 227b2
k.+den 35a10
k.+dür 14b2; 14b5; 14b17;
21b15; 27b4; 32b7; 81a10;
132a7; 152a12; 163b7; 169b12;
187b7; 187b8; 187b8; 187b8;
187b9; 195b7
k.+e 19a1; 21b17; 28b12; 30a3;
35a10; 57a10; 144b15; 186b14;
208b7; 208b8; 208b10
k.+i 16b6; 18b11; 18b12;
143a16; 143a17; 169a2; 169a3;
171a12; 174a1; 226a17
k.+lerdür 30b10; 150a10;
151a17; 165a4
k.+lere 203b2
k.+sin 9a4; 86b10; 96b12;
97b7; 125b4; 175b5; 199a11
k.+ün 17b12; 28b13; 38b5;
43a5; 43a8; 54a2; 60a12;
83a15; 91a6; 91b9; 96a14;
96a16; 96a17; 97b1; 101a17;
103b2; 106b7; 113b4; 124b12;
131a8; 202b7; 204a4; 213b17
k.+üñdür 38a2; 38b12
k.+üñile 197b3; 197b4
k.+üñsin 134a6
[=127]

kimesne kimse

k.+ 7a7; 7b8; 8b10; 10a11;
18b8; 34a7; 42a13; 65b3;
141a14; 221a13

k.+dendür 30a5
k.+dür 60a16
k.+leri 10a7
k.+nün 12a11
k.+yi 143b6
[=17]

kimse herhangi bir kişi, kim olduğu
belirtilmeyen bir şahıs

k.+ 9a4; 15a3; 19a8; 19a15;
18b5; 18b17; 20a4; 21a8; 22a9;
23b4; 26b5; 32b12; 34a2; 42a12;
45a5; 47b5; 48a15; 51a8; 53a4;
53a6; 53a8; 53b17; 63a10;
67b14; 73b2; 74a1; 74a12;
78b14; 89a11; 91b2; 94a9; 96a7;
98a17; 104b6; 106a14; 107b4;
112a17; 118a3; 123a16; 129a14;
129b13; 129b16; 129b17; 130b3;
130b9; 131a3; 132b14; 132b15;
135a5; 139a12; 139a13; 145a10;
145b12; 153b15; 154a1; 155a13;
156b5; 156b17; 157a5; 159a1;
159a4; 168b3; 172b5; 175a3;
180b1; 181a14; 186a2; 186a4;
186a7; 196b16; 197a13; 198b1;
202b1; 204a12; 205b10; 215b14;
223b8; 223b9; 223b12; 224b10;
225a16; 226a5
k.+den 22b14; 26a11; 30b14;
43b12; 71a3; 73a4; 77a5;
127b6; 127b10; 144a11
k.+dendür 30a2; 30a7; 30a13
k.+ler 45b7; 104a9; 107b5;
113a4; 130b2; 130b12; 218b15

k.+lerden 9a3
k.+lere 95b4
k.+lerinden 7a7
k.+lerindenem 9a5
k.+m 49a15; 81a8
k.+nüñ 17a9; 30b15; 46a16;
50b8; 60b12; 60b15; 65b2;
74b10; 78b17; 79b13; 103a16;
106a13; 149a5; 158a2; 174a14;
218b4; 223a3; 223a3
k.+ye 32a16; 36a5; 36a5;
46b11; 46b15; 49b13; 55b17;
60a10; 88b15; 92b12; 126a12;
129b17; 147b7; 171a15;
181a14; 181b16; 183a2; 189b1;
214a5; 217a17; 218b1
k.+yi 22a5; 24b2; 45b14;
46b13; 63a7; 91b2; 118b13;
143b4; 174b5; 174b7; 186b17;
213b8; 218b14
k.+yile 20b4; 24b3; 24b3;
60a14; 130b8; 196a15
[=179]

kimsene kimse

k.+ 72a17; 78b12; 80b2; 91b17;
100a1; 116b6; 131b8; 157a16;
177a15; 194b8; 204a3; 211a17;
219b16
k.+ler 83a8
k.+lere 93b2
k.+yi 91a13
[=17]

kirde (Far.) pide

k.+ 26a10; 70a11; 70a15;
70a16; 70b8; 70b15
k.+dür 70a8
k.+lere 70a8
k.+leri 70a1
k.+sin 70a1
k.+ye 21b15; 204a4
k.+yi 26a14; 70a2; 70a11;
70b10; 70b13; 70b14; 163b17
k.+yile 163b16
[=22]

kirman kale, hisar

k.+57b6
[=1]

kīse (Far.) kese

k.+78b3
k.+nüñ 57b16
k.+yi 57b13
k.+yile 56b12; 88a9; 88b17
[=6]

kīši insan, kimse, şahıs

k.+ 10a12; 11b17; 13a5; 13a8;
13a13; 14a11; 14a13; 14b10;
14b10; 15a9; 15b13; 17b13;
19a14; 20a7; 26b7; 26b14;
31b16; 32a17; 33a4; 33b17;
34a3; 34a4; 34a5; 34b13; 35b3;
35b6; 37a5; 37a7; 38b7; 38b10;
38b13; 38b17; 40a10; 40a12;
40a16; 42b14; 42b16; 43b11;
44a10; 45a14; 46a13; 46a14;
48a8; 48a14; 49b7; 50b3; 51a2;
54a4; 55a7; 55a9; 55b14; 55b16;
56a13; 56b1; 56b9; 57b1; 57b10;

61a13; 62a1; 63a8; 64b4; 64b6;
64b8; 67a9; 68a9; 71b10; 75a9;
75b6; 76a2; 76b2; 77a5; 82a6;
83a1; 83a3; 83a6; 83a10; 83b7;
85b12; 86b15; 86b15; 89a9;
89b15; 90a8; 90b9; 93a6; 93a8;
94b9; 94b11; 96a6; 96a10; 97b2;
97b7; 98a8; 98a11; 102b1;
105a5; 105a6; 106a8; 106b1;
107a16; 108a15; 110a1; 110a14;
110a16; 110b13; 111b12;
113a15; 114a1; 114a3; 114a9;
114b1; 114b5; 115a3; 115b7;
115b13; 116a5; 116a7; 116b10;
117a10; 117a12; 117a17;
118b16; 119b3; 120b3; 120b4;
120b11; 120b13; 125b3; 125b4;
128a9; 128b17; 129a2; 129b14;
130a9; 130b4; 130b14; 131b12;
132a1; 133a2; 133b6; 134b12;
135a4; 137a8; 138a3; 138a6;
139b13; 142a16; 142b9; 143a2;
143b2; 143b7; 144a15; 151b17;
152b7; 154b11; 155b8; 156a2;
157a17; 162a2; 162b3; 164a1;
165a1; 167a9; 167a10; 167b5;
168a2; 168b2; 168b13; 169b14;
170a3; 170a4; 170a6; 171a17;
171b7; 171b8; 172a14; 172b2;
173b6; 174b17; 175a3; 176a4;
178b1; 178b8; 178b13; 178b15;
183b10; 184a8; 186a12; 186b7;
187b5; 189a6; 190a15; 190b14;
191b4; 192a2; 192a6; 192b9;

192b14; 193a4; 196b1; 198a9;
199b4; 200a5; 200a6; 200b16;
200b17; 202a16; 203b8; 204a7;
204b11; 205a1; 205a2; 205a4;
206a7; 210a6; 210b10; 212a2;
212a7; 213a1; 215a3; 217a2;
217a4; 219b13; 221b3; 222a11;
222b12; 226b6; 226b9; 227b13
k.+den 27b12; 41a2; 91b10;
96a17; 97b1; 140b7; 183b4;
195b9
k.+dendür 31b3
k.+dür 18a9; 19a16; 19b8; 20b3;
48a15; 56b1; 88a11
k.+ler 29a8; 43a14; 43b1; 44b15;
45b9; 55b13; 61a8; 86b1; 93a3;
93a3; 97b4; 124a15; 143b15;
144a7; 184a16; 190a2; 193b8
k.+lerden 194b5
k.+lerdendür 64a10
k.+leri 46a12; 131a6
k.+lerün 77a14; 145b16; 206b4
k.+nün 13a4; 14b8; 16a13;
25a13; 26a13; 35b5; 38a4; 38b6;
41a3; 41b9; 43a7; 44b16; 45a16;
46a8; 83a14; 89a11; 89b11;
91a7; 96a16; 97b1; 97b2; 120b8;
124a7; 128b13; 128b14; 129a10;
130a15; 133b8; 138a5; 142b9;
190a1; 190b15; 200b7; 200b8;
200b11; 204a7; 204b17; 224b7;
226b5; 226b8
k.+nüñdür 38a3

k.+sin 57a16; 58b7; 96a9; 119b8;
128b5; 154a3; 175b5; 176a8
k.+siyem 50b8
k.+ye 14b12; 14b16; 38b10;
43b5; 55a9; 55b3; 59a5; 65a11;
76b1; 83a17; 85b10; 88a7; 91b4;
94b14; 106a16; 113a9; 116a6;
122b1; 132a8; 133b7; 136b10;
154b15; 165a1; 166b5; 166b6;
186a8; 190a15; 192b13; 196b10;
200a14; 200b10; 204a14;
205b14; 205b15; 205b17;
205b17; 216b3; 221a12; 222a12;
225b1
k.+yem 41a14; 177a16; 189a1;
189a15; 199a12
k.+yi 14b11; 15b1; 15b8; 41b3;
45a3; 75a13; 98a11; 200a8;
225a1
k.+yidi 48b4; 163a8; 163a11;
196a12; 200b3
k.+yidüñ 79b9
k.+yile 67a13; 145a1
k.+yimiş 56a3
[=424]

kitāp (Ar.) kitap

k.+ 5b16; 8a14; 8b17; 10b3;
60b5; 125b14; 205a3; 219a15
k.+a 106a2
k.+dan 106a2; 220a2
k.+dur 8a16
k.+ı 9a12; 9b1; 163a10; 220b13
k.+ına 60b6
k.+ında 54b7

k.+ını 24a8
k.+ile 220b12
k.+lar 61a3
k.+larında 32b8
k.+laruñ 8a14; 54b9; 54b17
k.+umı 74b4
k.+umuzu 74b4
k.+uñ 5b3

k.-ı şerîf

k.+uñ 4a16

[=30]

kiyâset(Ar.) uyanıklık, anlayışlılık

k.+215a14

k.+i 199a5

[=2]

koç-

kucaklamak

k.-dum 103a12

[=1]

koğa

kova

k.+109a5; 122b5; 122b10

k.+sı 36a12

k.+sın 122b4

k.+yı 122b6

[=6]

koğu

koku

k.+162a2

k.+lar 123a10

k.+sı 53a12; 56b17

[=5]

koltuq vücutta omuz başının altında

kolun gövde ile birleştiği yer

ķ.+ına+(koltuğına)194a4

ķ.+ında+(koltuğında)103a10

[=2]

koñşı komşu bk.**koñşu**

k.+77b15

k.+larımız 27a7

k.+nuñ 65a2; 65a4

[=4]

koñşılık komşuluk bk.**koñşuluk**

k.+ında+(konşılığında) 166b7

[=1]

koñşu komşu bk.**koñşı**

k.+dan 71a1

k.+m 46b7

k.+muñ 63a4

k.+ñ 226a1

k.+sı 38a5; 50b4; 211b6

[=7]

koñşuluk komşuluk bk. **koñşılık**

k.+38a10

k.+ında+(konşuluğında) 81b7

[=2]

konuq misafir

k.+ 63a3; 107a4; 129b17

k.+dan 186b17

k.+um+(konuğum) 107b9

[=6]

konuqlık misafirlik

k.+102b5

[=1]

kopuz mızraplı saz

k.+ 160b17

k.+ı 160a10

k.+ıla 160a2

k.+uñ 160a7

[=4]

qork- korkuya kapılmak, korku
duymak, ürkemek

k.- 38a13; 87a15; 100a1; 186b1

k.-a 91a9; 91a10; 221b5; 225b10

k.-ar 55b14; 91a13; 91a10;

91b13; 153a16

k.-aram 53b10; 53b13; 75b2;

78b8; 87a13; 103b6; 108b13;

124b16; 190a11; 206a2

k.-ardum 76a16

k.-arduñ 131b6

k.-arız 167b11

k.-arsın 35a10

k.-arum 12a7

k.-dı 102b14

k.-dılar 136a4

k.-dum 73a8; 109b3; 113b8

k.-ma 140b6

k.-madunız 136a5

k.-maya 93b12

k.-maz 119b17; 196b11

k.-mazsın 126b10

k.-up 35b13; 67b10; 70a2;

94b8; 121b15; 141b17; 145b1;

148a13; 202b2

[=50]

qorkaq çabuk korkuya kapılan,
olmayacak şeylerden korkan, cesur
olmayan (kimse)

k.+lardan 17b3

[=1]

qorku bir tehlike veya tehlike ihtimâli
karşısında duyulan ürkütücü duygu

k.+ 15a10; 140b5; 144a14;
172a6; 223a12
k.+dan 89a13; 109b7
k.+dur 226b1
k.+lardan 32a7
k.+ları 28a2
k.+larından 167b15
k.+m 126b13
k.+sı 34b17; 91a6; 91a8; 91a11;
185a17
k.+sıdur 182b14
k.+sından 136a2
k.+sından 76b14; 77b10; 80a17;
201a10
k.+sındandur 42a16
[=25]
ķorkut- korkutmak
k.-alar 32a6
k.-urlar 32a4
[=2]
ķovuk bir Şey zerindeki ii boş olan
oyuk kısım
k.+ındandur+(kovuğındandur)
32b2
[=1]
ķoy- koymak
k.- 137b8
k.-a 193a13
k.-alar 223b10; 223b16
k.-an 200b8; 200b11; 221b7
k.-arsan 81b3
k.-asın 40b1
k.-ayın 39b16
k.-dı 39b17; 80b14

k.-duñ 167b1
k.-madı 227a16
k.-mazam 74a1
k.-salar 91b1
k.-up 33b11; 57a3; 69b16;
103b4; 137a1; 137b9; 153a1;
155b4; 159a15; 222b9 222b17
k.-ubdurur 164a1
k.-ubdururduñ 167b8
k.-uñ 43b9
[=31]

ķoyun koyun

k.+ 26a10; 43b19; 98b10;
203b7
k.+dan 26a12
k.+ı 18a8; 98b13
k.+ları 21a6; 168a11
k.+uñ 18a7
[=10]

koz (**Far.**) ceviz

k.+ 162a8; 162a10; 162a11
[=3]

ķöhne (**Far.**) eskimiŐ, yıpranmıŐ

k.+ 79b17; 111a1
[=2]

ķör (**Far.**) görme duyusundan
mahrum olan

k.+ 93b3
k.+dür 35b11; 35b12; 35b13;
53a15
k.+imişin 41b8
k.+sin 41b8
[=8]

ķöŐe (**Far.**) iki duvarın birleştiği yer

k.+de 60a11; 60a15; 80a8
k.+den 60b8
k.+sinde 48b8; 82a9; 146b5
k.+sinden 71b9
k.+sine 166a12
k.+sini 67b14
k.+yi 45a16; 98a14; 112b15
[=13]
köylü köyde yaşayan, köy halkından olan kimse
k.+143a2
[=1]
köyün- yanmak, için için yanmak
k.-di 80a2
[=1]
köyündür- yakmak
k.-ür 91a8
[=1]
kübbe (Ar.) yarım küre veya kümbetimsi yapılan bina damı
k.+m 18b7
k.+si 18b2
[=2]
kuç- kucaklaşmak, bağrına basmak
k.-miş 194a7
[=1]
kudret (Ar.) güç, kuvvet
k.+106b14
k.+i 18b2
k.+inden 219b12
k.+ini 211a12
k.+iyile 39a1; 80a3
k.+üm 211a8

[=6]

kul Allah tarafından yaratılmış olan insan
k.+ 34b16; 43a17; 45a9; 75b4; 75b4; 77b12; 79b3; 79b4; 104a12; 112a7; 112a12; 112a14; 113b11; 119a5; 140b9; 140b9; 14a17; 145b1; 148a14; 179a16; 185a16; 219a13; 220b4; 220b8; 220b15; 220b16; 220b17
k.+a 129a15; 182a11; 220b15
k.+am 79b3; 119a4; 119b8
k.+da 220b5
k.+dan 112a13
k.+dur 18a10; 62b1
k.+ı 15a11; 15a12; 49a16; 145a13; 148b9; 155a12
k.+ıdur 20b13
k.+ından 26a13
k.+ını 91b13
k.+ısın 26a13; 113b4
k.+ıyam 26a13; 113b9; 204b17
k.+lar 84b6; 113b2
k.+larda 20a3
k.+lardan 50b1
k.+ları 61a17; 181a3; 183b14; 222a6
k.+larıdur 119a5
k.+larına 11a7; 181a12
k.+larından 18a10; 98b11
k.+larındanvuz 18a11
k.+larınıñ 16b15
k.+larıyuz 20b13

k.+larum 131b16; 136a4
k.+laruñ 19b13; 79b3; 135a12;
208b13
k.+laruñı 40a7
k.+um 113b10
k.+umuñ 81b8
k.+uñ 40b15; 91a12; 120a1;
148b9
k.+uña 98b1; 104a2
k.+uñam 108a10
k.+uñı 9b10
[=87]

ķulak kulak
k.+ 149b2; 152a6; 207a3
k.+(g) 159b5
k.+ı+(kulağı) 148b9
k.+ına+(kulağına) 2a1; 66a17;
75b10; 84b5
k.+ını+(kulağını) 145a17
k.+ıyla+(kulağıyla) 151b17
k.+larından 100b10
k.+um+(kulağum) 217b17
k.+uma+(kulağuma) 111a10
k.+uña+(kulağıña) 84b13
k.+uñı+(kulağıuñı) 36b8
[=15]

ķulan Orta Asya menşeli yabani at
k.+122a11
k.+ı 122a11
[=2]

ķulluk Allah'ın emir ve yasaklarına uyma sorumluluğı
k.+ 66a8; 72a9; 113b9; 148a3;
148a6; 150b7; 157b11; 169a6;

179a15; 179a16; 219a14;
219a17; 220b1
k.+ı+(kulluğı) 157b10
[=14]

ķumāş (Ar.) ipek, yün, keten vesairenden yapılan dokuma.

k.+ı 82a16
k.+ları 82b11
k.+larını 52a12; 82a10
k.+umile 160b13
k.+uñ 80b8
[=7]

ķur'ān Allah tarafından Hz. Muhammed'e vahyedilen kutsal kitap, İslām dīninin temel kitabı, kelām-ı kadim, Kur'ān-ı Kerim

k.+ 7b14; 23a11; 33b7; 36b8;
37a12; 37b7; 37b7; 55a12;
61b2; 61b3; 83a6; 103a4;
106b9; 124b3; 168b13; 172a13;
191b16; 196b12; 203a16;
204b2; 210b5; 215b7; 226b3
k.+a 195a15; 208b17
k.+da 46a2; 196b12
k.+ı 37b11; 115a12; 139b6;
191a1; 203a15; 204b2
k.+ı 45b9
k.+iledür 201a15
k.+uñ 6a10; 7b2; 8a15; 195a14
[=42]

ķurb (Ar.) yakınlık

k.+177b11
k.+ında 218a1
[=2]

kūristān (Far.) mezarlık

k.+da 46a14

k.+dağı 211b14

[=2]

ḳurrā (Ar.) Kur'ān-ı Kerīm'i usulüne uygun şekilde okuyan hafızlar

k.+168b12

k.+sından 173b3

[=2]

ḳursak kuşlarda ve bâzı hayvanlarda yemek borusunda şişkin bir kısım olarak bulunan ilk sindirim torbası

k.+ına+(kursağına) 31a14

[=1]

ḳurt kurt

k.+177b1

k.+lar 168a10

[=2]

ḳuru nemi, suyu olmayan

k.+ 55b5; 55b6; 71a7; 80a1;

122a5; 156a5; 158b11; 171b10;

210b7

k.+yısı 161b17

[=10]

ḳuru- kurumak

k.-yınca 160b14

[=1]

ḳurut- kurutmak

k.-urdu 63b15

[=1]

ḳuşūr (Ar.) eksiklik, noksan

k.+ı 9b13; 151a5

k.+una 4a8

[=3]

ḳuş kuş

k.+ 42a7; 71a4; 133a14; 155a8;

223b17

k.+lar 207a14

k.+laruñ 60b3

[=8]

kūşiş (Far.) çalışma, uğraşma, çabalama

k.+den 3b15

[=1]

ḳut uğur, baht, saadet

k.+117a1

k.+ı 63b13

k.+unı 127b3

[=3]

ḳuvvet (Ar.) güç, sağlamlık

k.+ 109a15; 178a10

k.+i 150b9

k.+ini 211a13

k.+iyile 107a14; 217a10; 220b5

k.+leri 127b14

k.+üm 115b14

[=9]

ḳuvvetlü kuvvetli

k.+ 149b8

[=1]

ḳuyruk hayvanların büyük bir kısmında gövdenin arka tarafında yer alan uzun ve esnek organ

k.+ 90b5

k.+ıyıla+(kuyruğıyıla) (gözi k.+ “göz ucu”) 37a11; 61b12;

149a13

k.+ların 185b6

[=5]
ķuyu kuyu
 k.+dan 122b10
 k.+nuñ 36a12; 36a15
 k.+sın 50a16
 k.+sından 109a4
 k.+sınuñ 36a11; 122b4
 k.+ya 50a17; 122b5; 122b7;
 122b8
 [=11]
ķuzu kuzu
 k.+ 58b4
 k.+ları 221b7
 [=2]
ķüp karnı geniş, dibi dar toprak kap
 k.+ 161a12
 [=1]
ķüçük küçük
 k.+ 24b7; 24b8; 156b1
 [=3]
ķüçüklük çocukluk
 k.+e+(ķüçüklüğe) 156b1
 k.+ine+(ķüçüklüğüne) 24b6
 [=2]
ķüfr (Ar.) Allah'ın varlığını,
 birliğini kabul etmeme, dinin esaslarına
 inanmama
 k.+ 2a14; 40a5
 k.+ile 52a8
 k.+ine 218b5
 [=4]
ķülāh (Far.) halk tarafından asırlar
 boyunca giyilmiş olan, genellikle

tepesi sivri, dikişsiz, tek parça keçeden
 baş giyeceğı
 k.+ 82b5; 98b11
 k.+ın 98b14
 k.+umı 11a8
 [=4]
ķülhan (Far.) hamamlarda döşeme
 altında bulunan ve ısınmayı sağlayan
 kapalı büyük ocak
 k.+uñ 113a12
 [=1]
ķüllī (Ar.) umumi, bütün
 k.+ 93b5
 [=1]
ķüllıyyen (Ar.) bütünüyle, tamâmen
 k.+ 56a10
 [=1]
ķüpcük küçük kap
 k.+ 134b8
 k.+üñ+(ķüpçüğü) 134b9
 [=2]
ķürsī (Ar.) kalabalığa karşı
 konuşanların üstüne çıktığı yüksekçe
 yer
 k.+ 102a16
 [=1]
ķüstāhlık (Far.) haddini bilmeme
 k.+ 177a8
 k.+ıla+(ķüstahlığıla) 100a1
 k.+ın+(ķüstahlığı) 92a2
 k.+umı+(ķüstahlıgımı) 177b17
 [=4]
ķüşāde(Far.) Açılmış, açık, ferah
 k.+ 40b10

[=1]

L

lā-büd (Ar.) gerekli, lazım

l.+dür 157a15

[=1]

lā-cerem (Ar.) Şüphesiz, besbelli, elbette

l.+ 3a5; 7a3; 8b3; 31b16;

110b17; 124b13; 145a5; 181b6;

192b7; 213b11; 219a6; 220b13

[=13]

lāf (Ar.) söz

l.+ 81a13

[=1]

lafz (Ar.) söz

l.+ıyla 6a1

[=1]

lahza (Ar.) göz ucuyla bir kere bakıncaya kadar geçen zaman

l.+ 53b12; 107b12

l.+dur 97b6

[=3]

lā ilāhe illallāh (Ar.) Allah'tan başka ilah yoktur

l.+ 181a17

[=1]

lā ilāhe illallāhu Muḥammedün resūlullāhi (Ar.) Allah'tan başka İlah yoktur ve Muhammed onun resulüdür

l.+ 208b1

[=1]

la'ī (Ar.) kırmızı renk

l.+ 226a14

[=1]

lāle (Far.) zambakgil familyasından soğanlı bitki

l.+ler 226a14

[=1]

lā-lebbeyk (Ar.) “Emrini, isteğini yerine getirmiyorum.” anlamında söz

l.+ 53b11; 89a14

[=2]

la'net (Ar.) Allah'ın mağfiretinden mahrumluk; beddua, ilenç

l.+ 171b14

l.+e 171a1

[=2]

lā-şey (Ar.) çok önemsiz, değersiz

l.+ 146b12; 181a8

[=2]

laṭīf (Ar.) yumuşak, hoş, güzel

l.+ 156b7

[=1]

laṭīfe (Ar.) güzel ve nükteli söz

l.+ 217a15

[=1]

lā-yezāl (Ar.) zeval bulmaz, bitmez, ebedi

l.+ 221b1

[=1]

lāyık (Ar.) yakışan, yaraşır

l.+ 31a14; 48a8; 48a15; 49a10;

57a16; 58a10; 58b7; 120b14;

144b11; 161a13; 161b13;

164a16; 176b3; 189a7; 192b17;

195a2; 204a2; 206b5; 222a16

l.+dur 34b6; 65b5; 124a6;
155b11; 183b4; 188a16;
219b14
l.+ı 175a4
l.+ıdur 2b4
l.+idi 176b10
[=29]
lāyık daha layık, daha yakışır
l.+ 45b5; 93b10
[=2]
lāzım (Ar.) gerekli ,lüzumlu
l.+ 4a13
l.+dur 12a6
[=2]
legeñçe (Far.+T.) küçük leğen
l.+ 34b10; 140a14; 178a3;
178a5
l.+yi 178a4
[=5]
lerze (Far.) titreme, titreyiş
l.+ 158b11; 172b12
l.+ler 12b6; 192b15
l.+sini 172b16
[=5]
leşker (Ar.) asker
l.+ 33b16; 109a2; 202a3;
211b14
l.+i 172a2
l.+idür 6b12
l.+inden 97a3
l.+ine 172a4; 172a5; 172a6
l.+inüñ 9b6
l.+ler 30a17
l.+leri 172a2

l.+lerinden 133b14
[=15]
leṭāyif (Ar.) insanda ilahî hakikatleri
idrak eden manevi melekeler
l.+ 4a17; 106b14
l.+ini 147b9
l.+üñ 4a5
[=3]
levn (Ar.) renk
l.+i 26b12; 129b12; 137a15;
165b5; 196b9
[=5]
leyl (Ar.) gece
l.+ 11a1
[=1]
leṣṣiz (Ar.) lezzetli
l.+ 26b5; 80a4
[=2]
lezzet (Ar.) herhangi bir şeyden alınan
zevk, haz
l.+ 92a1; 118a5; 118a16;
148b17; 166b7; 181b4
l.+i 129b12
l.+ile 181b4
l.+in 129a2; 130b3; 166b3;
181b5; 219b16
l.+ine 113a14
l.+ini 54a2; 129a6
[=17]
libās (Ar.) elbise
l.+ 92b17
l.+ı 126b5; 144a7
l.+ıdur 149b14
l.+ından 8b6

l.+ını 161b12
l.+lar 95a3; 112b18
l.+lardan 92b16
[=9]

li-ecli 'llāh (Ar.) Allah için
l.+ 100a6
[=1]

likā (Ar.) yüz, çehre
l.+ 221a13
l.+sın 110a14
[=2]

liki (Ar.) lakin bk. **likin**
l.+ 221a4; 222a15; 223b2;
226b16
[=4]

likin (Ar.) lakin bk. **liki**
l.+ 173a12
[=1]

loḡma (Ar.) bir seferde yutulacak
miktaradaki yiyecek
l.+ 112a3; 125a7; 125a8; 139a8;
139a11; 139b8; 202a2
l.+dan 17b4; 17b5; 17b7; 107a7
l.+sında 107a2
l.+sını 107a2
l.+ya 17b4
l.+yı 139b9; 217b3; 217b4;
217b5

l.-i ḥarām

l.+ 107a14

l.-i helāl

l.+ 107a13

l.+dur 107a15

[=22]

lu' b (Ar.) oyun

l.+ 113a12

[=1]

luṭf (Ar.) bağış, ihsan, kerem

l.+ 5a5; 95a12; 99a4; 139a4;
148a14; 160b6

l.+ından 40b15

l.+ıyla 181a3

l.+ile 141a9

l.+uñdan 141a5; 143a10

[=11]

lügāt (Ar.) dil, lisan

l.+ 7b3

l.+in 60b3

[=2]

M

mā (Ar.) o şey ki, şu nesne

m.+ 20b11

[=1]

ma'ārif (Ar.) İlahî sırlar üzerinde,
keşif ve ilham yoluyla elde edilen
bilgiler

m.+ 183b3

m.+leri 4a1

[=2]

ma'būd (Ar.) Allah

m.+lara 150b4

m.+umuzdan 51b7

m.+uñ 150b4

[=3]

macera (Ar.) yaşanan olaylar dizisi, baştan geçen, vukū bulan hal ve olay

m.+yı 36a3; 102b15; 155a8

[=3]

ma' cūn (Ar.) hamur kıvamına getirilmiş şey

m.+ 12a12

[=1]

mādām (Ar.) çünkü, değil mi ki, –diği için, mādēm bk. **madem**

m.+ 182b1; 207a11; 207b3

[=3]

ma' de (Ar.) mide

m.+de 144a4

m.+ñüze 157a11

[=2]

mağbūn (Ar.) Bir şeyin iç yüzünü, gerçeğini bilmediği için aldanmış, kanmış olan

m.+ 119a10

[=1]

mağfıret (Ar.) Allah'ın kullarının günahlarını bağışlaması, yarlıgaması

m.+ 5a5; 6a7; 23b12; 33a12

[=4]

mağfūr (Ar.) Affedilmiş, yarlıganmış

m.+ 89a1; 89a4

[=2]

mağrip (Ar.) garb, batı

m.+ 2a9

m.+ile 224b5

[=2]

mağāra (Ar.) in

m.+ 99a14; 167a17

m.+da 98a16; 99b3; 167a17; 168b4

m.+dan 99a12; 168b6

m.+nuñ 98a17; 99b4; 99b11; 168b3

m.+ya 99a13; 99b7

m.+yı 98a15; 168b2

[=16]

mağrūrluḡ (Ar.+T.) aldanma, aldanış

m.+dan 153a45

[=1]

maḡal (Ar.) yer

m.+ 62a3; 223a7

m.+dur 183b9

m.+i 104b4; 115a9

m.+inde 219a3

[=6]

maḡalle (Ar.) Bir şehir veya kasabanın bölündüğü kısımlardan her biri

m.+ler 211a11

m.+müzde 52a1

m.+ñ 165b15

m.+sinde 190b15

m.+ye 27a16

[=5]

maḡcūp (Ar.) utanmış, utangaç

m.+ 9a11; 106a15

m.+lardur 113a11

m.+ları 180a6

m.+sın 162a3

[=5]
maḥdūm (Ar.) kendisine hizmet edilen kimse, efendi:
 m.+ 41b11
 [=1]
māhir (Ar.) usta, kabiliyetli
 m.+ 213a11
 [=1]
māhitāb (Far.) mehtap, dolunay
 m.+a 211b4
 [=1]
maḥlūk (Ar.) halk olunmuş, yaratılmış
 m.+ 32a14; 168b10; 183b7
 m.+uñ 42b7; 67b6; 80b3; 160b6
 [=7]
maḥlūkāt (Ar.) yaratılmışlar
 m.+ 81a7; 91a9; 181b17
 m.+a 65a3; 129b15; 177a1
 m.+dan 91a10
 m.+ı 153b16; 179b14
 m.+uñ 114a5; 161b5; 218a16
 [=12]
maḥmūd (Ar.) hamdolunmuş, övülmeye değer.
 m.+ 175a14
 m.+dur 16b17
 [=2]
maḥrūm (Ar.) istediğini, dilediğini elde edemeyen
 m.+ 62b9; 89b12; 106a9; 168b15
 [=4]
maḥşūş (Ar.) birine ayrılmış olan

m.+ 20b13; 46b14; 156a17; 215a16
 m.+dur 3a1
 [=5]
maḥẓ (Ar.) bir şeyin ta kendisi, aslı
 m.+ 40a5
 m.+dur 16b7
 m.+ı 113b11
 [=3]
maḥzūn (Ar.) hüzünlü, tasalı, kaygılı
 m.+dur 149a7
 [=1]
maḥālāt (Ar.) sözler
 m.+dan 216b1
 m.+ı 8a12
 [=2]
maḥkam (Ar.) mevki, yer, kat
 m.+ 24b11; 24b12; 28b9; 43a17; 44b2; 90b9; 156b16; 159b9; 159b11; 166a16; 175a14; 177a12; 199a9
 m.+a 100a8; 142a3; 181b2
 m.+da 82a1; 99a15; 149a2; 156a1; 159a11; 177a12
 m.+dan 69a3; 69a9
 m.+dur 28b9
 m.+ı 55b9; 86a7; 86a8; 159b8; 181a10
 m.+ıdur 159b13; 175a15
 m.+ın 163b9
 m.+ına 2a15; 99b10; 129b1; 173a14; 177b11; 180b10; 183a17; 219b14; 223b15

m.+ında 11b17; 13a13; 67b15;
96a5; 180b13
m.+ındadır 18b15
m.+ından 90b9
m.+lar 211a11
m.+ları 180b12
m.+larında 11b5
m.+uma 201a3
[=54]
maḳamlu (Ar.) makamlı, makam
sahibi
m.+ 96a5
[=1]
maḳber (Ar.) mezar, mezarlık
m.+e 221b2; 226a6; 226a7;
227a9
[=4]
maḳbere (Ar.) mezar, mezarlık
m.+de 223a14
m.+lerde 35b17
m.+mden 226a4
m.+si 194a2
[=4]
maḳbūl (Ar.) kabul olunmuş
m.+ 51b9; 69b1; 85a13; 110a8;
173b17
m.+ıydı 82b2
m.+idi 61a2; 62a17; 95a14;
187a6
m.+ler 16b14
[=11]
maḳşūd (Ar.) kasdolunan,
istenilen şey
m.+ 15a2; 43b8

m.+a 77b5; 182b6
m.+ı 182a15; 182b16
m.+um 169a2
m.+umuz 193b10
m.+uña 15a6
[=9]
ma‘ḳūl (Ar.) akla uygun, akla
yatkın gelen, mantıkî
m.+ 182b1
[=1]
māl (Ar.) varlık, servet
m.+ 55a6; 82a16; 84a11; 84a13;
105a8; 111b10; 186a17; 193a1;
193a8; 193b10; 193b16;
202a16; 203b11; 203b15;
209a17
m.+dan 203b4
m.+ı 31b2; 31b4; 48b4; 83a16;
128a1; 184b9; 190a1; 190b14;
198b6; 203b2
m.+ından 105a7
m.+ını 9b16; 53b6; 78b17;
189a9
m.+ının 54a4; 187b12
m.+ile 30a11; 126b5
m.+um 62a2; 105a7; 190a4
m.+umda 193a3; 193a7
m.+umı 82a17
m.+uñ 30a13; 62a2; 84a12;
105b7; 202a17; 203b1
m.+uñuzı 203b14
[=48]
mālā-ya‘nī (Ar.) manasız, faydasız,
boş

m.+den 212a3
m.+ye 114b5
[=2]
ma' lūm (Ar.) herkes tarafından
bilinen, öğrenilmiş olan (şey)
m.+ 41b10; 46a13; 122a17;
186b15; 192a16; 195b16
m.+a 183b5
m.+dur 7b11; 40a4; 46a17;
59a10
m.+idi 36a10
[=12]
ma' mur (Ar.) işlenmiş, bakımlı
m.+ 96b8; 119a15
m.+am 139a11
[=3]
ma' nā (Ar.) anlam
m.+sı 16a4; 47b10; 51a12;
146a7; 164b10
m.+sını 168b12
m.yı ḥaḳīḳī
m.+65b5
[=7]
mānend (Far.) benzer, eş,
menend
m.+i 61b17
[=1]
ma' nī (Ar.) mânâ kelimesinin
eski şiirlerde geçen şekli, anlam
m.+de 147a1; 182b12
m.+den 46a15; 105b15; 119a4;
166a11; 171b16
m.+dür 189a16

m.+si 7b14; 16b17; 27a1; 27b3;
27b4; 27b6; 54b4; 119a13
m.+sini 7b17; 42a15; 147a3;
147b11; 147b13
m.+nüñ 128b1
[=23]
[=10]
manşıb (Ar.) devlet hizmeti,
memuriyet
m.+ı 87a4
m.+ına 43a14
m.+ını 22b13
[=3]
manşūr (Ar.) üst üste istif
edilmiş
m.+ 11a17; 11b12; 188a17;
189a16
m.+uñ 188a16
[=5]
mār (Ar.) zehir saçan, zehirli yılan
m.+ 224a15
[=1]
ma' rifet (Ar.) bilgi, ilim, irfan
m.+ 43b13; 99b10; 146b13;
147b2; 147b2; 147b3; 147b3;
147b4; 147b4; 159b15; 183b2;
186a2; 219a13; 220b2; 220b3;
220b7; 220b14
m.+de 65b11; 82b4; 147b10;
147b13; 220b9; 220b11
m.+den 183b1
m.+dür 129a16
m.+i 159a2; 181a15; 219a15;
m.+ile 146a12

m.+inde 182a4; 196b14

m.+inden 182b16

m.+üm 114b13

m.+ün 75a2; 147b8; 179b1;

183b10

m.- i ḥaḳā'ik

m.+de 123b17

[=40]

ma'rifetullāh (Ar.) Allah'ı bilme,
tanıma

m.+a 182a16

m.+da 219a11

m.+dur 219b11

[=3]

ma' rûf (Ar.) herkesçe bilinen,
tanınmış, belli

m.+ 97b10; 147b12; 166a4;
195a15

m.+a 183b3

m.+ı 212b15

m.+uñ 126a6

[=7]

ma' rûfe (Ar.) mâruf kelimesinin
kadını ifâde eden veya tamlamalarda
ortaya çıkan aynı mânâdaki müennes
şekli

m.+di 126b14

[=1]

maḥara (Ar.) tuhafliklar
yaparak çevresini eğlendiren, hoş,
sevimli, şaklaban (kimse)

m.+ 112b4; 119b10

[=2]

maḥaralık (Ar.+T.) maskaraya
yakıştır, güldürücü, eğlendirici
davranış, tuhaflik, şaklabanlık

m.+a+(maḥaralığa) 111a3

[=1]

māsivā-allah (Ar.) Allah'ın zâtı
dışındaki bütün varlıklar

m.+ile 43b14

[=1]

ma'şiyet (Ar.) asilik, itaatsizlik

m.+ 46b3; 104a7; 113b16;

114a3; 114a8; 130b14; 201a9; 202b1

m.+den 218b7

m.+uñ 46b4

[=9]

maḥlaḥat (Ar.) iş, husus

m.+164b5; 189b8

m.+dur 189b8

m.+ı 86a13

m.+um 86a14

[=5]

maḥnū'ât (Ar.) sanatla yapılmış şeyler

m.+e 148a1

[=1]

ma'şūm (Ar.) suçsuz, günahsız
(kimse)

m.+un 52a7

[=1]

maḥrık(Ar.) güneşin doğduğu yön,
doğu

m.+a 224b5

[=1]

ma'şūk (Ar.) sevilen, sevilmiş

m.+ 13a17; 134b9; 141a4;
141b7; 174b3; 180b8
m.+ını 63b10
m.+ıydı 95a15
m.+uñ 7a8; 78b1
[=10]

mātem (Ar.) zevk ve
eğlenceden uzaklaşma, yas
m.+ler 74b10
[=1]

maṭlūp(Ar.) aranılan, talep edilen
m.+ 157b14
m.+dan 15b15
m.+ına 100a11
m.+uñ 7a6
[=4]

me‘ānī(Ar.) mânâlar, anlamlar
m.+ 4a17; 17a1
m.+leri 7b2
m.+lerinden 7b4
m.+nūñ 5b1
m.+siyile 198a14
[=6]

mebrūr (Ar.) iyi olan, övülen,
beğenilen, hayırlı, makbul
m.+110a9
[=1]

mecā‘at (Ar.) açlık
m.+ini 26a9
[=1]

mecāl (Ar.) güç, kuvvet
m.+ 108b12; 111b14; 132a15;
215b10; 216a10
m.+üm 111a14

[=6]

mecāzī (Ar.) mecazla ilgili olan
m.+112a2; 112a3
[=2]

meclis (Ar.) oturulacak, toplanılacak
yer
m.+ 5a12; 31a10; 42b14;
185b14; 188b12
m.+de 31a1; 31a8; 31a15;
31b16; 33b17; 33b17
m.+e 188b12
m.+i 31a5; 33a2; 33b15; 65b4;
185b12
m.+inde 65b3; 99b9
m.+indeyidüm 34a4
m.+ine 34b2; 67b17
m.+üñde 5a10; 31a10
[=22]

mecmu‘a (Ar.) içinde şiirler, seçilmiş
söz ve yazılar bulunan el yazması kitap
m.+nuñ 5b17
m.+sı 89b7
m.+ya 8b14
[=3]

mecūsī (Ar.) Zerdüşt dinine inanan ve
ateşe tapan kimse, Zerdüşt
m.+den 216a6
m.+dür 216a2
m.+lere 208b3
[=3]

meded(Ar.) yardım, imdat, nusret
m.+ 6a7; 15b6; 103a9; 104b2;
117b13; 157a2; 207a7; 224b17
m.+i 15b10; 15b17

m.+iyile 153a11
[=13]
medfūn (Ar.) toprağa gömülmüş,
defnedilmiş (ölü)
m.+dur 32b8
[=1]
medḥ (Ar.) övme, birinin iyi şeylerini
söyleme
m.+ 17a9; 80b10; 106a14;
150a16
m.+den 16a2
[=5]
medrese (Ar.) İslam dininin koyduğu
esaslara uygun olarak eğitim öğretim
yapılan yer.
m.+nüñ 202a7
m.+yi 204a16
[=2]
mefhūm (Ar.) fehmolunmuş,
anlaşılmış
m.+ın 66b3
[=1]
meger (Far.) meğer, oysaki, halbuki
m.+ 3a14; 7a2; 14a2; 21a17;
32b5; 43a17; 53a1; 58a12; 64b7;
68a5; 70a1; 75b7; 82a5; 84a14;
85b17; 91b12; 94a13; 96a13;
98b11; 99a12; 99b15; 100b2;
103b5; 107b5; 108a17; 116a5;
117b16; 128b11; 130a6; 130b12;
133a2; 142a4; 145a12; 145b16;
146b15; 150a11; 150a12;
150b11; 152a1; 155b17; 157b2;
160a4; 160b8; 161b3; 167a9;

170b4; 187b16; 188a3; 190b15;
193b5; 201b15; 217b1; 218b15;
221a3; 227b4
[=58]
mehābet (Ar.) büyük ve heybetli
kimseler veya şeyler karşısında
duyulan çekinme ve korku hissiyle
karışık saygı
m.+ 12b5
[=1]
mehābetlü (Ar.+T.) korkma ve
çekinme ile karışık bir saygı uyandıran,
heybetli
m.+ 96a6
[=1]
mehār (Far.) gem, yular
m.+ini 33a16
[=1]
meḳābir (Ar.) mezarlar, mezarlıklar
m.+ 226a3
[=1]
mekān (Ar.) yer, mahal
m.+ 121b2
[=1]
mekrūh (Ar.) yapılması şeriatçe hoş
görülme(h)en hāl
m.+ 213a3
[=1]
mekteb-ḥāne (Ar.+F.) okul
m.+den 200a2
m.+ye 200b2
[=2]
mektūp (Ar.) yazılmış, mektup
m.+ 39a12; 45b10

m.+a 188a2; 188a5

m.+da 39a13

m.+dur 32b8; 54b7

m.+ı 188a3

[=8]

melā'ike (Ar.) melekler

m.+ 124b17; 124b17

[=2]

melāl (Ar.) hüzn, keder

m.+ 226b14

[=1]

melāmet (Ar.) azarlama, kınama, ayıplama, serzeniş

m.+ 62b7; 132b9; 153a2

[=3]

melāmetlik (Ar.+T.) azarlama durumu

m.+ 111b15

[=1]

melek (Ar.) sadece Allah'a itaat etmek ve daima hayra vasıta olmak üzere yaratılmış olan sayısız nurani varlıklardan her biri

m.+ler 221a12; 222b13; 225a6

[=3]

melekūt (Ar.) zaman ve mekanla sınırlı olmayan alem.

m.+ 2a10

m.+ine 151b11

[=2]

melik (Ar.) hükümdar

m.+idür 65a13

[=1]

melik-zāde (A. + Far.) şehzade

m.+müz 30b12

[=1]

me'lūf (Ar.) ülfet etmiş, alışmış, alışık

m.+i 141b14

[=1]

melūl (Ar.) usanmış, bıkmış, bezmiş

m.+ 38b17; 200b16

[=2]

mel'ūn (Ar.) Lanetlenmiş

m.+ı 221a11

[=1]

memdūḥ (Ar.) Medholunmuş, övülmüş

m.+16a8; 63b1; 187a5

m.+dur 13a15; 16a4; 16a5;

16a11

m.+lar 7b1

[=8]

memdūḥiyyet (Ar.) memduh olma durumu, makbul olma

m.+ 16a1

[=1]

meme göğüs

m.+lerinden 28a5

[=1]

memleket (Ar.) bir devletin, bir hükümdarın yönetimi altında bulunan yer, ülke

m.+ 96b8; 105b4; 177a12

m.+i 104a15; 106a10

m.+ini 105a4; 106a7; 122b2

m.+ün 184a9; 184a10; 184a12

m.+ünün 184a4

[=12]

[=1]
men ben
 m.+ 26a4; 158a4
 [=2]
men‘ (Ar.) yasak etme
 m.+ 89a11;
 m.+ine 52b2
 [=2]
menn (Ar.) Tih sahrasında Allah tarafından, “menn” adlı kudret helvası ile birlikte İsrailoğulları’na indirildiği bildirilen bildiriciye benzer kuş (menn ü selva)
 m.+ 135b17; 135a2; 135a3
 [=3]
menākīb (Ar.) menkıbeler; din büyükleri, kahramanlar gibi kimselerle ilgili hikâyeler
 m.+ 198b14
 m.+ı 28b17; 195b15
 m.+ından 10b9
 m.+ını 3a8; 3a16; 4b12; 5a2; 5b14
 m.+ları 17a1
 [=10]
menba‘ (Ar.) bir suyun kaynayıp çıktığı yer, pınar, kaynak
 m.+yıldı 82b3
 [=1]
menber (Ar.) camii içinde genellikle mihrabın sağ tarafında bulunan merdivenli kürsü
 m.+ 152b10
 m.+leri 34b1

[=2]
menfa‘at (Ar.) yarar, çıkar
 m.+ 59a5; 190a5; 212a15
 [=3]
menhiyyāt (Ar.) dînin yasak ettiği, nehyettiği şeyler, yasaklar
 m.+dan 219a9
 m.+e 44a2
 [=2]
menzil (Ar.) güzergâh, konak yeri
 m.+ 33b11; 75b9; 105b15;
 109b14; 150b15
 m.+de 156b16
 m.+dedür 146b16
 m.+den 156a1
 m.+e 44a15; 77b11
 m.+ile 42a7
 m.+ine 178a16
 m.+üm 104a17
 [=13]
menzilet (Ar.) rütbe, makam, pâyeye
 m.+ile 94a8
 [=1]
menzil-gâh (Ar.) konak yeri
 m.+a 109b15
 m.+da 69a8
 [=2]
merbahā (Ar.) “İyi günler, günaydın” anlamında selâmlaşma sözü
 m.+ 131a2
 [=1]
merci‘ (Ar.) bir iş için başvurulacak, mürâcaat edilecek makam veya kimse

m.+yidi 82b2
[=1]
merd (Far.) yiğit, cesur (kimse),
bahadır
m.+leri 8a17
[=1]
merdāne (Ar.) mert bir insana
yakışır tarzda, mertçe, yiğitçe
m.+ 36b10; 64a16; 209a10
m.+ler 36b9; 113a3
[=]
merdānelik (Far.+T.) yiğitlik
m.+ 30b1
m.+(g)e 182b3
[=1]
merdūd (Ar.) reddolunmuş, kovulmuş
m.+ıdur 170b12
[=1]
merḥamet (Ar.) şefkat gösterme,
acıma
m.+ 5a5
[=1]
merhem (Ar.) mânevî bir acının, bir
üzüntünün şiddetini azaltacak, ümit ve
tesellî kaynağı olacak şey, çâre
m.+i 77b4
[=1]
merkep (Ar.) eşek
m.+ine 113a1; 113b15; 113b16;
113b17
m.+üm 113b13
m.+üme 67a14
[=6]
mertebe (Ar.) kademe, derece

m.+ 59a8; 61b6; 61b10; 61b12;
66a12; 72a2; 72a3; 77b7;
113a3; 128a13; 218b12
m.+de 61b5
m.+den 165b9; 165b10; 169a11
m.+lerden 165b11
m.+lerinde 2b15
m.+lerini 11b6
m.+lerüm 119a9
m.+müzde 86b15
m.+si 21a9; 23b6; 59a6; 61b6;
72b16; 73b1; 89a16; 139a12;
150b15; 154b17
m.+sinde 72a9
m.+sinden 16a6; 21a8; 72a9;
73b4; 160b1
m.+sine 107b4; 114b6; 138b8;
148a4; 186a3; 196a12
m.+sini 22b14; 139a12; 196a11
m.+sinün 89a16; 181b14
m.+ye 4a4; 31b14; 73b14;
126b8; 147a6; 156b5; 157a6;
169a11; 175b12; 182b4
[=57]
meşābîḥ (Ar.) aydınlatma araçları,
kandiller, meş'aleler, çırağlar
m.+leri 3b6
[=1]
meşāliḥ (Ar.) işler
m.+ine 136a11
m.+ini 211b1
[=2]
mesāvi (Ar.) kötülükler, fenâlıklar,
seyyiat

m.+ 149b4
[=1]
meşel (Ar.) örnek, benzer, numune
m.+ 121b10
[=1]
mes'ele (Ar.) çözülmesi istenilen şey, problem
m.+ 167a14; 170a6; 201b9;
206a8; 209a3
m.+de 192b3; 201b15
m.+müz 196b4
m.+nüñ 167a15
m.+sine 152a3
m.+ye 201a6; 201b14
m.+yi 168b1; 201b8; 209a4
[=15]
meskenet (Ar.) miskinlik, fakirlik, yoksulluk
m.+de 27a3
[=1]
mest (Ar.) içki vb. sarhoşluk veren bir şeyin etkisiyle şuûru zayıflamış, kendinden geçmiş (kimse), sarhoş
m.+ 41a4; 41a13; 43a4; 120b8;
123a3
m.+idi 160a4
m.+lere 145a11
m.+üñ 120b9
[=8]
mestlik (Ar.+T.) sarhoşluk
m.+den 120b12
m.+inden+(mestliginden)
155b12
[=2]

mestüre (Ar.) dînen yabancı sayılan erkeklerin yanına örtülü olarak çıkan kadın
m.+ 60a7
[=1]
meş'ale (Ar.) bir sopanın ucuna yerleştirilmiş yağlı paçavranın yanıcı maddelerin yakılmasıyla ışık veren aydınlatma aracı
m.+ 131a12
m.+nüñ 131a6
m.+si 131a16
m.+yile 131a6
[=4]
meşâyiğ (Ar.) şeyhler
m.+ 59a11; 70b5; 113a6;
194a14; 202b11; 209a15; 216b8
m.+a 187a9
m.+den 208a10
m.+leri 101a4; 101b16
m.+lerüñ 56a11; 62a8
m.+üñ 6b10; 7a15; 61a1; 82b1;
152a8
m.i kibâre
m.+ 95a18
m.-i selef
m.+üñ 145b7
[=20]
meşğül(Ar.) bir şeyle uğraşan, bir iş yapmakta olan
m.+ 52a13; 83a2; 122a6
m.+dur 159b3
m.+dür 96b6
m.+em 23b1; 46b4

m.+leridi 180a7; 180a7
m.+üm 46b1
m.+üz 96b6
[=12]

meşhūr (Ar.) ünlü, şöhretli
m.+ 4b8; 85a11; 143b3; 147a14
m.+dur 4b10; 98a16; 195b16
m.+idi 36a10; 47a4; 195a15
m.+lardandır 166a4
[=11]

meşrebe (Ar.) maşrapa
kelimesinin eski metinlerde rastlanan
asıl şekli
m.+sinden 31a6
[=1]

me'vā (Ar.) sığınacak yer, makam,
yurt, mesken
m.+sıdur 202b3
[=1]

mevali (Ar.) mollalar, büyük kadınlar
m.+si 189a2
m.+siyle 12a16
[=2]

mevc (Ar.) dalga
m.+i 111a10
m.+ler 111a6
[=2]

mevcūd (Ar.) var olan, bulunan
m.+a 106a8
[=1]

mevkıf (Ar.) duracak yer, durak yeri,
durak
m.+da 89a15
[=1]

mevsim (Ar.) zaman
m.-i hac
m.+ 69b6
[=1]

mevt (Ar.) ölüm
m.+indeydi 196b17
[=1]

meyyit(Ar.) ölmüş
m.+ 223b5; 225b7
m.+üñ 223a9; 226b4
[=4]

mezbele (Ar.) çöp atılan yer,
çöplük
m.+ler 172b14
m.+lerden 27a12
[=2]

mezhep (Ar.) bir dinin
şubelerinden her biri
m.+idi 216a2
m.+ile 192a13
m.+in 10b11
m.+ince 204b10
m.+inde 204b8
m.+inden 192a14; 193b2
[=8]

mezkūr (Ar.) sözü edilen, anılan
m.+ 3a7; 4b8; 6a5; 138a2;
143b3; 161b8; 179b5
m.+idi 47a5
m.+lar 148b3
m.+lardan 10b6
m.+ları 173b1
m.+laruñ 5b13
[=12]

mezmūm (Ar.) zemmolunmuş,
yerilmiş

m.+dur 13a14; 16a4; 16a5;
16a10; 16a21; 16b17

[=6]

mı soru edatı

m.+ 5a17; 7b16; 9b5; 14a8;
25a14; 33b5; 46a3; 46b6;
56a17; 68b6; 75b6; 79a5;
82b12; 83a5; 88b13; 88b15;
90b8; 94b12; 94b12; 96b16;
97a14; 97a16; 101a2; 105a3;
105a16; 105b14; 107a1; 108a7;
111b5; 119b11; 121a5; 144b5;
166b4; 172a2; 175b6; 188a7;
188a7; 194b11; 201a12;
205a16; 208b5; 217a4; 223b7

m.+dı 22b21; 185b17

m.+duñ 184a4; 184a11; 224b4

m.+dur 19a8; 31a12; 32a5;
32b17; 35b6; 51a12; 58a10;
76b13; 77b14; 77b17; 103b5;
107b15; 114a6; 114a13; 115b3;
115b15; 131a8; 142a9; 142a10;
166a10; 187b6; 188a12;
189a13; 196a9; 210b10;
219a13; 219a14

m.+sın 32b4; 41b8; 51b6;
66a11; 74a4; 79b13; 95a2;
103a4; 119b17; 133b10; 156b8;
189a12

m.+sız 22b4; 122b14; 196b11

m.+ydun 223a6; 223a6

[=105]

mıñ (Far.) büyükçe çivi

m.+da 121a2

[=1]

mi soru edatı

m.+ 14a12; 15b13; 18b16;
21a3; 21a16; 22a7; 25a14;
38b2; 39a8; 40a12; 41b6; 41b6;
51a17; 51b4; 60a1; 60a4; 68b6;
74b3; 77b16; 81b4; 83b17;
84b7; 86a16; 86a17; 88b9;
90b7; 96b13; 97a15; 102a10;
105a16; 111b13; 112a1; 113b2;
117b12; 120a12; 122b9;
136a12; 143a5; 143a6; 154b10;
156a6; 158b3; 162b7; 163a14;
163b3; 169a10; 184b1; 185a17;
192a15; 192a17; 196a2; 196a3;
197a11; 201a11; 205a5; 208b6;
217b1; 224a9; 227b11

m.+di 77b16; 89b12; 100a13;
185b16; 200b15

m.+dün 131b7; 223a3; 224b2;
224b3; 226b15

m.+dür 18a14; 79a3; 88a6;
107b17; 131a7; 181a12;
186a12; 187b6; 194b10;
201b10; 201b10; 202b14;
209a17; 210b10; 222a14;
223b7

m.+sin 34b3; 57a9; 60a9; 63a7;
73b11; 74a3; 74a7; 78a12;
80b8; 83a6; 85b3; 88a16; 89b1;
93b16; 102b4; 105a9; 106a16;
110a15; 127a13; 128a12;

132a14; 132a17; 140a15;
142a8; 142a12; 167a6; 168a4;
169a7; 183a10; 183b11;
192b16; 213a2
m.+siz 22a4; 22b4; 74b9
m.+ydün 223a2; 223a7; 227b11
m.+yem 111b1
m.+yüz 19b7
[=144]

miftāḥ (Ar.) anahtar

m.+ı 61a3; 150a3
m.+ları 3b6
[=3]

mihmān (Far.) misâfir, konuk

m.+a 58b1
m.+unuñ 57a17
[=2]

miḥnet(Ar.) eziyet, sıkıntı

m.+ 2a11; 52a12; 92b7; 104a11;
113b16; 114b8; 178a13
m.+dür 17b9
m.+e 51a10
m.+ün 51a10
[=10]

miḥrāp (Ar.) camii veya
mescitte kible duvarında bulunan,
zeminden biraz yüksek girintili yer

m.+ 51b4; 155a7
m.+a 50a17; 118a2; 118b17;
214a11
m.+da 36a2; 37b17; 80a7
m.+ı 50a14
[=10]
[=2]

miḡdār (Ar.) ölçü, miktar

m.+ 7b11; 28a11; 153b17;
175a13; 182b8; 193a14;
195b16; 198a9; 198a15; 204a9;
212a10; 213b16; 218a15;
218a16
m.+dur 23b6
m.+ı 19b9; 23b6; 31a2; 36a16;
83a16; 91a12; 107a8; 107b1;
193a13; 213b9; 219b2
m.+ınca 7b7; 25a17; 104a2
m.+ından 69b17
[=30]

minber (Ar.) camilerde hatibin
çıkıp hutbe okuduğu merdivenli kürsü

m.+ 34b14; 125b15
m.+de 34b14
m.+den 34b7; 42b14; 185a2
m.+e 19a5; 31a8
m.+ünüñ 32b3
[=9]

minḡār (Ar.) yırtıcı kuş gagası

m.+ını 133a16
[=1]

minnet (Ar.) bir iyiliğe, bir
iyilik yapana karşı kendini borçlu
görme

m.+ 66b12; 199b14
m.+dür 199b16
m.+i 199b4
[=4]

mīrās (Ar.) ölenin hısımlarına veya
kanunen verilmesi gereken kimseye
bıraktığı mal, mülk, para

m.+ 88a2; 209a14; 216a4;
216a6; 216b15
m.+dan 214a2
[=6]
mişāl (Ar.) örnek
m.+ 59a15
[=1]
mişkāl (Ar.) ağırlık ölçüsü
m.+e 44b5
[=1]
miskin(Ar.) Yoksul, düşkün
m.+ 44a16; 112a14; 225a3;
225b10; 226b9
[=5]
mişl (Ar.) benzer, kat
m.+ini 80a5
m.+üm 197b9
m.+ün 124a6; 197b7
[=4]
mizāc huy, yaratılış
m.+ı 16a6; 16a8
m.+ına 30b3
[=2]
mu‘abbir (Ar.) rüya tabir eden
kimse
m.+den 205b10
[=1]
mu‘allaq (Ar.) bir karâra
bağlanmamış durumda
m.+ 67b8; 69a6; 98a11
[=3]
mu‘āmelāt (Ar.) muameleler,
karşılıklı davranışlar
m.+ 215a10

m.+de 95a13
m.+dur 5b11
[=3]
mu‘āmele (Ar.) başkasına karşı
olan davranış, tutum
m.+ 28a1; 72a4
m.+ler 168b15
m.+ñ 163a1
m.+si 146a6; 206a8
m.+ye 72a4
[=7]
mu‘āneye (Ar.) dikkatle bakma,
yoklama, gözden geçirme
m.+ 16a11
[=1]
mu‘āvenet (Ar.) yardım, yardım
etme
m.+i 157b12
m.+insüz 220b6
[=2]
mu‘azzez (Ar.) izzetlendirilmiş
m.+ 92a11
[=1]
mu‘cizāt (Ar.) mucizeler
m.+ile 194a8
[=1]
mudekkık (Ar.) dikkatle
inceleyen, araştıran, tetkik eden
m.+ 2a17
[=1]
müflis (Ar.) iflâs eden, malını
mülkünü batıran (kimse)
m.+ 110a3
[=1]

muğaylān (Far.) deve diken

m.+ 122a1

[=1]

muḥabbet (Ar.) sevgi, aşk

m.+ 2a2; 2a11; 29b2; 31a16;

74a9; 74a11; 79b10; 93b1;

100a16; 138b17; 143b3;

146b14; 148a9; 172a15;

183b10; 207b3; 218a6

m.+den 142a16; 207b4

m.+dür 185a12

m.+e 143b1

m.+i 31b11; 42b8; 42b11; 74a9;

76a11; 89a11; 103a13; 104b3;

181a1; 207b3

m.+idür 92b2

m.+ile 194a8; 206b17

m.+in 56a10; 89a9; 95a8

m.+inde 42b7; 181a8; 181b15

m.+inden 23b13; 63b7; 74a5;

89b5; 206b2; 209a16

m.+ini 45b8; 91a8; 103a16;

152b3; 159a8; 181b10

m.+inüñ 145a6; 148b14

m.+iyile 22b11; 78b15; 145a10

m.+leri 7a17

m.+lerinde 10a13

m.+lerümüz 36b3

m.+üm 76a11; 103a15

m.+üñ 79b9; 142a17

m.+üñden 104b3

[=72]

muḥakkak (Ar.) Hakikati,
gerçekliği, doğruluğu belli olmuş

m.+ 6a16; 126a16

[=2]

muḥāl (Ar.) mümkün olmayan

m.+dur 177b15; 186b14

[=2]

muḥālefet (Ar.) uygunsuzluk, aykırılık

m.+ 11a9; 11b15; 24a12; 150a4

m.+i 44b10

m.+iyle 39a5; 39b10

[=7]

muḥālif (Ar.) muhalefet eden, aykırılık
gösteren

m.+ 120b16; 151a5

m.+i 154a2

[=3]

muḥannes (Ar.) korkak, namert
(kimse)

m.+ 41a4; 77a14; 141a14

m.+üñ 41a6

m.+leri 8a16

[=5]

muḥanneşlik (Ar.+T.) korkaklık,
namertlik

m.+ 77a15

[=1]

muḥāsebāt (Ar.) hesaplar

m.+ 217a6

[=1]

muḥāsebe (Ar.) hesaplaşma, hesap
görme

m.+sini 129a12

[=1]

muḥāvere (Ar.) karşılıklı
konuşma, mükâleme

m.+si 196b8
[=1]
muḥīp (Ar.) sevgi duyan, sevgi besleyen, seven (kimse)
m.+ 142a8
m.+em 142a8
m.+leri 22b4
m.+lerine 146b14
m.+leriyüz 22b4
m.+lerüm 79a1
m.+lerümden 5a12
[=7]
muḥibbe (Ar.) kadın dost, kadın sevgili
m.+ 143b1
[=1]
muḥliş (Ar.) inanç, düşünce ve davranışlarında gösteriş ve iki yüzlülük bulunmayan, dostluğu içten ve samîmî olan (kimse)
m.+ 61b14; 72a9
[=2]
muḥtâç (Ar.) bir şeye veya kimseye ihtiyâcı olan, ihtiyaç duyan
m.+idi 220a4
m.+sın 108b1
[=1]
muḥtaşar (Ar.) ayrıntılı olmayan, kısa, öz
m.+ 35a7
[=1]
muḥterem (Ar.) saygı gösterilen, saygıya layık olan
m.+ 31b1; 92a11; 221b13

m.+ler 30b16
[=4]
muḥteşem (Ar.) gösterişli, görkemli, heybetli, ihtişamlı
m.+ler 31a10
[=1]
muḥzır(Ar.) şariat mahkemelerinde mübaşir hizmetini gören kimse
m.+200a1; 200a9
[=2]
muḥābele (Ar.) karşılık verme, karşılama
m.+sinde 147a12; 147a16
m.+sindedür 117a7
[=3]
muḥaddem (Ar.) takdim edilen, sunulan
m.+199a9
m.+idür 152a16
m.+iyidi 10a4
m.+leriyidi 180a10
[=4]
muḥaddemāt (Ar.) bir işe veya bir olaya başlangıç olan şeyler, ilk bölümler, ön bilgiler
m.+ınuñ 2b5
[=1]
muḥaddes (Ar.) her türlü ayıp ve noksanlıktan arındırılmış, yüce ve kutsal bilinmiş, kutsal
m.+ 6a6; 9a9; 207a12
[=3]

muḫaʿʿar (Ar.) kenarlardan başlayıp ortaya doğru çukurlaşan, ortası çukur olan

m.+ın 173a11

[=1]

muḫarreb (Ar.) Yaklaşmış, yakın

m.+ 86b5

m.+ler 86b5

m.+leri 66a13

m.+lerüñ 146b10

[=4]

muḫavvī (Ar.) güçlü ve sağlam bir duruma getiren, güç, kuvvet veren, takviye eden

m.+dür 6b14

[=1]

muḫtaṣṣā (Ar.) lâzım gelen, gerekli olan

m.+sıdur 2b2; 16a2

m.+sınca 211a14

[=3]

muḫtedā (Ar.) kendisine uyulan kimse

m.+193a17

m.+sı 29b7

[=2]

mūm (Far.)

m.+ 73b6; 73b7

[=2]

mūnis (Ar.) akla aykırı gelmeyen, uygun, münâsîp

m.+ 60a14; 105b1

m.+idür 141b14

[=3]

muntazır (Ar.) bekleyen, gözleyen

m.+194a12; 212a12

m.+lardur 211b13

[=3]

mūr (Far.) karınca

m.+ 224a15

[=1]

murabbā (Ar.) dört unsur veya dört parçadan meydana gelen, dörtlü

m.+ 113b3

[=1]

murāt (Ar.) arzu, istek, dilek

m.+ 182b15; 219b11

m.+ıdur 146b6

m.+ımca 111a12; 111a17;

111b14; 111b16

m.+ımda 101a6

m.+ın 179b1; 226b12

m.+ına 44a1

m.+ınca 215b11

m.+ından 43b11

m.+ını 141a17

m.+ınuñ 181a7

m.+um 7a5; 68b4; 196a10

m.+umca 111a5; 112b10

m.+uñ 101a6; 206b16

[=23]

murāḳabe (Ar.) bakıp gözetme, göz altında bulundurma, denetleme, denetim, kontrol

m.+ 157a9; 160b7

m.+ye 155b5; 167b12; 182b17

m.+yile 219a1

[=6]
murakkaʿ (Ar.) gururdan
kurtulmak düşüncesiyle bazı
dervişlerin giydikleri yamalı hırka
m.+añı 21a3; 21a5
m.+ı 20a10; 20a10; 20a11;
20a13; 20a14; 20a16; 21b12
m.+ ñı 21b5
m.+ñuz 19a1
m.+ñı 21b5
[=12]
murakkaʿ-pūş (Ar. + F.) yamalı hırka
giyen (derviş)
m.+ 100b9-10; 102b3-4
[=2]
murdār (Far.) kirli, pas
m.+ 91a17; 93a4; 116a11
[=3]
murğızār (Far.) kuşu çok olan
yer, kuş yatağı
m.+ında 40b11; 61b8
[=2]
muşaddık (Ar.) tasdik eden, onaylayan
m.+ 2a13
[=1]
musahhar (Ar.) ele geçirilmiş
m.+ıydı 60b1
[=1]
muşāhib (Ar.) sohbetle bulunan,
arkadaş
m.+i 47a4
[=1]
muşallā (Ar.) namaz kılmaya
mahsus açık yer

m.+da 68a3; 151a7
[=2]
muşannif (Ar.) kitap telif eden
kimse, yazar, müellif
m.+iyidi 10a4
[=1]
musfah (Ar.) Kur'an-ı Kerim
m.+a 199a16
m.+ı 103b4
[=2]
muşibet (Ar.) insanın başına ansızın
gelen bela, felaket
m.+ 42a9; 69b2
m.+de 185a11
m.+dür 69b4
m.+ler 212b5
m.+üñ 69b4
[=6]
muştula- iyi ve muştulu haber
getirmek, müjde vermek
m.-ya 225a8
[=1]
mutābaʿat (Ar.) birine uyup
arkasından, izinden gitme, ona tabi
olma
m.+ 72a17; 216a17
[=2]
muṭābık (Ar.) uygun, münasip
m.+ 169b6
m.+ıdur 2b6
[=2]
muṭālaʿa (Ar.) düşünce ve
inceleme sonucu ortaya çıkan görüş,
fikir, kanaat

m.+sınuñ 4a6
[=1]

mu‘taşım (Ar.) günah ve
kötülüklerden sakınan, korunan
m.+ 110a11
[=1]

mu‘teber (Ar.) inanılır, güvenilir,
itimat edilir
m.+ 102a16; 120a16; 215a7
m.+i 95a13
m.+lerden 49b5
m.+lerindenidi 65b12
[=6]

mu‘tekid (Ar.) inanan, kabul
eden, ret ve inkar etmeyen (kimse).
m.+ 132b14
[=1]

mu‘terif (Ar.) itiraf eden (kimse)
m.+ 4a5
m.+dür 4a8
[=2]

mu‘tezilī (Ar.) mutezile
mezhebine ait veya mensup olan
(kimse)
m.+ler 207b17
[=1]

muṭī‘ (Ar.) uyan, boyun eğen,
itaat eden, itaatkar kimse
m.+ 26b3; 60b2
m.+dur 169a9
m.+dür 15a13
m.+ler 15a13
[=5]

muṭṭali‘ (Ar.) bir işi haber almış
olan, bilen
m.+ 172a1; 194b13
m.+dur 178b4
m.+sin 177a17
[=4]

muttaşif (Ar.) bir hal ve sıfatla
nitelenmiş olan
m.+dur 5b12
[=1]

muttaşıl (Ar.) aralıksız ve yan yana
olan
m.+ 66a15; 74a17; 77b2;
160b17; 208a12; 213a1; 215b7
[=7]

muttekī (Ar.) dayanan,
dayanmış
m.+lerdür 19b13
[=1]

muwāfaḳat (Ar.) uygun görme,
uygunluk
m.+ 22b11 22b14
m.+ı 211a7
m.+ına 160a15
[=4]

muvaşṣaḥ (Ar.) süslü, süslenmiş
m.+ 4b6
[=1]

muḏā‘af (Ar.) üzerine bir veya
birkaç katı ilave edilerek çoğaltılmış
m.+ 207a15
[=1]

mübāhāt (Ar.) övünme
m.+içün 183b6

[=1]

mübārek (Ar.) mukaddes,
muhterem, hürmete layık

m.+ 9b17; 11a14; 13b6; 17a12;
20a13; 21a7; 21a15; 21b13;
22b1; 22b7; 23a11; 23b11;
25b11; 28a5; 28a7; 28b3; 32a1;
34b8; 35b4; 39b17; 59b13;
72a12; 90a4; 90b12; 103a2;
109a16; 111b2; 119b12;
120b10; 120b14; 124b1;
124b15; 126a10; 130a15;
136a10; 155b4; 160a3; 166a13;
187a13; 188b2; 194a6; 195a9;
195a10; 195a13; 195b3;
199a13; 206a2; 215b6
m.+ün 48a12

[=52]

mübhem (Ar.) belirsiz

m.+ 93b14

[=1]

mübtedi (Ar.) bir işe başlayan

m.+yidi 159b13

[=1]

mübtelā (Ar.) düşkün, tutulmuş

m.+ 136b3; 143b4

m.+lar 136b2

[=3]

mücādele (Ar.) uğraşma, didinme

m.+ 104a11

[=1]

mücāhede (Ar.) mücadele etme,
uğraşma

m.+ 3a13; 61b16; 123b13;
141b7; 141b16; 153a2; 164b4;
176b17; 181a7; 182a17;
215a16; 219a2

m.+de 73b9; 152a17; 182b12

m.+den 160b4; 176b12

m.+lerden 174a8; 174a9

m.+leründen 174a7

m.+müz 107b15

m.+si 28b17; 195b15

m.+sini 133a13; 141b6; 142b5

m.+ye 31b11

m.+yi 16b13

[=28]

mücāvir (Ar.) komşu

m.+dür 101a16

m.+lerine 202a17

[=2]

mücerreb (Ar.) denenmiş,
sınanmış

m.+dür 217a12

[=1]

mücerred (Ar.) madde ve cisim
halinde olmayan

m.+ 10b9; 198b7; 220b1

[=3]

müctebā (Ar.) seçilmiş, seçkin

m.+ 220a17

[=1]

müdde‘ī (Ar.) iddiacı, davacı

m.+ 142b2; 142b7

m.+dür 172a15

m.+ler 8b6; 100a12; 180a7

m.+lere 176b17

m.+leri 6a15; 7b1
m.+lerün 7b1
m.+ye 142b1
[=11]

müddet (Ar.) zaman, vakit, süre
m.+ 13b6; 26a17; 67a3; 85a9;
139b17; 157a1; 180a12; 202a11
m.+den 50a9

m.-i medid
m.+ 200b7; 206b15;
209b10
[=12]

müdekkik (Ar.) dikkatle
inceleyen, araştıran
m.+ 195a1
[=1]

müflis (Ar.) iflas eden
m.+ 55a7; 55a14; 72a9; 110a3
[=4]

müfsid (Ar.) ara bozan, fesatçı
m.+ 50b4
[=1]

müfti (Ar.) fetva veren fıkıh
alimi
m.+ 198a5
[=1]

müftilik (Ar.) müftü olma
durumu
m.+ 23a9
[=1]

müheyyā (Ar.) hazır, amade
m.+ 80a3
[=1]

mühkem (Ar.) dayanıklı, güçlü
duruma getirilmiş, kuvvetli
m.+ 54b5; 60a16; 154a16
[=3]

mühlet (Ar.) vade, mehil
m.+ 115b6; 115b8
[=2]

mühr (Far.) damga, iz
m.+ 225b11
m.+e 137b9
m.+i 58a1
[=3]

mükāleme (Ar.) karşılıklı
konuşma, söyleşme
m.+ye 126a7
[=1]

mükemmel (Ar.) olabileceği en
üstün, kusursuz, tam
m.+ 2a10
[=1]

mükerrem (Ar.) saygı, değer,
hürmete layık
m.+ 31b1; 135b10
m.+iyidi 10a4
[=3]

mülāzemet (Ar.) bir yere devam
etme
m.+ 82b14; 217a12
m.+i 124a7
m.+inde 11b7
[=4]

mülemma (Ar.) renk renk, alaca
m.+ 98a2
[=1]

mülevves (Ar.) pis, kirli

m.+ 98a1

[=1]

mülk (Ar.) mal

m.+ 114a13; 188b15

m.+i 88a11; 111b1; 114a12

m.+ idür 77a4; 114a9

m.+inde 114a8; 115b3

m.+inden 11a2

m.+ine 40b8

m.+inüñ 179a6

m.+lerinden 106b6

m.+ün 184a13

[=14]

mülzem (Ar.) cevap veremez

duruma getirilmiş

m.+ 188a17

[=1]

mü'min (Ar.) iman eden kimse, müslüman

m.+ 16b7; 16b9; 33b4; 44b11;

44b11; 128a16

m.+em 44b12;

m.+i 116a10

m.+ler 20a2; 39b8; 86a5; 124a1

m.+lerden 34a5

m.+lere 147b3; 208b4

m.+leri 22a1

m.+lerün 23a4

m.+ün 44a13

[=18]

mü'mine (Ar.) mümin kelimesinin kadın hali, mümin kadınlar

m.+yi 210a15; 210a17

[=2]

münācāt (Ar.) Allah'a yalvarıp yakarma, duada bulunma

m.+da 21b8

m.+ı 67a15; 80a11

m.+ında 47b1; 55b7; 81b2;

81b8; 81b10; 94a3; 104a1;

104a6; 144b16

m.+ile 115a9

[=13]

münādī (Ar.) bir haberi yüksek sesle duyuran, tellal

m.+ 101a16

m.+ler 47b15; 62b1; 65b1;

201b11

m.+lere 201b6

m.+leri 54a11

[=7]

münāfıķ (Ar.) iki yüzlü, Allah'a inanmadığı halde inanmış gibi görünen ve öyle davranan kimse

m.+ 44b11

m.+dur 44b13; 46a15; 48b10;

145b11

m.+lar 46a17

[=6]

münāfıķlık (Ar.) iki yüzlülük, ara bozuculuk

m.+ 61b1

[=1]

münāzara (Ar.) bir konu üzerinde belirli usul ve kurallara uyularak yapılan tartışma

m.+ 201b1

[=1]
münāzi‘a (Ar.) münakaşa eden
m.+ 128a7
[=1]
mündemic (Ar.) bir şeyin içinde saklı olan, o şeyin içinde var olan, bulunan
m.+idi 2b7
[=1]
münderiç (Ar.) bir şeyin içinde yer alan, bulunan
m.+idi 2b8
[=1]
münevver (Ar.) aydınlatılmış, aydınlık
m.+ 40b10
m.+dür 198b13
[=2]
münezzeh (Ar.) eksiklik, noksanlık, kötülüklerden arındırılmış olan
m.+dür 16a1; 16a3; 174a15
[=3]
münhezim (Ar.) bozguna, hezimete uğramış, yenilmiş
m.+ 172a6
[=1]
münkātı‘ (Ar.) devam etmeyen, son bulan
m.+ 47b3
[=1]
münker (Ar.) insanı ölümden sonra sorguya çeken iki melekten biri (diğeri Munkir)

m.+ 81a4; 115b12; 225b13
[=3]
münkeşif (Ar.) açılmış, açılan, meydana çıkma
m.+ 175b14
[=1]
müntehī (Ar.) bir yere, bir şeye varıp ulaşan, son bulan
m.+ 159b13
[=1]
mürāyī (Ar.) iki yüzlülük, gösteriş
m.+ 53a4; 93b8
m.+yem 93b7
[=3]
mürekkab (Ar.) birden fazla şeyin bir araya gelmesinden meydana gelmiş, birleşmiş
m.+225b5
m.+dür 225b6
[=2]
mürīd (Ar.) tarikata girip bir mürşide bağlanan kimse
m.+ 33b8; 141a7; 157a15; 163a2; 163a16; 163b6; 164b4; 164b16; 164a3; 167a1; 167b16; 170b8; 170b9; 170b10; 171a10; 173a13; 173a16; 174b5; 175b5
m.+den 67a17
m.+e 6b10; 163a13; 163b15; 167b17; 181b3
m.+i 33b6; 111b3; 123b16; 141b1; 157a13; 163b4; 164a9;

170b13; 172b11; 174a12;
174b4; 175b2
m.+ile 158b10; 164a8
m.+ine 168a7; 212a15
m.+ler 155a2; 155a3; 167a5
m.+leri 155b12
m.+leridür 161b7
m.+lerinden 170b6
m.+lerüñ 164a15
m.+lerüne 171a8
m.+üm 171a11
m.+üñ 158b5; 158b10; 161b3;
164b9
[=56]

mürşid (Ar.) şeyh, iştat eden
m.+ 28b7
m.+i 208a11
m.+ler 142b11
[=3]

mürüvvet (Ar.) yüğütlük, mertlik,
cömertlik
m.+ 27a4; 83a12; 213b14;
215a13
m.+de 198b16
m.+i 43a13; 130b7; 213b17
m.+ini 160a13
[=9]

mürvārīd (Far.) inci, dür
m.+ 122b7
[=1]

müsafir (Ar.) misafir bk.
müsafiret
m.+dür 197b15
[=1]

müsafiret (Ar.) misafir bk.
müsafir
m.+ 129b8
[=1]

müsellem (Ar.) doğruluğu,
gerçekliği ispatlanmış
m.+ 202b5
[=1]

müstagra
m.+am 42b8
m.+laridi 180a11
[=2]

müstaḥakk (Ar.) hak etmiş, hak
kazanmış
m.+a 185b9
[=1]

müstaḥsen (Ar.) herkesce güzel
kabul edilen, beğenilen, makbul
m.+ 5b10
[=1]

müsteʿān (Ar.) kendisinden
yardım istenen, yardımını dilenen (Allah)
m.+ 222a4
[=1]

müstecāb (Ar.) olumlu, müspet
cevap alınan, kabul edilen
m.+dur 93a11
[=1]

müslmān (Ar.) İslam dininden
olan kimse, müslim
m.+ 2a14; 32b7; 42a6; 182b8;
216a6
m.+am 124a17
m.+ı 184b10

m.+idi 164b6
m.+lar 32b8; 44a2; 46b16;
83a45 189a7; 191a16; 192a9;
192b16
m.+lara 39b1
m.+lardan 88b1
m.+laruñ 21a3; 87a7; 172a13;
172a13; 189a9; 192b15;
203b12; 206b4
m.+um 216a5
m.+uñ 128b15; 132a12
[=29]
müsülmānlık (Ar.+T.) İslam dini,
İslamiyet
m.+ 32b7; 32b7; 124a17;
143a14; 166b15; 166b16
m.+ı+(müsülmānlığı) 93a7;
140b2
[=8]
müşāhedāt (Ar.) gözle görülen,
gözlemlenen
m.+ı 187a7
[=1]
müşāhede (Ar.) gözle görme,
gözlem, kanaat
m.+ 123b11; 180a1; 180b3
m.+de 61b16; 215a16
m.+sinde 80b3; 80b3; 80b4
m.+sinden 158b15
m.+sinüñ 123a17
m.+yiçün 114b3
[=11]
müşfik (Ar.) şefkat gösteren, şefkatli
m.+177a6

[=1]
müşk (Ar.) misk
m.+ 99a14
[=1]
müşkil (Ar.) zor, güç, çetin bk.
müşkül
m.+ 105a12; 191b17
m.+dür 192b1
[=3]
müşkül (Ar.) zor, güç, çetin bk.
müşkil
m.+ 46a10; 221b15; 222b6
m.+dür 201b9; 221b15
m.+ler 61a3
[=6]
müşrik (Ar.) Allah'a ortak
koşan, birden fazla Tanrı'ya inanan
kimse
m.+ 163b13
[=1]
müşriklik (Ar.+T.) müşrik olma
durumu
m.+ 157b5
[=1]
müştāk (Ar.) şiddetle arzu eden,
özleyen
m.+ 206b16
m.+ız 64b1
[=2]
müşterek (Ar.) ortak
m.+idim 14a8
[=1]
müşterî (Ar.) satın alan kimse,
alıcı

m.+si 80b8
[=1]
müte‘ayyin (Ar.) itibarlı, muteber
m.+idi 208a9
[=1]
mütebaḥḥir (Ar.) bir ilim dalında
engin bilgiye sahip bulunan (alim)
m.+idi 208a8
m.+leriyidi 188b3
[=2]
müteḥayyir (Ar.) şaşmış, şaşırmış,
hayrete düşmüş
m.+ 56a7; 84a10; 98a13;
124a13; 132b13; 140a12;
154a12
[=7]
mütekebbir (Ar.) büyüklük
taslayan, kendini beğenmiş (kimse)
m.+ 13a11
m.+idi 50b8
[=2]
mütেকellif (Ar.) külfetli, zahmetli
iş yapan
m.+ 134a1
[=1]
mütevātir (Ar.) ağızdan ağıza
yayılan, herkesin dilinde gezen
m.+ 25b9; 48b8; 141b2; 202a4;
212b5
[=5]
müteveccih (Ar.) yönelmiş, yönelen
m.+ilerdi 215a11
[=1]

mütevekkil (Ar.) Allah’a güvenen,
tevekkül eden
m.+ 112a1; 112a5; 112b17;
139a15
m.+lerden 112b17
[=5]
mütevellî (Ar.) bir vakfı
vakfedenin koyduğu şartlara göre
yöneten kimse
m.+ 48a7
[=1]
müttekî (Ar.) dayanan,
dayanmış
m.+ 61b14; 203b4
m.+lere 203b3
[=3]
müvecceḥ (Ar.) makbul, uygun,
münasip
m.+ 202b5
[=1]
müveddet (Ar.) sevgi, muhabbet,
dostluk
m.+ 2a12
[=1]
müzd (Far.) mükafat, sevap
m.+ 77b13
[=1]
müzekkir (Ar.) hatıra getiren, yad
ettiren
m.+ 23a9
m.+leri 34b1
[=2]

N

nā-bedīd (Far.) meydanda olmayan, görünmez

n.+ 84a9

[=1]

nā-çār (Far.) çaresiz

n.+77b9; 84a6

[=2]

nā-dān (Far.) cahil, bilgisiz (kimse)

n.+ 2a14; 93a5

[=2]

naḥaḥ (Ar.) geçinmek için gerekli olan yiyecek, içecek ve bunun için sarfedilen para

n.+ 45a9; 109b10; 141b1; 209a15

n.+dan 45a9

n.+ların 102b1

n.+sı 27a9; 109b16; 128b15

n.+sın 214a13

n.+sına 19b5

n.+sını 55a14

[=12]

nāfi^c (Ar.) faydalı, faydalı olan

n.+ 187b14

[=1]

nāgāh (Far.) zamansız, vakitsiz

n.+ 16a16; 40b9; 49b13; 71a11;

96a6; 97a4; 97a12; 98a8;

99b13; 100b11; 110a5; 111a5;

111b3; 111b6; 115a6; 119b13;

124b16; 130a14; 134a3;

152b12; 160b8; 175b14; 191a5;

200b8

[=24]

naḥīf (Ar.) zayıf, çelimsiz

n.+ 4a8; 9b10; 26b13; 51a7;

81a8; 135a17; 142a6

[=7]

nā-kām (Far.) muradına

erememiş, nasipsiz

n.+ 77b9

[=1]

naḥṣlu (Ar.+T.) nakışlı

n.+ 178b12

[=1]

naḥl (Ar.) bir yerden başka bir yere götürme, taşıma

n.+ 144b5; 157b16; 166a1; 213b1

[=4]

naḥṣ (Ar.) eksiklik, noksanlık

n.+ 2a14; 11b8

[=2]

nāle (Far.) inleme, inilti

n.+ 34a12; 73a11; 73a14; 81b3;

84b2; 103b14; 179a8; 181a5;

208a14; 208b3

n.+mden 179a9

n.+mden 73a12

n.+yile 76a7

[=14]

na^cleyn (Ar.) bir çift ayakkabı, nalın

n.+ 203a7

n.+in 208b16

[=2]

nalın (Ar.) hamam vb. yerlerde
giyilen tahtadan tek parça halinde
oyulmuş yüksekçe ayakkabı, takunya

n.+54b1

n.+ı 52a11

n.+uñ 54b3

[=3]

nām (Far.) ün, şan, şöhrət

n.+ 2b3; 69a9; 174a3

[=3]

nā-maḥrem (Far.+Ar.)

n.+ 40a13; 42b6; 66a5; 204b6

n.+den 102a8

n.+e 134a11

[=6]

nā-ma' lūm (Far.+Ar.) bilinmeyen,
belirsiz

n.+ 209b14

[=1]

namāz (Far.) müslümanlarca günde
beş vakit yapılması gereken ibadet

n.+ 25a10; 25a11; 35b8; 36a15;

37a7; 44b6; 45a11; 48a9; 48b9;

58a1; 58b10; 83b15; 90a17;

106b10; 107b4; 108a1; 108a3;

110b8; 176b3; 211b16; 215b3;

223a6

n.+a 36a13; 36a14; 58b11;

87b7; 118a1; 122a6; 122a10;

144b8; 162b15; 211b12

n.+da 139b5; 173a7; 199b6;

204b2; 217a2

n.+dan 20b10; 25b5; 28b1;
28b2; 36a17; 48a10; 118a1;
120a6; 122a8; 122a12; 168a11;
170b17

n.+ı 12b8; 20b9; 56b5; 58b10;
80b13; 80b17; 110a1; 126b15;

142b14; 158a17; 160b12;

160b14; 171b5; 190a17;

191b14; 204b9; 204b13; 217a3;

217a5

n.+ıla 68a16

n.+ın 38b3; 38b4; 141a7

n.+ına 176a11; 203b9

n.+ından 38b1; 176a11; 176b4

n.+ıñı 159a15; 197a1

n.+ınuñ 58b11

n.+ile 101b10; 223a6

n.+umdur 76a14

n.+umı 108b13

n.+uñ 22b17; 58a1; 171b8;

211b15

n.+uña 171b12

n.+uñuzı 197b14

[=94]

namāz-gāh (Far.) açık arâzide topluca
namaz kılmak için hazırlanmış olan ve
kıble yönünde mihrap yerine dikili bir
taşı bulunan üstü açık meydan

n.+dan 223a5

[=1]

nāme (Far.) mektup

n.+ 35a7; 35a11; 143b12;

158a2

n.+de 35a7

n.+nüñ 35a9
n.+sin 35a12
n.+yile 158a9
[=8]
nā-meşrūʿ (Far.) meşru olmayan,
yasalara uymayan
n.+ 120b15
[=1]
nāmūs (Ar.) ırz, haya
n.+um 162b2
[=1]
nā-pāk(Far.) temiz olmayan, kirli
n.+ 35b7
n.+dur 161a4
[=2]
nā-peydā (Far.) görünmeyen, belli
ve aşikar olmayan, gizli
n.+ 174a7
n.+yam 180a3
[=2]
nār (Ar.) od, ateş
n.+ 150b14
[=1]
nar (Far.) nargillerden meyve
n.+ı 121b1
[=1]
naʿra (Ar.) duyguların coşması veya
sarhoşluk etkisiyle yüksek sesle
bağırma, haykırma
n.+sından 225b16
[=1]
naʿre (Ar.) naʿra kelimesinin eski
hali bk. **naʿra**
n.+178a6

n.+sin 84b11; 158a6; 208b1
n.+yi 159b16
[=5]
nāresīde (Far.) henüz bülûğa ermemiş
(kimse)
n.+ 142a4
[=1]
naşīb (Ar.) bir kimsenin payına düşen
şey, hisse, fayda
n.+ 82b11; 92b12; 159a6;
176a17; 180a4
n.+i 92a11
n.+in 43b2; 82b12; 92b13
n.+ine 183a3
n.+üm 62b17; 62b10
n.+ümdür 62b10; 62b11
[=14]
naşihat (Ar.) öğüt
n.+ 24b15; 25b15; 25b15; 32b3;
34b6; 55b14; 67b17; 86a10;
114b15
n.+i 22a7; 184a1; 184a14;
184b13
n.+lardan 11a5
n.+lerüm 88a3
n.+uñı 24a11
n.+üñ 115a1
[=18]
nā-şāyeste (Far.) layık olmayan, layık
değil
n.+ 37b14; 78b13; 149b15;
154a10; 175a4; 201a5; 209b14;
211a10
[=8]

naẓar (Ar.) bakış, bakma, göz atma

n.+ 134a12; 139a13

n.+dan 9a11; 102a2

n.+ı 43a8; 106b13; 135a17;

148b7; 178b15; 206a7; 208b5

n.+ına 164b11; 209a9; 214b6

n.+ında 14a6; 113b2

n.+ınuñ 64a3

n.+ıyla 136b2; 141b8

n.+ile 116b4

n.+ları 132b10

n.+um 173b5

n.+uñdan 175b7

n.+uñuz 158b12

n.+uñuza 213a12

[=27]

nāzenīn (Far.) işveli, cilveli, nazlı

n.+ 38a13

[=1]

naẓīr (Ar.) benzer, eş

n.+ 46a2

n.+i 55b3

[=2]

nāzlan- (Ar.+T.) bir şeyi istediği halde istemiyormuş gibi davranmak

n.-ursız 35b13

[=1]

ne ne

[=309]

n.+dendür 36b12

n.+dür 7b14; 18a12; 20b5;

20b12; 25a11; 32b7; 32b9;

32b10; 36b11; 42a9; 53b10;

58a12; 62a2; 63a2; 64b11;

64b15; 74a10; 76a9; 77b2;

89a17; 90b1; 90b2; 92a9;

110a11; 110a15; 114a2; 115a8;

118a9; 121b6; 124b17; 136b14;

137a17; 160a7; 162a4; 170a5;

175b5; 183a1; 193a6; 202a6;

206a14; 207b1; 207b3; 212b9;

216b17; 221b12; 225a2

n.+içün 53b13; 131b6; 154b5

n.+ki 225a13

n.+ler 56a9; 116a8 ; 221a14

n.+m 63b8; 108a10

n.+me 178b1

n.+ñ 154b12

n.+rden 114a4

n.+rede 133a15

n.+sisin 131a8

n.+ydi 47b9; 119a13

n.+yduğın 220a16

n.+yduğini 115a4

n.+ye 23a16; 46b2; 50a3; 59b7;

81a13; 90a10; 109b13; 180a15;

220b9

n.+yi 8b3; 40a9; 157a1; 181b1

n.+yiçün 13a11; 13b10; 18b17;

21a15; 21b10; 31b17; 34a3;

34a13; 35b13; 35b15; 57a8;

64a9; 64b12; 71a14; 73a16;

74a5; 74a17; 75a13; 75a17;

77b14; 78b4; 78a13; 78a16;

85b3; 86b13; 90b16; 95b17;

101b5; 112a1; 119b16; 154a3;

159b14; 162a2; 163a4; 163a17;

167a5; 169b1; 169b2; 171a13;

171a14; 172b9; 190a11;
193b15; 200a3; 200a4; 202a13;
205a10; 210a2; 210a9; 210a15;
210b4; 213a11; 217b5
n.+yiçündür 61b4; 193a11;
206a1
n.+yidi 58b16; 105b7; 124a15
n.+yile 55b9; 59a3; 73b16;
80a9; 96b5; 125a7; 126b9;
175b12; 190b12
n.+yise 64b6
[=540]
ne^c am (Ar.) evet
n. + 225b6
[=1]
nebāt (Ar.) bitki
n.+163b11
[=1]
nebī (Ar.) peygamber
n.+ 220a17; 226a4
n.+yile 145a3
[=3]
nebīyyullah (Ar.) Allah'ın
peygamberi
n.+ 221b11
[=1]
necāset (Ar.) pislik, murdarlık
n.+ 51b4
[=1]
necāt (Ar.) kurtulma, kurtuluş
n.+ 61a11; 88a5; 185a15;
189a10
n.+uma 178b2
[=5]

necd (Ar.) Necid bölgesinde yaşayan
kavim
n.+ 19a6
[=1]
necis (Ar.) pis, murdar
n.+ 167b2
n.+e 168a3
[=2]
nedāmet (Ar.) pişman olma, pişmanlık
n.+ 89b4
[=1]
neden niçin
n.+ 23a1; 61b10; 71a15; 77b8;
80b10; 125a5; 131b1; 134a10
n.+dür 172b13
[=9]
nefc^c (Ar.) fayda, çıkar, kâr, menfaat
n.+ 11a5; 11b2
[=2]
nefehāt (Ar.) güzel kokular
n.+ınuñ 2b10
[=1]
nefes (Ar.) soluk
n.+ 46b2; 73a10; 73a13; 75a12;
100b14; 135a12; 136b3; 139a8;
164a2; 168a1; 179a6; 207a11
n.+i 135a12
n.+in 151b17
n.+ünüñ 129a12
[=15]
nefis (Ar.) kulun hayvanî arzuları,
kibir, kin, haset, hırs, hasislik,
dedikodu, şehvet, gibi zaaflarının
merkezi bk. **nefs**

n.+ 13a2; 26b6; 37a5; 40b10;
76a2; 76b17; 82b11; 92b16;
166a9
[=10]

nefs (Ar.) kulun hayvanî arzuları,
kibir, kin, haset, hırs, hasislik,
dedikodu, şehvet, gibi zaaflarının
merkezi bk. **nefis**

n.+ 17a10; 51a5; 52b13; 101a4;
111b13; 139b2; 139b12; 157a3;
186b11
n.+çün 215b9
n.+e 52b8
n.+i 17a10; 44a1; 52b2; 52b8;
52b11; 95b1; 123a14; 138a17;
139b6; 144a4; 157a1
n.+içün 16b12; 211a7
n.+ile 150b3
n.+inde 43b15; 48a13; 83a12
n.+inden 144a9
n.+ine 16b10; 16b12; 16b13;
52b4; 101a4; 139a9
n.+inüñ 26a9; 52b3; 139b7;
144a8; 145a14; 145a16
n.+iñüzün 176a3
n.+iyile 16b8; 139a8; 150a10
n.+ler 182b14
n.+üm 111b12; 112b9; 139b11;
153a1; 160b10; 210b15; 211a6;
215b10
n.+ümde 125a2
n.+ümden 153a3
n.+üme 79b2; 105a13; 105b11;
111b13; 112b5; 174a10

n.+ümi 111a4; 111a11; 111a17;
111b14; 111b16; 210a13
n.+ümüñ 111b15; 125a1;
125b17; 160b12

n.+ümüzüñ 96b6
n.+üñ 7b4; 79b11; 87b14; 150a4;
161a2; 162a17; 181a7; 201a10
n.+üñde 7b11
n.+üñden 45b5; 150a1
n.+üñe 17b11; 132a10; 179b9
n.+üñi 6b7; 87b13; 177b15;
201a11
n.+üñile 162a3
n.+ünüñ 72b5
[=101]

nefsāniyyet (Ar.) insanda nefse âit
arzu, istek ve zaaflardan meydana
gelen benlik

n.+ini 148a5
n.+iyile 98a1
[=2]

nehār (Ar.) gündüz, gün

n.+ 11a1
[=1]

nehāyet (Ar.) nihayet, son

n.+ 160b2
[=1]

nemed (Far.) keçe

n.+ 98b10
n.+in 98b14
[=2]

nem-gīn (Far.) nemli

n.+ 212b1
[=1]

nerdübān (Far.) merdiven kelimesinin
eski metinlerde rastlanan asıl şekli

n.+ından 111a15

n.+idi 111a16

n.+uñ 112b1; 112b3

[=4]

nergis (Far.) lale gibi soğanla üretilen,
beyaz veya sarı çiçekli süs bitkisi

n.+ 49b14; 226a13

[=2]

nesep (Ar.) soy, soy sop, atalar

n.+e 189a3

n.+iledür 197b6

n.+üñe 197b7

[=3]

nesīm (Ar.) hafif hafif esen, hoş ve
latif rüzgâr

n.+ini 17a14

n.+iyile 2a10

[=2]

nesl (Ar.) bir kimsenin zürriyeti,
evlât ve torunları, soy

n.+ümüzüñ 195a11

[=1]

nesne belli bir ağırlığı, maddesi ve
hacmi olan her türlü cansız varlık, şey

n.+ 4a11; 10a8; 15a8; 21a11;

22a10; 23a3; 26a6; 26b15;

27a10; 27b4; 34b6; 35b2; 40b15;

44b4; 46b9; 46b10; 49a14; 51a5;

51a16; 51b2; 51b5; 51b12; 52a2;

52b10; 54b10; 55a5; 55a8; 56a4;

56b2; 56b3; 58b2; 62b4; 62b6;

62b12; 63b17; 64b1; 64b5;

70b11; 71a3; 72b8; 73a17; 73b6;

77a7; 80b13; 81a2; 82a13;

83a15; 105a6; 106b1; 108a13;

108b15; 108b17; 109a14;

109a17; 110b2; 111b7; 116b14;

116b16; 116b17; 117a5; 117b5;

124b1; 124b3; 126a15; 126a17;

127b6; 127b17; 128a5; 128a6;

128b2; 129a3; 135b5; 139a2;

141a3; 141b9; 145b2; 146a3;

146b3; 147a17; 147b2; 149a10;

150a15; 151b1; 163b2; 164b10;

166b3; 173a1; 173a7; 173a8;

174b14; 177a14; 178b1; 182a16;

185a15; 185b6; 185b8; 186a10;

186b9; 186b11; 186b14; 186b15;

192b4; 193a2; 193b8; 196a17;

197a17; 198a10; 201a12;

204b17; 205a14; 207a2; 209a16;

209b7; 210a11; 215b9; 216a9;

217a1; 217a2; 217b16; 219a7;

225a17

n.+de 151b4; 197b10

n.+den 129b14; 138b4; 154a9;

187b7; 192b5; 193a3

n.+dendür 15a9; 186b4

n.+dür 45a13; 58b15; 60a17;

61a10; 78a16; 79b10; 91a3;

129a8; 148b16; 151b4

n.+ler 42a10; 132a14; 142b17

n.+lerden 146b1

n.+lere 148a17; 149a1; 149b1

n.+leri 44a6; 107a13; 148a16;

148b15; 149a1; 149b2; 185a13

n.+lerinden 218b11
n.+m 47a9; 47a10; 47a13; 121a9;
138a4
n.+ñ 111b4; 171b4
n.+nüñ 15a9; 21b16; 62b5; 62b9;
91b15; 146a2; 148a2; 169b5;
180b4; 187b5
n.+ñüz 38a17; 42a5; 193b11
n.+si 116a14; 117b2
n.+ye 6a17; 23a10; 33b5; 44b5;
46a6; 46b11; 46b12; 145b12;
145b15; 149a6; 151b8; 157b8;
179a10; 179a11; 217a10; 218a6
n.+yi 22a13; 26b5; 27b7; 44b15;
50b11; 58a10; 62b2; 62b2; 72a1;
80a14; 80a15; 80b11; 92a12;
107a17; 124b13; 127b2; 138b3;
141b10; 146a1; 146b4; 146b4;
147b7; 149a10; 149a15; 170a15;
178b3; 184b5; 207b8
n.+yile 15a14; 60a5; 184b7;
186a9; 186a14; 191b12; 206a12
[=265]
netice (Ar.) sonuç
n.+ 147a15; 171a3
n.+si 2b5
n.+sidür 3b13
[=4]
nev (Ar.) cins, tür
n.+ 25a9
[=1]
nevāhī (Ar.) menedilen, yasaklanan
şeyler
n.+den 187b4

[=1]
nevālsüz (Ar.+T.) bahtsız,
talihsiz
n.+ 177b16
[=1]
nevha (Ar.) ölünün arkasından
sesle ağlama, mâtemle feryat etme
n.+ 103b15; 179a8
[=2]
nevmiz (Far.) ümitsiz
n.+ 6a5; 9b15; 89b13
[=4]
n'eyle- ne yapmak
n.-düm 227b15
n.-r 21b9
n.-rsin 74b13
n.-rsiz 135a9
n.-sün 75b15; 116b11; 116b15;
116b17; 181a14
n.-yelüm 116a3
[=11]
nezr (Ar.) şarta bağlı vaat, adak
adama
n.+ 78b7
[=1]
nısf (Ar.) yarı, yarım
n.+ından 199b17
nısf-ı leyl
n.+de 96b10-11
nisfu'l-leyl
n.+118b14-15
[=3]
nice~niçe çok, pek çok, birçok

n.+ 73b17; 74b14; 75b7; 76a1;
 77a4; 77a6; 77b11; 78a1; 81a5;
 83a5; 88a5; 89a3; 93a3; 93a3;
 95a15; 96b8; 99b1; 101a1;
 102a1; 105b7; 106b17; 108b12;
 119b13; 113b11; 114b13; 115b1;
 115b9; 116a4; 116b7; 118a16;
 122b13; 125a15
 n.+dür 223b3
 n.+sine 85a8; 167a12
 n.+sin 23b13; 25a13; 40b12;
 46a8; 53b15; 163a14; 164b1;
 189a12
 n.+sindi 163a16
 n.+ye 162b5
 [=56]
nicelik bir şeyin ölçülebilir veya sayı
 ile ifâde edilebilir özelliği
 n.+ile+(niceligile) 73a1
 [=1]
niçün niçin, neden
 n.+ 9b5; 12a8; 45a17; 46b1;
 108b3; 225b9
 n.+dür 89a5
 [=7]
nidā (Ar.) çağırma, bağırma,
 seslenme
 n.+ 69b15; 76a9; 100a12;
 103a13; 104a11; 104b13;
 156b8; 166a5; 176a8; 176b16;
 179b8; 197b14
 n.+yı 104b1
 [=13]

nifāk (Ar.) münafıklık, ikiyüzlülük,
 ara bozukluğu
 n.+ 44b8
 n.+dandur 44b10
 n.+ına 218b5
 [=3]
niḥal (Far.) fidan
 n.+i 84a14
 n.+inüñ 84a16; 85b7
 n.+isi 84a16
 n.+ümüñ 84a13
 [=5]
nihāyet (Ar.) son
 n.+ 135b12; 143b1
 n.+i 122b9
 n.+ine 19b2
 [=5]
niḳāp (Ar.) yüz örtüsü, peçe
 n.+ına 8b5
 [=1]
nikāḥ (Ar.) bir kadınla bir erkeğin
 kanun nazarında karı koca olmalarını
 sağlayan işlem
 n.+ 210a17
 n.+ı 73b12
 [=2]
nik-baḥt (Far.) talihli, mutlu,
 bahtiyar
 n.+ 173a12
 [=1]
ni‘ met (Ar.) iyilik, lütuf; azık, yiyecek,
 içecek
 n.+ 46b3; 47b1; 87a4; 88b16;
 113b15; 114b7; 117a1; 186a4

n.+den 186a6
n.+dür 54b15
n.+e 51a11; 75b4
n.+i 31b4; 58b6; 81a10; 117b7;
125a9; 125a10
n.+inden 213a14
n.+ini 76a10; 115a13
n.+iyile 35a17
n.+leri 91b17
n.+lerümi 54b2
n.+üñ 46b4; 47b2; 115a13
[=29]
nişār (Ar.) saçma, serpme
n.+ 6a1
[=1]
nisbet (Ar.) bağıllık, ilgi
n.+i 29b10; 151b2; 151b3
n.+imüz 4a1
n.+lerden 150b5
n.+ü 189a3
[=6]
nişān (Ar.) iz, belirti bk. **nişane**
n.+ 20a8; 151a1; 177b2; 177b4
n.+ı 20b16; 118a7; 217b7
n.+ıdur 106b8; 192b7
n.+ın 102b6; 156a3; 174a3
n.+ınuñ 2b17
n.+ile 20a8
n.+ları 69a9
n.+umı 37a14
[=16]
nişāne (Ar.) iz, belirti bk. **nişan**
n.+ 218a32
[=1]

n'it- ne yapmak, ne etmek
n.-düm 227b15
n.-elüm+(nidelüm) 30a2; 30a6;
30a13; 31b3
[=5]
nite nasıl
n.+ 18a1; 18a14; 32a16; 41a5;
72a14; 99b2; 155a13
n.+dür 25a15; 40b12
[=9]
niteki nasıl ki, gerçekten, hakikaten.
bk. **nitekim**
n.+ 213a2
[=1]
nitekim nasıl ki, gerçekten, hakikaten.
bk. **niteki**
n.+ 5a6; 5b4; 6a14; 6b4; 7a4;
7b13; 8b8; 10a13; 11b8;
15a15; 18b6; 21a12; 28b10;
42b13; 59a13; 64a12; 64a17;
65b7; 73b1; 91a16; 124b13;
129b10; 133a4; 142a1; 142a2;
142b15; 142b17; 147b17;
148a7; 155a14; 156b1; 156b3;
156b11; 174b8; 182a8;
183a12; 183a15; 183a16;
184b1; 193a15; 194a4;
194b13; 198b1; 199a7; 212a6;
217b10
[=48]
niyāz (Far.) yalvarma,
yakarma
n.+ 160b1; 223a6

n.+ile 68a16; 89b8; 89b11;
101b10
[=6]
niyyet (Ar.) niyet, meram,
kurma
n.+ 43b15; 48a3
n.+leri 64a13
n.+lerüñüze 64a11
n.+üñ 145b3
[=5]
nokşān (Ar.) eksiklik, azalma,
azlık
n.+ 113a15; 161b11; 183b13
[=3]
n'ol- ne olmak
n.-aydı 42b11; 197b9; 204a9;
204a11
n.-dı 59b9; 59b15; 224a10
[=7]
nöker kul, köle, asker
n.+leriyle 137a9
[=1]
nūr (Ar.) aydınlık, parıltı, parlaklık
n.+ 42b16; 169a15; 182b11;
222a5
n.+dan 67b8
n.+dur 182b12
n.+ı 26b17; 30a15; 67b4;
124a1; 124b10; 124b12;
150b13
n.+ın 181b16
n.+ından 67b8; 198b12
n.+ıyıla 96a2; 147b9
n.-ı nübüvvet

n.+ 28b8
[=18]
nurānī (Ar.) mübarek, nurlu
n.+ 29a6; 118b15
[=2]
nuşret (Ar.) yardım, (özellikle)
Allah'ın yardımı
n.+ 172a7
[=1]
nuṭṭ (Ar.) söz, kelim, konuşma
n.+ınuñ 146a5
[=1]
nübüvvet (Ar.) peygamberlik,
nebilik
n.+ 12a12; 65b8; 73b1; 73b4;
77a10
n.+üñ 73b5
[=6]
nüşḥa (Ar.) bir yazıdan çıkarılan
sûret, yazılı bir şeyin benzeri, eşi,
tıpkısı
n.+ya 82b12
[=1]

O

ocaḳ ısı vererek üzerine veya içine
konulan maddeleri ısıtan, pişiren araç
o.+ 99b16; 222a7
[=2]
od ateş
o.+ 39b17; 49a3; 49a11; 52a5;
52a10; 52a13; 68a4; 109a13;
109a17; 118a6; 122a4; 122a5;

131b15; 172a5; 177a9; 201b6;
222a7
o.+a 38a6; 39b10; 39b11;
39b15; 49a1; 49a3; 49a9;
122a7; 177a9; 177a10; 181b9
o.+dan 52a12; 52a13; 53b3;
225b17
o.+dandur 177a9
o.+ı 89b3; 96a1
o.+ına 80a17; 87a14; 100a16
o.+ından 43b2; 61a13; 87b6
o.+ıyla 98a5; 153a2
o.+ile 38a13; 150b16
o.+lar 31a16; 97b8; 134a15;
225b17
o.+uñ 39b16 ; 39b17
o.+umı 33b10
o.+unuñ 32b2
[=55]

odun yakılmak üzere kesilmiş ağaç
o.+ 99b4; 122a3; 122a5;
227b12; 228b13
o.+dan 227b17
o.+ı 102b7; 102b10
o.+ın 99b5;
o.+ını 102b12
[=12]

odunlu odun olan yer
o.+ 122a3
[=1]

oğlan evlat, çocuk
o.+ 37b7; 57b5; 102a12;
102a17; 103a1; 103a6; 103a10;
103a12; 104b1; 136a8; 136a11;

136a14; 136a17; 137a2; 137a2;
137b3; 137b7; 137b10; 137b13;
137b14; 137b15; 156b2; 190b7;
190b10; 191a14; 191a14;
191b3; 194b10; 201b15;
201b17; 201a1
o.+a 30b2; 57b5; 103a17;
103b3
o.+dan 52a5; 137b2
o.+dur 102a13
o.+ı 37b9; 37b10; 44a16;
102a10; 103b10; 103b12;
137a13; 137b4; 179b8; 191a12;
224b5; 224b13
o.+ın 127a4
o.+lar 102a1
o.+ları 43b10; 94b2; 133a5
o.+larına 167a8
o.+larından 195a5; 218b14
o.+larınıñ 44a4
o.+larıñuzı 113a2
o.+uñ 52b17; 64b16; 89b2;
102a9; 190b5; 191b6; 192b1;
198a10
o.+uña 103b14
[=74]

oğlancık~oğlancuk küçük çocuk

o.+ 41a4; 41a16; 41a17; 52b14;
88a15
o.+dur 52a1
o.+ı+(oğlancuğı) 88a14; 89b4;
166b8; 194a5
o.+lar 27a16; 190b3
o.+ları 162a9; 166b10

o.+lar-ile 202a7
o.+larum 139b17
o.+laruñ 87a9; 189a12
o.+laruña 87a13
o.+um+(oğlancuğum) 56a16
o.+uñ+(oğlancuğuñ) 88a15
o.+uñı+(oğlancuğunu) 57b3
[=22]

oğlanluk çocukluk

o.+ı+(oğlanlığı) 35a3
o.+ımda+(oğlanluğımda)
175b12
o.+um+(oğlanlığıum) 7a17;
154a9
[=3]

oğul erkek evlat

o.+ 94b15; 103a4; 175b4;
175b8; 199a11; 207a6; 215b3;
223b11
o.+ı+(oğlu) 12a5; 13b2; 15b3;
23a12; 23b16; 24a14; 24b16;
29a17; 94a10; 98b17; 100b15;
101a10; 102a4; 102b13;
105b17; 113b2; 202a9; 206b12;
207a2; 226b5; 226b8
o.+ısın+(oğlısın) 103b3
o.+ıyıla+(oğlıyıla) 95b15
o.+um+(oğlum) 56a14; 57b4;
102a11
o.+uma+(oğluma) 95a2
o.+umdan+(oğlumdan) 45a7
o.+uñ+(oğluñ) 105b13
o.+uña+(oğluña) 226b10

o.+uñı+(oğluñı) 57b4; 94b13;
142b16
o.+unuñ+(oğlunuñ) 104b6
[=41]

oķ yayla fırlatılan ve ucunda sivri
bir demir bulunan ince kısa değnek

o.+ı 167a12; 167a12
o.+la 221a11
o.+larına 218a2
[=4]

oķı- okumak bk. **oku-**

o.- 23a11; 106b15
o.-yanlara 3a12
[=2]

oķu- 1. Bir yazıyı meydana getiren
harf ve işaretlere bakıp bunları
çözümlemek veya seslendirmek,
anlamak bk. **oķı-**

o.- 208a2
o.-dı 23a15; 27b15; 34a8; 66b3;
84b8; 113b6; 128a10; 172b4;
205b16
o.-dılar 37b8; 135b14; 164a15
o.-duğı 7b17
o.-dum 54b14; 59b4; 106b15
o.-duñuz 167a7
o.-mağa 23a11
o.-mağ-ile 204b3
o.-maķ 7a8; 106b9; 198a11;
206b5
o.-maķda 3a16
o.-maķdan 4b12
o.-maya 172a13
o.-mayan 225b2

o.-miş 58b11; 125b14
o.-ñ 7a14
o.-r 7b14; 58b12; 103a4; 225b2;
225b2
o.-ram 103a5
o.-rdı 84b4; 86a2; 204b2; 215b7
o.-rlar 152b11
o.-sa 7b14; 9b1
o.-ya 37b7; 183b6
o.-yalardı 61b2
o.-yamazdı 55a12
o.-yan 225b2
o.-yana 196b12
o.-yanların 8a5
o.-ya-y-dı 175b4
o.-yayım 144b11
o.-yısardur 225b12
o.-yup 143a16; 152b14
o.-yup-dururam 54b7
o.-yup dururdum 85b5
o.-yup-dururum 54b9
2. Bir yere çağırarak, davet etmek
o.-dı 102b12; 137b5; 160a6;
192b12
o.-dum 192b13
o.-yup 86b6
o.-yup dururlardı 116a5
3. Bir metni seslendirmek,
yüksek sesle kırâat etmek
o.-dı 13b13; 19a5
o.-yasın 110b11
o.-yayın 110b8
[=69]
oğut- okutmak

o.-dı 87a3; 183a9; 214a8
[=3]
ol o
[=1376]
o.+dur 6b1; 7a6; 8a5; 9b8; 11b3;
14b2; 14b6; 16b8; 16b8; 16b9;
17b9; 17b10; 24a8; 27b9; 27b9;
33b6; 39a6; 43a17; 43b4; 43b13;
44b2; 44b14; 45b1; 48a1; 54a1;
54b4; 65b5; 75a2; 75b4; 75b13;
79a4; 93a17; 93b6; 93b11;
101a3; 106a6; 106a9; 106b11;
112a8; 114a2; 114a5; 114a7;
114a15; 114b15; 115b5; 115b12;
115b17; 116a9; 127b6; 127b10;
129a11; 130b1; 144a15; 144a17;
145a6; 145a17; 145b12; 146a3;
146a4; 147a3; 147a10; 147b12;
147b13; 148a1; 148a4; 148a6;
148b14; 148b17; 148b17; 149a9;
150a1; 150a14; 150b10; 151b11;
159a3 164b10; 165a2; 165b2;
171a11; 174b15; 179a15;
179a16; 180a17; 180b2; 181a10;
181b7; 181b14; 183a1; 183a5;
185a16; 187b3; 187b9; 187b10;
187b10; 187b11; 187b12;
196a11; 197a8; 206a15; 217a4;
218a10; 218a12; 218b4; 218b14;
219b1
o.+idi 55a12
[=119]
ol- olmak
o.- 44b13; 107a5

o.-a 10a12; 11a1; 11a2; 11a3;
 12a12; 12a13; 12a14; 13b1;
 16a4; 16a6; 16a14; 16b17;
 20a7; 22a16; 22b15; 24b12;
 25a13; 26a5; 26a8; 26a11;
 26b6; 27b9; 34a5; 34a17;
 35b15; 38a15; 38b5; 40a14;
 41a14; 43b2; 43b3; 43b6; 43b7;
 43b7; 44a1; 44b5; 45b5; 46a8;
 46a9; 49a9; 51a10; 53b14;
 55b16; 56a15; 60b13; 62a3;
 65b2; 65b9; 66b11; 70b7;
 72a14; 72b6; 74a8; 74b10;
 85b6; 89a16; 91a1; 91b5;
 91b12; 92a16; 93a7; 93b15;
 103b7; 104a10; 106a9; 106a12;
 106b12; 106b13; 106b14;
 109a15; 113a7; 116a2; 119b5;
 120b11; 121a4; 123b8; 129b14;
 130b1; 132a8; 132b2; 139b3;
 141a1; 141b16; 144a5; 144a8;
 145a10; 145b4; 145b7; 145b10;
 145b17; 146a2; 146a5; 146a7;
 146a9; 146a10; 146a13;
 146b12; 147a11; 147b14;
 147b15; 148b6; 148b6; 148b7;
 149a1; 149a3; 149b9; 150a11;
 150a13; 150a16; 150b16;
 151b2; 154a5; 155a13; 158a12;
 160b6; 166a8; 167a11; 167b11;
 171a6; 173a2; 173a14; 174a14;
 174a17; 175b1; 175b2; 178b2;
 179a16; 181a6; 181b1; 181b5;
 181b7; 181b8; 181b12; 182a4;

182a12; 182b15; 182b16;
 183b5; 185a17; 186b1; 186b2;
 187b3; 191a5; 193a17; 193b2;
 193b2; 193b5; 196b10; 198b6;
 199b4; 202b8; 204a5; 204a6;
 205a16; 205b11; 208a16;
 208a17; 211a3; 215b11;
 215b12; 217a9; 218a11;
 218a13; 218b3; 220a2; 220b1;
 220b17; 222b16; 223b4; 224b7;
 225a10; 225a11; 226b10
 o.-a (‘ alīm ol-) 219a4
 o.-a (‘ ariz ol-) 144b15
 o.-a (āsān ol-) 27b5; 217a11
 o.-a (āsūde ol-) 24b3
 o.-a (bāṭıl ol-) 112b15
 o.-a (berāber ol-) 86a9; 150a16;
 213a17
 o.-a (bī-ḥoş ol-) 196b10
 o.-a (bızār ol-) 75b12; 192a14
 o.-a (cem‘ ol-) 83a5
 o.-a (dürüst ol-) 188a8; 204b13-
 14
 o.-a (fāriğ ol-) 54a3; 63a7;
 151b14
 o.-a (fāsık ol-) 204b10
 o.-a (fenā ol-) 75b14
 o.-a (ferah ol-) 145b17
 o.-a (ğālib ol-) 91a14-15
 o.-a (ğanī ol-) 173a13
 o.-a (ḥaḫ ol-) 61a12
 o.-a (ḥalvet ol-) 37a1
 o.-a (ḥāmūş ol-) 146a6; 182b15

o.-a (hāşıl ol-) 118a9; 130b6;
150b11; 181b2; 191a10; 218a13;
218b13
o.-a (hayf ol-) 166b12
o.-a (hāzır ol-) 32b5
o.-a (helāk ol-) 78b6; 99b15;
172a3
o.-a (hoş ol-) 217b13
o.-a (ırak ol-) 187b5
o.-a (kāfir ol-) 15a9; 192a14;
192a16; 204b9
o.-a (kul ol-) 173a12
o.-acağ (sebeb ol-) 218b16
o.-acağdur 173b14
o.-alar 4a9; 4a11; 43a1; 130b12;
148b4; 183b16
o.-alar (‘ādil ol-) 32b13
o.-alar (berdār ol-) 165a3
o.-alar (bī-hoş ol-) 43a4
o.-alar (bīzār ol-) 106b7
o.-alar (ğark ol-) 43a3
o.-alar (hāzır ol-) 201b8
o.-alar (hem-şoḥbet ol-) 151a17
o.-alar (maḥcūb ol-) 183b15;
183b16
o.-alar (maḥrūm ol-) 69a15
o.-alar (rāzı ol-) 44b1
o.-alum 36b3; 122a4
o.-alum (berāber ol-) 110b9
o.-alum (yoldaş ol-) 161a6
o.-am 22a13; 49b10; 124a17;
156b11; 181b10; 190a11;
211a15; 211b1
o.-am (hasta ol-) 90a16; 91b5

o.-am (meşgūl ol-) 12b4; 49b2
o.-am (rāḥat ol-) 160b1
o.-am (sākin ol-) 114a12
o.-am (sebeb ol-) 171a6;
177a17
o.-am (tesellī ol-) 7a4
o.-an 125b3; 147a12; 149b1;
172a12; 212b3; 225a13
o.-ana (ğark ol-) 40b7
o.-ana (kāfir ol-) 204b12
o.-ana (kısmet ol-) 150a11
o.-ana (peşīmān ol-) 38a3
o.-asın 24a13; 24b9; 24b10;
36b8; 46b14; 55b15; 78a16;
104a13; 106a17; 124a5; 124a6;
130a5; 131a16; 136a13;
142a12; 145a2; 192b16; 219a8;
225b8
o.-asın (āgāh ol-) 172b17
o.-asın (‘āşī ol-) 114a14
o.-asın (lāyık ol-) 177a10
o.-asın (muḥtac ol-) 218b9
o.-asın (müsūlmān ol-) 39a6
o.-asın (rāḥat ol-) 17b10
o.-asın (rāzı ol-) 79b12-13
o.-asın (sākin ol-) 114a14;
115b4
o.-asız (helāk ol-) 136b11
o.-asız (yalancı ol-) 147b11
o.-aydı 32a2; 34a6; 57a16;
58b8
o.-aydı (ḥarāb ol-) 210b17
o.-aydı (meşgūl ol-) 98a15
o.-aydı (ziyāde ol-) 112b3

o.-aydum 204a12
o.-ayıldı 83a13; 92b8; 92b8;
130b10; 200b3
o.-ayıldı (aḥṣam ol-) 212b2
o.-ayıldı (ḥāzır ol-) 154a12
o.-ay-ıdı (ḥāzır ol-) 31a15
o.-ayıldı (sebeb ol-) 112b4
o.-ayıduḵ 130b10
o.-ayıdum 34a11; 197b10
o.-ayıdum (gümrah ol-) 199b15
o.-ayıduñ 75a1; 75a1; 197a1
o.-ayıduñ (fāriğ ol-) 80b9
o.-ayıduñ (rāzı ol-) 130b17
o.-ayıduñuz 89a6
o.-ayım 110b15
o.-ayın 172a1
o.-dı 5a1; 5a3; 5a15; 7a1; 7a11;
7b2; 8a3; 8b12; 9b12; 19a5;
26b15; 27a9; 29b7; 31b12;
35b11; 37a11; 37b15; 41b14;
43a12; 44a10; 46a1; 46b9;
48b15; 49a14; 49b5; 51b3;
52b12; 55a14; 55b10; 56a11;
56a12; 57b5; 63b13; 66b15;
66b17; 67a1; 74a13; 77a16;
77a17; 85a9; 85b3; 89a2; 90b4;
97a11; 97b13; 101a7; 101a11;
101a15; 105b17; 107a8; 107a14;
107b10; 108a16; 109b2; 115a6;
120b1; 121a1; 125b4; 126a8;
130b10; 135a9; 136a14; 137a9;
137b12; 139b7; 139b9; 140b6;
153a4; 154a1; 154a1; 154b17;
155b3; 156b3; 157b6; 159a5;

161b13; 164a15; 169a13; 169b3;
170a4; 170a7; 172b7; 180a1;
192a4; 193a5; 197a3; 198a7;
198a8; 200a9; 208a16; 211a10;
211b5; 214a16; 220b2; 227b17
o.-dı (āgāh ol-) 166a11
o.-dı (aḥṣam ol-) 152a5
o.-dı (āṣikāre ol-) 166a16
o.-dı (bī-ḥoş ol-) 47a11; 84b10;
116a17; 168b6; 184a15
o.-dı (bī-ḫarār ol-) 37b12; 52a5-
6; 52b2; 201b6
o.-dı (divāne ol-) 152b8
o.-dı (emīn ol-) 167b15-16
o.-dı (fāriğ ol-) 20b10; 25b5;
37b1; 48a10; 83a3; 118a1;
168a11; 170b17; 203b10
o.-dı (ğālib ol-) 23b7; 49a13;
51b16; 52b2; 158a16; 181a1
o.-dı (ğamgīn ol-) 201b5
o.-dı (ğarḵ ol-) 11a17; 29a15;
40a15; 48b16; 105a1; 176a14
o.-dı (ğayb ol-) 48b2; 156a15
o.-dı (gice ol-) 56b15; 224a11
o.-dı (ḥācet ol-) 57a3; 71b17
o.-dı (ḥalvet ol-) 37b9
o.-dı (ḥāmūş ol-) 79a14; 135b5;
165b14-15; 204b14
o.-dı (ḥarām ol-) 125a5
o.-dı (ḥāşıl ol-) 8b2; 23b14;
61b10; 96b17; 108a4; 112b5;
133a11; 153b9; 161a17; 161b12;
175b16; 180b12; 209b6-7
o.-dı (ḥasta ol-) 77a15; 143b8

o.-dı (hâzır ol-) 102b1; 209a2
o.-dı (hebâ ol-) 178a5
o.-dı (helâk ol-) 44a13
o.-dı (keşf ol-) 26a2; 158b15
o.-dı (kızlık ol-) 34b12; 57b14-15
o.-dı (kırulık ol-) 34b12
o.-dılar 22a14; 63a3; 65b17;
125b1; 136a1; 136a2; 136b16;
172a6; 188a17
o.-dılar (cem^ç ol-) 55a6; 101a7;
184a16; 201b8
o.-dılar (helâk ol-) 52a15
o.-dılar (meşgûl ol-) 30b5;
45b11; 102a4; 109a11; 109b1;
126a7
o.-dılar (müsülmân ol-) 166b13;
203a11; 207a17
o.-dılar (revân ol-) 29a2
o.-dılar (şâdumân ol-) 42a3
o.-duğı 16a8; 31a4; 67b1; 75b5;
158b8; 175a2; 190a1
o.-duğıçün 4b11; 76b15
o.-dum 49a13; 49a14; 50b2;
107a4; 111a5; 153a1; 155b3;
157b5
o.-dum (berâber ol-) 49a6
o.-dum (bî-hoş ol-) 160b15;
176a9-10
o.-dum (bîzâr ol-) 205b9-10
o.-dum (ferâh ol-) 111a12;
111b16; 212b12
o.-dum (hâmûş ol-) 179b4
o.-dum (hasta ol-) 49a12; 109b10
o.-dum (mübtelâ ol-) 87a4

o.-dum (müsülmân ol-) 85b3;
153a9
o.-dum (peşimân ol-) 38b15
o.-dum (râzı ol-) 46b11; 127a1
o.-dum (rencide ol-) 193a3-4
o.-dum (revân ol-) 156b16
o.-duñ 117b1; 209b5
o.-duñuz 12b10
o.-duñuz (meşgûl ol-) 45b13
o.-madı 15a2; 46b9; 77a14; 96a8;
168b7; 190b5; 196b16; 205a16;
223a7
o.-madı (âşikâre ol-) 144b7-8
o.-madı (fâyide ol-) 190a10
o.-madı (hâşıl ol-) 48b17; 101a6;
180a4
o.-madı (muqayyed ol-) 31b10;
97a7; 97a9-10; 120a8
o.-madı (vâkıf ol-) 132b15;
132b17
o.-madı (zâhir ol-) 11a5; 77a14
o.-madın 37b10
o.-maduğı 16a5
o.-madum (layık ol-) 70b2
o.-mağa 189a7
o.-mağa (def^ç ol-) 30a5
o.-mağa (fermân ol-) 216a10
o.-mağa (ğark ol-) 121a1
o.-mağa (müsülman ol-) 166b17
o.-mağdan (hâmûş ol-) 130a1
o.-mamış 175b3; 183b16;
183b17; 220b3
o.-masa (hâzır ol-) 106b8; 106b9;
106b10

o.-masa (vaḳ'ı ol-) 173b5
o.-masun 20a7; 28b1; 60a14;
75b2; 100b17; 129b17; 204b6
o.-masun (hoş ol-) 60a12
o.-masun (rūşen ol-) 60a13
o.-maya 18a5; 22a17; 27b10;
39b14; 40a12; 41b17; 43b3;
43b3; 43b5; 44b15; 49a11; 50b9;
51a11; 55b17; 62b6; 65b9;
89a13; 104b8; 106a8; 114a12;
124a6; 128b3; 130b11; 131a13;
137a11; 140b13; 143b2; 146a6;
146a13; 147a6; 147a12; 147a15;
147b15; 148a1; 148b3; 150a11;
150a12; 156b6; 171a10; 173a2;
173a3; 178b11; 182a12; 184a13;
185a15; 194b2; 198a12; 204b10;
204b11; 219b1; 220b4; 226a9
o.-maya (āgāh ol-) 145a17
o.-maya (dürüst ol-) 73a16
o.-maya (emîn ol-) 130b13
o.-maya (eşer ol-) 61b1
o.-maya (günāhkār ol-) 191b2
o.-maya (layık ol-) 64a15
o.-maya (şahīḥ ol-) 147a13-14
o.-mayasın 18a4; 85a4; 130b13
o.-mayasın (ġāfil ol-) 24a9-10
o.-mayasın (paḳ ol-) 161a4
o.-mayaydum 67b6; 197b9
o.-mayayduñ 117b9
o.-mayayıdı 75a12; 79b9
o.-maz 7b16; 26b11; 45a11;
49b13; 60a2; 60b10; 125b7;
142b16; 145b14; 153b16; 221a6

o.-maz (ḥāşıl ol-) 34b17; 43b15;
183b1; 183b13
o.-maz (ḳabūl ol-) 125a12
o.-mazlar (rāzı ol-) 189a2
o.-mazam 171a1
o.-mazam (mağrūr ol-) 170a10
o.-mazam (meşgūl ol-) 23a10
o.-mazdı 82b13; 107b13; 123a3
o.-mazdı (āsūde ol-) 210b2
o.-mazdı (ġayib ol-) 162b12
o.-mazdı (ḥācet ol-) 170b2
o.-mış 12a12; 49a2; 50a10; 57a1;
60b13; 121b2; 122a1; 135a12;
135a17; 138a7; 138b8; 142a6;
145b4; 155a3; 170a5; 174a16;
196a9; 219a17; 226a15
o.-mışam 112a16; 156a9; 226a1
o.-mışdur 221b12
o.-mışidi 173a5; 188b12; 198a5;
199a6; 208a12
o.-mışidi (melūl ol-) 56b6
o.-sa 6b2; 8a11; 15a11; 41b18;
62b17; 83a16; 92b14; 111b1;
116b11; 124b12; 130a3; 148b3;
163b12; 163b14; 174a16;
182a15; 186a4; 186a7; 186b10;
202b3; 206b5; 211a7; 213a17;
214b14; 216a3; 216a5; 216a9;
222a13; 222b12; 226b5; 226b6;
226a11
o.-sa (‘alim ol-) 219a3-4
o.-sa (dürüst ol-) 213a9
o.-sa (ḥasta ol-) 32b14
o.-sa (zāhir ol-) 113b17; 192b4

o.-sa (ziyān ol-) 186a10
o.-sun 27b13; 61a15; 66b11;
84b14; 93a10; 155b14; 155b14;
156b5; 160a11; 189b10; 194b1;
199a15; 222a2; 222a7
o.-sun (qabūl ol-) 116b7
o.-sun (mübārek ol-) 183a7
o.-sun (şükür ol-) 88b16
o.-ub 6b3; 44b12; 52b12; 69a1;
73a9; 73b8; 84b2; 101b4; 107b9;
110a5; 115a5; 119a10; 129a11;
129b11; 137a11; 149b5; 160a11;
170b16; 171a5; 174a6; 174b10;
175b7; 175b16; 176a1; 189a17;
192b14; 211b6; 218a11; 219a9
o.-up (āgāh ol-) 168a7
o.-up (bā' iş ol-) 4a6
o.-up (bīdār ol-) 191b9
o.-up (bī-ḥoş ol-) 12b7; 59b14
o.-up (bī-ḫarār ol-) 118a17
o.-up (bīzār ol-) 94b1; 107b12
o.-up (cem' ol-) 40b3-4; 48a9;
71a9-10; 96a4; 135a8; 201b7
o.-up (ḥāmūş ol-) 166b10-11;
182a4
o.-up (ḥāşıl ol-) 78a2; 98b3-4;
134b5; 136a17; 140a10; 145b14-
15; 206b16; 209b15
o.-up (ḥaşm ol-) 88b4-5
o.-up (ḥāzır ol-) 81b13; 209a3
o.-up (melūl ol-) 201b5
o.-up (meşgūl ol-) 90a2; 100a13;
102a16; 103a15; 155b6; 180a6;
215b2

o.-up (muḳayyed ol-) 85a16;
179a10-11
o.-ub (müteğayyir ol-) 87b8;
129b12; 196b9
o.-up (nā-ḫār ol-) 11a6; 217b3;
217b10-11
o.-up (perişān ol-) 38b17; 69a15
o.-ur 5a17; 7b16; 16a9; 19a10;
25a8; 26b2; 36b4; 43b16; 45a10;
45b7; 61b1; 69a1; 75b16; 80b9;
91a12; 91b7; 106b5; 110b9;
112a1; 114a17; 124b11; 129b11;
141a3; 142b11; 142b13; 145b2;
147a14; 147a17; 167a10; 169b6;
171b13; 171b17; 185a7; 196b5;
203b7; 217a3; 219a17; 221a4;
221a6; 221a13; 222a12; 222b4;
223b8; 224b13; 226b1; 226b2
o.-uram 148b10; 148b11; 183a5;
210a17; 212b4
o.-uram (ḡam-gīn ol-) 91b6
o.-uram (müsūlmān ol-) 39a9
o.-uram (revan ol-) 113b14
o.-urđı 48b5; 51b13; 55b10;
58a1; 110b7; 155b7; 172b11;
174b1; 206b11; 207a16
o.-urđı ('āciz ol-) 50b5
o.-urđı (bī-ḥoş ol-) 53b8
o.-urđı (bī-ḫarār ol-) 209b2
o.-urđı (meşgūl ol-) 48b11-12;
55a11; 63b16
o.-urđı (şabāḥ ol-) 76a16

o.-ur (hāşıl ol-) 17b17; 59a14;
59a14; 118b10; 133a5; 171b14;
171b15

o.-ur (hāzır ol-) 102a1; 188a7

o.-ur (helāk ol-) 225a17

o.-ur (vaḳ' ı ol-) 59b12; 147a17

o.-ur (zāhir ol-) 7b16; 118b9

o.-uruz (helāk ol-) 121b13
[=1560]

omuz kolların gövdeye bağlandığı
kısım

o.+ına+(omzına) 167b6; 203a5
[=2]

on on sayısı

o.+ 33b11; 52b9; 52b11; 56a8;
56b2; 56b4; 70a8; 79b1; 94b16;
116b15; 116b16; 136b16;
136b17; 139b1; 139b12; 186b2;
205a6; 214a9
[=19]

oñ- iyileşmek, şifa bulmak

o.-maya 226b12
[=1]

ona- kabul etmek, razı olmak

o.-dı 160a10
[=1]

on altı on altı

o.+ 211a16
[=1]

oñar- tamir etmek, düzeltmek

o.-dı 84b3
[=1]

on beş on beş

o.+ 53b2; 104a11; 109b16;
198a5; 198a15
[=5]

on bin on bin

o.+ 66b4; 83b7; 106b2; 202b9;
203b6
[=5]

on dördünci on dördüncü

o.+ 59a12
[=1]

on dört on dört

o.+ 68a2; 68a3; 68a13; 68a15;
101b9
[=5]

on iki on iki

o.+ 10b12; 151a6; 153b17
[=3]

on sekiz on sekiz

o.+ 70a8; 70a8; 70b15; 74a12
[=4]

on sekiz bin on sekiz

o.+ 21b13-14; 68b6; 68b9;
74a12; 175b14; 179a6
[=6]

onuncu onuncu

o.+ 56b4; 218b12
[=2]

on üç on üç

o.+ 155b2; 198a3
[=2]

on yedi on yedi

o.+ 195b9; 195b10
[=2]

orta ara, ara yer; eşit uzaklıkta bulunan

o.+da 21b17; 90a12; 147b12;
159a2; 169b13; 180a2

o.+dan 16b6; 43b2; 84a4; 92a2;
181a2

o.+larına 128a5

o.+muzda 121a4; 161a6

o.+nda 64b2; 161a2

o.+ñuzda 19a8; 34b16

o.+sına 47a8; 50b1; 67a6; 72b11;
190b5

o.+sında 10a8; 13b17; 17b13;
18b1; 23b2; 32b5; 49b16; 62a1;
67a14; 68b12; 82b10; 101a12;
102a15; 108a12; 126a16; 127b1;
128a13; 129a1; 130b8; 135b10;
147a14; 147a17; 162b2; 177a16;
181b3; 183a14; 184a2; 186a2;
195a15; 201b3; 208a9; 209a1;
213a4; 216b13; 219b2

o.+sından 27a14; 78b6; 92b4;
179a5; 185b15; 190b6; 190b9;
201b13; 208a13; 219a10

o.+ya 161a5; 166a9

[=76]

ortak birlikte iş yapan, bir şeyi paylaşan kimselerden her biri, hissedar

o.+ 103a16

[=1]

oruç imsaktan güneş batıncaya kadar yeme, içme ve cinsel ilişkiden uzak durarak yapılan ibadet

o.+ 107b3; 162a1; 170b8;
212b17

o.+am 170b9; 170b11

o.+dan 44b6

o.+ın 27a10; 27a11; 51b13;
71a7; 99b8

o.+ların 110b2

o.+umuz 80a1

[=14]

otağ büyük çadır

o.+ına 108a7

[=1]

otla- hayvanların dolaşarak yerden ot yemesi

o.-r 38b11

[=1]

otlak hayvan otlatılan yer

o.+dan 43b10

[=1]

otuz otuz

o.+ 26b9; 26b14; 60a5; 60a9;
63b3; 63b4; 75a15; 75a15;
76a14; 81a11; 94a9; 133b10;
137a7; 157b12; 157b14;
162b14; 170a11; 172b13;
173b7; 174a2; 178a17; 179b3;
180b15; 191b14; 209a8; 217a1;
217b17

[=27]

otuz bin otuz bin

o.+ 216b14; 216b15-16

[=2]

Ö

- öde-** ödemek
ö.- 128b13; 128b14
ö.-di 138a8
ö.-medün 12a9
ö.-mek 220b16
ö.-meyesin 130a4
ö.-miş 220a2
ö.-ne 220b4
ö.-nmeye 220b11
ö.-nür 220b11
ö.-r 220a3
ö.-ye 220a1; 220a2; 220b6;
220b8; 220b16
ö.-yem 138a4
ö.-yüp 113b10; 205b17
[=19]
- öğret-** bir konu hakkında bilgi sahibi
etmek
ö.- 34b9; 178b1
ö.-di 34b11; 100b6; 204a1
ö.-mekde 196a7
[=6]
- öğren-** bir husus hakkında bilgi sâhibi
olmak, bilgi edinmek
ö.-diyü 112a15
ö.-düm 59b9; 140b3; 140b3
ö.-dün 140b4
ö.-mege 196a13
ö.-mek 22b14
ö.-se 198b6
ö.-üp 75b1

ö.-ürdi 55a12

ö.-ürsin 205a12

[=11]

öksüz annesi ölmüş çocuk

ö.+ 221b7

[=1]

öküsür- akciğerlerdeki havayı
birdenbire ve gürültülü bir sesle dışarı
vermek

ö.-üp 151a3

[=1]

öl- ölmek

ö.- 52b5

ö.-di 24a1; 24a1; 24a2; 24a2;
24b16; 24b17; 24b17; 24b17;
67a6; 94a10; 95b12; 103a12;
130a17

ö.-dügi 47b14; 122a17; 223a14

ö.-dugin 223a16

ö.-düginden 45b6; 131b4

ö.-dügümde 226b16

ö.-dügünde 226b15

ö.-düginden 131b4

ö.-e 116a1; 142a1

ö.-ecegi 47b5; 47b5

ö.-ecek 47b8

ö.-eli 221b12

ö.-enlerdeñüz 24a6

ö.-iserüz 24a7

ö.-mek 36b12

ö.-mekden 184a9

ö.-mekdür 36b12

ö.-mesin 142a3

ö.-mesindeyimiş 94a12

ö.-mesini 104b6
ö.-mezden 6a7; 164a2; 205b7
ö.-miş 31a6; 130a17; 153a9
ö.-mişdür 24a5
ö.-mişe 204a12
ö.-müş 205b8
ö.-se 222a10
ö.-üp 55a14
ö.-üben 221b10
ö.-üp-durur 32a3
ö.-ür 25a14; 204a13; 222b12
ö.-ürken 222b11
ö.-ürsin 184a3
ö.-üyorurken 221a1
[=60]

öldür- öldürmek

ö.- 52b5
ö.-dün 88b8; 88b9
ö.-e 184b10
ö.-eler 58a5; 155a2
ö.-en 116a1
ö.-mediler 101b5
ö.-mege 142a1; 142a2
ö.-megile 83a5
ö.-mek 88b10
[=12]

öli hayatı sona ermiş bulunan,
yaşamayan bk. **ölü**

ö.+ 223a12
[=1]

ölü hayatı sona ermiş bulunan,
yaşamayan bk. **öli**

ö.+ 222a14; 225a17; 226b7;
226b12

ö.+ler 46a16; 204a8; 222a16
ö.+lere 221b13
ö.+nün 223a14; 223b1
ö.+ye 222a14; 225a11
ö.+yi 223b16
[=13]

ölüm bir canlıda hayâtî
fonksiyonların tam ve kesin bir şekilde
sona ermesi durumu, mevt

ö.+ 38a8; 39b4; 67a14; 74b2;
75b2; 108b6; 113b5; 114b12;
116b2; 130a9; 130b11; 158b13;
186b13; 194b12; 221b5; 221b5;
221b6; 221b6; 221b11; 221b12
ö.+den 185a6
ö.+e 46a17
ö.+i 24b5; 130a6; 130b11; 143b9
ö.+inden 24a5
ö.+ine 215a4
ö.+üm 109a1
ö.+ün 35a12; 186b13; 212b17
[=36]

‘ömr (Ar.) hayat, yaşam

ö.+ 38a7; 39a4
ö.+i 19b2; 28b3; 53a16;
122a16; 130a3; 210b1
ö.+içün 186b1
ö.+ince 130a2
ö.+inde 25b16; 84a5; 187b13;
202a2; 213b1
ö.+ine 167a2
ö.+üm 133a4; 185a17; 214b14
ö.+ümde 176b3
ö.+ümden 194b3

ö.+ümi 170a12
ö.+ümüz 227b3
ö.+üñ 38a13; 75a14; 130a2;
131b15
ö.+üñde 33b9; 58a1; 112a14
ö.+ üñi 39b10
[=31]
öñ görünen ileri taraf
ö.+ 180b2; 225b15
ö.+inde 20a13 26a11; 30a8;
122a2; 129a10; 139b8; 139b15;
140a14; 157a7; 164a14; 168a14;
168a15; 168a16; 197a5; 198a10;
202b6; 216a17
ö.+inden 190b7; 215b14
ö.+ine 66a5; 101b13; 102a5;
122a11; 203b8; 217b15
ö.+lerinde 40a10; 102b13
ö.+ümdedür 169b1; 169b3
ö.+ümden 53b4
ö.+üme 74a6; 112b8; 154b11;
217b14
ö.+ümüzden 70a7
ö.+ünce 96b10; 101b14; 113b15;
117a7; 226a15
ö.+üñde 34a2; 46a16; 58b4;
58b6; 61b2; 74b10; 76a3; 88a1;
94a14; 103b11; 111b5; 130b15;
169b2; 169b4; 175a10; 178b3
ö.+üñden 57a17
ö.+üñe 28a13; 28a16; 44a9;
51a4; 56b9; 66b2; 70a5; 70b13;
78b3; 108a8; 126a9; 170b5
[=76]

öñdin önce
ö.+ 6a7; 38b1; 45b9; 47b5; 52a7;
76b6; 96a14; 97a10; 116a10;
146b14; 150a8; 164a2; 172a17;
180b5; 185a6; 205b8
[=16]
öp- öpmek
ö.-di 103a2; 168b9
ö.-diler 20b17
ö.-düm 194a6
ö.-e 37b10
ö.-em 23b11
ö.-erdi 134b11
ö.-eyin 126a10
ö.-üp 126a10; 135b9; 185b10
ö.-üñ 6a16
[=12]
örs kullanıldığı işe göre çeşitli boy
ve şekillerde olan, üzer,ndde maden
dövmeye mahsus çelik yüzeyli demir
alet
ö.+i 153a2
[=1]
ört- kapatmak
ö.- 42b6; 153b7
ö.-e 175a13
ö.-erler 50b15
ö.-mekde 153b8
[=5]
örtülü örtülmüş, kapatılmış
ö.+ 31a12; 36b1
[=2]
öte daha uzaktaki yer
ö.+ 40a14; 59b8

[=2]

ötürü -den dolayı

ö.+ 16b3; 18a16; 25a9; 34a14;
43a1; 53a7; 54a15; 59a8; 65b17;
77b8; 77b12; 78b5; 80b10;
105b7; 105b16; 109a2; 124b10;
125b17; 128a14; 129b1; 135b11;
140a5; 143b1; 154a9; 173a15;
175a2; 186b17; 196b14; 213a13;
227b16

ö.+dür 42a14; 51a9; 120b7

[=33]

özge başka, gayri

ö.+dür 227b7; 227b7

[=2]

‘özü (Ar.) yanlış, hatalı bir davranışın elde olmadan veya mecbur kalındığı için yapıldığını bildirmek ve hoş görülmesini istemek üzere öne sürülen sebep

ö.+ 12b15; 15a10

ö.+ile 15a13; 58b5; 168a4

ö.+in 119a2

ö.+ine 46b4

ö.+ü 11a13

ö.-i hal

ö.+ 69a11

[=10]

özü-ğāhlık (Ar.+Far.+T.) özür dileme durumu

ö.+ 41b10; 160a14

[=2]

P

pā (Far.) ayak

p.+ 98a3

[=1]

pā-bend (Far.) engel, mâni

p.+üm 60a16

[=1]

pā-bürehne (Far.) yalın ayak

p.+ 124a6-7; 124b1; 124b10;
126b1

[=4]

pāça (Far.) koyun, keçi, sığır gibi kasaplık hayvanların kesilmiş ayağı

p.+ 51b17

p.+yı 51a4; 51a6

[=3]

pādişāh (Far.) hükümdar

p.+ 55b15; 79a3; 96a6; 101a13;
144a1; 161a15; 165a2

p.+a 96a5

p.+dur 129a13

p.+ı 67a12; 95a1; 95b15; 96a2;
103b8

p.+ın 9a5

p.+ınuñ 130a8

p.+ıydı 96b8

p.+ile 137a14

p.+lar 67a11

p.+ları 106b5; 151a9

p.+larıdur 148b12; 148b13

p.+laruñ 67a12; 93a12

p.+uñ 11b7; 140b8

[=27]
pādiṣāhāne (Far.) padişaha
yakışacak şekilde
p.+ 98b12; 102a16
[=2]
pādiṣāhlık (Far.) hükümdarlık
p.+ 4b6; 113a5; 113a8
p.+ın+(padişahlığın) 121a13
p.+a+(padişahlığa) 98b16
p.+ile+(padişahlığıle) 117b8
p.+um+(padişahlığum) 112b8
p.+uñ+(padişahlığıuñ) 117b6
p.+uñda+(padişahlığında)
117a6
p.+ına+(padişahlığına) 113a14
p.+ıyıla+(padişahlığıyla) 184a1
3
[=11]
pādiṣāhzāde padişah oğlu
p.+ 137a9
p.+müz 30a4
p.+nüñ 137a15
p.+ye 137a12
[=4]
pahā (Far.) değer, kıymet
p.+sına 27a10
[=1]
pāk (Far.) temiz
p.+ 35b6; 43b15; 93a3; 131a14;
140a4; 162a7; 164a6
[=8]
pāklık (Far.) temizlik
p.+155b11; 161a7
[=2]

palās (Far.) aba ve çul gibi kaba
yünden dokunan şeyler ve özellikle
bunların eskileri
p.+ 13a5; 82a6; 82b5; 118b16;
118b17
[=5]
pāre (Far.) parça, kısım
p.+ 9b14; 49a13; 57a13; 57a14;
57a16; 58b8; 63a4; 65b16;
65a2; 66a14; 66b15; 71a16;
71b2; 71b3; 73b6; 80a1; 80b14;
99a1; 107b14; 111a1; 122a5;
123a4; 137b8; 137b12; 138a5;
140b5; 155b15; 160b8; 165b8;
178b9; 199a13; 207b11;
207b13; 210b7; 227b14
p.+ler 76b12
p.+lerin 27a13
p.+si 121a2; 30a16; 71b3
p.+sin 58b1; 168a14; 168a15
[=50]
pehlevān (Far.) boylu poslu ve
güçlü kimse
p.+ 99b2
[=1]
penāh (Ar.) sığınma, sığınacak yer
p.+ 25b14; 219b7
[=2]
pençşenbe (Far.) perşembe
p.+ 99b3
[=1]
perākende (Ar.) dağınık,
darmadağan, dağıtım
p.+ 94b12; 136a2; 174b10

[=3]

perde (Far.) bir açıklığın veya bir şeyin üzerine örtülen örtü

p.+ 42b13; 188a3; 188a6;

191a5; 222b10

p.+lerimüz 36b2

p.+mi 37a16;

p.+si 35a10

p.+sin 37a17

p.+nüñ 143b14; 172a11

p.+sinüñ 143b15

p.+siyile 143b13

[=13]

perîşân (Far.) acınacak durumda, zavallı

p.+ 7a1; 20b4; 87b8; 91b7;

96a3

[=5]

pervâz (Far.) uçma, uçuşma

p.+ 176b1

[=1]

pes (Far.) şu halde, öyleyse, imdi

p.+ 76a5; 77a4; 79a6; 79a13;

80b16; 85a6; 86a10; 86a15;

88a10; 88b17; 90a1; 99a17;

100b7; 103a5; 105b12; 107a4;

107b15; 107b17; 108a12;

114a4; 114a11; 114a13; 115b9;

116a15; 124a10; 124b8; 124b9;

124b11; 126b13; 127a16

[=36]

peşimānluk (Far.) pişmanlık bk.

peşmanluk

p.+dur 87b17

[=1]

peşmānluk (Far.) pişmanlık bk.

peşimānluk

p.+uñ+(peşmānluğuñ) 224a17

[=1]

peygāmbēr (Far.) insanlara

Tanrı'nın buyruklarını bildiren, onları

Tanrı yoluna, dine çağıran kimse

p.+ 19a11; 20a7; 24b16; 28a8;

66b5; 73b1; 77a12; 100a9;

104b7; 123b2; 148b7; 194a3;

195b2; 195b11; 199a10;

202b11; 205b8; 216a1

p.+den 199a1

p.+e 14a13; 53a17; 60b4;

72a17; 94b8; 142a2

p.+i 100b4; 221a7; 225a5

p.+idi 72a17; 100b6; 100b8

p.+ile 92a7; 167b6

p.+ler 32b12

p.+lerden 94b6

p.+leri 94a13

p.+üm-ile 92a4

p.+üñ 59a15; 72a15; 159a6;

188b5; 225a2

[=43]

pīl (Far.) fil

p.+ler 31a13

[=1]

pinhān(Far.) saklı, gizli, gizlenmiş

p.+ 132b16

p.+ları 89a7

[=2]

pīr (Far.) herhangi bir konuda deneyimli olan kimse, yaşlı, ihtiyar, ermiş

p.+ 28b7; 30b16; 37a3; 37a6;
37a8; 37a11; 37b17; 38b5;
47b7; 118a10; 118a4; 118b15;
118b17; 151a3; 170b16; 185a3;
185a5; 185a6; 188b11; 194a7;
194a15; 195b7; 208a11;
215b16; 221a4; 226b15

p.+e 37a9; 37a10; 151a3

p.+i 194a4; 221a12

p.+ile 49b15

p.+iñ 118a7

p.+iyem 156b14

p.+ler 29a6; 30b17; 31b1;
177b8

p.+lerde 11b10

p.+lerden 177b9

p.+lerimüzden 216b3

p.+leriñ 87a7

p.+lerüñ 198a11

p.+üm 169a12

p.+üñ 37a13; 163b7; 169b12;
170b15; 170b17

pīr-i ‘Ömer

p.+154a14

p.-i ʔarīkat

p.+151a2

[=52]

pīrāste(Far.) süslenmiş, donatılmış

p.+sin 34a14

[=1]

pīrezen (Far.) ihtiyar kadın, kocakarı

p.+ 227b4

[=1]

pīše (Far.) huy, tabiat

p.+ 88a4; 127a7; 209a11

[=3]

pīšrev (Far.) önden giden, öncü

p.+i 184b12

[=1]

pīšuvā (Far.) önderlik eden kimse, önder baş lier

p.+larıydı180a10

p.+sı-y-ıdı 10a3; 61a1

[=3]

pīšür- pişirmek

p.-eydük 122a8

[=1]

piyāde (Far.) yaya

p.+ 68b1; 98a2; 109a3; 196a3;
196a3; 202a2

[=6]

puḥte (Far.) olgun, kamil

p.+ 101b6; 101b7; 101b7

[=3]

put (Far.) kendisine tapınılan heykel veya resim, sanem

p.+ 26b12; 45b8

p.+a 45b8

[=3]

püser (Far.) erkek evlât, oğul:

p.+ 221a3; 222a12

[=2]

R

Rabb (Ar.) İlah, Tanrı

r.+ini 68b13

r.+ümi 14a15

r.+uñ 81a9

[=3]

Rabbe'l-izze (Ar.) gerçek

yücelik sâhibi olan Allah

r.+ 69b13; 69a9; 104b2

[=3]

Rabbenā (Ar.) Ey bizim

Rabbimiz anlamında

r.+ 221b14; 222b1

[=2]

Rabbi'l-'âlemîn (Ar.) Bütün

âlemlerin sâhibi ve efendisi olan Allah

r.+ 17a10

[=1]

Rabbî (Ar.) Rabbim

r.+ 212b17

[=1]

râfızî (Ar.) Râfızîlik fırkasından olan,

râfızîlik görüşünü benimsemiş kimse

r.+yam 10a17

[=1]

rağbet (Ar.) istek, arzu, ilgi

r.+ 42a17; 91a12

r.+i 92b9

r.+leri 196a13

r.+üm 128b17

[=5]

râhatlık (Ar.) üzüntüsü, sıkıntısı, tedirginliği olamama durumu, rahat

r.+ 63a13

r.+dur 17b9

[=2]

raḥmān (Ar.) Allah, kafir-mümin ayırmadan yarattığı bütün varlıklara merhamet eden, nimet veren anlamında esma-i hüsnadandır

r.+ 50b14; 74a5; 117b3

r.+a 50b13

r.+uñ 177b3

[=5]

raḥmet (Ar.) Allah'ın yaratıklarına olan merhameti, acıma ve esirgemesi

r.+ 6a3; 17a14; 39a11; 54a11;

123a12; 141a8; 171b15; 186b6;

223a7

r.+dür 181b12

r.+e 34a7

r.+i 220a12; 226b5

r.+ine 171a6; 218b5

r.+ini 16b6; 152b3

[=17]

raḥmeten li'l 'âlemîn (Ar.) Âlemlere rahmet olarak gönderilen

r.+ 17a9

r.+dür 13b4

[=2]

raḥmetullāhi 'aleyhe (Ar.) Allah'ın rahmeti onun üzerine olsun" anlamında ölmüş kimseler için kullanılan duâ cümlesi

r.+ 4a16; 5a6; 5b7; 6a15; 9b15;
25b4; 26b8; 49b9; 54a17;
61b14; 64a4 71a11; 78b2;
81a15; 95a9; 121b11; 123b10;
157a12; 171a7; 195b14-15;
204a13-14; 205b13; 208b11-
12; 212b12; 214b1; 216a12
[=26]

**raḥmetullāhi ‘aleyhi raḥmeten
vāsī‘aten**

r.+ 17a2; 28b6; 47b16-17;
54a16; 61b13; 62a14-15;
123b9; 132b5; 187a1; 195b17;
207a13; 208a3; 215a5; 220a7-8
[=13]

raḥt (Far.) yolculukta gerekli olan
şeyler, eşya

r.+ın 67a5;
r.+ını 218a17
r.+ıyla 67a6
r.+ uñı 67a7
[=4]

rāhzen (Far.) yol kesen, haydut, eşkiyâ

r.+ 142b1
[=1]

raḥs (Ar.) dans

r.+ 180a9; 207b14
[=2]

ramaḥzan (Ar.) oruç ayı, üç ayların
sonuncusu

r.+ 108b7; 152a1; 203a17;
204b2
[=4]

rānā (Ar.) güzel, hoş, latif, parlak,
revnaklı

r.+yı 169a4
[=1]

rāst (Far.) rastlama, tesadüf

r.+ 10b14; 17a11 73b5; 83b9;
118a8; 142b17; 147b14;
167b14; 172a10; 178b17;
185a2; 189a5; 202b15; 214a12
[=14]

rāvī (Ar.) rivâyet eden, anlatan,
nakleden kimse

r.+ 67a17; 195a12
[=2]

ravḥa (A.) Hz. Muhammed’in
Medine’deki kabri

r.+sına 146b14; 187a14
r.+sınuñ 9a1
[=3]

rāyiḥa (Ar.) koku, güzel koku

r.+ 99a15
r.+den 51a5
r.+sı 79a13; 113a8; 129b12
r.+yı 99a16
r.+yla 206a5
[=7]

rāzı (Ar.) kabul eden, uygun bulup
benimseyen, olana boyun eğip rıza
gösteren

r.+ 66a11; 79b14; 95a2
r.+yam 95a3
[=4]

raḥıyallāhu ‘anhu

r.+ 5b17; 6b5; 7a5; 7a11; 7b13;
9a14; 9b4; 10a6; 10b1; 11b8;
12b17; 13b8; 14b1; 17a3; 17a5;
17b17; 19a4; 23b5; 24a4; 28a4;
28b10; 28b15; 28b17; 29a14;
29b8; 31b6; 33a16; 34b5; 35a6;
35a15; 36b4; 47a3; 47b17; 53a2;
55b2; 61a7; 61a9; 61a10; 61b16;
62a17; 64a17; 65b8; 75a5;
79b15; 82b1; 85a9; 90a4; 90b3;
90b10; 91a14; 95a12; 95a17;
96b2; 109b15-16; 114b4-5;
123b13; 124a2; 125b9; 125b10;
129b3; 132b8-9; 147b17; 158a1;
164b8; 187a2; 187a5; 187a10;
187a12; 191a2; 192a12; 193a16;
194a1; 195a1; 195a3; 195b8;
195b11; 198b8; 198b11; 208a3;
208a5; 215a9; 216b2

[=82]

recā (Ar.) kalbin istenilen, sevilen
bir şeyi umması ve bundan ferahlık ve
rahatlık duyması hâli

r.+ 149b7; 149b9

r.+dan 149b8

[=3]

redd (Ar.) kabul etmeme, geri
çevirme

r.+ine 30a11

[=1]

refāhiyyet (Ar.) refah

r.+ 34b17

[=1]

re'īs (Ar.) baş, başkan

r.+i 48a5

r.+iyidi 82b10

r.+ümüz 83b14

r.+üñüz 83b13

[=4]

re'islik başkanlık

r.+ 90b4

[=1]

rek'at (Ar.) namazda bir kıyam, bir
rûku ve iki secdeden oluşan hareket

r.+ 67b16; 68a3; 72b12; 108a1;

108a3; 108b16; 118a1; 120a5;

121a8; 139b5; 151a8; 176b4;

190a14; 190a15; 190a16;

190a17; 191b2; 191b4; 191b5;

191b6; 197b13

r.+ı 176b5

[=22]

remz (Ar.) bir şeyi akla getiren, o
şeye delâlet eden nesne, işaret

r.+üñ 164b9

[=1]

renc (Ar.) sıkıntı, zahmet, eziyet

r.+ 51a7; 51b10; 66a4; 71b13;

109b5; 141b7; 164b7; 170a2;

196a15

r.+i 33b5; 78a10; 78a12

r.+ine 141a6

[=12]

rencber (Far.) geçimini toprağı ekip
biçerek sağlayan kimse, çiftçi

r.+205a14

r.+üñ 205a14

[=2]

encūr (Far.) hasta, dertli

r.+ 79a9

[=1]

renk (Far.) renk

r.+ 76b3; 93b15

r.+in 2b16

r.+i+(rengi) 169b5; 176a6

r.+üñ+(rengüñ) 76b4

[=6]

resm (Ar.) tasvir, timsal, resim

r.+e 30b8; 56a1

[=2]

Resül (Ar.) peygamber, nebi

r.+ 20a17; 42a2; 65a17; 87b12;

115a11; 139a3; 145a5; 170a15;

194a5; 195a10

r.+ınuñ 12a5; 13b2

r.+i 21a16; 22b2

r.+ini 115a11

r.+iyile 92a5

r.+ları-çün 81b14

r.+ler 6b16

r.+üñ 10a13; 20a15; 22a15;

22b3; 22b4; 24a1; 28a13

r.+üñ-idi 22b3

[=27]

Resülallāh (Ar.) Hz. Muhammed bk.

resüllāhī

r.+ 10a9; 12a14; 15b3; 19b15;

24a1; 87b12; 128a14; 194a15; 202a9;

202b16

r.+dan 87b11

[=11]

Resülallahī (Ar.) Hz. Muhammed bk.

resullah

r.+ 18a9; 18a11; 18a12; 18a13;

19a1; 19b7; 19b14; 28a10; 74a8;

192a1; 195b12; 199a11; 202b12;

227b12

[=14]

Resül hāzret

r.+i 18a5; 18b15; 19a2-3; 20a7;

20a9; 20b16; 20b17; 28a8;

28a12; 28a13; 59a10; 64a12;

158b3; 189b12; 190a5; 195a9;

216a3

r.+in 194a5

r.+inden 23a6

r.+ine 11b9; 195b2; 199a12

r.+ini 21a15; 22b10; 22b14;

23a7; 62a11; 139a3; 188b8;

194a12

r.+inüñ 19b17; 20a5; 21a4;

188b1; 195a4; 195a7; 195a10

[=38]

revā (Far.) uygun, yerinde, layık

r.+ 31a11; 32a5; 58a10; 66b7;

114a6; 114a13; 115b3; 115b15;

189a8; 192a1; 192a2; 192b16;

196a9; 202a9; 202b15; 220b1

r.+dur 64a14; 108a5; 156b1;

187b17; 216b9; 216b10; 216b12

[=24]

revān (Far.) akan, akıp giden

r.+ 220a14; 221b10; 221a2;

222a2; 222a14; 223a15; 224b10;

225a14

[=8]
reviş (Far.) yürüyüş, gidiş
 r.+leri 132b11
 [=1]
revnaķ(Ar.) göz alıcı güzellik,
 parlaklık, tâzelik, letâfet
 r.+ın 193b12
 [=1]
reyhân(Ar.) fesleğen
 r.+ 226a13
 [=1]
rezzāk (Ar.) “Mahlukatına her
 türlü rızkı bol bol ihsan eden”
 anlamında esma-i hüsnadandır
 r.+ı 114a5; 171b6
 [=2]
Rıdvānu’llahi ‘aleyhim (Ar.) Allah
 razı olsun
 r.+ 216b7
 [=1]
rızā (Ar.) hoşnutluk, memnunluk
 r.+ 44b5; 60a17; 60a17; 90b8;
 100a16; 129a14; 150a6; 150a7;
 207b1; 216b1; 218a1; 219a5
 r.+da 93b15
 r.+m 58b16
 r.+mdan 50b11
 r.+mı 58b17
 r.+ñ 66a10
 r.+sı 34a17; 44b4; 94a11;
 128b12; 145b14; 181a12
 r.+sıdur 62a2; 152a16; 181a13
 r.+sın 19b6; 62a13; 79b14

r.+sına 16b10; 38a14; 93b10;
 94a12; 100a16; 120b16; 145b5
 r.+sından 102a2; 214b14
 r.+sını 61a14; 143b14 ; 145b5;
 181a9; 181a13
 r.+sinuñ 39b6
 r.+yı 219b11
 [=47]
rızķ (Ar.) Allah tarafından herkese
 takdir edilen nimet
 r.+ 79a3; 79a4; 112a6; 133a3;
 133a5; 133a6; 184a17; 185b1;
 206a17
 r.+ı 26a14; 114a3; 185b1;
 186a1
 r.+ıdur 114a4
 r.+ın 78b15; 114a6; 114a3
 r.+ına 185a8
 r.+ını 78b14; 115b3
 r.+umı 183a1
 r.+uñ 133a2
 [=22]
ri’āyet(Ar.) itaat
 r.+inde 48a6
 [=1]
ribāt (Ar.) sağlam binâ, kasır, konak
 r.+154a5; 157b2
 [=2]
ricāl (Ar.) Üst düzeyde bulunanlar
 r.+64a8; 65b2; 65b4
 r.+de 64a9
 [=4]
ridā (Ar.) belden yukarı örtülen örtü
 r.+sın 12b6

r.+sını 4b6
[=2]
rifa't (Ar.) yücelik, yükseklik,
özellikle mevki yüksekliği
r.+dur 65b8
[=1]
rikkat (Ar.) acıma, şefkat, merhamet
r.+22b13; 23b14; 79b12; 102b8;
103b3; 103b17; 132a6; 140a10;
152a10
[=9]
rivāyāt (Ar.) rivayetler
r.+ı 85a11
r.+ından 6b10; 10b9
[=3]
rivāyet(Ar.) Bir haber, söz veya
hadisin hikayesi.
r.+dür 28a12
r.+i 10b8
r.+ler 85a10
[=3]
riyā (Ar.) ikiyüzlülük
r.+13b17; 41b4; 223a12
r.+dur 93b5
r.+yı 223a8
r.+yıla 48a17
[=6]
riyāzāt (Ar.) nefsi kırmalar,
dünya lezzetlerinden sakınmalar
r.+a 49b4
[=1]
riyāzet(Ar.) nefsin arzuladığı şeylerin
aksini yapma, dünya lezzetlerinden

sakınmak suretiyle nefsi terbiye etme,
ahlakı güzelleştirme

r.+ 31b13; 61b17; 132b11;
153a1; 176b17; 198a2; 219b13
r.+de 55b5; 152a17
r.+den 50a10
r.+e 31b11
r.+i 107b7; 187a6
r.+ile47a5
r.+inde 82b3; 141b16
r.+ine 135b12
r.+ini 141b6
r.+ler 85a10; 168b15
[=21]

rubā'ī (Ar.) kendine mahsus aruz
vezni kalıpları ile yazılan, genellikle
tasavvufî, felsefî fikirleri, dünya
görüşünü özlü bir şekilde anlatan dört
mısralık nazım şekli

r.+101b1; 116b7
[=2]

rubūbiyyet (Ar.) Allah'a mensup

r.+üñ 175a12
[=1]

rūḥ (Ar.) can, nefes

r.+ı 146b13; 222a4
r.+ını 207a12
r.+lardan 146b14
r.+ları 9a9
r.+larından 6a6
r.+uñ 144a10
[=7]

rūḥānī (Ar.) ruha ait, ruhla ilgili

r.+ler 127b16

[=1]
ruhban (Ar.) papazlar, rahip
 r.+203a16
 [=1]
ruḥṣat (Ar.) izin, müsaade
 r.+a204b16
 [=1]
Rūḥullahi (Ar.) İsâ peygamber
 r.+169a17
 [=1]
rukûʿ (Ar.) öne doğru eğilme,
 eğilerek saygı gösterme
 r.+25a2
 r.+da 25a3
 r.+la 25a5
 [=3]
rumûz (Ar.) remizler, işaretler, manası
 gizli olan sözler
 r.+larını 139a13
 [=1]
rūṣen (Far.) aydın, parlak bk. **rūṣinā**
 r.+41b13; 60a3; 65b8
 r.+dür 2a9; 173b10
 [=5]
rūṣinā (Far.) aydın, parlak bk. **ruṣen**
 r.+sına78a1
 [=1]
ruṣinālîk aydınlık, parlaklık
 r.+42b2
 r.+ı+(rūṣinālîğı) 41a17; 192a10
 r.+ın(rūṣinālîğın) 72a11
 r.+ına+(rūṣinālîğına) 72a14
 [=5]
rûz (Far.) gün, gündüz

r.+226a2 b.2b1
 [=1]
rūzigār (Far.) Dünyânın içinde
 bulunduğu devir, zaman, vakit, dehr
 r.+ 7a3; 8b12; 20b3; 39b3;
 49b6; 55a13; 65b12; 78a2;
 95a13; 124a7; 141a1; 226a12
 r.+da 62b15
 r.+ı 210b6
 r.+ında 155b8
 r.+ını 8b16
 r.+uñ 62b15; 130a10
 r.+uñdan 69a2
 r.+unı 113b13
 [=20]
rūsūḥ (Ar.) sağlam olma, sağlamlık
 r.+ı 198a3
 [=1]
rūsivāy (Far.) kötülükle şöhret bulmuş,
 rezil, kepâze kimse
 r.+142b2
 [=1]

S

saʿâdet (Ar.) mutlu olma, mutlu
 ve mesut yaşam, bahtiyarlık
 s.+ 6a7; 28b12; 31b8; 38a17;
 53b14; 63b12; 106a6; 106b8;
 119a16; 134b4; 173a13
 s.+den 120b1; 120b17
 s.+e 112b3
 s.+i 94a8
 s.+leri 8a2

[=16]

sa' ādetlü (Ar.) saadetli, saadet sahibi

s.+49b6

[=1]

sā' at (Ar.) zaman, vakit

s.+ 11a8; 11a12; 21b11; 23b9;

24a9; 25b1; 26a1; 29b15;

51b11; 62a11; 63a8; 64b12;

66a11; 67b5; 69a10; 69b13;

71a4; 72a12; 95a3; 95b15;

98b8; 99a8; 101a16; 103a10;

108a5; 108b11; 110a10; 113b3;

115a4; 116a16; 119a16;

120b16; 121b8; 134a13; 135a3;

135a11; 136b3; 136b11;

139b11; 140b2; 146a10;

146a11; 146a16; 153a14;

155a6; 156a4; 156a14; 156b9;

157a8; 162a6; 167b12; 168a15;

172a9; 172b8; 183b14; 185b16;

191a8; 191a9; 199a16; 207b16;

215a2

s.+de 155a13; 173b8; 180b5

s.+den 58b2; 135a15; 167b12

s.+i 53b14

[=69]

şabāḥ (Ar.) gündüzün ilk saatleri

s.+ 25a8; 26a6; 27a15; 38a4;

55a15; 55b13; 84a9; 99a2;

118a17; 139b7; 159b7; 191b9;

195a5

s.+a 25a1; 25a3; 36b14; 63a15;

66a15; 80a10; 90b11; 96a1;

109b1; 126a6; 141a8; 153b7;

154a14; 159b4; 162b14; 176b4

[=30]

şabır (Ar.) katlanılması zor olan

durumlara dayanma, tahammül

gösterme bk.**sabr**

s.+42a9

s.+dan 42a9

[=2]

şābit (Ar.) durağan, değişmeyen

s.+ 218a4

[=1]

şabr (Ar.) katlanılması zor olan

durumlara dayanma, tahammül

gösterme bk.**sabır**

s.+42a9; 43b7; 52b3; 113b16;

116a1; 127b14; 150a15; 151b9;

218a2

s.+dur 90b2; 129a16; 150a12

s.+ı 43b2; 103b13

s.+um 42a14; 42a16

[=16]

şa' b-raḡ (Ar.) daha zor, daha güç

s.+157b17

s.+dur 105a15

[=2]

saç başı kaplayan kıllar

s.+162a6; 172b14

s.+ına 140a7

s.+ından 221b4

s.+um 111a2; 226b17

s.+uma111a9

s.+umı 111a3

[=8]

saç- yaymak, dağıtmak

s.-137a2

s.-a 143a5

s.-alum 42b16

s.-ar 143a2; 207a9

s.-aram 143a4

s.-ardı 99b11

s.-arsın 143a3

s.-avuz 120b6

s.-ular 120b6

[=10]

saçıl- yayılmak, dökülmek

s.-ur 225b17

[=1]

şadağa (Ar.) karşılık beklemeden sadece Allah rızası için fakirlere verilen para, mal vb.

s.+57b9

[=1]

sādāt (Ar.) ileri gelenler, efendiler, beyler

s.+ları 101b11

s.-ı ‘Arab

s.+189a2

s.-ı Mekke

s.+101a1

[=3]

şādık (Ar.) vefalı, sadakatli

s.+2a13; 80b1

s.+larıdur 161b7

[=2]

şafā (Ar.) gönül şenliği, kedersizlik
s.+2a11; 8b2; 78a4; 90a3;
99a16

s.+lar 112b2

s.+yıla 63a11; 99a15

[=8]

şāfi (Ar.) temiz, halis, saf

s.+62b7; 130b1; 131a14;

173b7; 184b15; 184b17

[=6]

şaf (Ar.) dizi, sıra

s.+96a5

[=1]

şafvet (Ar.) arılık, saflık

s.+ini 159a7

[=1]

şag yön, karşıtı sol

s.+ 19b8; 20b15; 74b4; 74b7;

194a14; 195b6

[=6]

şag yaşamakta olan, diri, canlı

s.+iken 224a4; 227b12

[=2]

şagır kulağı duymayan

s.+93b3

[=1]

şaglık sıhhat, esenlik bk.şaglık

s.+17b9; 199b1

[=2]

şagluk sıhhat, esenlik bk.şaglık

s.+17b8

s.+ı+(şagluğu) 125a13

[=1]

şağış- sayı, adet

s.+ınca 18a7; 21a6

[=2]

şahābī (Ar.) Hz. Muhammed zamanında yaşamış, onu görmüş müslüman olan kimseler, sahabe

s.+den 10b5; 61a7

s.+nün 10b1

[=3]

şahābe (Ar.) Hz. Muhammed'in sohbetinde bulunmuş olan müslümanlar, sahabiler

s.+ler 18a9; 19b7; 19b14; 21a1

s.+lerini 11b6

s.+lerle 23b1

s.+ye 29b6

[=7]

şahāyif (Ar.) sayfalar

s.+ini4b5

[=1]

şāhib (Ar.) himaye eden kimse, koruyucu

s.+ 9b12; 19a9; 32b5; 42b4;

42b12; 82b16; 89b11; 89b15;

102a5; 134a4; 145a17; 145b9;

145b11; 145b12; 145b13;

157a13; 162b11; 169a10;

196b7; 197a5

s.+i 14b9; 56a3; 56b12; 117a8;

121a6; 175a15; 196b4; 226a3

s.+inde 190a4

s.+ine 150b10

s.+ini 174b12; 174b12

s.+leri 47a9

[=35]

şahīfe (Ar.) sayfa

s.+sinden 156b10

[=1]

şahīḥ (Ar.) gerçek, doğru

s.+202b14

s.+dur 145b11

ş.-i sakīm

s.+den 188b7

[=3]

şahrā (Ar.) çöl

s.+135a6; 143a1; 169b14

s.+da 29a3; 97a2; 119b7;

143a2; 159b2; 167b1; 168a10

s.+dan 98a3

s.+dayıdum 160b7

s.+sında 2a3; 9b3

s.+ya 29a2; 98a3; 159b3;

173a4; 179a13; 215b8

[=20]

sā'il (Ar.) dilenci

s.+57a14; 70b9; 111b6

s.+e 57a15; 57a17; 57a17;

70a7; 70b10; 111b8

[=9]

şāim (Ar.) oruçlu kimse

s.+52b12

s.+sin 211a3

[=2]

şakal erkeklerde çene ve yanaklarda çıkan kılların bütünü

s.+172b14

s.+ı 28b3; 191a2

s.+ını 109a16

s.+um 226b17 b.2b1

s.+uñı 162a7; 211b2

s.+uñuz 42a3

[=8]
şakallu sakalı olan kimse,
sakallı
s.+194a15; 221a4
[=2]
şakf (Ar.) tavan, çatı, dam
s.+ı 96b11; 213b2
s.+ın 210a9; 213b5
s.+ınuñ 210a6
s.+uñ 213b2; 213b3
[=7]
şakın- uzak durmak, kaçınmak,
çekinmek.
s.+ 36a4; 191a14; 191a16;
227b5
s.-up 131a13
[=5]
sākin (Ar.) 1. Durgun, dingin, hareket
etmeyen
s.+110a6; 110a8
2. Bir yerde oturan, o yerin
halkından olan kimse
s.+123a2
s.+em 210a8; 213b5
s.+lerine 75b11
[=6]
şakḳā (Ar.) saka, evlere dışarıdan su
taşıyan kimse
s.+140b10; 140b12
s.+dan 140b3
s.+ya 140b11
[=4]
şakḳalık (Ar.+T.) sakanın
yaptığı iş, su taşıma işi

s.+81a11
[=1]
şakla- korumak, gözetmek, gözlemek
s.-72b6; 98a11; 169b7
s.-dum 46b11
s.-ñ 102a8
s.-ram 74a2
s.-ya 150a14
s.-yam 108b5
s.-yımazsın 168b10
s.-yu 15a7; 44b3; 104b12;
146b1
s.-yubilesin 168b11
s.-yudut 187b15
s.-yuduta 93b7
s.-yudutduñ 128a16
[=17]
şaklu saklı, gizlenmiş olan, gizli
s.+larından 132b9
[=1]
şaksı pişirilmiş, topraktan yapılan
kap, çömlek
s.+92b11
s.+dan 92b8
s.+ya 92b9
[=3]
sal- 1. Göndermek
s.-dı 101a17;
s.-up 97a13
2. Koyuvermek, serbest
bırakmak
s.-dı 209a12; 222a17
s.-ıverdi 153b15
s.-up 48b8; 203a6

s.-uban 227b5

[=8]

şalāh (Ar.) rahatlık, barış, düzen

s.+24a8

[=1]

şalāhiyyet (Ar.) yetki

s.+85b14; 182b5

s.+e 83a17

s.+i 93a12

s.+ile 36a10

s.+ümiçün 93a12

[=6]

şalāvāt(Ar.) “Allahım , Hz . Muhammed’e ve onun soyundan gelenlere salat eyle ! ” anlamına gelen dualardan her biri

s.+65a14; 65a15; 115a6

[=3]

salın- sağa sola hafifçe sallanarak edalı yürüyüş

s.-mak 64b11

s.-mayam 64b12

s.-ur 41a10; 64b11

[=4]

şālīh (Ar.) dinin emrettiği hususlara uygun davranan, günah işlemekten kaçınan (kimse)

s.+48a7; 75a8; 86a4; 86a6;

128a9; 128b14; 206a5; 206b12;

206b15; 207a4; 226b5

s.+ler 114b6

s.+lerün 86a7

[=13]

sālik (Ar.) bir yola girmiş olan, bir yol tutup onu tâkip eden kimse

s.+121b6

s.+leri 3b5

s.+lerinden 132b10

s.+lerinün 3b11

s.+ün 106a5

[=5]

şallāllahu ‘aleyhisselām (Ar.)

“Allah’ın rahmeti, bereketi, selamı onun üzerine olsun” anlamında Peygamber için söylenen duâ

s.+ 3b3; 5b5; 6a1; 9b17; 10a10;

11b4; 17a12; 18a5; 18b9; 21a12;

28a16; 28b12; 65a8; 74a6;

139a3; 142b15; 146b14; 148b7;

175a6; 187a13; 188b1; 188b5;

190a5; 195a8; 195b12; 199b10

s.+i 141a13

[=34]

salṭanat (Ar.) hükümdarlık, sultanlık

s.+ 98b16; 101a13

s.+dan 86b8

s.+ı 101a10

[=4]

sāmit (Ar.) susan, konuşmayan

s.+171a8

[=1]

şan- düşünmek, zannetmek

s.-a 108b5

s.-asın 150b12; 150b14;

224b11

s.-aydun 34a1; 84b8; 98a5

s.-dı 72b3; 109a12; 167a2

s.-dugum 41b12
s.-dum 132a12; 134a7; 134a8;
134a8
s.-dun 118a12
s.-ma 51a7
s.-up 211b7
s.-ur 52a3
s.-urdu 195a13
s.-urduk 27a8
s.-urlar 86a5; 173b9
s.-ursin 105a2
[=25]
saña sana
s.+5a10; 6b16; 8b10; 17b1; 20a1;
20b13; 21b3; 21b6; 22a10;
23b12; 23b17; 24a3; 24a8;
26b12; 30a2; 30a4; 30a10;
30a13; 30b12; 30b14; 30a1;
37a14; 38b15; 40a7; 42b3; 45a5;
48a11; 48a14; 48a16; 48b15;
50a4; 50a5; 51a7; 51a8; 52b10;
53a10; 55b15; 57a11; 59b4;
59b9; 59b15; 61b10; 62a6; 64b1;
64b3; 65a16; 66a12; 66b11;
69a4; 73b12; 76a10; 78a10;
79b13; 80a16; 81b1; 81b6;
84a13; 85b1; 87a17; 87b15;
88a5; 88a6; 88b12; 90a7; 90a14;
90b6; 93b16; 95b11; 95b13;
100b6; 104b13; 107a4; 108b14;
110a9; 114a1; 114b14; 115b12;
117b1; 117b7; 117b15; 118a9;
119a11; 119b17; 120a2; 121b9;
128b7; 130a1; 131a13; 131b17;

132a4; 134b15; 136b10; 139b13;
139b16; 141a9; 141a12; 142a9;
142a10; 144b4; 144b11; 149b15;
157a14; 158a9; 159a5; 159a9;
159b8; 161a9; 161b13; 161b17;
166a8; 168b1; 170a1; 171a14;
173b6; 173b8; 175a9; 176b9;
176b15; 178b11; 184a8; 184b5;
186a17; 186b15; 191a10;
191a16; 196a16; 197b17; 201a2;
201a7; 202b15; 206b5; 206b9;
208a2; 208b17; 209b5; 211a5;
212a9; 212a10; 212a12; 217b11;
218b3; 219b6; 221a9; 221a10;
223a4; 225a9; 226b8; 226b11;
226b14; 226a11; 227b11

[=164]

şan‘at (Ar.) ustalık, hüner, marifet

s.+110a16

s.+ından 53b5

s.+uñ 110a11; 110a15

[=4]

sanduk sandık

s.+ı+(sandugı) 99a2

[=1]

şāni‘ (Ar.) “yaratıcı, halk eden ”

anlamında Allah için kullanılır

s.+76b10

[=1]

sānki (Far.) sözüm ona, sözde, güya

s.+221b4

[=1]

sanu zan, şüphe

s.+41b12

s.+dur 171b10
s.+lar 151b6; 151b7
s.+sı 163b11; 163b12; 164a7
[=7]
sar- bir şeyi üzerine başka bir şey dolayarak onunla kaplamak, bez, kefen vb. şeylerin içine almak
s.-alar 65b16
[=1]
sarar- (heyecan, korku, hastalık, açlık vb. sebeplerden yüzünün rengi) solmak
s.-mış 26b12; 135a16; 142a7
[=3]
sarāy (Far.) hükümdarların oturduğu büyük ve gösterişli bina
s.+ 12b11; 96a14; 124a12
s.+a 96a12; 96a14; 124a12
s.+ı 12b14; 38b14; 50a9; 96a12; 113a13; 151a9; 184b3; 195a6; 200a12; 210a4; 210b16
s.+ıdur 113a12
s.+ımdur 96a13
s.+ın 99b10
s.+ına 11a11; 14b11; 40b14; 166b2; 175b9
s.+ında 18b2
s.+ından 166b2; 181a15
s.+ınuñ 50a14
s.+uñ 96b11
[=30]
sarāyıcı saraycı
s.+yam 74b17
[=1]
şarf (Ar.) şekil bilgisi, dil bilgisi

s.+7b3
[=1]
sarhoş (Far.) alkollü bir içki veya keyif verici bir madde etkisiyle az veya çok kendini bilmez, kendine hâkim olamaz duruma gelmiş
s.+lara 145a8
[=1]
sarhoşluk (Far.+T.) sarhoş olma durumu
s.+ı+(sarhoşluğu) 145a9
[=1]
sarı bk.saru
s.+223a14
[=1]
sarık fes, külâh, kavuk gibi başa giyilen şeyler üzerine sarılan tülbent, şal
s.+ından+(sarığından) 225b4
[=1]
sarıl- bir şeyin üzerine başka bir şey dolayarak onunla kaplamak, örtmek
s.-mış 21b13
[=1]
sarsıl- sallanmak, şiddetle titremek
s.-a 224b10
s.-ur 225b16
[=2]
saru bk.sarı
s.+129b12; 169a15; 170a5
[=3]
sat- bir değer karşılığında bir malı bir alıcıya vermek
s.-196b1

s.-a 17b7
s.-alar 17b4; 204a4
s.-ardı 27a10; 29b12; 99b6;
108b7
s.-arsın 21b17
s.-dı 66a2; 138a7
s.-dılar 68b1
s.-dugı 38b11
s.-dum 73a7; 109b13
s.-dun 143a15
s.-ma 137b15
s.-mak 21b17
s.-up 109b12
s.-ubdururam 214a2
[=21]
şavlet (Ar.) bütün gücüyle saldırma,
şiddetli hücum, saldırı
s.+i 88a12
[=1]
şavm (Ar.) oruç
s.+115a6
[=1]
şavma' a (Ar.) ibadet yeri
s.+58a7; 67a3; 133b17
s.+da 58a7; 133b6
s.+dan 58a14; 135a15; 135a16
s.+nuñ 71b9; 133b2; 133b3
s.+sı 58b10
s.+sına 55a13; 73a3; 135a13;
136b4; 136b11
s.+sında 58a5; 70b3; 71b1
s.+sınuñ 35b2
s.+ya 56b3
s.+yı 133a7; 135a10

[=25]
sa'y (Ar.) çalışma, çalışıp çabalama,
emek sarfetme, ceht
s.+7b9; 31b3
s.+ı 8b4; 141b12
[=4]
say- 1.Kabul etmek, addetmek
s.-alar 4a12
s.-ar 91b11; 227b4
2. Aynı cinsten olan şeylerin
adedini belirlemek için saymak
s.up 14b12
s.-dı 70a4; 70b15
s.-makda 70b17
s.-ubdur 149a15
[=8]
sāye (Far.) gölge
s.+sinde 8a2
s.+sindeyem 73b14
s.+sine 6a7
s.-i tūbī
s.+dür 158a13
[=4]
sayru hasta
s.+51b15
[=1]
sebeb (Ar.) sebep, neden
s.+9b8; 47b9; 53b10; 55a12;
64b15; 77a16; 115a8; 118a9;
119a7; 124a14; 125b2; 128a5;
133a2; 136b14; 139b10;
142b13; 193a6; 202a6; 206b2;
208a14; 212b9; 216b17; 217a7
s.+den 18a16; 48b2; 128a14

s.+dendür 31a5
s.+dür 207b11; 210b1
s.+i 29b11; 133a3
s.+i78b1
s.+ile 90a17
s.+inden 34b17; 43a7; 161a6;
211b16
s.+iyile 54a9; 58a16; 145b2;
149a13; 199b3
s.+lerden 129b1
s.+ümüzden 170a2
[=45]
sebük (Far.) ağırlığı az olan, hafif
s.+44a15
[=1]
seccāde (Ar.) namazlık
s.+ 48b8; 159a16; 159a17
s.+nüñ 203a7
s.+sin 72b14; 151a7
s.+sini 72b10; 126a5
s.+sinüñ 72b11
s.+yi 203a5; 203a6
[=11]
secde (Ar.) Allah'ın büyüklüğü,
önünde hiçliğini göstermek maksadıyla
yere kapanma
s.+215b1
s.+de 25a7; 35b4; 67b2;
136b14; 191b15; 215b1
s.-i şükür
s.+de130a3
[=7]
sefer (Ar.) yolculuk
s.+105b1; 151a7; 164b4

s.+de 109b4
s.+deyidüm 143b17
s.+e 105b2; 154b4; 154b6
s.+i 38a7
s.+lerimün 142a15
s.+ümüz 100a10
s.+ün 8a10
s.-i Hicāz
s.+a 154b2

[=13]

segirt- koşmak

s.-düm127a5
s.-i 34b8
s.-ü 38b13; 151a9; 211b7
s.-üp 97b6; 194a6
s.-ür211b12
[=9]

segirtmek koşmak

s.+172b14
[=1]

seḡāvet (Ar.) cömertlik

s.+215a13
s.+de 193b14
[=2]

sehel (Ar.) kolay bk.sehl

s.+145b15
[=1]

sehel-rek (Ar.+T.) daha kolay

s.+89b16
[=1]

seher (Ar.) tan yerinin
ağarmasından biraz önceki zaman

s.+ 80a8; 80a8; 84a8; 126a7;
176a5; 179a4; 180a14; 212b10

[=8]
seḥḥāre (Ar.) büyü yapan kadın,
büyücü kadın
s.+den 53a13
[=1]
sehl (Ar.) kolay bk.**sehel**
s.+dür 41a14
s.+i 125b9
[=2]
sehv (Ar.) hata
s.+ 43a8; 217a14
[=2]
sekiz sekiz
s.+7a14; 35a1; 77b11; 104a1;
179a2; 181a4
[=6]
sekizinci sekizinci
s.+218b8
[=1]
seksen seksen
s.+43a1
[=1]
selām (Ar.) “ Selamün aleyküm ,
merhaba, hayırlı işler” anlamında bir
söz
s.+umı 142b1
s.+umuzu 100a9
[=2]
selāmet (Ar.) emin, korkusuz
s.+32a12; 32a14; 74b2; 108b6;
212a6
s.+i 141a15
[=6]

selāmetlik (Ar. + T.) kurtulmuş
olma durumu
s.+27b8; 43a11; 91b10
s.+ıla+(selamethıgıla) 22a2;
22a2; 92b4
s.+ın+(selamethıgın) 212a6
s.+ile+(selamethıgile) 207a10
[=8]
selvā (Ar.) Tih sahrasında Allah
tarafından, “menn” adlı kudret helvası
ile birlikte İsrailoğulları’na indirildiği
bildirilen bıldırcına benzer kuş (menn ü
selva)
s.+135a2; 135a3; 135b17
[=3]
semā (Ar.) gökyüzü
s.+150b1; 178a3; 180a9;
207b14
[=4]
şemere (Ar.) verim
s.+171a3; 171b14
s.+si 3b13; 75a2
[=4]
senā (Ar.) övme, övüş, medih
s.+106b12
s.+sı 149b13
[=2]
ser-āsīme (Far.) sersem, şaşkın
s.+97a3
[=1]
ser-çeşme (Far.) çeşme başı, su
başı, pınar
s.+184b14; 184b16
[=2]

ser-gerdān (Far.) başı dönen, ne yapacağını bilmeyen, şaşırmış, sersemlemiş bir durumda olan (kimse), şaşkın

s.+84b2; 85a4; 101b4; 200a1

[=4]

ser-keş (Far.) dik başlı, dik kafalı, inatçı, itâatsiz (kimse)

s.+45b4

[=1]

sermāye (Far.) servet, varlık

s.+82a3; 83a16; 144b12

s.+m144b11

s.+si 38a7; 69b14; 83a15

s.+sini 38a13

[=8]

sermāyesizlik (Far. + T.) sermayesi bulunmamak

s.+i+(sermayesizligi)144b12

[=1]

ser-tā-ser (Far.) baştan başa, hep

s.+138b15; 170a9; 171b10;

221b9

[=4]

ser-ver (Far.) bir topluluğun en ileri geleni, başkan, reis

s.+227a16

s.+i 31b16

s.+lerinden 100b2

s.+lerinin 3a15; 3b11

s.-i enbīyā

s.+49a10

[=6]

setr (Ar.) vücutta örtülmesi gereken yerler

s.+192a11

s.+inde 75a4

[=2]

sev- (Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek

s.-di 63b9 ; 74a15

s.-düğü 222a22

s.-düm 63b9

s.-e 26b7; 26b7; 26b8

s.-eler 131b17

s.-en 81b4

s.-enleri 118b7

s.-er 50b11; 54b17; 74a3; 74a7;

88a16; 88a16; 93b13; 129a2;

146b5

s.-erdi 30b2; 48b4; 201b5

s.-erem 63a16; 74a4; 93b8;

93b17; 149b12; 199a8

s.-erin 81b4; 88a16; 88a17

s.-erler 50b14

s.-erse 8b3; 80b11

s.-ersen 85b10; 186b15

s.-ersin 79b11

s.-ine222b14

s.-ine 223b5; 225a8

s.-memekdür 92b3

s.-meye 74a8

s.-mez 187b10

s.-mezdüm 196b15

s.-mezem 93b17

s.-mezin 186b17

s.-mezse 53a15
s.-se 91b14
s.-sem 148b10
[=53]
şevāb (Ar.) iyi ve güzel davranışlar karşılığında Allah tarafından verilen mükafat
s.+129b5; 222a8
s.+a 77b13; 217a17
s.+dur 54b16
s.+ı 69b3; 182b10; 186a1
s.+ın 128a10; 170b9; 170b10
s.+ile 149a3
s.-ı azim
s.+118a9
[=14]
sevdā (Ar.) kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet
s.+dayısan 100a17
s.+m 189a15
[=2]
sevdāvi (Ar.) meraklı, kuruntulu
s.+189a15
[=1]
sevgülü (Ar.) sevgili
s.+131a3; 196b16; 224b16
s.+si 19b13; 53a16
[=5]
sevici seven
s.+yem 118b7
[=1]
sevindür- sevindirmek
s.-ür 224b9
[=1]

seyir (Ar.) yürüme, yürüyüş, gitme
s.+16a11
[=1]
seyyi'āt (Ar.) kötülükler, fenâlıklar
s.+unı 43a5
[=1]
seyyid (Ar.) efendi
s.+iyidi 208a6
s.+ümüzdür 96b4
[=2]
seyyide (Ar.) Hz. Muhammed'in küçük torunu Hz. Hüseyin soyundan olan kadın
s.+dür 65a9
[=1]
seyyidi (Ar.) "Efendim" anlamında hitap sözü
s.+25b12; 55a3; 67b3; 87b11; 176b8
[=5]
seyyidü'l-mürselin (Ar.) Peygamberlerin efendisi, Hz. Muhammed
s.+187a12
[=1]
sêz- anlamak, kavramak, idrak etmek
s.-meyeydüm 125a3
[=1]
şı- kırmak, bozmak; harap etmek, mağlup etmek
s.-dı 34b1
s.-dılar 22b7

s.-dum 22b11

s.-ma 48a11

s.-miş 22b10

s.-yaydunuz 22b8

[=6]

şibgatullāh (Ar.) “Allah’ın boyası” anlamında olan bu terkîbe eski metinlerde “Allah’ın dîni, İslâm, İslâm fitratı üzere yaratılış, Allah’ın yaratıcı kudreti, akıl, âdetullah” vb. mânâlar verilmiştir

s.+2b16

[=1]

şiddik (Ar.) Allah’ın ermiş kulu

s.+15a2; 147b17; 183a12

s.+dan 183a13

s.+lar 32b13; 54b14; 147b16

s.+lardandır 125b6

s.+larınuñ 95a12

[=9]

şidk (Ar.) Allah’a gönülden bağlanıp yalan, gösteriş yapmadan, olduğu gibi görünme

s.+99a15; 146b5; 148a10;

149a4; 149a7; 150a11; 150a12;

162b16; 172b13; 183a12

s.+ından 2b5

s.+ile 130b5; 181a6

s.+uñdan 110b12

[=14]

şifât (Ar.) Hâl, keyfiyet, suret, şekil

s.+69a10; 80b4; 93a12

s.+a 107a9

s.+dan 135b11; 148b9; 219b8

s.+dur 5b11

s.+ı 44b8; 76b15; 181b7;

181b11; 187a5

s.+ıdur 3a4; 16b14; 164b14

s.+ın 23b10

s.+ında 113a3; 150b7; 221a4

s.+ından 4a13; 147a10; 150b7;

173a17

s.+ları 83a12

s.+larla 116b6

s.+um 5a11

s.+umdur 131b8

s.+umuzdan 179a13

[=29]

şığ- sığmak, girebilmek

s.-maz154a1

s.-mazdı 169b14

[=2]

şığdur- sığdırmak

s.-mayam 10b14

[=1]

şığa- okşamak, sıvazlamak

s.-dı 155a17; 195a10

[=2]

şığın- himayesine, kolu kanadı altına girmek

s.-uram 25b13; 159b9

[=2]

şığır öküz, inek vb. büyükbaş hayvanların ortak adı

s.+193a9

s.+ları 71a9

[=2]

şıhhat (Ar.) sağlık, esenlik, âfiyet

s.+ 75a16; 109b12; 135a13;
136b3
s.+i 142b12; 144a10; 144a10
[=7]
sık- sım sıkı kavramak, üzerine
basınç uygulamak
s.-a 225a11
[=1]
şın- kırmak, bozmak, mağlup
etmek, yenmek, korkutmak, yıldırma
s.-dı 66a6; 66a9; 122a12; 160a2
s.-dugına 28b2
s.-mı 79b16; 210a7
s.-mı şidi 213b3
s.-up 172a3
[=9]
şına- yoklamak, imtihan etmek
s.-ma 163b16
s.-ya 28b1; 168a6
s.-yubdururlar 217a8
[=4]
şınuk kırık
s.+176a1; 177b6
[=2]
şınıklık kırıklık
s.+173a4
[=1]
şırâte'l-müstakîm (Ar.) doğru yol
s.+59a1
s.+e 94a14
[=]
sırr (Ar.) gizli tutulan şey
s.+1 17b13; 80a13; 112b1;
126a8; 158a9; 219a6

s.+ıla 55a3; 127b2
s.+ıma 224a5
s.+ına 156b8
s.+ından 2b14; 173b16
s.+ını 48a4; 130b4; 158a11
s.+idi 70a6
s.+um 158a8; 176a8; 217a1
s.+uma 103a13; 161b14; 176a8
s.+umdan 217b17
[=23]
sıva- bir şeyi, üzerine başka bir şey
sürmek suretiyle tamamen kaplamak
s.-dı 206b3
[=1]
sıkba sıkba aş
s.+139a1; 139a2; 139a9;
139b1; 139b3; 139b7; 139b15
[=7]
sil- silmek
s.-di 120b13; 139b9
s.-düm 15b16
[=3]
silk (Ar.) dizi, sıra
s.+ine 6a8
[=1]
silk- silmek
s.-di 203b10; 221b4
[=2]
sille (Far.) tokat, şamar
s.+101a1; 101a5; 162a10;
162a11
[=4]
sîmâ (Ar.) yüz, çehre
s.+sında 85b14; 216a13

[=2]
sin mezar, kabir
s.+26b9
s.+de 26b10
s.+ün 225a10
[=3]
sin- içine, özüne işlemek
s.-e 157a11
[=1]
siñek sinek
s.+72a2; 72a3
[=2]
sine (Far.) göğüs, bağır
s.+müñ 173b16
[=1]
sīnī (Far.) yuvarlak tepsi
s.+58b3
[=1]
sipāh (Far.) asker, ordu
s.+larınun 180a10
[=1]
sipāhī (Far.) süvari asker
s.+119a3; 119b7; 119b17
s.+nüñ 119a16
s.+ye 119b14
[=5]
sipāre (Far.) Kur'an-ı Kerim'i
meydana getiren otuz cüzden her biri
s.+a 204b1; 204b3
[=2]
sipās (Far.) şükür ve övgü, hamd ve
sena
s.+2b5
[=1]

sipürge süpürge
s.+müz 51b5
[=1]
sipürmek süpürmek
s.+172b15
[=1]
sīret (Ar.) bir kimsenin ahlakı,
seciyesi, karakteri
s.+12b10
[=1]
sirkelüsirkeli
s.+139b1
[=1]
sitāyış (Far.) övme, övgü, medih
s.+147b16
[=1]
siyādet(Ar.) efendilik, beylik
s.+i 96b5
[=1]
siz siz
s.+ 14b5; 19a12;19b8; 19b10;
21a16; 21a17; 22a2; 22a12;
22b1; 22b3; 22b6; 22b8; 25a17;
32a17; 39b1; 42a5; 45b11;
51a17; 52a4; 54b8; 54b12;
58a12; 61a24; 70a10; 86b17;
87b1; 89a6; 91a16; 91b2; 94b3;
94b4; 102a9; 103b2; 113a3;
116a10; 124a8; 125a6; 127a16;
163a4; 166b16; 185b8; 197a17;
197b14; 203b15; 213a11;
222b17
s.+de 93a16; 102a9

s.+den 19a1; 42a6; 73a17;
88a8; 92a4; 164b5; 188a16;
193b9; 193b10; 220a14

s.+dir124a8

s.+e 22a6; 26b2; 32b16; 32b16;
34b17; 47a13; 54b8; 67a8;
70b11; 77b16; 84b13; 84b14;
86b1; 89a7; 100b15; 109b4;
122a9; 122a13; 124b4; 135a9;
157a11; 182b8; 192b4; 192b3;
193b15; 200b9; 220a14; 221a1
s.+i 18a14; 22a2; 22a9; 32a6;
32a7; 42a6; 46a1; 54b12; 91b2;
94b4; 110b1; 121a7; 143b13;
163a5; 188a4; 188b17; 221b13;
222b9; 222b17

s.+inçün 54b14

s.+ün 12a5; 14b5; 18a15; 19a8;
22a13; 26a4; 32a2; 35a16;
51b4; 61a15; 66b8; 70b17;
74b1; 83b13; 83b17; 91b3;
100a14; 121b3; 125a8; 125a8;
147b17; 158b12; 165b1; 176a2;
182b7; 193b10; 193b11;
196b15; 201a3; 203b13;

s.+üñdür 88b10

s.+üñile 58a10; 100a14;
155b13; 155b14; 203a1

[=153]

şofra masa, sini vb. şeylerin yemek
yemek üzere hazırlanmış durumu

s.+166a8

[=1]

şoğan soğan

s.+71a1; 71a4; 71a16; 71b17

s.+ıla 71b15

[=5]

şoĥbet (Ar.) konuşma, hasbihal

s.+90b14; 90b15; 218b23

s.+e 80b16; 126a7; 165b8;
174a12

s.+i 145a3; 162b11

s.+in 198a11

s.+ince 151a15

s.+inde 135b13; 155b8; 199a6

s.+inden 16a15; 16a16; 17b14;
17b15; 90a2; 190b2

s.+ine 158a16; 219b17

s.+ini 53a11; 210a14

s.+iyile 90b12

s.+üm 90a15

s.+ün 90a10

s.+ünüz 35a16

[=29]

şok- yerleştirmek

s.-alar 223b6

s.-ardı 72a16

s.-dum 217b2

[=3]

şokak (Ar.) iki yanında evler olan,
caddeye oranla daha dar veya kısa
olabilen yol

s.+da 160a17

s.+ında+(sokağında)130a13;
130a16

s.+larında 131b2

[=4]

şol sağın karşıtı, sol taraf

s.+74b5; 74b8; 194a14; 195b7
[=4]

sol- diriliğini, tazeliğini yitirmek
s.-arın 224b3
[=1]

şoñra içinde bulunulan veya
bahsedilen anın ilerisindeki bir
zamanda, bilahare

s.+74a14; 77b15; 78a4; 79b7;
81a4; 83b11; 84b15; 85b9;
87b10; 88b7; 88b13; 101b7;
102b16; 105a15; 109a7; 109a8;
112a3; 113b6; 114b17; 116a9;
119a12; 131b4; 132a9; 132b15;
133b15; 135a16; 136b1; 137b8;
138b4; 144b3; 146b15; 150a9;
152b2; 154b9; 154b11; 156a9;
156b11; 157b16; 160b11;
165a9; 165a15; 165b13; 166b6;
167b13; 169a13; 169b6; 170b1;
170b13; 173a10; 174b6; 174b7;
176b12; 176b17; 179b10;
179b10; 179b16; 181a1;
187b17; 187b17; 188a17;
189a14; 190b2; 191b14;
200a10; 205b12; 206a3;
208b12; 209a9; 209b11; 217a1;
217b3; 218a8
s.+gı 224a17
[=79]

şor- sual etmek, soru sormak
s.-112a6; 128a7
s.-a 91b5; 223a5
s.-alar 93b16

s.-am 164b1
s.-anları 224b16
s.-ar 222a14
s.-ardı 55a16; 203b1
s.-ardum195b8
s.-arlar 64b5; 177b7; 177b8;
177b10; 188a11; 223a3; 223a4
s.-arlardı 105b6
s.-arsın 40b13; 175b8
s.-arsız 154a3
s.-dı 9b5; 14b16; 15b13; 19a7;
28a9; 29a15; 34a3; 38b12;
40b12; 57b5; 61a10; 77b8;
83b13; 90a10; 103a4; 103b1;
110a11; 110a14; 120b3;
121a12; 121b5; 131b8; 132a10;
151a16; 157b17; 159b2; 160a6;
163a5; 164a3; 165a3; 167a9;
170a3; 170a6; 171b3; 172a8;
173b14; 174a1; 176a15; 188b5;
194b3; 205a10; 209b4; 212b11;
214a8; 217b5; 219a12
s.-dılar 7b14; 18a12; 25a10;
25a12; 26b1; 32b2; 33b4; 41a5;
45a12; 45a14; 46a7; 53b15;
58a6; 59b15; 60a14; 60a17;
61b2; 61b9; 63a9; 64b14; 70a5;
74a10; 76b12; 77a16; 81a4;
89a2; 92a8; 101b15; 103a11;
105b5; 105b7; 108b10; 112a17;
113a1; 113b4; 113b8; 113b12;
115a8; 116a10; 116b17; 124b4;
125a7; 125b12; 125b16; 126b8;
130a17; 131a1; 131b4; 131b13;

136b13; 139b9; 147a10; 154a3;
154a8; 169b11; 190b11; 193a6;
193a10; 193b13; 194b5; 194b7;
197a16; 202a6; 206a14;
206a15; 207b1; 207b3; 208b4;
210a1; 210b4; 211b12;
213a10; 214a13; 214a15
s.-dugı 223a2
s.-dum 53b5; 90b7; 100b14;
112a5; 112a8; 112a9; 112a9;
112a11; 112a12; 125b5;
133b15; 135a8; 142a10; 144b3;
156a10; 195b9; 199a1; 205b10;
208b13; 210b8; 212b8
s.-durursın 81a10
s.-ıcaak 119a12
s.-ııardur 157b3
s.-maga 52a17; 78b2; 79a9;
79b15
s.-mazsın 172a17
s.-sa 206a8
s.-salar 9a4
s.-up 102a14; 102b6
s.-un 63b8; 198a4; 207b3
[=190]
şori soru bk.**soru**
s.+226b2
[=1]
soru bk.**sori**
s.+226b11; 227b16
[=2]
soruci soru soran kimse
s.+223a11
s.+dan 224b10

[=2]
şovuk soğuk bk.**şovuğ**
s.+ 99b12; 109b4; 126b3
s.+(ğ)a 109b2; 109b4
s.+da 126b1; 126b5
s.+dan 99b15; 99b17
s.+ (ğ)ı 46b10
s.+(ğ) idi 125a17; 153b4;
160b10
[=13]
şovuqluk soğukluk
s.+209b6
[=1]
soyıl- üzerindeki kabuk, deri, zar vb.
çıkarılmak, soyulmak
s.-mış 71a4
[=1]
soyun- üzerindeki kabuk, deri, zar vb.
çıkarılmak, soyulmak
s.-mış 76a6
[=1]
söyle- demek, anlatmak
s.- 79b9; 79a17; 130a2; 165b9;
165b11; 179b11; 225a4;
227b10
s.-di 12b13; 52a4; 135b6;
163a6; 165b10; 165b13;
203a17
s.-diler 197a15
s.-dügi 140a9
s.-dügüm 58a16
s.-dügümçün 59b1
s.-dün 162a17; 185a7
s.-me 104b17

s.-medi 72b9; 135b5; 190b3;
209a2
s.-mediler 70b11
s.-medüñ 162a17
s.-megi 91b11; 213a2
s.-megile 186a15; 187b6
s.-mek 129a10; 149b15
s.-mekde 149a8; 217a8
s.-mekden 130a1; 149b4;
217a15
s.-memek 182a4
s.-mesün 129b16
s.-meye 43a17; 91b13; 146a4;
182b16
s.-meyesin 187b16; 209b13
s.-meyevüz 100a5
s.-mez 19a11
s.-mezdi 154a13; 209a7
s.-mezim 141b11
s.-mezsen 187b16
s.-mezsın 79b8
s.-nmez 69a4
s.-r 78b13; 148b11; 163b8;
168b16; 180a2; 223a3
s.-rdi 25b3; 152b10; 173a17;
207a2
s.-rse 181a10; 187b1
s.-rsem 189a6; 189a7
s.-rsin 130b16; 137a13; 169a4
s.-se 146a4; 225b17; 226a11
s. -señ 187b17
s.-ye 43a16; 44b1; 44b10;
104b17; 126a2; 146a8; 173a16;

181a11; 183b1; 187b1; 187b2;
221a7; 225a2
s.-yem173b7
s.-yesin 90b17; 114b15
s.-yesiz 58a11
s.-yeydi 174b2
s.-yeydüm 58a17
s.-yicilerün 144a6
s.-yü 221a13; 221a13
s.-yüp 40b2; 176a8; 178a4
[=117]

söyleş- bir işin nasıl yapılması gerektiği
konusunda konuşmak müzakere etmek.

s.-imez 197a14
s.-mekden 53a15
s.-ürler 195a17
[=3]

söyündür- söndürmek

s.-di 87b3
[=1]

söz laf, kelam, konuşma

s.+ 7a2; 7b9; 7b10; 8a14; 13b6;
34b4; 41a15; 42b12; 43a6;
43a17; 72b8; 89b2; 90a7;
91b11; 114a10; 130a2; 130b17;
137a12; 149a8; 149b16;
154a10; 155b3; 158b5; 169a11;
173a11; 174b1; 174b14;
182a13; 183b1; 186a17; 187b1;
187b24; 190b2; 197a15; 198b2;
201b3; 209b14; 217a8
s.+de 192a12

s.+den 7b5; 53a3; 79a12;
79b12; 96b16; 114a10; 185b15;
192a4
s.+dür 8a16; 177b4; 211a9
s.+e 75a6; 77a9; 78a7; 79a17;
137a5; 185a1
s.+i 33a2; 43a15; 44b2; 46a1;
52a3; 79b4; 86b16; 115b7;
148b6; 155b12; 166a8; 167b3;
174a3; 187a5; 201a4; 214a12;
216a15; 219a14
s.+içün 44b1
s.+idür 61a14; 75b9; 105a11;
192a12; 217b17
s.+in 130a4; 165b13; 178b17;
214b16; 221b2
s.+ince 153b8
s.+inden 41a2; 41a4; 41a4;
41a4; 41a5; 140a16
s.+ine 34b6
s.+inüñ 205b5
s.+ler 8b5; 25b2; 39b7; 168b16
s.+lere 140a9
s.+leri 3b12; 17b17; 39b7;
61a3; 140a9; 154b17; 185b12
s.+leridür 8a4; 39b7
s.+lerin 6a10; 10a6; 36b9;
162b12
s.+lerinden 3b11; 7a3; 7a9;
8b1; 16a26
s.+lerine 16a16
s.+lerini 3a8; 5a16; 8b4; 10b7
s.+lerüñ 5a17; 6a9; 8a15; 32a1;
163a2; 163a7

s.+ümi 32b15
s.+ümüzi 48a11
s.+üñ 7b11; 54b4; 145a10;
163a9; 168b12; 198b7
s.+üñe 90a2
s.+üñi 12b4; 44b1; 45a5;
104b17; 114b2
[=149]
şu su
s.+15b2; 15b4; 15b5; 15b6;
15b9; 25b10; 28a9; 35b6; 35b7;
36a11; 36a14; 36a15; 37b1;
59b12; 60b1; 63a11; 63b2;
76a5; 79b16; 80a1; 80b14;
83b14; 98a9; 107b13; 109a4;
120b9; 122b4; 122b10; 125a16;
129b10; 140b10; 153b1; 153b2;
158b9; 161a1; 164a10; 170a4;
170a5; 170a7; 174a11; 184a7;
193a12; 195b1; 195b3; 195b4;
221a5; 221a7; 221a11
s.+da 222b4
s.+dan 36a15; 144b6; 153b6;
158a14; 184a12; 221a6
s.+dur41b5
s.+lar 15b12; 99b12
s.+ya 15b6; 55b5; 137a1;
155a5; 193a1; 209a5; 209a12;
210b3
s.+yı 12a12; 28a10; 76a6;
133a15; 153b5; 158a14;
160b14; 184a4; 184a6; 205a8;
210b4; 210b11; 216b14
s.+yıla 63b15; 76a5; 157b15

s.+yıyla 161a3
s.+yun 131a14
[=97]
su'āl (Ar.) sorulan şey, soru
s.+ 45a10; 45a11; 88a8; 115b16
s.+dür 201a9
s.+e 184b2; 201a1; 204b12
s.+i 83a1; 204b15
s.+im 226b19
s.+in 177b7
s.+inden 109b8
s.+üm 201a7
s.+üne 201a8
[=15]
şubḥ (Ar.) sabah vakti, sabah
s.+ 25b5; 152b4; 153b9; 176a7;
176a4; 176a11; 191b14
s.+ı 31b8; 39a2; 63b12; 134b4
s.+ın 119a17
[=12]
şuç kabahat, günah
s.+um 39a7; 58a12
[=2]
şuffa (Ar.) sofa kelimesinin eski
metinlerde geçen asıl şekli
s.+213b4
s.+da213b5
s.+nuñ 12b12
[=3]
sūḥte (Far.) yanık, yanmış
s.+14a2; 14a6
[=2]
şulb (Ar.) döl, zürriyet, nesil
s.+ı 45a7

[=1]
şuleḥā (Ar.) salihler, dinin emrettiği
hususlara uygun davranan iyi amel
sahibi kimseler
s.+5a7; 6a2
s.+dan 128a9
s.+nun 128a15
[=4]
sultān (Ar.) hükümdar
s.+ 50b8; 50b11; 50b10; 85b12;
85b11; 216b16
s.+a 50b10; 50b12
s.+lar 32b13; 36b5; 100a1;
125a16; 196b15
s.+lardan 126b10
s.+larıçün 93a13
s.+um 48a13; 56a8; 132b3
s.+uñ 78a1; 78a3; 85b13
s.+uñdur 109a5
[=22]
sultānlık (Ar.+T.) hükümdar
olma durumu
s.+157b11
s.+ı+(sultanlığı) 157b10
[=2]
sulūk (Ar.) bir yola girme, bir yol
tutup o yolda yürüme
s.+inüñ 3b5; 161b7
[=2]
şun' (Ar.) yapış, yapma
s.+106b14
s.+ın 76b9
[=2]

şun- bir büyüğe veya nezaket gereğince bir kimseye bir şeyi vermek, yollamak, göndermek, takdim etmek

s.-dı 22a11

s.-dı (el sun-)84a17

s.-ıvirdi 64b7

s.-maz 217b9

s.-sa 132b1

[=5]

şūr (Ar.) içi boru gibi boş olan ve üfürülmek suretiyle ses çıkarılan büyük boynuz, nefir

s.+182a1; 223b1

[=2]

şūret (Ar.) yüz, çehre

s.+12b10; 27b11

s.+de 23a5; 23a6

s.+den 87a14

s.+i28a17; 227b4

s.+inde 17a17; 99a6; 99a7;
156b5

s.+ine 102a10; 155a7; 191a5;
222b13

s.+ler 182a10

s.+lerden 182a10

s.+lerünüze 64a11

[=18]

surūr (Ar.) sevinç

s.+182b10

s.+dur182b10

s.+ı 30a16

[=3]

şusız susuz

s.+221a6

[=1]

şusızlık susuz olma durumu bk.

şusuzlık

s.+da 221a9

s.+dan 132a5

[=2]

şusızlık susuz olma durumu

s.+umuzı+(susuzluğumuzı)

36a16

[=1]

şusuz su ihtiyacı olan, susamış

s.+36a13; 174a11; 184a2;
209a5

[=4]

şusuzluk susuz olma durumu bk.

şusuzluk

s.+ 36a11

s.+dan 184a2

s.+uñ+(susuzluğuñ) 184a2

[=3]

sūz (Far.) yanma, yanık, ateş

s.+84b2

[=1]

sūzān (Far.) yakan, yakıcı

s.+206b11

[=1]

sūz-nāk (Far.) yakan, yakıcı

s.+155b5

[=1]

sūbhān'allāh (Ar.) "Allah'ı her türlü arazlardan, kusur, ayıp ve eksiklerden tenzih ederim" anlamındadır

s.+89b10; 99a14; 117a13;
142a11; 144a1; 161a14;
168b10;
s. +i 192b21
[=8]

sücüd (Ar.) secde etme, secde
s.+25a4; 25a4; 25a6
[=3]

süd süt
s.+28a5; 101a11; 102a11;
214b11
s.+i 29b2
s.+ün 28a5
[=6]

süflî (Ar.) aşağılık, adi, bayağı
s.+144b5
[=1]

sülün tavukgiller familyasından bir kuş
s.+64a15
[=1]

sümkür- soluğu burundan hızla vererek sümüğü dışarı atmak
s.-imezlerdi 124b7
[=1]

sünbül(Far.) sümbül
s.+226a13
[=1]

sünnet(Ar.) Hz. Muhammed'in müslümanlarca uyulması gereken sözleriyle örnek iş ve davranışlarının tamamı
s.+171b2
s.+dür 5b4; 25a9

s.+e 210a15
s.+i 145b6
s.+ine 145a6
s.+inüñ 188b6
s.+üme 128a15
s.+ümi 188b9
[=9]

sünnî (Ar.) sünnet ehlinden olan kimse
s.+192a4
[=1]

süpür- süpürmek
s.-ürüz 51b6
[=1]

sür- 1.Uzaklaştırmak, sevk etmek
s.-ün 34b16; 115a2
s.-eriz 154a4
2.Değdirmek, dokundurmak
s.-di 37a13; 41b10; 119a2;
137b11
s.-diler 48b1; 135b9
s.-em 66b9
3.Birine veya bir yöne doğru itmek
s.-di 99a10
s.-diler 111a15
[=12]

sürî sürü
s.+yile 98b13
[=1]

sürü- yere sürünür vaziyette iterek veya çekerek götürmek, sürüklemek
s.-yüb 119b13
[=1]

sürül- kovulmak, uzaklaştırılmak

s.-mişdür 170b12

[=1]

sürün-karnı üzerinde yerde sürüklenir
gibi ilerlemek

s.-di 69b10

s.-eler 69a12

s.-ürdi 155a15

[=3]

süst (Far.) gevşek, zayıf, güçsüz

s.+219b7

[=1]

süstlük (Far.+T.) gevşeklik

s.+inden+(süstlüğünden) 219b5

[=1]

süvār (Far.) bir binek hayvanına,
özelikle ata binmiş kimse

s.+i 182a2

s.+idi 196b7

[=2]

Ş

şād (Far.) sevinçli, mutlu bk.şaz

ş.+ 217a3; 217b6; 223b14;

224b9; 226b6

[=5]

şāh (Far.) padişah

ş.+uñ 226a10

[=1]

ş.-ı iklim-i azam

ş.+95a11

şahādet (Ar.) görülen ve bilinen bir
durum veya iş hakkında şahitlik etme,
tanıklık yapma

ş.+188a8

[=1]

şāhid (Ar.) tanık

ş.+147a14; 188a4

[=2]

şāḥṣ (Ar.) kişi, kimse

ş.+a 221a3

[=1]

şākird (Ar.) talebe, öğrenci

ş.+51a2; 200a11; 205a7;

208a10

ş.+i 190b15; 198a7

ş.+ine 205a13

ş.+ini 51a1; 206b2

ş.+inüñ 205a8

ş.+iyem 59b17

ş.+iyidi 63b1

ş.+ler 193b13

ş.+leri 124a3

ş.+lerinden 82b13; 191b7

ş.+lerümden 171a10

ş.+üm 59b16

[=17]

şākirdlik (Ar.+T.) öğrencilik,
talebelik

ş.+191a7

[=1]

şān (Ar.) şan, şöhret, ün

ş.+ıdur 3b3

ş.+ınadur 3a3

ş.+ıyıldı 212b8

ş.+um 155b10

[=4]

şarāb (Ar.) içilecek şey

ş.+158a3; 178a2
 ş.+ıdur 149b13
 ş.+ın 30b7; 38a12
 [=5]
şarāb-ḥor (Ar.+Far.) şarap içen
 ş.+em178a2
 [=1]
şart (Ar.) şart; vaziyet, hâl
 ş.+188a12; 200b8; 200b13;
 200b15
 ş.+a 200a8
 ş.+dur 188a12
 ş.+ı 22b9; 165a2; 200a6
 ş.+ın 127a16
 ş.+ile 39a9; 110b7; 127a14
 ş.+ları 110b9
 [=14]
şaş- saçmak
 ş.-dı 153b12
 [=1]
şavḳ (Ar.) ışıık
 ş.+ındandur 179b15
 ş.+ınuñ 179a5
ş.-ı inābet
 ş.+dür 185a14
 [=3]
şāyet (Ar.) eğer, ola ki
 ş.+26a8; 26a11; 102b14;
 103b7; 161a7; 205a15
 [=6]
şāz (Far.) sevinçli, mutlu bk.şad
 ş.+75b5; 82a7; 83b5; 91b6;
 106a7; 111a5; 193a5; 212b11
 ş.+am 193a8

[=9]
şāzılıḳ (Far.+T.) sevinç, mutluluk
 ş.+20b5; 62b7; 182b11
 ş.+a+(şazılığa) 186a8
 ş.+ı+(şazılığı)181b5
 ş.+dur 182b11
 ş.+ınun+(şazılığınıñ) 62b7
 [=7]
şeb (Ar.) gece
 ş.+226a2
 [=1]
şebāb (Ar.) gençlik
 ş.+225a15
 [=1]
şefā'at (Ar.) Peygamberlerin ve
 Allah'ın izin vereceği kimselerin,
 kulların suçlarının bağışlanması için
 Allah katında aracılık etmeleri
 ş.+23b6; 31b1; 120a10; 149b7;
 175a14; 177a6; 177a6
 ş.+e 30a1; 48a11
 ş.+i 65a11; 177a5
 ş.+ini 166a7 b.2b1
 ş.+iyile 30a3; 30b17
 ş.+umuza 13b3
 [=15]
şefi' (Ar.) şefaatt eden, bir suçun
 bağışlanması için aracılık eden
 ş.+166a6; 177a7
 [=2]
şefkāt (Ar.) şefkat, acıyarak,
 esirgeyerek sevmek
 ş.+ 129b5; 136b1; 180b3;
 194a7

ş.+i 153b17; 180b3

ş.+ile 29b2; 194a5; 219a11

ş.+inden 29b2

[=10]

şehādet (Ar.) şahitlik, şahitlik
etme

ş.+53b2; 188a13

ş.+de 188a12

ş.+in 193b3

ş.+lerini 188a5

[=5]

şehvāt (Ar.) şehvetler, nefsin
aşırı istekleri

ş.+148a5

ş.+ı 138b2; 146b1

ş.+ine 145b3

ş.+ini 181a7

ş.+üne 127a8

[=6]

şehīd (Ar.) Allah yolunda veya din
uğrunda ölen kimse

ş.+ler 32b13

[=1]

şehir (Far.) il, büyük belde.

ş.+23b8; 134b17; 160b17;
169a8

ş.+de 192b12

ş.+den 151a15; 173a4

ş.+e108b4; 151a14; 158a17;
169a2

ş.+i 48a7; 162a11; 163a1;
220a10

ş.+inde 33a17 48b5; 49b6;
51a15; 57b6; 57b14; 84b17;

85a10; 117b16; 123a1; 154b10;

162b10; 189b2; 211a10

ş.+inden 34b16; 85a14; 118a10;
154a2; 163b14

ş.+indenidi 216b1

ş.+ine 23b4; 23b7; 31b9;
33a16; 52a10; 69b5; 95a4;
152a5; 158b6; 163b5; 183a8

ş.+ini 156a7; 173b3

ş.+inüñ 5a6; 39a13; 65a12;
102b6; 162b10

ş.+üñ 39a14; 49a16; 53b17;
154a5; 211b13

ş.+üñüzde 34b15

ş.-i Nişābūr

ş.+a 98a13

[=60]

şehristān (Far.) büyük şehir

ş.+lar 119a15

[=1]

şehvet (Ar.) aşırı istek, nefis

ş.+64a3

ş.+i 98b17

ş.-i nefsāniyye

ş.+yi 43a11

[=3]

şek (Ar.) şüphe, tereddüt

ş.+24b14; 130b12; 167a8

[=3]

şekāvet (Ar.) kötü yaratılışlı,
kötü iş işleyecek tıynetle olma,
kutsuzluk

ş.+den 38a16

[=1]

şem' (Ar.) mum
ş.+40b10; 72a13; 202a13;
202a13
ş.+i 202a14
ş.+üñ 202a15
ş.-i dîn
ş.+187a3
[=7]
şeni' (Ar.) kötü, fena, çirkin
ş.+124b9
[=1]
şenlik sevinç, neşe
ş.+221b7
[=1]
şerbet (Ar.) şerbet, içilecek tatlı şey
ş.+31a13
ş.+in 74a13
[=2]
şeref (Ar.) büyüklük, yükseklik,
ululuk
ş.+176b2
ş.+i 27a5
[=2]
şerh (Ar.) bir metni, bir kitabı
ayrıntılara inerek açıklama,
yorumlama
ş.+40b16
ş.+idür 8a15
ş.+in 6a10
ş.+inde 5b16
ş.+ine 5b15; 6a11; 10b4
[=7]
şeri'at (Ar.) Allah'ın emri olan din
kaideleri

ş.+3b4; 5a1; 19a10; 32b7;
40a12; 142a5
ş.+a 151a5
ş.+de 55b4
ş.+ı 216b8
ş.+uñ 152a3
ş.+um 19b1
[=11]
şerîf (Ar.) şerefli, mübarek, kutsal
ş.+129b14
ş.+leri 195a6
[=2]
şerîk (Ar.) ortak
ş.+46a6; 189b5; 189b10;
189a15; 197b7
ş.+e 189a14; 190b1
[=7]
şerr (Ar.) kötülük, fenalık
ş.+14b6
ş.+i 14b2
ş.+ile 185a17
ş.+ine 222a8
ş.+üñ 14b7; 225b9
[=6]
şeş- çözmek
ş.-em 178a11
ş.-mek 178a12
[=2]
şevk (Ar.) şiddetli arzu, istek
ş.+4a3; 12b2; 26a1; 26a2;
31a16; 54b8; 134b5; 138b17;
178a6
ş.+ı 4a6; 107a8
ş.+ından 71b3

ş.+ını 159a8
[=13]
şeybe Mekke-i Mükerreme'de
bulunan kapının adı
ş.+194a4
[=1]
şey'en lillah (Ar.) "Allah için bir şey"
anlamında istek sözü
ş.+ 89b11; 111b7
[=2]
şeyh (Ar.) bir tarîkata girip seyr ü
sülûkünü tamamladıktan sonra o
tarîkatın başı durumundaki en yüksek
mertebeye çıkan ve kendisine derviş
yetiştirme (irşat) izni verilen kimse
ş.+5a7; 5a16; 5b2; 6a14; 7a5;
8b8; 13b11; 26a16; 32b17;
33b8; 35a15; 36a4; 36b4; 38a9;
39a3; 41b16; 42a15; 42b12;
45a12; 46a8; 52b17; 70b5;
78b8; 99a12; 102a8; 114b14;
119a3; 119a6; 119a12; 137b7;
137b10; 137b11; 137b13;
139b10; 141a3; 141b7; 142b13;
153a15; 154a8; 154b4; 155a7;
155a9; 155b2; 155b6; 157a9;
158b12; 158b13; 159a13;
159a17; 159a18; 159b3;
159b11; 159b14; 161a16;
161b16; 162a3; 162a4; 162a14;
162a16; 163b3; 164b4; 165a3;
165b8; 165b10; 165b12;
165b15; 167a3; 167a15;
167a15; 167b9; 167b12; 168a5;

168a9; 168a12; 168a14;
168a17; 168b2; 168b9; 168b9;
170a5; 171a7; 171b15; 172b2;
172b13; 173b3; 173b6; 174b4;
175b6; 176a7; 176a15; 178a1;
178b9; 178b15; 183a11; 184a1;
184b2; 184b13; 185a3; 187b14;
194a1; 205b3; 206b13; 217b13;
217b15
ş.+den 137a4; 141a10; 155b8;
159b2; 160a14; 160a14; 165a3
ş.+e 141b6; 142b7; 142b7;
155a9; 155b13; 159a13; 159b1;
159b11; 172b13
ş.+i 69b8; 100b7; 141b5;
142b10
ş.+iyem 156b14
ş.+iyidi 10a2
ş.+lerden 185a10 b.2b1
ş.+lerinüñ 3a14; 205b5
ş.+üñ 137b7; 137b11; 156b4;
159b7; 157a9; 160a16; 167a4;
170b6; 171b2; 178b8
[=143]
şeyhlik(Ar.+T.) şeyh olma durumu
ş.+166a10 b.2b1
[=1]
şeyhü'l-meşâyih (Ar.) şeyhler şeyhi
ş.+172b15
[=1]
şeytân (Ar.) şeytan, iblis
ş.+27b12; 33b1; 54a3; 74a6;
107a13; 107b16; 117b2; 221a3;
221a8

ş.+a 54a4
 ş.+dan 117b10
 ş.+ı 74a4; 107a12
 ş.+ısa 165a17
 ş.+uñ 53b16; 71b11; 145a7
 ş.+uñdur 33b15
 [=19]
şeytānī(Ar.) şeytana ait özellikler taşıyan, şeytana yaraşır
 ş.+dür 33b13; 107a3
 [=2]
şiddet (Ar.) sertlik, katılık
 ş.+inden 130a10
 [=1]
şifā (Ar.) hastalıktan kurtulma, iyi olma
 ş.+94a2; 136b4
 [=2]
şikār (Far.) av
 ş.+a 97a2
 [=1]
şikāyet(Ar.) sızlanma, yakınma
 ş.+75a17
 ş.+e 42b4; 50b6; 51b10
 ş.+üm 88b17
 [=5]
şikeste(Far.) kırık, kırılmış
 ş.+66a14
 ş.+idi 40a8
 [=2]
şimden şimdiden
 ş.+15a6; 40a1; 48a1; 50a7;
 59b16; 67b13; 120b14; 191b13
 [=8]

şimdi şimdi
 ş.+ 18b14; 37b15; 41b7; 46b9;
 48a15; 81a13; 84a12; 101a15;
 114b14; 115b16; 121a8;
 121b13; 157a3; 158a17; 162a7;
 162b14; 172b17; 173b8;
 180b15; 197a7; 197b8; 205a16;
 206a5; 207a6; 211a8; 211a16;
 215b15; 224a9; 224b4;
 225b9; 227b2
 ş.+den 95b11
 ş.+ki 8b3; 13b11; 20b1; 22a17;
 34a13; 38a15; 38b12; 39b12;
 40b17; 44a11; 49a6; 69b3;
 70b2; 93b4; 99a6; 105a8;
 117b7; 119b15; 122a8; 126b2;
 131b2; 133b10; 136a12;
 138b13; 139b11; 140b12;
 141a3; 148a8; 155a9; 163a15;
 165b17; 171a11; 188a6; 197a6;
 200a5; 205a16; 206a2; 206b1;
 206b16; 210b14; 215b10;
 215b12; 226b14
 ş.+ye 39a4; 59b16
 [=77]
şi‘r (Ar.) şiir
 ş.+4b3; 10a15; 13a15
 [=3]
şirāne (Far.) aslana yakışır tarzda
 ş.+64a15
 [=1]
şir-i merd (Far.) aslan gibi cesur
 ş.+leri 8a16
 [=1]

şirîn (Far.) hoş a gidecek niteliklere sahip

ş.+74b16

[=1]

şirk (Ar.) Allah'a ortak koşma

ş.+157b6; 157b7; 157b9

ş.+dür 93b6; 180b17; 181a17;
182b1

ş.+ine 218b5

[=8]

şişe (Far.)

ş.+221a5

[=1]

şol

şu

ş.+10a6; 13a12; 14a16; 16a11;
16a17; 17b1; 17b2; 17b4; 24a6;
24a16; 25b13; 28a11; 31b14;
32a4; 34a1; 35a2; 35a12; 35b4;
35b16; 37a17; 40a2; 40a8;
41b16; 43b1; 44a6; 44b3; 45b9;
46a8; 46a14; 46a15; 47a11;
48b8; 49a8; 49b6; 53a12;
54b17; 55b8; 55b13; 56a4;
60a7; 60b12; 61a13; 61a17;
65a2; 73a3; 73a11; 73b7; 73b8;
73b9; 74a1; 74b9; 77a5; 80b2;
83a8; 83b14; 84a15; 86a4;
87a14; 88a14; 88b6; 88b16;
89a12; 89a13; 90a5; 91b4;
95b4; 100a2; 102b2; 104a3;
104a4; 104a9; 105a8; 107b5;
112a15; 114a8; 117b14;
118a10; 119b11; 120b10;
122b15; 124b16; 126b4;

130b12; 134b9; 138a1; 143b6;

144a7; 145b16; 146b16;

149b15; 172b7; 174b5; 174b7;

178a7; 180b7; 181b2; 181b16;

184a2; 185a2; 187b16; 192b10;

195b1; 198a2; 198a17; 199b5;

208b17; 211b5; 211b15; 212b5;

218b15

ş.+dur103b15

[=128]

şöhret (Ar.) ün, san, nam

ş.+99a17

ş.+i 54a2

[=2]

şöyle şuna benzer, şunun gibi

ş.+26b3; 31b12; 41b11; 41b14;

42b7; 42b8; 42b10; 49a13;

55b5; 56a1; 56a12; 63b13;

70b6; 72a6; 74a9; 76a13;

76a14; 76a15; 80a4; 81a3;

85a13; 86b4; 93b13; 99b12;

102a12; 109a1; 111a13; 113b2;

114b13; 121a1; 127a8; 131a16;

135a17; 135b13; 137a8; 143b5;

145a3; 149b8; 155a1; 163a5;

167a1; 167a8; 169a13; 169b13;

170a8; 170b1; 172a5; 173a6;

174b13; 175b2; 178a17; 178b7;

181a5; 188b5; 188b6; 192b15;

19ba15; 195a12; 202b13;

206a10; 206b11; 213b11;

216a7; 218a8; 221a6; 222a10;

223a12; 224b11; 225a6; 225a8;

226b14

ş.+dür 89a14; 167b10; 185a11
 ş.+yem 183a5
 ş.+yidi 155a15
 ş.+yidüm 169b16
 [=83]
şu şu
 ş.+na 13b12
 ş.+nı 178a17
 ş.+nlar 86a4
 ş.+nuñ 35a10; 37b14; 44a8;
 46a10; 49b4; 103b15
 [=10]
şuğul (Ar.) iş, meşgale
 ş.+a 49b2
 ş.+da 110a7
 ş.+ıyıla 148b15
 ş.+larından 49b2; 60a15
 ş.+um 23a10
 [=6]
şuhūd (Ar.) şahitler, tanıklar
 ş.+2b14
 [=1]
şu‘le (Ar.) ışık, ateş
 ş.+sine202a13; 202a15
 [=2]
şüm (Far.) uğursuz
 ş.+90b15
 [=1]
şümlük (Far.+T.) uğursuzluk
 ş.+ından+(şumluğundan) 34a5;
 163a2
 [=1]
şür (Far.) karışıklık, gürültü,
 velvele

ş.+68a12
 ş.+ı 68a13
 [=2]
şurb (Ar.) şurup, şerbet
 ş.-ı **hamrā**
 ş.+43b11
 [=1]
şūrīzelik (Far.+T.) aşıklık, perişanlık
 durumu
 ş.+97b14; 175b15; 179b14
 [=3]
şūrīde (Far.) sevdadan perişan olmuş
 kimse
 ş.+ 20b3; 123a2
 ş.-i **rūzigār**
 ş.+124a7
 [=3]
şübhe (Ar.) kuşku
 ş.+216a11
 ş.+lerden 129a11
 [=2]
şübhelü (Ar.+T.) kuşkulu
 ş.+132b2; 193a3; 193a8; 216a9
 ş.+dür 217b2
 [=5]
şübhesüz (Ar.+T.) kuşkusuz
 ş.+27b7
 [=1]
şükir (Ar.) Allah’a teşekkür etmek,
 hamd bk.**şükr, şükür**
 ş.+222b15
 [=1]
şükr (Ar.) Allah’a teşekkür etmek,
 hamd bk.**şükür, şükir**

ş.+ine 46b4

ş.+üni 130a3

[=2]

şükkrāne (Ar.) şükran alameti,
iyilik bilme nişanesi

ş.+si 66b5

ş.+ye 191a1

[=2]

şükür (Ar.) Allah'a teşekkür etmek,
hamd bk.**şükr, şükir**

ş.+75a16; 113b15

[=2]

T

ta kim yeter ki, öyle ki

t.+75a4; 76a17; 78a3; 78a5;

78b9; 79b5; 80a1; 80a9; 81b7;

83a2; 84a13; 84a15; 84b17;

85b1; 88b2; 92b15; 94b14;

97b11; 97b15; 98a6; 98a1;

102b16; 107b8; 108b4; 108b5;

109a7; 109a9; 109a14; 109b5;

110a9; 110b4; 110b15; 112a2;

112b13; 114b6; 115b6; 116a1;

117b15; 118a9; 120a10; 121a7;

122a4; 123a11; 126a15; 126b2;

126b16; 127a11; 127b1; 128a2;

129a6; 130b13; 131b15;

132b14; 132a5; 133b1; 133a5;

133a9; 135a2; 136a13; 13714;

138b8; 139b5; 141a8; 142b3;

144b7; 145b9; 145a16; 152a5;

153a1; 160a11; 172b6

[=71]

ta'ām (Ar.) yemek, aş

t.+25b10; 37b5; 57b15; 58b3;

70b6; 71a1; 71a6; 71b15; 76a2;

80a3; 80a4; 80a6; 83b12;

97b17; 102b5; 107b3; 107b13;

108a8; 108a14; 109a9; 110b3;

112b11; 112b13; 132b1; 132b2;

141a14; 141a15; 170b5; 170b7;

216a8; 216a11; 216a13; 217b8;

217b8; 217b11

t.+a 108a6; 216a8

t.+da 216a9; 216a11

t.+dan 45a10; 92b17; 110a2;

139b9; 144a5; 144a8; 166a11;

217b7

t.+ı 76a4; 217b1

t.+ın 52a3; 83b17

t.+ile 204a6

t.+lar 26b5; 166a9

t.+lardan 92b17

t.+ları 166a11

t.+unı 217b9

[=59]

tā'at (Ar.) ibadet, takva

t.+11a1; 15a12; 31b12; 49b10;

98a15; 113b17; 141b16; 153a4;

153a6; 161a17; 174b7; 183b15;

183b17; 204a14

t.+e 25b8; 42a16; 69b6

t.+de 181b13; 185a10

t.+den 25b10; 181b4; 181b13

t.+dür 185a14

t.+ine 150b5

t.+ini 212a13

t.+ile 179b8
t.+lerle 173b17
t.+ün 181b5; 185a12
t.+üni 128b8
[=32]
ṭabāk (Ar.) içine yiyecek konan
yayvan kap
t.+ 117a11
t.+ı+(tabağı) 140a4
t.+lar 29a11; 30a9
[=4]
ṭabaqa (Ar.) kat, katman
t.+ 77b9; 77b11
[=2]
ṭabīat (Ar.) insan dışındaki canlı ve
cansız varlıkların hepsi, doğa
t.+ında 83a12
t.+ınıñ 12a12
t.+um 206a3
[=3]
ṭabīb (Ar.) hekim, doktor
t.+32b13; 145a8
t.+den 145a8
t.+isin 141a4
t.+ler 142b12
t.+leri 77b3
t.-i ḥazıq
t.+lardur 142b11
[=7]
taʿbīr (Ar.) 1. (rüya) yorma,
yorumlama
t.+in 194b5; 194b6; 205b10
2.Bir anlam ifade eden söz
t.+inde 188b5

[=4]
ṭabl (Ar.) davul
t.+ın 55a3
[=1]
ṭabl-ı bāz (Ar.) davulcu
t.+ınıñ 2a1
[=1]
tāc (Far.) hükümdarlık alameti
olarak giyilen başlık
t.+ 40b10; 86b9; 105b4; 110a17
t.+ın 77a10
t.+ını 98b12; 208b16
t.+ınla 12b14
[=4]
taʿcīl (Ar.) acele ettirme
t.+ile 97b5
[=1]
tācīr (Ar.) ticaretle uğraşan kimse
t.+82a3; 82a5; 82a9; 82a14;
82b16; 83b2; 83b4
t.+i 83b1
[=8]
tat- tatmak
t.-up 117a15
[=1]
tağ dağ
t.+53b4; 68b8; 71a9; 121b2;
121b10; 133b15; 133b17
t.+a 68b7; 71a8; 98a3; 108b4;
121b7; 168b2
t.+da 135a9; 167a16
t.+dan 98a3; 108b4
t.+ına 95b8; 95b14
t.+ında 89b7

t.+lar 92a4
t.+larda 136b1
t.+larında 135a6
t.+uñ 132a17; 133a6; 133b2;
133b15
[=30]

tağar ağzı geniş, büyük toprak küp
t.+umuz 51b5
[=1]

tağayyür (Ar.) değişme, başkalaşma
t.+140b5
[=1]

tağıl- dağılmak
t.-a 225a7
t.-up 136a2
t.-uban 224a6
[=3]

tağla- vücuda kızgın demirle damga
vurmak
t.-rdı 98a6
[=1]

tağarcuğ içine yiyecek konan heybe
t.+169b15
t.+a+(tagarcuğa) 167b1
t.+ı+(tagarcuğı) 169a1
t.+umı+(tagarcuğumı) 169b16
[=4]

tağayyur (Ar.) hayrete düşme,
şaşma
t.+147a4
[=1]

taḥkik (Ar.) hakikati anlayıp bilme,
soruşturma

t.+15b8; 44b13; 45a6; 85b8;
184a3; 184a7; 189b14
[=7]

taḥt (Far.) hükümdarlık makamı
t.+86b8; 105b4; 110a17
t.+a 201a3; 201a5
t.+ı 104a15
t.+ın 57b12; 57b13
t.+ına 11a14; 96a4; 96a10;
101a13
t.+ında 87a1; 104a16
t.+uñı 12b14
[=15]

taḥta (Far.) ağaç parçası
t.+46a9; 134b9; 223b16
t.+sınuñ 172b17
t.+ya 138a2; 138b12
t.+yı 134b9; 134b11

t.-ı 'izzet
t.+de 96b10

t.-ı zerrin
t.+96b14
[=13]

tā'ife (Ar.) bölüm, fıkra, takım
t.+si 7a12
t.+ye 28b5; 208b2
[=3]

taḥ- takmak
t.-up 82b6
[=1]

tāḥat (Ar.) güç, kuvvet, derman
t.+25a6; 99a7; 110b10; 158b16;
158b17; 164b11; 166b16;
170a7; 206a5; 221a6

t.+i 224b13
t.+imũñ 141b12
t.+leri 127b16
t.+üm 9b11; 49a17; 56a15;
95b10; 169b17
t.+ũñ 177a12
t.+ünüz 174a9
[=20]
taḳdīr (Ar.) beğenme, güzel
bulduğunu belirtme
t.+de 2b7
t.+e 150b8
[=2]
taḳvā (Ar.) Allah korkusu ile Alah'ın
yasakladığı şeylerden sakınma
t.+12a3; 131a11; 132b4;
149b17; 186a14
t.+da 27a5; 49b5; 63b13; 208a7
t.+dur 193a14
t.+ile 36a9
t.+nuñ 132b3
t.+sı 85a11; 195b16
t.+ya 145b16
[=15]
taḳyīd (Ar.) kayıt altına alma
t.+den 147a14
[=1]
ṭalep (Ar.) isteme, dileme, arzu etme
t.+172b3; 187b12
t.+dür 69b12
t.+i 150b2
t.+inde 6b13; 39b2
t.+inden 39b2
t.+ine 69a7; 115a14

t.+ini 6b2
[=10]
ṭālīʿ (Ar.) baht, talih
t.+i 16a13
[=1]
ṭālīp (Ar.) talep eden, isteyen, istekli
olan
t.+3b9; 157b13; 205a11
t.+dür 43b12
t.+ler 100a10
t.+lerũñ 6b13
[=6]
ṭālīh (Ar.) baht
t.+lerũn 86a7
[=1]
taʿlīm (Ar.) öğretme, belletme
t.+ile 73a4
[=1]
tam dam, çatı bk. **dām**
t.+35b3; 46b7; 52b14; 96b11;
96b12; 131a5; 164b17; 211b4
t.+dan 211b10
t.+ı 211b6
[=11]
ṭamaʿ (Ar.) aç gözlülük, tamah
t.+146b2; 206b1
t.+dur32b10
t.+ı 78b16; 218b11
t.+uñ 55b24; 77b14; 146b2;
205a17
[=9]
tamar damar
t.+ı 216a6
t.+ından 26b4

[=2]
tamla- damlamak
 t.-dı 35b7; 72b3
 [=2]
tamu cehennem
 t.+ 17b10; 179a9
 t.+da 34a5; 225b9
 t.+dan34a9
 t.+sı 17b8; 17b9
 t.+ya 194b11; 224b4
 [=9]
ta' n (Ar.) yerme, kınamak
 t.+192b11
 t.+ı 32a13
 [=2]
tañla güneş doğmadan önceki alaca
 karanlık
 t.+la 80a11; 80a12
 t.+ladan 157a10
 [=3]
tañlacak sabahleyin erkenden, şafak
 vakti
 t.+173b14
 [=1]
Tañrı Allah
 t.+ 12a5; 13b2; 18a10; 20b12;
 32a16; 81b14; 90a12; 139b13;
 152b7; 220a15; 221a7; 225a5;
 225a9; 226b8
 t.+nuñ 144b1
 t.+ya 14a16; 223a8
 t.+yam 152b6
 t.+yi 27b7
 t.+yile 27b7

[=20]
tanuḵ tanık, şahit
 t.+170b2; 188b17
 t.+ (ğ)ıla 170b1
 [=3]
tanuḵlıḵ şahitlik bk.**tanuḵlıḵ**
 t.+ın+(tanuklığın) 39a13
 t.+unızı+(tanukluğuñızı) 188a1
 [=1]
tanuḵluḵ şahitlik bk.**tanuḵlıḵ**
 t.+10a17; 39a14; 139a14;
 188a1; 188a2; 218b4
 [=5]
tap- Tanrı olarak tanımak, kulluk
 etmek
 t.-acaḵlar 94b12
 t.-aram 77b10
 t.-ardı 38a6
 t.-ardum 48b17
 t.-arsam 80a17; 81b1; 81b2
 t.-arsın 39b12; 39b15; 74a15;
 77b9; 77b14
 t.-duḵlarından 45b
 t.-madılar 45b8 b
 t.-maḡa 94b12 b.2b1
 t.-maḡda 39b10 b.2b1
 t.-maklıḡa 77b16 b.2b1
 t.-mazam 14a17 b.2b1
 t.-mazdum 74a16 b.2b1
 t.-up 45b8; 183b15
 t.-uñ 152b7
 [=22]
tarāba (Ar.) tahta perde, tahta bölme
 t.+48b11

[=1]
ṭaraf yön, cihet
 t.+a 29b16; 66a1; 74b8; 194a14
 t.+adur 119b9
 t.+dan 21b8; 24a17; 207a16
 t.+ında 194a14
 t.+ından 17a13; 41b11; 89b3;
 113b15; 130b5; 134a14; 172a4
 [=19]
ṭarā'ik yollar
 t.+ına 2a11
 [=1]
ṭarfetü'l-‘ayn (Ar.) göz açıp
 kapayınca kadar geçen zaman
 t.+ 57b12; 129a12
 [=2]
ṭarīk (Ar.) yol
 t.+137a17; 137a17; 209b8
 t.+ı 5b4
 t.+ında 4b14; 209a16
 t.+ıyla 169b5
 t.+ın 209a13
 [=8]
ṭarīkāt (Ar.) Allah’a ulaşmak
 arzusuyla tutulan yol
 t.+ 3a14; 3b5; 3b10; 5a1; 10b7;
 14b15; 28a2; 72a6; 95a14;
 96b1; 100b2; 121b4; 123b15;
 125a16; 142b16; 161b6; 180a9;
 198b9; 208a6; 208a11; 215a17;
 216b8; 216b10
 t.+de 55b4; 151a5
 t.+den 167a14
 t.+ine 214b3

t.+ün 59a12; 59a13; 82b1;
 132b9

t.-i ḥakk

t.+a 209a11
 t.+da 59a7; 219b14
 t.+ı 176a2

t.-i sülūk

t.+de 209a10

t.-i taṣavvuf

t.+da 199a7

[=41]

ṭarrār (Ar.) yankesici, dolandırıcı,
 hırsız

t.+ 71b13

[=1]

ṭarrārlik (Ar.) hırsızlık

t.+ıla+(tarrārlikıyla) 33a15

[=1]

ṭart- bir şeyin birim cinsinden
 ağırlığını bulmak, ölçmek

t.-101b7

t.-ar 94b14

[=2]

ṭaru darı, mısır

t.+ 143a2

t.+ya 143a14

[=2]

tās (Far.) genellikle içine sıvı
 konulan metal vb.nden yapılmış kap

t.+ 99a4; 168b5

[=2]

taṣarruf (Ar.) bir şeye sahip olma ve
 onu istediği gibi kullanma yetkisi

t.+uma 175a15

[=1]

taşavvuf (Ar.) İnsanın, Allah'ın birliğinin zevkini bütün benliğinde hissederek kendi iç âleminin derinliklerine ve dış âlemin sırlarına ermek için tâkip ettiği düşünce ve amel sistemi

t.+da 208a7

[=1]

taşdîk (Ar.) doğru ve yerinde bularak kabul etme, onaylama

t.+ın 169a14

[=1]

taşnîf (Ar.) sınıflara ayırma, sınıflandırma, sıralama

t.+inde 5b3

t.+leri 215a12

[=2]

taş taş

t.+ 16b16; 27a17; 106b14;
138a5; 161a11; 224a14;
226b13

t.+dan 68b3

t.+ı 69a13; 138a7; 225a13

t.+ın 196a2

t.+lar 27a17

t.+uñ 69a13

[=14]

taş- göllerin, nehirlerin bulunduğu yere sığmayarak dışarıya doğru akması

t.-ıyup 84a4; 84a5

[=2]

taş- (Bir şeyi bir yerden başka bir yere) götürmek

t.-mağa 84a6

[=1]

taşın- taşımak işi yapılmak, bir şey bir yerden bir yere götürülmek

t.-ayıdı 84a7

[=1]

taşra dışra

t.+8b6; 13b7; 18b9; 23a3;
24a12; 26a6; 33b6; 34b13;
48b11; 49b3; 53b17; 56b10;
65a4; 69a3; 70a1; 74b17; 76b9;
81b13; 81b14; 88a9; 88a10;
101b12; 102a13; 102b7; 108b6;
117b15; 118b13; 121a15;
129a11; 135a11; 135a16;
140a5; 150b9; 154b3; 164b12;
168b6; 180b6; 184a7; 189a13;
190b9; 196a5; 203b7; 211b7

t.+dur 72a4; 74a1

t.+gıları 172a12

t.+sına 124a13; 133b9; 133b11

t.+sında 133b4

t.+sındaki 13a7

t.+sındayıdun 172a11

t.+yidi 187a7

[=55]

tatlu tatlı

t.+51b12; 92b17

t.+sın 117a11; 117a14; 117a15

[=5]

tavâf (Ar.) etrafını dolaşma

t.+102a3

t.+da 102a12; 102b17

t.+dan 102a7; 104b9

[=5]
ṭavar koyun veya keçi sürüsü
 t.+196a2
 t.+a 64b4
 t.+ı 130a15
 [=3]
ṭaya- dayamak
 t.-madı 157b2
 [=1]
ṭayan- dayanmak
 t.-up 138b14; 146b5; 160b1
 t.-ubdururdu 138b12
 [=4]
ṭayfūr (Ar.) Bāyezid-i Bestāmī
 hazretlerinin adı
 t.+152a13
 [=1]
ṭāyife (Ar.) kavim, kabile
 t.+nūñ 7a17; 16a14
 t.+sinūñ 47a4; 208a6
 t.+ye 3a1
 [=5]
ta'yīn (Ar.) belli etme, ayırarak
 belirleme, belirli duruma getirme
 t.+ 48b6
 t.+den 147a14
 [=2]
ṭayrın-kaymak, sürçmek, tayınmak
 t.-up 191a16
 [=2]
taẓarru' (Ar.) yalvarma
 t.+ 89b8; 89b10
 t.+ile 101b10
 [=3]

tāze (Far.) bayatlamamış, kuru
 olmayan, körpe, yeşil
 t.+ 2a4; 51b14; 56b17; 58b4;
 153a8
 [=5]
tāzelik (Far.+T.) tazelik
 t.+in+(tazeligin) 51b14
 [=1]
te' accüb (Ar.) şaşma, hayret
 etme
 t.+ 29a15; 176a14
 t.+de 110b12
 t.+deyidüm 194a6
 t.+e 192b2
 t.+ile 97a5
 [=6]
te' addüd (Ar.) birden fazla olma
 t.+ 180b11; 180b16; 182b2
 [=3]
te' ālā (Ar.) “Şanı yüce olsun”
 anlamında olup Allah, Hak, Tanrı
 kelimelerinden sonra kullanılı
 t.+ 9a13; 37a10
 t.+dan 173b10
 [=3]
te' essüf (Ar.) üzülme, esef etme
 t.+ 96b17
 [=1]
te' ayyun (Ar.) meydana çıkma, âşikâr
 olma, belirme
 t.+uñdan 180b6
 [=1]
teberrük (Ar.) mübarek sayma, uğur
 sayma

t.+10b5

t.+çün 193b4

t.+içün 61a7

[=3]

tecrîd (Ar.) yenileme, yenilenme, tazelenme

t.+ 21a11; 132b7; 209a11;

215a15

[=4]

tedbîr (Ar.) bir şeyi temin edecek veya önleyecek yol, çare

t.+82b17; 205a3

t.+den 150b8

t.+ile 82a3

t.+üñ 39a6

[=5]

tefekkür (Ar.) düşünme, zihin yorma

t.+11a16; 167b13; 218a3

t.+den 59a14; 172b1

t.+deyidi 56b6

t.+e 118b7

[=7]

tefrîd (Ar.) toplumdan uzaklaşıp yalnız kalarak sadece Allah ile meşgul olma

t.+21a11

t.+ile73b8

[=2]

tefriqa (Ar.) sürekli anlaşmazlık, ayrılık, nifak, ihtilâf

t.+76b6

[=1]

teftîş (Ar.) bir şeyin aslını anlamak veya bir işin gereğince yapıp yapılmadığını öğrenmek maksadıyla her yönden inceden inceye yapılan araştırma

t.+23b8; 107b16

[=2]

teğayyür (Ar.) değişme, başkalaşma

t.+12b10; 213b12

[=2]

ṭahāret (Ar.) temiz olma, temizlik

t.+ 31b14; 57a3; 154b2; 157b1

t.+den 134a2

t.+i 31b14

t.+ini 159a8

[=7]

teḥayyür (Ar.) hayrete düşme, şaşma

t.+11a16

[=1]

tek sadece, bir

t.+179b2; 197b10; 221b14;

225a15

[=4]

teḳārrub (Ar.) iki şeyin birbirine yakın olma hali

t.+ 206a12

[=1]

tekbîr (Ar.) Allah'ın yüceliğini belirtmek için söylenen "Allahü ekber" sözüne verilen ad

t.+ 144b14; 212a17

t.+ile153a10
[=3]
tekellüf (Ar.) zahmete katlanma,
uğraşma
t.+ 79b2; 92a2; 102a15
t.+ile 92a1
[=4]
tekrār (Ar.) bir şeyi iki veya daha çok
defa yapma
t.+ 176b6
t.+dan 3b15
[=2]
tekvîn (Ar.) yaratma, var etme
t.+i 2b14
[=1]
tekye (Ar.) dayanma
t.+182a14
[=1]
televvün (Ar.) renk değıştirme,
renkten renge girme
t.+ 12b10
[=1]
te'lîf (Ar.) eser yazma, toplayıp
kaleme alma
t.+ine 4a16
[=1]
temāşā (Ar.) bakıp seyretme, zevkle,
hayranlıkla seyretme, izleme
t.+ya 48b12; 128b11
[=2]
temāşā-gāh (Far.) gezinti yeri, seyir
yeri
t.+a 48b11
[=1]

temiz (Ar.) kirli, lekeli, pis ve bulaşık
olmayan, pâk
t.+107b5; 123a7
[=2]
temmet (Ar.) “Bitti, tamam
oldu” anlamında kitapların ve yazıların
sonuna yazılan kelime
t.+220a9
[=1]
tenbîh (Ar.) uyarma, uyarı
t.+134a14
[=1]
tenhā (Far.) ıssız, içinde az insan
bulunan yer
t.+10b13; 99a17; 148b15;
152b9; 218a14
[=5]
tenhālîk (Far.+T.) تنها olma
durumu
t.+191a9
[=1]
terakķî (Ar.) ileri gitme, ilerleme,
gelişme
t.+ye 119a10; 218b16
[=2]
terāzū (Far.) terâzi sözünün
eski metinlerde geçen asıl şekli
t.+da 106a3
t.+na 6b7
t.+sına 6b7
t.+sıyıla 92a13
[=4]
terbiyet (Ar.) eğitim
t.+i 28b11

[=1]

tercüme (Ar.) bir metni bir dilden başka bir dile çevirme

t.+10a17; 13a16; 13b16; 18a3;

32a16; 147a8

t.+si 4b10

t.+sini 5b1

t.+ye 4a7

[=9]

terk (Ar.) bir yerden veya kimseden uzaklaşma, bırakıp gitme

t.+141a11; 209a11

t.+i 88a8

t.-i dünyā

t.+187b1

t.+da 187b3

t.-i ḥarām

t.+dur 207b5

t.-i taṣnīf

t.+220b7

[=7]

terkīb (Ar.) birkaç şeyin beraber olması, birkaç şeyin karıştırılmasıyla meydana getirilmek

t.+i 12a12

[=1]

ters hayvan pisliği

t.+130a15

[=1]

tersā (Far.) Hristiyan

t.+124a16; 125b1; 207a17;

212b13; 212b14

t.+lara 208b4

[=6]

tersle- hayvanların pislemesi

t.-di 130a16

t.-mezdi 130a13

t.-mezlerdi 131b2

t.-miş 131b3

t.-yübdururlardı 167b3

[=5]

terviye(Ar.) “Suya kandırma”

anlamında olan kelime

t.+57b13

[=1]

tesellī (Ar.) avutma, avundurma

t.+172a14; 174a16

[=2]

tesīs (Ar.) kurma, esâsını koyma, temelini atma

t.+17a1

[=1]

teslīm (Ar.) bir şeyi sahibine verme

t.+218a3

t.+de 93b15

[=2]

teşbīh (Ar.) benzetme

t.+i 25a8; 25b6

[=2]

teşvīṣ (Ar.) sıkıntı, dert

t.+86a16; 91b8; 121b15; 159b1

t.+ile 110a3

t.+üñ 60a16

[=6]

teşvīṣlū (Ar.) sıkıntılı, dertli

t.+149b9

[=1]

tevāzu‘ (Ar.) alçak gönüllülük

t.+92a8; 191b16; 202b6

t.+dan 92a11

t.+ı 92a7

[=5]

tevbe (Ar.) tövbe, işlediği bir günah veya suçtan pişman olarak bir daha yapmamaya karar verme

t.+75b6; 83a10; 83b9; 113b17;

119a17; 143b7; 148a11;

181b12; 186b4; 212a14

t.+den 15a14

t.+dür 120b16

t.+si 75b6; 148a10; 148a11;

148a14; 148a15; 148a16;

148a17; 149b1; 149b2; 149b3;

149b4; 149b5; 181a16; 181a16

t.+sidür 144a6

t.+sin 115b11

t.+sine 48b3; 123a2; 132b17;

208a14

t.+sini 212a13

t.+ye 75b17

t.+yi 15a15; 98b9

t.+yile 145a12

t.-i inābet

t.+ 148a12; 148a12

t.-i isticābet

t.+ 148a12; 148a13

[=41]

tevekkül (Ar.) boyun eğme

t.+ 93b11; 112a4; 127b3;

150b8; 163b9; 163b17; 164b13;

206a16

t.+denidi 185b12

t.+e 164b15; 207b11

t.+ile 100a4

t.+üm 112b15

t.+ümden 163b12

t.+ün 185b17

[=16]

tevfik (Ar.) uygunluk, uygun olma

t.+ 80a9; 83b9

t.+i 83a10; 220a1; 220b17

t.+ile 220b2

t.+iyile 217a9

[=7]

tevḥīd (Ar.) birleme, Allah'ın birliği

t.+ 2a15; 132b7; 132b10;

169b12; 181a10; 182b1

t.+de 65b6

t.+dür 147b2

t.+e 215a16

[=9]

te'vīl (Ar.) söze başka anlam verme, yorum

t.+e 204b16

[=1]

tevlīyet (Ar.) vakıf mallarına bakma görevi, mütevellilik

t.+ 48a17; 48b9

t.+i 48a2; 48a15; 48a17

t.+in 48b8

t.+ini 48a12

[=7]

Tevrīt (Ar.) Tevrat

t.+ 43a9; 54b7

t.+de 54b14; 85b5

[=4]

tezkiye (Ar.) hatıra getirme, hatırlatma

t.+ye 9a13

[=1]

tezkiiretü'l-evliyā (Ar.) belli bir meslekteki tanınmış kimselerin, bilhassa şâirlerin hayatlarından, eserlerinden söz eden kitap

t.+3a12; 8b15

t.+nuñ 4b9

[=3]

ṭfl (Ar.) küçük çocuk

t.+ 28a7; 156b1; 166b7; 201b13

t.+idi 199a4; 200a11

[=6]

ṭn- ses çıkarmak

t.-madı 72b16; 215b3

[=2]

ṭraşla- tıraşlamak

t.-190a9

t.-mazın 190a9

t.-mazsın 190a11

[=3]

tihū (Far.) çil denen kuş

t.+sıyla 2a5

[=1]

tilāvet (Ar.) Kur'ân'ı güzel sesle ve kurallara göre okuma

t.+91b12

t.-i Qur'ân

t.+a102a17

[=1]

tiz (Far.) çabuk

t.+ 49a16; 66b4; 145b14;

146b3; 163a4; 167b13; 185a5;

185a6; 204a13; 225b4

[=12]

tizçek çabucak

t.+141a15

[=1]

tizrek daha çabuk, en çabuk

t.+171a4

[=1]

tizrev (Far.) hızlı yürüyen

t.+42a7

[=1]

ṭğ- doğmak

t.-a 160b11

t.-dı 39a2; 134b4

t.-maz 95b6

t.-mış 123a14

t.-up 47a6; 63b12

[=7]

toğra- doğramak

t.-dılar 174b10

[=1]

toğrult- doğrultmak

t.-dı 48a4

[=1]

tohm (Far.) tohum

t.+dan 158a15

t.+ı 143a11

t.+ın 153b11

[=3]

ṭokuz dokuz

t.+ 59b2; 59b3; 59b3; 98a16;

136a1; 136b16; 196b2

t.+ı 186b2
[=8]

tokuzuncı dokuzuncu
t.+218b10
[=1]

tol- dolmak
t.-arın 224b3
t.-dı 13b17
t.-updururdu 175b9
[=3]

tolan- dolanmak
t.-dı 76b2; 138b14; 204a16
t.-up 154b14
t.-ur 168a11; 223b17
[=7]

toldur-doldurmak
t.-dılar 35b9
t.-mış 120b3
t.-up 162a9
[=3]

tolı dolu bk.**tolu**
t.+91a5
[=1]

tolu dolu bk.**tolı**
t.+13b17; 29a11; 30a9; 64b8;
99a14; 120b7; 122b5; 122b6;
122b7; 133a17; 134b1; 143a1;
144a5; 145b4; 151b10; 155a3;
169b13; 205a9
t.+dur 173b17; 205a10
[=20]

ton giysi, kıyafet
t.+13a2; 13a3; 116a13; 126b2;
200b5

t.+ı 71b5; 156a16; 156a17;
157b1; 200b10; 205a6
t.+ın 23b9; 71b13; 211b9;
225a16
t.+ına 72b3; 140a7
t.+ını 40a16; 197b2
t.+ınuñ 14a10
t.+lar 14a5; 26b7; 37a6
t.+ları 162a7
t.+larını 98a2; 98b12
t.+larum 205a1
t.+um 41a14; 111a2
t.+umı 41a6; 41a14
t.+uñ 41a8; 126b3
t.+unuñ 14a9
[=36]

ton- donmak
t.-dı 99b12
t.-mış 153b6
[=2]

tonlu belli bir özelliğe sahip kıyafeti
olan kimse
t.+37a17
[=1]

toprak toprak, yer zemin
t.+ 32b8; 35b9; 35b10; 68b3;
84a15; 85b7; 125b15; 161a1;
166a8; 176a13; 224b2; 224b3
t.+a+(toprağa) 20a15; 33a10;
66a7; 85b6; 208a17
t.+durur 224a14
t.+ı+(toprağı) 81a12; 221b4
t.+ın+(toprağın) 172b14
t.+ına+(toprağına) 35a2

t.+ında+(toprağında) 123b2
t.+ından+(toprağından) 81a14
t.+ını+(toprağını) 207a9
t.+uñ+(toprağıuñ) 35b9
[=26]

toptolu çok dolu, tamamen dolu
t.+57a1; 164b15
[=2]

topuz eskiden sapından tutularak
kullanılan, ucu top biçiminde demir,
bakır veya ağaçtan bir savaş âleti
t.+la 225a6
[=1]

torba (Far.) kese
t.+yı 162a8
[=1]

toy- doymak
t.-a 141a15
t.-ınca 134b1; 144b6; 144b6
t.-madı 44a6
t.-unca 141a7
t.-urdu 141a11
[=7]

toz çok hafif ve küçük parçalara
bölünmüş çok ince toprak
t.+ından 61b1
t.+umuz 55a1
t.+uñı 15b16
[=3]

toz- tozmak
t.-an 227a15
[=1]

tö Ahmet (Ar.) Kesin olarak ispat
edilmediği halde birine suç yükleme,
suçlama, suçlanma
t.+10a14
[=1]

tök- dökmek
t.-24b14
[=1]

tövbe (Ar.) tevbe
t.+si 29b11
t.+sine 63b6
[=2]

tufuliyyet (Ar.) çocukluk
t.+i 202b7
[=1]

tul dul, eşinden ölüm veya
boşanma yoluyla ayrılmış
t.+113a2
[=1]

tuş rastlamak, tesadüf etmek (**tuş
gel-**)
t.+134a3
[=1]

tükrük tükürük
t.+ın+(tükrüğün) 151a4
t.+ün+(tükrüğün) 225b6
[=2]

tükür- tükürmek
t.-di 199a14
[=1]

türāb (Ar.) toprak
t.+157a14; 157a17; 158b12
t.+a 158b5
t.+un 158b10

[=5]

tüvānger (Far.) zengin, kudretli
(kimse)

t.-i k̄ānī

t.+55b2

[=1]

tüy insanlarda ve hayvanlarda deri
üzerinde bulunan çok ince kıl

t.+i 18a7; 21a6

t.+iyimiş 99a3

t.+üm 161b17

[=4]

U

‘ubbād (Ar.) abitler, ibadet
eden kimseler

u.+121b3; 135a9

u.+uñ 10a3

[=3]

uç kenar, yan

u.+ı 69b17

u.+ına 51a11

u.+ında 221a5

u.+ından 136b8

u.+u 173b11

[=5]

‘ucb (Ar.) hayrete düşürme,
şaşkınlık verme

u.+15a12; 181b6

u.+ile 149b12

[=3]

ucuz fiyatı düşük

u.+116a3; 143a15

[=2]

uç- uçmak

u.-ar 42a7

u.-ardı 215a1

u.-arları 164b10

u.-dı 98a9 b.2b1

u.-mayaydı 163b15

u.-up 38a8; 72b14; 99b9;

133a15; 167b11

[=10]

uçmak cennet

u.+17b8; 104a1

u.+(ğ) 220a5

u.+a+(uçmağa) 35a1; 194b11

u.+da 77b3

u.+ı+(ğ) 17b8

u.+un+(uçmağuş) 179a2

[=8]

‘ūd (Ar.) mızraplı çalgı aleti

u.+dan 48b14

u.+ı 48b13; 48b13

[=3]

uğra- bir yere kısa bir süre kalmak
üzere gitmek

u.-163a5; 163b5

u.-dı 62a5; 64a1; 151a14;

221b5

u.-r 149a6; 161a9; 161a10

u.-rdı 27a16; 63a10

u.-rlar 94a14

u.-ya 71b12

u.-yu 57a4

u.-yugeldi 220a17

[=15]

uğrı hırsız

u.+71b5; 211b7
u.+lar 82b7
u.+laruñ 165a2
u.+nuñ 71b12
[=5]
uğrılık hırsızlık
u.+83a4
u.+da 170b13
[=1]
uğurla- birini iyi dileklerle yolcu etmek
u.-dı 71b6
u.-dılar 14a8
u.-yın 165a1
[=3]
uğurlan- iyi dileklerle yolcu edilmek
u.-dı 38b7
[=1]
‘uhde (Ar.) bir işi üzerine alma, yüklenme, sorumluluk
u.+113b10
u.+sine 88a8
[=2]
uhrevî (Ar.) ahirete ait
u.+3a16
[=1]
‘ukûbet (Ar.) ceza, azap
u.+i 36b11; 146a3
[=3]
ulaş- ulaşmak
u.-mak 221a2
[=1]
ulaşdur- ulaştırmak
u.-alar 147b9

[=1]
ulı ulu bk.**ulu**
u.+126b12
[=1]
ulu bk.**ulı**
u.+10a6; 29a2; 33b17; 38a1;
54b16; 61b5; 62a8; 69b4; 72b6;
82b14; 107b7; 129a15; 132a16;
147a2; 151a1; 156b10; 156b13;
163a11; 163b1; 168b14;
171a17; 174a8; 183b9; 186a4;
187a9; 193a17; 210a11;
210b16
u.+dan 167a9
u.+dur 155b10
u.+lar 211b14
u.+lardan 77a1
u.+ların 39a14
u.+larından 36a9; 80b5;
160b17; 162b11
u.+larından idi 61a7
u.+laruñ 163a11
u. +larınuñ 39a13
[=41]
ulula- yüceltmek, saygı göstermek
u.-yasın 149a11
[=1]
ululuk yücelik, büyüklük
u.+65b9; 196a12
u.+ı+(ululuğı) 27a2; 53a2
u.+ıla+(ululuğıla) 175a1
[=5]
‘ulūm (Ar.) ilimler
u.+124a8; 165a8

u.+inũñ 96b1
[=3]
ulu-rak daha büyük, daha iri
u.+ 199b4
[=1]
umerā (Ar.) emirler, beyler
u.+sı 29a13
[=1]
‘umre (Ar.) Hac mevsimi dışında
Kabe’yi ve Mekke’deki mübarek
yerleri ziyaret etme
u.+ 94b16
[=1]
umūr (Ar.) işler
u.+da 5b4; 10b10
u.+ını 16b11
u.-ı dünyā
u.+ya31b9
[=4]
un tahılın öğütülmesinden elde
edilen toz halindeki besin
u.+56b67 109a14; 169b15
[=3]
‘unf (Ar.) şiddet, sertlik, kabalık
u.+ile 141a10
[=1]
unudul- unutulmak
u.-miş 223b9
[=1]
unut- unutmak
u.-dı 37b11; 65a15
u.-dılar 80b4
u.-duñuz 33b5
u.-ma 24a15

u.-madun 81a8
u.-mañ 21a13; 222b17
u.-maya 80b2
u.-mayalar 8b16
u.-mayavuz 24a16
[=11]
ur- vurmak
u.-a 162a10; 225a11; 225a6
u.-alar 221a11
u.-ar 109a17; 135a12
u.-ayın 144b9
u.-dı 50b1; 65a5; 67a17; 72a12;
98b14; 119b11; 136b3; 158a6;
166a13; 169a1; 172b7; 208b16;
208b16
u.-dılar 83b12; 155a4; 208b1;
214b2
u.-dı (nare ur-) 23a15
u.-du 209a11
u.-duğı 225a1
u. -dum 36a1
u.-duk 100a4 b.2b1
u.-dun 33b10; 85b8
u.-madum 215b11
u.-mak 85b15
u.-mayaydum 211a7
u.-mayınca 182a1
u.-mazlar 168a5
u.-mazsam 215b12
u.-miş 98b11
u.-sa 85b6; 162a11
u.-salar 25a12; 221b17
u.-sun 85b11

u.-up 45b2; 50b15; 65a7;
78b14; 101a1; 152a6; 159b5;
161a9; 176b1; 178a6
u.-ubdurur 171a15 b.2b1
u.-un (kadem ur-) 19b16
u.-up 20a13
u.-updururlar 77a11
u.-up (mevc ur-) 26a2
u.-up (na 're ur-) 26a3
u.-up (na 're ur-) 33b7
u.-ur 223a17
u.-urdu 33b8
u.-urdu (mevc ur-) 8b1
u.-urduñ 81a13 b.2b1
u.-urlar 207b15 b.2b1
u.-urlardı 207a14 b.2b1
u.-ur (na 're ur-) 14a4
u.-ur (zaħm ur-) 36b11
[=68]
‘uryān(Ar.) çıplak
u.+211b7
[=1]
usan- bıkmak, bezmek
u.-a 141a15
u.-ub 106b6
[=2]
uslu akıllı, dirayetli
u.+16a14
[=1]
uşul (Ar.) yol, yöntem
u.-ı imān
u.+dan 11b1
u.-ı ʔarīkat
u.+de 187a8

[=2]
uş işte, şimdi, böyle, öyle ki
u.+ 24a14; 39a4; 46b9; 126b14;
156a13; 184a3; 185b14; 190b8;
200a6; 205a1; 211a17; 226b17
[=12]
utan- utanmak
u.-am 48a1
u.-asın 225b9
u.-maduñ 225b7
u.-mağ 149b14
u.-maz 79b13; 133b10; 156b8
u.-up 148a14; 160a14
u.-uram 56b2; 63b17; 114b14;
210b14; 211a6; 225b
[=15]
uyan- uyanmak
u.- 97a10
u.-a 45b5
u.-dı 38b13; 62a10; 63b11;
65a17; 66a17; 137a6; 153b5
u.-dılar 109a16
u.-dum 195b10
u.-ıcağ 24b5; 110b4
u.-maz 32a3
u.-up 40a1; 109a15; 123a13;
142b6
u.-ur 32a2
[=19]
uyandur- uyandırmak
u.-ub 197a4
[=1]
uyanuk uyanık
u.+dur 71b14

[=1]
uyar- uyarmak
 u.-mazdan 97a10
 u.-ub 87a17
 [=2]
uyku uyku
 u.+ 40b9; 71b2; 99a1; 107b13;
 108b12; 114b9; 160b8; 162b15
 u.+dan 109a15; 109a16; 110b4;
 123a13; 153b5; 197a4
 u.+dayısa 71b14
 u.+sın 25b17
 u.+sında 32b17
 u.+sından 66a17; 87a16
 u.+sını 141b3
 u.+ya 109a11; 109b1; 136b14;
 139a3; 141a8; 141a12; 142b10
 u.+yı 212b4
 u.+yla 108b10
 [=29]
uyu- uyumak
 u.-dı 65a8; 99a1
 u.-dılar 48b13
 u.-madı 25b11; 25b17; 40b5;
 109b2
 u.-madun 109b3
 u.-mağ 93a15
 u.-maya 191b10
 u.-maz 191b9
 u.-mazam 162b15
 u.-mazdı 53b12; 63a15; 108b9
 u.-mazsın 53b13
 u.-mı 53b14; 84b7; 110b2;
 153b4

u.-mı 32a2
 u.-mışidi 215b6
 u.-mışidüm 194a2
 u.-mışlar 109a12
 u.-muşidi 49b14
 u.-r 32a2; 62a10
 u.-rdı 107b13
 [=28]
uza- uzun duruma gelmek, uzunluğu
 artmak
 u.-mı 225b15
 u.-yup 111a2
 [=2]
uzan- ulaşmak, erişmek
 u.-ur 222b7
 [=1]
uzat- uzamasına yol açmak
 u.-dı 167b16; 167b17
 u.-duğın 167a3
 u.-madı 191a8
 u.-masın 191a10
 u.-sa 216a8
 u.-up 12a8; 47a16
 u.-ubdururdu 167a4
 [=6]
‘uzlet (Ar.) yalnız başına kalma
 u.+11b17; 13b7; 13b10; 31b15;
 91b9; 98a16; 188b10; 209a12;
 209b10
 u.+dedür 90a3
 u.+i 187a16
 [=11]
uzun 1.Başlangıcı ile bitişi arasında
 fazla zaman bulunan

u.+25a6;
2.İki ucu arasında kendi
ölçülerine göre fazla mesafe olan

u.+225b15

[=2]

uzunluk uzunluk

u.+ından 25a16

[=1]

‘**uzv** (Ar.) organ

u.+ından 221a16

[=1]

Ü

ücret (Ar.) bir hizmet ve emek
karşılığında ödenen para veya mal

ü.+e 213b16

ü.+i 19b5

ü.+ile 227b13

ü.+inden 205a4

[=4]

üç üç

ü.+12b8; 25a8; 25b9; 25b9;

26a5; 26a6; 26b5; 29a8; 33a17;

36b5; 38a17; 42b15; 43a17;

44a5; 44b16; 49b12; 49b12;

51a4; 51b17; 64a13; 64b2;

65b16; 72a10; 73a17; 73b6;

92a12; 93a2; 98a17; 98b6;

99a8; 106a5; 106b7; 107a4;

107b9; 107b10; 108a15;

109b14; 110b6; 111a16;

116b13; 117b5; 120a8; 127a13;

127b6; 128a9; 129a8; 129b14;

137b6; 137b9; 137b12; 147b2;

150a15; 151b4; 156a1; 157b15;

168a2; 179b9; 184b3; 184b6;

185a15; 186a14; 186b4; 186b9;

186b11; 187b16; 189b16;

207b5; 219a7; 226b2

ü.+i 180b8; 219a8

[=76]

üç bin üç bin

ü.+156a12

[=1]

üçünci üçüncü, bk.üçünci

ü.+129a9

[=1]

üçüncü üçüncü, bk.üçünci

ü.+ 17b1; 26b7; 36b8; 39b4;

41a4; 44a8; 44b4; 74b6; 91a4;

92a16; 97a8; 106a13; 106b10;

114a15; 114b9; 122b7; 129b16;

145b4; 147b4; 148a1; 150a16;

151b5; 174b12; 183a3; 184b6;

186b11; 186b12; 187b1;

194b10; 199b9; 207b7; 208b3;

216b6; 217a16; 219a10

[=38]

üç yüz üç yüz

ü.+29a14; 56b12; 119b1;

162a1; 190a16; 226a6

[=6]

üç yüz bin üç yüz bin

ü.+198a6

[=1]

üfür- üflemek

ü.-di 137b12

[=1]

üleş- paylaşmak, bölüşmek

ü.-irüz 128a10

[=1]

üleşdür- paylaştırmak

ü.-di 55a7

[=1]

ümîd ~ ümîz (Far.) olması istenen bir
şeye duyulan beklenti, umut

ü.+4a7; 8b2; 89a14; 93b12;
136a5; 141a2; 149b7; 182a15;
209a13

ü.+dür 6a4; 89b17; 185a12

ü.+e 102b2; 118b10; 164b5

ü.+i 91a14; 118b9; 141a17

ü.+in 15b8; 44a7; 118b10;
210b1

ü.+ine 81b1; 186b4; 186b5;

186b6

ü.+üm 162b1

[=24]

ümîdsizlik (Far.+T.) umutsuzluk

ü.+den 118b9

[=1]

ümmet (Ar.) bir peygambere
iman eden topluluk

ü.+imçüm 19a2; 20a1; 20a16

ü.+imden 65a10

ü.+inden 21a6

ü.+ümden 18a6

ü.+üme 18a7

ü.+ümüçün 19b11

ü.+üñ 21b3; 216a2

ü.-i Muhammed

ü.+9b6; 20a11; 20a14;

21b7; 21b11

ü.+den 91a13

ü.+e 54b10

ü.+üñ 21b2

[=18]

ümmî (Ar.) okuma yazma bilmeyen
(kimse)

ü.+7a7

[=1]

ün şan, nam

ü.+i 224b5; 224b6

ü.+üm 224a11

[=3]

üns (Ar.) yakınlık, ülfet, ünsiyet

ü.+146b2; 150b10; 150b11;
150b17; 151b15; 181a3

ü.+e 206a6

ü.+i 60a14; 91b10

ü.+inden 218a16

ü.+üñ 150b17; 218a12

[=14]

ünsiyyet (Ar.) yakınlık, ahbablık

ü.+104a4

ü.+e 90a12

[=2]

ürk- bir şeye karşı korku ve ürperme
hissi duymak

ü.-üp 71a12; 71a14; 117a1

[=3]

üsküre (Far.) topraktan yapılmış
çukur çanak

ü.+133a17; 133a17

ü.+ler 134b2

[=3]

üst bir şeyin yukarıya bakan yüzü, yüzeyi
 ü.+inde 26a11; 35b3; 40a10; 52b14; 53b17; 57a5; 70b8; 96b11; 96b12; 96b13; 133a14; 134b9; 223a1; 223a9; 223b17; 226a7
 ü.+indeyidim 46b7
 ü.+ine 55a1; 85a17; 106b15; 137b8; 167a5; 224b1
 ü.+üne 224b1
 [=26]

üstād (Far.) herhangi bir ilimde veya sanat alanında bilgi ve söz sahibi olan kimse
 ü.+58b7; 59b9; 72b4; 72b12; 72b15; 72b17; 111b6
 ü.+ı 200a16
 ü.+ına 51a4
 ü.+ınun 200a12; 214b3
 ü.+ıydı 5a7; 187a12; 188b11
 ü.+sın 185b11
 ü.+um 57b6; 64b15
 ü.+umuz 213a17
 ü.+umuzdur 125b13
 [=19]

üstādlık (Far.+T.) üstat olma durumu
 ü.+58a14
 [=1]

üş- toplanmak, yığılmak
 ü.-erler 45b17
 ü.-üp 133b4
 [=2]

üşnān (Ar.) bir çeşit ot, çöğen otu
 ü.+ile 213b12
 [=1]

üvez sivrisineğe benzer ufak böcek
 ü.+104a2
 [=1]

üzengü ata binebilmek için ayakla üzerine basılan halka
 ü.+leri 196a9
 ü.+yile 196a10
 [=2]

üzeri üzeri
 ü.+me 175b16
 ü.+müze 16a12
 ü.+nde 14a1; 16b16; 46a9; 46a11; 48a9; 48b9; 67b7; 81a12; 86b4; 92a7; 96b14; 102a16; 106b15; 116b2; 118a11; 121b4; 123a4; 125b15; 131a5; 131b15; 134b17; 134b9; 145b9; 151a14; 152b13; 153a2; 154b6; 159a13; 159b6; 164a1; 164b10; 169a1; 178b8; 190b14; 194a2; 203a7; 211b17
 ü.+ndedür 15a8
 ü.+nden 41a6; 46a11; 58b10; 98a8; 99b4; 126a8; 126a9; 149a5; 196a2; 196a4; 203a6
 ü.+ndeyidi 154a6; 211b4
 ü.+ne 2b10; 5a12; 6a4; 8b2; 11a15; 12a5; 15a15; 16b1; 18a17; 31b15; 31b17; 35b5; 35b9; 35b10; 36a12; 36b3; 36b6; 38a11; 42a10; 42a10;

44a3; 44b4; 44b11; 48a3;
48b10; 50a15; 50b16; 52b1;
54a2; 55a13; 57a6; 59b13;
60b11; 61a4; 63b2; 64a13;
65b12; 69a12; 69b1; 70b11;
72b10; 72b14; 73b12; 77a10;
80b6; 80b14; 87b12; 93a10;
95a4; 97b14; 98a7; 99b11;
100b11; 106a5; 111b3; 120a15;
122b4; 126a6; 127a3; 127b9;
127b12; 127b13; 127b14;
128a4; 128b9; 129b5; 130b16;
133a6; 133b1; 133b15; 135a12;
135b16; 136b3; 139a15;
144a17; 145b4; 146a15; 149a2;
150a12; 151b16; 153a10;
153b16; 154a11; 155b4; 159b4;
161b5; 170b6; 170b15; 173a15;
173b5; 174b15; 176a10;
176a13; 177a4; 177a5; 178b4;
180b4; 181b17; 184a17;
184a17; 184b1; 185a9; 187b5;
188a4; 188b3; 191b11; 192b6;
193a4; 193b4; 195a17; 196a1;
199b5; 200b7; 200b11; 201a10;
201b11; 201b13; 202a5; 202a9;
202a10; 203a6; 204a5; 204a8;
208a12; 209a3; 209b11; 211b6;
212b3; 218a10; 218b8; 219a9;
219a13; 219a14; 219a17;
220a6; 220b1; 220b4; 220b8;
220b14
ü.+nedür 49a4; 147b2; 186a1
ü.+neyem 49b17

ü.+neyidi 57a2

ü.+neyise 206a8

[=216]

üzül- üzüntü duymak

ü.-üp 18b3

[=1]

üzüm üzüm

ü.+166b4; 168a13; 168a16;

168a16; 168a17; 169b1; 169b2

[=7]

V

vâcib (Ar.) yapılması gerekli olan

v.+4a13; 12a6; 151b1

v.+dür 8a10; 86a16

[=5]

va‘de (Ar.) ölüm vakti, ecel

v.+217a17

v.+sinde 186a13

v.+sine 186a12

v.+ye 217a16

[=4]

vâfir (Ar.) çok, bol

v.+122a3; 122a4

[=2]

vah acıma, yakınma, esef bildirir;
yazık

v.+24a2; 25a16

[=3]

vaḥdet (Ar.) birlik, bütünlük

v.+43a3; 99b9; 207b16

v.+dedür 90a3

v.+den 16a3; 90b14

v.+inüñ 2b2

v.i ḥaḳīḳī
v.+ye148b1

v.-i ḥayret
v.+180b11

[=9]

vāhī (Ar.) boş, manasız, abes
v.+92a3

[=1]

vāḥid (Ar.) tek, bir
v.+iyidi 82b2

[=1]

vā'iz (Ar.) nasihat veren kimse
v.+lara 34b1

[=1]

vaḳf (Ar.) durma, duruş
v.+48b6; 188b15

[=2]

vaḳfe (Ar.) Haccın şartlarından olarak hacıların arefe günü Arafat'ta bir süre durmaları
v.+ye 141b2

[=1]

vāḳi'a (Ar.) 1. Olmuş olan şey
v.+lardan 159b10
v.+nuñ 67b9
v.+sını 209b5
v.+yı 33a14; 41b9; 67b9;
97b13; 200a3

2. Rüya
v.+dan 86b16; 98b6; 161a16;
201b5
v.+mda 120a1; 120b2; 128a11;
129b3; 199a10; 199a16
v.+nuñ 188b3

v.+sında 188b1
v.+sından 142b6
v.+ yı 134b16; 142b7; 188b4
[=25]

vaḳt (Ar.) zaman
v.+ 13a12; 17a12; 20b5; 21a16;
22a10; 22a14; 31a15; 35a4;
35a11; 42b14; 47b6; 47b9;
49a12; 50a12; 51a15; 51b13;
55b10; 56b2; 57b14; 61b1;
62a9; 63a5; 64b15; 66b11;
74b4; 75b3; 76b7; 84b6; 87a1;
91b7; 94b3; 101a9; 102a11;
111a5; 111a11; 112a5; 112a7;
115a2; 118a11; 121b11;
122b11; 142b11; 144b8; 157a7;
157b14; 160b3; 165a5; 165a13;
171b17; 172a2; 172b11;
173a16; 175b3; 187a12;
187b16; 188a13; 194b9; 194b9;
197b1; 204b9; 205a16; 205a17;
205b1; 205b6; 207a6; 209b15;
210b13; 212b5; 219b6; 219b6;
223a16
v.+de 8b1; 38a16; 47b4;
215a11; 215b12
v.+den 16a11; 30b8; 60b13;
78b15; 109a9; 118a14; 192a10;
192a11; 213b5
v.+dür 60b13; 93b4; 94a11;
107b6; 207a6
v.+e 5a13; 31b6; 75a7; 165b4
v.+i 5a13; 9a1; 20b2; 31a8;
38a8; 39a4; 51a15; 53b1; 56b5;

80b17; 83b15; 89a2; 91b5;
106b4; 109a1; 126a7; 130a6;
157b10; 158b14; 159b7; 166a9;
180a14; 184a6; 191a4; 196a1;
202a16; 205b1; 213b12; 216a8
v.+idür 33a1; 37b16; 207a6;
215b3
v.+in 37b16; 61b11; 89a9;
104a5; 135a6; 191a1; 204a14;
214b16
v.+inde 15a17; 17b3; 27a15;
54a4; 58b10; 74b2; 75b2; 80a8;
84b13; 106b9; 106b10; 106b10;
110a1; 110b8; 113b14; 120a5;
126b2; 129a8; 134b7; 154a10;
157b1; 158a17; 176a5; 176a5;
179a4; 191a9; 205a13; 205b14;
210b3; 212b10; 215a15; 218a5
v.+inden 47b5; 156a10
v.+ine 25b7; 37a7; 38a10;
80a8; 132b14; 166b6; 188a13;
202b8
v.+ini 53b4; 77a7
v.+iyidi 190b17
v.+lerde 111b17
v.+lerinde 153b9
v.+lerini 127b15
v.+üm 46a1 b.2b1
v.+ümi 114b13; 205b2
v.+üñ 12b8; 46b6; 60b17;
155b12; 176a16
v.+üñde 54a5
v.+üni 17b2

v.-i zuḥā

v.+ 220a9

[=204]

var kainatta veya düşüncede
bulunan, mevcut olan

v.+ 6b7; 7b11; 11b14; 12a4;
17b8; 17b8; 18a1; 19a8; 19b9;
30a17; 32a4; 35a10; 38a2;
40a5; 46a3; 51a12; 51b5;
52b17; 53b3; 56a17; 57b1;
70a12; 71a2; 77b11; 79a1;
79b16; 80a5; 82b4; 85a3;
86a14; 88a17; 88b13; 88b14;
88b15; 91b10; 91b16; 95a14;
96b12; 97a16; 98a7; 100b13;
101a17; 102a11; 105b13;
105b14; 107a3; 107b6; 108a7;
108b1; 108b5; 109b11; 111a14;
111b5; 111b2; 112a6; 112a13;
112b6; 112b8; 113b13; 117a9;
118a3; 119a5; 121b3; 125a1;
125b12; 125b13; 126b5;
128b11; 132a2; 132b10;
132b11; 137a17; 137a17;
137b5; 138a4; 138a6; 141b2;
144b2; 146a3; 151a2; 154b12;
157a14; 157b8; 159a2; 160a8;
161a12; 162a12; 162b10;
163a15; 166b4; 166b4; 167a17;
167a17; 177a7; 178b6; 178b14;
180a16; 182b1; 183a7; 185a4;
186a9; 190a4; 190b8; 193a11;
196b2; 197a7; 201a14; 201a7;
203b13; 206b5; 209a10; 217a8;
219a7; 223b1; 223b13; 224a12;

224a13; 224a13; 224a15;
225a13; 226b14
v.+dı 28b5; 48b12; 48b16;
73a3; 94b10; 110a1; 124b6;
135b13; 168a17
v.+dur 6b1; 7b4; 10a8; 13b3;
12a6; 18a6; 18b7; 19b2; 23a10;
28b6; 35a1; 38a10; 43a17;
46b2; 48a7; 52a1; 62b7; 65b6;
68a6; 77a12; 77b3; 93a15;
93a16; 108a7; 124a16; 132b3;
133a4; 133b17; 135a10; 137b4;
142b17; 143b15; 148a8; 148a9;
148a9; 158a4; 158a8; 158b3;
181a4; 183b8; 183b14; 184b3;
189a16; 192b8; 201a4; 202b14;
202b14; 216a11; 217b8;
221b15; 224a12
v.+durur 95b4; 221b16
v.+ıduğın 4a1; 115a14; 115a15;
116b2
v.+ımiş 40a15
v.+ısa 47a15; 159a10
v.+idi 7a2; 11b14; 14a4;
15b14; 29a17; 33b7; 37b6;
38a6; 46b8; 48b5; 48b13; 49b7;
50a9; 50b5; 54a15; 56a14;
57a2; 60a6; 62a5; 65b13;
65b17; 67a5; 71b5; 71b5; 82b7;
95b6; 96b9; 96b9; 107a12;
157a13; 158b14; 162b10;
163a10; 164a13; 164a14;
166b8; 175b2; 178b8; 190a1;
190b14; 190b15; 190b16;

192b9; 192b12; 198a3; 203b6;
204b5; 208b6; 210b16; 217a6
v.+ımiş 72a3; 72a3; 193a3;
205b17
v.+ise 108a10; 146b2; 182a7;
205b16; 222b10; 223a2; 225a3
v.+sa 129a17; 141a17; 225b9
v.+unı 88a6
[=301]

var- ulaşmak, vasıl olmak
v.- 24a16; 37b16; 37b16; 45b6;
51a2; 62a13; 65a2; 65a12;
67b12; 82a8; 83b4; 101b6;
104a12; 117a9; 117a16; 128a7;
128b11; 138a4; 138a6; 142b10;
162a12; 168b10; 176b14;
200a14; 212a12
v.-a 26a8; 50b17; 52b16;
75b14; 76a3; 148a12; 148a12
v.-acağım 68b3
v.-acağ 156a16
v.-alar 182a9; 222b13; 223b13
v.-alardı 213a5
v.-alum 21b9; 84b11; 158b6;
188a8; 216a14; 217b13
v.-am 36b14; 63a1; 93a2;
112b13; 114b16; 205a7
v.-asın 211a4
v.-aydım 105a12
v.-ayıldı 153a14
v.-ayım 97b11 b.2b1
v.-ayın 71a1; 79a1
v.-dı 12b17; 14b11; 37a4;
38b10; 50a16; 50b7; 51a2;

51b17; 52a17; 52b13; 57a3;
66b1; 77a2; 78b2; 80a2; 80b6;
83a1; 84a14; 90a9; 96a10;
96b2; 99a13; 101a15; 102a14;
102b15; 103b10; 107b8; 108a8;
111b2; 118b7; 123a6; 132a9;
134b5; 141a10; 141b5; 142b7;
143b3; 151a3; 151a3; 159b3;
159b10; 167b12; 168b2; 170a1;
174a6; 184a16; 189a11;
190b16; 204a15; 204a17;
206b7; 207a2; 209b3; 216a15
v.-dılar 34b9; 42a7; 64b9;
72a11; 77a9; 79a9; 86a2;
139a15; 139a17; 174a6;
189b16
v.-du 137b7
v.-duk 78a7; 217b14
v.-dum 23b8; 25b4; 46b9;
49a15; 50a12; 62a10; 64b16;
79b15; 80a7; 80b13; 90b11;
117a3; 117b16; 125a17; 132a3;
134a15; 143a8; 162b3; 173a5;
174b11; 174b13; 177b1; 180a5;
194a6; 199a13; 210b7; 210b11;
215b2
v.-duñ 76b4
v.-dur 226a6; 226a8
v.-ıcağ 67a6; 174b11; 174b12
v.-ın 222b2; 225a14
v.-ınca 140a17
v.-ırdı 124a10
v.-ısaruz 194b11

v.-madum 62a14; 140a17;
163a7
v.-mağa 128b17; 211a8
v.-mağ 84b12; 130a8
v.-mağdur 182b13
v.-maya 172a14
v.-mayub 163a3
v.-maz 20b4
v.-mazdı 83a14; 132b2; 199a3
v.-mazsın 73a17
v.-mış 135b1; 136b14
v.-mışam 222b15
v.-mışıdüm 139a3
v.-up 19b10; 20a13; 23b8;
23b10; 27a10; 37a2; 37b17;
48b7; 48b11; 51b12; 52b14;
55a10; 55a15; 55b11; 63b14;
65a4; 66b9; 67b14; 68a17;
71a3; 74a13; 76a5; 76a5; 80a1;
83b4; 84a1; 86a11; 86b1;
89b11; 97b12; 100a8; 103b1;
107a6; 109a10; 112b15; 117a9;
117a11; 118a7; 122a4; 126b15;
128a8; 132a8; 133b5; 134a1;
136b5; 137a1; 138a6; 151a10;
152a5; 153b3; 155b6; 156b16;
159b1; 160b13; 162b1; 162b4;
163a5; 163b17; 165b2; 167a14;
168b1; 168b2; 169b8; 176a7;
188b11; 190b7; 191b2; 191b6;
194b6; 197a4; 200b17; 203a3;
203b13; 211a13; 213a1; 214b8;
222a6
v.-uñ 139a16

v.-ur 38b4; 93a3; 223b15
v.-uram 113a1; 113b16;
126b15
v.-urdu 27a12; 29b13; 56b4;
67b17; 200b2
v.-urduḡ 86b14
v.-urlar 93a4
v.-ursam 112b14
v.-ursın 140a15
[=298]
vāriṣ (Ar.) kendisine miras düşen
kimse, mirasçı
v.+inüñdür 3b4
[=1]
varlık var olma durumu, var edilmiş
olan
v.+dan174a17
v.+ından+(varlığından) 164b11
[=2]
var sahip olunan şeylerin bütünü,
mal, servet
v.+ını 109b10; 224a4
[=2]
varṭa (Ar.) uçurum, kuyu gibi derin
yer
v.+lar 74b10
[=1]
vaṣf (Ar.) bir kimse veya şeyin
taşıdığı hal, sıfat, nitelik
v.+146a12; 146a13; 164b12
v.+ı 40b16
v.+ın 64a9
v.+ınuñ 65b4
v.+ile 147a16

v.-ı ḥāl
v.+in 222a13
[=8]
vaṣfsuz (Ar.+T.) belirli bir vasfa
sahip olmayan
v.+147a15
[=1]
vāṣıl (Ar.) ulaşan, erişen
v.+lardur 148b2
[=1]
vāṣıṭa (Ar.) bir işin gerçekleşmesi için
gerekli olan şey
v.+28b9; 68b4
[=2]
vaṣıyyet (Ar.) bir kimsenin sözlü veya
yazılı olarak bildirdiği ölümden sonra
arkasından yapılmasını istediği şey
v.+54a4; 127a5; 187b14
v.+i 40b3; 102a3
v.+in 22a15; 95b13; 187b15
v.+ini 20a5
v.+üm 24a8
[=9]
vay şaşkınlık, kızgınlık, vb.
duygularda anlamı kuvvetlendirir
v.+41a15; 59a1; 75a10; 75a11;
88a11; 88b14
[=6]
va‘z (Ar.) ibadet yerlerinde yetkili
ve görevli bir kimse tarafından yapılan
dini konuşma
v.+12a1; 12a6; 13b8; 24a11;
24b14; 25b15; 31a5; 32b3;

33b15; 34b6; 65b4; 67b17;
85a12; 86a10
v.+dan 34b5
v.+uñ 31a11
[=16]

ve ve bağlacı
[=2400]

vebāl (Ar.) ağır sorumluluk
v.+idür 182b7
[=1]

vech (Ar.) uygun, münasip, layık
v.+ 11a3; 61a4
v.+i 208a7; 214a3
v.+ile 21b8; 24b12; 30b5; 31a3;
113b10; 155a14; 162a11;
163a6; 164b12; 164b13; 169b3;
176b7; 186b1; 198a2; 208b6;
208b14; 209a6; 209b4; 209b8;
215a5
v.+iledür 210a16
v.+ine 109a6
v.+iyile 11b15; 46a6; 80b10;
161b4; 217a15

v.-i ġāyet
v.+187a7

v.-i ḥelāl
v.+den128a1

v.-i ma‘āş
v.+da185b3

v.-i ma‘işet
v.+24b12
[=35]

vefā (Ar.) sözünde durma

v.+2a12; 13b16; 39b11; 99a16;
100a16; 219a6; 219a11
[=5]

vefāt (Ar.) ölme, ölüm
v.+194a11; 205b14; 208b12
v.+ı 9a1; 19b17; 81b12;
132b14; 207b17
v.+ından 64b13; 81a3
[=10]

velī (Ar.) Allah’ın dostu ve sevgili
kulu
v.+ 51b7; 121b9; 159b1; 164a6;
223a12
v.+nūñ 86b7
[=6]

veliki (Ar.) lakin, ama, fakat
bk.**velikin**
v.+177b13
[=1]

velikin(Ar.) lakin, ama, fakat bk.**veliki**
v.+4a7; 5a10; 6a12; 7b5; 17a1;
17b16; 20a5; 21a10; 23a8;
35a1; 39b9; 58a2; 67b6; 69a4;
70b11; 74a8; 77a12; 98a6;
108b1; 130a7; 137b15; 141b16;
142a1; 142b1; 158a8; 158a15;
158b1; 163a11; 178a11; 184a9;
193b17; 209a17; 217b7
[=33]

vera^c (Ar.) Allah korkup haramdan,
günahtan sakınma, takva
v.+43a16; 44b6; 82b3; 129a9;
208a7
v.+dur 32b9; 44b7

v.+ı 32b10; 42b13; 125b10
v.+ile 196b13
[=11]
veresiye bedeli sonradan ödenmek üzere yapılan (alış veriş)
v.+57b15
[=1]
vesselām (Ar.) “işte o kadar, son söz bu” anlamında kullanılır
v.+226b7; 227b8
[=2]
vesvās (Ar.) vesvese veren
v.+um 108b5
[=1]
veyāḥūd (Ar.+Far.)
v.+15a8; 15a9; 16a3; 34a16;
42b14; 70a17; 81a3; 105a16
[=9]
vezīr (Ar.) vezir rütbesine sahip kimse
v.+11a6; 11a10; 11a16; 11b17;
12b9; 29a1; 29a15; 29a16;
29a17; 29b14; 29b15; 30b10
v.+den 31b7
v.+e 29a15
v.+ini 11b14
v.+iyile 29b13
v.+lerini 11b4
v.+leriyle 30a14
[=19]
vilāyet (Ar.) ülke, memleket
v.+163a1; 168a8
v.+i 2a10; 26b17
v.+inde 24b12; 66b17

v.+inden 102a11
v.+ini 101a10; 110a17; 123a14;
179a3
v.+inüñ 96b7
v.-i Rum
v.+da 203a13
[=14]
vèr- vermek
v.-64b7; 76b4; 80a15; 84a13;
104b12; 110a10; 138a6;
154b13; 159a6; 176b13; 177b4;
178a17; 178b9; 179b10; 195b1;
200b9; 200b12; 221a11
v.- (cevāb vèr-) 201a1; 201a7;
201a8
v.-di 14a12; 37a14; 37a15;
37b3; 39a12; 47a17; 48b2;
51a6; 55a9; 55a10; 56b13;
57a15; 70b10; 75a16; 76b1;
83b8; 84a17; 111b6; 111b8;
120a14; 121a10; 135b8; 138a5;
140a17; 140b10; 155b16;
165a11; 165a13; 168a13;
168a16; 169b6; 184b5; 184b6;
184b6; 193a5; 193b13; 195b4;
199a5; 200b10; 204b6; 204b8;
208b11; 212b14; 213b16;
220b15
v.-di (and vèr-) 97b7
v.-di (cān vèr-) 158b16
v.-di (cevab vèr-) 5a9; 6b11;
12b2; 12b10; 13b11; 14a12;
14b2; 18a13; 20b12; 25a11;
31a1; 32a1; 32b9; 32b11;

34a14; 34b3; 34b3; 36b11;
38b12; 38b16; 40b12; 41a6;
42a9; 42b7; 46a8; 46a15; 46b1;
46b7; 47b10; 49b3; 50a4;
50b14; 53a4; 53b3; 53b13;
54a8; 55b16; 57b6; 59a3; 59b2;
60a16; 60a17; 60b14; 61b4;
61b11; 62a2; 63a3; 64b15;
70a10; 73b16; 74a11; 75a14;
75b1; 75b7; 77b3; 86a16;
89a10; 90b1; 90b16; 92a9;
96a11; 96b14; 101b5; 102b4;
103a3; 103b4; 104a16; 105b8;
108b3; 108b11; 110a12;
113a11; 113b13; 115a10;
117b2; 124a15; 124b3; 125a13;
125b5; 131b5; 131b9; 136b14;
139b11; 142a10; 144b4;
155a14; 157a1; 158a4; 165a4;
167a16; 169b2; 170a4; 173b15;
175b12; 185a6; 206a13;
206a16; 207b1; 207b5; 210b5
v.-di (destür vèr-) 77b16
v.-di (haber vèr-) 23a7; 24a5
v.-diler 134b10; 151a1; 164b9;
166b6
v.-diler (cevāb vèr-) 38a2;
63a8; 120b4; 128a8; 135a9;
187b9
v.-diler (haber vèr-) 38a9; 63b8;
132a1; 139a16; 192b11
v.-diler (selām vèr-) 20b11;
57a7; 60b11; 103a2; 103b1;

118a7; 132a9; 159b10; 171b1;
194a17; 197b13
v.-di (vesvese vèr-) 37b8
v.-dügi 26a14; 40a2; 114a3;
195b5
v.-dügiçün 75a17
v.-düginden (selām vèr-) 87b10
v.-dügüm 111b12
v.-dügün 39a17
v.-dük 14b14
v.-dük (selām vèr-) 100a9
v.-düm 40b6; 40b8; 48a16;
63a4; 110a9; 153a4; 154b15;
206b9
v.-düm (cān vèr-) 47b14
v.-düm (cevāb vèr-) 163a6;
170a7
v.-düm (rızā vèr-) 46b14
v.-düm (selām vèr-) 23b16;
133b5
v.-dün 38a14; 47b2; 58a14;
67a14; 67b7; 70a7; 118a8
v.-e 56b3; 75a4; 112a4;
112b13; 116a15; 122a9; 133a6;
162b4; 181a14; 186b15; 195b3;
225b4
v.-ecegün 87a15
v.-ecek (cevāb vèr-) 207a6
v.-eler 39a14; 48b7; 64a17;
74b5; 91b9; 150a2; 181b4;
221a11; 222a8
v.-eler (and vèr-) 127b9
v.-eler (cevāb vèr-) 113a9
v.-eler (destür vèr-) 117b4

v.-elerdi 225a14
v.-elüm 19a1; 203b14
v.-em 47a13; 52b11; 81b7;
85a4; 104b13; 139b5; 157a11;
162a10; 192b14; 221a9
v.-em (cevāb vèr-) 9a4; 64a9;
90a1; 110a4; 200a5; 201a9
v.-emdi 162a11
v.-emediler (nişān vèr-) 22b3
v.-em (haber vèr-) 50a6; 64b6
v.-en 14b4; 79a3; 79a4
v.-esin 39a10; 139b3; 150a1;
192a1; 192b17
v.-esin (cevāb vèr-) 184b2
v.-esin (öğüt vèr-) 24a10
v.-esiz 164b7
v.-evüz 179a1
v.-evüz (cevāb vèr-) 57b10;
72a15
v.-eydi 200a13
v.-eydüm 105b11
v.-eyidi 192a2
v.-eyim 205a1; 221a8
v.-eyim (cevāb vèr-) 198a4;
201b14
v.-eyin 62a8
v.-eyin (cevāb vèr-) 56b6
v.-ibidi 160b3
v.-ibidün 172b9
v.-ibile (cevāb vèr-) 201b17
v.-icek (cevāb vèr-) 113a9
v.-imeye 225a5
v.-ince 62a7
v.-me 203b4; 217a17; 218b4

v.-me (cevāb vèr-) 93b16
v.-medi 23b11; 47a11; 108b17;
139b2
v.-medi (cevāb vèr-) 58b2;
83a11; 206b14
v.-medi (icāzet vèr-) 193a15;
214b10
v.-medi (irādet vèr-) 25b1
v.-mediler 92b12; 113a7
v.-mediler (cevāb vèr-) 201b12
v.-medüm 174a11
v.-medüm (teşvîş vèr-) 25b15
v.-medün 55a8
v.-medün (cevāb vèr-) 113b8
v.-mege 86a16; 103b6; 184a11
v.-mege (haber vèr-) 50a4
v.-megile (cevāb vèr-) 197a2
v.-mek 58b1; 189b1; 193a7;
193b15; 193b17; 221b16
v.-mekde 159b6
v.-mekden 193b16
v.-memek 125a2
v.-meseler 185b9
v.-mesün 226b12
v.-meye 193b8
v.-meyeler 182a11; 200a7
v.-meyem 159b1; 179a4
v.-meye (selām vèr-) 91b4
v.-meyeydün (haber vèr-) 42b9
v.-meyübdururın 79b2 b.2b1
v.-meyüp 227b1
v.-mez 115b8; 129a14
v.-mezdüm (icāzet vèr-) 214b15
v.-mezdün 57a17

v.-mezin 139b13
v.-mezler 146b15 ; 162b8
v.-mezlerse 185b5; 185b7
v.-mezse 75b8
v.-mezsen 108a1; 108b15
v.-mezsın 94a6
v.-miş 44b5
v.-mişdür 20a8; 184b5
v.-mişidi 20b16; 59a16; 214a11
v.-seler 127a15; 127b7;
127b11; 159a9; 166a7; 179a4;
184a4; 185b9; 186a17
v.-sün 86b1; 137b6; 226b8
v.-üp 37b5; 75a12; 94a2;
98b13; 100a16; 102b12; 105a4;
118a2; 138a10; 139a9; 161b8;
184a5
v.-üp (cevāb vēr-) 194b6
v.-übdurur 54b11; 54b10;
78a12; 171a14
v.-übdururam 49b12; 64b3
v.-übdururuz 168a9
v.-üben 226b3
v.-üñ 19a2; 20a10; 28a17;
66b5; 74b1; 121a15; 134b9;
140b12; 205a14; 221a6
v.-ür 56b2; 91b14; 91b15;
147a15; 227b11
v.-ürdi 53b6; 57a1; 82b12;
120a17; 198a5; 203b9
v.-ürdi (cevāb vēr-) 53b10;
206a9
v.-ürem 179a6

v.-ürler 13a1; 20b2; 49b1;
177b2; 183b12
v.-ürlerdi 139a14
v.-ürlerse 48a2; 185b4; 185b6
v.-ürse 79b6
v.-ürsen 108a5; 112a9
v.-ürsin 83b7; 88a7; 186b14
[=427]

vèrici çıkar gözetmeksizin her türlü
yardımı yapan, esirgemeyen kimse

v.+den 112a6
v.+ye 183b5
[=2]

vèril- verme işine konu olmak
v.-en 95b2
v.-miş 49b12
[=2]

virāne (Far.) yıkılmış, harap olmuş
eski yapı

v.+67b14; 84b3
v.+de 67a2; 134b8
v.+nün 84b9
v.+ye 134b7
[=6]

virānelik (Far.+T.) yıkıntılarla kaplı
olan, vîrāne hâline gelmiş yer

v.+182b13
[=1]

visāl (Ar.) sevdiğine kavuşma, vuslat
v.+69a1; 69a7; 89a10; 146b14
v.+e 171b9; 206a6
v.+i 178a13
v.+idür 77b4
v.+ine 75b1; 103b17; 153a13

v.+ümüz 69b17

[=12]

vitir (Ar.) yatsı namazından sonra kılınan üç rekatlık namaz, salat-ı vitir

v.+i+(vitri) 176b9

[=1]

vitir vâcib (Ar.) yatsı namazından sonra kılınan üç rekatlık namaz, salat-ı vitir

v.+i 214a17

[=1]

vūḥuş (Ar.) vahşîler, yabanîler, yabânî hayvanlar

v.+60b1

[=1]

vur- vurmak

v.-alar 108b13

v.-asın 145a1

v.-dı 133a16; 178a4

v.-duğı 207b17

v.-maz 88a15

v.-sun 189b9

v.-up 42b1; 66a7; 97a7;

104b11; 119a6; 160a2

v.-urlar 178b8

[=14]

vücüd (Ar.) beden

v.+8a10; 41b14; 73b12; 220b5

v.+a 28a15; 149a12; 161b11;

212b15

v.+ı 65b7; 218a6

v.+ına 108a4

v.+ında 16b20

v.+ından 177b14

v.+ını 149a15

v.+umı 181a2

v.+uñ 2b14; 106a4; 175a13; 220b5

v.+undan 78a10; 146b8; 192a11; 219b12

[=22]

vücüh (Ar.) yüzler, çehreler

v.+8a4

[=1]

vüs'at (Ar.) genişlik, bolluk

v.+66b15; 91b15

v.+ınca 141b12

[=3]

Y

yābān (Far.) insan yaşamayan, ıssız yer

y.+224a6

y.+a 117b17

[=2]

yağ yağ

y.+56b9; 65a2; 65b14; 137b8

y.+ile 71a16; 71b15

[=6]

yağ- yağmur vb. yağmak

y.-a 72b3; 167b14

y.-a (yağmur yağ-) 34b15

y.-dı 167b15

y.-dı (yağmur yağ-)104b10

y.-ın 71a17

y.-ısdur 194b9

y.-madı (yağmur yağ-) 34b11

y.-maga 135a3

y.-masa 163b11
y.-maz 167b12
y.-mışıdı 173a5
[=11]
yağır yük ve binek hayvanlarının
sırtında eyer ve semerin açtığı yara
y.+42a8
[=1]
yağla- yağ sürmek
y.-yalar 65b15
[=1]
yağmur atmosferdeki su
buharının yoğunlaşması sonucu
yeryüzüne damlalar halinde düşen su
y.+72b3; 163b11; 167b12;
167b14; 167b15; 173a5; 194b9
[=8]
yağrın sırtın yukarı kürek kemiğı
kısmı, sırt
y.+um 50b1
[=1]
yahud (Far.) veya
y.+9b10; 45b15; 50b9; 70b1;
77b13; 81b11; 108b5; 114b3;
128b13; 128b14; 128b15;
132a13; 141a9; 144b7; 147b14;
149b15; 150a2; 157b2; 164b6;
186a13; 188a7; 192a14; 203b7;
208b5; 216b16; 219a13
[=25]
yahūdī(Ar.) Musevi
y.+lere 208b3
[=1]
yak- yanmasını sağlamak

y.-a 39b14; 146b15
y.-alardı 166b9
y.-alum 65a3; 122a4
y.-an 221b6
y.-dı 109a13
y.-dılar 122a5
y.-maduğı 49a11
y.-mağa 49a10; 53b5
y.-maya 49a11
y.-salar 150b16; 181b9
y.-up 65b15; 80a17
y.-ubdururlar 202a14
[=20]
yağa 1.giyeceklerin boynun etrafına
gelen kısmı
y.+ndan 171b4
y.+sın 225a16
y.+sına 35a4; 157a9; 160b8;
172b1
y.+sından 77a14; 98b5; 167b13
2.karşı, aksi yön
y.+dan 74b7; 74b8
[=12]
yağın Az bir ara ile ayrılmış olan,
uzak karşıtı
y.+36b14; 50a17; 53b1; 95b5;
121a1; 122a12; 130b9; 134a7;
134a8; 140b4; 142a9; 142a11;
151b6; 151b10; 152b17;
164b17; 169b3; 170b2; 172a3;
176b7; 179b8; 183a2; 193b17;
199a12; 207b17
y.+a 151b3

y.+dur 22a16; 45a12; 46b8;
142a9; 217a20
y.+ile 151b10
y.+um 70a12
y.+uñ 151b3; 151b9; 151b11
[=47]
yakınlık yakın olma duygusu
y.+71a10; 142a13
y.+ıyla+(yakınlığıyla) 145b4
[=3]
yakın (Ar.) gerçek, hakikat, sağlam
bilgi
y.+48a16; 61a16; 100b17;
101b11; 101b16
y.+üñ 58b8 b.2b1
[=7]
yākūt kırmızı, pembe, erguvan vb.
renklerde sadece elmasın çizebildiği
çok değerli taş.
y.+137b12
y.+ları 137b17
[=2]
yalan gerçeğe aykırı, asılsız söz
y.+58a11; 58a16; 59b1; 90a14;
130b16; 144a6; 147b14;
147b15; 189a6; 217a15
y.+a 58a17
[=13]
yalancı yalan söylemeyi huy
edinmiş kimse
y.+142b7; 189a7; 189a8
y.+lar 16a15; 75b16
[=5]
yalın 1. çıplak

y.+102b7; 126b3; 130a14; 168b8
2.kınından çıkmış
y.+33b16; 211b7
[=6]
yalıncağ çıplak, üryan, cascavlak
y.+55a10; 55b8; 73b8; 94a6;
105b9; 105b10
y.+am+(yalıncagam) 76b2
[=7]
yalñuz yanında başka biri
bulunmayan, başkası ile birlikte
olmayan kimse bk.**yaluñuz**
y.+36a2; 99b3; 182a8; 212a4
y.+da 27b9
y.+dur 182a8
[=6]
yalñuzlık yalnız olma, yanında kimse
bulunmama durumu
y.+27b9; 27b9; 27b11
y.+dadur 27b9
y.+ın+(yalınuzlığın) 27b11
[=5]
yaluñuz yanında başka biri
bulunmayan, başkası ile birlikte
olmayan kimse bk.**yaluñuz**
y.+14a1; 27b9; 67a10; 71a13;
93a13; 191a15
[=6]
yalvar- birinden bir şey isterken
yumuşak ve acındırıcı bir tavır
takınmak, saygılı bir ısrarla istediğini
söylemek
y.-up 49b1; 85b10
[=2]

yamalu delik veya eski yerine yama yapılmış, yama ile onarılmış

y.+71b5

[=1]

yan taraf, yön, cihet

y.+ı 69b9

y.+ın 223b17

y.+ına 221a4

y.+ında 195b6; 224b15

y.+ındağı 195b7

y.+ları 69a12

y.+uma 143a9; 222b15

[=9]

yan- tutuşmak, alevlenmek

y.-a 76a8

y.-arsa 49a1

y.-asın 225b9

y.-dı 72a13

y.-ılmış 202a15

y.-madı 49a3

y.-mağda 52a13

y.-mayasın 51a10

y.-maz 49a9

y.-up 73b7; 181b15; 187b17

y.-ubdururdu 202a13

[=13]

yaña taraf, tarafta, taraftan, tarafına

y.+17a13; 31a17; 37a11;

41a10; 49b4; 50b3; 78b1;

83b14; 99b8; 119a13; 135b16;

151a4; 163a1; 163b15; 194a17;

205b2; 222a17

[=19]

yanak yüzün her iki yanı

y.+uñ+(yanağñ) 208a16

[=1]

yandur- yandırmak, tutuşturmak

y.-mış 41a17

[=1]

yap- ortaya koymak, gerçekleştirmek

y.-ıverdük 27a8

y.-up 48b6

[=2]

yapıl- ortaya konmak, gerçekleştirilmek

y.-a 33b4

y.-mış 32b12; 156a7

[=3]

yapış- (bir şey bir yere) ayrılmayacak şekilde tutunup kalmak

y.-dı 87b4; 111a9

y.-duğun 136b10

y.-duğunu 136b10

y.-mışsın 136b9

y.-up 13a4; 111a15

[=9]

yaprak bitkilerin yeşil uzantısı

y.+ı+(yaprağı) 221b4

[=1]

yar salya, ağız suyu

y.+199a13

y.+ların 124b7

[=2]

yār (Far.) sevgili, dost

y.+32a16; 75b13; 224a7

y.+dan 53a10

y.+ıyla 103b12 b.2b1

y.+i 75b14 b.2b1
y.+idi 216a7
y.+üm 224a8
[=10]
yar- derin yara açmak
y.-ardum 119a6
y.-mış 120b4
[=2]
yara- yarar sağlamak, faydalı olmak
y.-maz 189a5; 223a8
y.-mazam 189a5
y.-mazsın 161a8
y.-r 21a8; 159a17
y.-ya 212a9; 212a11
y.-yaydun 74b16
[=9]
yā Rabbī (Ar.) ey Allah'ım, ey Rabbim
y.+ 18b11; 18b12; 21b1; 21b3
21b7; 33a13; 68b17; 81b4;
81b11; 94b17; 121a8; 136a7;
144b11; 170a10; 176b10;
177a14; 177b16; 179a7
[=19]
yaradan her şeyi yaratan, Allah, Tanrı
y.+225a3; 225a4
y.+ı 225a1
[=3]
yaradıl- var edilmek
y.-duñ 97a16
y.-mamışdur 62b8
y.-mış 177a3
y.-mışda 30b15
[=4]

yarağ hazırlık, malzeme, nafaka
y.+224a16
y.+ı+(yarağı) 224a16; 224a17
y.+ın+(yarağın) 35b15; 39b4;
114b12; 116b2
y.+ını+(yarağını) 186b13
[=6]
yaramaz faydasız, uygunsuz, zararlı, fena, kötü
y.+17b2; 32b16; 62b17; 77b12;
81b6; 90b15; 91a17; 129b16; 154a3;
189a6; 218b2; 223a8; 226b8
y.+ı 154a5
y.+lardan 218a5
y.+ları 53b17
[=18]
yaramaz-rağ daha yaramaz
y.+dur 181b14
[=1]
yarat- yoktan var etmek
y.-a 17a17
y.-dı 32a13; 225a4
y.-dum 136b15
y.-ubdurur 218a16
y.-ubdurur 97a17
[=6]
yardım kendi gücünü ve imkanlarını başka birinin iyiliğı için kullanma
y.+151b6
[=1]
yaren (Far.) dostlar
y.+ler 36a10
y.+lerden 36a16
y.+lere 102b17

y.+leri 36b17; 42a2; 48b12;
72a13; 82b15; 83b5; 83b11;
102a6; 102a7; 103a11; 103b17;
108a17; 109a8; 109a12;
109a14; 109a16; 116a2;
136b12; 224b16
y.+lerinden 34a11; 102a13;
213b6
y.+lerine 42a1; 103a16; 109a7
y.+lerinüñ 102b13; 109a6
y.+leriyle 72a10; 138b10
y.+lerünile 145a3
[=32]
yarı bir bütünün iki eşit parçasından
her biri bk.**yarı**
y.+99b5
[=1]
yarıl- yarılmak
y.-dı 119b12; 140a6; 160a4;
221b2
y.-urdu 111a16
[=5]
yarım bir bütünün yarısı
y.+153b7; 166b4; 170a11;
193a15
[=4]
yarın içinde bulunulan günden sonra
gelen gün
y.+9b12; 12a7; 13b1; 17a16;
18a7; 18b8; 32a6; 39a11;
39a14; 39b5; 40b1; 51a9; 59a1;
61a16; 63a14; 65a10; 65b1;
66a12; 77b5; 81b3; 87a15;
87a17; 92b17; 106a3; 113b9;

115b17; 139a5; 139b3; 139b4;
144b15; 155b14; 171a8;
173b14; 182a9; 194b11;
218a11
[=41]

yarındası ertesi, ertesi gün

y.+50b3; 97b16; 102a13;
109a15; 124a14; 154a7; 205a9;
206b6
[=8]

yarlığa- affetmek, mağfiret

y.-22a1; 174a5
y.-mazam 46a7
y.-sa 181b11
y.-sun 44a14
y.-yam 46a5
y.-yub 89a4; 131b9
[=8]

yarlık ferman, buyruk

y.+145a17
[=1]

yârsız (Far.+T.) sevgilisi olmayan

y.+92a17
[=1]

yarı bir bütünün iki eşit parçasından
her biri bk.**yarı**

y.+sı 64b14; 76a8
y.+sın 64a2; 99b6; 153b8;
184a5; 184a11
y.+sına 99b6; 184a4
y.+sında 126a4
y.+sını 131b14
[=12]

yasdan- dayanmak, yaslanmak

y.+acak 224a13
[=1]
yasduk yastık bk.**yastuk**
y.+159a17; 160b3
y.+ına+(yasduğına) 160b6
y.+um+(yasduğum) 224a14
y.+uñ+(yasduğun) 24b5
[=5]
yāsemīn (Far.) zeytingiller
familyasından kokulu çiçek türü
y.+226a13
[=1]
yastuk yastık bk.**yasduk**
y.+57b16; 79b17; 80b6; 215b6
y.+a+(yastuğa) 191b13
y.+uma+(yastuğuma) 159a16
[=7]
yaş 1. Göz yaşı
y.+ı 35b5; 72b2; 222b12
y.+ıdur 35b7; 69a7; 72b4
y.+ından 35b10; 98b8
y.+ını 72b5
y.+lar 46a2; 87b9; 110b1
2. Islak, nemli
y.+ 173a5; 176a13
y.+ısa 161a1
3. Kendi suyunu yitirmemiş,
kurumamış
y.+168a12
4. Doğuştan itibaren geçen ve yıl
birimiyle ölçülen zaman
y.+ın 89b4
y.+ında 88a14; 198a5; 198a10
y.+ından 40a3

y.+ındaydı 200a11; 200b2
[=23]
yat- uyumak, uzanmak
y.-142b10
y.-acak 223a4
y.-an 100a15
y.-asın 215b9
y.-ayıldı 118b14
y.-dı 58b14; 12b7
y.-dılar 109a8; 109a13
y.-dıysa 88b4
y.-duğı 222a5; 222a7
y.-ıcağ 24b5
y.-mağa 111a13
y.-mayasız 113a3
y.-mış 96b10
y.-sa 221a2
y.-up 108a17; 109a12; 141a12;
215b5
y.-ubdururlar 110b3
y.-up 25b11
y.-ur 26a7; 55b13; 57a5; 99a4;
118a12; 133b4; 226a7
y.-urken 130a9
[=31]
yatsu güneşin batışından bir iki saat
sonra kılınan namaz
y.+27a15; 126a1; 141a7;
141a11; 158a17; 159b4;
176a11; 176b4; 191b14
[=9]
yavru yavru
y.+sı 152a13
[=1]

yavu kaybolmuş, kayıp
y.+ 60a3; 75b13; 101a15;
174a6; 174a6; 174b13; 182b13
[=7]
yay- etrafa dağılmasına sebep olmak
y.-ubdurur 85b17
[=1]
yayak yaya, yayan, piyade
y.+196a5
[=1]
yaz yaz mevsimi
y.+57a2
[=1]
yaz- yazıya geçirmek, yazı ile
anlatmak
y.-65a13; 118b6; 118b8;
188b14; 224b12; 225b1; 225b4
y.-amazın 225b3
y.-ana 220a12
y.-ar 82b12
y.-aram 205a4
y.-ardı 35a4
y.-arın 118b5
y.-asız 9a2
y.-dı 35a7; 35a9; 35a11; 35a17;
66b1; 143b12; 158a2; 158a7;
164a4; 188a2; 188b15
y.-dılar 39a15; 164b8; 188a9
y.-dun 188a13
y.-ılmış 152b13; 169a16
y.-ısardur 225b10
y.-mağa 225b7; 225b9
y.-mak 7a7
y.-mıslar 106b15

y.-sunlar 188a5
y.-ub 39a12; 164b6
y.-uñ 39a14; 188a1
y.-updururlar 35a13
[=46]

yazıcı yazma işini yapan
y.+ya 188b13
[=1]

yazıl- yazıya geçirilmek
y.-mış 106b15; 123a5
[=2]

yazılı yazılmış olan, yazılı
y.+134b9; 134b9
[=2]

yè- yemek
y.-141a7; 170b7; 170b9;
170b10
y.-di 97b17; 109b7; 109b17;
120a14; 152a1
y.-diler 122a15
y.-dügi 114a4
y.-dügüm 51a13
y.-dügüni 107b5
y.-dük 37b5; 101a5
y.-düm 71a16
y.-düñ 71a15; 80a5
y.-düñüz 116a10
y.-me 114a3
y.-medi 25b10; 52a10; 109b17;
125a15; 226a17
y.-medügümden 51a16
y.-medüm 109a1
y.-medüm 140a5; 144b6;
158a14

y.-medüñ 140a3; 217b5
y.-medüñüz 139b11
y.-mege 70a6; 132b1; 180a8
y.-mekdedür 144a10
y.-mekden 93a6
y.-mekdür 149b5
y.-memege 62a8
y.-memiş 140a1
y.-memişidi 26a6
y.-mese 51a13
y.-meye 216a4
y.-meyelüm 116a4
y.-meyem 52a9; 133a5; 156b12
y.-meyüp 51a15
y.-mez 20b4; 83b17; 83b17;
216a6
y.-mezden 52a7
y.-mezdi 51b12; 63a11; 63b17;
109a2
y.-mezem 28b2
y.-mezin 52b4
y.-mezsın 210b4
y.-mezsiz 116b2
y.-mezüz 52a2
y.-r 46a14; 224a12
y.-rdi 212b12
y.-rem 53b16; 74b15; 125a6
y.-ridi 55b11
y.-rler 52a3
y.-rlerdi 83b12
y.-rsem 52a8
y.-rsin 71a17; 125a5; 171b4
y.-rsiz 51a17; 125a6
y.-se 51b14

y.-sün 158a11
y.-ye 46a17; 52b16; 107b5;
120a10; 125a9; 125a11; 139b8;
143a4; 166a11; 216a17
y.-yeler 109a15; 116a10; 143a3
y.-yelüm 109a9; 216a14
y.-yem 22a12; 28b3; 114a5;
217b7
y.-yen 52a3
y.-yesin 52b9; 114a6; 114a13;
115b3
y.-yin 115a6
y.-yüp 26a9; 109a11; 117a10;
117a12; 131b11; 134b1;
141a11; 160a12; 167b2
[=124]

yèdi yedi
y.+40a15; 58a8; 69a12; 69b9;
71b9; 76b16; 77b9; 108a2;
125b14; 154a2; 161a1; 161a3;
165b12; 179a9; 179a13;
179a13; 179b17
[=17]

yed (Ar.) el
y.-i beyzā (Hz.Musa'yı ifade
eder)
y.+sı 72a15
[=1]

yèdinci yedinci
y.+108a4; 165a11; 218b6
[=3]

yèdi yüz yedi yüz
y.+187b7
y.+i 187b9

[=2]
yêdûr-yemesini sağlamak
 y.-e70b6
 [=1]
yêg üstün, daha iyi
 y.+ 40a9; 40a12; 41b14; 45a7;
 200a15; 203b15
 y.+dûr 62a13; 221a11
 y.+lerine 161a15
 [=9]
yêg-rek daha iyi, daha üstün
 y.+8a14; 27b1; 33b6; 40a12;
 41b3; 41b17; 48a1; 53a15;
 79a16; 93b8; 124a9; 149b11;
 151b2; 176b6; 182a12; 183a6;
 186a4; 186b17; 186b14; 209a5;
 209b16; 215b12; 218b16
 y.+dûr 21a4; 22a6; 22a9; 41a2;
 44b6; 80b16; 87b14; 90b14;
 104b17; 181a15; 219a4;
 219b12
 y.+in+(yigregın) 41a9
 y.+sin 41b16; 46b5
 [=39]
yêl yel
 y.+ 57b7; 57b8; 57b10; 60b1;
 60b2; 111a6; 121a5; 121b12
 y.+ler 226a15
 y.+lere 227b1
 [=10]
yele aslan, at vb. hayvanların
 ensesinde veya boynunda bulunan uzun
 kıllar
 y.+183b2

[=1]
yêm hayvan yiyeceği
 y.+i 133a15
 [=1]
yêmek aş, taam
 y.+20b2; 109a10
 y.+den 119b4
 y.+dûr 116a11
 y.+e+(yemege) 58b7
 y.+içün 22a10
 y.+i+(yêmegi) 26b5; 217b16
 y.+ini+(yêmegini) 170a13
 [=9]
yemîn (Ar.) söz, ant
 y.+iyle 107a7
 [=1]
yêmiş meyve
 y.+idûr 151b9
 y.+lerinden 109a1; 109b17;
 156b12
 [=4]
yên giyecek şeylerin sol kısmı
 y.+inden 152b17
 y.+ine 13a5; 51b17
 y.+lerimüz 120b6
 [=4]
yeni hiç kullanılmamış olan
 y.+35a4; 64b10; 152a16;
 173a14; 205a7
 [=5]
yêr yeri zemin
 y.+24b10; 74a10; 81b14;
 115b1; 118a11; 131b17;
 163b10; 177b7; 177b8; 179a14;

190a2; 222a5; 222a7; 223a4;
224a2; 224a12; 224b14;
224b15; 226a17; 227a17
y.+de 6a3; 18a13; 36b2; 45a2;
45b17; 55a17; 63a2; 83b3;
91b1; 106b8; 108b2; 110a5;
114a11; 114a16; 122a17;
123a7; 129a9; 129a14; 129b9;
129b11; 132a1; 135a8; 135a8;
138b12; 145b15; 151a1; 165b5;
169b8; 174b8; 174b9; 185b15;
194b12; 206a5; 218a13;
220a16; 221a17
y.+dedür 18b14; 20b1; 83b3;
225b14
y.+den 26a9; 61a12; 83b4;
138a5; 163b11; 167a13;
217b11
y.+denem 97b9
y.+densin 97b8
y.+densiz 103b2
y.+dür 224b15
y.+e 33b7; 33a5; 34b9; 42b1;
51a4; 52a11; 59b8; 61a12;
90a5; 99a9; 105a12; 109a17;
112b14; 117b10; 118b3; 119a8;
119b4; 128a2; 132a13; 133a15;
133a16; 140a7; 156a5; 156a5;
163a2; 166a4; 170b15; 184b10;
209b1; 217a13; 223a5; 223b2;
224a1
y.+i 155a5; 203a8; 204a14;
204b15; 223b1; 226b11
y.+in 9a1

y.+ince 11b6
y.+inde 68a4; 194a12; 224a6
y.+inden 25b7; 153b14
y.+ine 20a6; 22a15; 40b3;
67b10; 95b13; 162a6; 170b16;
171a9; 171a13; 176a13;
183a12; 183a13; 183a15;
187b4
y.+ler 25a17; 133b5; 159a14
y.+lerde 179b14
y.+lerdi 112b7
y.+lere 92a3; 211a13; 223a17
y.+sin 112a6; 112a9
y.+üñ 109a2; 173a5; 224a11;
226a11
[=151]

yêr yüzi dünya

y.+nde 6b12; 202b13
y.+ne 124b13
y.+ni 112b17
[=4]

yeşil yeşil

y.+29a3; 169a15
[=2]

yet- yetecek miktarda olmak

y.-dükçe 95b10; 127b14
y.-e 211a9
y.-er 88b7; 143a7; 225b6
y.-ersin 80a16
y.-esin 51a11
y.-mez 77b16; 115b14
[=10]

yetim (Ar.) babası ölmüş (çocuk)

y.+66a8; 113a2

y.+lerüñ 172a14
[=3]

yetiş- ulaşmak, vasıl olmak
y.-di 31b14; 37a7; 68b5; 80b17;
81b12; 84b13; 97a4; 97b16;
98a14; 101a9; 103a13; 104b13;
118b8; 119b2; 126a5; 158a17;
159b7; 180a14; 203a12; 209a9;
209b5; 214a17
y.-diler 29a2; 108a16; 122a2;
134b8
y.-dük 100a8; 100a11
y.-düm 100b9
y.-e 84b13; 113b15; 147a6;
147a7
y.-eydi 109a1
y.-menüñ 121b6
y.-mez 205b4; 205b5; 205b6
y.-üp 106b4; 119b7; 138b8
y.-ürdi 112b2
[=42]

yetmiş yetmiş
y.+17a16; 31b14; 49a5; 65a11;
69a2; 69a3; 100b9; 160b15;
179a1; 179b11; 200a11;
205b17
[=12]

yetmiş bin yetmiş bin
y.+178a9; 179b12; 179b13
[=3]

yetmiş iki yetmiş iki
y.+226a5; 226a9
[=2]

yevmi'l-erbia (Ar.) çarşamba günü

y.+220a9
[=1]

yeyni hafif
y.+44a13; 52a15
[=2]

yeynicilik hafiflik
y.+i+(yeyniciligi) 186b10
[=1]

yıkıl- devrilmek
y.-a 213b4
y.-ıyorur 210a7
[=2]

yıl sene
y.+27a9; 31b14; 36a10; 40a5;
40a7; 43a1; 48a14; 48b10;
52b1; 68a2; 68a13; 68a14;
69a12; 69b7; 69b9; 73b10;
75a15; 76a14; 84a8; 87b15;
94a9; 98a16; 104a11; 125a13;
139b1; 141b3; 141b4; 151a6;
151a10; 151a13; 153a3; 153a7;
153b17; 155b2; 156a15; 157b1;
157b4; 157b9; 157b12; 162a1;
172b13; 174a11; 176b12;
176b17; 179a17; 179b3; 191a6;
191b14; 194b3; 198a3; 203b14;
209a1; 209a7; 209a15; 214b14;
217a1; 221b12
y.+a 46b8; 135a14
y.+da 30b8; 101b9; 120a17;
135a11; 135a14; 199b11;
199b13
y.+dan 68a3
y.+dır 45a14; 174a2; 175b6

y.+dur 26b14; 39a3; 39b11;
 39b15; 48b17; 49a5; 51a13;
 53a4; 60a9; 63b3; 63b4; 71a2;
 79b1; 109b17; 133a1; 133b10;
 137a7; 157b14; 162b14; 173b7;
 179b13; 182b5; 210a8; 211a16;
 217b17; 227b16
 y.+idi 38a6; 44a11; 51a14;
 60a5; 175b2; 178a17; 180b15
 y.+lar 7b10; 22b2; 34a5; 51b11;
 109a3; 180a3
 y.+lara 227b1
 y.+lardan 34a7
 y.+lardur 71b11
 y.+ları 101b10
 [=125]
yılan yılan
 y.+49b14; 64a1; 180b7
 [=3]
yıldırım yıldırım
 y.+225b16
 [=1]
yıllık üzerinden ... yıl geçmiş
 y.+139b12; 141a16; 143a14;
 170a12; 170b10; 179a1;
 179b11; 193a16; 199a5; 209a8
 [=11]
yırt- elle iki tarafından tutarak
 prçalara ayırmak
 y.-ar 13a6
 y.-ayın 37a17
 y.-dı 37a16
 y.-dum 78a4
 y.-uban 225b4

[=5]
yigirmi yirmi
 y.+45a14; 48a17; 51a13; 53a4;
 70a4; 70a9; 70a15; 70a17;
 159b11; 175b2; 175b6; 191a6;
 209a14; 209a15; 210a8; 214a2
 y.+nün 159b12
 [=19]
yigit yürekli, gözü pek, kahraman
 (kimse)
 y.+34b6; 38b1; 50a3; 50a6;
 50b4; 50b7; 50b10; 50b13;
 51b3; 56a4; 56b11; 101a11;
 101b5; 107a4; 107a5; 107a11;
 107b6; 107b9; 108a5; 108a7;
 108a9; 133b2; 138a8; 138a12;
 138b16; 160a4; 160a13;
 160b16; 161b10; 169b15;
 178b6; 185a2; 185b14;
 188a15; 224b7; 224b8
 y.+den 133b16
 y.+i 107b11
 y.+ler 160a15
 y.+lerden 11b10; 177b8
 y.+leri 87a8
 y.+ün 107a8; 107b8
 [=44]
yine bir daha, tekrar
 y.+21b4; 25b6; 32a3; 33b4;
 47a12; 96a17; 97b1; 172b7;
 221b13; 221b14; 222b1;
 223b11; 225a11
 [=14]
yèryüzi dünya bk.yeryüzi

y.+nde 54b2; 131a3; 205b11;
207b13

y.+ndeki 20a3

y.+ndekileri 44b8

y.+ne 124b6

y.+nün 123b7

[=8]

yogur-katı veya toz durumdaki bir
maddeyi herhangi bir sıvı ile
karıştırarak hamur durumuna getirmek

y.-duğunu 158a14

y.-ubdururam 158a10

[=2]

yohsa yoksa

y.+25a14; 34b3; 35b6; 41b6;
41b7; 86a16; 90a6; 90b8;
97a16; 103b5; 131a7; 142a9;
194b10; 194b11; 196a2; 201a2;
210b10; 223b7

[=20]

yok olmayan, bulunmayan şey

y.+11b2; 15b8; 18a4; 51a13;
60a16; 68a4; 73b13; 74a2;
76b13; 77b14; 77b17; 79a5;
86a17; 105b1; 105b3; 105b9;
105b14; 121a9; 126b5; 130a7;
136a12; 138a4; 144b11; 153b2;
161a1; 163a14; 164b13; 169a5;
170b11; 171b4; 177b12;
179a15; 182a14; 184b17;
185a5; 192a16; 197b9; 205a5;
207a11; 223a4; 224a12;
224a12; 224a17; 224b14;
224b15

y.+dur 3b11; 8a14; 9b12; 18a9;
19a15; 20a4; 21b16; 23a3;
23a5; 30a14; 34b16; 35b1;
44b8; 45b4; 46a17; 47a10;
47a10; 47a13; 51a8; 59a8;
60a9; 62b5; 65b6; 69b14;
71b12; 73b13; 75b10; 77b7;
79b2; 81a9; 84a12; 88a8;
88b17; 90a15; 95b3; 104a2;
105b2; 105b13; 105b14;
107b15; 122b9; 122b13; 132b4;
142a17; 143b1; 145b16; 148a8;
148a9; 148a10; 152b7; 165a9;
166a1; 174a9; 176b14; 177a11;
180b14; 183b11; 189a4;
193a12; 196a15; 207b13;
211a8; 211a16; 213b17; 214a1;
220b5; 223b13; 225b3; 225b5;
226a9

[=127]

yol bir yerden bir yere gitmek
amacıyla içinden veya üzerinden
geçilen yer, tarık

y.+14a1; 15a7; 25a16; 26a7;
27a11; 27b14; 40a10; 40a13;
57a4; 57a6; 57b11; 57b11;
68b12; 69a14; 75b10; 80a13;
106b15; 107b16; 112a1; 113a7;
114b16; 123a4; 137a17; 138b1;
138b2; 144a15; 148b7; 150b3;
151a14; 152b12; 154b6;
156a13; 173b10; 173b11;
176a1; 176b13; 176b14;

176b15; 180b14; 182a11;
219b15
y.+a 44a15; 82a14; 83b5;
154b6; 161b3; 169a11; 176a4;
183a7; 193a10
y.+da 10a8; 36a11; 37b2; 42a8;
50a1; 50a5; 63a9; 70a17; 70b6;
97a4; 106a1; 113a4; 118b9;
121a13; 141a14; 144a16;
146b8; 157a4; 157b17; 169a2;
185b1; 189b6; 191a16; 227b14
y.+dan 119b2; 144a15; 164b4
y.+ı 63a10; 138b6; 161b2;
161b7; 161b14; 184a6;
y.+içün 22a17
y.+ın 23a9; 33a15; 85a4; 164a1
y.+ına 34a15; 97a6; 156b15
y.+ında 3b16; 16a15; 40a5;
43b5; 49b10; 55b3; 56a10;
64a16; 68a13; 69b16; 72a4;
107a1; 107a17; 107b14;
110a15; 123a17; 141b7;
152a15; 172b14; 178a15;
182b13; 199b14; 218b16
y.+ındagı 40a7
y.+ından 82a3; 131a15; 152b4;
206b4
y.+ını 193a9; 209a11
y.+ınuñ 28a2; 132b9; 161b6;
180a9
y.+lar 83a4
y.+larda 131b3
y.+larını 85a7
y.+um 64a1; 221b5

y.+umuza 69a3
y.+umuzda 69a12
y.+uñ 8a11; 57a2; 118b8
y.+uña 30a12; 50a2; 68b11
y.+uñda 45a8; 49a6; 77b6;
117b12; 119b5; 138b7
y.+uñdan 144a14
y.+uñı 24a9
y.+uñuz 116b1
y.+uñuza 67a9
[=159]

yol- kuvvetle çekip koparmak,
yerinden çıkarmak
y.-a 152b12
y.-ut162a7
[=2]

yoldaş yol arkadaşı
y.+108a15; 110b7; 125b3;
125b4; 223b17; 224a7
y.+dan 224b15
y.+ı 200b11
y.+ları 5a1; 67a10
y.+larına 109b8; 224a3
y.+larından 82a3
y.+um 224a8; 224a15
y.+uñ 200b14
[=16]

yorga binicisini sarsmayan (bit at
yürüyüşü), rahvan
y.+42a7
[=1]

yorul- yorgun duruma gelmek
y.-ubdururdum 111a14
[=1]

yön belli bir noktaya göre olan yer;
cihet, taraf

y.+i 99b4

y.+üni 118a2

[=2]

yöre bir bölgenin belli bir yer ve
çevresini kapsayan sınırlı bölümü;
mahal, civar

y.+sine 71b12; 165b17

[=2]

yören- dolaşmak, yaklaşmak, bir şeyin
etrafında dolaşmak

y.-üp 30b9

[=1]

yu- yıkamak

y.-35b8

y.-dı 120b10; 120b13

y.-dum 120a3

y.-mağa 223b16

y.-r 23b9; 193a13; 223b18

y.-ram 157b15

y.-rsın 193a14

y.-sun 205b15

y.-yam 41a14; 213b12

y.-yasın 39a17

[=15]

yukarı yukarı

y.+72b3; 159a9

y.+sında 12b13

[=3]

yum- kısararak kapamak

y.-a 182b16

y.-dı 192a9

[=2]

yumşak 1.dokunulduğunda hoş bir
duygu uyandıran

y.+87b5; 92b16

2.kolaylıkla bükülen sert karşıtı

y.+137a1; 137b8

[=4]

yumul- kapanır gibi olmak,
kısılmak

y.-dı 192a12

y.-mış 156a6

[=2]

yumuşaklık yumuşak olma durumu

y.+ıla+(yumuşaklığıla) 54b6

[=1]

yut- yutmak

y.-dı 15b2

y.-dugı 15b12

[=2]

yuyıcı yıkama işini yapan

y.+lar 223b16

[=1]

yüce yüksek, büyük ulu, mertebesi
üstün olan

y.+52a11; 117b10

y.+yidi 133b16

[=3]

yük bir insan veya taşıtın taşıdığı
şeylerin bütünü, ağırlık

y.+56b7; 66a10; 102b7;

125b14; 163a10

y.+in 152a14

y.+ine 206a4

y.+ini 168a5

y.+üni 163a1; 218b9

[=12]
yüklet- yüklemek işini yaptırmak
 y.-di 227b13
 y.-(d)ürdi 67a5
 [=2]
yüklü üstünde yük bulunan, yükü olan
 y.+ler 44a13; 52a15
 [=2]
yürek insanın bütün duygularının kaynağı ve manevi varlığının merkezi, gönül
 y.+i+(yüregi) 103b14
 y.+in+(yüregin) 221b6
 y.+ine+(yüregine) 37b12; 68a4; 89b3; 96b17; 118a6
 y.+ini+(yüregini) 98a6
 y.+lere 31a16
 y.+üme+(yüregüme) 97b8
 y.+ümüz+(yüregümüz) 32a4
 [=11]
yüri- yürümek bk.yürü-
 y.-38b16; 49a17; 57b3; 58a16; 113a8; 121b7; 137b5; 137b14; 141a7; 167a16; 168a8; 177a8; 199a14; 200a8
 y.-yüp 59a17; 96a10; 103a1; 126a6
 [=19]
yürü- bk.yüri
 y.-di 33a17; 121b8; 172a5; 203a7
 y.-diler 21b9
 y.-düm 178a16

y.-megün 211a12
 y.-meyince 178a16
 y.-n 59b13; 100a14
 y.-r 40b11; 86b16; 143a2; 223a2
 y.-rdi 63b2; 84b16; 124b2; 124b11; 130a14
 y.-rlerdi 164b10
 y.-rsin 108b3
 y.-ye 121b7; 180a17
 y.-yesin 124a8
 y.-yü 48b2
 y.-yüp 54b2
 [=26]
yüz yüz
 y.+7b12; 38b9; 38b11; 41a2; 65a13; 65a14; 65a16; 92b13; 157a16; 199b11; 199b13; 199b13; 204b6
 y.+dür 226a7
 [=14]
yüz bin yüz bin
 y.+21b4; 44b6; 136a79 136a15; 137b1; 180b12
 y.+in 21b6
 y.+ini 21b2
 [=8]
yüz otuz yüz otuz
 y.+29b7
 [=1]
yüz surat, çehre
 y.+78b16; 126a17; 128b16; 135b9; 136b17
 y.+i 42b4; 173a5; 204b5

y.+in 26a8; 37a13; 41b10;
60a6; 66a7; 67a11; 88a15;
136b2; 214b15; 222a5; 226a10
y.+inde 105b17; 111a1; 111a5;
121b12
y.+ine 15b2; 64b16; 88a15;
93a6; 102a6; 103b3; 108a8;
130b6; 140a7; 191a4
y.+ini 108b13; 135a4; 191a3;
204b7
y.+inün 64b14; 176a6
y.+leri 158b10; 225b15
y.+lerin 48b1
y.+lerini 8b5
y.+ni 213a5
y.+üm 42b9; 66b9; 178b16
y.+üme 41a7; 50b15; 108b13;
136b7
y.+ümün 42b11; 64a2; 215b14
y.+ün 178b14
y.+ünde 208a16
y.+ünden 119b12
y.+üne 15b10; 47a15; 72b14;
78a11; 78b14; 135b6; 194a16
y.+üni 17a12; 20a15; 26a11;
31a17; 42b6; 50a8; 50b13;
87b3; 90a17; 95b8; 95b14;
98b2; 99a8; 103a8; 121a3;
135a4; 135b16; 194a15;
215b17
y.+ünün 42a3
[=84]
yüzük yüzük
y.+e+(yüzüğe) 138a17

y.+i+(yüzügi) 138a10; 138a11;
138a14
y.+in+(yüzügin) 199a17
y.+ini+(yüzügin) 138a9
[=6]

yüz yetmiş yüz yetmiş
y.+226a8
[=1]

Z

za‘af (Ar.) zayıflık

z.+um 111a13

[=1]

zād (Ar.) azık, yiyecek, rızık

z.+e 190b13

z.+emüz 30b17

z.+uñ 183a7

[=3]

zād u zevāde (Ar.) azık, yiyecek

z.+ 109b8; 127a14

z.+sine 127a17

z.+yiçün 154b12

[=4]

zafer (Ar.) savaşta kazanılan
gālibiyet, utku, nusret

z.+172a7; 219b6

[=2]

zāhid (Ar.) Dünyâyı terkedip dînin
emirlerine çok titizlikle riâyet eden,
züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî
(kimse)

z.+132a17; 133a3; 133a9;

133b1; 133b17; 162b10;

183a10

z.+den 133a10

z.+i 120b12

z.+ler 148b12

z.+lerden 177b10

z.+lerüñ 148b13

z.+sin 132a16

[=13]

zâhidâne (Ar.+Far.) zâhit olan

kimseye, zâhitliğe yakışır tarzda

z.+82a6; 82b6

[=2]

zâhir (Ar.) meydanda olan, görünen, açık ve belli olan (şey)

z.+18a14; 27b2; 41b6; 77b2;

79a6; 93b14; 99a5; 136b6;

192b4; 218a4

z.+de 7b8; 28b10

z.+ile 218b7

z.+ini 149a1; 219a2

z.+lerinde 13a1

z.+üñ 44b9; 161a4

z.+üñde 13a9; 77b1

[=21]

zaḥm (Far.) yara

z.+85b17; 155a5

z.+ına 79a12

z.+ından 207a1

z.+uñ 80b2; 80b4; 85a2

[=7]

zaḥmet (Ar.) sıkıntı, eziyet

z.+2a11; 17b11; 22a15; 63a13;

71b10; 71b13; 75b10; 87a5;

109b4; 117b9; 182a17

z.+den 94a1

z.+dür 75b11

z.+e 75b5

z.+lerin 181a2

z.+üm 164b7

z.+üni 218b8

[=20]

zaḥmlu (Far.+T.) yaralı

z.+yam 85a1

[=1]

za‘if (Ar.) zayıf, güçsüz

z.+4a8; 9a5; 9b10; 108a4;

117b7; 135a17; 142a6

z.+den 137a10

z.+dur 137a14

z.+iyile 145b3

z.+ı 9a8

z.+ın 23b13

z.+ını 39b16

z.+uñ 9b13

[=17]

za‘ife (Ar.) zaîf kelimesinin tamlamalarda ortaya çıkan aynı mânâdaki müennes şekli

z.+19b2; 95b9; 121a17

z.+yi 85a6

[=4]

zâkir (Ar.) anan, zikreden (kimse)

z.+179b5

[=1]

zâlim (Ar.) zulüm ve haksızlık yapan (kimse)

z.+44a2; 66a1; 169a7

z.+i 169a3

z.+lerden 190a8

[=5]

zamān (Ar.) vakit

z.+8b5; 11a17; 13b12; 25b6;
29a7; 29a14; 36b17; 37a6;
50a17; 62a10; 70b11; 81b16;
114b13; 117a13; 120a15;
172b15; 205b13; 206a1; 215b1;
221a2; 222a11; 223a13; 225a9;
225a15; 226a4
z.+da 141a3; 148a8; 200a17;
224b28

z.+dan 51a3; 51b2; 79b7;
169b7; 217b3

z.+dur 8b5; 56a14

z.+ında 10a1; 31b13; 38b6;
47a6; 55b2; 88b2; 166b14;
204b4

z.+ından 7a17

z.+ının 82b2

z.+un 65b11; 156b14; 215a11

z.+unda 124a4

[=53]

zāminlık (Ar.+T.) kefillik

z.+dan 40b17

[=1]

zann (Ar.) şüphe

z.+98b7

z.+ı 190a17; 191b6; 191b10

z.+ıla 191b1

z.+um 217a4

[=6]

zarar (Ar.) bir kimse veya şeyin
sebepe olduğu kayıp, kötü sonuç

z.+11a3; 12b13; 17b15; 59b13;
84b13; 210a14

[=6]

zarūret (Ar.) meccburiyet,
zorunluluk

z.+7a3; 136a17; 186a3; 186a6

z.+den 65a6; 126b6

z.+e 144b13

z.+leri 126b5

[=9]

zarūrī (Ar.) mecburi, zorunlu

z.+44a10

[=1]

zār zār (Far.) ağlayarak, inleyerek

zār u zār

z.+12a11; 23a12; 37b13; 39a16;
68a17; 78b4; 87b8; 95b15; 98a4;
103b1; 131a10; 139a10; 172b6;
192b2; 199a4; 210b8; 211b5;
214b14

z.+ ıla 49a14

[=19]

zāt (Ar.) kimse, kişi, şahıs özellikle
saygıdeğer kimse

z.+5a11

z.+ından 174b1

[=2]

zāviye (Ar.) insanın ibadet edilmek
üzere çekildiği تنها yer

z.+sine 160a5

[=1]

zayıflık (Ar.+T.) zayıf olma
durumu

z.+71b2; 216a13

[=2]
zāyi‘ (Ar.) ziyan olmuş (şey)
 z.+dür 53a16
 [=1]
zebān (Far.) dil
 z.+226a3
 [=1]
zehī (Far.) ne güzel, ne hoş
 z.+40a4; 51b9; 75a8; 77b12;
 85a17; 90b12; 90b15; 98b16;
 143a15; 154a4; 161a15; 183a6
 [=13]
zehir (Far.) girdiği organizmada
 fizyolojik görevleri bozan veya yok
 ederek ölüme sebep olan madde, ağı
 z.+142b13
 z.+le 142b12
 [=2]
zehre (Far.) cesaret, yiğitlik
 z.+m 60a9; 132b4
 z.+n 75a11
 z.+si 39b14; 50b9; 71b11;
 71b12; 89a13; 96a8; 168b7;
 190b5
 [=11]
zekāt (Ar.) İslâm dîninin beş
 şartından biri olarak, sâhip olunan ve
 belli bir miktârı aşan mal ve paranın
 yoksullara dağıtılması gereken kırkta
 biri ve bunun yoksullara dağıtılması işi
 z.+ı 91b16; 91b16
 [=2]
zelzele (Ar.) deprem, yer sarsıntısı
 z.+136b1

[=1]
zem (Ar.) kötülüğünü söyleme,
 yerme
 z.+80b10; 150a16
 z.+den 16a1
 z.+mine 80b7
 [=4]
zemzem (Ar.) Kabe yanındaki meşhur
 kuyudan çıkankutsal su
 z.+158a10
 [=1]
zencîr (Far.) birbirine geçmiş madeni
 halkalardan meydana gelen bağ
 z.+92b7
 [=1]
zengî (Far.) zenci
 z.+154b6
 [=1]
zerre (Ar.) çok küçük, parçacık
 z.+35a2; 39a1; 39b11; 43b13;
 44b6; 107a8; 107b1; 146b9;
 150b16; 162a2; 164b12;
 171b12; 175b15; 177b14;
 179a13; 179b17; 181a14;
 213b9; 225a7; 226a15
 z.+den 157b3
 z.+nün 115b1
 z.+sine 115b1; 219b4
 z.+ye 157b3; 179b17
 [=26]
zevâdesüz (Ar.) erzaksız
 z.+122b13
 [=1]
zevâl (Ar.) yok olma, yok edilme

z.+i 51a11
[=1]
zevķ (Ar.) hoş a giden bir Şeyden
duyulan beğenme duygusu
z.+26b16; 134b5
z.+un 10a3
[=3]
zeyit yağı (Ar.) zeytin yağı
z.+195a12
[=1]
zeyrek (Far.) anlayışlı, aklı başında,
zeki, zirek
z.+163a8
z.+i 44a13
[=2]
zībā (Ar.) süslü, güzel
z.+dur 190a7
[=1]
zıkr (Ar.) sözünü etme, anma
z.+54a17; 61b14; 62a15; 64a5;
81a15; 91b12; 100b4; 123b10;
132b5; 179b5; 208a3
z.+i 9a14; 16b1; 16b4; 17a2;
26a17; 28b15; 47b17; 64a9;
149b12; 158a12; 198b8; 218a15
z.+in 80b12
z.+inden 15a17; 146a3
z.+ini 5b8; 8b14; 110a13;
165a13
z.+inün 5b16
z.+iyile 145b17; 179a5
z.+üm 54a1
z.+ün 104a4
z.+ündür 81b8

[=39]
zıkrullah (Ar.) Allah'ın anılması
z.+120b10
z.+dan 73a13
[=2]
zıl (Far.) haber verme ve uyarma
aracı
z.+51b2
[=1]
zillet (Ar.) aşağı olma, hakirlik
z.+112b5
z.+dür 43a9
[=2]
zinā (Ar.) nikahsız birleşme
z.+dan 149b5
[=1]
zindān (Far.) karanlık, kapalı yer
z.+dan 140a5; 140b17; 215a2
z.+ına 95b11
z.-ı zemīn
z.+226a16
[=4]
zindāncı (Far.+T.) zindan bekçisi
z.+nuñ 140a4
[=1]
zīnhār (Ar.) sakın, aman, asla
z.+15a6; 27a17; 32a5; 84b12;
102a1; 108a12; 131a13; 147a3;
147b10; 156a13; 159a9;
159a10; 175a7; 192b4; 196a14;
207b15
[=16]
zīrā (Far.) çünkü, şundan dolayı

z.+76a11; 79b4; 86a7; 90a13;
90b8; 93b17; 108b11; 110b16;
114a11; 118b13; 124b7;
128b15; 130a14; 132b1;
132b16; 134a10; 140a4;
142a14; 142b12; 145b13;
146a10; 147b1; 158a14; 161a8;
169b5; 179b12; 193a7; 196b15;
201b10; 203b4; 212b7; 216b7;
221b15
[=32]

zîrek (Ar.) akıllı başında, zeki
bk.**zeyrek**
z.+187b7; 187b10
[=2]

ziyâde (Ar.) fazla, çok
z.+7b17; 10b7; 24b15; 27a11;
33b2; 46b10; 49a17; 64a4;
75b1; 83a16; 83a17; 85a17;
90a13; 91b14; 92b9; 92b15;
105a4; 106b13; 107b11; 112b3;
113a17; 125b12; 125b13;
128b8; 131b6; 133b1; 142b3;
150b6; 163a11; 180b3; 183b13;
184b2; 184b13; 185a9; 192b3;
199b17; 205a14; 205b12;
212a3; 212a5; 213b8; 218b16
z.+dür 95b2; 105a7; 126b11;
128b17; 147a5; 147a8; 157b4
z.+sini 207b6
z.+yidi 208b5
[=51]

ziyân (Far.) zarar

z.+16a17; 17b14; 18a5; 39a1;
184b16
z.+ı 18a2
[=6]

ziyānkār (Far.) sürekli zarar
veren
z.+dur 17b13
[=1]

ziyâret(Ar.) bir kmseyi veya bir yeri
görmeye gitme
z.+den 69a14; 182a9
z.+e 182a9
z.+ine 30b8; 70b2; 90a9;
126a13; 158a16; 164a9
z.+üme 171b16
[=10]

zîynet (Ar.) süs
z.+in 183b6
[=1]

ẓuhur (Ar.) meydana çıkma, görünme
z.+a 164b14; 169a14; 209a10
z.+dan 16a3
[=4]

ẓulm (Ar.) eziyet, cefa
z.+88a5; 88a6
z.+e 88a4; 218b3
[=4]

ẓulmet(Ar.) karanlık
z.+213b10
[=1]

ẓulumāt (Ar.) karanlıklar,
zulmetler
z.+121b12
z.+ını 26b17

z.+ınuñ 3b5

z.+umuz 166b12

[=4]

zühd (Ar.) Dünyâyâ rağbet etmeyip
kendini ibâdete verme, nefsinin her türlü
zevkten alıkoyup ibâdet yolunu seçme,
perhizkârlık, takvâ

z.+12a3; 85a11; 90b7; 123a16;
129a13; 151b8; 182b5; 195b16;
207b5; 207b6; 207b8

z.+e 27a6

z.+i 42b13; 43b3; 91a12;
182a12

z.+ile 49b5; 117a17

z.+üm 42a13; 42a17

z.+üñ 13a9

[=22]

zülf (Far.) yüzün iki tarafından
sarkan saç lülesi

z.+226a13

[=1]

zümre (Ar.) topluluk, grup, camia

z.+sinden 4a15

[=1]

zünnār (Ar.) keşişlerin
bellerine bağladıkları kıldan uzun
kuşak

z.+153a7; 153a8; 162b1;
162b3; 162b4; 162b7; 178a9

z.+ı 162b5; 178a10; 178a12

z.+ın 203a11

z.+ını 157b6

z.+lar 207a17

z.+uñ 178a11

[=15]

5.2. Özel Adlar Dizini

A

‘Abbāsa-ı Tūsī

a.+64a16

[=1]

‘Abdullāh Allah’ın kulu

a.+36b13

[=1]

‘Abdullāh-ı bin Celāl

a.+125b8

[=1]

‘Abdullāh-ı Enşāri

a.+199a7

a.+nuñ 5a7

[=2]

‘Abdullāh-ı Hāfif

a.+216b2; 216b11

[=2]

‘Abdullāh-ı Mübārek

a.+90a4; 95a6; 206b9; 206b11

a.+den 109b/6

a.+üñ 206b9; 206b11

[=7]

‘Abdu’llāhi

a.+20b12

[=1]

‘Abdullāh-i Ekāfī

a.+den 7b13

[=1]

‘Abdullāh-i Enşār

a.+ınuñ 5a7

[=1]

‘Abdul-vāḥid-i Zübde

a.+ye 63a6

[=1]

‘Abdü’l-‘azīz

a.+e 35a6

[=1]

‘Abdülvāḥid-i ‘Āmir

a. 78a6

[=1]

Aḥmed

a.+ 60b8; 60b10; 60b12; 60b17;

126a8; 165b3; 165b7; 165b10;

165b13; 165b15; 204b14;

205a7; 205a9; 206b8; 207a2;

207a10; 208b17

[=21]

Aḥmed bin İbrahimü’l-Mutayyib

a.+126b13

[=1]

Aḥmed-i Hānbel

a.+60b7; 90b3; 124a1; 198a6;

199b1; 199b4; 199b7; 204b7

a.+e 204b10

[=9]

Aḥmed-i Harb

a.+159a12

[=1]

Aḥmed-i Hazreviyye

a.+114b4

[=1]

Aḥmed-i Huzraviyye

a.+164a8; 164a10; 170b2

a.+ye 165b3

[=4]

Aḥmed-i Seleml

a.+140a13

[=1]

‘**Alī bin Haşrim**

a.+üñ 123b16

[=1]

‘**Alī Celābi**

a.+194a1

[=1]

‘**Alī Cürċāni**

a.+ye 127a2

[=1]

‘**Alī Fāremidī ~ ‘Alī Fārimidī**

a.+65b8; 69b9

[=2]

‘**Alī (Ar.)**

a.+ 19a4; 20a16; 20a17; 20b6;
20b10; 21a14; 21b8; 22b5;
22b12; 25b3; 28b4; 34b5; 34b11;
199a16

a.+ye 7a4

[=17]

‘**Ālī Murtaẓā ~ ‘Aliyyü’l-Murtaẓa**

a.+29b8; 33a16; 129b2; 183a17

[=3]

‘**Alī Siyāh**

a.+7a5

[=1]

Allāh (Ar.) her şeyin yaratıcısı olan tek
ve mutlak varlık, Tanrı

a.+ 12b3; 14a2; 14a3; 14a4;
14a8; 15a16; 16b13; 17b13;
18a11; 20b13; 23b12; 23b15;
24a3; 24a4; 26a13; 27b6; 28a1;
33a9; 36a4; 41a9; 45b14; 50b2;

55a2; 56a15; 65a3; 66b11;
67a15; 71a11; 74a3; 74b5; 74b9;
75a3; 89b5; 90a2; 91a8; 91b17;
95a6; 102a2; 104b4; 110a15;
113b8; 113b15; 114a16; 115a1;
117b11; 118b5; 120b16; 124a1;
127b3; 127b9; 127b12; 130b5;
131a1; 131b5; 131b13; 138b5;
138b7; 143a5; 144a17; 145b5;
146b14; 148b13; 148b14;
174a17; 174a15; 174b14; 176a6;
179b10; 180b1; 180b14; 185a9;
186a1; 201a10; 201b10; 202b8
a.+a 15a7; 16b13; 17b10; 19b2;
24b7; 26b1; 37b1; 45b7; 62a3;
66a7; 66a16; 67a11; 75a2; 75a4;
77b8; 77b12; 77b14; 81a2; 83b8;
84a7; 87b14; 88b14; 88b16;
91a11; 93a9; 95b8; 98b9; 107b2;
117b5; 121a3; 121a8; 130b1;
130b14; 130b16; 133a1; 133a4;
133a7; 133a9; 133b12; 135a10;
144b7; 146a11; 148a6; 151b5;
153a11; 153a12; 154a6; 154a7;
162a17; 171b9; 180b9; 182a5;
182b17; 185b16; 187a16; 217a13
a.+da 75b14; 75b15; 147a4
a.+dan 15a5; 22a5; 22a7; 26b14;
27b10; 38a13; 48a1; 49b3;
55b14; 59b12; 75a3; 78a17;
91a10; 91a11; 93b12; 100a5;
115a8; 118b10; 119b17; 124a11;
124b13; 126b9; 152b16; 157b8;
157b7; 159b14; 194b8; 194b14;

196b11; 197a17; 207b7; 210b14;
217a1
a.+dur 114a11
a.+ı 14a12; 15b13; 16b1, 16b8;
24b10; 27b2; 38a9; 47b10;
73b17; 88a16; 96b14; 118b6;
131a1; 157a8; 157b14; 166b1;
172b5; 174b7; 182a3; 182b6;
183b10; 183b17
a.+ına 47b16
a.+ını 157a16
a.+içün 218b5; 219b7
a.+ile 27b6; 149a2; 185a11
a.+iledür 95a5
a.+umuzuñ 39b14
a.+uñ 6b5; 16b1; 16b12; 16b15;
34b17; 35a10; 35a17; 53b15;
61a14; 62a2; 71a6; 75a4; 76b9;
100a16; 110a14; 119a5; 124b11;
129b6; 135a7; 143a5; 148a14;
149a4; 149b12; 150a9; 153a11;
153b15; 153b16; 154a10; 159a4;
174a5; 181a1; 181a3; 182a14
a.+uñdur 148a7

a.-ı ma' būd

a.+u 115a10

[=266]

Allāh Te'ālā ~ Allāhu Te'ālā (Ar.)

yüce Allah, ulu Allah

a.+5a8; 16b5; 24a4; 40b15;
44a14; 54a8; 62b3; 75b8; 78a9;
78a12; 83a7; 113a11; 115b1;
122a9; 124b4; 127a1; 127b8;
128b7; 128b8; 128b12; 131b9;

131b13; 137a13; 143b4; 145a13;
147b6; 148a7; 155a12; 171a14;
171a15; 178b3; 179b11; 181a8;
210a3; 214a5
a.+da 180b11
a.+dan 93a1; 146b4; 173b10;
206a10
a.+ile 146b2; 210a3
a.+nuñ 44b6; 87a6; 94a11;
110a13; 129a17
a.+ya 81a10; 87a16; 93b9;
112a14; 114a2; 122b14; 207b2
a.+yı 93b16; 124a9; 163b16;
170b3; 177a4
[=59]

Allāhu Tebārek ve Te'ālā (Ar.)

a.+94b2

[=1]

'Araḡ-ı Dāvūd

a.+a 196b5

[=1]

Āsiye (Ar.) özel isim

a.+ye 17b15

[=1]

Ata-yı Selmi

a.+109b5; 109b15

[=2]

Ata-yı selmi Abdullah-ı mübarek

a.+den 109b6

[=1]

'azrāil (Ar.) dört melekten, Allah'ın emriyle insanların canını almakla görevlendirilmiş olanı, ölüm meleği

a.+221a14

[=1]

B

Bağdād

b.+ 123a1; 130a13; 130a16;
131b1; 183a8; 188a17; 189b2;
201b16; 203a4; 211a10

b.+a 140b1; 185b11

b.+da 124a15; 125a4; 195a17;
216b2

b.+dadur 123b1

b.+uñ 201b7; 215a15

[=18]

Başra

b.+ 31b9; 33a16; 33a17; 34b16;
39a13; 49b6; 51a14; 51a16;
57b14; 65a12; 66b17; 69b5;
80b5; 118a10; 119b1; 216b1

b.+da 34b11; 38b3; 38b4; 57a1;
57b13; 69a17; 79b1

b.+ya 70b3; 119b1

[=25]

Bāyezīd

b.+151a2; 151a4; 151a6;
151a15; 151a16; 152a10;
152a12; 152b6; 152b9; 152b10;
152b12; 152b14; 152b17;
153a13; 153b10; 153b13;
153b17; 154a3; 154a4; 154a5;
154b15; 155b14; 155a1; 155a3;
155a6; 155a9; 155a10; 156b6;
156b8; 156b11; 156a8; 156a13;
156a15; 158a3; 158a7; 158a11;
158b6; 158b8; 158b10; 159a6;

159a14; 159b13; 159b16;
160a4; 160a5; 160a9; 160a17;
160b3; 160b4; 160b11; 160b15;
160b17; 170a3; 170a9; 171a4;
171a11; 171a16; 171b3; 171b4;
171b6; 171b7; 171b13; 172a3;
172a8; 172a10; 172a16; 172b2;
172b6; 173a4; 172a22; 173a4;
173b1; 173b7; 173b16; 174a1;
175a8; 175a11; 176a6; 176a17;
176b1; 176b2; 176b11; 176b14;
176b15; 176b16; 176b17;
177a11; 177a13; 178b6; 178b7;
178b10; 178b12; 178b13;
178b17; 178a3; 178a5; 178a8;
178a12; 179b16; 180a15
b.+a 151a1; 151a15; 152b8
152b17; 158a2; 158a7; 158b1;
159a16; 161b10; 161b9;
162b13; 167b5; 167b11; 168a1;
170a3; 171a6; 172a8; 172b10;
173b13; 176b10; 178b1;
178b16
b.+dan 152b7; 157b17; 164b12;
166b12; 168b14; 169b11;
173b17; 175b11
b.+am 169a3
b.+ı 154a15; 155a2; 156a8;
157a15; 157a17; 163a5; 163b5;
168a6; 171b1; 176a4; 176b11
b.+ile 155a3
b.+uñ 154b16; 156b10; 157a13;
158a16; 158b14; 160a2; 160a3;
160a13; 162b11; 163b7; 164a2;

164a9; 164a11; 164a13;
164b10; 165b13; 166b7;
167a12; 168a4; 168a6; 168b8;
168b13; 168b17; 171a17;
175b2; 176a12; 177b21;
178b10; 178b11; 181a16
[=173]

Belh

b.+96b7; 101a10; 101a16;
102a11; 102a14; 103b8; 105a4;
110a13; 121a10; 122b2
b.+de 103b2
b.+denüz 103b2
b.+e 140a17; 164b16
b.+üñ 185b5
[=15]

Belkis

b.+üñ 57b12
[=1]

Bestām

b.+152a5; 154a2; 154b10;
156a7; 158b6; 162b10; 163b5;
164a1; 165b17; 179b8
b.+a 153b12; 163a4; 163a16;
163b6; 169b10
b.+dan 165a1; 175b13
b.+uñ 156b12; 173b3
[=20]

Bilāl-i Ḥavās

b.+199a1; 125b3
[=2]

Bilāl-i Ḥabeşī

b.+nüñ 194a2
[=1]

Bişir

b.+123a8; 123a9; 123a13;
124a15; 124b4; 125a5; 125a16;
125a14; 126a1; 126a6; 126a8;
126a9; 126b6; 126b10; 126b17;
127a1; 127a13; 127b4; 127b17;
128a12; 128b5; 128b7; 128b10;
128b11; 128b17; 129b1;
130a10; 130a14; 130b16;
131a2; 131b15; 131b17
b.+e 124b9; 127a12
b.+i 125b10; 126a4; 131b8
b.+üñ 125a13; 125a17; 126a9;
130a9
[=41]

Bişir Ḥāfi

b.+ 90b6; 123b10; 123b13;
124a9 ; 125b7; 126a2; 126a4;
126a9; 126b14; 127a2; 128a8;
128b3; 129a11; 129b7; 130a17;
131a9; 131b1; 131b3; 130a5;
130a7; 130a11; 130a12;
131a11; 131a15; 131b1; 131b3
b.+den 126b8; 126a13; 127b17;
140b14
b.+nüñ 126a13; 130b9; 131a10;
140b16; 140a1; 187a11
b.+ye 124a1; 125a3; 130a7;
206a10; 207b3
b.+yi 131b4
b.+yle 128b10
[=44]

Bişir-i bin el-Ḥāriş

b.+e 125b13

[=1]

bū (Ar.) ebu kelimesinin kısaltılmış hali, baba, ata

bū ‘Osmān-ı Mekkī

b.+61a1

bū ‘Ömer

b.+61a1

bū Sa‘īd

b.+205b3

[=3]

C

Ca‘fer-i A‘ver

c.+138b9

[=1]

Ca‘fer-i Bermeki

c.+189a2

[=1]

Ca‘fer-i ibn-i Süleymān

c.+53b7

[=1]

Ca‘fer-i Şādık

c.+ 9a14; 10b6; 12a16; 12b1;
14a17

c.+a 13a8

c.+dan 14b9

c.+ı 11a6; 13a1

c.+uñ 10b1; 12b17; 14a11;
17b18

[=14]

cebel (Ar.) dağ

c.-i ‘arafāt

c.+dan 89a1

[=1]

cebrā’īl (Ar.) Allah’ın vahyini peygamberlere ulaştırmakla görevli olan melek

c.+118b4; 118b7; 155a16;

156b3

c.+e 54b11

c.+uñ 159a7

[=6]

Cüneyd-i Bağdādī

c.+ 6a15; 8b8; 95a17; 216a12;

216b5

c.+den 6b9

[=6]

D

Davūd-ı Tāyī

d.+ 12b17; 187a11; 191a6;

193a16; 208a3; 208a5; 211b8;

212b12; 214a11; 215a4;

215b17

d.+nūñ 187a22; 210b7; 212b1;

214b5

d.+yi 213b1

[=16]

Dımışk

d.+48b5

d.+uñ 48b5

[=2]

Dicle

d.+ 15b1; 40a9; 59b5; 59b14;

59b17; 76b5; 121a11; 126a5;

170a9; 203a2; 203a3; 203a4;

203a5

d.+den 15b11; 121a15

d.+nüñ 40a14; 41b1; 126a6;
126a8; 203a6
d.+ye 40a16; 40a17; 121a12;
121a14
[=25]

E

Ebā Ḥanīfe

e.+188b9
[=1]

Ebā İṣḥak

e.+120a6; 120a11
[=2]

Ebā'l-feyz

e.+136b13; 143a8
[=2]

Ebā Muḥammed

e.+ 12b1; 120a10
[=2]

Ebā Muḥammedi Şūvarī

e.+120a2
[=1]

Ebā Naşr

e.+126a9; 126b4
[=2]

Ebā Süleymān

e.+12a3; 12a7; 12a9; 212b8
[=4]

Eba Yaḥyā

e.+53b9
[=1]

Ebā Yūsuf

e.+ 197a7; 197a13; 197b16
[=3]

Ebū Bekir

e.+ 21a2; 24a2; 19b11; 183a16
e.+e 158b5
[=5]

Ebū Bekir 'Abbās

e.+210b7
[=1]

Ebū Bekir Şıddık

e.+145a3
e.+dan 183a13
e.+dur 195b8
[=2]

Ebū Duḥāne-i Semmāk

e.+195a5
[=1]

Ebū Duḥāne-i Semmāk-i bin Ḥereşe

e.+195a4
[=1]

Ebū Ḥanīfe

e.+188a5; 188a10; 189a4;
189a10; 189b6; 189b17; 190a3;
190a13; 190a16; 190b2; 190b4;
190b10; 191a3; 191a13; 191b4;
191b8; 192a5; 192a8; 192b1;
192b13; 193a5; 194b6
e.+den 190b6; 193b6
e.+nüñ 188b11; 190b14;
191b15
[=27]

Ebū Hānīfe-i Kūfī

e.+187a8
e.+dür 194a10
[=2]

Ebū Ḥāzim

e.+den 61a10
e.+üñ 62a9
[=2]
Ebū Ḥāzim-i Medeni
e.+61a7; 61b14; 61b16
[=3]
Ebū Hüreyre
e.+ye 61a9
[=1]
Ebū'l-Ḳāsim-ı Kergāni
e.+ 27a7
e.+nūñ 26a17
[=1]
Ebū Muḥammed-i Ca'fer-i Şadık
e.+9a17
[=1]
Ebū Muşa
e.+157b17; 173b14
[=2]
Ebū Naşr
e.+175a10
[=1]
Ebū Nasr-ı Tüşterī
e.+nūñ 175a10
[=1]
Ebū 'Ömer
e.+ 37a2; 37a4; 37a9; 37b5;
37b8; 37b9; 37b11
e.+üñ 37a12
[=10]
Ebū Rabī' -i Vāsıfı
e.+212b15
[=1]
Ebū Recā

e.+121b11
[=1]
Ebū Sa'id
e.+99a12
[=1]
Ebū Tūrābı
e.+170b8
[=1]
Ebū Tūrāb-ı Nahşebi
e.+170b5
[=1]
Ebū Yusuf
e.+ 195a7; 195a14; 196a3;
196a6; 196a8; 196b7; 197a3;
197a5; 197a7; 197a9; 197a10;
197a13; 197a14; 197b1; 197b4;
197b6; 197b12; 197b17; 198b3;
213a3; 213a15; 213a17; 214a5;
214a10; 214b2; 214b6; 214b8
e.+a 197a15; 213a5; 213a6
e.+dan 214b5
e.+ı 196b15
e.+ile 197b5
e.+uñ 192b7; 195a12; 213a8;
213a9
e.+uñdur 198b3
[=39]
Ebū Yusuf Marazi
e.+ 196b17
[=1]
Enes-i ibn-i Malik
e.+i 61a8
[=1]
Ferīdü'd-dīn 'Atţār

f.+5b2

[=1]

[=4]

Fi‘ravn (Ar.)

f.+17b14; 88b12

f.+lar 151b16

[=2]

Fużeyl

f.+ 82a8; 82b10; 83a6; 83b1;

83b3; 83b7; 84a5; 84a16; 84b3;

84b14; 84b15; 84b17; 85a1;

85a3; 85a5; 85a8; 85a14;

85a17; 85b2; 85b3; 85b16;

85b17; 86a2; 86a11; 86b7;

86b12; 86b15; 86b16; 87b2;

87b4; 87b9; 88a2; 88a5; 88a16;

88a17; 88b7; 88b8; 88b10;

88b13; 89a5; 89a9; 89a12;

89b1; 90a4; 90a10; 90a11;

90b5; 94a7; 94a10; 94b10;

94b15; 95b9

f.+den 83a10 ; 88b6

f.+e 82a8; 83b6; 84a3; 84a15;

85b13; 86b14

f.+i 82a7; 84a14; 85a16

f.+üñ 82a15; 82a17; 82b16;

83a1; 83b5; 83b10; 83b11;

84b5; 84b8; 84b9; 84b10;

84b13; 85a12; 85a15; 86b2;

87b4; 88b11; 89b3; 90a9; 94b9;

94b17; 95b13

[=85]

Fużeyl-i Bermegi

f.+ 86b6; 86b9; 88b7

f.+ye 88b11

[=4]

Fużeyl-i ‘İyāz ~ Fużeyl-i ‘Ayyāz

f.+81a16; 82b1; 82b9; 86a13;

86a15; 87b6; 89a14; 89b6;

90b14

f.+dan 86a9; 89a2; 89a14;

90b3; 90b7; 92a8

f.+uñ 82a4; 86a11; 88a1

[=18]

H

Ḥabīb [Ḥabib-i ‘Acemī]

h.+55a2; 55a5; 55a15; 55a17;

56a2; 56a5; 56a17; 56b11;

56b15; 56b17; 57a7; 57a9;

57a10; 57a12; 57a14; 57a15;

57b1; 57b2; 57b4; 57b5; 57b15;

60b15; 60b16; 61b4; 61b7

h.+den 55a5

h.+dür 61b7

h.+e 56a1; 56b1; 57a12; 58a11;

58a4; 58a8; 60b8

h.+i 57b13; 61b6

h.+ine 145a5

h.+üñ 55a6; 56a15; 56b10;

56b15; 57a5

[=42]

Ḥabīb-i ‘Acemī

h.+36a8; 57a5-6; 60b8; 61b11

[=4]

Ḥabīb-i Rā‘ī

h.+208a11; 209a9

[=2]

Ḥabīb-i Tā'ib

h.+55a1

[=1]

Ḥalīl [Hz. İbrahim]

h.+e 142a1; 142b15

[=1]

Ḥalīlullah “Allah’ın dostu” (Hz. İbrahim)

h.+ı 169a17

[=1]

Ḥāris-i Muḥāsebi

h.+215a6; 215a8; 216b5;

217a6-7; 220a4

[=5]

Harūnu’r-reşid

h.+ 86b5; 86b12; 86b14; 86a9;

86a12; 87b1; 87b3; 87b7;

87b17; 88b5; 88b17; 183a9;

196a17; 197b11; 200a17;

214b5

h.+dür 86a12

[=17]

Ḥātem-i Aşam

h.+171a6; 187b13

[=2]

Ḥavvā [Hz. Ḥavvā]

h.+24b17

[=1]

Ḥazret-i ‘Āyişe

h.+dür 11b11

[=1]

Ḥazret-i Betül

h.+12a14

[=1]

Ḥazret-i Cebrā’il

h.+i 118b2-3

[=1]

Ḥazret-i Fāṭimatü’l-Zehrā

h.+dur 11b12

[=1]

Ḥazret-i Muḥammed

h.+ün 28b11

[=1]

Ḥazret-i Murtaza

h.+dur 34b7

[=1]

Ḥazret-i Resül

h.+74a8

h.+den 34b5

[=2]

Ḥazret-i Resülullah

h.+17a11-12

[=1]

Hemedān

h.+a 153b10; 153b14

[=2]

Herem bin Ḥayyān

h.+ 23b5

[=2]

Heşām Bin ‘Abdūlmelik

h.+61a9

[=1]

Hibāl

h.+221b1; 221b8; 226b13;

226b15

[=4]

Hirī Hiri şehri

h.+5a6
[=1]
Hoca ‘Attār Ferīdū’ d-dīn
h.+3a10
[=1]
Hoca-i enbiyā Muḥammed Muṣṭafā
h.+nuñ 9b17
[=1]
Horasan
h.+ 120b12; 156b15; 172a4
h.+dan 105b6
[=4]
İ
ibn Ādem
i.+75b9
[=1]
ibn-i ‘Atā
i.+216b6
[=1]
ibn-i Resūlallāhi
i.+12a1; 13a2; 13b9; 15b3
[=4]
ibn-i Şīrīn
i.+188b4
i.+den 91a13-14
[=2]
İbrāhīm bin Cerrāḥ
i.+196b17
[=1]
İbrāhīm Edhem
i.+ 68a1; 95a9; 101b12;
101b15; 102b4; 108b2; 109b6;
109b9; 110a5; 110b13; 114b5;

120a4; 120b10; 121b11;
121b15; 123b9; 185b2
i.+dür 103b8; 119b14
i.+ün 120b4; 121b1; 187a11
[=22]
İbrāhīm Ḥalīl
i.+e 142b15
[=1]
İbrāhīm-i Ḥalīlullāh Hz. İbrahim
“Allah’ın dostu”
i.+24b17
i.+ı 169a17
[=1]
İmām-ı Aḥmedī
i.+ 208b12
i.+ üñ 208b5
[=1]
İmām-ı Aḥmedī Ḥanbel
i.+198a12; 199b1
i.+ün 131a3; 207b17
[=4]
İmām-ı A‘zam
i.+209b17
i.+a 194b17
[=2]
İmām-ı Ca‘fer
i.+i 14b9
[=1]
İmām-ı ebū Bekir Şiddīk
i.+11b10
[=1]
İmām-ı Mecde’ d-dīn Hūrezmī
i.+nüñ 9b4
[=1]

İmām-ı Muḥammed Bākır

i.+dan 10a5

[=1]

İmām-ı Muḥammed-i bin el-Ḥaşan

i.+191a1

[=1]

İmām-ı Murtaẓā

i.+dur 11b11

[=1]

İmām-ı ‘Oṣmān

i.+11b11

i.+uñ 192b9

[=2]

İmām-ı Şadık

i.+14a12

[=1]

İmām-ı Şāfi‘ī

i.+ 198b8; 198a7; 198a17; 199a8;
199a9; 199a15; 199b2-3; 200a1;
200b1; 201a9; 201a7; 201b12-13;
203a5; 204b2; 205b13

i.+den 203a10

i.+nün 198a11; 199b16; 202b6

i.+yi 199b3

[=22]

İmām-ı Şa‘fi‘ī Maṭlabı

i.+199b13

[=1]

[=12]

‘İsa İsa peygamber

i.+ 220a17; 221b2; 221b8;
226a4; 226b13; 227b9; 227b10

i.+nuñ 159a8

[=8]

‘İsa Bestāmī

i.+155b1

[=1]

ismā‘īl İbrahim peygamberin oğlu

i.+i 104b7

[=1]

K

Ka‘be (Ar.) bütün müslümanların
kıblesi ve ziyâret yeri olan Mekke
şehrindeki mukaddes binâ, beytullah

k.+ 68a2; 68a4; 68a10; 68a13;
68a15; 68b17; 104b11; 180a13

k.+nün 202a16

k.+ye 68a4; 68a14; 69b8; 93a4;
102a4; 151a7; 154b10; 183a8;
203b7

k.+yi 102a5; 114b5; 151a10;
180a12

[=22]

Ka‘betullāh (Ar.) Kabe

k.+ 68b12; 202a11

k.+a 100b1; 174b11

k.+da 50a9

k.+ı 69b7; 104b9; 142a7; 143a8

k.+uñ 202a12

[=11]

Ḳaraca Beg

k.+ 3a14

[=1]

Ḳaran

k.+da 18a13

[=1]

Ḳarane

k.+19a8; 23b3

k.+de 19a10

[=3]

ḳayṣar (Ar.) Eski Roma ve Bizans
imparatorlarının lâkabı

k.+30a14; 30b2; 30b3

k.+ile 29b16

k.+uñ 29a17

k.-ı Rum

k.+ 29a12-13

k.+ıyıla 29b13

[=7]

Kirāmen Kātībīn (Ar.) insanın iki
yanında bulunduğu ve sağdakinin
sevapları, soldakinin günahları yazdığı
kabul edilen iki melek

k.+ 63b17

[=1]

Kubeys Kubeys dağı

k.+ 95b8; 95b14

[=2]

Kufe Kufe şehri

k.+ 23b4; 23b7

k.+ye 19a4

[=3]

L

Loḳmān Lokman adından bir hekim

l.+ 107a11

[=1]

Lūṭ (Ar.) Lut peygamber

l.+ 123b2

l.+uñ 17b16

[=2]

M

Mālik [Mālik-i Dīnār]

m.+ 36b12; 47a7; 47a19;

47a11; 47a13; 47a16; 48b1;

48b4; 48b6; 48b13; 48b14;

49a7; 49a9; 49b15; 50a2; 50a3;

50a4; 50a9; 50a11; 50b7;

50b10; 51a14; 51a16; 51b2;

51b3; 52a5; 52a11; 52a14;

52b6; 52b6; 52b7; 53a4; 53b5;

53b8; 54a5; 54a7; 79a2; 79a15;

200a11; 200a12; 200a15

m.+den 47a9; 47a10; 47a17;

50a6; 54a5

m.+e 48a9; 49b15; 50b6; 50b8;

51b3; 53a3

m.+i 47a9; 48a8; 49b11; 50a3;

50a16

m.+ile 49b17

m.+uñ 47a12; 48a9; 48b1;

48b13; 49a2; 49a4; 49a8; 49b9;

51a1; 51a2; 51b1; 52b1; 52b11;

52b17; 53a2

[=83]

Mancūrānī (Özel isim)

m.+ 168a5

[=1]

Medine

m.+ye 37b4

m.+yi 151a10

[=2]

Mekke

m.+ 85a10; 85a12; 101a4;
102b6; 109b14; 109b17
m.+de 70b1; 142a6; 202a6
m.+den 101b12; 153b10; 203b7
m.+nüñ 101b11
m.+ye 53b7; 101b12; 101a7;
203b5
[=17]

Mekketullah

m.+101b11
m.+a 85a7; 99a12; 102b3
m.+da 101a15; 194a3
[=6]

melekü'l-mevt (Ar.) “Ölüm meleği”
Eceli gelenlerin ruhlarını kabzetmekle
görevli olan melek, Azrâil

m.+ 47b6; 115b6; 115b11;
194b4
m.+i 115b9; 194b3
[=6]

Merv

m.+ 98a7; 123a1
[=2]

Meryem

m.+e 156b4
[=1]

Mescid (Ar.) Müslümanların vakit
namazlarını kılmaları ve ibâdetlerini
yerine getirmeleri için yapılan, içinde
cuma ve bayram namazları kılınmayan
minâresiz, minbersiz küçük câmi

m.+ 36b15; 53b16; 111a15;
126a3; 153a13; 157b2; 193b6

m.+de 52b17; 112b15; 118a3;
156a15; 166a1; 171b7
m.+den 48b11; 49b3; 118b13
m.+e 48a5; 48b16; 52b14;
52b15; 108a16; 111a12; 153a14;
154b1; 156a16; 156a16; 204a15
m.+i 36b15; 193b5
m.+inde 118b12; 170b14
m.+lerde 207b9
m.+lere 223b13
m.+ümden 137a10
m.+üñ 36a1; 48a5; 48a6; 108a17;
118b12; 118b15

m.-i Ĥarām

m.+ 102b3

m.-i Ĥayfe

m.+ye 37a3; 37b16
[=46]

mesîḥ (Ar.) Hz. İsa

m.+ 195a10
[=1]

Mevlā (Ar.) Allah

m.+nuñ 79a12; 80b2; 145b16
m.+ya 20a14; 52a7; 69b1; 95b8;
172b8; 173a2; 175b17
m.+yı 9a3; 9b9; 25b13; 67b3;
94a3; 99a6; 143a13
[=17]

Mıṣr

m.+ 52a10; 80b3
m.+a 134b16; 140a13
m.+dan 134b7
m.+uñ 158b16; 174b9
[=7]

Mikā'il (Ar.) dört büyük
melekten kulların rızıklarını taksim
etmekle görevli olanı

m.+e 54b11

[=1]

mişestān

m.+da 158b7

[=1]

Muḥammed

m.+ 6b16; 17a10; 18b11;

18b12; 18b13; 21a6; 24a1

m.+i 21a13

m.+üñ 12a14; 22b4

[=17]

Muḥammed bin Fudayl-i bin 'Atiyye

m.+den 195a16

[=1]

Muḥammed bin Ḥasān

m.+ 213a3

[=1]

Muḥammed-i bin 'Abdullah

m.+ 139a7

[=1]

Muḥammed-i bin Cerīme

m.+ 208b11

[=1]

Muḥammed-i bin F azl

m.+dan 196b14

[=1]

Muḥammed-i bin Ḥasan

m.+ 213a13-14

m.+a 213a5-6

m.+ile 213a5; 213a17

m.+uñ 192b7; 213a7

[=6]

Muḥammed-i bin İdris

m.+ 202b17

[=1]

Muḥammed-i bin Ḳab

m.+ı 87a3

[=1]

Muhammed-i Eslām-ı Tūsī

m.+ 81a10

[=1]

Muḥammed-i Muştafā

m.+ 6a1; 17a5; 17a15; 18b14;

19a10; 21a12; 49a10; 146b13

m.+nuñ 13b5; 22b6; 28a3;

87b11; 146b11; 159a8;

175a15; 187a13

m.+nuñdur 175a6

m.+ya 10a11; 24a7; 59a8

m.+yı 11b3; 28b10; 65a8;

128a11; 141a12

[=26]

Muḥammed-i Semmāk

m.+ 64b9; 64b11

[=2]

Muḥammed-i Vasi'

m.+ 54a17; 55b2; 55b12; 55b16

m.+ı 54a13-14

m.+nuñ 54a14

[=5]

Mūṣā

m.+ 14a13; 24b17; 53a17;

60b4; 68b7; 72a15; 92a7;

160b2; 169a17

m.+nuñ 60b5; 159a7

[=11]

Mü‘şir-i bin Kirām

m.+189b4; 189a11

[=2]

N

nekīr (Ar.) mezarda ölüleri sorguya
çekecek olan iki melekten biri

n.+ 115b12 ; 225b13; 225b13

n.+den 81a5

[=4]

Nevfel [Nevfel ibn-i Ḥayyan]

n.+ 194a17; 195b1; 195b4;
195b5; 195b6

n.+den 195b8

[=6]

Nevfel ibni Ḥayyan

n.+a 194a10-11

n.+ı 194a16

[=2]

Niṣābūr

n.+da 99b5

[=1]

Nūh

Nuh peygamber

n.+ 24b17; 169a16

n.+uñ 17b16

[=3]

O

‘Oṣmān [Hz.‘Oṣmān]

o.+ 183a15; 192b10

[=2]

Ö

‘Ömer[‘Ömer bin ‘Abdü’l-‘azīz]

ö.+ 19a3; 19a5; 19a7; 19a8;
19a9; 20a2; 20a4; 20a6; 20b11;
20b13; 20b14; 20b17; 21a1;
21a8; 21a10; 21a11; 21a14;
21b12; 22a3; 22a6; 22a9;
22a11; 22b5; 22b12; 22b15;
24a2; 24a2; 24a3; 25b3; 28a16
ö.+ile 20a15; 21b8

[=38]

‘Ömer bin ‘Abdü’l-‘azīz

ö.+ 35a6; 87a1; 199b13

[=3]

R

Rābī‘ a[Rābī‘ a-ı ‘Adeviyye]

r.+ 18a6; 31a15; 64a10; 65b2;
65b10; 65b13; 65b17; 66a3;
66a4; 66a5; 66a11; 66a13;
66b9; 66b15; 67a1; 67a3; 67a6;
67a7; 67a8; 67a16; 67b1; 67b2;
67b12; 68a10; 68a11; 68a12;
68a15; 68a17; 68b1; 68b6;
68b10; 68b11; 69a5; 69a6;
69a9; 69a11; 69a15; 69b5;
69b7; 69b13; 70a3; 70a4; 70b3;
70b6; 70b7; 70b9; 70b12;
70b17; 71b1; 71a1; 71a5; 71a8;
71a13; 71a14; 71a15; 71a16;
72a11; 72b1; 72b3; 72b4;
72b11; 72b12; 72b14; 72b17;
73a1; 73a3; 73b6; 73b12;

73b15; 73b17; 74a7; 74a15;
74a17; 74a17; 74b1; 74b9;
75a6; 75a10; 75a10; 75a12;
75a14; 75a15; 75b2; 76a6;
76a10; 76a10; 76a12; 76a14;
76b1; 76b3; 76b3; 76b7; 76b9;
76b13; 76b16; 77a3; 77a12;
77a15; 77a16; 77b1; 77b8;
77b12; 77b14; 78a8; 78a9;
78a10; 78a13; 78a15; 78b9;
78b11; 79a1; 79a9; 79a17;
79b7; 79b8; 79b13; 80a2;
80a10; 80b7; 81a1; 81a4; 81a5;
81b17
r.+dan 31a17
r.+nuñ 64b9; 65a7; 65b15;
66b13; 66b17; 68b12; 69b13;
70b13; 71a5; 71b15; 72a10;
72b2; 75b8; 76a3; 77a2; 77b7;
80a7; 80b13; 81a11; 81a14
r.+ya 69a10; 70a5; 71a10;
71a14; 71b16; 73a10; 73b11;
74a3; 74a10; 74b11; 78b7;
78b10; 79a16
r.+yı 65b16; 66a1; 66a3; 67a10;
67b11; 68a11; 70b5; 71a10;
71a11; 72a6; 72b9; 76b12;
78a7; 79a9; 79b15
r.+yıla 65b17
[=196]

Rābī' atü 'l-ʿ Adeviyye

r.+ 36b7; 64a5; 64a8
[=3]

Rābī' a-ı Muḫra

r.+ 21a5

[=1]

Rā'ī

r.+ 168a11; 168a16; 169b2;
169b6
r.+nuñ 168a8; 168a9; 169b11
r.+y-idi 168a8
[=8]

Rebī' bin Süleymān

r.+ 205b7
[=1]

Rebī' Ḥuṣem

r.+ 25b4
[=1]

Recā bin Ḥayvet

r.+i 87a2-3
[=1]

Rūm (Ar.) Anadolu

r.+100a2
r.+a 29b13; 29b14
r.+da 172a2
r.+dan 203a11; 203b1
[=6]

S

Şābit-i Bennānī

s.+35a14; 49b8
s.+nuñ 49b8
[=3]

Şādık [Ca' fer-i Şādık]

s.+11a7 ; 11a10; 12a2; 12a7;
12b16; 12b1; 13a3; 13a6; 13a8;
13a11; 13b4; 13b7; 14a1; 14a3;
14a12; 14a17; 14b1; 14b3;

14b5; 14b10; 14b11; 14b14;
14b17; 15a4; 15b4; 15b11;
15b13; 17b5; 80b1; 149a3;
219a1
s.+a 11a13; 12b13; 14a3
s.+dan 14b13; 15a4; 15b6; 15b8
s.+ı 11a6; 11b14
s.+uñ 11a8; 12b4; 13b8; 14a2;
14a5; 14a7; 14b16
[=50]

Sa‘id-i Ĥabire

s.+36b4
[=1]

Şāliḥ bin Aḥmed

s.+207a2
[=1]

Şāliḥ -i Merrī

s.+75a5
[=1]

Sālīm-i bin ‘Abdullah

s.+ı 87a2
[=1]

Şāniye-yi Meryem-i Şāfiyye

s.+64a7
[=1]

Selīm-i Rā‘ī

s.+nũñ 199a6
[=1]

Sulṭān Murad bin Muḥammed Ḥan

s.+4b5
[=1]

Süfyān[Süfyān-ı Şevrī]

s.+ 78a6; 78a9; 78a15; 78a16;
79b6; 79b8; 79b9; 79b12;

79b13; 86b10; 86b12; 86b17;
90a3; 189b9
s.+a 86b11; 107a17
s.+dan 189b15
s.+ı 86b14; 189b15
s.+uñ 78a11
[=20]

Süfyān-ı ‘Ayyeyne

s.+nũñ 86b10
[=1]

Süfyān-ı Şevrī

s.+13b8; 78a6; 80a7; 90b10;
107a15; 189b4; 189b10
s.+yile78a6
[=8]

Süheyl İbrāhim

s.+109b9
[=1]

Süheyl-i Yemenī Üveys-i Karamī

s.+17a4
[=1]

sükūn (Ar.) rahat, iç huzur

s.+ı 100a6
[=1]

Süleymān Süleymān peygamber

s.+57b11; 59a15; 60b6
[=3]

Ş

Şa‘bī (özel isim)

ş.+188b11; 188b12
[=2]

Şāfi [İmām Şāfi]

ş.+60a1; 60b7; 199a2; 199a8;
199a9; 199b5; 200a1; 200a3;
200a6; 200a13; 201a1; 202b13;
203a2; 203a15; 204a13; 204b1;
204b4; 204b5; 204b11; 204b13;
205b1; 205b7; 205b13

ş.+den 201a4

ş.+nüñ 202a17; 202b6; 204b4

ş.+ye 201b17; 203b17

ş. +yi 199b3

ş.+yile 199b14

ş.+yiledür 200a16

[=34]

Şāfi Maṭlabī

ş.+198b11

[=1]

Şām Şam vilayeti

ş.+24b11; 135a6

ş.+da 24b12; 196b16

ş.+dadur 123b1

ş.+dan 127a12

ş.+dayıdum 194a2

[=7]

Şekīk [Şekīk-i Belḥi]

ş.+79a8; 108b2; 163a3; 163a8;
163a10; 163a13; 163a17;
163b5; 163b9; 164b1; 164a3;
164a4; 170b10; 183a6; 183a8;
184a1; 184a6; 184a12; 184b13;
185a4; 185a5; 185a7; 185b3;
185b5; 185b7; 185b11; 185b17;
187b17

ş.+e 164b16

ş.+i 183a9; 184a15

ş.+üñ 163a10; 184a17; 185a3;
185b10; 187b13

[=40]

Şekīk-i Belḥi

ş.+79a8; 170b4; 185b2

ş.+dür 163b7

ş.+iyle 108b2

ş.+nüñ 163b4

[=6]

Şem'un

ş.+38a6; 38a12; 39a7; 39a8;
39a9; 39a13; 39b8; 40b12;
40b13

ş.+uñ 38a10; 39a12; 39a15

[=14]

Şeyḥ Ebu'l-Ḳasım-ı Kergānī

ş.+27a6

[=1]

Şeyḥ Sa'id

s.+168a9; 168a12; 168a14;
168a17

s.+dağı 168a17

s.+e 169b6

[=6]

Şeyḥ Şiblī

ş.+8b8

[=1]

T

Tābāristān (Far.) İran'da bir eyalet

t.+da 167b5

[=1]

ṭūbī (Ar.) Cennette Sidre'de bulunan ve dalları bütün cenneti gölgeleyen ilahi ağaç

t.+158a8

[=1]

Ṭūr-ı Sīnā (Ar.) Hz. Musa'nın vahiy ve tecelliye mazhar olduğu dağ, Sina dağı

t.+92a6

[=1]

Ṭusī [Muḥammed-i Eslam-ı Ṭusī]

t.+81a10

[=1]

Türāb-ı Nahşebi (özel isim)

t.+170b5

t.+nün 157a12

[=2]

Türkī Türkçe

t.+ye 4a2; 4b9

[=2]

U

‘Urane (Ar.) Arafat ile Harem bölgesi arasında sınır teşkil eden vadi

u.+20b1; 20b7

[=2]

‘Utbe [‘Utbetü’l-Ġulām]

u.+63a2; 63a10; 63a11; 63a12;

63a14; 63a17; 63b2; 63b8;

63b9; 63b11; 64b1; 64b2; 64b4;

64b7; 64b11

u.+ye 64b4

[=18]

‘Utbetü’l-Ġulām

u.+62a15; 62a17; 63a9; 64b10

u.+a 63b10

u.+ı 63a1

u.+uñ 63b5; 63b7

[=8]

Ü

Ümmü Selīme

ü.+28a4; 28a7; 28a12; 29b1

ü.+nün 28a3; 28a4; 29b2

[=7]

Üveys [Üveyse’l-Ḳaranī]

ü.+17a17; 18b14; 19b4; 19b16;

20a2; 20a4; 20a6; 20a9; 20a11;

20b8; 20b11; 20b14; 20b16;

21a4; 21a9; 21a9; 21a15;

21a16; 21b2; 21b3; 21b5; 21b6;

21b7; 21b9; 21b10; 21b16;

22a3; 22a4; 22a5; 22a6; 22a9;

22a10; 22b3; 22b5; 22b6;

22b10; 22b15; 23a2; 23a6;

23a11; 23b13; 23b17; 24a3;

24b1; 24b4; 24b10; 24b15;

25a7; 25a12; 25a15; 26a5;

26a7; 26a11; 26a12; 26a14;

26a16; 26b5; 26b9; 26b10;

26b12; 26b13; 27b7; 27b13;

28b10

ü.+den 25a10; 25b16; 26b16

ü.+dür 18a12; 20b14

ü.+e 20a10; 20b10; 21b12;

25a6; 26b8

ü.+i 18b2; 23b3; 25b4; 26b11;

27a7

ü.+iler 28b7

ü.+uñ 19a8; 21a10; 23b2; 23b6;
26a10; 26b17; 27b1; 28b3
[=98]

Üveyse'l-Ḳaranī

ü.+17a2; 17a8; 18b11; 18b12
ü.+ye 19a2 b.2b1
[=6]

Y

Yahyā [Yahyā-yı Ma'āz]

y.+158a7; 159a3; 159a4;
159b5; 159b9; 159b17
[=8]

Yahyā-yı 'Ammār

y.+5a6
[=1]

Yahyā-yı Ma'āz

y.+158a1; 159b13; 195b11
y.+uñ 158a15
[=4]

Yemen

y.+17a13; 95a1; 95a4; 95b15
y.+de19b15
[=6]

Yūsuf [Hz. Yūsuf]

y.+un 158b17; 174b9
[=3]

Yūsuf-ı Ḥaccāc

y.+33b16
y.+un 58a4
[=2]

Z

Zennūn [Zennūn-ı Mıṣrī]

z.+132a2; 132a9; 132a12;
133a10; 133a15; 133b1;
133b15; 134a6; 134a13; 134b3;
134b9; 134b12; 134b16; 135a6;
135b4; 135b7; 135b10; 135b12;
136b5; 136b7; 136b12; 136b13;
137a2; 137a7; 137b2; 137b17;
138a3; 138a4; 138a9; 138a12;
138a13; 138a16; 138b12;
139a8; 139a10; 139b1; 139b4;
139b16; 140a2; 140a3; 140b7;
141a6; 142a15; 143a7; 143a12;
143a17; 143b8; 143b10; 144b1;
144b6; 144b8; 147a1; 150a10;
150b8; 160b2; 174a4
z.+a 134b10; 137b15; 138a15;
139a16; 139b2; 139b6; 140a2
z.+dan 135b8; 138b17
z.+ı 135b4; 139a17; 139a17;
140a8; 140a12; 140b14
z.+uñ 135b9; 135b13; 136a8;
136a14; 136a15; 136b12;
138a3; 138a17; 138b9; 139a6;
139a12; 139a14; 139b15;
140a10; 140a11; 140a13;
141b1 [=102]

Zennūn-ı Mıṣrī

z.+64b9; 132b8; 159a16
z.+nūñ 141b5; 142b6
z.+ye 147a9; 174a4
[=7]

zî'n-nūreyn (Ar.) iki nur sahibi, Hz. Muhammed'in iki kızı ile evlendiği için Hz. Osman'a verilen lakap

z.+inden 183a16

[=1]

Zinnūn [Zennūn-ı Mısrî]

z.+ı 125b8

[=1]

Zinnūn-ı Mısrî [Zennūn-ı Mısrî]

z.+132b5

[=1]

Zübeyde

z.+201b2; 201b2; 202b4

z.+yi 201b5

[=4]

KAYNAKLAR

- Banarlı, N. B. (1971). “*Resimli Türk Edebiyatı Tarihi*”. Milli Eğitim Basımevi C.1, s. 379.
- Çetin, A. (2014). “Sultan II. Murad’a Sunulan Tezkiretü’l-Evliyâ Tercümesi Üzerine”. *Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*. S: 53, s. 95-142.
- Ergin, M. (2005). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak Yayınları.
- Ertaylan, İ. H. (1952). *Ahmed-i Dai: Hayatı ve Eserleri*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayını.
- Kablander, N. (2015). *Feridüddin-i Attar’ın Tezkiretü’l-Evliyâ’sının Türkçe Tercüme Nüshaları Üzerinde Mukayeseli Bir İnceleme*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kanar, M. (2011). *Eski Anadolu Türkçesi Sözlüğü*. İstanbul: Say Yayınları.
- Kılıç, F. (2007). “Edebiyat Tarihimizin Vazgeçilmez Kaynakları: Şair Tezkireleri”. *Türkiye Araştırmaları Litaratür Dergisi*. S: 10, s. 545.
- Küçük, S. (2011). *XVI. Yüzyıla Ait Bir Tezkiretü’l-Evliyâ Tercümesi*. İstanbul: Kesit Yayınları
- Öz, Y. (2012). *Tezkire*, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA). İstanbul. *Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları*, XXXXI. ss. 68-69.
- Özalan, U. (2009). *Bir Tezkiretü’l-Evliyâ Tercümesi (Giriş, İnceleme, Metin, Dizin)*. Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Ritter, Helmuth. (1993). “Attar” maddesi. *İslâm Ansiklopedisi*. İstanbul. s. 7-12.
- Sami, Ş. (2015). *Kamus-u Türkî*. (Haz. Paşa Yavuzaslan)”. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Sevgi, H. A. (2000) “İlahiname”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*. İstanbul. Türkiye Diyanet Vakfı. s. 70.
- Şahinoğlu, M. N. (1991) “Ferîdüddîn Attâr”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA), İstanbul: *Türkiye Diyanet Vakfı Y. c. IV*. s.95.
- Şener, H. İ. (2003). *Âlim Yıldız, Türk İslâm Edebiyatı*. İstanbul Rağbet.
- Yavuz, O. (1986). *Anadolu Türkçesi ile Yapılan En Eski Tezkiretü’l-Evliyâ Tercümesi ve Dil Özellikleri*. Doktora Tezi. Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Erzurum.

ÖZ GEÇMİŞ

Tokat Cumhuriyet Lisesi'ni bitirdikten sonra Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı bölümünden 01.06.2017 tarihinde mezun oldu. 2018 yılında OMÜ Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı bölümü Eski Türk Dili Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans programına girdi. 2019 yılında Tokat Gazi Osman Paşa Üniversitesi Türkçe öğretmenliği programına başlayıp 2021 yılında mezun oldu. 2022 yılında Gençlik ve Spor Bakanlığına memur olarak atandı ve görevine devam etmektedir.

İletişim Bilgileri

ORCID ID : 0009-0001-1701-0702

Yayınlar:

1. Öztürk, A. S. (2023). “*Eski Anadolu Türkçesiyle Yazılmış Serez 1800 Numaralı Tezkiretü'l-Evliyâ Tercümesi Üzerine Bir İnceleme*”. 9.Uluslararası 19 Mayıs Yenilikçi Bilimsel Yaklaşımlar Kongresi. Samsun